9 K. 141 9.1.141
Digitized by Google

XXVI
Hallier

B 2

S. Carlino
i1re 6236:

Digitized by Google

DE SACRIS
ELECTIONIBUS
ET
ORDINATIONIBUS
EX ANTIQUO,
ET NOVO ECCLESIÆ USU.

AUTHORE

M. FRANCISCO HALLIER.
SACRÆ THEOLOGIÆ PARISIENSI DOCTORE,

ET PROFESSORE, SOCIO SORBONICO.

Quo Tomo in tres partes diſtributo, perſpicuè & copiosè, priori quidem
parte explicantur quæſtiones omnes de inquiſitione in vitam & mores
Ordinandorum, eorum examine, electione à Clero & Populo:
Inſtructione & admonitione ante Ordinationem, Præparatione,
ac diſpoſitione: conſenſu: & profeſſione Ordinandorum:
Deſiderio, & fuga ſacræ Ordinationis: Regum in
Ordinatione, Dominorum, Patronorum,
Parentum aſſenſu, & Poteſtate:
Simonia, aliiſque turpibus
lucris cavendis.

*Poſteriori verò, numerus, ac ſubordinatio ſacrorum Ordinum, natura, effectus,
ſubjectum, Miniſter legitimus, ſacri ritus Ordinationis,
locus, tempus, uberrimè pertractantur.*

TOMUS PRIMUS.

EDITIO SECUNDA.

ROMÆ, MDCCXL.

TYPIS, ET SUMPTIBUS HIERONYMI MAINARDI
in Platea Agonali ad Vicum Cuccagnæ.

SUPERIORUM PERMISSU.

Digitized by Google

REVERENDISSIMO PATRI

FR. JOSEPHO MARIÆ

DE EVORA

Ex Miniſtro Generali totius Ordinis Minorum , Supremæ ac Univerſalis Inquiſitionis contra Hæreticam pravitatem Conſultori : Examinatori Epiſcoporum : Sereniſſimi Luſitaniæ Regis apud Pontificem Maximum Miniſtro Plenipotentiario &c.

HIERONYMUS MAYNARDUS F.

DE Sacris Ordinationibus *Opus eximium a viro doctiſſimo* FRANCISCO HALLIERIO *jampridem feliciter adornatum , ac utile venerando Clericorum Ordini diutino experimen-*

mento comprobatum, quum exemplariorum raritate, præcipue in Italia, magnopere expetiretur, Typis meis, Reverendissime Pater, *tribus diſtinctum Voluminibus in lucem prodit; Tibique meritò, & convenienter dico, & conſecro. Enimverò ſive doctrinam, & eruditionem; ſeu Eccleſiaſticæ diſciplinæ ſtudium Sacrarumque rerum, quæ Clericalis Ordinis ſunt, piam curam inſpiciamus, ita hæc omnia in Te vigent, atque ſpectantur, ut unus tot inſigniùm ornamentorum exemplo eſſe queas, quod alii imitentur. Fit proinde opportunè, ut opus Patrono, ac Patronus operi potiſſimè congruat. Neque dubitandum, quin oblatum munus omni prorſus ex parte gratiſſimum Tibi accidat, qui auctorem ſuum jure magni facis: opus autem argumenti præſtantia, & dignitate præclaris ſoles efferre laudibus, atque opportunè legendum proponere, ut illum in orthodoxa Eccleſia fructum afferat, quem auctor pietate, ac religione præſtans ſibi finem conſtituit ad ampliora divinæ gloriæ incrementa, per exactam Sacrorum Miniſtrorum diſciplinam, & ſanctimoniam. His exemplis,* Reverendissime Pater, *vel adoleſcens aſſueviſti; Spectatæque virtutis merito, poſt emenſos in religioſiſſimo Minorum Ordine inferiorum Dignitatum gradus, totius ſacræ Familiæ Commiſſarius Generalis renunciatus fuiſti. Munus verò longe graviſſimum ea prudentiæ, ac æquitatis laude*

de geſsiſti; ut conceptam ſpem omnium, longe multumque ſuperaveris. Latè fuſo miniſterio, ac quibuſvis negotiis ſemper major, ubique probe rem obiſti: nec divinæ dumtaxat gloriæ, ac religioſæ diſciplinæ incremento, ſed etiam Minorum Ordinis decori, & exactiori ſcientiarum cultui, nobili in Ara-cœlitano Cœnobio conſtructa Bibliotheca, ſapientiſsimè proſpexiſti: gravis neminì, moleſtus nulli, univerſis perpetuo gratus, ſemperque beneficus. Tot notus meritis apud Pontifices maximos, ab ipſis Supremæ, & Univerſalis Inquiſitionis S. Fidei Conſultor es adſcitus; tùm etiam examini Epiſcoporum præfectus. Impoſitis ſubinde fungens partibus, ampliora in dies ſolidæ doctrinæ, conſummatæ prudentiæ, atque eximiæ pietatis argumenta tribuiſti. Quibus apud exteras quoque Nationes, ac Sereniſsimum LUSITANIÆ REGEM *clarus, ab eodem ſummæ rei Adminiſter cum ampliſsima poteſtate apud Sedem Apoſtolicam conſtitutus fuiſti: quam Provinciam ita imples, ut omnibus acceptiſſimus conſtanti ſapientium virorum judicio potioribus honoribus dignus habearis. Et quidem, quum nuperrime ab memorato Rege* PORTUENSIS *Epiſcopus* DELIGENDUS *Domino Noſtro* CLEMENTI XII. *Summo Pontifici nominatus fueris, ampliora præſtantium meritorum tuorum argumenta ſunt patefacta; tum etiam nova & longè potior Hallierianum*

Opus

Opus Tibi dicandi ſuborta eſt ratio. Nulli enim aptiùs id inſcribi poſſe videtur, quàm Epiſcopo, ad quem unicè pertinet Sacros Ordines conferre; nitique diligenter, ut ipſimet dignè, ſanctèque ſuſcipiantur. Hiſce itaque motus cauſis, hoc munus obtuli: quod ut libenter accipias, tuoque fulcias Patrocinio, ſupplex poſtulo. Id enim, ſi obtinuero, ſatis ſuperque ſuſcepto conſilio felix, tanti operis tutelæ, ac dignitati cumulatè conſuluiſse ſentiam.

LECTO-

LECTORI BENEVOLO.

ARDUUM & immenſum Opus aggredior, quodque non nudâ meditatione animum paſcat, verùm etiam inſtruat. Manibus itaque tibi, Benevole Lector, non oculis ſolùm opus eſt, nec tam mirari te decet accuratam SS. Patrum diſciplinam, quàm imitari. Toto ſiquidem hoc Volumine nihil aliud ago, quàm ut Majorum noſtrorum in conferendis Ordinibus ſtudium tibi conſpiciendum exhibeam, à noſtri quidem ſæculi moribus, ſed non legibus valdè alienum. Recentiorum proinde Conciliorum ſtatuta, ubi opus fuit, ſtudioſè collegi; cùm antiquis contuli, ut ab illis hæc vigorem, ab his illa firmitatem, auctoritatem, dignitatemque accipiant. Reliqua, quæ ad ſacrorum hominum diſciplinam ſpectant, ſequentibus Tomis complexurus ſum, quorum ſingulorum materiam non adeò ſtrictè ſibi cohærebit, quin ſolitariè ipſi legi & haberi cum fructu poſſint: nec adeò diſſoluta in iis ac diſperſa jacebit, quin unum Eccleſiaſticæ diſciplinæ corpus efficiat. Porrò quædam incertæ auctoritatis teſtimonia nonnumquam in medium profero, quæ ſi eorum eſſe negentur, quibus vulgò tribui ſolent; at certe ab octingentis fere annis invaluiſſe negari non poſſunt, eaque proinde fides illis habenda eſt, quæ eorum ſæculorum auctoribus habetur, quibus ipſa agnoſci, & omnium manibus teri cœperunt. Contentioſum in his funem non duco, ſicut nec in pluribus nullius uſus fructuſque quæſtiunculis; nam ut in ſeriis negligentem eſſe, vitio ducitur: ita in minimis nimis curioſè diſquirendis operam laborioſam navare, Eccleſiaſticum ſcriptorem haud decet. Non ergo diverſas textuum lectiones, niſi ad intelligentiam rerum neceſſariæ ſint, anxiè perquiro; vulgatas nonnumquam, quamvis mihi minùs probatas, lectiones ſequor. Styli perſpicuitatem, non affectatam elegantiam, curo; nam in graviſſimis iiſce diſputationibus graviter nobis loquendum, non pueriliter laſciviendum eſt. *Noſque*, ut ait Salvianus, *qui rerum magis, quàm verborum amatores, utilia potiùs* Salvianus in Præfatione Lib. de guber. Dei.

quàm plauſibilia ſectamur : neque id quærimus , ut in nobis ſæculorum ornamenta, ſed ut ſalubria rerum emolumenta laudentur : in ſcriptiunculis noſtris non lenocinia eſſe volumus , ſed remedia , quæ ſcilicet non tam otioſorum auribus placeant , quàm ægrotorum mentibus proſint. Damnentur itaque per me licet verba , quibus utor, dummodo animi mei ſenſa pateſiant , & legentium animos cum fructu pervadant . In rebus ſi peccavero , non lubens peccavi : ſed lubens , ubi monitus fuero , emendabo . Fœlices autem errores noſtros putabo , ſi veritatis inquirendæ ſtudium incenderint, & meliùs ſentiendi occaſionem præbuerint : *Hoc ipſum*,
Ibid. ut cum eodem Salviano dicam , *infructuoſum ſaltem non erit, quod prodeſſe tentavi : mens enim boni ſtudii , ac pii voti , etiamſi effectum non invenerit boni operis , habet tamen præmium voluntatis*.

INDEX

Digitized by Google

INDEX
Sectionum, Capitum, Articulorum, & Paragraforum
PRIMÆ PARTIS.

CAPUT PRIMUM.

De nominibus Clericorum. pag. 1

CAPUT II.

De diſtinctione, & diſcretione Clericorum à Laicis. pag. 8

CAPUT III.

Quibus modis ſecretio illa Clericorum à Laicis peragatur. Ubi de differentia Sacerdotii antiquæ, & novæ Legis. pag. 17

CAPUT IV.

De nomine Ordinationis, ſeu CHIROTONIAS. pag. 20

SECTIO PRIMA.

De probatione, & delectu Ordinandorum, teſtificationibuſque variis, quibus Ordinandi probari debent idonei.

CAPUT PRIMUM.

De ipſo delectu, & probatione Ordinandorum generatim.

§.I. *Quanta cura in delectu Clericorum habenda ſit.* pag. 25

§.II. *Quantum peccatum ſit, tum ejus qui indignos ordinat, tum ejus qui talis ordinatur.* pag. 31

§.III. *Pœnæ ab Eccleſia ſtatutæ in eos, qui vel indignos ordinant, vel tales ordinantur.* pag. 33

§.IV. *Muniendum eſſe animum adversùs gratiam, preces, minas.* pag. 34

§.V. *Nulla ratione excuſari indigni ordinationem.* pag. 38

§.VI. *Quoslibet quorumcumque ordinum candidatos eſſe probandos.* pag. 40

CAPUT II.

De variis teſtimoniis, quibus ſpeciatim ordinandi juvari debent.

ARTICULUS I.

De teſtimonio, approbatione, & commendatione Populi.

§.I. *Ordinandos bonum habere debere teſtimonium ab omnibus.* pag. 42

§.II. *Non omnem tamen criminis ſuſpicionem ab ordinibus arceri debere: & in occultis criminibus cautelam adhibendam.* pag. 45

§.III. *De antiquo more, quo Populus aliquem commendare, vel ad Eccleſiaſticos gradus poſtulare, aut ipſius ordinationi aſſcutiri ſolebat.* pag. 51

§.IV. *Quænam jam à Populo teſtimonia requirantur, ubi etiam de antiquo uſu.* pag. 54

ARTICULUS II.

De teſtimonio Archidiaconi, quo Ordinandi niti debent.

§.I. *Officia Archidiaconi in explorandis, vel commendandis Ordinum candidatis.* pag. 57

§.II. *An, & quomodo Archidiaconus de ignotorum ſibi ſufficientia publicè teſtari queat.* pag. 61

ARTICULUS III.

De bono teſtimonio, quod Ordinandus habere debet à ſuo Parocho, Magiſtro Scholæ, & aliis probatis teſtibus, atque inquiſitoribus ſelectis.

§.I. *De inſtitutione ordinandorum, & præſentatione eorumdem per Parochos facienda, vel per Archipresbyteros, ſeu Chorepiſcopos, ex antiquo uſu.* pag. 64

§.II. *Concilii Tridentini circa prædicta decretum, & illuſtratio.* pag. 66

§.III. *De cura Parochorum circa ordinum candidatos.* pag. 67

§.IV. *De obſervando tempore literarum teſtimonialium in gratiam Ordinandorum.* pag. 71

§.V. *De literis teſtimonialibus, quibus ordinandi probantur, plura ex novo jure complectens.* pag. 72

§.VI. *Quibus in locis publicæ denunciationes, ante ordinationem faciendæ, debeant promulgari.* pag. 76

§.VII. *Parochos ordinarios eſſe inquiſitores in vitam ordinandorum, aliis extra ordinem committi poſſe.* ibid.

§.VIII. *Magiſtrarum officium in teſtibus audiendis, & excutiendis, veritate, eruenda fide facienda.* pag. 77

§.IX. *De quibus rebus in Ordinandos inquiri debeat.* pag. 82

§.X. *In quo obiter demonſtratur Confeſſarios peculiares junioribus Clericis aſſignandos.* pag. 84

§.XI. *De*

§.XI. *De forma literarum teſtimonialium exhibendarum, & aſſervandarum.* pag.85

ARTICULUS IV.

De promulgatione, ſeu indictione Ordinationis; denuntiatione publica nominum Ordinandorum, eorumque deſideriis, itemque commendatione eorum, ac de prædicatione, ſeu laudatione ſolemni apud Populum.

§.I. *De indictione ſolemni ordinationis, precibuſque eam conſequentibus.* pag.86

§.II. *De promulgatione nominum, & deſideriis ſingulorum Ordinandorum, publicaque eorumdem diſcuſſione.* pag.90

§.III. *De commendatione ac laudatione Ordinandorum apud Populum, eorumdemque reſponſis.* pag.93

CAPUT III.

De electione ipſa ordinandorum à Clero ac Populo antiquitus facta.

§.I. *Varia antiqui iſtius ritus teſtimonia.* p.101

§.II. *Quæſtionis reſolutio.* pag.108

Appendix ad hanc Sectionem, de probandis, ac deligendis ad ordines Regularibus viris.

§.I. *Aliqua, & quænam illa ſint; quæ à Regularibus ordinandis teſtimonia proferenda videntur, generatim oſtenditur.* pag.110

§.II. *Regulares, niſi exhibito conſenſus ſui Prælati teſtimonio, ad ordines minime admittendos eſſe.* pag.112

§.III. *Inquirendum ab Epiſcopo in vitam & mores Regularium ordinandorum, & anteacta etiam in ſeculo vita expendenda.* pag.117

§.IV. *Diſciplinæ Eccleſiaſticæ ſtudium in Regularibus ordinandis probandum.* pag.119

§.V. *Servanda Regularibus temporum interſtitia inter ordines, functionumque ordinum exercitarum teſtimonium ipſis proferendum.* pag.121

§.VI. *De teſtimonio Profeſſionis regularis loco tituli a Regularibus ordinandis exigendo.* p.123

§.VII. *Regulares literas ordinationis ſuſceptæ ab Epiſcopis habere debere.* pag.124

§.VIII. *Regulares ab alieno Epiſcopo ſine literis dimiſſoriis non ordinentur.* pag.125

SECTIO SECUNDA.

De examine Ordinandorum:

CAPUT PRIMUM.

De neceſſitate examinis Ordinandorum; & utrum lex examinis omnes concludat, & ad omnes ordines valeat.

§.I. *De neceſſitate examinis generatim.* pag.127

§.II. *Neceſſitas examinis, tum ad Tonſuram Clericalem, tum ad quoslibet Ordines oſtenditur.* pag.130

§.III. *Vix ullos ordinandos ab examine immunes eſſe.* pag.132

CAPUT II.

De Examinatoribus.

§.I. *Qualitates variæ Examinatorum referuntur.* pag.139

§.II. *Examinandi munus ad Epiſcopos præſertim ſpectare.* pag 140

§.III. *Alii etiam examinent ex Epiſcopi juſſu, eoque, ſi fieri poteſt, præſente.* pag.142

§.IV. *Epiſcopus ſecum aliquos ad examinandum aſſumat, eoſque præſertim ex Canonicorum Collegia, in iiſque maxime Archidiaconum, Scholaſticum, Theologum, Pœnitentiarium, Cancellarium.* pag.145

§.V. *Quales debeant eſſe Examinatores, & quot.* pag.147

§.VI. *De officio Examinatorum.* pag.152

CAPUT III.

De iis, quæ in examine quærenda ſunt.

§.I. *Generalem diviſionem omnium, quæ in examine perpendenda ſunt, continens.* p.154

§.II. *In defectibus vel criminibus inquirendis quomodo ſe gerere debeant, tam Examinator, quàm Ordinandus.* pag.155

§.III. *Aliæ diviſiones eorum, quæ in examine interrogari debent, complectens.* pag.159

§.IV. *Vultus, geſtus, habitus, inceſſus Ordinandorum ab Examinatoribus obſervanda ſunt.* pag.161

§.V. *De orandi methodo examinetur ordinandus.* pag.163

§.VI. *Scientia & eruditio Ordinandi tentanda eſt, & quomodo, & quæ, ubi etiam alia paſſim ſparguntur.* pag.164

§.VII. *Quænam ſpeciatim in candidato Tonſuræ Clericalis examinanda, inquirenda, inveſtiganda ſint.* pag.168

§.VIII. *Quænam in examine ad minores ordines quærenda & perveſtiganda ſint.* p.177

§.IX. *Quænam in examine ad ſacros omnes Ordines quærenda.* pag.178

§.X. *Quænam a promovendis ad Subdiaconatum quærenda.* pag.180

§.XI. *De iis, quæ in examine ad Diaconatum, & Presbyteratum quærenda ſunt.* pag.181

§.XII. *Concluſionem continens, & ſeriam ad Examinatores parœneſim.* pag.183

CAPUT IV.

De tempore, loco, & forma examinis.

§.I. *De tempore examinis habendi.* pag.185

§.II. *De loco examinis.* pag.186

§.III. *De forma examinis.* pag.188

SECTIO

SECTIO TERTIA.

De inſtructione Ordinandorum, neceſſariaque ante ordinationem admonitione.

CAPUT PRIMUM.

Monendos, & inſtruendos Ordinandos ex veteri, & novo Eccleſiæ lege.

§.I. *Antiquis Eccleſiæ decretis id probatur.* p.193

§.II. *Monendos ordinandos, & inſtruendos, priuſquam ordinentur, recentioribus Eccleſiæ decretis oſtenditur.* pag.198

CAPUT II.

Varia ad ordinondos Monito complectens.

§.I. *Quonti momenti ſit ſerium & accuratum de vocotione ſua ad Clericotum & Ordinus examen.* pag.201

§.II. *Ordinondo dignitas Ordinum, & onnexo eis abligotio ſedulò inſpicienda.* p.205

§.III. *Virium ſuorum, & ingeuii babendo ratio.* pag.215

§.IV. *Divinæ vocationis quænam ſint indicia. Primum ejus Argumentum conſcientiæ puritas, & anteoctæ vitæ innocentia.* pag.219

§.V. *Secundum Argumentum, intentionis rectitudo.* pag.224

§.VI. *Tertium, inculpatus ad Eccleſiaſlicum ſlotum ingreſſus.* pag.234

§.VII. *Alio media indagondæ divinæ vocationis.* pag.235

SECTIO QUARTA.

De præparatione & diſpoſitione Ordinandorum ad ſacros ordines ſuſcipiendos.

§.I. *Diſpoſitiouem ad ordines eſſe necaſſoriam, nec in ſtatu mortalis peccati eos eſſe recipiendos.* pag.237

§.II. *Confeſſionem Sacramentolem præcedere debere, quolem, & apud quos.* pag.240

§.III. *De exercitiis ſpiritualibus ordinationi præmittendis.* pag.245

§.IV. *Ordinandos debere eſſe jejunos.* pag.248

SECTIO QUINTA.

De conſenſu ordinandorum, corumque circa ſacros Ordines, vel dignitates Eccleſiaſticas voluntate.

CAPUT PRIMUM.

An ordinari poſſint inviti.

§.I. *Illicitam eſſe & irritom ordinationem inviti.* pag.249

§.II. *Primorum ſeculorum Clericos ex reverentio & bumilitate ordinationem refugiſſe.* pag.251

§.III. *Eorum, qui inviti ordinati ſunt, varia genera recenſentur.* pag.252

§.IV. *Exempla corum, qui ex reverentia ordinari renuerunt.* pag.253

§.V. *Exempla corum, qui invidia vel froude Epiſcoporum inviti ordinoti ſunt.* pag.257

§.VI. *Exemplo corum qui in Clerum, vel Monaſterium detruſi ſunt, vel ſibi metuentes confugerunt.* pag.358

§.VII. *An qui Socerdotium refugiunt ex bumilitate, compelli poſſint ordinari.* pag.260

§.VIII. *Neque ex odio vel invidia, neque metu, vel in pœnam aliquam ad ordiues compellendos.* pag.266

§.IX. *De filiis a parentibus ad Clericotum, vel ordines non cogendis.* pag.267

§.X. *An ad cœlibatum, & eccleſiaſticos leges inviti ordinoti odſtringontur.* pag.270

CAPUT II.

De deſiderio, & fuga ſacræ Ordiuationis.

ARTICULUS I.

In quo generatim diſcutitur, an liceat ſacros Ordinea, vel Eccleſiaſticas appetere Dignitates, vel refugere.

§.I. *Scripturæ Socræ de propoſita quæſtione teſtimonia.* pag.277

§.II. *Patrum Græcorum de propoſita quæſtione ſententia.* pag.278

§.III. *Latinorum Potrum ſententio proponitur.* pag.282

ARTICULUS II.

Speciatim diſcutitur, an liceat ſacros Ordines, vel Eccleſiaſticas Dignitates appetere.

§.I. *Patrum teſtimonio ombitus eo in re reprebenditur.* pag.285

§.II. *Accurata bujus quæſtionis ſolutio.* pag.287

ARTICULUS III.

An liceat ſacros Ordines, vel Eccleſiaſticaa Dignitates refugere. pag.296

SECTIO SEXTA.

De Profeſſione, quæ ab ordinandis exigi, vel emitti ſolet.

§.I. *De origine juramenti ob Epiſcopis præſtari ſoliti.* pag.304

§.II. *Speciatim cxaminotur promiſſio, qua ſe Epiſcopi obſtringunt ad inviſenda limina Apoſtolorum.* pag.307

§.III. *Concluditur, à quo tempore forma jusjurandi Epiſcoporum jam uſitata recepta ſit.* pag.311

§.IV. *De promiſſione obedientiæ iu couſecratione Epiſcoporum.* ibid.

§.V. *De promiſſione iudemnitatis rerum Eccleſiæ.* pag.313

§.VI. *De*

Digitized by Google

§.VI. *De promiſſa obſervantia ſtatutorum cujuſque Eccleſiæ, & Canonum.* pag.313
§.VII. *Quænam ſint præcipua capita profeſſionis Ordinandorum.* pag.316
§.VIII. *Fidei profeſſionem, ab Ordinandis, & promovendis ad aliquam dignitatem exigendam.* ibid.
§.IX. *Diſciplinæ Clericalis obſervantiam, aliaque id genus ab ordinandis promitti oportere.* pag.317
§.X. *Obedientiam quoque ab ordinando, ſeu promovendo promitti.* pag.319
§.XI. *Abbates ſpeciatim in ſui benedictione ad obedientiam Epiſcopo præſtandam ſeſe adſtrinxiſſe.* pag.321
§.XII. *Continens quædam circa obedientiam, & reverentiam Epiſcopo ordinatori debitam.* pag.323

SECTIO SEPTIMA.

De Simonia in electione ad ſacros Ordines cavenda.

CAPUT PRIMUM.

De vera & indubitata Simonia in prædicta electione.

ARTICULUS I.
Simoniam omnibus Eccleſiæ ſæculis damnatam. pag.327
ARTICULUS II.
Quantum & quàm atrox crimen ſit Simonia.
§.I. *Oſtenditur deformitas iſtius criminis.* p.339
§.II. *Ex modo loquendi Patrum, eorumque ſententiis gravitas Simoniæ criminis oſtenditur.* pag.340
ARTICULUS III.
Quæ pœnæ propter Simoniam infligantur, ad quos ipſæ extendantur, & quæ ratio procedendi in hoc crimine accuſando & inquirendo.
§.I. *Quæ pœnæ propter Simoniam infligantur.* pag.344
§.II. *Ad quos extendatur Simoniæ crimen, ejuſque pœna.* pag.347
§.III. *An, & quo caſu poſſit quis Simoniaco Antiſtiti ſuo communicare.* pag.350
§.IV. *De extraordinaria contra Simoniacos procedendi ratione.* pag.354

CAPUT II.

De quibuſdam turpibus in ordinatione lucris, quæ vel Simoniæ pravitatem continent, vel eam redolent.

ARTICULUS I.
De iis, quæ Eccleſiæ in ordinatione perſolvuntur. pag.355
ARTICULUS II.
De pecunia pauperibus in ordinatione data, vel in epulas conſumpta.
§.I. *De pecunia pauperibus data.* pag.360
§.II. *De pecunia in epulas inſumpta.* pag.361
ARTICULUS III.
De pecunia pro licentia conſervationis impetranda, ab Imperatoribua extorta. p.364
ARTICULUS IV.
De conſuetudinibus immemorabilibus, an contra Simoniam præſcribnnt. pag.366
ARTICULUS V.
An poſt ordinationem vel oblata ſponte munera accipere, vel dare, ſit Simoniacum. pag.370
ARTICULUS VI.
Reprobantur conſuetudines aliquid dandi Ordinatori ſeu Conſecratori, cathedratici, inthroniaſtici, paſtus, paſtelli, ſigilli, vel quocumque alio titulo.
§.I. *De conſuetudinibus, cathedraticis, inthroniaſticis, inſinuativis.* pag.374
§.II. *De donatione nomine paſtus & paſtelli.* pag.379
§.III. *De donationibus titulo ſigilli.* pag.381
ARTICULUS VII.
De pecunia, quæ Vicariis generalibus Epiſcoporum, Examinatoribus, & Præſentatoribus Ordinandorum, Adſiſtentibus Epiſcopo ordinanti, Janitoribus, Notariis, aliiſve è familia Epiſcopi in ordinatione perſolvitur.
§.I. *Epiſcopo, ne quid Officiales, Miniſtri, Famuli pro ordinatione capiant, curam eſſe oportere.* pag.386
§.II. *Ne quid Vicarii generales, vel Examinatores ob Ordinationem exigant, recipiantve.* pag.387
§.III. *De Janitoribus, Cubicnlariis, & aliis ex familia Epiſcoporum, qui Ordinandos introducere vel repellere poſſunt.* pag.388
§.IV. *De miniſtrantibus, & adſiſtentibus Epiſcopo Ordinanti.* pag.389
§.V. *De Notariis, Scribis, & Sigillatoribus.* pag.390
ARTICULUS VIII.
De largitione in Clericos inſinuationis nomine, & eos qui in poſſeſſionem aliquos deducunt, inthronizationis, vel cujuslibet inſtitutionis titulo.
§.I. *De Inſinuativis.* pag.396
ARTICULUS IX.
De Ordinationibus, ad quas prece, aſſentatione, obſequio, ſanguinis neceſſitudine pervenitur. pag.399

§.I. *Ve-*

§.I. *Vetitæ ordinationes his omnibus rationibus obtentæ, & Simoniacæ olim judicatæ*, p.399
§.II. *Variæ circa hanc quæſtionem opiniones explicantur*. pag.401
§.III. *Explicatur noſtra ſententia, an precibus, amicitia, gratia obtenta ordinatio ſit Simoniaca*. pag.403
§.IV. *De Ordinationibus obſequii cauſa, vel conſanguinitatis factis, aut metu extortis*. pag.409

SECTIO OCTAVA.

De conſenſu extranearum perſonarum ad Ordinationem requiſito.

CAPUT PRIMUM.

De conſenſu Regum, Magiſtratuum, Dominorum, Patronorum.

ARTICULUS I.

De Priorum conſenſu.

§.I. *Præponitur quæſtio, oſtenditurque, ſub Principibus Ethnicis eorum conſenſum, vel diſſenſum nullius in ordinationibus momenti fuiſſe*. pag.410
§.II. *Conſenſum Principum, reddita Eccleſiæ pace, in pluribus ordinandis expetitum*. pag.411
§.III. *De conſenſu Regum paſſim in Gallia requiſito*. pag.413
§.IV. *De Regum interventione, aliorumque ſupplicatione primùm uſitata, tandem prohibita*. pag.415

ARTICULUS II.

De jure ſeu gratia patronatus.

§.I. *Juſpatronatus antiquitus ignotum*. pag.416
§.II. *Origo juriſpatronatus, & confirmatio*. pag.419
§.III. *Leges juriſpatronatus*. pag.423

CAPUT II.

De conſenſu parentum ad Clericatum, ſive ad Ordines: ubi abiter de eorumdem conſenſu ad Monachatum liberorum.

ARTICULUS I.

De neceſſitate conſenſus parentum ad ordinationem liberorum.

§.I. *Liberos à parentibus, nec à Clericatu, nec ob Ordinibus, vel Monachatu, ſine rationabili cauſa eſſe retrahendos*. pag.424
§.II. *Facta àb impuberibus vota Clericatus, à parentibus irritari poſſe*. pag.426
§.III. *Argumenta continens, quibus probatur parentum ad ordinationes, & profeſſiones Monaſticas liberorum conſenſus eſſe neceſſarius*. pag.430
§.IV. *Contraria ſententia Scripturæ Sacræ auctoritate probatur*. pag.437
§.V. *Eadem ſententia probatur auctoritate Sanctorum Patrum*. pag.439
§.VI. *Probatur eadem ſententia exemplis Sanctorum Virorum*. pag.447
§.VII. *Probatur idem rationibus*. pag.449
§.VIII. *Reſpondetur argumentis contrariæ ſententiæ*. pag.453

ARTICULUS II.

De vi & auctoritate parentum voluntatis in liberos, quoad Clericalis, vel Monaſtici ſtatus electionem.

§.I. *Parentes liberos Deo vovere poſſe*. pag.464
§.II. *Parentes ſuaviter eniti debere, ut liberos inducant ad ea adimplenda, quæ voverint*. pag.467
§.III. *Peccare parentes, ſi liberos ad cujuslibet ſtatus electionem cogant*. pag.468
§.IV. *Parentes non poſſe liberos ad Clericalem, aut Monachalem ſtatum adſtringere*. p.471
§.V. *Objectiones in contrarium diſſolvuntur*. pag.473

REIM-

R E I M P R I M A T U R,

Si videbitur Reverendiſſimo Patri Magiſtro Sacri Palatii Apoſtolici.

Philippus Spada Archiep. Theodoſien. Viceſg.

R E I M P R I M A T U R,

Fr. Aloyſius Nicolaus Ridolfi Ordinis Prædicatorum; Sacri Palatii Apoſtolici Magiſter.

DE

Digitized by Google

DE SACRIS ELECTIONIBUS, ET ORDINATIONIBUS,

Ex antiquo, & novo Eccleſiæ uſu.

PROLEGOMENA.

CAPUT PRIMUM.

De nominibus Clericorum.

Hieronymus ad quemdam ſuum Levitã, de duobus generibus hominum refertur 12. q. 1. can. duo ſunt.

I. D*UO ſunt (*inquit Hieronymus)*genera Chriſtianorum: eſt autem unum genus quod mancipatum divino officio, & deditum contemplationi, & orationi, omni ſtrepitu temporalium ceſſare convenit: ut ſunt Clerici, & Deo devoti, videlicet Converſi, κλῆρος enim Græcè, Latinè ſors: inde ejuſmodi homines vocantur Clerici, id eſt ſorte electi: omnes Deus in ſuos elegit: hi namque* D *ſunt Reges, id eſt, ſe & alios in virtutibus regentes, & ita in Deo regnum habent, &c. Aliud verò eſt genus Chriſtianorum, ut ſunt laici: λαὸς enim Græcè eſt populus Latinè:* C *his licet temporalia poſſidere, &c. his conceſſum eſt uxorem ducere, terram colere, &c.*

II. Clerici igitur dicti, quod ad ſacrorum adminiſtrationem eligantur à Domino: quòd ſint præclara Domini ſors, ſelecta portio, & hæreditas præcipua: hæreditas, inquam, ſeu pars, quam dedit Deus filio ſuo (a) Joſeph extra fratres ſuos, quam tulit de manu Amorrhæi in gladio, & arcu: pars Eccleſiæ ſublimior, quæ tanto reliquis virtute ac ſcientia debet eſſe præſtantior, quantò dignitate, & auctoritate illuſtrior: hæreditas filii Dei chariſſima, in quam ſcilicet potiſſima beneficia contulit, & eximia omnis generis ornamenta tranſmiſit. Specialis hæc Chriſti hæreditas: licet enim à Propheta (b) dictum ſit, *omnes gentes ſervient ei*: licet dicente divino Patre, (c) *Poſtula à me, & da-*

(a) Geneſ.48

(b) Pſalm.71.

(c) Pſalm.2.

A *& dabo tibi gentes hæreditatem tuam*, filius omnium nationum principatum acceperit: æquum tamen eſt ut hæc peculiari jure Chriſti dicatur hæreditas, quæ Chriſtianis officiis & Eccleſiaſticis miniſteriis, non (a) ex ſanguinibus, neque ex voluntate carnis, ſed ſecundùm divinam ordinationem mancipatur; iique, quibus dictum illud Apoſtolis à Chriſto aptari poteſt, (b) *Non vos me elegiſtis, ſed ego elegi vos*: qui Levitis antiquæ legis ſuccedunt, quos eſſe *de ſorte Domini, & quorum Dominum*

(a) Joan. 1.

(b) Joan. 15.

B *ſortem atque hæreditatem eſſe*, (c) Scriptura ſacra oſtendit.

(c) Nu. 18. & Deuter. 18.

III. (d) *Clericus ergo, qui Chriſti ſervit Eccleſiæ interpretetur vocabulum ſuum, & nominis definitione prolatâ nitatur eſſe quod dicitur: ſi enim κλῆρος Græcè, Latinè ſors appellatur, propterea Clerici dicuntur, quod de ſorte Domini ſint: vel quia Dominus ſors, id eſt pars Clericorum*

(d) Hieron. ad Nepotian. refert. 12. q. 1. c. Clericus.

C *eſt: qui autem, vel ipſe pars Domini eſt, vel Dominum partem habet, talem ſe exhibere debet, ut ipſe poſſideat Dominum, & ipſe poſſideatur à Domino: qui Dominum poſſidet, & cum Propheta dicit*, (e) *pars mea Dominus, nihil extra Dominum habere poteſt: quod ſi quippiam aliud habuerit præter Dominum, pars ejus non erit Dominus, verbi gratiâ ſi aurum, ſi argentum, ſi poſſeſſiones, ſi variam ſupellectilem: cum iſtis*

(e) Pſalm. 15.

Deuter. 18.

D *partibus Dominus fieri pars ejus non dignatur: ſi ergo pars Domini ſum, & funiculus hæreditatis ejus, nec accipio partem inter cæteras tribus: ſed quaſi Levita & Sacerdos vivo de decimis, & Altari ſerviens, Altaris oblatione ſuſtentor, habens victum, & veſtitum, his contentus ero, & nudam crucem nudus ſequar.*

IV. Ab eadem quoque nominis etymologia non diſpar argumentum infert Ambroſius (f) *Cui*, inquit,

(f) Ambroſ. de fuga ſæculi refertur 12. q. 1. c. cui portio.

portio Deus eſt, nihil debet curare niſi Deum, nec alterius impeditur neceſſitatis munere: quod enim ad alia officia confertur, hoc religionis cultui atque huic noſtro officio decerpitur: hæc enim vera eſt Sacerdotis fuga, abdicatio domeſticorum, & quædam alienatio chariſſimorum, ut ſuis ſe abneget, qui ſervire Deo elegerit.

V. Hinc cùm aliquis à Catholico antiſtite, in ordinem & album Clericorum per Tonſuræ (g) ſuſceptionem refertur, iſtam rerum omnium, ut ſoli Deo adhæreat, abdicationis, ac renunciationis formulam recitare jubetur ex Davidis Pſalmis deſumptam, *Dominus pars hæreditatis meæ, &c.* quibus verbis Deum ſibi unicè diligendum, & inquirendum proponit: huncque theſaurum ſuum, hunc delicias ſuas, hunc hæreditatem ſuam, hunc ſcopum ſuum eſſe profitetur, in quo ſpes omnes ſuas collocet, & omnes cogitationes defigat. Placet verò (h) Iſidoro Hiſpalenſi prædicta Clerici etymologia, qui tamen aliam addit, Clericos nempe dictos, quod (i) Mathias, qui primus ab Apoſtolis in Eccleſiaſticum ordinem adſcriptus eſt, ſorte electus fuerit: κλῆρος enim Græcè ſors.

(g) Pont. Róman. tit. de Tonſura.

(h) Iſido. lib. 7 Originum c. 12. & 2. de divinis off. c. 1.

(i) Actor. 1.

VI. Clerici etiam mihi ſunt, qui κληρονόμοι, quo ſcilicet nomine, qui vulgo dicuntur ἀδελφοί, ſeu fratres, ab Heſiodo, & aliis Poëtis Græcis nonnumquam vocari conſueverunt, quod paterna inter eos dividatur hæreditas: quo etiam nomine à ſancto (k) Auguſtino, & Iſidoro Hiſpalenſi (l) hæredes vocitantur: quæ utraque nominis acceptio non dubium eſt quin Clericis conveniat. Nam & Apoſtolos Clericorum ordinis primos, fratres vocatos fuiſſe (m) Scriptura ſacra paſſim oſtendit, & Chriſtianos (n) olim omnes, ſed eos præcipuè qui divinis officiis addicti, perfectio-rem

(k) Aug. enarrat in Pſ. 67.

(l) Iſidor. lib. 2. de divinis off. cap. 1.

(m) Matth. 23 Lucæ 22. Joan. 20.

(n) Tertull. in Apolog. c. 39. Athenag. or. pro Chriſtian. Minutius in Octavio. Clem. Alex. lib. 5. Strom. Lactant. lib. 5 c. 21. Cyprian. epiſt. 4. 5. 41. Aug. ep. 162. & 225. Leo ep. 10. 12. 15. 18. 19. &c. & alii paſſim.

rem vivendi rationem inibant, fratrum nomen uſurpaſſe, eaque inſignitos fuiſſe in confeſſo eſt. Clericos quoque præ cæteris Chriſti hæredes dici poſſe nemo neſcit, tum quod ſpiritualia Eccleſiæ bona, quæ Laicis tantum in uſum conceduntur, ipſi ſuo jure, (a) *ut miniſtri Chriſti, & diſpenſatores myſteriorum Dei*, in ſuam & aliorum utilitatem adminiſtrent; tum quod ex (b) *pingui pane Chriſti*, qui *præbiturus delicias regibus* prædicitur bonis nempe Eccleſiaſticis, quę Chriſto data, ac oblata, in ejus miniſtrorum ſubſtentationem relinquuntur, veſcendi jus habeant.

VII. Plutarchus (c) ſingulas partes, quæ ſingulis Lacedæmoniis, poſt diviſionem terræ Laconicæ à Lycurgo factam obtigerant, κλήρȣς, nominavit, meminitque (d) Ariſtoteles legis Athenienſium, qua jubebatur unuſquiſque civium agrum habere, quem per ſeipſum coleret, qui quidem κλῆρ❍ dicebatur, cui cedere, vel à quo, jure vel injuria exturbari nemo poterat. Liceat ex iis Clerici etymon deducere: Numquid enim hæreditas Domini, populus Chriſtianus, in varias diœceſes, & parœcias diſtribuitur, ſinguliſque Clericis, ſi majorum inſtituta ſpectemus, pars aliqua agri Dominici procuranda, & excolenda committitur? Num ex vetere Eccleſiæ diſciplina Clericorum ullus erat, qui non alicui Eccleſiæ particulari adſtrictus, ſpartam quam nactus eſſet, adornare ſatageret? Nonne ex communibus Eccleſiæ bonis ſingulis Clericis olim dividebatur, prout cuique opus erat? An non etiam, quod jam Clericis in titulum ſeu patrimonium, ſeu beneficium aſſignatur, diſtrahi, alienari, vel ceſſione quavis, alterius fieri, æquè ac κλῆρ❍ Athenienſium lege præfixus, prohibetur? Ab hoc ſeu fundo, ſeu beneficio, ſeu Eccleſiaſtico titulo quidni Clerici nomen deductum dixeris, quem ſine aliquo eorum ordinare, nec antiquæ, nec novæ Eccleſiæ conſtitutiones permittunt.

(a) 1. ad Cor. 4.

(b) Geneſ. 49

(c) Plutarch. in vita Lycurgi.

(d) Ariſtotel. in polit.

VIII. Addimus Clericos pro Agricolis ſumi poſſe, ſi nimirum ſacræ Scripturæ phraſin diligentiùs attendamus, juxta quam nimirum vir agricola requieſcere inter Cleros & habitare dicitur: ita enim de Iſſachar ſecundùm Septuaginta legitur interpretes, (e) *Iſſachar bonum deſideravit, requieſcens inter cleros*, & paulò poſt, *ſuppoſuit humerum ſuum, & factus eſt homo agricola:* eodem quoque loquendi modo uſa videtur Debbora, dum Rubenitas incuſat, quod pugnæ tempore agriculturæ vacaſſent, (f) *Quare*, inquit, *habitas inter duos cleros, ne audias ſibilos gregum?* Advertant ergo Clerici, ſe non molles, non delicatos urbium incolas eſſe oportere, ſed fortes, duros, & laborioſos agricolas, qui agrum Domini aſſiduè colant, qui (g) *portent onus diei, & æſtus*, qui tanquam meſſores non ignavi, aëris inclementiam, & injurias præ ſalute animarum nihil faciant.

IX. Ex quibus difficilis Pſalmorum Davidicorum verſus explicari aliquatenus poteſt, (h) *Si dormiatis inter medios cleros, pennæ columbæ deargentatæ, & poſteriora dorſi ejus in pallore auri:* quamvis enim literalem hujus & ſequentis verſus ſenſum hunc eſſe exiſtimem, ſi ſecuri conſiſtatis inter terminos Ægyptiorum & Aſſyriorum, quorum hi pro inſignibus columbam argenteam à tempore imperii Semiramidis geſtare conſueverunt, illi aureum vitulum (ut ex pluribus ſacræ (i) Scripturæ locis, (k) auctorumque ſacrorum ac prophanorum teſtimoniis deducitur) attamen *dum diſcernit cœleſtis reges ſuper eam*, dum ſuper Paleſtinam reſpiciens Deus inimicos reges ſeparat, Judæi

(e) Geneſ. 49.

(f) Judicum 5.

(g) Matth. 20

(h) Pſ. 67. v. 14

(i) *Facta eſt terra eorum in deſolationem à facie iræ columbæ*, id eſt Aſſyriorum. Jerem. 25. item à facie gladii columbæ. Jerem 46. & 50. hac ſuperſtitione imbuti Judæi, egreſſi ab Ægypto vitulū ex auro conflatilem ſibi fecerunt Exod. 32.

(k) Huc refert quæ de Oſyri & Iſide dicuntur à prophanis auctorib. & quæ de Ægyptiorum ſuperſtitione narrant Philo lib. de vita contemplativa, & Euſeb. de præpar. evang. lib. 3. cap. 3. & 4. ab Athenagora, Pinde, & aliis.

Judæi *nive dealbabuntur in Selmon*, niveum pacis colorem referent, qui tamen ſanguine cruentandi videbantur. Quamvis, inquam, hunc germanum ſenſum hujus verſus eſſe crediderim, alias tamen, quas Patres ejuſdem interpretationes proferunt improbandas minimè cenſeo, eas maximè, quæ ad Clerici nomen, dignitatem, atque officia aliqua ratione pertinere videbuntur. Certè D. (a) Auguſtinus hunc verſum ad Clericalis ordinis viros referre videtur, quos inter duo teſtamenta veteris, & novæ legis per fidem, inter duas hæreditates terrenæ fœlicitatis, & æternæ immortalitatis per ſpem conquieſcentes, ut pennas columbæ (id eſt Eccleſiæ) deargentatas, exaltandos prænuntiat. Plurima quæ ad propoſitum faciunt in Clericos, in hujus verſus interpretatione congerit (b) Innocentius Tertius ſermone exhortatorio ad Clericos habito *in Concilio Lateranenſi* Oecumenico, ex pluribus iſta accipe, *Dormiamus*, inquit, *ſed inter medios Cleros, id eſt in medio Clerorum ſecundùm idioma Græcorum, ad literam nos inter medios Cleros totius orbis exiſtimus, propterea nequeunt opera noſtra latere, ſive bona ſint, ſive mala: luceat ergo lux veſtra coram hominibus, ut videant opera veſtra bona, & glorificent Patrem veſtrum, qui in cœlis eſt, ut cortina cortinam trahat, & qui audit, dicat, veni. Aliter tamen hoc poſſumus intelligere, κλῆρος enim Græcè, ſors vel hæreditas interpretatur: unde Clerici dicuntur, quòd in partem Domini ſint ſortiti, ſecundùm illud, Dominus pars hæreditatis meæ. Eſt autem triplex hæreditas, infima, media, & ſuprema: infima eſt terrena, de qua legitur, (c) Dedit terram eorum hæreditatem, hæreditatem Iſraël ſervo ſuo: media eſt ſacra Scriptura, de qua dicitur, (d) Hæreditate acquiſivi teſtimonia tua in æternum, quia exultatio cordis mei ſunt: ſuprema eſt beatitudo cœleſtis, de qua legitur, (e) Funes ceciderunt mihi in præclaris, etenim hæreditas mea præclara eſt mihi: quælibet hæreditatum iſtarum ſuas medietates, terrena poſſeſſio, res mobiles, & immobiles, ſacra Scriptura ſpiritum & literam, beatitudo cœleſtis ſtolam mentis, & ſtolam carnis: inter hos medios cleros, inter has medias hæreditates dormire debemus, aliter autem & aliter &c.* (ſubjungit diverſos modos quibus inter has medias hæreditates dormitur, tum ſubdit) *ſi ſic dormierimus, profectò ſumus pennæ columbæ deargentatæ, ſicut per columbam deſignatur Eccleſia, ſic per pennas columbæ deſignantur Sacerdotes Eccleſiæ, qui verbis, & exemplis eam ſublevant ad cœleſtia, unde ſponſus de ſponſa dicit in Canticis, (f) Una eſt columba mea, perfecta mea: cujus pennas perfectè Propheta deſcribens dicit, (g) Qui ſunt ii, qui ut nubes volant, & quaſi columbæ ad feneſtras ſuas? pennæ deargentatæ ſunt illi, qui divinis eloquiis ſunt eruditi ſecundum illud, (h) Eloquia Domini, eloquia caſta, argentum igne examinatum, probatum terræ, purgatum ſeptuplum, &c.* (plura de diverſis pennarum generibus locutus, iſta ſubjungit) *pennæ ſimus deſpicientes mundana per vim iraſcibilem, dormientes inter medios cleros poſſeſſionis terrenæ: pennæ columbæ ſimus intelligentes divina per vim rationabilem, dormientes inter medios cleros ſacræ Scripturæ; nec tantum in præſenti ſimus pennæ columbæ deargentatæ, ſed poſteriora dorſi ejus in ſpecie auri: ſicut dorſum laborem præſentis vitæ ſignificat, ſecundùm illud, (i) Supra dorſum meum fabricaverunt peccatores, ita poſteriora dorſi requiem futuræ vitæ deſi-*

(a) D. Auguſt. fuſè enarrat. in pſal. 67.
(b) Inn. III. ſerm. exhort. ad cleric. c. 3. Concil. par. 1. Matth. 5.
(c) Pſal. 135.
(d) Pſal. 118.
(e) Pſalm. 15.
(f) Cant. 6.
(g) Iſai. 60.
(h) Pſal. 11.
(i) Pſal. 128.

A B C D

(a) Apocal. 21. *deſignant, ſecundùm illud, (a) Jam* A *non erit amplius, neque luctus, neque clamor, ſed nec ullus dolor, quoniam priora tranſierunt: ergo poſteriora dorſi, id eſt requies poſt laborem erit in ſpecie auri, hoc eſt in gloria contemplationis quæ per fulgorem auri congruè deſignatur propter*
(b) Sapient. 3. *illud, (b) Fulgebunt juſti ſicut Sol in regno Patris eorum.* Hæc Innocentius, quæ nos fuſiùs retulimus, tum quod difficilis omnino textus explicationem contineant; tum quod ad præ- B ſentem Clerici nomenclaturam non parum conducant, graviſſimaque, & ſaluberrima pro Clericis monita comprehendant,

X. Rectè igitur & prudenter inſtituta hæc Clerici vox, & ab olim pro ſacræ religionis divinis miniſtris uſur-
(c) Hiere. c. 12 verſ. 13. pata: ubi enim apud (c) Hieremiam Paſtorum Judææ negligentia, & malitia incuſatur, loco eorum verborum quæ in Latina vulgata editione habentur, *Hæreditatem acceperunt, & C non eis proderit*, Septuaginta Interpretes legunt οἱ κλῆροι ἀυτῶν ὑκ ὠφελήσουσιν ἀυτοῖς, *cleri eorum non proderunt eis*, quæ de Levitis, & Sacerdo-
(d) Orige. hó. 7 in Hieron. tibus interpretantur (d) Origenes,
(e) Epiph. in init. ep. ad Jo. Hieroſol. inter epiſt. Hieron. 60. (e) Epiphanius, Hieronymus (f)
(f) Hiero. epiſtol. ad Nepotian. & comm. in illud caput Hierem. & alii. Ea quoque verba D. Petri, (g)
(g) 1. Pet. 5. quibus Paſtores monet, ut gregem ſuum ſedulò paſcant, ὡς μὴ κατακυριεύοντες τῶν κλήρων, *non dominantes cleris*, vulgo Patres de prohibito Epiſcoporum in Clericos ambitioſo im- D perio interpretantur. Paſſim quoque legere eſt eandem Clerici vocem, tam
(h) Can. Apoſtol. 12. 13. 45. in (h) Canonibus Apoſtolorum, (i)
(i) Con. Nic. 1 can 2. 8. 38. Niceno primo Concilio, & cæteris fe-
(k) Tertul. de Monogam. re omnibus Conciliis, quàm apud (k) Tertullianum antiquum inter Chriſtianos auctorem, & alios communiter Patres, pro Eccleſiaſtici ordinis viris ad nauſeam uſque repetitam. No-
(l) Euſeb. lib. 10. hiſt. cap. 7. tatque Euſebius (l) eos qui in Eccleſia Catholica miniſtrabant, Clericos ſuo tempore nominari ſolitos fuiſſe. Quo fit ut jure refellas Lutherum,
(m) Luther. lib. de abroganda Miſſa privata parte 2. tractans illud non dominantes in Cleris. (m) Calvinum, (n) & alios ejuſdem farinæ homines, quibus Clerici nomen ut improprium diſplicet: adeò ſiquidem ſpiritu vertiginis ducuntur iſti, & contentionis efferata rabie agi-
(n) Calvin. 4. Inſtitut. 4. §. 9. & commentariis in cap. 5. prioris epiſt. D. Petri. tantur, ut dum rebus infigere aculeum non poſſunt, vocibus minimè parcant, & in Theologia Grammatici, in Grammatica Theologi videri velint, in utraque autem vel impii, vel temerarii deprehendantur.

XI. Eodem temeritatis ſpiritu afflatus Wiclephus (o) auſus eſt repre-
(o) VViclephus de Eccleſ. Cathol. cap. 1. hendere communem loquendi uſum, quo Clericos per Antonomaſiam Eccleſiaſticos appellamus: quem loquendi morem fusè defendit Valdenſis (p)
(p) Valdenſis tom. 2. contra VViclephitas & Huſſitas. contra Wiclephiſtas & Huſſitas: quem nos quoque neque novum, neque inauditum eſſe, vel inſolentem, adductis aliquot Patrum teſtimoniis docere, neque temerè inſtitutum fuiſſe, allatis quibuſdam rationibus impoſitionis hujus nominis demonſtrare non fruſtrà fortaſſe conabimur.

XII. Sanctus Paulus epiſtola ad Hebræos (q) *Eccleſiam primitivo-*
(q) Paulus ad Hebr. 12. cap. *rum* vocat Apoſtolorum cœtum cui Clericorum ordo ſucceſſit; ſic enim Apoſtolum interpretati ſunt (r) Am-
(r) Amb. ep. 36. Irenæo quæ eſt ad lib. 5. broſius, (s) Primaſius, (t) Hyamo,
(s) Prim. in cітat. cap. ad Heb. & alii. Hieronymus (u) commen-
(t) Hyamo ibi tariis in caput 10. Oſeæ Prophetæ ter
(u) Hiero lib. 3. comment. in Oſeam. ad minus Eccleſiaſtici nominis Sacerdotes, alioſque inferiori gradu in miniſteriis Eccleſiaſticis conſtitutos intelligit: in qua etiam ſignificatione, eadem voce tum commentariis in (x)
(x) Idem in Abdiam, & lib. 3. in Hierem. c. 12. & 13. Abdiam, tum in Hieremiam, tum etiam alibi utitur: quo etiam nomine uſus eſt (y) Ambroſius, dum ait:
(y) Ambr. 1. ad Timoth. c. 6. *Nihil tam aſperum tamque perniccioſum eſſe, quàm ſi Eccleſiaſticus maximè, qui ſublimis loci eſt, divitiis hujus ſæculi ſtudeat, &c.* iternque, dum exponens illa verba Epiſtolæ

Pau-

Pauli ad Timotheum, (a) *Nemo militans Deo implicat ſe negotiis ſæcularibus*, hæc habet, *Eccleſiaſticus autem idcirco Deo ſe probat, ut huic devotus officium impleat, quod ſpopondit, in Dei rebus ſollicitus, à ſæculari negotio alienus*. Fruſtra perſequar cæteros Patres ſaltem mediæ,& ultimæ ætatis, Bernardum v. g. & alios, apud quos ejuſdem vocis in prædicta acceptione non infrequens uſus occurrit. Neque omittendum, quod habet (b) Sylveſter Giraldus in ſua Hiberniæ Topographia appoſitè omninò ad præſeos argumentum, *Hiberni*, inquit, *viros qui Eccleſiaſtica gaudent immunitate, etiam laicos, & uxoratos, Eccleſiaſticos vocant*.

XIII. Ex quibus proculdubio verbis non contemnenda ratio erui poteſt, ob quam non Clericis ſolùm, verumetiam Monachis Eccleſiaſtici nomen nonnunquam tributum ſit, quod nempe privilegiis, & exemptionibus, quæ in favorem Eccleſiæ, & religionis conceſſa ſunt ipſi quoque gaudeant; quod à ſæculari poteſtate principum beneficentia immunes redditi, Eccleſiaſticæ poteſtati mancipentur, eorumque cauſæ à politico tribunali ad eccleſiaſticum transferantur; ficut enim regius homo dici conſuevit,qui regi ſpeciali juramento obſtrictus eſt, qui apud ipſum authoramentum iniit lege clientelarum, qui ad clientariæ fidei ac ſponſionis profeſſionem à rege admiſſus eſt, quidni eodem jure Eccleſiaſticum hominem dixeris,qui Eccleſiæ privilegiis munitus eſt,& in ejus clientelam, præſidium, ac cognitionem ſpeciali jure adſciſcitur? Alias ejuſdem nominis rationes adjungo. Prima ſit, quod peculiaris Eccleſiaſticarum rerum cura ſit penes Clericos, qui ſoli Eccleſiaſticis officiis ex ſuo ſtatu miniſtrant, ſoli Eccleſiis deſerviunt, ſoli religionis cultum, (ad quem fidelium conventus, quem

A (c) Eccleſiam meritò dixeris, inſtituitur) ex proprio munere procurant; quemadmodum ergo militares viri dici conſueverunt, qui militaribus officiis addicuntur, ita Eccleſiaſtici dici poterunt, qui Eccleſiaſticis: vel apud quos ſolùm Eccleſiaſtica omnis poteſtas reſidet.

* XIV. Altera non diſſimilis mihi quoque ſatisfacit; fatendum nempe, eſt inter Reipublicæ neceſſaria membra Clericos eſſe, ſeu Sacerdotes, eorumque

B Miniſtros, ut docet (d) Ariſtoteles, qui & in Sacerdotes & Magiſtratus tanquam in ſuos ductores, & gubernatores, multitudinem civium diviſam eſſe teſtatur, & (e) Reip. membra omnia percenſens, cum agricolis, artificibus, viris militaribus, locupletibus, & judicibus Sacerdotes quoque numerat; (f) Sacerdotiumque Reip. neceſſarium eſſe contendit, quod videlicet non utilitatis tantum cauſa, ſed virtutis quoque & honeſta-

C tis, ſocietas civilis inſtituta ſit, beatitudo verò cum virtute conjuncta per Sacerdotium procuretur: qui in Rep. Sacerdotes pariter & æditiuos collocat. Eo itaque ſenſu non Reip. ſolùm, ſed Eccleſiæ membra Clerici dici poſſunt. eodemque verum eſt, quod ait (g) Optatus Melevitanus, *Non eſſe Rempublicam in Eccleſiâ, ſed Eccleſiam in Republica*, quia nempe finis inſtituendæ civitatis quatenus ad honeſtatem, vel etiam ad beatitudinem ob-

D tinendam refertur, Eccleſiæ finem, ſcilicet beatitudinis æternæ conſecutionem, ſuo ambitu comprehendit. Unde ſunt quidem in Rep. Sacerdotes,ſunt Magiſtratus, ſunt opifices,&c. diſtinctaque hæc efficiunt membrorum Reipublicæ genera. E contrà verò opificum, Judicum civilium, agricolarum ordines, diverſos in Eccleſia minimè conſtituunt: neque enim (h) *in perſonarum acceptione habemus fidem Domini noſtri Jeſu Chriſti*, ſed pau-

(a) Idem in 2. ad Timoth. c.2.

(b) Sylveſt. Giraldus in ſua Hiberniæ Topograph. par. 3. cap. 6.

(c) Vide Iſidorum Peluſ. lib.3 ep.246. & Aug. in breviculo coll.3.

(d) Ariſt. lib. 7.Polit.c.12.

(e) Idem 7.Polit. cap.8.

(f) Idem ejuſdem lib.7.c.9

(g) Optatus lib. 3. contra Parmenianũ.

(h) Jacob.2.

pauperem æquè, ac divitem Eccleſia A in ſuum corpus admittit, ad quem nempe cujuſcumque terrenæ conditionis homines æqualiter conveniunt (a) *Patrem invocaturi eum, qui ſine acceptione perſonarum judicat:* Horum ergo Reip. membrorum ſoli Sacerdotes ac Miniſtri in Eccleſia ſuum ordinem retinent, in qua ſacrorum hominum, ac plebis diſtinctio, ſine ingenti ſacrilegio perverti non poteſt. Itaque Eccleſiaſtici jure dici poſſunt, quia ex omnibus hominum conditio- B nibus ſoli ipſi Eccleſiæ membris per ſe adcenſentur.

(a) 1. Petri 1.

XV. Tertia, quia cùm Clerici Eccleſiam convocent, regant, & gubernent, (b) *cùm ſine iis Eccleſia electa, ſeù legitimè convocata non ſit, nulla ſine iis ſancta congregatio, nulla ſanctorum collectio;* cùm ex (c) Cypriano Eccleſia definiri poſſit, *Plebs Sacerdoti adunata, & Paſtori ſuo grex adhærens:* & ab eodem pronuntiatum iſtud invaluerit, (d) *Epi-* C *ſcopum in Eccleſia eſſe, & Eccleſiam in Epiſcopo, & qui cum Epiſcopo non ſit, in Eccleſia non eſſe:* cum unitas Eccleſiæ, ex conſœderatione Sacerdotum inter ſe petatur, nec aliunde corpori Eccleſiæ populi inſerantur, quàm quod Sacerdotibus & Clericis communione ſocientur: *Ubi enim,* ut habet (e) Ambroſius, *eſt Eccleſia niſi ubi virga, & gratia floret Sacerdotalis?* cùm iidem Clerici ſoli hierarchiæ Eccleſiaſticæ propriè dictæ in- D ſerantur, ſoli Myſtarum ſeu Myſtagogorum ordinem conſtituant (f) ex Dionyſio, reliqui in initiandorum claſſem referantur: cùm ob inſignem illam Clericorum in Eccleſiam prærogativam Clericis à (g) Baſilio opponantur ὄντες ἔξω τῆς ἐκκλησίας; id eſt, *ii qui ſunt extra Eccleſiam*, quaſi nimirum Laici ubi Clericis comparati fuerint, extra Eccleſiam eſſe videantur: nemo eſt profectò qui Clericorum ordini ſignificando, *Eccleſiaſtici* nomen diſſentaneum, aut diſconveniens exiſtimare poſſit.

(b) Ignatius epiſtol. ad Trallianos. Χωρὶς τούτων ἐκκλησία ἐκλεκτὴ οὐκ ἔστιν, οὐ συνάθροισμα ἅγιον, οὐ συναγωγὴ ὁσίων.

(c) Cypr. ep. 69. Florentino, ſeù Pupiano.

(d) Cypr. ib.

(e) Amb. lib. de Iſaac & anima cap. 8.

(f) Lege Diony. lib. de Eccleſ. hier. max. c. 5.

(g) Baſil. c. 55. Οἱ τοῖς λαϊκοῖς ἀντιδιαστελλόμενοι ἔξω μὲν ὄντες τῆς ἐκκλησίας ἀφῃρηνται τῆς κοινωνίας τοῦ ἀγαθοῦ, κληρικοὶ δὲ ὄντες τοῦ βαθμοῦ καθῃρηνται. id eſt,

Qui ſe latronibus adverſos obiiciunt, ſi ſint quidem extra Eccleſiam a boni communione arcentur; ſi ſint autem Clerici a gradu deponuntur.

XVI. Invaluit etiam uſus ſaltem apud antiquos, ut religionis noſtræ Miniſtri, quos Clericos dicimus, beatiſſimorum, & ſanctiſſimorum nomine ſalutarentur: quo pacto etiam apud Græcos, teſte (h) Plutarcho Sacerdotes Ethnici ὅσιοι, hoc eſt ſancti nominari conſueverant. Sed hac de re fuſiùs dicemus, ſi quando vacabit honorificos Clericorum titulos alibi explanare.

(h) Plutarch. de defect. oracul.

XVII. Neque verò omittendum eſt, quod Clericos nonnunquam, *attonſos*, dictos legamus, cujus vocis, ut cæteros ſileam, (i) Bedam vadem dare poſſumus: impoſitionis autem hujus nominis cauſam, utpote omninò notam, fruſtra inquireremus.

(i) Beda in vita S. Aidani, lib. 3. hiſt. Angl. c. 5. & alibi.

XVIII. Certum eſt quoque Sacerdotis nomen, quod nonnunquam (k) ſolis Epiſcopis tribuitur, frequentibus autem, ſaltem à quibuſdam ſæculis, pro omnibus Presbyteris & Epiſcopis, quorum ii ſummi, illi inferiores Sacerdotes vocitantur, uſurpatur; nonnunquam tamen ad omnes Clericos ſignificandos extendi: cujus acceptionis varia exempla ex legibus (l) civilibus (omiſſis innumeris Patrum teſtimoniis) peti poſſunt: quo ſenſu Optatus (m) Milevitanus, *Diaconos in tertio, Presbyteros in ſecundo Sacerdotio conſtitutos*, dixit, *apices verò, & principes omnium Epiſcopos*.

(k) L. 7. & 18. C. de Epiſ. & Cler. & alibi paſſim etiam apud Patres.

(l) 14. 16. 19. C. de Epiſc. & Cler. & alibi.

(m) Opta. lib. 1. contra Parmenianum.

XIX. Neque hîc etiam ſilentio prætereundum Laicos ad differentiam Clericorum à Juſtiniano, (n) in Novellis ſuis conſtitutionibus κοσμικοὺς dici, id eſt, *mundanos*. Quidni? numquid enim legimus dictum Chriſti Domini ad Apoſtolos, (o) *Si de mundo fuiſſetis, mundus, quod ſuum erat, diligeret: quia verò de mundo non eſtis, ſed ego elegi vos de mundo,* pro-

(n) Novella 6. c. 1. & 123. c. 2. & 15.

(o) Joan. 15.

propterea odit vos mundus, quibus A verbis, Apoſtolos, & Clericos, ([a]) *Hæreditarios* ſcilicet *diſcipulos*, & *Apoſtolici ſeminis frutices*, de mundo, id eſt Laicorum turba, in altiorem ordinem translatos, mundi amplius non eſſe, nec mundo gratos Chriſtus inſinuat, ſed totos cœleſtes, totos in cœleſtibus habitantes, & ad eaque aliorum ductores eſſe debere demonſtrat; quâ etiam ratione ([b]) Nazianzenus, diſcipulos Domini οὐρανίους, id eſt *cœleſtes* vocat; quia nempe ut ait Athalaricus Gothorum rex apud Caſſiodorum, B ([c]) *Profeſſio Clericorum vita cœleſtis eſt*.

XX. Quocumque verò nomine Clerici nuncupentur, rectè in reſcriptis Conſtantini Magni Clerici deſcribuntur, ([d]) *Legitimæ & ſanctiſſimæ religionis Catholicæ miniſtri*, Epiſtola ſcilicet Conſtantini ad Cæcilianum Carthaginenſem Epiſcopum; *Qui ſua miniſteria divinæ religioni excolendæ impertiunt, qui in Eccleſiâ* C *Catholicâ ſanctæ religioni ſedulò inſerviunt*, ([e]) Epiſtola ejuſdem Anilino Africæ Proconſuli, *Qui divino cultui miniſteria religionis impendunt*, ejuſdem quoque epiſtola ([f]) Octaviano Lucaniæ, & Brutiorum Correctori. Aptè pariter à D. ([g]) Auguſtino & ([h]) Iſidoro Hiſpalenſi definiuntur, *Qui ſunt in Eccleſiaſtici miniſterii gradibus ordinati*. Conſentaneè quoque ab eodem Iſidoro, *Clerici nuncupari* dicuntur *omnes qui* D *in Eccleſia Chriſti deſerviunt*. Rectè tandem ([i]) à Theologis Clerici paſſim cenſentur quicunque Altari ſacro miniſtraturi aliquando per Tonſuræ ſuſceptionem deſtinati ſunt: quamvis illud obſervandum ſit Clericorum, ſeu Eccleſiaſticorum nomen, cum quippiam quod ſit oneri, præcipitur, vel prohibetur, eos ſolos comprehendere, qui vel ſacris initiati ſunt ordinibus, vel de Chriſti patrimonio vivunt, & beneficiorum Eccleſiaſticorum reditus percipiunt: è contra verò in re ordini Clericorum favorabili, Clericorum nomen ad omnes qui divinis miniſteriis inſerviunt, vel ad miniſteria iſta ordinati ſunt (niſi aliud expreſsè innuatur) ampliari, juxtà videlicet hanc tritam juris regulam, ([k]) *Odia reſtringi, & favores convenit ampliari*.

(a) Tertul. in Scorpiacè c. 9

(b) Nazianz. orat. 1.

(c) Caſſiod. l. 8. variar. ep. 24.

(d) Epiſt. Conſtant. Cæciliano apud Euſeb. lib. hiſt. cap. 6.

(e) Ejuſdem epiſt. Anilino apud Euſeb. lib. 10. hiſtor. cap. 7.

(f) Epiſt. Ejuſdem Octavia. lege 2. C. Theod. de Epiſc., & Cler.

(g) Aug. enarrat. in pſ. 67. tomo 8.

(h) Iſidor. Hiſpal. lib. 2. de divinis offic. c. 1. Idem lib. 7. Origin. c. 12.

(i) Ita paſſim Summiſtæ, & Juris interpretes.

(k) Regula 15. de regulis juris in 6.

CAPUT II.

De diſtinctione, & diſcretione Clericorum à Laicis.

Viclephus apud ([l]) Valdenſem, ([m]) Lutherus, & alii noſtri temporis hæretici nullam diſtinctionem Clericorum & Laicorum admittunt: ſed omnes æqualiter Sacerdotes, æqualiter Evangelii miniſtros arbitrantur: vel certè ſi diſtinctio aliqua inter eos ſtatuenda ſit, eam duntaxat ex hominum inſtitutione, & arbitrio pendere: adeout plebeii, & quivis è trivio homines, ſtatim atque populus juſſerit, Sacerdotes evadant, & per ſolam ejuſdem electionem verbi divini prædicandi, & Sacramentorum diſpenſandorum habeant poteſtatem: è contrà verò, facta ejuſdem decreti reſciſſione, continuò in Laicorum ordinem redigantur. Iis autem frivolis, & futilibus argumentis innituntur: primum quidem, unum & alterum Scripturæ ſacræ teſtimonium in ſuæ ſententiæ confirmationem adducunt, quæ ſi rectè & ex orthodoxa Patrum interpretatione penſitentur, ne hilum quidem ipſorum ſententiæ adferent aut proficient: tum aliqua Patrum dicta in ſuæ pariter ſententiæ defenſionem in eum ſenſum detorquent, de quo ne per ſomnium quidem cogitarunt.

II. Videamus quænam Scripturæ ſacræ teſtimonia pro ſe adducant: Proferunt

(l) Valdenſis tomo 2. de Sacramentis c. 7.

(m) Lutherus de Miſſa privata abroganda parte 1.

ferunt imprimis D. Pauli verba, quibus videtur innuere chriſtianos omnes pari conditione præditos eſſe, ([a]) *Quicumque enim*, inquit, *in Chriſto baptizati eſtis Chriſtum induiſtis: non eſt Judæus, neque Græcus, non eſt ſervus, neque liber, non eſt maſculus neque fœmina: omnes enim vos unum eſtis in Chriſto Jeſu*, quibus ſimilia habet in ([b]) epiſtola ad Romanos. Neque verò D. Pauli ſolum auctoritate abutuntur; ſed etiam D. Petri, in epiſtola ſua prima Canonica & D. Joannis in Apocalypſi: quidni, inquiunt, ſingulis è populo Chriſtiano liceat Sacerdotii ſibi dignitatem vendicare, cum beatus Petrus fideles omnes, ([c]) *Genus electum*, REGALE SACERDOTIUM, *gentem ſanctam, populum acquiſitionis* nominarit: paſtoreſque admonuerit, ut ([d]) *non dominantes in Cleris, ſed forma Gregis facti ex animo* appareant: Joannes autem in ſua Apocalypſi ([e]) Chriſto tribuerit, *qui dilexit nos, & lavit nos à peccatis noſtris in ſanguine ſuo, & fecit nos regnum, &* SACERDOTES *Deo, & Patri ſuo*? Jactitant etiam hæc Tertulliani ([f]) verba, quæ ipſi contra Pſyſichos, hoc eſt Catholicos, poſtquam in Montani ſchiſma incidiſſent, exciderunt, *Differentiam inter ordinem, & plebem Eccleſiæ conſtituit auctoritas:* item, *Vanos fore nos ſi putaverimus, quod Sacerdotibus non liceat, laicis non licere, Sacerdotes nos Deo factos:* aliaque ex eodem Tertulliano, & fœtidis Catharorum hæreſibus (ut ab ([g]) Ephiphanio diſcere eſt) deſumpta in erroris ſui patrocinium prætendunt; nec prætermittunt ([h]) Origenis, aliorumque Patrum dicta proferre, quibus univerſo populo Chriſtiano, & Sacerdotium, & ejus functiones videntur tribui.

([a]) Ad Galat. 3.
([b]) Ad Ro. 10.
([c]) 1. Petri 2.
([d]) Ejuſd. epiſt. cap. 5.
([e]) Apocalyp.
([f]) Tertull. exhort. ad caſtitat. cap. 7.
([g]) Epiph. hær. 59. quæ eſt Cathar.
([h]) Origen. inſ.

III. Sed hæc argumenta minimi ſunt ponderis. Primùm enim id tantum intendit D. Paulus locis ([i]) ſuperiùs citatis, nec in fidei profeſſione amplectenda, nec in exhibendis quæ ſingulis neceſſaria ſunt ad ſalutem religionis officiis, nec in obtinenda à Deo bonorum operum mercede, nec in divinarum gratiarum conſecutione ullam, aut patriæ, aut ſexus, aut libertatis prærogativam eſſe: quando quidem, ([k]) *Unum* omnes *corpus ſimus, & unus ſpiritus, vocati in una ſpe vocationis: quorum omnium, unus eſt Dominus una fides unum baptiſma, unus Deus, & Pater omnium, qui eſt ſuper omnes, & per omnia, & in omnibus nobis; unicuique autem noſtrum data eſt gratia ſecundum menſuram donationis Chriſti*: nulla itaque gens à Deo negligitur, quia ipſe Deus eſt omnium gentium; nulla natio contemnitur ab eo cujus magnum nomen in nationibus fore prædicitur: nulla ætas reijcitur, nullus ſexus repudiatur; ([l]) *Non enim eſt acceptio perſonarum apud Deum:* qui ſicut nemini gratiam debet, ita nulli denegat, nullius alterius rei, quam miſericordiæ ſuæ rationem habens; cùm è contrà non omnibus gloriam, ſed iis tantum eam conferat, qui fideliter ipſi ſervientes remunerationem promeruerint, ad quam reliqua omnia nihil faciunt præter bonam vitam: hæc adeo vera ſunt, ut nihil verius, adeo certa, ut nihil certius: quid vero exinde colligitur? an omnes Reges eſſe, aut Sacerdotes? omnes Apoſtolos, aut Evangelii miniſtros? abſurda hæc, & ridicula foret argumentandi ratio, in qua ne ullius quidem conſecutionis veſtigium apparet.

IV. Sanctus quoque Petrus ([m]) Chriſtianum populum *regale Sacerdotium, & gentem ſanctam* nominavit; & Sanctus Joannes nos omnes *regnum, & Sacerdotes Deo* factos dixit diverſa utique omnino ratione ab

([i]) Ad Galat. 3. & ad Rom. 10.
([k]) Ad Epheſ. 4.
([l]) Rom. 3. Epheſ. 6. Coloſſ. 3.
([m]) 1. Petri 2.

ea, quam hæretici noſtri temporis ex ipſorum verbis colligunt; qui enim inferre poſſis Chriſtianos propriè Sacerdotes eſſe, adeo ne temerarius eris ut id effutire audeas, cum eadem argumentandi ratione Chriſtianos omnes propriè Reges eſſe conſequatur? quomodo autem id fatearis, niſi & regnorum fundamenta convellas, & regnandi leges violes, & in ſacroſanctam regum majeſtatem tot hoſtes immittas, quot cives: immo etiam, quin ejuſmodi ſententia omnem omnino politiam evertas, & confuſam *ἀναρχίαν* inducas? Nonne verò ſi Chriſtianus es, fateberis, non omnes in veteri lege Sacerdotes fuiſſe, aut Sacerdotii miniſteriis aptos, ſed ſolam Tribum ([a]) Levi à cæteris in divinum cultum fuiſſe ſeparatam? Numquid tamen in eadem veteri lege ſcriptum legimus tamquam ad omnes filios Iſraël dictum ([b]) *eritis mihi in peculium de cunctis gentibus, mea eſt enim omnis terra; & vos eritis mihi in regnum Sacerdotale, & gens ſancta*: quidni ergo ſimili ratione cunctus populus Chriſtianus *gens ſancta, regale Sacerdotium* dici poſſit, quamvis ex ipſo alii ſpeciatim ſelecti ſint à cætero populo diſcreti, qui functiones ſacras obeant; & Sacerdotii honorem, auctoritatemque conſequantur? Univerſo tamen populo Chriſtiano, non una ratione, Sacerdotii dignitas tribuitur: primo enim quia nonniſi è populo Chriſtiano Sacerdotes legitimi eligi poſſunt, jure merito, ni fallor, populus Chriſtianus gens ſancta, & regale Sacerdotium nuncupatur; non quod omnes è populo regali Sacerdotio potiantur, ſed quod extra populi Chriſtiani ſocietatem nulli regali iſto Sacerdotio legitimè exornari poſſint. Secundò, Chriſtiani quoque omnes, qui in Baptiſmate, ac Confirmatione myſtico Chriſmate, quo Chriſti Sacerdotium, ac regnum deſignantur,

([a]) Vid. lib. Numer. Levit. Deuteron. paſſim.

([b]) Exodi 19.

A delibuti ſunt, Reges, & Sacerdotes aliqua ratione dici potuerunt; unguntur enim in Baptiſmo ab Epiſcopo, ex Clementis Romani Conſtitutionibus ([c]) Apoſtolicis, *Sicut priùs ungebantur Reges, & Sacerdotes: non quidem quod qui nunc baptizantur, etiam Sacerdotes ordinentur: ſed quod fiant à Chriſto Chriſtiani, regale Sacerdotium, gens ſancta, Eccleſia Dei, columna, & firmamentum præſentis luminis, qui aliquando non populus. nunc autem* B *dilecti, & electi, ſuper quos invocatum eſt novum nomen ejus, ut teſtatur Eſaias Propheta dicens: & vocabunt populum novo ejus nomine, quo Dominus nominabit eum*. In eundem quoque ſenſum Origenes ([d]) *Omnes enim quicumque unguento ſacri Chriſmatis delibuti ſunt, Sacerdotes effecti ſunt, ſicut, & Petrus ad omnem dicit Eccleſiam, &c.* De Chriſtianis ſimiliter Ambroſius, ([e]) C *Vnuſquiſque ungitur in Sacerdotium, in regnum: ſed ſpirituale regnum eſt & Sacerdotium*; regnum ſcilicet non temporale, ſed metaphoricum, Sacerdotium quoque non hierarchicum, quomodo propriè ſumi ſolet, ſed myſticum. Clarius Auguſtinus, ([f]) *Erunt*, inquit, *Sacerdotes Dei, & Chriſti, & regnabunt cum eo mille annis, non utique de ſolis Epiſcopis, & Presbyteris dictum eſt, qui propriè jam vocantur in Eccleſia Sacer*- D *dotes; ſed ſicut omnes Chriſtianos dicimus propter myſticum Criſma, ſic omnes Sacerdotes, quoniam membra ſunt bujus Sacerdotis, de quibus Apoſtolus Petrus: ([g]) Plebs, inquit, ſancta, regale Sacerdotium*. Auguſtino adſtipulatur Leo Magnus his verbis, ([h]) *Omnes in Chriſto regeneratos Crucis ſignum efficit Reges, Sancti verò Spiritus unctio conſecrat Sacerdotes, ut propter iſtam ſpecialem noſtri miniſterii ſervitutem uni*-

([c]) Conſtitut. Apoſtol. lib. 3. cap. 15.

([d]) Origen. hom. 9. in cap. 16. Levit.

([e]) Ambroſ. lib. 4. de Sacram. cap. 1.

([f]) Aug. 20. de civit. cap. 10. Apocal. 20.

([g]) 1. Petr. 2.

([h]) Leo 3. ſer. 2. in die anniverſario aſſumpt. ſuæ ad Pontificat.

univerſi ſpirituales, & *rationales Chriſtiani, agnoſcant ſe regii generis*, & *Sacerdotalis officii eſſe conſortes*: quo loco, propriè dictum Sacerdotium, & ſpeciale, à communi, & impropriè dicto diſtinguit, & hoc ab illo originem ſuam trahere, & quodammodo ipſum imitari docet: quod apertiùs oſtendit tum pluribus, tum maximè his verbis, *Cum* Sacerdotium *per Dei gratiam omnibus commune ſit factum religioſum, tamen nobis atque laudabile eſt, de die provectionis noſtræ*, (ad Pontificatum) *quaſi de proprio honore gaudere: ut unum celebretur in toto Eccleſiæ corpore Pontificii Sacramentum, quod effuſo benedictionis unguento, copioſiùs quidem in ſuperiora profluxit, ſed non parce etiam inferiora deſcendit*. Hanc eandem cauſam, propter quam Hieronymus, (a) *Sacerdotium Laici* Baptiſmum vocat, multi alii Patres confirmant, multi Catholici Doctores; Novatorum quid curem turbam? Tertiò, quia Sacerdotii quoque functiones, & munia, ſicut, & regni myſticè, & ſpiritualiter intellectas obeunt Chriſtiani, favet huic explicationi (b) Leo loco mox citato, ubi rationem aſſignat cur Chriſtiani Reges, & Sacerdotes dicantur, *Quid enim ait, tam Regium, quam ſubditum Deo animum, corporis ſui eſſe rectorem? & quid tam Sacerdotale, quam vovere Domino conſcientiam puram*, & *immaculatas pietatis hoſtias, de altari cordis offerre?* Confirmat hanc interpretationem Origenes, (c) *Unuſquiſque noſtrum*, inquit, *habet in ſe holocauſtum ſuum*, & *holocauſti ſui ipſe ſuccendit altare, ut ſemper ardeat: ego ſi renuntiem omnibus quæ poſſideo*, & *tollam Crucem meam*, & *ſequar Chriſtum, holocauſtum obtuli ad altare Dei; aut ſi tradidera corpus meum habens charitatem*, & *gloriam martyrii conſequar, holocau-*

(a) Hieronym. Dialog. contra Luciferianos.

(b) Leo ſerm. 3. citato.

(c) Origen. ho. 9. in cap. 16. Levitici, ubi plura addit, quibus ſimilia habet hom. 4. in cap. 6. Levit. & alibi.

A *ſtum meipſum obtuli ad altare Dei, ſi diligam fratres meos, itaut animam meam ponam pro fratribus meis, ſi pro juſtitiâ, pro veritate uſque ad mortem certavero, holocauſtum obtuli ad altare Dei: ſi membra mea ab omni concupiſcentiâ carnis mortificavero, ſi mundus mibi crucifixus ſit*, & *ego mundo, holocauſtum obtuli ad altare Dei*, & *ipſe meæ hoſtiæ Sacerdos efficior*. Plura B in eandem ſententiam tum Origenis, tum aliorum Patrum teſtimonia, quartam cauſſam aſſignaturus omitto, quia nempe Chriſtiani omnes ſunt membra Chriſti Regis, & Sacerdotis; hanc ſupra tradidit (d) Auguſtinus, confirmat verò (e) Agobardus Epiſcopus Lugdunenſis in tractatu de privilegio, & jure Sacerdotii, ubi habet, *Omnes fideles, verè membra ſummi Sacerdotis, Dei videlicet, ac* C *Domini noſtri Jeſu Chriſti Mediatoris Dei*, & *hominum, factos eſſe ab eo, Patris regnum*, & *Sacerdotes, dicique genus electum, regale Sacerdotium*, & *eſſe ſub capite ſummo unum Sacerdotem*. Cujus rei confirmationem profert ex veteri lege, in quâ nempe non omnium ſacrificiorum offerendorum poteſtas erat penes Sacerdotes, & (f) Levitas, ſed ſingulis è populo per familias ſuas Paſchalis D Agni offerendi, jus fuit imo, & præceptum, quod quidem ſi ad Populum Chriſtianum transferas, rectè addere poteris, non cujuſcumque ſacrificii ſublatam ipſi poteſtatem, ſed ei permiſſum eſſe, ac præceptum; offerre (g) *Sacrificium Juſtitiæ*, (h) *Immolare Deo ſacrificium laudis*, offerre, (i) *Sacrificium Deo ſpiritum contribulatum cor contritum*, & *humiliatum*, (k) *reddere vitulos labiorum ſuorum* & (l) membra ſua parare templum Spiritus Sancti: quæ quidem omnia myſticam, ut ſuprà diximus, non autem hierarchicam,

(d) Aug. ſuprà.

(e) Agobardus, de privileg. & jure Sacerdotii, to. 3. Biblioth. Patrum.

(f) Exod. 12.

(g) Pſal. 4. & 50.

(h) Pſal. 49.

(i) Pſal. 50.

(k) Oſeæ 14.

(l) 1. ad Cor. 6.

quæ in prædicatione Verbi divini, Sacramentis diſtribuendis, & Sacrificio corporis Chriſti, ac ſanguinis offerendo conſiſtat, Sacerdotii rationem laicis convenire poſſe demonſtrant.

V. Cùm autem D. Petrus Paſtores hortatur, ne dominentur in Cleris; quidni eo ſenſu intelligi poſſit, ut moneat Sacerdotes, ne inferioris ordinis Clericos contemnant, ne præ aliis in ejuſdem miniſterii partem adſcitis ſuperbiant, aut ſupra illos faſtoſo habitu, graviori inceſſu, triſti ſupercilio, impotenti imperio, geſtu tumido, auſtera voce, inſoleſcant: per Cleros enim inferioris ordinis Clericos interpetratur (a) Hieronymus, (b) Oecumenius & alii: quæ interpretatio ſi vera ſit, ut ſanè mihi non poteſt non videri vera, quid quæſo iſta ad propoſitum? quaſi verò ex eo quod Sacerdotum inſolentia in Clericos prohibeatur, Clericorum & Laicorum diſtinctio evertatur! Nihil certè iſta ad noſtram Andromacham. Sed eſto per *Cleros*, omnes Chriſtifideles intelligantur, ut intellexere (c) Cyrillus Alexandrinus, & pauci alii, quid exinde ad evertendam Laicorum & Clericorum diſtinctionem inferri efficaciter poſſit, nemo ſapiens advertet: fatendum (d) enim eſt Chriſtianos omnes populum eſſe acquiſitionis, quem nempe Chriſtus acquiſivit pretio ſanguinis ſui; eſſe τὸν κλῆρον, ſortem, & hæreditatem Domini, ſi cum reliquis gentibus, Ethnicis, infidelibus, &c. comparentur: Sacerdotes tamen ex omnibus Chriſtianis ſpecialem Dei eſſe hæreditatem cui ſpecialiter dicati ſunt, tum per deſtinationem ad ſacra officia in ejus cultum exhibenda; tum per caſtitatis profeſſionem, quam in majoribus ordinibus conſtitunt emittunt; tum per ſæcularium curarum abrenunciationem, quæ à ſingulis Clericis plus, vel minus, prout pro majoribus ordinum incrementis ma-

(a) Hieron. ep. 2. ad Nepotian.
(b) Oecumen. in 1. Petri caput 2.
(c) Cyrill. Alexand. lib. 1. in Iſa. cap. 1.
(d) Apocal. 20.

A jor virtutis debet eſſe profectus, vel ab ipſa Clericali ſuſceptione ſpondetur; eo nimirum modo, quo Judaicus olim populus, cum reliquis nationibus collatus ſpecialis Dei hæreditas dicebatur, quia tunc temporis, (e) *Notus* erat *in Judæâ Deus, in Iſrael magnum nomen ejus*, (f) *nec erat alia natio tam grandis, quæ haberet Deos appropinquantes ſibi, ſicut Deus noſter aderat ipſis*: quamvis Levitica B tribus, quæ religionis officiis ſpeciatim mancipata erat, Dei quoque hæreditas ſpecialis, & peculiaris diceretur, juxta ea quæ in Deuteronomio legimus, (g) *Dominus enim eſt hæreditas eorum* (Levitarum nempè) *ut locutus eſt eis*. Eadem cleri, & populi apud Chriſtianos eſt ratio.

VI. Inſtant, reprehendi à (h) D. Petro dominatum, principatum, auctoritatem, atque imperium Sacer- C dotum in reliquos ex plebe. Reſpondemus non reprehendi poteſtatem, ſed abuſum poteſtatis; non damnari Eccleſiaſticum principatum, ſed principatus vanitatem in minis, ac terroribus conſiſtentem: non prohiberi primatum in Eccleſiâ, ſed tyrannicum, ſuperbum, impotentem dominatum excludi, verbum Græcum κατακυριεύοντες, *dominantes*, in malam partem accipi nemo neſcit: D ut videre eſt in iis verbis Chriſti Domini, (i) *Reges gentium dominantur eorum, vos autem non ſic; ſed qui major eſt inter vos fiat ſicut minor*: Quibus verbis, ſicut aliquem inter Apoſtolos majorem, & principem fore ſignificat, cui à reliqua Chriſtianorum ſocietate obediatur: ita eidem præcipit, ut ſe non ficta animi demiſſione pro minimo gerat: Ideo ne verò ſequitur nullum Clericorum ordinem à laicis ſecretum eſſe; aut Clericos cum laicis confundendos atque permiſcendos? dormientium, vel potius delirantium hæ conſequentiæ ſunt.

(e) Deutero. 4.
(f) Pſal. 75.
(g) Deuter. 18.
(h) 1. Pet. 5.
(i) Lucæ 2.

VII. Ul-

VII. Ultimo reſpondent Catholici ad ea quæ ex Tertulliano adducta ſunt, ejus auctoritatem poſtquam in Montani hæreſim incidit, nullius vel exigui ponderis eſſe debere: cum enim Montanus, & qui eum ſecuti ſunt Cathari Hierarchicum Eccleſiæ ordinem turbarint, Clericorum eandem, quam laicorum conditionem eſſe voluerint, quid mirum ſi Tertullianus poſtquam eorum erroribus dementatus fuit, quædam ſcripſerit quę Catholicæ religioni præjudicium facerent? ea tamen quæ ex Tertulliano proferuntur non apertis noſtris hæreticis favere videntur: nam eſto apud Tertullianum hæc verba legantur, (a) *Nonne & laici Sacerdotes ſumus: ſcriptum eſt regnum quoque nos, & Sacerdotes Deo, & Patri ſuo fecit.* (b) *Differentiam inter ordinem & plebem Eccleſiæ conſtituit auctoritas.* Quibus humanâ tantum lege differentiam utriuſque ordinis Clericalis, & laici ſtatutam videtur docuiſſe; ea tamen quæ immediatè ſubjunxit, *& bonor per ordinis conſenſum ſanctificatus à Deo*, inſtituti à Deo Clericalis ordinis teſtimonium videntur continere. Sequentia verba difficultatem augent: *Ubi Eccleſiaſtici ordinis eſt conſeſſus, & offert, & tinguit Sacerdos, qui eſt ibi ſolus.* (c) *Sed & ubi tres, Eccleſia eſt; licet laici: unuſquiſque enim de ſuâ fide vivit:* (d) *Nec eſt perſonarum acceptio apud Deum: quoniam non auditores legis juſtificabuntur à Deo, ſed factores, ſecundùm quod & Apoſtolus dicit. Igitur ſi babes jus Sacerdotis in temetipſo; ubi neceſſe eſt babeas, oportet etiam diſciplinam Sacerdotis, ubi neceſſe eſt ſit babere* (nota corruptum textum ita à nobis reſtitni ex antiquo, quod aliqnando legimus exemplari, in quo verba illa, *Jus Sacerdotis*, quæ inutiliter repetita in Tertulliani libris à Beato Rhenano, & Pamelio editis habentur, minimè reperiuntur) *Digamus tinguis, digamus offers &c.* iis enim verbis oſtendi videtur Tertulliani eam mentem fuiſſe per omnia ordines Sacerdotum, & laïcorum, ſepoſita humanarum legum auctoritate exæquandos eſſe, eaque in neceſſitate omnia laicos præſtare poſſe, quæ humanâ lege, & ſepoſita neceſſitate ſoli Sacerdotes exequuntur.

(a) Tertul. exhort. ad caſtitatem cap. 7.
(b) Apocal. 1.
(c) Matth. 18.
(d) Rom. 2.

VIII. Scio tamen viros doctos, & graves aliter Tertullianum interpetrari, eamque docere Tertulliani mentem fuiſſe; non ut ex ſola legis humanæ auctoritate, Clericorum, & laicorum ordines diſcretos eſſe voluerit, ſed divina inſuper inſtitutione ſeparatos, cui tamen humanâ lex, ad majorem utriuſque ordinis diſtinctionem acceſſerit: non ut perfectam Eccleſiam abſqne Sacerdote eſſe putaverit, ſed imperfectam ſolummodo, quæ obtinendis à Deo pluribus beneficiis ſufficiat; adeò ut in medio duorum vel trium in nomine Chriſti congregatorum, abſentibus licet Sacerdotibus, Chriſtus quoque per ſuam gratiam, & aſſiſtentiam præſens haberi poſsit: non ut ſacrificii veri, & propriè dicti, Corporis & Sanguinis Chriſti Domini offerendi, etiam quacumque neceſsitate urgente, poteſtatem laicis ineſſe crediderit: ſed alterius, & impropriè dicti, ſeu myſtici, quod in ſincera precum oblatione, & cordis mortificatione conſiſtat, ut ſupra explicuimus, ſive etiam ſymbolici, eulogiarum nempe, & aliarum oblationum, qnæ incruentum in altari ſacrificium repræſentet, de quibus fortè probabile eſt Tertullianum intelligi, ità ut bæc ſit Tertulliani ratiocinatio, laicos omnes Monogamos eſſe debere, ſicut & Sacerdotes, tum quod ſacerdotii aliqua tatione ſint participes in quantum in neceſſitate baptizant, & ſine Sacerdote in commune orant, myſticamque Deo oblationem offerunt,

runt, & ſymbolicam; eoſque proindè, qui Sacerdotii jure aliqua ratione perfruuntur, eadem cum iis diſciplina debere conſtringi, tum quod Sacerdotio non debeant inepti evadere, cum ex laicis Sacerdotes eligantur, ideoque laicos Monogamos eſſe debere ſicut & Sacerdotes: nam ut ibidem ſubdit. *Omnes nos Deus ita voluit diſpoſitos eſſe, ut ubique ſanctiones ejus obeundi ſit diſciplina: uſque adeo, niſi laici ea obſervent, per quæ presbyteri adlegantur, quomodo erunt presbyteri, qui de laicis adleguntur?* neutiquam verò ea ipſe argumentatione utatur, quaſi per omnia idem jus laicis & Sacerdotibus vendicet, eundemque utrorumque ordinem indiſcretum eſſe ex inſtitutione divina conſtituat: ex quo ſi Sacerdotes debeant eſſe Monogami, laicos quoque Monogamos eſſe debere contendat; ſimili quoque ratione vel interpetranda, vel ut hæretica neganda iſta, quæ ex eodem (a) Tertulliano proferri poſſunt, *cum extollimur, & inflamur adverſus Clerum, tunc unum omnes ſumus, tunc omnes Sacerdotes; quia Sacerdotes nos Deo, & Patri fecit: cùm ad peræquationem diſciplinæ Sacerdotalis provocamur, deponimus inſulas, & pares ſumus*. Sed hæc fuſiorem indagationem requirunt.

(a) Tertul. lib. de Monogam. cap. 12.

IX. Firmiores jam pro Catholica ſententia quam (b) Tridentina ſynodus definivit, probationes audiamus. (c) Prima hæc ſit, quod ab ipſa mundi creatione vel ipſo naturæ ductu, hujuſque luminis indiciis, quod ſuper nos ſignatum eſt, aliqui, ſemper à reliqua plebe electi fuerunt, qui Sacerdotii functiones obirent; cui muneri olim ante legem Moſaïcam primogenitos delectos fuiſſe, ex Hæbreis referunt (d) Hieronymus, (e) Abulenſis & alii. Inter Ethnicos verò quamvis à vera fi-

(b) Concil. Tridentin. ſeſſ. 23. cap. 3. & 4. & can. 1. 2. 3. 4. ...

(c) Vide ea de re epiſt. 63. fuſiorem Ivonis Carnotenſis Leodoni.

(d) Hieron. in quæſt. ſive tradit. Hebraicis in Geneſ. ad locū ex Geneſ. 27. tomo 3. operum D. Hieron.

(e) Abulenſis in cap. 25. Geneſ. num. 76.

A de extorres, aliqui ſemper delecti fuerunt, qui Sacerdotii functionibus vacarent, à reliqua plebe ſecreti, ut notat (f) Ariſtoteles, qui eos ut membra Reip. a reliquis diſtincta, eademque neceſſaria recenſuit: congruum enim & conſentaneum judicarunt, ut cum omnia Deo deberent, nec unicuique divino cultui ſedulo vacare liceret, ſuo ſcilicet negotio occupato, aliquos ex populo deſtinarent, qui

(f) Ariſtot. 7. Polit. cap. 8.

B uni divino cultui intenderent, & religionis officiis ex ſui ſtatus obligatione incumberent: Aucta vero per (g) Moſaïcæ legis promulgationem religionis procurandæ, & excolendę ſedulitas, deſtinata ſcilicet ad hæc munia, ab ipſo omnium parente Deo, (h) Levitica Tribu; quæ ſacris muniis mancipata, ſacrificiis antiquæ legis, & ſacris ritibus peragendis inſervire, doctrinæque de Deo tradendæ cu-

(g) Exodi 28 num. 1. 3. & 8.

(h) Levit. 23. & alibi paſſim.

C ram gereret. Sacerdotium itaque à reliquorum Judæorum ſtatu diſtinctum eſt: tantum abeſt verò, ut per evangelicæ legis gratiam, ipſum penitus abrogatum ſit, & eum Chriſtianorum omnium ſtatu confuſum; cum potius in alios melioris notæ, qui non carnali lege ſacerdotes naſcerentur, ſed (i) *per prophetiam*, ut ait Apoſtolus, evangelii miniſtri eligerentur, Sacerdotii jura tranſmiſſa ſint; ſic enim loquitur

(i) 1. ad Timoth. 4.

D Apoſtolus, (k) *Tranſlato Sacerdotio neceſſe eſt, ut & legis tranſlatio fiat*. Nam qui (l) *non venerat ſolvere legem, ſed adimplere*, Sacerdotium quoque non venit abrogare, aut ad infimam cujuſlibet plebeii hominis claſſem deiicere, ſed conſummare, & in cœleſtium virorum manus transferre. Quod ſi in veteri teſtamento Saül reprobatus, (m), Ozias lepra percuſſus, Dathan, & Abiron, vivi terræ hiatu abſorpti leguntur, quod cùm eſſent ex aliena tribu, ſacrificium tamen offerre, thuribulum in manus aſſumere, incenſum adolere

(k) Ad Heb. 7.

(l) Matth. 5.

(m) 1. Reg. 13. Paralip. 26. Numer. 16.

lere temeraria præſumptione tentaſſent; an putas minori pœna plectuntur, qui non legitimè ordinati ſacras functiones obire jam præſumpſerint? [(a) 2. Cor. 3.] (a) *Quod ſi miniſtratio mortis literis deformata in lapidibus fuit in gloria; quanto magis miniſtratio ſpiritus erit in gloria? Nam ſi miniſtratio damnationis gloria eſt, multo magis abundat miniſterium juſtitiæ in gloria*. Quod ſi inferioris legis Sacerdotes ſtabilem conſequebantur dignitatem; [(b) Ad Heb. 8.] quanto magis ii, qui (b) *melius ſortiti ſunt miniſterium, quanto melioris teſtamenti mediatores, à Deo conſtituti ſunt quod in melioribus repromiſſionibus ſancitum eſt*? quantò ii, qui euangelii, ſeu meliorum promiſſionum nuntii facti ſunt, & auguſtioris longè ſacrificii operatores creati, melioris præ iſtis conditionis [(c) ad Heb. 10.] effici debebunt? quod (c) *ſi umbram habens lex futurorum bonorum non ipſam imaginem rerum*, Sacerdotes, ac ſacrorum miniſtros à laicis diſtinxit, illoſque eis prætulit; quanto meliori jure, nova lex, cujus verius eſt, amplius, perfectiuſque Sacerdotium, Clericos diſcernet à laicis, hoſque illis conſtanti ordinatione ſubiicjet?

X. Altera ratio petitur ex ſtatu Eccleſiæ, quem nobis divinus Apoſtolus adumbravit, in quo diverſa D membra à Deo ſtatuta eſſe oſtendit, [(d) Ad Ro. 12.] Clericoſque à laicis diſtinctos, (d) *Sicut enim*, inquit ad Romanos, *in uno corpore multa membra habemus, omnia autem membra non eundem actum habent: ita multi unum corpus ſumus in Chriſto, ſinguli autem alter alterius membra*. Idem ſic loquitur ad [(e) 1. Cor. 12.] Corinthios, (e) *Si totum corpus oculus, ubi auditus? ſi totum auditus, ubi odoratus? Nunc autem poſuit Deus membra unumquodque eorum in corpore, ſicut voluit. Quod ſi eſſent omnia unum membrum, ubi*

A *corpus? Nunc autem multa quidem membra, unum autem corpus;* & paulò poſt: *Et quoſdam quidem poſuit Deus in Eccleſia primùm Apoſtolos, ſecundò Prophetas, tertiò Doctores, deinde virtutes, exinde gratias curationum, opitulationes, gubernationes genera linguarum, interpretationes ſermonum. Numquid omnes Apoſtoli? numquid omnes Prophetæ? numquid omnes Doctores? &c.* quibus ſimilia B habet ad Epheſios, [(f) Ad Epheſ. 4.] (f) *Et ipſe dedit quoſdam quidem Apoſtolos, quoſdam autem Prophetas, alios verò Evangeliſtas, alios autem Paſtores, & Doctores ad conſummationem ſanctorum, in opus miniſterii, in ædificationem corporis Chriſti, donec occurramus omnes in unitatem fidei, & agnitionis filii Dei, in virum perfectum, in menſuram ætatis plenitudinis Chriſti*: hæc Paulus: *Si quis* autem C ut rectè advertit Tridentina Synodus, [(g) Trid. ſynod. ſeſſ. 23. cap. 4.] (g) *omnes Chriſtianos promiſcuè novi teſtamenti Sacerdotes eſſe, aut pari inter ſe poteſtate ſpirituali præditos affirmet, nihil aliud facere videtur, quam Eccleſiaſticam* [Cantic. 6.] *bierarchiam, quæ eſt ut caſtrorum acies ordinata, confundere, perinde ac ſi contra beati Pauli doctrinam omnes Apoſtoli, omnes Evangeliſtæ, omnes Paſtores, omnes ſint Doctores*.

XI. Tertia ratio, quia nempe, Scriptura ſacra Euangelii miniſtros quoſdam, quos Clericos dicimus, à Deo regendæ Eccleſiæ præfectos, eoſdem ſolemni ritu ordinatos memorat: [Matth. 10. & ult. Marci 3. Lucæ 6. 10. & 22.] ut enim omittam Apoſtolos, ac ſeptuaginta diſcipulos à Chriſto Domino electos, & ab eo Sacramentorum adminiſtrandorum, verbi divini prædicandi, populi regendi poteſtatem accepiſſe, ac per inſufflationem Chriſti (h) Epiſcopos inauguratos fuiſſe, ut [(h) Joan. 20.] pariter ſileam manus impoſitionem, qua (i) Timotheum ordinatum [(i) 1. ad Timot. 4. & 2.] meminit Apoſtolus: num verba iſta

Pauli

Pauli (a) *ſic nos exiſtimet homo, ut miniſtros Chriſti, & diſpenſatores miſteriorum Dei*: Nonne iſta ab eodem prolata, (b) *Idoneos nos fecit miniſtros novi teſtamenti*: nonne illas ejuſdem Pauli; (c) *Nemo aſſumit ſibi honorem, ſed qui vocatur à Deo tanquam Aaron*: nonne denique hæc quæ coram presbyteris Epheſinæ Eccleſiæ in concione proloquutum eundem Apoſtolum refert Lucas in actibus Apoſtolorum, (d) *Attendite vobis, & univerſo gregi, in quo vos conſtituit Spiritus Sanctus Epiſcopos regere Eccleſiam Dei*: Nonne inquam hæc omnia, divinam ordinationem probant, qua ſacri quidam Chriſtianæ religionis miniſtri eligi debeant, qui populo præficiantur, ejuſque ſaluti procurandæ ſedulam operam impendant? Clericorum proinde, ac laicorum ordines diſcretos, ac diſtinctos eſſe nonne iſta omnia manifeſtè demonſtrant?

XII. Quarta ex modo loquendi Scripturæ ſacræ deſumitur, ſecundùm quem ſcilicet Clericorum, & laicorum ordines ſecretos eſſe apertè, ni fallor, innoteſcit: ſic enim v. g. D. Paulus, (e) cùm ſe Apoſtolum nominaret *ſegregatum* dixit, *in Evangelium Dei*; quo verbo ſatis oſtendit Clericos à laicis ſecretos, & ſegregatos eſſe, nec utrumque eorum ordinem eſſe confundendum. Similiter acta Apoſtolorum dum Sauli, & Barnabæ ordinationem deſcribunt, hanc vocem Spiritus ſancti auditam eſſe referunt, (f) *Segregate mihi Saulum, & Barnabam in opus, ad quod aſſumpſi eos, tuncque jejunantes, & orantes, imponenteſque eis manus dimiſerunt illos*, cùm videlicet ordinatos dimitterent: quæ quidem à D. Luca notata ſunt, ut ſciremus eos, qui Clerici ordinati ſunt, non eſſe amplius de grege cæterorum Chriſtianorum, ſeu non remanere intra ple-

(a) Ad Tim. 1. 1. Cor. 4.
(b) 2. Cor. 3.
(c) Ad Hebr. 5.
(d) Act. 20.
(e) Ad Rom. 1.
(f) Act. 13.

A beium ordinem, nec in populi claſſe numerandos eſſe. Annuit D. Paulus, (g) *omnis*, inquit, *Pontifex ex hominibus aſſumptus conſtituitur in iis, quæ ſunt apud Deum, ut offerat dona, & ſacrificia pro peccatis*: quid eſt enim Pontificem ex hominibus aſſumptum eſſe, niſi ſupra cæterorum hominum naturam evectum eſſe & apicem dignitatum conſcendere, ac ſupra homines eſſe? ex hominibus B Sacerdotes aſſumuntur, ut non humana, ſed divina miniſteria exequantur; ob quod etiam Chriſtus Dominus poſtquam Apoſtolos rogavit, (h) *quem dicunt homines eſſe filium hominis*, non dubitavit addere, *vos autem quem me eſſe dicitis*: ut non homines Apoſtolos, ſed ſupra homines eſſe oſtenderet; quæ proinde in reliquorum hominum claſſem deiicere, non apertis iſtis Scripturæ Sacræ ſen- C tentiis contradicere eſt?

XIII. Quintum, & potiſſimum argumentum eſt praxis Eccleſiæ Catholicæ, quæ Clericos ſemper diſtinxit à laicis: nam & ordinationis Clericorum Canones (i) Apoſtolorum, Conſtitutiones (k) Apoſtolicæ Clementis, Dionyſius, (l) Tertullianus, (m) Cyprianus (n) ne alios innumeros proferre, vel numerare cogar, meminerunt. Quàm vero emi- D nentiorem laicis locum tenerent, docere poterit idem Dionyſius, (o) tum in Eccleſiaſtica hierarchia, tum in Epiſtola ad Demophilum: quam conſtantem locum poſſiderent, loquatur (p) Tertullianus, ubi hæreticorum ordinationum, contra Catholicæ Eccleſiæ morem levitatem condemnat, quæ ad noſtrorum hæreticorum mores carpendos rectè conjici poſſunt, *Omnes*, inquit, *tument, omnes ſcientiam pollicentur. Ante ſunt perfecti Cathecumeni, quàm edocti: ipſæ mulieres hæreticæ quam procaces, quæ audeant docere, conten-*

(g) Ad Hebr. 5.
(h) Matth. 16.
(i) Canon Apoſt. 1.
(k) Conſt. Apoſt. lib. præſertim 8.
(l) Dionyſ. Eccleſ. hierarch. cap. 5.
(m) Tertull. de idolat. c. 6. de præſcript. cap. 41. Apologet. cap. 39. & alibi.
(n) Cypr. epiſt. 33. 35. 68. & aliis plurib.
(o) Dionyſ. tot. lib. de Eccleſ. hier. maximè cap. 5. & epiſt. ad Demophilum.
(p) Tertull. de præſcrip. ſup.

tendere, exorciſmos agere, curationes repromittere, forſitan & tingere; ordinationes eorum temerariæ, leves, inconſtantes, nunc Neophytos collocant, nunc ſæculo obſtrictos, nunc Apoſtatas noſtros, ut gloria eos obligent, quia veritate non poſſunt: Nuſquam faciliùs proficitur, quàm in caſtris rebellium, ubi ipſum eſſe illic, promereri eſt: itaque alius hodie Epiſcopus, cras alius; hodie Diaconus, qui cras Lector; hodie Presbyter, qui cras laicus: nam & laicis ſacerdotalia munia injungant. Numquam ovum ovo ſimilius, quàm noſtri temporis novatorum mores, cum antiquorum iſtorum, quos Tertullianus depingit, hæreticorum moribus, ut vel noſtro ſæculo Tertullianus vixiſſe; vel noſtrorum hominum vitia præſaga mente divinaſſe aliud cogitantibus videri poſſit. Sed longè plura ad Catholicam iſtam ſententiam ſtabiliendam inferiùs proferentur.

CAPUT III.

Quibus modis ſecretio illa Clericorum à Laicis peragatur. Ubi de differentia Sacerdotii antiquæ, & novæ legis.

I. Quemadmodum [a] gradus initiandi militem ſunt probatio, cingulum, & relatio in numeros. Sacramentum enim militis à duobus poſterioribus nihil eſt diverſum; tunc à milite poſtulabatur, emittebaturque, cùm accepta à principe ſacra probatoria cingulum acciperet, & in numeros referretur: ita ii ſunt gradus Clericorum initiandorum, quibus à laicorum turba ſecernuntur, ac ſegregantur. Primò quidem diligenti præhabito examine eliguntur futuri Dei Miniſtri: Tum ſacris ritibus initiantur: Tandem alicui Eccleſiæ, ceu milites cohorti, in eâ, ſtipendia merituri, inſcribuntur; ubi nempe ſua profeſſione fidem fecerint, & ſe Deo Sacramento obſtrinxerint.

(a) Lege 3. & l. penult. ff. de re militari, militis, l. militis. ff. ex quibus cauſſis majores, & lege neminem C. de re militari.

II. Hujus etiam rei exemplum peti poteſt à creatione miniſtrorum veteris Teſtamenti; primùm enim deſignari ſolebant perſonæ, quæ Sacerdotio fungerentur: tum obſervatis variis cæremoniis conſecrabantur: ultimo tandem loco ad uſum miniſterii applicabantur: quibus reſpondent in nova lege hæc tria, electio ordinandi, conſecratio electi, ſeu inauguratio ſacra, & incardinatio, qua alicui Eccleſiæ, quæ ipſius titulus dicitur, adſcribitur: cum hoc tamen diſcrimine, quòd in veteri lege nòn tam electione, quàm ſucceſſione carnali, filii in parentum locum deſignarentur, dummodo ab iis defectibus immunes forent, quæ fusè in [b] Levitico deſcribuntur, & quorum myſticam ſignificationem eleganter in libro Paſtoralis tradit [c] Gregorius Magnus: in nova autem lege non filii parentibus, ſed Sacerdotales, & Apoſtolici viri Apoſtolis, & Sacerdotibus ſuffici, ac ſubrogari debeant. Item quod in antiqua lege Sacerdotum partitio non per Eccleſias aut templa fieret, quibus diverſis diverſi adſcriberentur miniſtri, ſed pro diverſitate miniſteriorum, atque officiorum, quæ per vices, diverſis è [d] Levitica turba familiis in eodem Hieroſolymitano templo (quod in tota Judæa unicum erat) obeunda committerentur, totius Leviticæ tribus deſtitutio fieret.

(b) Levit. 21.

(c) Gregor. lib. paſtor. par. 2. cap. 11.

(d) Vide Num. cap. 3. & 4. necnon 1. Paralip. paſſ. maximè c. 6. 23. & 26.

III. Hæreditario igitur jure Moſaïcæ legis miniſtri aſſumebantur, & ad officia divina obeunda vocabantur: omnes ſiquidem debebant eſſe [e] Leviticæ tribus, quæ ſola divino cultui devota, & dicata erat: ob idque nomen Levi, *aſſumptum*, ſeu

(e) Numer. 3. & 8.

applicatum, ([a]) Hieronymus & A ([b]) Beda, interpretantur. Sacerdotes verò non à Levi tantum, verùm etiam ab Aaron, qui ([c]) Leviticæ tribus fuit, per paternam lineam originem trahere oportebat. Unde miſerrimum ([d]) Chore terra dehiſcens deglutiit, quod cùm eſſet ex tribu Levitica, non autem ex Aaronis familia, Sacerdotii honorem temeraria præſumptione adversùs Dei ordinationem, Aaronis filiis B invidiſſet.

(a) Hieron. in cap. 2. Marci.
(b) Beda in interpret. nominú Hebr. to. 3.
(c) Numer. 18. & Eccleſiaſtici 45.
(d) Num. 16.

IV. Summo verò Pontifici pari modo primogeniti ([e]) ſuccedebant, Patribus nimirum filii, qui in dignitate Patrum, natalium prærogativa veniebant: ſic Aaron primogenitus ipſius Eleazar, Eleazarum Phineés, hunc alii continuata filiorum ſerie in Pontificatu gerendò exceperunt: donec in Sadoch *interruptus ordo*; in Joſue filio Joſedech C reſtitutus; in Jaſone fratre Oniæ perturbatus: in Menelao ejus ſucceſſore neglectus; tandemque Synagoga ad finem properante, Hircano Summo Pontifice mortuo, omnino everſus fuerit.

(e) Legatur Joſeph. in antiquitat. Judaicis.

V. Novæ autem legis miniſtri non hæreditario jure deſignantur, ſed à Deo per homines ſervatis præſcriptis in Eccleſia formulis, & diligenti habito examine aſſumuntur. D Vetus hic in Armeniorum regione, quem ſexta ([f]) Synodus exploſit, error fuit, ut neminem in Clerum cooptandum ducerent, niſi qui ex genere Sacerdotali orti eſſent, Judaïcoſque in eo ritus ſequerentur, quos novæ legi minimè congruere plurimæ rationes ſuadent. Hunc tamen errorem ſecuti aliquando ſunt Hiberni ad S. Malachiæ ([g]) uſque tempora, apud quos Primates nativitatis prærogativa conſtituebantur, in qua extirpanda ſuperſtitione plurimum ſanctiſſimus ille vir laboravit.

(f) 6. Synodus c. 33.
(g) Bernardus in vita S. Malachiæ.

VI. Hormiſda ([h]) Summus Pontifex epiſtola ad univerſos Hiſpaniæ Epiſcopos hanc rationem innuere videtur, cur Judæis potius Sacerdotes naſcerentur, quàm electione obtingerent, ne videlicet cùm eſſent maximè carnales, ſuiſque commodis valde addicti Sacerdotia mercarentur, eaque venialia exhiberent, vel ad ea non vocati, non legitimè electi irrumperent: alia verò populi Chriſtiani melioribus documentis imbuti debeat eſſe ratio. *Nec leve* inquit, *nec vanum fuit, quòd nec apud veteres quidem, niſi Levitici generis viri ad ſancta admittebantur altaria, nè peſſimè meritis contemptis, aut pretio, aut præſumptione ad ſacros cultus impar accederet. Tunc migrabant per illam prærogativam familiarum ad inſtituta cultorum: nunc eſt doctrina pro genere; quod illis fuit naſci, hoc nobis imbui: illos tabernaculo dabat natura, nos altaribus parturit diſciplina.*

(h) Hormiſda epiſt. 25. num. 2. tom. 2. Concil. part. 1.

VII. Alteram nobis rationem inſinuat D. Auguſtinus, ([i]) *Deus*, inquit, *non ex genere carnis, & ſanguinis, ſicut erat primùm ſecundùm ordinem Aaron: ſed ſicut oportebat in teſtamento novo, ubi ſecundùm ordinem Melchiſedech ſummus Sacerdos eſt Chriſtus, pro cujuſque merito, quod in eo divina gratia contulerit, Levitas & Sacerdotes eligit*, ac ſi dicerent carnale fuiſſe legis Moſaïcæ Sacerdotium in quo nonniſi carnalia ſacrificia offerebantur: ſpiritale verò Sacerdotium eſſe novæ legis, in qua ([k]) *in Spiritu & veritate oportet adorare*: ideoque conſentaneum fuiſſe, ut illud carnali propagine deferretur: hoc verò ſpirituale iis conferretur, qui ([l]) *Spiritum adoptionis filiorum* pleniùs fuerint conſecuti: & hæc etiam cauſa eſt, ob quam, ut notat ([m]) D. Thomas, Chriſtus non de tribu Levitica, ſed regia

(i) Auguſtinus.
(k) Joan. 4.
(l) Ad Rom. 8.
(m) D. Thomas 3. parte quæſt. 22. art. 1. ad 2.

regia naſci voluerit, ne videretur per carnalem originem Sacerdos factus carnale tantum Sacerdotium nobis invexiſſe.

VIII. Tertiam rationem ex eo petere poſſumus, quod cùm (a) *optimum quemque electio inveniat: naſci autem, & generari à principibus fortuitum, nec ultra æſtimetur:* decebat in nova lege, cujus miniſtri, ac Sacerdotes perfectionis ſunt magiſtri, non nativitatis ſorte, nec prærogativa natalium Sacerdotes fieri; ſed optimum quemque ad miniſteria Eccleſiaſtica eligi, qui cæteris non minus probitate morum anteiret, quàm ſtatus dignitate: in hanc ſententiam Patres conſpirant: in hunc ſenſum de Chriſto Eccleſiæ fundatore loquentem audiamus D. Clementem his verbis, (b) *Pro una tribu Sacerdotali juſſit, ex unaquaque gente optimos quoſque ad Sacerdotium eligere, neque corporum vitia contemplari, ſed religionem, & vitam.* Similiter Cyprianus, ſeu quicunque alius auctor eſt ſermonis de unctione Chriſmatis, & aliis Sacramentis inter opera D. Cypriani, (c) *Nec ſunt* inquit, *hæreditariæ ſucceſſiones Pontificum, vel uni Leviticæ tribui miniſteria aſſignata: ſed de omni tribu, & gente, & lingua, quos dignos, & idoneos divina probat electio, ſecundùm vitæ non generis meritum ſtatuit Sacerdotes.* Huic conſentit S. Leo ſummus pietate, doctrina, & ſupremæ cathedræ auctoritate Pontifex, (d) *Cùm*, inquit, *hujus divini Sacerdotii Sacramentum, etiam ad humanas pervenit functiones, non per generationum tramitem currit, nec quod caro & ſanguis creavit, eligitur, ſed ceſſante privilegio Patrum; & familiarum ordine prætermiſſo, eos rectores Eccleſia accipit, quos Spiritus ſanctus præparavit, ut in populo adoptionis Dei, cujus univerſitas Sacerdotalis, atque Regalis eſt, non prærogativa terrenæ originis obtineat unctionem, ſed dignatio cæleſtis gratiæ gignat Antiſtitem.*

(a) Tacitus lib. 1. hiſt.

(b) Conſtit. Apoſtol. lib. 6. cap. 25.

(c) Cyp. ſerm. de unct. chriſmatis.

(d) S. Leo ſerm. 2. in die anniverſario aſſumptionis ſuæ.

IX. Quarta ratio petitur ex univerſitate Eccleſiæ Catholicæ, quæ cùm per totum orbem diffuſa ſit, non oportet ejus Sacerdotium uni tribui affixum eſſe, ſed (e) *Imperaturus omnibus, eligi debet ex omnibus*: nec univerſalitas Sacerdotii Chriſtiani unius, vel plurium familiarum quacumque amplitudine debet eſſe reſtrictum.

(e) Plinius in Panegyr. Traj.

X. Quinta ex duratione Sacerdotii Chriſtiani deſumitur: Neque enim Sacerdotium Chriſti ſecundùm ordinem Melchiſedech, quod ſtabile eſt, conſtans, & ſempiternum, adeò infirmo fundamento inniti debet, & fluxo, ut per generationum ſibi ſuccedentium tramitem decurrat, quarum ſcilicet ordo confundi, atque interrumpi, neceſſariaque ſeries memoriâ hominum eximi poteſt. Quod enim apud Judæos jam accidiſſe videmus, ut incerta ſit & dubia, imò potius ignota tribuum omnium, ſacerdotaliumque familiarum continua ſeries, quo vel uno Sacerdotii ipſorum certitudo convellitur, quod uni ex divina ordinatione familiæ adnexum erat: idem apud Chriſtianos contingere potuiſſet, ſi per carnalem propagationem Sacerdotii auctoritas derivari debuiſſet. Et quamvis divina providentia efficere potuiſſet, ut generationum iſtarum ordinaria ſucceſſio nec caſu turbaretur, nec oblivione deleretur; minùs tamen conſtans videretur Sacerdotii illius diuturnitas, quæ ſuccedentium ſibi invicem generationum dubiâ plerumque apud homines ſerie fulciretur: majoris verò erit firmitatis, ſi Sacerdotium Chriſtianæ religionis, quod ad omnes generationes extendendum promittitur, indeficienti generationum

C 2 quæ-

quarumlibet ſucceſſione reſarciatur.

XI. Sexta, & potiſſima cauſa videtur eſſe Sacerdotum novæ legis cælibatus; ab iis enim, qui continere jubentur, quomodo Sacerdotalis familia duceretur? Neque verò Sacerdotibus antiquæ legis commercii maritalis jura laxata ſunt, *Quibus*, ut habet Siricius (a) Papa, *expleto deſervitionis ſuæ tempore, uxorius uſus ſolius ſucceſſionis cauſa fuerat relaxatus: quia non ex aliâ, niſi ex tribu Levi quiſquam ad Dei miniſterium fuerat præceptus admitti:* unde cum Dominus noſter Jeſus Chriſtus, (b) *Legem non venerit ſolvere, ſed adimplere*, & Eccleſiam ſuam majori caſtitatis laude florere voluerit, hæc à Deo inſpirata Sacerdotes omnes, alioſque Eccleſiæ miniſtros juſtiſſimâ lege conſtrinxit, ut à die ordinationis ſuæ corda & corpora ſoli Deo manciparent, nec deinceps carnalis generationis lege ad Sacerdotium conſcenderent.

(a) Siricius ep. 1. ad Himerium Tarraco. c. 7. tom. 1. Conc.

(b) Matth. 5.

XII. Ultima tandem ratio eſt, quia Sacerdotium Melchiſedech typus eſt Sacerdotii Chriſti: hunc autem ſpeciatim obſervat Apoſtolus, (c) *Sine patre, ſine matre, ſine genealogia fuiſſe*: quòd cùm ad generationem Chriſti æternam, & temporalem referri poſſit; non incommodè etiam ad id innuendum adduci poteſt, quod jam intendimus: Sacerdotium videlicet apud Chriſtianos nulla habitâ genealogiæ, vel parentelæ ratione fore conferendum. Quod diſertè explicat Sanctus Leo his verbis, quæ quintam pariter à nobis ſuperiùs aſſignatam rationem illuſtrant, (d) *Ipſe eſt enim* (de Chriſto loquitur) *de quo propheticè ſcriptum eſt: Tu es Sacerdos in æternum ſecundùm ordinem Melchiſedech: hoc eſt non ſecundùm ordinem Aaron, cujus ſacerdotium per propaginem ſui ſeminis currens, temporalis miniſterii fuit, &*

(c) Ad Heb. 7.

(d) S. Leo ſerm. 2. in die anniver. aſſump. ad Pontif. Pial. 19.

A *cum veteris teſtamenti lege ceſſavit: ſed ſecundùm ordinē Melchiſedech, in quo æterni Pontificis forma præceſſit.*

XIII. Diverſâ ergo ratione antiquæ, & novæ legis miniſtri ad Sacerdotii, & Clericatus functiones deſignantur: hi electione, illi nativitatis jure. Electionum tam ad ordines ſacros, quàm ad beneficia, & dignitates Eccleſiaſticas varios modos, & diverſas rationes percenſere non eſt inſtituti noſtri, nec otii: alia fortaſſe eorum omnium exponendorum occaſio dabitur: hîc tantùm ſacræ ordinationis rationem inveſtigamus, non ut conſecrationis dumtaxat ſpiritalis, ſeu ſacramentalis, verumetiam ut deſignationis, ſeu electionis, (titulorum omnium Eccleſiaſticorum diverſa genera, adſcriptiones Clericorum certæ Eccleſiæ, & quæcumque adſcriptorum in titulis ſuis obligationes, quæ aliàs fortaſſe explicabimus, à nobis tanquam minus néceſſaria hoc loco omittuntur) ſignificationem habet: uno verbo ea omnia ſedulò perſcrutabimur, quæ ad ordinationem ſacram, quam χειροτονίαν Græci nominant, magis attinere videbuntur.

CAPUT IV.

De nomine Ordinationis, ſeu CHIROTONIAS.

XIV. ORdinationis apud antiquos ampla eſt ſignificatio, cùm non ſolùm ordinationem, verum etiam electionem perſonæ ordinandæ, itemque ejuſdem in aliqua Eccleſia inſtitutionem, & deſcriptionem ſignificet; pro electione etiam ſumi ordinationis nomen res eſt clarior, quàm ut probari debeat, adeò illuſtria hujus ſignificationis apud Patres & Concilia exempla proſtant. Ex pluribus hæc duo accipe: primum Beati

Beati Leonis, qui ad Epiſcopos per Viennenſem provinciam ſcribens ordinationem ſæpiùs in hac ſignificatione uſurpat: quod in hacce ſententia liquidò mihi conſtare videtur: (a) *Expectarentur certè vota civium, teſtimonia populorum, quæreretur honoratorum arbitrium, electio Clericorum, quæ in Sacerdotum ſolent ordinationibus ab his qui norunt Patrum regulas cuſtodiri.* Alterum ſit ex Concilio Arelatenſi 2. ubi hic Canon pro legitima Epiſcoporum electione ſtatuitur, (b) *Placuit in ordinatione Epiſcopi hunc ordinem cuſtodiri, ut primo loco, venalitate, vel ambitione ſubmotâ, tres ab Epiſcopis nominentur, de quibus Clerici, vel cives erga unum eligendi habeant facultatem.*

(a) Leo ep. 89. ad Epiſc. per Vienn. provinc. conſtit.

(b) Arelatenſe 2. can. 54.

XV. Ratio hujus acceptionis perſpicua eſt, cùm enim, ut notat (c) Budæus, ordinare nihil aliud ſit, quàm aliquem ad honorem & magiſtratum promovere, ſeu ut loquitur Cicero, ornare, honoribuſque augere; ordinatio Eccleſiaſtica nihil aliud erit, quàm ad Eccleſiaſticum ordinem, officiumque promotio: hæc autem non ſola Epiſcopi benedictione, ac manuum impoſitione, verumetiam electione peragitur: ut enim de Epiſcoporum creatione fusè diſſerit Goffridus (d) Vindocinenſis, quod ad omnium Clericorum promotionem rectè extendere poteris: *In primis firmiter credere nos oportet, & nullatenus dubitare, ut quemadmodum Baptiſmus Chriſtianum facit, ita electio & conſecratio facit Epiſcopum: & ſicut impoſſibile eſt ſine baptiſmate Chriſtianum fieri; ita eſt impoſſibile Epiſcopum ſine electione, & cõſecratione creari. In ordinatione Epiſcopi electio & conſecratio ſic eſt utraque neceſſaria, quod conſecratio ſine electione, & ſine conſecratione electio Epiſcopum facere ſola non ſufficit: nam ſicut in baptiſmate aqua, & invocatio Spiritus ſancti ſunt neceſſaria, quæ faciunt Chriſtianum; ità in ordinando Epiſcopo electio, & conſecratio ſunt neceſſitate conjuncta, quæ creant Epiſcopum: & ſicut aquâ ſolâ, aut ſolâ invocatione ſancti Spiritus, nec Baptiſmus fieri poteſt, nec homo eſſe Chriſtianus; ita ſolâ electione, aut ſolâ conſecratione nemo ordinari, vel fieri valet Epiſcopus.*

(c) Budæus in annot. ad l. honores. ff. de decurion.

(d) Goffridus Vindocin. opuſ. 2. de ordinat. Epiſ.

XVI. Simili quoque de cauſa, quia nulla olim ordinatio erat abſque Eccleſiaſtico titulo, & unuſquiſque rectè ad eam promoveri dicitur Eccleſiam cui adſcribitur, ordinatio, quæ promotionem Eccleſiaſticam ſignificat, pro ipsâ quoque Eccleſiæ alicui adſcriptione ſumitur; ſic paſſim in (e) Canonibus legere eſt aliquem, *in aliquo loco, in aliquâ plebe, vel Eccleſiâ ordinari*, id eſt Eccleſiæ, vel loco, vel plebi regendis in ſua ordinatione adſcribi: eodem quoque modo dum paſſim in Canonibus Eccleſiaſticis, Patrumque ſententiis, quorundam Clericorum, vel Epiſcoporum ordinatio utpotè illegitima, irrita, vel nulla fuiſſe dicitur; de adſcriptione ad aliquam Eccleſiam, vel plebem regendam ordinatio intelligitur, non de ipſa conſecratione: quia quibus ordinis executio non conceditur, ii conſecrationis quidem rem ſuſcipiunt, ſeu characterem, jus verò ad Eccleſiam regendam; quod in inſtitutione, ſeu inveſtiturâ, ut ajunt, de aliquâ Eccleſiâ, cui quis adſcribitur, confertur, non recipiunt. (f)

(e) Arelatenſ. 4. can. 2. & 21. Carth. 3. can. 46. Cabil. 1. can. 4. Gelaſ. canon. ſi quis Monach. 16. qu. 1. Gregor. lib. 1. regiſtri ep. 40. Refertur 16. qu. 1. can. ſi quem, & alibi paſſim.

(f) Ordinare idem etiã, quod conferre, cap. ſi tibi abſenti, de præbendis lib. 6 Itẽ electio pro præſentatione, ca. querelam, de electione.

XVII. Nomen quoque χειροτονίας, quo paſſim Græci ad ordinationem ſignificandam utuntur, ambiguum eſt: etenim verbum iſtud aliquando ψῆφον, *electionem, ſeu ſuffragium* ſignificat, interdum verò καθιέρωσιν καὶ τελεσιουργίαν, *conſecrationem & initiationem* quæ fit ab

Epi-

Epiſcopo ordinante. Ad electionem ſignificandam χειροτονίας vocabulum ſumptum legere poteris in Concilio (a) Niceno jubente καθίςαθαι ἐπίσκοπον, ſeu ipſius, ut ibidem habetur, χειροτονίαν ποιεῖσθαι, *eligi Epiſcopum, & deſignari* præſentibus ſaltem tribus Epiſcopis, reliquis provinciæ Epiſcopis ſuo ſuffragio annuentibus, ſic enim interpretantur hunc Canonem (b) Armenopolus (c), Zonaras (d) Balſamon, & alii paſſim. Clarius hanc acceptionem legere eſt in Canone ſexto (e) Concilii Sardicenſis, prout ab (f) Arcudio refertur: quo verò auctore ego neſcio: niſi fortè is ſit Philotheus, quem poſtea citat, ſed dubiæ ni fallor eſt auctoritatis quicumque ille ſit: nam Græcus Concilii Sardicenſis textus, tum apud Severinum Binium, cum apud Zonaram, & Balſamonem, necnon *Dionyſii Exigui verſio*, quæ & ipſa ab ordinaria hujus Canonis verſione aliquantum diſſentit, nequaquam his, quæ ab Arcudio referuntur, conveniunt: hic autem Canon ut ab eo profertur ſic ſe habet. (g) Εἰ δέ τινι ἐπαρχίᾳ εἷς μόνος ἐπίσκοπος καταλειφθῇ, κᾀκεῖνος παρὰ τοῦ μητροπολίτου κληθεὶς εἰς ἐπισκόπου χειροτονίαν μὴ παραγένηται, μήτε μὴν ἀντιγράψῃ, τὸν ἱκανὸν ὁ μητροπολίτης ἐχέτω. Quæ verba ita Latinè reddideris, *Si alicui provinciæ unus duntaxat Epiſcopus reliquus fuerit, atque is à Metropolitano accerſitus ad Epiſcopi Chirotoniam (hoc eſt electionem) non venerit, neque reſcripſerit, ſufficientiam Metropolitanus habeat.* Quorum verborum interpretationem tradit (h) Philotheus ab eodem Arcudio citatus (quem nempe patriarcham Conſtantinopolitanum eſſe exiſtimo, eum, niſi ego fallor, de quo plura reperies apud Joannem (i) Catacuzenum, (k) & Poſſevinum) ſic autem tradit, ἱκανὸς ἔςω καὶ μόνος

(a) Conc. Nic. can. 4.
(b) Armenop. in ſua epit. can. in cap. 4. Conc. Nicen.
(c) Zonaras & (d) Balſam. in eund. can.
(e) Conc. Sardicen. can. 6.
(f) Arcudius de concordia Eccleſ. Oriental. & Occidental. lib. 6. cap. 4.
(g) Conc. Sard. cap. 6. apud Arcud. citatum.
(h) Philotheus in ſcholiis ad Cōc. Sard. apud Arcudium citatum.
(i) Joannes Catacuzen. lib. 4. hiſt. 2.
(k) Poſſevinus in Apparatu.

A ὁ μητροπολίτης εἰς τὸ ψηφίσασθαι. οὐ γὰρ χειροτονήσει μεμονωμένος αὐτὸς, εἰμὴ κατὰ τὸν ἀποςολικὸν κανόνα; id eſt, *Solus Metropolitanus ſufficiens & idoneus eſto ad eligendum Epiſcopum, non enim ipſe ſolus ordinabit, niſi ſecundùm Apoſtolorum Canonem*, in quo Canone ſic explicato χειροτονίας pro electione ſumi, nemo, ut opinor, non fatebitur. In eadem acceptione vocabulum iſtud χειροτονίας pro electione uſurpari in Conciliis B (l) Antiocheno, (m), Laodiceno, & (n) Carthaginenſi, prout refertur ex Codice Græco Africanorum Canonum probant (o) Zonaras, & (p) Balſamon, dum eorum Conciliorum Canones interpretantur. Sed ne plura inutiliter addere videamur, placeat, cæteris omiſſis, quæ innumera ſunt, ex Juſtiniano prædictam χειροτονίας acceptionem firmare: ſic ergo ad rem præſentem loquitur Juſtinianus, (q) τοῖς οὖν ὑπὸ τῶν θείων C κανόνων ὁρισθεῖσιν ἀκολουθοῦντες, τὸν πραγματικὸν ποιούμεθα νόμον, δι' οὗ θεσπίζομεν, ὁσάκις χρεία γένηται ἐπίσκοπον χειροτονηθῆναι, συνιέναι τοὺς κληρικοὺς, καὶ τοὺς πρώτους τῆς πόλεως, ἧς μέλλει ὁ ἐπίσκοπος χειροτονεῖσθαι, *Sequentes igitur ea quæ ſacris definita ſunt Canonibus, Pragmaticam legem facimus, per quam ſancimus, ut quoties opus fuerit ordinare Epiſcopum, coëant in unum Clerici, & Primores civitatis, cujus Epiſcopus* D *ordinandus eſt, &c.* Cum proſequatur ibi Juſtinianus electionem Epiſcoporum, & formam, ad quam Clericis omnibus & Primoribus civitatis locus eſſe debebat, non dubium eſt quin iſta conſtitutione Juſtinianæa, χειροτονηθῆναι, ἢ χειροτονεῖσθαι pro electione ſignificanda uſurpentur.

XVIII. Sumitur quoque nomen iſtud χειροτονίας pro ſacra ipſa ordinatione, & inauguratione, & id quidem ſæpiſſime: ſic Apoſtolus innuere volens

(l) Concil. Antiochen. c. 19.
(m) Laodic. c. 5.
(n) Carth. c. 13.
(o) Zonaras &
(p) Balſa. ſcholiis in eos canones.
(q) Juſtin. Novella 123. de Eccleſ. diverſis capitulis, ſeu ut alibi legitur de ſanctiſſimis Epiſc. & Cleric. cap. 1.

lens neminem feſtinanter ac præmatuiè ordinandum eſſe, ita loquitur (a) χεῖρας ταχέως μηδενὶ ἐπιτίθει, *manus citò nemini impoſueris*, quaſi nimirum idem ſit ἐπίθεσις τῶν χειρῶν, quod ordinatio in eodem quoque ſenſu χειροτονίας vocabulum interpretandum eſſe, dum in Apoſtolico (b) primo Canone occurrit, docent (c) Zonaras, & (d) Balſamon: paſſim verò tam in (e) Conciliis, quàm apud (f) Patres hujus vocis in ea ſignificatione acceptio frequens eſt, ut nempe vix ullo alio vocabulo, quàm χειροτονίας, χειροθεσίας, καὶ ἐπιθέσεως τῶν χειρῶν, ordinatio ſacra Eccleſiæ miniſtrorum à Patribus Græcis explicetur. Ubi tamen nota in Conciliorum Græcorum Canonibus χειροτονίαν pro electione, χειροθεσίαν pro ordinatione frequentiùs ſumi, cùm tamen utriuſque diſtinguendi vix ulla appareat ratio.

XIX. Porro cur electio ad Eccleſiaſticas dignitates, & ſacros Ordines nomine χειροτονίας ſignificetur, nobis explicat Zonaras, (g) *Quia nempe cùm turbæ liceret in urbibus eligere ſacrorum præfectos, conveniebat ipſa turba, & alii quidem hunc, alii verò deligebant illum: quatenus autem plurium ſuffragium vinceret, eligentes ferunt ſolitos extendere manus: & per manus ita porrectas numerabantur, qui vel hunc, vel illum elegiſſent*. Neque verò hæc in ſolis Eccleſiaſticis viris eligendis manuum extendendarum ratio excogitata fuit, quippe cùm etiam in prophanis magiſtratibus eligendis hic mos olim in uſu fuerit, ut ἄραντες, ſeu τείνοντες τὰς χεῖρας, *attollentes, vel porrigentes manus*, efferrent ſuffragia, ut auctores ſunt Græcæ, & Latinæ eloquentiæ principes (h) Demoſthenes, & (i) Cicero. Unde etiam apud prophanos auctores Xenophontem, De-

(a) 1. ad Tim. 4. in edit. Græc.
(b) Can. 1. Apo.
(c) Zonaras, &
(d) Balſa. locis ſuperiùs citatis & ſcholiis in 1. Can. Ap.
(e) Lege Conc. Nicen. can. 9. Neocæſ. can. 9. Antioc. can. 10. Ancyran. can. 10. Nic. 2. can. 14.
(f) Lege Chryſoſt. in 1. ad Timoth c. 4. & 2. cap. 1. D. Baſil. Epiſc. can. ad Amphil. can. 2. Nazianz. orat. in laudem Baſilii & alios paſſim.
(g) Zonar. in 1. Can. Apoſtol. ὅτι τοῦ τῶν πολιτῶν ... [illegible] tradit Balſamon in 1. Can. Apoſtol.
(h) Demoſthenes orat. contra Timocrat.
(i) Cicero pro Flacco, & ep.

A moſthenem, & alios, χειροτονία pro magiſtratus electione, ſeu creatione uſurpatur: adeòque rectè (k) Cujacius legem ultimam Codicis de hæreditatibus Decurionum, in quâ Græcè ſcripta in Baſilicis habetur χειροτονήτῃ, cujus loco in Codicis Latini vulgatis exemplaribus ſcribitur *creditores*, correxit, legendumque cenſuit, *creatores*, *nominatores*, *ordinatores*: quippe cùm χειροτονεῖν

B pro *nominare*, *eligere*, *creare*, & χειροτονίαν pro *creatione*, *nominatione*, *& electione uſurpetur*.

XX. Cur pariter χειροτονίαν, pro ſacra ordinatione, & Clerici inauguratione uſurpetur, plana eſt ratio, quam expoſuere nobis (l) Zonaras, & (m) Balſamon, ea nimirum, quòd Pontifex extendat manum in benedictione ejus quem ordinat, juxta ea quæ legimus apud S.

C Paulum, (n) *Noli negligere gratiam quæ in te eſt, quæ data eſt tibi per prophetiam, cum impoſitione manuum Presbyterii*; item, (o) *Admoneo te ut reſuſcites gratiam Dei, quæ eſt in te per impoſitionem manuum mearum, &c.* Unde Syneſius volens inſinuare electione peractâ ſolam ordinationem à Metropolitano peragendam ſupereſſe, (p) *Uno*, inquit ad Theophilum, *adhuc opus*

D *eſt, quod tamen præcipuum eſt, ſacra tua manu*.

XX. Addo probabile eſſe in confirmatione electi, manus quoque ab Epiſcopis impoſitas, & non tantùm in conſecratione, ideoque pro confirmatione quoque electi χειροτονίαν ſumi poſſe. Hanc obſervationem colligimus ex epiſtola Stephani (q) Tornacenſis, in qua de Epiſcopis provinciæ Turonenſis loquitur, qui electum quendam à Canonicis ſe confirmare, & ordinare renuebant, donec ipſis ſatisfactum foret, tandemque tam confirmationem, quàm ordinationem per-

5. & lib. 7. & Academ. quæſt. lib. 4. quibus adde Symmachum epiſt. 15. lib. 7. & alios.
(k) Cujacius ad tit. Cod. 64.
(l) Zonaras in c. 1. Apoſtol. & 19. Concil. Antioch.
(m) Balſamon in c. 1. Apoſt.
(n) Ad Tim. 4.
(o) 2. cap. 1.
(p) Syn. ep. 76. ἑνὸς ἔτι ἐνδεῖ, τοῦ κυριωτάτου μέντοι, τῆς ἱερᾶς σου χειρός.
(q) Steph. Tornac. epiſt. 28. Wilelmo Archi. Senonen.

peractùros ſe promiſerunt. *Utramque* inquit, *manus impoſitionem, ordinatoriam ſcilicet & conſecratoriam, ſalvo jure ſuo, promiſerunt*.

XX. Sed iis omiſſis conſilium noſtrum toto hoc opere, quo Clerici creationem, inſtitutionemque tractamus, aperiendum eſt: ſuſceptæ nempe tractationis hunc noſtrum eſſe ſcopum, electionis ad Clericatum, & Eccleſiaſticos gradus rationem tradere; tum ordinationis doctrinam, ac leges explicare: unde præſens, quam aggredimur tractatio bipartita futura eſt. Prior pars quam ψηφολογίαν ſacram fortè poſſis dicere, ea omnia complectetur, quæ in delectu Clericorum, & deſignatione ſacrorum miniſtrorum exponenda videntur, cujuſmodi ſunt ordinandorum probatio, examen, inquiſitio in vitam, ac mores, inſtructio præcedens, diſpoſitio congrua, conſenſus regum, patronorum, parentum prævius, ordinandorum ipſe aſſenſus, deſiderium, aut fuga Eccleſiaſticorum graduum, ac dignitatum, inordinatus ambitus, ſeu venalitas quævis in ſacris electionibus, quæ omnia copioſè, & ex profeſſo hac priore parte tractabimus. De Epiſcoporum electionibus, nominationibus Regiis, de reſignationibus, indultis, nominationibus ſcholaſticis, aliiſque viis quibus ad beneficia Eccleſiaſtica pervenitur, nihil hoc loco niſi obiter forſan ac ἐν παρέργῳ dicturi: tum quod de Epiſcoporum electionibus fusè & eruditè plures ante nos ſcripſere, inter quos legi poſſunt (a) Genebrardus edito de iis ex profeſſo tractatu, itemque Michaël (b) Roſſuel in hiſtoriâ Pontificiæ juriſdictionis, quibus licet aliqua ex antiquitatis lectione addi poſſint, vix tamen quicquam fructuosè vel utiliter addideris, ſed cum iis, quæ ab ipſis notata ſunt, quæcumque addita fuerint, coincident: tum quòd quantum ad cætera ſpectat, videntur illa ad forum contentioſum magis ſpectare, quàm ad inſtaurandam diſciplinam proficere: nec tam ad electiones, ad ordines, Eccleſiaſticoſque gradus, quàm ad beneficia pertinent: de beneficiis autem alibi fortè dicemus. Poſterior autem pars, quam χειροτονικὴν appellare poteris, non ſolam doctrinam ſacræ ordinationis, ſed maximè diſciplinam in ea obſervandam tradet. Itaque de numero ſacrorum Ordinum, de Sacramenti ratione, de materiâ, formâ, effectibus, ſubjecto, miniſtro, tempore, loco, ritibus copioſè diſputabit.

(a) Genebrard. de ſacris elect.

(b) Rouſſel. hiſt. Pontif. juriſdict. lib. 4.

PRIMA

PRIMA PARS
HUJUS TRACTATUS,
DE
SACRIS ELECTIONIBUS,
ALIISQUE ORDINATIONEM PRÆCEDENTIBUS.
SECTIO PRIMA.

De probatione, & delectu Ordinandorum, teſtificationibuſque variis, quibus Ordinandi probari debent idonei.

CAPUT PRIMUM.

De ipſo delectu, & probatione Ordinandorum generatim.

§. I.

Quanta cura in delectu Clericorum habenda ſit.

I. PRÆCLARA eſt (a) Nazianzeni ſententia, οὐδὲν τῶν μεγάλων ἀδόκιμον, οὐδὲν ἀβασάνιστον. ἕπεται γὰρ φύσει, τοῖς μὲν ταπεινοῖς τὸ ῥᾴδιον, τοῖς δὲ ὑψηλοῖς τὸ δύσκτητον, id eſt, *Nulla res magna probationis, & explorationis eſt expers. Naturâ enim ita comparatum eſt, ut res humiles & abjectæ facili negotio: res* A *autem ſublimes, & excelſæ, nonniſi ſummo ſtudio, & facultate pariantur*. Magna dignitas, magna debet cautela circumvallari, ne ad eam vel temeritas irrumpat, vel ſimplicitas obrepat, vel imperitia, aut morum ſpurcities quoquo modo accedat; vel honor alioquin eximius, aut habentium numeroſitate vileſcat, aut delectorum inſcitiâ contemnatur, aut criminibus incuſetur: proindéque non B ſine ſedula inquiſitione, non ſine diligen-

(a) Nazian. orat. in electione Eulalii Doarenſ. Epiſcopi.

ſigenti examine ullus eligi debet, qui ad Eccleſiæ gubernacula, ad doctoris officium, ad cæleſtis vitæ profeſſionem, ad tremenda myſteria, & angelica miniſteria, ac dignitatum apicem, ad Legationis pro Chriſto, & apud Chriſtum obeundæ officium admittitur: ſed quanto res iſta (a) major eſt, quæ in electione Clerici procuratur, tanto major ſecundùm Canones in eam inquiſitio facienda eſt.

(a) Quanto res eſt major, tanto major inquiſitio; colligitur ex 51. diſtinct. can. mittamus, & quod ſi, 19. diſt. c. ordinatos, 42. c. quieſcamus, 47. can. quantumlibet, & 7. qu. 1. can. ult.

II. Quod ſi Eccleſiæ ipſius ingreſſus nullis niſi probatis olim concedebatur, putaſne antiquos iſtos Eccleſiæ Patres molles fuiſſe, aut negligentes in tradendis Eccleſiæ gubernaculis, in conferendo ſpiritali Eccleſiæ imperio, in deligendis iis, qui populorum cœtus non minus ſermone, & exemplo, quàm auctoritate regerent? de baptizandis priùs diligenter probandis egregium habes Tertulliani teſtimonium (b) *Cæterum*, inquit, *Baptiſmum non temere credendum eſſe ſciunt, quorum officium eſt; (c) Omni petenti te dato, ſuum habet titulum; proinde ad eleëmoſynam pertinentem: immo illud potius perſpiciendum, (d) Nolite dare ſanctum canibus, & porcis projicere margaritas veſtras; & , (e) Manus ne facilè impoſueris, ne participes aliena delicta. Si Philippus tam facilè tinxit Eunuchum, recogitemus manifeſtam, & exertam dignationem Domini interceſſiſſe: Spiritus Philippo præceperat, in eam viam prætendere; ſpado & ipſe otioſus non eſt inventus, nec qui ſubitò tingi concupiſceret, ſed ad templum orandi gratiâ profectus, ſcripturæ divinæ impreſſus; ſic oportebat deprehendi, cui ultro Deus Apoſtolum miſerat; ad quem rurſus ſpiritus, ut ſe curriculo Eunuchi adjungeret, juſſit, ſcriptura ipſius fidei occurrit, in tempore exhortatus aſſumitur, Do-*

(b) Tertull. de Bapt. c. 18.

(c) Lucæ 6.

(d) Matth. 7.

(e) Tim. 5.

A *minus oſtenditur, fides non moratur; aqua non expectatur; Apoſtolus perfecto negotio eripitur. Sed & Paulus revera citò tinctus eſt: citò enim cognoverat (f) Simon hoſpes, vas eum eſſe electionis conſtitutum: Dei dignatio ſuas præmittit prærogativas: omnis petitio & decipere, & decipi poteſt.* Sanè ſi ex neceſſaria in delectu Sacerdotum faciendo exhibenda cura, diligentem in baptizandis admittendis cautelam inferre poſ-

(f) Alias Judas.

B ſumus, æquiori argumentatione utimur, dum ex delectu baptizandorum olim maturè & ſedulò peracto, curam in ordinandis Eccleſiæ miniſtris non perfunctoriè impendendam eſſe contendimus. Tertulliano conſentit (g) Origenes, *Chriſtiani*, inquit, *quantum poſſunt præexaminant animos audire ſe cupientium: ac primo privatim incantatos, priuſquam in cœtum recipiantur, ubi videntur eò profeciſſe, ut honeſtæ vitæ*

(g) Origen. lib. 3. contra Celſum paulo poſt medium.

C *ſint cupidi, tum demum introducunt diſtinctis ordinibus, altero recens admiſſorum, nec dum aſſecutorum luſtrationis Symbolum, altero jam profeſſorum religionem Chriſtianam*, ſtatimque ſubdit *ex poſteriore ordinatos aliquos eſſe*, (id eſt ex ordine Chriſtianorum ordinarii Sacerdotes) *qui inquirant in vitam, & mores accedentium, ut non conceſſa facientes candidatos religionis arceant à ſuis conventibus: cæteros horum diſſi-*

D *miles excipiant ex animo, & quotidianis acceſſibus meliores faciant:* Quæ verba ſolidum nobis argumentum ſuppeditant, quo majorem in Sacerdotibus deligendis, qui & perſonarum & actionum dijudicandarum auctoritate polleant, alioſque meliores facere debeant, quàm in aliis Chriſtianorum numero accenſendis, quorum dumtaxat officium ſit aliorum auctoritate gubernari, adhibitam olim fuiſſe diligentiam demonſtremus.

III. Verùm ut ad Tertullianum redeamus, graviter ſui temporis hæreticorum inſtituta carpit, quod apud eos ſicut baptizandorum, ita & ordinandorum non debita cura haberetur: apud orthodoxos ordinatiùs omnia, & maturius agerentur, (a) *Ubi*, inquit, *veritas nulla eſt meritò & talis diſciplina eſt; at ubi Deus, ibi metus in Deum, qui eſt* (b) *initium Sapientiæ: Ubi metus in Deum, ibi gravitas honeſta, & diligentia adtonita, & cura ſolicita, & adlectio explorata, & communicatio deliberata, & promotio emerita, & ſubjectio religioſa &c.* quid enim verba iſta ſignificant *adlectio explorata*, quàm Catechumenorum ad Baptiſmum adlectionem, veteri, & uſitatâ in jure (c) loquendi formulâ, juxta quam, *adlectione*, ſicut *& origine* cives fieri dicuntur; de quâ nimirum apud hæreticos negligentia ſuperiùs querebatur, quod (d) *apud ipſos ante ſint perfecti Catechumeni, quam edocti?* quid verò per *promotionem emeritam*, quam inordinatam ordinationem intelligit, quæ nempe illegirima eſt, (e) cùm emeriti ad Eccleſiaſticas dignitates aſſumuntur? de diſciplina in iis conferendis ab hæreticis violata ſuperiùs quoque conqueſtus fuerat, dum (f) *ordinationes eorum tanquam temerarias, leves, inconſtantes* incuſavit? Porrò ſi indicium erroris in fide à Tertulliano creditur conculcata in hiſce diſciplina, ſi timoris Domini certiſſimum ſignum ordinationum legitima celebratio exiſtimatur: ſi nec Deum agnoſcere, nec timere, nec religioſè colere ii arguuntur, qui negligentes ſe in probandis ordinandorum moribus, & doctrinâ exhibuerint: quàm timendum eſt, ne in præjudicium noſtræ fidei, conculcata apud nos diſciplina trahatur! ne neglectæ reli- A gionis ſuſpicio ſit, tot vilium Myſtagogorum creatio! ne irriſi divini numinis rei agantur, qui eos divino cultui addicunt, quos ut humanis negotiis ineptos faſtidiunt! adnitendum eſt potius ut (g) *doctrina judex diſciplinæ* ſit, & (h) *apud nos teſtimonia diſciplinæ ad probationem veritatis accedant*.

(a) Tertull. de præſcrip. cap. 43.

(b) Pſal. 110.

(c) L. cives C. de incolis.

(d) Tertul. lib. cit. cap. 41.

(e) Canon. nec emeritis 61. diſt.

(f) Tertul. c. 41. cit.

(g) Tertul. cap. 41. cit.

(h) Idem cap. ſequenti.

IV. Ordinem autem illum, quo baptizandi priùs anxiè probabantur B ab Apoſtolica traditione promanaſſe docet Sanctus Leo (i) in Epiſtola decretali ad Epiſcopos Siciliæ, in qua *baptizandos electos, ſecundùm Apoſtolicam regulam, & exorciſmis ſcrutandos, & jejuniis ſanctificandos, & frequentibus prædicationibus imbuendos* eſſe prædicat antequam ſalutari lavacro purgentur: eò quoque ſpectant Bracharenſis Concilii Patres (k) dum per viginti dies C Catechumenorum probationem præcipiunt: eo fine ſeptem illa ſcrutinia ab Eccleſia olim ſervata dignoſcuntur, de quibus (l) Ordo Romanus, (m) Alcuinus, (n) Amalarius, (o) Rupertus, (p) Rabanus, & alii ſcriptores Eccleſiaſtici tractant; quæ ſi obſervata eſſe non dubium eſt, ne Eccleſiæ Catholicæ, ne fidelium cœtui, ſeu Catholicorum communioni indigni accenſerentur: quanto ſolicitius egiſſe veteres illos Eccleſiæ Pa- D tres probabile eſt, ne vel inutiles, vel nocituri ad fidelium præfecturam, & Eccleſiæ regimen aſſumerentur? ſciebant enim quantò majori periculo ad Eccleſiæ gubernationem, quam ad ſubjectionem in Eccleſia nocentes, vel imperiti vocarentur, *nam* teſte Iſidoro Peluſiota, (q) *ſubditorum peccata non tam aliis, quàm in ſuo ipſi capiti malum accerſunt: at Sacerdotum vitia in omnes exemplo redundant, indignorum promotio populi dejectio eſt;* addit Sariſberienſis (r) *ruina ſiquidem populi Sacer-*

(i) S. Leo epiſt. 4. cap. 6.

(k) Brachar. 2. Concil. can. 1. vid etiam Syr. epiſt. 1. cap. 2. Carth. 4. c. 85. Clement. ep. 1. poſt principium &c.

(l) Ordo Rom. à pag. 51 ad 55. prout habetur 10. tomo Biblioth. Patrum.

(m) Alcuin. lib. de divinis offic. tit. de Sabbato ſancto Paſchæ.

(n) Amalar. lib. 2. de divin. off. cap. 16.

(o) Rupertus de divinis off. lib. 4 c. 17. 18. 19. 20. & 21.

(p) Raban. lib. 2. de inſtitut. Cleric. cap. 17. 28. 29. & 30.

(q) Iſidor. Peluſiota lib. 5. epiſtol. 212. Τὰ μὲν τῶν ὑπο-χειρίων ἁμαρτήματα οὐκ εἰς τὸ παντὸς ... τοῦτον, ἀλλ' εἰς αὐτοὺς φέρει τὴν βλάβην, τὰ δὲ τῶν ἱερωμένων εἰς ἅπαντας ἀφικνεῖται.

(r) Sariſberien. lib. 7. polycrat. cap. 8.

dotes mali: tolerabilius ergo unum propriis (a) *conſumi vitiis, quàm in multos vitiorum diffundi peſtem.* Itaque indignos quidem Eccleſiæ corpori inſerere vix poſſis ſine ejus aliquali dedecore, & aliqua ſaltem levi injuria: at illos ad Eccleſiæ faſtigium evehere non poteris, niſi & totum Eccleſiæ corpus gravi Infamia dedecores, & graviori ictu convellas: (b) *Nam*, ut ait Sanctus Leo *totius familiæ Domini ſtatus & ordo nutabit, ſi quod requiritur in corpore non inveniatur in capite*, & ſicut in corpore humano nulla levis eſſe poteſt deformitas, ita in iis, qui Eccleſiæ Sacerdotes ordinandi ſunt, nullus niſi gravis defectus eſt: ideoque quemadmodum Pictores in reliquis partibus formandis minus ſoliciti, de vultu exprimendo præſertim cogitant: ſic Eccleſiæ præpoſitos, minorem quidem in reliquis membris Eccleſiæ efformandis, ſed majorem, & exactiorem diligentiam, ac curam in Sacerdotibus ordinandis convenit exhibere: (c) *Longâ*, ait Hormiſda, *debet vitam ſuam probatione monſtrare, cui gubernacula committuntur Eccleſiæ*.

(a) Aggæi c. 2.

(b) Leo ep. 85. al. 87. ad Epiſ. Afric. cap. 1.

(c) Hormiſda epiſt. 3. cap. 1.

V. Quid enim in Doctore Eccleſiæ deligendo non anxie ſervandum, non ſolicitè inquirendum, non prudenter deliberandum, non ſagaciter exequendum? (d) *Iniquum enim eſt*, ut docet Apoſtolicus Canon, *eum qui nullum ſui documentum dederit, aliorum eſſe Doctorem, ſi non alicubi divina gratia id fiat*, ſi enim ignarus eſt, quomodo magiſter conſtituitur? ſi malus, quomodo ad exemplum ejus vivetur? (e) *Priùs quilibet debet diſcere, quàm docere*: nec idonei magiſtri eſſe poſſunt, quos imitari non decet. *Oportet* ſiquidem, docente Tertulliano, (f) *ipſos priùs in adminiſtratione ejus rei deprehendi, & conſtantiam com*monendi *propriæ converſationis auctoritate dirigere, ne dicta factis deficientibus evileſcant*: quàm verum eſt illud Senecæ, (g) *Homines amplius oculis quàm auribus credunt*: ſæpiſſime ſcilicet accidit, ut populus in ſcelerum ſuorum patrocinium Eccleſiaſtici ordinis virorum exempla prætexat; eorum auctoritatem excuſationem putet eſſe ſui criminis, & diſcipuli ad Doctorum ſuorum ſpeciem vitam componant, eorumque mores exprimant, quorum magiſterium ſequuntur: ob idque jubebat Julianus Imperator (h) *Ne temere, ne repente ad docendi munus ullus proſiliret, ſed judicio ordinis probatus decretum curialium mereretur, optimorum conſpirante conſenſu*: quantò verò major in Doctore Eccleſiæ, id eſt Sacerdote ac Clero deligendo cura habenda eſt, utpote cùm probati Doctoris Eccleſiaſtici conveniens electio, totius Eccleſiæ inſtitutio ſit? Querebatur (i) Cato Cenſorius populum Romanum eos, quórum nemo in privatâ re ſuâ operâ uti vellet, ad reipubl. gubernacula admittere: quanto jam æquius non ſine doloris ſenſu queri poſſumus eos ad Sacerdotium, populique ducatum vocari, quibus rem familiarem nemo tutò commiſſam crederet.

(d) Canon 80. al. 81. Apoſtolorum ἄδικον γὰρ τὸν μηδέπω ἐπίδειξιν πεποιημένον ἑτέρων εἶναι διδάσκαλον· εἰ μὴ κατὰ θείαν χάριν τοῦτο γίνεται.

(e) Sidon. lib. 4. ep. 25. Apollinar.

(f) Tertull. de patien.

(g) Seneca ep. 6. lib. 1.

(h) L. 7. C. de profeſſ. & medicis.

(i) Plutarchus in Catone.

VI. Quàm abſurdum pariter eſt terrenos homines, totoſque luteos, & terrenis cogitationibus occupatos in eorum ordinem referre, (k) *Quorum profeſſio vitæ cæleſtis eſt*; ad eum ſtatum eos admittere (l) *qui cæleſtis militiæ ſit, & regalis dominatus*; eos diſcipulos Domini (quos ὑπερκοσμίους, id eſt cæleſtes eſſe debuiſſe docet (m) Nazianzenus) ſucceſſores eligere, in quibus nihil Apoſtolicum, nihil ſublime, nihil ſacerdotale, imò nihil non plebejum, & fortè nihil non infra plebis com-

(k) Athalaricus apud Caſſiodorum lib. 8. variarum epiſtol. 24.

(l) Ennod. in vita S. Antonii.

(m) Nazian. orat. 1.

communem vitam, & populare vivendi geous: denique ad Clericalis nominis participatiooem eos vocare, quorum anteacta vita pietatis profeſſiooi diſcordat. Quàm æquum verò & neceſſarium, ut cùm (a) *aſſumptio religioſi nominis ſponſio ſit devotionis*, ii tantum ad Clericalis nominis religioſam communicationem admittantur, qui eam pietatem factis oſtenderint, quam vovent, eaque didicerint, quæ docere poſtmodum debeant.

(a) Salvian. ad Eccl. Cathol. lib. 2. tomo 5. Biblioth. Patrum pag. 152.

VII. Verùm quid Sacerdotii, & inferiorum Eccleſiaſticorum miniſteriorum dignitatem commemorem, quæ ſanè maxima cauſa eſt, ut oonniſi probatæ, & exploratæ tum vitæ, cùm doctrinæ viris eorum gerendorum poteſtas committi debeat? peritè Chryſoſtomus ubi fusè miram & ſtupendam Sacerdotii dignitatem deſcripſit, concludit, ex iis quæ dixiſſet, (b) *Auditorum mentes putare ſe tanta religione occupatas, ut non jam eos, qui fugiunt, ſed eos, qui per ſe accedunt honoremque iſtum ultro ſibi ambiunt contumaciæ, temeritatis, atque audaciæ accuſent*. Neque vero ulli dubium eſſe poſſe crediderim quin divina myſteria, & Angelicis ipſis officiis majora miniſteria oonniſi probatis committenda ſint, pura noooiſi puris tradeoda, & caſta nonniſi à caſtis tractanda: cæteroquio dejici ſcio Sacerdòtii majeſtatem, divinorum eloquiorum caſtitatem contaminari, & Sacramentorum, licet à malis iotegra recipiantur, puritatem tamen aliquatenus inquinari, & reverentiam debitam minui: (c) *Magna ergo cura*, teſte Ambroſio, *eligendus eſt, qui domum Dei regendam accipiat: ſi enim terreſtrium rerum diſpenſatores idonei quærendi ſunt, quanto magis cæleſtium?* Et tamen proh dolor! (d) *Multi* inquit Hieronymus, *ædificant parietes, & columnas Eccleſiæ ſubſtruunt, marmora nitent, auro ſplendent laquearia, gemmis altare diſtinguitur, & miniſtrorum Chriſti nulla eſt electio*.

(b) Chryſ. lib. 3 de Sacerd. c. 6. Ἐγὼ μὲν γὰρ ἐκ τῶν εἰρημένων, τοσαύτης ἐκλαβόντας οἶμαι, τὰς τῶν ἀκουόντων κατασχεῖν ψυχὰς, ὡς μανίαν τοὺς φεύγοντας, ἀλλὰ καὶ τοὺς ἀφ' ἑαυτῶν ἐπιόντας, καὶ σπουδάζοντας ταύτην ἑαυτοῖς κτήσασθαι τὴν τιμὴν, ἀπονοίας καὶ τόλμης κρίνειν.

(c) Ambroſ. in 1. Timoth. c. 3.

(d) Hieronym. ad Heliodorum epiſt. 2.

VIII. Pudeat oos noſtrorum morum quod tam vile Sacerdotium habeamus, ut cum muodana officia, imperitis & minus exploratæ vitæ credi, graviter & iniquo animo feramus, indignos è contra à Sacerdotio rejici conqueramur, & exactam miniſtrorum Eccleſiæ probationem odio, ac faſtidio habere videamur (e) *Si enim admittendos in Senatum examinare cogit ſolicitus honor Senatus*: an non admitteodos ſimiliter io Clerum examinari, & probari jubet honos Cleri, ſalus populi Chriſtiani, veræ religionis honos, divini numinis reverentia, & Chriſtiani nominis apud infideles commendatio? *Si ad honores mundi*, inquiebat S. Leo, (f) *ſine ſuffragio temporis, ſine merito laboris indignum eſt pervenire, & notari ambitus ſolent, quos probitatis documenta non adjuvant: quam diligens & quam prudens habenda eſt diſpenſatio divinorum munerum, & cæleſtium dignitatum?*

(e) Teodoric. Rex apud Caſſiodorum.

(f) S. Leo ep. 85. al. 87. ad Epiſc. Afr. canos.

IX. Quidni ergo queramur, & noo ſine lacrymarum profuſione, ac commotione viſcerum defleamus, maximum ſalutis populi, rerumque ſacrarum oeglectum, cùm ejus, cui animarum cura committeoda eſt, qui legatus ad Deum, pro popnlo mediator, atque interceſſor mittendus eſt, qui divini Verbi præco, Sacramentorum diſpenſator, Chriſti conſecrator, plebis ſanctificator, Eccleſiæ ſponſus, fidelium parens, ac rector conſtituendus eſt, anteacta vita minimè expenditur; noo fidei integritas, non morum probitas ventilatur; non de inſtitutione, educatiooe, doctrina, vita, ætate, natalibus,

cor-

corporis, animique dotibus quæſtio diligens inſtituitur! Adeò, ut iterum retexam, deſpicitur miniſterium cui nullus par eſt, ut vix ullus impar ei credatur: adeo nè teruntii quidem habetur populi ſalus, quæ tam ineptis, & ignaris ducibus procuranda committitur! contemnitur Eccleſia, quæ Sacerdotum, & Clericorum probro, vel infamiâ conſpurcatur: vileſcit Chriſtus, cui tam vilia, tam ignava mancipia conſecrantur; ad quem tam dejecti, tam ignobiles legati mittuntur; quis putat non offenſum iri tantum regem, ad quem non ignobiles modò, ſed inviſi oratores deſtinantur? Cur ii ad orandum ordinantur quos novimus idoneos non eſſe ad exorandum? *Si homo*, inquit Gregorius magnus, (a) *apud hominem de quo minimè præſumit fieri interceſſor, erubeſcit, qua mente apud Deum interceſſionis locum pro populo accipit, qui familiarem ſe ejus gratiæ eſſe per vitæ merita neſcit? aut ab eo quomodo aliis veniam poſtulat, qui utrum ſibi ſit placatus ignorat? qua in re eſt adhuc aliud ſolicitius formidandum, ne qui placare iram poſſe creditur, hanc ipſe ex proprio reatu mereatur. Cuncti enim liquido novimus, quia cum is, qui diſplicet, ad intercedendum mittitur, irati animus ad deteriora provocatur*. Quam vera ergo B. Cypriani (b) concluſio, *propter quod plena diligentia, exploratione ſincera oportet deligi, quos a Deo conſtet audiri*.

(a) Gregor. lib. paſtoral. part. 1. cap. 11.

(b) Cyprianus epiſt. 68. Preſbyt. Diaco. & plebi. ad Legionem & Aſturicæ conſiſten. &c.

X. O utinam exacte ſervetur præceptum Pauli, imo Chriſti, (c) *Manus cito nemini impoſueris, neque communicaveris peccatis alienis*. (d) *Quid eſt*, inquit Chryſoſtomus *illud citò? non ex prima probatione nec ſecunda, nec tertia, ſed ubi conſideratio diuturna præceſſit, exactiſſimaque diſcuſſio: tunc imponito manus, neque enim ea res periculo caret: eorum, quæ ille peccaverit, tu quoque pœnam dabis, qui initium dediſti etiam præcedentium delictorum: qui enim improbè prima remiſiſti, etiam futuris eris obnoxius, quod ipſe quaſi auctor extiteris præteritorum: quia ea flere non ſiveris, ut poſſent per compunctionis gratiam relaxari*: recta ſanè, & ex antiqua Eccleſiæ praxi argumentatio, in qua cum (e) pœnitentes nefas fuerit eſſe Sacerdotes, aut Clericos; & à majoribus criminibus vix ullus niſi auſteriori injunctâ pœnitentiâ ſoleret abſolvi: ſequitur eos qui ſcelerum compedibus adſtricti ordinarentur, ſublato veluti pœnitentiæ ſalutaris remedio, non habuiſſe, quo ab iſtis vinculis ſolverentur: ideóque qui pœnitendi poteſtatem per ordinationem ipſius ſubſtraherent, non ſolum futurorum peccatorum quibus occaſionem ſubminiſtrant, verum etiam præteritorum, quorum expiandorum facultatem adimunt, reos eſſe. Neque verò præcedentia tantum peccata, quorum rationem in Sacerdote ordinando nihili eſſe duxere, quorum deformitatem levem eſſe ſuſpicati ſunt, cum iis Sacerdotium conferendum arbitrantes, verumetiam futura quibus occaſionem dedere, illis, qui indignos ad Sacerdotium eligunt imputari debere, & adſcribi docet Petrus Damiani in eo tractatu, quem contra inſcitiam & incuriam Clericorum edidit: (f) *Cùm ergo*, inquit, *per Sacerdotum vecordiam, & imperitiam plebs indocta depereat: par fuerat, ut Epiſcopalis gravitas, à talium ſe promotione ſuſpenderet, nec alienos exceſſus in ſe temeraria præcipitatione transferret, præſertim cum Timotheo Apoſtolus dicat, Manus cito nemini impoſueris, neque communicaveris peccatis alienis. Quiſquis enim vel*

(c) 1. ad Tim. 5.

(d) Chryſ. hom. 16. in cap. 5. 1. ad Timoth. Τί ἐστι, ταχέως; μὴ ἐκ πρώτης δοκιμασίας, μηδὲ δευτέρας, μηδὲ τρίτης, ἀλλὰ πολλάκις σκεψάμενος, καὶ ἀκριβῶς ἐξετάσας· οὐ γὰρ ἀκίνδυνον τὸ πρᾶγμα: τῶν γὰρ ἡμαρτημένων ἐκείνῳ καὶ σὺ δίκην ὑφέξεις ὁ τὴν ἀρχὴν παρασχὼν, καὶ τῶν παρελθουσῶν ἁμαρτιῶν. ὁ γὰρ ἀφεὶς τὰς πρώτας ἀναίτιος ἐπιδεικνύμενος, ὡς οὐ δοθεὶς, τῶν παρελθουσῶν ὡς οὐκ ἀφεὶς αὐτὰς πενθῆσαι, ὑπὸ ὥν κατεδέξατο πένθος.

(e) Conc. Carth. 5. can. 1. Siri. Himerio ep. 1. cap. 14. Leo. Ruſtic. Narbo. ep. 90. cap. 2. Tolet. 1. can. 2.

(f) Petrus Damian. opuſc. 26. cap. 1.

vel turpiter lapſum, vel divinæ legis ignarum ad ſacrum provehit ordinem, ejus ſe peccatis involvit, cui peccandi materiam tradit, & non modo bis ſe, quibus ille jam involutus eſt, criminibus obligat: ſed his etiam, quæ commiſſurus, per anticipationem obnoxium parat.

(a) Leo epiſt. 85. alias 87. cit.

XI. (a) *Ubi eſt ergo*, ut cum Beato Leone exclamemus, *beati Pauli Apoſtoli per ſpiritum Dei emiſſa præceptio, qua in perſona Timothei* B *omnium Sacerdotum numerus eruditur, & proinde unicuique dicitur, manus cito nemini impoſueris, &c.* placet & à S Leone diſcere, quænam ſit illa præmatura, & inordinata ordinatio. (b) *Quid eſt*, inquit ipſe, *cito manus imponere, niſi ante ætatem maturitatis, ante tempus examinis, ante meritum laboris, ante experientiam diſciplinæ Sacerdotalem honorem tribuere non probatis? & quid* C *eſt communicare peccatis alienis, niſi talem effici ordinantem, qualis eſt ille qui non meruit ordinari?* Jure Beatus Leo ordinatorem indigni talem effici dictitat, qualis ipſe eſt qui ordinatus eſt; immo, & eò mihi videtur eſſe iniquior, quò magis ordinationis judicium ad ipſum ſpectat, quàm ad ordinatum: quin Eccleſiæ ſalus debet illi eſſe charior: quò circà Eccleſiæ Magiſteria, ut dignè tra- D ctentur, & nonniſi à dignis, ſolicitior ipſi cura incumbit.

(b) Idem ibid.

§. II.

Quantum peccatum ſit, tum ejus qui indignos ordinat, tum qui talis ordinatur.

XII. Majuſne verò ſimpliciter ſit hujus vel illius crimen, & utrum gravioribus ſuppliciis addicendi ſint, qui indignos ordinarint, quàm qui indigni ſunt ordina- A ti, quæſtio eſt, quam diſtinctione adhibita ſic ſolvit (c) Chryſoſtomus, ut nempe paria ſint crimina ejus, qui humano aliquo morbo victus, metu ſcilicet, aut gratiâ, quæ hominem à recto dimovere potuerint, ſciens indignum ordinavit, & ejus, qui indignus ordinatus ſit: majora verò ordinatori ſupplicia debeantur, qui ſponte indignum ordinavit, quàm qui ſponte indignus ordinatus ſit: B denique graviora mereatur ſupplicia, qui falſa virtutis ſpecie ordinatorem ſefellerit, quàm qui deceptus ordinarit.

(c) Chryſoſt. lib. 4. de Sacerdot. cap. 1.

XIII. Primi nullam rationem aſſignat Chryſoſtomus, nec ipſi ea in re ob prædictas rationes facilè aſſentior, niſi paſſio humana quæ ordinatorem induxerit ea ſit ut voluntarium maximè minuat, & peccati gravitatem ea ratione multo minorem fa- C ciat. Scio enim Chryſoſtomum eo in libro, quo Epiſcopatus à ſe vitati cauſas aſſignat, & indignos omnes à voluntate capeſſendi Sacerdotii ex profeſſo revocat, ordinatoribus magis quàm ordinandis faviſſe: Secundi hanc rationem tradit, (d) *Qui enim*, inquit, *poteſtatem facit volenti Eccleſiam corrumpere, is certè auctor fuerit eorum omnium, quæ perdita illius audacia turba-* D *verit*, ac ſi diceret ordinantis indignum ſua ſponte, eo majorem eſſe culpam, quam ordinati, quod & ſui, & commiſſi ab ordinato criminis conſcius ſcit; ordinatus verò ſui tantum criminis: nam in ordinantem ſua ſponte indignum non dubium quin ordinati crimen, quod promovet, & cujus ipſe conſcius, adjutor, & adornator eſt, rejici debeat: cùm tamen in ordinatum ordinatoris iſtiuſmodi ſcelus refundi non poſſit: itaque cum ad cumulum proprii criminis in ordinatorem ordinati indigni culpa accedat: non dubium

(d) Chryſoſt. loco citato. Ὁ γὰρ τὴν ἐξουσίαν παρέχων τῷ βουλομένῳ διαφθείρειν τὴν ἐκκλησίαν, οὗτος ἂν εἴη τῶν ὑπ' ἐκείνου τολμηθέντων αἴτιος.

dubium quin major ordinatorem, A quàm ordinatum pœna maneat. Tertii tandem hanc rationem tradit, (a) *Nempe quia veriſimile videri poteſt, eos qui elegere à falſâ aliqua opinione deceptos ad falſa ſuffragia deſcendiſſe; qui verò electus eſt, dicere utique non queat ſe ſibi, ut & aliis, fuiſſe incognitum, igitur ſicut graviori puniendus eſt ſupplicio, quàm illi à quibus aſcitus, productuſque eſt, ita debet ipſe ſui periculum accuratiùs, quàm illi facere, docereque diligenter cauſas eas, per quas tum illi ab errore deſiſtant, tum ſeipſum functione illa indignum comperiens tantarum rerum molem effugiat.*

XIV. Utinam ordinatores attentè conſiderent, quæ tum Chryſoſtomus ſupra, tum etiam alibi ſedulò inculcat, (b) *Si quando nempe contingat ut quempiam ſive amicus, C ſive alterius occaſionis gratia, indignum promoveat ad Epiſcopatus apicem* (idem cum proportione dixeris de promotione ad quoſcumque ordines) *& magnum ei permittat regimen, quantis ſe ignibus faciat obnoxium: neque enim animarum pereuntium ſolum, quas perdit à religione, & timore Dei alienus, verum & omnium, quæ ab illo geruntur ipſe pœnas exolvet. Quod ſi* D *is*, ut poſt ſubjungit idem ſanctus Doctor, (c) *qui unam animam ſcandalizat, expedit ei, ut mola aſinaria ſuſpendatur circa collum ejus, & demergatur in profundum maris: qui tot animas ſcandalizat, & urbes integras, & plebes, viros, mulieres, pueros, cives, ruſticos, incolas ſuæ civitatis, aliarumque urbium quæ illi ſubjectæ ſunt, quid pati merebitur? nempe verò ſi plura triplo quàm diximus addas, nihil dicturus es; adeò vehemens pœna, atque cruciatus hujuſmodi hominibus imminet.*

(a) Chryſoſt. loco citato. [illegible]

Lego eu[illegible] ſupra. Item de Sacerdotio, & alibi paſſim.

(b) Lege Chryſoſt. hom. 1. in cap. 1. ad Tit. [illegible]

(c) Matth. 18. Εἰ δὲ ὁ μίαν ψυχὴν σκανδαλίζων, συμφέρει αὐτῷ ἵνα μύλος ὀνικὸς κρεμασθῇ εἰς τὸν τράχηλον αὐτοῦ, καὶ καταποντισθῇ ἐν τῷ πελάγει τῆς θαλάσσης: ὁ τοσαύτας ψυχὰς, ἄνδρας, γυναῖκας, [illegible]

XV. Cogitent ſinguli ordinatores quantos ex bonorum ordinatione fructus, quantam ex mala ordinatione infamiam, damna, pœnas referant. (d) *Non eſt enim leve peccatum*, inquit Primaſius, *mittere margaritas ante porcos, & dare ſanctum canibus, & ordinationem Clericatus nequaquam ſanctis, & in lege Dei doctiſſimis, ſed aſſeclis ſuis tribuere, & vilium* B *officiorum miniſtris, quodque iis dedecoroſius eſt, mulierculárum precibus: in quo conſideranda loquentis in ſe Chriſti, Apoſtoli ſapientia, qui ut ordinationis periculum demonſtraret, junxit tormenta peccantium, neque communicaveris peccatis alienis: ſicut ergo in ordinationibus malorum particeps eſt peccatorum, qui tales conſtituit, ſic in ordinatione ſanctorum particeps eſt eorum juſtitiæ qui bonos elegit, neque communicaverit peccatis alienis: communicare dicit peccatis ejus qui non probatus ordinatur.* Doctus hæc Primaſius Africanus Epiſcopus à S. (e) Leone, qui Africanis Epiſcopis ſimilia verba direxerat, *Sicut boni operis ſibi comparat fructum, qui rectum tenet in eligendo Sacerdotium: ita gravi ſemetipſum afficit damno, qui ad ſuæ dignitatis collegium ſublimat indignum.*

XVI. Quàm verè hæc à ſanctis illis Patribus dicta ſit nemó eſt qui non fateatur: ubi perſpexerit Epiſcopos (f) à Spiritu Sancto poſitos regere Eccleſiam Dei, pervigilare débere pro populis (g) quaſi rationem pro animabus ipſorum reddituros: nihil proinde proficere, ſi cum exemplo ipſi & verbo gregem optimè paſcant, fures interim in ovile Dominicum per ordinationem inducant, (h) qui furentur, & mactent, & perdant? ſi ignavis cuſtodibus Eccleſiæ Dominicæ vel aliquam par-

[illegible]

(d) Idem loco cit.

(e) Primaſius cap. 5. prioris ad Timoth. S. Leo epiſt. 87. ab. 87.

(f) Act. 20.

(g) Ad Hebr. 13.

(h) Joan. 10.

partem credant, qui diabolo tamquam (a) Leoni rugienti circumeunti, quærentique quem devoret, aditum patefaciant; ſi canibus (b) mutis non valentibus latrare vigilias noctis fidat; ſi hoſtibus & proditoribus animas cuſtodiendas tradant, quas poſtea, vel perfidia ſua perdant pravis erroribus imbuentes, vel malis exemplis corrumpant, vel adulationis vitio ad exitium deducant. Quibus quidem omnibus ſimillima ante S. Leonem docuit Beatus Hieronymus, (c) *Cùm*, inquit, *Scriptura jubeat, ne inducas impium in tabernaculum juſtorum: & virum ſanguinum & doloſum abominetur Dominus, hi quoſcumque de aſſeclis ſuis ordinant Clericos, & vitam eorum in ſcandalum populis exponentes rei ſunt infidelitatis eorum qui ſcandalizantur*. Plura ad deterrendos perverſos ordinatores paſſim apud Patres ſimilia dicta reperies.

(a) 1. Petri 5.

(b) Iſaiæ 56.

(c) Hieron. in caput 3. Michææ.

XVII. Quanta verò è contra præmia reportaturi ſint Epiſcopi, ſi egregios in vineam Domini vinitores, ſi probatos in agrum Domini meſſores deducant. Tot ſanè reportabunt coronas, quot ipſi ordinati referent victorias. *Quemadmodum enim*, ut rectè habet Chryſoſtomus, (d) *rectè factis, ita peccatis, quoque ordinatorum*, quiſquis es Epiſcope, qui ordinationes celebras, *communicas*; & à contrario quemadmodum peccatis, ita & rectè factis. Si enim tibi Epiſcope Clerici tamquam (e) *Domino ſuo ſtant, aut cadunt*: tibi Imperatori tanquam milites vincunt, aut pereunt: tibi tanquam Eccleſiaſtici fundi præcipuo poſſeſſori colligunt aut perdunt. Felix Epiſcopus, qui Eccleſiam Dei invictis militibus munit; Doctoribus eximiis ornat, nec filiis ſolùm, ſed parentibus utilibus fœcundat. Felices ſacri illi Præſules, quorum in ſeligendis Clericis ſedulitas ac diligentia optatis fructibus non aruit: *Cum ſemine eorum*, ut ait Sapiens (f) *permanent bona, hæreditas ſancta nepotes eorum; & in teſtamentis ſtetit ſemen eorum: & filii eorum propter illos uſque in æternum manent, ſemen eorum, & gloria eorum non derelinquetur*; Et cùm dicat ſcriptura divina, (g) *corona ſenum filii filiorum, & gloria filiorum Patres eorum*: item, *filius ſapiens lætificat Patrem*: quantæ hujus Antiſtitis ſunt exaltationes, qui electorum à ſe Clericorum ſapientia, & devotione lætatur, qui plures è diſcipulis Sacerdotii egregios adminiſtratores reliquit, qui diſciplinæ Eccleſiaſticæ ſedulos obſervatores poſt ſe reliquit! Horum gloria, nec morte extinguitur, nec meritum accidentalis ſcilicet præmii vitæ ſpatio concluditur. (h)

(d) Chryſ. hom. 15. in cap. 5. prioris ad Timoth. ὥσπερ γὰρ τῶν κατορθωμάτων κοινωνεῖς, οὕτω καὶ τῶν ἁμαρτημάτων.

(e) Ad Rom. 14

(f) Eccleſiaſtici cap. 44.

(g) Proverb. 17

(h) Vide hom. 59. S. Maximi quæ eſt 2. de S. Euſeb. Vercell.

§. III.

Pœnæ ab Eccleſia ſtatutæ in eos, qui vel indignos ordinant, vel tales ordinantur.

XVIII. Atque hinc eſt quod Eccleſiaſticis Canonibus, ſicut puniuntur, qui ſine examine & diligenti inquiſitione ad ſacros ordines promoventur, ita, & qui indignos promovent; de promotis ſine examinatione debita, vetus eſt Concilii Niceni Canon, (i) *Si qui Presbyteri ſine examine ſunt promoti, vel cùm diſcuterentur peccata ſua confeſſi ſunt, & homines contra canones commoti, manus confeſſis imponere tentaverunt: tales regula non admittit: quia quod irreprehenſibile eſt Catholica defendit Eccleſia.* Neque ab eo Canone diverſus eſt ille qui à (k) Martino Bracharenſi Canonum collectioni ab ipſo editæ inſeritur, & à Gratiano refertur tanquam editus ab aliquo, quod habitum fuerit

(i) Conc. Nic. can 9. Εἴ τινες ἀνεξετάστως προήχθησαν πρεσβύτεροι, ἢ ἀνακρινόμενοι ἐξωμολογήσαντο τὰ ἡμαρτημένα αὐτοῖς, καὶ ὁμολογησάντων αὐτῶν παρὰ κανόνα κινούμενοι ἄνθρωποι τοῖς τοιούτοις χεῖρα ἐπιτεθείκασι, τούτους ὁ κανὼν οὐ προσίεται· τὸ γὰρ ἀνεπίληπτον ἐκδικεῖ ἡ καθολικὴ ἐκκλησία: refertur paulò aliter à Grat. diſt. 81. c. ſi qui.

(k) Canon 24. Martini Brac. refertur diſtin. 24. can. ult.

E

rit à Martino Papa, Concilio, quibus A Canonibus nihil indignis prodeſſe decernitur, quod diligens Epiſcopi inquiſitio, vel examen ordinationi defuerit: Eos enim quos indignos eſſe quoquomodo compertum ſit, quacumque demum ratione ab Epiſcopo admiſſi fuerint, in ordinem redigendos eſſe ſtatuitur, ne vel Epiſcopi negligentia, vel ordinati calliditas atque audacia Catholicam Eccleſiam commaculent, ejuſque utilitatibus noceant. Hos quoque Canones re- B nuovatos legimus in Synodo Gallicana, apud S. Medardum, ubi hæc habentur, (a) *Judicatum eſt à Synodo ſecundùm ſacros Canones, ſicut ſcriptum eſt, ut qui Presbyteri ſine examinatione per ignorantiam, vel ordinantium diſſimulationem ſunt provecti: cum fuerint cogniti, deponantur: quia quod irreprehenſibile eſt Catholica defendit Eccleſia.*

(a) Synod. apud S. Medardum in fine.

XIX. Neque impunè ſecundùm Canones ordinatores ipſi indignorum C hominum conſecrationem, promotionemque tentabant; privabantur antiquitus Epiſcopi poteſtate dandi eum ordinem ad quem indignum promoviſſent: (b) *Si qui* inquit S. Leo, *talem conſecraverint Sacerdotem, qualem non liceat eſſe, etiamſi aliquo modo damnum proprii honoris evaſerint, ordinationis tamen jus ulterius non habebunt: nec illi unquam Sacramento intererunt quod neglecto divino judicio immeritò præſtiterint.* D Severior qui antiquior videtur eſſe Innocentius ea epiſtola qua Hiſpanos temere ordinantes reprehendit, (c) *Poſt hæc*, inquit, *ſi quis adverſus formas Canonum vel ad Eccleſiaſticum ordinem, vel ad ipſum Sacerdotium venire tentaverit, unà cum ordinatoribus ſuis, ipſo, in quo inventi fuerint, ordine priventur*, Eadem Beati Cæleſtini mens, qui contra ordinatorem indigni, (d) *Sacro*, inquit, *nomini abſit injuria, faciliùs eſt ut hanc dignitatem tali dando ipſe amiſerit ordinator, quam eam obtineat ordinatus: cui convicto ſociabitur, qui ſibi eum credidit, largiendo Pontificium, ſociandum: qualis enim ipſe ſit, quiſquis tales ordinaverit, oſtendit.* Hanc verò rationem videtur ex Cæleſtino mutuatus S. Leo, dum habet, (e) *Talem effici ordinantem, qualis eſt ille, qui ordinari non meruit: Ideoque æquum eſt ut cùm immeritus & indignus ordinatus dignitate malè ſuſcepta privetur: immerentem quoque ordinans, qui ejuſdem cum priori videtur conditionis, & notæ, de dignitate ſua, quam in favorem indigni malè impendit, graduque periclitetur.*

(b) S. Leo epiſt. toties cit. ad African. cap. 1. refertur 1. qu. 1. c. ſi qui Epiſcopi.

(c) Innocentius 1. epiſt. 23. ad Synodum Toletanam cap. 3.

(d) Cæleſtin. ad Epiſcop. Gall. epiſt. 2. cap. 3. refertur diſt. 81. c. tantis.

(e) Leo epiſt. cit. cap. 1.

§. IV.

Muniendum eſſe animum adversùs gratiam, preces, minas.

XX. His rationibus Patrumque ſententiis, his comminationibus, his pollicitationibus, his pœnis ac præmiis, quibus vel terrentur qui in ordinatione peragenda illaudabiliter ſe gerunt, vel alliciuntur, qui laudabiliter, impulſos ſatis crediderim ordinatorum animos, ut ſaltem de ordinationibus legitimè, & ſecundùm ſtatuta Patrum peragendis, leges Eccleſiæ utiles condant, & ad eas obſervandas, ubi generatim, abſtractimque res agitur, animum paratum habeant ac generoſum. Verùm quàm vereor ne ubi ad præſentem quæſtionem res traducitur, & ad hypoteſim revocatur: vel gratia, vel minis, vel amicitia, vel importunis flagitationibus animi imbecillitate aut negligentia tranſverſi agantur: adeò nimirum facile eſt humanis affectibus de via æqui-

æquitatis deduci, & ab inſtituto diverti, ut quod univerſim ſtatueris, ubi ad ſingularem caſum deventum eſt, illud idem ſi cupiditati humanæ aliis jam affectibus alligatæ, vel tantillum diſpliceat, iniquum eſſe videatur. Facile eſt juſtum eſſe ubi nihil eſt quod contradicat: ſed ſicut facile, ita inglorium, at ea vera eſt virtutis gloria, quæ & humanos affectus domat, & externis virtutis obſtaculis reſiſtit.

XXI. Muniendus eſt itaque animus adverſus omnem gratiam, adverſus minas omnes, & injuſtas flagitationes: eæ ſiquidem, quæ gratia fiunt, ordinationes (a) ſimoniam ſapiunt, nec ab omni ſimoniæ labe immunis dicitur, qui vel ad ordines ſacros humano favore irrepſit, vel aliquem admiſit: quis enim neſciat ſimoniam eſſe cùm ſpiritalia quocumque munere comparantur? ano non vero (b) Theologi omnes, (c) & Canoniſtæ aliud *munus à lingua*, aliud *ab obſequio*, aliud *à manu* eſſe ſtatuunt: itaut non ſine munere videatur ordinari, qui obſequii indebiti pollicitatione, vel exhibitione, vel gratia, vel pecunia ordinationem mereatur? Audiatur de hac quæſtione Divus Gregorius; (d) *Sunt*, inquit, *nonnulli, qui nummorum præmia ex ordinatione non accipiunt, & tamen ſacros ordines pro humana gratia largiuntur; atque de largitate eandem laudis ſolummodo retributionem quærunt: bi nimirum quod gratis acceptum eſt non tribuunt: quia de impenſo officio ſanctitatis, nummum expetunt favoris: unde bene cùm juſtum deſcriberet, Propheta ait, qui excutit manus ſuas ab omni munere: neque enim dicit, qui excutit manus ſuas à munere, ſed adjungit ab omni; quia aliud eſt munus ab obſequio, aliud munus à manu, aliud à lingua:*

(a) De ea ſimonia diſt. Theol. cum Magiſt. in 4. diſt. 25. q. 3. & cum D. Tho. 2. 2. q. 100. art. 5.

(b) Item Canoniſt. in can. ſunt nonnulli & quibusdam ſequen. & in can. ſalvat. 1. quæſt. 1. & alibi.

(c) Eam tradiderunt Gregorius Magnus ho. 4. in Evangeliū referturque 1. q. 1. c. ſunt nonnulli.

(d) Item Greg. 7. lib. 6 epiſt. 34. Synod. Roman. ſub eodem. Urbanus 2. can. Salvator cit. G ffrid. Vindocin. opuſc. 10. & alii paſſim. Greg. hom. 4. in Evang. cit.

A *munus quippe ab obſequio eſt ſubjectio indebitè impenſa: munus à manu pecunia eſt, munus à lingua favor: qui ergo ſacros ordines tribuit, tunc ab omni munere manus excutit, quando divinis rebus non ſolùm nullam pecuniam, ſed etiam humanam gratiam non requirit.* Hæc Sanctus Gregorius; qui rectè alibi Epiſtola ad Joannem Corinthiorum Epiſcopum, ex eo quòd ordinationes gratis fieri debeant

B in hæc verba concludit, (e) *Oportet ergo ut neque per commodum, neque per gratiam, aut quorumdam ſupplicationem aliquos ad ſacros ordines conſentiatis vel permittatis adduci. Nam & peccatum, ſicut diximus, grave eſt, & ſine correptione, hoc non patitur remanere*: eadem ferè ejuſdem Sancti Pontificis univerſis Epiſcopis per Gelladiam provinciam conſtitutis admonitio

C eſt, (f) *Hortamur ut nullus veſtrum denuo hoc fieri patiatur: ſed neque gratia alicujus, neque ſupplicatione aliquos ad ſacros ordines audeat promovere, niſi eum, quem vitæ & actionis qualitas dignum eſſe indicaverit.* Idem inculcat epiſtola ad Columbum, in qua divinum hoc ex meliori tripode, quàm olim dementati ab Apolline falſi vates, oraculum fundit, (g) *Nulla ſit in or-*

D *dinatione venalitas, potentia vel ſupplicatio perſonarum, nihil adverſùs hæc quæ prohibemus obtineat: nam procul dubio Deus offenditur, ſi ad ſacros ordines quiſpiam non ex merito, ſed ex favore (quod abſit) aut venalitate provehitur*: pluries idem argumentum recantat prædictus Sanctus Gregorius, ut patet (h) ex epiſtolis ad Antonium Subdiaconum, ad Clerum Mediolanenſem, & alios; quidni? res illa maximi momenti eſt, nec ſufficit, ſi ſemel dicatur: utinam in hac ſe palæſtra Romani Pontificis divina auctoritas exer-

(e) Greg. lib. 4. epiſt. 55. Joan. Corinth. Epiſc.

(f) Greg. lib. 4. epiſt. 11.

(g) Greg. Columbo Epiſc. lib. 2. indict. 11. epiſt. 47.

(h) Greg. lib. 2. indict. 11. ep. 21. Antonio lib. 7. epiſt. 40. Neapolit. & alibi. Vide integram quæſt. 1. & 2. cauſæ primæ.

A exerceat, ut ſi qui inferiores Pontifices à recto diſciplinæ Eccleſiaſticæ procurandæ ſtadio deflectant, moneat, hortetur, corripiat, corrigat: Nec injuriam noſtro ſæculo facere videbor, in quo diſciplina Eccleſiaſtica, quæ prius omnino emarcuiſſe videbatur, pientiſſimorum Epiſcoporum cura cernitur aliquantulum reflorere: ſi tamen dixero vix illud Gregorii Magni ſæculo, in quo tot Sanctiſſimi Pontifices cæteris ad normam erant, & exemplum; tot Synodorum Canones ad regulam condebantur, eſſe comparandum. Si ergo ſæculo illo Gregorius multa circa ordinationes reperit corrigenda, non dubium eſt, quin plura præſenti ſæculo, ſi in hoc negotio attentiores eſſe voluerint, Summis Eccleſiæ Romanæ Pontificibus emendanda occurrant.

XXII. Verùm ſicut in aliis corripiendis in ordinatione peccantibus conſtantem ſe & infractum præbuit ille divinus Pontifex Gregorius, ita in eadem gratia quoquomodo cavenda ſedulum ſe ac diligentem præbuit: adeoque ab ea religioſè cavit, ut ſicut favorem in electione Sacerdotum ſequi iniquum duxerit; ita ſibi pro quoquam ſupplicare indecorum arbitraretur: unde cum defuncto Laurentio juniore Mediolanenſi Epiſcopo, illius civitatis Clero teſtimonium perhibuiſſet de probitate, & eruditione Conſtantii ejuſdem Eccleſiæ Diaconi, quem familiariter Conſtantinopoli noverat: pro ejus verò electione quemquam rogare noluit, (a) *Quod*, ut ait, *jam olim propoſuiſſet, nunquam pro alicujus perſona in Epiſcopum eligenda agere*. Egregium hoc ſancti viri exemplum, quo eorum temeritas retundatur, qui patenter indignos & imperitos, vel publicorum criminum reos commendare minimè verentur, eoſque non commendare ſolùm, verùm etiam precibus, clamoribus, efflagitationibuſque importunis, & querimoniis affectatis ordinatoribus obtrudere non erubeſcunt: noluntque repulſam pati iniquæ, aut ſagrilegæ poſtulationis: noluit Sanctus Gregorius virum probum, cujus poſt obitum (b) laudes non reticuit, ſibi optimè notum, conſecrandum aliis commendare: nec veretur inverecundus poſtulator, ignarus Sacerdo- B talis vitæ ac muneris eum ad ordinandum offerre, cujus nec vita gradui congruat, nec doctrina muneri ſufficiat, nec probitas Sacerdotio reſpondeat: quod ſi redarguitur (c) mater filiorum Zebedæi, quæ materna pietate, & mulieris impatientia, pro iis filiis ſuis primatum quærit in regno Dei, quos jam in Apoſtolos Chriſtus ipſe elegerat, quoſque exi- C mius animi fervor, ſingularis pietatis zelus, & perfectionis ſtudium non mediocre, ac diuturna in Chriſti ſchola exercitatio, vix ullis inferiores reddiderant: an putas illos non ſummoperè puniendos, qui impares meritis, & vix Chriſtianæ pietatis ſtudium ingreſſos ad ordinum temerariam aſcenſionem, vel invitant, vel adjuvant? Ex Sacerdotii neglectu veniunt iſtæ temerariæ poſtula- D tiones, ab iiſque proficiſci ſolent, à quibus querimoniæ in Clerum frequentiores emanant; ita nempe ejuſmodi homines iniqui ſunt rerum æſtimatores, ut facinoroſos ac ſceleratos in ordinem clericalem admitti poſtulent, rejici gravatè ferant; inſcitiam tamen & improbitatem ejuſdem ordinis carpant, quaſi ſine ſcelere ſcelerati, ſine ignorantia ignorantes eſſe poſſint, aut id æquum ſit poſtulare, quod iniquum eſt concedere.

XXIII. Intolerabilis quoque eſt eorum audacia, qui inepti & imperiti

(a) Greg. lib. 2. indict. 11. ep. 29.

(b) Greg. lib. 8. ep. 65. indict. 1.

(c) Matth. 20.

riti omnem non lapidem moveut, ut accerſitis ſuffragatoribus laicis, & imperitiæ ſuæ patronis ad ordines conſcendant: Hi (a) uou intrant per oſtium, ideoque fures ſunt, & latrones: nec divinæ gratiæ ſumunt effectus qui non vocantur à Deo tanquam Aaron: itaque caveant ne in eamdem pœnam incidant, quam Sacerdotii antiqui uſurpatores, ac temeratores Chore, Datan, Abiron, & alii, qui juſto divini numinis judicio perierunt: meminerint hujus exempli, quod habet (b) Joannes Vaſæus in Chronico Hiſpaniæ, Luſidii nempe Diaconi, qui cum ab Eugenio Toletano, amicitiæ ſæcularis gratia, qua ipſi adſtrictus erat, honorem Presbyterii, & prædia quædam extorſiſſet, in reprobum verſus ſenſum tali vexatus eſt morbo, ut vitæ tædio mortem optaret, tanto miſerior, quanto deſiderata mors diutiùs differebatur.

(a) Joan. 10.

(b) Joan. Vaſæus ad annum 637.

XXIV. Invictum autem adversùs gratiam debet Epiſcopus habere animum, nec ſinere, ut importuna flagitatio rationem, gratia æquitatem, inverecundia ſupplicantium Chriſtianam modeſtiam, audacia quorumdam conſtantiam Epiſcopalem expugnet: quinimo viriliter agere eum oportet, ne paucorum favor, multorum ſaluti, quorumdam ambitio totius ordinis Sacerdotalis ſplendori, unius aut alterius honor ſacrorum miniſteriorum æſtimationi, uno verbo, ne prophana ſacris, humana divinis præponderent. Grave ſiquidem, & iniquum eſt, ſi non pudeat aliquos iniqua poſtulare, pudeat verò Epiſcopos injuſta petentibus denegare: & plus adversùs Eccleſiæ diſciplinam, ſacrorum reverentiam, divinas humanaſque leges, quorumdam præſumptio poſtulare audeat, quàm Epiſcopalis gravitas recuſare. Ad hanc ego qualemcumque admonitionem de gratia ab ordinationibus arcenda Siricium adjungo (c) *Videt*, inquit Siricius, *veſtra ſinceritas in ſacris miniſteriis, aut in ordinationibus veſtris, quantum magna cura, & diligens ſolicitudo debeat obſervari: denique ad Timotheum loquitur* (Apoſtolus) *manus cito nemini impoſueris; neque communicaveris peccatis alienis: quod præterea memoratur, ut examine habito, & probitate morum & Eccleſiaſtico labore ſit commendatior; qui vocatur in medium, ut Summum Sacerdotium poſſit accipere, probatus judicio non favore: ſed ſuſceptus veritate non gratia: Apoſtolico ordine functus* (aliàs *fretus*) *non præcipiti voluntate*. En verò S. Hieronymi in eamdem ſententiam efficax oratio: (d) *Manifeſtum eſt eos, qui Apoſtoli lege contempta Eccleſiaſticum gradum non merito voluerit alicui deferre, ſed gratia, contra Chriſtum facere*. Gravis etiam Innocentii ad hanc rem querimonia eſt, (e) *Epiſcopi dum aut amicis, aut obſequentibus gratiam præſtare nituntur, religionem violant, ordineſque corrumpunt; ac ſic evenit, ut indigni quique honores ſuſcipiant Eccleſiaſticos, & admittantur ad Clerum, qui nec inter Laicos quidem dignum locum habere mererentur*.

(c) Siricius ep. 3 ad Orthodox. in principio.

(d) Hieron. in cap. 1. ad Titum, refertur 8. qu. 1. c. qui vos.

(e) Innocent. 1. epiſt. 6.

XXV. Quòd ſi inexpugnabilis adversùs gratiam debet eſſe Epiſcopus, multo magis adversùs terrores ac minas; generoſa ſiquidem ingenia, gratiæ aliquando cedunt, terroribus verò aut minis aut calumniis ne tantillum quidem concuti poſſunt. Egregium eſt hac in re adnotandum exemplum Cyriaci Carthaginenſis Epiſcopi, quem (f) Gregorius ſeptimus ſummis laudibus extulit, quod regi Arabum præſentatus potius

(f) Gregor. 7. lib. 1. epiſt. 23. ad Cyriacum.

elegerit

elegerit diverſis cruciatibus affici, & verberibus publicè nudus cædi, quàm contra Canones ordines facere. An verò putas, tacuiſſet Gregorius ſi ſecus factitaſſet, & terroribus vel minis adductus officio ſuo defuiſſet? neutiquam ſanè, ſed quem egregiè functum officio laudavit, quem multa paſſum conſtanter ſolatus eſt, quem ad majora, pro diſciplina tuenda, certamina animavit, eumdem ſi diſciplinam prodidiſſet, tanquam fidei violatorem, & à religione extorrem caſtigaſſet. *Quid enim aliud eſt*, inquit ibidem Gregorius, *Sacerdotem ad imperium mundanæ poteſtatis legem Dei infringere, niſi fidem ejus negare*? hanc fortè adversùs verbera & ſupplicia patientiam ac conſtantiam noſtra tempora non exigunt; eóque proinde graviores pœnas luituri ſunt, qui minoribus difficultatibus cedunt.

§. V.
Nulla ratione excuſari indigni ordinationem.

XXVI. Neque verò illi excuſandi ſunt, qui cùm timeant, ne Sacerdotum, ne miniſtrorum Eccleſiæ ſufficiens ad ornatum deſit copia, indignorum Clericorum ordinatione Eccleſiam commaculant: dum enim ad ſolemnium precum ineundam adminiſtrationem, ad orationum celebritatem, ad Eccleſiæ majeſtatem, & ad rituum & cæremoniarum apparatum, ad Eccleſiaſtici ordinis amplitudinem, ad ſplendorem Chori, Sacerdotes minimè ſacerdotales ordinant, & Clericos Laicales: ex adverſo accidit ut plebs Chriſtiana Clericorum malis exemplis corrumpatur, imbelles præſertim, & infirmi propoſitorum malis moribus offenſi in fide Catholica vacillent; hæretici eorum crimina in erroris patrocinium trahant; eorumdem negligentia inſcitiam myſteriorum noſtræ religionis, ſine quibus nemo æternam ſalutem conſequi poteſt, in plebe pariat: illorum negligentia plebis ſegnitiem creet, indulgentia ad peccandum facilitatem tribuat, ignorantia ſuperſtitionibus vel erroribus ſubditos imbuat; hinc Sacramentorum neglectus, hinc circà Sacramentorum adminiſtrationem defectus notabiles, qui non tantùm ſæpiſſime minuunt Sacramentorum efficaciam; ſed totam eorum ſubſtantiam interdum deſtruunt; hinc verbi divini irriſio, diſciplinæ Eccleſiaſticæ jactura, ordinis Clericalis contemptus; hinc, ut inſinuat Apoſtolus, (a) *vituperatur miniſterium noſtrum*, nec jam (b) *veretur adverſarius, aliquid habens de nobis dicere*: quæ omnia ſi quis comparet cum Clericorum raritate, inveniet tantum poſteriora prioribus eſſe præferenda, quantum ſubſtantia accidentibus, fundamenta non neceſſariis ornamentis, nativa pulchritudo fuco, vel pigmentis atque ornatibus antecellunt.

(a) 2. ad Cor. 6.
(b) Ad Tit. 2.

XXVII. Itaque Clericorum penuria nullius animum moveat: ſed *tales* (ut habet Sanctus Clemens (c) Epiſtola ad Jacobum fratrem Domini) *ad miniſterium eligantur Clerici, qui dignè poſſint Dominica Sacramenta tractare: melius eſt enim Domini Sacerdoti paucos habere miniſtros, qui poſſint opus Dei dignè exercere, quàm multos inutiles, qui onus grave ordinatori adducant*. Quid tam anxiè de Clericorum multitudine cogitamus, cum ſciamus non Clericorum multitudine, ſed pietate, doctrina, labore, aſſiduitate, Eccleſiam Catholicam ab initio plantatam eſſe, poſtea verò auctam, ornatamque floruiſſe: quanto tempore Eccleſiæ mos fuerit, ut ſingulis Eccleſiaſticis titulis,

(c) Clem. ep. 2. refertur diſt. 23. c. talem.

lis, qui per urbes, & pagos diſpoſiti eſſent, præterquam Eccleſiæ Cathedrali, unus aſſignaretur Presbyter, præter (a) Dionyſii Pootificis M. Epiſtolam ad Severum: Concilium (b) Sardicenſe, & (c) Rhemeoſe, ioouoiera antiquitatis Eccleſiaſticæ exempla teſtari poſſunt: quid ergo multitudinem adeò ſolicitè urgemus, ſi ſinè Eccleſiaſticæ diſciplinæ diſpendio haberi non poſſit? quàm verum eſt quod ait Bernardus, (d) *Dilatata videtur Eccleſia, ipſe etiam Cleri ſacratiſſimus Ordo, fratrum numerus ſuper numerum multiplicatus eſt; verùm etſi multiplicaſti gentem, Domine, non magnificaſti lætitiam, dum nihil minus apparet deceſſiſſe meriti, quàm numeri acceſſiſſe*, magnum hoc Eccleſiæ vulnus eſt; periculoſus hic Eccleſiæ graviter periclitantis morbus, cui prudenter conſules, ſi non tam de Clericorum numero ſolicitus ſis, quàm de exemplo, (e) *Quia utique*, ut habet Gelaſius Papa, *convenientia Eccleſiæ miniſteria reparanda ſunt, non inconvenientibus meritis ingerenda*: &, *ne per occaſionem ſupplendæ penuriæ Clericalis, vitia potius divinis cultibus intuliſſe; non legitimæ familiæ Domini computemur procuraſſe compendia*. Similiter quoque Sanctus Leo inordinatas indignorum ordioationes reprehendeos (f) *Non eſt hoc*, inquit, *conſulere populis, ſed nocere; nec præſtare regimen, ſed augere diſcrimen*.

(a) Dionyſ. ep. 2.
(b) Sardic. can. 6.
(c) Cóc. Rhem. apud Ivon. part. 1. can. 49.
(d) Bernard. de converſione ad Cler. cap. 19.
(e) Gelaſ. ep. 1. ad Epiſc. per Lucaniam conſtit. cap. 4. refertur diſt. 77. c. Monachus.
(f) Leo ep. 85. al. 87. ſupra cit. refertur c. miramur diſt. 61.

XXVIII. Ao verò deſertum iri putas Eccleſiam, niſi indignorum hominum multitudioe turgeat? nonne potiori jure deſerta dici debebit, ſi inter Sacerdotes multos vix Sacerdotalem uoum, aut alterum reperiamus? providentiæ Dei hoc opus eſt idoneos cùm neceſſitas exegerit ſubrogare miniſtros: nec dubites quio terram iſtam ſanctam deſtructis Amalecitis & Chananæis, veris Iſraëlitis daturus ſit ille, qui (g) *potens eſt de lapidibus iſtis ſuſcitare filios Abrahæ*: prodibunt vel ex terræ gremio virtutibus omuibus armati Sacerdotes, virtute Palladis, ſeu æternæ ſapientiæ, bonorum diſciplinæ ſemioum jactu ſuſcitati: naſcetur gens altera, quæ timeat Deum: pro Caioo, pro Lamech naſcerur Enos, qui incipiat invocare nomen Domini: etſi fortè mious numeroſus erit Clerus, erit certè utilior: quàm enim verum eſt probatum unum diligentem, & peritum Sacerdotem plurium, qui jam ſunt, officia Clericorum explere, abſque ullo negotio poſſe; ideoque ſatagendum, ne ſinguli, qui jam ordinati ſunt Sacerdotes, otioſi remaneant, non ut indignorum Clericorum promotione Cleri laxati ruinæ, dum reſarciri videntur, augeantur.

(g) Lucæ 3.

XXIX. Neque verò excuſare quemquam poterunt aut prædeceſſorum, aut aliorum collegarum exempla, quæ ubi contra legem divinam faciunt, nullius momenti ceoſeoda ſunt. (h) *Conſuetudo ſine veritate vetuſtas erroris eſt*: mala exempla tantò diligeotiùs cavenda ſunt, quantò peccaotium multitudioe magis diſſeminata ſunt: nonne videmus quò majus incendium eſt, eò omnes majori ad illud extioguendum animi cooteotiooe incitari? pari quoque ratione, quò plurium Epiſcoporum minor in ordinatiouibus rite celebrandis cautio adhibebitur, eò cæteri diligentiores eſſe, & exactiorem adhibere debent cautionem: nemioem peccantium multitudo excuſabit, quia ſingulis ſui officii exequeodi proprium munus incumbit.

(h) Cypriani ad Pompejum contra ep. Stephani.

§. VI. *Quoſ-*

§. VI.

Quoslibet quorumcumque ordinum candidatos eſſe probandos.

XXX. CÆterum nemo ab illa generali, quam ſtatuimus, regula excipiendus eſt: ſed in cujuſcumque ordinatione providè ſatagendum eſt, ne aut falſa pietatis ſpecies fallat, aut defectus aliquis ordinandi lateat, aut ætas immatura ab ordinibus arceat, aut ſcientiæ atque induſtriæ vanus rumor decipiat: (a) *Non enim*, ut habet Sanctus Leo, *in cujuſque perſona permittendum eſt, quod inſtitutis generalibus continetur, nec putandus eſt honor ille legitimus, qui fuerit contra divinæ legis præcepta collatus*, Regulares etiam, qui ad ordines ſacros accedunt ſedulò probandi ſunt; nam Siricius eos tantùm ex Monachis ordinandos permittit, *Quos morum gravitas, & vitæ, & fidei inſtitutio ſancta commendat:* Gelaſius jubet ut Monachi (b) *qui ad Clericale munus accedit, in primis ejus vita præteritis acta temporibus inquiratur*: Zozimus Monachos, (c) *Niſi continuo tempore probati ſunt*, à Sacerdotio repellit: Gregorius primus Monachum ordinandum vult ab Epiſcopo cui militaturus eſt, (d) *dignum Sacerdotio præviderí:* Ilerdenſe Concilium eos tantum ordinari permittit, quos (e) *pro Eccleſiæ utilitate Epiſcopus probaverit in Clericatus officio promovendos*; Tridentinum Concilium ſtatuit, (f) *Ut regulares quoque nec in minori ætate, nec ſinè Epiſcopi diligenti examine ordinentur:* Ivo Carnotenſis Epiſcopus nullos ex Clericis regularibus ad ſactos ordines admittendos docet, (g) *niſi quos vita, & doctrina commendat, & Epiſcopalis auctoritas ad hoc agendum idoneos* A *probat*: Quidni? celebris eſt Divi Auguſtini ſententia, quam integram hìc deſcribam: *Ordini Clericorum ſit indigniſſima injuria, ſi deſertores Monaſteriorum ad militiam Clericatus eligantur, cum ex eis, qui in monaſterio permanent, non tamen niſi probatiores atque meliores in Clerum aſſumere ſoleamus: niſi fortè, ſicut vulgares dicunt, malus Choraula, bonus Symphoniacus eſt, ita* B *iidem ipſi vulgares dc nobis jocabuntur, dicentes, malus Monachus, bonus Clericus eſt, nimis dolendum ſi ad tam ruinoſam ſuperbiam Monachos ſurrigamus, & tam gravi contumelia Clericos dignos putemus, in quorum numero ſumus: cùm aliquando etiam bonus Monachus vix bonum Clericum faciat, ſi adſit ei ſufficiens continentia, & tamen deſit ei inſtructio neceſſaria, aut perſonæ* C *regularis integritas*. Intelligant hoc Epiſcopi, nec tam facilè cuiquam in ſua cauſa credant, perſonæ cujuſvis, etiam regularis, vitam, vel ante religionis ingreſſum, diſcutiant: mores probent: doctrinam, fidem, religionem examinent: ætatem diſquirant: judicis partes exequantur, cujus eſt nulli rei credere, niſi probatæ, nec ſententiam ferre, niſi juxta allegata & probata: audiant D divinum ab Apoſtolo præceptum, Manus cito nemini impoſueris: qui jubet nemini cito manus imponi, neminem niſi probatum ordinari præcipit, neminem excipit, omnes generali probationis lege concludit.

XXXI. Quemadmodum autem nemo ſine probatione ordinandus eſt, ita nullus Eccleſiaſticus ordo ſine probatione conferendus, minores ipſos ordines ſine examinatione non eſſe concedendos infert Gloſſa: (h) habemuſque expreſſam Tridentini (i) Concilii legem, quod etiam ad mi-

(a) Leo epiſt. ſuties cit.
(b) Gelaſ. ep. 1. cap. 3.
(c) Zozimus ep. 1. in principio.
(d) Greg. lib. 1. regiſt. epiſt. 40.
(e) Ilerdenſe Conc. can. 3.
(f) Trid. ſeſſ. 23. de Reform. cap. 12.
(g) Ivo ep. 211.
(h) Gloſſ. fin. in c. 6 quis, diſt. 24
(i) Conc. Trid. ſeſſ. 23. cap. 5. de Reform.

ad minores ordines promovendi probatione indigeant, plura hac de re inferiùs, imò ad tonſuram quoque recipiendi probatione indigent, inquiſitione, & examine; etenim cum plura ſint, quæ à Clericali tonſura ſuſcipienda arceant eos, qui tonſuram ſuſcepturi ſunt, diſcuti oportet, an aliquibus impedimentis Canonicis præpediantur à legitima Clericalis tonſuræ ſuſceptione: ex qua probationis eorum qui ad tonſuram admittantur omiſſione, rectè notant Carnotenſis Eccleſiæ pro ordinibus recipiendis ab Illuſtriſſimo & Reverendiſſimo Leonorio Valencæo Carnotenſi (a) Epiſcopo editæ conſtitutiones, fieri, ut jam beneficia imperitis conferantur, ab inutilibus Clericis Eccleſiaſtici redditus conſumantur, bonis verò & proficuis auferantur: hinc etiam factum eſſe ut Clericorum ac Laicorum diſtinctio jam ferè nulla ſit; ſed quævis etiam viliores perſonæ, ac de ima plebe homunciones in Clerum temerè adlecti ſint: proindeque in ſummum Eccleſiæ dedecus inferiores Clerici de gradu, & bonore deciderint, privilegia amiſerint, nec babitu, aut moribus à laicis ſecernantur, ſitque juxta Prophetæ querimoniam, (b) *ſicut Populus, ſic Sacerdos*.

(a) Conſtit. Reverendi Leonorii Epiſc. Carnot. de conferendis ordinibus, tit. de tonſura.

(b) Iſaiæ 24.

XXXII. Fatendum quidem eſt, (c) *Quod ſi in quibuslibet Eccleſiæ gradibus providenter, ſcienterque curandum eſt, ut in Domini domo nihil ſit inordinatum, nihilque præpoſterum: multò magis elaborandum eſſe, ut in electione ejus, qui ſupra omnes conſtituitur, non erretur*. Nihilominus tamen præcipuam in electione Clerici ad primam tonſuram adbibitam ſolicitudinem, Eccleſiæ maximum præſidium eſſe ac firmamentum, velim omnes ſibi perſuadeant, nam ut rectè ait Vegetius, (d) *Vires regni in prima de-*

(c) S. Leo epiſt. toties citat.

(d) Vegetius lib. 1. cap. 7.

A *lectorum examinatione conſiſtunt*: & certè ab Eccleſia faciliùs vitia arcebuntur, ſi vel ab ipſo primo ejus ingreſſu depellantur: Et cùm è Clericorum numero Sacerdotes, & alii ſacri miniſtri eligantur, quales putas hos futuros, niſi quales illi fuerint? neque ideo deſpiciendus eſt ſimplicis tonſuræ gradus, quia infimus eſt; ſed ideo ſedulò obſervandus, quia primus eſt; nullus ſiquidem in Eccleſia parvus gradus eſt: (e) *Non* B *enim*, inquit Nazianzenus, *ita vel divinæ ſublimitatis, vel bumanæ bumilitatis ignarus ſum, quin magnum eſſe exiſtimem omni creatæ naturæ, ad Deum, qui ſolus clariſſimus, & ſplendidiſſimus eſt, naturamque omnem tum materia conſtantem, tum à materia ſecretam puritatemque ſuperat, vel quoquo modo appropinquare*. Cum ergo vel imus ordinis Clericalis gradus divinus ſit, nemini videri poteſt negli- C gendus, ne quidem ille qui primus eſt, quemadmodum enim linearum à ſe invicem aberratio major eſt, quæ à centro propiùs inceperit: ita maximus in moralibus error, cùm vel ab initio, à propoſito fine deflectitur. (f) *Difficile eſt*, inquiebat Sanctus Leo, *ut bono peragantur exitu, quæ malo ſunt incboata principio*: difficile quoque eſt, ut in omnibus ordinationibus Eccleſiaſtica ſervetur diſciplina, ſi ab ipſa tonſuræ Clericalis D ſuſceptione violetur.

(e) Naz. orat. 1. num. 14. Οὐχ' οὕτως ἐγὼ ἢ τοῦ θείου μεγέθους, ἢ τῆς ἀνθρωπίνης ταπεινότητος ἀνόητος, ὥς τι μὴ μέγα νομίζειν παντὶ τῇ κτιστῇ φύσει, καὶ ὁπωσοῦν πλησιάζειν Θεῷ τῷ μόνῳ φανοτάτῳ, καὶ λαμπροτάτῳ, καὶ ὑπερέχοντι πάσης ὑλικῆς, καὶ ἀΰλου φύσεως προσεγγίσαντα.

(f) S. Leo ep. ſæpiùs cit.

XXXIII. Denique Epiſcopum ordinatorem, ſecundùm veram eamque Chryſoſtomi ſententiam, non ignorantia defectuum ordinati, non laudabilis vulgi rumor excuſant, ſi non diligenti præhabito examine, aliquem licet bonæ famæ & vulgi clamoribus commendatum, indignum tamen conſecret (g) *Hujuſmodi enim res*, inquit prædictus Chryſoſtomus, *magno admodum, judicio meo*,

(g) Chryſoſt. lib. 2. de Sacerdotio cap. 4. Λέγω τὰ τοιαῦτα εἶναι ἀξίων

[illegible]

meo, examine indiget: eumque oportet qui exhibiturus ſit, quem ad Sacerdotii functionem idoneum cenſet, non vulgarem tantùm famam, atque opinionem ſequi, eaque eſſe contentum: ſed eumdem item neceſſe eſt, unà cum ea illius vires, facultateſque imprimis excutere, atque ante omnia examinare: probat ex Divo

(a) Timot. 3.

Paulo, (a) qui cùm dixerit oportere & illum habere bonum teſtimonium ab externis, non eo tantùm contentus plura alia præpoſuit, ut non hoc ſolùm habendum, ſed & alia diligenter excutienda oſtenderet: aliam rationem aſſignat, quam ſupra

(b) Chryſ. ibid. [illegible]

tetigimus, (b) *Nam*, inquit, *ſæpe uſu venit, ut vulgi opinio falſa ſit, à qua tamen nihil periculi exoriri* A *poſſit, ſi res ipſa tota per ſe prius exactè ac diligenter diſcuſſa atque examinata fuerit*. Porrò de illo populari teſtimonio, morum inquiſitione, totius vitæ diſcuſſione, doctrinæ, pietatis, ac perſonæ ipſius examine ſequentibus titulis agemus; & quid ſpeciatim olim ea in re ſit obſervatum, quid hocce tempore obſervandum, præſcribere conabimur: quæ ſi obſerventur,& in uſum revocentur, audeo dicere, & certè ſpondeo brevi B refloreſcet marceſcens Eccleſiæ diſciplina, & collapſa Clericalis ordinis dignitas, atque reverentia erigetur: faxit ita Deus; providete ſanctiſſimi Epiſcopi, & labentem Eccleſiam veſtris legibus ac diligentia ſuffulcite.

CAPUT II.

De variis teſtimoniis quibus ſpeciatim ordinandi juvari debent.

ARTICULUS I.

De teſtimonio, approbatione, & commendatione populi.

§. I.

Ordinandos bonum habere debere teſtimonium ab omnibus.

I. Expreſſa eſt Divi Pauli ſententia, Timotheum de ſacrarum ordinationum forma, ad-

(c) 1. ad Tim. 3.

monentis, (c) *Oportet autem illum*, ordinandum nempe, *& teſtimonium habere bonum ab iis, qui foris ſunt, ut non in opprobrium incidat, & in laqueum diaboli*: quinam verò illi qui foris ſunt, niſi vel infideles quicumque, vel ipſi fideles laici, quorum hi extra Clerum, illi extra Eccleſiam ſunt? ſed quia ſimpliciter Divus D Paulus de iis qui foris ſunt loquitur, de infidelibus potiùs quàm fidelibus loqui videtur: juxta illud ejuſdem C ad Coloſſenſes, (d) *In ſapientia ambulate, ad eos, qui foris ſunt*: necnon ad Theſſalonicenſes, (e) *Rogamus vos ut honeſtè ambuletis ad eos, qui foris ſunt*: quam interpretationem firmant Patres, qui paſſim de infidelium teſtimonio, quod ad ordinationem requiratur, dictum illud Pauli interpretantur: ſi autem vel ipſis infidelibus, de quibus habet Apoſtolus, (f) *Quid mihi de iis qui foris ſunt judicare? nonne de iis qui intus ſunt, vos judicatis? nam eos, qui foris ſunt, Deus judicabit*. Si inquam, iis, de quibus Eccleſia judicandi poteſtatem non habet, judi-

(d) Ad Coloſ. 4.

(e) 1. Theſſal. 4.

(f) 1. Cor. 5.

judicium tamen de vita ordinando-
rum, ac moribus eadem Eccleſia
permittit, ab iiſque teſtimonium
exigit; in quorum tamen teſtimonio
non ſiſtit: quantò magis fidelium
populorum neceſſarium eſt teſtimo-
nium, quò ordinandorum vita,
probitaſque firmetur? nam & eorum
magis intereſt, & de iis dijudicandi
major his, quàm illis facultas atque
auctoritas ineſt: unde rectè Chryſo-
ſtomus: *Quod ſi ab hoſtibus habere
teſtimonium convenit, multò magis
ab amicis ipſis*, (a) puta populis
Chriſtianis.

(a) Chryſ. hom. 9. in 1. ad Timoth. cap. 3. Εἰ δὲ τὴν παρ' ἐχθρῶν δεῖ μαρτυρίαν ἔχειν, πολλῷ μᾶλλον ἢ τὴν παρὰ τῶν φίλων.

II. Rationes, quibus utrum-
què teſtimonium ad ſacras ordinatio-
nes legitimè celebrandas neceſſa-
rium videatur, eæ ſunt quas ſupra
ex Divo Paulo adduximus ut ſcili-
cet ordinandus non in opprobrium
incidat, & in laqueum diaboli: id
eſt, ut interpretatur (b) Divus
Thomas, nec opprobrio ſit, ſi malæ
famæ ordinetur: vel impatienter
agat, deſperet, vel in alios diaboli
laqueos incidat, ſi ſe ex infamia
odioſum eſſe perſpexerit. Confirma-
ri poteſt ex Anſelmo (c) docente
ferè evenire, ut cui ſua vitia expro-
brentur in contemptum, odio viciſ-
ſim eos habeat, à quibus ſe contemni
viderit, ab aliis deſpectus, deſpecto-
res ſuos deſpiciat: ſicque in iram,
contemptum, injuriarum memo-
riam incidat: cui favit (d) Theo-
doretus dum ait, neminem contu-
melias ita ſuſtinere, quin iracundia
tangatur, & in ejuſmodi diaboli la-
queos incidat. Aliter (e) Prima-
ſius, qui aliter legit, hoc ſcilicet
modo, in plurali numero, ut non in
opprobrium incidant, & in laqueum
diaboli, ut hæc ad eos qui foris ſunt,
non ad ordinandum referri videan-
tur; ſenſuſque ſit, ideò boni teſtimo-
nii virum ordinandum ne infidelibus
offenſioni ſit, ne per illum diabolus

(b) D. Thomas lect. 2. in cap. 3. prioris ad Corinth.

(c) Anſelmus in dict. cap.

(d) Theodoret. ibid.

(e) Primaſ. ibid.

A multos illaqueet, qui poterant fieri
Chriſtiani. Aptus ſanè hic ſenſus,
ſed non propter illum textus vulga-
tus mutandus eſt, qui ſingulariter le-
git, (f) *ut non in opprobrium inci-
dat &c.* neque literæ, quæ apud nos
ſacroſancta eſſe debet, vis inferen-
da eſt: quomodo ergo ordinandus in
laqueum incidet diaboli? niſi, ut
explicat Chryſoſtomus, (g) *Dum
in eadem ſcelera incurrit, in qua
& illi*? Placet & (h) Eraſ-
B mi ſcholion qui non abſurdè Διά-
βολον, non tam hic malum An-
gelum, quam calumniatorem ver-
tendum cenſet: adeò ut innuatur ne-
minem niſi boni teſtimonii ordinan-
dum, ne alioqui in opprobrium,
ſeu infamiam incidat, & in la-
queos calumniantium. Quàm vel
ab olim verum iis, qui ſunt in di-
gnitate conſtituti laqueos à calum-
niatoribus parari, de quibus Prophe-
ta regius conqueſtus eſt, (i) *La-
C queum paraverunt pedibus meis*,
itemque (k) *poſuerunt peccatores
laqueum mihi*, & alibi. In quos pro-
fectò laqueos incidunt, qui in vitia
ruentes maledicendi occaſionem
præbent. Ne ergo opprobrio ſit, &
infamiæ, qui ordinandus eſt, &
exinde in diaboli vel calumniatoris
laqueos incidat, *ne*, ut ibidem ha
bet (l) Sedulius, *vituperetur mi-
niſterium noſtrum*, ordinandum opor-
tet habere bonum teſtimonium
D etiam ab infidelibus, alioquin in op-
probrium incidet, & in laqueum
diaboli, quippe, ut habet Chryſo-
ſtomus, (m) *ab eis illi imminent
probra ſi quid in ipſo irreprehenſibile
notari poſſit*. E contra *irreprehenſi-
bilem*, ut ibidem habet Paulus,
*oportet eſſe Epiſcopum, Diaconos ſi-
militer* ἀνεγκλήτους *ſine crimine*, ſeu
ſine criminatione, ſine excuſatione,
ut videtur exponere Hieronymus (n)
contra Pelagianos, & nempe *is qui*

(f) 1. ad Tim. 3. ſupra.

(g) Chryſ. hom. 10. in dict. cap. Εἰς μεγάλα καὶ ἄλλως ἐμπεσὼν ... αὐτοῖς ἁμαρτήματα ... περιπίπτει εἰς κακίαν.

(h) Eraſm. ibid.

(i) Pſalm. 56

(k) Pſ. ...

(l) Sedul. in dict. locum.

(m) Chryſ. ſup. Μισεῖν δὲ ὀνειδίζ... παρ' αὐτῶν. Paulus ibidem.

(n) Hiero. lib. 1. contra Pelag.

(a) Ad Titū 1.

ex adverſo eſt, vereatur, nihil (a) *habens malum dicere de nobis*: & certè verebitur adverſarius inculpatæ vitæ homini crimen objicere: (b) *Qui enim*, teſte Chryſoſtomo, *fuerit vitæ fulgore conſpicuus, & illis quantumvis infidelibus verendus ſit, neceſſe eſt; quippe veritas ipſis quoque ora obſtruit inimicis*. Quod & egregiè docet idem Chryſoſtomus comparatione ſolis: (c) *Quemadmodum* inquit, *nemo obſcurum diceret ſolem, ne ſi cæcus quidem fuerit; erubeſcit quippe opinionibus omnium adverſari: ita & eum qui nimio fuerit decore conſpicuus, atque morum boneſtate illuſtris, nullus profectò culpare præſumit*.

(b) Chryſ. ibid. [illegible]

(c) Chryſoſtomus [illegible]

III. Vix itaque fieri poſſe cenſent (d) Chryſoſtomus, & (e) alii Græci Patres, ut intemeratæ innocentiæ, ſingularis ſanctitatis eximiæque virtutis, qualis debet eſſe ordinandus, apud infideles ipſos malè audiat: niſi fortè propter ſinceram fidem, & Chriſtianam religionem: ſic enim v. g. Apoſtolorum vitam nemo unquam fuit, qui vituperare præſumeret, nec ullus unquam eis objecit, aut fornicationis, aut impudicitiæ, aut avaritiæ crimen; ſed tãntummodo ſeductores appellati ſunt, quod ad dogma refertur, & eo modo interpretantur illi Patres, id quod dictum eſt ab Apoſtolo monente Chriſtum lucrifieri, *ſive per infamiam, ſive per bonam famam*; quòd nempe propter doctrinam Chriſti Apoſtoli infames eſſent & facti eſſent (f) *omnium peripſema*. Neque verò id Apoſtolis (g) in opprobrium à Chriſtianis vertebatur, ſed potiùs glorioſum ex eo nomen obtinebant, juxta ſententiam Petri, (h) *Nemo veſtrum patiatur, ut homicida, aut fur, aut maledicus, aut alienorum appetitor: ſi autem ut Chriſtianus, non erube-*

(d) Chryſoſt.

(e) Theophylactus, Oecumen. in eum. locum.

(f) 1. Cor. 6.

(g) 1. Cor. 4.

(h) Petri 4.

A *ſcat: glorificet autem Deum in iſto nomine*; unde tantum abeſt, ut ejuſmodi opprobrium atque infamia ordinationi ſuſcipiendæ obeſſent, ut potius per ea ad ordines Eccleſiaſticos conſcendere ſolerent primorum temporum Clerici: quod evidenter docet Tertullianus dum ait, (i) *Hoc ſentire, & facere omnem ſervum Dei oportet, etiam minoris loci, ut majoris fieri poſſit, ſi quem gradum ex perſecutionis tolerantia*

B *aſcenderit*.

(i) Tertull. de fuga in perſec. cap. 10.

IV. Si quando tamen accidat, ut quantumvis probus aliquis peſſimorum livore, vel alia cauſa infametur, paſſimque & apud multos malè audiat (nam & ſanctos viros à Catholicis accuſatos fuiſſe tanquam malè viventes patet exemplis (k) Hieronymi (l) Briccii Turonenſis poſt Martinum Archiepiſcopi, (m) Joannis Chryſoſtomi, & aliorum. Ab hæreticis quoque de ſtupro

C accuſatos (n) Athanaſium Alexandrinum, (o) Euſtachium Antiochenum, (p) Methodium Conſtantinopolitanum, & plures alios, ex hiſtoriarum lectione comperies) ſi malus rumor Eccleſiæ judicio omnino tolli non poteſt, quicumque ille eſt vitæ licet intemeratæ, ſed non integræ famæ, ab ordinatione debet arceri, ne ſi ad ſacram ordinationem accedat, periclitetur ejus auctoritas, & Eccleſiaſtici miniſterii ſanctitas

D polluta videatur, ſi enim Cæſaris (q) uxorem non ſolùm ab omni crimine, ſed & criminis ſuſpicione immunem eſſe oportet; quanto magis Eccleſiæ ſponſum? unde huic quæſtioni reſpondens (r) Chryſoſtomus, de eo qui caſu aliquo probro, & calumniæ pateat, conſtanter hæc habet, *Non is in medium adducendus, qui ejuſmodi fuerit: nocet enim præcedens plurium peſſima, licet falſa opinio*. S. quoque Thomas

(k) Hieronym. epiſt. ad Aſellam.

(l) Greg. Turo. hiſt. Franc. lib. 2. cap. 1.

(m) Chryſ. ep. ad Cyriacum.

(n) Pallad. dialog. de rebus Chryſoſt. Socrates lib. 4. Sozom. lib. 6. & alii.

(o) Theodoret. lib. 1. cap. 10.

(p) Theodoret. lib. 1. hiſt. c. 21. Joan. Curopalat. Zonaras, & alii in Michaele 3.

(q) Plutarchus in Cæſare.

(r) Chryſ. ſup. [illegible]

(a) D. Thomas ſupra.

mas (a) cum *qui ſit bonus & infamatur falsò, patienter ferre oportere* dicit: infœlicitati ſcilicet hoc adſcribendum, & ſecreto divinæ providentiæ judicio, quod revereri oportet, non autem indignatione noſtra efficere, ut digni videamur, qui impoſiti criminis invidiam jure ſubeamus. Hoc eſt æternæ ſapientiæ admirandum ſecretum, (b) *hæc vanitas alia ſuper terram*, in qua demiranda hærebat Eccleſiaſtes, quod ſint *juſti*, *quibus mala proveniunt*, *quaſi opera egerint impiorum*, & *ſicut impii*, *qui ita ſecuri ſint*, *quaſi juſtorum facta habeant*; hoc eſt unum de iis quibus queritur Eccleſiaſticus, quod (c) *calumniator in electis imponat maculam*: Juſtus hoc in bonum ſibi convertendum ſperans patienter ſuſtinet, & lætatur, nec grave æſtimabit, ſi famæ commendatione deſtitutus iiſque proinde ſubſidiis carens, atque mediis, quibus ad bene agendum populi commoventur, ordinationis ſacræ repulſam ferat, quam ipſis quoque bonæ famæ viris ambire, aut exoptare, præ gradus ſublimitate, vix æquum cenſet, Eccleſiæ vero utilitati ſatius eſt bono aliquo in ordinatione carere, quàm malos, vel qui videantur ad ordinis Sacerdotalis ſocietatem admittere.

(b) Eccleſiaſt. cap. 8.

(c) Eccleſiaſtici cap. 11.

V. Quoquo ergo modo publicam aliquis infamiam incurrit, ab ordinatione arcendus eſt: nec ullus admittendus, niſi qui paſſim apud omnes, vel certè apud bonos bene audiant. (d) *Decet*, inquit Ambroſius, *actuum operumque noſtrorum teſtem eſſe publicam exiſtimationem*, & *atteſtationem*, *ne derogetur muneri*, *ut qui videt miniſtrum altaris congruis ornatum virtutibus*, *auctorem prædicet*, & *Dominum veneretur*, *qui tales ſervulos habeat*. Item, (e) *oportet autem & illum bonum teſtimonium habere ab iis qui foris ſunt*, *id eſt hæreticis* & & *ſchiſmaticis*, *qui extra ſanctam Eccleſiam Catholicam conventicula ſibi prophana præficiunt*, *quos tamen teſtes Apoſtolus*, & *teſtimonium dicit debere bonum habere de immaculata vita*, & *ſancti Epiſcopi converſatione*, *ne fortè accipiant inimici locum Epiſcopo obtrectandi* & *infamare incipiant Catholicum dogma*. Hæc Ambroſius; cui ut opinor, nemo reluctabitur: niſi qui nunquam cogitavit, quantum ad Eccleſiæ totius ornamentum, & populi ſalutem interſit Sacerdotis laudabilis fama: quantum verò dedecoris adferat, quantæ populo offenſionis ſit ejuſdem infamia, æquum eſt, ni fallor, ut qui omnes judicaturus eſt, priùs ab omnibus judicetur, quàm in eo gradu conſtituatur, in quo demum judicari non debet, neque à populo reprehendi, & careat omni ſuſpicione peccati, qui in aliorum culpas ex officio ſuo vindex exurgit: & qui omnibus debet eſſe in exemplum, nulli poſſit eſſe in ſcandalum.

(d) Ambroſ. lib. 1. de Officiis cap. 5.

(e) Idem lib. de dignit. Sacerd. cap. 4.

§. II.

Non omnem tamen criminis ſuſpicionem ab ordinibus arceri debere: & in occultis criminibus cautelam adhibendam.

VI. **A**T enim non exinde ſequitur quamcumque criminis ſuſpicionem, cui hujus aut alterius criminatio locum dederit, ab ordinatione debere repellere: (f) *quis enim innocens eſſe poterit, ſi accuſare ſufficiat?* unde Theophilus Alexandrinus lectorem quemdam, Jacob nomine, quem fama erat ob fornicationem à Presbyteris ejectum fuiſſe,

(f) Ammianus lib. 18.

fuiſſe, deinde ordinatum eſſe, eiici ipſe præcipit, (a) *Accurata examinatione facta, non autem ex ſuſurris, aut maledictis orta ſuſpicione, ſin autem non fuerit inventus criminis obnoxius manere in Clero: neque enim*, inquit, *variis calumniis animum adhibere oportet;* modum itaque Eccleſia ſtatuit, quo vera à falſis crimina ſecernantur, & auctoritate judiciorum, criminum, quæ electis ad Eccleſiaſticas dignitates objicerentur, purgationem permiſit, Concilium Carthaginenſe tertium formam hanc purgationis obtinendæ præſcripſit (b) *Illud*, inquiunt, prædicti Concilii Patres, *ſtatuendum eſt ut quando ad eligendum Epiſcopum convenerimus ſi qua contradictio fuerit oborta (quia ſæpe talia facta ſunt apud nos) non præſumant ad purgandum eum qui ordinandus eſt, tres tantum, ſed poſtulentur ad numerum ſupradictorum duo, vel tres, & in eadem plebe, cui ordinandus eſt, diſcutiantur primò perſonæ contradicentes, poſtremò illa etiam quæ objiciuntur, pertractentur: & cum purgatus fuerit, ſub conſpectu publico ita demum ordinetur: ſi hoc cum veſtræ ſanctitatis animo concordat, roboretur veſtræ dignitatis, (aliàs dignationis) reſponſione. Ab univerſis Epiſcopis dictum eſt, ſatis placet*. Cui conſtitutioni conſentit Juſtiniani Novella (c) de Epiſcopis & reliquis Clericis ordinandis, ex qua plurima ad hoc propoſitum aptiſſima cernuntur, quæ nos inferius proponemus, & explicabimus.

(a) Theophil. Alexandr. in commouit. can. 9.

(b) Conc. Carthag. 3. can. 4. refertur diſt. 23 c. illud.

(c) Novella 6. cap. 1.

VII. Prudentia tamen opus eſt ne vel qui rejiciuntur, infamentur, vel indigni admittantur: (d) utrinque enim diſcrimen eſt ſive innocentes damnentur, ſive nocentes ordinentur: quid igitur faciendum? an prætermittendus in ordinatione indi- A gnus? ſed omnes eum malum eſſe cognoſcent: An verò idem ad Eccleſiaſticum gradum idcircò erit promovendus? Sed hoc multò deterius eſt, accidetque ut & Eccleſiæ malè conſulatur, & ordinati famæ, qui quanto in Eccleſia ſublimior fuerit, tantò magis, cùm malus fuerit, opprobrio & infamiæ patebit. Quid ergo tandem in hoc dubio, ac diſcrimine concludendum? famæ utique ordinum candidati, & Eccle- B ſiæ bono quantum fieri poteſt, erit providendum, occulta quæ reſcierimus crimina ſecretò ſaltem ordinandis patefieri poſſunt, ut ſi quid habent, quo crimen excuſent id proferant; ineptas vel nullas excuſationes proferenti dubium eſt, an interdici ordinatio poſſit, ſi aliàs idoneus cenſeatur. Alexander tertius neminem propter occultum peccatum rejiciendum docere videtur iis verbis, (e) *Verum tamen quia pec-* C *catum occultum eſt: ſi promoveri voluerit, eum non debes aliqua ratione probibere*. Lucius tertius è contra ob occultum crimen arceri quempiam ab ordinatione poſſe, ſubindicat; (f) *nam quærenti Archiepiſcopo Turonenſi, an religioſi contradicentibus eorum Prælatis ordinari poſſent, ita reſpondit, Quòd honeſtius, & tutius eſt, ſubjectis debitam præpoſitis obedientiam impendendo, in inferiore miniſterio de-* D *ſervire, quàm cum præpoſitorum ſcandalo, graduum appetere dignitatem: nec eſt in hac parte ſubjectorum deſiderium confovendum: quoniam eſſe poteſt quòd Prælati eorum commiſſa ſecreta noverint, ex quibus conſtat eis quòd ſalva conſcientia nequeunt ſublimari; quia non in ſublimitate graduum, ſed in amplitudine charitatis acquiritur regnum Dei*. Gregorius nonus perplexe loquitur: quæſtionem ad ipſum delatam

(d) Vide Chryſoſt. hom. 3. in cap. 1. Act.

(e) Cap. ex tenore, de temporibus ordinat.

(f) Cap. ad aures, eod. tit.

tam ejuſque reſponſionem ſubjicio: (a) *Quæſitum eſt de Sacerdotibus vel aliis Clericis, qui per reatum adulterii, perjurii, homicidii, vel falſi teſtimonii bonum conſcientiæ rectæ perdiderunt*, & infra: *Reſpondemus, quòd ſi propoſita crimina ordine judiciario comprobata, vel aliàs notoria non fuerint, non debent hi (præter reos homicidii) poſt pœnitentiam in jam ſuſceptis, vel ſuſcipiendis ordinibus impediri: quod ſi non pœnituerint, monendi ſunt, & ſub interminatione divini judicii obteſtandi, ut in teſtimonium ſuæ damnationis, in ſuſceptis etiam ordinibus non miniſtrent.*

(a) Cap. ultimo eodem tit.

VIII. At enim hæc certò mihi ex prædicto reſponſo colligi videntur, primùm ob occultum homicidii crimen poſſe aliquem ab ordinatione repelli, etſi eum illius criminis pœnituerit: alterum ob cætera occulta crimina, pœnitentia peracta, neminem ab ordinatione removeri poſſe; dubium autem relinquitur, an ſi quem occulti criminis non pœnituerit, poſſit talis ab Epiſcopo id reſciente, ad ordines ſupplicans, refutari: cùm enim dicat non debere occultorum criminum reos, poſt pœnitentiam, ab ordinatione impediri, videtur è contrario docere impediri debere, ſi non eos pœnituerit; ſequentia verò verba indicant ſufficere dumtaxat, quòd tales impœnitentes moneantur, & ſub interminatione divini judicii ab ordine ſuſcipiendo deterreantur, non autem quòd repellantur.

IX. Gloſſa (b) Canones iſtos conciliare nititur, ut nempe regulares, quorum propria non eſt voluntas, & qui ſine ſcandalo ab ordinibus arceri poſſunt, propter occultum crimen à Prælatis ſuis ad ordines aſcendere præpediantur; ſæculares verò, ſi jus habeant petendi ordines,

(b) Gloſſa in dict. cap. ex tenore, & 12. q. 1. can. non dicatur.

A utpotè electi, vel nominati ad aliquam dignitatem Eccleſiaſticam, ob occultum crimen rejici nequeant: Si verò jus non habeant petendi ordines, nulla ipſis injuria fieri cenſeatur, ſi ad ordinationem ab Epiſcopo occultum eorum crimen reſciente, minimè admittantur: (c) quemadmodum propter occultum fornicationis crimen, quod vel unicus teſtis occultè revelarit (niſi juramentum de matrimonio intervenerit) poteſt B Epiſcopus contrahendum matrimonium, quod ex eo illegitimum evaderet, impedire: verùm Concilium Tridentinum eas explicationes non patitur: (d) præmiſſo enim Lucii tertii exordio, ſtatuit, *ut cui aſcenſus ad ſacros ordines à ſuo Prælato, ex quacumque cauſa, etiam ob occultum crimen quomodolibet, etiam extrajudicialiter, fuerit interdictus, ei nulla, contra ipſius Prælati voluntatem, conceſſa licentia de ſe promoveri faciendo ſuffragetur*: C quibus verbis permitti videtur cuilibet Antiſtiti, ut Clerico cujus ob occultum crimen nec judiciali ordine probatum, aditum ad ſacros ordines intercludat: idque inſuper (e) ex eodem Concilio confirmatur, quod prohibitionem Antiſtitis ob occultum crimen ordinationem impedientis à quoquam reſcindi vetat, & Antiſtites, ut ſeveritatem iſtam adhibeant hortari D videtur, ideoque (f) Congregatio Concilii cenſuit per hoc decretum correcta eſſe jura præcedentia; & extendi ipſum debere ad Clericos ſæculares, dignitates, & beneficia, quibus annexus ſit ordo, obtinentes, & poteſtatem appellandi in hoc caſu ademptam eſſe. Secus tamen videtur ſenſiſſe (g) Hieronymus, dum Demetrium Alexandrinum reprehendit, quod occultum Origenis crimen, qui ſibi virilia exſecuerat

(c) Arg. ex cap. præterea, 2. de ſponſalibus.

(d) Conc. Trid. ſeſſ. 14. cap. 1. de reform.

(e) Vide Proœmium ſ. ſ. cit.

(f) Congregatio Conc. in d. cap. apud Farinac. parte 4.

(g) Hieron. de ſcript. Eccl. in Origene.

ſecuerat, toti orbi notum feciſſet, quod tamen ad Origenis ordinationem reprehendendam, notum ſolum fecerat: Hieronymi verò ſententiæ favet Vaſenſe primum Concilium jubens, (a) ut *ſi tantum Epiſcopus alieni ſceleris ſe conſcium novit, quadiu non poteſt, nihil proferat: ſed cum ipſo ad compunctionem ejus ſecretis correptionibus elaboret;* imò ſi pertinaciter ſe communioni publicæ ingeſſerit, eum admittat. A

(a) Conc. Vaſenſe 1. c. 8. refertur 6. qu. 1. c, ſi tantùm.

X. In hac graviſſima difficultate, certùm mihi primò videtur regularem poſſe ob occultum crimen ab ordinibus impediri: præterquam quod enim (b) Lucii tertii hæc expreſſa videtur eſſe ſententia, (c) Gloſſæ quoque ratio pro ea adſtruenda optima. Secundo ſæculares quoque nullum beneficium habentes, aut dignitatem, cui ordo adnexus ſit, ab ordinatione jure repelli poſſe; cùm enim ad eam nullum jus habeant, nulla ſit eis injuria, ſi repellantur: ſic Auguſtinus (d) Clericum de occulto crimine pulſatum nunquam ordinari conſenſit: ſic (e) Ambroſius ob levitatis animi conjecturam valde incertam Clericos duos ab ordinatione repulit: quantò magis ergo ob occultum crimen, ſed certum repellere potuiſſet? Tertio probabile eſt Epiſcopum aliquos ob occultum crimen repellere poſſe; etſi in eorum infamiam hoc indirectè vergat, dignitateſque & beneficia habeant, quibus adnexus ſit ordo: tum quod per crimen grave & enorme, licet occultum, indignos ſe ordinatione præſtiterint, & jure petendi ordines exciderunt: tum (f) quod nemo habeat jus conſervandæ famæ cum aliorum notabili damno; unde quemadmodum poſſum de fure occulto admonere, ut caveatur, & occultum machinatorem homicidii revelare, ut proximus B C D

(b) Lucius 3. ſiue pta, cap. ad aures.

(c) Gloſſa in dict. cap.

(d) Auguſt. epi. 137. ad Clerum & popul. Hippon.

(e) Ambroſ. lib. 1. de officiis c. 18.

(f) Vide Sotū lib. 5. de juſtit. quæſt. 3. art. 1. Navarrum cap. 18. manual. n. 11. Leſſium de juſt. 1. lib. 2. c. 11. dub. 9. & alios paſſim.

ſibi conſulat: ita perturbatorem Eccleſiaſtici ordinis, Eccleſiæ populatorem, populi fidelis ſcandalo, & offenſioni futurum impedire poteſt Epiſcopus, ne ingrediatur in ovile, ut perdat & mactet, qui paſcere debet & regere: tum quod ob delictum occultum poteſt impediri matrimonium: quia in tertii detrimentum cadit: quidni & ordinatio, ad quem ſi peſſimus adducatur, grave toti Eccleſiæ, grave populo damnum infligi- tur? Quarto id tamen intelligendum de crimine occulto quod per pœnitentiam deletum non fuerit, cujus radix exciſa non ſit: nam ſi per pœnitentiam deletum eſt, ſi habitus ipſe vitioſus extirpatus, & prava quævis affectio eradicata creditur, ejus haberi non debet ratio, & æquè cenſendum eſt, ac ſi nunquam fuiſſet, niſi fortè crimen iſtud quantumcumque deletum, impediat ordinum legitimā ſuſceptionem v.gr homicidium. Quinto probabile tamen quoque eſt poſſe occultum peccatorem ad ordinationem admitti: tum quod Chriſtus Judam, quem noverat ſui futurum traditorem, in ultima cœna Sacerdotem cum cæteris Apoſtolis crearit: tum quod Eccleſia non judicet de occultis: in ordinatione autem Eccleſiæ miniſter eſt Epiſcopus, qui ſi ut privata perſona alicujus delictum occultum reſciat, nullam poteſt ejus habere rationem, quia id eum tanquam publicum judicem latet: tum quod qui peccator occultus eſt, credi poſſit ſcandalo minimè futurus & offenſioni, cùm ea nonniſi ex peccato publico incurratur. Sexto prudentia itaque, & moderatione opus eſt, ut Epiſcopus occultum peccatorem rejiciat, vel ad ordines admittat: prudentia, ut infamia occulti peccatoris, & hominum ex ejus rejectione offenſio, cum damno Eccleſiæ prudenter conferantur: & ex duobus

bus malis minus eligatur: itemque ut ſi rejiciendus judicetur, quæſitis aliunde, ſi fieri poteſt, rationibus rejiciatur; ſi non rejiciendus putetur, media inquirantur, quibus ad veram pœnitentiam adducatur, moderatione verò, ne crimen occultum magis detegatur, quàm opus ſit, ne vel odio, vel invidiæ repulſa iſta tribui poſſit: ne priùs quis rejiciatur, quàm media omnia tententur, quibus ſponte ſua ordinandus potius ab ordinatione petenda abſiſtere, quàm repelli videatur, ſed iis omnibus zelus & charitas Chriſti præponderare debent, ut obſecrando, increpando, flendo, conquerendo, commiſerando, ad pœnitentiam veram peccatores adducantur, ne indignè, aut pollutis manibus ad ſacra accedere ſibi proponant: conſtantia inſuper opus, qua qui judicialiter convinci poſſunt, aut propter crimina ſua malè audiunt, intrepidè rejiciantur, nec ſe precibus vel minis exorari unquam Antiſtes patiatur.

XI. Solebant autem, qui in ſuſpicionem criminis olim veniſſent, Canonicam hoc pacto ſubire purgationem, ut quamvis accuſatore deficiente abſolverentur, non tamen, niſi præhabito ab ipſis de veritate, & ab aliis probatæ famæ viris, qui compurgatores dicebantur, de credulitate juramento ordinarentur: licet enim ſecundùm juris regulas, (a) *actore non probante reus abſolvatur;* poſtulat tamen Eccleſiæ dignitas, ne protinus ordinetur; & quod in gravioribus cauſis (b) nonnunquam contingit, purgatio reo indicatur. Ejuſmodi purgationis Canonicæ in Sacerdotalis ordinis viris de crimine aliquo infamatis, ut officio ſuo fungi poſſint, (c) toto ferè titulo Decretalium, qui de purgatione Canonica inſcribitur, & (d) alibi neceſſitatem tenemus: de purgatione

(a) L. final. C. de rei vindicat. l. 4. C. de edendo. L. actor C. de probation. can. accuſator, 6. qu. 5. & alibi.
(b) Cap. cum Eccleſiæ in fine, de cauſ. poſſeſ. & propr. & 5. qu. 1. c. nuper.
(c) Lib. 5. Decretal. tit. 34. Et 15. q. 5. c. de crimine, & 2. q. 4. al. 5. ferè integra, necnon lib. 5. cap. 34. & 7. cap. 28.
(d) Item in Concil. Rhem. Et Troslejano cap. 9.

A autem Canonica ad ordinationem neceſſaria aliqua exempla legimus; ſic enim apud Ivonem (e) Carnotenſem epiſtola tum ejus nomine, tum Willelmi Pariſienſis, & Walteri Meldenſis ad Hugonem Lugdunenſem directa refertur electio Sanctionis Decani Aurelianenſis in Epiſcopum, cui cum calumniatores aliqui crimina quædam impegiſſent, ſubtrahentibus ſe prædictis calumniatoribus antequam à ſuo Metropolitanò

B conſecraretur, habito inter Epiſcopos provinciæ conſilio, viſum eſt *accipere*, tum ab eo, *quàm ab illis, qui cum illo erant meliores, diſtricta Sacramenta, uſque ad ſeptem, quæ eum, quantùm in conſpectu hominum purgari poterat, purgarent de invaſione, & ſimonia*, ſic etiam in dicto Decretalium titulo legimus ab Innocentio tertio Florentino Epiſcopo mandatum, quatenus Diaconum, qui natalium defectu arguebatur;

C (f) *ſi publicè foret nota reſperſus, & de ipſa ei legitimè conſtare non poſſet, purgatione ab ipſo recepta, non differret propter hoc ad Sacerdotis officium promovere.* Nec dubito quin, cùm id in ordinatis deſideraretur, ut officio fungi poſſent, multò magis in ordinandis requiſitum fuerit: & minùs ignominioſum repulſam paſſis, ordinandos ab ordine quem petunt, quàm ordinatos ab ordine quem habent, repellere: cum

D Clerici ordinati, ſi innocentes reperti fuerint ſine juſtitia nequeant à ſuſcepto ordine removeri: iidem verò à ſuperiori gradu, quantumvis non dicam innocentes, ſed digni, & de Eccleſia bene meriti, arceri, ſine injuſtitia aliquando poſſint: cùm tandem ordinato, ad ordinem ſuſceptum retinendum, & aliqua ex parte adminiſtrandum, ſufficere debeat non eſſe nocentem: ut autem ſuperiorem ordinem quis obtineat, ne quidem

(e) Et apud Ivonem Carnot. epiſt. 206. Vide etiam Hildebertum epiſt. 69. Arnulph. Lexov. epiſt. 9. & alios paſſim.
(f) Cap. accedens, de purgatione Can.

dem ſufficiat illum mereri, niſi Eccleſiæ utilitas, vel neceſſitas poſtularit, & Epiſcopi auctoritas acceſſerit.

§. III.

De antiquo more, quo populus aliquem commendare, vel ad Eccleſiaſticos gradus poſtulare, aut ipſius ordinationi aſſentiri ſolebat.

XII. Neceſſarium igitur eſt ad Clericum ordinandum, ut bonum habeat teſtimonium ab omnibus, idque vel ab Eccleſiæ incunabulis ſedulò ſemper obſervatum fuit, ne videlicet ignoti, aut nimis noti mali ſcilicet, vel nullius nominis ad Eccleſiaſticos ordines irrumperent. Quod ſi prima Eccleſiæ naſcentis incunabula intueamur, videbimus Apoſtolos de Diaconorum electione ſolicitos fidelibus præcepiſſe, ut (a) *conſiderarent viros boni teſtimonii ſeptem plenos Spiritu ſancto*, quos ad opus Diaconatus ordinarent. Notatu etiam dignum eſt, quod in Conſtitutionibus (b) Apoſtolicis legimus ab Apoſtolis ſtatutum, ut Epiſcopum ordinaturi eum populo ſiſtant, & qui reliquorum princeps eſt, *percontetur Presbyteros, & populum, an ipſe ſit, quem præeſſe petunt, & illis annuentibus rurſum quærat, an tribuant ei omnes teſtimonium, quod dignus ſit hoc magno, & illuſtri munere præſidendi; an quæ ad pietatem erga Deum pertinent, rectè peregerit; an jura adverſus homines ſervarit; an domum reſque domeſticas bene adminiſtraverit; & an vita ei per omnia honeſtè & laudatè acta fuerit: cùm verò omnes ſimul non ſecundum opinionem præjudicatam, ſed ſecundum veritatem teſtificati fuerint, talem eſſe eum, tanquam in conſpectu Judicis Dei, & Chriſti, præſente etiam Spiritu ſancto, atque omnibus Sanctis, & adminiſtratoriis ſpiritibus interrogent, utrum ſit dignus miniſterio, & in ore duorum, vel trium, ſtet omne verbum: & eum tertiò annuerit, & dignum eſſe aſſenſi fuerint, petatur ab omnibus ut præbeant ſignum, & libenter præbentes audiantur: ſicque ad ordinationem accedatur.*

(a) Actor. 6.

(b) Clem. Conſt. Apoſtol. lib. 8. cap. 4. [illegible Greek] ... &c.

XIII. In hunc ſenſum legimus apud Anacletum, in quadam ejus epiſtola decretali, ad ordines quoſcumque inferiores etiam Sacerdotio, (c) *trium ſaltem veracium teſtimonium cum Epiſcopi approbatione* neceſſarium eſſe. Fidem facit Tertullianus ad Eccleſiæ præfectorum, ſeu præſidentium ordinem, populi teſtimonium neceſſarium viſum fuiſſe: (d) *Præſident*, inquit, *probati quinque ſeniores honorem iſtum non precio, ſed teſtimonio adepti*. Cyprianus (e) *Epiſcopi ordinationem Collegarum, ac plebis teſtimonio ac judicio comprobari* aſſeverat: idemque in reliquis etiam inferioribus Clericis ordinandis, plebis non ſolùm teſtimonium, verùm etiam conſilium, conſenſum, & ſuffragium deſiderat, ut pluribus inferiùs oſtendetur. Egregium quoque hujus rei monumentum ex Theophili (f) Alexandrini Epiſtola Canonica eruitur; *De iis* inquit Theophilus, *qui ordinandi ſunt hæc erit forma, ut quidquid eſt Sacerdotalis ordinis conſentiat, & eligat, & tunc Epiſcopus examinet, vel ei etiam aſſentiente Sacerdotali ordine in media Eccleſia ordinet, præſente populo, & Epiſcopo alloquente, an etiam poſſit ei populus ferre teſtimonium*. Favent etiam Concilia duo Carthaginenſia, quorum tertium hunc Canonem edidit, (g) *ut nullus ordinetur Clericus, niſi probatus vel Epiſcoporum examine, vel populi teſtimonio* (h) quar-

(c) Anacl. ep. 2. refertur c. ordinationes diſtin. 64.

(d) Tertull. Apolog. cap. 39.

(e) Cypri. epiſt. 41. Cornelio.

(f) Edict. Theoph. can. 6. [illegible Greek]

(g) Carth. 3. c. 22. refertur diſtin. 24. c. nullus Clericorum.

(h) Carth. 4. c. 22. habetur diſtin. 24. c. Epiſcopus.

quartum verò Carthaginenſe expreſſius ſtatuit, ut *Epiſcopus ſine conſilio Clericorum ſuorum Clericos non ordinet, itaut civium aſſenſum, & conniventiam, & teſtimonium quærat.*

XIV. Proſtant ejuſdem moris infinita exempla. Legimus apud Auguſtinum in actis ordinationis Eradii, Auguſtino populo proponente Eradium, ut ſibi ſuccederet, à populo acclamatum eſſe: (a) *Deo gratias, Chriſto laudes, dictum eſſe ſexies decies, te patrem, te Epiſcopum, dictum eſſe octies*: itemque Auguſtino quædam ſubjungente, quibus eorum acclamationes adnotari, & per notarios adhibitos obſervari, ac literis mandari commonebat, *à populo acclamatum eſſe trigeſies ſexies Deo gratias, Chriſto laudes; exaudi Chriſte, Auguſtino vita, dictum eſſe tredecies*: tum eodem Sancto Auguſtino populum alloquente, ab eoque petente ut de propoſita Eradii electione ſententiam ſuam ſignificaret, *à populo acclamatum eſſe; fiat, fiat, dictum eſſe vicies quinquies; dignum & juſtum eſt, dictum vicies octocies; fiat, fiat, dictum quatercies; olim dignus, olim meritus dictum vicies quinquies; judicio tuo gratias agimus; dictum tredecies; exaudi Chriſte, Eradium conſerva, dictum octies decies.* Mentio etiam hujus acclamandi formulæ, juxta quam ad ordinandi commendationem populus acclamare ſolebat, *dignus eſt, dignus eſt*, quæ jam à temporibus Apoſtolorum in ordinationibus uſurpari cœpit ex Conſtitutionibus Apoſtolicis ſupra citatis, mentio, inquam in Sancti Eutychii Patriarchæ Conſtantinopolitani, in cujus ordinatione refert Simeon Metaphraſtes (b) *omnes uno animo eademque mente, & conjunctis ſuffragiis, atque una voce ante tempus proclamaſſe, dignus eſt, dignus eſt.*

(a) In Actis ordinationis Eradii apud Aug epiſt. 110. to. 2.

(b) Metaphr. in vita S. Eutychii cap. 19. apud Sur. 6. April.

A Mentio quoque in oratione de geſtis (c) contra Arium in Synodo Nicena apud Metaphraſtem, in qua habetur, quod cum Merrophanes Alexandrum ſibi in ſede Conſtantinopolitana ſucceſſorem futurum divinitus revelatum poſt Euangelii lectionem populo declaraſſet, populus una cum Imperatore per aliquot horas clamaverit, *dignus*. Mentio apud Euſebium, (d) qui Fabianum Romanum Pontificem acclamante populo

B *dignus eſt*, ordinatum narrat. Mentio apud Gregorium (e) Turonenſem in electione Ruſtici, qui in locum Venerandi Epiſcopi Arvernorum creatus eſt, ad cujus nomen omnis populus, cuncta contentione poſtpoſita, clamavit *dignum ac juſtum eſſe.* Mentio pariter in veteri ordine (f) Romano, in quo qui Epiſcopum conſecraturus eſt, hortatur populum, ut omnes clament, *dignus eſt.*

C XV. Sed ne fortè in Epiſcoporum duntaxat ordinatione id uſitatum eſſe crediderìs, id in cæteris quoque obſervatum diſces ex (g) Metaphraſte referente in ordinatione Danielis Stylitæ in Presbyterum à Patriarcha Gennadio creati populũ clamaſſe, *dignus eſt*: cujus teſtimonium pluribus aliis anctoritatibus fulcitur, tum Synodi Tricaſſinæ in epiſtola ad Nicolaum primum Pontificem, in qua nempe Synodi iſtius Patres (h)

D indulgendum putant Wlfado, & aliis ejus collegis illegitimè ordinatis, quia *non ſe ad ſacros ordines provehendos importunè ingeſſerant, ſed acclamationi & atteſtationi ipſius Eccleſiæ, ut ordinarentur, obedierant*: tum Venantii (i) Fortunati in vita S. Medardi, qui S. Medardum *multitudinis utriuſque ſexus teſtimonio Sacerdotale coactum eſſe ad officium* refert: quod de ejus ad Epiſcopatum electione interpretandum non eſt,

(c) Orat. de geſtis Synod. Nicen. apud Metaphraſt. & Sur. 30. Julii.

(d) Euſeb. lib. 6 hiſt. cap. 22.

(e) Greg. Turon. lib. 2. hiſt. Franc. cap. 13.

(f) Verus ordo Rom. pag. 110.

(g) Metaphraſt. in vita Dan. Stylitæ.

(h) Epiſt. Synodi Tricaſſ. inter epiſt. Hincmari, & tom. 3. Conc. Gall.

(i) Vita S. Trudonis apud Sur. 23. Nov.

cum poſtea eandem factam deſcribat: tum Theodorici Abbatis Monaſterii Sancti Trudonis, (a) qui in vita hujus Sancti Trudonis ipſum refert concordi acclamatione omnium ad Presbyteratum non tam petitum, quàm violenter tractum. Sonabat ergo, ubi quis populo gratus ad Sacerdotium, vel alios ordines ab Antiſtite proponeretur, illa vox *dignus eſt:* ſicut è contrà in degradatione *indignus* clamabatur, ut patet ex (b) Niceta, qui Sanctum Ignatium Conſtantinopolitanum tyrannicè depoſitum refert, cum Subdiaconus perditæ vitæ primus acclamaret, τὴν λοιπὴν ἐσθῆτα, ἀνάξιος, *ſolemne iſtud, indignus*. Solebat & populus aliquem interdum nominatim clamoribus expetere, quomodo refert (c) Sidonius ſe cum Patiente Lugdunenſi, & Euphronio Auguſtodunenſi Joannem Cabilonenſem Epiſcopum, neglectis populi clamoribus, quibus indigni iſto gradu petebantur, ordinaſſe: narrat quoque ſcriptor vitæ Sancti (d) Arnulphi, quod eum Metenſium vox populorum Epiſcopum fieri acclamarit, ſicque creatus ſit. Athanaſium (e) quoque magnis clamoribus poſtulatum teſtatur Epiſtola Epiſcoporũ Ægypti apud eundem Athanaſium.

(a) Nicet. in vita S. Ignatii.

(b) Sidon. lib. 4. epiſt. 25.

(c) Vide etiam Syn. ſ. epiſt. 67. fuſè.

(d) Vita S. Arnul. Metenſis apud Sur. 16. Auguſt.

(e) Athanaſ. Apol. 2.

XVI. Ex quibus omnibus quædam etiam non leviter tranſeunda, ſed notanda videntur: primùm, cum aliquem Epiſcopus propoſuiſſet vocem populi expectatam fuiſſe: ideo Sidonius concionem, quam habuit ut Simplicium Bituricenſem Epiſcopum à ſe delectum populo nominaret, ita concludit, (f) *vos autem de viro, de quo loquimur, ſi novam meam ſententiam ſequimini, ſecundùm veſtram veterem conſonate*. Hinc in electione Sancti Eutychii (g) Conſtantinopolitani Patriarchæ notatur, quod conceſſum tempus ad acclamandum à populo præventum

(f) Sidonius in Conc. poſt ep. 9. lib. 8.

(g) Vita S. Eutychii apud Sur 6. Apr.

A fuerit, virtutum ejus admiratione incitato. Alterum quoque obſervandum eſt, à Notariis eas acclamationes, earum formulam numerumque notata fuiſſe & publicis monumentis inſcripta: unde Auguſtinus in prædictis ordinationis (h) Eradii actis dixiſſe dicitur, *à Notariis Eccleſiæ, ſicut cernitis excipiuntur, quæ dicimus, excipiuntur, quæ dicitis, & meus ſermo, & veſtræ acclamationes in terram non cadunt, apertius*

B *ut dicam, Eccleſiaſtica nunc geſta conficimus; ſic enim hoc eſſe, quantum ad homines attinet, confirmatum volo*; & paulò poſt, *geſta confecta ſunt, placuit, acclamaſtis, recitatur placitum veſtrum, & acclamatio veſtra*. Tertium acclamationes iſtas tanquam conſenſus populi, ac boni teſtimonii judices, ab ipſis Antiſtitibus rogatas ac poſtulatas fuiſſe; unde Auguſtinus in prædictis actis, (i) *Hic mihi reſponſione veſtra opus*

C *eſt, teneam reſponſionem veſtram: de hac aſſenſione aliquid acclamate*. Quartum varias voces approbationis emitti ſolitas fuiſſe, ſed eam maximè, *dignus eſt*; quam ni fallor ideo Conſtitutiones Apoſtolicæ (k) ſuprà σύνθημα, quaſi approbationis ſymbolum appellarunt: quam in ordinatione Eutychii, atque Eradii aliorumque plurium auditam ſuperius docuimus: ad quam alludit Ambroſius, dum ait, (l) *Neſcii homines, & indocti in*

D *ordinationibus eorum clamant, dignus eſt, juſtus eſt, & conſcientia miſera, indignus es, injuſtus es, dicit*. Ultimum cum aliquid populus ſibi gratiſſimum eſſe ſignificare vellet, non ſemel acclamare ſolitum fuiſſe, ſed pluries acclamationes iteraſſe, retento ſcilicet antiquo, qui apud Romanos viguit, acclamandi more: iis enim v. gr. quæ in Eradium acclamata ſuperiùs retulimus geminata ſunt, quæ in Claudii Imperatoris ele-

(h) Auguſt. ſup.

(i) Auguſt. ſup.

(k) Conſtit. Apoſt. lib. 8. cap. 4

(l) Ambroſ. de dignit. Sacerdot. cap. 5.

electione ad imperium dicta narrat (a) Trebell. in Claudio. Trebellius, (a) *Auguſte Claudi, dii te nobis præſtent, dictum ſexagies; Auguſte Claudi principem te, aut qualis tu es ſemper optavimus. dictum ſexagies; Auguſte Claudi, te reſpublica requirebat, dictum quadragies &c.* In (b) Chalcedon. Conc. act. 1. Syoodo Chalcedoneoſi (b) è contra, non multò aliter io Dioſcorum deponendum acclamatur, quàm, apud Lampridium, in mortuum Commo- (c) Lampridius in Commodo. dum. (c)

XVII. Plauſibus quoque ordinando favebatur, ut ex Sidonio colliges, ubi Epiſcopum nominaturus, (d) Sidon. in Conc. poſt ep. 9. lib. 7. (d) *Dignamini*, inquit, *humilitatem noſtram orationibus potius in cælum ferre, quàm plauſibus.* Manuum quoque elevatione probitatis ordinandi teſtimonium exhibebatur, ſicut è contra earumdem depreſſio improbantium Indicium erat, veteri ſcilicet ex more, ſecundùm quem, ut no- (e) Cicer. epiſt. 5. lib. 9. & acad. qu. lib. 4. Lege etiā apud Corippum lib. 4. de ludis Cæſaris. tat (e) Cicero, noſque ſupra indicavimus, digitos vel manus extollere, ſuffragari erat. Inde nomen χειροτονίας & χειροθεσίας, pro ſacris ordinationibus & electionibus. Sed io eligendis Epiſcopis improbatæ poſtea tumultuoſæ acclamantium voces, plauſuſque vetiti. Rationem tradit (f) Conc. Sardic. can. 2. [illegible] Habetur capit. Oſius, de electione, & electi poteſtate. Oſius in Concilio Sardicenſi, (f) *Cùm*, inquit, *manifeſtum ſit potuiſſe paucos præmio, & mercede corrumpi, eos, qui ſinceram fidem non habent, ut clamarent in Eccleſia, & ipſum petere viderentur Epiſcopum;* plebem quoque *clamoribus ſæpè ad gratiam, vel pretium fortaſſe excitatis moveri ſolere* in iſtis electionibus docet (g) Origenes: (g) Origenes hom. 22. in cap. 27. Numer. adeò mirum eſt, nec perſecutionis tempora ab omni ambitu remota fuiſſe: parta verò Eccleſiæ pace, acclamationes quoque iſtas turpi commercio expoſitas fuiſſe, docet Sidonius, ubi electionem Epiſcopi Cabilonenſis deſcri- (h) Sidon. lib. 4. epiſt. 15. Domnulo. bit, (h) *Hic*, ioquit, *per fragores*

A *paraſiticos ſuffragio comparatos Apicianis plauſibus ingerebatur, hic apice votivo ſi potiretur, tacita pactione promiſerat, Eccleſiaſtica plauſoribus ſuis prædia fore.* Sed & poſterioribus temporibus refert Goffridus Viodocinenſis io electione Rainaldi in Epiſcopum Andegavenſem inali quamdam nominis mulierem acclamaſſe, ſecutos vulgi conſpiraotis clamores, electionem tumultuariam & irritam à prudentioribus ju-

B dicatam; (i) *In illa quidem*, inquit, (i) Goffridus Vindocin. epiſt. 11. Rainaldo. *actione immo vulgi conſpiratione, quam pro electione reputatis, lex velut inter arma ſiluit; vox divina locum non habuit. Totum ibi levitas vindicavit, & vanitas: ubi minus quædam & mulier publica, quæ vox garruliter acclamabat, plus potuit, quàm plebis maturitas, & Clericalis honeſtas potuerit, &c.* Eadem quoque plauſuum iſtorum, & inconditarum vociferationum, vel etiam

C ſuffragiorum per manuum elevationem incommoda proſpiciens Nazianzenus (k) in epiſtola Patris nomine (k) Greg. Naz. epiſt. ad Cæſarienſes 22. ſcripta ad Cæſarienſes electionem Epiſcopi κατὰ τὰς φρατρίας *per confraternitates, ſeu ſodalitia & cognationes* examinari expetivit, ne ὀχλώδης χεὶρ *promiſcua turba* ſuffragiorum judicii ſinceritatem convelleret. Hæc itaque ſuffragandi ratio, cum ab electionibus Epiſcoporum ſublata fuerit, eamdem quoque abrogatam fuiſſe

D in cæteris ordinationibus, nec diutiùs iſtam perſeveraſſe inferiorum Sacerdotum, ac Clericorum probandorum, vel improbandorum rationem mihi facilè perſuadeo: maximè cum, ut iofra quoque notabimus ſolemnis iſte populi concurſus ad electiones Epiſcoporum celebrandas diutiùs perſeverarit; cum ad Clericorum & inferiorum Sacerdotum ordinationes in uſu amplius non eſſet: porro prædictum acclamandi morem in coocionibus

nibus probavit ([a]) Auguſtinus, improbavit ([b]) Chryſoſtomus, cujus extant integræ Homiliæ, quibus id agit ut plauſus omnes & acclamationes à concionibus tollerentur.

(a) Auguſt. lib. 4. de doctrina Chriſtiana c. 26

(b) Chryſoſt. hom. de plauſibus & acclama. tollendis.

§. IV.

Quænam jam à populo teſtimonia requirantur, ubi etiam de antiquo uſu.

XVIII. Duo jam ad Clericorum ordinationes teſtimoniorum genera requiruntur: unum dici poteſt privatum reſpectu alterius, quod ſcilicet non palàm ante ordinationem exigi ſolet, nec ab omnibus, ſed ab iis ſolùm, in quorum poteſtate ordinandus fuerit, vel quibus ordinandorum ad Clericatum & ordines vota palàm denuntiantur, vel à quibus ſpeciatim Epiſcopus duxerit inquirendum: ii enim Eccleſiæ bono Sacerdotalis & Clericalis ordinis ornamento, animarum populi Chriſtiani ſaluti, ordinandorum ipſorum felicitati conſulere tenentur, & ex animo ac veritate petenti præſuli ſignificare, qui ordinandorum mores, anteacta vita, educatio, converſatio, natalium conditio, corporis animique dotes aut defectus exiſtant: de hoc autem teſtimoniorum genere inferiùs dicetur fuſiùs: hic tantùm obſervatione dignum duximus Concilium Colonienſe provinciale habitum anno 1536. diverſam omnino rationem inire, ab ea quam cætera Concilia, circa hoc genus teſtimonii præſcripſerunt: ([c]) *Qui*, inquit, *civitatem aut oppidum, ſenatus, qui verò pagum aut villam incolit, judicis ejus literas ſigillatas, quæ gratis dabuntur, ſecum feret; quæ ne cuipiam per invidentiam, vel alium minus ſincerum affectum denegentur, probibemus. Alioqui adferens monimentum factæ inquiſitionis, & denegati teſtimonii, nec tamen accuſatus criminis, vel defectus, ac idoneus, per Vicarios noſtros in Pontificalibus repertus, nihilo ſecius admittetur. Qui verò non in oppidis aut pagis, in quibus titulum nacti, ac miniſtraturi ſunt, ſed in longinqua regione moram traxerunt, hi Canonicis ſatisfaciant inſtitutis*. Conſentit tamen Colonienſi ([d]) Moguntinum.

(c) Concil. Colonienſe part. 1. tom 4. Concil. part. 2.

(d) Conc. provinc. Mogunt. anno 549. ſub Sebaſt. cap. 82.

XIX. Alterum verò teſtimonii genus eſt, quod in totius Eccleſiæ conventu exquiritur, quando ordinationes Diaconorum, Presbyterorum, Epiſcoporum, jamjam celebrandæ ſunt, rogante ſcilicet Epiſcopo Clerum vel populum, ut vel ordinationi faveant, vel eidem intercedant. De hoc teſtimonii genere plura jam diximus, ob idque convocato populo ſolemniter olim fieri ſolitas ordinationes innuit ([e]) Origenes, & nos ſuo loco docebimus. Addimus uni cum ex veteri Eccleſiæ diſciplina, Clericorum ac Laicorum, interceſſionis ordinationi alicujus, quem ineptum eſſe ad ſacros ordines judicarent, exemplum; refert ſiquidem Euſebius ([f]) Novatum ab Epiſcopo Schiſmatico ejus amico ordinatum fuiſſe Presbyterum, favore ac gratia, eumque Epiſcopum non modo ab univerſo Clero, ſed etiam à multis laicis vetitum ejuſmodi ordinare, quoniam minimè licebat quemquam in lecto propter morbum baptizatum (quod huic contigerat,) in Clerum aſſumi, ipſum magnopere poſtulaſſe ſibi poteſtatem dari, huic ſibi manus in ſortem Presbyterii imponendi, quo exemplo docemur moris fuiſſe Clericis ac laicis, ut ſi quos contra Eccleſiaſticam regulam ordinandos viderent, toto conatu intercederent, nec niſi ægre ejuſmodi ordinationes illegitimas paterentur: de hoc publico teſtimonio vide Concilium ([g]) Colo-

(e) Origenes hom. 6. in cap. 8. Levit.

(f) Euſeb. lib. 6. cap. 35.

(g) Conc. Colon. par. 4. c. 19.

lonienſe infra citandum, ubi illud reſtitui cupit.

XX. Egregiè verò ad ipſum probandum, & rationem ejus inſinuandam Cyprianus (a) cum collegis epiſtola ad Clerum & plebes in Hiſpania conſiſtentes de Baſilide & Martiale loquens, *Nec ſibi plebs*, inquit, *blandiatur, quaſi immunis eſſe à contagio delicti poſſit, cum Sacerdote peccatore communicans, & ad injuſtum atque illicitum propoſiti ſui Epiſcopatum, conſenſum ſuum commodans, quando per Oſeæ Prophetiam comminetur, & dicat cenſura divina*, (b) *Sacrificia eorum tanquam panis luctus, omnes qui manducant, contaminabuntur*: *docens ſcilicet, & oſtendens omnes omnino ad peccatum conſtringi, qui fuerint prophani, & injuſti Sacerdotis ſacrificio contaminati. Quod item in Numeris manifeſtari invenimus*, (c) *quando Chore, Dathan & Abiron contra Aaron Sacerdotem ſacrificandi ſibi licentiam vendicaverunt; illic quoque per Moyſen præcepit Dominus, ut ab eis ſeparetur, ne facinoroſis conjunctus eodem facinore & ipſe perſtringatur. Separamini*, inquit, *à tabernaculis hominum iſtorum duriſſimorum, & nolite tangere ea, quæ ad eos pertinent, ne ſimul pereatis in peccato eorum, propter quod plebs obſequens præceptis Domini, & Deum metuens à peccatore præpoſito ſeparare ſe debet, nec ſe ad Sacerdotis ſacrilegi ſacrificia miſcere: quando ipſa maximè habeat poteſtatem, vel eligendi dignos Sacerdotes, vel indignos recuſandi. Quod & ipſum videmus de divina auctoritate deſcendere, ut Sacerdos plebe præſente ſub omnium oculis deligatur, & dignus atque idoneus publico judicio ac teſtimonio comprobetur, ſicut in Numeris Dominus præcipit dicens*, (d) *Apprehende Aaron fratrem tuum, &*

(a) Cypr. ep. 68. ad Clerum & plebes in Hiſpania conſiſtentes.

(b) Oſeæ 19.

(c) Num. 16.

(d) Num. 20.

A *Eleazarum filium ejus, & impones eos in montem coram omni Synagoga, & exue Aaron ſtolam ejus, & indue Eleazarum filium ejus, & Aaron appoſitus moriatur illic. Coram omni Synagoga jubet Deus conſtitui Sacerdotem, id eſt, inſtruit & oſtendit ordinationes Sacerdotales nonniſi ſub populi aſſiſtentis conſcientia fieri oportere, ut plebe præſente, vel detegantur malorum crimina, vel bonorum merita prædicentur, & ſit or-* B *dinatio juſta, & legitima, quæ omnium ſuffragio & judicio fuerit examinata, quod poſtea ſecundùm divina magiſteria obſervatur in Actis* (e) *Apoſtolorum, quando de ordinando in locum Judæ Epiſcopo Petrus ad plebem loquitur, Surrexit*, inquit, *Petrus in medio diſcentium, fuit autem turba in uno. Nec hoc in Epiſcoporum tantum, & Sacerdotum, ſed in Diaconorum ordinationibus obſervaſſe Apoſtolos animadverti-* C *mus, de quo & ipſo in Actis* (f) *eorum ſcriptum eſt, & convocaverunt illi duodecim totam plebem diſcipulorum, & dixerunt ei. Quod utique idcirco tam diligenter & caute convocata plebe tota gerebatur; ne quis ad altaris miniſterium, vel ad Sacerdotalem locum indignus obreperet, &c.*

XXI. Fuſior ſim, ſi reliqua ex Cypriano proferre placeret ejuſdem argumenti: fuſior verò ſi ad ea quæ D jam protulimus, vel leviter explicanda luberet commentarium ſcribere. Notamus duntaxat hanc Cypriani fuiſſe mentem, ut Epiſcoporum ſui temporis eligendorum morem deſcribens, oſtenderet Baſilidis æquam fuiſſe depoſitionem, juſtam verò ac legitimam Epiſcopi Sabini ordinationem: ideoque à communicatione Baſilidis populos deterreret, quos criminis conſcios fore dixit, ſi Sacerdoti ſchiſmatico communicarent, ordinationem

(e) Actorum 1.

(f) Actorum 6.

nem Sabini legitimam cenſendam, quæ de Cleri, & plebis conſenſu ac teſtimonio facta fuerit: hunc probatum eſſe, & antiquum eligendorum Epiſcoporum morem, quem ex divina ordinatione deſcendere, petitus ab Apoſtolis eligendi modus, & ab antiquæ legis exemplis ad nos uſque derivatus oſtendat: unde quamvis de Epiſcopis non ſine Cleri ac populi teſtimonio ordinandis ibi ex profeſſo differat; exemplum tamen profert Diaconorum ordinationis, quod inferiorum Clericorum ordinatione populi quoque teſtimonium, ac conſenſum requiſitum probat, nec ratio quam profert ad ſolius Epiſcopi ordinationem reſtringitur, ſed ad omnium Clericorum extenditur, eorum maximè, qui tanquam præpoſiti ac paſtores populo præficiuntur, quorum, ſi facinoroſi fuerint, iis electio adſcribebatur, quorum ſuffragio tunc temporis maximè ordinabantur. Sed nec hoc noſtro tempore omnino populus excuſatur, ſi de meritis vel demeritis ordinandorum interrogatus reticeat, indignorum ordinationi æquè ac dignorum conſenſum præbendo.

XXII. Viget enim etiamnum apud nos mos iſte, ut in ordinatione Diaconorum ac Presbyterorum populus ab Epiſcopo moneatur, ut (a) *ſi quis habet aliquid contra illos pro Deo, & propter Deum cum fiducia exeat, & dicat, veruntamen memor ſit conditionis ſuæ*: ne videlicet temerè, quæcumque audierit effutiat, ne incerta quæ circumferri acceperit, in ordinandorum infamiam obloquatur, neve palam ea proferat, quæ manifeſtis probare non poſſit argumentis. Etenim Eccleſiaſticis (b) legibus ſub pœna etiam excommunicationis unuſquiſque deterretur, ne Clerici crimen objiciat quod probare non poſſit: grave eſt enim, ſi Clerici fama unicujuſque convitio pateat, ſi quorumcumque etiam infirmorum invidia, vel calumnia ſacræ electiones turbari, & Eccleſiaſticæ ordinationes impediri poſſint: ſi Clerico purgandi ſe neceſſitas, ad cujuſque libitum imponatur: ſublimior eſt electi Clerici vel Sacerdotis dignitas, quàm ut à plebejis hominibus paſſim eam impeti deceat: nec præſulum judicio adeò parum tribuendum eſt, ut quos ad ordinationem ſacram prudentia eorum ſelegerit, unius aut alterius interceſſio probatione ſufficienti deſtituta repellere debeat: quin potius præcludi debet aditus ad eos accuſandos, quos ad Epiſcopatus, Sacerdotii, vel miniſteri aliquem gradum, electio jam fecit honorandos. Unde Juſtinianæa (c) Novella cautum eſt, ut *ſi is qui ordinationi contradicit, aut examinatione facta probetur calumniator, aut in ipſo principio neque in examinatione perſiſtere confidat: ſegreget eum in perpetuum à ſacra Communione is qui ordinationem facere vult, & non ipſa falſitas impunita ſit, ſicut enim*, inquit, *bonam gloriam in eo qui ordinandus eſt, quærimus, ita etiam calumniam in eo, qui fruſtrà accuſavit, punimus*.

XXIII. Ideo verò in ſolis ordinationibus Diaconorum, ac Sacerdotum, non autem inferiorum Clericorum, retinetur hic mos conſulendi populum, monendique, ut fidele de vita ac moribus ordinandi præbeant teſtimonium: quia præſertim intereſt Eccleſiæ, quales illi futuri ſint, qui nempe ſoli Eccleſiaſtico regimini adhibentur, & magiſtratum, ſeu principatum in Eccleſia gerunt: cùm inferiores miniſtri iiſdem ſubdantur, nec in plebem principatum obtineant, ut alibi docebimus: Eamque etiam ob cauſam, cùm antiquitus præceptum foret, & ordinationes palàm

(a) Pontificale Rom. par. 1. tit. de ordin. Diaconi, & Presbyteri. Item vetus ordo Rom. iiſdem titulis.

(b) Lege can. ſi quis, circa cap. calumniatores, can. qui non probaverit, can. ſi quis Epiſcopum, can. Euphemium 2. qu. 3. & can. quia juxta, & canon. Epiphanium 5. q. 6. & can. ſi quis Epiſcopus 2. qu. 7. & alibi.

(c) Juſtinian. Novell. 6. cap. 1 §. ſi quis.

palàm & publicè fierent, cunctis præſentibus, in minorum tamen ordinum collatione id minus ſtrictè ſervatum eſt: unde hocce tempore Pontificale (a) Romanum edicit, ut ſacri quidem ordines nonniſi ſtatis diebus, ac feriis ſolemniter publiceque peragantur: cùm tamen in arbitrio Epiſcopi reliquerit, ut minores ordines minori cum ſolemnitate, quo voluerit loco vel tempore celebret.

(a) Pontificale Rom. par. 1. in rubricis ordin. confer.

XXIV. *Si autem*, ut habet (b) Juſtinianus, tempore ordinationis Clerici cujuſcumque *collegii aut ordinis accuſator aliquis apparuerit, dicens eum ordinatione indignum eſſe, differenda eſt ordinatio*: & univerſa eo modo procedere debent quo juridicus ordo examinis, & purgationis Clerici expoſcit. Etenim quicumque ad quemlibet ordinem vel infimum tendit, boni debet eſſe teſtimonii: non infamia ulla laborare, ne quantumvis innocens auctoritatis non ſatis habeat ad peccatores corrigendos, corripiendoſque, nec ſatis venerationis ad ſacroſanctam dignitatem tuendam: (c) *Chriſti*, inquit Apoſtolus, *bonus odor ſumus in omni loco*: de Apoſtolis loquitur, quorum fideles videntes exitum converſationis imitabantur fidem, æmulabantur patientiam, omnis generis virtutes in ſeipſis exprimere conabantur: nec Apoſtolico debent inſeri trunco, atque ordini, qui non dignum Apoſtolico faſtigio aliquid habeant, quo ſui venerationem atque admirationem pariant (d) *ſic luceat*, inquit Chriſtus primum Apoſtolis, tum Præpoſitis, Sacerdotibus, ac Clericis, *lux veſtra coram hominibus, ut videant opera veſtra bona, & glorificent patrem veſtrum, qui in cælis eſt*: lucere debent & ardere, quibus (e) quaſi lucernæ lucenti in caliginoſo loco cæteri debent atten-

(b) Juſtin. Novell. 123. c. 14.

(c) 2. Cor. 2.

(d) Matth. 5.

(e) 2. Petri 1.

A dere: qui non amplius ſub modio, ſed ſuper candelabrum Eccleſiæ conſtituti, non ſolum virtutum meritis, ſed laudibus debent præcellere, ut alios laudabiles faciant. Unde & crimine propter ſe, & criminis infamia propter Eccleſiæ honorem, carere debent, ut & ſibi bene vivendo conſulant, & aliis bene audiendo; nec tam Eccleſiæ intereſt, ne innocentes repellantur, quam ne nocentes admittantur: accuſent

B innocentes infelicitatem ſuam, quorum Deus honoraturus eſt infamiam, remuneraturus innocentiam: excuſent Eccleſiæ judicium, quæ de interioribus non judicat, ſed vel ex præſumptionibus condemnat, vel de condemnatione metuentes Eccleſiaſticis honoribus non ornat.

XXV. Prnvidet itaque Eccleſia, ne infames ad Eccleſiaſticos ordines promoveanrur, bonum ideo ab omni plebe teſtimonium exigit, quo pro-

C movendos exornet: verum quia vulgi aliquando rumor incertus eſt; & *plus valet oculatus teſtis unus, quam auriti decem*: alios ideo teſtificatores Eccleſia requirit, quibus fidat, per quos nempe in vitam moreſque ordinandorum diligenter inquirat: ii ſunt Archidiaconus, Parochus, Magiſter ſcholæ præfectus, in cujus cura ordinandi fuerint, & ii quos ſpecialiter ad inquirendum in vitam, ac mores ordinandi Epiſcopi

D deſignarint: de iis ſpeciatim jam agendum etit.

ARTICULUS II.

De teſtimonio Archidiaconi, quo Ordinandi niti debent.

§. I.

Officia Archidiaconi in explorandis, vel commendandis Ordinum candidatis.

I. SÆpe, inquit (f) Chryſoſtomus, *uſu venit ut opinio vulgi*

(f) Chryſ. lib. 3. de Sacerdotio cap. 4.

Συμβαίνει πολλάκις τὴν τῶν πολλῶν ψῆφον σφάλλεσθαι, τῆς δὲ ἀκριβοῦς ἐξετάσεως ἐγγενομένης, ἀκίνδυνον εἶναι τὸ ὅλον καὶ ἀκίνδυνον εἶναι κρινομένων.

vulgi falſa ſit, a qua tamen nihil periculi exoriri poſſit, ſi res ipſa tota per ſe prius exacte ac diligenter diſcuſſa, atque examinata fuerit. Proindeque notat idem Chryſoſtomus eam fidem quæ a vulgi opinione facta ſit, non eſſe præcipuum ſignum, aut unicum, quo qui ordinandi ſunt, debeant approbari; conſulto itaque egit Eccleſia, quæ & quorundam oculata teſtimonia expoſcit, & vulgi famam per quoſdam examinari præcipit.

II. Archidiaconi quidem eniti debent, ut quantum fieri poteſt, per ſeipſos omnium ordinandorum mores, vitamque cognoſcant; ſunt enim ex iis Diaconis, qui ſecundum Euariſtum (a) *quaſi oculi videntur Epiſcopi*, & ſecundùm Sanctum (b) Clementem, ſunt *Epiſcopi oculi oberrantes, & circumluſtrantes, ut referant ad Epiſcopum*: ii ſunt, qui cum reliqui Diaconi oculorum ſymbolo deſignentur, ipſi potiori titulo ὅλος ὀφθαλμὸς (c) *totus oculus* cenſendi ſunt, ut argumentatur Iſidorus Peluſiota: cùm ergo oculi ipſi ſint Epiſcoporum, quod Epiſcopi per ſe ipſos ob negotiorum multitudinem præſtare non poſſunt, hoc ipſi exequi debent, ut omnes, qui ad Clerum deſtinantur, vel jam Clero inſcripti ſunt, habeant bene notos: quod facile præſtabunt, primo ſi inter viſitandum juxta Capitula (d) Hincmari Rhemenſis ſecundò data, quibus Viſitatorum officium præſcribit, a quibuſlibet Sacerdotibus petant an Clericum ſecum habeant, de cujus ingenio, indole, & moribus plenius inſtruantur: ſecundò, ſi eorum qui ad Clerum aſpirant vitam per ſe ipſos explorent; indolem expendant, ingenium tentent, & a viris fide dignis de eorum vita ac moribus, levi ſaltem cognitione imbuantur: tertio ſi ex præſcripto Concilii Provincialis Mediolanenſis (e) primi, *omnium tam ſæcularium, quam regularium qui aliquem ordinem aſſumpſerint, nomina, locum etiam, & tempus, quo ordinati fuerint, confecto ad id ſpeciatim libro, deſcripta habeant.*

(a) Euariſt. ep. 1. habetur diſt. 93. c. Diaconi.

(b) Clem. epiſt. 1. ad Jacob. fratrem Domini. cui conſentit Anaclet. ep. 1. & Triden. ſeſſ. 24. de refor. c. 12.

(c) Iſidorus Peluſiota Lucio Peluſii Archidiacono ep. 29. lib. 1.

(d) Capitulorũ ſecundorum Hincmari Rhemenſis cap. 11.

(e) Concilium provinc. 1. Mediol. ſub S. Carolo tit. quæ ad Sacramẽti Ordinis adminiſt. pertinent.

III. Verùm quia ne ſic quidem Archidiaconus omnium ordinandorum mores penitus perſpectos habet, ideo præcipuum ipſius munus eſt ut vulgi famam examinet, & iis credat teſtimoniis, quæ jure præſcripta ſunt, ſi ipſe alia via de ordinandorum vita ac moribus certus eſſe non poteſt. Olim vero primis Eccleſiæ temporibus, quibus Eccleſiæ diſciplina vigebat, facilius multo Archidiaconi de Clericorum poterant moribus ac ingenio referre, quibus ſcilicet ejus imperio Subdiaconi, Diaconique ſubjacere ſolebant: ut patet ex Synodo (f) Romana ſub Silveſtro, in qua Diacono Cardinali omnes a Subdiacono ad Lectores uſque obedire jubentur, & ex Iſidori (g) epiſtola ad Ludifridum, nec non ex Gregorio (h) Turonenſi, Optato (i) Milevitano, & aliis, quæ inferiores miniſtros ſub Archidiaconi tutela & providentia fuiſſe demonſtrant: quorum proinde vitam, moreſque facilius pernoverat, quibus ſcilicet convivere ſolebat, & quos domeſtico imperio gubernabat.

IV. Hocce vero tempore quo unuſquiſque fere Clericorum ſuo arbitrio & ingenio relinqui videtur: maximum erit Archidiaconi opus, ſi, ut docuimus, quid de unoquoque populari rumore feratur, ipſe pernoſcat, ſi rumorum conditionem, cauſaſque exploret, & ad Epiſcopum referat: hoc eſt enim ipſius munus, quod & ei jura imponunt, dum (k) *omnem curam in Clero tam in urbe poſitorum, quam eorum qui per parochias habitare noſcuntur, ad eum* perti-

(f) Synod. Roman. Sylveſt. c. 7. refertur diſt. 91. can. à Subdiacono.

(g) Iſidor. epiſt. ad Ludifridum habetur canon. perlectis, diſt. 25. §. Archidiacon.

(h) Greg. Turo. lib. 10. hiſtor. cap. 8.

(i) Optatus lib. 1. contra Parmenianũ.

(k) Caput Archidiaconus de officio Archid.

pertinere decernunt, *ſive de eorum conſervatione*, *ſive honore agatur:* dum (a) *ad ipſum pertinere debere examinationem Clericorum, ſi fuerint ad ſacros ordines promovendi*, ſtatuunt; dum (b) Archidiaconum illos, qui ad ordines accedunt examinare præcipiunt: hæc enim famæ publicæ diſcuſſio, quædam etiam examinatio eſt, cui præ ceteris incumbere debet Archidiaconus, cùm eruditionis, ac literarum ordinandi dijudicatio ab aliis facile fieri B poſſit, hæc verò diſcuſſio à nullo melius ac faciliùs, quàm ab Archidiacono queat.

(a) Cap. ad hæc eodem tit.

(b) Cap. ut noſtrum eod. tit.

V. Hinc (c) ad duplicem præſentationem Clericorum, quæ eſt Archidiaconorum officii, legitimè faciendam duplex ab Archidiacono ſcrutinium, ſeu examen adhiberi debet: de utraque præſentatione & Scrutinio hic agendum eſt. Prima præſentatio Clericorum ab Archidiacono ea eſt, quæ examen Epiſcopi C præcedit, quàm Canonici juris (d) Gloſſa Archidiacono competere agnoſcit, & ex iis elicit: tum (e) quod repræſentationem ordinandorum Archidiacono abſolutè ſimpliciter jura tribuant: tum (f) quod Oſtiarius ante ordinationem inſtruendus ab Archidiacono præſcribitur, quæ omnia arguunt Epiſcopali examini vel ab ipſo Archidiacono ordinandos debere præſentari. Id etiam probari poteſt ex Capitulis Hincmari D Rhemenſis Comminiſtris ſuis Archidiaconis datis anno 854. ex quibus undecimum Capitulũ ita habet, (g) *Solicitè providete de vita & ſcientia Clericorum: ne pro aliquo munere tales ad ordinandum introducatis, qui introduci non debent*, etſi enim de præſentatione quæ fit in ipſa ordinatione intelligi hoc poſſit commodiùs, tamen de ipſa prima præſentatione quæ fit Epiſcopo ordinandos A examinaturo intelligi poteſt.

(c) Lege Hoſtienſem de Scrutinio in ordinatione faciẽdo §. 4.

(d) Gloſſa in c. quando, diſt. 24.

(e) Cap. ut noſtrum, & cap. ad hæc ſupra cit.

(f) Can. Oſtiarius diſt. 23.

(g) Cap. Hincmari Archidiaconis cap. 11. to. 3. Conc. Gall.

VI. Altera præſentatio eſt ea quæ palam ac publicè fit in ipſa ordinum celebratione: nam in ordinatione Diaconi ac Presbyteri præſcribitur Archidiacono, ut tam Subdiaconos ad Diaconatum promovendos, quàm Diaconos ad Presbyteratum hac verborum formula Epiſcopo repræſentet, (h) *Reverendiſſime pater, poſtulat ſancta mater Eccleſia ut hos præſentes Subdiaconos ad onus Diaconi ordinetis*, ſi quidem fuerint Diaconi ordinandi: ſin autem Presbyteri, *ut hos præſentes Diaconos ad onus Presbyterii ordinetis:* tum interroganti Pontifici, *Scis illos eſſe dignos?* reſpondeat *Quantum humana fragilitas noſſe ſinit, & ſcio & teſtificor ipſos dignos eſſe ad onus hujus officii*: hæc autem repræſentatio in Eccleſia Romana in ordinatione Diaconorum ac Presbyterorum à primo Diaconorum fieri conſuevit: ut colligitur ex Innocentii tertii reſponſo, (i) quod Scrutinii ordine faciendi rationem præſcribit: In aliis verò Eccleſiis, in quibus eſt Archidiaconus, à principe Diaconorum, id eſt ab Archidiacono; ubi enim Archidiaconus deeſt, prior Diaconorum, vel qui potiſſimi ſunt ex Clero officium iſtud præſentandi ordinandos obeunt. Omnium autem Eccleſiarum non ſunt Archidiaconi, ut innuit (k) Gloſſa juris Canonici, ut Eccleſiæ Romanæ, & Conſtantinopolitanæ exempla oſtendunt; nam in Eccleſia Romana nullum Archidiaconum eſſe hodiernus uſus oſtendit: de Conſtantinopolitana idem docet (l) Codinus; cùm tamen in utraque olim Archidiaconus fuerit, ut alibi fortè docebimus.

(h) Pontificale Romanum par. 1. tit. de ordin. Diaconi, & de ordinat. Presb.

(i) Cap. unico de Scrutinio in ordine faciendo.

(k) Gloſſ. v. examinentur ab Archidiacono, in cap. ad hæc, de officio Archidiac.

(l) Codinus de officiis cap. 17. num. 37.

VII. Vetus autem Eccleſiæ Romanæ conſuetudo fuit; ut ab aliquo Diaconorum, Diaconi, vel Presbyteri ordinandi offerrentur, & ad eo-

rum teſtimonium Pontifex illos ordinaret. Meminit Hieronymus epiſtola ad Euagrium, quam licet improbet & unius urbis eſſe conſuetudinem teſtetur, non orbis, ſatis utique oſtendit ſe eam amplexaturum fuiſſe, ſi qualis nunc eſt, orbis conſuetudo fuiſſet, nec tantum unius urbis (ᵃ) *Sed dicis*, inquit, *quomodo Romæ ad teſtimonium Diaconi Presbyter ordinatur? quid mihi profers unius urbis conſuetudinem? quid paucitatem, de qua ortum eſt ſupercilium, in leges Eccleſiæ vindicas?* nolebat Hieronymus Urbis Romæ conſuetudinem recipere, quod ſecus quàm in urbe mos alius toto orbe vigeret; nam ut ipſe eadem aſſerit Epiſtola (ᵇ) *ſi auctoritas quæritur, orbis major eſt urbe*: neque veró ab ea quidem urbe, à qua doctrinæ oracula ſibi ſumenda ducebat, tunc cùm in mediis Orientis partibus poſitus clamiraret, (ᶜ) *quiſquis cathedræ Petri jungitur, meus eſt*, & à Damaſo de trium hypoſtaſeon in Trinitate recidendis vel retinendis nominibus reſponſa flagitaret: neque ab hac, inquam, urbe, à qua doctrinæ decreta ſumenda cenſebat, & exempla diſciplinæ ſemper petenda judicabat; orbis tamen conſuetudinem pervicit urbis auctoritas: & exemplo Romanæ Eccleſiæ, cæteræ Diaconorum dignitatem extulerunt: ipſiſque tandem conceſſerunt, ut, & ad Presbyteratum ordinandos offerrent, & parochialibus Eccleſiis præficiendos præſentarent. Quis ergo jam orbis cum urbe conſentientem auctoritatem non ſequetur? etſi propter auctoritatem orbis, ab urbis conſuetudine diſſenſiſſe aliquando viſus eſt Hieronymus, maximè cum eodem tempore (ᵈ) Auguſtinus, vel quicumque auctor quæſtionum in novum, & vetus teſtamentum, quæ ipſius nomine circumfertur, eam carpere conſuetudinem auſus non fuerit, quamvis ex ea minimè ſequi dicat Presbyteris Diaconos eſſe præferendos, vel æquaodos, cùm & teſtimonio populi Diaconi ipſi primum creati fuerint, cui tamen longè præcellunt. Quod autem ordinandi ad Epiſcopum olim perducti fuerint, id Diaconis tanquam Officialibus, ac miniſtris Epiſcopi docet convenire.

(a) Hieronym. ep. 85. ad Euagrium.

(b) Ibidem.

(c) Idem epiſt. 58. ad Damaſum.

(d) Auguſt. q. in vetus, & novum teſtam. qu. 101. tom. 4. oper.

VIII. Duplicem autem illam præſentationem duplex Arcbidiaconi præcedere debet Scrutinium, ſeu diſcuſſio: priorem quidem exhibitionem Scrutinium illud præcedit, cujus jam meminimus, ſolers nimirum & explorata tum inter viſitandum, tum aliàs eorum, qui ad Clerum vel ſuperiores ordines anhelat, ab Arcbidiacono cenſura, ac recognitio: poſteriorem autem, Epiſcopale Scrutinum, & examen præcedit, cui Arcbidiaconum intereſſe decet, tum quod (ᵉ) prædicta jura in quibus examinatio Clericorum abſolurè ac ſimpliciter Archidiacono tribuitur id oſtendere videantur: tum quod (ᶠ) Concilium provinciæ Turonenſis à Goffrido Turonenſi Archiepiſcopo habitum anno 1315. apud Salmurum regnante Ludovico Hurino, id etiam Archidiaconis tribuat his verbis: *Præterea cùm ad officium Arcbidiaconi ſpectet examinatio Clericorum ad ſacros ordines, & beneficia præcipuè ad curatas Eccleſias promovendorum, ipſoſque examinatos, ſi idonei fuerint, per ſuas literas Epiſcopis remittere:* tum quod Concilium Rothomagenſe ab Illuſtriſſimo Cardinali Borbonio habitum anno 1581. ordinandorum examini Archidiaconos intereſſe velit, (ᵍ) *In examine Arcbidiaconi præſentet, aut Canonicus Theologalis ab admiſſis & probatis fidei confeſſionem, &c.* tum denique quod juris Interpretes paſ-

(e) Cap. ut Archidiaconus c. ad hæc, & cap. ut noſtrum, de officio Archidiaconi.

(f) Concilium Salmurienſe apud Bochel. lib. 5. decret. Eccleſ. Gall. tit. 19 cap. 4.

(g) Concil. Rothomag. de Epiſcoporum offic.

paſſim; ut (a) Hoſtienſis, (b) Gloſſa, (c) Rodericus Zamorenſis Epiſcopus, & alii ferè innumeri inter Archidiaconorum officia, Clericorum examen tanquam præcipuum quoddam munus recenſeant.

(a) Hoſtienſis in tit. de officio Archid. & tit. de Scrutinio in ordine faciendo.
(b) Gloſſa in cap. cit. de off. Archid.
(c) Rodericus ſpeculo vitæ humanæ lib. 2. c. 14. de dignitate & prærogativa Archidiaconorum.

§. II.

An, & quomodo Archidiaconus de ignotorum ſibi ſufficientia publicè teſtari queat.

IX. Etſi verò Archidiaconus vel Epiſcopali examini præſens ipſe minimè fuerit, aliis fortè negotiis detentus; etſi etiam plures offerri Epiſcopo ordinandos contigerit, ut ferè ſemper contingit, vel alterius diœceſis, qui cum literis (ut ajunt) dimiſſoriis ad ordines admitti ſolent, vel alterius Archidiaconatus, quorum nec vitam exploratam, nec mores cognitos, nec doctrinam compertam habere poteſt; etſi pariter examini ipſe interfuerit ſed aliquos ſibi ipſe aſſumpſerit examinandos, alios alius, proindeq; de omnium eruditione certus eſſe non poſſit: poteſt tamen tuta conſcientia de eorum moribus & eruditione teſtari, tum quod aliorum teſtimonio inniti ac fidere queat: tum quod de uniuſcujuſque probitate, ac pietate præſumere debeat: quamdiu nempe contrarium ei non apparuerit; ſi enim certa ſcientia alicujus inſufficientiam vel defectum teneat, obligatur eum Epiſcopo prodere, qui rem diſcutiat, & examinet; cujus Epiſcopi ſententiæ niſi acquieſcat, vix à temeritate immunis habebitur, niſi fortè intolerabilem ipſe errorem contineat. Doctrinam hanc haurire poſſumus ex Innocentii III. decreto, qui eam expreſſiùs tradidit, dum prædictæ quæſtioni ita reſpondet: (d) *Fraternitati tuæ taliter reſpondemus, quod*

(d) Innocentius 3. cap. unico de Scrutin. in ord. faciendo.

A *cùm aliquem in Diaconum, vel Presbyterum promovemus, prior Diaconorum, qui nobis aſſiſtit, dicit, Poſtulat ſancta mater Eccleſia hunc Diaconum vel Subdiaconum ad onus Presbyteratus vel Diaconatus aſſumi, & nobis interrogantibus, ſi eum cognoverit eſſe dignum; idem reſpondet quod quantum humana fragilitas noſſe ſinit, & ſcit, & teſtificatur, illum ad hujuſmodi onus officii eſſe dignum, unde in tali reſponſione aliquem* B *peccare non credimus, dummodo contra conſcientiam non loquatur: quia non ſimpliciter illum aſſerit eſſe dignum, ſed in quantum humana fragilitas noſſe ſinit; cùm illum quem indignum eſſe non novit, dignum debeat æſtimare. Hujuſmodi ergo reſponſione ſecurè uti poteris, niſi fortè de indignitate tibi conſtiterit conſecrandi; ſi autem illum indignum eſſe cognoſcis, Metropolitano (priuſquam ad hujuſmodi Scruti-* C *nium veniatur) ſecretò ſtudeas nuntiare, vel intimare; quamvis nos interrogationem hujuſmodi non in conſecratione Pontificis, ſed in ordinatione Diaconi, vel Presbyteri faciamus.*

X. Plurima circa hoc Innocentii decretum obſervanda ſunt, primum Scrutinium iſtud & præſentationem ab Archidiacono ex conſuetudine (e) Eccleſiæ Romanæ, quæ jam ubique obtinuit, nonniſi in ordi- D natione Diaconi & Presbyteri eſſe in uſu, ut eorum, utpote Hierarcharum, ordinatio majoris eſſe momenti præ ordinationibus ad reliquos inferiores ordines oſtendatur. Alterum Epiſcopos quidem ordinandos ſimili formula ab antiquiori, ſeu digniori Epiſcopo, qui ſimul cum principali conſecratore (qui ſecundùm jura debet eſſe Metropolitanus) conſecrationi intereſt, eidem præſentari, omitti verò cum interrogationem præ-

(e) Pontificale Rom. par. 1. tit. de conſecratione electi in Epiſcopum.

prædictam tum reſponſionem ſeu te- A ſtificationem dignitatis & ſufficientiæ ordinandi, quod nempe talis, is qui eligitur in Epiſcopum, eſſe debeat, de cujus ſufficientia dubitare nefas ſit; quod tot examinibus, tot ſcrutiniis, tot inquiſitionibus conſecrandum probatum anteà fuiſſe oporteat, ut teſtimonium unius inſufficiens, & inutile de cætero videatur; quod ex antiqua Eccleſiæ conſuetudine Epiſcopos, ab omnibus Epiſcopis totius provinciæ electos B eſſe neceſſum fuerit, & electionis publicum decretum Metropolitano exhiberi debuerit, antequam ad ordinationem peragendam accedat, ut fruſtra poſteà publicum unius Epiſcopi deſiderari teſtimonium credatur: quod denique mandatum Apoſtolicum ad conſecrationem Epiſcopi ex Eccleſiæ ritu jam poſtuletur & loco teſtimonii Epiſcopi præſentantis exhibeatur: ſtatim enim poſt præſentationem factam ab antiquiori C Epiſcopo, quærit Metropolitanus, ſeu præcipuus Conſecrator, habeantne mandatum Apoſtolicum, illudque affirmantibus ſe habere, legi imperat, cujus quidem auctoritas unius præſentantis teſtificationi minimè cedit. Tertium, quod ſicut Epiſcopus indignum præſentans, quem novit indignum; ab Innocentio III. (a) monetur, ne ei teſtimonium ſufficientiæ contra conſcientiam præbeat, ſed antequam ad il- D lud publicum Scrutinium accedatur Metropolitano conſecrando defectum aperiat: ita quoque Archidiaconum oportere inferimus, eos quos indignos norit Epiſcopo aperire, ne vel mendacii ac falſi teſtimonii reus ſit, ſi contra conſcientiam dignos pronuntiet, quos credit indignos, vel ordinandis publicam inurat infamiam, ſi quos ſuo ſuffragio indignos cenſuerit, publicè in ipſa ordinationis celebritate notet.

(a) Cap. un co. de ſcrutinio in ordin. faciendo citato.

XI. Major difficultas circa Innocentii reſponſum eſt, quomodo qui de ordinandorum vita ac moribus conſulitur reſpondere poſſit, *ſcire ſe, & teſtificare illos dignos eſſe*, qui ipſi ignoti fuerint, ea nimirum ratione, quod eos dignos eſſe præſumere debeat quandiu non fuerint indigni cogniti, ac probati. Videtur enim hæc ratio maximè inſufficiens, primò enim non ſemper quivis idoneus præſumitur, niſi probetur: ſic enim verbi gratia, qui ætatis (b) veniam impetrare conantur, non præſumuntur veniam iſtam promereri, *niſi teſtibus idoneis advocatis morum ſuorum inſtituta, probitatemque animi, & teſtimonium vitæ boneſtioris edoceant*: ſic fidejuſſores (c) qui pupillis, ac magiſtratibus dantur, non præſumuntur ſolvendo fuiſſe, niſi fuiſſe probentur, tunc cùm darentur: ſic aliquem ex (d) perſona collegæ conveniri poſſe leges inſinuant, niſi tempore depoſiti fuiſſe ſolvendo ipſum fuiſſe oſtendat; & certè ratio naturalis oſtendit, eum qui probandis idoneis & ineptis rejiciendis committitur, non debere generali niti præſumptione, qua de uniuſcujuſque probitate, & ſufficientia cujuſque confidat. Secundò, quorſum Archidiaconus ab Epiſcopo de ordinandorum teſtimonin conſulitur? quorſum teſtimonium ejus inquiritur, ſi ejus tota teſtificatio in generali præſumptione fundatur? Tertiò, eſto poſſet Archidiaconus, poſſet quivis alius generali illa præſumptione ſuffultus, abſque mendacii nota, aliquem dignum officio Sacerdotali, vel Diaconali reſpondere, quem non temerè ad hoc officium accedere præſumeret, quamvis de eius dignitate, vel indignitate nihil reſciret: at vix videtur à mendacii nota excuſari, ſi ſcire ſe eum dignum eſſe, & teſti-

(b) L. omnes, C. de his qui veniam ætatis impetrarunt.

(c) L. 1. §. probatio. ff. de Magiſtratibus conveniendis.

(d) L. ex perſona, C. de probationibus.

teſtificari reſponderit, de quo nihil omnino ſcierit; nam his verbis amplius aliquid aſſerit, quàm ſi eum dignum eſſe duntaxat reſponderet; non enim tantum dignitatem ordinandi affirmat quàm præſumit; ſed ſcientiam ſibi de ordinandi ſufficientia ineſſe aſſerit, quam non habet: & legitimum ſe teſtem ejus probitatis ac ſcientiæ jactat, quam ignorat.

XII. Nemini tamen aliqua ex iis ſuceſſere debent negotium, quin omni anxietate depoſita, & ſcrupulo omni procul ex animo fugato, eorum etiam quos ignorat probitatis publicus aliquando teſtis adſiſtat: generali ſcilicet Eccleſiæ conſuetudine peccandi timorem excutiens, & pia illa præſumptione ac probabili de Epiſcoporum ſuos ad ordinationem dimittentium, & examinatorum, ſuo, ut creditur, munere defungentium, diligentia ac judicio, fideque ſecurus: quid enim timeat ſuo calculo eorum comprobare ſuffragium, quorum publica eſt auctoritas, nec revocanda in dubium fides? Sanè de quolibet, quòd bonus ſit præſumendum eſſe, quandiu contrarium non probatur (a) Canones, (b) legeſque demonſtrant; nec contrarium ſuperiùs oſtenſum eſt: nam quod iis qui veniam ætatis impetrare conantur, ſapientiæ ac honeſtatis morum ſuorum probatio incumbat, ſpecialis ratio eſt, quia in contrarium datur præſumptio minoris ætatis, cui ſæpe adnexa eſt imprudentia, & morum levitas, & petulantia: quod pariter paupertas præſumatur niſi probetur, probitas autem præſumatur quamvis non probetur, rationem reddit (c) Hoſtienſis, quia virtutes unicuique ineſſe debent, divitiæ nemini debentur; ſed neque hæc ratio propoſitæ difficultati ſatisfacit; quippe cùm non omnes ingenii atque animi dotibus præditi eſſe debeant, quæ ad ordinationem requiruntur, qua ergo illæ ratione ordinandis ineſſe præſumuntur? an quia forſan nemo temere ſe ordinibus ſuſcipiendis offerre præſumitur? an potius, quia judicio Epiſcopi admiſſus, utpote publico teſtimonio, bonus eſſe & idoneus præſumi debet, cùm & pro judicio principis ſemper præſumendum ſit, idoneuſque ille credendus videatur, qui publica Judicii auctoritate fulcitur? B imo aliquid ampliùs publicæ auctoritati credendum arbitror, & publico judicio, ut non tantum dignum eſſe ſuſpicari debeamus, quem publico teſtimonio ornatum, novimus; ſed ut profiteri poſſimus nos ſcire ſufficientiam ejus, & teſtari eam nobis abunde eſſe perſpectam, eujus ſufficientiæ publicum nobis teſtimonium innotuerit. Quare cùm Archidiaconis conſtare debeat ordinandos omnes priùs publico examine probatos C fuiſſe, quàm in ordinandorum catalogum relatos, tutò poteſt & ſecura conſcientia dicere, ſcire ſe & teſtari eos dignos eſſe ſaltem quantum humana fragilitas pati poteſt, ſeu verba iſta ad ſufficientiam, quæ pro humanæ fragilitatis modulo penſitetur, ſeu ad ſcientiam, quæ non exactam & omni ex parte abſolutam indagationem ſequatur, ſed eam, quam humana nos adhibere ſinit infirmitas, referantur.

(a) Can. ſi quid, diſt. 86. c. in cúctis 11. q. 3. & can. innocens, 21. q. 4. de præſumptionibus, cap. dudum.

(b) L. ſervos, ff. de manumiſſ. teſtam. ff. de leg. 2. cum patre, §. rogo.

(c) Hoſtienſis in tit. de ſcrutin. in ordine faciendo nu. 5.

ARTI-

ARTICULUS III.

De bono teſtimonio, quod Ordinandus habere debet à ſuo Parocho, Magiſtro ſcholæ, & aliis probatis teſtibus, atque inquiſitoribus ſelectis.

§. I.

De inſtitutione ordinandorum, & præſentatione eorundem per Parochos facienda, vel per Archipresbyteros, ſeu Chorepiſcopos, ex antiquo uſu.

I. QUemadmodum Archidiaconorum in ordinatione Clericorum obſervandum eſt teſtimonium, quod Clericorum vitæ, ac morum inquiſitores, ac cenſores eſſe debeant: Ita Parochorum teſtimonium maximi in ea ponderis eſſe debet; tum quod ad pietatem ac Clericalem obſervantiam ordinandos Clericos ab ipſis inſtitui, atque informari, eorumque curæ, ac directioni Clericos ſaltem per Parochias conſtitutos, committi, ipſiſque conſciis atque inſpectoribus ſuorum ordinum miniſteriis defungi oporteat, tum quod ordinandorum vota ac nomina publicè denuntiare teneantur, & reliquorum de ordinandis teſtimonia, ſuffragiaque ad Epiſcopum deferre.

II. Vetus Eccleſiæ conſuetudo ferebat, ut Clerici omnes qui Eccleſiæ civitatis addicti erant ſimul commorarentur (a) *deputati probato ſeniori, quem Magiſtrum doctrinæ & teſtem vitæ baberent*, ut loquitur Concilium Toletanum quartum: cui affine eſt quod de Clericis canonicè viventibus, ſeu Clericis in Epiſcopio degentibus, loquuntur Concilia duo (b) Moguntinum, & (c) Turonicum III. ſub Carolo habita: cui etiam plura tum decreta, tum exempla quæ non ſunt hujus loci, lucem, atque auctoritatem adferunt: vigebat etiam mos iſte, ut qui per parochias ordinabantur, ii Presbyteris ſeu parochiarum rectoribus educandi, & in diſciplina Eccleſiaſtica inſtituendi traderentur: morem iſtum cum plura oſtendunt, tum maximè (d) Vaſenſe II. Concilium, quod Presbyteris per parochias præcipit, ut juniores lectores ſecum in domo recipiant, *& eos, quomodo boni Patres ſpiritualiter nutrientes, erudire ſatagant, ut, & ſibi dignos ſucceſſores provideant, & à Domino præmia æterna recipiant:* ideo Presbyterorum Parochialium in eligendis iis qui ad Sacerdotium parabantur teſtimonium plurimùm valebat. Hinc ergo Concilium Emeritenſe permittit, imo jubet, (e) *ut omnes parochiani Presbyteri juxta ut in rebus ſibi à Deo creditis ſentiunt babere virtutes, de Eccleſiæ ſuæ familia, Clericos ſibi faciant, quos per bonam voluntatem ità nutriant, ut & officium dignè peragant, & ad ſervitium ſuum aptos eos babeant.* Hinc Toletanum Concilium (f) ſub Reccaredo Oſtiarium à Sacerdote eligendum teſtatur.

III. Hinc etiam Concilium (g) Nannetenſe ſtatuit, *quando Epiſcopus ordinationem facere præſumit, omnes qui ad ſacrum miniſterium accedere voluerint, feria quarta, ante ipſam ordinationem vocandos eſſe una cum Presbyteris qui eos repræſentare debent.* Qui ſunt quæſo illi Presbyteri, qui repræſentare debent ordinandos, niſi vel Presbyteri ſingularum Parochiarum ordinandorum rectores, à quibus illi videntur electi non ſolùm in conſortium vitæ ac contubernium, verùm etiam ad ejuſdem Eccleſiæ miniſterium, qui ideo examini

(a) Toletan. 4. cap. 24. habetur c. omnis ætat, 12. q. 1.

(b) Moguntinũ c. 9. & habetur capitular. lib. 5. cap. 114.

(c) Turonicum 3. cap. 23.

(d) Vaſenſe 2. can. 1.

(e) Concilium Emeritenſe canon. 18.

(f) Conc. Tolet. anno 597. to. 2. Conc. Binii parte 2.

(g) Concilium Nannetenſe can. 11. refertur diſt. 24. canon. quando.

mini intereſſe jubentur, tanquam A vitæ teſtes, ac vades eorum, quos promovendos offerunt, & ordinum celebrationi præſentes eſſe, ut ſuo teſtimonio Eccleſiæ ſuæ electionem confirment, vel potiùs (quod apertè docet alia Concilii Nannetenſis lectio, quæ Archipresbyterorum nomen continet) Presbyterorum iſtorum nomine Archipresbyteri, ſeu Decani, ut ajunt, rurales intelliguntur, qui Clericorum, *qui per minores titulos habitant, vitam cum circumſpectione cuſto* B *diant*, ut loquitur Concilium Regiaticinum, (a) ſeu Ticinenſe ſub Leone IV. habitum, quos proinde ſimul cum Presbyteris parochialibus conſuli de Clericorum ordinatione ſalubriter procuranda velle videtur dictũ Ticinenſe Concilium, dum ait, (b) *ſimiliter autem & ſingulis urbiũ vicinis, & ſuburbanis per municipalem Archipresbyterum, & reliquos ex Presbyteris, ſtrenuos miniſtros procuret Epiſcopus.*

(a) Concil. Ticinenſe cap. 13.

(b) Idem cap. 6.

IV. Quod de Archipresbyteris C diximus, ac Curatis, id Baſilii Epiſtola ad Chorepiſcopos ſcripta evidentiùs oſtendit: cùm enim Chorepiſcopi, quos alloquitur, & de quibus ibi verba facit, ſint iidem qui Archipresbyteri ſeu Decani rurales, qui vicis invigilabant, ſicut Epiſcopi civitati, ideoque Chorepiſcopi dicebantur, quaſi ἐν ταῖς χώραις Ἐπίσκοποι, *in vicis Epiſcopi, & ſuperintendentes*, quod Corepiſcopis Baſilius tribuiſſe D credendus eſt; & quod Presbyteris, ac Diaconis, id Parochis ruralibus & eorum Diaconis. Chorepiſcoporum autem officium antiquiſſimum fuiſſe docet, ut examinantibus Presbyteris, ac Diaconis, qui cum ordinandis verſati fuerant, totius vitæ ordinandorum anteactæ ſeriem atque rationem, & quæ obſervaſſent ad Corepiſcopos referentibus, ipſi ſuſceptis ſuffragiis ordinandum probarent, de eoque Epiſcopum monerent, & ſic in Sacerdotalem catalogum referrent: quam regulam ipſos prætergreſſos conqueritur, adeò ut Epiſcopis minimè admonitis auderent omnem in ſe auctoritatem transferre, & Presbyteris ac Diaconis permitterent, quos vellent, ordinationi offerre, favore vel gratia, vitaque eorum minimè examinata: quod de cætero fieri ipſe vetat, jubetque uniuſcujuſque pagi Clericorum indicem ad ſe mitti, nec ullum niſi examinatum offerri, nullum pariter niſi ab Epiſcopo ipſo iterum examinatum catalogo inſcribi. Integra Epiſtola digna eſt quæ legatur: hanc Latinam tantum quòd longior ſit, quàm ut latinè, ac Græcè exſcribatur, exhibemus; (c) *Valde malè me habet, quod Patrum de cætero defecerunt Canones, & omnis accurata diſciplina ex Eccleſiis ejecta eſt, & timeo ne incuria, & deſpicientia hac via procedente, in omne confuſionis genus res Eccleſiaſticæ redeant, eos, qui olim Eccleſiæ miniſtrabant, conſuetudo, qua ex Eccleſiis verſabatur, diligentiſſimè, & accuratiſſimè probatos admittebat, & omnis eorum vitæ agendæ ratio curiosè inquirebatur, an non eſſent maledici, an non ebrioſi, an non prompti ad pugnas, an non juventutem rectè erudirent, ac caſtigarent, ut poſſent ſanctificationem rectè gerere, ſine qua nemo Dominum accipiet: & hæc quidem examinabant Presbyteri, & Diaconi, qui cum eis verſabantur; referebant autem ad Chorepiſcopos, qui verè teſtificantibus ſuſceptis ſuffragiis, & eorum admonitis Epiſcopis, ita miniſtrum in Sacerdotalem numerum cooptabant; nunc autem nobis primùm extruſis, nec ad nos referre in animum inducentes omnem in ſe auctoritatem transferunt. Deinde re per ſummam ſocor-*

(c) Epiſt. Baſilii Chorepiſcopis apud Balſamonem inter epiſt. canonicas, & tomo 2. operũ Baſilii.

diam tractata, Presbyteris, & Diaconis permiſiſtis, quos voluerint, vita eorum non examinata, ex affectione vel cognationis, vel alicujus alius amicitiæ indignos in Eccleſiam introducere: & ideo multi quidem numerantur miniſtri in uno quoque Pago, ſed nemo eſt dignus miniſterio Altaris, ut vos ipſi teſtificamini, qui hominibus indigetis in electionibus: quia ergo res deinceps eò proceſſit, ut curari non poſſit, maximè cùm plurimi metu, ne milites referantur, ſeipſos miniſterio ingerant; neceſſario me contuli ad revocandos Patrum Canones; & ſcribo ad vos, ut ad me mittatis indicem miniſtrorum uniuſcujuſque Pagi, & à quo unuſquiſque introductus ſit, & in quo ſit loco. Habete autem & ipſi apud vos indicem, ut veſtræ literæ cum iis quæ apud nos repoſitæ ſunt, conferantur: & nemini liceat ſe ipſum, quando volet inſcribere, ſic itaque per primam indictionem ſi qui à Presbyteris introducti ſint, ad Laicos rejiciantur. De integro autem fiat eorum à nobis examinatio, & ſi ſint quidem noſtro digni ſuffragio, ſuſcipiantur. Purgate etiam Eccleſiam, indignos ab ea expellentes, & deinceps quidem dignos examinate, & ſuſcipite: in numerum autem ne referte, priuſquam ad nos retuleritis, vel ſcitote quod erit Laicus qui ſine noſtra ſententia in miniſterium admiſſus eſt. Hæc Baſilius, circa quæ notat (a) Balſamon, hæc quæ in præſenti Epiſtola de Chorepiſcopis continentur, ſuo tempore exoleviſſe, omneſque Clericos fieri ſolitos fuiſſe ab Epiſcopis, ſola ipſorū probatione: vixit autem 12 ſæculo.

(a) Balſamon ſchol. in præd. can.

§. I I.

Concilii Tridentini circa prædicta decretum, & illuſtratio.

V. IS affinia ſunt Conciliorum noſtri ſæculi decreta, quibus Parochorum, Magiſtrorum ſcholæ, Præfectorum ſeminarii Clericalis ad ordinationem Clericorum teſtimonia deſiderantur. Concilium Tridentinum aliqua ex iis decernit, primum, (b) ut *ad minores ordines promovendi bonum à Parocho, & à Magiſtro ſcholæ, in qua educantur, teſtimonium habeant*: alterum, ut (c) *hi verò, qui ad ſingulos majores erunt aſſumendi, per menſem ante ordinationem Epiſcopum adeant, qui Parocho aut alteri, cui magis expedire videbitur committat, ut nominibus, ac deſiderio eorum qui volent promoveri publicè in Eccleſia propoſitis, de ipſorum ordinandorum natalibus, ætate, moribus, & vita, à fide dignis, diligenter inquirat*. Quibus verbis patet, ſolius Epiſcopi eſſe inquiſitionem in vitam ac mores ordinandorum decernere, Parochos verò ordinarios hujus rei Inquiſitores nuncupandos: quamvis ſi forte vel gratia, vel favor, vel inimicitia, vel aliquid aliud à Parocho timeatur, quod recti judicii vel quæſtionis legitimæ rationem pervertere poſſit, inquirendi provincia aliis ad arbitrium Epiſcopi demandari queat: formam verò Inquiſitionis eam eſſe quam modò explicabimus, ut nempe nomina, ac deſideria eorum, qui ad ſacros ordines promoveri voluerint, publicè in Eccleſia proponantur, ut liberum ſit unicuique indignorum ordinationi intercedere, & defectus ſingulorum in medium proferre. Tertium ſtatuit, ut Parochus, vel is, cui ab Epiſcopo inquirendi auctoritas facta fuerit, (d) *Litteras teſtimoniales ipſam inquiſitionem factam continentes ad ipſum Epiſcopum quamprimum tranſmittat*. Quartum tandem præcipit, ut Clerici omnes (e) *Alicui Eccleſiæ ex mandato Epiſcopi inſerviant, vel in ſe.*

(b) Conc. Trid. ſeſſ. 23. de reform. cap. 5.

(c) Ibidem.

(d) Ibidem.

(e) Ibid. cap. 6. plura de ſeminario vide cap. 18. ejuſdem ſeſſionis.

in ſeminario Clericorum aut in aliqua ſchola, vel Univerſitate de licentia Epiſcopi, quaſi in via ad majores ordines ſuſcipiendos verſentur. Hæc autem ſeminariorum erectio veterem allatam Eccleſiæ diſciplinam ſequi videtur, juxta quam adoleſcentes in uno conclavi manere jubebantur ſub Eccleſiaſticorum virorum moderamine, Eccleſiaſticam diſciplinam pleniùs edocendi.

VI. Concilii Tridentini decreta iſta, Mediolanenſes maximè ſub ſancto Carolo conſtitutiones fuſiùs explicarunt, ex quibus Galliæ aliquæ recentes Synodi plura excerpſerunt, quæ etiam quædam ad Tridentinorum decretorum faciliorem obſervantiam ex ſuo addiderunt. Quid ergo conſtitutionibus Conciliorum Mediolanenſium de literis teſtimonialibus, quibus Ordinandum munitum eſſe neceſſum eſt, cautum ſit (quæ nempe hac de re locupletiſſimè decreverunt) hic maximè videamus; neque tamen quid in aliis præſertim Gallicanis Conciliis ea de re ſtatutum ſit, ſilentio obruamus; quæ autem ad propoſitum recentiora Concilia decernunt, ad plura capita revocari poſſunt; alia enim curam Parochi ad Clericos formandos neceſſariam oſtendunt: alia temporis, à quo literæ teſtimoniales ſcriptæ ſunt, habendam eſſe rationem: alia à quibus literæ iſtæ teſtimoniales conſcribendæ: alia quarum rerum publica teſtimonia oſtendi debeant; alia tandem qua forma conſcribi literas Parochorum, vel aliorum teſtimoniales oporteat, nobis manifeſtant.

§. III.
De cura Parochorum circa ordinum candidatos.

VII. Curam Parochorum in iis inſtruendis, atque ad pietatem, ac diſciplinam informandis, nec non etiam diligenter obſervandis, quos ad Clerum vel idoneos judicaverit, vel à parentibus, vel ſua indole ad Clericalem ordinem ferri perſpexerit, iis verbis luculenter Concilium quartum Mediolanenſe inſtruit, & accendit: (a) *Ubi*, inquit, *primum Epiſcopus aut Parochus aliquem novit, qui vel ſponte ſe Clericali militiæ adſcribi velit, vel à parentibus adhuc infans deſtinetur, hoc ſedulo curet, ut ille quo diligentius Clericali diſciplinæ vitæque religioſæ inſtitutis primùm imbuatur, Eccleſiam frequentiùs adeat functiones quas Clerici obeunt, cæteraque id generis miniſteria cernat, ipſique Parocho vel alii Sacerdoti, quem idem Epiſcopus maluerit, in diſciplinam curamve traditus, Eccleſiaſticorum hominum conſuetudine utatur: ſicque multiplici ratione, cum paulatim, & Clericalis vitæ officiis obeundis, & laboribus ſuſcipiendis aſſuefiat: tum diſcat etiam atque animadvertat, quod vitæ genus, ſi ordinis Sacramento initiari vult, ſequi debeat preindeque de re tota maturius ante deliberet. Parochi verò ſit, illiuſve cujus curæ Epiſcopi juſſu traditus eſt, eum quæcumque Clericalis vocationis inſtitutionisve ſunt aliquando monere, ac docere diligenter. Item ut ad Eccleſiæ miniſterium complures inſtituantur, qui ab ineunte penè ætate ad pietatem, vitæque innocentiam cum literarum doctrina conjunctam, accuratè inſtructi, & ſanctè, utiliterque poſt inſerviant: illud unuſquiſque Parochus valde ſtudeat, ut quàm plurimos poteſt pueros præſertim pauperes bona indole præditos, qui ſpem afferant, ſe ſacris initiatos, miniſtros utiles fore ad Eccleſiaſticæ vitæ normam accuratè erudiat, eoſdemque præterea, cùm ante,*

(a) Concil. Mediol. Provinciali 4. parte 3. tit. quæ pertinent ad Sacramentû ordinis.

ante, tum etiam in primis poſt ſuſceptam Clericalem tonſuram, ac deinceps minoribus ordinibus adſcriptos, pro paternæ charitatis ſtudio, optimis moribus Clericali religioni congruentibus, Clericarumque functionum diſciplina bene informet, literiſque inſtruat; eos præſertim, qui ab aliis probatis viris artem literariam profitentibus ob inopiam, aliamve cauſam, commodiùs diligentiuſque erudiri non poſſunt. Tum ſubdit, *eorum autem ſingulorum mores, ſtudia, literarumque progreſſionem Epiſcopo Parochus aliquando ſignificet; ut ſuo tempore vel in ſeminarium cooptati, vel alia quacumque via adjuti, pro ætatis ratione, proque ingenii captu, ſtudiis gravioribus ſe dedere queant.*

VIII. Quàm gemina ea ſunt iis quæ ſupra ex (a) Concilio Toletano 4. (b) Vaſenſi 2. (c) & Emeritenſi protulimus. Iis adde ex Concilio (d) Romano ab Eugenio II. habito: & à Leone IV. innovato, Clericis junioribus præcipi, ut in uno dormitorio & refectorio habitent & præfecti ſupra eos honeſtæ vitæ conſtituantur. (e) Ex Toletano II. & Aquiſgranenſi lubet etiam quædam adjungere, quæ conſtitutionem Concilii Mediolanenſis, non novam legem, ſed antiqui moris renovationem eſſe demonſtrent. Toletanum ſiquidem ſecundum, *de iis quos voluntas parentum à primis infantiæ annis in Clericatus officio mancipavit, ſtatuit obſervandum, ut mox cùm detonſi, vel miniſterio electorum contraditi fuerint, in domo Eccleſiæ ſub Epiſcopali præſentia, à præpoſito ſibi debeant erudiri.* Quod de Clericis (ut Concilia nonnunquam loquuntur) Civitatenſibus debet intelligi; nam de forenſibus & Vicanis (f) Aquiſgranenſe eos non ſub Epiſcopali præſentia, ſed in congregationibus ſibi commiſſis erudiendos ſic monet, ut & rectores Eccleſiarum eis corrigendis invigilent, & ut verbis ipſius Concilii utar, *à prælatis conſtituendus ſit probabilis vitæ frater, qui eorum curam ſumma gerat induſtria,* atque, ut aliqua hujus rei exempla attingamus, plura forte alio aptiori loco daturi legimus (g) Paulinum vitæ Ambroſii ſcriptorem ſub Caſti Diaconi cura fuiſſe, cui ideò, id quod à ſe, cùm ſub Ambroſio Amanuenſis officio fungeretur, viſum eſſet, continuò retulit tanquam ſpiritali patri, & pædagogo: (h) Legimus ſanctum Gregorium, qui poſtea Agrigentinus fuit Epiſcopus, cùm à Potamione Epiſcopo in Clerum adſcitus eſſet, Donato Archidiacono donatum fuiſſe; (i) Legimus ſanctum Trudonem ab Epiſcopo, à quo in Clerum admiſſus fuerat, præſente Eccleſia, in manus prudentis & religioſi viri datum erudiendum, & de publico alendum: (k) Legimus ſanctum Bernardum Epiſcopum poſteà Hildeſheimenſem in diſciplinam traditum ab Oſdago Epiſcopo; Diacono Folcmaro, & Tangmaro, qui tunc primicerii ſcholæ dignitatem gerebat, & ejus vitam poſteà conſcripſit. Quæ omnia oſtendunt Clericos olim quibuſdam ex Clero religioſis viris traditos fuiſſe, qui & ipſos ad virtutem, & Eccleſiaſticam diſciplinam informarent, eorumque profectum Epiſcopo referrent.

IX. Atque utinam ſanctiſſima iſta diſciplina reſtitui poſſit, ut probatos Clericos habeamus; nec unuſquiſque ſuo arbitrio relinquatur, ſed cogatur ad legem, ac meliorum exemplum vivere, quicumque reliquorum norma debet eſſe ac regula: inſtruatur in Eccleſiaſticis officiis, qui ad ea per ſacrorum ordinum

(a) Tolet. 4. can. 24

(b) Vaſenſe 2. can. 1.

(c) Emeritenſe can. 18.

(d) Rom. ſub Eugenio 2. cap. 7. refertur 12. quæſt. 1. can. neceſſaria.

(e) Tolet. 2. can. 1. refertur diſt. 28. can. de iis.

(f) Aquiſgran. Conc. can. 135.

(g) Paulinus ipſe in vita Ambroſii.

(h) Simeon Metaphraſt. in vita S. Greg. apud Sur. 23. Novembris.

(i) In vita Sancti Trudonis à Theodorico Abbate S. Trudonis conſcripta apud Suriũ 23. Novembris, cap. 11.

(k) In vita S. Hildeſheimenſis cap. 2. apud Sur. 20. Nov.

num ſuſceptionem deſtinatur: Clericalibus moribus aſſneſiat, qui Clericatus geſtat inſignia, ejuſque ordinis favores, privilegia, ac beneficia ſibi vendicat: nullus ad imperii Eccleſiaſtici apices, niſi obedientiæ meritis, nullus ad cœleſtis magiſterii gradum, niſi diſcipulatus gloria: nullus ad Sacramentorum diſpeoſationem, niſi per Eccleſiaſtica miniſteria, contendat; utinam nemo niſi notus cæteris præponatur ad exemplum: nemo niſi in minoribus tentatus ad majora B feſtinet, nemo niſi diuturna converſatione probatus ad Sacerdotium aſpiret. Quid? ità ne vileſcet Clericatus digoitas ac Sacerdotii, ut cùm Monachos, nec veſte religioſa induere mos ſit ante probatiooem, nec ad privatam vitæ perfectionem amplectendam ſine diligenti examine, & annua ſaltem, ſub probato virtutis magiſtro, probatione, & regularum Monaſterii ſedula explicatione, admitti conſuetudo Eccleſiaſticis legibus ſubnixa permittat: ad Sacerdotii C verò faſtigium, Eccleſiæ curam, ac Magiſterii gradum is admittatur, qui in Eccleſiaſtica diſciplina à nullo inſtructus, nec ab ullo probatus, nec in officiis ſuis exercitatus fuerit. Ao non Clericalis vitæ ſuſceptio melioris vitæ profeſſio, (a) *cum bonus Monachus vix bonum Clericum faciat?* an non reipublicæ Chriſtianæ magis neceſſarius eſt Clericornm iſte delectus? quippe D cnm Clerici ſint lux mundi, qua extincta vel immiouta, oeceſſum eſt, ut denſa populus ignorantia & vitiórnm nocte obvolvatnr: ſal terræ, quod ſi evacuatnm fuerit, in quo ſalietur: oculus Eccleſiæ, qui ſi ſimplex fuerit, totum corpus lucidum erit. Sed quid fuſiùs in re quæ probari non debet, ſed ſuaderi? neſcio verò ntrum perſuaderi poſſit, licet ſummis votis à bonis omnibus

(a) Auguſt. Auſel. epiſt. 76.

A expetatur; crediderim tamen à tam bonis Antiſtitibus, tamque piis, & Eccleſiaſticæ diſciplinæ ſtudioſis & expeti & ſperari, & brevi expectari poſſe. Legantur varia ad hanc rem ſaluberrima decreta in Concilio Provinciali (b) ſecundo Mediolaneoſi.

X. Conſultò autem, & maturè Concilium Mediolaneoſe pauperes præſertim à Parochis ad ſacra miniſteria præparandos monet: nam & (c) Chriſtus pauperes ad Apoſtolatum promovit, (d) ignobilia & contemptibilia mundi eligens, nt fortia quæque confunderet; eaque Angelicæ legis nota eſt, (e) ſive quod pauperes euangelizentur, ſive quod pauperes euangelizent. Unde etiam primis Eccleſiæ temporibus, vel ſoli. vel ſaltem plures pauperes Cleri Catalogo inſerebantur: extat ſiquidem lex magni Conſtantini Imperatoris quæ vetat, (f) *nullum deinceps in ſtructum idoneis facultatibus, atque obeundis publicè muneribus opportunum, ad Clericorum nomen obſequiumque confugere; ſed eos de cætero in cæterorum duntaxat locum Clericorum ſubrogari; qui fortuna tenues, neque muneribus civilibus teneantur obſtricti;* ideoque non temerè fortè ſuſpicabimur Eccleſiam, quæ pauperum ſanguine plantata eſt, quæ eorumdem ſudoribus coaluit, quæ laboribus adolevit, primum juventntis illius vigorem vix recuperare poſſe; niſi pauperes quoque, ſed urbanè, & generoſè inſtituti, ad Clericalis ordinis luxati ruinas reſarciendas inquirantur; maximè verò, cùm non jam ad nrbium ac populoſarum civitatum cultnram ſed ad vicorum & ignobilium oppidorum inſtructionem, Clericorum multitudo vel induſtria deſiderari videatnr; nam (g) *parvuli petierunt panem & non erat qui frangeret eis;* divites autem hujus mun-

(b) Conc. Provinc. Mediol. 2. decret. 27. 28. 29. 30.

(c) Lucæ 6.

(d) 1. Cor. 1.

(e) Lucæ 7.

(f) l. 3. Cod. Theodoſ. de Epiſc. Cleric.

(g) Thren. 4.

(a) Geneſ. 49. mundi ſaturati ſunt, nec (a) tam pane Chriſti præbituro alioqui delitias regibus ſaginantur, quàm onerantur: quis autem corruptis nunc Eccleſiæ moribus, ex divitibus hujus mundi, ac ſapientibus in vicis illis, atque ignobilibus oppidis ad parvulos pauperesque in fide nutriendos, niſi parvulus, & ex paupere familia adſtringi ſe patitur? quis niſi in paupere domo educatus, huic ſe officio Eccleſiaſtico addici ſinit, ex quo nonniſi tenuia emolumenta decerpantur? at his præſertim officiis reperiendi ſunt qui defungantur, pinguiores enim redditus officia beneficiaq; cùm plures ambiant, faciliùs eſt ex pluribus magis idoneos, ſi lubeant, ſeligere; deſeri autem eas Eccleſias quæ ſunt tenuioris redditus, nec tamen minoris momenti, neceſſum eſt, niſi pauperes aliqui ad ſacros ordines gerendos præparentur.

XI. Salutare quoque conſilium ut ad Chriſtianam pietatem, Clericalem modeſtiam ac diſciplinam functioneſque Eccleſiaſticas Ordinandi ſub ineunte ætate formentur, inſtituantur, inſtruantur: (b) *bonum eſt viro, cùm portaverit jugum ab adoleſcentia ſua:* bonum eſt ſi iis moribus Clerici innutriantur, quibus conſeneſcant: ſi Sacerdotales priùs appareant, quam Sacerdotes evadant: nec profanas curas Eccleſiaſticis inſerant, vel immiſceant; ne vel ex infœlici hominis ſæcularis radice mundanæ vanitatis germina aliquando ſuccreſcant, quæ adoleſcentes Clericalis diſciplinæ ſurculos præpediant: vel prophanarum cogitationum immixtione tota virtutum Eccleſiaſticarum ſinceritas enecetur. Grave eſt, ea, quæ in ætate tenera didicerimus, poſtea dediſcere, eaque exuere quibus primum aſſueverimus, ea fugere quæ nobis anteà blandiebantur: neque adeò facile flecti poſſunt animorum noſtrorum motus, ut, quò voluerimus illicò dirigantur: maxima, eaque gratiſſima in animos habituum tyrannis, quam nobis ipſis impoſuimus, ſed quam non facilè excutimus: neſcio quibus compedibus irretiunt nos mundanæ cupiditates, ubi ſemel animos invaſerint, ut ab iis citiùs tibi caveas, quàm purgare teipſum poſſis: ſimiliter & voluptates ita hominem detinent ut faciliùs ſit eas neſcire, quàm expellere. Quid de ſæcularibus deſideriis ac profanis occupationibus, vel ludis, vel oblectamentis loquar, quorum fuga Clericis, qui ad Eccleſiaſticam diſciplinam à teneris unguiculis minimè formati fuerint, difficiliùs perſuadetur, quia à cæteris hominibus tuta conſcientia retinentur! neque verò ſacrarum functionum, & regendarum animarum ſcientia, quæ artiū omnium dignitatem & difficultatem tranſcendit, optimè addiſci poteſt, niſi ad eam ab ipſa ferè pueritia accedamus, non tam quod nullum ſatis in ea acquirenda diuturnum tempus inſumi poſſit, quàm quod non niſi docilem ac vacuam ab aliis ſapientiæ humanæ (quæ (c) *ſtultitia eſt apud Deum*) meditationibus animam ſubire poſſit: abſcondit enim eam Deus (d) à ſapientibus & revelavit parvulis, eam, inquam ſuo tempore exercenda parvulis iſtis ſenſim cum pietate inſtillat, de quibus dicit Chriſtus, (e) *ſinite parvulos venire ad me.* Sapienter quoque & conſultò prædictæ conſtitutiones Mediolanenſes, ſacris functionibus, dum adminiſtrantur, præſentes volunt eſſe eos, qui ad Clericatum, & ſacros ordines diſponuntur, ut quemadmodum olim illuſtrium familiarum adoleſcentes Senatui Romano auditores intererant, ut ad reipublicæ negotia aliquando capeſſenda maturiùs forma-

(b) Thren. 3. (c) 1. Cor. 1. (d) Matth. 11. (e) Marci 10.

marentur: ita juniores iſti, Sacerdotalis ordinis candidati, dum ſacrorum adminiſtrationem, & totam ordinis Sacerdotalis πολιτείαν cernunt ad eamdem praxim, & diſciplinam inſtruantur.

§. IV.

De obſervando tempore literarum teſtimonialium in gratiam Ordinandorum:

XII. Fuſior mihi in hac parte diſcutienda fuiſſe videor; alteram ideò, quæ eſt de tempore, quo literæ teſtimoniales pro ſacris Ordinibus conſcriptæ ſint, adnotando breviter perſtringimus: de hoc capite ſic loquitur prædictum Concilium quartum provinciale Mediolanenſe, (a) *Sæpe illud facileque evenit, ut vel hominis mores mutentur, vel quod de illius vita minus antea notum, atque exploratum erat id poſtea aliquando pateſiat: quo fit ut quem Epiſcopus, Superiorve aliquando probavit, dignumque exiſtimavit, aliquo etiam ſacro ordine initiari, illum ipſum poſt inveniat indignum neque idoneum eſſe, cui idem, vel major ordo conferatur;* hinc concludit, *Epiſcopus, aliuſve Superior, prout pro ſua prudentia, pietateque expedire cenſuerit, imprimis videat, ne cuiquam antequam ſacræ ordinationis tempus proximè inſtet, literas ejuſmodi teſtimoniales dimiſſoriaſve pro ordinibus ab alio Epiſcopo ſuſcipiendis, ſine neceſſaria cauſa unquam concedat, &c.* Similia in literis dimiſſoriis ſeu teſtimonialibus ab Epiſcopo, vel ſuperiore Regularium prudenter ibidem caventur: de quibus licet hic ſpeciatim non agamus, quia tamen ſimiliter monet, ut ſæculares qui in aliena diœceſi aliquo temporis ſpatio proximè fuerint, ab eo Epiſcopo ſupe-

(a) Concil. Mediol. 4. parte 2. tit. quæ pertinent ad Ordinis Sacramentum.

A rioreve, apud quem proximè manſerint, eo modo quo regulares, qui à ſuis Monaſteriis abfuerint, teſtimonium habeant: hæc referre non abs re fuit, ut teſtimonialium literarum, præſertim quo ad tempus ſcriptionis, uberiorem haberemus notitiam; maximè cùm ratio, quæ ibi profertur generatim oſtendat, literis teſtimonialibus niſi recenter ſcriptis niti non debere qui Clericum ordinaturus eſt.

XIII. Clariùs autem teſtimo-
B nium, quarum adferendarum cura penes ordinandos eſſe debet, tempus oſtendit, dum tempus earum adferendarum ſtatuit, (b) *quod præſtitutum fuerit ordinandis, quo examen ſubituri ordinis ſuſcipiendi cauſa ad Epiſcopum conveniant,* in quo videtur diſcrepare à Concilio Colonienſi habito tempore Pauli tertii & Caroli V. Imperatoris, (c) quod quatuor Temporibus, ut vocant, ante ordinationem ordinandos Vica-
C riis Epiſcopi Generalibus præſentari debere ſtatuit, *Eoque*, addit, *ipſo etiam tempore ordinandi teſtimonium vitæ, ac converſationis ſecum afferent, ut Vicarii noſtri in Pontificalibus, cum ex reſponſione, tum vita præcedente colligere poſſint, an admittendi videantur, & num referat diligentiùs, de vitæ teſtimonio ante appetens ordinationis tempus inquirere.* Favet autem Mediolanenſi (d) Concilium Tridentinum,
D cui ſtandum omnino propter eminentiorem auctoritatem judico, cùm enim per menſem ante ordinationem Epiſcopum adiri decernat, ad inquiſitores reſciendos, qui nominibus ordinandorum, & deſideriis in Eccleſia palàm propoſitis fidele de iis teſtimonium referant, aperte indicat vix ab uno menſe ante ordinationem conſcriptas debere eſſe literas iſtas teſtimoniales, quas Epiſcopus conficiendas procurat, ſed eas recentiores eſſe

(b) Idem ibid.

(c) Conc. Colon. part. 1. cap. 22.

(d) Conc. Trid. ſeſſ. 23. de reform. cap. 5.

eſſe oportere: & cùm uno tantùm ante ordinationem menſe, Epiſcopum adeundum decernat, non videtur ordinandum aſtringere, ut citiùs teſtimonia neceſſaria deſerat. Porrò (a) Aquenſis Synodus ſub Alexandro Canigiano hac in re, ſicut & in cæteris Mediolanenſi conſtitutioni veſtigiis inhæſit, ſtatuens, ut *literæ dimiſſoriæ de ordine ſuſcipiendo, & teſtimoniales de præſtitis functionibus, de vita, morumque honeſtate, neque vetuſtiores ſint duobus menſibus à die ſacræ ordinationis ſupputandis, niſi aliud ex cauſa Epiſcopo videatur*. Porrò teſtimonium pro ordinando datum, interveniente aliquo ejus defectu, vel crimine, vel de novo cognito, cùm antea minimè innotuiſſet, ab eo revocari poſſe, qui fidem ſuam priùs obſtrinxerit, & rationi conſentaneum eſt, & pluribus juris Canonici (b) teſtimoniis legitimum procul dubio oſtenditur.

(a) Aquenſ. Synod. tit. quæ ad Sacramēti Ordinis adminiſtrationem pertinent. Vide etiam decreta Synodi diœceſanæ Ravennatis à Card. Aldobrand. tit. de ordine num. 5.

(b) Vide cap. accepimus de ætate & qualit. & 8. q. 2. c. dilectiſſimi, 4. qu. 3. ac ſi quis teſtibus, & alibi paſſim.

§. V.

De literis teſtimonialibus, quibus ordinandi probantur, plura ex novo jure complectens.

XIV. Peregimus ex eodem Mediolanenſi Concilio adſtruere, à quibus literæ teſtimoniales pro promovendis ad ſacros ordines, petendæ ſint. (c) *Hæc vero ipſa* (quæ nempe ad ſacros ordines requiruntur, vel quæ ab ipſis arcent) *literis exarata, à Parocho, ab eove cui Epiſcopus id negotii dederit publicè de illis proponentur, die feſto inter ſolemnia, in Eccleſia cathedrali & propria parochiali, & in illa quoque, in cujus finibus poſtremò domicilium habuerit, & præterea Epiſcopus cenſuerit. Ac quod ad cenſum attinet in ea omnino parochiali Eccleſia, intrà cujus limites major* A *ejus cenſus, ſive Eccleſiaſtici, ſive alterius generis pars poſita eſt: ut denuntiari queat, ſi quæ vel confictio ſufficientis cenſus, vel alia fraus ſubeſt, vel aliud, quamobrem illud beneficium, aliumve cenſum non pacificè poſſideat: vel ſi quæ cenſus illius pars ære alieno, aliove modo obſtricta teneatur, unde is deinde initiatus ſacris non habeat ſatis unde vivat, cogaturque propterea turpiter vitam quæritare, hac adhi-* B *bita ratione, inquirat diligenter is, cui id muneris Epiſcopus dederit, de eorum, qui prima tonſura, vel ſacris majoribus ordinibus initiandi ſunt, natalibus, ætate, vita, & moribus, ac cæteris, quæ oportet, à viris ſpectata probitate. Nec verò iis teſtimonialibus ſolùm, quæ eorumdem qui ordinibus initiandi, nomine fient, vel afferentur, contentus omnino ſit; ſed aliunde etiam, pro officii ſui munere, ea omnia de* C *illis ſtudioſè indaget, ut ſibi hoc de genere toto veritas omni ratione conſtet. Quin imo, quod ad mores illorum inquirendos attinet, teſtificatio ab iis nulla conquiratur, quos ſuæ vitæ teſtes ipſi attulerint, nominarintve; ſi id teſtimonii genus ab aliis ſpectata integritate viris rectè haberi queat: alia præterea omnis diligens cautio, ac ratio in hac ipſa tum indagatione, tum teſtificatione, ab eo quem huic muneri Epiſcopus* D *conſtituerit, adhibeatur*, plura de hoc capite, infra, ubi ea explicabimus, de quibus teſtimonium perhiberi debet.

(c) Concil. Mediol. cit. ſup.

XV. Ea verò omittimus quæ ad teſtimonium de cenſu, qui in titulum ſeu alimentum Clerico ordinando aſſignantur, legitimè inquirendum pertinent, quibus nempe fraudes præcipuæ, quæ iſti legi fieri ſolent, quæ de cenſu annuo Clericorum præſcripta eſt evitantur: aliàs

forte

fortè fuſius de eo Clericorum cenſu dicturi ſumus: ſed hic circa literas teſtimoniales, quæ de vita, & moribus ordinandi confici debent, nobis ſermo erit, de quibus hæc prædicta conſtitutione præcipuè decernuntur, puta locus aſſignatur, in quo denunciationes publicæ, & inquiſitio facienda ſint, locus nempe originis ordinandi, & locus domicilii, ſeu in quo ultimùm ipſe verſatus eſt; denunciatio publica tum in Eccleſia parochiali, tum in Cathedrali fieri præcipitur; die Sancto, ac ſolemni Parochus, aut alius, cui Epiſcopus hanc curam demandare voluerit, denunciatores, atque inquiſitores fieri jubentur: teſtium etiam qualitas, à quibus ipſi teſtimonium petere debeant, præſcribitur, ut viri ſint ſpectata probitate non ab ipſo ordinando ſubintroducti, ſed aliunde conquiſiti. Hæc verò non ſolùm decernuntur pro iis probandis, qui ad ſacros ordines aſpirare, verùm etiam pro iis, qui prima tonſura initiari voluerint. In quo ([a]) Tridentini, Rothomagenſis à Carolo Borbonio habiti, Aquenſis ab Alexandro Canigiano, Turonenſis à Simone à Maille, Burdegalenſis, tum à Franciſco Cardinale de Sourdis, cum ab Archiepiſcopo Sanſaco habitorum Conciliorum ſanctionibus videtur eſſe hæc conſtitutio ſeverior, quæ diſtrictam illam inquiſitionem, nonniſi ad ſacros ordines prærequirunt: ad tonſuram, & minores ordines Parochi dumtaxat, & Magiſtri ſcholæ teſtimonium ut ſufficiens recipiunt: in reliquis verò per omnia prædicto Mediolanenſis Concilii decreto conſentiunt.

(a) Inferiùs prędicta Concilia citabuntur.

XVI. Tridentinam ſanctionem jam præmiſimus, Gallicanas quarum jam meminimus Conſtitutiones, hic attexere lubet: quæ etiam reliquis capitibus confirmandis lucem afferent non minimam, & ſuam

A apud nos illis auctoritatem impartientur. Synodus ergo Rothomagenſis de teſtimonio ad primam tonſuram requiſito ſic loquitur, ([b]) *Prima tonſura non initientur, niſi qui attulerint in ſcriptis fidele teſtimonium à Parocho, quod nati ſint de legitimo matrimonio, & quod Confirmationis Sacramentum ſuſceperint:* de teſtimonio verò quod ad ſacros ordines contendenti neceſſarium ſit, ita ſtatuit. ([c]) *Epiſcopus*
B *ante menſem, quàm ordines conferat, per Decanos rurales, in tota diœceſi ſignificet, ut qui ad Subdiaconatum admitti deſiderabunt, mandatum ab eo accipiant, quo ordinandorum Parochus, aut alter cui magis expedire videbitur, committatur, qui nominibus, ac deſiderio eorum, qui volent promoveri per tres dies Dominicos, aut feſtivos publicè in Eccleſia proclamatis, ſicut fit in matrimoniis de ipſorum ordinando-*
C *rum natalibus, ætate, moribus, & vita, à fide dignis diligenter inquirat, & literas teſtimoniales ipſam inquiſitionem continentes ad ipſum Epiſcopum quamprimum tranſmittat.*

(b) Synod. Rothomag. tit. de Epiſcoporum officiis num. 4.

(c) Ibid. n. 8.

XVII. Synodus Aquenſis de publica iſta inquiſitione, ac denunciatione hæc ſtatuit, ([d]) *Quicumque ad ordines majores promoveri velint, menſe integro ante ſtatutum ordinationis diem ad Epiſcopum conveniant; tum ſua, ſuorumque paren-*
D *tum, patriæ, parochialiſque Eccleſiæ, in cujus vicinia nati ſunt; & in qua item habitant, nomina, tum præterea beneficium Eccleſiaſticum, penſionemve, aut patrimonium, aut ſponſionem, vel cautionem, cujus nomine titulove unuſquiſque eorum ordine ſacro initiandus ſit, rectè diligenterque ſingula notata, ad Secretarium Epiſcopalem adferent. Epiſcopus verò id ipſorum Parochis negotii dabit, ut pu-*

(d) Syn. Aquenſis tit. quæ ad Ordinis Sacramenti adminiſtrationem.

blicè propoſitis promovendorum nominibus, aliiſque præmiſſis, à fide dignis, gravioribuſque pagi illius viris, juramento obſtrictis diligenter inquirat, & de iis omnibus literis accuratè obſignatis ad Epiſcopum reſcribat. Iis quædam alia ſubjungit quæ commodiùs infra referemus.

XVIII. Synodus (a) Turonenſis in hac præſcribenda denunciatione videtur eſſe laxior; hanc tamen obſervantiam paucis, iiſdemque verbis commendat quibus Colonienſe Concilium ſub Adolpho Archiepiſcopo celebratum eam præceperat, (b) *Quoniam non oportet ſacros ordines furtivè ſuſcipere, ſtatuimus & ordinamus, ut quemadmodum jungendi matrimonio trina populo proclamatione denunciantur: ita majoribus ordinibus initiandi, trina denunciatione inſinuentur in Eccleſia parochiæ, quam inhabitant, ad percipienda impedimenta (ſi quæ ſint) quæ debeat Parochus Epiſcopo ac ejus Officiali ſignificare; qua quidem proclamatione utendum eſſe intelligimus, ſi commodè fieri poteſt, nec veriſimilis ſit ſuſpicio, malitioſos ibidem homines, Clericos innoxios à dictorum ordinum ſuſceptione velle deterrere*. In hac conditione apponenda nimis meticuloſi mihi videntur Turonenſis provinciæ Patres: eſto enim malitioſè aliqui Clericos innoxios à ſacris ordinibus ſuſcipiendis avocare velint, objecta mali rumoris accuſatione, conducit tamen Antiſtitem falſa etiam & conficta crimina explorare, quæ ordinandis objiciuntur; & æquius multò eſt, ut vel levem criminis ſuſpicionem eluant ordinandi, antequam ad tantum dignitatis gradum evehantur, quam vel ulla mali labe, aut ullo malo rumore maculatos ordinari: quam ego cenſuram lubentiùs fero, quod nec eam Tridentinis Patribus, nec cæteris placuiſſe probabile ſit, qui prætermiſſa illa conditione publicam omnium ordinandorum denunciationem fieri voluerunt.

(a) Synod. Turonenſis tit. de Sacramẽto Ordinis.

(b) Colon. Cõc. ann. 1549. tit. de altero medio ad conſequendam reformationis executionem neceſſario cap. 4. tom. 4. Concil. Binii parte 2.

XIX. Concilium Burdigalenſe ſub Sanſaco rem iſtam paucis concludit, (c) *ad ordines*, inquit, *promovendi modeſtia, atque probitatis ſuæ à Parocho, & à Magiſtro ſcholæ in qua educantur, teſtimonium habeant*. Alterum ejuſdem provinciæ, cujus ſuperiùs mentio facta eſt, fuſiùs Tridentinam Synodum & preſſiùs conſectatur, ac prolatum jam morem ſuo quoque decreto firmavit; ac de prima tonſura initiandis ita cenſuit, (d) *Statuimus nullum deinceps ad primam tonſuram admitti debere, quin duodecimum ſuæ ætatis annum attigerit: de qua, ac etiam de vita, moribus, converſatione, rudimentis fidei ſtudioſè memoriæ commiſſis, legitimis parentibus, propenſione denique ad vitam Eccleſiaſticam, debitam à Parocho, & præceptoribus ſcholæ atteſtationem adferre teneatur*. A promovendis autem ad minores ordines hoc exegit, (e) *præter teſtimonium à Parocho, & Magiſtro ſcholæ, de vita, moribus, & converſatione, hæc etiam præſtitiſſe fidem faciant; ſcilicet in tradenda doctrina Chriſtiana, in Eccleſiis, in quibus adſcripti fuerunt, Parochos juviſſe, habitum Clericalem geſtaſſe, Eccleſiæ animo inſerviiſſe, nitori, & purgationi earumdem vacaſſe, obedientiam, & humilitatem exhibuiſſe, frequenter ad communionem Corporis Domini piè acceſſiſſe*. Denique de promovendis ad ſacros, ſeu majores ordines his verbis ſanxit, (f) *Circa eos, qui ad majores ordines erunt aſſumendi, cùm ſemel arctam viam ingreſſi, ab ea minimè reſilire poſſint, omniſque pœnitentia ſera ſit eis, & inutilis: eſt*

(c) Conc. Burdigal. an. 1582. tit. de ordine.

(d) Conc. Burdig. cap 6. de ordine num. 2. ſub Cardin. de Sourdis habitũ.

(e) Ibid. n. 3.

(f) Ibid. n. 4.

eſt cur major cautio in iis deligendis A *adhibeatur. Qui minorum igitur officiis rite functi, ad Subdiaconatum promoveri anhelant, hæc priùs attentè circumſpiciant, &c. nec id ſatis; cum enim non pauci quæ ſua ſunt, potius quàm quæ Jeſu Chriſti quærentes, fictis atteſtationibus, & ementito titulo, fæces poſtea Eccleſiæ, & onus accedant: ne quid in iiſdem promovendis latentis vitii fuco, & mendacio contegatur: edicto publico denunciationes in* B *ipſis Miſſarum ſolemniis Eccleſiæ. parochialis, ex qua exorti fuerint, vel in qua diutiùs converſati, morum qualitates patefecerint, fieri præcipimus, quibus denunciationibus palam fiat, omnibus ejuſdem loci parochialis, quinam ex eadem parochia ad Sacrum Subdiaconatus ordinem brevi ſunt promovendi; ac proinde quibuſcumque præcipiatur ſub excommunicationis pœna, ut de* C *promovendorum legitimis parentibus ætate, vita, religione, pietate, converſatione, continentia, ſobrietate, abſtinentia, perſeverantia, propenſione ad vitam Eccleſiaſticam, cæteriſque virtutibus, valore denique tituli ſufficientis ad vitam, ſive Eccleſiaſtici, ſive patrimonii ad ſummam centum viginti librarum argenti adminus aſcendentis, aut è contra, gloriam Deo dantes, veritatem proferant, & revelent, edicimus: de quibus omnibus Parochus fideliter inquirat,* D *teſteſque ipſemet ſibi eligat audiendos, pulſis eis, & reprobatis, qui à promovendo producti veritatem minus referent.*

XX. Ultimo loco addimus duorum anteriorum Conciliorum circa hanc materiam decreta, Senonenſis ſcilicet præſide Antonio à Prato Cardinali, & Archiepiſcopo Senenſi, itemque Franciæ Cancellario anno 1528. & Colonienſis ſuperiùs citati. Senonenſis decretum his verbis concipitur, ([a]) *& ut deinde de miniſtris Eccleſiæ provideamus, nec circa promovendos ad ſacros ordines fraus aliqua committatur, ſacro hoc approbante Provinciali Concilio, de fratrum noſtrorum ſuffraganeorum ſententia & conſenſu, ſtatuimus, ut promotionis tempore, ordo, qui proximè ſequitur, diligenter obſervetur: ut quantum attinet ad ætatem, & mores, non priùs promoveant Diœceſani ſuos ad aliquem ſacrum ordinem; quàm viderint literas teſtimoniales Presbyteri parochialis, quæ contineant duorum aut trium probatorum non ſuſpectorum depoſitiones juramento ſolemni firmatas, de ſufficientia ætatis promovendi, & probata, & inculpata illius vita.* Colonienſis verò hujuſmodi conſtitutio legitur, ([b]) *de doctrina, vita, ac moribus Suffraganeus noſter teſtimonium præceptorum, qui ipſos in literis inſtituerunt, docueruntque, eorum quoque apud quos ſacris initiandus potiorem vitæ partem tranſegit, ac diverſatus eſt, exigere non omittet, idque ad certam formulam quam delineari curabimus, dum enim priſcam Eccleſiam reſpicimus ſummo deſiderio tangimur, priſcos illos ſanctiſſimos mores, non tantum verbis, ſed & re ipſa in Eccleſiam, quod in nobis eſt, reducendi. Illa certè vetuit, ne Epiſcopus ſine teſtimonio Clericorum & plebis Clericos ullos inſtituat. Hinc illæ interrogationes ſolemnes præambulæ: ſunt juſti? ſunt caſti? atque aliæ ſimiles: neque fruſtra ſcriptum legimus, quod quamquam Dominus de conſtituendo Joſue principe præcepiſſet, eumdemque elegiſſet, nihilo ſecius tamen convocari Synagogam voluiſſe.*

(a) Senon. Concil. in decretis morum cap. 3.

(b) Colon. par-te 1. cap. 8.

§. VI.

Quibus in locis publicæ denunciationes ante ordinationem faciendæ, debeant promulgari.

XXI. Conſentiunt, ni fallor, in pluribus Gallicana prædicta Concilia quæ ſelegimus cum Mediolanenſi citato Concilio; differentias tamen leviuſculas aliquas fortè reperias, ſi ipſas cum Mediolanenſi ſanctione contuleris: nolim ego adeò moroſus eſſe, ut vel levia quæque perſequar: ſatiùs eſt partes aliquas Mediolanenſis ſanctionis, utpote ſanctiſſimæ & ſaluberrimæ, confirmare: primùmque jure ſancitum fuiſſe, ut tam in Eccleſia originis, quam in Eccleſia hujus loci, in quo ſive diutiùs, ſive ultimum ordinandi manſerint, eorum nomina, ac deſideria ſignificentur, ratio manifeſta oſtendit, nam & in loco nativitatis plures ordinandorum defectus meliùs reſciri poſſunt; & in loco diuturnæ & ultimæ manſionis de eorum probitate, ac moribus certiùs reſciri poteſt: itaque in utroque inquirendum, ut regularis ordinandorum integritas innoteſcat. Faciunt ad propoſitum Innocentii III. literæ decretales, tum eæ quæ magiſtro cuidam Maximo hujus Pontificis notario diriguntur, quibus illi mandat, (a) *Quatenus ſuper his, & aliis inquirat diligentiſſimè veritatem de meritis electi, & poſtulati apud Venetias, ubi nati fuerant, & diutiùs converſati, de ſtudiis autem eligentium & poſtulantium, & omnibus generaliter, quæ cauſam poſſunt inſtruere apud Conſtantinopolim, ubi ejuſmodi electio, & poſtulatio celebratæ fuerunt*: tum illæ quæ Abbati Sancti Dionyſii, & Priori Sancti Martini inſcribuntur, in quibus ſtatuit, (b) *ut tales ad purgationem* A *admittantur perſonæ, quæ vicinæ ſint*, quod arguit in ordinandi vicinia ſeu Eccleſia ejuſmodi denunciationem eſſe faciendam. Similiter ad probationem tituli in parochia, in qua titulus totus, vel major ejus pars ſita ſunt; ad probationem verò vitæ, morum, & Canonicæ habilitatis ordinandi in parochia, nativitatis ac domicilii ejuſdem denunciationem faciendam eſſe, atque inquiſitionem prudenter hic cavetur. Favet (c) B Gregorii III. reſponſum, quo electionem alicujus electi confirmat, dummodo nihil ſit quod eum impediat, *cujus* (inquit) *vita, vel actus, quia melius poſſunt, ubi eſt converſatus, cognoſcit, inquirantur ibidem*.

(a) Innocentius III. cap. ſcriptum eſt, 40. §. per Apoſtolica, de electione.

(b) Innocentius III. cap. cùm delectus, de electione, purgatione

(c) Gregor. III. cap. poſtquam, de electione, & ibi Gloſſa final.

§. VII.

Parochos ordinarios eſſe inquiſitores in vitam ordinandorum, alios extra ordinem committi poſſe.

C

XXII. Neque verò abs re Epiſcopo aſſeritur ſua auctoritas nominandi quem velit, qui ejuſmodi inquiſitionis munere defungatur, nam cùm ad eum inquiſitio referenda ſit: cùm ipſi onus illud diſcutiendi ordinandos, eoſque vel admittendi vel rejiciendi impoſitum ſit, cùm ſoli ipſi dictum ſit ab Apoſtolo, (d) *Manus cito nemini im-* D *poſueris, neque communicaveris peccatis alienis*: cùm ab eo vel ſolum, vel præcipuè ordinationum illegitimarum ratio requiratur: conſentaneum eſt, ut ipſe inquiſitores deligat, qui vicaria ope id præſtent, quod ipſe, ſi omnibus æquè vacare poſſet, per ſeipſum exequi teneretur: (e) neque enim officio judicis fungi rectè poteſt, niſi inquirendi munus, aut per ſeipſum, aut per alium exequatur: quomodo enim ſententiam feret,

(d) 1. ad Tim. 5.

(e) Vide cap. cũ I. de ſententia, & re judicata, c. judex, 2. qu. 1. & alibi.

rét, niſi inquirat, vel inquirendi ſuo nomine provinciam committat? an poteſt quis admitti niſi probatus? an debet rejici niſi convictus? ut autem probetur vel convincatur inquiſitione opus eſt.

XXIII. Ordinariè tamen loquendo Parochis hoc officium demandari conſentaneum eſt: ex eo enim quod paſſim in alicujus parœcia inquiſitor conſtituatur à Parocho diverſus, qui ordinandorum nomina denunciet, & inquiſitoris, judiciſque officio fungatur, videtur inuri Parocho infamiæ nota, ad quam vitandam, ſi Parocho rationabilis aliqua cauſa id muneris permitti vetet, ſuperiori ipſius Eccleſiaſtico, v. g. Archidiacono, Archipresbytero, Decano rurali, aut alteri id muneris demandare congruentiùs judicarem, ne tam Parocho Epiſcopus diffidere, quàm dignitatem ſuperioris honorare videatur: ſed & Parochis notior ſolet eſſe natalium ordinandorum conditio, ex quorum tabulis probatio natalium petenda eſt: ætas quoque notior, cùm ex iiſdem quoque tabulis ætatis peti ſoleat teſtimonium: educatio, inſtitutioque ordinandi eidem etiam magis patere debent, cujus nempe curam ipſe ſuſcipere debuit: ob quam etiam rationem nihil mirum ſi ordinandi mores ipſi notiores ſint; adeoque quid de quoque præſertim rogandum ſit, quid inquirendum meliùs reſciat. Quid quod alius à Parocho teſtium quoque fidem non tam certò exploratam habere poteſt, quàm ipſe Parochus, cui parochiani magis noti eſſe præſumuntur, quam cuivis alteri: ideoque non dubium eſt, quin cæteris paribus, imò, quin ſublata rationabili cauſa, ob quam ipſe hujus muneris minimè capax cenſeatur, (cujuſmodi ſunt conſanguinitas, affinitas, gratia, inimicitiæ, mala fides, negligentia, &c.) cæteris ipſe præferri debeat.

Quamvis & hoc è re Eccleſiæ eſſe cenſerem, ſi præter juridicialem illam inquiſitionem, aliam Epiſcopus ſecretam & extra judiciorum ordinem à viro aliquo probo, de cujus fide atque induſtria nullatenus dubitet, inquiſitionem haberi præcipiat, & utramque inter ſe conferat; nam & priori propter judicii religionem, & poſteriori propter inquiſitoris auctoritatem ſua fides ſervari debebit.

§. VIII.

Magiſtrorum officium in teſtibus audiendis, & diſcutiendis, veritate, eruenda fide facienda.

XXIV. Parochus, ſive alius quivis, cui inquirendi per Epiſcopum poteſtas facta fuerit, diligenter ſuo muneri vacare debet, & ut loquitur ([a]) Baſilius μετὰ πάσης ἀκριβείας, *accuratè, & cum omni rigore*, teſtium fidem debet explorare, & niſi fallor, omnes poteſt audire, ſed non omnium teſtimoniis debet credere: omnes inquam audire debet, primò, quia ubi civiliter agitur contrà Clericos per modum exceptionis, vel inquiſitionis, omnes ad teſtimonium audiuntur, qui jure, ab accuſatione, vel teſtimonio, ubi contra ipſum criminaliter ageretur, recipi minimè deberent; ut colligitur tum ex Epiſtola Beati ([b]) Gregorii Sabino deſenſori Sardiniæ, in qua cum mulieres tum alios quos de facinoribus Epiphanii Presbyteri aliquid ſcire ſenſerit, adduci teſtificaturos jubet, *quatenus*, inquit, *Eccleſiaſtica diſtrictione liquido poſſint, quæ vera ſunt aperiri*, tum ex reſponſo Innocentii Tertii ([c]) Priori Sancti Fridiani Lucani, & Magiſtro G. Canonico Piſano, in quo, excipiente electo ad Epiſcopatum urbis Lucæ, ne ſœ-

(a) Baſil. epiſt. 181.

(b) Gregorius lib. 2. epiſt. 36. indict. 11. refertur cap. quoniam, de teſtibus.

(c) Innoc. III. cap. tam literis, de teſtib.

fœminæ ſuper matrimonio cum vidua contracto audirentur, pronunciat, *quatenus teſtes ſive laicos, ſive fœminas (duntaxat idoneos) qui ad hoc fuerint probandum inducti, legaliter recipiant & examinent prudenter: excommunicantes ſolemniter, ſi quis eos impedire præſumpſerit, quominus teſtimonium præbeant veritati*. Tertiò, quia ſæpe accidit, ut cujus teſtimonium nullius ſit auctoritatis ad convincendum, nulliuſque ponderis, indicio tamen eſſe poſſit, quo faciliùs veritas inquiratur: unde etiam jura (a) ab inquiſitione, quæ fit *ad inſtruendum diligentiam judicantis*, perſonas, quæ inhabiles ſunt ad teſtificandum, nequaquam removeri volunt: hinc etiam fit, ut cum laici (b) ab accuſatione Clericorum repellantur, hoc tamen in ordinationibus ſingulare ſit, quod ordinandos oporteat habere bonum teſtimonium etiam ab iis qui foris ſunt, & laici in eorum inquiſitione teſtes quoque recipi debeant; quia nempe non ad vindicanda eorum ſcelera (quo caſu ob reverentiam Clericatus è teſtimonio laici removentur) ſed ad virtutes, aut vitia ordinandodorum, Eccleſiaſticos mores, aut eis repugnantes, bonamque, vel malam famam exploranda (ad quæ laicorum atteſtatione neceſſariò opus eſt) ipſi tunc temporis inquiruntur.

(a) L. ad inſtruendam. ff. de admi iſt. tutorum in quam legem vide adnotationem marginalem, & al.

(b) Cap. de cætero, de teſtib. cap. cum P. Mänoella, de accuſationibus, & 4. q. 6. c. omnibus, & alibi.

XXV. Neque tamen teſtimonio omnium fidere oportet, neque enim eodem, quod citavimus, Innocentii (c) reſponſo electus rejiciendus cenſetur, etſi de variis criminibus accuſatus, quod ſi *qua fortè viderentur probata, teſtes eſſent vel ſoli, vel tales, qui non potuerant illa legitimè comprobare*: quam teſtium inſufficientiam Gloſſa (d) ex eo petit, quod criminoſi, aut infames forent: adducitque auctoritatem Damaſi Papæ epiſtola ad Stephanum Archiepiſcopum dicentis, (e) *teſtes abſque ulla infamia, aut ſuſpicione, vel manifeſta macula, & veræ fidei plenitudine inſtructos eſſe debere, & tales quales ad Sacerdotium eligere jubet divina auctoritas*. Rationi quoque conſentaneum eſt, ut cum in omni judicio infames, & criminoſi fidem non faciant, nec in Eccleſiaſtico, ſaltem in criminibus communibus, integram fidem obtineant; tum quod criminoſi illi facilè ab invidia & inimicitia ad falſum teſtimonium ferendum ſubornentur; tum quod viri boni, & ſeverioris diſciplinæ ſæpè in odium facinoroſorum impingant, & cum iis inimicitias contrahant, quibus formidoloſi ſunt, & à quibus morum diſſimilitudine diſſentiunt: (f) conſentiens tamen malæ vitæ, & famæ hominum teſtimonium, eſto ad pœnam judicialiter infligendam, nullam vim habeat, habere tamen poteſt maximam ad eos repellendos, qui ad ordinationem anhelent, niſi totius illius multitudinis, ut in Athanaſium, Methodium, & alios innocentiſſimos viros, odio pietatis conflata conſpiratio doceatur (cujus rei teſtimonium erit, ſi quos mali accuſant, boni omnes, vel plures commendent) ſecus enim bonum non habent teſtimonium ab iis qui foris ſunt, quos plurimi conſentientibus ſuffragiis, quamvis criminoſi, accuſarint.

(c) Cap. cum in literis, de teſtib. ſuprà citato.

(d) Gloſſa ibidem.

(e) Damaſus epiſt. 3. cap. 3. refert. 2. q. 7. c. teſtes.

(f) Lege integram quæſt. 7. cauſæ primæ.

XXVI. Cæterum ad eorum qui ordinandi ſunt, probationem, conquirere tantum oportet bonorum teſtimonia. Docent (g) Anacletus, qui ad minorum etiam ordinum collationem *trium veracium teſtimonium*, Auguſtinus qui ad omnes ordines (h) *majorum conſenſum*, requirebat: (i) Synodus quoque Tridentina citata, & Rothomagenſis, quæ à *fide dignis* (k) Mediolanenſis quos *à viris ſpectata probitate*:

(g) Anacletus epiſt. 2.

(h) Poſſidius in vita Auguſtini.

(i) Synodi ſuprà citatæ Triden. Rotho.

(k) Mediol. ſup.

te: ([a]) Aquenſis quæ item à *fide dignis*, *gravioribuſque viris*, præcipiunt inquirendum. Univerſim Euariſtus, veritatem ([b]) *à fidelibus teſtibus*, & Innocentius Tertius in Concilio Generali ([c]) *à providis*, *& honeſtis*, oſtendunt indagandam. Idemque Innocentius Abbati Sancti Dionyſii, & Priori Sancti Martini reſpondet, Eccleſiaſticorum compurgatores, ([d]) *honeſtas perſonas* eſſe debere, quos Alexander Tertius illius honeſtatis, & opinionis eſſe vult, ([e]) *quod veriſimile ſit eos nolle amore, vel odio, ſeu obtentu pecuniæ dejerare*: quibus omnibus conſentit Athanaſius Patriarcha Conſtantinopolitanus Epiſtola Epiſcopis ad Diœceſes ſuas proficiſcentibus: ibi enim de probatione ordinandi loquens, ([f]) *teſtimonium*, inquit, *dicant non quivis, ſed graves homines, qui educationem ejus, & mores norint, anne ſit iracundus, an ſuperbus, an ebrius, an avarus, an pugnax, an dicax, an petulans, an illiteratus*. Favet exemplum Alexandri Severi qui Senatores nonniſi ad ſummorum in publico virorum ſuffragium fecit, dicens, ([g]) *magnum virum eſſe oportere, qui faceret Senatorem*.

XXVII. *Sed & perſonis accuſantium, ac teſtificantium* (prout à Divo ([h]) Gregorio edocemur) *ſubtiliter quærendum eſt*, ei, cui Epiſcopus hanc provinciam dederit, *cujus conditionis, aut cujuſve opinionis, aut ne inopes ſint, aut ne fortè aliquas contra ordinandum inimicitias habuerint, & utrum teſtimonium ex auditu dixerint, aut certè ſe ſcire ſpecialiter teſtati ſint*: notandum præſertim teſteſne amicitia cum ordinandis juncti ſint, an inimicitiis diviſi: nam amicitiarum, & inimicitiarum maxima vis eſt ad infringendam veritatem, & debilitandam

A teſtimoniorum ſinceritatem: ideoque ſicut teſtimonia inimicorum, invidorum, & malevolorum ([i]) jura paſſim infirmant, ita ([k]) & amicorum ſæpe teſtimoniis diffidunt: *Amor* ([l]) ſi quidem *carnalis*, *& timor*, *atque avaritia*, *plerumque ſenſus hebetant humanos*, *& pervertunt opiniones, ut quæſtum pietatem putent*, *& pecuniam quaſi mercedem prudentiæ*, inquiebat ([m]) Callixtus Papa epiſtola ad Epi-

B ſcopos Galliæ. Cujus rei nulla ſunt frequentiora exempla, quàm in promotionibus ad Eccleſiaſticos ordines, dignitates, & officia, in quibus paſſim videre eſt plurimos, cùm nemini ſe nocere putent, ſi indignum ad ea obtinenda teſtimonio ſuo adjuvent (in quo tamen omnibus nocent, & toti fidelium cœtui, ad Clericorum præcipuè ordini injuriam inferunt) ſponte de eorum pietate ac moribus

C teſtari, quos facinoroſos & Sacerdotalibus gradibus omnino indignos norunt. Imo videre eſt plurimos, qui pravo errore imbuti obſequium ſe putent præſtare Deo, ſi ſimplices, & minimè malos, Clericatus officio penitus ineptos, ſed egentes, vel familiæ ſuæ oneri futuros, ad Clericatum, & altiores Sacerdotii progreſſiones non teſtimonio ſolum, verum etiam importuna prece, ac prehenſatione provehi curent: con-

D tra quos omnes Concilium Aurelianenſe tertium graviter his verbis pronunciat, ([n]) *De quorum* (indignorum ſcilicet) *promotionibus ſi quis Clericus, aut civis teſtis extiterit, quorum teſtimonio dum creditur, frequenter Pontificis ignorantia prævenitur, cùm agnitum fuerit ordinationem illicitè celebratam, anno integro, à communione pellantur: qui tamen ſi periculoſam infirmitatem incurrerint, viatica illis*

(a) Aquenſ. ſup.

(b) Euariſtus epiſt. 2. refertur 11. q. 1. c. Deus.

(c) Innoc. III. in Conc. generali Lateran. c. 8. habetur c. qualiter, 2. de accuſatione.

(d) Idem c. cū dilectus de purgat. canon.

(e) Alexander III. cap. cum P. Manconella eodem tit.

(f) Athan. Patr. Conſtantinop. epiſt. 5. tom. 3. Biblioth. P.

(g) Lamprid. in Alexand. Severo.

(h) Gregorius Joanni defenſori lib. 12. ep. 30. refertur c. 0. in primis, §. quia ergo, 2. q. 1.

(i) Lege c. qualiter 2. de accuſatione.

(k) Cap. cùm in juventute, de purgat. canon. 2. q. 2. c. omnibus, & 3. q. 5. c. accuſatores, & ſequentib. duobus canonibus, & alibi.

(l) Cap. cùm Manconella, de purgat. can. c. ſimiliter, & ca. accuſatores, 3. q. 5. ac in l. præſes, C. de tranſactionibus, & Authentica, de Monachis, §. cogitandū, & ibid. Gloſſa & addit marginal. v. teſte. Et l. teſtium, §. 1. ff. de teſtib.

(m) Calixtus epiſt. 2. refertur can. accuſatores citato.

(n) Conc. Aurel. 3. c. 6.

illis Communio non negetur.

XXVIII. De iis etiam ſapienter (ᵃ) Mediolanenſe Concilium & & Burdigalenſe recentiùs habitum ſuperiùs citata decernunt: ut, ad favoris & gratiæ ſuſpicionem omnem removendam, rejiciantur, & reprobentur ii teſtes, quos à promovendo productos, veriſimile ſit non adeò ſincerè veritatem eſſe relaturos. In quo Sidonii Apollinaris auctoritatem ſequuntur, cui teſtimonia de poſtulato in Epiſcopum, (ᵇ) *non ſatis grata, quia ſatis gratioſa viſa ſunt*. Cujus ſtatuti utilitas experimento ſupra modum conſtat; docente ſiquidem experientia diſcimus, neminem adeò ſceleratum eſſe poſſe, qui non ſui laudatores, & approbatores, quandocumque opus fuerit, proferre poſſit; adeò gratiæ plurimùm, diſciplinæ & ſtrictiori obſervantiæ parùm datur; adeo abjecte de ſacrorum ordinum dignitate homines cogitant: adeò priorum ſæculorum exemplum rationi prævaluit, ut id licitum putent, quod à pluribus annis viderint uſitatum: favent autem prædictæ conſtitutioni (ᶜ) jura; etſi enim accuſato ad ſui purgationem teſtes producere permittant, attamen *teſtes de domo prodeuntes* Callixtus (ᵈ) & Symmachus (ᵉ) Summi Pontifices approbari nolunt: lex quoque (ᶠ) Julia, judices, quorum domum reus vel accuſator introierint, ſuſpectos habet, itemque eos (ᵍ) qui alienas domos introirent;quod etiam refert Dionyſius (ʰ) Halicarnaſſeus ab Auguſto ſtatutum; quæ quidem licet noſtro inſtituto probando non omnino conſona videantur, non tamen ita aliena ſunt, ut non ex iis quod intendimus inferre liceat; ſi enim in crimine probando, vel excuſando, teſtes domeſtici judiceſque, qui cum reo vel accuſatore verſari ſolent, rejici oporA tet; ſi teſti ſe ſponte offerenti minimè credendum eſt,maximè cùm perſona conjuncta teſtificatur: multò magis (ⁱ) ad promerendam dignitatem inſufficiens eorum teſtimonium videtur,quos candidatus Eccleſiaſticæ dignitatis ipſe produxerit: utpote cùm probabilis ſit ſuſpicio, eos, qui ordinando familiares ad eum ornandum facilè inducendos, ut ſuum ſuffragium vel calculum conferant.

(a) Concil.Mediol. & Burd.a. citat.

(b) Sidon.lib.7. epiſt.8.Euphronio.

(c) Cap. feries, de teſtibus,cap. licet, de probationib. & alibi paſſim.

(d) Caliztus epiſt.2.ad Epiſc. Galliæ, & refertur cap.1.& can accuſatores 3.q.5.

(e) Symmach. in Synodo 5. Romana,refertur can. accuſatoribus,ibidem.

(f) L.1. ff. ad legem Juliam, de ambitu.

(g) L.un.§.4 ff. ad legem Juliã, de ambitu.

(h) Dionyſius Halicarn.lib.54

(i) Cap. ex literis, de integr. reſtit.

XXXIX. Providere etiam debent inquiſitores, ut teſtes eos adhi-

B beant, qui de rebus teſtificentur ſibi notis, & Eccleſiaſticarum virtutum non omnino ignari ſint, ne vel dubia, atque incerta effutiant, vel nimis temerè de aptitudine, ac ſufficientia promovendorum ad Clericatum reſpondeant: quemadmodum enim Clericorum compurgatores, qui objecta ipſis crimina ſimul cum ipſis jurantes refutant, & pœnam removent, Alexandri tertii decreto,

C (ᵏ) *ut idonei appareant, neceſſe eſt, ut ejus quem purgare debent vitam & converſationem agnoſcant*, & ex Innocentio tertio (ˡ) ut ſint vicinæ perſonæ, quæ nempe ordinandorum laudatores atque approbatores, qui præmium ipſis promerentur ampliorum in Sacerdotali ordine graduum, notam debent ipſius vitam habere quam ſuo teſtimonio exornant: non enim idoneus eſt teſtis qui cauſam ignorat, inquit

D (ᵐ) Eugenius Papa. Temerariam quoque teſtificatorum ignorantiam vitandam dixi, ut priùs quæ ſint Clericales ſeu Sacerdotales dotes, doceantur, quàm aliquem iis aptum eſſe pronuntient: fallacia enim ſunt judicia vulgarium hominum, cùm eos idoneos putent Clericali ordini, quos mundanæ ſapientiæ ſtatu diſtentos mirantur, quos rebus ſuis gerendis idoneos, aut ad urbanitatem aulicam compoſitos, aut ad mili-

(k) Alexan.III. cap.cum P.Mâconella de purgat. canonica.

(l) Innoc. III. cap. cum dilectus,eodem tit.

(m) Eugenius in pertractando,de juramento calumniæ.

Digitized by Google

militarem patientiam induratos, aut militari generoſitate feroces ſuſpiciunt; vel quicumque ipſos comitate, ludo, feſtivitate, ſcurrilitate, ſæcularibus oblectamentis, prophanis blandimentis devinxerunt. At non ea debet eſſe probandorum ad ſacros ordines virorum ratio; hos enim ex modeſtia diſciplinæ, ſtudio, gravitate, morumque ſanctitate æſtimare debemus, qui ad Sacerdotium deſtinantur. ([a]) *Docendus* itaque *eſt populus, non ſequendus*, nec vulgi tantùm, ſed mundanorum quorumcumque hominum, examinanda ſunt teſtimonia, nec ſemper amplectenda judicia: ne aliqui nobis probentur, qui, quò magis de quibuſdam, ut illis videtur, virtutibus commendàntur, eò minus ad ſacerdotium apti ab Eccleſiaſticæ diſciplinæ ſtudioſis judicantur.

(a) Caleſtinus epiſt. I. ad Epiſcopos Apuliæ & Calabriæ.

XXX. Denique id etiam hoc loco ſpectandum, cur ([b]) Aquenſis & Senonenſis Synodus citatæ juratos velint adhiberi teſtes; reliquæ verò de teſtium juramento omnino ſileant; cur ([c]) Burdigalenſis ſub pœna excommunicationis ad teſtificandum cogendos teſtes præcipiat, de qua excommunicatione, & inflictione pœnæ cæteræ nihil habeant, prudenter tamen omnes: etenim quamvis ſervato ordine juris, ubi contra aliquem agitur, teſtes jurati eſſe debeant eiſque non juratis minimè credatur, niſi juramenti obligatio ab ipſa parte relaxetur, ut paſſim Eccleſiaſticæ ([d]) leges conſtituunt: attamen ([e]) cùm in aliquem inquiritur, non ad corripienda, vel vindicanda ullius ſcelera, ſed ad indaganda alicujus merita, tunc fori contentioſi leges minimè ſervari neceſſum eſt, ſed regulas charitatis & prudentiæ: non infamia præcedens, non inſcriptio nominis tunc temporis requiritur, quæ

(b) Aquenſ. & Senon. ſup.

(c) Burdigal. ſupra.

(d) Cap. 2. de teſtibus in 6. c. quoties, cap. fraternitatis, cap. nuper, & c. quæſtionibus: de teſtibus.

(e) Item c. tuanos de cohabitat. Cler. & can. ſi teſtes 4. qu. 3. & alibi c. ſuper his de accuſationib. & alibi paſſim.

A omnia, quoties crimen per modum accuſationis opponitur, debent præcedere; non ſi vel crimen probatum fuerit, pœna legitima neceſſariò infligitur: ſed ([f]) *pœnam poterit judicantis diſcretio moderari*; nihilque proinde contra leges committitur, ſi Epiſcoporum arbitrio tunc temporis relinquatur, velintne juratos teſtes adhiberi ad ferendum de vita & moribus ordinandorum teſtimonium, vel minimè juratos: vel ſi B ad majorem cautelam juramentum teſtificationi præmitti jubeantur.

(f) Cap. inquiſitionis citato titulo.

XXXI. Pari modo non dubium eſt, quin ſi iiſdem Epiſcopis æquum videatur, poſſint ipſi fideles, quos nec publica denunciatione, nec privata monitione, nec propriis conſcientiæ ſtimulis, nec Eccleſiaſticæ utilitatis ſtudio ſufficienter ad ordinandorum crimina detegenda induci perſpexerint ad ferendum verum teſtimonium, cenſuræ diſtrictione comC pellere: varia pro teſtibus cogendis ([g]) Alexandri tertii, Clementis tertii, Innocentii tertii, & Honorii tertii extant decreta, quibus teſtes, inflicta recuſantibus excommunicationis, vel aliarum cenſurarum pœna, cogendos eſſe pronuntiant, præſertim ſi ſe gratia, odio vel timore à teſtificando ſubtraxerint. laudare mihi ſufficiat expreſſius & in præſenti materia luculentiùs prædicti Innocentii tertii, Priori Sancti Fridiani, & MaD giſtro P. Canonico Piſano reſcriptum, ut ([h]) *ſuper inquiſitionis articulis tam de fama electi, quàm literis contra eum, cogant teſtes, qui nominati fuerint teſtimonium perbibere veritati*. Si enim, ut fama electi ad Eccleſiaſticam dignitatem inquiratur, teſtes compelli jura permittunt, idem ad ordinandi famam explorandam permittent; præſertim eo tempore, quo gratiæ & amicitiæ plus conceditur, quàm Eccleſiæ ſplen-

(g) Lege integrum tit. de teſtibus cogendis.

(h) Cap. ſuper his, de teſtibus cogendis.

 dori

dori atque dignitati. Id itaque perſpiciens Burdegalenſis Synodus, rectè ſub pœna excommunicationis veritatem promere ſingulis præcipit; reliquæ verò citatæ à nobis nihil hac de re ſtatuentes, quod de re ſuarum diœceſeon foret, id Epiſcopis inſpiciendum, faciendumque reliquerunt.

§. IX.

De quibus rebus in Ordinandos inquiri debeat.

XXXII. Quod jam ſpectat ad ea quorum ſingulis ordinandis facienda fides eſt, coram Epiſcopis ordinaturis: ſeu quæ literis teſtimonialibus confirmata eſſe debet, antequam ordinandi ultimò coram Epiſcopo tententur, examinenturque plura jam (a) ex Tridentino, Turonenſi, Aquenſi, Rothomagenſi, & Burdegalenſibus citatis Conciliis delibavimus, quæ fuſiùs ex citato toties provinciali quarto Mediolanenſi deſcribimus, ubi priùs monuerimus in ea Synodo cautum fuiſſe, ne (b) *propter diligentiam, quam pro ſui muneris officio, Epiſcopus, in eorum qui ordines ſuſcepturi ſunt, natalibus ac moribus, cæteriſque id genus perquirendis adhibuerit, eorum quiſquam excuſetur, quominùs præſcriptas ſibi de ſe ſuiſque conditionibus, qualitatibuſve teſtificationes, certas infra conſtitutas adferat.* Quæ ſanctio videtur eſſe æquiſſima: nam licèt in accuſatione, quæ in judiciali foro verſatur, *actore non probante reus abſolvatur*, ideoque probatio actori incumbat, non reo: hic tamen ſecus agendum eſt, ſcilicet probare debet ſe non indignum, quicumque expetit dignitatem.

(a) Trid. Turonenſe, Aquenſ. Rothomag. Burdegal. utrumq; ſupra.

(b) Conc. provinc. 4. Mediol. parte 2. tit. quæ ad Sacramentū Ordinis pertinent.

XXXIII. Pergit ergo prædictum Concilium ea enumerare, quorum

A fidem, allatis teſtimoniis, facere debet ordinandus, (c) *Omnes*, inquit, *quicumque vel primam tonſuram, vel ordines minores, majoreſve ſuſcepturus eſt, ea ſingula quæ mox infra ordine ſtatuuntur de ſe legitimè teſtata ſuo Epiſcopo faciat. Primò ſe legitimo matrimonio natum eſſe, aut ob natalium impedimentum ſecum diſpenſatum eſſe: præterea ſe vel origine, vel beneficio Eccleſiaſtico, quod in diœceſi obtinet, vel decemnali*

B *domicilio, vel alia quavis legitima ratione Diœceſanum eſſe: tum à Parocho, ludique magiſtro, ut Tridentina Synodus Oecumenica jubet, aut ab eo, quem in quovis ſtudiorum genere audit, aut ſi in ſeminario adſcriptus eſt, ab illius rectore, aut ab aliis, quos Epiſcopus maluerit, obſignatas literas adferat, quibus de vitæ ſuæ diſciplina, moribuſque teſtatum fiat. Doctrinæ item Chriſtianæ Scholas ſe frequentaſſe, id*

C *teſtimonii adferat, vel à Præfecto illarum in parochiali vicina ſua conſtituto, vel ab eo, qui omnium id generis Scholarum curæ præeſt. Hæc præterea teſtimonia adfert, qui ſe prima tonſura initiari vult, ſacro Chriſmate confirmatum eſſe, in Eccleſia frequentiùs, religioſiuſque verſatum eſſe, ſpe eſſe ſe in Clericalis ordinis diſciplina permanſurum: hoc verò teſtimonium à Parocho, aut ab eo Sacerdote habeat, cui ab Epiſcopo*

D *in diſciplinam traditus eſt, poſtquam Clericalis ordinis ſuſcipiendi animum, voluntatemque patefecit; ſacram item Communionem crebrò per annum ſumpſiſſe; licebit tamen Epiſcopo etiam ſine teſtimonio tum ſumptæ Communionis, tum frequentatæ Scholæ doctrinæ Chriſtianæ, ob cauſam, admittere. Qui verò minori majorive ordini initiandus eſt, teſtimonium præter ea, quæ mox ſubſcripta ſunt, adferat etiam de his*

quæ

(c) Conc. provinc. 4. Mediolanenſe ut. citato.

quæ ſequuntur. De prima tonſura, aut de ordine quem proximè ſuſcepit, de illius ordinis functionibus à ſe præſtitis: idque teſtificationis habeat à Præfecto Eccleſiæ, cui adſcriptus eſt. Nec verò etiam Regularis cujuſcumque ordinis ſit, admittatur, qui hoc teſtimonium non attulerit à ſuo ſuperiore. De habitu Clericali ad Provincialium, Diœceſanorumque Conciliorum præſcriptum, poſt ordinem proximè ſuſceptum à ſe aſſiduè geſtato: quam teſtificationem à Parocho adferat. De confeſſione frequentiori ex decretorum præſcripto: cujus rei teſtimonium obſignatum ab aliquo Confeſſario Sacerdote probato ad audiendas confeſſiones Clericorum adferat: de ſacra Communione, ut decretis provincialibus juſſum eſt, crebriùs ſumpta. Hoc autem teſtatum adferat, vel à Parocho, vel à Præfecto Eccleſiæ, in qua adſcriptus eſt, vel ab alio Sacerdote, qui Epiſcopi juſſu miniſtrarit. Qui Subdiaconatum, aliumve ſacrum ordinem ſuſcepturus eſt, ſcripta præterea adferat, quibus præter cætera teſtetur, de ſe ex præſcripta formula denunciationes in Eccleſia Cathedrali, & in aliis locis ab Epiſcopo conſtitutis publicè die feſto inter Miſſarum ſolemnia factas eſſe: ætatem item ſanctione Tridentina præſcriptam, annos ſcilicet viginti duos ſi Subdiaconatum, viginti tres ſi Diaconatum, viginti quinque attigiſſe ſi Sacerdotium ſuſcepturus eſt. Cenſum autem vel Eccleſiaſticum, vel laicalem, quem & pacificè poſſideri, & tantum eſſe conſtet, quantum ad vitæ ejus ſuſtentandæ uſum ſatis eſſe Epiſcopus cenſuerit, ſecundùm provinciæ vel loci qualitatem. De cenſu præterea denunciationes præfinitis ſupra locis factas eſſe, atque ad hujus Concilii præſcriptum. Quicumque verò Sub-

A *diaconus vel Sacerdos creandus eſt, id præter alia teſtificationis adferat, ſe ſpirituales exercitationes ad Decreti in hoc provinciali Concilio editi præſcriptum præſtitiſſe.*

XXXIV. Eadem ferè Aquenſis (a) Synodus, iiſdem quoque in omnibus ferè verbis quæ proinde hîc exſcribere legenti non inutile ſolùm, ſed grave quoque, ac moleſtum foret. Formulas autem literarum teſtimonialium, ſive de functionibus
B exercitis ab Archypresbyteris, vel Rectoribus Eccleſiarum Collegiatarum, vel parochialium dari ſolitis, ſive Ludimagiſtrorum, pro iis qui ad minores ordines promoveri volunt, ſive de titulo patrimonii coram Notario edendis, leges in Archiepiſcopali (b) Bononienſi, auctore Gabriele Paleotto S. R. E. Cardinali, ſed quæ non adeò exactam ſapiant Eccleſiaſticam diſciplinam, atque obſervantiam, quam quæ in prædicto Medio-
C lanenſi Concilio præſcribitur: ei tamen conſentiunt in pluribus Gallicana noſtra Concilia locis ſuperiùs à nobis deſcriptis.

XXXV. Porrò utilitas hujus conſtitutionis vel ex ſola ejus lectione conſtat, adeò ut mirari lubeat divinam hanc Sancti Caroli ſapientiam, prudentiam, atque animi conſtantiam: prudentiam ad inquirenda ea omnia quæ Eccleſiaſticis utilitatibus deſervirent: ſapientiam ad ſolerter
D judicandum: animi conſtantiam, cum ad cæteris Coepiſcopis perſuadenda quæ utilia viſa fuerant, tum maximè ad eamdem in adeò ampla diœceſi & provincia ſua executioni fæliciter demandanda: hæc itaque cùm ita diligenter, ita accuratè, ita exactè ac minutatim orbi Chriſtiano publica fecit, cæteris Epiſcopis, & imitandi voluntatem immiſit, & exquirendi rationem ipſos edocuit: cujus utinam ſanctiſſimi viri veſtigia

(a) Aquenſis Synodus ſupra citata. Vide etiam Synodum Nucerinæ diœceſ. præſide Simone Lunadoro Epiſcopo. Conſtitutiones Arretinas à Petro Uſimbardo. Synodum Ravenatem à Cardin. Aldobrand. Tarent. Synod. præſide Cardin. Cajetano. Cremonenſem. 1. & 2. præſide Cæſare Spetiano & alias paſſim.

(b) Archiepiſc. Bonon. part. 1. de Sacramento Ordinis 1.

ſectantes ſacræ religionis Antiſtites A hoc efficere tot teſtimoniis conentur, ut & penitus indignos à ſacris ordinibus arceant, & juniores ad hoc excitent, ut digni evadant, & dignos honorificè excipiant; ſic enim & ſplendori Eccleſiaſtici ordinis conſuletur, & ornamento totius Eccleſiæ, ac populi Chriſtiani ſaluti. A divino numine hoc conſilium, quin etiam divina ad hoc ope indigent quicumque hujus diſciplinæ reſtituendæ rationem inierint: B debilior eſt humana virtus, quàm ut difficultatibus paſſim in eo negotio occurrentibus per ſe reſiſtat: inferioris ordinis eſt, quam ut tanti boni fœlicitatem attingat: mobilior, quàm ut in iſto opere indeſinenter incumbat, niſi divinis ſubſidiis fulciatur: hoc itaque enixè à Deo petendum eſt, ut religioſiſſimorum Epiſcoporum voluntates ad hoc opus accendat, eorum mentes, ſalutarium conſiliorum face illuſtret, ani- C mos adverſus gratiam, favorem, preces, flagitationes, minas, adulationes, aliave vel blandimenta, vel terriculamenta mundi obfirmet: ſectentur Apoſtolicorum hominum exempla, quorum gradus obtinent: imitentur primitivæ Eccleſiæ fervorem, à qua per continuas ſibi ſuccedentium prædeceſſorum ſuorum vices doctrinæ veritatem hauſerunt: & ſe, & Clerum ſuum ad eorum mores componant, quos patronos D habent, & ſuæ vitæ duces. Sed quid moror? rapit me impetus ſpiritus, qui à recta via inſcium abducit, & avocat: quid tamen curem deflectere à tramite, dummodo non aberrem à ſcopo?

§. X.

In quo obiter demonſtratur Confeſſarios peculiares junioribus Clericis aſſignandos.

XXXVI. HIC autem omittere non poſſum, quin moneam ſalubriter conſtitutum videri in hac Mediolanenſi Synodo (quæ & ob Præſidis ſanctitatem ac prudentiam, & ob Pontificiam approbationem maximæ auctoritatis apud quoſcumque viros Catholicos eſſe debet) ut pro Clericis ſpeciales Confeſſarii ab Epiſcopis aſſignentur, à quibus frequentatæ confeſſionis teſtimonium adferre debeant, antequam ordinentur. Idem ante annos quadringentos cautum à Wilelmo Pariſienſi Epiſcopo in ſuis additionibus ad ſynodales Cardinalis Galonis conſtitutiones, regnante S. Ludovico iis verbis, (a) *præcipitur Sacerdotibus, quod bis in anno ad minus, videlicet in Adventu Domini, & in Quadrageſima peccata ſua confiteantur Confeſſoribus per ſingulos Decanatus conſtitutis.* Neque id ratione vacat: etenim Clericis perfectiorem vitam ineuntibus, non eadem inculcanda, quæ Laicis; neque eadem utrorumque officia ſunt; neque qui Laicorum directioni ſufficiunt, Clericorum inſtructioni ſpiritali pares eſſe: & hoc maximè ab Epiſcopis providendum eſt, ne ii pro confeſſione Clericorum excipienda ſeligantur, qui diſciplinæ Eccleſiaſticæ vel ignari ſint, vel minus ſtudioſi; nulla major diſciplinæ reſarciendæ remora hoc tempore injecta fuiſſe videtur, quàm à Confeſſariis Clericorum, qui eos, quos ad pietatem & virtutum incrementa adſpirare vident, zelo ipſi imprudenti, vel, (quod magis cavendum eſt) turpi adverſùs ſæcularis (ut loquuntur) Cleri

(a) Additiones Synodales Vvilelm. Pariſienſis can. 6.

Cleri ſplendorem invidia, vel deſperatione noſtrarum rerum laborantes, privatis pietatis obſequiis detinent occupatos, & à publicis Eccleſiaſticæ diſciplinæ & functionum curis avocant, quos ad Clericalia munia obeunda, ad Eccleſiæ diſciplinam pro virili procurandam, ad charitatis erga plebem debita officia ſubeunda, Eccleſiaſticas olim pro Clericis latas leges obſervandas deberent inducere: Quod ſi Monachi cujuſcumque ſodalitii à ſuis dirigi, & apud ſuos confiteri privatis ſingularum ferè religionum conſtitutionibus jubentur: ne ſecus quàm religionis ſpiritus (ut aptiſſimo, quo ipſi utuntur vocabulo, mihi quoque uti liceat) poſtulare videtur ſaltem novitii dirigantur, quamvis nihil alienum ab aliis à Dei lege præſcribatur: ita quoque Clericos ab iis dirigi, & apud eos confiteri utiliſſimum foret, qui ejuſdem cum ipſis propoſiti, experientia pollerent, & diſciplinæ Clericalis ſtudio, præ cæteris, flagrarent, & ordinis hierarchici incrementis invigilarent. Sic enim ſervaretur (ſaltem quoad Clericos) Concilii Pariſienſis ſub Gregorio quarto & Ludovico pio gravis illa ſententia, (a) *Nec etiam illud nobis videtur congruum, ut Clerici, & Laici Epiſcoporum, & Presbyterorum Canonicorum judicia declinantes, Monaſteria Monachorum expetant, & ibi Monachis Sacerdotibus confeſſionem peccatorum ſuorum faciant; præſertim cùm eiſdem Sacerdotibus Monachis id facere fas non ſit, exceptis bis dumtaxat, qui ſub Monaſtico ordine ſecum in Monaſteriis degunt. Illis namque eſt confeſſio peccatorum facienda, à quibus ſubinde & modus pœnitentiæ, & conſilium ſalutis capiatur, & à quibus poſt tempora pœnitentiæ peracta, ſecundùm canonicam inſtitutionem, ſi Epi-*

(a) Concil. Pariſienſe lib. 1. cap. 46.

A *ſcopus juſſerit, reconciliatio mereatur.*

§. XL

De forma literarum teſtimonialium exhibendarum, & aſſervandarum.

XXXVII. Deinde formam literarum teſtimonialium exhibendarum citati Concilii
B quarti Mediolanenſis conſtitutio præſcribit, (b) ut nempe *literæ, quibus tota hæc inquiſitio, ac teſtificatio continetur, ad Epiſcopum rite obſignatæ ab eo mittantur, cui id illi curæ mandavit.* Quod ideo videtur eſſe præſcriptum ne qua fraus teſtimonialibus iſtis literis ſubrepat; ne aliqua ex iis literis ordinando infamia inuratur: ne aliquod adversùs inquiſitorem odium, vel inimicitia creetur: eædem ergo cauſæ militant
C ut literæ iſtæ teſtimoniales obſignatæ Epiſcopo tradantur, ob quas legibus (c) civilibus cautum eſt, ut teſtamenta legitima obſignata ſerventur, nec niſi coram prætore aperiantur; Imò Paulus Juriſconſultus decretum refert ab ampliſſimo ordine, ut tabulæ quæ publici vel privati contractus ſcripturam continerent, obſignatæ ſervarentur; unde non abs re videtur eſſe, ſi teſtimoniales literæ quæ pro ordinandis Epiſcopo exhi-
D bentur, obſignatæ illi tradantur:

XXXVIII. Ultimo tandem (d) ex Mediolanenſi Concilio quinto diſcimus Cancellarii muneris eſſe, ut teſtimoniales literas, quibus ordinandus juvabitur, in Eccleſiæ Archiviis fideliter reponat, in iiſque diligenter cuſtodiat: formulam autem deſcribendi ſtatum Clericorum, vel eorum qui Clericali militiæ adſcribendi ſunt fuſiſſimè oſtendit inſtructio (e) à ſancto Carolo inſcripta pro Cancellaria:

(b) Conc. Mediol. cit. loco.

(c) L. ad teſtiū ff. de teſtamentis l. cum ab initio & aliis ff. quemadmodū teſtamenta aperiuntur. Paul. lib. 3. ſentent. tit. ad leg. teſtam.

(d) Conc. Mediol. 5. conſtitutionum part. 3. tit. de examinādi ratione.

(e) Variis titulis inſtructio cācell. actorum Mediol. parte 4.

Digitized by Google

Vide etiam decreta Syn. Ravenn. ſub Card. Aldobrand. c. de ordine, n. 1. & Conſtitutiones Arretinas in Synodo Diœceſano ſub Petro Uſimbardo &c.

laria; in qua etiam adnotatum habeatur, quo ordine omnes illæ memoratæ literæ deſcribi debeant in Authentico codice, quem de ſacris ordinationibus Cancellarius jubetur conficere, cujus Codicis duplex Index alphabetico ordine fieri præcipitur, unus nimirum juxta nomina ordinandorum collatorum. Quod autem Cancellario hic demandatur, Cartophylaci apud Græcos curæ erat, ut apertè oſtendit Joannes Epiſcopus Citri in reſponſis ad Conſtantinum Cabaſilam Dyrrachii Archiepiſcopum, (a) τινὲς δὲ τῶν ἀρχιερέων ἐξ ἀπειρίας τὰς ἐγγραφὰς τῶν μαρτύρων γενομένας περὶ τῶν ἱερᾶσθαι θελόντων ἀνατιθέασι τῷ Ἱερομνήμονι, καὶ λανθάνουσι περιφανῶς ἀδικοῦντες τὸν Χαρτοφύλακα. τῷ τούτου γὰρ ὀφφικίῳ ἐμπέπηκται, καὶ ἡ τῆς τοιαύτης διακονίας ἐνέργεια, καὶ οὐδαμῶς ἐκ τούτου αὕτη παρασαλεύσεται, ὥσπερ δὴ καὶ τῶν ἱερολογιῶν. *Sunt autem antiſtites, qui per ignorantiam ſcriptas depoſitiones teſtium, quæ de iis fiunt, qui ſacrari volunt, committunt Hieromnemoni; nec animadvertunt ſe apertè injuriam facere Chartophylaci: hujus enim cohæret officio etiam talis miniſterii poteſtas, nec ullo modo ab eo amovetur, ſicut nec ſacrarum precationum.* Fallebantur verò ii Pontifices qui has partes Hieromnemoni demandabant, quod affine quoddam huic officio miniſterium eidem demandatum eſſet, nam ut ait Codinus, (b) Ὁ Ἱερομνήμων εἰς τὸ βλέπειν τὰς εὐχὰς ὄπισθεν τοῦ ἀρχιερέως, κρατῶν τὸν ἐνθρονιασμὸν καὶ τὸ κοντάκιον τῆς χειροτονίας; Hæc autẽ vera alii (c) ſic interpretati ſunt, ut Hieromnemonis munus eſſe dixerint, vota, ſeu ſuffragia in electionibus à tergo Patriarchæ inſpicere, jus collocandi in throno obtinere, & volumen ordinationis tenere: alii (d) verò alio modo interpetrati ſunt, ut nempe Hieromnemonem. ex officio preces, quas Patriarcha in ſacra Liturgia proferre debebat, a tergo ipſe inſpiceret, folia itidem vertere ſolitus; Enthronaſmum in ſua poteſtate haberet, nec non librum ritualem ordinationis, quem nempe Pontifici erat exhibiturus, ubi opus eſſet teneret. Nihil circa has verſiones definio, hoc dumtaxat adnoto, eum, qui priorem ſecutus fuerit, probabiliter ſuſpicari poſſe Hieromnemonem, qui ſuffragia in electione ordinandorum inſpiceret, qui electos in throno ſuæ dignitatis collocaret, volumen ordinationis habuiſſe, in quo & electionis cujuſque ſuffragia deſcripta eſſent, & authenticum poſſeſſionis adeptæ teſtimonium contineretur: ejuſque proinde munus ab officio Chartophylacis in ordinationibus aſſignato, non multum diſcrepaſſe.

(a) Joannes Epiſcopus Citri in reſponſis lib. 3. Codicis Juris Orient.

(b) Codinus de officiis Conſtantin. Eccl. cap. 1. n. 3. quinario.

(c) Junius in verſione Codini, & notis in ipſum, & Bulengerus de officiis Eccleſ. Conſtantinop. in Hieromnemone.

(d) Gretſerus verſione Codini, & notis in ipſum.

ARTICULUS IV.

De promulgatione, ſeu indictione Ordinationis; denuntiatione publica nominum Ordinandorum, eorumque deſideriis, itemque commendatione eorum ac de prædicatione, ſeu laudatione ſolemni apud populum.

§. I.

De indictione ſolemni ordinationis, precibuſque eam conſequentibus.

I. QUÆ antea dicta ſunt, ea ni fallor, ad teſtimoniorum ordinando neceſſariorum, ad denunciationis publicæ, qua nomina ordinandorum, & deſideria proponuntur, praxim abunde ſufficiunt. Ad exa-

exactiorem tamen eorum tractationem, tria hîc corollarii loco adjungi debent; primum de indictione celebrationis ordinum ab Epiſcopo facienda acuratiùs diſputandum erit: tum denunciationis prædictæ conſuetudo antiquitatis teſtimoniis roboranda: demum mos ille vetus aperiendus erit, quo Epiſcopus ordinaturus eos apud populum laudare, ac deprædicare ſolebat, quos ordinibus initiabat, conciliare ipſis volens ſanctitatis famam, quibus ſacrarum manuum impoſitione ſanctitatem infundebat.

II. Quod attinet ad edictum, ſeu indictionem de ſacra ordinatione habenda, conſultiſſima ſunt ea, quæ in Concilio Mediolanenſi quarto, & Aquenſi præſcribuntur: utriuſque itaque decreta hîc inſerenda ſunt, quæ non tam timendum eſt, ne legentibus faſtidium pariant, quàm juſtam adversùs neglectores indignationem. Mediolanenſe primùm audiamus, ([a]) *Ut & Epiſcopo ſacram ordinationem habituro, & iis qui ordinis ſacramento initiandi ſunt, ſatis temporis detur, quo præſtare poſſint quæcumque, vel ſacri Tridentini Concilii decretis, vel noſtris etiam Provincialibus conſtitutionibus, antè ſtata illius ſacræ ordinationis tempora, in iis præſertim, qui majores ordines ſuſcepturi ſunt, præſtari juſſum eſt: primò Epiſcopus ſtatis illis temporibus eam de more ſolemniter celebraturus, duobus ante menſibus aut amplius, minuſve pro Diœceſis amplitudine, illius habendæ diem literis indicat; tum edictum certa verborum formula conſcriptum publicè proponi, Eccleſiæque Cathedralis valvis, aliiſque, ut conſuetudinis eſt, locis affigi, idemque præterea à ſingulis Parochis promulgari jubeat. Quo edicto omnes, quicumque*

([a]) Concil. Mediol. 4. parte 2. tit. quæ pertinent ad Sacramentum ordinis.

A *vel primam tonſuram, vel ordines minores, majoreſve ſuſcepturi ſunt, ad ſacram ordinationem evocet. Certum præterea, vel menſtruum ſcilicet, vel quoad Diœceſanos attinet, longius etiam pro Diœceſis amplitudine, ſpatium præſtituat, quo ad ſe omninò illi ſinguli, qui prima tonſura, aut aliquo ſacro ordine initiandi ſunt, ante ſtata ordinationis tempora, conveniat: certam item diem ſacræ ordinationi proximam edicat,* B *qua primo, qui in urbe ſunt, tum rurſus alteram, qua Diœceſani, qui prima tonſura aut aliquo ordine initiandi ſunt, cùm præſcripta teſtimonia adferant, tùm ſtata examina ſubituri præſtò ſint. Reliqua prætérea omnia, & ſingula edicat & commoneat, quæ vel à Clericis qui initiandi ſunt, vel à Parochis ſacræ ordinationis cauſa præſtari debent.*

III. Pergit autem ea referre quæ poſt illam publicam ordinationis in- C dictionem peragenda ſunt ([b]) *proximo autem poſt illam promulgationem die Dominico, Parochi qui in urbe ſunt, tum vero Diœceſani, ubi primùm literas indictionis diei Sacræ ordinationis celebrandæ acceperint, Dominico die proximè ſequenti, in ſua quique Eccleſia illas publicè proponant atque affigant, unà cum edicto de ſacra ordinatione, & Epiſcopi etiam literis Paſtoralibus, ex præſcripta formula per nos edenda, aut* D *alia ratione, argumentove, cum re, quæ ſanctè agenda eſt conſentaneo, prout Epiſcopus aliquando expedire cenſuerit. Quo Dominico promulgationis die ob ſacram ordinationem proximè futuram in ſingulis Eccleſiis Parochialibus, ut aliàs decretum eſt, proceſſio de more agatur, litaniis, ſupplicationibus publicis, quibus unuſquiſque mente reputans, quam pauci operarii in meſſe multa ſint, hoc Deum toto corde exoret, ut qui*

([b]) Concil. Mediol. 4. ibidem.

Digitized by Google

qui Dominus eſt meſſis, ipſe mittat operarios in meſſem ſuam, & lumen Epiſcopo præbeat in iis deligendis, quos, ordinibus adſcribat: quos verò Epiſcopus delegerit, ope divina illi adjuti in ſanctitate & juſtitia ei ſerviant, ejuſdem gloriam omnibus in rebus ſibi proponentes, quod ut eo nomine Deum populus ſupplex ſæpius oret. id illum ſingulis diebus Dominicis per menſem ante ſacræ ordinationis tempus crebra exhortatione Parochi intra Miſſarum ſolemnia præmoneant; ac Dominico die illam proximè præcedenti, Paſtorales etiam illas Epiſcopi literas deſcripto accuratè iterùm recitent, tum prætereà admonitione populum ad illud excitent ut non modò ſupplicationes ob eam cauſam altero (a) *Concilio Provinciali decretas, piè religioſeque tunc obeat: ſed illis ipſis ſtatis, qui ſequuntur ſacræ ordinationis diebus, frequens in oratione purè, ſancteque verſetur, ut Dei, ſanctioreque ope, piis fidelium precationibus impetrata, & Epiſcopus ordines iis conferat, quos utiles operarios Eccleſia Dei poſtulat; & qui ordines ſuſcipient in dies progreſſus majores babeant, in vitæ morumque ſanctitate religione, doctrina, ac prudentia.*

(a) Conc. Provinc. 2. Mediol. tit. 1. decreto 21

IV. Concilium autem (b) Provinciale ſecundum Mediolanenſe, cujus decreti mentionem in prædicta ſanctione factam animadvertimus, itemque (c) Aquenſe quod iiſdem verbis, quibus Mediolanenſe ſecundum mentem ſuam expreſſit de denunciandis iſtis ſupplicationibus, ac precibus, poſtquam ordinationis dies condicta fuerit, graviter in hæc verba decrevit, *Jubeat Epiſcopus ut Dominico illo die qui quatuor ſtata jejunii tempora, quibus ordinis Sacramentum miniſtratur, proximè antecedit, parochi non ſolùm ſolemne illud jejunium hujus rei cauſa inſtitutum denuntient, verùm etiam in ſua unuſquiſque eorum parochiali Eccleſia ſupplicationes, litaniaſque piè ac religioſè vel intus habeat, vel proſequente fidelium multitudine, foris Eccleſiam, ſicut moris eſt, obeat: ut Dei ſanctorumque ope implorata tum Epiſcopus in eorum delectu, quibus ordines conferet, Spiritus ſancti lumine illuſtretur: tum illi quibus conferuntur, in vita ſanctitate, doctrina, religioſiſque virtutibus proficiant.*

(b) Provinc. 2. tit. 3. decret. 21.

(c) Aquenſe tit. quæ ad Sacramenti ordinis adminiſtr. pertinent.

V. Nihil hîc dicimus de jejuniis Quatuor Temporum divino maximè numini conciliando inſtitutis, quò Eccleſiæ ſuæ miniſtros ſecundùm cor ſuum præfici velit, non autem eos in indignatione ſua conſtituat: hac enim de re dabitur infra dicendi locus: hic tantùm monemus: ex antiqua Eccleſiæ praxi ſeriò populo eſſe orandum, cùm de Sacerdotum & Eccleſiæ miniſtrorum delectu agitur, ſi enim Acta Apoſtolorum conſulimus, videmus Apoſtolos (d) *poſtquam perſeverantes unanimiter in oratione cum mulieribus*, deſcripti ſunt, mox congregata fidelium turba de ſubrogando in locum Judæ aliquo deliberaſſe, reſque divinis ſortibus orantes commiſiſſe. Legimus ſeptem (e) Diaconis nonniſi ab orantibus manus impoſitas; advertimus (f) λειτουργούντων αὐτῶν τῷ κυρίῳ καὶ νηστευόντων, *miniſtrantibus illis Domino ſeu ſacrificantibus, & jujunantibus*, auditam à fidelibus Spiritus ſancti vocem, quæ Sauli & Barnabæ ſegregationem in Euangelium, ſeu electionem ad ſingulare Apoſtolicum miniſterium perfici juberet, quam nònniſi jejunantes & orantes perfeciſſe repetunt: Creabantur tunc temporis, ùt plurimùm, divinitus Sacerdotes, qui divinitus expectabantur: Creari ſolebant (g) per

(d) Actorum 21

(e) Actorum 6.

(f) Actorũ 13.

(g) 1. ad Tim. 1. & 4.

per Prophetiam, Paſtores, quomodo Timotheus ab Apoſtolo dicitur ordinatus; divinis ſignis portendebantur, ut de (a) Fabiano, (b) Nicolao, (c) Ambroſio, (d) Severo, & aliis innumeris Eccleſiaſticæ hiſtoriæ referunt: tunc ſe Sacerdotes, cum Apoſtolo (e) *per voluntatem Dei* vocatos dicere poterant, *ſeu non ab hominibus, neque per hominem, ſed per Jeſum Chriſtum & Deum Patrem, conſtitutos*, quia nempe divini potiùs Numinis inſpiratione, quàm humana ſagacitate ad miniſterium vocabantur; quique eos eligebant magis orationi fidebant quàm rationi: quidni enim ſequerentur Chriſti Domini exemplum, qui delecturus Apoſtolos orationi priùs ſe totum dedit? (f) *Exiit*, inquit Lucas, *in montem orare, & erat pernoctans in oratione Dei, & cùm dies factus eſſet, vocavit diſcipulos ſuos; & elegit duodecim ex iis, quos & Apoſtolos nominavit*. Quod ſi Dominus orare perhibetur, antequam Apoſtolos ſuos delegerit, jure Epiſcoporum, & cæterorum munus eſt orare, antequam Eccleſiæ Chriſti deligant Sacerdotes: Chriſtus enim ſibi miniſtros eligebat, nec oratione indigebat, ut eos penitiùs noſſet: homines autem, qui non ſibi, ſed Chriſto Sacerdotes parant, quibus aliorum mores ſæpe obſcuri, & animi ſenſa impervia ſunt, quanto magis Deum conſulere, & precibus apud eum agere debent, (g) *ut qui corda omnium novit*, ipſe oſtendat quem ex pluribus eligat? Aptè omnino, & conſentaneè ad hoc propoſitum Origenes (h) *Quis ergo ita potuit eligere principem populi, ut Moyſes poterat, ſed hoc non facit, non dicit, non audet. Cur non audet? ne poſteris præſumptionis relinquat exemplum: ſed auſculta quid dicit, provideat, inquit Dominus Deus ſpirituum*

A *omnis carnis, hominem ſuper Synagogam hanc, &c. Si ergo tantus ille ac talis Moyſes, non permittit judicio ſuo de eligendo principe populi: quis erit, qui audeat vel ex plebe, &c. vel ex Sacerdotibus, quis erit qui idoneum ad hoc judicet, niſi cui oranti & petenti à Domino reveletur?* Cui conſentit Chryſoſtomus (i) *Doctrina*, inquit, *Sacerdotiſque dignitas magna eſt, at*

B *que mirabilis: & quæ revera divina ſententia comprobanda eſt, ut quis ea dignus adducatur in medium:* nec minùs eleganter Ambroſius, (k) *ſupplicaturus pro populo eligi à Deo, probari debet à Sacerdotibus*.

VI. Adverte autem, quod tùm ex ſuperiùs allatis, tum maximè (l) ex edictis & ordinationibus, quæ in iiſdem actis Mediolanenſibus habentur, eadem à S. Carolo ſervata fuerint, quæ in Archiepiſcopali Bononienſi leguntur præſcripta, in quo

C ſcilicet ſtatutum eſt, hunc modum in indicendis ordinationibus ſervandùm eſſe; primùm, (m) *ut edictum proponatur: deinde inſtruantur Parochi, quomodo ſe gerere debeant in denunciationibus, literis teſtimonialibus, & aliis quæ ſui muneris ſunt, erga ordinandos præſtandis, tum alio edicto dies, locus examinis, & ratio ob examinatoribus ſervanda promulgetur: demùm proceſſio Clericorum judicatur ordinationibus præ*

D *mittenda*. Utriuſque iſtius edicti formulas leges tum in prædictis actis Mediolanenſibus, tum in citato Archiepiſcopali Bononienſi: de primo edicto hoc tantum moneo fuſiùs illud eſſe, quàm ut exſcribi debeat, in eoque leges omnes de ſacris ordinationibus rite celebrandis, deque ætate, & qualitatibus ordinandorum in Eccleſia pro neceſſariis habitis, ſive ex jure Canonico, ſive ex Conciliis provincialibus erutas breviter conti-

M neri,

(a) De Fabiano Euſeb. c. 22. lib. 6. hiſt.
(b) De Nicolao Metaph. 6. Decembris.
(c) De Ambr. Paulinus in ejus vita.
(d) De Severo Volaterra com. urb. lib. 19.
(e) 1. & 2. Cor. 1. Ad Epheſ. 1. Ad Colloſ. 1. & 2. ad Tim. 1. Ad Galat. 1.
(f) Lucæ 6.
(g) Actorum 1.
(h) Origenes hom. 22. in cap. 27. Numerorum.
(i) Chryſoſt. hom. 5. in caput epiſt. 1. ad Tim. Τὸ τῆς διδασκαλίας, καὶ τὸ τῆς ἱερωσύνης ἀξίωμα μέγα ἐστὶ, καὶ θαυμαστὸν, καὶ ἄνωθεν τῆς θείας δεόμενον ψήφου εἶναι τὸν ἄξιον εἰς μέσον ἀγόμενον.
(k) Ambr. lib. 3. epiſt. 25. ad Vercell.
(l) Edicta & ordinationes habentur Act. Mediol. parte 3.
(m) Archiepiſc. Bonon. part. 3. tit. de Sacramento Ordinis, ita tim initio.

neri, & populo notas fieri, ne quis in eas peccet, & ut ſuam vim obtinere noſcantur: quod etiam faciendum eſſe Novella (a) Juſtinianæa indicat inferiùs citanda: alterum edictum ſimplex eſt, diei ſacræ ordinationis indictio, nihilque memoratu dignum continet, vel quod explicationem mereatur. In inſtructione pro Parocho ad fidem faciendam de natalibus, & ætate ordinandi, utilis, & quæ non mediocrem prudentiam ſapiat, inquirendi ratio continetur, quam ab omnibus Parochis ſerio legi optarem; ſicut etiam ea quæ in Sacramentali Ambroſiano, in rubricis, ſeu inſtructionibus de Sacramento ordinis exactè præſcribuntur: quæ quidem omnia habentur in iiſdem Actis (b) Mediolaſibus; & exiguo, ſed illo utili libello, quem doctrinam (c) Sancti Caroli de Sacramentis dixere, Pariſiis non à pluribus annis typis mandato, continentur. In eo ſiquidem quæ circa Sacramentum ordinis Parochus doceat, & exequatur, formulam denunciationis quatuor Temporum, formulam denunciationis ordinandorum, curam Parochi de aſcribendis militiæ Clericali, fusè, & uberrimè unuſquiſque edocebitur.

(a) Novella 6. Juſtin. cap. 6.

(b) Actorum Medio'. part. 4. tit. de Sacramēto Ordinis.

(c) S. Caroli doctrina de Sacramentis, Pariſiis impreſſa apud Joe Meſtais ad portam S. Victoris an. 1629.

§. II.

De promulgatione nominum & deſideriis ſingulorum Ordinandorum, publicaque eorumdem diſcuſſione.

VII. Quod verò ſpectat ad publicam, tam nominis, & deſiderii ejus, qui ordinandus eſt, denunciationem faciendam, diximus ſuperiùs, & ex Conciliis (d) Tridentino, Mediolanenſi 4. Turonenſi, Rothomagenſi, Aquenſi, Burdegalenſi utroque, & quod iis

(d) Concilia iſta ſuper. §. 4.

A omnibus antiquius eſt, Colonienſi, probavimus ſacris ordinibus initiandum eſſe neminem, cujus nomen & deſiderium non priùs publicè omnibus palam facta fuerint, idipſum etiam in Comitiis generalibus (e) Cleri Gallicani, anno 1625. noſtro tempore, publica admonitione renovatum meminimus: Antiquitus quoque ſolitos fuiſſe ſacræ religionis Antiſtites ordinandorum nomina publicè omnibus proponere, ut unicui-
B que de eorum vita, & converſatione referre liceret notiſſimum eſt; primò enim, ſi credimus Lampridio, Alexander Severus Imperator hujus moris æmulatione incenſus (f) *Ubi aliquos voluiſſet, vel rectores provinciarum dare, vel præpoſitos facere, vel procuratores, id eſt rationales, ordinare, nomina eorum proponebat hortans populum, ut ſi quis quid haberet criminis, probaret manifeſtis rebus: ſi non probaſſet ſubiret pœ-*
C *nam capitis, dicebantque grave eſſe cùm id Chriſtiani & Judæi facerent in prædicandis Sacerdotibus, qui ordinandi ſunt, non fieri in provinciarum rectoribus, quibus & fortunæ hominum committerentur & capita:* quantum putatis ponderis & momenti veteres illi Chriſtiani Sacerdotum probationem putabant, ſi iis temporibus, quibus ad flammas, ad beſtias, ad necem Chriſti Sacerdotes præ ceteris inquirebantur, eo-
D rum tamen nomina palàm faciebant, ne indigno ad Sacerdotium aditum præberent: audiantur nunc molles illi, & delicati Chriſtiani, qui Epiſcopo tempore perſecutionis ſibi fingunt Sacerdotum nomina ſignificari periculoſum; cùm & furente perſecutionis æſtu, laicis omnibus, ex quibus ſæpe tormentorum vi aliqui ad fidei negationem adigebantur, inter quos multi etiam ſæpe falſi fratres, à quibus periculum ſibi imminere dicebat

(e) Monit. cler. ad Gall. Archiepiſc. & Ep. n. 62. in Comitiis gener. an. 1625.

(f) Lampridius in Alex. Severo

Paulus, (a) nomina adeò publicè proponerentnr, ut etiam rumor iſtius conſuetudinis apud Ethnicos vulgaris eſſet: vigebat ſcilicet apud majores noſtros charitatis ſincera virtus, quam hocce tempore invidentiæ, æmulationis, ſuſpicionis, & humanæ prudentiæ vitia obſcurarunt, vel certè penitus extinxerunt.

(a) 1. Cor. 11.

VIII. Plura verò ad hanc conſuetudinem confirmandam ſuperiùs adducta ſunt, plura inferiùs adducentur: lubet ex Novella Juſtiniani Epiphanio Patriarchæ Conſtantinopolitano directa, eamdem confirmare, (b) *Oportet autem*, inquit Juſtinianus, *in ipſo ordinationis tempore, eum, qui hanc imponit, illi coram omni fideli populo ſanctiſſimæ Eccleſiæ, hac omnium* (puta Eccleſiaſticas leges, eaſque maximè quæ ordinandorum conditiones neceſſarias exponunt) *prædicere, ut agnoſcens eum omnia quæ priùs à nobis dicta ſunt habere*, (id eſt ut populus ſciens ordinandum obſervatis Sacerdotalibus dotibus Inſtructum eſſe) *ad ſacram eum deducat ordinationem; ut etiam ille coram omnibus hæc audiens, non ſolùm habeat Dei timorem, ſed etiam coram omnibus denunciationem, & profeſſionem erubeſcat. Si quis autem talis quidem eſſe putetur, & ad Epiſcopatus ordinationem tranſeat, contradicat autem aliquis, atque dicat conſcium ſe eſſe alicujus, quod illicitè admiſerit; non priùs mereatur Epiſcopatus ordinationem, quàm examinatio querimoniarum fiat, & appareat undique innoxius: quod ſi etiam poſt hujuſmodi contradictionem non paſſus is, qui ordinationem facit, legitimam examinationem imponi cauſæ, currat ad ordinationem, ſciat quod ab eo fit pro nibilo eſſe, ſed & is qui, contra legem facit, cadet Sacerdotio: & qui ſine* A *probatione imponit ordinationem, & ipſe quidem ſimiliter cadet ſede Sacerdotali, reus autem erit Deo, qui omnium præcipuè quærit ſuorum Sacerdotum puritatem: ſi tamen is qui ordinationi contradicit, an examinatione facta probetur calumniator, aut in ipſo principio, neque in examinatione perſiſtere confidat; ſegreget illum in perpetuum à ſacra communione, is, qui ordinationem facere vult, &c. Si verò nemo accu-* B *ſaverit, omnino aut in toto denuntians examinationem non faciat, aut facta examinatione demonſtrare (ſicut prædiximus) non valuerit accuſationem veram: tunc oportet eum, qui per tot vias inculpabilis apparuerit, accedere ad futuram ordinationem*. Conſentiunt hæc omnia legi Alexandri Severi ſupra allatæ qua, ſecundùm morem Chriſtianorum in electionibus ſuorum Sacerdotum obſervatum, & deligendos à ſe C Magiſtratus accuſationibus, ac delationibus ſingulorum objiciebat, & temerarios accuſatores ſeverè caſtigabat: ſic enim Juſtinianus non ſolum Sacerdotes ſummos, non priùs ordinari ſtatuit, quàm omnium ſententiæ ſuper illorum ordinatione audiantur, crimina ſi quæ oppoſita fuerint, refellantur, integritas ipſorum atque innocentia probetur: verùm etiam calumniatores jubet inflicta non mediocri pœna mulctari.

(b) Novella 6. cap. 1.

D IX. Mihi verò ad propoſitum veniunt in mentem quæ Sidonius Apollinaris ſcripſit Euphronio Epiſcopo, de Simplicio, quem poſtmodum facta ſibi ab omnibus eligendi poteſtate in Archiepiſcopum Bituricenſem elegit: eum nempe conſuluit, ut quid ſibi videretur in ea electione faciendum indicaret. Simplicium refert à quibuſdam nominari, (c) *De quo* inquit, *ſcitote narrari plurima bona, atque ea quidem à plurimis bonis*

(c) Sidonius ep. 8. lib. 7.

quæ teſtimonia mihi prima fronte colloquii non ſatis grata, quia ſatis gratioſa judicabantur; at poſtquam æmulos ejus vidi, nihil amplius, quàm ſilere, atque eos maximè qui fidem fovent Arianorum (neque quippiam nominato licet, nec dum noſtræ profeſſionis illicitum opponi) animum adverti exactiſſimum virum poſſe cenſeri; de quo quivis malus loqui, bonus tacere non poſſent. Hæc autem verba oſtendunt nnminari ſolitos aliquos in Epiſcopum, antequam eligerentur: ideo verò nominatos, ut ſi qui eſſent criminum ipſorum conſcii, ea palàm facerent: iiſdem itaque ab eo tempore, quo nominati eſſent, plura objici ſnlita à contradicentibus; ex alia verò parte teſtimonia, quibus ipſi probarentur relata, & audita fuiſſe. Taceo hic (a) quæ de nbjecta S. Martino perſnnæ vilitate, de Defenſoris Epiſcopi interceſſinne, ne ipſe eligeretur, de conſenſu majoris partis populi ei expetentis, de reſutatis divinitùs, qui ejns ordinatinni reſiſterent; referuntur à Severn Sulpitio: plura alia, quæ ex vitis SS. exempla quotidiana afferri poſſunt non invitus nmitto. Moneo ſnlùm de ordinandnrum vita in publico conſeſſu olim diſputatum ex (b) Cypriano, & (c) Ambroſio; itemque de contradicentium perſonis, & criminum veritate, aut falſitate in ipſa plebe; cui Epiſcopus ordinandus eſſet, diſcentiendis haberi Cannnem Cnncilii Carthaginenſis (d) tertii ſuperius allatum, eaque cùm expenderentur, abeſſe juſſos Catechumenos, juxta Canonem Concilii Laodiceni (e) prohibentem, τὰς χειροτονίας ἐπὶ παρέσια ἀκρεωμένων γίνεσθαι, *ordinationes in præſentia audientium fieri*: ut interpretantur (f) Zonaras, & Balſamnn; ne fortè, ut ait (g) Zonaras, in iis conventibus in quibus crimina ordinandis objiciuntur, ea audirent quæ iis contra quos dicebantur, eſſent pudnri; & ipſis à quibns audirentur, ad nequitiam incitamento eſſent, & aliis quorum non ita conſtans in fide eſt ratio, blaſphemandi numinis cauſam præberent.

(a) Severus Sulpitius in vita S. Martini ad Deſideriũ c. 7.

(b) Cyprian. ep. epiſt 54.

(c) Ambroſ. in 3. caput primæ ad Timotheum.

(d) Conc. Carthaginenſe 3. can. 40. refertur diſt. 23. c. illud.

(e) Conc. Laod. can. 5.

(f) Balſamon, & Zonaras in can. 1. Apoſt. & can. 6. Laodiceni Concilii.

(g) Zonaras in 5. can. Concil. Laodic.

X. Antiquum iſtum mnrem nomina ordinandorum publicè proponendi, aliqua ratinne innovaſſe dicendus eſt Boniſacius octavus, dum ad vitinſas electiones, & præcipites Metrnpolitanorum confirmationes impediendas, quæ nempe nullis vocatis & (h) *non diſcuſſo negotio*, fierent, ſtatuit, *confirmationes tales viribus omnino carere, ipſaſque decernit irritas, & inanes. Vocationem autem hujuſmodi nominatis, ubi eſt coelectus, vel apparet oppoſitor; alias generaliter in Eccleſia, in qua electio facta eſt, ut ſi qui ſint qui ſe velint opponere, compareant, aſſignato peremptorio termino competenti, faciendam eſſe cenſet: quæ etiam, ſi electio in concordia celebrata fuerit, vult obſervari*, habes autem ſupra expreſſas de illis denunciationibns faciendis Concilii (i) Tridentini, Medinlanenſis, Tnronenſis, Rothomagenſis, Aqnenſis, Burdegalenſis ſanctinnes; ex quibus etiam ea diſces, quæ in iis legitimè faciendis ſervanda ſunt: nec jam opus eſt, ut, crambem iſtam recoquendo, moleſtus ſim.

(h) Bon. VIII. cap. final. de elect. in 6.

(i) Vide ſuperior art. §. 4.

XI. Huic autem mori confirmando vel illuſtrandn cnnducit maximè qund refert (k) Divus Chryſoſtomus, eo ſermnne quem habuit ad illos, qui conventum Eccleſiæ deſeruerant, de pluribus diverſis materiis: narrat ſiquidem hunc in olympicis certaminibus morem obtinuiſſe, ut poſt triginta dies tranſactos Athletæ certaturi in ſuburbiũ educti circumveherentur, & toto ſedente theatro clamaret præco μή τις τοῦτον κατηγορεῖ, id eſt, *num quis*

(k) Chryſoſt. ſerm. 48. in inſcriptionem altaris & to. 5.

quis hunc accuſat, ut omnis ſervilis conditionis ſuſpicione depulſa, in certamina pedem inferrent. Quanto enim æquiori ratione, is, qui exemplo, vitæ integritate, & morum ſanctimonia univerſis præfuturus eſt, toti populo antea proponendus videtur, ut ſi quis aliquid habet, quod objiciat, vel innocentia ſua refellat, vel criminis ſuſpicione laborans à tam ſancto Magiſtratu repellatur? Quid enim Athletæ vitæ probitas? quid pietas? quid virtus animi prodeſſe poterant? Non virtutibus, ſed corporis viribus, non morum conſtantia, ſed nervorum, cæterarumque corporis partium firmitate, non prudentia unquam, ſed æſtu aliquando certabatur, vincebatur. Cur ergo tanto ſtudio cavetur, ne criminum aliquorum rei in palæſtram dimicaturi inducantur? an quia Athletarum ordini dedecus metuebant? an quia verebantur, ne quibus victoribus poſtmodum à populo favebatur, ſi vitioſis ipſis favéretur, vitio exinde faveri, & ex crimineſorum commendatione, crimen quoque laudari videretur? at quantò majori cautela proſpiciendum eſt, ne Sacerdotalis ordo indignorum admiſſione dedecoretur? myſteria ſancta contaminentur? verbum Dei ab indignis prolatum vileſcat? ut qui ad pietatem & animarum ſalutem duces eſſe debent, exemplo pereant ad perniciem.

§. III.

De commendatione ac laudatione Ordinandorum apud populum eorumdemque reſponſis.

XII. Ultimò jam examinandum ſupereſt, eorum, qui ordinandi ſunt ab Epiſcopo prædicandorum, ac laudandorum vetus inſtitutum; ut quemadmodum hocce

A tempore ſolent in noſtra ſaltem univerſitate Pariſienſi, qui licentiandorum in ſacra Theologiæ facultate ordini ſunt inſerendi, priùs a publico paranympho laudari, ſic ſolerent ii, qui Clericorum catalogo forent adſcribendi, ab Epiſcopo prius populo commendari. Hujus moris luculentum teſtimonium eſt, Canon iſte (a) Concilii quarti Carthaginenſis, *Lector cùm ordinatur, faciat de illo Epiſcopus verbum ad plebem, indicans ejus fidem, ac vitam atque ingenium*. Si in Lectoris ordinatione hoc præcipitur, quantò magis in ſuperiorum ordinum collatione obſervabatur, quorum quanto diviniora ſunt officia, tanto eorum qui iis initiantur, debet eſſe apud plebem major auctoritas, & vitæ commendatio amplior: ideoque cum de lectoris in ſua ordinatione ab Epiſcopo facienda honorifica mentione, & meritorum ipſius prædicatione ordinationi inſerenda legem Carthaginenſes Patres ſanxere, aliorum quoque ſuperiorum graduum commendationem in ordinationis ſolemnitate non omittendam confirmarunt. Cur autem Oſtiarii, & ſimplicis Clerici laudandorum minimè meminerunt? an quod in eorum graduum diſtributione, nulla ex veteri more, promovendi laudatio inferi conſueviſſet? an verò quod Oſtiarii, qui ab Archidiacono in eodem Concilio (b) inſtrui, & officii ſui gerendi inſtrumenta accipere jubentur, non ab Epiſcopo, ſed ab eodem Archidiacono laudarentur? utrum volueris non multùm ad præſentem quæſtionem refert. Teſtem porrò pro hac quoque conſuetudine, de qua jam a nobis ſermo inſtituetur, adducere poſſumus ex antiquis auctoribus Cyprianum, (c) ubi docet *ordinationes, nonniſi ſub populi adſiſtentis conſcientia fieri oportere: ut plebe*

(a) Carthag. 3. cap. 8. Refertur diſt. 3. c. Lector.

(b) Idem can. 9.

(c) Cyprian. ad Clerum & plebes in Hiſp. ep. 68.

plebe præſente vel detegantur malorum crimina, vel bonorum merita prædicentur. Extant etiam Sidonii Apollinaris ([a]) in electione Simplicii in Archiepiſcopum Bituricenſem, grata, & vernans panegyrica concio: ([b]) Eucherii, in ordinatione Sacerdotis, laudatorius, & gravis ad populum ſermo, quem Euſebii Emiſſeni putat eſſe Baronius, ([c]) & habitum in ordinatione Sancti Maximi Taurinenſis: gravius ([d]) quoque & ſeria Conſtantio Arauſicorum Epiſcopo deſignato parænefis ab Ambroſio: elegans ([e]) quoque, & diſerta, adhortatoria potius Eulalio Doarenſium Epiſcopo, eique gratulatoria, quàm laudatoria Gregorii Nazianzeni, in ipſius electione habita oratio. Extant & ([f]) Chryſologi in Petri Epiſcopi creationem ſermo, & prima ([g]) Ennodii ſacra editio in laudem Laurentii Mediolanenſis die ordinationis ejus habita. Extant etiam Cypriani inſignes Epiſtolæ de Celerino Lectore, Aurelio item Lectore, & Numidico Presbytero à ſe factis; ex quibus qualem Epiſcopi in ordinatione Clericorum habere ſolerent orationem non difficulter intelligimus; quos enim ad perſecutionem abſens divinitus demonſtratos, inconſultò, & abſente, contra morem ſuum, populo ordinarat; hos iſtis Epiſtolis, quæ orationis quam in ipſorum ordinatione habiturus fuiſſet vicem ſuppleant, graviter & ornatè commendat; quæ quoniam ordinationis habendæ ritus quoſdam manifeſtos faciunt, ordinum vel etiam eorum, quos minores dicimus, dignitatem commendant, & quantam in ſeligendis vel ad ipſos inferiores gradus probati Antiſtites diligentiam impendere debeant, quo item honore minores illi Clerici haberi, quo in precio Clericatus, & quorumcumque ordinum dignitatem ipſi ha-

(a) Sidonius in Conc. poſt ep. 9 lib. 7.

(b) Eucherius ſerm. 7. tom. 2. Biblioth. PP.

(c) Baron. ad annum 441.

(d) Ambr. lib. 3 ep. 19. Conſtantio.

(e) Greg. Nazianz. orat. 30.

(f) Chryſolo. ſerm. 107.

(g) Ennodii dictio in Natali Cathed. Epiſcopi Laurentii.

A bere, quo in honoris loco eam reponere, qua veneratione ſuſcipere debeant, egregiè demonſtrant, ideo hic à nobis maxima ex parte exſcribuntur.

XIII. De ordinatione Aurelii Cypriani literæ ad Clerum & plebem priori loco ſeſe legendæ offerunt. ([h]) *In ordinationibus Clericis, fratres chariſſimi, ſolemus vos ante conſulere & mores, ac merita ſingulorum communi conſilio ponderare, ſed expectanda non ſunt teſtimonia huma-*
B *na, cùm præcedunt divina ſuffragia, Aurelius frater noſter, illuſtris adoleſcens, à Domino jam probatus, & à Deo vocatus eſt, in annis adhuc novellus, ſed in virtutis, ac fidei laude provectus, minor in ætatis ſuæ indole, ſed major in honore gemino hic agone certavit: bis confeſſus & bis confeſſionis ſuæ victoria glorioſus: & quando vicit in curſu factus extorris, & cum denuo fortiore certamine pugnavit, triumphator, & victor in*
C *prælio paſſionis: quoties adverſarius provocare ſervos Dei voluit, toties promptiſſimus, ac fortiſſimus miles & pugnavit, & vicit. Parum fuerat ſub oculis ante paucorum quando extorris fiebat congreſſum fuiſſe; meruit & in foro congredi clariore virtute, ut poſt Magiſtratus etiam Proconſulem vinceret, & poſt exilium tormenta ſuperaret, nec invenio, quid in eo prædicare plus debeam, gloriam vulnerum, an verecundiam*
D *morum: quod bonore virtutis inſignis eſt, an quod pudoris admiratione laudabilis? Ita & dignitate excelſus eſt & humilitate ſubmiſſus, ut appareat illum divinitus reſervatum, qui ad Eccleſiaſticam diſciplinam cæteris eſſet exemplo, quomodo ſervi Dei in virtutibus vincerent, poſt confeſſionem moribus eminerent: merebatur talis Clerici ordinationis ulteriores gradus, & incrementa majora, non de annis ſuis, ſed de me-*

(h) Cypr. epiſt. 33. ad Clerum, & plebem.

Digitized by Google

meritis æſtimandus ; ſed interim placuit, ut ab officio lectionis incipiat: quia & nihil magis congruit voci, quæ Dominum glorioſa prædicatione confeſſa eſt, quam celebrandis divinis lectionibus perſonare poſt verba ſublimia, quæ Chriſti martyrium prolocuta ſunt, Euangelium Chriſti legere, unde martyres fiunt: ad pulpitum poſt cataſtam venire: illic fuiſſe conſpicuum gentilium multitudini, hic a fratribus B *conſpici; illic auditum eſſe cum miraculo circumſtantis populi, hic cum gaudio fraternitatis audiri. Hunc igitur fratres dilectiſſimi, à me, & à collegis, qui præſentes aderant ordinatum ſciatis, quod vos ſcio, & libenter amplecti, & optare tales in Eccleſia noſtra quam plurimos ordinari. Et quoniam ſemper gaudium properat, nec poteſt moras ferre lætitiæ, Dominico legit interim nobis hoc die, auſpicatus eſt, dum dedicat lectionem,* C *vos orationibus frequenter inſiſtite, & preces noſtras veſtris precibus adjuvate, ut Domini miſericordia favens nobis, citò plebi ſuæ & Sacerdotem reddat incolumem, & martyrem cum Sacerdote lectorem. Opto vos, fratres chariſſimi in Deo Patre & Chriſto Jeſu ſemper bene valere.*

XIV. Habetis hac Epiſtola legitimæ ordinationis, & conditionum quæ in ordinandis præcipuè requiruntur graphicam deſcriptionem: an non ea laudabilis ordinatio quæ cōmuni om- D nium conſilio celebratur, in qua non ſolum mores, verùm etiam ſingulorum merita ponderantur, ut & indigni arceantur, & præterea laudabiles tantum, & qui anteactis virtutis operibus gradus Eccleſiaſticos meruerint, & prout meruerint, obtineant? an non ea optima quæ Divina vocatione firmetur non humanis ſolum teſtimoniis quæ non præpropera, non accelerata ſit, ſed per gradus, & ab inferiorum A ordinum exercitio ad majora ducens dignitatis incrementa? quæ non otioſa neque inutilis fuerit, qualis ut plurimùm ad minores ordines ſolet eſſe promotio, negligentibus nobis ea officia ſubire, quæ & martyres deceant, & martyres ornent, & faciant; quæ infra ordinandorum ſit merita: quæ gaudentibus populis, adjuvantibus Epiſcopum Presbyteris celebretur, & ſi urgente neceſſaria cauſa, præſente populo B celebrari non potuerit, illico ad eumdem referatur, ut diſcat, quem venerari, quem audire, quem miniſtrantem debeat revereri? At talis eſt ordinationis à Cypriano deſcriptæ idea: nam & ſe populum de ordinationibus conſulere ſolere profitetur, cum quo communi conſilio ſingulorum mores, ac merita examinet, & nonniſi perſecutione urgente, divinitus nominatum populo abſente, cum collegis tamen, & compresbyteris C Aurelium tantum ſcilicet, & tanta confeſſionis ac pietatis gloria illuſtrem aſſerit ordinaſſe: divinam ejus vocationem fuiſſe affirmat, quam ab ordinationibus hodiernis, ſi legitimè celebrentur nequaquam abeſſe, ſuſpicari debemus; docet enim Chryſoſtomus, tunc quidem Sacerdotes (a) *ex prophetia id eſt Spiritus ſancti inſpiratione electos, & ita pridem fiebat, ita, & nunc fit, quoties ab humana paſſione alieni* D *ejuſmodi electiones celebrabimus: cùm nihil omnino ſæculare, nihil temporale intuentes, neque ad gratiam, neque ad odium facimus: nam etſi tanta nobis ſpiritus plenitudo non adeſt, ſufficit voluntas optima, vel ſola.* Denique licet Aurelius incrementa majora virtute ſua meruiſſet, judicavit tamen Cyprianus, ne Eccleſiæ ordo turbaretur, neceſſarium eſſe, ut divina Officia à Lectoris functione auſpicaretur: Lectoris offi-

(a) Chryſoſto. homil. 5. in 1. ad Timoth. [illegible]

officium, cum martyris glorioſa confeſſione comparavit, non minus ducens glorioſum è pulpito Euangelium nuntiare, (tunc enim lectores legebant Euangelium) quam in cataſta Chriſti fidem confiteri: & ne fruſtrà ordinatus videretur ſolemni die, Dominico nempe gaudentibus omnibus ſolemni conven tu, officio ſuo functus, auditus eſt primam dedicaſſe, &auſpicatum eſſe lectionem.

XV. Atque utinam iis, qui jam ad ordines accedunt, ea ineſſent, quæ in Aurelio Lectore depinxit Cyprianus, utinam ii ſolùm noſtris temporibus ordinarentur, qui in fide fortes eſſent, in perſecutione patientes, in adverſis conſtantes, in proſperis modeſti; qui non pœnæ terrore ab honeſto propoſito dimoveantur, ſed culpæ pudore ab inhoneſto deterreantur: qui verecundi ſint & humiles, virtutibus gloriam obtineant non quærant, glorioſi ſint non ſuperbi: qui licet de Eccleſia bene meriti & dignitatum Eccleſiaſticarum apicem promerentes in inferioribus tamen miniſteriis non dedignentur deſervire & poſt ordinationem, in functionibus ſuis reperiantur aſſidui, non otioſi, non negligentes; hujuſmodi ſi ſemel nanciſcatur Eccleſia Dei miniſtros, quanto putas exultabit gaudio? quanto ditabitur fructu? tales, ut cum Cypriano dicam, veros omnes Chriſtiani nominis profeſſores, ſcio, & libenter amplecti, & optare in Eccleſia noſtra quàm plurimos ordinari, ſed vereor ne populi frigidius id à Deo petant, principes populorum Deo volenti ſegniùs remiſſiuſque cooperentur.

XVI. Sequuntur aliæ de ordinatione Celerini lectoris ſcriptæ ad Clerum, & plebem Cypriani literæ, (a) *Agnoſcenda ſunt*, inquit, *& amplectenda, fratres chariſſimi, beneficia divina, quibus Eccleſiam ſuam Dominus illuſtrare temporibus noſtris, & honeſtare dignatus eſt, commeatum dando bonis confeſſionibus ſuis, & martyribus glorioſis: ut qui ſublimiter Chriſtum confeſſi eſſent, Clerum poſtmodum Chriſti, miniſteriis Eccleſiaſticis adornarent: exultate itaque, & gaudete nobiſcum lectis literis noſtris, quibus ego, & Collegæ mei, qui præſentes aderant, referimus vos Celerinum fratrem noſtrum virtutibus pariter, & moribus glorioſum, Clero noſtro non humana ſuffragatione ſed divina dignatione conjunctum: qui cùm conſentire dubitaret Eccleſiæ, ipſius admonitu & hortatu, in viſione per noctem compulſus eſt, ne negaret nobis ſuadentibus quibus plus licuit, & coegit*, (ſic emendandam Cypriani orationem cenſeo, ut judicet Celerinum ex viſione nocturna, & Eccleſiæ hortatu, & Cypriani ſuaſione cui ad imperandum plus licebat, fuiſſe coactum, ut Gallica Jacobi Tigeou Doctoris Theologi verſio ſignificat) *quia nec fas fuerat, nec decebat ſine honore Eccleſiaſtico eſſe, quem ſic Dominus honoravit cæleſtis gloriæ dignitate*.

(a) Cypr. epiſt. 34. de Celerino lectore.

XVI. Siſtamus paululùm in eorum verborum attenta meditatione & antequam Celerini laudationem à Cypriano audiamus, hæc ex verbis Cypriani ſummaria capita obſervemus, primum quanti beneficii loco Cyprianus duxerit, quanto Eccleſiæ ornamento eſſe cenſuerit, inſignium pietate virorum etiam in infimis Eccleſiaſticis gradibus, Lectoratus ſcilicet, ordinationem, adeout *beneficia divina*, ejuſmodi conſcriptiones & promotiones ſcripſerit, quæ jam exigui, quantum ad Eccleſiæ ornatum & populi ſalutem momenti æſtimantur. 2. ex iſtiuſmodi promotione, cumulatum Eccleſiæ, Epiſcopo, Clero, populo, gaudium acceſſiſſe, & de talium virorum promotione ſibi

ſibi invicem congratulari fideles ſolitos. 3. Presbyteros ſemper aliquos, aut Diaconos Epiſcopum in mediis perſecutionibus comitatos fuiſſe, quorum conſilio ordinationes & alia Eccleſiæ negotia perageret, quorum etiam nomine, ſicut & ſuo ad Clerum, & plebem Cyprianum hic ſcripſiſſe advertimus. 4. divinam etiam ad minores ordines, nec ſinè divinis portentis vocationem agnoſcimus; qui humanam induſtriam in ſeligendis ad iſtos ordines inſudare, indignum ducimus. 5. Celerinum ob humilitatem refugiſſe ea miniſteria, quæ nos humanæ ſuperbiæ typho turgidi tanquam vilia deſpicimus. 6. Epiſcopo hanc auctoritatem ineſſe creditam, ut non dicam Clericatus ſuadendi, ſed quodammodo imperandi, & ad eum cogendi poteſtatem habere putaretur, cui obluctari nefas eſſet; cui tamen jam in Clericatus officiis ſponte ſuſceptis ægre paremus: quam verò hic in Epiſtola Cypriani Pontificum auctoritatem advertimus, eam apud alios Patres non ſemel licet intueri: an non eam v. g. agnovit Sanctus Gandentius Brixianus Epiſcopus, dum in die ordinationis ſuæ ſe onus Epiſcopale conatum fuiſſe totis declinare viribus profitetur? (a) *Sed*, inquit, *Beatus Pater Ambroſius, cæterique venerandi Antiſtites, Sacramento, quo temerè vos ipſos obligaſtis, adſtricti, tales ad me Epiſtolas, cum veſtra legatione miſerunt, ut ſine damno animæ meæ, ultra jam reſiſtere non valerem*: exempla verò hujus coactionis paſſim occurrunt: an non id fatebantur Monachi illi, de quibus ait (b) Socrates, quod cum à Theophilo Alexandrino plurimùm diligerentur, eorum unum Dioſcorum quaſi vi à Monaſterio abſtrahens, Epiſcopum Hermopoleos deſignarit, alios duos obſecrarit, ut ætatem ſimul cum ipſo agerent, *& cum verbis ægre illis perſuadere poſſet, auctoritate tamen utpote Epiſcopus illud facere compulerit*? Sed hac de re infra fuſiùs. 7. non decuiſſe ſanctitate inſigniores extra Clericatum degere, quia in Clericatu degentes, reliquis decet eſſe ſanctiores, unde ut docet Hieronymus, (c) *non ſolùm Epiſcopi, Presbyteri & Diaconi debent magnopere providere, ut cunctum populum, cui præſident, converſatione, ſermone, ac ſcientia præcedant; verùm & inferioris gradus exorciſtæ, lectores, æditui, & omnes omnino, qui domui Dei ſerviunt*. 8. tandem ordinationem etiam in infimis Eccleſiæ gradibus confeſſionis præmium fuiſſe, ſeù ut ait Tertullianus, ſolitos fuiſſe hiſce temporibus fideles Eccleſiaſticos gradus (d) *ex perſecutionis tolerantia aſcendere*.

(a) S. Gaudentius ſerm. in die ordinationis ſuæ tom. 2. Biblioth. PP.

(b) Socrat. lib. 6. cap. 7.

(c) Hieron. in cap. 2. epiſt. ad Titum tomo 6.

(d) Tertull. de fuga in perſecutione cap. 10.

XVIII. Perſequamur jam vel potius percurramus Celerini egregiam laudationem (e) *Hic ad temporis noſtri prælium primus, hic inter Chriſti milites anteſignanus, hic inter perſecutionis initia ferventia, cum ipſo infeſtationis principe, & auctore congreſſus: dum inexpugnabili firmitate certaminis ſui adverſarium vicit, vincendi cæteris viam fecit; non brevi compendio vulnerum victor, ſed adhærentibus diu, & permanentibus pœnis longæ colluctationis miraculo triumphator; &c nec rudis iſte aut novus eſt in Celerino chariſſimo noſtro titulus gloriarum: per veſtigia cognationis ſuæ graditur, parentibus, ac propinquis ſuis honore conſimili divinæ dignationis æquatur: Avia ejus Celerina jampridem martyrio coronata eſt, item patruus ejus, & avunculus ejus Laurentius, & Ignatius, &c. Hunc ad nos, fratres dilectiſſimi, cum tanta Domini dignatione venien-*

(e) Cyprian. ep. 34. cit.

venientem teſtimonio, & miraculo A *ejus, qui ſe perſecutus fuerat illuſtrem, quid aliud quam ſuper pulpitum, id eſt ſuper tribunal Eccleſiæ oportebat imponi, ut loci altioris celſitate ſubnixus, & plebi univerſæ pro honoris ſui claritate conſpicuus, legat præcepta & Euangelium Domini, quæ fortiter ac fideliter ſequitur? vox Dominum confeſſa, in his quotidie, quæ locutus eſt Dominus, audiatur? viderit an ſit ulterior gradus, ad quem profici in Eccleſia poſſit,* B *nihil eſt, in quo magis confeſſor fratribus proſit, quàm ut dum Euangelica lectio de ore ejus auditur, lectoris fidem, quiſquis audierit, imitetur. Jungendus in lectione Aurelio fuerat, cum quo divini honoris ſocietate conjunctus eſt, cum quo omnibus virtutis, & laudis inſignibus copulatus eſt: pares ambo, & uterque conſimiles, in quantam gloria ſublimes, in tantum verecundia humiles: quantum divina dignatione* C *promoti, tantum ſua quiete & tranquillitate ſubmiſſi, & virtutum pariter & morum ſingulis exempla præbentes, & congreſſioni, & paci congruentes, illic rubore, hic pudore laudabiles. In talibus ſervis lætatur Dominus, in ejuſmodi Confeſſoribus gloriatur, quorum ſecta, & converſatio ſic proficit ad præconium gloriæ, ut materiam cæteris præbeant diſciplinæ, ad hoc eos Chriſtus eſſe hic in Eccleſia diu voluit, ad hoc de media* D *morte ſubſtractos, quadam dixerim reſurrectione circa eos facta, incolumes reſervavit: ut dum nihil in honore ſublimius, nihil in humilitate ſubmiſſius à fratribus cernitur, hos eadem fraternitas ſectata comitetur, hos tamen lectores interim conſtitutos ſciatis, quia oportebat lucernam ſuper candelabrum poni, unde omnibus luceat, & glorioſos vultus in loco altiore conſtitui, ubi ab omni populo circumſtante conſpecti incitamentum gloriæ videntibus præbeant: cæterum Presbyterii honorem deſignaſſe nos illis jam ſciatis, ut & ſportulis iiſdem cum Presbyteris honorentur, & diviſiones menſurnas, æquatis quantitatibus, partiantur, ſeſſuri nobiſcum provectis & corroboratis annis ſuis.*

XIX. Nihil hìc repetere neceſſum eſt egregias Aurelii & Celerini dotes hac epiſtola, oratorio ſtylo deſcriptas, nobis eas judicare virtutes, quæ Clericorum ordinandorum propria deberent eſſe ornamenta, in quæ ſæpiùs oculos cojnicere debent, tum ii qui ad ordines alios recipiunt, tum iſti, qui ordinibus initiandi adducuntur; quædam dumtaxat in prædicta Cypriani verba adnotare ſufficiat, quæ à noſtro inſtituto non abhorreant: primùm dignitatem officii lectoris, quæ noſtra erga ordines Eccleſiaſticos, præſertim verò erga minores irreverentiam arguat: num enim nos pudet adeò neglectores eſſe divinorum miniſtrorum, & erga Eccleſiaſtica officia parum religioſos, ut cum martyribus ad honoris incrementum lectoris olim gradus conferri putaretur, jam apud nos minorum ordinum gradus tantùm non in deriſum conferantur: cùm Epiſcopali ſollicitudine, Cleri, populique ſuffragio, divinis teſtimoniis digna videtur in lectorem promotio; indigni jam à pluribus minores ordines judicentur, ad quos nonniſi prævio diligenti examine perveniatur: & quem Eccleſiæ utiliſſimum ordinem lectoris cenſuit Cyprianus, eum cum reliquis inferioribus, noſtra ignavia tanquam otioſum (quæ Concilii Tridentini (a) querimonia eſt) ab hæreticis traduci patiamur: ut ſuper candelabrum Eccleſiæ lectores à Cypriano poſiti cenſeantur, qui jam ſub modio latent; hæc ſi audimus, ſi atten-

dimus

(a) Conc. Trident. ſeſſ. 23. de reform. cap. 17.

dimus; erubeſcere neceſſum eſt. XX. Verùm hæc jam obſervavimus, alterum jam advertendum eſt, minores ordines ad majores gradus eſſe, in quibus quivis priùs probandi ſunt, quàm alios conſcendant. Tertium ampliorem Presbyteris quàm lectoribus honorem, & ut ita dicam, portionem diſtribui ſolitam: confirmant Conſtitutiones Apoſtolicæ, (a) *Presbyteris*, inquiunt, *ſi aſſiduè in ſtudio docendi verbum Dei laboraverint, ſeponatur dupla portio in gratiam Apoſtolorum Chriſti, quorum locum tenent, tanquam conſiliarii Epiſcopi, & Eccleſiæ corona: ſunt enim conſilium & Senatus Eccleſiæ: ſi autem & lector eſt, is partem unam in honorem Prophetarum accipiat, &c.* Quartum bene meritos tamen Lectores pari cum Presbyteris portione à Cypriano honoratos: cui ſimile eſt, quod habet (b) Gregorius Magnus, æquum eſſe, ut pro merito cujuſcumque, pluſve, minuſve largiendi Epiſcopus habeat facultatem) ipſis tamen denegatum, ut cum Presbyteris ſederent ne graduum Eccleſiaſticorum legitimus ordo turbaretur. Quintum, glorioſis iſtis Confeſſoribus gradus iſtos deſtinatos fuiſſe, quos probabile eſt nunquam ipſos affecutos fuiſſe; nam quod ad Celerinum ſpectat, eum Diaconum obiiſſe fidem faciunt (c) Martyrologia Bedæ, Adonis, & Uſuardi, quæ ejus ut diaconi meminere. Sextum, etiam obſervari poſſunt ſportulæ iſtæ, quæ ab Epiſcopo in Clericos diſtribui ſolerent, quæ quia non ſunt noſtri inſtituti, rejicio te ad eundem (d) Cyprianum epiſtola ad Clerum & plebem Furnitanorum, & Pamelium (e) in eamdem epiſtolam, Beatum (f) Rhenanum ſuis in Tertullianum notis, & alios.

XXI. Nunquam ſatior, nunquam expleor ejuſmodi Cypriani epiſtolis, quæ nobis antiquam exhibent Eccleſiæ faciem, ad quam compoſiti nævos noſtros agnoſcamus, atque humilitatis argumenta, & diſciplinæ reſtituendæ rationem doceamur: non gravabitur itaque benignus Lector, ſi tertiam de ordinatione Numidici Presbyteri epiſtolam Presbyteris Carthaginenſibus, Diaconiſve, & plebi univerſæ directam adducamus (g) *Nuntiandum*, inquit, *vobis fuit, fratres chariſſimi, quod pertineat, & ad communem lætitiam, & ad Eccleſiæ noſtræ maximam gloriam, nam admonitos nos, & inſtructos ſciatis dignatione divina, ut Numidicus Presbyter adſcribatur Presbyterorum Carthaginenſium numero, & nobiſcum ſedeat in Clero, luce clariſſima confeſſionis illuſtris, & virtutis, ac fidei honore ſublimis: qui hortatu ſuo copioſum martyrum numerum lapidibus, & flammis necatum ante ſe miſit: quique uxorem adhærentem lateri ſuo concrematam ſimul cum cæteris (vel conſervatam magis dixerim) lætus adſpexit. Ipſe ſemiuſtulatus & lapidibus obrutus & pro mortuo derelictus, dum poſtmodum filia ſolicito pietatis obſequio cadaver patris inquireret, ſemianimis inventus, & extractus, & refocillatus à Comitibus, quos ipſe præmiſerat, remanſit invitus; ſed remanendi ut videmus hæc fuit cauſa, ut eum Clero noſtro adjungeret Dominus, & deſolatam per lapſum quorumdam Presbyterii noſtri copiam, glorioſis Sacerdotibus adornaret: & promovebitur quidem, cùm Deus permiſerit, ad ampliorem locum Religionis ſuæ, quando in præſentiam protegente Domino venerimus: interim, quod oſtenditur, fiat, ut cum gratiarum actione ſuſcipiamus hoc Dei munus ſperantes de miſericordia Domini ornamenta com-*

N 2 plu-

(a) Conſt. Ap. lib. 2. c. n. 28. Τοῖς δὲ πρεσβυτέροις ὡς ἂν παραμένουσιν ἀεὶ τῷ τῆς διδασκαλίας λόγῳ, διπλῆ καὶ αὐτοῖς ἀφοριζέσθω ἡ μοῖρα εἰς χάριν τῶν τοῦ Χριστοῦ ἀποστόλων, ὧν καὶ τὸν τόπον φυλάσσουσιν, ὡς σύμβουλοι τοῦ ἐπισκόπου, καὶ τῆς ἐκκλησίας στέφανος. εἰσὶ γὰρ συνέδριον, καὶ βουλὴ τῆς ἐκκλησίας. εἰ δὲ καὶ ἀναγνώστης ἐστὶ, λαμβανέτω καὶ αὐτὸς μοῖραν μίαν εἰς τιμὴν τῶν προφητῶν.

(b) Greg. lib. 7. indict. 1. epiſt. 8. Leoni Catanenſium Epiſcopo.

(c) Martyrol. Bedæ, Adonis, Uſuardi 3. Feb.

(d) Cypriani epiſt. 66.

(e) Pamelius in eand. epiſtol.

(f) Beat. Rhenanus notis in cap. 39. Apologet. & 2. lib. cōtra Marcionem itemque in lib. ad Martyres.

(g) Cypr. epiſt. 35.

plura, & redintegrato Eccleſiæ ſuæ robore, tum mites & humiles faciat in conſeſſus noſtri honore florere, opto vos, &c.

XXII. Excitent pigros in officiis divinis animos non Miltiadis, ſed martyrum trophæa, quibus divini honoris ſocietate copulamur. Nitamur pares eſſe meritis, qui paris ſumus in Eccleſia dignitatis; tales Eccleſiæ petamus à Deo Sacerdotes, in quibus ipſe honorificetur, per quos Eccleſiæ fines dilatentur, ſalus populi procuretur. Quàm ampla Epiſcopis, quàm ſpecioſa ſuis ordinationibus laudum recitandarum majores iſti noſtri, quorum gradui ſucceſſimus, præbebant argumenta; quam fœcundam dicendi ſegetem ſuppeditabant: quam lætus hæc populus audiebat: quam facilè erat, ut dum talium virorum exemplis applaudebat, dum ordinationibus, & ordinandis piè gratulabatur, dum in communi Eccleſiæ lætitia geſtiebat, corriperetur æmulatione ſanctitatis, duceretur ad imitationem virtutis. Ponite vobis ante oculos Epiſcopum in talium virorum ordinatione diſſerentem, plebem plauſibus, & acclamationibus (quod fieri ſupra docuimus) judicium Epiſcopi comprobantem: ordinatum modeſtè aliqua reſpondentem, vel ad populum diſſerentem; fœlicia Eccleſiæ prima iſta tempora prædicabitis, tot ornamentis illuſtria, tanta Cleri ac populi charitate conſpicua. quidni majorum inſtituta imitemur? & pro virili enitamur, ut antiqua illa patrum in filiis pietas refloreſcat, idem ubique diſciplinæ ardore eluceſcat, componamur ad illorum virtutes, formemur ad exempla, trahamus eundem ſpiritum, eodem animo ducamur: hæc pia vota ſunt, quibus ut eventa reſpondeant velim, utinam, & faxit Deus.

XXIII. Sed ne gratis fingere videamus alternas iſtas tam ordinantium, ſive aliorum ordinandos laudantium, vel adhortantium, & ordinatorum ipſorum gratias ut plurimum agentium, vel ſeſe excuſantium dicendi vices: quoniam Epiſcopos jam demonſtravimus in laudem ordinandorum, & alios in eorundem ordinatorum commendationem ſermonem habere ſolitos; ideo hîc præſertim oſtendendum eſt, eos quoque qui ad Eccleſiæ gradus ſublimarentur, reponere aliquid palam conſueviſſe. Id verò mihi perſuadent, primò variæ Gregorii Nazianzeni ([a]) in hàc quodammodo materia orationes ut enim omittam primam illam, qua ſe excuſat, quòd Presbyter creatus ſtatim aufugiſſet: eam item qua eorum abſentiam reprehendit, qui primum ipſum accerſiverant, nec tamen venerant, cùm Presbyter factus fuiſſet: occurrunt etiam & plures, rei de qua agimus, affines, qualis illa poſt reditum ex fuga cùm conſecraretur: altera ad Nyſſenum poſtridie illius diei, quo Epiſcopus creatus eſſet: tertia ad partem, poſtquam item Epiſcopus Sazimorum eſſet conſecratus: quarta ad eundem, cùm curam Nazianzenæ Eccleſiæ cum patre regendæ ſuſcepiſſet. Secundò, id etiam oſtendit Gregorii Nyſſeni ([b]) elegans oratio, in qua cùm præmiſiſſet aliquos ante ſe oraſſe, eos, ut credo, qui ſummis ipſum laudibus extulerant, diſputationem de Deo aggreditur, & Paſtoralis ſolicitudinis primitias hæreſeos reprehenſioni, ac diſſenſionis inter Catholicos redargutioni conſecrat. Tertiò, ([c]) Chryſoſtomi ſermo eo die habitus, quo Presbyter ordinatus fuerat, in quo & ſe apud populum eleganter excuſat, & ad temperantiam eum hortatur, conſecratorem quòque ſuum Flavianum laudat, plebemque ultimò deprecatur, ut preces

pro

(a) Greg. Nazian. orat. 1. 2. 5. 6. 7. 8.

(b) Greg. Nyſſ. orat. in ſuam ordinat. tom. 1. ejus oper.

(c) Chryſ. ſerm. cum ordinatus eſſet Presbyter tom. 4. ejus operum poſt epiſtolas ipſius.

pro utroque tam ordinato, quàm ordinatore concipiat. Quartò, (a) Gaudentii concio eo die apud populum recitata, quo ab Ambroſio Brixianus Antiſtes ſacratus eſt. Quintò, (b) Epiphanii Ticinenſis apud Ennodium cùm Epiſcopus eſſet creatus. Sextò, (c) tandem ejuſdem Ennodii dictio, ſive ab ipſo habita fuerit, quo primùm die inauguratus eſt Epiſcopus, ſive aliis conſcripta ſit, & tanquam formula relicta, quam ſacrati Pontifices imitarentur, in qua nempe oſtendit aliquos priùs de ipſius laudibus verba feciſſe, de quibus ait, *qui vos laudant, ſeducunt vos, & ſubvertunt ſemitas pedum veſtrorum*, quorum encomia ſibi ante victoriam jam minimè debita reſpondet, & ad virtutem incitamenta eſſe debere, ut *ſplendorem Pontificis res, non lingua teſtetur*, onus quoque Pontificii ſibi ipſi proponit, formidinem ſuam aperit, & divinæ ſibi gratiæ beneficium deprecatur.

(a) Gaudentius tractat. in ord. tom. 2. Biblioth.

(b) Ennodius in vita S. Epiph. Ticinenſis.

(c) Ennodii dictio inter ejus declam. & oration.

CAPUT III.

De electione ipſa ordinandorum à Clero ac populo antiquitus facta.

§. I.

Varia antiqui iſtius ritus teſtimonia.

I. Quam partem Clerus ac populus in ordinandis ſacerdotibus habeant jam ex prædictis maximè patet, neminem nempè ordinatum fuiſſe, nec jam ordinari debere, cui non Clerus aut populus pietatis ac diſciplinæ teſtimonium perhibeant. Jam verò aliquid ampliùs hic probandum eſt, demonſtrandumque Clericos ipſos ſepe populi, ſepiùs Cleri ſuffragiis aliqua

A ratione eligi conſueviſſe, itaut eorum ordinationes utrorumque conſilio nonnunquam diſcuterentur, & conſenſu firmarentur: qui mos cùm in Epiſcoporum electione, atque ordinatione clarior ſit, quàm ut probari debeat, nec noſtri muneris ſit ea omnia recenſere, quæ ad ſacras electiones faciant, eum in inferiorum Sacerdotum, atque etiam aliorum inferioris gradus miniſtrorum ordinatione fuiſſe obſervatum hoc loco de-
B monſtraturi ſumus.

II. Atque ut ab ipſis naſcentis Eccleſiæ incunabulis ordiamur, omittimus rogante (d) Petro, & fratrum Concilium convocante (cui tamen teſte (e) Chryſoſtomo in locum Judæ alium eligere licebat) ſtatutos à toto cœtu duos Joſephum & Mathiam, qui divinis ſortibus electi in Apoſtolos ordinarentur: hoc, inquam exemplum omittimus, quia ad ſummorum in Eccleſia Sacerdo-
C tum ordinationes ſpectat. Urgemus præſertim Apoſtolorum exemplum, quod de ordinandis Diaconis poſteritati reliquerunt; quibus enim ad primos Diaconos ordinandos auctoribus Concilium Eccleſiæ coactum ſit, quibus ſuffragantibus ipſi conſtituti ſint, docet Scriptura ſacra, & congregatum eum ab Apoſtolis fidelium cœtum, qui primos Diaconos elegegerit, apertis verbis oſtendit; (f) *Convocantes autem duodecim multi-*
D *tudinem diſcipulorum dixerunt, non eſt æquum nos derelinquere verbum Dei, & miniſtrare menſis. Conſiderate ergo fratres viros ex vobis boni teſtimonii ſeptem, plenos Spiritu ſancto & ſapientia, quos conſtituamus ſuper hoc opus, nos verò orationi & miniſterio verbi inſtantes erimus, & placuit ſermo coram omni multitudine: & elegerunt Stephanum virum plenum fide, & Spiritu ſancto, quos ſtatuerunt coram Apoſtolis*

(d) Actorum 1.

(e) Chryſoſto. hom. 3. in Acta.

(f) Actorū 6.

ſtolis , & cùm oraſſent impoſuerunt eis manus . Notanda verò ſcripturæ verba, Apoſtolis populus eos nominat, quos ipſi in dignitate conſtituant, eligit turba, ordinant Apoſtoli: ἐπισκέψασθε , inquiunt Apoſtoli; *examinate , perpendite* ἄνδρας ἐξ ὑμῶν μαρτυρουμένους *viros ex vobis teſtimonio probatos* , multitudini judicium tribuunt; permiſſa poteſtate utuntur fideles: ſubditur , ἐξελέξαντο , *elegerunt* Stephanum & cæteros , nec elegerunt ſolùm ſed ἔστησαν ἐνώπιον τῶν Ἀποστόλων *ſtatuerunt coram Apoſtolis , ipſiſque obtulerunt , & præſentarunt* . Ex quibus & eligendi , & præſentandi Clericos populo tributam ab Apoſtolis poteſtatem animadvertas; quos verò elegerunt illi, hos Apoſtoli καταστήσωσιν ἐπὶ τῆς χρείας ταύτης, *conſtituerunt ſuper hoc opus* , *poteſtatem impertiti ſunt* , *curam commiſerunt* , καὶ ἐπέθηκαν αὐτοῖς τὰς χεῖρας , *& impoſuerunt illis manus* , quia , ut explicat Chryſoſtomus , (a) ſcriptura ibi oſtendit ὅτι ἐχειροτονήθησαν διὰ προσευχῆς , quod per Apoſtolorum manus & preces Diaconi ordinati ſint . Ex quo proinde teſtimonio ordinationes præſente plebe ejuſque teſtimonio ac judicio (licet non auctoritate) fieri debere concludunt (b) Cyprianus Epiſtola ad Clerum & plebem in Hiſpania conſiſtentes ſuperiùs citata , & (c) Chryſoſtomus in Acta Apoſtolorum , ubi de Apoſtolis hoc dicit, *non propria ſententia faciunt , ſed priùs rationem reddunt multitudini , quod etiam nunc fieri oportet* .

(a) Chryſoſto hom. 14. in Act. Apoſtol.

(b) Cypr. epiſt. 68.

(c) Chryſ. hom. cit. in Act. [illegible]

III. Ab Apoſtolorum tempore, idem mos, ut plurimum ſaltem obſervatus eſt, teſtes adfero plurimos maximè ex antiquis. Primoque S. (d) Clementem, qui referens orationem quæ ſuper Presbyterum , dum ordinaretur ab Epiſcopo , recitari ſoleret, Cleri ſaltem ſuffragii meminit & Presbyterum initiandum τὸν ψήφῳ, καὶ κρίσει τοῦ κλήρου παντὸς εἰς πρεσβυτέριον ἐπιδοθέντα , id eſt *ſuffragio* , *& judicio totius Cleri* , *ordini Presbyterorum adſcriptum* dicit. Verùm non Cleri ſolius, verùm etiam populi conſenſum expetitum fuiſſe in Hierarchicorum ordinum , non pariter in cæterorum collatione , docet Anacletus , qui poſtquam de Epiſcopali ordinatione diſſeruit , (e) ſubdit, *reliqui verò Sacerdotes à proprio ordinentur Epiſcopo, ita ut cives, & alii Sacerdotes aſſenſum præbeant : ſimiliter & Diaconi ordinentur : cæterorum autem graduum diſtributioni trium veracium teſtimonium cum Epiſcopi ſcilicet approbatione ſufficere poteſt* . Hæc ex tenebris primi illius Chriſtianorum ævi , lucis aliqua ſcintilla emicat . Jam clariora videamus , & quæ hujus rei lux , ſequentibus ſæculis , nobis accedat intueamur .

(d) Clem. lib. 8. conſt. Apoſtol. cap. 4.

(e) Anacl. epiſt. 2. refertur diſt. 67. can. reliqui Sacerdotes.

IV. Supra ex (f) Tertulliano retulimus Eccleſiæ *præſides populi teſtimonio dignitatem adeptos* ; Ex Cypriani (g) quoque literis eruimus , ipſum ſolitum fuiſſe in ordinationibus Clericorũ populum ante conſulere , & mores , ac merita ſingulorum (h) *communi conſilio* ponderare : cui etiam rei alio in loco adſtipulatur , dum ſe , Saturum Lectorem , & Optatum Diaconum , (i) *communi conſilio* Clero proximos , ſeu deſtinatos, ordinaſſe narrat . Synodus Romana ſub Sylveſtro (k) *nonniſi rogantibus triginta Presbyteris* , Diaconum ordinari ; Presbyterum verò , nullum , niſi qui *in ſeptem annis* , *à cuncto Clero Romano probaretur doctrinæ , nativitatis , generoſitatis , & conſilio non expetens prædam à quoquam , opinione clara firmarent omnes Presbyteri , declararent , & firmarent :* quæ verba licet corrupta & in aliis editionibus corruptiora legan-

(f) Tert. Apologetici cap. 39.

(g) Cypr. epiſt. 33.

(h) Idem epiſt. 25.

(i) Vide etiam ejuſdem epiſt. 34. 35. & 68.

(k) Syn. Rom. 184. Epiſcop. ſub Sylveſt. c. 11.

gantur, oſtendunt tamen ad Diaconorum ordinationem maximam Cleri partem, ad Presbyterorum autem totum Clerum conſentire debuiſſe. Populo verò ſuffragium in Sacerdote ſuo eligendo conceſſum indicant Niceni canones, ex Arabico translati, & ab Alphonſo Piſano, necnon Franciſco Turriano editi: nam in eorum uno cavetur, (a) *non audeant Laici qui ſunt in pagis ſeligere ſibi Sacerdotem ſine conſenſu Chorepiſcopi* quod innuit Laicos de ejus conſenſu Sacerdotem eligere ſibi potuiſſe, in eorum verò altero ſtatuitur, ut (b) *ſi congregatio elegerit aliquem in cognitione fidei eruditum, & probum, ex iis qui altari miniſtrant, aut ex Monaſteriis, ut ſit Epiſcopus aut Archidiaconus, aut Chorepiſcopus, aut præfectus Xenodochii*, id eſt hoſpitalis, *non debeat ambire ille qui eligitur*: congregatio verò cui hoc eligendi jus tribuitur *congregatio fidelium alicujus Parochiæ* apud Turrianum dicitur: proindeque indicant iſti canones fideli populo olim permiſſum eligendi Eccleſiæ miniſtros, eoſque ad ordinationem Epiſcopo offerendi.

(a) Canon. 73. Nicen. Concil. ex Arabico tranſlati.

(b) Canon. 75. ejuſdem Conc. ex Arab. apud Alphonſũ Piſa. lib. 2. Conc. Nicen. paulò aliter apud Turr.

V. Verùm certiora teſtimonia minuſque dubia inquiramus; primumque ex (c) Epiſtola Concilii Niceni ad Eccleſiam Alexandrinam & Epiſcopos Ægyptum, Lybiam, ac Pentapolim incolentes elicimus, non quidem populis, ſed Presbyteris Catholicæ communionis peculiare jus fuiſſe Clericos deſignandi, eoſque Antiſtitibus ordinandos offerendi, quod cæteris minimè conveniret: legimus enim Presbyteros à Meletio Schiſmatico delectos, atque conſecratos ea conditione in Eccleſiæ communionem admiſſos ut & cæteris ab Alexandro Alexandrino Patriarcha Catholico ordinatis locum cedant, quin etiam *ut nulla ipſis poteſtas ſit*,

(c) Epiſt. Conc. Niceni apud Theod. lib. 6. cap. 9. [illegible]

A *eos miniſtros Eccleſiæ deſignandi, qui ipſorum probentur arbitrio; neque nominationem penes ſe habeant eorum, qui ſunt ad Eccleſiæ munera obeunda deligendi*: ex quibus verbis colligi poteſt penes populum, Presbyterorum ſaltem deſignandorum ac nominandorum iſto tempore non reſediſſe poteſtatem: ſi enim penes populum fuiſſet, non utique denegaretur hiſce Presbyteris, qui licet à ſchiſmatico homine ordinati Eccleſiaſticam tamen dignitatem, immi-
B nutam quidem, ſed tamen Laicali conditione majorem retinebant: Itaque probat iſtud teſtimonium penes Clericos, admious penes Presbyteros, qui Senatus erant, & Concilium Epiſcopi poteſtatem iſtam fuiſſe non penes populum: quod videtur confirmari ex Concilio (d) Laodiceno, quod alii paulò ante Synodum Nicenam, alii ſtatim poſt ipſam concelebratum referunt, in quo hæc habentur
C περὶ τοῦ, μὴ τοῖς ὄχλοις ἐπιτρέπειν τὰς ἐκλογὰς ποιεῖσθαι τῶν μελλόντων καθίστασθαι εἰς ἱερατεῖον, *de eo quod non ſit populis concedendum electionem facere eorum qui altaris miniſterio ſunt applicandi*, prout hunc Canonem vertit Iſidorus Mercator; quo quidem poteſtas eligendi Presbyteros alioſque Eccleſiæ miniſtros aperte Laicis adimitur. Hanc autem Clericis fuiſſe denegatam colligimus ex (e) epiſtola Baſilii Canonica ad Chorepi-
D ſcopos, in qua quæritur omnem Presbyterorum conſtituendorum poteſtatem Presbyteros, ac Diaconos ad ſe traxiſſe, & ex affectione vel carnis, vel amicitiæ indignos in Eccleſiam introduxiſſe: indicemque ad ſe omnium Clericorum mitti poſtulat, eo etiam adnotato, à quo quiſque fuiſset introductus, jubetque nè ulli deinceps à Presbyteris ſine Epiſcopi conſcientia introducantur, quæ quidem conſtitutio oſtendit, penes Presbyterorum & Dia-

(d) Conc. Laod. can. 13. l. refertur diſt. 63. canon eſt permittendum.

(e) Baſil. in ep. canon. ad Chorepiſcop. apud Balſamonem & tom. 3. operum Baſilii.

& Diaconorum Collegium Clericorum nominationem hoc tempore fuiſſe, non penes populum, quibus conſentaneam Theophilus (a) Alexandrinus hanc ordinationum formam præſcribit, ex prædictis, ut quicquid eſt Sacerdotalis ordinis, conſentiat & eligat, antequam Epiſcopus examinet; Clero ſiquidem attribuit συμφωνεῖν, καὶ αἱρεῖσθαι *conſentire, & eligere*, Epiſcopo verò δοκιμάζειν, καὶ χειροτονεῖν, *examinare, & ordinare*, vultque Epiſcopum ordinationem celebrare, συνεόντος αὐτῷ τοῦ ἱερατείου *aſſentiente ei Sacerdotali corona ſeu conſenſu*, de populò verò hoc tantum docet, eo præſente ordinationes fieri debere, & Epiſcopum ipſum alloqui oportere, an poſſit ei ferre teſtimonium, ut ſuperiùs docuimus. Quæ indicant potiores fuiſſe Sacerdotalis ordinis in Clericorum ordinationibus partes, quàm fuerint populi; illum elegiſſe, hunc teſtimonio ordinandos probaviſſe.

(a) Theophilus in commonitorio can. 6.

VI. Eodem, quo Theophilus, tempore, (b) Hieronymus electionem Archidiaconi Diaconis tribuere videtur, qui nempe *eligant de ſe quem induſtrium noverint, & Archidiaconum vocent*, Epiſtola ad Euagrium; idem pariter epiſtola ad Ruſticum Monachum, populi ſuffragia in Clericorum ordinationibus aliquando recepta, aliquando excluſa non obſcurè docet his verbis, (c) *Cùm ad perfectam*, inquit, *ætatem veneris; ſi tamen vita comes fuerit, & te vel populus vel Pontifex civitatis in Clerum elegerit, agito, quæ Clerici ſunt*. Cui affinis eſt Carthaginenſis tertii paulò poſt habiti Concilii Canon, (d) *ut nullus ordinetur Clericus niſi probatus vel Epiſcoporum examine, vel populi teſtimonio*: Hæc enim oſtendunt Epiſcopum quoſdam Clericos ſibi bene notos, & probatos inconſulta

(b) Hieron. ep. 35. ad Euagrium.

(c) Idem epiſt. ad Ruſticum.

(d) Carthag. 3. can. 22 refertur c. nullus diſt. 24

A Catholica plebe ordinare potuiſſe; reliquos, populi honorifica relatione, ac petitione inductum in Clerum retuliſse: apertius verò pro neceſſario ſaltem ex decentia quadam populi conſenſu habemus Concilii Carthaginenſis quarti decretum iis verbis, *ut Epiſcopus* (e) *ſine conſilio Clericorum ſuorum Clericos non ordinet, itaut civium conniventiam & teſtimonium quærat*. Juxta quæ Conciliorum decreta dicitur (f) B à Poſſidio Auguſtinus, qui prædictis Conciliis Carthaginenſibus interfuit, eorumque pars magna fuit, *in ordinandis Sacerdotibus, & Clericis conſenſum majorem* (alii legunt *majorum*,) quo nomine primores populi intelliguntur, ſeu honorati illi quorum arbitrium in ordinandis Sacerdotibus, ſimul cum civium votis, teſtimoniis populorum, & electione Clericorum requirebat (g) ſanctus Leo) *Chriſtianorum, conſuetudinem* C *Eccleſiæ ſequendam eſſe arbitrabatur*, quod Auguſtini judicium prudentiſſimum eſt, ut in iis quæ ad diſciplinam Eccleſiaſticam ſpectant, quæ pro locis & temporibus variari poteſt, conſuetudinis potiſſima habeatur ratio: oſtendit autem non omnium Eccleſiarum eandem in re de qua agitur, fuiſſe conſuetudinem, plus aliis ut opinor, aliis minus populo permittentibus. Nec omittendus Auguſtino paulùm antiquior Syricius, (h) D qui Clero ac populo in deligendis Presbyteris ſuffragii ferendi auctoritatem videtur tribuiſse, *Diaconus*, inquit, *temporis acceſſu Presbyterio, vel Epiſcopatu, ſi Cleri ac plebis evocaverit electio, non immeritò ſocietur*.

(e) Carthag. 4. c. 22. refertur eadem diſt. can. Epiſcop.

(f) Poſſid. in vita Auguſt. c. 21.

(g) Sanct. Leo epiſt. 87. alias 89. ad Ep. Viennen. Provinciæ refertur c. vota

(h) Syricius ep. 1. c. 9. refertur diſt. 77. c. quicumque in fine.

VII. Veritus autem Cæleſtinus (i) Papa ne poteſtate iſta populus abuteretur, vetat nimium ipſi indulgere, ac permittere, *docendus eſt*, ait, *populus, non ſequendus, noſque, ſi ne-*

(i) Cæleſtin. ep. 3. ad Epiſcopos Apuliæ, & Calabriæ c. 3. refertur diſt. 62. c. docendus.

ſi neſciunt, eos, quid liceat, quidve non liceat, commonere, non his conſenſum præbere debemus. Eo non multo tempore anterior Chryſoſtomus, (a) Theophili Alexandrini ſynchronos, quem & adverſarium paſſus eſt, ex verbis ſuperiùs citatis judicium multitudini tribuendum probare videtur, licèt ſecus in ordinationibus ſuo tempore obſervatum innuat. Idem (b) tamen alibi Epiſcopum non vulgi opinione duci, non ad aliorum gratiam, vel invidiam ordinationem celebrare permittit, ſed re diligenter per ſeipſum diſcuſſa: quod certè indicat non ita alligatam populi ſententiæ Epiſcoporum fuiſſe poteſtatem, quin ipſe ſuperiori poteſtate præditus, eos quos ille probaſſet, rejicere potuerit. Adeò tamen ſuaviter cum populi multitudine egiſſe ſanctiſſimos antiquitatis Epiſcopos probabile eſt, ut invitis paſtorem dare, ac Sacerdotem vererentur: ne imperium paſtorum plebes excuterent, vel difficulter eos ferrent, quibus ſubdi debent ut patribus, ne parum libenter paſtoris vocem audirent, neve ſpiritalia alimenta ab ingrata manu, morborumque ſuorum remedia ægre ſuſciperent.

VIII. Poſt hos verò legimus Gelaſium in eamdem cum Carthaginenſi tertio Concilio ſententiam euntem, Epiſcopo ſcilicet vel populo eligendi officium tribuere; adeò ut, quos eligeret per ſe Epiſcopus, populi ſuffragiis ad illam dignitatem adipiſcendam nequaquam indigerent, etſi ipſe eligendi poteſtatem plebi nonnunquam faceret; ſic enim de Monacho quem Abbas Presbyterum fieri petierit, ſtatuit Gelaſius, (c) *ab Epiſcopo debet eligi, & in loco qui judicaverit ordinari: omnia, quæ ad Sacerdotis officia pertinent, vel populi, vel Epiſcopi electione*

(a) Chryſoſto. hom. 14. in Act.

(b) Idem lib. 4. de Sacerdotio cap. 2.

(c) Gelaſ. 16. quæſt. 1. cap. ſi quis Monachus.

A *providè, ac juſtè acturus*. Ex ejuſdem quoque literis ad Epiſcopum Cæleſtinum evidenter colligere eſt, Clericos in locum obeuntium Sacerdotum aliquem ordinandum Epiſcopo nominaſſe. Hoc enim ſignificant ea verba quæ ibidem habentur (d) *Presbyteri, Diaconi, & univerſi Clerici, Stomenſis* (aliàs *Stienſis*) *civitatis petitorio nobis ſuggeſſere porrecto, in Eccleſia Beati Martyris Eleutherii Epiſcopi, (quæ in*
B *ſupra dicta civitatis Parochia probatur eſſe conſtructa) Presbyterum, qui conſtitutus fuerat, defeciſſe, atque in ejus locum Diaconum ipſius Eccleſiæ pro celebritate ipſius loci quantocyùs debere ordinari; & ideo frater chariſſime, ſi de ejus vita, vel moribus nihil eſt, quod contra Canonum veniat ſtatuta, ſupraſcriptum Presbyteri honore decorabis, ſciturus eum te viſitatoris nomine, non Cardinalis creaſſe Pontificis*: circa
C quæ verba obiter monemus, ideo non Epiſcopo civitatis, ſed Summo Pontifici hanc petitionem directam fuiſſe, quod tunc temporis vacaret ſedes Epiſcopalis, ad quam proinde ex antiquo (e) more regendam, donec Epiſcopus conſtitueretur, Summus Pontifex Cæleſtinum Epiſcopum viſitatorem miſerat; cui tamen nefas (f) fuit Presbyteros in Eccleſia, quandiu Epiſcopo viduata foret, ordinare, cum ordinatio Clericorum
D futuro Epiſcopo reſervanda eſſet; licentiam itaque petunt à Summo Pontifice prædictæ Eccleſiæ Clerici, ut relaxata legum ſeveritate propter celebritatem Eccleſiæ ante electionem futuri Pontificis Presbyterum ordinari permitteret.

IX. Porrò circa hæc præſertim tempora puta circa finem quarti ſæculi, & toto ſæculo quinto populum Clericorum electiones proſecutum fuiſſe legimus, ut invitos etiam Epi-

(d) Gelaſ. Epiſcopo Cæleſt. refertur diſt. 24 can. Presbyteri.

(e) Lege Gregorium lib. 4. epiſt. 12. Gaudentio lib. 3. epiſt. 11. Maximiano Syracuſano lib. 2. epiſt. 29. Felici Epiſcopo & lib. 11. ep. 16. Barbaro Epiſcopo, & alibi qua de re infra.

(f) Lege cap. 2. ne ſede vacante, & cap. 1. de inſtit. in 6.

ſcopis ordinandos præſentarent, ſic enim v. g. Sanctum Auguſtinum (a) *manu injecta*, fideles laici tenuerunt, & Epiſcopo Valerio ordinandum, *intulerunt*, *omnibus id*, *uno conſenſu*, *&* *deſiderio*, *fieri*, *perficique petentibus*, *magnoque ſtudio & clamore flagitantibus*: ſic S. Paulinus, *per vim inflammatæ ſubito plebis*, apud Barcinonem Hiſpaniæ urbem, licet uxoratus, à Lampio Epiſcopo Presbyter ſacratus eſt, ut ipſe (b) de ſe teſtatur epiſtola ad Auguſtinum: ſic Piniano ſanctiſſimæ feminæ Melaniæ junioris viro; à populo Hipponenſi, inſcio tamen S. Auguſtino (qui hocce tempore populum Hipponenſem Epiſcopus regebat) vis illata eſt, ut Presbyter fieret, quemadmodum teſtatur (c) Auguſtinus; ſic ſanctum Germanum (qui poſtea Altiſiodorenſis Epiſcopus creatus eſt) civilibus præfecturis implicatum ſanctus Epiſcopus Amator ab oſtiariis fores Eccleſiæ claudere juſſis glomerata turba Clericorum, atque nobilium injiciens ei manus nihil tale cogitantem apprehendit, cæſariem capitis detrahens, habitu religionis, relictis ſæcularibus ornamentis, cum promotionis honore induit, ut iiſdem ferè verbis narrat (d) Conſtantinus Presbyter (cui (e) Sidonius ob ingenii & eruditionis famam Epiſtolarum libros ſuos dicavit) in vita ſancti Germani, quam ad Patientem Lugdunenſem Epiſcopum miſit: & ut perſeveraſſe hunc morem ſciamus, ſic etiam ſanctum (f) Trudonem, qui ſexto ſæculo vixit, concordi *acclamatione omnium* invitum ad Preſbyteratum adductum, imo tractum eſſe refert Theodoricus Abbas Monaſterii ab ipſo ſancto Trudone fundati in ejus vita. Alia ejuſdem impetus à populo facti in aliquos, ut Presbyteri, vel Diaconi ex Clericis alte-

(a) Poſſid. in vita Auguſt. cap. 4. Auguſtin. ipſe ſerm. de diverſis 49. & ep. 225. ad Albanū.

(b) Paulin. ep. apud Aug. 35.

(c) Auguſt. ep. 225. & 227.

(d) Conſtant. Presbyt. lib. 1. vitæ S. Germa. Altiſſiod. cap. 1. 3. & 7.

(e) Sidon. epiſt. 1. lib. 1.

(f) In vita S. Trudonis apud Sur. 23. Nov.

A rius ordinis fierent, exempla, è Patrum vitis & hiſtoriæ Eccleſiaſticæ monumentis eruere poſſumus, quorum cùm à tempore Divi Auguſtini plura, ni fallor, exempla legantur, nihilominus id antea uſitatum fuiſſe, ex eo colligere poſſumus, quod huic populari violentiæ occurrens Concilium (g) Ancyranum, ſtatim reddita Eccleſiæ pace celebratum ineunte ferè quarto ſæculo, à lege cælibatus, qua Diaconos communiter con-
B ſtringi docet, eos exceperit, qui in ipſa ordinatione proteſtati fuerint velle ſe uxores ducere, aut ſuas retinere, nec poſſe ſe continere; Diaconos autem iſtos violentiam paſſos credibile eſt, eos fuiſſe, quos ardentibus votis, & importunis efflagitationibus, populus ordinandos poſtularet.

(g) Ancyran. c. 10. al. 9.

X. Poſterioribus temporibus Regum ac Magiſtratuum voluntatem in ordinationibus Clericorum, ac Preſbyterorum aliquando expetitam, pe-
C titionis eorum ab Epiſcopis rationem habitam, ipſorum poſtea à Conciliis uſurpationem coercitam; jus patronatus, cui primò in Eccleſia reclamatum fuit, ſtabilitum; Cleri conſenſum exactiùs expetitum: vota quoque ipſius in pluribus ordinationibus numerata, populi pariter aſſenſum nonnunquam expenſum fuiſſe, multis ſuadere poſſumus teſtimoniis. Verùm de prioribus capitibus nihil hic dicemus, quia ad Clericorum ordi-
D nandorum probationem, de qua hoc loco agimus, minimè pertinent, ſed conceſſam, vel prætenſam in Eccleſiaſticas perſonas, vel Eccleſias poteſtatem aliquam arguunt, qua de re infra; hæc ergo tantum de electionibus Clericorum à Clero, vel populo factis aliqua adjungemus poſteriorum ſæculorum teſtimonia.

XI. Turonicum ſecundum ſub Joanne tertio, & Chariberto rege Concilium vetat in locum Archipre-

preſbyteri accuſati alium ordinari, (a) A *niſi facto Concilio tam Abbatum, quàm Preſbyterorum*. Concilium (b) Barcinonenſe eodem ſexto ſæculo ſub Gregorio primo, & Reccaredo Gothorum Rege innuit ad Eccleſiaſticos ordines, *vel per ſacra regalia* (id eſt regum reſcripta quæ *ſacrarum* nomine paſſim vocantur) *aut per conſenſionem Cleri, ac plebis, vel per electionem aſſenſionemque Pontificum*, vel certè ad ſummum Sacerdotium (nam ambigua verborum B iſtius Concilii ſeries ſeu complexio videtur) perveniri. Septimo verò ſæculo Iſidorus Hiſpalenſis apud Gratianum Archipreſbyteri electionem à Clero & populo faciendam præſcribit his verbis, (c) *ſi in plebibus Archipreſbyteri obierint, aut pro aliquo reatu exinde ejecti fuerint, Archidiaconus quantocyùs proficiſcatur illuc, & eum Clericus, & populus ipſius plebis electionem faciat, quatenus dignus paſtor Domini Dei conſtituatur* C *& dum ordinatur ejus providentia ipſa plebs cuſtodiatur*. Emeritenſe (d) Concilium ejuſdem ferè temporis ſub Vitaliano Papa habitum, Parochis jus tribuit ſeligendi è familia ſua, quos Clericatu dignos judicaverint, eoſque Epiſcopo offerendi; qui iiſdem verò temporibus vixit Martinus Bracharenſis, (e) *non licere populo electionem facere, eorum qui ad Sacerdotium promoventur*, ex Concilii Laodiceni Canone D edixit.

(a) Turon. 2. can. 7.

(b) Conc. Barcinon. ſub Reccaredo.

(c) Iſidor. apud Gratian. diſt. 63 c. ſi in plebibus, citatur ex lib. off. ſed hoc ibi nuſq. habetur.

(d) Emeritenſe Conc. cap. 18.

(e) Martinus Braccharenſis in ſua Canonũ collectione c. 4.

XII. Eruimus tamen ex Capitularibus Caroli Magni populum nequaquam ab electionibus Sacerdotum penitus excluſum fuiſſe: nam & eorum ibidem mentio fit, (f) *quos Laici de familia Eccleſiarum ad ſacros ordines promovere voluerint*; ſtatimque ibidem legimus; (g) *ut ſi laici probabilis vitæ, & doctrinæ Epiſcopis conſecrandos, ſuiſque in Eccleſiis conſtituendos obtulerint, nulla qualibet occaſione eos rejiciant* quæ verba ſumpta videntur ex Concilio Wormatienſi (h) circa tempora Caroli Magni, & (i) Troſlejano. Ejuſdemque ſententiæ decretum eſt Concilii Romani (k) ſub Eugenio ſecundo, & Leone quarto, quod in ordinationibus Preſbyterorum in Eccleſiis Baptiſmalibus populi conſenſum adhibendum requirit, & (l) Remenſis ſub iiſdem Pontificibus, iis verbis expreſſum, ut *cum Epiſcopis Preſbyteros neceſſitas occurrerit ordinandi ut reverentius obſerventur, conveniat ibidem habitantium ſibi adhibere conſenſum*: plana etiam in eundem ſenſum Concilii Ticinenſis tempore ejuſdem Leonis quarti habita Conſtitutio in hæc verba, (m) *Quare in ordinandis plebium rationibus civium inſtituta ſerventur, & peſtifera ambitionis vitium radicitus extirpetur, &c. Et primum quidem ipſius loci Preſbyteri vel cæteri Clerici idoneum ſibi rectorem eligant; deinde populi, qui ad eandem plebem adſpicit, ſequatur aſſenſus; ſi autem in ipſa plebe talis inveniri non potuerit qui illud opus competenter agere poſſit; tunc Epiſcopus de ſuis quem idoneum judicaverit, inibi conſtituat*. Evidens quoque ejus conſuetudinis teſtificatio habetur in epiſtola Synodi Tricaſſinæ ad Nicolaum primum Summum Pontificem, in qua excuſantur aliqui perperam ab Ebbone Remenſi depoſito ordinati, quod non ſeipſos ordinandos obtuliſſent, (n) *acclamationi & atteſtationi ipſius Eccleſiæ, ut ordinarentur obedíviſſent*. Egregium quoque pro electione Clericorum à Clericis Lucii Papæ decretum, (o) *nullus*, inquit, *niſi eorum electione Canonica Preſbyter eligatur*.

(f) Lib. 1. cap. tit. 88.

(g) Idem tit. 90

(h) VVormat. cap. 57.

(i) Troslejan. cap. 6.

(k) Conc. Roman. can. 8.

(l) Remenſe cap. 1. apud Anton. Auguſt. lib. 27. tit. 42.

(m) Synod. Ticinenſis in ſcrip consultationis, ſeu exhortationis Epiſcoporum ad Dom. Ludovicum Imperatorem.

(n) Epiſt. Synodi Tricaſſ. ad Nicol. inter ep. Hincmari, & tom. 3. Concil. Gall.

(o) Lucius Papa cap. 1. de electione.

(a) Theod. Balſamon.in 3. Canon. ſeptimæ Synodi.

XIII. His adde Theodori (a) Balſamonis de præſenti quæſtione teſtimonium; refert enim ipſe aliquos ſcripſiſſe quod antiquitus electiones fiebant à populo, & eligebantur non ſolùm Epiſcopi, ſed etiam præterea Presbyteri & Diaconi, cui ſententiæ aliam opponit eorum qui dicunt electionem Epiſcoporum propriè dici, ordinationem verò Presbyterorum & Diaconorum: juxta quam proinde ſententiam non videtur Presbyterorum & Diaconorum deſignatio illi propriè dicta electio fuiſſe. Idem verò Balſamon cùm eſſet Patriarcha Antiochenus, quærenti Marco Alexandrino, an Vicariorum turbis, eum, qui ipſis videbatur eſſe dignus Epiſcopali, vel Sacerdotali dignitate, ei exhibentibus, ipſe acclamationes populi ſequi compelleretur: ita reſpondet, (b) *Olim ordinationes Epiſcoporum & reliquorum ſacris initiatorum ordinibus fieri ſolitas, per electionem multitudinis, & eorum qui ſimul imperabant. Decimum tertium autem Canonem Laodicenæ Synodi, & tertium Canonem ſanctæ Oecumenicæ ſeptimæ Synodi, hujuſmodi ordinationes ab Eccleſiaſtico rejeciſſe ſtatu*: quod adductis his Canonibus oſtendit: unde videtur docere Synodum Laodicenam hoc in uſu fuiſſe, ut à populo tam Epiſcopi, quàm Presbyteri & Diaconi ordinarentur, poſtea cùm idem mos repullulaſceret, radicitus à ſeptima Synodo exciſum fuiſſe.

(b) Balſam. reſponſ. ad interrog. 58. Marci lib. 1. Codicis juris Orie ntalis. Πάλαι μὲν αἱ χειροτονίαι τῶν ἐπισκόπων καὶ τῶν λοιπῶν ἱερωμένων διὰ ψήφου ὄχλου καὶ τῶν συναρχόντων ἐγίνοντο. ὁ δὲ ιγ'. κανὼν τῆς ἐν Λαοδικείᾳ συνόδου, καὶ ὁ γ'. κανὼν τῆς ἁγίας καὶ οἰκουμενικῆς ζ'. συνόδου, τὰς τοιαύτας χειροτονίας ὑπὸ τῶν ἐκκλησιαστικῶν ἀπεκήρυξαν γίνεσθαι.

§. II.

Quæſtionis reſolutio.

XIV. VErùm ut his omnibus meam adjungam ipſe ſententiam, nunquam, ut opinor, conſtanti lege aut generali conſuetu- A dine, quæ vim legis obtinere adſtricti ſunt Epiſcopi, ut ſuffragium Cleri, populique in ordinandis Diaconis, Presbyteriſque expeterent: imo nec inferioribus gradibus conferendis id paſſim obſervatum, quorum diſtributioni Anacletus (c) trium veracium teſtimonium cum Epiſcopi approbatione ſufficere poſse aſserebat: At enim prioribus quidem temporibus, quibus erat omnium cor unum & anima una, & quicumque nomi- B nis erant Chriſtiani, magis utique charitatis glutino copulati, quam poteſtatum diverſitate ſecreti videbantur, nihil mirum ſi Epiſcopi poſtea ſervaverunt, ea tamen ratione poteſtatem temperantes, ut & auctoritatem ordinationis abſolutè retinerent, & populorum, ſi æqua fuiſset, voluntati acquieſcerent: nec apud eos Canonicas leges ſecutos, aut ambientium præſumptio, aut tumultus populares quicquam ad indigni ordi- C nationem extorquendam valerent. Cùm verò ſibi Princeps ac Magiſtratus poteſtatem quaſi populo debitam, tanquam ipſius populi capita, arrogarent, ſeptimæ Synodi auctoritate repreſsa eſt eorum uſurpatio; & Regibus ac Magiſtratibus jus omne in ordinandis Sacerdotibus ademptum, quod ipſi populo ademerant, & ad ſe traxerant; ſicque ab eorum, qui ordinandi forent, electione ſenſim excluſus eſt populus, quamvis qui- D buſdam adhuc poſt illam Synodum temporibus, votorum populi, ac poſtulationi ratio haberetur. Neque hoc iniquum, aut Eccleſiaſticæ libertati iniurium, niſi velimus Epiſcopos voluntati plebis ſubjicere, vel ordinandi poteſtatem ad Laicorum libitum reſtringere; quod nunquam factum. Nam & eo ipſo tempore, quò magis ſolebat in hiſce populus conſuli. Epiſcopus tamen, eis qui ſibi noti eſsent, abſque populi aſſenſu,

(c) Anaclep. 2. habetur c. reliqui, diſt. 27.

ſii, ordinationis conferendæ jus fuiſse, & decreta (quorum aliqua ſuperiùs citavimus) & exempla innumera oſtendunt. Denique in Eccleſia viguit, ut Epiſcoporum electio irrita cenſeretur quæ inconſulto fieret populo, cùm tamen nunquam irrita habeatur Presbyterorum, vel Diaconorum ordinatio, quæ inconſulta plebe, vel invita, celebrata fuiſset, præſertim ſi qui ita ordinarentur, vel abſolutè ordinati eſsent, ut ([a]) Hieronymus, ([b]) Paulinus, & pauci alii, prioribus Eccleſiæ ſæculis: vel ſi qui, ex conſtitutione ([c]) Concilii Chalcedonenſis, aut Martyriis, id eſt Capellis, aut Monaſteriis deputati ordinentur: ſi quos enim decebat à populo eligi ii ſolùm, qui populo præficiebantur, non autem ii, qui ab omni cura populi immunes erant eligendi videbantur cujuſmodi erant iſti qui vel abſolutè ſine Eccleſiaſtico titulo, vel in celebri aliquo Martyrio, extra Eccleſias civitatis aut pagi ordinabantur, itemque qui in Monaſterio, niſi tamen Monachos populi nomine intelligas, ad quorum petitionem Presbyterorum ipſis ordinari mos erat, ut leges in epiſtolis ([d]) Epiphanii ad Joannem Hieroſolymitanum, & ([e]) Gregorii ad Victricum Panormitanum Epiſcopum, & in regula ſancti Benedicti apud ([f]) Synodum Lemovicenſem, & alibi paſſim: hujus autem differentiæ exemplum in antiqua lege peti poteſt ([g]) ab Origene, qui notat Moyſem elegiſse Presbyteros, quos ipſe norat, nullius conſilio, ſed ſuo ingenio: populò vero ducem nequaquam niſi ex divina revelatione & Synagoga congregata eligere auſum fuiſse: ſimili enim ratione Epiſcoporum, qui ſunt populi duces, electionem videtur Eccleſia majoris momenti cenſuiſse, quàm ut Epiſcoporum, inconſulta

(a) Hieron. ep. 60. ad Pammac. adverſus errores Joan. Hieroſ.

(b) Paulinus epiſt. 6. ad Sever. & 21. ad Amandum.

(c) Chalc. c. 6.

(d) Epiſtola Epiphanii inter ep. Hier. 60.

(e) Greg. lib. 5. ep. 44. indict. 14. & alibi.

(f) Synod. Lemovic. actione 2. prope finem.

(g) Orig. hom. 22. in librum Numerorum.

A plebe, arbitrio permitteret, quamvis reliquos inferiorum graduum Myſtagogos ſolius, ſi ita luberet, Epiſcopi voluntati ordinandos concederet: in quò tamen legibus eos Eccleſiaſticis adſtringi voluit, ne carni, ne ſanguini, ne amicitiæ, ne pretio aliquid, ſed merito totum tribuerent, itaque (quod plures ([h]) ex canonibus ſuperiùs allatis oſtendunt,) populus potius teſtimonio ſuo idoneum judicabat, quem ordi-

B nibus initiari neceſſarium foret, quàm verè eligeret, nec ulla neceſſitate Sacerdotem ad ordinationem conſtringebat.

XXV. At verò major utique erat neceſſitate conſenſus Cleri; ut legitima ordinatio cenſeretur: cùm enim primitus Presbytetorum ordo Senatus Eccleſiæ cenſeretur: & ut loquitur Ignatius ([i]) *σύςημα ἱερὸν, σύμβȣλοι καὶ συνεδρευταὶ τȣ̃ Ἐπισκό-πȣ ſacer cœtus, Conſiliarii & Aſſeſ-*

C *ſores Epiſcopi*: cùm eodem ([k]) Ignatio teſte, Presbyterorum Collegium coaptatum eſſet, conſentiretque Epiſcopo, ut chordæ ipſi citharæ: cum Epiſcoporum ſententia, niſi Clericorum præſentia confirmaretur, irrita crederetur, ut ſtatuit Synodus quarta ([l]) Carthaginenſis: tunc temporis haud dubiè ad Presbyterorum, ac Diaconorum ſaltem ordinationem ab Epiſcopis peragendam Clericorum requirebatur conſilium.

D Unde Joannes Chryſoſtomus in Synodo ad Quercum accuſatus eſt ab Acacio, tum in pluribus, tum in eo ([m]) *quod abſque conſenſu, & Synodo, & inconſulto Clero, præter mentem Cleri ordinationem faceret.* Cujus rei aliquod adbuc veſtigium extat, quod nempe jure ([n]) communi nequeat Epiſcopus ſine Capituli conſenſu beneficia conferre, niſi vel ex privilegio, vel ex conſuetudine, eorum ſibi ſoli reſervata collatio noſcatur.

(h) Vide ſuprà, & in Jure can. paſſim: plura etiam hac de re infrà.

(i) Ignat. epiſt. ad Trallis, quæ eſt 5.

(k) Idem epiſt. ad Epheſios quæ eſt 12.

(l) Conc. 4. Carthag. can. 23.

(m) Synod. ad Quercū, apud Photium in Bibloth.

(n) Cap. Novit. cap. quanto. cap. noſcitur cap. cum nos, de his quæ fiunt à prælatis ſine conſenſu capituli.

(a) Gloſſa in c. Epiſcopus diſt. 23.

(b) Hoſtienſis lib. 3. tit. prædict.

(c) Alexander III. cap. novit ...

ſcatur. Hincque Juris Canonici (a) Gloſſa in ordinibus conferendis conſenſum Clericorum affirmat; (b) Hoſtienſis verò Clericorum quidem conſilium neceſſarium eſſe tradit; conſenſum verò non item: aſſeritque inſuper nec conſuetudinis exceptionem ab Epiſcopo in contrarium proferri poſſe, nam inquit, ſi Epiſcopus allegaret conſuetudinem, quod non teneretur conſilium requirere, non valeret, cùm allegaret contra honeſtatem ſuam & contra ſanctorum Patrum inſtitutiones: confirmat auctoritate Alexandri tertii Papæ (c) epiſtola decretali ad Patriarcham Hieroſolymitanum, in qua Epiſcopum caput, capitulum Epiſcopi membra eſſe docet, ex quo ſumpto argumento ſic Patriarcham Pontifex alloquitur, *Non decet omiſſis membris aliorum conſilio in Eccleſia tua negotiis uti: cùm id non ſit dubium, & Honeſtati tua, & ſanctorum Patrum inſtitutionibus contraire.*

Appendix ad hanc ſectionem, de probandis, ac deligendis ad ordines regularibus viris.

§. I.

Aliqua, & quænam illa ſint quæ à Regularibus ordinandis teſtimonia proferenda videntur, generatim oſtenditur.

I. Satis ſuperque ex ſuperioribus patet, quibuſnam teſtimoniis niti debeat, qui ad Eccleſiaſticos ordines contendit: quia tamen ſpecialia quædam de Regularibus ordinandis dubia occurrunt, poſt generalem, quam præmiſimus, tractationem, æquum videtur, ut ſpeciale eorum, quæ in Regularibus ad teſtificandam vitæ integritatem, & ad ordines capeſſendos aptitudinem neceſſaria judicantur, examen ineamus: quod optimè præſtabimus, ſi prius ex Concilio Mediolanenſi quinto, & Aquenſi, ea omnia (quorum aliqua poſtea vel illuſtraturi, vel confirmaturi ſumus) brevi veluti ſummario concluſa præmittamus.

(d) Conc. Mediol. 5. de initiandis ordinis Sacramento.

II. Concilium Mediolanenſe quintum totum hoc negotium his verbis complectitur, (d) *In iis, quæ œcumenica Synodus Tridentina de ſacra ordinatione ſtatuit, uberius etiam Provincialium Conciliorum decretis explicata multa ſunt, quorum diligens ratio etiam in Regularibus habenda eſt, atque eorum quidem capita quædam præcipua infra hoc decreti complexi ſumus: videat igitur Epiſcopus, ut quicquid de iis capitibus vel eodem Tridentino Concilio, vel Conciliis Provincialibus etiam generatim conſtitutum eſt in illis initiandis quàm diligentiſſimè ab Epiſcopo ſervetur, culpa, impedimentave Canonica ordinis conſtituendi quarto Concilio enumerata, litera teſtimoniales Superioris: teſtimonium de Natalibus, & ætate præſcripta à Tridentino Concilio: teſtificatio ordinis proximè ſuſcepti: progreſſio in Eccleſiaſtica diſciplina: teſtimonium bonum: denuntiatio nominis in Eccleſia ſubſcripto, & miniſterium in Eccleſia cui adſcriptus eſt: exercitatio functionum ordinis ſuſcepti: frequentiaque ſacræ communionis: reverentia, atque obſervantia ergà Sacerdotes & Superiores: intervallum anni inter poſtremum ordinum minorum gradum, & Subdiaconatum, ac rurſus inter unum, & alterum ex ſacris ordinibus, niſi neceſſitas aut Eccleſiæ utilitas, judicio Epiſcopi, aliud poſtulet; diligens examen*

Epiſcopi: literarum ſcientia, & cantus peritia, ac aliæ inſtructiones ad ordinis ſuſcipiendi functiones rite recteque obeundas: uſus & peritia recitandi divinum officium; loco tituli, & cenſus teſtificatio præſtita profeſſionis regularis præſcripta in Concilio Provinciali ſecundo.

(a) Aquenſis Synodus tit. quæ ad Sacramenti ordinis adminiſtrationem pertinent.

III. Aquenſis (a) Synodus probata à Sixto quinto, paucis immutatis, ea exſcribit, quæ habentur in edicto de ſacra ordinatione à ſancto Carolo juxta Conciliorum ab ipſo habitorum conſtitutiones, promulgato, cujus hæc ſunt verba, quæ priora jam à nobis propoſita confirmant.

(b) Edictum de ſacra ordinatione Actorum Mediol. parte 3.

(b) *Regularis, qui ad ſacram ordinationem conveniet, primam Tonſuram, aut ordines ſuſcepturus, caveat nè obſtrictus ſit aliqua culpa, aut canonico impedimento. Ipſo quoque menſe ante ſtatum ordinationis diem, ad Epiſcopum conveniat, & nomen cæteraque ſupra de aliis ordinandis præſcripta ad ſecretarium Epiſcopalem deferat: teſtata hæc præterea habeat exercitationem frequentem functionis illius ordinis quem proximè ſuſcepit; frequentiorem confeſſionem, ac ſacram Communionem; progreſſum in Eccleſiaſtica diſciplina; obſervantiam, & reverentiam erga Sacerdotes, & ſuperiores: loco tituli, cenſuſque afferat teſtificationem præſcriptæ profeſſionis regularis; nihilominus coram Epiſcopo juramento affirmet, ſcripto manu ſua ſubſignato ſe illam ſponte feciſſe, aut ratam habuiſſe: illud autem ſcriptum in archivio aſſervandum Epiſcopus curet; teſtimonium item habeat de denuntiatione ſui nominis in Eccleſia publicè facta; de ætate item, ut ſupra, de aliis conſtitutum eſt. De tranſacto intervallo, poſt ordinem proximè ſuſceptum à Tridentino Concilio præſcripto. Afferat literas dimiſſorias à Superiore de ordine ſuſcipiendo, quo eorum quiſpiam initiandus eſt; quæ literæ vetuſtiores, ne ſint duobus, tribuſve menſibus, à die ſacræ ordinationis ſupputandis, niſi abſentiam Superioris aliamve cauſam longiori tempore datas, renovataſve accipi, probarive debere Epiſcopus cenſuerit.* (c) *Teſtimonium etiam ſcriptum à Superiore ſuo, qui oſtendat eum vita & moribus præditum eſſe, qui dignus ſit, ut illi ordini adſcribatur, quo is initiari vult: ſi verò hoc teſtimonium non antiquius duobus, aut tribus menſibus, uti in ſuperioribus eſt declaratum; ſi verò diutiùs à Monaſterio abſuerit, hoc teſtatum afferat à Superiore Monaſterii, in quo proximè commoratus eſt; teſtimonium item de ordine qui proximè præcedit jam ſuſcepto: ſi verò tempus ſtatutum, & præſcriptum à Concilio Tridentino, quod interjectum eſſe debet, inter ſuſceptionem unius, & alterius ordinis, nondum expletum eſt, tunc à ſuo Superiore ſcriptum afferat, quo teſtatum fiat, utile, & neceſſarium Eccleſiæ ſuæ Monaſteriove eſſe ſecum diſpenſari ſuper eo interſtitio.*

(c) Mediolan. 4. tit. de iis quæ pertinent ad Sacramentum ordinis hæc trad.

IV. Reſtituunt autem quantùm hoc ſæculo fieri poteſt, conſtitutiones iſtæ Provincialium Conciliorum, antiquam Eccleſiæ Catholicæ diſciplinam. Juxta quam ea omnia, quæ ibidem enumerantur, à quibuſlibet etiam privatis ſemper deſiderata ſunt, ut legitimè Eccleſiaſticos gradus conſcendere viderentur: fundantur verò maximè in Tridentino (d) Concilio, quod ea omnia generatim, indefinitè, nullo excepto, ab ordinandis exigi voluit, à quorum obſervatione, ſaltem maxima ex parte, immunes ſe regulares nullo privilegio prætendere poſſunt; imò ex divina inſtitutione, & ipſa ordinationis, & ordinis ſuſcepti natura

(d) Leg. decret. de reform. ſeſſ. 23. Conc. Trid.

tura ad aliquas ex iis legibus tenendas, A colendaſque adſtringuntur: ad aliarum verò executionem Regulares ipſi, quocumque ſe privilegio tueantur, à Concilio Tridentino obligantur: exempli cauſa, quod Regulares probitatis, diſciplinæ Eccleſiaſticæ, functionum ſui ordinis teſtimonia Epiſcopo ordines celebraturo afferre debeant, ex lege divina generali, quæ probationem ordinationi præmittendam præſcribit, & ex natura ipſa ordinationis, ordiniſque anteà B ſuſcepti adſtringuntur: nec ullum privilegium adferre poſſunt, quo ab hoc onere eximantur, imo ſi quod privilegium de hac re furtim impetraretur, æquitatis ratio ſuaderet, ut ipſius tanquam contra bonos mores obtenti nulla ratio haberetur: nam & æquum ex rei natura eſſe videtur, ut nonniſi probis, nonniſi diſciplinæ ſtudioſis, nonniſi in inferioribus miniſteriis probatus aditus ad ſuperiores ordines concedatur: divi- C na quoque lex jubet, ut Epiſcopus (a) citò nemini manus imponat, ne communicet peccatis alienis, id eſt ut exactè, accuratè, diligenter omnia diſcutiat, ne aliorum, quantumvis pii appareant, fraudibus deceptus, indignum ordinandò, peccatis alienis implicetur: jubet eadem ut ordinandi (b) *probentur primum, & ſic miniſtrent*. Ratiò quoque naturalis dictat, ut qui dignis tantùm ordines conferre debet, omni D ratione inquirat, an digni ſint quibus ordines conferat, eaque de iis nota & comperta eſſe velit, quæ dignos efficiunt, vel indicant. Quod verò ætatem à jure præfixam Regulares quoque ordinandi debeant attigiſſe; quod ab alieno Epiſcopo ſine dimiſſoriis nequeant ordinari, poſitivum jus eſt, contrà quod, ſi quæ fuerint Regularium privilegia, hæc omnia Concilii (c) Tridentini legibus fuerunt abrogata; in quo etiam de iiſdem Regularibus ſpeciatim cautum eſt (d) *ne ſine diligenti Epiſcopi examine ordinentur, privilegiis quibuſcumque, quoad hoc, penitus excluſis*.

(a) 1. ad Tim. 5.

(b) 1. ad Tim. 3.

(c) Conc. Trid. ſeſſ. 23. de reformat. c. 12. & 8.

(d) Id. cap. 12. cit.

V. Ex pluribus tamen, quæ ſupetiùs propoſita fuerunt, quibuſdam lucem adferre conſentaneum eſt: primò itaque docemus de conſenſu Abbatis ſeu Superioris regularis ad ordinationem quorumcumque regularium requiſito: tùm de diſquirenda eorum vita, etiam ante regularem vitam ſuſceptam: deinde de diſciplinæ Eccleſiaſticæ ſtudio, in iis inquirendo, & in ſingulis ordinibus per debita temporum interſtitia ac functionum exercitium probando, præterea de profeſſionis regularis loco tituli Eccleſiaſtici, vel cenſus teſtificatione facienda, poſtea de literis ordinum ſuſceptorum exhibendis, denique de dimiſſoriis literis ab Epiſcopo proprio obtinendis, ſi ad alium ordinandi accedant, verba faciemus.

§. II.

Regulares niſi exhibito conſenſus ſui Præpoſiti teſtimonio ad ordines minime admittendos eſſe.

V. De primo capite dicturus ſtatim in ipſo limine obſervari velim, Monachos cùm primùm Clero adſcripti ſunt, ſola Epiſcoporum voluntate, abſque Abbatum conſenſu aſſumptos fuiſſe, neque enim v, g. Abbatis ullius conſenſus, vel præfecti regulatis (e) Athanaſius meminit, cum Dracontio, ut Eccleſiaſticum miniſterium ſuſciperet, ſuadebat: neque conſenſum ullius regularis ſuperioris exquiſiviſſe legitur, dum (f) Seraphionem

(e) Athanaſius epiſt. ad Dracontium.

(f) Ibidem.

nem, Apollonium, Agathonem, Cirem, Paulum ad Epiſcopatus apicem multum renitentes provexit: neque unquam in ordinatione Ammonii celebris illius Monachi, qui ſibi aures abſcidit, ne Epiſcopatum aſſequeretur (quem tamen (a) Timotheus Alexandrinus mutilum truncatumque fertur ordinaſſe) neque in ordinatione trium illorum fratrum, qui longi dicti ſunt: & inviti à Theophilo ſunt ordinati, neque in (b) Dioſcori, Eulogii, Macarii, Moſis Æthiopis, vel Hieronymi qui omnes Presbyterali dignitate in Eccleſia inclaruerunt: vel in Lazari, Barſis, Eulogii, Epiphanii, quibus adde (c) Gregorium Nazianzenum, Baſilium, & Auguſtinum (ſi tamen ii omnes ſub aliquo Abbate Monaſticam regulam amplexati ſunt unquam) & alios ex antiquis Monachis, qui ad Epiſcopale uſque faſtigium promoti ſunt, non, inquam, in eorum, vel alicuius ex illis ordinationibus Abbatis conſenſum requiſitum fuiſſe proditum eſt. Nec (d) Hieronymus, dum Nepotianum Clericum Presbyterumque ordinatum refert, Abbatis meminit electioni faventis, ſed Epiſcopi tantùm cogentis, atque compellentis, neque item (e) ad Ruſticum, ubi electionis ad Clericatum formam oſtendit, ait eum ordinandum, ſi Abbas conſenſerit, ſed *ſi populus, vel Pontifex civitatis in Clerum elegerit*. Neque pariter (f) Auguſtinus dum Monaſteriorum deſertores ordinari non debere contendit, eam rationem allegavit, quod ſine Abbatis conſenſu deberent ordinari, ſed aliam quod nonniſi meliores ex iis qui in Monaſterio degerent ab Epiſcopis in Clerum aſſumi ſolerent: nec (g) cùm Monachos hortatur, ne ſi quam operam mater Eccleſia ab iis poſtulet, blandiente deſidia reſpuant,

(a) Palladius in Lauſ. cap. 11. & Petrus Bleſenſis epiſt. 23. & 131.

(b) Vide Nicephor. lib. 11. c. 35. 37. 38. 39. 40. 41. Palladium in Lauſiacis, Theodoret. & alios.

(c) Vide Sanctorum iſtorum vitas.

(d) Hieronym. ep. 1. ad Heliod.

(e) Idem epiſt. 4. ad Ruſticum.

(f) Auguſt. epiſt. 76.

(g) Idem epiſt. 81. ad Eudoxium.

A ſed potius obtemperent, Abbatis eis conſenſum priùs expetendum inſinuavit, ſed Epiſcopis obedientiam ſuaſit; non denique (h) Syricius, (i) Innocentius, (k) Gelaſius, (l) Pelagius Summi Pontifices, (m) Arcadius, & Honorius Imperatores, dum Monachorum aſſumptionem in Clerum probant, vel hilum de licentia ab Abbate impetranda dixerunt; niſi fortè Gelaſium dicamus hujus conditionis meminiſſe, dum apud B Gratianum refertur dixiſſe, (n) *ſi quis Monachus fuerit, qui venerabilis vitæ merito, Sacerdotio dignus videatur, & Abbas, ſub cujus Imperio Regi Chriſto militat, illum fieri Presbyterum petierit, ab Epiſcopo debet eligi*: ſed nec in epiſtolis Gelaſii prædicta extant verba: nec ſi ponamus verba iſta eſſe Gelaſii, apparet eum hujus conditionis veluti abſolutè neceſſariæ meminiſſe, cùm poſtea ſubdat ut quæ ad Sacerdotium C pertinent, *vel Epiſcopi, vel populi electione* gerat, nulla conſenſus Abbatis facta mentione.

VII. Verùm cùm Monaſteriis inde injuria inferri videretur, quod qui inter Monachos ſanctitate, & doctrina inſigniores erant, ab Epiſcopis extraherentur, & ad Eccleſiæ adminiſtrationem per ordinum collationem etiam inviti aſſumerentur: queri cœperunt Abbates, ac Monachi, illi quidem poteſtatem ſuam D violari, ſuos à ſe eripi, horum autem alii invitos ſe à ſinu matris extrahi, quietem ſuam interturbari, ſeque in procelloſos negotiorum tumultus injici, alii ſe à parentibus ſuis, à doctoribus, ac magiſtris deſeri, omnes Monaſteriorum ruinam ominari cœperunt, ac vereri, ne probatioribus Monachis in Clerum allectis Monaſteria deſererentur. Primùm itaque in Concilio Arelatenſi tertio (o) à Ravennio Epiſcopo Leonis Papæ tem-

(h) Syricius ep. ad Himerium Tarr. con. c. 13.

(i) Innocentius epiſt. 2. ad Victric. Rothom. cap. 10.

(k) Gelaſ. epiſt. ad Epiſt. Lucan.

(l) Pelagius Bono Saviniani Epiſcopo, prout habetur 16. qu. 1. c. in Parochia.

(m) Arcadius, & Honor. l. 32. C. Theod. de Epiſcopis & Cl.

(n) Gelaſ. apud Grat. 16. qu. 1. c. ſi quis.

(o) Conc. Arelat. 3. tom. 1. Concil. Gall.

temporibus circa annum Chriſti 455. coacto, querimoniæ Monachorum inſulæ Lirinenſis auditæ ſunt adverſus ipſorum Epiſcopum Theodorum, indultumque eis à Patribus, ne Epiſcopus ex tota laicorum multitudine, aliquem Clericum ordinare, niſi Abbate petente, præſumeret. Secutum eſt Concilii Agathenſis decretum ſub Symmacho Papa, cui præfuit Cæſarius Arelatenſis Archiepiſcopus ex Monacho inſulæ Lirinenſis aſſumptus, in quo prædictum privilegium uni antea Lirinenſi Cœnobio conceſſum ad univerſos Provinciæ Narbonenſis, ſeu Galliæ ſub Imperio Gothico conſiſtentis Monachos ampliatum fuiſſe videtur: nam inter varia, quæ de Monachis præſcripta ſunt, ſtatutum eſt ut (a) *ſi neceſſe fuerit Clericum de Monachis ordinari, cum conſenſu, & voluntate Abbatis præſumat Epiſcopus*. Quod mox in Concilio Ilerdenſi ſub Joanne I. Papa habito ab octo ſolùm Epiſcopis Tarraconenſis provinciæ, quæ Gothorum regno pariter ſubjacebat, Monaſteriis ſimiliter indultum eſt hoc canone, (b) *de Monachis id obſervare placuit quod Synodus Agathenſis noſcitur decreviſſe, hoc tantummodo adjiciendo, ut cum pro Eccleſiæ utilitate, aliquos Epiſcopus probaverit in Clericatus officio promovendos, cum Abbatis voluntate debeant ordinari*. Non caret tamen difficultate hic Canon: nam quomodo id ſe dicere Agathenſi Concilio dicit Ilerdenſe, quod jam ab Agathenſi ſtatutum fuerat? an fortè Concilii Ilerdenſis additamentum in Agathenſis textum irrepſit? an verò dicit Ilerdenſe id ſe Agathenſi adjicere, quod vel clariùs expreſſerit, vel ſtrictiùs præceperit? nam & dici poteſt Agathenſe id quod fieri ſoleret indicaſſe, Ilerdenſe id quod fieri deberet præcepiſſe. Item dici poteſt

(a) Agath. Cōcil. can. 27. refertur 16. q. 1. c. Monachi vagantes.

(b) Cōc. Ilerd. can. 3. refertur 16. q. 1. c. cum pro utilitate.

A Ilerdenſe amplius aliquid ſtatuiſſe, quàm Agathenſe; hoc ſiquidem ordinationem Monachorum cum Abbatis conſenſu permiſiſſe ac conſuluiſſe, imo & in neceſſitate præcepiſſe; modum verò iſtum, puta quod ex Abbatis conſenſu fieret, vel non fieret, nequaquam præcepto concluſiſſe: illud verò modum præſcripſiſſe, ut nonniſi cum Abbatis conſenſu fieret, ut ut ſit, Tarraconenſis Concilii paulò ante Ilerdenſe, & paulò poſt Aga-
B thenſe, ſub Hormiſda Papa habiti extat Canon, qui Abbatibus id juris tribuere videatur: nam prohibet iſtud Concilium Monachis, (c) *ne aliquod miniſterium Eccleſiaſticum præſumant agere niſi fortè cum Abbatis imperio:* probabile itaque eſt ipſos nec fortiori ratione ordinari voluiſse ſine ejuſdem Abbatis conſenſu.

(c) Tarracon. Conc. can. 11. refertur 16. q. 1. c. Monachi à Monaſt.

VIII. Neque tamen his decretis Monaſteriorum libertas, ſufficienter Monachis ſtabilita viſa eſt: niſi &
C ſpecialia privilegia ab Epiſcopis, vel à Summis Pontificibus de hac re obtinerent, & Eccleſiaſtica generali lege immunitas iſta ſanciretur: itaque indicant (d) formulæ Marculphi (qui librum ſuum ſancto Landerico Pariſienſi Epiſcopo dicavit, qui proinde floruiſse dicendus eſt circa annum Chriſti 650. nam his temporibus ſanctus Landericus Eccleſiam Pariſienſem adminiſtrabat) indicant, inquam privilegium Monaſteriis dari
D ſolitum, ut ſine Abbatis conſenſu, nullos ex Monachis alicujus Monaſterii Epiſcopus ordinaret. In privilegio quoque libertatis (e) Monaſterio Corbejenſi conceſso à Bertefrido Epiſcopo Ambianenſi circa hæc tempora, ſpeciatim hoc habetur: *ſimiliter & reliquos gradus Clericorum minores ac majores, quos Abbas jam dicti Monaſterii elegerit; ſive intrà, ſive extrà Monaſterium, ſinè aliqua præmii acceptione, conſtituimus con-*

(d) Formulari Marculphi lib. 1. tit. 1.

(e) Privilegium libertatis Monaſterii Corbejenſis tom. 1. Conc. Gall.

conſecrare : quod etiam in privilegio A à ſancto Gregorio anterioribus temporibus conceſſo Xenodochio Auguſtodunenſi expreſsè memoratum eſt, in quo hæc legimus, ([a]) *Epiſcopum verò tollendi de eodem loco Monachum ad Eccleſiaſticum ordinem promovendum, vel pro aliqua quacumque cauſa, ſine conſenſu Abbatis, atque Presbyteri, habere licentiam prohibemus.*

(a) Greg. lib. 11. epiſt. 10.

IX. Generalem verò legem ejuſdem ſancti Gregorii in Concilio La- B teranenſi, cui ipſe præſidebat, in gratiam omnium Monachorum nigrorum (hoc enim nomine ita vocantur) ſancitam legimus, ([b]) *ut invito Abbate ad ordinanda alia Monaſteria, aut ad ordines ſacros, vel Clericatus officium, tolli exinde Monachi non debeant, ſed ſi abundantes fuerint, qui ad celebrandas Dei laudes, vel utilitates loci ſufficiant complendas, de his qui ſuperfuerint offerat Abbas coram Deo* C *quos dignos potuerit invenire :* non eſt autem hîc locus de hoc Conſtituto Lateranenſi à ſancto Gregorio edito plura dicere : quam enim vereor, ne vel fictum fuerit, vel falſam in quibuſdam manum expertum ſit; in uſu tamen non illicò fuiſſe pro omnibus Monaſteriis, prædictæ oſtendunt privilegiorum, & immunitatum obtinendarum formulæ; cùm enim exceptio firmet regulam, & privilegia communi legi derogent : D ex prædictis, quæ citavimus, privilegiis, communem uſum fuiſſe elicimus, ut etiam abſque conſenſu Abbatis, quos vellent Monachos ordinandi Epiſcopis non deeſſet auctoritas : nec omnibus quantumcunque inſignibus, & multis aliis privilegiis exornatis, prædicta tribueretur immunitas : confirmatur id ipſum hoc exemplo: cum enim v. gr. non ſolùm conſentiente, verùm etiam

(b) Conc. Lateran. ſub Gregor. 1. de Monachis nigris.

inſtante Cuthberto ſeu Crotberto Turonenſi Archipræſule, plura ab Adeodato Summo Pontifice Monaſterio ſancti Martini Turonenſis privilegia concederentur, prædictum privilegium, quod nonnunquam cum cæteris dari ſolebat, exceptum eſt, nominatimque expreſſum, ut Turonenſi Archiepiſcopo ([c]) *faciendæ tantum ordinationis, ac promotionis Sacerdotum, atque Levitarum, vel conficiendi chriſmatis ſit tantum conceſſa licentia :* ejus enim ordinationis quod ſibi reſervat Archiepiſcopus Turonenſis, non aliud eſſe ſuſpicor, quàm ut quos vellet ex Monachis ordinaret: ut enim ab alio Monachi ordinarentur, quàm à ſuo Epiſcopo nunquam hoc tempore concedebatur: ideoque non opus erat, ut expreſsè jus illud Archiepiſcopo reſervatum diceretur : cujus licentiæ reſervatæ, ut ad libitum Monachos quos vellet Epiſcopus ad ordines promoveret, ſi conceſſa hoc privilegio fuiſſet congrua hoc loco erat mentio; quia nempe ſæpe inter cæteras immunitates illa quoque tribuebatur : quare ſi verum eſt prædictum ſancti Gregorii Conſtitutum, probabile eſt, non pro omnibus in tota Eccleſia Monaſteriis, ſed pro ſola Italia (cujus nempe ſolùm Epiſcopi ad iſtud Concilium Lateranenſe convenerant) fuiſſe promulgatum, & in ea ſolùm provincia pro lege habitum fuiſſe. Cui reſponſioni favet totius Orientis conſuetudo, quæ nempe Epiſcopo permittebat, quem vellet Monachum, etiam invito Abbate, ordinandi, quemadmodum colligi videtur ex Canone Synodi Conſtantinopolitanæ in templo ſanctorum Apoſtolorum, quo Monachorum tranſlationes, & evagationes ſpontaneæ prohibentur, ([d]) *Sed,* inquit Concilium, *ſi Epiſcopus quidem de nonnullorum Monachorum pietate, &*

(c) Privilegium Adeodati Monaſterio S. Martini Turonenſis tom. 1. Concil. Gall. & tom. 2. Concil. Binii parte 2.

(d) Canon 4. Conc. Conſtan. in templo SS. Apoſtolorum.

Digitized by Google

vitæ probitate teſtimonium ferens in aliud Monaſterium ad ejus conſtitutionem eos transferre voluerit: vel in domum ſæcularem ad eorum qui inhabitant ſalutem, traducere cenſuerit, ut in quovis alio loco præponendos putarit, hoc neque iis qui ſuſcipiunt, neque ipſis Monachis fraudi erit: nullus hic Abbatis conſenſus: ſed abſoluta Epiſcopi in Monachos auctoritas memoratur.

X. Nemini tamen dubium eſſe poteſt, quin non ſolùm Agathenſis, & Ilerdenſis Concilii, ſed maximè Concilii iſtius Lateranenſis (ſi vera ſunt ipſius geſta) auctoritas ſancta fuerit: & in reliquas Chriſtiani orbis Eccleſias, uſum iſtum ſenſim inducere potuerit, & ita uſum firmatum ſit ſine Abbatis conſenſu neminem ex Monaſteriis Epiſcopos ordinare: quod etiam tanquam rationi conſentaneum ab omnibus Epiſcopis aliquo poſt tempore receptum, vel privilegiis frequentibus conceſſum pro communi lege invaluit, ut nefas poſtea habitum ſit generalem iſtam conſuetudinem infringere, & partum quocunque modo jus iſtud Abbatibus violare: illud autem ultimi ævi Conciliorum decreta confirmarunt: Concilium Viennenſe ſub Clemente quinto ſtatuit, (a) *quod Monachi quilibet ad monitionem Abbatis ſe faciant ad omnes ordines ſacros, excuſatione ceſſante legitima, promoveri*, & paulò ante Tridentinum ſimilia legimus in Moguntino Concilio, & Treverenſi ſedente Paulo tertio Summo Pontifice habitis; Moguntinum (b) enim Prælatos regulares exhortatur, ut Eccleſiæ aliquos ex ſuis commodent, qui operam diligentem in promovenda religione, & pietate impendant, ſic tamen evocati ſuorum Prælatorum conſenſu, ipſorum ſemper correctioni ſubjaceant. Treverenſe (c) verò conformiter Concilio

(a) Clementinâ 1. verſus finem, de ſtatu Monachorum.

(b) Moguntinũ cap. 78. tom. 4. Conc. parte 2.

(c) Treverenſe tit. de religioſis Monachis.

A Viennenſi ut præcipit, *Prælati regulares, ad ſacros ordines ſuſcipiendos, nonniſi ætate & ſcientia ſufficientes præſentent*: item, *ut idonei ad juſſum ſuperioris ſui, excuſatione legitima ceſſante, ſe faciant promoveri*.

XI. Triplex autem hujus ſen privilegii, ſeu legis ratio eſſe poteſt: primò enim temerè ut plurimum videretur Epiſcopus eum Sacerdotio dignum judicare, quem Ab- B bas, qui eum penitiùs novit, cujus mores oculatiùs inſpexit, Sacerdotio indignum crederet: itaque ut indignis via ad Sacerdotium præcludatur, æquiſſimè ſtatutum eſt, ut nullus Monachorum, niſi ſuffragante ſuo Abbate, ac conſentiente ordinari poſſet. Secundò, ambitioni quoque Monachorum, hac via obſiſtitur, & obedientiæ regulari conſulitur: dum nulli Monacho niſi ex ſuperioris licentia ad dignitates Eccleſiaſticas, C ordineſque aditus aperitur: forrè enim apud Epiſcopum inconſultis Abbatibus agerent Monachi ardentius quàm deceret, ut ad iſtos gradus promoverentur: ex quo Abbatum auctoritas in ipſo ſæpe minueretur, & evagandi occaſio, ac rebellandi facultas tribueretur. Tertiò, juſtum quoque viſum eſt, ut de Monachis, qui in Abbatum ſunt poteſtate, & hoc præſertim tempore ſe totos videntur ſuis regularibus præfectis de- D diſſe, Epiſcopus in Eccleſiæ ſuæ uſum nequaquam diſponat, niſi ex Abbatis conſenſu, qui Monachum ſuum in utilitatem Eccleſiæ offerat, à quo Epiſcopus præſentatum recipiat; ſic enim omnibus ſua jura ſervantur, gratiuſque videtur eſſe Deo munus, quod & Monaſterium offert, & Epiſcopus ſuſcipit, quàm ſi vel ſua voluntate religioſus ſeſe offerat, vel renuentibus Epiſcopus eripiat.

§. III. In-

§. III.

Inquirendum ab Epiſcopo in vitam & mores Regularium ordinandorum, & anteacta etiam in ſæculo vita expendenda.

XII. Circa ſecundum caput nullum dubium, quin Monachorum quoque vita ab Epiſcopis expendi, & examinari debeat: docet id Gelaſius Papa, epiſtola ad Epiſcopos per Lucaniam & Brutios conſtitutos his verbis, (a) *ut ſi quis etiam de religioſo propoſito, & Monaſterialibus diſciplinis eruditus, ad Clericale munus accedat, in primis ejus vita præteritis acta temporibus inquiratur: ſi nullo gravi facinore probetur infectus: ſi ſecundam non habuit fortaſſis uxorem, nec à marito relictam ſortitus oſtenditur: ſi pœnitentiam publicam fortaſſis non geſſit, nec ulla corporis parte vitiatus apparet: ſi ſervili, ac originariæ non eſt conditioni obnoxius: ſi Curiæ jam probatur nexibus abſolutus: ſi aſſecutus eſt literas, ſine quibus vix fortaſſis Oſtiarii poſſit implere miniſterium: ut ſi bis omnibus quæ ſunt prædicta fulcitur, continuò Lector aut Notarius, &c.* Id ipſum docet ſanctus (b) Gregorius epiſtola ad Epiſcopos Siciliæ iis verbis, *quod ſi etiam tales quoque* (Curiales nempe vel ratiociniis obſtricti) *Monaſterium petunt ſuſcipiendi nullo modo ſunt, niſi priùs à ratiociniis publicis abſoluti fuerint, ſi qui verò ex militaribus viris in Monaſteriis converti feſtinant, non ſunt temerè ſuſcipiendi, niſi eorum vita fuerit ſubtiliter inquiſita, & juxta normam regularem debent in ſuo habitu per triennium probari, & tunc Monachicum habitum, Deo auctore, ſuſcipere.* Poſterioribus quoque temporibus cum id neceſſarium eſſe pro-

(a) Gelaſ. Epiſcopis per Lucaniam & Brutios conſtitutis cap. 3. refertur diſt. 53. c. priſca.

(b) S. Gregorius lib. 7. epiſt. 1. indict. refertur diſt. 53. c. unio.

A ſpicerent ad Eccleſiæ reformationem *Cleri Germaniæ proceres Ratiſbonæ à Cardinale Campegio Legato à latere* congregati decreverunt (c) ut *qui ad ordines ſuſcipiendus eſt probetur priùs per Epiſcopum, vel ejus Officialem, etiam religionem profeſſus.* Nota verò anteactam etiam in ſæculo Monachi vitam inſpiciendam eſſe, quia nempe cum habitu ſæculari vitioſi habitus minimè exuantur, nec omnes qui ſanctæ religionis veſtem
B aſſumpſerunt, Chriſtum induerint: firmiùs ſiquidem adhærent mentibus noſtris vitia: quàm ut tam facilè exui poſſint, cavendum eſt maximè, ne obtecta ad tempus fortiora reviviſcant, & coercita aliquandiu ad vitium propenſio rupto tandem obice tanquam torrens, majori quam anteà impetu, diſſiliat & exundet: Qui ergo in habitu ſæculari vitioſi extiterint, non ſtatim atque religioſum habitum induerint, ad Clerica-
C lem profeſſionem admittendi ſunt, ſed in eo priùs probandi: ut prioris vitæ ſordes pœnitentia eluant, & præcipua cura diſcutiendum, ne admittantur ad ſacros ordines, qui ea crimina commiſerint, vel eos defectus contraxerint, qui ab Eccleſiæ gradu ſecundùm Canonicas leges in perpetuum arceant.

(c) Concil. Ratiſbon. an. 1524. art. 10.

XIII. Fatemur quidem magnam vim eſſe religioſæ profeſſionis & exercitationis Monaſticæ ad eluen-
D das prioris vitæ maculas ideoque Eccleſias iis, qui impuris, vel ſæcularibus negotiis adducti fuerint, conſuluit, ut priùs in Monaſteriis purgentur, quàm illuminanti Sacerdotum ordini adſcribantur; priùs crimina ſua ſeveriori diſciplina caſtigent, quàm aliorum ex officio ſuo, & gradu reprehendant: prius peccata ſua defleant in humili Monachorum gradu, quàm in excelſo Sacerdotii ſolio pro aliorum peccatis deprecaturi colloce-

locentur; prius tandem vitia dediſcant, quàm virtutum præcones ordinentur: audiatur in eam ſententiam Hieronymus ad Ruſticum Monachum, (a) *Ita ergo age, & vive in Monaſterio ut Clericus eſſe merearis, ut adoleſcentiam tuam nulla ſorde commacules, ut ad altare Chriſti quaſi de thalamo virgo procedas, & habeas de foris bonum teſtimonium:* & paulò poſt *multo tempore diſce quod doceas:* audiatur Gregorius (b) prædicta ad Epiſcopos Siciliæ Epiſtola, maximè exhortans, *quod hi, qui ſæculi actionibus implicati ſunt, in Clero Eccleſiæ præproperè ſuſcipiendi non tam ſtudent ſæculum fugere, quàm mutare:* unde concludere videtur Sanctus Pontifex impuris & facinoroſis, niſi Monaſterium ingreſſis vix aditum ad ſacros ordines concedendum eſſe: audiatur idem Gregorius Paſſivo (c) Epiſcopo ſcribens, Opportunum virum ſibi maximè commendatum, inter ſæculares religioſam vitam agentem *hortandum ut, vel Monachus vel Subdiaconus fiat, & poſt aliquantum temporis, ſi Deo placuerit ipſe ad paſtoralem curam debeat promoveri:* audiatur Imperator (d) Juſtinianus, qui diſtrictè prohibet, *ne quis ex Officiali, aut Curiali veniat fortuna, niſi tamen ex novella ætate in Monaſterio conſtitutus fortuna liberetur.* Itaque nec inficias pariter imus, quin tanto ſolicitior eſſe debeat eorum vitæ diſcuſſio, qui à ſæculari ſtatu ad Clericatum ſe conferunt, quàm qui è regulari: quanto ad Clericalem vivendi rationem magis Monaſtica vita quam ſæcularis accedit. Nam id expreſse me docet Gelaſius prædicta ad Epiſcopos Lucaniæ & Brutiorum epiſtola, (e) *ſi verò de laicis quiſpiam Eccleſiaſticis eſt aggregandus officiis, tanto ſolicitius in ſingulis, quæ ſuperiùs comprehenſa ſunt, bujuſmodi decet*

(a) Hieron. ep. 4. ad Ruſticum.

(b) Gregorius ſupra.

(c) Greg. Paſſivo Epiſcop ep. 33. lib. 9. refertur diſt. 61. c. bene novit.

(d) Juſtin. Novella 6. cap. 1. V. de etiam leg. ſancimus, C. de Epiſcopis & Clericis.

(e) Gelaſius ſupra.

A *examinari perſonam, quantò inter mundanam religioſamque vitam conſtat eſſe diſcriminis.*

XIV. Nihilominus nec eam vim ineſſe Monaſticæ profeſſioni dixerim, ut omnem peccatorum labem ſufficienter abſtergat, & Sacerdotali ordini aptos illico omnes efficiat: ut ſi quis Monaſticæ non ineptus eſt, ideo arguì poſſit à Clericali quoque ipſum non eſſe ordinatione excludendum. Syricius (f) Papa Monachos
B Clero cupit aggregari, *quos tamen morum gravitas, & vitæ ac fidei inſtitutio ſancta commendet:* non quoſcunque ſcilicet, nec ex infima fœce, ſed egregios, ſed ſelectos. Ad rem omnino ſcripſit Auguſtinus, (g) *Ordini Clericorum fit indigniſſima injuria, ſi deſertores Monaſteriorum ad militiam Clericatus eligantur: cum ex eis, qui in Monaſterio permanent, non tamen niſi probatiores, atque meliores in Clerum aſſumere ſolemus*
C *niſi fortè (ſicut vulgares dicunt) malus Choraula, bonus Symphoniacus eſt: ita iidem ipſi vulgares de nobis jocabuntur, dicentes, malus Monachus, bonus Clericus eſt: nimis dolendum, ſi ad tam ruinoſam ſuperbiam Monachos ſurrigamus, & tam gravi contumelia Clericos dignos putemus, in quorum numero ſumus; cùm aliquando etiam bonus Monachus vix bonum Clericum faciat, ſi adſit ei ſufficiens continentia, & ta-*
D *men deſit inſtructio neceſſaria, aut perſonæ regularis integritas.*

XV. Neque verò adeò Superiorum regularium fidei eredendum eſt, ut quos illi tanquam dignos obtulerint abſque alio examine, atque diſcuſſione ad ſacros ordines Epiſcopi recipiant: tum quia teſtimonium ab iis, *qui foris ſunt*, habere debent, qui ad ordines promovendi ſunt Regulares, tum auctoritate (h) Pauli univerſim id ſtatuentis, tum (i) Hiero-

(f) Syric. ep. 1. ad Himerum Tarrac. cap. 13.

(g) Aug. epiſt. 76. refert. 16. q. 1. c. legi.

(h) 1. ad Tim. 5.

(i) Hieron. ſup. epiſt. 4. ad Ruſticum.

Hieronymi de Monachis expreſsè id A exponentis: At, ſi ſolius Abbatis, ſeu Superioris regularis teſtificatione idonei comprobarentur Regulares, jam non ab iis qui foris ſunt, ſed domeſtico ſolum ab iis, qui intus latent teſtimonio niterentur. Tum quia nemini, ut (a) jure Canonico cautum eſt, in propria cauſa credendum eſt; nec teſtes (b) domeſtici ſeu ex eadem familia idonei ad teſtificandum creduntur: quæ igitur fides Superiori regulari, aut cuicunque alteri B ex eadem, cum eo qui ad ordines ſuſcipiendos accedit, familia, adhibenda erit? maximè cùm notum ſit totius monaſterii intereſſe, ut quamplurimos ordinibus ſacris initiatos habeat: & facilè probi etiam & boni, inſita hominibus omnibus cupiditate ordinis ſui gloriam promovendi (qua regulares præ cæteris maximè flagrant, quod ordinis ſui ampliationem, & ornamentum, ad Dei gloriam & Eccleſiæ uti- C litatem ſpectare præſertim arbitrentur) facilè, inquam, hac cupiditate ducti abripiantur, ut leviùs de ſuis cenſeant quàm par ſit, & *in pondere, & pondere* judicent, ſuorum induſtriam, ac dotes magnificè, Sacerdotii & reliquorum ordinum Eccleſiaſticorum dignitatem tenuiter æſtiment. Tum quia Epiſcopi, non Abbatis, non Superioris ullius regularis munus eſt ordinandorum vitam diſcutere, doctrinam tentare, explo- D rare induſtriam: quis ergo dubitet, quin nonnunquam quædam divinitus Epiſcopo revelari contingat officio ſuo fungenti (ad quod ſpecialem gratiam exercendum Deus ipſi promiſit) quæ & maximi momenti ſint, & ad ordinandorum admiſſionem, vel excluſionem conducant, quæ Abbates, alioſve Superiores regulares lateant. Iis adde quæ nos inferiùs de quibuſlibet etiam regularibus examinandis adjungimus.

(a) Can. ſi teſtes, 4. q. 2. Gloſſa v. Clerici in cap. 3. de procurationibus. Gloſſa in cap. ſuper eo, 22. de teſtibus.

(b) Cap. in literis, & ibidem Gloſſa, penult. de teſtibus.

§. IV.

Diſciplinæ Eccleſiaſticæ ſtudium in Regularibus ordinandis probandum.

XVI. Huic autem capiti ſequens omnino affine eſt, atque conjunctum, ut nempe non ſolum probitas, & doctrina, & Canonica regularium ordinandorum integritas ab ordinatione probentur, verùm etiam Eccleſiaſticæ diſciplinæ ſtudium: ſubeſt enim non minima conquerendi ratio, quod plures hocce tempore (nulli ego Ordini injuriam facio, qui nullum nomino) reperire poſſimus ex Regularibus, qui regularis vitæ ſtudioſi, conſtitutionum ſui ordinis ſupra modum zelatores, obſervantiſſimi ſuæ regulæ, Eccleſiaſticas tamen Clericis omnibus impoſitas leges flocci faciunt: interſtitia inter ſacros ordines à Tridentino Concilio ſtatuta, & omnibus retro ſæculis, tot Conciliorum, tot Summorum Pontificum, tot Sanctorum Patrum, tot Imperatorum conſtitutionibus, ſententiis, legibus confirmata nihili ducunt: functionum, ſacrorum ordinum exercitium divinitus inſtitutum contemnunt: rituum, cæremoniarumque Eccleſiaſticarum, quarum nihil non vocale, nihil non auguſtum, & divinum, ſcientiam negligunt: ſubordinationis, omniumque Eccleſiæ ordinum miræ in ſpiritu charitatis, colligationis legem divinam ſubvertendam ducunt. Concinnum illum totius Eccleſiæ in officiis divinis, in politia, & regimine Eccleſiæ, in privatis publiciſque conventibus ordinem aſpernantur: hos tu Clero dignos judicabis, qui Clericalem diſciplinam veluti ſe indignam odere? quid ab iis Eccleſia utilitatis accipiet, niſi diſciplinæ excidium, ordinis quo ipſa ſtat ſubverſionem, legum omnium

nium ſtragem? procul à Clericatu regulares, maneant in ordine, quem diligunt, non aſcendant ad ordinem, cujus leges amplecti renuunt: apage iſtam judicii perverſitatem, ut privatæ leges publicis, unius ordinis regulæ totius Eccleſiæ regimini, Monaſticæ conſtitutiones Eccleſiaſticis, Hierarchicis, Clericalibus, Canonibus præferantur.

XVII. Non hæc Hieronymi, licet erga Monaſticam vitam adeò affecti, (a) ut Clericus eſſe nollet, ne Monachum exueret: non hæc tamen ejus ſententia fuit, qui (b) Clericum ex Monacho factum leges Clerici Monachorum legibus præferre debere cenſuit. Ruſticum enim Monachum ad monaſticam vitam legibus ſuis inſtituens, alias Clericorum leges eſſe dixit, moxque ſubdit, *habeant illi ordinem, & gradum ſuum, quem ſi tenueris, quomodo tibi in eo vivendum ſit, editus ad Nepotianum liber* (qui eſt de vita Clericorum) *docere te poterit:* item, *ſi te vel Populus, vel Pontifex civitatis in Clerum elegerit: agito quæ Clerici ſunt, & inter ipſos ſectare meliores*. Jubet ergo, ut Monachus, ubi ad Clericatum pervenerit, agat ea quæ ſunt Clerici, non jubet, ut agat quæ ſunt Monachi: non quod à Monachatus conditione liberum putet, ſed quod Clericatus præponderare officium exiſtimet: non hæc Gregorii magni ſententia, (c) qui *neminem* cenſet *poſſe Eccleſiaſticis obſequiis deſervire, & in Monaſtica regula ordinatè perſiſtere*; ideoque innuit à Monaſterii diſtrictione aliquatenus liberum eſſe, qui miniſterio Eccleſiaſtico addictus fuerit, ut interpretatur (d) Gloſſa: non hæc totius antiquæ Eccleſiæ ſententia fuit, (e) in qua qui ex Monachis in Clerum adſciſcebantur, Monaſterium deſerebant, & Clericalem de-

(a) Hieronym. ep. 61. ad Pammachium.

(b) Idē ad Ruſticum epiſt. 4.

(c) Greg. Joan. Ravennat. lib. 4. epiſt. 1. refertur can. nemo, 16. q. 1.

(d) Gloſſa in dict. can.

(e) Vide noſtras Vindicias. Cenſ. Pariſienſis lib. 4. cap. 2. §. 2.

A mum vitam (ſervatis dumtaxat his legibus Monaſticis, quæ Clericorum officiis minimè obſtabant) inter Clericos amplectebantur, ut alibi docuimus: nequè verò ulla major Eccleſiaſticæ diſciplinæ jactura infligitur, quàm à Monachis dum Eccleſiaſticas leges Monaſteriis poſtponunt; hinc extrema oritur diſſipatio; accidit enim ut regularium exemplo ſæculares etiam imbuantur, & quas illi regularis vitæ zelo, vel ordinis ſui pro-
B movendi, vel ornandi ſtudio, Eccleſiaſticas leges tranſgrediuntur, hi negligentiæ ſuæ fovendæ gratia prætermittant: & glorioſo virorum in monaſtica vita inſignium probitate, etiam, ac doctrina illuſtrium, exemplo, imò etiam ſæpe conſilio (nam facilè hæc unuſquiſque aliis conſulit, quæ ipſi obſervant) ac patrocinio ſe tueantur, & ad Eccleſiaſticæ diſciplinæ neglectum excitentur. Itaque providere debent Epiſcopi, ne eos in
C Clerum immittant, qui diſciplinam conculcent. Quæ ergo à Tridentino Concilio, & à cæteris retro Conciliis prudenter ab omnibus Clericis diſciplinæ exempla deſiderantur, hæc à Regularibus quoque exiguntur, interſtitia ſcienter inter ordines, functionum Clericalium exercitium, inferiorum ordinum erga Superiores obſervantiam, aliaque id genus, quæ Clericalem animum produnt, & diſciplinæ ſtudium oſtendunt, quem-
D admodum plures (f) Synodi, præter allatas, & adferendas, præſcribunt. Meminiſſe verò debent regulares ſe hoc nomine donatos, quod regularium Eccleſiæ debeant eſſe ſtudioſiores, ipſiſque aptari poſſe, quæ in Clericos quoſdam regulares de Epiſcopo Lemovicenſi conquerentes ejuſdem voti ac propoſiti dixit Yvo Carnotenſis Epiſcopus (g) *ſic facientes, & Epiſcopali reverentiæ, quod ſuum eſt, deferetis, & Cano-*

nicæ

(f) Vide Synodum Nucetinam ſub Simone Lunadoro. Synodum Ravennat ſub Cardinale Pro Aldobrandino, Conſtitutiones Aretinas à Petro Uſimbardo, &c. huiuſmodi, ubi de Sacramento Ordinis.

(g) Ivo Carnot. ep. 86. Galterio Scrp. ſis Eccl. ſiæ præpoſito.

nonicæ inſtitutionis nulla diſpendia facietis, qui ideo Canonici appellati eſtis, quòd Canonicas regulas vos velle obſervare cæteris arctiùs devoviſtis.

§. V.

Servanda regularibus temporum interſtitia inter ordines functionumque ordinum exercitarum teſtimonium ipſis proferendum.

XVIII. Quod verò ſpeciatim attinet ad interſtitia inter ſingulos ſervanda, expreſsè nonnullos reprehendit Zozimus, (a) *ex Monachorum populari cætu*, qui Eccleſiaſticis diſciplinis imbuti non fuiſſent, & temporis approbatione divinis ſtipendiis minimè eruditi ad ſummum Sacerdotium adſpirare præſumerent. Fatendum tamen aliquam inter Clericos ſæculares ac regulares C ſecundùm antiquos Canones eſſe differentiam: faciliùs ſiquidem cum Monacho diſpenſabatur, ut quam citiſſimè ad Sacerdotium aſcenderet, quàm cùm laico, quamvis Monachis quoque interdictus fuerit ſubitaneus, non ſervatis quibuſdam interſtitiis, ad ordines aſcenſus: legatur Canon Gelaſii Papæ de interſtitiis à Monacho ſervandis, quæ longè ad brevius tempus coarctantur, quàm ſit illud tempus, ad quod proferuntur ea quæ laicis præfinita ſunt, ea tamen adhibita cautione, ut Monacho ordinando, (b) *quod annorum interſtitia fuerant collatura ſancti propoſiti, ſponte ſuſcepta doceatur præſtitiſſe devotio*. Legatur & Gregorii magni (c) ad Paſſivum Epiſcopum admonitio, qua eum, quem maturè ad ordines expedit promoveri Monachum fieri adhortatur, ut ei ad ſuperiores ordines celeriùs quàm Ca- A nones Eccleſiaſtici patiantur, non tamen, ut præproperè & feſtinanter omnino aſcendere poſſit: Eadem Juſtiniani (d) conſtitutio eſt: quæ tamen occaſionem abuſui dederunt, ut nempe plurimi ad Eccleſiaſticas dignitates ocyùs contendentes Monachatum ſuſciperent, quem errorem extirpare conata eſt Synodus (e) octava Conſtantinopolitana ſub Hadriano ſecundo vetans *neminem de ſenatoria dignitate, vel mundana* B *converſatione nuper tonſum, cum intentione, vel expectatione Pontificatus, vel Patriarchatus honoris, Clericum aut Monachum factum ad ejuſmodi ſcandere gradum*, iis tamen non excluſis qui humilitatis ſtudio, nulla hujuſmodi ſpe allecti Clericatum vel Monachatum amplexati religiosè in ordine Clericorum per legitima ſpatia morati eſſent, vel qui nondum canonica emenſi ſpatia digni Pontificatu æſtimati forent, C quibus probationis, & interſtitiorum tempus prædicta Synodus abbreviandum cenſet.

(a) Zozimus epiſt. ad Heſychium Salonit. cap. 4.

(b) Gelaſius ep. ad Epiſcopos per Lucaniam cap. 4. refertur diſt. 77. c. Monachus.

(c) Gregorius ad Paſſivum ep. 13. lib. 19.

(d) Juſtin. Novell. 6.

(e) Synodus 8. Conſtantinop. cap. 5.

XIX. Quod autem ad ordinum functiones ſpectat; ne plures rationes conquiram, quibus regulares quoque ad eas religiosè obeundas adſtringendos eſſe demonſtrem, ſolius (f) Tridentini Concilii auctoritate mihi agendum eſſe cenſeo: ſi quis enim hujus ſanctiſſimi Concilii, & prudentiſſimi verba legerit, eaque D penſarit, animadvertet profectò regulares quoque eo decreto concludi, quo ordinum omnium functiones reſtitui jubet: iis enim argumentis earum obſervationem perſuadere videtur, ab antiquitate, quod ab Apoſtolorum temporibus ad nos uſque pervenerint; à congruentia, quod laudabiliter ab Eccleſia receptæ fuerint; ab abſurdo, quod neglectæ ab hæreticis tanquam inutiles traducantur: quæ quidem rationes æquè perſua-

(f) Conc. Trident. ſeſſ. 2[illegible]. de reform. cap. 17.

Q dent

Digitized by Google

dent regularibus earum exercitium ſatagendum eſſe, ac ſæcularibus: deinde quod decernit eadem Synodus, ut in poſterum hujuſmodi miniſteria nonniſi per conſtitutos in dictis ordinibus exerceantur, legem quoque regularibus imponit, ut apud ſe prædicta miniſteria ſatagant renovari: ideoque non ſolùm prædictum Concilium Provinciale quintum Mediolanenſe, verùm etiam quartum prudenter edixit, (a) *ut nec regularis, cujuſcumque ordinis ſit, admittatur, qui hoc teſtimonium* (de ordinis functionibus à ſe præſtitis) *non attulerit à ſuo Superiore*.

(a) Conc. Provinc. 4. Mediol. tit. quæ pertinent ad Sacramentú Ordinis. Idem Synodi Italicæ ſupra citatæ.

XX. Refert tamen Emmanuel Rodericus (b) Patres Societatis Jeſu privilegium à Gregorio tertio decimo obtinuiſſe, quo ab interſtitiis inter ordines ſervandis, & functionibus ſacrorum ordinum exercendis, aliiſque quibus Clericorum diſciplina conſtat, eximantur: verba privilegii hæc refert, *præcipit & interdicit omnibus Epiſcopis, & aliis Antiſtitibus, ne à religioſis Societatis Jeſu promovendis, qui licentiam à Præpoſito generali Societatis Jeſu pro tempore exiſtente, vel ab alio delegato habuerint, quædam requirant, vel exigant in literis Apoſtolicis proximè citandis contenta; ſed etiam abſque ulla functione in ipſis ordinibus, aut obſervatione interſtitiorum ad illos ſuſcipiendos, aut inquiſitione de cantu, officiis, & cæremoniis Eccleſiaſticis, idoneitate, proprii Ordinarii licentia, & aliis in aliis requiſitis: ad minores (ac etiam extra tempora a jure ſtatuta, tribus Dominicis, vel aliis feſtis diebus continuis) ad ſacros etiam Presbyteratus ordines promoveant, ac ſi illi omnibus requiſitis eſſent præditi*. Verùm hoc privilegium à Sixto quinto revocatum eſſe in Bulla contra malè promotos docet

(b) Rodericus quæſt. Regul. tomo 1. q. 18. art. 6.

A idem (c) Rodericus: & ſanè cauſa conſtitutionis (qua ceſſante privilegium ceſſare debet) vel falsò ſuppoſita fuit, vel certè jam ceſſat: iccò enim Gregorius decimus tertius eos ab iis eximit, quod (d) *nulli Eccleſiæ nullivè certo loco mancipati ſint, ut ibi permaneant, ſed veluti viatores, omni tempore, parati, expectanteſque diem, & horam qua vel ad extremas orbis regiones, cùm venit caſus emittantur*: quæ cauſa

(c) Rodericus ibid.

(d) Bulla Greg. 13. tom. 2. Bullar. apud Roder.

B jam in ordinandis ex eorum ſocietate locum non habet, qui cùm ultimum profeſſionis votum ut plurimum non emiſerint, nec ad longinquas iſtas profectiones obligantur, nec ad eas mitti ſolent, imò neque ex ultimò profeſſis, niſi pauciſſimi & ſtatis ſolum temporibus. Neque verò eadem fides privilegiis (quorum aliqua conficta eſſe non dubium: cætera apud quoſdam tantùm collectores, qui de ſuis ut lubet decidunt

C mutila, nec integra ut plurimum reperiuntur; aliqua importunis precibus extorta, alia per obreptionem conceſſa, ut ſæpe etiam fatentur Summi Pontifices, dum ſuo vel prædeceſſorum ſuorum nomine quædam conceſſa revocant) quæ Conciliis etiam Provincialibus in quibus accuratè definienda deſcribuntur, maximè ubi auctoritate Summi Pontificis confirmata ſunt, cujuſmodi ſunt ea quæ nos protulimus Mediolanenſia duo, & Aquenſe, præſertim in

D iis quæ ratione & Eccleſiæ perpetuo uſu comprobata ſunt.

XXI. Neque verò mihi perſuadere poſſum hoc unquam veniſſe in mentem Patribus Societatis Jeſu, ut una diſpenſatione omnia diſciplinæ Eccleſiaſticæ circa ordinationes capita obliterari poſtularent: aut crederent Summum Pontificem nulla antiquitatis totius, nulla Conciliorum ferè omnium, nulla prædeceſſorum ſuo-

ſuorum, nulla Sanctorum Patrum habita ratione, poſtulata facturum, vel ſacros ipſi ordines adeò contemnendos ducerent, ut probationem ad ipſos nullius momenti, functiones ipſorum nullius neceſſitatis; rituum & cæremoniarum, quibus religio maximè continetur, ſcientiam, præ ſæcularibus, & prophanis literis nullius utilitatis eſſe crederent: talem ab ipſis Deus mentem avertat: certè ſi iſtiuſmodi ingeniis Catholicæ Eccleſiæ gubernatio committitur, quid expectandum, niſi ut omnia ruant, & ſublatis Eccleſiaſticæ ordinationis regulis quibus Eccleſia tanquam fundamentis innititur, ſuſque deque omnia in peſſum eant.

§. VI.

De teſtimonio profeſſionis regularis loco tituli à Regularibus ordinandis exigendo.

XXII. Quod verò jam attinet ad teſtificationem profeſſionis regularis loco tituli Eccleſiaſtici, vel cenſus annui, ad quorum alterutrum Clerici ſæculares obſtringuntur, legitimè faciendam, lucem mihi præfert ([a]) Bulla Pii quinti in Concilii Tridentini expoſitionem, ſimulque Concilii ſecundi Provincialis Mediolanenſis ([b]) decretum, quod ſenſum Bullæ complectitur, ideoque hic ſolum, ne eadem repetere cogamur, à nobis exſcribitur ut *quod Summus Pontifex Pius quintus in explicatione decreti Concilii Tridentini, quod eſt ſeſſione 22. cap. 2: conſtituit, executionem habeat, Epiſcopus ne Clericum ullum regularem, neque ſæcularem, qui regularium more in communi vitæ diſciplina ſit, beneficiumque Eccleſiaſticum non habeat, ordinibus ſacris adſcribat, niſi à ſuperiore fidem ille attulerit, ſe religionis, cui adſcrip-*

([a]) Bulla Pii V in ſeſſ. 22. Trident. Conc. cap. 2. edita pridie Idus Oct. anno 1568.

([b]) Conc. Mediol. 2. decreto 15.

A *tus eſt, profeſſionem confeciſſe, juratuſque affirmet ſcripto manu ſua ſubſignato, coram Epiſcopo ſe id ſponte feciſſe, aut ratum habuiſſe, illud autem ſcriptum in Archivio aſſervandum Epiſcopus curet.* Eadem fere verba ex Aquenſi Concilio ſupra protulimus: decretique iſtius æquitas ex eo patet, quod cùm loco tituli Eccleſiaſtici vel cenſus ſit regularis profeſſio: ſicut cenſum annuum, vel Eccleſiaſticum titulum ordinatori ſuo comprobare debent ſæculares ordinandi, B quia ipſius eſt cavere, ne ſine eo titulo ſeu beneficii, ſeu patrimonii facta ordinatio vitioſa ſit: ita apud eundem de regulari profeſſione emiſſa ordinandos Regulares teſtari oporteat, ne ad titulum monaſterii falsò aliqui ordinentur, & profeſſionem regularem ideo mentiantur. Quia verò vel extorta, vel ante ætatem facta, vel ante probationem annuam, vel aliis ejuſmodi conditionibus neceſſariis deſtituta regularis profeſſio C nulla eſt niſi rata habeatur, conſultò additur illa regularis profeſſionis coram Epiſcopo ratæ habendæ formula, ab iis, qui ordinandi ſunt ſervanda, ne abolita poſtea profeſſione abſque titulo ullo quis ordinatus remaneat, ([c]) *& ita cum ordinis dedecore mendicare, aut ſordidum aliquem quæſtum exercere* cogatur: cujus rei vitandæ cauſa Concilium Tridentinum impoſitam D ordinandis hanc legem firmavit, ut ſine titulo beneficii, vel cenſus ad victum ſufficientis promoveri nemo poſſet.

([c]) Conc. Trident. ſeſſ. 22. cap. 2.

XXIII. Huic verò Clericalis ordinis infamiæ vitandæ Burdegalenſis Provinciæ Synodus habita ab Eminentiſſimo Cardinale de Sourdis non hac ſolum ſed alia etiam ratione providit, ſequenti decreto, ([d]) *Regulares autem quicumque ſine literis Superiorum ſuorum, quibus conſtet*

([d]) Conc. Provinc. Burd. 6. cap. 6. num. 9. de Subdiac. 1620.

Q 2 eos

A *eos vota religionis emiſiſſe, non ordinentur; promoti verò, ſi quando ab hujuſmodi Superioribus pro criminis exigentia puniri conveniat, & urgeat neceſſitas, ne poſſint tamen habitu religionis privari, ita ut extra Monaſteria in contemptum Eccleſiæ dejiciantur mendicaturi, ſed intrà eorumdem Monaſteriorum ſepta detineri, puniri, & ſuſtentari: & ad id prædicti Superiores per ordinarios compellantur*: nec multùm ab B hoc decreto diſſentit declaratio ([a]) univerſi Galliæ Cleri edita in Comitiis generalibus habitis anno 1625. in qua Regularium neminem ordinandum eſſe decernitur, niſi Monaſteria, domus religioſæ, ſeu conventus, in quibus profeſſionem emiſerit quicumque ordinandus eſt, ſpondeant ſe ei quolibet prætextu, ſpecie, vel occaſione ejectus, aut dimiſſus fuerit, ex ſuis redditibus alimenta datura, ne in opprobrium Cleri ſtipem corrogare cogatur. Satius C ſcilicet duxere, (quod & prudenti cuique facile æquum eſſe perſuadebitur) onus aliquod Monaſteriis, aut religioſis domibus imponi, quam univerſum Clericalem ordinem mendicantis Clerici vilitate dehoneſtari: æquum quoque arbitrati ſunt, religioſarum domuum impenſis infamiam Clericalis ordinis devitari, eam præſertim quæ ex procurato religioſarum domuum per ordinationes ſplendore, atque utilitate orietur. D Scio ([b]) religioſos Societatis Jeſu quædam in contrarium jactare privilegia: ſed nec ea apparent, nec contrà prædicta directè militant: ſed & Bulla Pii quinti, quæ decretum Tridentini Concilii ſeſſ. 22. cap. 2. ad Religioſos non profeſſos extendit, prædictæ proinde Gallicani Cleri conſtitutioni favere videtur. Iis tamen ſi quod contrarium privilegium à S. Sede emanaſſe doceatur, libenter acquieſcam.

([a]) Declaratio Cleri Gallic. in Comitiis gen. an. 1625. n. 17.

([b]) Compend. privileg. Soc. Jesu l. ordo ſ. 1.

§. VII.

Regulares literas ordinationis ſuſceptæ ab Epiſcopis habere debere.

XXIV. Inſuper verò docuimus Regulares ordinandos ad ſuperiores ordines, inferiorum ordinum literas teſtimoniales ab Epiſcopis obtentas offerre debere: hocque ſemper in Eccleſia uſitatum fuit, ut ordinati ab ordinatoribus ſuis literas ordinationis indices acciperent. Id cùm plures teſtentur, tum maximè docet Hincmarus Remenſis in Concilio apud ſanctum Medardum ([c]) *Legum*, inquit, *Eccleſiaſticarum conſuetudo, & auctoritas talis eſt, ut in cauſis geſtorum ſemper ſcripturam requirant; adeo, ut qui ad ſacrum fontem accedit, ſuum dare nomen præcipiatur. Qui ad ſummum Sacerdotium provehitur, decreto manibus omnium roborato eligitur, ordinatus autem à ſacris ordinatoribus literas accipere jubetur*. Si verò ad anteriora tempora recurramus Concilii ([d]) Milevitani ſecundi, & Africani ſub Cæleſtino, & Bonifacio habiti Canone ſtatutum legemus, *ut quicumque deinceps ab Epiſcopis ordinantur, literas accipiant ab ordinatoribus ſuis, manu eorum ſubſcriptas, continentes Conſulem, & diem, ut nulla altercatio de poſterioribus, vel anterioribus oriatur*.

([c]) Hincm. in Conc. apud S. Medardum refertur, 2. q. 1. c. legum.

([d]) Conc. Milevitanum 2. c. 4. & Africanum cap. 57.

XXV. Nec eſt quod immunitates ſuas, & exemptiones Regulares obtendant: nequè enim literarum iſtarum obtentio iis officit: nec privilegia ulla citare poſſunt, quibus harum habendarum obligatio eis remittatur: neque ut opinor de iis habendis multùm debent eſſe ſoliciti, cui enim bono exceptionem iſtam expeterent? Quàm juſtam iſtarum repudiandarum literarum cauſam

prætenderent? Quomodo literas ab A ordinatoribus ſuis petere recuſabunt, niſi ab iis quoque ordinibus ſacris inſigniri rennant? cujus eſt de ordine ſacro authenticum ferre teſtimonium, niſi ejus, qui dedit? non hæc ſuperiorum regularium opera eſſe debet, qui ut plurimùm ab ordinationibus abſunt, & apud quos ii quos repulſam fateri pudet, ordinationem ſuſceptam mentiri poſſent? quid Regulares gravat, literarum iſtarum, quæ gratis dentur, obtentio, niſi B forte eos gravat, id omne quo inferiorem Epiſcoporum gradu ſuum ordinem eſſe recognoſcant? Ideoque quamvis nulla alia ratio adeſſet quæ literas iſtas ab ordinatoribus Monachos habere oportere perſuaderet, quam ſubjectionis quoad ſacram ordinationem Epiſcopo profeſſio, illa quidem mihi maximè videretur eſſe ſufficiens ad laudabilem iſtum morem in Eccleſia retinendum. Verùm ſi quæ eſt neceſſitas, ut ſæculares C Clerici iſtas ab ordinatoribus ſuis impetrent literas, eadem vel major fortè in Regularium cauſa eſſe videbitur: non enim ab hoc ſolum tempore reperire eſt Monachos vagantes, qui Clericorum etiam dignitatem mentiantur & Eccleſiam conturbent: jam à multis temporibus Syricius (a) Papa, Chalcedonenſe (b) Concilium, (c) Agathenſe, (d) Venetenſe, (e) Andegavenſe, Toletanum (f) quartum, Pariſienſe D ſub Ludovico & Lothario, (g) Triburienſe, (h) Melphitanum, ejuſmodi Monachorum audaciam, ac levitatem coercuerunt: iis ſaltem, ne ordinem quem non habent mentiantur publicum, & authenticum ordinationis teſtimonium neceſſarium eſt; faciliùs enim privata Superiorum Regularium teſtimonia, quàm publica Epiſcoporum finguntur, vel falſantur:

(a) Syricius ep. 5. cap. 2.
(b) Chalc. c. 4.
(c) Agath. can. 5. & 6.
(d) Andeg. c. 9.
(e) Tolet. 4. c. 52.
(f) Pariſienſe ſub Ludovico & Lothario lib. 1. cap. 36.
(g) Tribur. c. 26.
(h) Melphit. c. 10.

XXVI. Nec ratio ulla ſubeſt ob quam ipſi conquerantur, cùm lex iſta omnibus communis ſit, concludat adeò ut, quod poſtea confirmabimus, illi ipſi qui in curia fuere ordinati, Epiſcopis ſuis, cùm redierint, literas ordinationis oſtendere debeant, & ab iis iterum examinari; quod in Comitiis (i) Cleri Gallicani habitis anno 1625. juxta majorum decreta prudenter ſtatutum fuit; in quibus etiam hoc prudenter quoad Regulares ſtatutum, ut non ſolùm nomina, atque cognomina quibus in religioſis domibus nuncupantur, apud Epiſcopi ſecretarium proferant, verùm etiam ea quæ ipſis ſeu a familia ingentia, ſeu in Baptiſmo, vel Confirmationis Sacramento impoſita ſunt, denuntient, ne, ſi fortè è Monaſteriis expellantur inviti, aut ſponte exeant, vel in alienam religionem migrent, non facilè dignoſcantur ordinationis ſuæ literis, vel ipſis alii, qui nempe eadem nomina in religione ſortiti fuerint, abuti poſſint.

(i) Declaratio in Comitiis Cleri general. anno 1625. nu. 16.

§. VIII.
Regulares ab alieno Epiſcopo ſine literis dimiſſoriis non ordinentur.

XXVII. Denique diximus Regulares ab alio quàm ab Epiſcopo proprio ordinari non poſſe abſque literis dimiſſoriis: quod jam pridem in Concilio (k) Carthaginenſi quinto, & (l) Africano ſub Bonifacio, & Cæleſtino, cautum fuit, in quibus nempe ſtatutum eſt, *ut ſi quis de alterius Monaſterio repertum, vel ad Clericatum promovere voluerit, vel in ſuo Monaſterio majorem Monaſterii conſtituere: Epiſcopus qui hoc fecerit, à cæterorum communione ſejunctus, & ſuæ tantùm plebis communione contentus ſit: & ille neque Clericus,* neque

(k) Conc. Carthag. 5. c. 13.
(l) Et African. can. 4. refertur diſt. 58. can. Si quis alterius.

neque præpoſitus perſeveret: condigna utiq; pœna infligitur, ut & temerarius ordinator, qui alienæ Diœceſeos limites convulſit, atq; in alienam ſegetem falcem miſit, aliorum Epiſcoporum communione privetur, & qui alienam poteſtatem indebite appetiit quam nõ habet, alienam cõmunionem amittat quam habebat: ordinatus verò ea poteſtate careat quam contrà leges acquiſivit. Legimus quoque (a) aliquo, ante Concilia iſta, tempore excitatas à Joanne (b) Hieroſolymitano turbas prætextu ordinationis Pauliniani fratris D. Hieronymi, quem ſanctus Epiphanius Salaminæ in Cypro Epiſcopus, in Eleuteropolitano territorio, teſte Hieronymo, contra Eccleſiaſticas leges ordinarat, Joannes autem Hieroſolymitanus in Bethleemitico Monaſterio ſuæ Parochiæ ordinaſſe dicebat, ut conquerendi aliquem æquam cauſam prætexeret: cui tamen querimoniæ reſpondens Epiphanius excuſat ſe, tum quod neceſſitate urgente, & occaſione ſeſe offerente (quæ fortè non ita ſeſe obtuliſſet) id ſibi licere, id Epiſcopo loci illius gratum fore exiſtimaſſet, (c) *Nam*, inquit, *licèt ſinguli Eccleſiarum Epiſcopi habeant ſub ſe Eccleſias, quibus curam videntur impendere, & nemo ſuper alienam menſuram extenditur, tamen præponitur omnibus charitas Chriſti*: tum quod in Cypro uſitatum foret, ut ratihabitione Epiſcoporum, & interpetrativo ſingulorum conſenſu, eos qui non facilè ad ordinationem adduci poſſent, ſi digni, & idonei forent, alienarum etiam Diœceſeon Epiſcopi ordinarent: tum quod Paulinianus eſſet ex Monaſterio fratrum Peregrinorum, qui nihil ipſius Provinciæ deberent, quia nempe ex aliena Diœceſi oriundi erant: quæ tamen omnia (quibus etiam addere poſſes ſummam ſancti Epiphanii

(a) Epiph. ad Joann. Hieroſoly. n. ep. 60. inter ep.
(b) Hieron. ep. 61. ad Pammachium epiſt. 62. ad Theoph.
(c) Epiphan. ſupra.

A apud omnes venerationem, quæ etiam Valentem Imperatorem cæteros Catholicæ Eccleſiæ Epiſcopos perſequentem ab eo perſequendo deterruerat) non tamen obſtiterunt, quominus plurimi propter iſtam ordinationem, quæ non exactè Canonibus congruebat, tumultus extiterint, Joanne (d) Hieroſolymitano in Hieronymum, & alios ejuſdem cum Hieronymo Monaſterii viros Occidentales, Epiſcopos concitante, ex-
B communicationis ſententia eos feriente, & Præſides Palæſtinæ in ipſos armante, ut ex Monaſterio Bethleemitico ejicerent.

(d) Hier. epiſt. 61. ut ſupra.

XXVIII. Cæterum ante Concilium Tridentinum, hoc ſibi Regulares, præſertim ex ordine Mendicantium, tanquam ex privilegio vendicabant, ut à quocumque Antiſtite Catholicæ communionis ordinari poſſent: nitebantur enim (e) Bulla Urbani ſecundi, & (f) Eugenii
C quarti, quorum iſte Benedictinis Congregationis S. Juſtinæ, ille Monachis omnibus ordinis S Benedicti congregationis Italiæ conceſſiſſe dicitur, ut à quocumque maluerint Catholico Antiſtite ſacros omnes ordines recipere poſſint: (g) Bulla quoque Clementis quarti qui conceſſiſſe dicitur, *Licentiam, & facultatem liberam, ut fratres Minores promoveri poſſent ad ordines ſacros, per quoſcumque Catholicos*
D *Epiſcopos communionem & gratiam Sedis Apoſtolicæ habentes*: (h) Bulla item Sixti quarti, qua indultum refertur, *quod quilibet Epiſcopus Catholicus poſſit celebrare ordines ſacros temporibus ad hoc ab Eccleſia deputatis in locis fratrum Minorum de Obſervantia pro fratribus prædictis dumtaxat*; & Leonis decimi qui ampliando hanc (i) Sixti quarti conceſſionem indulſit, *quod quilibet Catholicus Epiſcopus poſſit in*

(e) Bulla Urb. II. apud Rodericum in collect. Bullarum, eſtque Bulla prima.
(f) Bulla Eugen. IV. habetur in comp. Mendic. 2. impreſ. tit. ordines ſacri §. 10.
(g) Bulla Clem. IV. habetur in Monum. Ord. Mendican in 1. impreſſ. fol. 56. & in 2. fol. 146. conceſſ. 212.
(h) Et in ſumma conceſſ. 318
(i) Bulla Sixti IV. habetur in Monum. Ordinum impreſſ. fol. 61. & 2. fol. 67.

in locis, *& perſonis fratrum exercere omnes actus Epiſcopales*. Hæc autem omnia privilegia Concilium Tridentinum prudenter abrogavit: cui enim Eccleſiæ bono illa eſſent? imò quàm ingens exinde Eccleſiæ malum accidere poteſt? dum nempe hac facultate ſemel impetrata, dummodo, vel unicum habeant Regulares Epiſcopum ſibi faventem, vel unicum ſui officii negligentem reperiant, via illis aperiatur, qua ad ordines ſacros imperitos quoſque, & ſacri muneris ignaros, vel inhabiles immittant, eoſque ordinari procurent: qua facultate eſto ponamus eos minimè abuſuros: at providere debet Eccleſia, ne abuti poſſint, & proinde prudenter agit, ſi non tantum peccandi voluntati præcurrit, verùm etiam, quantum poteſt, impunè ac liberè peccandi faculta-

A tem præſcindit: huic ergo providens malo Tridentina Synodus, ordinemque ab Eccleſia præſcriptum, & tam accuratè ſervatum reſtituens, ſtatuit: (a) *ut nulli Epiſcopo liceat, cujuſvis privilegii prætextu, Pontificalia in alterius Diœceſi exercere, niſi de Ordinarii loci expreſſa licentia, & in perſonas eidem ordinario ſubjectas: ſi ſecùs factum fuerit, Epiſcopus ab exercitio pontificalium, & ſic ordinati ab executione ordinum ſint ipſo* B *jure ſuſpenſi*. Item (b) *unuſquiſque autem à proprio Epiſcopo; nullatenus id ei, etiam cujuſvis generalis, aut ſpecialis reſcripti, vel privilegii prætextu, etiam ſtatutis temporibus permittatur: niſi ejus probitas, ac mores ordinarii ſui teſtimonio commendentur*, ſed de iis ſecunda parte fuſiùs.

(a) Conc. Trid. ſeſſ. 7. de refor. cap. 5.

(b) Idem ſeſſ. 23. cap. 6. de reform. clariorem definitionẽ habet.

SECTIO SECUNDA

De examine Ordinandorum.

CAPUT PRIMUM

De neceſſitate examinis Ordinandorum, & utrum lex examinis omnes concludat, & ad omnes ordines valeat.

§. I.

De neceſſitate examinis generatim.

I. Rectè mihi videtur dixiſſe Zozimus Papa epiſtola ad Heſychium Salonitanum; ſacram ordinationem, (c) *oportere diſtricti ſemper eſſe judicii. Rarum enim omne, quod magnum eſt*: neque verò in iis ſeligendis nimia adhiberi poteſt diligentia, qui Domino miniſtraturi deliguntur, deprecaturi pro populo, judicaturi loco Chriſti, vitia correcturi, errores extirpaturi, rectè monet Summus Pontifex Hormiſda, C (d) *ut in Sacerdotibus ordinandis, quæ ſunt à Patribus præſcripta, & definita cogitentur; quia ſicut eſt caput Eccleſiæ Chriſtus, Chriſti autem Vicarii Sacerdotes: ſic & in eligendis his curam oportet eſſe perſpicuam: irreprehenſibiles enim convenit, quos præeſſe neceſſe eſt corrigendis, nec quicquam illi deeſſe perſona, penes quam eſt religionis ſumma, & ſubſtantia diſciplinæ: æſtimet quis pretium Dominici gregis, ut ſciat,*

(c) Zozimus epiſt. 1. cap. 1.

(d) Hormiſda ad Epiſcop. Hiſpan. cap. 1.

ſciat, quod meritum conſtituendi debeat eſſe Paſtoris. Iniquum exiſtimat Chryſoſtomus, ([a]) ut cùm mancipium empturi ſoleant ipſum Medicis oſtendere, tum vicinos interrogare, ac ne tum quidem fidere, ſed diuturnum tempus petere intra quod illud probare poſſint: Sacerdotes è contrà eligantur favore, vel gratia, temerè, ac nulla diſcuſſione facta.

(a) Chryſoſto. lib. 2 de Sacerdot. cap. 2.

II. Hactenus verò docuimus quomodo aliorum teſtimonio probandi ſint, aliorum vocibus prædicandi, qui ad hunc gradum evehuntur; jam oſtendendum eſt qua ratione, ex eorum vultu, geſtu, inceſſu, voce, judicari debeant, antequam ordinationem ſubeant legitimam: Bracharenſe ſecundum Concilium utrumque requirit: ([b]) *Oportet*, inquit, *non per gratiam munerum, ſed diligentem prius diſcuſſionem, & deinde per multorum teſtimonium Clericum ordinari*. Si, ut ajebat Diogenes Cynicus apud Laertium, teſtacea vaſa empturi probamus ipſa ex ſono, quem emittunt: quanto rationi magis conſentaneum eſt, ut de hominibus judicium laturi, ex eorum præſertim ſermone deprehendamus quidnam de ipſis ſit judicandum? Memini dicti ſapientis cùm aliquem probare cuperet, *loquere, ut te videam*: juxta quam ſententiam probandi ſunt, qui ad ſacros ordines promovendi accedunt; loquantur; ut quæ intra animum latent, ex eorum verbis colligatur: quæratur ab eis de anteacta vita, ut quæcunque illis objici poſſent ſolvantur: rogentur etiam de officio ſuo, & ſcientiæ ipſis neceſſariæ quibuſdam capitibus, ut eorum peritia, ſcientia, atque eruditio innoteſcant.

(b) Brach. 2. c. 23.

III. Quod habet Apoſtolus, ([c]) *manus citò nemini impoſueris*, hoc Syricius Papa ad examinis neceſſitatem inducit, ([d]) *ut examine habito, & probitate morum, & Eccleſiaſtico labore ſit commendatior, qui vocatur in medium ut ſummum Sacerdotium poſſit accipere, probatus judicio, non favore; ſuſceptus veritate, non gratia; Apoſtolico ordine fretus, non præcipiti voluntate*. Superius à Theophilo ([e]) Alexandrino audivimus eam eſſe ordinationum formam, ut conſentiente, & eligente Sacerdotali ordine *tunc Epiſcopus examinet*: apud Cyrillum ([f]) Alexandrinum, quænam ab ordinando eſſent inquirenda per Epiſcopos legimus: à ([g]) Baſilio formam quoque examinis didicimus: à ([h]) Cypriano pariter in ordinatione Optati, & Saturi formam examinandi inferius docebimus: à ([i]) Nannetenſi Concilio non ſolùm neceſſitatem examinis, verùm etiam diem, formamque diſcemus. Sed quid hæc omnia vel anticipata oratione refero, vel jam dicta cum tædio iterum inculco? quid ea omnia quæ ad ordinem ſpectant videor jam uno aſpectu intuenda velle proponere? ea tantum proferamus, quibus examinis ordinandorum neceſſitas oſtendatur.

(c) 1. ad Tim. 3.

(d) Syricius ep. 1. ad univerſos orthodox. cap. 1

(e) Theoph. Alex. in commonitorio cap. 6.

(f) Cyril. ep. ep. 12. ad quoſdam Epiſcopos.

(g) Baſil. Epiſt. ad Chorepiſc.

(h) Cypr. epiſt. 24.

(i) Nannet. Concil. can. 12.

IV. Concilium Nicenum Preſbyteros ab Eccleſia non recipiendos definit, ([k]) *qui ſine examinatione promoti ſunt*, ſi poſteà examinati, confeſſi ſunt peccata ſua. Canones ([l]) Martini Bracharenſis, Preſbyterum, Diaconum, vel aliquem ex Clero, *qui ſine aliqua ordinatione ordinati ſunt*, è Clero abjiciendos atque expungendos decernunt. Synodus ([m]) apud ſanctum Medardum ab Hincmaro Remenſi habita iiſdem inſiſtens veſtigiis ſtatuit, *ut qui Preſbyteri, ſine examinatione per ignorantiam, vel ordinum diſſimulationem ſunt promoti, cùm fuerint cogniti deponantur*. Graviter à ([n]) Ni-

(k) Conc. Nicen. can. 9.

(l) Martinus Brac. can. 23.

(m) Synodus apud S. Medardum in fine.

(a) Nicephor. lib. 13. hiſt. cap. 17

Nicephoro arguuntur Epheſij, quod viros, à Chryſoſtomo ritè, & ſicut Deo gratum eſt, in thronis collocatos, ejecerint, & impuros prorſus homines abſtulerint, *nulla exploratione manuum impoſitioni præeunte*. Hadrianus (b) primus epiſtolam ad Egilam in Hiſpania Epiſcopum, alioſque ejuſdem regni Epiſcopos, eos acriter reprehendit, quod ſine legitimo examine nonnullos ordinaſſent. Gregorius magnus epiſtola ad Januarium Calaritanum Epiſcopum, multa enumerat ſedulò aſpicienda, atque examinanda ante ordinationem; ſubditque (c) *hæc itaque omnia diligenter fraternitas veſtra inquirat, ut dum diligenter quilibet exquiſitus ordinatur, non celeriter poſt ordinationem deponatur*. Wormatienſe Concilium expreſsè ſtatuit, (d) vt *Presbyteri non ordinentur, priuſquam examinentur*. Juſtinianus Novella conſtitutione ad Epiphanium Archiepiſcopum Conſtantinopolitanum conſtituit, (e) *Religioſos Clericos cum multa fieri inquiſitione, ſecundùm divinas regulas, oportere*. Alia verò ejuſdem Juſtiniani Conſtitutio Petro Magiſtro officiorum, quibuſdam peccandi occaſionem fuiſſe affirmat, (f) *quod abſque examinatione, & rectæ fidei atque boneſtatis vitæ teſtimonio ordinantur, Epiſcopi, Presbyteri, Diaconi, & cæteri Clerici*. Concilium quoque (g) Aquilgranenſe ſub Carolo Magno, & Capitularia (h) Caroli Magni ex Concilio Niceno referunt ac præcipiunt, vt *eorum, qui ad ordinandum veniunt, fides, & vita prius ab Epiſcopo diligenter diſcutiatur, & ſic examinentur*, quod etiam ex Wormatienſi eadem inſerunt (i) Capitularia Caroli.

(b) Hadrian. 1. epiſt. ad Egilam, & alios Hiſpaniæ Epiſcopos.

(c) Gregor. lib. 3. epiſt. 26.

(d) VVormat. cap. 56.

(e) Iuſtin. Novell. 6.

(f) Juſtin. Novell. 137. c. 1.

(g) Concil. Aquiſgran. ſub Carolo c. 2.

(h) Cap. Caroli lib. 1. tit. 1.

(i) Lib. 3. tit. 142.

V. Fuſior ſum in iis referendis, quæ difficultate omninò carent. Quis enim unquam dubitavit, quin cum ſcientia, prudentia, probitas, & canonica ordinandorum integritas, quod ſcilicet non ſint Neophiti, non Bigami, non aliquo alio impedimento canonico ab ordinibus ſuſcipiendis arceantur, ad ordinationes legitimè celebrandas neceſſaria ſint; eaque omnia ſine diligenti examine atque inquiſitione, tum ab iis, qui ordinandi mores vitamque exploratam habent, tum ab ipſis ordinandis reſciri non poſſint? nemini, inquam, dubium, quin probabili ſe periculo exponant, in canones & leges peccandi, atque in commune bonum, quicunque aliquem ſine diligenti examinatione promovent. Qua verò pœna puniendi ſint Epiſcopi, & quàm gravi crimine ſe obſtringant, qui ordinationis regulas non ſervant, vel ordinationes illegitimas celebrant, docere, potuerunt (k) Sanctus Leo, tum epiſtola ad Epiſcopos, per Campaniam & Picenum vel Tuſciam, & per univerſas provincias conſtitutos, tum epiſtola ad Dorum Beneventanum Epiſcopum, tum etiam ad Epiſcopos Africanos: Syricius (l) item epiſtola ad vniverſos orthodoxos: Innocentius (m) ad Aurelium, & ad Synodum Toletanam: Zozimus (n) ad Heſychium Salonitanum, Cœleſtinus (o) ad Epiſcopos per Lucaniam: & Brutios conſtitutos: Gregorius (p) Magnus Squillatino: ſeu Syllacino Epiſcopo: Simplicius (q) Papa, & alii; necnon Taurinenſe (r) Concilium, (ſ) Regienſe, Turonenſe (t) primum, Aurelianenſe (u) tertium, & Aurelanienſe (x) quartum, (y) Epaunenſe, (z) Ilerdenſe, (a) Toletanum 12. (b) Trullanum, & alia paſſim.

(k) S. Leo epiſt. 5. ad Dorum Beneventanum, & 87. ad Africanos.

(l) Syric. epiſt. 1.

(m) Innoc. ep. 22. to 1 Conc. & ad Synod. Tolet. epiſtol. 23. c. 12.

(n) Zozim ep. 1. Cœl. ſt. epi. 2. ad Epiſcop. Narbon. provinciæ cap. 6.

(o) Gelaſ epiſt. ad Epiſcop. Lecan.

(p) Gregor. lib. 2. epiſt. 25.

(q) Simplicius epiſt 2.

(r) Taur. Conc. can. 2. & 1.

(ſ) Regienſe can. 1. & 2.

(t) Turon 1. c. 10.

(u) Aurel. 3. c. 6. & 7.

(x) Aurel. 4. c. 6. & 10.

(y) Epau. can. 2.

(z) Ilerdenſe. 12.

(a) Toletan. 12. can. 4.

(b) Trull. can. 17.

§. II.

Neceſſitas examinis, tum ad Tonſuram Clericalem, tum ad quoslibet Ordines oſtenditur.

VI. Nulla itaque ratione, ad quoſcunque Ordines cùm majores tum minores, nec ad Tonſuram ipſam Clericalem admitti debent, qui non priùs diſtrictò examine tentati, diſcuſſi, probati fuerint. Vidimus ſuprà ex (a) Cypriano, quanta in Lectoribus ſeligendis cura impendi ſoleret; nullus in Eccleſia exiguus gradus eſt, quo ſcilicet ad Sacerdotium conſcenditur; excedit cujuſcunque mundanæ dignitatis faſtigium infimus in Eccleſia gradus, nec quantumcunque terrenæ potentiæ nobilitas extollatur, divinæ virtutis, quæ in omnibus Eccleſiaſticis gradibus elucet, majeſtatem exæquat; quæ (b) ſuperioris ſunt ordinis nullis inferiorum ordinum dignitatibus cedunt; nec ea, quæ ſunt inferioris ordinis, eorum, quæ ſuperioris ſunt, nobilitatem ac celſitudinem attingunt. Dejicit ergo, ac nimium deprimit Tonſuræ Clericalis ac minorum Ordinum præſtantiam, qui ſine prævio examine paſſim omnes, veluti dignos, Clericali Tonſura inſignit, vel minoribus Ordinibus initiat; Cum nulla ars, nulla diſciplina, nulla fere conditio ſit, ad quam non probatione & examine opus ſit. Ad communionem Chriſtiani nominis nemo olim ſine probatione admittebatur, ut ſuperiùs docuimus; hinc tanta in Chriſtiana plebe tunc temporis probitas, tam inſignis pietas, & rerum ad religionem ſpectantium, tam excellens ſcientia. Floruit pariter Catholicæ Eccleſiæ Clerus, quamdiu ſeverior eum diſciplina continuit, nec ſine diligenti examine, & accurata diſcuſſione ad iſtum ſacratiſſimum

(a) Cypr. epiſt. 13. 14. & al.

(b) Vide Dionyſ. lib. de Cœleſt. & Eccleſ. Hierarc.

A Ordinem aditus ſperari potuit. At ubi Antiſtitum negligentia cuivis ad Clerum aditus patuit, nulli negatus, nemini præcluſus eſt, ſtatim Ordini Clericali privilegia ſua adempta ſunt: elanguit diſciplina: marcuit præſtantiſſimo Ordini decus: beneficiorum diſſipati ſunt redditus: denegata laborantibus Clericis ſua ſtipendia: patrimonio Chriſti divites otioſi impinguati; inutilium Clericorum multitudine Eccleſia oppreſſa, non ſubleB vata eſt: officii Clericalis deſerta ſunt munia: viluerunt divina officia: contempta eſt ſelecta Eccleſiæ portio: Clerus ſine diſciplina contabuit: populus abſque obedientia diſſolute vixit.

VII. Nihil meo quidem judicio Eccleſiæ Dei adeo noxium, adeo peſtiferum fuit, quàm Tonſuræ Clericalis, & Ordinum minorum neglectus, quàm eorum graduum abſque diligenti examine diſtributio; quis enim pudicos Hypodiaconos, induſtrios DiaC conos, pios Sacerdotes ſe ordinaturum ſperare poteſt, niſi quorum in minoribus Ordinibus devotionem acuerit, excitarit virtutem, obedientiam expertus fuerit, pietatis igniculos accenderit, ingenium probarit, animum Eccleſiaſticis legibus inſtruxerit? niſi quos ad diſciplinam formarit, erudierit ad officium, caſtigarit ad virtutem, compoſuerit ad modeſtiam, & diuturniori tempore ad Clericatum præpararit? Non eſt CleD ricalis mentis ludicra quædam exercitatio, & umbratilis pugna, ut conſilium in arena capiendum ſit, & inexperti milites ad eam ducendi ſint, qui nec vallum fodere, nec aggerem munire, nec ad ducis imperium circumagi, nec manus movere didicerint; priùs in infimis gradibus Clerici explorandi, tentandi, formandi ſunt, quam ad conferendas cum vitiis, cum Eccleſiæ hoſtibus, cum inobediente populo manus in Diaconatu, vel Sacerdotio con-

conſtituti deſtinentur. Secus, gravis error committitur, qui licet minimus initio videatur, in immenſum poſtea excreſcit, dum major diſciplinæ neglectus apparet in Clericis, quò altiores in Eccleſia gradus conſcendunt, & majora ſortiuntur officia; qui ſi nonniſi ſeveriori examine ad Eccleſiam admitterentur, minoris cujuſvis ordinis dignitatem ex difficultate æſtimarent; Studioſius adniterentur, ut ſe ſuperioribus dignos præberent, qui de inferiorum acquiſitione dubitaſſent. Senſim, dum anima flexilis eſt, ad quaſvis hauriendas ſpecies habituſque retinendos facilis, ad Eccleſiæ diſciplinam ſeſe componerent, qui jam vix de Clericali ordine cogitant, dum ad Clericatum promoventur; ita fieret, ut meliores Clericos habeamus, qui jam Clericos habeamus, quorum plures ego ſæpè vidi, qui ſe Clericos eſſe neſcirent, ſed Clericatum in maribus Sacramenti Confirmationis additamentum eſſe cenſerent. Plura dicerem, ſi quæcunque mihi in hac causa dicenda ſunt, proferre vellem: ſi quò rapit impetus ſpiritus, illuc graderer: ſi nulla retardatus Epiſcopalis apicis reverentia, quæcumque cogitat animus, è pectore effunderem; ſed ad ſacros religionis Antiſtites vereor, ne plura dixiſſe videar, quàm eorum celſitudo permittat: quos nempe velle docere, ambitioſum: reprehendere, temerarium: accuſare, nefarium eſt; jàmque hac de re ſuprà monuimus; quamvis de re tanti ad Eccleſiæ decus momenti nunquam nimis: ne itaque aut monere videar Patres meos, aut ſuſceptæ materiæ deeſſe, aliqua hîc addam non meæ, ſed majoris auctoritatis monita.

VIII. Martinus Bracharenſis (a) in ſua collectione Canonum, poſtquam Preſbyteros ac Diaconos, ſine examinatione promotos, cenſuit eſſe A abjiciendos, mox ſubdit: *Similiter verò de univerſo Clericorum ordine ſervetur; nam hoc ſibi, quod irreprehenſibile eſt, ſancta Catholica defendit Eccleſia*; in quem Canonem Pontificii (b) juris Gloſſa adnotat, minores Ordines cum examinatione conferendos eſſe; eamque rationem ſubdit, quod criminoſum Lectorem, Pſalmiſtam, vel Oſtiarium ordinatum Synodus (c) Trullana cenſeat deponendum; ex eo enim facilè infertur B examinandum prius fuiſſe, ne ad ejuſmodi Eccleſiaſticos gradus promoverentur, qui crimine aliquo implicati eſſent; temerè ſiquidem & imprudenter ordinarentur, quos poſtea ordinatos è gradu ſuo dejici oporteret. Graviter autem Provinciale Colonienſe (d) Concilium, anno 1526. habitum, eos reprehendit, qui ad minores Ordines abſque examine aliquos promovent. *Quamquam*, inquit, *qui minores vocantur Ordines, tam ex-* C *actam curam non requirant; ſuo tamen modo pro gradu, & excellentia Ordinis, omnium eorum, quæ diximus, ratio habenda eſt; quid enim indecorum magis, quàm admoveri infantes, qui non intelligunt, quid agatur; imò ne capiant quidem, quid Clerici nomen, & reliqua minorum Ordinum vocabula ſignificent? quid turpius, quam quod penitus Analphabeti, ac interdum flagitioſi (qui ut legum Civilium cenſuras ac pœnas* D *eludant, ſeſe impudentiſſime ingerunt) in maximam Eccleſiaſtici Ordinis ignominiam ſacris initiantur? Qua de re nemo poſt hac Ordinibus hiſce inſigniendus eſt, niſi quem & vita commendet, & literaturæ ætatiſque ſit pro ratione ſuſcipiendi ordinis ſufficientis, ac rectæ ſincereque voluntatis; qui enim in Clerum alleguntur, rem profitentur minimè ridiculam, nempe ſe particulariter in ſortem Domini adſcitos, quibus poſt-*

(a) Martinus Brachar. can. 24. refertur diſt. 24. c. fin.

(b) Gloſſ. in eum can.

(c) Synodus Trull. c. 4. refertur 27. q. 1. c. ſi quis Epiſcop.

(d) Colonienſe Conc. parte 1. c. 4. 27.

hac omnia terrena ſordeant, ac ſolus Dominus ſors & pars hæreditatis futurus ſit. Synodus (a) Lingonenſis anno 1404. paucis multa complectitur, *Diligenter*, inquit, *debent examinari illi, qui volunt ad primam Tonſuram & ad minores Ordines promoveri, & debet inquiri de vita, de genere, de patria, de ætate, de titulo, ad quem ordinantur, de loco, in quo converſantur, de ſcientia liberali, de fide, & aliis, quæ continentur in regula Apoſtolica*. Concilium (b) Tridentinum non ſolum ad majores Ordines, verùm etiam ad minores, imo & ad Tonſuram Clericalem promovendus prius examinari juſſit: Synodi (c) Rothomagenſis, (d) Bituricenſis, (e) Burdegalenſis, utraque (f) Aquenſis, & aliæ Concilio Tridentino poſteriores, quibus adde Mediolanenſes, præſertim (g) quintam Provincialem, ex qua multa inferiùs ſelegimus, de examine ad Tonſuram & minores Ordines legem fixerunt, Italicas (h) plures, quarum ſuperiùs meminimus, addere poſſem, ſed in re perſpicua hæc ſufficiant.

(a) Synod. Lingonenſis apud Bochell. decret. Eccleſ. Gall. lib. 3. tit. 2. cap. 60.
(b) Trident. ſeſſ. 23. de reform. cap. 5. 7. 11. 12. 13. 14.
(c) Synod. Rothomag. tit. de Epiſc. off. n. 4. 5. 6.
(d) Bituricenſis tit. 24. can. 2. & 3.
(e) Burdegalenſis ſub Antonio Prevotio tit. de Sacram. Ordin. & alia Bordegalenſis ſub Cardinale de Sourdis cap. 6. de Sacram. Ordinis num. 1. 2. 3.
(f) Aquenſis tit. quæ ad Sacramenti Ordin. adminiſtrationem pertinent.
(g) Mediolan. 5. conſtitut. parte 2. tit. de examinandi ratione.
(h) Vide ſuprà.

§. III.

Vix ullos ordinandos ab examine immunes eſſe.

IX. Quemadmodum autem nullum Ordinem ſine examine conferendum cenſemus, ita vix ullum ab examine ſubeundo immunem oportere eſſe ſtatuimus; nam & doctiorum illo examine modeſtia comprobatur: eorum, qui mediocris ſunt literaturæ ingenium exploratur: indoctiorum verò temeritas rejicitur: eorum, qui pietatem ſedulò ſectantur, devotio promovetur: incipientibus animi adduntur: anhelantes Epiſcopali admonitione ſtimulantur: pietatis vel oſores, vel

A contemptores excluduntur: dubios examinari neceſſum eſt, ut tententur: ineptos, ne ſe rejectos ſine cauſa conquerantur: idoneos, ut cæteris in exemplum proponantur; nec leve periculum eſt, ne, ſi quos idoneos credunt Epiſcopi, abſque examinatione recipiant, vel leniter judicaſſe, vel in perſonarum acceptione nonnunquam erraſſe reprehendantur; vel aliis idem examen refugiendi audaciam, & ſi eos examinare voluerint, conquerendi B occaſionem præbeant. Nihil auctoritati legis magis præjudicat, quam quorundam exceptio: nihil contra ejus vim magis corroborat, quam ſi Magiſtratus ita agant, ut legem omnibus communem eſſe demonſtrent, nec ullus adverſus eam ſibi faciendam gratiam ſperare poſſit. Ideoque rectè Synodus Provincialis Bituricenſis ſub (i) Reginaldo Belnenſi, graviter edixit, ut *nemo admittatur ad Eccleſiaſticum beneficium, aut ordi-* C *nem, niſi prius diligenter examinatus & probatus, cujuſcumque conditionis extiterit*.

X. Nihilominùs ij ab examinatione excipi poſſunt, qui maxime noti, quorum eruditio & pietas ferè omnibus innoteſcit; hinc Chartaginenſe (k) tertium Concilium jubet, nullum Clericum ordinari, *niſi probatum, vel examine Epiſcoporum, vel populi teſtimonio*: innuens (l) videlicet eos, qui populari teſtimonio celebres D eſſent, & pietate, ac doctrina cuicunque etiam è vulgo noti, Epiſcopali examine non indigere, ut ordines legitimè ſuſcipiant; nec Ambroſium, nec Auguſtinum, nec Paulinum, nec Chryſoſtomum, nec Baſilium, nec Gregorium Nazianzenum, nec Syneſium, nec alios ejuſdem notæ, antequam ordinarentur, legimus (m) examinatos; nec eos examinatos fuiſſe probabile eſt, cum potius iſtos, petente populo, remque totam ur-

(i) Synodus Bituricenſis anno 1584. tit. 4. de ordine can. 1.
(k) Carth. Conc. 3. can. 22. refertur diſt. 24. c. nullus.
(l) Vide gloſſ. in dict. can. & in can. de Petro, diſt. 47. & in c. qui Epiſcopus diſt. 23. & in Clementinam Romani Principes de jure jurando §. nos itaque, verbo aliqualem.
(m) De iis dicturi poſtea ſumus.

urgente, & accelerari ipſorum ordinationem poſtulante, invitos ac reclamantes fuiſſe ordinatos, graviórum auctorum teſtimonio doceamur; Quod enim ajebat Innocentius (a) epiſtola ad Epiſcopos Macedoniæ (*tantis veſtris aſſertionibus, vobiſque tam bonis, tam charis, non dare conſenſum, omnibus rebus duris durius arbitramur*) hoc Religioſi Antiſtites in eorum cauſa, qui omoium publico, maximè verò proborum conſenſu, commendantur, dicere poſſunt, ſe eorum commendationi diffidere, multominus reluctari non poſſe; & quod in diſſimili cauſa dixit Innocentius tertius (b) *in ſubſidium fragilitatis humanæ ſpatium probationis ad* Monaſticam vitam *regulariter inſtitutum eſſe*, hoc de examinis lege dicendum eſt; examen ſcilicet inſtitutum eſſe, ut ignorationi Antiſtitum facta diligenti inquiſitione ſubveniatur; quare ſi nota & explorata ordinati induſtria, pietas, ſcientia fuerint, fruſtrà ille examinatur, cujus antè examen conditiones omnes ad Sacerdotium requiſitæ noſcuntur; licèt enim ad cautelam in notoriis probatio aliquando à Judice recipiatur, á probatione (c) tamen in iis exigenda, & reliquo ordine judiciario, jura Judicem abſolvunt. Notant itaque Canonici juris (d) Gloſſæ, non opus eſſe, ut qui noti ſunt, examinentur ante ordinatiooem, quamvis non omittendum illud ſcrutinium, quod in ipſa ordinatione fit, quantumcumque aliquis notus ſit, utpotè quod ſtata ſit Eccleſiaſticæ ordinationis cæremonia, petitis ex jure argumentis, admoneant.

XI. Prudenter tamen monet (e) Chryſoſtomus, non facilè vulgi ſententiæ ab Epiſcopo credendum eſſe, niſi is quoque, quem populus commendat, ipſi apprimè notus ſit; *Hujuſmodi res*, inquit ſanctus ille Do-

A ctor, *magno admodum, judicio quidem meo, examine indiget; eumque, oportet, qui exhibiturus ſit, quem ad Sacerdotii functionem idoneum cenſet, non vulgarem tantum famam, atque opinionem ſequi, eoque eſſe contentum; ſed eundem item neceſſe eſt una cum ea vires facultateſque imprimis exeutere, atque ante omnia examinare; nam cum Beatus ille Paulus ea de re diſſerens, ait*, (f) *Oportet autem illum bonum ha-*

B *bere ab externis teſtimonium, nequaquam tollit exactam exploratamque indagationem; neque ſanè fidem eam, quæ tibi à vulgi opinione facta ſit, ut præcipuum ſignum aut ejuſmodi approbationem rei totius eſſe vult; quippe multa prius cùm diſſeruiſſet, id poſtea adjunxit, oſtendere volens non ſatis hoc eſſe oportere ad ejuſmodi creationes atque electiones faciendas, ſed una cum aliis, & hoc item præſidii à nobis aſſumendum eſ-*

C *ſe; nam ſæpè uſu venit, ut vulgi opinio falſa ſit, à qua tamen nihil periculi exoriri poſſit, ſi res ipſa tota per ſe prius exactè ac diligenter excuſſa, atque examinata fuerit; quocirca poſt alia illud ipſe de teſtimonio ab externis poſuit; neque enim ſimpliciter hoc dicit, oportet illum bonum habere teſtimonium, illud etiam ab externis attexuit, p'anum facere volens futurum Epiſcopum intrinſecus, & magna cum di-*

D *ligentia excutiendum atque examinandum, antequam ad eam opinionem deſcendas, quam de eo vulgus concepit*. Hæc Chryſoſtomus, quem non mirum eſt in eam ſententiam deſcendiſſe, cùm priorum iſtorum temporum ſancti Patres ac Doctores nullam nimiam ea in re curam adhiberi poſſe cenſerent; cum contrà novi jam & delicati Magiſtelli nullam non licèt exiguam in exami-

(a) Innocentius epiſt. 22. ad Epiſcopos Macedoniæ.

(b) Innocent. 3. Piſano Archiepiſc. cap. ad Apoſtolicam. de Regul.

(c) Cap. bonæ 13 v. contra, & ibi Gloſ. v. recepit, de electione. cap. ad noſtram 11. de jurejurando, cap. inſinuatum, & ibi Gloſ. v. notoriis eod. tit. & in can. ei qui, §. ſi propter 2. quæſt. 6. & Gloſ. quia manifeſtum in l. emptorem 12. C. de actione empt.

(d) Gloſ. in c. de Petro, v. ignota diſt. 47. & in c. qui Epiſcopus diſt. 23. probant notos non indigere examine ex dicto c. de Petro, c. valde diſt. 94. Scrutinium autem in ordinatione neceſſarium ex can. qui Epiſcopus diſt. 23. & 61. diſt. c. 1. 2. & 3. & 75. diſt. c. 1.

(e) Chryſoſt. de Sacerdotio cap. 4.

(f) 1. ad Tim. 3.

minandis Ordinum candidatis ſollicitudinem ſufficere doceant.

XII. Verum conſulamus Eccleſiaſticarum Synodorum oracula, nihil ex noſtro aut fingamus aut dicamus ingenio. Concilium Colonienſe, anno 1536. celebratum, ab examinatione (a) *neminem excipit, etſi Magiſterii titulum prætexat, niſi quem publicum ſit, & vitam integram egiſſe, & ea, quæ Ordo amplectendus requirit, facilè callere; quamobrem*, addit idem Concilium, *nedum Clerici, qui ſæculares appellantur, ſed & relgioſi, cujuslibet etiam profeſſionis fuerint, hanc cenſuram experientur*. Leo decimus (b) in Concilio Lateranenſi, Regulares, qui ad Ordines promovendi ſunt, admittendos decernit, *poſtquam per Ordinarios de grammatica & ſufficentia examinati fuerint*, & dummodo competenter reſpondeant. Synodus prima (c) ſecunda, ut vocant Conſtantinopolitana, in templo Sanctorum Apoſtolorum habita, vetat ſeu ſæcularem, ſeu Monachum ad Epiſcopatum repente promoveri ἀλλὰ τοῖς ἐκκλησιαστικοῖς βαθμοῖς ἐξεταζόμενον πρότερον, *ſed in Eccleſiaſticis gradibus primùm examinatum*, hanc dignitatem solummodò conſcendere permittit. Monachos, ſubinde docens, in ſingulis Eccleſiaſticis gradibus probari & examinari debere. Concilium (d) Tridentinum ab examine neminem excipit, Regulares quoque *ſine diligenti Epiſcopi examine* prohibet ordinari. Non itaque ſcientiæ publicum teſtimonium, non ſanctitatis arctior & ſeverior profeſſio, quemquam ab examinatione eximiunt; iis autem omnibus fraus doluſque ſubeſſe poſſunt, & Doctores illiteratos & Monachos irreligioſos reperire eſt; nec ea ſeu veræ ſeu ſimulatæ ſanctitati fides adhiberi debet; quin eorum examinetur ſaltem peritia, qui religioſam vi-

(a) Con. Colonienſe anno 1536. parte 1. cap. 15.

(b) Leo 10. in Concil. Lateran. ſeſſ. 11. in Bulla, quæ incipit. Dum intrà.

(c) Synodus 1. 2. Conſtantinop. can. 17.

(d) Conc. Trident ſeſſ. 23. de reform. cap. 12.

A tam profitentur, aut eorum erga res divinas, reverentia in officio ſedulitas, circa Eccleſiaſticam diſciplinam ſtudium, moreſque expendantur, qui Doctoris titulo ſcientiæ famam acquiſiverunt; nec ad id probandum pluribus argumentis opus eſt, faciendum dumtaxat periculum; certè ignorantiæ in Regularibus, quantumvis auſterioris propoſiti, etiam earum rerum, quibus cathecumenos ipſos adultos antè Baptiſmum inſtrui, &
B Chriſtiani nominis quoſcunque, ſtatim atque rationis ætatem attigerunt, imbui neceſſum eſt; in Doctoribus verò ſupinæ rerum Eccleſiaſticarum negligentiæ portenta à ſacris Antiſtitibus debellanda occurrent; ſed animo opus eſt ac zelo, quibus inverecundæ aliquorum preces rejiciantur. Utinam conſtantia veſtra nemini cedat: utinam frons veſtra (e) ærea ſit, o venerandi Antiſtites, & ſecundum prophetam, (f) durior ſit
C frontibus eorum: tantumque ad refutandas iniquas poſtulationes habeatis conſtantiæ, quantum aliqui ad injuſta petenda, audaciæ.

XIII. Prætereà examinari quoque debent, qui à ſuis Antiſtitibus literas habent (g) dimiſſorias, & quibus literæ iſtæ à propriis Epiſcopis conceduntur; par enim ſcelus eſt, indignum ordinare, & ad Ordines recipiendos alteri commendare; nemini (h) cito manus imponendas prohi-
D bet Apoſtolus, ſed & alienis peccatis communicare ibidem vetat; ideoque Alexander tertius (i) Epiſtola Decretali Cœnomanenſi Epiſcopo non ſolùm ad hoc, ut peregrinus Clericus recipiatur, eorum teſtimoniales literas diligenter vult recognoſci, adeo ut in tranſmarinis Clericis quinque Epiſcoporum ſigilla requirat, quibus eorum ordinatio comprobetur; verum etiam præcipit, *ut in ſuſpenſione aliquanto tempore habeantur, in quo ple-*

(e) Iſaiæ 47.

(f) Ezechiel. 3.

(g) De iis alibi item dicetur.

(h) 1. ad Tim. 5.

(i) Alexander 3. cap. 1. de Clericis peregr.

pleniùs de actibus inſtruantur ipſorum: judicans proinde nec ipſis Epiſcoporum teſtimoniis ita credendum eſſe, ut tamen neceſſarium in Clericis ordinandis examen omittatur. Tridentinum Concilium, & ex eo (a) Rothomagenſe ſub Cardinali Borbonio habitum expreſsè docet, Epiſcopos non debere (b) *ſubditos ſuos aliter quam jam probatos & examinatos, ad alium Epiſcopum ordinandos dimittere*; itemque Tridentinum, (c) neminem ordinari oportere decernit, *niſi ejus probitas ac mores Ordinarii ſui teſtimonio commendentur*. Senonenſe Concilium, habitum ab Antonio à Prato, hac in parte laxius eſt, huncque ordinem in conceſſione literarum dimiſſoriarum ſervandum præſcribit, ut ſcilicet *volentes* (d) *impetrare literas dimiſſorias accedant ad Diœceſanos, qui ſuper præmiſſis ætate, literatura, moribus, beneficio ſeu patrimonio inquirant, ſerventque prædictas ſolemnitates, perinde ac ſi in propria ordinare vellent; ac tunc ſic examinato concedantur literæ dimiſſoriæ, remittaturque ita examinatus cum literis ipſis, in quibus etiam declaretur prædicta ſolemnitas ſic obſervata; fiatque mentio expreſſe de beneficio & patrimonio, ut Epiſcopus, ad quem ſe conferet ordinandus, eum ſine ſcrupulo promovere, & ordinare poſſit. Quod ſi propter infirmitatem, aut aliam cauſam rationabilem, is, qui literas dimiſſorias obtinere cupit, non poſſit commodè accedere ad ſuum Epiſcopum, tunc remittatur ſuper ætate, literatura, ac moribus, ut prius examinandus, ad Epiſcopum, cui literæ dimiſſoriæ præſentabuntur, inſeraturque in illis literis dimiſſoriis clauſula, ſuper qua conſcientiam tuam oneramus: proviſo tamen, quod nunquam concedantur literæ dimiſſoriæ, niſi illi, qui habuerit*

(a) Rothom. de Epiſcopor. officiis num. 18.

(b) Conc. Trident. ſeſſ. 23. de reform. cap. 3.

(c) Trident. ſupra cap. 8.

(d) Conc. Senonenſ. parte a. cap. 5.

A *beneficium aut patrimonium prætaxati valoris*.

XIV. Verùm hæc dictis ſuperius de probatione ac teſtimoniis ad ordinationem requiſitis minimè conveniunt; itaque audiamus, quid congruenter prædictis alia Concilia ſtatuant: Concilium Provinciale Colonienſe (e), ſub Adolpho Archiepiſcopo anno 1549. celebratum, dum alterum medium reformationis conſequendæ, ordinandorum ſcilicet examen proſequitur: *Statuimus*, inquit, *ut nemini poſthac (ubi digna & juſta cauſa non eſt) dentur licentiatoria, niſi prius ſit juxtà modum præſcriptum in ſua diœceſi examinatus; ad hoc enim comperimus, quoſdam licentiatoriam petere, ut examen ſubterfugiant*. Concilium (f) Mediolanenſe tertium conformiter Concilio Tridentino, in literis dimiſſoriis teſtimonium vitæ, probitatis, doctrinæ, natalium, ætatis contineri vult, adC ditque, (g) *ut quicunque Clericus non hujuſmodi literas attulerit, Ordini, cui adſcribi vult, ne adſcribatur perinde, ac ſi nullas Epiſcopi ſui literas dimiſſorias impetrarit*. Mediolanenſe verò quintum, & neceſſitatem examinis antè conceſſionem literarum dimiſſoriarum confirmat, & abſentibus Clericis prudenter conſulit hunc in modum: (h) *Clericos vero à Diœceſi abſentes, qui literas dimiſſorias petunt, Epiſcopus ad ſe examinis cauD ſa evocet; liceat tamen aliquando, ſi hoc minus commode præſtari poſſe cenſuerit, examen illud ſpeciatim Epiſcopo delegare, in cujus Diœceſi illi morantur; at verò tunc literas dimiſſorias ne det, antequam examinis facti literas ab eo receperit, cui illud delegavit*. Remenſe Concilium, habitum à Ludovico Cardinale a Guiſia: (i) *Præcipimus*, inquit, *Epiſcopis, ut caveant, ne in Sacramento Ordinis conferendo modum a Triden-*

(e) Conc. Colonienſe 2. tit. de examine ordinand. cap. 1.

(f) Mediol. 3. tit. de iis quæ pertinent ad Ordinis Sacramentum.

(g) Conc. Trid. ſeſſ. 23. de reform. cap. 8.

(h) Mediol. 5. parte 3. tit. de initiandis Ordinis Sacramento.

(i) Remenſe apud Bochellum decret. Eccleſ. Gall. tit. 2. lib. 3. cap. 62.

dentino Concilio præſcriptum excedant; neve quemquam ſine prævio diligenti examine admittant ; quod etiam intellectum volumus de literis dimiſſoriis, priuſquam concedantur. Aquenſe Concilium, Præſide Alexandro Carnigiano Aquenſi Metropolitano, decernit, ut ([a]) *ſi Epiſcopus ægritudine vel aliquo juſto impedimento ab ordinibus conferendis avocatur, non aliter ſubditos ſuos, quàm modo ſupra dicto approbatos & examinatos, ad aliquem Epiſcopum ordinandos dimittat : habitis prius ab eiſdem omnibus atteſtationibus, ut ſuprà*. Burdigalenſe ([b]) Concilium, ab Antonio Prevotio Sanſaco, neminem jubet ex aliena Diœceſi ordinari, *niſi literas facultatis à ſuo Epiſcopo acceptæ proferat* (quod & juſſit Aquenſe mox citatum) *cujus teſtimonio ejuſdem probitas ac mores commendentur*. Burdigalenſe verò ſub Illuſtriſſimo Cardinale de Sourdis, jubet, ut ([c]) *Epiſcopus, qui ex juſta cauſa ordinare per ſeipſum non poteſt ſubditos ſuos, aliter quam jam probatos examinatos, & de quorum probitate moribus & converſatione per denuntiationes in Eccleſia factas ſibi conſtet, ad alium viciniorem, ſeu alios certos, non ad quemcumque dimittat, cauſam in literis exprimendo, cur à ſe non potuerint ordinari, neque ad plures ordines ſuſcipiendos, ſed ad unum duntaxat, &c.*

(a) Aquenſe Concil. tit. de iis quæ ad Sacramenti Ordinis adminiſtrationem pertinent.

(b) Burdigalenſe 1. Conc. tit. de Sacramento Ordinis.

(c) Conc. Burdig. ſecundum, cap. 6. de ordine, num. 9.

XV. Hæc autem omnia apertè oſtendunt, examinari prius quemlibet debere, quàm literas dimiſſorias pro ordinibus ſuſcipiendis obtineat; quod omnino neceſſarium eſt, tum ut probè norit Epiſcopus ſubditorum ſuorum mores, quam rationem Burdigalenſe ([d]) ſecundum aſſignavit ; tum ut certus eſſe poſſit, eos peritos, ac officiis Clericalibus idoneos eſſe, qui ex ſua diœceſi oriundi ordinantur, quos nempe, ipſius Clero per ordinationem inſertos, ipſi lex divina & Eccleſiaſtica ſubjicit; imò nec conſentaneum duxerim, ut paſſim quibuſlibet Epiſcopis, niſi ſibi cognitis, proprius Epiſcopus ſubditorum ſuorum examinandorum onus, officiumque committat; ea enim requirere poteſt Epiſcopus in aliquorum ordinatione, quæ alius non requirat : ea eſt propria Epiſcopi auctoritas, ut quædam impedimenta à ſubditis interrogando extorqueat, quæ alios latebunt : ea de ſuorum moribus notitia proprio Epiſcopo ineſſe debet, quæ in nullo alio reperiatur; Item ea poteſt eſſe in uno Epiſcopatu Clericorum penuria, quæ in altero non ſit: majores eſſe poſſunt diſciplinæ profectus in una diœceſi, quàm in alia; unde etiam exactiorem in Clericis deligendis in una diœceſi, & accuratiorem curam ſervari congruit, quàm in alia. Itaque ad eam, quam ſibi ipſe, penſatis omnibus, præfixit regulam, Epiſcopum ſuos examinare convenit, non alterius paſſim Epiſcopi arbitrio relinquere, ut ſibi ignotos, & alienæ diœceſis ſibi pariter ignotæ Clericos examinet, & pro libito ad ordinationes recipiat.

(d) Burdigalenſe ſecundum ſuprà.

XVI. Licèt autem, ubi exactè omnia à proprio Epiſcopo obſervantur, antequam literas dimiſſorias concedat, nòn ea fortè videatur eſſe neceſſitas, ut ab alieno Epiſcopo ordinandi iterum examinentur; attamen, quia jam non ea omnia adeo exactè obſervantur in literis dimiſſoriis concedendis, & ſæpe vel à Vicario generali Epiſcopi, vel à Secretario literæ dimiſſoriæ obtinentur ab iis, qui in publica examinatione ad ordines nunquam fuiſſent admiſſi; ideo operæ pretium eſt, ut Epiſcopi eos etiam, quos tamquam examinatos, & dignos literæ dimiſſoriæ commendant, iterum examinent, antequam ſacra ordinatione perficiant ; ne videlicet alio-

aliorum peccatis communicent, & negligentia ſua efficiant, ut quod temerè inceptum eſt, in Eccleſiæ dedecus, ad exitum deducatur. Dicam ego quod experientia me docuit, tum pluries, tum ſemel id accidiſſe memini, ut cùm ab uno ex Vicariis generalibus alicuius Epiſcopi literas dimiſſorias quinquaginta ferè ordinum candidati ad omnes ordines obtinuiſſent, qui quidem maxima ex parte ab aliis anteà rejecti fuerant, plures ex iis ad eum Epiſcopum ſe contulerint, qui & longè diſſitus erat, & extra fines regni morabatur, quia eum reſcierant alienæ diœceſis Clericos cum literis dimiſſoriis venientes examinare non ſolere; à quo etiam omnes ordinati ſunt, cùm plurimi ex ipſis vix latinè ſcirent legere. Addo nonnunquam dimiſſorias literas falſas ſupponi ab ignaris & imperitis, quibus ad ordines furtivè, & fraudulenter perveniant, & à ſecretariis clauſulam examinationis factæ ordinandi poſſe adhiberi, etiamſi examen nullum ſubierit, qui dimiſſorias illas obtinuerit; alieno quoque nonnunquam nomine impetrari, ut imperiti ordinentur: quibus omnibus malis ut occurratur, prudenter & religiosè agent ſacri Antiſtites, ſi neminem etiam literis dimiſſoriis commendatum abſque examine recipiant: quod à nullo Epiſcopo hoc tempore ſine crimine omitti poſſe exiſtimem: cùm in more hoc præſertim in Galliis poſitum ſit, ut nullus etiam eorum qui à proprio Epiſcopo commendati ſunt, ſine examine ordinetur: ob quam conſuetudinem probabiliter ſuſpicari poteſt alienus Epiſcopus, minus exactum fortè in exploranda eorum qui ſacram ordinationem ambiunt induſtria, ac ſcientia proprium Epiſcopum fuiſſe, dum credit eos quos ad ordines dimittit, iterum ab ordinato-

A re examinandos eſſe; quam conſuetudinem firmant Conciliorum ferè omnium verba, quæ neminem ſine examine prævio ordinandum decernunt.

XVII. Denique adeo exactè lex iſta examinis ſervanda eſt, ut illi ipſi qui in Curia Romana promoventur, vel, ut à quocumque Antiſtite promoveantur, à ſupremo Pontifice licentiam obtinuerunt, examen ſubire debeant, nec niſi commendati à proprio Epiſcopo, ab alio B ordinari: nec niſi examinati debeant in propria diœceſi recipi: nec nova iſta Eccleſiaſtica regula eſt, ſed antiqua: Quærenti enim Bonifacio (a) Archiepiſcopo Moguntino criminoſos aliquos, & ob Canonica impedimenta à ſacris ordinibus arcendos Romam redeuntes, ſibi Eccleſiaſticis muneribus fungendi licentiam obtentam jactare, ita reſpondet Zacharias Papa, (b) *Nam & de Sacerdotibus illis qui falſa opi-* C *nantur, qui etiam adulteri, & fornicatores probantur, & ſibi ab Apoſtolica Sede indultum eſſe teſtantur, & è contrario licentiam ſibi prædicationis conceſſam eſſe: hoc nulla ratione credat tua ſancta fraternitas: ſed ſimiliter in eis Canonicam exerce vindictam, quemadmodum de his, de quibus ſuperius à nobis edoctus monſtraris, non enim aliud te agere volumus, præter quæ ſacri præcipiunt Canones, vel etiam ab hac Apoſtolica* D *ſede inſtructus eſſe dignoſceris.*

(a) Epiſt. Bonifacii ad Zachariam tomo 3. Concil. Binii parte 1. ſect. 2 & tom. 1. Concil. Gall.

(b) Epiſt. 1. Zachariæ ad Bonifacium ibid.

XVIII. Recentiora in hac materia decreta ſunt iſta: puta Conventus Ratiſponenſis anno 1524. habiti à Cardinali Campegio Legato ad reformationem Cleri Germaniæ, Synodi Carnotenſis à Ludovico Epiſcopo Carnotenſi anno 1526. Concilii Provincialis Senonenſis habiti ab Antonio à Prato Cardinale Archiepiſcopo Senonenſi, & Franciæ Cancellario anno 1528. Pariſienſis Synodi habitæ an-

anno 1557. Tridentinæ generalis concluſæ anno 1562. Mediolanenſis quintæ Provincialis à Sancto Carolo Borromæo celebratæ anno 1579. Burdigalenſis quoque Provincialis à Franciſco Cardinale de Sourdis anno 1624. & generalium Comitiorum Cleri Gallicani anno 1625. Conſtitutio (a) Ratiſponenſis hæc habet; *Quod attinet ad ordinatos in Urbe vel in alia quacunque aliena diœceſi, ſancimus ut illi ſuarum ordinationum literas & titulos oſtendant, & ſimili modo ad divina peragenda priùs non admittantur, quàm ab Epiſcopo, vel Vicario ſeu Officiali fuerint ritè admiſſi.* Fuſiùs quidem, ſed ſeveriùs Synodus Carnotenſis in hæc verba, (b) *quia plerique noſtræ Diœceſis Clerici poſt adeptos à nobis minores ordines, ſuæ ignorantiæ & incapacitatis conſcii, fugientes examen, ſcientes ſe non eſſe à nobis ad Superiores ſacros ordines promovendos, ad alienos Epiſcopos confugerunt, & ibi ſe fecerunt promoveri ad omnes ſacros ordines, per aſſerentes ſe eſſe Epiſcopos, & habere auctoritate Apoſtolica poteſtatem ordinandi etiam extra tempora, & tribus ſucceſſivis diebus, ac interdum duos ſacros ordines una & eadem die conferendi; deinde ad noſtram diœceſim reverſi, hujuſmodi ſuis ſacris ordinibus uti, etiam Miſſas celebrare, nullo requiſito noſtro aſſenſu, aut decreto, contra Canones non verentur furtivè irrepentes in locum probatorum & dilectorum filiorum, panem præripere ſatagentes, in gravem nonnunquam offenſionem miniſterii noſtri, cum ex triginta talibus ne duo quidem officium Miſſæ legere, ne dicamus intelligere poſſint. Nos hujuſmodi inordinatè ordinatos, & promotos, à ſuis ſacris ordinibus ſic furtivè ſibi aſſertis, A etiam ab altaris ſuſpendimus officio: & ſic ſuſpenſos remanere volumus, donec noſtro ſe præſentaverint conſpectui, ſuper vita, ſcientia, & ętate, ac patrimoniali titulo, & promotione examinandos. Quocirca univerſis Curatis noſtræ diœceſis, eorumque Vicariis prohibemus, ne tales ad celebrandas Miſſas aut alia divina peragenda officia, in Eccleſiis ſuis, ſeu Capellis recipiant; quamvis ordinationis ſuæ literas B etiam cum licentia alterius cujuſcumque habeant, niſi literas noſtras ſpeciales ſuper ſuæ hujuſmodi ordinationis approbatione, cùm id ad nos ſolos, & in ſolidum pertineat, oſtendant: volentes nihilominus per eos hujuſmodi noſtrum ſtatutum bis in anno in prenis Eccleſiarum ſuarum publicari.*

(a) Conſtit. Ratiſp. an. 30. tom. 4. parte 2. Concil. General. Binii.

(b) Synod. Carnotenſis apud Bochell decret. Eccleſ. Gallic. lib. 5, tit. 2. cap. 65.

Eadem Concilii Senonenſis querimonia ac conſtitutio legitur, (c) *Rurſus*, inquiunt hujus Concilii Patres, *quia nonnulli ſuæ ignorantiæ C & incapacitatis, ac delictorum conſcii, fugientes examen ſuorum Epiſcoporum, ſcientes ſe non eſſe ab illis promovendos, ad Curiam Romanam confugiunt, etiam abſque literis dimiſſoriis eorundem Epiſcoporum, & in eadem Curia ſe faciunt promoveri ad omnes ſacros ordines per quoſdam aſſerentes ſe eſſe Epiſcopos, & habere à Romano Pontifice auctoritatem ordinandi, de quorum poteſtate ac commiſſione non apparet; D ſuntque ordinati hujuſmodi promoti extra tempora, ac interdum tribus ſucceſſivis diebus. Talibus diœceſani non permittant executionem ſuorum ordinum niſi viſis diligenter eorum literis, conſtito etiam ſufficienter de poteſtate ordinantium, & eorum commiſſione eis à Romano Pontifice conceſſa: ad hoc etiam quod rurſus examinentur de vita, ſcientia, & ætate, ac inquiratur de beneficio, ſeu patrimonio.*

(c) Senonenſe Conc. in decretis morum cap. 7. apud Binium tomo 4. Conc. parte 2.

Ea-

(a) Synod. Pariſ. anno 1557. apud Bochel. lib. 3. decret. Eccl. Gallic. tit. 2. cap. III.

Eadem (a) Pariſienſis Synodi lex & querimonia, *& quia nonnulli indocti omnino, & ſuæ infirmitatis conſcii curant ſe promovendos Romæ, aut aliis in locis extra ſuam diœceſim abſque ullo titulo, examen aſſuetum reformidantes, à nonnullis qui ſe dicunt Epiſcopos promoventur, promoti ad diœceſim noſtram revertuntur, volumus hujuſmodi promotos à ſacrorum ordinum executione arcendos eſſe, donec de dicti Epiſcopi poteſtate, eorum doctrina, vita, & moribus, ac titulo nobis conſtiterit.*

(b) Trid. ſeſſ. 23. de reformat. cap. 8.

In eundem ſenſum Tridentinum Concilium ſtatuit, (b) *Quod ſi quis ab alio promoveri petat, nullatenus id ei, etiam cujuſvis generalis aut ſpecialis reſcripti, vel privilegii prætextu, etiam ſtatutis temporibus permittatur, niſi ejus probitas, ac mores Ordinarii ſui teſtimonio commendentur: ſi ſecus fiat, ordinans à collatione ordinum per annum, & ordinatus à ſuſceptorum ordinum executione, quamdiu proprio Ordinario videbitur expedire, ſit ſuſpenſus*. Mediolanenſis quinta Synodus Tridentinæ conſentit. *Si* A *cui*, inquit, *etiam ſedis Apoſtolicæ literis facultas permiſſa eſt, ſibi licere ordinis Sacramentum ab alio, quàm ab Ordinario ſuo ſuſcipere, is antequam initietur, etiam ſui ipſius Ordinarii literas obſignatas habeat, quibus vitæ ſuæ mores, diſciplina, probitas, & cætera id generis teſtificata commendentur*. Burdigalenſis ſimiliter queritur. (c) *quam plurimos ob incapacitatem & pravam vitam ab Ordinariis ſuis repulſam* B *paſſos, facultates de promovendo à quocumque obtinentes, ſeu habere prætendentes, ſine commendatione & licentia Ordinariorum ſuorum, contra ſacros Canones ſæpiſſimè promoveri*: ideò Concilii Tridentini ſententiam promulgat, & ut obſervetur, iiſdem, quibus ipſum verbis edicit. Denique in Comitiis Cleri Gallicani anno prædicto habitis, in eandem ab omnibus ſanctionem itum eſt, & ut deinceps obſervare- C tur, omnium qui aderant Epiſcoporum voluntate regula formata eſt, eaque miſſa ad reliquos Epiſcopos abſentes epiſtola monitoria, commendata.

(c) Burdig. cap. 6. de ordin. num. 10.

CAPUT SECUNDUM

De examinatoribus.

§. I.

Qualitates variæ examinatorum referuntur:

I. Non ſolum Eccleſiæ intereſt, ut omnes, ad quoſcumque ordines promovendi prius examinentur (quod ſuperiùs neceſſarium eſſe diximus) ſed maximè refert, a quibus examinentur: ſi enim imperiti examinatores adhibeantur, quodnam de examinandorum ſcientia, atque de captu animi ad lite- D ras idonei judicium ferre poterunt? ſi imprudentes, qua ratione uniuſcujuſque mores, ingenium, ſagacitatem, induſtriam rectè conjicient? ſi diſciplinæ Eccleſiaſticæ, vel ignari, vel negligentes, quam putas in ea diſquirenda operam navabunt? Si molles, ſi timidi, ſi gratioſi, ſi favorem aucupantes, ſi munera ſe-

ſtantes, ſi ab æquitate precibus, lachrymis, vel alia ratione facilè mobiles; ſi Sacerdotii dignitatem parvi pendentes, nonne periculum, ne muneribus corrumpantur, minis terreantur, gratia moveantur, precibus flectantur, lacrymis vincantur petentium, importunitati cedant, & in examinatione facienda negligenter torpeant? Secus verò ſi petiti, ſagaces, psudentes, diſciplinæ ſtudioſi, Eccleſiæ reſtaurandæ cupiditate ferventes, conſtantes, generoſi, B imperterriti, Sacerdotii dignitatem ex æquo penſantes examinatores ſeligantur: ſi in examinatoribus hæc adfuerint, diſcretio ſpirituum, in inquirendo ſedulitas, in judicando prudentia, in rejiciendo conſtantia, in ſuſcipiendis ad ſe venientibus affabilitas, ordinis Clericalis promovendi zelus, & in rejiciendis indignis conſtantia, quis non Eccleſiæ reformationem augurabitur? quis non probos, modeſtos, doctoſque Sacer- C dotes futuros conjiciet, qui à talibus viris probati fuerint?

II. Audiatur Concilium Nannetenſe, quales examinatores ſeligendos præſcribat, (a) *Epiſcopus*, inquit, *à latere ſuo eligere debet Sacerdotes, & alios prudentes viros gnaros divinæ legis, & exercitatos in Eccleſiaſticis ſanctionibus, qui ordinandorum vitam, &c. diligenter inveſtigent, ipſi autem quibus hoc committitur, cavere debent, nè* D *aut favoris gratia, aut cujuſvis muneris cupiditate illecti à verò devient, aut indignum, & minus idoneum ad ſacros gradus ſuſcipiendos Epiſcopi manibus applicent. Quod ſi fecerint & ille qui indignè acceſſit ab altari removebitur, & illi qui donum ſancti Spiritus vendere conati ſunt, coram Deo jam condemnati, Eccleſiaſtica dignitate carebunt.* Porrò Concilium Tridentinum, eaſdem A omnino in examinatoribus ſeligendis conditiones requirit, quas Nannetenſe. Quam multa autem iis verbis Concilium Nannetenſe complectatur, inſpiciendum eſt: primùm enim examinis præcipuas partes penes Epiſcopum eſſe, ſpectare ad eum examinatorum eligendorum curam, priora Concilii Nannetenſis verba apertè declarant: tum, quæ ſequuntur, oſtendunt decere ac congruere, ut qui examinatores eliguntur, ſint de latere Epiſcopi, id eſt Canonici, aut dignitatem, vel perſonatum in Eccleſia Cathedrali habentes, qui nempe ſunt membra Epiſcopi ejuſque conſiliarii, & aſſeſſores, oculi & aures. Deinde potiſſimæ examinatorum qualitates deſignantur, nempe ut ſint prudentes, ut gnari divinæ legis, & exercitatio Eccleſiaſticis ſanctionibus: denique officium examinatorum præſcribitur, quæque illis fugienda, quæ cavenda ſint, adhibitis etiam in delinquentes pœnis, monſtrantur. De iis omnibus inferiùs dicendum eſt.

(a) Conc. Nannet. can. 11. refertur diſt. 24. c. quando.

§. II.

Examinandi munus ad Epiſcopos præſertim ſpectare.

III. Epiſcoporum præſertim munus eſſe, ut ordinandos examinent, docet textus Apoſtoli toties citatus, (b) *manus cito nemini impoſueris &c.* docet (c) Chryſoſtomus qui eum qui ordinatus ſit aliquem, oportere ſcribit πολλὴν ποιεῖσθαι τὴν ἔρευναν, *multam adhibere diſcuſſionem*; (d) nec prima, ſecunda, nec tertia probatione vult eſſe contentum, ut manus imponat, ſed ubi diuturna conſideratio præceſſit, exactiſſimaque diſcuſſio. Favet Theophilus (e) Alexandrinus in commonitorio, ubi *Epiſcopum ordinandos examinare præcipit, aſſentiente nimium*

(b) 1. ad Tim. 5.

(c) Cryſoſt. de Sacerd. cap. 4. μὴ ἐκ πρώτης δοκιμασίας, μηδὲ δευτέρας, μηδὲ τρίτης, ἀλλὰ πολλάκις περισκεψάμενος, καὶ ἀκριβῶς ἐξετάσαντ.

(d) Idem hom. 16. in 1 ad Thimoth.

(e) Theop. Alex. in commonit. cap. 6.

mium Sacerdotoli ordine, Adſtipulatur Baſilius (a) in ea epiſtola Canonica in qua eam pravam conſuetudinem damnat, juxta quam Presbyteri & Diaconi quoſdam Sacerdotali catalogo inſerere præſumebant, non admonitis Epiſcopis. Idem docet Cartaginenſe (b) tertium quod eos qui populi teſtimonio tanquam omnibus noti minimè commendantur, non ſine Epiſcoporum examine ſtatuit ordinandos. Docet (c) Hieronymus, qui à Pontifice civitatis Clericos eligi teſtatur. Docent illi omnes qui Epiſcopos illicitarum quæ fiunt ordinationum reos eſſe teſtantur, pœnamque ipſos pro hoc delicto acerrimam ſubituros ſcribunt, legantur (d) Chryſoſtomus, (e) Syrſcius, (f) Cœleſtinus, Leo (g) Papa I. Petrus (h) Damiani, Innocentius (i) III. in Concilio Latranenſi, & alii paſſim. Docent illi omnes qui omnes Eccleſias, & Clericorum ordinationes in manibus Epiſcoporum eſſe teſtantur, ut hos rejiciant, illos admittant: legantur Concilium (k) Antiochenum, (l) Aurelianenſe primum, Cabilonenſe (m) ſecundum, Toletanum (n) tertium, Toletanum (o) quartum, Leo (p) IV. in epiſtola ad Epiſcopos Britanniæ, Synodus (q) Romana ſub Leone IV. Synodus (r) apud Palatium Vernis, Wormatienſe (ſ) Concilium; legantur innumera hujus rei apud Concilia, Pontifices ſummos, ac Patres teſtimonia.

IV. Rationem petere poſſumus ab Innocentio (t) III. epiſtola decretali ad Caringiæ Ducem; *eſt enim*, inquit, *regulariter & generaliter obſervatum, ut ad eum examinatio perſonæ pertineat ad quem impoſitio manus ſpectat:* ſi enim peccat Epiſcopus qui indigno manus imponit, & minus idoneum ordinat, procul dubio jure naturali ac divino providere tenebitur, ne indignum manus impoſitione perficiat. Idcoque neminì cito debet manus imponere, neminem debet ante diligentem ac ſedulam diſquiſitionem & examinationem ordinare, ne alienis ſcilicet peccatis communicet, & ſacri miniſterii dignitatem in ſacratiſſimum Cleri ordinem indignorum cooptatione dedecoret. Aliam quoque huic quantumvis efficaciſſimæ rationi non minus firmam adiungere poſſumus, Epiſcopo ſcilicet utpote τῷ πεπιςευμένῳ πάντα τὸν λαὸν καὶ τὰς ψυχὰς τῶν συναγομένων, Id eſt, *cui commiſſus eſt omnis populus, & animæ eorum qui in Eccleſia congregantur*, ex Concilio (u) Antiocheno; *cujus fidei* ut Canones (x) Apoſtolorum perhibent, *omnis populus qui creditus eſt, & à quo pro animabus ratio exigetur*; quem pariter (y) Ignatius rationem pro cuncto populo redditurum ſcripſit; huic inquam præſertim incumbere neceſſum eſt ut Clericos examinet, vicarios nempe ſui muneris, miniſtros, ac cooperatores Epiſcopalis officii, adjutores Epiſcopalis laboris, quibus nempe nominibus apud (z) Anacletum (a) Montanum (b) Leonem IV. (c) Fulbertum, Concilium Aquiſgranenſe, & alibi paſſim audiunt Presbyteri. Si quorum itaque maxime intereſt, (d) Clericos examinare, Epiſcoporum eſt, a quibus etiam de Clericorum dictis ratio exigetur: ſi quorum ſunt oves, eorum eſt Paſtores ſeligere, atque examinare, Epiſcoporum hoc munus erit, in cujus ditionem, populi, tanquam oves, paſcendi, regundique dati ſuut.

V. Quamobrem Eccleſiæ ordinem pervertunt, qui vel Archidiaconis, vel quibuſlibet aliis ordinandorum examinandorum munus tribuentes, Epiſcopis adimunt; non enim cuiquam ita proprium eſſe poteſt

(a) Baſilius ad Corepiſcop.
(b) Cartagin. 3. Can. 22.
(c) Hieronl ep. 4. ad Ruſticum.
(d) Chryſ. hom, 16 in 1. ad Tim. 2. de Sacerd. cap. 4. & 4. cap. 2.
(e) Syric. ep. 1.
(f) Cœleſt. 2. ep. 2.
(g) Leo epiſt. 83. 7. al 8.
(h) Petrus Damiani opuſc. 26.
(i) Innoc. 3. in Conc. Later. c. 16. & 27.
(k) Antiochenum Can. 24.
(l) Aurelianenſe 2. Can. 19.
(m) Cabilonenſe 2. apud Gratian. 20. q. 1
(n) Toletan. 3. Can. 19.
(o) Toletan. 4. Can. 12.
(p) Leo 4. Epiſt. ad Epiſcopos Britanniæ c. 2. & Synodus,
(q) Rom. ſub Leone 4 Synod.
(r) apud Palatium Vernis c. 13.
(ſ) Wormat. cap. 62.
(t) Innocent. 3. cap venerabilem de electione.
(u) Antiochenum Can. 24.
(x) Can. 18. Apoſt.
(y) Ignatius ep. ad Trallianos.
(z) Anacletus epiſt. 2.
(a) Mont. epiſt. 2. poſt Conc. Toletan. 2.
(b) Leo 4. hom. quadam de cura Paſtorali.
(c) Fulbertus epiſt. 2. ad ſuaedum.
(d) Aquiſgran. 2. c. 4. de vita & doctrina inferiorum ordinum cap. 5.

Digitized by Google

teſt examinandi munus, ut Epiſcopo adimatur: quantumcumque enim ordinandos ex conſuetudine Provinciæ, vel diœceſis Archidiaconus, aut quivis alius examinet, integrum ſemper manet Epiſcopo, ut eoſdem iterum tentet, ac tentatos improbet; ſi (a) enim ille cujus eſt electionem factam confirmare, iterum examinare poteſt electum, ejuſque electionem irritam declarare; quanto magis apud eum, penes quem jus integrum examinandi, quique nulla cujuſquam electione obſtringitur, poteſtas erit & alterius examen infirmare, & ab officiali ſuo examinatum, iterum ad examen compellere? Præſertim verò cùm ipſe de indigni ordinatione reus agi poſſit, & coram Deo rationem ſit redditurus. Nam (b) *quid eſt communicare peccatis alienis*, inquit S. Leo, *niſi talem effici ordinantem, qualis ille eſt qui non meruit ordinari?* Omnino ad rem eſt, quod ad reſponſa Marci Alexandrini Patriarchæ reſpondit Theodorus Balſamon Antiochenus Patriarcha: interrogatio Marci hæc erat, (c) *poſſunt Diaconi præter Archidiaconorum voluntatem, Sacerdotalem conſequi gratiam, an non?* Reſpondet Balſamon, *hujus rei providentia per ſacro-ſancti Spiritus gratiam Epiſcopis tributa eſt: quare, & cum eorum conſenſu Diaconi ſacrabantur, Archidiacono ut confratre ſolùm præſente*: Vide gloſſas (d) Iuris Canonici quæ paſſim conſentiunt, examinatum ab Archidiacono iterum ab Epiſcopo examinari poſſe.

(a) Cap. nihil. cap. nobis olim, & cap. venerabilem v. eſt enim generaliter, de electione.

(b) S. Leo epiſt. 85. al. 87. ad Epiſcop. Africanos cap. 4.

(c) Lib. 5. Cod. Junii Orient. interrog. 40. Marci & reſpon Balſam. Ἐρώτησις μ. Δύνανται οἱ διάκονοι παρὰ γνώμην τῶν ἀρχιδιακόνων αὐτῶν ἱερατικοῦ καταξιοῦσθαι χαρίσματος, ἢ οὔ. Ἀπόκρισις. Τοῖς ἐπισκόποις ἡ περὶ τούτου πρόνοια πεφιλοτίμηται παρὰ τῆς χάριτος τοῦ παναγίου πνεύματος. διὸ καὶ μετὰ γνώμης αὐτῶν ἱεροῦνται οἱ διάκονοι, τοῦ ἀρχιδιακόνου, ὡς συναδέλφου μόνον παρουσιάζοντος.

(d) Legantur Gloſſa, in caput accepimus v. examinari, de ætate & qualitate ordin. gloſſa in cap. cum ſecundum, v. ſucceſſ. de præbendis. Gloſſa in cap. ad hoc, v. examinentur, de officio Archidiaconi vide quoque Goffr. in tit. de ſcrutinio in ordinatione.

(e) Conc. Colonienſe 2. tit. de altero medio ad reformationem neceſſario cap. 3.

§. III.

Alii etiam examinent ex Epiſcopi juſſu, eoque, ſi fieri poteſt, præſente.

VI. Quoniam verò, ut ait (e) Concilium Colonienſe ſub Adolpho Archiepiſcopo celebratum, *difficile erat ubi* A *ſunt magnæ Eccleſiæ, Epiſcopos ad quos examinatio proprie pertinet, hoc negotii per ſe obire, quorum olim ea cura fuit: ideò in quibuſdam diœceſibus in Scholaſticos Cathedralium Eccleſiarum, in aliis verò in Prælatos alios collata eſt, quibus jam examinandi jus eſt quæſitum, & majora quàm cæteris Canonicis ſtipendia ab Eccleſia decreta.* Verùm quia nec Scholaſtici docendæ juventutis, nec alii penes quos examinandi poteſtas erat, B ſuo munere fungebantur, ſed in alios imperitos curam iſtam transmittebant; unde perfunctoriæ, & frigidæ fiebant examinationes; ideo ut huic malo prædictum Concilium mederetur, hæc ſubjunxit. *Quem defectum ſupplere cupientes, & examen ad ſua principia, hoc eſt ad ſuos Epiſcopos revocare, quibus ex lege divina incumbit, nemini cito manus imponere, matura deliberatione præhabita declaramus Epiſcopos non debere* C *hujuſmodi examinationibus (quando non ignorant eas perfunctoriè factas) ſtatim acquieſcere, & inquiſitionis ſpecie, quam ex reliquis antiqui moris retinent in altari, cùm rogant, utrum ſint digni, caſti, & ſancti, putare ſe ſatisfeciſſe, atque ità inutiles & indignos homines, nonnunquam etiam ſceleratos, ab aliis fortè (quos ea cura non admodum tangit) dignos judicatos, ſacris illis ordinibus con-* D *trà propriam conſcientiam inſignire: eaque de cauſa requirimus Provinciæ noſtræ Epiſcopos in Domino, ut vel ipſimet huic ſuo muneri ſatisfaciant, vel curam illam imponant viris piis, doctis, & de Eccleſiæ profectu ſollicitis, quorum diligentia ſit eis explorata, niſi certiſſimo experimento cognoverint Scholaſticum, vel eum ad quem hoc pertinet, diligentiam talem, cui meritò fidant adhibuiſſe.*

VII. Plurima ex hoc Canone diſcimus notatu digniſſima: primum, examen ordinandorum propriè ad Epiſcopum pertinere, quod pariter Colonienſe prius celebratum ſub Hermanno anno 1536. edixerat his verbis, (a) *Incumbit itaque nobis, ut probemus primùm eos qui ordinibus maximè ſacris initiari deſiderant:* ubi etiam paulò poſt, *primæ ſollicitudinis partes Vicariis Epiſcopi* in examine tribuuntur, quamvis alii cum ipſis examinent. Conſentiunt plura alia Concilia, v. g. Concilium Mediol. (b) 5. quod vetat aliquem ad examen accedere, nec verò ſuffragii jus habere permittit, *niſi Epiſcopi, Vicariive juſſu ad illud evocatus fuerit*: item examinis initium fieri prohibet, *niſi præſentes adſint Epiſcopus, vel Vicarius ipſius*. Burdigalenſe (c) ab Antonio Prevotio Archiepiſcopo convocatum, quod omnes Burdigalenſis Provinciæ Epiſcopos hortatur, ac ſedulò monet, *ut iis examinandis, qui ad ordines promoveri cupiunt, accuratè ipſi per ſe incumbant. vel ſi legitimè impediti fuerint, eorum opera utantur quorum ipſi integritati confidant*. Rothomagenſe, (d) *quod aut Epiſcopum, aut illos quibus ipſe examinis committet negotium, ordinandorum, genus, perſonam, &c. inveſtigare, ac diſcutere præcipit*. Plura ejuſmodi non moror, res enim iſta ſuperiùs ſatis probata ac confirmata eſt.

(a) Colon. 1. p. 4. c. 17.

(b) Mediol. 5. part. 3. tit. de examinandi ratione,

(c) Burdigal. 1. tit. de Sacram. Ordinis.

(d) Rotho. tit. de Epiſcop. offic. num. 6.

VIII. Alterum quod diſcimus eſt ex lege divina prædictum Epiſcopis munus competere, quibus nempe præcipitur ne cito cuiquam manus imponant, id eſt ſine examinatione & diſcuſſione legitima. Tertium, eodem munere primis Eccleſiæ temporibus Epiſcopos functos fuiſſe, quod ſatis ſupérque ex prædictis, ni fallor, innoteſcit, ideoque

A fuſiore probatione opus non eſt. Quartum, Epiſcopum coram Deo tutum non eſſe ſi eos adhibuerit examinandis iis qui ad ordines accedunt, de quorum ipſe ſedulitate, ſtudio, induſtria, prudentia, conſtantiave diffidat. Conſentaneè Burdigalenſe (e) citatum, quod eos ab Epiſcopis ſe ligi vult ad examinandum, *quorum diligentiæ, atque integritati confidant*: unde & Gloſſa (f) Decretalium *Epiſcopum teneri* ait *de facto* B *illius qui examinat, cùm de mandato illius illud fiat*: ſicut ex (g) lege civili *exercitor navis de facto magiſtri tenetur: niſi forte talis fuiſſet examinator, ut non ſit veriſimile ipſum mentiri*: tunc ſiquidem temporis tuta poteſt eſſe eius conſcientia, quam in prudentium ac proborum manus depoſuit, onere toto in alium ab ipſo delegatum tranſmiſſo. Idque probat ex jure (h) Canonico, quod nos pariter in C exteriori foro locum habere demonſtramus: etenim Innocentius tertius (i) Epiſcopum qui aliquem ſine titulo ordinavit, ad providendum ei de beneficio adſtringit, nec diſtinguit utrum ipſe ſit, qui per ſe ipſum eum examinarit, & admiſerit, an alii ipſius nomine, cenſens nimirum non propriam ſolùm Epiſcopi, ſed eorum etiam qui ipſius nomine examini faciendo præficiuntur, culpam, Epiſcopo adſcribendam, D ſi nempe in talibus examinatoribus deligendis aberraverit. E contrariò verò Concilium Aurelianenſe primum, (k) ſi ſervus Epiſcopo inſciente ordinatus fuerit, non Epiſcopum ipſum, *ſed qui teſtimonium perhibent. aut eum ſupplicaverint, ſimili adhibitioni teneri obnoxios* decernit: quo Canone oſtenditur Epiſcopum qui probatorum (quos veriſimiliter tales judicat) virorum teſtimonio decipitur, nequa-

(e) Burdegal. ſupra.

(f) Gloſſa in cap. ad hæc de offic. Archid. Hoſtienſis idem docet tit. de ſcrutinio in ordine faciendo, §. per quos.

(g) l. 1. §. Magiſtrum, ff. de exercit.

(h) Cap. ſignificante, de pign.

(i) Innocent. 3. cap. accepimus, de ætate & qualitate.

(k) Aurelianenſe 1. Can. 11. habet. can. ſi ſervus diſt. 54.

quaquam ipſum in exteriori foro illegitimæ ordinationis reum haberi, ſed in teſtificatores crimen rejici, quod de examinatoribus ab Epiſcopo conſtitutis; quos idoneos ipſe probabiliter cenſuerit, ſimili ratione dicendum eſt.

IX. Alia ſimiliter ex prædicto Canone Concilii Colonienſis eruimus. Colligimus ſi quidem eos qui in Eccleſiaſtica dignitate ſunt conſtituti, conſuetudine diuturna jus alicquod Eccleſiaſticum acquirere poſſe, ideoque jus ordinandos examinandi Scholaſtico vel aliis conſuetudine diuturna acquiri potuiſſe, quod certè juri (a) Canonico conforme eſt, ut multis probari poſſet. Item colligimus jus ita partum per negligentiam amitti, & ad ſuperiorem, ſeu principiumque ſuum revolvi: vide varias ea de juris (b) Canonici ſententias: Colligimus quoque in re propoſita diverſas fuiſſe Eccleſiarum conſuetudines quarum aliæ Scholaſtico examinandi illud munus tribuebant. Certè non Ius (c) tantùm, ſed & Colonienſe Concilium quibuſdam ante illud, de quo nunc agimus, annis habitum, Archidiaconorum eſſe aiunt Parochias ordinare, & in miniſtros Eccleſiæ ipſis præſentatos ac oblatos inquirere: Cancellario verò quodnam ſit munus in iſta examinatione mox docebimus. Colligimus pariter Scholaſticum, & alios quibus jura patrocinantur, quoſque ad examen jus ipſum vocat, cæteris præferendos eſſe, ſi officio ſuo ritè fungantur. Denique colligimus ex dicto Concilio pios ac doctos eſſe debere quos huic muneri cenſuerit Epiſcopus adhibendos.

X. Itaque congruenter prædictis neceſſarium omnino cenſeo, ut Epiſcopus, ſi fieri poſſit, vel per ſeipſum ordinandos examinet, vel ſaltem examini interſit: Nam cùm alios, ut innuit prædictum Colonienſe poſtremum Concilium, ſeligendorum virorum ad ordinem Sacerdotalem non eadem cura tangat: cùm non omnibus æquè neceſſaria Eccleſiaſtico regimini ſpirituum diſcernendorum gratia, ac Epiſcopo promittatur: cum omnium quos ordinaturus eſt miniſterii ſui Coadjutores, & in partem Epiſcopalis ſollicitudinis vocaturus, noſſe debeat ingenium atque induſtriam, quò eos variis functionibus ac officiis conſentaneè applicare poſſit: quæ maxima officii Epiſcopalis pars eſt ac potiſſima: cùm examinandorum animos ſua prudentia excitare, peritos laude accendere, mediocres paterna adhortatione promovere, rudioribus animum addere, temerarios vel metu terrere; malos quoque caſtigare poſſit; cùm eadem præſentia ſingulos examinatorum in officio contineat, gratiæque ac favori locum præcludat: Ingentia debent eſſe negotia, quibus ipſe præpediatur, ne examini faciendo interſit, cùm vel ipſius præſentia, etſi nihil ipſe interroget, multa bona ſecum adferat, multa mala avertat: unde rectè Concilium quartum (a) Mediolanenſe præſcribit, ut *id Epiſcopus, quantum ſibi per occupationes licet, maximè curet, ut cùm experimentum, examenve de iis inſtituitur, qui ordinibus præſertim majoribus initiandi, quique Eccleſiis parochialibus præficiendi ſunt, ipſe præſens in eo examine adſit.*

(a) Gloſſa quæ Archidiac. cap. ſi, de officio Archid. & cap. duo ſimul, de officio Ordinarii, & cap. quod translationem, de offic. legat.

(b) Cap. 1. & ibi Gloſſa fin. de appellat. cap. 1. de conceſſ. præbendæ. cap. 2. & ibi Gloſſ. fin. de Magiſtris. cap. ſi Clericus de præbendis in 6.

(c) Vide tit. de off. Archid. & Conc. Colon. parte 1. cap. 14. & 15.

§. IV.

§. IV.

Epiſcopus ſecum aliquos ad examinandum aſſumat, eoſque præſertim ex Canonicorum Collegio, in iiſque maxime Archidiaconum, Scholaſticum, Theologum, Pœnitentiarium, Cancellarium.

XI. VT autem majori ut par eſt cum ſolemnitate examen peragatur, non mihi ſufficiet Epiſcopi præſentia, etſi ipſe examinandi munus per ſe ipſum expleat, ſed ſatius eſt ut ſecundum (a) D. Gregorii monitum, adſcitis probis & ſelectis viris ordinandos examinet, quam ſi ipſe ſolus hoc officio fungantur; tum quod conſilio Clericorum, ut ſupra docuimus, res iſta tranſigi debeat: & antiquis Eccleſiæ temporibus nonniſi Clericorum conſilio ab Epiſcopis ordinationes fierent: tum quod plus videant oculi quam oculus, & temerè in ſeipſum totum ſeligendorum in Sacerdotes onus Epiſcopus ſuſcipiat, cum (b) nec Apoſtoli ipſi niſi convocata multitudine, aut in locum Judæ Mathiam, aut ſeptem primos Diaconos eligere auſi fuerint: tum quod Epiſcopus ſuo ipſe honori providere debet, ideoque quemadmodum cautum (c) olim fuit, ut Epiſcopus, ne qua de eo mala ſuſpicio ſuboriri poſſit, Concellaneos Clericos haberet ſuæ vitæ teſtes: ita ſi non adminiſtros, ſaltem teſtes examinis ſecum habeat Epiſcopus probos ac boni nominis viros neceſſum eſt, ne in Epiſcopi vel ordinandorum infamiam jactetur, quod aliquos gratia, prece, precio, vel alia illicita pactione ad ordines promoverit: tum quod vel eo ipſo quo Sacerdotalis corona

(a) Greg. lib. 9. indict. 11. epi. 48. refertur can. eſto e 3. quæſt. 1.

(b) Actorum 1. & 6.

(c) Lege palmarem Synodum ſub Symacho. Auguſt. epiſt. 136. Antippo tomo 2. &c.

A circumſtet, Epiſcopo erigatur animus ad officii ſui partem iſtam, quæ omnium videtur potiſſima, ritè explendam, ingenium ad detegendas ordinandorum fraudes, & dignoſcendos ſingulorum mores excitetur, ſtudium diſciplinæ acuatur, conſtantia roboretur: cum è contra ſi Epiſcopus ſolus fuerit, ipſius langueſcere ſtudia ſoleant, hebeſcat induſtria, ingenium torpeat, ſenſimque neceſſaria adver-

B ſus preces, ac importunas flagitationes labefactetur conſtantia.

XII. Quos autem Epiſcopus ſecum ad examinationem advocabit, eos de gremio Eccleſiæ Cathedralis eſſe conſentaneum eſt: *examinatores ſiquidem à latere* ſuo Epiſcopum eligere debere dixit (d) Nannetenſe citatum Concilium: at quinam è latere Epiſcopi niſi Cathedralis Eccleſiæ Clerici? quemadmodum enim Presbyteros *è late-*

C *re ſuo* dicitur *ſeligere*. Romanus Pontifex in Concilio (e) Sardicenſi quos è Clero Romano, ſeu Capitulo Collegioque Eccleſiæ Romanæ ſelegit, & paſſim recentioribus (f) decretis *Legati a latere Papæ* dicuntur, qui ex Collegio Sanctæ Romanæ Eccleſiæ Cardinalium mittuntur: ita è latere Epiſcopi dicuntur, qui ſunt Eccleſiæ Cathedralis Canonici, vel dignitatem aut perſonatum in eadem Eccleſia

D obtinent: hos vero ut ſecum ad ordinationem aſſumant Epiſcopi, conſulit (g) Carthaginenſe quartum, dum Epiſcopum ordinare vetat ſine Concilio Clericorum ſuorum: & Theophilus Alexandrinus dum negat ordinationes celebrandas præterquam *συναχθέντος αὐτῷ τοῦ ἱερατείου*, *aſſentiente ei Sacerdotali Collegio*. Eos autem decet Præcipué ad examen ab Epiſcopo advocari, quod ſint Epiſcopi membra, quorum con-

(d) Nannet. cap. 11.

(e) Concil. Sardicenſe can. 7. edit. Latinæ.

(f) Cap. volentes, & cap. excommunicacis de officio Legati.

(g) Conc. Carthag. 4. c. 22.

ſilio res Eccleſiæ, potiſſimum Epiſcopus, debet gerere, ut ſupra (a) Alexandri tertii teſtimonio probavimus; quod ſint συμβύλοι τῦ ἐπισκόπυ κὰς τ̃ ἐκκλησίας στέφανος *Conſiliarii Epiſcopi & Eccleſiæ corona*, ex Conſtitutionibus Apoſtolicis, quod ſint (b) σύστημα ἱερὸν κὰς συμβῦλοι, κὰς συνέδρεϋται τῦ ἐπισκόπυ, *Conſiſtorium Sacrum, Conſilii & aſſeſſores Epiſcopi*, ex Ignatio (c) epiſtola apud Trallianos: cum denique ſint συνέδριον, κὰς βυλὴ τ̃ ἐκκλησίας, *ſacer conſeſſus, & conſilium Eccleſiæ*: quod ſanè tum demum intelligitur, cum ad Eccleſiæ reſtaurationem omnes conſpirant, totumque Presbyterorum Collegium συνήρμοσται τῷ ἐπισκόπῳ ὡς χορδαὶ κιθάρα, *conſentit & coaptatum eſt Epiſcopo, ut chordæ ipſi citharæ* cum omnes συνδεδεμένοι ὦσι τῇ ὁμονοίᾳ συμφώνῳ ἀγάπῃ, *colligati conſenſu & concordi charitate videntur*, adeout οἱ κατʼ ἄνδρα δὲ χορὸς γίνεσθε, *omnes unus chorus fiant*, ἵνα σύμφωνοι ὄντες ἐν ὁμονοίᾳ συνδεθῶμεν, Θεῦ λαβόντες, *ut conſoni per concordiam, & conjuncti Deo per unitatem*, ut habet idem Divinus (d) Ignatius epiſtola ad Epheſios.

XIII. Si qui autem maximè ex Capitulo Cathedralis Eccleſiæ vocari debent ij maximè Archidiaconi ſcilicet, Scholaſticus, ſeu Theologus, Pœnitentiarius & Cancellarius. Archidiaconus quidem vocari decet, qui nempe ad Epiſcopum de capacitate & ſufficentia ordinandorum publicè in Eccleſia referunt, ut ſupra diximus, agendo de teſtimonio Archidiaconi in Ordinum ſuſceptione requiſito; qui jure communi Epiſcopi (e) Vicarii dicuntur: quorum eſt (f): Oſtiarum ordinandum, ſui muneris admonere, ex Concilio Cartaginenſi quarto; ad quos Parochiarum pertinet *ſollicitudo, & earum ordinatio*, ex (g) Iſidoro, (h) & Innocentio tertio: ad quos ex eodem (i) Innocentio *præſentandorum ad beneficia examinatio* ſpectat: quorum muneris eſt Sacramento Ordinis initiatos certo libro deſcribere, & quo quiſque ordinis gradu ſit, ex Concilio Mediolanenſi (k) quarto ad quos etiam ordinandorum examinandorum curam præ cæteris convenire aſſerit prædictus (l) Innocentius tertius: Scholaſticum quoque, ſeu Canonicum Theologalem examini ordinandorum convenit intereſſe, ad quem nempe ex Concilio (m) Colonienſi citato in pluribus Eccleſiis ordinandorum examinatio jure ſpectaſſe dicitur, & cujus præcipuè munus eſt ad ordinandos in ſuo officio inſtruere ac docere: Pœnitentiarium pariter, quem videlicet irregularitates, & alia Canonica impedimenta, dignoſcere maximè oportet, & apud quem infra (n) dicemus, ut prius confiterentur ordinandi, Eccleſiaſtica lege cautum fuiſſe. Cancellarium denique, ipſe enim eſt, qui jure communi Magiſter Scholarum cenſetur, ut patet ex reſcripto Innocentii (o) tertii Pariſienſi Cancellario, & Honorii (p) tertii Cancellario, Cantori, & Canonico Pariſienſi: ideoque ejus maximè ſuffragio comprobari debent ordinandi, qui in Scholis verſati ipſis noti eſſe poſſunt, qui a Magiſtris Scholarum commendati, teſtimonio Cancellarii indigent, quo ipſorum Magiſtrorum fides vel extollatur, vel deprimatur. Ipſe quoque ex uſu communi Eccleſiarum Latinarum eodem munere fungi ſolet, quo ut ſupra docuimus (q) Chartophylax apud Græcos, puta ut præſideat Archivis Eccleſiæ, chartas Eccleſiaſticas aſſeruet, & quod ei Concilium Mediolanenſe (r) quintum in ordinan-

(a) Alexand. 3. cap. novit, de his quæ fiunt à Prælatis ſine conſenſu capituli.
(b) Conſt. Apoſt. lib. 2. cap. 28.
(c) Ignat. epiſt. 3. ad Trallian.
(d) Ignat. epiſt. 14. ad Epheſ.
(e) Cap. 1. de offic. Archid.
(f) Carthag. 4. c. 38.
(g) Iſid. epiſt. ad Ludifred. refertur diſt. 25. c. perlectis.
(h) Innocent. 3. cap. ad hæc, de offic. Archid.
(i) Innocent. 3. ibidem vide etiam cap. final. de elect.
(k) Vide etiam Conc. Mediol. 4. conſt. parte 2. tit. quæ ad Sacram. Ord. adminiſtr. pertinent.
(l) Innocent. 3. cap. ut noſtrum de offic. Archidiac. Vide etiam Rodericum Zam norenſem Epiſcop. lib. 2. cap 24. de dignit. & prærogat. Archid.
(m) Concil. Colon. tit 2. de altero medio &c. cap. 2.
(n) Vide infra de præparat. ad ordines.
(o) Innocent. 3. cap. ex parte de verborum ſignific.
(p) Honorius 3. cap. dilectus, ut lit: pendent.
(q) De Carthophylace legatur Balſamon peculiari tractatu & Joannes Citri Epiſcopus in reſponſ.
(r) Conc. Mediol. 5. Conſtit. parte 1. tit. de examinandi ratione & actorum Mediol. parte 4. in inſtruct. Cancellariæ tit. ſacrarum ordinationum.

nandorum examine tribuit ipſius muneris eſt, ut teſtimonia omnia, quæ in Archivis Eccleſiæ aſſervanda ſunt, examinet, & ad examinatores referat: quædam ex iis ſummatim in codicem certum eo nomine confectum deſcribat: teſtificationes vero ætatis, natalium, patrimonii, beneficii, & cætera diligenter cuſtodiat: Ideoque vetat prædictum Concilium examinatores quemquam examinare, (a) *niſi de eo a Cancellario Epiſcopali examinatores audierint, cognoverintque quacumque Epiſcopi juſſu inquiſitiones de eo facta, atque ex officio præſcripta, aliorum literis ſignificata, vel denuntiata, vel delata ſint:* ſic etiam Chartophylacis munus erat, de ordinandis ad Patriarcham referre: nam ut notat Anaſtaſius (b) Bibliothecarius, *nullus ad Præſulatum, vel alterius ordinis Clericorum, ſive ad Præpoſituram Monaſteriorum provehitur, niſi iſte hunc approbet, & commendet, atque de illo ipſi Patriarchæ ſuggerat, & ipſe præſentet:* Hæc (c) tamen officia, quæ Archidiacono & cæteris in dignitate conſtitutis tribuimus, non adeo ſingulis affixa ſunt, ut pro Eccleſiarum varia conſuetudine mutari non poſſint, quę proinde unicuique Epiſcopo inſpicienda & ſequenda eſt.

(a) Conc. Mediol. 5. ibidem.

(b) Anaſtaſius Bibliothecar. in notis ad Act. 2. Syn. 8. à ſe in Latinum converſæ.

(c) Vide Gloſſ. in cap. execrabilis de præbendis. Extravag. comm. v. perſonatus Item que Innocentium & Hoſtienſem in in cap. multa de præbendis.

XIV. Confirmat autem prædicta Concilium Rothomagenſe ſub D Illuſtriſſimo Principe Carolo Cardinale Borbonio, (d) *In examine, inquit, Archidiaconi præſentes, aut Canonicus Theologalis, ab admiſſis & probatis, fidei confeſſionem ex forma in hoc Concilio Provinciali recepta exquirant: & Pœnitentiarius interroget, an aliqua irregularitate, vel excommunicatione obſtricti teneantur, unde a ſuſcipiendis ordinibus impediantur: eoſ-* A *dem vero ipſe vel alius idoneus per ipſum commiſſus in confeſſione audiat, antequam ab Epiſcopo conſecrentur:* neque in pluribus ea in re opus eſt, ſunt enim illi omnes Officiales Epiſcopi, quorum provida opera uti debet Epiſcopus, ne vel ſuum ipſe judicium reprehendat, qui eos elegerit, aut ipſorum famæ officiat, quos tanquam inhabiles ad ſua munia repudiat. Minimi tamen momenti ea ſunt, ſi B re vera prudentiæ, induſtriæ, probitatis aut zeli minus eis inſit, quam oporteat: examinatio enim iſta gravis eſt, & ad Eccleſiæ reſtaurationem omnino refert peritos, probos, ac ſtudioſos adhibere examinatores: nullaque ratio eſſe poteſt, quę huic Eccleſiæ neceſſitati præponderet. Ideoque Nannetenſe & Tridentinum Concilium nemini ſic Epiſcopum adſtringunt, ut non eligendi eis facultatem permittant, quos C nempe prudentes, gnaros divinæ legis, & exercitatos in Eccleſiaſticis ſanctionibus agnoverint. Quod etiã oſtendit Balſamonis ad Marcum Alexandrinum Patriarcham reſponſio ex prædictis.

(d) Concil. Rothomag. tit. de Epiſcop. offic. num. 8.

§. V.

Quales debeant eſſe examinatores, & quos.

XV. Debent autem qui ad examen iſtud peragendum adhibentur, Presbyterali ordine, vel ſaltem Diaconali inſigniti eſſe, ſic tamen ut nunquam deſint aliqui Sacerdotalis ordinis. Concilium (e) Tridentinum ſecutum (f) Nannetenſe ſuperius citatum, Sacerdotes præſertim accerſendos videtur innuere: dum ad examen Sacerdotes, & alios prudentes viros ab Epiſcopis evocandos præſcribit.

(e) Trident. ſeſſ. 23. cap. 7. de reſ. mat.
(f) Nannet. cap. 11.

Theophilus (a) Alexandrinus ab Epiſcopo examen faciendum jubet *aſſentiente Sacerdotali ordine* : ex quo nempe conſtat Sacerdotes præcipuè ad examinandum cum Epiſcopo aſſumendos : Cyprianus, (b) etſi de ordinatione Cleri ordinationem ſe feciſſe dicat (quo nomine Diaconi procul dubio comprehenduntur) Presbyteros tamen ſolos examini à ſe adhibitos fuiſſe oſtendit: *Feciſſe me autem*, inquit, *ſciatis Lectorem Saturum*, *& Hypodiaconum Optatum Confeſſorem*, *quos jam pridem communi conſilio Clero proximos* (alii legunt *Clero proximo*) *feceramus*: *quando aut Saturo die Paſcha*, *ſemel atque iterum lectionem dedimus*, *aut quando cum Presbyteris doctioribus Optatum inter Lectores Doctorem Audientiam conſtituimus*, *examinantes an congruerent illis omnia quę eſſe debent in his qui ad Clerum parabantur*: *Nihil ergo a me abſentibus vobis novum factum eſt*, *ſed quod jam pridem communi conſilio omnium noſtrum cœperat*, *neceſſitate urgente promotum eſt*. Audis communi Cleri conſilio ſelectos, qui ordinibus initiarentur, quamvis examen nonniſi ab Epiſcopo, & Presbyteris doctoribus factum iis verbis colligere poſſis: Baſilius (c) tamen in ſua epiſtola Canonica ad Chorepiſcopos, uſu receptum fuiſſe docet, ut ordinandos Preſbyteri & Diaconi qui cum eis verſabantur, examinarent, & ad Chorepiſcopos referrent, qui receptis ſuffragiis ac teſtimoniis, & eorum admonitis Epiſcopis eos in Sacerdotalem numerum cooptarent. Sanè adhibitos quoque Archidiaconos examini ordinandorum, imo ex officio adhibendos eſſe ſuperius docuimus. Ipſos autem Archidiaconos ex Diaconorum olim ordine fuiſſe

(a) Theophilus in commonit. cap. 6. apud Balſamonem inter epiſt. Canonicas.

(b) Cyprianus epiſt. 34. ad Clerum de Saturo lectore, & Optato Hypodiacono factis.

(c) Baſil. epiſt. Canonica ad Chorepisc. apud Balſamonem. & tomo 3. Operum Baſilii.

A res nimium nota eſt, ſatiſque eſſe, ut ad Diaconalem ordinem Archidiaconus ſit promotus, non requiri ut Presbyteralem conſcenderit docet Alexander (d) tertius in Concilio generali Lateranenſi.

XVI. Paſſim tamen Diaconos quoſcunque examini adhibendos non eſſe, prædicta ut opinor ſatis declarant, præſertim eorum examini qui ad Presbyteratus ordinem contendunt, eſt enim inter omnes B Diaconos (ſi Archidiaconum alioſve in dignitate conſtitutos excipias) quædam æqualitas, quæ violari videtur, ſi alii aliorum examini præficiantur: imo inter Diaconos ij videntur eminere qui Presbyteratus ſunt candidati, quos probabile eſt ad Sacerdotium mox promovendos eſſe: itaque Diaconis qui Presbiteratum non ambiunt, eos quoad examen ſubjicere, indecorum ni fallor cenſebitur: Diaconos autem qui C & ipſi Presbyteratum ambiunt, ad examen faciendum advocare mihi multo minus probaretur, tum quod ſupplicum partes ſuſtinere debeant, & partium non judicum loco ſedere : tum quod cum cèrtus debeat eſſe & definitus apud eos qui diſciplinam Eccleſiaſticam obſervant, Presbyterorum numerus, ut alibi docebimus : nec licitum ſit quacumque ordinatione quoſcumque etiam dignos ad ordines recipere, D ſed digniores tantum ſeligendi ſint, qui vel utiles, vel neceſſarii ſint Eccleſiis, quibus adſcribendi erunt, judicentur; aliquorum receptio aliis officere poteſt, ideoque nunquam mihi videntur ex ejuſdem ordinis competitoribus unum alteri examinando præfici oportere; adde quod ordinandorum quaſdam claſſes conſtitui conſentaneum ſit, & in ipſa ordinatione ſingulorum prærogativę debeant adnotari, ut mox dicemus qua-

(d) Conc. Later. ſub Alex. cap. 3. habetur cap. cum in cunctis, §. inferiora, de electione.

quare eum in propria cauſa nemo judex ſit idoneus, aa examen eorum qui eundem cum ipſo ordinem petunt, alium tanquam Judicem ſedere, videtur minimè decere. Reliquorum autem inferiorum Diaconis Eccleſiæ miniſtrorum nemo ad examinationem faciendam vocari debet ex prædictis, ex antiqua Eccleſiæ conſuetudine, quia nempe nemo ipſorum ſacri principatus particeps eſt, nemo eorum Eccleſiaſtico regimini adhibetur, ex veteri Eccleſiæ praxi, quam alibi fuſius confirmabimus: ideoque nec examinandis Clericis convenienter applicantur.

XVII. Quales autem debeant eſſe examinatores, tum ex prædictis, tum ex aliis colligere poſſumus: *ſi quando*, inquit Gregorius (a) Adeotato Epiſcopo, *de his recipiendis* (nempe ad ſacros ordines) *tractari neceſſe eſt, graves expertoſque viros conſiliis veſtris adhibete participes, & cum eis communi de hoc deliberatione penſate*: *Graves* ergo, *& expertos viros* eſſe vult Gregorius, qui ad hoc munus Epiſcoporum adjutores ſeliguntur; *graves*, quia res iſta, quæ maximi eſt momenti, graviter, ſerio, maturè peragenda eſt; graves quia examinatorum gravitas ordinationi debet conciliare exiſtimationem, & Epiſcopali judicio pondus addere; graves item, quia revereri debent qui examinant, ut Dei oracula eſſe cenſeant eorum judicia, & eorum ſententiæ ſeſe ex animo ſubjiciant, ne ſe miniſterio divino ingerere audeant, ſed ab examinatorum decreto omnino pendeant, adeout libero ſint, ſive ut recipiantur, ſive ut rejiciantur, animo; eoque ſolum animus inclinet, quo eos divina bonitas examinatorum oraculo deducet: *expertos* quoque ipſos eſſe convenit examinatores, qui ingenia tentare norint, qui reflexa examinandorum reſponſa evolvere, veritatem vel ab invitis extorquere, ſingulas eorum affectiones notare, ingenia explorare, mores ſolerter diſcutere, eos qui tardi ingenio ſunt, qui pudore inter reſpondendum turbentur, qui in explicandis animi ſenſis laborent, obſervare eoſque qui è contra in numerato ſcientiam ſuam habent, & exterius gerunt pariter advertere: denique omnia ea ſedulo quærere, inſpicere, judicare, quæ in ordinatione quærenda, inſpicienda, judicanda ſunt; cui officio nemo ſanè niſi expertus, & exercitatus plene ſatisfacere poteſt.

(a) Greg. Adeodato Epiſc. lib. 2. indict. 11. epiſt. 48.

XVIII. Cyprianus (b) ſupra citatus doctiores ſecum examini faciendo adhibuiſſe teſtatur: non enim niſi docti impedimenta canonica, quæ in examine iſto ſedulo diſcutienda ſunt, ſtatim deprehendunt: non alias quæ occurrere poſſunt Theologicas ac Canonicas quæſtiones diſſolvere norunt, in quibus vel levis examinatorum hæſitatio, eorum apud examinandos opinionem valdè minuit, & auctoritati ipſorum detrahit; non auctorum varias ſententias norunt, juxta quas variæ ab examinandis reſponſiones dijudicari debent, ſic ut alias admitti, alias exſibilari oporteat: non denique de aliorum doctrina ſolidè ac prudenter judicare poſſunt, niſi docti. Adde quod auctoritas examinatorum doctrina maxime comparetur: eorum judicio reverentiam doctrina conciliet, perſonis venerationem: & examinis dignitas periclitetur, ubi doctiores ſunt qui examinantur iis qui examinant, & qui periculum ſuæ eruditionis faciunt, iis apud quos faciunt: Ideoque optimum eſſet, ut examinatores eru-

(b) Cyprianus epiſt. 24. ad Clerum.

eruditionis fama, ſi fieri poſſet, cæteris præcellerent, magiſtri diſcipulis, emeriti tyronibus, probationis judices non probatis. Serio tamen hic eos monitos volo, qui inſigni doctrina fulgentes ab examinatoribus quantumvis ipſis ſcientia inferioribus interrogantur, ut modeſtè eorum interrogationibus ſatisfaciant, non enim ab ordinum candidatis ſcientiæ ſolum probatio exigitur, verum etiam modeſtiæ clericalis, humilitatis, & docilitatis: quare videant, qui ſcientiæ laudem præ cæteris ambiunt, ne modeſtiæ, & ejus quæ Chriſtianos decet demiſſionis animi exiſtimationem amittant.

XIX. Concilium Colonienſe (a) ſecundum ſupra citatum examinatores deſcribit, *pios*, *doctos*, *& de Eccleſiæ profectu ſollicitos*. Concilium (b) Tridentinum ac (c) Nannetenſe, *prudentes viros*, *gnaros legis divinæ*, *& exercitatos in Eccleſiaſticis ſanctionibus*. Burdigalenſe (d) ſub Antonio Prevotio Sanſaco, *pios*, *doctoſque*, *quorum Epiſcopi prudentiæ atque integritati confidant*. Apage ergo examinatores iſtos ſæcularium quadam literarum gloriatione tumidos; ſed divinæ legis ignaros, ſanctionum Eccleſiaſticarum imperitos, diſciplinæ Eccleſiaſticæ contemptores. Non Oratores, non Poëtæ, non Grammatici hic probandi ſunt, ſed ſacri Eccleſiæ myſtæ, Clericalis militiæ profeſſores, Sacerdotes Domini Doctores Chriſtiani quorum in Eccleſiaſticis functionibus ignoratio populo fideli noxia, deſertio diſciplinæ Clericalis, vel ea aberratio ſcandoloſa, Eccleſiaſticarum regularum violatio ſcelerata, rerum divinarum, vel earum quæ ad Chriſtianam vitam & Sacramentorum adminiſtrationem pertinent, inſcitia non poteſt quin ſit culpabilis, quin Eccleſiæ Dei nociva, quin toti ordini ignominioſa. Apage examinatores iſtos qui de Clericalis ordinis honore minus laborant, perfectioni Clericali detrahunt, Hierarchiæ ſplendori invident; profectui ſingulorum in Eccleſiaſtica diſciplina non ardentiſſimè ſtudent; inepti ſunt illi qui quoſlibet vel minimos in perſonis ordinandis defectus notent. Eligendi verò ij, qui Chriſtiano fervore ſingulos ex ordinandis ad ejuſdem diſciplinæ ſtudia excitent, qui legum Eccleſiaſticarum obſervantiam toto conatu promoveant, qui ſacrorum ordinum functiones ſtudioſè commendent, qui Sacerdotalis dignitatis ordinandos ſedulo moneant, qui eximias Clericalis ordinis, quibus ſupra populum enitere debet, virtutes apud ipſos ſerio prædicent. Apage iſtos qui vel precibus, vel precio flectuntur, quorum integritati jure diffidunt Epiſcopi, quorum teſtimonium mendax, venale ſuffragium, gratioſum judicium, animus imbecillus, lata conſcientia. Apage iſtos qui animo leves, judicio vacui, prudentia caſſi temerè judicant, imperitè conjiciunt, inordinatè interrogant, ſingulos interturbant, nec dicendi finem faciunt, nec audiendi initium: ab iis inordinata omnia, confuſa judicia, temerariæ divinationes; neque enim aliis dijudicandis apti ſunt, qui judicio minus utuntur. Apage tandem iſtos qui pietatis exercitia negligunt, animales homines, qui non ſapiunt ea quæ Dei ſunt, carnales, mundanos, vanitati deditos, ſæcularibus curis obſtrictos, prudentiam habentes humanam, quæ ſtultitia eſt apud Deum: de divinis minus ſapidam habentes ſcientiam; pietatem, vel hypocriſim, vel ſtultitiam eſſe cenſentes; hos omnes, vel qui ejuſmodi

(a) Concil. Colonienſe ſub Adolpho Archiep. tit. de altero medio ad reformat. neceſſ. cap. 1.

(b) Trident. ſeſſ. 23. cap. 7. de reformat.

(c) Nannet. can. 31.

(d) Burdigal. 1. tit. de Sacram. Ordinis.

Digitized by Google

di notis inuſti fuerint, ab examinatione omninò arcendi ſunt; quales quippe examinatores fuerint, tales ordinandi videri nitentur: tales alios ut plurimum volent, nec eos defectus graves eſſe, vel periculoſos judicabunt, quos in ſeipſis experientur; taleſque ut plurimum idoneos ſacræ ordinationi arbitrabuntur, quales ipſi ſaltem publicè fuerint; adeo verum eſt unumquemque judicare, ut eſt affectus: & gravia quæque crimina, ubi ſemel animum invaſerunt, videri levia: quemadmodum etiam accidere ſolet, ut deformia quæque cum ſæpius viſa fuerint, minime deformia, horrendaque appareant.

XX. Quod vero in examinatoribus conſtituendis ad eos examinandos, qui Parochiales Eccleſias ſuſcepturi ſunt, decrevit Concilium (a) Tridentinum, ut nimirum non pauciores tribus (inter quos non numeretur Epiſcopus, aut ejus Vicarius generalis) examini interſint: hoc decretum locum habere etiam deinceps, cum de aliquo majoribus ordinibus initiando agetur, Concilium Mediolanenſe (b) quintum, & (c) Aquenſe ſanxerunt. cum enim *in ore duorum vel trium teſtium ſtet omne verbum*, uti habet lex divina (d) in Deuteronomio ſancita, in rebus majoris momenti nihil mirum eſt ſi tres ſaltem Conſiliarij, ſeu Aſſeſſores Epiſcopo adeſſe jubeantur. Quod autem prædicta Concilia deſiderarunt (e) in examinaturis ad beneficia Eccleſiaſtica, ut in Synodo Diœceſana ab Epiſcopis nominati à tota Synodo probentur, hoc in examinaturis ad ſacros ordines, nec Tridentinum, nec cætera requirunt, ſed liberum Epiſcopo quos vellet eligendi examinatores pro ſacris ordinibus reliquere poteſtatem: quod

(a) Trident. ſeſſ. 24. de reform. cap. 18.

(b) Concil. Mediolan. conſtit. parte 3 tit. de examinandi ratione, ſ. ac examinis, & ſequenti, id quod.

(c) Aquenſe tit. de Synodo Diœceſana.

(d) Deuter. 19.

(e) Trident. ſup. Mediolan. 5. ibidem & eadem parte tit. quæ ad Synodum, &c. attinent, & act. Mediolan. parte 8. in formula habendi Synodi Diœceſ. in ſeſſ. 2.

A enim Aquenſis (f) Synodus poſtquam examinatores pro beneficiis in Synodo Diœceſana deputatos, *tres ſaltem intereſſe debere examini* decrevit, verba iſta ſubjunxerit, *idem fiat in examine promovendorum ad ordines*, id eo ſenſu tantum intelligendum eſt, ut numerus in utroque examine tum ad Parochiales Eccleſias, tum ad ſacros ordines, trium ſaltem examinatorum ibi ſtatuatur: non ut deputa- B tio examinatorum pro utroque examine in Synodo Diœceſana fieri jubeatur. Cujus diſcriminis ratio eſt, quia nimirum conſuetudo minimè fert, ut conſilio horum vel illorum Epiſcopus in conferendis ordinibus adſtringatur; at in beneficiis conferendis Epiſcopum aliquorum conſilio, imo & conſenſu nonnunquam adſtringi, res nimium nota eſt.

(f) Aquenſe ſupra.

XXI. At vero licet (g) prædi- C cta Concilia in examinatoribus ad ſacros ordines ſeligendis non meminerint ejus conditionis, quam in examinatoribus pro committendæ Eccleſiæ Parochialis cura conſtitutis retulerunt, ut nempe hi examinatores ſint *Magiſtri, ſeu Doctores, aut Licentiati in Theologia, aut jure Canonico, vel alii Clerici ſæculares, & regulares, quos Epiſcopus magis idoneos judicarit*, quibus verbis cæteris paribus Docto- D res, Magiſtri, vel Licentiati in Theologia, vel jure Canonico cæteris præferuntur, utpotè prius ac ſpecialius cæteris expreſſi ac nominati: ejus tamen conditionis prudenter, congruenterque ni fallor, rationem habebit Epiſcopus, ut eos nempe adhibeat qui publico doctrinæ teſtimonio probati, majoris apud reliquos auctoritatis cenſeantur: neque enim fruſtra Doctoris gradus diuturna Eccleſiæ conſuetudine inole-

(g) Trident., Mediol. 5. & Aquenſe ſupra.

leverunt, neque publica iſta teſtimonia reiicienda ſunt: ſed plura forte alibi ea de re. Jam examinatorum generale officium, & quæ ipſis fugienda, quæ cavenda ſunt perſtringamus.

§. VI.

De officio examinatorum.

XXII. Examinatoribus præcipuè cavendum eſſe, *ut aut favoris gratia aut cujuſcumque muneris cupiditate illecti a vero devient*, & ut ſi deviaverint, tanquam Simoniaci Eccleſiæ dignitatis privatione plectantur, jubet Concilium Nannetenſe ([a]) ſupra citatum; cui conſentit Gregorius ([b]) ſeptimus in Synodo generali, ubi miniſtrum Epiſcopi, vocem ſuam pecunia vendentem, eodem quo Epiſcopum ordines pretio conferentem, Simoniæ crimine teneri docet. Clarius ([c]) Tridentinum de examinatoribus ad Eccleſias Parochiales loquens; (quorum non potior eſſe ratio videtur, quam examinatorum ad ſacros ordines, imo minor, quia ſacris ordinibus nihil temporale admixtum eſt, ſicut beneficiis) *Caveant*, inquit, *ne quidquam prorſus occaſione hujus examinis, nec ante nec poſt accipiant, alioquin ſimoniæ vitium, tam ipſe, quam alii dantes incurrant, a quo abſolvi nequeant, niſi dimiſſis beneficiis quæ quomodocumque etiam antea obtinebant, & ad alia in poſterum inhabiles reddantur:* Quare quod in iis qui idoneos ad Parochiales Eccleſias probaturi ſunt, ([d]) Tridentinum Concilium, & ex eo Mediolanenſe quintum Concilium, & Aquenſe voluerunt obſervari, *ut jurent omnes ad ſancta Dei Evangelia, ſe quacumque hu-*

([a]) Concil. Nannet. cap. 11. ſupra citato.
([b]) Gregor. 7. in Synodo generali habetur cap. 1. de ſimonia.
([c]) Concil. Trident. ſeſſ. 24. cap. 18. de reformat.
([d]) Trid. ſupra Mediolan. & Aquen. ſupra.

A *mana affectione poſtpoſita fideliter munus executuros*; id etiam latam lege Epiſcopus ad examinatores pro ſacris ordinibus conferendis ampliare poterit, ſi id ei utile, vel neceſſarium, vel congruum videatur.

XXIII. Cætera examinatorum officia, ne in aliis conquirendis fuſior ſim, exactè demonſtrat Concilium toties ([e]) citatum Mediolanenſe quintum, a quo hæc deſumimus. *Omnes verò examinatores*
B *quicumque ſint, noverint ſibi munus uſque adeo grave committi, ut ſi negligenter aut malè ſe ullo modo geſſerint, Deo in primis culpæ in eo munere admiſſæ exactam rationem reddituri ſint. Quare non ſpe, non metu, non præmio, non perſonarum ratione, non aliquo affectu ducti, muneris ſibi commiſſi curam gerant, propoſito ſibi in primis timore Dei, ne quemquam quem indignum norint, probent:*
C *rurſus quem experimento, periculove facto idoneum, dignumque comperiunt, ne reiiciant: itaque graviter, maturè, prudenter, recteque tum de probando, tum de reiiciendo deliberent:* Et paulò poſt, ([f]) *Ne quempiam de quo examen, periculumve fiat, examinator alii collegæ ulla ratione commendet.* Item, ([g]) *ſi quis quempiam privatim docuerit, qui examen ſubiturus eſt, cum id ſubibit, ne præſens qui-*
D *dem ille adſit, nedum ad examen adhibeatur, ſed alius in ejus locum, Epiſcopi, Vicariive juſſu, tunc vocetur.* Plura ibidem quæ omnia eo tendunt, ut favori, gratiæ, inimicitiæ, aliiſque affectibus humanis quæ rectum judicium perturbant, aditus præcludatur, ut ordinatè examinatio fiat, ut prudenter ſingula quæ in quæſtionem venire debent, diſcutiantur. Ex iis aliqua nos inferius attingemus.

([e]) Mediolan. 5. Conſtit. parte 3. tit. de examinandi ratione.
([f]) Ibidem.
([g]) Ibidem.

XXIV.

Digitized by Google

XXIV. Iterum atque iterum examinatores monitos vellem, ut in examinatione iſta facienda, toti ſint oculei, ut contra gratiam, blandimenta, ac preces toti ſaxei, ut adverſus imprudentes efflagitationes, & petentium importunam audaciam, frontem æneam, duriorem frontibus impudentium hominum gerant. Sedulo examinent, quem ſacris altaribus admovent, quem immortalis dignitatis honore inſigniendum proponunt, quem cœleſti rore benedictionis per manus Epiſcopi benedictionem irrigandum, imbuendum, impinguandum Epiſcopo offerunt. Caveant ne, (a) cum Iſai, aut primogenituræ, aut ſtaturæ magnitudinis rationem habentes, id eſt nobilitatis ſanguinis, vel ſcientiæ ſæcularis, & inflantis, Eliab Samueli ungendum offerant; audiantque a Domino, *ne reſpicias vultum ejus, neque altitudinem ſtaturæ ejus: quoniam abjeci eum, nec juxta intuitum hominis ego judico: homo enim videt ea, quæ parent, Dominus autem intuetur cor*: ne cæteros quoque habita ratione generationis ſolo omiſſo Davide, quem ſibi Dominus elegerat, hominem ſecundum cor ſuum, inaugurandos præſentent. Caveant ne Iſaaco, id eſt Chriſto ad benedicendum eos offerentes, qui primogeA

A nituram Eccleſiæ conſequantur, imperitos peritis præferant; carnales ſpiritalibus, pios impiis, vel tepidis præponant: adeout (b) cum attrectaverit Iſaac, & ſenſerit, putet ipſos ſibi voluiſſe illudere, & inducant ſuper eos maledictionem pro benedictione: Chriſto nempe illudere videantur, Sacerdotes ipſi minimè Sacerdotales offerentes, qui indigni ad tantam dignitatem accedentes gravi crimine ſe conſtrin-

B gant, quanto ſe Deo arctius devovere videntur. Caveant (c) ne Manaſſem loco Ephraim intuitu humanæ prærogativæ, dexteræ patris æterni benedicendum ſupponant. Conſulendus itaque illis Deus eſt, antequam judicium de ordinandis ferre præſumant: ſpiritum ſapientiæ & intelligentiæ non ab alio, quam a Deo debent petere, qui dat omnibus affluenter, & ſpiritum ſuum ſuper omnem carnem effun-

C dit, tantoque magis neceſſum eſt, ut ſpiritum iſtum a Deo petant, quanto ad Sacerdotum electionem magis neceſſum eſt, ut *vocentur a Deo tanquam Aaron*, & ij Deo grati ſint qui ad Deum placandum ordinantur: (d) *quis enim hominum ſcit quæ ſunt hominis niſi ſpiritus hominis, qui in ipſo eſt?* (e) ita & quæ Dei ſunt nemo cognovit, niſi ſpiritus Dei.

(a) 1. Regum 16.

(b) Geneſ. 27.

(c) Geneſ. cap. 48.

(d) 1. ad Cor. 2.

(e) Legatur Baſilius in Ethicis 70. regula cap. 1. fuſ. Fuſius epiſt. 325. to. 2. pag. 1096. edit. Pariſ.

V CA-

CAPUT TERTIUM

De iis quæ in examine quærenda ſunt.

§. I.

Generalem diviſionem omnium quæ in examine perpendenda ſunt, continens.

I. JUre Cyprianus ordinandos probaturus, examinabat, *an congruerent illis omnia, quæ eſſe debent in his, qui ad Clerum parantur*: hæc enim veriſſima, & faciliima eſt omnium, quæ in examine quæri debent, regula, ut ea omnia examinentur, & ab ordinandis exigantur, quæ ordinatis ineſſe debent: quemadmodum in probatione cujuſlibet artificis inquiri ſolent, ſine quibus peritus artifex dici nequit. Quædam autem Eccleſia præſcribit in Clericorum perſonis, ut legitimè & canonicè promotæ cenſeantur; quædam lex divina requirit ſine quibus nec probabilis Clericus, nec Sacerdos Deo gratus ullus eſſe poſſit: natalium v. g. claritatem, quæ nulla vel hæreſis paternæ, vel parentum quoad ipſam Clerici procreationem criminis infamia obſcuretur, Eccleſia præſcribit, vitæ ſanctitatem divina lex ſanxit. Quædam ad Sacerdotum dignitatem exiguntur, ut libertas, quædam ad conciliandam ordinato auctoritatem, & maturitatem judicii acquirendam, ut ætas legitima: quædam ad functionum obeundarum neceſſitatem, ut ſcientia ſufficiens: quædam ex ipſius ordinandi examinatione ad oculum conſtant, ut ſcientia: quædam vero inſuper teſtimoniis niti debent, & inquiſitione præhabita muniri, ut ordinandi probitas, ac pietas: hæc omnia in quæſtionem venire debent: & examen trahi ab examinatoribus, ut plena, ſuiſque omnibus numeris abſoluta examinatio habeatur, ſingula ſuis legibus judicanda ac perpendenda ſunt: Alia ad Eccleſiaſticas, alia ad divinas leges præſertim diſcutienda: uniuſcujuſque eruditio ad ordinis quem petit exercendi facilitatem, vel difficultatem tanquam adamuſſim expendenda eſt; eaque ſolum probari debet ſufficiens eruditio, quæ muneri imponendo par fuerit, ea improbari quæ impar exiſtat. Nec in Eccleſiæ leges, nec in divinam peccandum eſt, nec inutiles perſonæ, nec probroſæ admittendæ ſunt: nec criminoſæ, nec ignaræ: neque ij demum recipiendi, quos Apoſtolus (a) ad Titum, (b) & ad Timotheum, quos (c) Eccleſiaſtica, quæ fusè a Gratiano tractatur, regula excludit: inſpicere publica privataque teſtimonia vitæ, morum, ætatis, diſciplinæ, &c. neceſſum eſt: ſed & ipſum ordinandum audire de ſeipſo reſpondentem, ut & modeſtiæ periculum faciat, & pietatis experimentum præbeat, & criminum vel defectuum, ſi quæ orta fuerit, ſuſpicionem eluat: ſed maximè eum ſuæ ſcientiæ, atque induſtriæ ſpecimen edentem attentius audire oportet, ut quam ſit ipſe ad ſacros ordines ritè exercendos, populumque docendum utilis ac idoneus animadverti poſſit.

(a) 1. ad Tim. 3.
(b) ad Tit. 1.
(c) Gratianus a diſt. 31. ad diſt. 61.

§. II.

§. I I.

In defectibus, vel criminibus inquirendis, quomodo ſe gerere debeant, tam examinator, quam ordinandus.

II. IN criminibus diſcutiendis non formulario jure, ſed compendiaria cognitione agendum eſt, nec judiciorum ordinem anixè ſequi, ſed extraordinaria inquiſitione veritatem eruere oportet: eamque nonnunquam, quam judicialis inquiſitio criminis manifeſtationem non eruit, ſimplex & religioſa Epiſcopi, atque examinatorum adjuratio extorquet: *Multa enim*, ut docet (a) Conſtantinus Magnus ad Ablavium Præfectum Prætorio, *quæ in judicio captioſæ præſcriptionis vincula non patiuntur, inveſtigat, & promit ſacroſanctæ religionis auctoritas*: itaque ſi quis de aliquo crimine accuſetur, ſi quis ordinandi defectus proferatur, non ſolum teſtium, teſtimoniorum, ac probationum fides inſpicienda eſt, ſed ipſa quoque veritas, ſagaci examinatorum conſilio, & efficaci admonitione, una vel pluribus examinationibus prudenter habitis, ex ipſo ejus qui ordinandus eſt ore, elicienda eſt: tenetur autem ordinandus defectum ſuum crimenque prodere ſi quod ordinationi obſiſtat, de quo in iſto examine legitimè interrogatur. Expreſſa eſt Concilii Carthaginenſis (b) quarti ſententia, eum aſſerentis a Clero deponendum eſſe, qui ex pœnitentibus ordinatus fuerit, *quia ſe*, inquit, *tempore ordinationis non prodidit*. Videtur quoque idipſum indicare Martinus (c) Bracharenſis in ſua Canonum collectione, ſi vera eſt ea lectio quam quidam defendunt, juxta quam ij, *qui cum diſcuterentur peccata ſua, non confeſſi ſunt, è Clero abjiciendi dicuntur*, quamvis alia lectio, ut de confeſſis peccata ſua deponendis Canón loquatur, mihi verior eſſe videatur: eo præſertim argumento, quod Concilium (d) Nicenum, ad cujus nonum Canonem haud dubiè alludit Martinus Bracharenſis, de confeſſis in ordinatione ſua peccata deponendis loquatur, non autem de non confeſſis. Clarè quoque idipſum docet Innocentius (e) tertius, qui de aliquo altera manu mutilato, qui inſciente Epiſcopo Abbas promotus fuerat, interrogatus reſpondit eum, *quod cum pro tam enormi defectu ad ſacros non poſſit ordines promoveri, & in promotione ſua id tacuerit fraudolenter, ab Abbatiæ officio eſſe non immerito amovendum*.

III. Eos autem defectus, eaque crimina manifeſtanda eſſe, dixiſſe mihi men eſt, quœ (f) ab ordinatione repellunt: neque enim ab iis diſpenſari poteſt, niſi Epiſcopo ſaltem ad diſpenſationem obtinendam manifeſtentur: ut vult Concilium quintum (g) Mediolanenſe: imo & coram teſtibus quibuſdam inſuper manifeſtentur, ſi (h) Hoſtienſi creditur: tum quod ſicut Epiſcopus ex jure non poteſt ſolus audire cauſam Clericalem, ita nec diſpenſare: tum quod niſi diſpenſatio coram teſtibus detur, falſi coargui poſſit: quia aſſerenti ſe diſpenſatum eſſe, probandi onus incumbit, ex (i) Innocentii tertii reſponſo Archiepiſcopo Biſuntino: ſpontanea tamen defectuum vel criminum ejuſmodi confeſſio, etſi ab omni impedimento non liberet, quinimo ejuſmodi confeſſos, Concilium (k) Nicenum primum, Martinus (l) Bracharenſis, Toletana (m) quarta Synodus, & alia plura

(a) Conſtantinus Magnus l. 1. C. Theodoſ. de Epiſc. judicio.

(b) Conc. Carthag. 4. c. 68. al. 69. tegetur diſt. 50. can. ex pœnitentibus.

(c) Martinus Brachar. can. 24.

(d) Concil. Nicenum c. 9.

(e) Innocent. 3. cap. expoſuiſti, de corpore vitiatis.

(f) Lege Gloſſ. in can. ex pœnitentibus citato.

(g) Conc. Mediol. 5. tit. de examinandi ratione toties citatum.

(h) Hoſtienſis in cap. de ſcrutin. 16. q. 7. c. Epiſcopus.

(i) Innocent. 3. cap. fraternitati, de ſchiſmaticis.

(k) Concil. Nicenum ſup.

(l) Martinus Brachar. ſupra.

(m) Tolet. 4. c. 8. & 51.

ra indubitata teſtimonia repellendos eſſe concludant. nihilominus & pœnam crimini debitam minuit ſpontanea iſta confeſſio, & diſpenſandi occaſionem præbet juſtiorem: ſic enim in Concilio ([a]) Neocæſarienſi ſtatuitur, *ut qui admiſit corporale peccatum, & hic poſtea ordinatus eſt, ſi confeſſus fuerit, quod ante ordinationem ſuam peccaverit, non quidem offerat, maneat autem in aliis officiis* διὰ τὴν ἄλλην σπουδὴν, *propter aliud ejus ſtudium*, ſeu propter vitæ bonæ ſtudium, quod alias oſtendit, converſionis nempe voluntatem quam ſua confeſſione teſtatus eſt: quo proinde Canone docemur, eum qui ob crimina quædam, quæ confeſſus minimè fuiſſet, deponendus foret, ubi confeſſus fuerit, ei indulgeri, ut in ordine remaneat, dummodo a Sacerdotii functionibus abſtineat. Eidemque de cauſa Gregorius ([b]) primus cum Presbytero lapſo *mitius agendum* eſſe cenſuit, quia *commiſſum facinus facili dicebatur profeſſione confeſſus*. Sed expreſſius circa ordines recipiendos diſpenſationem ipſam ſpontaneam hanc delicti vel defectus, confeſſionem promereri, docet Urbanus ([c]) ſecundus epiſtola ad Petrum Epiſcopum Legionenſem: *Quia ſimpliciter*, inquit, *ad Sedem Apoſtolicam veniens, humiliter peccatum confeſſus es, quod Pontificii tui videbatur officium impedire, videlicet quod ex matre non legitima procreatus ſis, quam vivente propria uxore, pater tuus cognoviſſe dignoſcitur: nos Apoſtolicæ conſuetudinis gratia admonente, a cæteris quæ Sacerdotium impediunt criminibus, tam tui profeſſione, quam fratrum teſtimonio, qui tecum ſunt, immunem te cognoſcentes, & vitam tuam religioſam audientes, ab*

(a) Conc. Neocæſarienſ. c. 9.

(b) Gregorius Sabiniano Epiſcopo lib. 7. epiſt. 25. Vide etiam Proſperum lib. 2. de vita contemplativa cap. 7.

(c) Urbanus 2. can. quia ſimpliciter, diſt. 56.

A *hujus te peccati vinculo abſolutum in ſuſcepto Sacerdotali officio confirmamus*.

IV. Quod autem attinet ad ea crimina vel defectus, quæ ordinationi minimè obſiſtunt (ſi qua tamen crimina non aliqua ratione ordinationi obſiſtunt) ea v. g. quæ pœnitentia creduntur expurgata, & quorum infamia omnino abolita eſt: nemini ea confitendi obligatio incumbit: quamvis ex Hoſtienſi refert

B ferat gloſſa ([d]) Iuris Canonici, quod interrogatus ſpeciatim de hujuſmodi crimine reſpondere debeat, & dicere *ſe feciſſe inde pœnitentiam*: quod mihi, præterquam in crimine quod vulgatum fuerit, minus videtur eſſe aſſerendum: ut pote ([e]) cum de iis criminibus quæ ipſe pœnitentia eluerit, & quæ publicè non prodierint, non cenſeatur interrogatus ab examinatoribus, nec mens eorum ſit ea interroga-

C re, quæ nec ad ordinationem impediendam valent, nec ab ipſis reſciri præſtat: occulta quoque crimina quæ irregularitatem non inducunt, nec ordinandum adſtringunt ad diſpenſationem petendam, non mihi videntur neceſſario coram Epiſcopo & toto examinatorum cœtu promenda: dura enim eſſet ea lex, quæ non adſtringeret. ut nobis ipſis alioqui apud omnes bene audientibus infamiam inureremus,

D quæ poſtea difficile elui poſſet: nec honorem prodere, nec infamiam nobis acceſſere videmur obligati, quia nec ad peccatorum ([f]) remiſſionem obtinendam ipſa prodere Chriſtus obſtrinxit. Conſultum tamen eſſet ut apud unum ex examinatoribus vel alium quemcumque ſinguli ordinandi convenirentur, & de Sacerdotali ordine minimè ſubeundo, niſi ſe mundos eſſe, id eſt nullis graviorum criminum la-

(d) Gloſſa citata.

(e) Vide can. in ſumma diſt. 50. & 15. q. 8.

(f) Lege Chryſ. hom. 31. in ep. ad Hebræos.

laqueis irretitos agnorint, ſerio, gravitet, & ferventer, lachrymis etiam, ſi fieri poſſit, ubertim manantibus, monerentur: conſcientiæque ipſi ſuæ ſecreta apud eos deponerent, conſiliumque ſalutare expeterent; cavereturque ſedulò, ne diſſimulatà ad tempus crimina, & occultata, in opprobrium Clericalis ordinis (ſi unquam hujuſmodi homines, qui pravis habitibus illaqueati detinentur, ordinari contingat) tandem aliquando ſoris emergant, & majori impetu irrumpant: publicè etiam de graviſſimo periculo commoneantur quod ſubibunt, ſi cum immunda conſcientia ad ſacros ordines accedant: & ſinguli poſtea conſcientiam ſuam interrogent, animum tentent, ex præterita vita qualis reliqua futura ſit, colligant, videantque apud ſe, an Clericali vitæ congruat, ſed hac de re inferius.

V. Porro graviora crimina confeſſos ad ſacros ordines minimè admitti debere docet Toletanum quartum Concilium, (a) *ubi ſcelera aliqua per publicam pœnitentiam ſe admiſiſſe confeſſos*, ab ordinibus removendos ſtatuit; itemque, (b) ubi inter eos qui peccata ſua confitentur, diſtinxit, alioſque qui tantum ſe peccatores prædicarint, nulla manifeſta ſcelera confitentes, quod ad Eccleſiaſticos gradus docet poſſe pervenire; alios autem qui aliquod mortale peccatum perpetraſſe publicè ſaſſi ſunt, quos quidem ad Clerum, vel ad honores Eccleſiaſticos pervenire poſſe negat, quia ſe confeſſione propria notaverunt. Clarius vero & expreſſius Concilium (c) Valentinum primum in Gallia his verbis, *nec illud, fratres, ſcribere alienum ab Eccleſiæ utilitate cenſuimus, ut ſciretur quicumque ſub ordinatione vel Diaconatus, vel Presbyterii, vel Epiſcopatus mortali ſe crimine dixerint eſſe pollutos, a ſupradictis ordinationibus ſubmovendos, reos ſcilicet vel veri confeſſione, vel mendacio falſitatis, neque enim abſolvi in his poteſt, quod dictum in alios puniretur: cum omnis qui ſibi fuerit mortis cauſa, major homicida ſit*: quem Canonem ipſius Synodi epiſtola ad Clerum & plebem Eccleſiæ Forojulienſis, conquiſitis aliis rationibus confirmat, (d) *Licet*, inquiunt Patres, *non ignoraremus multos verecundia, & nonnullos Sacerdotii ſuſcipiendi metu trepidos (quæ utique ſigna ſunt ſanctitatis) falſa in ſe rejiciendo honoris cauſa dixiſſe; tamen quia omnium ferè ad ea, quæ ſunt pejora proclive judicium eſt, & materies diſputationum ex obtrectatione Sacerdotum Dei quæritur, ſedit in Synodo, ut quiſquis de ſe vel vera vel falſa dixiſſet, fides ei quem ſuomet teſtimonio confirmaret, haberetur: quapropter decretum eſt ſubmovendos protinus eſſe ab eo gradu, quem ab omni ſcandalo liberum eſſe decet*. Inſignia tamen in contrarium leguntur exempla: nam eodem tempore quo Concilium Valentinum habitum eſt, anno ſcilicet Chriſti 374. legimus (e) Ambroſium urgente populo ordinatum fuiſſe, cum tamen ut Epiſcopatus onus ſubterfugeret, impudicas mulieres ad ſe ingredi feciſſet, ut ſpeciem hominis impudici præ ſe ferret, & tormenta reis juſſiſſet adhiberi, cum ſe pro crudeli ac ſevero judice, non miti Epiſcopo haberi vellet, ut docet Paulinus in ejus vita: quo etiam amplius (f) Syneſii ſimulatio proceſſit, qui ut Epiſcopatus onus humeris ſuis imponendum rejiceret, nec ſe uxorem dimiſſurum, nec ſe aliter

(a) Tolet. 4. can. 18.

(b) Idem can. 14. vide quoque Tolet. 13. cap. 10.

(c) Valent. 1. can. 4.

(d) Idem ep. Synodali ad Clerum & plebem Eccleſię Forojulienſis.

(e) Paulinus in vita S. Ambroſii.

(f) Syneſ. epiſt. 105. ad Evoptium.

aliter doctorum quam Philoſophica dogmata de reſurrectione corporum contra fidei noſtræ veritatem haberent, publicè, ſed fictè, ni fallor, conteſtatus eſt: maluitque incontinentis & infidelis opinionem in ſe admittere, quam Epiſcopatus ſarcinam ſuſcipere: quamvis renitentem eum Theophilus, & qui cum eo erant, ad Sacerdotium deduxerint ([a]) εὐθυβόλως δὲ μάλα στοχασάμενοι, ὡς ταῖς ἄλλαις τἀνδρὸς ἀρεταῖς ἕψεται καὶ ταῦτα τῆς θείας χάριτος B μηδὲν ἐλλειπὲς, ἐχεγγυώμενος, καὶ οὐκ ἐψεύσθησαν τῆς ἐλπίδος, inquit. Evagrius, id eſt *rectè admodum de eo augurantes, quod hæ res alias virtutes ſequerentur, divinaque gratia nihil pateretur in eo deſiderari*, quæ ſpes illos minimè fruſtrata eſt. Verum nec horum judicia, nec illorum fictiones in exemplum proponenda quod imitemur: ne vel ſi priores imitemur, mendacii; ſi poſteriores, temeritatis C arguamur. Verum minima hoc tempore ea de re difficultas moveri poteſt, quo nempe non vi, non poſtulationibus, aut clamoribus populi, non Antiſtitum juſſu ſolet ullus ad ſacerdotia peti, vel ad ordines ſacros, aut Eccleſiaſticas dignitates: ideoque nullum neceſſe eſt ea comminiſci, & ſibi ipſi objicere crimina, quibus aditum ſibi ad ſacros illos ordines, vel dignitates intercludat.

([a]) Evagr. lib. 1. hiſt. cap. 11.

VII. Quamvis autem vſitatum non ſit ut juramento obſtringatur ordinandus, ad defectus ſuos, vel crimina revelanda, niſi ubi de crimine vel defectu præceſſit ſuſpicio, quod canonica purgatione, ut ſupra diximus, eluendum ſit: quamvis pariter nulla anathematis pœna propoſita ad veritatem enuntiandam adigi ſoleat ordinandus: non tamen dubium eſt, quin utroque

A modo, prout neceſſarium, vel expediens judicaverit, Epiſcopus revelationem criminis vel defectus eruere poſſit; cum enim inquirendi penes ipſum integra ſit & omnibus numeris abſoluta poteſtas, etſi judiciali ordine (quo ([b]) nemo teſtis niſi juratus admittitur, quo à ([c]) reo de veritate dicenda etiam in propria cauſa juramentum exigitur) nequaquam procedere ſoleat, ipſi tamen liberum eſt, ut B judicialem ordinem, & litis intentandæ formulas in illa inquiſitione facienda pro libito ſequatur: ideoque anathematis quoque pœna (qua inobedientes Eccleſiaſticis magiſtratibus plecti poſſunt, ut qui Eccleſiam non audierint, pari cum Ethnicis & publicanis loco habeantur) ad veritatis revelationem examinandos poteſt cogere Epiſcopus; quam pœnam ab examinatoribus intentari in eos quorum parentes Clericum C in vincula conjecerint, vel occiderint, vel mutilarint, ut id coram fateantur, jubet Concilium Salisburgenſe Provinciale ab Everhardn Archiepiſcopo habitum tempore Martini Papæ quinti, circa annum Domini 1420. cujus decretum jam non eſt in uſu *Statuimus* (inquiunt hujus Concilii Patres) *ad terrorem malefactorum, ut omnes Epiſcopi Provinciæ* ([d]) *Salis burgenſis, ac eorum Vicarii, quan-* D *do volunt, & debent ſuis temporibus ordines celebrare, committant expreſſè examinatoribus Clericorum ordinandorum ſub anathematis interminatione, ut inter cætera perſequenda, fideli diligentia perquirant, ſub obtentu honoris percipiendi a ſingulis ordinandis, ut ſi patres, avi, aut progeniores eorum uſque ad quartum lineam aſcendentem captivaverint, captivatum detinuerint, occiderint, aut mu-*

([b]) Cap. 2. de teſtibus in 6. cap. quoties cap fraternitatis, cap. nuper & cap. tuis quæſtionibus de teſtibus, & alibi.
([c]) Cap. ex literis 39. de jurejurando. cap. dudum 54 §. licet de electione & alibi.

([d]) Conc. Saliſburgenſe, titul. de ſcrutinio.

mutilarint temerè Clericum aliquem A *in ſacris ordinibus conſtitutum, & pro Clerico ſe gerentem: eum vero, quem in aliquo præmiſſorum affectum, per aliquem ipſorum progenitorum uſque ad lineam memoratam invenerint, ſi hujuſmodi factum ſit notorium, non admittant.*

§. III.

Alias diviſiones eorum, quæ in examine interrogari debent, complectens.

VIII. QUoquo vero modo Epiſcopus, & examinatores in hac inquiſitione procedant, certe eniti debent, ut defectus omnes, majora crimina, & impedimenta canonica ſciant, quibus qui irretiuntur ab ordinatione repellantur: probare quoque debent, utrum ex virtutes ordinum candidatis inſint, quæ Clericis ineſſe debent ſingulis, pro eo quem in Eccleſia ambiunt gradu: hinc Cyrillus Alexandrinus (ᵃ) in epiſtola ſua Canonica, Epiſcopo præcipit, ut *ſi eſt ordinandus quidem Clericus, de vita ejus inquirat, & an uxorem habeat, an non. & quonam modo duxit & abſtinuit, & ſi non eſt aliquis ex iis qui ejecti ſunt a ſanctiſſimo Epiſcopo, vel ex Monaſterio, & ſi inculpatus inventus fuerit, ordinet.* Hinc Concilium Cathaginenſe (ᵇ) quartum, itemque vetus (ᶜ) ordo Romanus jubent, *ut qui Epiſcopus ordinandus eſt, antea examinetur, ſi natura ſit providus, prudens, ſi docibilis, ſi moribus temperatus, ſi vita caſtus, ſi ſobrius, ſi ſemper ſuis negociis cavens, ſi humilis, ſi affabilis, ſi miſericors, ſi literatus, ſi in lege Domini inſtructus, ſi in ſcripturarum ſenſibus cautus, ſi in dogmatibus Eccleſiaſticis exercitatus, & ante omnia, ſi fidei documenta verbis ſimplicibus aſſerat. id eſt Patrem, & Filium, & Spiritum ſanctum verum Deum eſſe confirmans, &c.* Ubi nota in Concilio Carthaginenſi de iis fidei articulis Epiſcopum ordinandum præſertim examinatum fuiſſe, de quibus quidam hæretici, qui tunc temporis Eccleſiam vaſtabant, Ariani, Manichæi, Origeni- B ſtæ, Donatiſtæ, Pelagiani Eccleſiæ dicam impegerant: quam tamen de fide examinationem, quæ ſymboli Apoſtolici quædam declaratio eſt, nova adiecta interrogatione, retinendam Eccleſia cenſuit, eandem ferè quam Carthaginenſe Concilium præſcripſerat. Obſervandum item ab Epiſcopo examinando in publico ſcrutinio non quæri, eaſne in ſe virtutes agnoſcat, de quibus examinandum ipſum diximus, ſed C an eas ſectari, & amplecti velit, hoc nempe modo, (ᵈ) *vis caſtitatem, ſobrietatem, cum Dei auxilio cuſtodire, &c.*

(a) Cyril. alex. epiſt. ad quoſdam Epiſcopos.

(b) Carthagin. 4. can. 1. refertur diſt. 23. c. qui Epiſcopus.

(c) Vetus ordo Romanus in ſcrutino Epiſcoporum.

(d) Vide Pont. Rom. 1. parte tit. conſecrat. elect. in Epiſcopum, in examine.

IX. Ad quædam vero capita omnem interrogationem a Conciliis revocatam legimus: Nannetenſe (ᵉ) quidem Concilium, *ordinandorum vitam, genus, patriam, ætatem, inſtitutionem, locum ubi ordinati ſunt, ſi ſint bene litterati, ſi inſtructi in lege Domini,* diligenter D inveſtigari, *ante omnia autem ſi fidem Catholicam firmiter teneant, & verbis ſimplicibus aſſerere queant.* Concilium (ᶠ) Tridentinum ei fere per omnia conſentit: docetque, *genus ordinandorum, perſonam, ætatem, inſtitutionem, mores, doctrinam, & fidem diligenter inveſtigari,* & examinari debere: quam diviſionem per omnia retinent Pontificalis (ᵍ) Romani rubricæ; & variæ recentiores

(e) Nannetenſ. Conc. can. 11.

(f) Trident. ſeſſ. 23. cap. 7. de reformat.

(g) Pont. Rom. in Rubricis, de ordine.

res Concilio Tridentino conſtitutiones: nec ab ea fermè diſſentit Concilium (a) Rothomagenſe, *quod ordinandorum genus, perſonam, membrorum integritatem, ætatem, inſtitutionem, mores, ante actam vitam, doctrinam, & fidem diligenter inveſtiganda præcipit: & utrum in his quæ ad exercendum ordinem pertinent, ſint inſtructi: ſed ante omnia, ſi poſſint expeditè & diſtinctè legere in Eccleſia, ac cantare, atque etiam ſcribere, ne poſtea ſit omnibus manifeſta eorum inſcitia: deinde ſi provectioris ſint ætatis rogandos vult de bigamia, de titulo patrimoniali, &c.* Quod autem patriam Nannetenſe interrogari præcipiat, notat (b) Gloſſa id fieri, quod patria aliquem vel commendet, vel dejiciat: *Unde*, inquit, *propter patriam* (c) *charius vel vilius emitur mancipium*. Rectius autem, ni, fallor, patria quæritur, ne quis alterius diœceſis a non proprio Epiſcopo ſine literis dimiſſoriis poſtulet ordinari: & ut Clericis ordinandis convenientius Eccleſiaſticus titulus in ordinatione aſſignetur; vel Eccleſiæ indigenti Clericis aut Sacerdotibus, commodius ſuccurratur, juxta Tridentini placitum, quod neminem vult ordinari niſi Eccleſiæ neceſſitas, vel utilitas poſtularit: deinde quod eum qui in urbe natus fuerit, difficile ſe vico cuidam adſcribi patiatur, & vicaneus origine, facilius ſe vico cuidam adſcribi patiatur, & vicaneus origine, facilius ſe vicis addici ferat. Denique quod unuſquiſque ſuæ patriæ Clero, in qua mores ejus noti, & explorati, quantum fieri poteſt, & ubi cætera ſunt paria, convenientius addicatur, per inſtitutionem autem Concilium Nannetenſe titulum Eccleſiaſticum, cui adſcribendus eſt

(a) Rothom. Conc. tit. de Epiſcoporum officiis, num. 6.

(b) Gloſſa in c. quando, v. patriam, diſt. 24.

(c) l. quod ſi nolit §. qui mancipium ff. de ædilit. edicto.

A ordinandus, intelligit, ſecundum (d) Gloſſam (e) Campanillam, & alios: etenim de educatione mox differit: Itaque ne eandem rem repetiiſſe fruſtra dicatur, ſatius eſt, ut ad ſcriptionem alicui Eccleſiæ (quæ etiam (f) inſtitutio dici ſolet) hoc nomine ſignificari velimus, non autem educationem & inſtructionem.

X. Concilium vero (g) Tridentinum generis nomine parentes B intelligit, perſonæ ejus integritatem, libertatem &c. inſtitutionis ſimiliter titulum Eccleſiaſticum, cui quis adſcriptus eſt, vel certè educationis & inſtructionis rationem: cætera vero quæ in ordinando examinari mandat; ſatis ipſa per ſe nota ſunt. Specimen vero examinis, prout a Concilio Tridentino præſcribitur, hoc erit: ut primum, quinam ſint parentes cujuſque ordinandi inquiramus, præſer- C tim an Catholici vel hæretici, & an de legitimo matrimonio ordinis candidatum procrearint: tum de perſona quæratur, & inſpiciatur, an ipſa aliquo neceſſario membro mutilata ſit, an inſigniter deformis, itaut horrorem ingeneret, an morbo aliquo impediente promotionem Inecta ſit, &c. Deinde videatur an legitimam ætatem attigerit, qui ſacros ordines petit, idque tum ex inſpectione conjicia- D tur, tum ex teſtimoniorum fide comprobetur: præterea educationis ratio exploretur, an apud hæreticos potiſſimum, vel hæreticorum ſcholis quis diutius verſatus fuerit, an liberaliter, & ingenuè quis educatus ſit, &c. titulus quoque tam Eccleſiaſticus, cui quis adſcribendus eſt, quam patrimonialis diſcutiatur, qui ad vitæ ſuſtentationem, in defectum ſufficientium redituum Eccleſiaſticorum exigitur: tum mores,

(d) Gloſſa v. inſtitutionem, ibidem.

(e) Campanilla in diverſis juris Canonici rubricis cap. 2. num. 3.

(f) Tit. de inſtitutionibus lib. 4. decret. & 6. & cap. ad hæc, de officio Archidiac. & alibi.

(g) Trident. ſupra.

res, ſeu ordinandi inclinatio, propenſioque naturalis, habitus, anteacta vita, & cætera diſcutiantur, modeſtia uniuſcujuſque, verecundia, & prudentia, ex ipſorum vultu reſponſiſque colligantur, iiſque teſtimonia aliorum conferantur: deniquè doctrina ex reſponſis, fides ex uniuſcujuſque profeſſione eliciatur: cauteque proſpiciatur ne vel imperiti, vel de fide malè ſentientes, in Doctorum, ductorumque populi Chriſtiani album referantur. B

XI. Aliam fere rationem examinandi Concilium utrumque Colonienſe videtur innuiſſe: nam Colonienſe ([a]) primum habitum anno 1536. ſummatim omnia examinationis capita complectitur, dum monet ut examinatores *deſpiciant de ordinandorum ætate, vita, ſcientia, & affectu*: quæ ſingula ([b]) poſtea capita ſigillatim expendit, & exponit: Cujus veſtigiis inſiſtens alterum Colonienſe ([c]) Concilium C anno 1549. celebratum ſtatuit, *ut, ne quis ad ſacrorum ordinum perceptionem admittatur, niſi diligenter examinatus, de fide quam teneat, de affectu quo ducatur ad petendos ordines, de ſcientia quæ ſufficiat ad ordinis quem petit miniſteria explenda, de moribus ordinem decentibus, de ætate legitima*. Cum enim præſertim cavendum ſit, ne vel præmatura ſit ordinatio ante ætatem legitimam, D vel ſacrilega, ob malum aut indebitum finem, vel vitioſa, ac noxia ob indignum, ſeu moribus, ſeu ſcientia promotum: ideo jure ad hæc quatuor capita, ætatem, affectum, ſcientiam, & probitatem, omnia revocari poſſunt, quæ in examine quærenda ſunt: videturque prædicta enumeratio Concilio ([d]) Lateranenſi ſub Alexandro tertio conſona eſſe, a quo *in ſacris or-* A *dinibus, & miniſteriis Eccleſiaſticis, & maturitas, & morum gravitas, & ſcientia literarum inquirenda* dicuntur.

([a]) Concil. Colonienſe 1 parte 1. cap. 17.

([b]) Ibidem cap. 18. 19. 20. 21.

([c]) Colonienſe 2. tit. de altero medio ad conſeq. reform. cap. 1.

([d]) Concil. Lateran. ſub Alexandro cap. 1.

§. IV.

Vultus, geſtus, habitus, inceſſus Ordinandorum ab examinatoribus obſervanda ſunt.

XII. Quæ autem ſigillatim pro unoquoque ordine ac gradu ſint nullibi fuſius, uberiuſque quam in Provinciali quinto Mediolanenſi ([e]) explicatur, ideoque ea omnia lectoribus judico ob oculos ponenda eſſe, quæ in eo Concilio ea de re ſtatuuntur: ita tamen ut noſtræ interdum admonitiones ipſius Concilii: verbis ſubjiciantur, vel confirmationis, vel explicationis cauſa. Primum ergo a Concilio iſto Mediolanenſi præſcribitur, ([f]) *ut cum quis in examen venerit, ejus vultus, & habitus corporis, & veſtitus & inceſſus, & geſtus, & ſermo inſpiciatur diligenter*. Congruit equidem hæc Mediolanenſis conſtitutio magni illius Ambroſii Mediolanenſis olim Epiſcopi ſententiæ, ac exemplo, cujus quæ fuerit mens in deligendis Clericis hæc ipſius verba demonſtrant, ([g]) *Meminiſtis filii, quemdam amicum, cum ſedulis ſe videretur commendare officiis, hoc ſolo tamen in Clerum a me non receptum, quod geſtus ejus plurimum dedeceret: alterum quoque cum in Clero reperiſſem, juſſiſſe me, ne unquam præiret mihi, quia velut quodam inſolentis inceſſus verbere, oculos feriret meos, idque dixi, cum redierint * poſt offenſam muneri: hoc ſolum excepi, nec fefellit ſententia, uterque enim ab Eccleſia receſſit, ut qualis inceſſu pro-*

([e]) Concil. Mediol. 5. infra. Vide etiam Concilium Mediol. 4. conſtitut. parte 2. tit. quæ pertinent ad Sacramentum Ordin. 6. quæcumque Eccleſiaſticum.

([f]) Concil. Mediol. 5. conſtit. parte 3. tit. d. examinandi ratione.

([g]) Ambroſ. lib. 1 de offic. cap. 18.

* redderentur.

X

prodebatur, *talis perfidia animi demonſtraretur*: *namque alter Arianæ infeſtationis tempore fidem deſervit* : *alter pecuniæ ſtudio*, *ne judicium ſubiret*, *Sacerdotem ſe noſtrum negavit*. Similem ex vultu conjiciendi rationem, (quamquam ad has res ſe non a natura comparatum eſſe ſcribat, ſibi accidiſſe refert ([a]) Nazianzenus circa Julianum, qui poſteà Imperator & apoſtata factus eſt, *Neque enim*, inquit, *mihi boni quicquam ſignificare*, *aut ominari videbantur cervix non ſtata*, *humeri ſubſultantes ad æquilibrium ſubinde agitati*, *oculus inſolens*, *& vagus*, *furioſèque intuens*, *pedes inſtabiles*, *& titubantes*, *naſus contumeliam & contemptum ſpirans*, *vultus lineamenta ridicula idem ſignificantia*, *riſus petulantes & effrænces*, *nutus & renutus temerarii*, *ſermo hærens*, *ſpirituque conciſus*, *interrogationes ſtultæ*, *& præcipites*, *reſponſiones nihilo his meliores*, *aliæ in alias inſultantes*, *nec graves & conſtantes*, *nec eruditionis ordine progredientes*. Tales ſi quis ordinum candidatos reperiat, non malè forte rejiciet, quamvis adhibenda ſit ea in re mica ſalis: nam fallax aliquando ea eſt, quæ ex vultu petitur conjectura, cavendumque, ne quod de ſe dicebat ([b]) Philopœmen, ordinum candidati dæformitatis ſuæ immeriti pœnas luant: neve fortè ſi ex inſpectione perſonæ citius judicemus, hoc nobis reſpondeatur, quod olim Sanctus ([c]) Gregorius Turonenſis ſibi cognomini Summo Pontifici, in tam parvo corpore tantam cœleſtium donorum ubertatem miranti, dixiſſe fertur, *Dominus fecit nos*, *& non ipſi nos*, vel quod olim divinatori cuidam de variis criminibus Socratem incuſanti dixiſſe

([a]) Greg. Naz. orat. 2. in Julianum.

([b]) Plutarchus in Philopœm.

([c]) Vitæ S. Gregor. Turon. per Clericos Turon. deſcriptæ cap. 20. apud Sur. 17. Novemb.

A narratur Socrates, talis quidem eram niſi me in melius philoſophia reformaſſet.

XII. Non vanum tamen eſt hæc omnia in ordinandis obſervare, geſtum, ſcilicet, habitum, inceſſum, &c. ſi enim, ut refert Chryſoſtomus, ([d]) *cum quis ſpiritualiter vivit*, *hujus habitus ipſe*, *& inceſſus*, *& verba*, *& actus*, *& omnia prorſus audientibus proſunt*, quia nempe ea omnia modeſtiæ, B honeſtatis, ac prudentiæ regula in ſpiritualiter viventibus definiuntur; an non eadem Sacerdotum lex eſſe debet, ut quod de Summo Sacerdote antiquæ legis dictum olim fuit, hoc de noſtris Sacerdotibus verius dicatur, in ipſis omnia eſſe vocalia, omnia ad exemplum, & normam? Alia quoque ratio ſubeſt ob quam vultus, inceſſus, geſtus, & ſimilia in perſona examinanda notari debeant, ut ſcilicet perſonæ C integritas notetur; ut examinetur v. g. num qui ad ordines accedit, inſigniter claudicet, num oculo canonis privetur, num pollice, vel aliquo neceſſario digito careat, num arentibus brachiis, vel morbo aliquo correptis ſacram hoſtiam populo oſtentare non poſſit, cæteraque ſimilia obſerventur, quæ ab unoquoque ordinando canonica lex requirit: unde in ſtatutis Synodalibus ([e]) Eccleſiæ Trecenſis collectis D a Joanne de Bracque Epiſcopo Trecenſi, regnante Carolo ſexto Francorum Rege legimus conſtitutum, *ut quando Diaconi aut Presbyteri ordinandi ſunt*, *induti debeant ſtare coram Epiſcopo ordines celebraturo*, *& Capellanus Epiſcopi*, *vel cui Epiſcopus commiſerit aut juſſerit*, *eorum manus intus & exterius debeant inſpicere diligenter ne in ipſis aliquid enorme*, *vel indecens habeant*, *quod poſtmodum poſſit*

([d]) Chryſoſt. præf. in epiſtola ad Philemonem.

([e]) Statuta Synodal. Eccleſiæ Trecenſis apud Bochel. lib. 3. decret. Eccleſiæ Gall. tit. 2. cap. 48.

ſit ſcandalizare populum intuentem, & ſi deformitatem, vel impedimentum habuerint ordinari non debeant: verum ſatius erit, ni fallor, ut Epiſcopus vel examinatores ab Epiſcopo deputati, inter examinandum, id inſpiciant, quam ordinationis tempore: ne cum in procinctu aliquis jam jam ordinandus ſtare videtur, majori cum ignominia expellatur, & inquiſitio iſta minori cautione, præcipitantiuſque quàm deceat, habeatur.

§. V.

De orandi methodo examinetur ordinandus.

XIV. **P**Ergit vero Concilium quintum (a) Mediolanenſe citatum, ea recenſere, quæ antequam de ullo examen, experimentumve fieri incipiat in examinatorum conſeſſu Cancellarius referre debeat de examinandorum vita, natalibus, titulo, &c. quæ teſtimonia, viſa, audita, recognita, & examinata, Cancellario reddi debere demonſtrat, qui ea in Codicem certum ſummatim ea de re ſcriptum referat; quem in Archivio Epiſcopali aſſervet: quod ſupra Cancellarii Eccleſiaſtici munus obiter tetigimus. Tum examinandi formam ab examinatoribus ſervandam præſcribit, qua de re infra: quibus præmiſſis, quid ab unoquoqué, qui ad quemcumque in Eccleſia gradum, officium, vel beneficium probandus eſt, interrogandum ſit, nobis explicat: eamque examinis omnium rationem inſtitui jubet, *ut primo de toto vitæ ſtatu, genere, patria, domiciliove ejus quæratur, qui examen ſubit: an impedimentum aliquod habeat, quo irretitus vel initiari, vel beneficium Eccleſiaſticum, cujus nomine experimentum ſit, vel prædicandi munus, vel confeſſiones audiendi ſuſcipere, ac exercere non poſſit: quo impedimento, ſi quis etiam occultò alligatus tenetur, id planè Epiſcopo ſaltem patefaciat, ne quiſquam illlegitimè vel initietur, vel beneficium conſequatur, vel aliud munus ſuſcipiat gerat ve: an in orationis ſanctæ ſtudio, uſuque verſatus, quibus meditationibus inſtructus Deum tacitus oret: quis orationis modus: qui illius fructus, quæve utilitates: quot quibuſve partibus illa conſtet: quæ regulæ præparationis ad orationem, & cætera multa ejuſdem generis, prout prudens, piuſque examinator, pro ratione aut perſonæ, de qua quæritur, aut cauſæ, ob quam ſit examen, opus eſſe videretur.*

(a) Concil. Mediol. 5. ſupra.

XV. Optima quidem omnium examinum regula, quæ & impedimenta removet, & pietatem ad omnia neceſſariam Eccleſiaſticæ ordinationis, vel functionis officia inſtillat, an verò & qua ratione impedimenta canonica, revelare debeat ordinandus, antea ſufficienter docuimus. Quod autem in omni examine, ſive ad gradum, ordinemve quemcumque Eccleſiaſticum, ſive ad quodvis officium beneficiumve, de ſtudio orationis, debeat ſedula graviſque interrogatio fieri, nullus eſt, ut exiſtimo, qui non id vel ſponte fateatur, ſi nempe attentius cogitaverit, Clericum ad orandum pro populo præſertim conſtitui; ejuſque proprium munus eſſe in iis verſari, quæ ſunt ad Deum, (b) ut docet Apoſtolus: ſi cum Origene (c) recognoſcat, Pontifices, & Sacerdotes ad imitationem Moſis, & Aaron non debere deſcendere de tabernaculo Domini: Sacerdotique Eccleſiæ incum-

(b) Ad Hebr. 5.
(c) Origenes homil. 6. in Leviticum.

bere, *orare indeſinenter ut vincat populus, qui ſub ipſo eſt, hoſtes inviſibiles Amalechitas, qui ſunt dæmones impugnantes eos qui volunt piè vivere in Chriſto*. Si cum Hieronymo (a) duo genera Chriſtianorum conſtituta eſſe ſciat, quorum unum, puta Clericorum *mancipatum divino officio, & deditum contemplationi, & orationi ab omni ſtrepitu temporalium ceſſare convenit*. Si cum (b) Cypriano meminerit, *ſingulos divino Sacerdotio honoratos, & in Clerico miniſterio conſtitutos, non niſi altari, & ſacrificiis deſervire, & precibus atque orationibus vacare debere*. Si cum (c) Chryſoſtomo ἀρχῆς χάρισμα, *precum donum* proprium Diaconi eſſe fateatur; cum (d) Ambroſio Sacerdotum Eccleſiaſticorum regulam eſſe, *ut pro omnibus ſupplicent*: cum (e) Juſtiniano Clericos *ad orandum pro populo* in ordinatione *deſtinari*; cum Proſpero (f) *Eccleſiarum principes vitæ contemplativæ poſſe, & debere fieri ſectatores*: ſi tandem cum Gregorio (g) Nyſſeno recolat, orationem dici κορυφαῖον τοῦ χοροῦ τῶν ἀρετῶν *antiſtitam chori virtutum omnium*, a (h) Macario vocari κεφάλαιον πάσης σπουδῆς ἀγαθῆς *totius boni ſtudii caput*: a (i) Chryſoſtomo ſimiliter κεφάλαιον ἀγαθῶν, *caput bonorum*; hæc enim & alia ejuſmodi quicunque animo complectentur, non inficiabuntur, quin ſapienter omnino, in cujuſcumque examine, ad quodcumque Eccleſiaſticum gradum, vel officium, baſis ac fundamentum orationis ſtudium, ac ſcientia ſtatuatur: adeo ut quemadmodum pia omnis actio ab oratione incipere conſuevit, ita & quodlibet examen Eccleſiaſticæ perſonæ de orationis diſciplina primum fiat.

(a) Hieron. ad quemdam Leviſam, refertur 12. quæſt. 1. c. duo ſunt.

(b) Cyprianus epiſt 66.

(c) Chryſoſt. in c. 8. ad Rom.

(d) Ambroſ. in 1. Thimoth. 2.

(e) Juſtinian. Novell. 57. cap. 1.

(f) Proſper lib. 1. de vita contemplat. cap. 13.

(g) Nyſſenus de ſcopo Chriſtian. tomo 2.

(h) Macarius homil. 40.

(i) Chryſoſt. orat. 1. de orand.

§. VI.

Scientia, & eruditio Ordinandi tentanda eſt, & quomodo, & quæ, ubi etiam alia paſſim ſparguntur.

XVI. His *perquiſitis*, inquit prędictum Mediolanenſe (k) Concilium, *examinatores ad ſcientiæ, eruditionſve experimentum deſcendunt, ut autem ij certam ſibi formulam proponant, qua illorum qui examinantur, & literarum doctrinam, & vitæ Clericalis diſciplinam, & rei Eccleſiaſticæ peritiam experiantur: in omni experimenti, examinſve ratione, ſacris Bibliis, Catechiſmo Romano in primis, Concilio Tridentino, ſacrorum Canonum decretis, & aliis Pontificiis conſtitutionibus, Synodiſque cum Provincialibus, tum Diœceſanis utantur, unde ſuas interrogationes hauriant, quibus prout eſt illorum ingenii captus, explorent eorundem & ſcientiarum, & Eccleſiaſticarum rerum notitiam atque uſum*: Prudens ſanè conſilium ut ſimul de ſcientia grammaticali, & Eccleſiaſtica tentetur ordinandus, qui grammaticè ita noſſe debet, ut Eccleſiaſticè ſciat. Quæ verò mox ſequuntur examinatoribus, legis loco eſſe poſſunt, næ tempus inutiliter terant, qua de re infra. Aliud examinatoribus conſilium præſcribitur præſenti tractationi conſentaneum, ut nempe *ſpeciatim longè plura atque adeo pauciora prudentum examinatorum, ac præſertim Epiſcopi, ejuſve, qui examini pręeſt judicio relinquantur, & pro eorum captu, qui ad examen accedant: & pro ordine, quo quis initiandus eſt; & pro ratione locorum quo mittuntur, & pro genere doctrinæ, quam profitentur*. *Qui vero* ea-

(k) Concil. Mediol. ibid.

earum rerum, quæ certis interrogationibus demonſtrata in hac inſtructione continentur, ſe minus eruditos oſtenderint: eos Epiſcopus admoneat, ut diligenter in poſterum is doctrinis incumbant: atque harum ipſarum rerum in primis peritiam, & ſcientiam percipere ſtudeant: itaut cum viſitationis munus, aliave eorum ſtudii, & progreſſus in literis recognitio adhibebitur, rectè periteque omni eo doctrinæ *genere inſtructi comperiantur.*

(a) Concil. Mediol. 5. ibid.

XVII. Sequitur ibidem, (a) *ac primo quidem eum de quo examen faciendum eſt, legere examinatores jubeant, quod experiendo videant, an ille rectè explicateque legat, poſt ſi ordinis, aut recognoſcendæ Clerici cujuſquam in literarum ſtudio progreſſionis cauſa experimentum fit, Grammaticorum more verborum conſtructionem proponant, quo in genere ſi quid is erret, labiturve, ita ut ne pro Grammàticæ quidem ratione illorum uſum, peritiamve teneat, ne propterea eum interturbent, interpellentve, aut impediant, quominus ad propoſitum Grammaticæ inſtructionis modum redire poſſit. Tum verborum, quæ legerit conſtruxeritve ſenſum ab eo quærant; quem ut rectè eliciat, atque exprimat, quod ei legendum proponunt, ejuſmodi ſit, quo tota ſcientia ſenſuſque perfectus concludatur, nihilque in ſe habeat, quod ſub hiſtoriæ intelligentiam cadat, aut ex antecedenti, conſequentive alio capite explicatio exiſtat; deinde ad alia graviora ejus doctrinæ diſciplinæve experimenta examinatores progrediuntur.*

(b) Concil. Mediol. 5. ibid.

XVIII. Pergit deinde prædictum (b) Concilium; & ab iis qui vel primam tonſuram, aut mi- A nores ordines ſuſcepturi ſunt, quærendum jubet, an aliquo impedimento Canonico irretiti teneantur: quæ ſingula impedimenta Canonica recenſet, de quibus nos alio loco dicemus: ſpeciatim quoque ab ordinando quærendum monet, *An ſtipendium belli fecerit, unde cædes hominum exſtiterit, an judicis criminalis in foro laicali officium geſſerit, an ſententiam capitis tulerit, an criminis, cujus nominis* B *quis damnatus ſit, acta, ſententiam, teſtificationeſque dictavit, aut conſcripſerit, an in eo Procuratoris Advocatique fiſcalis munus adminiſtrarit, aliaque exercuerit unde irregularitatis maculam contraxerit*; hæc inſuper inveſtiganda monet, *cum quis ordinem aliquem ſuſcepturus ad examen venit, quamdiu eſt, quo ordinem alium ſuſcepit: ut nemini ad altiorem gradum pateat aſcenſus, niſi in ſingulis aliis* C *inferioris ordinis gradibus congruo temporis ſpatio perſtiterit, ad præſcriptum* (c) *Tridentinæ ſanctionis:* (c) Trident. ſeſſ. 23. de reform. cap. 11. *an vim & naturam, myſteriaque ordinis, quem ſuſcepturus eſt, norit; an item ritus ac cæremonias, quæ ex libro Pontificali adhibentur, cum initiantur: an eorum item ſignificationes ſanctiores: an ſacrarum veſtium, quibus induuntur myſteria item, & ſignificata: an functionum notitia habeat ordinis quo-* D *quiſque initiandus eſt: an earum uſum exercitationemque rectè teneat, cum in literis, tum etiam in cantu: in quo experimento adhibeantur cantus periti.*

XIX. Plura hac ſanctione valde utilia ac neceſſaria ſtatuuntur, quibus perverſa quorundam conſuetudo convellitur, qui contenti de literarum ſæcularium peritia eos interrogaſſe, qui ad ordines ſacros examinandi conveniunt, de ſacris fun-

Digitized by Google

functionibus & myſteriis noſtræ religionis quaſcumque interrogationes omittunt, quaſi verò non Chriſtianæ religionis Doctores, ſacrorum Myſtę probarentur, aut parum intereſſet unumquemque ſui ordinis, ſuæque functionis gnarum, vel ignarum, ordinari, & populi duces in iis in quibus cæteris viam præire, ac lucem præferre debent, cæcos eſſe. Fateor equidem optimum eſſe, ut ſæcularis literaturæ non omnino imperiti ſint, qui ordini Sacerdotali B adſcribuntur, norintque Sophiſticas mundanorum hominum ſtrophas arguere, interrogationes ſtultas eludere, eorumque faſtum retundere. Fateor omnino indecorum eſſe, imo periculoſum, ſi latine neſciant, qui Latina lingua precantur, Latina lingua ſacrificant, Latina lingua publice legunt, cantant, baptizant, abſolvunt, divinaque omnia noſtræ religionis myſteria perficiunt. At multo abſurdius eſt, mul- C to Eccleſiæ Dei perniciosius, ſi muneris ſui ignari ſint qui ſacris ordinibus initiantur: prætermitto quod eum qui linguas illas apud doctos uſitatas neſciunt, ſibi minimè videntur docti, atque ſapientes, ideoque de acquirenda neceſſaria ſibi ſcientia cogitant: ii vero qui linguas doctiorum hominum callent, & ſæculari ſcientia imbuti ſunt, ſuperbiæ typho nonnunquam tumeſcunt, nihilque ſibi deeſſe ſuſpican- D tur, cæteraque alia, quæ ſui officii ſunt, addiſcere contemnunt: quippe cum ([a]) ea ſit divinæ ſcientiæ conditio, ut inſtar grani ſinapis minor omnibus diſciplinis primo appareat, tum flaccidis aliis & marceſcentibus in arborem creſcat; id inquam prætermitto, quod tamen maximi momenti eſt: nam exinde accidit, ut ſæcularium literarum imperiti, ad ea quæ ignorant

([a]) Lege Hieronym. lib. 2. comment. in cap. 13. Matth.

A addiſcenda magis dociles ſint, & cum ingenio ſuo non ita fidant, aliorum conſilia nequaquam aſpernentur. Sed per me licet, ut hujus rei nulla habeatur ratio; hoc vero procul dubio animadvertendum eſt, quam gravia ex ignoratione Sacerdotalis officii accidant mala; puta temeratio Eccleſiaſticæ ordinationis, cæremoniarum violatio, Sacramentorum prophanatio ſacrilega, ſuo effectu caſſa aliquando eorumdem collatio, privatus ſua expectatione populus, Chriſtianæ religionis deformatio, animarum ruina: hæc omnia qui ritè penſaverit, nunquam committet, ut officii ſui ignaros, quantumvis ſæcularium literarum peritos, Sacerdotali ordini adſcribendos ducat.

XX. Maximam adeo veteris Eccleſiæ antiſtites adhibebant cautionem, ut nonniſi ſui officii peritos Clericos ordinationi admoverent: in hoc examinis ipſorum cardo vertebatur: hoc ſedulo ſatagebant: linguarum cognitio vix primis iſtis ſæculis alicujus erat momenti: tunc enim ferè totus Occidens Latinè, Oriens Græcè, vel loquebatur, vel certè intelligebat: ex Orientalibus Latinam, ex occidentalibus Græcam linguam nonniſi pauciſſimi, callebant: totum itaque vel ferè totum examen ordinandorum in diſcutienda uniuſcujuſque in ordine ſuo peritia verſabatur. Dionyſius Eccleſiaſticæ ([b]) Hierarchiæ ordines proſequens, Myſteriorum cognitionem, ac ſcientiam iis, qui ſacris ordinibus initiati ſunt, propriam facit, eiſque peculiariter adſcribit, ([c]) τὰς ἱερὰς ἐπιστήμας, *divinas ſcientias*: pro uniuſcujuſque ordinis perfectione Myſteriorum inſpectionem, ac contemplationem majorem minoremve attribuit. Idem quoque ([d]) epiſtola ad Demophilum

([b]) Dionyſ. toto ferè cap. 5. Eccleſiaſt. *Hierarch.*

([c]) Idem cap. 6.

([d]) Idem epiſt. ad Demophilum.

lum Sacerdotem Myſteriorum noſtræ religionis ignarum, qui divina rituum ſacrorum ſignificata, & auguſta ſacræ legis arcana populo explanare neſcierit, non *ἱερέα* id eſt *Sacerdotem* habendum eſſe cenſet, ſed *δυσμαθόν , δόλιον , ἐμπαικτὴν ἑαυτοῦ , καὶ λύκον*, *inimicum*, *fallacem*, *irriſorem ſui*, *lupumque*; Qui itaque in ordinem Sacerdotalem talem inducunt, ii ex mente Sancti Dionyſii in ovile Dominicum non paſtorem ſed lupum immittunt, non ovium Dominicarum cuſtodem, ſed deprædatorem, non fidelem ſervum, & prudentem, ſed fallacem, ac ridiculum fraudatorem.

XXI. Clemens (a) Alexandrinus Myſtarum eſſe docet Myſteriorum cauſas notas ac perſpectas habere, eoſque, & per Phyloſophiam, quam a Deo hauſerint, aptos eſſe debere ad inquirendam ſacrorum diſciplinam oſtendit: eadem fere plures alii ex antiquis Patribus: ſed ut, quod noſtri inſtituti pars eſt præcipua, hic urgeamus: videamus quid Cyprianus Lectorem Subdiaconumque probaturus exquiſerit, quid præſertim diſcuſſerit; Saturo ſe, cum eum exploraret ad Lectoratus gradum, (b) *die Paſchæ ſemel atque iterum lectionem dediſſe*: *Optatum verò inter Lectores Doctorem audientium*, a ſe factum teſtatur, cum prius examinaſſet, *an congruerent illis omnia quæ eſſe debent in his qui ad Clerum parabuntur*. Nulla hic ſæcularis literaturæ cognitionis mentio; in ſuo quiſque ordine probatur, num functioni ſuæ idoneus, num miniſterio aptus ſit. Aurelianenſe ſecundum Concilium ſimilem examinandi rationem inſtituendam tradit, (c) *Presbyter*, inquit, *vel Diaconus, ſine literis, vel ſi baptizandi ordinem neſciat, nullatenus*

(a) Clemens Alexand. lib. 2. ſtroma. pag. 406. & lib. 1. pag. 285.

(b) Cyprianus epiſt. 24. ad Clerum.

(c) Aurel. 2. c. 15.

A *ordinetur*. In Concilio Toletano octavo circa tempora Martini Papæ primi, regnante in Hiſpania Receſſuintho Rege, (d) *ſollicitè conſtituitur atque decernitur, ut nullus cujuſcumque dignitatis Eccleſiaſticæ deinceps percipiat gradum, qui non totum Pſalterium vel Canticorum uſualium, & Hymnorum, ſive baptizandi perfectè noverit ſupplementum: illi vero qui jam bonorum dignitate funguntur, hujus*
B *tamen ignorantiæ cœcitate vexantur, aut ſponte ſumant intentionem neceſſaria perdiſcendi, aut a majoribus ad lectionis exercitia cogantur inviti: abſurdum ſiquidem eſt eos, qui cæteros ſimpliciores & laicos habent docere (quibus & diſciplinæ & vitæ debent eſſe quoddam ſpeculum) ad alicujus ordinis vel dignitatis promoveri ſtatum, qui legem ignorant, nec literarum ſaltem mediocritate ſunt inſigniti:*
C ** nullus igitur ad ſacra myſteria tractanda veniat indoctus, lotus aliquis, aut ignorantiæ tenebris cœcutiens, ſed ſolus accedat, quem innocentia, & literarum ſplendor reddant illuſtrem: aliter ordinaturis & ordinandis imminet in poſterum Dei, & ejus Eccleſiæ vindicta*.

XXII. Gregorius quoque Summus Pontifex eandem ſententiam ſecutum ſe oſtendit dum ait, (e) *ſed nec Joannem Presbyterum Pſal-*
D *morum neſcium præſumpſimus ordinare, quia hæc eum res minus ſui profectò habere ſtudium demonſtrabat*. Rectè: quis enim ſui eum ſtudioſum credat, qui ſui officii addiſcendi negligens fuerit? ſeptima Synodus (f) Pſalterii cognitionem in Epiſcopo ordinando requirit, ut ab ipſo in omnem poſtea Clerum derivetur. Juſtinianus (g) non ſolum in Epiſcopo ſacræ oblationis, baptiſmatis, aliarumque pre-

(d) Tolet. 8 c. 8. juxta editionem Garſiæ.

* Hæc poſteriora verba obſcura ſunt, & abſunt à quibuſdam editionibus.

(e) Greg. 1. lib. 4. indict. 14. epiſt. 45. Andreæ Scholaſtico.

(f) Septima Synodus can. 2.

(g) Juſtin. Novel. 137. in præf.

Digitized by Google

precum ſcientiam requirit, ſed id videtur in cæteris inferioris gradus Clericis requirere, dum ait, (a) *ſe literas ignorantes nullum ordinem ſuſcipere velle Clericorum videlicet, Presbyterorum, & Diaconorum, tam ſacras orationes docentium, quam Eccleſiarum, & Canonum legentium libros*. Cur enim illiteratos ab ordinibus arceat rationem ſubdit, quia conſtituti in ſacris ordinibus ſacras orationes docent, Eccleſiæ leges promulgant, Canonicos libros legunt, ad quæ Officia nonniſi earum rerum periti debent aſſumi. Appoſitè omnino & ad propoſitum Rhemenſe Concilium ſecundum regnante Carolo magno ſtatuit, (b) *ut quicumque ad gradus Eccleſiaſticos condignè aſcendere voluerit, unuſquiſque intelligeret, qualiter ſecundum poſſibilitatem intellectus ſui, in eo gradu, ubi conſtitutus eſt, Deo militare, & ſeipſum valeret cuſtodire*. Conſentaneè cui conſtitutioni decernit Hincmarus Rhemenſis in capitulis ad Presbyteros parochiæ ſuæ datis anno 852. (c) *Ut unuſquiſque Presbyterorum, expoſitionem Symboli, atque Orationis Dominicæ, juxta traditionem Orthodoxorum Patrum, plenius diſcat; præfationem quoque Canonis, & eundem Canonem, &c.* (d) *Pſalmorum etiam verba, &c. & ſermonem Athanaſii de fide, cujus initium eſt, quicumque: & ſcrutinium, & omnem ordinem baptizandi*: per ſcrutinium autem intelligit, ni fallor, examen illud, quod de præcipuis fidei articulis in Concilio Carthaginenſi (e) quarto dictatum eſt, cui non multum abſimile eſt, id quod in ordinatione Epiſcoporum etiam num inquirendum præſcribitur.

(a) Idem Novel. 6. cap. 4.

(b) Rhemenſ. 2. c. 1.

(c) Hincmarus capitulo 1. capitulatium anni 852.

(d) Idem cap. 2.

(e) Concil. Carthag. 4. can. 1.

§. VII.

Quænam ſpeciatim in candidato Tonſuræ Clericalis examinanda, inquirenda, inveſtiganda ſint.

XXIII. Verum ne plura fruſtra adducamus in rei adeo evidentis probationem, neve ea nobis præripiamus, quæ ad ordinandorum ſcientiam exponendam alio loco nobis dicenda erunt. Videamus quid peculiariter in examine ad Tonſuram ac reliquos ſingulos ordines inquirendum (quamvis aliqua interdum ex iis quæ in examine inferioris ordinis præſcribuntur ab initiandis ſuperiori ordine prudenter quæri poſſe præmoneat) præfigat Mediolanenſe quintum, cujus explicationi inhæremus: (f) *De iis*, inquit, *qui prima Tonſura initiandi ſunt, quæratur, & inveſtigetur, primum quam ob cauſam fieri velint; an ſæcularis judicii vitandi cauſa initiari curent; an contentioſis litibus implicati, an rixam, ſimultatemque exerceant, quod item artificium teneant: quave in arte, quove in vitæ genere hactenus verſati ſint; an tales ſint, qui ſpem præbeant Eccleſiæ miniſtros utiles ſe fore; a quo Sacerdote ſanctioris vitæ magiſtro inſtituti ſint Clericalis vitæ modum; an legere, & pronuntiare, & ſcribere norint; tum in utroque genere de iis periculum fiat, an doctrinæ Chriſtianæ præcepta inſtitutaque ſciant, an Epactæ intelligentiam habeant, præterea an Sacramentum Confirmationis ſuſceperint*.

(f) Concil. Mediolan. 5. conſtit. parte 3. tit. de examinandi ratione.

XXIV. Tota iſta conſtitutio Mediolanenſis explicatio quædam eſt, & illuſtratio Tridentinæ; cum enim Concilium Tridentinum ſtatuat, ut

(a) *ut prima Tonſura non initientur, qui Sacramentum Confirmationis non ſuſceperint, & fidei rudimenta edocti non fuerint; quique legere & ſcribere neſciant; & de quibus probabilis conjectura non ſit, eos non ſecularis judicii fugiendi cauſa, ſed ut Deo fidelem cultum præſtent, hoc vitæ genus elegiſſe*, quinque Clericatus candidati in examine ad Tonſuram expendendas conditiones deſignavit. Primam, ut qui Tonſuram ſuſcepturus accedit, Confirmationis Sacramento munitus ſit; alteram, ut fidei rudimenta edoctus: tertiam, ut legere & ſcribere ſciat; quartam, ut non ſæcularis judicii fugiendi cauſa Tonſuram petat, ſed Deo fidelem cultum præſtandi gratia in Clerum cooptari deſideret; quintam, ut ejus cultus, ac miniſterii ab ipſo præſtandi probabilis aliqua conjectura eluceat. Eaſdem verò conditiones requirit Mediolanenſis Synodus, nam quod de litibus, de rixis, de ſimultate, ac totius vitæ anteactæ conditione, ab eo qui Tonſuram ſuſcepturus eſt, inquirendum præcipit, hæc eo maximè collimare videntur, ut ex iis animadverti poſſit, num ad Tonſuram tanquam ad aſylum perditæ fortunæ confugiatur; num ipſa judicii ſæcularis fugiendi cauſa, aut aliorum inſequendi ſuſcipiatur: itemque ut conjici poſſit qualis ſpes affulgeat, profuturus ne ſit Eccleſiaſtico miniſterio, qui præteritam totam ætatem, in nugis, in quæſtuoſis, in ambitioſis vitæ conditionibus contriverit. Quod pariter de conſulto Sacerdote ſanctioris vitæ magiſtro interrogandum decernit, id propoſito ac intentioni, ejus qui Tonſuram petit, diſcutiendis inſervit, ut exinde judicetur, num temere ac ſine debita deliberatione Clericatum,

A is qui eum poſtulat, amplectitur; ſed de conſulendo ea in re aliquo ſanctioris vitæ magiſtro, dicemus inferius.

XXV. Unum eſt, quod Tridentinæ adjungere videtur Mediolanenſis Synodus, ut ſcilicet a Tonſurando Epactarum intelligentia requiratur; quod ex Capitularibus Caroli videtur excerptum, in quibus ſtatuitur, (b) *de compoto ut veraciter diſcant omnes:* & ex Ca- B pitulis Hincmari Remenſis in quibus jubetur, (c) *ut quiſque Præsbyter compoto etiam neceſſario, & cantu per anni circulum pleniſſimè inſtruatur:* quod eo fine credendum eſt inſtitutum fuiſſe, ut tum Martyrologio legendo, tum Breviario recitando Clerici omnes apti forent: cum enim omnes Clerici, qui ab Epiſcopis non indigni cenſentur ordinatione, beneficio quoque Eccleſiaſtico non indigni judicari de- C beant, ut docet Innocentius (d) tertius; beneficio autem Eccleſiaſtico donati, ad Horas Canonicas recitandas teneantur, ut alibi dicetur: iniquum videtur, ut vel Clericatus prærogativa inſignantur, cujus ſuſceptione ad multa beneficia obtinenda redduntur habiles, qui Horarum Canonicarum recitandarum ordinem minimè tenent: is autem ex Epactarum intelligentia maximè pendet: quamvis jam apud D nos, quibus Breviarii recitandi per ſingulos dies ordo prænotari ſingulorum annorum initio ac typis, mandari ſolet, minus neceſſaria in Clerico ſuſcipiendo hæc conditio videatur. Eaſdem (e) vero conditiones Rothomagenſis Synodus anni 1581. & Burdigalenſis anni 1582. aliæque præſcribunt: addit Rothomagenſis conditionem, quæ cum in omnibus inſpici debeat, tum maximè in Tonſura, quæ eſt janua

Y ad

(a) Trident. ſeſſ. 23. de reform. cap. 4.

(b) Capitul. Caroli lib. 6. tit. 326.

(c) Priorum Capitul. Hincmari cap. 8.

(d) Innocent. 3. cap. accepimus, de ætate & qualit.

(e) Vide & varias recentiores Gallicas Synodos ſuperius citatas.

ad omnes ordines, & in cujus collationis literis teſtimonialibus ipſa exprimi ſolet, (a) ut nempe prima Tonſura non initientur, *niſi qui attulerint in ſcriptis fidele teſtimonium a Parocho, quod nati ſint de legitimo matrimonio*: cujus quoque conditionis cum cæteris ad integritatem Clerici Canonicam neceſſariis (b) Senonenſis anni 1524. Pariſienſis (c) verò anni 1557. tanquam præcipuæ meminit.

(a) Rothomag. tit. de Epiſc. officiis nu. 3. Burdeg. tit. de Sacrament. Ordinis.

(b) Senonenſ. Synod. 1524. apud Bochell. lib. 3. tit. 2. cap. 8.

(c) Pariſienſ. ibid. cap. 9.

XXVI. Prima vero conditio, quod prima Tonſura initiari nemo debeat, niſi qui Sacramento Confirmationis primum conſignatus fuerit, docebitur alibi, ubi de ſuſcipientibus ordines diſſeremus: hujuſque rei ratio pendet ex inſtitutione Chriſti, quæ nobis ex Eccleſiaſtica traditione innoteſcit. Eccleſiaſtica ſiquidem traditio docet neminem Clero cooptandum eſſe niſi Sacramento Confirmationis munitum, & vetus Eccleſiæ traditio olim ferebat, ut ſtatim in baptiſmate, vel quamprimum poſt Baptiſma fieri poſſet, Confirmatio traderetur, ut ex (d) Clemente Ramano, (e) Dionyſio, (f) Melchiade, (g) Ambroſio, (h) Cyrillo Hieroſolymitano, (i) Severo Patriarchi Alexandrino, (k) Hieronymo, (l) Concilio Elibertino, & aliis paſſim teſtimoniis elici poteſt: ideoque cum Neophytus ordinari, vel Clero ſtatim adſcribi prohiberetur; non baptizatum autem Clericum fieri ingens ſemper ſacrilegium habitum fuerit; ideo, inquam, fit, ut nec eum ordinare licuerit, qui confirmatos non eſſet; Hincque (m) Novati ordinationem, qui Sacramentum Confirmationis non ſuſcepiſſet, antiqui tanquam illegitimam reprehenderunt. Neque vero conveniens eſt, ut qui perfectus nondum Chriſtianus cenſetur, is Chriſtianorum primo ordini, Clericorum ſcilicet catalogo inſeratur: at neminem niſi confirmatum, perfectum Chriſtianum haberi (n) alibi docuimus. Neque etiam conveniens fuit, ut qui infirmus adhuc eſſet, nec adverſus perſecutores pro fide tuenda munitus, in Clericorum, id eſt fidei Doctorum numerum referretur: neque enim niſi fortibus, ac Sacramenti Confirmationis præſidio munitis debetur hæc honoris prærogativa: quod enim ait Sponſus in Canticis Canticorum de Sponſa, (o) *Si murus eſt, ædificemus ſuper eum propugnacula argentea; ſi oſtium eſt, compingamus illud tabulis cedrinis*: hoc Chriſtiano cuivis aptari poteſt, ſupra quem nempe nec Chriſtianæ Eccleſiæ propugnacula aptè conſurgunt, nec tabulæ cedrinæ conſentaneè compinguntur, niſi per Confirmationis Sacramentum murus ipſe factus fuerit; niſi per Baptiſmum oſtium Eccleſiæ ingreſſus ſit. Quod ſi (ut his verſibus indicat Alcimus (p) Avitus de laude caſtitatis ad ſororem

Cœlorum regnum quæ Chriſti
Eccleſia facta eſt,
Virginibus ſacro ſignatis Chriſmate confert.)

Monachæ velari ac conſecrari non debent, niſi ſacro ſignatæ prius Chriſmate fuerint, quia perfectionem Chriſmatis debent prius obtinuiſſe, quam per profeſſionem religioſæ vitæ, inferiorum Chriſtianorum plebem ſupergrediantur; multominus Clerici aliqui promoveri debebunt, qui non prius perfectionem univerſæ Chriſtianæ plebi debitam per Sacramentum Confirmationis attingerint.

(d) Clemens conſtit. Apoſt. lib. 3. cap. 16.

(e) Dionyſ. cap. 2. eccleſ. hierarch.

(f) Melch. ep. 1.

(g) Ambroſ. lib. 3. de Sacram. cap. 1. & 2.

(h) Cyril. Hieroſol. Catech. 3. Myſtag.

(i) Severus in rito Baptiſm.

(k) Hiero Dialog. adverſus Lucifer.

(l) Concil. Elibert. cap. 38. & 77.

(m) Lege apud Euſeb. lib. 6. cap. 35.

(n) In Vindiciis cenſuræ pariſ. cap. 2. lib. 2. §. 8.

(o) Cantic. 8.

(p) Avitus lib. 1. de laude caſtitatis cap. 19. tom. 8. Biblioth. Patrum.

XXVII. Altera conditio, quod quod nempe Tonſura initiandus fidei rudimenta ſcire debeat, proin-

deque de iis interrogandus ſit, probatione non indiget: quis enim non turpe cenſeat ea a Clericis ignorari, quæ a Chriſtianis omnibus nefas eſt ignorari? quis non majorem in ſuperiori ordine Myſteriorum religionis noſtræ ſcientiam neceſſariam eſſe fateatur, quam inferiori? At vero repetitis olim ſepties ſcrutiniis, & diligenti examinatione, docent Albinus (a) Flaccus, Amalarius (b) Fortunatus, (c) Rupertus, (d) Honorius, & alii Eccleſiaſtici ſcriptores uniuſcujuſque ſcientiam probatam, antequam per Baptiſmum fidelis populi numero ſociaretur; nec ullum olim in eum cœtum admiſſum fuiſſe, niſi qui perité de fidei rudimentis quæſitus reſpondiſſet: itaque nec in ſuperiorem populo fideli Clericorum ordinem aliquis per Tonſuram recipiendus eſt, niſi qui fidei rudimenta, apprimè edoctus ſit. Quod ſi ſapienti, & ſancto viro viſa vera eſt hæc ſententia, (e) *vehementer Eccleſiam deſtruere meliores Laicos eſſe quam Clericos*: quam verior iſta, nihil Eccleſiæ Dei magis officere, quam in fidei myſteriis doctiores eſſe Laicos quam Clericos: hinc enim accidit, ut qui regere debeant, regantur: & ii regere velint, qui ex ſuo ſtatu parendi neceſſitas incumbit: ſicque mutato rerum ordine, nec imperandi, nec obtemperandi leges ſerventur. Poteſtne vero rationabilis ſpes ulla affulgere, eum qui Tonſuram ſuſceperit, officii ſui peritum fore ac ſtudioſum, qui Chriſtianæ religionis diviniſſima myſteria neglexerit, eaque addiſcere contempſerit, quorum cognitionem & ſalutis neceſſitas, & Chriſtiani nominis profeſſio, ab ipſo exigebant? In hujus quoque rei confirmationem adduci poteſt, quod habet Synodus Lingonenſis habita anno 1404. (f) *Qui tonſuratur*, inquit, *debet priùs addidiciſſe primam tabulam qua pueri inſtruuntur, Alphabetum, Pater noſter, Ave Maria, Credo in Deum, & etiam Septem Pſalmos Pœnitentiales*; ſanè Chriſtus Dominus Petrum ad Apoſtolatum vocaturus, egregium examinis inſtituendi ſpecimen præbet, dum eum primo de fide, tum de charitate interrogat, (g) *quem dicunt homines eſſe filium hominis? vos autem quem me eſſe dicitis?* en interrogatio de fide: (h) *Petre amas me?* en interrogatio de charitate.

(a) Albinus de Sabbato Paſchæ.
(b) Amalarius lib. 1. de Eccleſiaſt. off. cap. 8.
(c) Rupert. lib. 4. de divinis offic. cap 18.
(d) Honorius in gemma animæ lib. 3. cap. 53.
(e) Hieronym. in cap. 2. epiſt. ad Titum, tomo 6. quod de inferioribus etiam Clericis dictum vult, ut doctrina laicos præcedant.
(f) Synod. Lingon. apud Bochell. lib. 2. decret. Eccleſ. Gall. tit. 2. cap 12.
(g) Math. 16.
(h) Joan. 21.

XXIX. Tertia conditio ut ſcilicet Tonſuræ candidatus legere ſciat, & ſcribere, rationi omnino & æquitati conſentanea eſt: tum quod alphabeti, & illiterati Clericalibus officiis inepti ſint, nec Horas Canonicas recitare, nec divinas preces cum choro cantare, nec pſallere norint, quæ tamen ſunt præcipua Clericorum omnium officia, ut alibi dicetur: tum quod cum Clericatus janua ſit ad reliquos ordines, nec ulli Tonſura initiari debeant, qui non ſacris aliquando ordinibus digni, & Eccleſiæ profuturi judicentur: quæ ratio eſſe poteſt, ut ii ad Tonſuram admittantur, qui nullum ſui in iis addiſcendis, quæ ſcientiarum confecutioni neceſſario præmitti debent, experimentum dederint? quorum nullus adhuc profectus fuerit? quorum ingenium probatum non ſit? ideoque hoc ſaltem in Tonſura inſigniendis conſtare æquum eſt, quod ſcribere ac legere ſciant: imo ſi jam adulta fuerint ætate, placet mihi prudentiſſimi cujuſdam Antiſtitis obſervatio, ut iis, quorum non pro ætate majores profectus fuerint minimè recipiantur, ne videlicet fruſtra eis Tonſura con-

feratur, quos nulla ſpes ſit majoribus ſcientiæ incrementis promerituros reliquam Eccleſiaſticorum graduum acceſſionem, vel Eccleſiæ Dei, cujus bonis, ſtatim atque Tonſuram ſuſceperint, ali, ditarique poſſunt, aliquando profuturos. Itaque pro hac conditione firmanda, diſtricte vetuit Bonifacius octavus. (a) *Ne quis Epiſcopus infanti, vel illiterato Tonſuram Clericalem conferret*, ita ut *qui contra fecerit, in eo, in quo peccaverit, puniatur, per unum annum à collatione Clericalis Tonſuræ dumtaxat noverit ſe ſuſpenſum.*

(a) Bonifacius 8. cap. fin. de temporibus Ordin. in 6.

XXX. Quarta conditio hoc tempore maximi eſt momenti, & præſertim examinada, ut nemo ſcilicet judicii ſæcularis fugiendi cauſa, vel alterius temporalis rei gratia ad Tonſuram ſe conferat, ſed unuſquiſque eo ad ipſam ſuſcipiendam feratur animo, quo maximè decet, puta, ut Deo fidelem cultum præſtet: adeo enim jam paſſim aliquorum inolevit temeritas, & religionis contemptus, ut non ad Tonſuram modo, verum etiam ad omnes ordines ſolius temporalis beneficii, vel otii, vel honoris gratia ſe conferant: Tonſuram vero præſertim, eo tantum fine, capeſſant, abutentes ſacra iſta deſignatione in Clerum ad ſua commoda, Epiſcopalem benedictionem ad prophanas ambitiones convertentes, Eccleſiæ expectationem fruſtrantes, evertentes myſticum ceremoniæ iſtius ſenſum mendacii Eccleſiaſtica: quæ in Tonſuræ collatione funduntur, verba preceſque arguentes, profeſſionem Clericatus temerè ipſi ementientes, ejuſque prærogativam injuſtè ac fraudulenter uſurpantes: Quos proinde neſcio quis à letali noxa excuſare poſſit, quos injuſtitiæ, ſacrilegii, publici mendacii, abuſuſque rei ſacræ non levibus criminibus conſtrictos teneri oſtendimus. Nulla vox tot crimina velare poteſt, nulla ratio tueri; quis enim levem materiam cenſeat, prophanationem rei ſacræ, violationem totius Clericatus, promiſſionem coram tota Eccleſia fallacem, uſurpationem alieni juris, ordinis Clericatus perturbationem? quis adeo perfrictæ frontis defendere audeat levè crimen eſſe ambitionem illam ac avaritiam, quæ ſacros ritus contra Eccleſiæ intentionem in ſua commoda, honoreſque detorqueat? quis non illud crimen ſacrilegæ temeritatis arguat, per quod publica benedictio eaque myſtica, caſſa, myſterio vacua, inanis, infructuoſa reddatur, itaut, quod gravius etiam eſt, in pluribus mendacii coargui poſſit? Quis non mendacium in Spiritum ſanctum, publicam illam Clericlaris puritatis profeſſionem, quæ fit Deo, ſpectantibus Angelis, audientibus Sanctis, ſtipulationem firmante Eccleſia, acceptamque habente Epiſcopo, eſſe credat, ſi ab ea diſcordet profitentis animus, & tum cum emittitur ſæcularis vitæ inhærente deſiderio revocetur, ſeu contrariis votis rejiciatur? Quis Clericorum privilegia omnia rem levem eſſe, aut minimi momenti exiſtimet? Quis ea conferri debere cenſeat, niſi quibus Eccleſiæ bono Clericalibus officiis deſervire placet? Quis jus beneficiorum obtinendorum veluti teruncii unius, aut alterius parvi faciat, illudque levius æſtimet, quam ut in ejus uſurpatione injuſta peccati lethalis noxam eſſe credat? niſi forte gravis materia eſſe creditur, ſi quis aureum verbi gratia nummum injuſtè ſibi vendicarit, aut jus unius aſſis quotannis recipiendi injuſte acquiſerit, levis autem materia cen-

ſea-

ſeatur, ſi quis ſibi non debitum beneficii obtinendi jus Tonſuræ ſuſceptione velit injuſtè acquirere, & aditum ad omnes Eccleſiaſticos honores contra Eccleſiæ, ad quam eorum diſtributio ſpectat, expreſſam voluntatem, temerè ſibi patere cupiat.

XXXI. Quare ex natura rei, in quam nulla cadere poteſt diſpenſatio, non poteſt quis ad Tonſuram recipi, qui animum à Clericali profeſſione pro eo tempore averſum habeat, qui nuptias cogitet, qui ſæcularis vitæ ſtatum ſibi amplectendum proponat: ſi talis recipitur, ſacrilegium committitur, & injuſtitia: beneficia Eccleſiaſtica indignis, & nolentibus militare in Eccleſia Dei, obtinendi facultas datur: confidentiarum in beneficiis committendarum via aperitur: hæreditariæ in iiſdem ſucceſſioni janua recluditur: privilegiorum Clericalium jacturæ occaſio præbetur; laicique de iſtis privilegiis conquerendi materia ſuppeditatur: nervi diſciplinæ Eccleſiaſticæ remittuntur, ac relaxantur: ad Clericatus contemptum, & Clericalis ordinis infimiam janua panditur: ſuſque deque omnia verti neceſſum eſt, ubi fundamenta ſtatus Clericalis concutiuntur, & magna in progreſſu aberratio continget, ſi vel à limine aberretur. Zelo ſecundum prudentiam ductus mihi videtur Navarrus, dum tam de iis qui ad Tonſuram nullo Clericalis vitæ deſiderio accenſi ſe conferunt, quam de Epiſcopis qui tales ad Tonſuram Clericos promovent, hæc habet; de prioribus quidem, ([a]) *Sequitur compluribus, qui prima Tonſura, aut quatuor minoribus initiantur, ſatius fore ipſo ordinationis die frangere crura quam prima Tonſura, aut quatuor minoribus* A *ordinari: tum propter proxime dicta, &c. tum quod non ſe ordinant ad finem debitum, nimirum ut ſerviant Deo in officiis Eccleſiaſticis, quandoquidem non intendunt initiari ſacris, aut munia ſacra, ut tales, ſubire, &c.* De poſterioribus vero, *ſequitur magna laude dignos eſſe Epiſcopos, qui primam Tonſuram, & quatuor minores non conferunt, niſi ei qui per ſe, ſi fuerit adultus, aut per pa-* B *rentes, ſi puer, juraverit ſe velle ad majores legitimo tempore aſcendere: è diverſo vero vituperio dignos eſſe eos, qui nullo prævio examine facilius omnibus petentibus eos conferunt, quam in macello conferuntur carnes illas pro ſuis nummis petentibus.*

([a]) Navarrus de orat. & horis Canon. cap. 7. num. 15.

XXXII. *Quo* itaque *affectu, ac propoſito* (ut cum Concilio ([b]) Colonienſi loquar) *accedant ordinandi videndum, accurateque in-* C *veſtigandum: num videlicet Dei cauſa tantum, an potius ſuæ commoditatis gratia ad ordines capeſſendos aſpirent, quærentes quæ ſua ſunt, non quæ Jeſu Chriſti. Quid enim eſt ſua quærere & non quæ Chriſti ſunt, niſi cum tales non gratis Deum diligunt, non Deum propter Deum quærunt, temporalia commoda ſequentes, lucris inhiantes & honores ab hominibus expetentes: quiſquis ergo talis eſt,* D *non Dei filius, nec ovili Chriſti idoneus Paſtor futurus, ſed mercenarius eſt, ubique Deus hominis intentionem, & mentem ſpectat, quam Chriſtus in Evangelio lucernam corporis, atque oculum vocat: qui ſi ſimplex fuerit, totum corpus lucidum erit: ſin autem fuerit nequam, totum corpus tenebroſum erit: quare ſi lumen (quod in initiando eſt) tenebræ ſunt, ipſæ tenebræ quantæ erunt?*

([b]) Conc. Colonienſe 1. parte 1. c. 21.

XXXIII. Sed de fine atque intentione ordinandorum plura inferius dicemus, tam de Tonſura ſpeciatim urgeamus eam non temporalis ullius boni ſpecie, non humana ulla ratione ſuſcipiendam eſſe: præclarè ſanè huic malo Concilium (a) Burdegalenſe ab Eminentiſſimo Cardinale de Sourdis celebratum occurrit, cujus decretum referimus, ut & morbum & remedium, quæ duo nobis graphice depingit, agnoſcamus, *In nulla re profecto*, inquit, *magis elaborant hujus ſæculi homines, quam ut filii præcipuè deformes, & ad ſæcularia negotia inepti, in ſortem Domini aſſumantur, ad beneficia certe non ad officia Eccleſiaſtica, quacumque ratione, cum eos non vocet Dominus, promovendi: unde omni capite languido, & omni corde mærenti cætera membra rigent Eccleſiæ Dei*. En morbus, jam audi remedium. *Ut igitur vocatio votis reſpondeat, probata prius, & ex petitione Parochorum confirmata neceſſitate Eccleſiæ & utilitate: quicumque ad primam Tonſuram eligi petunt, ejus ſint ætatis, in qua quid agant, & quam viam ſibi aperiant, plenè dignoſcere poſſint, oportet, &c. De propenſione denique ad vitam Eccleſiaſticam debitam a Parocho, & de præceptoribus atteſtationem afferre teneatur, & ne levitate ductus funes ſibi putet caſuros in præclaris, ejus animum tentari, ideoque certæ cuidam Eccleſiæ adſcribi, ut in ea diebus Dominicis, & feſtis ſolemnibus habitum Clericalem geſtet, &c. De quibus cum ab eodem atteſtatio relata fuerit ordinationum tempore ad Tonſuram demum ſi alias idoneus repertus fuerit promoveri poſſit, &c.*

(a) Conc. Burd. a. c. 6. de ordinatum. 1.

XXXIV. Nolim quidquam de remedio definire, cui plura alia (b) decreta conſentiunt: at certiſſimè ſcio occurrendum eſſe diligentiſſimè huic malo, ne latius ejus contagio ſerpat, & Eccleſiam diutius inficiat: præſtaret forte, quod conſulit (c) Navarrus, præcipit Tarentina (d) Synodus, ut pueri per alios, adulti per ſeipſos, puritatem intentionis ſuæ juramento confirmarent. Quoquomodo vero cavendum potiſſimum, & juxta Tridentinam (e) expreſſam definitionem obſiſtendum, ne videlicet ulli judicii ſœcularis fugiendi cauſa ad Tonſuram confugiant, & criminis impunitatem, vel vindicandi ſe facultatem ſanctioris ſtatus prærogativa quærant: abeſſe debet a tam ſanctà profeſſione ſuſpicio omnis mundanæ prudentiæ, quantomagis fraudis, & injuſtitiæ? Liberi debent eſſe a crimine, nexibuſque curialibus, qui per Tonſuræ ſuſceptionem a ſæcularis curiæ cognitione eximuntur. Nec recens iſta querela, quæ eſt Stephani Tornacenſis, ante quingentos annos, epiſtola ad magnum quemdam Prælatum, ubi graviter ferre ſe oſtendit, quod (f) *nonnulli ut poteſtatum ſæcularium juriſdictionem devitent, Tonſura tantum, vel minoribus ordinibus, dolo inter Clericos ſeſe ſimulant aggregari*. Quod ſi jus (g) non patitur aliquem militiæ ſe dare litis cauſa, imo jubetur exauctorari, qui eo animo militiæ ſe dedit, ut ſub obtentu militiæ ſe pretioſiorem, adverſario faceret: quanto magis puniendus eſt, qui re ſacra ad rem temporalem abutitur, & ſacratiſſimum ordinem perverſa intentione commaculat, ejuſque privilegia revocationis violationiſve periculo exponit. Imo nec beneficiorum, aut dignitatum Eccle-

(b) Synodus Diœceſan. 5. Vercellenſis præſide Franciſco Bonhomio decreto 31. & alia.

(c) Navarrus ſupra.

(d) Tarentina Synodus a Bonifacio Cardinale Cajet edita, & promulgata tit. 26. cap. 2.

(e) Trident. ſupra.

(f) Steph Tornacenſis epiſt. 12. ad magnum quemdam Prælatum.

(g) l. 4. 6. non omnis ff. de re militari, & l. 4. C. eod.

Eccleſiaſticarum cauſa Tonſuram Clericalem ſuſcipere duntaxat fas eſt: jubet ſiquidem octava Synodus (a) generalis, ut ad Eccleſiaſticos gradus aditus ei omnino præcludatur, & de temerè acquiſita dignitate deturbetur, qui cujuſvis honoris, vel dignitatis Eccleſiaſticæ conſequendæ cupiditate ductus, Clericum ſe, aut Monachum attonderi curaverit, ſed unumquemque διὰ τὸ καλὸν τῆς κατὰ Χριστὸν πολιτείας, *bono diſciplinæ circa Chriſtum*, inductum ad Tonſuram accedere neceſſarium putat: jure quidem: cum enim finis mediis deterior eſſe non debeat, & Clericatus ſpiritalis profeſſio temporalibus bonis ſuperior ſit, non propter hæc illa, ſed propter illam hæc expetenda ſunt.

(a) Synodus 8. can. 5.

XXXV. Vetuſtiſſima autem adverſus Clericos primis ſæculis querimonia erat, quod plurimi metu ne in milites referrentur, ſe ipſos Clericatus ordini inferrent, teſte (b) Baſilio: plurimi, ut Curialium onus fugerent, in Clerum ſe cooptari peterent ut paſſim in (c) legibus adverſus curiales latis, ne in Clericos ordinari poſſent, videre eſt. A quo ſibi ut caverent Imperatores, (d) ac Pontifices, nullum ex iis qui militiæ, vel curiæ obſtricti eſſent, recipiebant, niſi prius probata in Monaſterio ſincera eorum Deo ſerviendi voluntate, aliquo tempore ibi converſati fuiſſent, ut alibi ſuo loco fuſius oſtendetur: eique qui privilegium quæreret Sacerdotii, *ut onus curiale devitaret, patria, atque avita omnium facultatum poſſeſſione concedendum erat*, ut expreſſe docet (e) Ambroſius, & (f) Imperatoriæ leges oſtendunt: ſimili itaque ferè ratione ad retundendam eorum calliditatem, qui judicii ſæcularis fugiendi cauſa ad Clerum ſe conferebant, ſtatuit (g)

(b) Baſilius ep. Can. Chorepiſcopis.

(c) Conſtant. l. 3. C. Theod. de Epiſcopis & Clericis.

(d) Vide eandem legem conſt. Joan. Diac. lib. 2. vitæ Greg. num. 25. & 36. & Greg. lib. 7. epiſt. 12. Epiſcop. Siciliæ de lege Mauritii, & alios.

(e) Ambr. adverſus Symm.

(f) l. 3. & 2. C. Theod. de filiis militum.

(g) Trident. ſeſſ. 23. de reform. cap. 6.

A Tridentina Synodus, ne fori privilegio gaudeant inertes, & otioſi Clerici, qui nulli, ex mandato Epiſcopi, Eccleſiæ adſcripti deſerviunt, qui ab habitu & Tonſura Clericali geſtandis abſtinent: ſed hac de re alibi fuſius ſuo loco.

XXXVI. Omnino itaque neceſſum eſt, ut nemo ad primam Tonſuram admittatur: niſi qui Clericalem animum pro eo tempore habuerit: & ut, juxta Concilii (h) B Moguntiaci tempore Caroli magni Canonem, *nullus tondeatur ſine legitima ætate, & ſpontanea voluntate*. Exquiratur proinde ſedulo uniuſcujuſque voluntas, qui ad Tonſuram petendam accedit, utrum ſæcularibus deſideriis renuntiare, utrum cœlibatum aliquando vovere, utrum Clericaliter vivere, Eccleſiaſticamque diſciplinam ſectari velit, & quod Abrahamo ad perfectiorem vitam tendendi dixit Do- C minus, (i) *Egredere de terra tua, & de cognatione tua, & de domo patris tui*: idem Clericatus candidatis seriò inculcetur, quibus nempe omnem mundanæ converſationis, ac ſæcularium negotiorum curam abjicere neceſſum eſt: quemadmodum enim prædicto viro ſancto, quæ ei facienda eſſent, vel exaggeratione quadam Dominus propoſuit, & ut ait Ambroſius, (k) *quamvis ſatis fuiſſet dixiſſe, de terra tua,* D *ibi enim erat exire de cognatione, exire de paterna domo: ſed ideo addidit ſingula, ut ejus affectum probaret: ne fortè, aut imprudenter cæpiſſe videretur, aut fraus aliqua mandatis cœleſtibus pararetur*. Ita quoque non globatim, ſed ſigillatim a prima Tonſura initiando inquirenda ſunt ſingula, quæ Clericis neceſſario ſervanda ſunt, ut ejus probetur animus, utrum ad ſingula paratus ſit, & ad omnem Clericorum legem obſer-

(h) Mogunt can. 21.

(i) Geneſ. 12.

(k) Ambroſ. lib. 1. de Abrah. cap. 2.

obſervandam bene affectus; ne aut temere incepiſſe, aut leviter propoſitum deſeruiſſe aliquando credatur: & (ſi in ſuſcepto Clericali ſtatu permaneat) aut in officio ſuo negligens, aut in vita ſua nihil minus quam Clericus videatur. Quamvis enim eum qui prima Tonſura inſignitus eſt, nulla lex ad permanendum in eo quem elegit ſtatu adſtringat: ſi tamen ſine cauſa Clericatus ſtatus ſemel ſuſceptus deſeratur, proculdubio mutatio iſta deſerentis levitatem, animique inconſtantiam denotat, vixque a peccato excuſari poteſt: obſecrante Apoſtolo ([a]) *ut dignè ambuletis vocatione, qua vocati eſtis*, & docente Domino, ([b]) *neminem mittentem manum ad aratrum, & reſpicientem retro, aptum eſſe regno Dei:* quod ſi divinæ providentiæ arcana inſcrutabilia ſcrutari tamen licet, expluribus, qui abſque cauſa a Clericali ſtatu deſtruerint, præſertim ſi antea bonis Eccleſiaſticis ditati fuerint, paucos reperias, qui non vel malè perierint, vel non inter ſæcularium negotiorum vortices graviter periclitati fuerint. Plures ego numerare poſſem: ſed vetuſtiora magis placent exempla: &, ut Julianum ([c]) Apoſtatam ſileam, qui poſtquam ad Lectoris in Eccleſia gradum atque officium fuiſſet ſublimatus ſtatum ſuum deſerens religionem exuit, ubi Imperatoriam purpuram induiſſet, in qua & peſſimè vixit, & infeliciter periit, Hoc memoratu dignum exemplum prætermittere non poſſum, quod notavit ([d]) Thomas Walſingham, Aimerici ſcilicet de Monte forti, qui Clericatui renuntians, & miles effectus paulo poſt mortuus eſt. Addo in Synodo ([e]) Nucerina, aliiſque prudenter ſtatutum, ut *qui Clericalem habi-*

(a) Ad Epheſ. 4.

(b) Lucæ 9.

(c) Nazianz. orat. 3. adverſus Julianum.

(d) Thomas Walſingh. ad annum 1282.

(e) Synod Nucerina Simonis Lunadori, de Sacramento Ordinis num. 8.

A *tum Epiſcopi auctoritate ſuſceptum, eo inconſulto depoſuerit, non ſolum graves, ejuſdem arbitrio, pœnas luat, ſed ſciat etiam ſe omni ſpe ulterius in ordinibus progrediendi, aut eundem habitum obtinendi cariturum.*

XXXVII. Verum fuſior ſum in una iſta conditione neceſſaria in Tonſuræ examine adeo commendanda: plura tamen habeo, quæ adjungere poſſem, ita mihi hoc
B omnimodè curandum videtur, ut nihil nimium hac de re dici poſſe videatur, puta in re tanti momenti, & adverſus tantam noſtrorum temporum negligentiam: loquendi tamen modum ſervandum tandem cenſeo, & ultimam in Tonſuræ examine diſcutiendam conditionem, confirmo, ne videlicet ullus ed eam admittatur, niſi qui probabiliter Eccleſiæ profuturus credatur: ad quid enim admittetur in Clerum qui ad
C Cleri miniſteria ineptus cenſebitur? ad quid privilegiis Cleri decorabitur immeritus? ad quid beneficiis obtinendis reddetur idoneus, qui nunquam erit ad officia? rectè mihi pro hac conditione ſtabilienda præcepiſſe videntur ſtatuta Synodalia Eccleſiæ Rhemenſis, edita, ut fertur, ſedente Epiſcopo Sonnatio, quem Flodoardus anno 600. refert ordinatum, ([f]) *Ut nulli Tonſura detur, niſi idoneo, & ad ſacros*
D *ordines poſtea probabiliter aſcenſuro: quod enim opus mittere panem filiorum canibus, & ſpiritalia mundi amatoribus?*

(f) Sextur à Synodal. Eccleſ. Rhem. tom. 3. Concil. Binii parte 2. Flodoardus lib. 2. hiſtoriæ cap. 5.

§. VIII.

§. VIII.

Quænam in examine ad minores oadines quærenda, & perveſtiganda ſint.

XXXVIII. His vero in Tonſuræ examine jactis neceſſariis, ad totius ordinationis ædificium, fundamentis, facilè eſt cætera ſuperſtruere, quæ ordinationis legitimæ compagem, ac ſtructuram perficiant. Ut a minoribus ordinibus incipiam, quid in examine ad iſtos ordines obſervandum ſit, paucis ex Tridentino petitis conditionibus Concilium quintum Mediolanenſe complectitur, (a) *De iis vero, qui in minoribus ordinibus adſcribi volunt, quæratur, experiundoque cognoſcatur, an ſaltem primordia Grammaticæ, & linguam Latinam intelligant; an ſcientiæ ſpes tales eos oſtendat, qui digni ſint, ut ad majores ordines aliquando aſcendant*. Gemina ſunt iſta iis Tridentini Concilii verbis, (b) *Minores ordines iis qui ſaltem Latinam linguam intelligunt, &c. conferantur, &c. cumque hinc ad altiores gradus, & ſacratiſſima myſteria ſit ingreſſus, nemo iis initietur quem non ſcientiæ ſpes, majoribus ordinibus dignum oſtendat*: quod autem ibidem Tridentinum a minoribus ordinibus initiandis requirit, ut aſcendentes de gradu in gradum, in vitæ quoque merito, & doctrina accreſcant, aſſidui in Eccleſia miniſtrent, Præsbyteros vel alios in Superioribus Ordinibus conſtitutos magis revereantur, crebriuſque quam antea corpori Chriſti ac ſanguini communicent: hæc magis ad teſtimoniorum ab ordinandis exigendorum neceſſitatem, quam ad examinis diſtrictam legem attinent. Legatur quoque Concilium Burde-A galenſe (c) ultimum de examine & probatione ordinandorum ad minores ordines. Legantur innumeræ penè aliæ, Gallicæ, Italicæ, & aliarum nationum Provinciales, aut Diœceſanæ Synodi.

(a) Conc.Mediol. conſtit.parte 1.tit. de examin. ratione.

(b) Conc. Trident. ſeſſ. 23. cap. 11. de reformat.

(c) Conc. Burd. a.cap.6.num.5.

XXXIX. Porro iis Conciliorum decretis in promovendis ad minores ordines duo præcipuè examinanda jubentur, puta Grammaticæ, ſeu linguæ Latinæ intelligentia: & ea ingenii bonitas, atque B operæ in literis navandæ ſpes, quæ ſcientiam majoribus ordinibus ſufficientem præferat. Rationem aſſignat Concilium (d) Tridentinum, quod a minoribus ordinibus *ad altiores gradus, & ſacratiſſima myſteria ſit ingreſſus*, quod quidem de Lectoratu affirmat expreſſe (e) Nazianzenus, & de omnibus ordinibus minoribus, ſaltem obſcurè, ii (f) omnes, qui in minoribus eos probari volunt, qui ad majores C ſunt aſcenſuri. Exinde autem ſequitur, hujus, quæ in Presbytero requiritur, neceſſariæ doctrinæ, quædam ab iis ſpecimina oſtendi debere, qui ad minores ordines cupiunt promoveri: ne fruſtra in eos minor ordo dicatur collatus, qui ad majorem ineptus ſemper futurus ſit. Adde quod Grammaticæ quoque peritia, & aliqua ad iſtorum ordinum functiones literarum ſcientia requiratur: *ſine quibus*, ut ait (g) D Gelaſius epiſtola ad Epiſcopos, per Lucaniam & Brutios conſtitutos, *vix fortaſſis oſtiarii poſſit quis implere miniſterium*: Lectoris verò, ad quem diſtinctè Scripturas ſacras legere, & rudimenta noſtræ religionis explicare ex officio convenit (ut ſuo loco dicemus) quomodo quis Grammaticæ ignarus, & myſteriorum noſtræ religionis inſcius, munere fungi poterit? Idem de Exorciſtis conjiciendum eſt quos præ-

(d) Conc. Trident. ſupra.

(e) Nazianzen: orat.20.in laudem Baſilii.

(f) Caius epiſt. unica in fine Sylveſter in Co[...] I. Rom.cap.5. Siric. epiſt.1, cap.8-9 & Z[...] epiſt. 1. cap. 3. Leo epiſt. 85. & alii paſſim.

(g) Gelas. epiſt. Epiſcopis per Brutios,& Lucan.conſtit. cap.3.

præterea prudentia non orbatos eſſe decet: idem de Acolythis, qui baptizandos, confirmandoſque inſcribunt, & in ordinem diſponunt, qui in ſacrificio Miſſæ Sacerdoti reſpondent, ac miniſtrant, qui materiam Euchariſtiæ, remotè ſaltem, præparant, ut ſuo quoque loco exponetur.

§. IX.

Quænam in examine ad ſacros omnes ordines quærenda.

XL. Qui vero (ut ſimul cum Concilio Mediolanenſi, (a) quod præ manibus explicandum habemus, ad ſuperiorum Ordinum examen feſtinante, ipſi quoque feſtinemus) *ſacris ordinibus, utpote Subdiaconatu, Diaconatu, Sacerdotio initiandi ſunt, cum ornati excultique iis virtutibus eſſe debeant: quæ in Clericis inferiorum ordinum requiruntur: ſicut ad altiorem ordinis gradum aſcendunt, ita virtutum, & probitatis, & doctrinæ quodam quaſi aſcenſu præſtare debent, quamobrem hoc in primis ordinatores videant, an qui Ordinis Sacramento initiantur, per ſingulos illius gradus, & in vitæ ſpiritualis diſciplina majorem progreſſionem fecerint, an Breviarium, anque ſacra Biblia, Concilium Tridentinum, & Provincialia quoque, Synodos Epiſcopi Diœceſani, Catechiſmum Romanum, Rationale divinorum officiorum, & libros aliquos de vitæ ſpiritualis rationibus conſcriptos, ſui muneris uſui accommodatos habeant.*

(a) Concil. Mediol. 5. ſupra.

XLI. Præclarum ſanè prius iſtud conſilium, ut de profectu ſingulorum, tam in ſcientiis, quam in Clericali diſciplina, & Chriſtianæ pietatis officii quæſtio diligens habeatur: ita enim mihi perſuadeo, Clericos qui in minoribus ordinibus ad majores probandi militant, ſi animum in ſcientiæ ſtudio, pietatis, ac diſciplinæ remiſerint, tunc cum maximè fervere deberent, negligentiores utique poſtea futuros, & Eccleſiæ Dei minus utiles: ideoque cum examen ordinandorum non virium tantum atque habituum, ſed voluntatis probatio ſit, & ſagax de futuris actibus divinatio, eos qui ita negligentes reperti fuerint, etſi fortè aliqui alii ſcientia ipſis inferiores admittendi videantur, qui conatu omni ad ſcientiæ ſtudia ac diſciplinæ contenderint, eos tamen rejiciendos eſſe: tum quod ſicut illorum diligentia remuneranda eſt, ita eorum punienda negligentia: tum quod ab illis majores profectus in dies expectentur, ab his vero pejora omnia timeantur: neque enim animus unquam humanus eodem gradu ſiſtere poteſt, ſed vel ad altiora conſurgit, vel ad decliviora delabitur; & ubi ſemel alicujus animum otium, ac ſtudiorum neglectus invaſerit, non ſolum futuram impedit utilitatem, ſed immiſſa etiam ac jam exacta virtutum ſemina præfocat: (b) *eant*, ergo, *de virtute in virtutem* neceſſum, eſt, & (c) *aſcenſiones in corde ſuo diſponant*, qui ad Chriſtianæ perfectionis faſtigium aſpirant; Quoſdam liceat tanquam literaturæ, & diſciplinæ Chriſtianæ ignaros, quoſdam tanquam negligentes rejici: priores, quia inepti ſunt ſacris functionibus ritè obeundis: poſteriores, quia tales erunt. Ut autem hoc fieri poſſit, opus eſt ſingulorum, quæ fuerit eruditio meminiſſe, ut præterita præſenti conferatur: cui rei optima eſt ea quam ſupra cum iiſdem Conciliis Medio-

(b) Pſalmo 83.
(c) Ibidem.

la-

lanenſibus eruimus, diſciplina, quam etiam obſervatam in Gallia maximo cum emolumento vidimus, ut ſingulorum qui ad ordines accedùnt, ſive rejiciantur ſive admittantur, ingenium, ſtudioſitas, peritia, induſtria, quam fieri poteſt exactè, deſcribantur.

XLII. Præclarum & iſtud, ut certi quidam libri, iique maximè qui de rebus ſacris, & divinis pertractant, quique Clericum ſuum officium edocent, tanquam vitæ magiſtri habeantur, & audiantur, nam ut rectè habet Seneca, (a) *inter ſtudia verſandum eſt, & inter auctores ſapientiæ, ut quæſita diſcamus, nondum inventa quæramus*. Itaque quod Paulus (b) Timotheo, hoc Clericis omnibus ſeriò inculcandum eſt; *attende lectioni:* ex iis autem libris potiſſima ſunt ſacra Biblia, quæ ſapientiam divinitus emiſſam inſpirant, & doctrinam (c) *utilem ad docendum, ad arguendum, ad corripiendum, ad erudiendum in juſtitia*, complectuntur. Secundum locum tenent Conciliorum decreta, quibus Eccleſiaſticæ regulæ continentur, & fidei, & morum dogmata: poſthæc libri iſti in pretio eſſe debent, qui myſteriorum noſtræ religionis arcana aperiunt, & ſacrorum rituum cauſas, & ſignificationes detegunt: & ut videamus veterem Eccleſiæ in re ſimili diſciplinam, lubet intueri, quomodo Epiſcopi in Moguntiaco Concilio ſub Carolo Magno Imperatore confediſſe deſcribantur, (d) *Legentes atque tractantes Evangelium, necnon Epiſtolas, & Actus Apoſtolorum: Canones quoque ac diverſa Sanctorum Patrum opuſcula, Paſtoralemque librum Gregorii, cum cæteris ſacris dogmatibus diligenti ſtudio perquirentes, quibus modis ſtatum Eccleſiæ Dei,*

(a) Seneca epiſto. 104.

(b) 1. Timot. 4.

(c) 2. Timot. 3.

(d) Conc. Mogunt. in Præfat.

A *& Chriſtianæ plebis profectum ſacra doctrina juſtitiæ inconvulſum, largiente gratia Dei perficere, & conſervare potuiſſent*. Proderit quoque memoiſſe, cautum olim in Synodo Turonenſi tertia ſub eodem Carolo, (e) *nulli Epiſcopo licere Canones, aut librum Paſtoralem a beato Gregorio Papa editum, ſi fieri poteſt ignorare*: in Cabilonenſi ſecundo ſub eodem Imperatore decretum, (f) *ut Epiſcopi aſſidui ſint*
B *in lectione, & ſcrutentur myſteria Dei, &c. Canones quoque intelligant, & librum Beati Gregorii Papæ de cura Paſtorali*: & in Aquiſgranenſi ſecundo imperante Ludovico Pio ſimiliter definitum, (g) *convenire Sacerdotali miniſterio ſcire formam Evangelicam, documenta Apoſtolica, Canonum inſtituta, normam regulæ Paſtoralis a ſanctiſſimo Pontifice Gregorio editæ*: denique in Capitulis Hincma-
C ri Rhemenſis ad Præsbyteros parochiæ ſuæ datis anno 852. ſtatutum eſſe, (h) *ut Homilias 40. Gregorii quiſque Presbyter ſtudioſè legat, & intelligat*. Ritè ergo prædictos libros commendant Mediolanenſes Patres, & de ſtudio in iis collocato examinari volunt, qui ad ſacros ordines tendunt. Vix enim ullus doctrinæ, ac diſciplinæ Eccleſiaſticæ ſtudioſus erit, qui non eorum quoque librorum amantiſſimus exi-
D ſtet: nec certius Ulyſſes Achillem in fœminam tranſmutatum, gladiorum annorumque mercibus propoſitis agnovit, quam prudens examinator ex ſtudio circa libros quis cuique genius ſit, poterit conjicere.

(e) Turon. 3. c. 3

(f) Cabilon. 2. c. 1.

(g) Aquiſgr. 2. capitul. 1. de doctrina Epiſcoporum cap. 4.

(h) Primum Capitulo Hincmari cap. 8.

§. X.

Quænam a promovendis ad Subdiaconatum quærenda.

XLIII. Subdunt autem Mediolanenſes conſtitutiones, ([a]) *A Subdiaconis potiſſimum de ordinum minorum, & majorum quæratur differentia: an in minoribus ordinandis probatus ſit. De voto item continentiæ, quod Subdiaconatus ordini conjunctum eſt. De Sacramentorum etiam doctrina, ſaltem generatim: tum eorumdem periculum, exprimentumve fiat in officii divini recitandi ratione.* Egregie omnino; primo enim majores ordines ſuſcipere nequaquam merentur, qui minoribus jam inſigniti, utrorumque differentias non agnoſcunt: ſicque tam in prioribus ordinibus exercendis negligentiam ſuam produnt, quam in ſuperioribus temerè petendis impudentiam: cum nec in ſuſceptis poſſint negligentiam ſuam excuſare, quorum functiones ignorant, nec de reliquis ſuſcipiendis niſi temerè cogitare, qui id petere coarguuntur, quod ignorent, & ad ſuperiores gradus velle conſcendere, poſteaquam in inferioribus malè ſe geſſerint. Secundò, non poſſunt non ſerio de caſtitatis voto commoneri, qui ejus de cætero ſervandæ neceſſitate conſtringentur. *Qui minorum igitur officiis ritè functi, ad Subdiaconatum promoveri anhelant*, inquit Burdegalenſe ([b]) ultimum Concilium, *hæc prius apud ſe accentè circumſpiciant, ſcrutenturque ſemetipſos maximè conducit*: & cum Tridentina ([c]) Synodus eos ſolum Subdiaconatu initiandos moneat, *qui ſperent Deo auctore ſe continere poſſe*, inquirendus eſt unuſquiſque illius ordinis candidatus, quantam ſpem Cœlibatus ſervandi concipiat: quo continentiæ deſiderio exardeſcat: nec ullus in Subdiaconum admittendus eſt, niſi qui ſuæ caſtitatis experimentum aliquod, aut dederit, aut habuerit. Tertio, examinandi etiam quicumque Subdiaconi ordinationem expetunt, an Sacramentorum doctrinam attigerint, ne in Sacramentorum miniſterio, cui deſervire incipiunt, per ignorantiam peccent: neve rudes omnino, & imperiti Sacerdotalis muneris irreducem Sacerdotii viam ineant, & Eccleſiæ inutiles maneant, atque oneroſi, ſi per ignorantiam ad ſuperiorem Presbyteratus ordinem aſcendere non poſſint. Quarto, æquum pariter eſt, ut examinentur circa modum recitandi Breviarii, ut qui ad ejus recitationem obligabuntur, non imperiti ad hoc penſum perſolvendum accedant: nec ſibi ſui muneris ignaris hujus officii obligationem imponant; quod etiam examen in aliis ſuperioribus ordinibus conferendis placeret inſtitui, ut ſcilicet deprehenderentur, quinam ritè atque ordinatè Horas Canonicas perſolvant; quidam vero vel hujus legis obſervationem omittant, vel in hujus officii perſolutione oſcitanter ſe gerant: utroſque enim non ſine reprehenſione præteriti criminis, vel oſcitantiæ, ad ſuperiores ordines recipere injuſtum eſt, neque enim videtur rationi eſſe conſentaneum, ut ſuperiores conſcendant gradus, qui in inferioribus viſi fuerint negligentes: unde rectè Concilium Burdegalenſe ſub Antonio Prevotio Sanſaco, cum a Subdiaconatu ſtatim officii divini rationem Clericos tenere debere dixiſſet; ([d]) *Neque omnino*, ſubdit, *ſuperiores illis ordines conferantur, quos per examen hac inſigni, & mortali negligentia teneri conſtiterit.*

([a]) Conc. Mediol. ſupra.

([b]) Conc. Burdeg. ult. cap. 6. num. 4.

([c]) Trident. ſeſſ. 23. de reform. cap. 13.

([d]) Conc. Burdegal. 1. titulo de Sacrament. Ordinis.

XLIV.

XLIV. Certè hocce tempore, A quo nemo inferiores Sacerdotio ordines ſuſcipit, niſi qui Sacerdotium prætendit; vixque ullus ad Subdiaconatum recipitur, qui non illico ſibi jus ad Presbyteratum, licet falſo, acquiſitum putet, qui non ſibi injuriam inferri credat, ſi in eo ordine, in quo Clericalis nulla ſolent ſtipendia ab Eccleſiis deſtinari, perpetuo remanere cogatur: hocce inquam tempore ea rerum ſtante conditione, qua vivimus, B vix in Presbyteris plura, quam in Subdiaconis deſiderari videntur: niſi forte quod quæ à Presbyteris ſcientia jam acquiſita eſſe debuit; nec ſtatim ab ordine ſuſcepto in Sacramentorum adminiſtratione peccent, ea valdè probabiliter, & mox comparanda ſperari, ac conjici debeat in eo qui Subdiaconum catalogo inſeritur, cujus rei me admonuit Burdegalenſis ultima Synodus his verbis: (a) *Circa eos qui ad ma-* C *jores ordines erunt aſſumendi: cum ſemel arctam viam ingreſſi ab ea minimè reſilire poſſint, omniſque pœnitentia ſera ſit eis, & inutilis: eſt, cur major cautio in iis deligendis adhibeatur*: majorem utique cautionem, & ſeveritatem in Subdiaconatu adhibendam eſſe conſpicuum eſt, tum in uniuſcujuſque vita probanda, ne ii caſtitatis lege obſtringantur, quos ſatius foret in ſuæ incontinentiæ re- D medium nubere, quam repudiantes nuptias infeſto concupiſcentiæ igne jugiter aduri, & cum ordinis Clericalis dedecore, volutari in carne & ſanguine: tum etiam in ſcientia, & ingenio examinandis, ne aliquos ſacri Antiſtites vel miſeratione ducti, vel impunitate victi, ad Presbyteratum inutiles evehere cogantur, nulla alia ratione, quam quod eos Subdiaconos effecerint: quaſi vero errore reſarciatur error, non potius augeatur, vel in erroris novi patrocinium ſimilis ſuperior error adſerri poſſit, cum potius errorem recentem antiquis accuſet, dum oſtendit ab iis criminibus minus averſum eſſe hominem, in quæ pluries impegerit.

(a) Burdeg. ult. cap. 6. num. 4.

§. XI.

De iis quæ in examine ad Diaconatum, & Presbyteratum quærenda ſunt.

XLV. DE examine ad Diaconatum hæc tantum Mediolanenſis habet conſtitutio, (b) *Diaconorum examen, experimentumve fiat, præterea aliquanto diligentius de Sacramentorum doctrina: experimentum item aliquod fiat in concionibus habendis, ex ratione concionatorum examini inſra præſcripta*, hanc vero examinis formam pro Concionatoribus intactam relinquemus, quia alterius videtur eſſe inſtituti; nec ad hunc ſcopum ſermo noſter recta collimat. Hic tantum perpendendum præter ea quæ ſupra diſcuſſa ſunt, duo præſertim in examine futuri Diaconi expetenda eſſe, ut & majori quam quæ Subdiacono ſufficiat Sacramentorum ſcientia imbutus ſit, & concionandi non ſit imperitus: Nam Diaconi in omnibus Sacramentis miniſtrant, & vicem gerunt Sacerdotis in Baptiſmo conficiendo, ac diſtribuendo ſpiritali Euchariſtiæ cibo; concionandi quoque prærogativa eminere eos oportet, quia Catechumenos docere ex officio tenentur: ordoque eorum καθαρτικος, ſeu purgativus eſt: ac proinde ſi Sacramentorum inſcii, & concionandi omnino imperiti admittantur, ad munus Diaconi inhabiles, minuſ-

(b) Mediolan. 4. conſtit parte 1. de examinandi ratione.

nuſque idonei ſeligentur, quod ſine ſcelere fieri non poteſt: quæ autem de officiis Diaconorum hic obiter diximus, fuſius ſuo loco confirmabuntur.

XLVI. Denique prædictum Mediolanenſe Concilium mandat, (a) *ut ab iis qui Sacerdotio initiari volunt, hæc ſtudioſè ſigillatim perquirantur, an piè, & fideliter in miniſteriis anteactis ſe geſſerint, an ſpectata pietate, anque caſtis moribus, an præclarum bonorum operum exemplum, & vitæ documenta ab iis expectari poſſint, hæc præterea quærantur quid ſit Miſſæ Sacrificium: qui illius Sacrificii effectus, quæ ejuſdem partes: quæ neceſſaria in eo inſint: quæ ſacrarum veſtium ſignificationes: quæ in eo Sacrificio offerendo requirantur, ubi, & quando illud fieri non licet; quæ dubia aliquando incidere poſſunt, quæ explicatione opus habeant, ut illud rectè fiat, tum experimentum eorum ex præſcriptis infra regulis fiat. An ſacræ confeſſionis aliquam peritiam habeant; an ad alia item Sacramenta rectè, riteque miniſtranda idonei ſint; an eorum cognitionem explicatiorem habeant, ex interrogationum præſcripto, ut infra de Parocho: an doctrinam item teneant, qua verbum Dei rectè tractare, concionemque habere poſſint, anque de re ſacra, de Chriſtianarum virtutum officiis, atque de omni re ad ſalutem neceſſaria aptè populum inſtruere, aut docere poſſint: cum vero a cæteris omnibus, ut præſcriptum paulo ante eſt, qui Clericali militiæ adſcribuntur, de vitæ ſpiritalis, ſanctioriſque inſtitutis atque exercitationibus perquiratur: tum maximè ab iis, qui vel Sacerdotio initiantur, vel parochialem curam ſuſcipiunt, &c. a quibus omnibus, & ſingulis, cum ad examen veniunt, præter cætera quæ ad ſancta ſpiritalis vitæ uſum pertinent, ea maximè explorentur, quæ de orandi modo, deque omni ſanctarum meditationum cæleſtiumque contemplationum exercitatione ab aliis qui in eo genere religioſè ſeſe exercuerunt, tradita ſunt.*

(a) Conc. Mediol. 5. ibidem.

XLVII. Nihil in hac conſtitutione non ſanctum, nihil non æquiſſimum, nihil non neceſſarium, ſive enim ea ſpectes, quæ de Sacrificio Miſſæ interroganda præſcribuntur, quid magis æquitati & rationi conſonum, quam ut nemo ad rem adeo auguſtam, imo divinam celebrandam admittatur, qui non ſui officii gnavus ſit, & peritus? qui non ſacrificii naturam, effectus, circumſtantias optimè calleat, cujus nempe miniſter eſt? qui non defectus in hoc ſacrificio occurrentes, quibus vel ſtatim occurrendum eſt, vel extemporaneum remedium adferendum, non exactiſſimè noverit? qui non veſtium rituumque ſignificationes, quibus ad pietatem incendatur, didicerit? ſive Sacramentorum adminiſtrationem, ac diſpenſationem, quibus homines ſalvantur, Sacerdotibus commiſſam conſideret: quis tantam, tam excellentem, tam periculoſam provinciam imperitis confidat in opprobrium Cleri, populi detrimentum, & conculcationem Sanguinis Chriſti qui pro nobis effuſus in omnem Chriſtianum populum per Sacramenta velut per canales diffunditur? ſive difficile verbi divina prædicandi munus Sacerdotibus commiſſum cogites, quis canes mutos non valentes latrare ad cuſtodiam ovilis Dominici conſtituat? quis populorum expectationem fruſtrari velit, ut cum legem ab iis requiſierint, quorum labia ſcientiam cuſto-

ſtodiunt, vel falſa doceantur, vel ſtulta rideant, vel debita reſponſione priventur: ſive denique in Sacerdotum conditionem oculos conjicias, quorum vita cæteris debet eſſe in exemplum, oratio debet eſſe præſidio: quis unquam in orationis ſtudio, & vitæ integritate, ab iis exquirendis, & inquirendis iis, quæ ad iſta ſpectant, nimiam putet adhiberi poſſe diligentiam, in quibus nemo poteſt eſſe nimius? Id ipſum confirmant ea quæ Auguſtino à Gratiano tribuuntur, ferè autem omnia habentur in pœnitentiali Bedæ, & in libro de officiis Eccleſiaſticis quibus nempe enumerantur ea, (a) *quæ ipſis Sacerdotibus neceſſaria ſunt ad diſcendum, id eſt liber Sacramentorum, Lectionarius, Antiphonarius, Baptiſterium, Computus, Canon pœnitentialis, Pſalterium, Homiliæ per circulum anni Dominicis, & ſingulis diebus feſtivitatibus aptæ*, quæ quidem qui ignoraverit Senonenſe (b) Concilium ſub Antonio Cardinali à Prato ad Sacerdotium vetat promoveri.

(a) Gratia dist. 38. can. quæ ipſis.

(b) Senonenſ. Conc. in decretis morum cap. 1.

§. XII.

Concluſionem continens, & ſeriam ad examinatores parænesim.

XLVIII. Providenter ergo, ſanctè, & neceſſario ea omnia, quæ in conſtitutionibus Mediolanenſibus citatis præſcribuntur, in examine probandorum ad Sacerdotium quærenda ſunt, nec ullus niſi eo doctrinarum genere tinctus recipiendus. Nec eſt, quod aliquis adverſus prædicta exceptionem admittat, putans non eam ſeveritatem ſervandam eſſe, in eo qui Preſbyteratum hoc tantum fine petat, ut cantui, lectioni, vel orationi

A vacet, cui nec populi docendi vel ducendi voluntas ſit, qui Sacramentorum adminiſtrandorum provinciam refugiat, ſibi ſolis victurus non aliis: neque enim hæc exceptio Canonica eſt. Primo enim quis ſpondere audeat eum qui talia, ut ordinaretur, promiſerit, non omnem moturum eſſe lapidem poſtea, ut Sacramentorum adminiſtrandorum poteſtas ſibi detur? quis non ipſi parochialis Eccleſiæ curam de-

B mandandam polliceri poſſit, à qua eum repellere qui presbyterali ordine viſus ſit dignus. licet hodiernæ praxi conforme ſit, at non (c) Canonico juri? Secundo quis ferat Presbyterum ordinari, ut ſibi tantum vacet non aliis? quod enim (d) Chriſtiani ſimus propter nos eſt, quod Presbyteri propter alios; hoc Presbyteralis ordinis ratio, hoc poteſtatis in populum & pro populo inſtituta dignitas; hoc antiquæ

C Eccleſiæ diſciplina, quæ inutiles Presbyteros, otioſos, populi curam non habentes vix (e) patiebatur, ut alibi docebimus: hoc inſtitutio Chriſti, & Apoſtolorum traditio, quibus conſtat Presbyteros ad populi utilitatem, & Sacramentorum diſpenſationem primum inſtitutos fuiſſe, tanquam indecorum & inordinatum rejiciunt. Tertio, eſto legitima ſit iſta à divinis officiis Sacerdotali gradui propriis ceſſatio,

D eſto certo ſciat Epiſcopus ſponte abceſſurum eum à miniſterio verbi & Sacramentorum quem ignarum ordinavit; at quomodo ſciet, eum a populo nunquam appellandum, ut eo munere defungatur, qui certè ſingulorum nec merita novit, nec doctrinam? quo argumento conjiciet non eum temere de myſteriis divinis verba facturum? qua ratione ductus ipſum indocta reſponſa, noxia conſilia, dogmata, errores

non

(c) Vide cap. accepimus, de ætate, & qualit. ordin.

(d) Vide Auguſtinum lib. 1. de paſtoribus cap. 2. contra Creſcon. lib. 2 cap. 11. ſer. 1. de commun. vita Clericorum, & alibi.

(e) Vide can. Apoſtol. 55. 57.

non propalaturum colliget, quæ in A totius ordinis dedecus vergant, & perniciem populi? Itaque vulgata illa exceptio explodenda eſt, tanquam quæ Eccleſiæ Dei, ſi ſemel approbetur, certiſſimam peſtem allatura ſit. Aliquam tamen habendam eſſe rationem religioſorum, qui perpetuo deliteſcere amant in ſuis Monaſteriis, & ad nullas animarum curas evocari, ſtatuit Colonienſis (a) Synodus ut ſcilicet benignius cum iis agatur, nec eadem quæ in B aliis ſcientia requiratur.

(a) Colo Conc. ann 1549 de alie- no mu..io ad ſeſut- mat. cap. 8.

XLIX. Agite ergo examinatores piè, prudenter, ſedulo, conſtanter, veſtrique officii eis eſſe partes credite. quæ Chriſtianæ reipublicæ ſi ullæ aliæ maximè interſint; à vobis diſciplinæ Eccleſiaſticæ reſtauratio pendet; facilius ſiquidem eſt novos Eccleſiæ Dei Sacerdotes ad hanc regulam fingere, quam antiquos refingere. Actum eſt de Eccleſia, ejuſque ſalute, & C ornamento, ſi in ordinandis Sacerdotibus & miniſtris ſacroſancti Altaris eruditio, pietas, functionum Eccleſiaſticarum ſcientia, diſciplinæ ſtudium, & aliqui in ea profectus nulla ratione ſpectentur. Apage examinatores iſtos, qui ubi aliquis duo, aut tria verba Latina effuderit continuo ipſum ordinatione dignum judicant, magnique faciunt ſi de Romanis Conſulibus, vel Prætoribus aliqua garriat, quam- D vis de religionis Chriſtianæ myſteriis, Sacramentorum doctrina, Clericorum officiis interrogatus conticeſcat: hæc præſertim quærenda ſunt, quæ ordinandis præcipuè docenda, exercenda erunt; cætera non negligenda, quibus ad priora addiſcenda paratur aditus, & ignorantiæ apud populum opinio devitatur; Spectent quæſo examinatores, quales prioribus Eccleſiæ ſæculis Clerici eligerentur, quales ſacris ordinibus initiarentur, taleſque ſi fieri poſſit approbare nitantur, qui prædeceſſorum ſuorum imaginem referant. Quales autem Clericos, ſeu Sacerdotes primitiva haberet Eccleſia, graphice depingit (b) Origenes, quibus ſi comparemur, quam vereor ne non minus tantum habentes ſed nihil omnino habentes deprehendamur. Audiatur tamen Origenes, qui, ubi Eccleſiæ Dei cum popularibus cœtibus collata præſtantiam oſtendit, mox ſubdit, *ſic etiam Senatum Eccleſiaſticum ſi componas ad Senatus ſingularum civitatum, invenies quoſdam Senatores Eccleſiaſticos dignos ubivis gentium adminiſtrare divinitus conſtitutam rempublicam Senatores vero iſtos, qui paſſim reperiuntur, nihil in moribus habere eximium præ plebeiis hominibus. Eodem modo Magiſtratus Eccleſiaſtici cum urbanis Magiſtratibus conferendi· ut intelligas Magiſtratus Eccleſiæ, etiam qui per inter collegas paulo frigidius verſantur in officio: tamen in morum, & virtutum ratione vulgaribus Senatoribus atque Senatoribus præcellere*: Quam vero jam mutata rerum conditio eſt, cujus mutationis potiſſima cauſa nulla alia eſt, quam quod in eligendis Eccleſiæ miniſtris negligentius, in iiſque diu probandis ſegnius Antiſtites, & ab iis delecti examinatores agant. Meliora ſperanda ſunt eo tempore, quo doctrina & pietate inſignes Epiſcopi plurimi reſarciendis Eccleſiæ luxatæ ruinis invigilant. Fave divinum numen, hancque Præſulibus omnibus piam cogitationem immitte, ut & in ſeligendis utilibus vineæ Domini operariis diligentes, & in talibus etiam alliciendis æqui beneficiorum diſpenſatores, & in eorum laboribus pro Eccleſia Dei dirigendis aſſidui exiſtant.

(b) Origens lib. 1. contra Celſum.

CA-

CAPUT QUARTUM

De tempore, loco, & forma examinis.

§. I.

De tempore examinis habendi.

I. CÆtera quæ ad examinis ordinandorum accuratam tractationem ſpectant, ſunt tempus habendi examinis, locus, in quo inſtituendum eſt, & forma quæ in eo habeodo ſervari debet. De tempore primum diſſero, Concilium Nannetenſe Feriam quintam illius Septimanæ in qua ordines celebrabuntur examini inchoando præfigit, (ª) *Quando*, inquit, *Epiſcopus ordinationes facere diſponit, omnes qui ad ſacrum miniſterium accedere volunt, Feria quarta ante ipſam ordinationem evocandi ſunt ad civitatem una cum Archipresbyteris*; tum ſubdit, *igitur per tres dies continuos examinabuntur*, puta per Feriam quartam, quintam, & ſextam immediate ordinationem præcedentes. Aſſentitur aliquatenus Concilium Colonienſe (ᵇ) primum die Mercurii proximè præcedente ordinationem omnes ordinandos evocandos eſſe ſtatuens, & dies ſeqnentes Jovis, & Veneris ejuſmodi diſqniſitioni peragendæ deſignans. Aſſentitur & alternm (ᶜ) Colonienſe quod de tempore examinis in hunc modnm decernit, *Mandamus ut volentes ad Subdiaconatus ordines promoveri, præſententur, & dent intitulatoribus nomina ſua Feria quarta diem ordinationis præcedente, ac eodem, ac ſequenti die examinentur hora quam eis conſtituent examinatores. Promovendi vero ad Sacerdotii gradum, dent nomina ſua Feria quinta ante* A *diem ordinationis quibus ſimiliter ſtatuetur hora, cum ſimul ob multitudinem examinari non poſſint.* Aſſentitur & (ᵈ) Tridentinum, quod quidem per menſem ante ordinationem eos qni ad majores ordines promovendi ſunt Epiſcopnm adire jubet, voluntatem ſuam Epiſcopo ſignificaturos, morumque, ac vitæ inquiſitorem ab Epiſcopo nominatum, habituros; jubet tamen, B *ut omnes qui ad ſacrum miniſterium accedere voluerit, Feria quarta ante ipſam ordinationem, vel quando Epiſcopo videbitur, ad civitatem, examinis cauſa, evocentur.*

II. Neqne multum ab eo diſſentiunt Rothomagenſe Concilium, Mediolanenſe quartnm, & Aquenſe, (ᵉ) quorum primum ſtatuit, *ut promovendi ad ſacros ordines* C *duobus ſaltem diebus ante ordinationem, ad locum ab Epiſcopo deſignatum veniant examinandi.* Alterum (ᶠ) tempus quo examen ſnbituri ordinis ſuſcipiendi cauſa conveniant Epiſcopali edicto ſignificandum decernit, *illis qui in urbe ſunt Feriam ſcilicet ſecundam hebdomadæ ſtatum ſacræ ordinationis diem præcedentis; Diœceſanis autem aliiſque ante Feriam quartam heb-* D *domadæ, in quam ipſa ſacra ordinatio inciderit. Id vero, niſi pro diœceſis exigua, aut amplioris ratione, vel pro numero eorum de quorum agetur promotione, brevius aut longius conveniendi tempus edi-*

(a) Conc. Nannetenſe c.11.

(b) Colonienſe Conc. anno 1536. parte 2. cap. 24.

(c) Colon anno 1549. tit. de altero metio ad reformat. cap. 5.

(d) Trident. ſeſſ. 21. de reform. cap. 7.

(e) Rothomag. Conc. de Epiſcoporum officiis num. 5.

(f) Concil. 4. Mediol. conſtit. parte 2. tit. quæ pertinent ad Sacramentum Ordinis.

ſto ſuo præſcribendum cenſuerit. Vltimum ſimilitet præcipit, (a) ut *omnes tum ipſi qui majoribus, tum alii qui etiam minoribus ordinibus initiari volunt, ſi in vrbe quidem illi ſint, Feria ſecunda hebdomadæ, ordinationem proximè præcedentis, ſi vero Diœceſani, & alii qui extra urbem habitant, quarta Feria hebdomadæ, in quam ſacra ordinatio incidit, ad Epiſcopum examinis cauſa conveniant*. Nullus quidem abſolutè certus dies examini inchoando præfigi poteſt, prudenterque Mediolanenſe citatum à nobis Concilium edixit, pro amplitudine, vel anguſtia Epiſcopatus plures vel pauciores examini dies conſtituendos, ideoque examinandos pluribus ante ordinationem diebus convocandos eſſe vel paucioribus: quod advertens Tridentina Synodus vel quartam Feriam ante ordinationem, tanquam ordinarium diem, vel alium qui ab Epiſcopo determinatus fuerit, convocandis ad civitatem iis qui ordinari cupiunt ſtatum eſſe definit, Epiſcopi arbitrio relinquens, ut pro multitudine, vel paucitate examinandorum tempus, à quo examinandi debeant convenire, anticipet vel contrahat: prudenter etiam omnino, in civitate morantium, & extra civitatem habetur ratio, ne ſcilicet ii, qui extra civitatem habitant non neceſſariis impenſis graventur, & diutius quam neceſſum ſit à domo avocentur, extràque eam commorari compellantur: unde prius qui ſunt extra civitatem, vacuum relinquant.

(a) Aquenſe cit. quæ ad ſacramenti ordinis adminiſtrationem pertinent. Vide plures alias Synodos Italicas præſertim eas, quas ſuperius citavimus.

III. Vbi vero laudabilis illa conſuetudo viget, ut in Epiſcopio, vel in domo aliqua adid deſtinata inſtruendi ante ordinationem maneant, qui ordinibus initiari petunt (de qua conſuetudine infra dice- A mus) placet maximè ut quod à Reverendiſſimo Bellovacenſi Epiſcopo prudenter obſervatum vidi, duplex examen inſtituatur, prius quidem minus accuratum de Grammatica præſertim & humanioribus literis, ut qui Latinæ linguæ rudes reperiuntur, nec ad ipſam inſtructionem admittantur, quippe qui brevi tempore Latinam linguam edoceri nequeant, quæ ordinandis neceſſaria eſt: alterum poſt inſtru- B ctionem, & frequentem eorum præſertim interrogationem, de quorum ſcientia dubium aliquod extiterit: quam quidem diſcuſſionem quibuſdam ante ordinationem diebus haberi, & ipſis ordinandis notam fieri debere judicatum eſt, ut libero ab omni cura animo, & ad certiorem tanti beneficii exſpectationem inflammato, facilius ad eam quam decet afferre in ordine ſuſcipiendo pietatem, ac fervorem ſeſe C diſponant.

§. II.

De loco examinis.

IV. Locus autem examinis is eſſe debet, qui ab Epiſcopo deſignatus fuerit, ut loquitur (b) Rothomagenſe Concilium. Publicus autem olim erat, ut nempe audiente populo fideli, & Epi- D ſcopi judicium comprobante examen inſtitueretur; teſtis hujus rei (c) Cyprianus ubi Optatum & Saturum communi conſilio probatos docet, Saturoque die Paſchæ ſemel atque iterum lectionem datam, Optatum à ſe Presbyteris doctioribus ſtipato, Doctorem audientium renunciatum refert; teſtantur Concilium Carthaginenſe (d) tertium, quod contradictiones Epiſcoporum electioni allatas *in eadem plebe diſcu-*

(b) Rothomag. ſupra.

(c) Cyprianus epiſt. 14.

(d) Carthag. 4. c. 40.

ſcutiendas affirmat, ut eum electus purgatus fuerit, *ſub conſpectu publico* ordinetur; cur enim in eadem plebe contradictiones in electione obortas diſcuti mandat, niſi ut publica ſit, & toti populo nota electi in Epiſcopum purgatio? quam ideo publico in loco purgationem, & diſcuſſionem factam fuiſſe probabiliter conjicies: teſtis ex veteri deducta præſens adhuc conſuetudo, cujus Pontificale (a) Romanum meminit, ut coram populo, ſolemni ordinationis die conſecrandus in Epiſcopum, de myſteriis fidei, & de virtutibus Epiſcopalibus interrogetur; hic enim mos, quem nos adhuc retinuimus, Epiſcopi publicè interrogandi indicat, examen olim ordinandorum loco publico, & publicè celebrari ſolitum. In contrarium tamen videtur ſentire Balſamon, qui (b) Canonem iſtum Laodicenum prohibentem, (c) τὰς χειροτονίας ἐν τῇ μαρτυρίᾳ ἀκροωμένων γίνεσθαι, id eſt *electiones* (nam χειροτονίαν pro electione hic ſumi conſentiunt idem Balſamon (d) & (e) Zonaras) *fieri in præſentia audientium*, ita interpretatur *quaſi in communi auditione cujuslibet volentis* (ἐν κοινῇ ἀκροάσει τῶν βουλομένων) *eas fieri* vetitum ſit; proptereaque ſuo tempore obſervari notat, ut ſeorſum Antiſtites, convenientes eligerent, quia nempe in electionibus indigna nonnulla dicuntur, de iis qui eliguntur; Qua nempe ratione ab examine quoque ordinandorum populum fidelem excludi, & ſeorſum examinatores convenire debere, colligeretur.

(a) Pontif. Rom. tit. de conſecrat. electi in Epiſcopum.
(b) Balſam. in can. 5. Laod.
(c) Laodic. c. 5.
(d) Balſamon in can. 1. Apoſtolor. & in can. 5. Laodic. citatum.
(e) Zonaras in eoſ. can.

V. Nos quidem, quid jam facto opus ſit, non determinamus, maximè hocce tempore, quo nos hæretici undique ambiunt, myſteria ſacra deridentes, & in Cleri opprobrium omnia invidioſè captantes, nec hæretici ſolum, ſed magna ex parte laici, tum maximè gaudent cum in Eccleſiaſticorum hominum dedecus & ignominiam aliqua comminiſci, vel loquaciter oblaterare poſſunt; at Canonem iſtum Laodicenum ad diſcuſſionem ordinandorum privatim agendam non publicè coram laicis fidelibus, falſo detorquet Balſamon, qui nempe hoc tantum innuit diſcuſſionem iſtam & examinationem coram Catechumenis, & pœnitentibus, qui in ſecundo ſunt pœnitentiæ gradu, quem ἀκρόασιν dicere ſolent veteres, à quo & iſti ἀκροώμενοι, ſeu *audientes* paſſim dicuntur, fieri minimè oportere, ne fortè, quod ait (f) Zonaras aliqua in eligendos objicerentur, quæ in iis quorum non ita conſtans in fide ratio eſſet, blaſphemandi numinis cauſam præberent: *ut enim virtutum actionibus gloria Dei augetur*, (*concelebrant ſiquidem, qui præclaras actiones intuentur Dei majeſtatem*) *ita viciſſim, ob ea quæ virtuti adverſantur, qui parum firmis fidei radicibus nituntur* (quales (g) Catechumeni, & pœnitentes à ſacris myſteriis fideliumque exequiis arcebantur, ita & ab electionibus excludi ſolebant, adeout nec intereſſe quidem iis poſſent, multominus ſuffragium ferre: cujus etiam temporibus conſtitutus ad arcendos Laicos (quorum in electionibus multæ erant partes) inter Officiales magnæ Eccleſiæ Conſtantinopolitanæ in ſexto (h) quinario recenſetur ὁ πρῶτος ὀστιάριος, qui (i) ex officio dicitur κρατῶν τὰς θύρας εἰς τὰς χειροτονίας, *cuſtodiens fores, dum electiones Eccleſiæ miniſtrorum peraguntur*: adnumeratur quoque δεύτερος ὀστιάριος κρατῶν μονοβάμβυλον (quomodo legendum cenſent (k) Junius, & (l) Bu-

(f) Zonaras in eundem can.
(g) Dionyſ. Eccleſ. hierarch. cap. 7.
(h) Codinus cap. 1. de offic. num. 28.
(i) Ibid. num. 21.
(k) Junius in hunc locum 24.
(l) Bulengerus de offic. Eccl. Conſt. cap. 64.

Bulengerus, in quo (a) Gretſero diſſentiunt, qui τὸ μοναύμϐυλον legit, quaſi *ampullam unam & ſolam*, quam ſcilicet oleo ſeu chriſmate plenam ad conſecrationem ſecundus Oſtiarius teneat, & Antiſtiti cum opus eſt porrigat) cujus nempe ſecundi Oſtiarii officium dicatur obſervare, & cuſtodire Monobambylon, id eſt conclave Palatii ſecretum, & ſimplex, in quod conveniebat Clerus Patriarcham electurus, ante quod aliud ſit διβάμϐυλον dictum, in quod conveniebant promiſcuè omnes ex plebe, qui de electione Patriarchæ citius reſcire volebant, cujus nempe meminit (b) Phranſes.

(a) Gretſerus lib. 2. cap. 12. in cap. 1. Codini.

(b) Phranſes lib. 3. cap. 19.

§. III.

De forma examinis.

VI. Quod vero jam ſpectat ad formam examinis, plurima obſervanda ſunt, quæ omnia ferè ex quinto (c) Mediolanenſi Concilio eruemus. Primum eſt, ut nemo examinandorum, niſi in habitu modeſto, & qui Clericum decet, in Tonſura, barba, capillitio, honeſtis ac decentibus audeat accedere. Diſtrictè id præcipit Mediolanenſis prædicta Synodus, *ſi quis, vel Clericali veſtitu deformi, ab ordinis Eccleſiaſtici decore, aut diſciplina alieno indutus, vel ſine congrua pro ſui ſtatus, & ordinis ratione tonſura acceſſerit, ne ad ullam examinis experimentive rationem ei aditus fiat, niſi decenti veſte amictus, tonſura præſcripta ad illud redierit*. Similiter Rothomagenſe (d) Concilium ſtatuit, ut ad examen ordinandi conveniant *in habitu & tonſura decenti, alioqui non recipiantur*. Si enim, ut ait (e) Ambroſius, *duces & principes omnes etiam militantes accuratè ſericis veſtibus accingi, operoſis cingulis, auro fulgente pretioſis, ambiunt ſolido nitidius in conſpectu regis incedere*: an non contendere debent ordinandi, ut coram Epiſcopo veſtitu Clericali amicti compareant? ſi qui honores petere volebant, (f) candidam togam debebant induere petitionis ſuæ ſignum; quanto æquius eſt, ut qui Eccleſiaſticos gradus petitori conveniunt, Eccleſiaſticam induant veſtem, qua ſe ſtudioſos ſui nominis, ac profeſſionis oſtendant: ſi milites (g) cingulum militare aſſumebant, antequam in militum ordines referrentur, & ſe ſacramento militiæ adducerent, num conſentaneum eſt ut idem Eccleſiaſticæ militiæ ſectatores faciant, habitumque eum aſſumant, quo à Laicis dignoſcantur, nec profeſſionem ſuam ementiantur? nemo aut in caſtris, aut in foro ad ullam dignitatem evehitur, qui non veſtibus convenientibus utatur; turpe eſt, ut quod in cæteris ordinibus judicaretur indignum, in ordine Eccleſiaſtico, cujus ſicut major eſt dignitas, ita major debet eſſe religio, ἀταξία, & reverentia, cenſeatur eſſe tolerandum.

(c) Mediolan. Conc. 5. conſtit. parte 3 tit. d. examinandi ratione.

(d) Rothomag. tit. de Epiſcoporum officio num. 5.

(e) Ambroſ. ſermo 14.

(f) Macrob. lib. 1. Saturnal. cap. 16. & alii paſſim.

(g) l. 39. §. 1. C. de teſtam. militari. l. 43. C. eod. l. 8. de palat. ſacr. largition. Servius lib. 8. Æneid.

VII. Ea tamen eſt aliquorum temeritas, ut paſſim aliqui in veſtibus ruſticorum, aut militum examinandos ſe ac probandos ad ſacros ordines offerant, incompti, inconcinni, animi feritatem, vel ruſticitatem palam prodentes; alii calamiſtrati, molles, effœminati, renidente cute, capillitio criſpato, ac prolixo, acuminata aulicorum more barba, profuſa myſtace, veſtitu ſuperbo, inceſſu molli, aut tumido ad examen accedant, in quibus nihil maſculum præter ſexum eſſe conjicias, quorum unguen-

guento delibuti, vel aromatico pulvere conſperſi crines, fragrantes veſtes melius olent, quam mores. O pulchra capita! ô vera antiquitas Eccleſiaſticæ, vel Apoſtolicæ modeſtiæ ſpecimina! ô modeſtiæ, ſimplicitatis delitiarum contemptus, optima & germana exemplaria; unde hæc illis quidem temeritas, ut cum ſtipitum ac fungorum, aut contorum, quæ hoſtium ſpoliis, veſtibuſque onerentur, potius quam hominum ſpeciem repræſentent, hominum tamen ducatum ambiant, & magiſtrorum officium petant: unde his ſuccrevit audacia, ut pomparum ſæcularium, mundanæ vanitatis, delitiarum turpium ſectatores ſe veſtibus, inceſſu, totoque corporis habitu portendant; modeſtiæ Clericalis, humilitatis, abnegationis temporalium voluptatum, quæ Eccleſiaſtici profitentur, landem ab examinatoribus mereri, & approbationem obtinere non diffidant? ſiccine Eccleſiaſtica dignitas contemnitur, ut iis committatur, qui nec auctoritatis vel tantillum habent ad jubendum, nec ſeveritatis ad reprehendendum, nec honeſtatis ad converſandum? ut iis tribuatur, qui lenitate; ambitione, faſtu, mollitie dignitatem cœleſtem commaculent? ſicccine examinatorum judicium irridetur, vel examinandorum audacia invaleſcit, ut qui ruſticitatem ſpirant, vel qui, (quod pejus eſt) infrunitos ſe, ſuperbos, vanos, delitioſos, molles ac delicatos omni qua poſſunt ratione oſtendunt, eorum tamen judicio Eccleſiaſticam dignitatem aſſequi ſe poſſe non diffidant, quorum ſeveritatem potius pertimeſcere, quam approbationem ſperare deberent. Memini egregiè ab Auguſto (a) Cæſare Reipublicæ conſultum, dum publicum officium ei

A dare noluit, qui fucatos crines haberet non nativo colore tinctos, fidem non ei adhibendam eſſe dictitans, qui fucato crine intuentes fallere niteretur. Neque vero examinatores ei fidem adhibere debent, qui ſimplicitatem Eccleſiaſticam, & modeſtiam, profeſſione, habitu, reliquo corporis ornatu, mundanum ſe, ac delitioſum ſimulat, vel verbis, votiſque ſuis expoſitis Eccleſiaſticæ conditionis ſe ſectatorem

B eſſe velle mentitur; qui enim delitioſi, qui molles, qui mundani fuerint, eo titulo rejiciendi ſunt, quod alieni ſint ab Eccleſiaſticorum ſtatu moribus; cavendumque inſuper, ne renunciationem ſæcularibus pompis, & vanitatibus in ordinis ſuſceptione profeſſuri, Spiritui ſancto, & Deo, & Eccleſiæ mentiantur: qui vero modeſti, humiles, Clericales intus fuerint, eo tamen titulo excludendi ſunt, quod

C animum habentes viri boni, exterioribus indiciis alios ſe à viris bonis mentiantur, nec eam quam debent populis ſui æſtimationem relinquant, nec exemplum præbeant. Quis credat illos toto vitæ tempore enixè ſollicitos futuros, ut Sacerdotales appareant, qui vidente Epiſcopo, intuente Sacerdotali examinatorum cœtu, tales eſſe non reformident, quales reliquo tempore eſſe non debeant, & approba-

D tionem ab aliis expectent, qui vel ſeipſos ita veſtitos & ornatos erubeſcere deberent? Leviora fortè dicemur acriori ſtylo confodiſſe: ſed hæc patentia ſunt: nolumuſque occulta relevare dedecoris; ex leviorum porro inſectatione apparet, quàto acriorem, quæ graviora ſunt, mereantur reprehenſionem.

VIII. Ubi vero tum examinatores; tum examinandi convenerint, *à Jove principium* illi ducant, oportet.

(a) Sueton. in Auguſto.

tet. Graviter Mediolanenſe quintum, ([a]) *cùm in locum convenerint, ubi moris eſt Clericorum experimentum fieri, priuſquam aggrediantur à ſtata prece: orationeque congregationum uſui præſcripta, quam de libro pronuntiet, qui examini præſidet, initium faciant, hoc piè intimèque precantes, ut Dei ope imprimis illud rectè, prudenter, divinæque voluntati congruenter conficiant*. Solemnis eſt Apoſtolorum precatio in electione Matthiæ ad Apoſtolatum; ([b]) *Tu Domine, qui corda noſti omnium, oſtende, quem elegeris ex iis duobus unum accipere locum miniſterii hujus, & Apoſtolatus, de quo prævaricatus eſt Judas, ut abiret in locum ſuum*: ſimilis in ore examinatorum oratio, ſimilis in corde pietas debet eſſe, ac zelus, ut Deum, qui ſcrutatur corda, ac renes, ferventer precentur, ut ex pluribus ad examen convenientibus, eligendorum eorum ipſis prudentiam tribuat, qui Eccleſiæ utiliùs conſulant, Clerum majori honore afficiant, populorum ſaluti diligentiùs provideant, ſibi verò cum aliis prædicaverint, damnationem minimè acquirant: ut dignos Apoſtolis ſucceſſores Deus ipſe provideat, qui ([c]) pro patribus naſcituros filios revelavit, & ſe ([d]) Paſtores Doctoreſque Eccleſiæ ſuæ nullo tempore denegaturum promiſit: cum enim ([e]) à Deo vocari & mitti debeant, qui ad Sacerdotium aſſumuntur; electionem divino numini debemus permittere, & ut ipſorum ore Deus loquatur, debent ſe examinatores ſedula oratione præparare. Precibus quoque electione conciliatur auctoritas, dum is creditur à Deo electus, qui hominum (quos Deo ([f]) inſpirante judicaſſe probabile ſit) fuerit ore renuntiatus; hinc & rejectorum indignatio contineri, & erga electos reverentia debet accedere; neque illis cum Caïn ([g]) indignari licet quod victima fratris probata ſit; neque populis illorum electioni contradicere fas eſt, quia ut concludit ([h]) Chryſoſtomus, *oportet probare quod Deo placuit*.

(a) Mediol. 5. concil. parte 3.

(b) Actorum 1.

(c) Pſal. 44.

(d) Ad Epheſ. 4.

(e) Ad Hebr. 5. & Jerem. 23.

(f) Vide Diony. cap. 5. Eccleſ. hier. parte 3.

(g) Legatur Chryſoſt. homil. 3. in acta Apoſtol. fuſè.

IX. Cùm ad examen ventum fuerit, hanc diligentem cautionem adhiberi mandat Mediolanenſe ([i]) quintum, ne alterius nomine quis examen experiatur, experimentumve ſubeat, quod aliquando factum eſſe compertum eſt. Sanè graviter illi peccant, qui vel alieno nomine interrogari ſe patiuntur, vel aliam perſonam examini ſupponunt, qua nimirum fraude Eccleſiam ludificantur & ſubſannant, miniſterium dedecorant, & ordinationem ſacrilega temeritate violant: quam quidem, ij qui ſine examine promoventur, furtivè ſubripiunt qui verò aliorum perſonas mentiuntur, ſacrilego huic furto cooperantur, utrique impiè. Hos verò profectò, qui ea ratione ordinationem conſecuti fuerint, ad ſuperiorem gradum aſcendere, niſi ex diſpenſatione jura non permittunt; nam Alexander tertius ([k]) Epiſcopo Lingonenſi ſcribens, cum eo qui furtivè ordinem Diaconatus ſuſceperit, dummodo ab Epiſcopo, vel Archidiacono, aliove Prælato ſub anathematis interminatione prohibitus non fuerit, Epiſcopi arbitrio relinquit, ut impoſita pœnitentia diſpenſet, in promotione ipſius ad Sacerdotale officium: ſi verò interminatio anathematis facta fuerit, eidem niſi poſt ingreſſum religionis indulgendum negat, quatenus ad Sacerdotalem ordinem promoveri poſſit. Hanc autem ſeu comminationem anathematis, ſeu ſententiã contra eos ferri qui furtivè ordines ſuſci-

(i) Mediolan. 5. ſuprà.

(k) Cap. 1. de eo qui furtivè ordinem ſuſcepit.

ſucipiunt, mos eſt, vſitatus ac legitimus: etenim Pontificale Romanum hunc ritum in ordinatione preſcribit, ut antequam ordinationes celebrentur, aliquis nomine Epiſcopi ordinaturi, ſub pœna excommunicationis præcipiat, & mandet, ([a]) *ne quis non deſcriptus, excomminatus, approbatus, & nominatus ullo pacto audeat ad ſuſcipiendos ordines accedere*; quæ ſi excommunicationis lata ſententia eſt (quod ex intentione Epiſcopi præſertim diudicandum eſt) is qui ſtante ejuſmodi prohibitione ordinem ſurripuerit, in ſuſceptis ordinibus miniſtrare non poterit, donec ab ea excommunicationis ſententia abſolvatur; cum Eccleſiæ lex ſit, ([b]) eum qui excommunicationis vinculo irretitus tenetur, liberam non habere exercendorum ordinum ſuorum facultatem. Iis adde ([c]) Canones quibus ſine examinatione ordinari e Clero dejici præcipiunrur, in eos etiam militare, qui ſuppoſita alia perſona examini, ordinationem ſubripuerint: hos enim ſine examinatione promotos eſſe nemini dubium eſt, & eo magis plectendos, quod fraude indebitam ordinationem obtineant, & alium in partem criminis ſubornent.

(a) Pontificale Rom. partu 1. tit. de ordinibus conferendis prope ſinem.

(b) Cap. Clerici, cap. Latores, cap. illud, de Clero excommunicato miniſtraore.

(c) Can. ſin. diſt. 25. can. ſi quis ſine examinatione, diſt. 8.. can. quiſquis, diſt. 84.

X. Hac autem fraude difficilè capiebantur majores noſtri, tum quod nonniſi notos ad Clerum promovebant, tum quòd ſingulos ordinandos ab Archipresbyteris, & Parochis Epiſcopo præſentari volebant, ut ſuprà docuimus; nunc verò faciliùs in eum errorem Epiſcopi incidunt, cum ignotis manus imponunt: quamvis, ſi accuratè ea ſerventur quæ ſuperiùs de probatione ad ſacros ordines differentes deſideravimus, nonniſi raò ejuſmodi fraudibus irretiri poſſint;

A vixque in ordinatione eorum qui literis dimiſſoriis obtentis, in aliena Diœceſi ordinantur, per ejuſmodi fraudes vigilantibus Epiſcopis, & de ſuo officio ſollicitis illudatur: ideoque in peregrinis ([d]) ordinandis, adeò difficilem olim ſe Eccleſia præbuit, quod in eorum ordinatione faciliùs fraus irrepere, errorque contigere poſſet. Cujuſcumque tamen fraudis vitandæ cauſa prudenter edixit ([e]) Aquenſis Sy-

B nodus, ut Feria ſexta immediatè ordinationem præcedente ordinandorum poſt veſperas recognitio fiat, ne qui fortè inſequenti die non deſcripti, non examinati, aut non approbati furtivè irrepant.

(d) Vide integr. diſt. 98. & tit. de Clericis peregrinis.

(e) Aquenſ. Synod. tit. quæ ad Sacramenti Ordinis adminiſtrationem pertinent.

XI. In examine verò faciendo quædam alia non omittenda ſervari præcipit prædicta Mediolanenſis ([f]) Synodus, primùm *ne de ullo quoque initiando (ſi modo non aliter Epiſcopus aliquando cenſuerit)*

C *examen, experimentumve antea fiat, quam ætatis, natalium, aut diſpenſationis conceſſæ, beneficii Eccleſiaſtici, vel penſionis, patrimonive teſtificationes ſcriptas, eaſdemque à Vicario Epiſcopali recognitas, illiuſque ſubſcriptione ſignatas, ac probatas, attulerit, exhibueritve, niſi aliquando Epiſcopus eas poſt examen exhiberi, recognoſcive juſſerit: neque item niſi alias præſcriptas decretis Pro-*

D *vincialibus, edictove Epiſcopali examinatores audierint, recognoverintque, quæcumque Epiſcopi juſſu inquiſitiones de eo factæ, atque ex officio præſcriptæ, aliorum literis ſignificatæ, vel denuntiatæ, vel delatæ ſint*. Subdit verò quomodo teſtificationes illæ aſſervandæ, in codicem ea de re ſcriptum referendæ, in Epiſcopali Archivio cuſtodiendæ; & publicis, à Cancellario de ordine ſuſcepto con-

(f) Mediol. ſupra.

conficiendis literis, teſtimonia iſta
ætatis, natalium, patrimonii vel
beneficii inſerenda ſint, quod ſu-
(a) Mediol. 5. ibidem. perius quoque obſervavimus.

XII. Alterum, ut (a) *exami-
natores ordine ad interrogationes
quæſtioneſve veniant, atque in exa-
mine quidem ea ratio ineatur, ut
interrogationes quæſtioneſve is exa-
minator proponat, quem pro vi-
ciſſitudinis ratione, & pro doctri-
næ diſciplinæve genere modo hunc,
modo illum, in eo ipſo examine*
B *Epiſcopus Vicariuſve examinis Præ-
ſes interrogare juſſerit, ut ne unus
alterum vario multiplicique inter-
rogationum modo certatim interpel-
let: interrogationum porro & quæ-
ſtionum rationem ita examinatores
teneant, ut illis inter ſe ſic diſtri-
butis examinis inſtituti rationibus,
prout oportet, cumulatè ſatisfa-
ctum ſit: atque eorum unuſquiſque,
quod de genere quærere inſtituerit,*
C *ita de eo quærat, interrogetve, ut
quemadmodum par eſt, illius ge-
neris quæſtiones interrogationeſve
ſatis explicatæ ſint*. Quæ autem
capità examinis eſſe debeant, po-
ſtea explicat eadem Synodus, & nos
ſupra expoſuimus, nempe de vitæ
ſtatu, genere, patria, domicilio,
canonicisve impedimentis, ſeu ir-
regularitatibus, fine quoque & in-
tentione, cum qua ad ordines ac-
ceditur: ſecundum de oratione &
D exercitiis pietatis; tertium, de li-
terarum doctiina, vitæ Clericalis
diſciplina, & rei Eccleſiaſticæ pe-
ritia.

(b) Mediol. 5. ibidem. XIII. Tertium, ut (b) *ſilentio
dum examen habetur*, examinato-
res *utantur: nec inter ſe colloquia,
confabulationeſve habeant, nec
mutuas itidem quæſtiones dubio-
rumque explicationes ſibi propo-
nant: ſed ad illius, de cujus do-
ctrina, interrogationibus quæritur,*
A *reſponſiones attenti, animum, at-
tentionis ſtudio, eidem addant, ad
rectè explicandas ſibi propoſitas quæ-
ſtiones. Nec vero examinatorem lo-
co ſuo interrogantem alius intertu-
bet, ſed unuſquiſque exſpectet, dum
ſibi ordine pro quæſtionis genere,
rationeve interrogare contigerit; in
quæſtionibus, interrogationibuſve
proponendis, non verbis, non aſpe-
ctu, non ullo modo ſeveros vehe-
menteſque ſe præbeant, ut qui exa-*
B *men ſubeant ſeveritate deterriti
animum ne deſpondeant, memoria-
que langueſcant, ac vacillent non
ſine aliquo dedecore: at benigni,
gratique animi ſignificatione, illos
vel diſſerentes, vel reſpondentes au-
diant: Nec vero quibuſdam inter-
rogatiunculis, aliave ulla ratione
interpellent: ſi quid autem vel in
diſſerendo, vel in reſpondendo eos
offendere animadverterint, ne tunc
illos doceant, objurgentve, ac ne*
C *moneant quidem, niſi quod ad exa-
men rectè inſtituendum perficien-
dumve pertineat, ſed examine per-
acto eos brevi admoneant, doceant-
ve ſi quid neceſſario illos tunc ad-
monendos docendoſve duxerint. In
omnibus porro & ſingulis exami-
nis interrogationibus ſpectetur, non
ſolum uniuſcujuſque eorum, qui exa-
minantur, ſtudia, ſed etiam uſus,
judicium, ingenii vis, & ſolertia.*

XIV. Quartum (c) *at vero lon-* (c) Concil. 5. Mediol. ibid.
D *gè plura atque adeo pauciora pru-
dentium examinatorum, ac præſer-
tim Epiſcopi, ejuſve qui examini
præeſt, judicio relinquuntur, &
pro eorum captu, qui ad examen
accedunt, & pro ordine quo quis
initiandus eſt, & pro ratione lo-
corum, quo mittuntur, & pro ge-
nere doctrinæ quam profitentur, qui
vero earum rerum, quæ certis in-
terrogationibus demonſtratæ, in hac
inſtructione continentur, ſe minus
eru-*

eruditos eſſe oſtenderint: eos Epiſcopus admoneat, ut diligenter in poſterum in doctrinis incumbant, atque barum ipſarum rerum in primis peritiam & ſcientiam percipere ſtudeant: itaut cum viſitationis munus, aliave eorum ſtudii, & progreſſus in literis recognitio habebitur, rectè peritèque omni eo genere doctrinæ inſtructi comperiantur: quænam autem res hac inſtructione, de qua hic ſermo, contineantur, ſuperius agentes de iis quæ in examine quæri debent, ſatis ſuperque diximus,

SECTIO TERTIA.

De inſtructione Ordinandornm, neceſſariaque ante ordinationem admonitione.

CAPUT PRIMUM.

Monendos, inſtruendos Ordinandos, ex veteri & nova Eccleſiæ lege.

§. I.

Antiquis Eccleſiæ decretis id probatur.

I. QUoniam ſæpe accidit ut plurimi ad ſacros ordines, minus idonei reperiantur, non tam quod ingenio minus polleant, ad ea ediſcenda, quæ ad ipſornm officium ac munus ſpectant; quam quod ex iis aliqui, ne quidem ſciant, quid illud ſit quod addiſcere debeant; tantns nempe Eccleſiaſticarum rernm contemptus inolevit, ut qualium rerum Sacerdoti, vel alterius ordinis Clerico ſcientla neceſſaria ſit, abolita apud hnjus ſæculi homines memoria videatur; alii verò præceptoribus careant, à quibus ea edoceri poſſint, quæ ipſorum ſunt officii ac muneris: hinc ſapienter olim cautum, & hoccé tempore laudabiliter à quibuſdam renovatum, ut ordinandi aliquo ante ordinationem tempore inſtruendi in unum locum cum conveniant, quatenus brevi A tempore ſaltem doceantnr, qnænam ea ſint, quorum ſibi præſertim notitiam debeant comparare. Quia item aliorum viva vox magis ferit, quam vel tacita apud nos officii noſtri cogitatio, vel lectio; ideò prudenter quoque Eccleſiaſticis legibus cautum fuit, ut aliquo ante ordinationem tempore, quicumque ordinibus initiandi eſſent, ſerio ſui muneris admonerentur, & gravi adhortatione ad ordinum reverentiam, B venerationem divini myſterii, officii ſedulitatem, diſciplinæ obſervantiam, virtutum ſtudium, vitiorum fugam inducerentur. De utroque quid vetus, quid novus Eccleſiæ mos ferat, nobis dicendum eſt, ut quantum ejuſmodi inſtitutioni vetus Eccleſiæ conſuetudo auctoritatis conciliat, tantum in ea adhibenda recens quorundam praxis facilitatis ineſſe demonſtret.

II. Ordior à Conciliis Carthaginenſibus in quibus hujus moris non minima veſtigia ſuperſunt. Concilium Carthaginenſe tertium ſibi placuiſſe affirmat, (a) *ut ordinandis Epiſcopis, vel Clericis, prius ab ordinatoribus ſuis decreta Conciliorum auribus eorum inculcentur, ne ſe aliquid contra ſtatuta Concilii feciſſe aſſerant:* quid enim ea ſibi volunt Concilii verba, niſi ut ordinationem Epiſcoporum, ac Clericorum, inſtructio præcedat, ne ulli ordinentur, niſi qui priùs Eccleſiæ canone, eoſque maximè qui ad ordinationem ſpectant, edocti fuerint, ne contra leges ordinatos eſſe ſe doleant: aut impoſitum humeris ſuis onus graviter ferant? Æqua ſanè conſtitutio & hocce tempore utiliſſima, imò, ut verè dicam, penè neceſſaria, ut nempe impedimenta quævis canonica, ſeu irregularitates, ut loquuntur, quæ hominem ab ordinatione repellunt, ordinandis ipſa ignorantibus priùs ſignificentur, quam ad ordinationem veniatur, ne ſe contra Eccleſiæ leges ordinatos eſſe ægreferant, eaque poſtea reſcientes vehementi ſollicitudine angantur, dum ſibi interdictum ut plurimum officium norunt, quod illicitè nacti ſunt. Hunc porro Canonem ex ſuggeſtione Auguſtini editum fuiſſe refert Poſſidius, (b) cum enim iniquo ferret animo, quod contra (c) Nicenum Canonem Epiſcopo Valerio viventi ſuper inductus fuiſſet, *fategit ut Conciliis conſtitueretur Epiſcoporum, ab ordinatoribus deberi ordinandis, vel ordinatis omnium ſtatuta Sacerdotum in notitam eſſe deferenda.* (d)

(a) Conc. Cart. 3. c. 3.

(b) Poſſid. cap. 8. vitæ S. Auguſtin.

(c) Forte canon ille eſt 8. Conc. Niceni.

(d) Lege etiam Auguſt. in actis ordinat. Eradii tom. 2. epiſt. 110.

III. Concilium quoque Carthaginenſe quartum inſtructionem ordinationi præviam fuiſſe oſtendit, cum in ordinatione Oſtiarii inſtru-

A ctionis præcedentis ab Archidiacono habitæ tanquam rei uſitatæ meminit, (e) *Oſtiarius*, inquit, *cum ordinatur, poſtquam ab Archidiacono inſtructus fuerit, qualiter in domo Dei debeat converſari ad ſuggeſtionem Archidiaconi tradat ei Epiſcopus claves Eccleſiæ, &c.* an vero probabile eſt Oſtiarium, cujus officium præ reliquorum ordinum functionibus, minoris eſt momenti, de eo tamen antequam ordina-
B retur, inſtructum eſſe, eos verò qui ad reliquos ordines promòvendi eſſent, abſque ulla prævia inſtructione initiatos fuiſſe, quanto veriſimilius eſt reliquorum ordinum quorum major eſt ratio parem fuiſſe conditionem? quorum forte nulla mentio facta eſt, vel quod ſatis in Oſtiarii inſtructione ſuperioris cujuſlibet ordinis, Clericorum inſtructio intelligeretur, vel quod oſtiarii ab Archidiacono, reliqui ſuperioris gra-
C dus miniſtri, aut ab Epiſcopo, cujus ex ſuperiori Carthaginenſi Concilio partes erant decreta Conciliorum ordinandis ſignificare, vel aliquo alio plenius inſtruerentur. Diſcimus autem ex hoc Carthaginenſi Canone, quænam ea ſint quorum cognitio ordinandis ingerenda ſit, puta Eccleſiaſticarum functionum, earumque legum, quæ unicuique ordini adnexæ ſunt; ut quemadmodum Oſtiarius de ſuo munere,
D inſtruebatur, ita cæteri Clerici qui ad aliquos ordines contendebant, eorum ordinum munia edoceantur, quorum gradum aſſequi cupiant.

(e) Carthag. 4. c. 8. habetur diſt. 38. c. Oſtiarius.

IV. Nec à priori Carthaginenſis Concilii Canone diſcrepat Aurelianenſis quarta Synodus dum jubet, ut (f) *Parochiani Clerici a Pontificibus ſuis neceſſaria ſibi ſtatuta Canonum legenda perſpiciant, nè ſibi ipſi, vel populi, quæ pro ſalute eorum decreta ſunt, excuſent poſtmo-*

(f) Aurel. 4. c. 6.

poſtmodum ignoraſſe: quandonam verò ab Epiſcopis Canonum ſtatuta audirent, conjicere licet ex Cocilio Toletano quarto, quod præviam inſtructionem Presbyterorum à ſuo Epiſcopo, tùm cùm ad Parochias miniſtraturi mitterentur, videtur exegiſſe, (a) *Quando*, ioquit, *Presbyteri in Parochiis ordinantur, libellum Officialem a ſuo Sacerdote accipiant, ut ad Eccleſias ſibi deputatas inſtructi ſuccedant, ne per ignorantiam in ipſis divinis Sacramentis offendant: cùm vero ad Litanias, vel ad Concilium venerint, rationem Epiſcopo ſuo reddant, qualiter ſuſceptum officium celebrent, vel baptizent.* Liber officialis, (b) cujus hic meminit Concilium Toletanum, non alius Liber eſt, quam liber aliquis, qui modum quo Presbyteri ſuis officiis fungi poſſent, edoceret, & Sacramentorum admioiſtrationem contineret, quales iſti libri qui jam *Manualis* oomine dici ſolent; Sacerdotis, à quo huoc librum recipiebant, oomine, Epiſcopus iotelligitur, qoi paſſim Sacerdos ſummus, Sacerdos, & princeps Sacerdotum apud aotiquos Patres & in prioribos Cooiciliis vocitatur: Litaniæ ad quas convenire ſolebant Presbyteri rationem ſui muneris redditurı, ſunt rogationum dies, ut interpretatur Gloſſa, (c) quibus oempe ex aliis juris Canonici (d) teſtimoniis Preſbyteros ad Eccleſiam Cathedralem convenire debuiſſe confirmat.

V. Ad rem etiam eſt, quod habetur in Joſtinianæa novella Epiphaoio Archiepiſcopo & Patriarchę Conſtantinopolitano, in qua Carthaginenſis inſtitutio roboratur, aſſeriturque, (e) *conſtitutum & ad Epiſcopum præparatum, competens eſſe venerabiles & undique probatas legere regulas ante ordina-*

(a) Conc. Tolet. 4. c. 25. habetur c. quando diſt. 18.

(b) Gloſſa in prędict. can.

(c) Gloſſa ibid.

(d) Ex canone 1. de conſecrat. diſt. 3. & can. & hoc de conſecrat. diſt. 1.

(e) Novell. 6. cap. 1.

A *tionem, quas recta & inviolata noſtra ſuſcepit fides, & Catholica Dei, Apoſtolicaque diſpoſuit, & tradidit Eccleſia: & cum frequenti eas lectione percurrerit, qui ad ordinationem deducitur: tunc is qui ordinationem impoſiturus eſt, interroget eum, ſi ſufficiens ſit cuſtodire & agere, quæ ſacræ regulæ ſancierunt; & ſiquidem ille declaraverit, & dixerit præcepta ſacrarum regularum non ſe valere ſer-*
B *vare, nullo modo ei ordinationem imponi. Si vero ille ſuſceperit & dixerit, quia quantum eſt homini poſſibile, complebit hæc, quæ his continentur, tum monere eum, & dicere, quia niſi hæc obſervaverit, à Deo alienus erit, & cadet à jam dato honore, & neque civiles leges delictum inultum relinquent: eoque à præcedentibus nos Imperatoribus, & à nobis ipſis rectè dictum eſt, oportere ſacras re-*
C *gulas pro legibus valere: etſi etiam ſic permanſerit cauſam amplectens: tunc ſuper his profeſſionibus unumquemque ſacram ſuſcipere Epiſcopatus ordinationem.* Tria hæc lege circa Epiſcoporum ordinationem decernuntur, puta ordinandorum io Epiſcopos inſtructio, ex Canonum Eccleſiæ lectiooe; feria de ipſis ut ſerventur admonitio; ultimoque loco de iiſdem quod ſedulo obſervabuntur, publica & ex animo fa-
D cienda ab ordinaodis poſtquam interrogati fueriot profeſſio; oihil in hac conſtitutione de Clericis ordinandis aut moneodis, aut inſtrueodis, aot ad profeſſiooem Canonum obſtriogeodis. Sed eorum parem fuiſſe ratiooem probabile eſt, ut quod in Epiſcoporùm ordinatione ſervabatur, hoc ipſum io reliquorum ioferiorum ordinum collatiooe, pro ſoo unius cujuſqoe gradus modulo ſervaretur; maximè

Digitized by Google

cùm Cartaginenſe Concilium, ex quo Novella iſta excerpta eſt, decretum illud etiam ad Clericos quoſque ordinandos extendat, ut ſuprà vidimus; & ſanè æquum eſt, ut cùm Clerici variis legibus teneantur obnoxii, quibus non obligantur Laici, ante ordinationem de iis ſedulo moneantur, inſtruanturque, ne ignorantiam in ſui excuſationem prætendant.

VI. Expreſſè vero Turonenſe tertium ſub Carolo Magno, quem noſtro ſæculo renovatum morem videmus, ut ordinandi aliquo tempore inſtruendi, & diſcutiendi, apud Epiſcopos ante ordinationem maneant, tradit, ac præcipit, ſtatuens nempe, (a) ut *Presbyter priuſquam ad conſecrationem Presbyteratus accedat, maneat in Epiſcopio, diſcendi gratia officium ſuum, tamdiu donec poſſent, & mores & actus ejus animadverti, & tunc ſi dignus fuerit ad Sacerdotium promoveatur*. Quibuſnam potiſſimum rebus addiſcendis tempus illud impenderetur, conjicies ex hoc ni fallor, ejuſdem Concilii Canone, (b) *Epiſcoporum magna ſit ſollicitudo Presbyteris ſuis tradere Baptiſmi Sacramentum, & quid in eodem renuntiandum, quidve credendum ſit: &c.* vel ex illo (c) quo diligenti cautela pertractandum Epiſcopis, & Presbyteris præſcribit, ut delicta confitentibus convenientem pœnitentiam imponant, & ut Epiſcopi, quis potiſſimum liber pœnitentialis ſequendus ſit, edoceant. Ex quibus ſcilicet Canonibus modum Sacramentorum Baptiſmi, ac Pœnitentiæ adminiſtrandorum, itemque fidei articulos ac ſacros ritus ab Epiſcopis edoceri debere Presbyteros, præſertim oſtenditur.

(a) Turonenſ. 3. c. 12.

(b) Idem can. 18.

(c) Idem c. 22.

VII. Similiter quoque Arelatenſe ſextum Concilium ſub eodem Imperatore Carolo Magno, non ſolùm Presbyteros ab Epiſcopis, ſed Epiſcopos ab Archiepiſcopis moneri præcipit: de tempore quo admonitio illa jubeatur, nihil præſcribit; mihi profecto videtur, ſi quod tempus ipſi conſentaneum eſt, illud maximè eſſe, quod ordinationi prævium eſt, quo nempe tempore licet Metropolitano electos ad Epiſcopalem gradum repellere, ſi ignari reperti fuerint, ſuique muneris rudes: cùm reliquo tempore non ea ſit Metroqolitani in ſuffraganeos poteſtas, ut eos ad libitum coercere, vel corrigere poſſit, ſed Canonibus ac conſuetudine, vel privilegiis uniuſcujuſque ſedis, ejus auctoritas reſtricta ſit: ſic ergo Arelatenſis Synodus citata, (d) *De Baptiſmo & myſterio ſanctæ fidei, unuſquiſque Archiepiſcopus ſuos ſuffraganeos diligenter, ſtudioſèque admoneat; quatenus per ſtudium ſacræ lectionis imbuti, & de myſterio ſacræ fidei, & de Sacramento Baptiſmatis, unuſquiſque illorum in ſua Parochia perfectè ſtudioſeque Presbyteros, & univerſum populum docere, & inſtituere non negligat, &c.* Diſcimus itaque ex hoc Canone Epiſcopis mandatum eſſe, ut Presbyteros ſuos Sacramenti Baptiſmatis adminiſtrationem, & myſteria ſanctæ fidei edoceant, quod maximè ante ordinationem fieri debet, ne poteſtatem Sacramentorum adminiſtrandorum, & auctoritatem docendi conſequantur, antequam in utroque officio plenius inſtructi ſint, ſcientiaque ſufficienti polleant ad utrumque munus fructuosè peragendum.

(d) Arelat. 6. c. 3.

VIII. Clariùs & expreſſiùs Capitularia Caroli inſtructionem iſtam ordinationi præviam non commendant ſolum, ſed jubent: præcipiunt ſiquidem, (e) ut *Presbyteri non or-*

(e) Cap. Caroli lib. 5. tit. 17.

ordinentur, priuſquam examinentur: & ut ante ordinationem pleniter & ſtudioſiſſimè inſtruantur, qualiter ſe à vitiis cavere debeant, & qualiter ſubditos doceant, ne torpentes vel hebetes in doctrina ſancta, vel vitio malæ famæ, eorum neglectu, vel alia mala ſimilitudine, quod abſit, abſtergantur. Inſtruendos itaque eos omnes ante ordinationem ſtatuunt qui ad eam recipiendam Epiſcopis adducuntur, & de eo maxime inſtruendos, quod ipſorum ſit muneris, puta qua ratione vitia à ſe, vel ab aliis propellere, populoſque docere queant: cùm enim verbo, & ſacramentis, & exemplo plebes ſibi commiſſas paſcere, atque regere Presbyteri debeant: non ſatis eſt quod ſacramentorum rationem calleant, niſi etiam & bene vivendi formam teneant, & docendi populum methodum non ignorent: inſuper verò eoſdem qui ad ordinationem accedunt monendos, & ad Eccleſiaſticas leges obſervandas non ridicula adhortatione perſuadendos eſſe, eadem Capitularia conſtituunt, ([a]) *ſi quis* inquiunt, *Clericus ordinatur, moneri debet conſtituta ſervare.* Itaque ordinandos in ſuo officio inſtruendos, & muneris ſui commonendos eſſe, antequam ordinentur, maximi & Chriſtianiſſimi Imperatoris legibus, jam olim ſtabilitum, & confirmatum habemus.

(a) Capit. lib. 7. tit. 11.

IX. Zonaras quoque Canonum interpres non contemnendus, Canones Carthaginenſes duos refert, quorum poſteriorem ex Carthaginenſi tertio ſuperiùs citavimus, priorem verò nequaquam attigimus, in quo tamen cavetur, ut ([b]) *ſi quis Clericus ordinetur, debeat moneri, ut ſervet decreta, & ut mortuorum corporibus Euchariſtia non detur, nec Baptiſmus.* In cujus Ca-

(b) Zonaras in canon. 18.

A nonis explicationem Clericorum nomine hic ſolum intelligi presbyterum, aut Diaconum ſcribit, qui nempe ſoli χειροτόνουνται, *id eſt per manus impoſitionem ordinantur*, ſoli ex Clericis Euchariſtiæ μεταδιδόασι id eſt, *communicant, ſeu diſtribuendæ inſerviunt*. Quamvis, meo quidem judicio cæteri quoque inferioris gradus intelligi poſſint, quorum inſtitutioni nonnunquam quoque nomen χειροτονίας tribuitur, ut B in Canonibus ([c]) Apoſtolorum, & in Conſtitutionibus ([d]) Apoſtolicis in quibus, manus quoque impoſitionem in hypodiaconorum, & lectorum ordinatione adhibitam fuiſſe legimus: ſed hac de re inferiùs. Quod autem de Baptiſmo, atque Euchariſtia moneantur, hoc non impedit, quominus alii quoque Clerici, huic admonitioni interfuerint, vel ſaltem quominus ipſi de aliis monendi forent, præſertim cum monendi quæ ibidem dicantur Clerici C τοῖς ὅροις φυλάττειν, *decreta ſervare*, quod omnibus Clericis neceſſarium eſt; nam ſive τοῖς ὅροις ἢ τοῖς τῆς πίστεως, τοῖς παρὰ τῶν ἁγίων ἀποστόλων, καὶ τῶν πατέρων ὁρισθέντας, ἢ τοῖς κανόνας, μᾶλλον δὲ, καὶ ἀμφότερα, *vel fidei, quæ ſcilicet à ſanctis Apoſtolis, vel patribus ſtatuta ſunt, vel Canones, vel potius utrumque* interpreteris; quemadmodum exponit idem ([e]) Zonaras; horum D obſervatio tam decretorum fidei, quam morum, ac diſciplinæ Clericis neceſſaria, de quibus proinde eos ante ordinationem moneri conſentaneum eſt. Idem autem Zonaras ([f]) in ſequentem Canonem Carthaginenſem ſcribens, quo Canonum decreta priùs ab illis qui ordinantur, ordinandorum auribus inſinuanda præcipiuntur, quænam ſint quæ Clerici renuntiandi edoceri debeant, paucis complectitur, τὰ

Ἐάν τις κληρικοὶ χειροτονοῦντα, ὀφείλει ὑπομιμνήσκεσθαι τοὺς ὅρους φυλάττειν, καὶ ἵνα τοῖς σώμασι τῶν ἀποθανόντων ἡ εὐχαριστία μὴ δίδωται, μηδὲ βάπτισμα.

(c) Can. 2. Apoſt.

(d) Conſtit. Apoſt. lib. 8. c. 21. & 22.

(e) Zonaras ibidem.

(f) Zonaras in canon. 19. Carth.

τὰ δόξαντα ταῖς συνόδοις, περί τε πίστεως, καὶ περὶ τοῦ, πῶς χρὴ βιοῦν, ἢ τὰ ἐκκλησιαστικὰ οἰκοδομεῖν, *quæ à Synodis decreta ſunt de fide, de vitæ inſtituendæ ratione, deque Eccclesiaſtica adminiſtratione*. Eadem fere [a] Balſamon in eoſdem Canones, qui plura ex Zonara iiſdem etiam verbis excerpſit. A

(a) Balſamon in eoſ. can.

X. Verùm ut his minoris auctoritatis Doctoribus relictis, gravioris momenti teſtimonia proferamus, Lateranenſe tertium ſub Innocentio tertio habitum Patrum multitudine celeberrimum, cui nempe 1215. interfuere, eandem inſtructionem præcipit, [b] *cum*, inquiunt Patres, *ſit ars artium regimen animarum, diſtrictè præcipimus, ut Epiſcopi promovendos in Sacerdotes, diligenter inſtruant & informent, vel per ſeipſos, vel per alios viros idoneos ſuper divinis officiis, & Eccleſiaſticis Sacramentis, qualiter ea debeant celebrare: quoniam ſi ignaros ac rudes de cætero ordinare præſumpſerint (quod quidem facilè poterit deprehendi) & ordinatores, & ordinatos gravi ſubjacere ultioni, &c.* Patet ex hoc Canone, cujus ſit jam inſtructionem ordinandis præbere, & de quibus ipſi inſtrui debeant de Eccleſiaſticis nempe officiis, & divinis Sacramentis; nam qui in his irreverenter agunt, erga divinam Majeſtatem, & audientibus & videntibus offendiculo eſſe ſolent: qui verò in illis ignoranter ſe gerunt, & Sacramentis injurii ſunt, & non leve populorum ſaluti periculum creant. Concilium quoque [c] Salisburgenſe inſtrui vult ordinandum de irregularitatibus, ne forte in aliquam inciderit, ut poſtea dicemus.

(b) Conc. Lateranenſe ſub Innocentio 3.

(c) Concil. Saliſburg. tempore Martini 5. tit. de ſcrutinio.

§. II.

Monendos ordinandos, & inſtruendos, priuſquam ordinentur, recentioribus Eccleſiæ decretis oſtenditur.

XI. Monendos quoque eos, qui ordinibus initiandi ſunt, eoſque ordinationis ritus edocendos plura ex recentioribus Conciliis decernunt. Colonienſe anno 1526. celebratum, [d] *Pridie ordinationis admonebit Vicarius noſter in Pontificalibus iterum omnes, quo ſe ſe quiſque diſcutiat, ne officio ſe alliget, cui non poſſit ſatisfacere, neve mentiatur Spiritui ſancto, aut impœnitenti corde accurrat: ſed ore confeſſus ac ſpiritu contritus humiliatuſque poſt perceptam ſacroſanctam Euchariſtiam Deo totus deditus accedat*. Similiter quoque Mediolanenſe Concilium. 5: [e] *Eo ſermone quem pridie illius diei, quo ſacra ordinatio celebratur, Provinciali decreto inſtitutum eſt, illud in primis ſpectetur, ut quæ monitiones poſtero die de libro Pontificali leguntur, diſertis verbis iiſque vulgariter conceptis explicentur uberiùs. Unuſquiſque porrò eorum, qui ſacris ordinibus initiabuntur, etiam atque etiam diligenter admoneatur, quod, quamque ſanctum munus ſuſcepturus eſt. Verùm ejus ſermonis vis in Subdiaconis potiſſimum monendis verſetur: quo rectius, dum integrum eſt, deliberare poſſint, an caſtitatem, quæ perpetua illi ordini eſt annexa profiteri velint: eoque accuratiùs propterea in gravi illa deliberatione videant, quod Deo auxiliante præſtare poſſe ſperent: neque in eo Eccleſiaſtico ſpiritualique munere ſuſcipiendo, quidquam agnatorum, vel hujuſmodi alie-*

B (d) Colonienſe 1. parte 1. cap. 16.

C (e) Mediol. 5. parte 3. tit de initiandis Ord. Sacramento.

D

aliena voluntate, ſed ſua ſpontanea agant: nec verò in ſacri ejuſdem ordinis ſuſceptione, vitæ hujus commodum, aut aliud quidquam ejuſmodi, ſed Dei honorem ſibi propoſitum habeant. Hujus generis ſermo à quocumque appoſitè habeatur, utilis quidem ille eſt: at multis partibus longè utilior erit, atque opportunior, ſi eundem Epiſcopus accurate, ſtudioſèque habuerit.

XII. Eadem Eccleſiæ Gallicanæ in ea praxi firmanda mens fuit: eædem leges. Audiatur Synodus Aquenſis, ſub Alexandro Canigiano Archiepiſcopo Aquenſi, ([a]) *Fiat autem pridie ordinationis in domo Epiſcopali poſt Veſperas recognitio ordinandorum, & ab Epiſcopo, vel alio ejus mandato, ordinandis fiat adhortatio, vel admonitio ſalutaris de dignitate ordinum, & de obligationibus quæ ordinibus annexæ ſunt: præcipue moneantur Subdiaconi, ut intelligant deinceps Deo auctore ſe obligari ad continentiam, & ad Horas Canonicas recitandas, &c.* Audiatur Bituricenſis, ([b]) cui præfuit Reginaldus de Beaulne ejuſdem civitatis ac Provinciæ Archiepiſcopus, *cujus ordinis myſterium ac ratio explicetur, ut inde ordinem ſuum revereri unuſquiſque diſcat, ejuſque dignitatem omnes ſuſpiciant.* Audiatur denique Rothomagenſis ab Illuſtriſſimo Cardinale Borbonio celebrata, ([c]) *moneantur in ſua promotione Subdiaconi, ut intelligant deinceps Deo auctore ſe obligari ad continentiam, &c.* Iis etiam addere poſſis Eccleſiaſticæ ordinationis ([d]) à Reverendiſſimo Carnotenſi Epiſcopo Leonorio d'Eſtampes Valencęo editas Gallicè Conſtitutiones, in quibus jubetur, ut die Lunæ immediatè precedente ordinationem, facilis & dilucida irregularitatum omnium, &

([a]) Aquenſ. cit. quæ ad Sacrament. Ordin. adminiſt. pertinent.

([b]) Bituricenſ. tit. 24. de ord. c. 2.

([c]) Rothomag. cit. de Epiſc. off. num. 10.

([d]) Conſtut. Carnot. de ordinib. tit. de Tonſura.

A impedimentorum canonicorum expoſitio habeatur, ut diſcant, tum qui Tonſuram, tum qui ordines quoſvis ſuſcipere meditantur, ſibi ne ad ſacros ordines aditus pateat, an verò præcludatur, ſicque vel ad ordines liberi accedant, vel ſi aliquo impedimento ligati ſunt, accedere vereantur.

XIII. Sed quid pluribus decretis, legibus canonibuſve opus eſt? praxim ſpectemus, magis fortè opera B ſa videbitur, ideoque majoris exempli. Videmus a quibuſdam annis utiliter obſervari, tum in Dięceſi Pariſienſi, & Bellovacenſi, tum recentiùs in Aquenſi, Burdegalenſi, Valatenſi, & aliis, ut quindecim circiter ante ordinationem diebus, quicumque ex iis Diœceſibus ad ordines, ſacros præcipuè, admitti contendunt, in unum locum congregentur, probandi ſcilicet, docendi, examinandi, in ſuis officiis ex- C ercendi, & ad pietatem orationiſque ſtudium fingendi. apud Bellovacenſes quidem in ipſo Epiſcopio, juxta Turonenſis citati Concilii præſcriptum, ſumptibus religioſiſſimi Antiſtitis aluntur; nec ſoli qui ad ſacros ordines, ſed ij omnes quoque, qui adulta jam ætate ad Tonſuram, vel minores ordines aſpirant, ad hanc ſacram Scholam, & Eccleſiaſticam Palæſtram compelluntur. Apud Pariſienſes verò ij ſoli, D qui majoribus initiari deſiderant, ad hunc pietatis & eruditionis probandæ ſeceſſum coguntur, prudentique, ac liberali Epiſcopi Pariſienſis providentia effectum eſt, ut non momentanea, ſed diuturna credatur hæc inſtitutio, quam nempe Miſſionariorum, ut vocant, congregationis Patres in ſe ſuſceperunt, & cui ſe in reliqua tempora peragenda pactis inter ipſos, & Pariſienſem Antiſtitem initis devinxerunt.

A runt. In hoc vero tam hi, quam illi conveniunt, qnod qui apud utroſque docendis, monendiſque ſacrorum ordinum candidatis præficiuntur, Matutinis quidem lectionibus, Theologiam omnem moralem percurrant, Veſpertinis autem Pontificalis Romani explicationem ſuſcipientes, ea notent, quæ & ad ordinum functiones, & ad ſacræ ordinationis rituum myſticas ſignificationes, & ad Eccleſiaſticam diſci-
B plinam, & ad pietatem viris ad ordinem Clericalem promovendis inſtillandam neceſſario obſervanda, monendaque judicantur; quod de Theologia morali quotidie ordinandi interrogentnr: quod ſimul omnes Canonicas Horas recitent: quod ſingulorum ab aliquo mores, ingenium, doctrina, pietas obſerventur, & ad Epiſcopum referantur. Theologiæ autem Moralis præcipua capita apud utroſque hac methodo
C docentur: primùm irregularitatum omnium & cenſurarum doctrina ordinandi imbuuntur, ut advertere poſſint, num aliquo impedimento canonico ab ordinum receptione repellantur, & ea de re iſto tempore, quod ad diem ordinationis interjacet, maturius deliberare queant. Sacramenti poſtea Pœnitentiæ, quoad generalem confeſſionem præparentur, acurata explicatione inſtruuntur. Deinde actionum huma-
D narum, legum, peccatorum univerſalis explicatio traditur, cui decalogi quam fieri poteſt pro brevitate temporis, integra, & accurata enarratio ſubjungitur; ut Sacramentorum in communi, & in particulari, ipſiuſque ſacrificii Miſſæ doctrina ſubſeqnatur; totaque deinde iſta ſummaria inſtructio Symboli Apoſtolorum elucidatione terminetur. In iis acuratè & perſpicue explicandis operam navet aliquis, quem & rerum iſtarum oportet eſſe callentiſſimum, & in ſeligendis iis quæ utiliora ſunt, prudentem, & in exponendis verſatiſſimum: cujus tamen opera ne inanis ſit, aliorum induſtriam, & diligentiam adjutricem reqnirit, qui & ordinandis publicè expoſita privatim inculcent, & quæſtionibus in rem explicatam modò hos, modò illos tentent, patienter audientes ſagaciter inquirentes, modeſtè reprehendentes, obſcura exponentes, prætermiſſa, ſi quæ neceſſaria ſunt, induſtriè ſupplentes, non ſuam, ſed Doctoris methodum conſectantes. Nec prætermittendum apud utroſque rituum & ceremoniarum in Sacrificio Miſſæ tam à Sacerdote, quam cæteris obſervandarum leges doceri, eaſque de cantato quotidie publicè Miſſæ Sacrificio, modò his, modò illis miniſtrantibus, in praxim revocari. Plura alia quibus pietatis, doctrinæ, peritiæ, & diſciplinæ Eccleſiaſticæ incrementa procurantur, laudabilia exercitia prætermitto. De cæteris vero locis ſileo, quorum oculatus teſtis non ſum, ſed auritus tantum.

XIV. Mirum verò dictu eſt, quantum non ſolùm ordinandi, verum etiam ordinati, jam vel à multo tempore Sacerdotes, ſi ad lectiones admittantur (quemadmodũ apud Bellovacenſes præſertim admitti ſolent) ex ipſis proficere ſoleant; Compendiariam enim audiunt Theologiã eaque brevi docentur, quæ ad praxim fœliciter revocent, diſcunt ea paucis diebus, quibus amplius, uberinſque diſcendis totam ex officio ſuo tenentur ætatem inſumere: incitantur ad functionum ſuorum ordinum exercitium; Sacerdotalis dignitatis admiratione percelluntur, incenduntur ad proximorum ſalutem, ordinis in Eccleſia inſtituti

pul-

pulchritudine capti, ad ejuſdem ordinis tuitionem inardeſcunt: aſ- ferendæ cupiditate diſciplinæ inflammantur: probantur autem hac ratione ſingulorum mores, & inolita aliquando vitia gravi Antiſtitum admonitione, & bonorum exemplo abolentur; charitatis neceſſitudo inter univerſos contrahitur: quanti ſit ponderis digna ordinum ſuſceptio, attentè ab omnibus perpenditur. Epiſcopi nominatim ſingulos exinde notos habent; & quid unuſ- A quiſque poſſit, quid ferre valeat, cui muneri par, vel impar fuerit, quantum prudentia conjici poteſt, explorant. Clerici cum Epiſcopis amore certant, & hi Clericos ſuos beneficiis, illi Epiſcopos reverentia devinciunt: & qui maximus illius inſtructionis fructus eſt, rerum Eccleſiaſticarum & officii Sacerdotalis ignorantia, paulatim exulat, & ſcientiæ Eccleſiaſticæ ſtudia tantoperè neglecta refloreſcunt.

CAPUT SECUNDUM

Varia ad ordinandos Monita complectens.

§. I.

Quanti momenti ſit ſerium, & accuratum de vocatione ſua ad Clericatum, & Ordines examen.

I. A A'Ρχὴ ἥμισυ πάντος, inquiebat (a) Heſiodus, ad quam ſententiam alludit (b) Horatianum iſtud.

——— *facti*
Dimidium qui cœpit habet:

Habet, inquam, totius operis dimidium, qui bene & auſpiciatò cœperit: quod ad rem præſentem transferunt S. (c) Leo Summus Pontifex, & Imperator (d) Juſtinianus, quorum ille de ordinationibus præpoſteris loquens, *difficile*, inquit, *eſt*, *ut bono peragantur exitu*, *quæ malo ſunt incboata principio*: Hic vero de legitimis ordinationibus differens, *bene autem univerſa geruntur*, *& competenter*, *ſi rei principium fiat decens & amabile Deo*. Quamobrem videant, quæſo, qui in Clericorum ordinem referri ambiunt, ne, ſi a janua aberraverint tota deinceps aberrent B via: perpendant apud ſe, quanta ſit hæc dignitas quam poſtulant: num ſibi ipſis ex animo grata & propter ſeipſam grata ſit: num viribus conſentanea: excutiant ſeipſos, an tanto muneri apti ſint, an à Deo vocati, & qua ad Clerum feſtinantes, intentione ducantur: qua arte, quibuſque mediis Eccleſiam introeant; quidve acturi Eccleſiaſticum ambiant ſtatum: examinent, inquam, inſtituti ſui rationem, nec C ſemel, nec feſtinanter, nec perfunctorie examinent, nec ſuis tantum oculis, nec ad mundani honoris lucernam ſed feriò, ſed maturè, ſed pluries, ſed alienis etiam oculis, ad divinæ veritatis lucem.

(a) Heſiodus.
(b) Horatius de arte Poetica idem docet Nazian. epiſtol. 220. p. 856.
(c) Leo epiſt. 85. ad Epiſcopos Africanos.
(d) Juſtinian. in præfat. Novellę 6.

II. Multi pœnis æternis plecténdi ſunt, qui ſi Clerici non extitiſſent, æterna fuiſſent potiri beatitudine: quod intuens (e) Beatus Acepſimas inſignis in Oriente Mona-

(e) Theodoret. in Philoteo cap. 44. ſeu lib. 9. de vitis Patrum.

nachus, cum ſe brevi moriturum prævidiſſet, tunc ſe tantum ordinari Presbyterum paſſus eſt, aſſerens ſe *ſi diutius victurus fuiſſet, omnino fugiſſe hoc grave & terribile onus Sacerdotii pertimeſcens reddendam depoſiti rationem*. Inſcrutabilia certè ſunt divinæ providentiæ arcana, quæ nemini mortalium curioſiùs rimari licet: ne (a) *qui ſcrutator eſt majeſtatis, opprimatur a gloria*: hoc tamen haud dubium eſt, maximum ad æternam fœlicitatem conſequendam momentum eſſe, conſentaneam ſuis moribus, ingenio, viribus, ex divina motione ſtatus electionem; è contra verò eos ſe peccandi occaſionibus totos fere dedere, qui minimè conſentanea vocationi ſuæ ſtatum amplectuntur: & ſæpe accidere, ut quo perfectior aliquis ſtatus eſt, eo ſit periculoſior, niſi generoſo animo & ad perfectionem toto conatu adnitente ſuſcipiatur: (b) *regnum cælorum vim patitur & violenti rapiunt illud*: tunc vero majorem utique vim patitur, cum pro ejus conſecutione ad perfectionis apicem adniti oportet, hancque aliquis ſibi neceſſitatem impoſuit, ut, niſi perfectiſſimo vivendi genere, ipſum obtinere non poſſit. Hanc ſibi perfectius cæteris vivendi legem impoſuerunt Clerici, ut qui laicis dignitate præcellunt, morum quoque ſanctitate præfulgeant: (c) *Qualis* inquit Hieronymus, *erit ædificatio diſcipuli, ſi intelligat ſe Magiſtro eſſe majorem*. Unde non ſolum Epiſcopi, *Presbyteri, & Diaconi debent magnoperè providere, ut cunctum populum cui præſident, converſatione, ſermone, ac ſcientia præcedant: verùm etiam & inferioris gradus Exorciſtæ, Lectores, Æditui, Acolyti, & omnes omnino, qui domui Dei deſerviùnt: quia*

(a) Prou. 25.

(b) Matth. 11.

(c) Hieron. in cap. 2. ad Titum, refert 8. q. 1. c. qualis.

A *vehementer Eccleſiam Dei deſtruit meliores Laicos eſſe quam Clericos*. (d) *Nec* ſi Bedæ credimus, *ſufficere ad ſalutem arbitremur, ſi turbis negligentiam, vel quorumlibet indoctorum fidei vel actibus adæquemur, quibus ſacris literis unica eſt credendi pariter & vivendi regula præſcripta*. (e) *Quid intereſſet*, ait Ambroſius, *inter populum & ſacerdotem, ſi iiſdem adſtringerentur legibus? debet præ-*
B *ponderare vita ſacerdotis ſicut præponderat gratia*. (f) *Neque*, ut ibidem docet, *mediocris virtus ſacerdotalis eſt, cui cavendum non ſolùm, ne gravioribus flagitiis ſit affinis, ſed ne minimis quidem: ut ſit promptus ad miſericordiam, &c:* Idem alibi vulgarem ſeu popularem ſacerdotis vivendi rationem improbat, tum (g) Pytharico mandato, *quo ille diſcipulos ſuos communem atque uſitatam populo prohibuerit*
C *ingredi viam*, quod a Judæis ſumpſiſſe oſtendit: tùm divino oraculo, quo præceptum fuerat Moyſi, (h) *Solve calceamentum pedum tuorum*: tùm ex eo quod præceptum fuerat Joſue, (i) videlicet, *ut detritæ & popularis viæ deponerent pulverem, qui viam Domini ambulalare deſiderarent*: tùm denique ex eo quod Moyſi juſſum, (k) *ut montem cum ſacerdotibus aſcenderet, populus autem deorſum ſtaret*.
D ex quibus hæc infert, *Speravit igitur Sacerdotes à populo, & poſteà ipſum Moyſem introire intra nubem præcipit. Vides diviſiones? nihil in Sacerdotibus plebeium requiri, nihil populare, nihil commune cum ſtudio, atque uſu, & moribus inconditæ multitudinis? Sobriam à turbis gravitatem ſeriam vitam, ſingulare pondus dignitas ſibi vendicat ſacerdotalis. Quomodo enim poteſt obſervari à populo, qui nihil*

(d) Beda ſuper Matt. habetur ead. q. c. finali.

(e) Ambr. epiſt. 25. ad Vercell. quę habetur lib. 3. epiſtol. tom. 5.

(f) Idem epiſt. 20. Iræneo quæ habetur lib. 1. cit.

(g) Vide Philon. quod omnis probus ſit lib. Clem. Alex. lib. ſtrom. Origen. lib. 1. contra Celſum.

(h) Exod. 3.

(i) Joſue 5.

(k) Exod. 24.

bil habet ſecretum a populo, diſpar à multitudine? Quid enim in te miretur, ſi nihil in te aſpiciat, quod ultra ſe inveniat ſi quæ in ſe erubeſcit, in te, quem reverendum arbitratur, oſtendat? Supergrediamur igitur elebeias opiriones, & ſtrata quædam gregalis converſationis, ac detritæ viæ orbitas declinemus, ac vulgaris ſemitæ ſolum, &c. Auguſtinus ſic Sacerdotem de-

(a) Aug. in Pſ. 36.
pingit, (a) *talem oportot eſſe Domini Sacerdotem ut quod populus* B *pro ſe apud Deum non valuerit, ipſe pro populo mereatur quod propoſuerit impetrare. Et verè* excla-

(b) Chryſoſt. ſeu auctor operis imperfecti. Homil. 40. in cap. 21. Matt. Vide eundem lib. 6. de Sacerdotio.
mat (b) Chryſoſtomus, *magna confuſio eſt Sacerdotum, & omnium Clericorum, quando laici inveniuntur fideliores eis, aut juſtioren: quomodo autem non ſit confuſio eſſillos inferiores laicis, quos etiam æquales eſſe confuſio eſt?* Unde

(c) Greg. hom. 17. in Evang.
rectè queritur (c) Gregorius, miſeriam illam, quam nobis Domi- C

(d) Oſeæ cap. 4.
nus per (d) Oſeam comminatus eſt, impletam eſſe, *& erit ſicut populus, ſic Sacerdos*, grave eſſe judicbus, & pernitioſum, ſi Sacerdotis bonitatem populus attingeret:

(e) Idem lib. 7. Indict. 1. epiſt. 72. Maurentio magiſtro militum.
quod & alio loco (e) oſtendit, dum ait, *grave nimis eſſe contra veterem uſum Sacerdotes ſibi quicquam accipere, unde in laicorum actus videntur incidere.*

III. Cogitet ergo primùm qui Sacro Clericorum Ordini cupit in D feri ad majorem ſe de cætero probitatem, ſanctitatem, modeſtiam, gravitatem, continentiam, perfectionem, majoremque præſertim mandatorum divinorum obſervationem

(f) Auctor operis imperfecti, ſeu Chriſoſt. ſeu alius homil. 40. in cap. 21. Matt.
obligandum eſſe. (f) *Sacerdotes* ſiqnidem ex Chryſoſtomo (quod idem de cæteris Clericis ſervata proportione dicendum eſt) *magis videntur promittere obedientiam Deo, præcipuè per hoc ipſum quod ſpe-* A *cialiter in Dei miniſterio conſtituuntur. Nam qui doctor populi conſtituitur, ſine dubio profitetur ſe talem fore qualem eſſe oportet doctorem*, quod exemplo artificum oſtendit, moxque ſubdit, *ſic Sacerdos, & omnis Clericus, etſi ſpecialiter non promittat; tamen per hoc ipſum quod doctor conſtituitur aliorum, tacitè promittere Deo videtur in omnibus obauditurum ſe Deo.* Itaque quæ in Laicis levia ſunt, in Clericis gravia videntur; quæ in illis vix reprehenduntnr, in his magnoperè interdum vituperantur: quę illis facilè condonantur, in his Eccleſiaſticis legibus ſeverè caſtigantur: imò plura populo tanquam licita permitti ſolent, quæ Clericorum Ordini tanquam illicita prohibentur. Totum id magis aperio, nec tam meis, quam patrum ſententiis. Audiatnr (g) Chryſoſtomus, (g) Chryſoſt. hom. 27. al. 16. in cap. 6. Matt.
Non enim pariter commiſſa in omnibus accipienda: (h) potentes (h) Sap. 6.
enim ait potenter tormenta patientur; &, (i) qui novit voluntatem domini ſui, & non facit, vapulabit plagis multis: ita plurimarum rerum cognitio acerbiores peccatorum efficit pænas. Ideo ſacerdos ſi pariter cum ſubditis peccat, non eadem ſed multo acerbiora patietur. Audiatur Bernardus, (k) ubi verba ſcurrilia in Sacerdote reprehendit: *Nugæ*, inquit, *in ore laici nugæ ſunt, in ore Sacerdotis blaſphemiæ.* Rationem paulo poſt ſubdit, *conſecraſti os tuum Evangelio, talibus illud aperire illicitum, aſſueſcere ſacrilegium eſt.* Audiatur Syneſius, (l) qui Sacerdotii onus ideò ſe fugiſſe aſſerit, quod ludo, jociſque addictus eſſet: qualem autem eſſe oporteat Epiſco- ἄνδρα θεσπέσιον, ὅνγε πρὸς ... παιδιὰν ἅπασαν ἶσα καὶ Θεῷ ἀμείλικτον. *divinum virum, ab omni ludo peræque*

(i) Lucæ 10.

(k) Bern. lib. 3. de conſid. c. 13.

(l) Syneſius epiſt. 105.

 at-

atque Deum ipſum alienum atque inexorabilem . Audiatur quoque (a) Tridentina Oecumenica Synodus: *Nihil eſt quod alios magis ad pietatem, & Dei cultum aſſiduè inſtruat, quam eorum vita, & exemplum qui ſe divino miniſterio dedicarunt: cum enim à rebus ſæculi in altiorem ſublati locum conſpiciantur in eos tanquam ſpeculum reliqui oculos conjiciunt, ex iiſque ſumunt, quod imitentur. Quapropter ſic decet omnino Clericos in ſortem Domini vocatos vitam, moreſque ſuos omnes componere, ut habitu, geſtu, inceſſu, ſermone, aliiſque omnibus rebus, nil niſi grave, moderatum, ac religione plenum præ ſe ferant: levia etiam delicta, quæ in ipſis maxima eſſent, effugiant, ut eorum actiones cunctis adferant venerationem*.

(a) Conc. Trident. ſeſſ. 22. de reform. c. 1.

IV. Plura in eundem ſenſum, imo innumera adferre poſſem: verum placet ad Chryſoſtomum (b) reverti, qui Sacerdotum peccata eadem quæ laicorum, peccatis populi graviora eſſe, ex eo probat, quod in veteri Moſaica (c) Lege præciperetur, ut tantumdem pro Sacerdotibus, quantum pro univerſo populo ſacrificium offerretur, *quod quidem* inquit, *quid aliud ſignificat quam Sacerdotis vulnera majori medicamento, atque auxilio indigere? atque adeò tanto, quanto conjuncta ſimul univerſi populi vulnera indigent? porrò majori nequaquam indigerent, niſi graviora forent: atqui graviora certè ſiunt non natura ipſa, ſed Sacerdotis, qui ea commiſerit, conditione & dignitate*: quod etiam probat ſcripturæ (d) ſacræ teſtimonio, quæ non ſolum ſacrorum miniſtrorum, verum etiam familiarium ipſorum graviora eſſe crimina, majoremque pœnam ipſis infligendam eſſe docet.

(b) Chryſoſt. lib. 6. de Sacerd. cap. 11.

(c) Levit. 4.

(d) Levit. 21. Deut. 24. 1 Reg. 4.

A At enim palmaris eſt locus ille Chryſoſtomi, (e) quem ordinandos ſæpe ante oculos mentis habere convenit: *qui concupiſces Sacerdotium, ex adverſo pone criminationes, quas illi perpeti neceſſe eſt: pone vitam à negotiis liberam: pone ſuppliciis modum: quoniam ſi pecces privatim, nihil tale paſſurus es, ſi in Sacerdotio periſti. Reputa quam multa ſuſtinuerit, quam multis ſe Philoſophum præſtiterit Moſes,* B *quàm multa præſtiterit bona: ſed quoniam peccarat unum peccatum, acerbè punitus eſt, idque meritò: quippe, cùm id cum aliorum jactura factum ſit, non tantum ob id quod propalam factum eſt, ſed & quod eſſet Sacerdotis peccatum.* Quam turpe igitur, quam temerarium, & audax facinus, Sacerdotii benedictionem inconſultó præripere, in ſacrum miniſterium nulla præhabita matura deliberatione involare! C Cogitet unuſquiſque apud ſe ſacrorum ordinum candidatus, cui ſe muneri addicat, quibus ſe legibus obſtringat, quod onus à die ſacræ ordinationis ſibi ab Eccleſia imponendum ſubeat. Clericus, id eſt in ſortem Domini vocatus mundo renuntiet, neceſſum eſt: Hypodiaconus ſe perpetuo Dei miniſterio mancipare præcipitur; Sacerdos ad perfectionem contendere jubetur; qui ſe totum Deo devovit, ſibi nihil D reliquit, qui ſe totum Deo dedit, quippiam aliud habendi affectum depoſuit. (f) *Nemo militans Deo implicat ſe negotiis ſæcularibus*, clamat Apoſtolus gentium: cui conſonat Apoſtolorum (g) Canon, quo vetantur Epiſcopi, Presbyteri, Diaconi, ſæculares curas aſſumere, niſi gradu ſuo dejici malint. Multa Clericis præcepta ſunt, non laicis; multa conceſſa laicis, non Clericis, (h) *aliud eſt* enim, ut docet

(e) Chryſoſt. hom. 3. in Acta Apoſt.

(f) 2. ad Tim. 2.

(g) Can. Apoſt. 7. habetur diſt. 88. cap. Epiſcop.

(h) S. Ambr. de dignitate Sacerd. cap. 3.

Digitized by Google

cèt Ambroſius, *quod ab Epiſcopo requirit Deus, & aliud quod à Presbytero, & aliud quod à Diacono, & aliud quod à Clerico, & aliud quod à Laico, vel à ſingulis quibuſque hominibus*; (a) *tam excellens eſt*, ait ſanctus Leo Epiſtola, ad Anaſtaſium Theſſalonicenſem, *Sacerdotum electio, ut quæ in aliis Eccleſiæ membris non vocantur ad culpam, in illis tamen habeantur illicita*. Cui adſtipulatur S. Gregorius epiſtola ad Sabinum Subdiaconum regionarium. (b) *Cum plerumque*, inquit, *quod in laicis culpa non eſt, hoc crimen ſit in ſacro ordine conſtitutis, quanta in eis diſtrictione puniendum ſit piaculare flagitium, qui zelo rectitudinis uritur, non ignorat*. (c) Quod Themiſtocles ad amicum, cùm jacentia hoſtium ſpolia ambulans intueretur, hæc collige, tu enim non es Themiſtocles: id ipſum ſuo jure Clericus, dum mundanas voluptates in traſcurſu advertit, laico dicere poteſt his utere, has deliba, tu enim Clericus non es: neque illis Clericum vel tantillum delectari decet, multo minus immergi.

(a) S. Leo epiſt. 84. c. 3. refertur diſt. 32. c. omnium Sacerdotum.

(b) S. Gregor. epiſt. 5. lib. 8.

(c) Plutar. in Themiſt.

V. Certè nulla capitalior Eccleſiæ peſtis eſt, nulla execrabilior pernicies, quam quod temerè Clericatum ambimus, temerè ſacerdotio inauguramur, antequam dignitatis Clericalis ſeu Sacerdotalis ſedula meditatione animum inſtruamus, antequam vires noſtras animumque cum Eccleſiaſticis muniis, legibuſque contulerimus, antequam obligationem quam in ordinatione ſuſcipimus frequenti cogitatione perpenderimus: adeò peſſimè videlicet pretioſiſſima quæque æſtimantur, & veneranda Angelis hominibuſque, vileſcit dignitas, adeo negligentes ſumus, ut ſuſcepti officii recordatio animum non ſubeat; adeò ſtupidi, ut tanti muneris admiratione non percellamur adeò imprudentes, & ſtulti, ut qui Sacerdotium amplectimur, non perfectiorem nobis vitæ rationem amplectendam eſſe proponamus, ſed ſolutiorem. Audenter loqui videar, cùm tamen mious quiddam illud ſit, quod dicam, quàm quod dignitas Sacerdotii jubeat dicere: dicam tamen; & vere dicam, non minus ſeriò unicuique ad Clericatus profeſſionem, quam ad Monaſterii ingreſſum, aut votorum regularium emiſſionem de ſtatu vitæ amplectendo eſſe cogitandum quidni? an non in Concilio (d) Arelatenſi tertio, & alibi paſſim Clericatus ſuſceptio, ſicut & Monaſterii ingreſſus *converſio* dicitur? an non verum eſt illud Auguſtini, (e) *vix bonus Monachus bonum Clericum facit*? an non ſi ſancto (f) Chryſoſtomo, (g) Iſidoro Peluſiotæ, & aliis paſſim Patribus credimus, major Sacerdoti vitæ integritas, quam Monacho neceſſaria eſt.

(d) Arel. 3. c. 1. & 2. & alibi paſſim.

(e) Aug. epiſt. 76. ad Aurel.

(f) Chryſoſt. lib. 6. de Sacerdotio.

(g) Iſid. Peluſ. lib. 2. ep. 284.

§. I I.

Ordinando dignitas, Ordinum, & annexa eis obligatio ſedulò inſpicienda.

VI. GRave pondus eſt Sacerdotii, monet (h) Gregorius, *prius quippe eſt Sacerdoti neceſſe, ut cæteris ad exemplum vivat, ac deinde ſervandum, ut mentem per oſtenſa exempla non elevet*. (i) *Grave pondus*, ut loquar cum Bernardo, *grave eſt periculum iſtius honoris; gradus quippe iſte, gradus caſualis eſt, gradus judicialis eſt, niſi meritis illuſtretur dignitas unctionis, nobilitate morum, exercitatione virtutum, & inſtantia bonorum operum*. Impensè enim cavendum, ne quod vere-

(h) Greg. epiſt. 19. Dominico Car. Cartag. lib. 1. indict. 9.

(i) Bern. ſerm. in Cœna Domini.

rebatur Ambroſius, ([a]) *ſit deifica profeſſio, & illicita actio; ne ſit religioſus amictus, & irreligioſus provectus: ne ſit gradus exceſſus, deformis exceſſus; ne habeatur in Eccleſia Cathedra ſublimior, & conſcientia Sacerdotis reperiatur humilior: ne profeſſionem monſtremus ovinam, & ferocitatem habeamus lupinam; Magna ſublimitas, magnam debet habere cautelam; honor grandis grandiori debet ſollicitudine circumvallari*. Enitendum toto animi conatu totoque ſtudio, ([b]) *ut dignè noſcamus, quid ſumus; & quod ſumus profeſſione, actione potius quam nomine demonſtremus: ut nomen congruat actioni, actio reſpondeat nomini; ne ſit nomen inane, & crimen immane*. Perpendendum eſt ordinando, ne dignitatem eximiam cum adeptus fuerit, turpi eam converſatione commaculet; meditari eum oportet, quanta ſit dignitas ad quam contendit, ut cum ſe ea indignum cognoverit, dignum pertinaci ſtudio præſtare ſe ſatagat; ſuſpicere eum decet dignitatem ſuam, & amplecti Clericalia officia: ſæpe enim accidit, ut qui eam non ſuſpicit, deſpicabilem ipſe ſe præbeat, ſuamque dignitatem contemptui pariter exponat: & vileſcant apud populum Clericália officia, quorum à Clericis minor habita fuerit ratio. Experimento ſanè compertum eſt, ubi Clericos pudere cœpit Clericalis ordinis, ubi profeſſionem Clericalem negligere, ubi Eccleſiaſticas functiones detrectare cœperunt, continuò ipſos nullius apud homines pretii, ſolidæ laudis vacuos, & inanes habitos fuiſſe: eorum verò officia adeò viluiſſe, ut nonniſi abjectæ ſortis homines decere à quibuſdam exiſtimentur. Dignum igitur eſt, ut dignitatem Clericalem

([a]) Ambroſ. de dignitate Sacerdotali c. 1.

([b]) Ibidem.

A animò revolvamus, antequam eam adipiſcamur: cum enim res omnes poſſeſſione vileſcere ſoleant, & aſſiduitate minus æſtimentur, non eſt ſperandum dignitatem Clericalem eum maximo in pretio habiturum obtentam, qui non eam magni fecerit obtinendam: erit ille ſuo ordini dedecori, cui ſuus ordo contemptui fuerit, ([c]) *dignum eſt, ut* (ad quod tantopere hortabatur Ambroſius) *dignitas Sacerdotalis*
B *priùs cognoſcatur à nobis, homo cum in honore eſſet non intellexit, comparatus eſt jumentis inſipientibus, & ſimilis factus eſt illis*. Dignum eſt, ut ordinis dignitatem non ad vitæ ſuperbiam, ſed ad veram cùm charitate humilitatem excitandam cogitemus, ut cùm honoris prærogativam perſpexerimus, congrua etiam materia requiramus.

VII. Sedulo verò cogitandum eſt, ut nos ipſos dignitati confera-
C ramus; non quaſi dignos nos divino iſto ordine agnoſcere, ſed quod tantæ dignitati non òmnino impares fore divina annuente gratia confidere debeamus; hæc eſt Iſidori Hiſpalenſis ſalutaris admonitio, ([d]) *Qui regimen Sacerdotii contendit appetere, ante ſe diſcutiat, ſi vita honori ſit congrua: quod ſi non diſcrepat, humiliter ad id ad quod vocatur accedat: reatum quippe geminat, ſi quis piam cum culpa ad*
D *ad Sacerdotale culmen aſpirat*. Rectè & ipſe, ([e]) *non debet honoris ducatum ſuſcipere, qui neſcit ſubjectis tramite vitæ melioris præire: neque enim quiſpiam ad hoc tantum præficitur, ut ſubditorum culpas corrigat, & ipſe vitiis ſerviat*. Utinam ordinandorum ſinguli hoc ſibi dictum putent, quod Valerio Epiſcopo inculcat Auguſtinus, ([f]) *Ante omnia peto, ut cogitet religioſa prudentia tua, nihil*

([c]) Ambr. de dignit. Sacerd. cap. 2.

([d]) Iſidorus Hiſp. lib. 3. ſentent. cap. 34.

([e]) Ibid.

([f]) Aug. epiſt. 184. ad Valerium refertur can. ante omnia diſt. 40.

bil eſſe in hac vita, & maximè hoc tempore, faciliùs, & lætius, & hominibus acceptabilius Epiſcopi, aut Presbyteri, aut Diaconi officio, ſi perfunctoriè, atque adulatoriè res agatur: ſed nihil apud Deum miſerabilius, & triſtius, & damnabilius: item nihil eſſe in hac vita & maxime hoc tempore difficilius, laborioſius, & periculoſius Epiſcopi, aut Presbyteri, aut Diaconi officio: ſe apud Deum nihil beatius, ſi eo modo militetur, quo noſter Imperator jubet. Subeat etiam in mentem Gregorii iſtud monitum (a) *ne qui plus cæteris in hoc mundo accepiſſe aliquid cernimur ab authore mundi, gravius inde judicemur: cum enim augentur dona rationes etiam creſcunt donorum*. Nec tacendum illud Bernardi, (b) *in Clero tanquam in cœlo gerens iniqua, quid niſi de miniſterio judicetur? Cœleſte tenet officium: Angelus Domini exercituum factus eſt: tanquam Angelus aut eligitur. aut reprobatur, inventa quippe in Angelis pravitas & diſtrictiùs judicetur neceſſe eſt, & inexorabilius, quam humana*.

(a) Greg. hom. 9. in Evang.

(b) Bern. ſerm. in hæc verba, Ecce nos reliquimus omnia.

VIII. Sed & illud Clericos Presbyteratu præſertim initiandos attentè conſiderare velim, formidandum divinæ punitionis genus ipſis imminere, ſi peccaverint: quod nempe, ubi Deum deſerverint, ita à Deo deſeri ſoleant, ut vix ad meliorem redeant frugem: peccavit Clericus, peccavit Presbyter, pœnitentiæ quidem patet aditus, quo peccata commiſſa eluat; ſed pœnitendi rarò ſubit affectus: quid enim non eſſent indurato ad pœnitentiam corde, qui adeò ad peccata ruentes præfractæ fuerunt audaciæ, & induratæ mentis, ut divinis monitis, quæ quotidie legunt, audiuntque, aures obturarent, frequentioribus divinis vo-

A cibus cor occluderent, gratiæ Sacerdotii efficaciſſimæ reſiſterent, nec divinorum myſteriorum, quæ quotidie pertractant, nec dignitatis eximiæ, quam habent, veneratione continerentur, nec pudore, nec infamia, nec populorum ſcandalo, à peccando deterrerentur? Adde, quod, ut habet Hieronymus, (c) *Monachus ſi ceciderit, dicam & laicus, orabit pro eo Sacerdos, pro ſacerdotis lapſu quis rogaturus eſt?* B qui nempe, teſte Paulo, (d) *ex hominibus aſſumptus, pro hominibus conſtituitur in iis quæ ſunt ad Deum, ut offerat dona, & ſacrificia pro pecatis*: quantum ergo periculum, ne poſtquam peccaverit, ille pereat, cui cavere incumbit, ne alii pereant: cum nullius ſit cavere, ne ipſe pereat, (e) *quis aliquando*, inquit Chryſoſtomus, *vidit Clericum cito pœnitentiam agentem: ſed, & ſi deprehenſus humiliaverit ſe*, C *non ideò dolet, quia peccavit, ſed quia confunditur, quia perdidit gloriam ſuam; putaſne Deus quaſi crudelis pœnitentiam denegavit, dicens ſi ſal infatuatum fuerit, in quo condietur? ſed quaſi naturalem rem conſiderans, quia non eſt qui doceat illum errantem, qui errantes corrigebat*. Nolim, ut Clericus dicat cum Caïn. (f) *Major eſt iniquitas mea, quam ut veniam merear*; auſim tamen dicere, D majorem eſſe debere Clerici integritatem, quam ut eam poſt commiſſum crimen in totum reparandum eſſe confidam, majoremque peccantis Clerici, & pervicaciorem iniquitatem eſſe, quam ut communiter ab eo non facta reſipiſcentia ſperetur: quid enim non violabit? quò non prorumpet temeraria ejus audacia, (g) *qui ſanguinem teſtamenti pollutum duxerit, in quo ſanctificatus eſt* qui nec

(c) Hier. epiſt. 5. ad Heliod.

(d) Ad Hebr. 5.

(e) Auctor operis imperfecti ſeu Chryſoſt. ſeu alius hom. 40. in c. 21. Matth.

(f) Geneſ. 4.

(g) Ad Heb. 10.

ſibi

ſibi infamiam, nec populo ſcandalum, nec ordini diviniſſimo ignominiam, nec cœleſtibus Sacramentis, quorum miniſter eſt, injuriam metuit? qui nec Chriſto fidem, nec Eccleſiæ ſponſionem ſervavit? nihil tam ſanctum, nihil tam ſacrum, nihil tam religioſum eſſe de cætero poteſt, quod furentem ejus peccandi libidinem compeſcere poſſit, qui ſanctiſſimam dignitatem contempſerit, ſacratiſſimum officium dehoneſtarit, Angelicum miniſterium turpi converſatione contaminarit, inhabitantem in ſe ſpiritum ſanctum rejecerit, ejus templum fœde prophanarit, polluerit. Toto in ſcelera ruat impetu quodam modo neceſſum eſt, quem à peccando nec officii religio, nec ſtatus ſui ſanctitas, nec ſolemnis Chriſto ſponſio, nec univerſi populi ſalus, nec pudor, nec verecnndia retardarunt.

IX. Hinc fit, ut in facinoroſos Clericos totus ſe divinus furor effundere ſoleat, & in ipſos tam in hac, quam in altera vita graſſari copioſiùs vindicta videatur. Vide (a) quam ſeverum ſe præſtiterit Deus erga Nadab & Abiu, quod prima vice qua ſacrificatorum officio functi fuerant, alienum ignem obtuliſſent, quos ideo cœlitus demiſſus ignis continuo depaſtus eſt: quam (b) inopina morte punitus Oza Levites, quod cadentem arcam teſtamenti non ſanctificatis manibus ſuſtuliſſet; (c) quam graviter Heli ac filios ejus divina juſtitia puniverit, quod hi populo ſacrificanti, moleſti, turpui queſtui intentius, & importunius quam par eſſet ſtuderent, ille nimia in filios indulgentia uſus, eos à vitiis non revocaſſet. Quantis, Deus bone, quantis noſtro ſæculo malis, & quam inopinis mortibus

(a) Levit. 10.

(b) 2. Reg. 6.

(c) 1. Reg. 2.

A plures ex Cleri etiam proceribus; nobis videntibus (ſi tamen quidpiam videmus, qui divina judicia vix attendimus) vexatos ereptoſque meminiſſe poſſumus; quæ dum cogito, veniunt mihi in mentem ſimilia iſta exempla, quæ legiſſe me memini apud Thomam Cantipratenſem Dominicani ordinis virum ſuo ſæculo celebrem, ſuffraganeum Cameracenſem; (d) *Ego*, inquit, *in quadam civitate Epiſcopali un-*
B *decim annos adolevi, ubi ſexaginta duo Canonici ſub præbendis pinguiſſimis ducentarum ferè librarum Pariſienſium in matrice Eccleſia ſerviebant, quorum plures erant beneficiorum plurium detentores: Vide ergo qualem vindictam Dei, in ipſos turpiſſimos detentores, mihi teſtis & judex ſit Sancta Trinitas, unus Deus, quod paucos eorum vidi communi hominum morte defungi, ſed ſubito omnes, &*
C *reprobè mori; ita quod quidam eorum audito, quod unus ſociorum in nocte ſanus manè mortuus inventus eſſet, compleſis manibus dixit, & quid vultis? ſecudum uſum, & conſuetudinem Eccleſiæ mortuus eſt, ut videtis. Vidi ego ipſe in Eccleſia eadem, infra paucos annos, quatuor Archidiaconos ſic defungi, vide lector, mirare miraculum: Primus eorum de equo phalerato, & grandi cecidit, fractiſque cervici-*
D *buſ expiravit. Secundus mane in Cathedra ſedens mortuus eſt repertus. Tertius in choro ſtans, cum ad Miſſam elevatio Corporis Chriſti fieret, cecidit reſupinus, & ſubtracta loquela cum ſenſu quaſi brutum animal die tertia, ſine Sacramentis Eccleſiaſticis eſt defunctus. Quartus confeſſionem peccatorum, & ſacramenta recuſans mortuus eſt, & extra cœmeterium ſepultus.*

(d) Thomas Cantipra de apibus lib. 2. cap. 29.

X. Ve-

X. Verùm fruſtra temporales Clericorum ſceleratorum inſpicimus pœnas, qui æternitatem pœnarum ſolam penſare debemus; etenim ſi Beatæ ([a]) Brigittæ revelationibus credimus parva ſunt reliquorum damnatorum, imò & dæmonum ſupplicia præ iis quibus Sacerdos in inferno plectitur. Videat ergo, quiſquis Clericatum petit, ne dum ad Angelorum, imo Seraphinorum gradum, ſtatumque perfectionis contendit, infra dæmonum miſeram, nemini tamen miſerandam conditionem deprimatur; videat ne cœleſte ambiendo beneficium, ſibi accerſat inferni ſupplicium, ne cum ordinari cupit, divinæ ordinationi reſiſtat, ne ob ordinationis ſacræ profanationem ibi mereatur dejici, ubi nullus ordo, ſed ſempiternus horror inhabitat. Sanè ſi credamus Chryſoſtomo non fictè, non obiter, non inconſulto, non in rethorica amplificatione, ſed ſeriò, ſed ex animo, ſed maturè, ſed rei veritate loqui ſe profitenti, Sacerdotum maxima pars divino judicio damnabitur, audiamus ipſum Chryſoſtomum. ([b]) *Non temerè*, inquit, *ſed ut affectus ſum, & ſentio, non arbitror inter Sacerdotes multos eſſe, qui ſalvi fiant, ſed multo plures qui pereant: in cauſa eſt, quoniam res excelſum requirit animum multas enim habet cauſas, quæ depellant ipſum à ſuis moribus, & innumeris oculis opus illi undique.* Tremenda ſanè ſententia, quam nec audire ſine timore, nec legere ſine horrore, nec attentius cogitare ſine lacrymis ſapientes poſſunt; Contriſtemur, ([c]) ſed contriſtemur ad pœnitentiam: ut gaudeamus nos contriſtatos fuiſſe: horreamus audientes divinorum ſacratiſſimum interpretem, noſque maturè prolata ([d]) Chryſoſtomi iſta verba fructuoſo timore percellant. Pauci ſunt, inquiebat tantus doctor, Sacerdotes qui ſalvi fiant: ex iis multo plures erunt, qui pereant; quid ergo de hujus ſæculi Sacerdotibus diceret, qui de ſuo, id eſt, ſi cum noſtro conferatur, auſteræ integerrimæ quo ad Clerum diſciplinæ, ita ſæculo loquitur? quinam enim eo tempore in Eccleſia Sacerdotes ordinabantur, niſi quibus aditum ad Clerum, & Eccleſiaſticas dignitates inſignis probitas, egregia doctrina, & laudabilis fama recludebant? quinam ſuperioribus ordinibus inſigniebantur, niſi qui in inferioribus probati omnium commendationem, & applauſum meruerant? quinam Cleri dignitatibus fulgebant, niſi qui diſciplinæ Eccleſiaſticæ innutriti ſub probatis ducibus diu militarant? à quibus Clericalem vitam edocebantur, & frequentibus ad virtutem adhortationibus incendebantur? qui non pretio, non indigno famulatu, non gratia, ſed teſtimonio dignitates conſecuti, ab iiſdem malè agendo ſevera caſtigatione decidebant? quales denique credimus illius ævi fuiſſe Sacerdotes? quos nempe nondum abolita Apoſtolorum, recentiora verò martyrum, præſentia illuſtrium Doctorum, atque Antiſtitum exempla ad pietatem incitabant? quos populi adhuc ſanctiſſima pietate calentis fervor inflammabat, Eccleſiaſticarum functionum obſervantia in divinis officiis jugiter exercebat, diſciplinæ nondum extinctæ ſeveritas continebat? qui majorum ſuorum contra ethnicas ſuperſtitiones, ſuos, ſuorumque parentum contra Arrianam audaciam, ſpeciatim verò privatos contra vitia reportatos triumphos numerabant? ejuſmodi tamen Sacerdotum, teſte Chryſoſtomo, peribit maxima pars, æternis addiſcenda

Dd ſup-

([a]) Revel. Beatæ Brigittæ lib. 1. c. 47. 48. 49., & lib. 4. c. 132. 133. 135.

([b]) Chryſoſt. homil. 3. in cap. 1. Actor. Apoſtolor. οὐκ ἁπλῶς λέγω, ἀλλ' ὡς ἔχω, καὶ διάκειμαι· οὐκ οἴομαι γὰρ πολλοὺς ἐν ἱερεῦσι τοὺς σωζομένους, ἀλλὰ πολὺ πλείους τοὺς ἀπολλυμένους· τὸ δὲ αἴτιον, ὅτι μεγάλης τὸ πρᾶγμα δεῖται ψυχῆς. πολλὰς γὰρ ἀνάγκας ἔχει τὰς ἐξαγούσας τοῦ οἰκείου ἤθους, καὶ μυρίων αὐτῷ πανταχόθεν ὀφθαλμῶν δεῖ.

([c]) 2. Cor. 7.

([d]) Chryſoſt. ſuprà.

ſuppliciis; quid ergo de nobis fiet, quorum optimus quiſque vix alicui ex peſſimis illius temporis eſt conferendus? qui Clericatum otii gratia quærimus? qui ſtatum perfectiſſimum imperfecti temerè, inconſulto apprehendimus? qui officii noſtri functiones vel ignoramus, vel ex contemptu rejicimus? quos nulla diſciplina coercet, nullus ordo complectitur, nullæ leges erudiunt aut refrænant? qui nullius ductu regimur, nullo bono exemplo vivimus, aut cujuſquam boni, nulli bona exempla præbentes, nec ab ullo mutuantes? an multos ex nobis eſſe ſalvandos? quis hoc credat? an paucos? neque hoc probabile; an pauciſſimos? vereor, ne hoc quidem fateatur: quid, ſi Satirici verbis de numero ſalvandorum interrogatus reſponderet,

—— Nemo hercule, nemo,
Vel duo, vel nemo.

Quantus nobis incuteretur metus, quantus timor? Hæc velim ab ordinandis ſeriò cogitari, nec eòs poſtea id elegiſſe temerè pœniteat, de quo nulla nimia potuit inſtitui deliberatio.

XI. Neque vero multum abeſt ab hac D. Chryſoſtomi ſententia revelatio iſta, quam à Deo, viro cuidam ſancto & pio, factam refert ([a]) Dionyſius Carthuſianus; ([b]) vidit ille purgatorii pœnas, unumque inter cætera demiratus eſt, quod cum multi ex omni conditione hominum flammis ultricibus purgarentur, pauci Sacerdotes locum inter eos habere viderentur: cujus rei rationem ab Angelo ductore ſciſcitatus, audivit, paucos Sacerdotes dedi purgantibus flammis, quod ferè omnes ex ipſis morientes continuo aut gloria æterna, aut æterna ſupplicia manerent; ſi quos vero ad locum Purgatorium mitti contingeret, ipſos ocyſſimè tranſire, quaſi per ignem, nec in eo diutius detineri; quia nempè, adeo excelſa eſt Sacerdotis dignitas, ut qui eam pravis actionibus commaculant, vix pœnitentiæ locum coram Deo inveniant: ideoque miſeri ad inferos æternum puniendi detrudantur: qui vero congruentem Sacerdotali ſtatui vitam degerint, nihil mirum eſt, ſi vel penitus Purgatorii pœnas evadant, vel ex iis brevi liberentur, qui non multa expianda habeant: cùm magnæ dignitati pares eſſe non potuerint, niſi qui magna excelluerint ſanctitate.

([a]) Dionyſ. ([b]) Carthuſ. de 4. noviſſimis.

XII. Quiſquis igitur de Sacerdotio ſuſcipiendo cogitas, cave ne Sacerdotii dignitatem, ad hoc tantum conſcendiſſe videaris, ut graviori ruina caderes: propone ſic tibi de cætero vivendum, ut nihil vel parum reperiat Deus quod vel æternùm puniat, vel temporaria animadverſione caſtiget; ſtatue tibi deinceps, nec otioſè loquendum, nec jocosè mentiendum, nec ſcurriliter differendum; agnoſce tibi de cætero non licere aut riſu diſſolvi, aut pueriliter exultare, aut ludis deditum eſſe, aut mœrore turbari, aut inaniter afferri, aut curioſis ſtudere, aut humana ſapere, aut mundana quærere, aut tepidiùs orare, aut in divinis officiis negligentem eſſe, aut proximi ſalutem aſpernari, aut duriùs aliquem alloqui, vel inciviliùs excipere, aut adulatione palpare; aut non iraſci vitiis, vel iraſci vitioſis. Conſidera te deinceps in exemplum cæteris futurum ([c]) *ſpectaculum mundo & Angelis & hominibus*, juſtitiæ & bonitatis divinæ ſpecimen, qui & majora quotidie à Deo beneficia recepturus ſis, ſi in virtute profeceris, & juſtitiæ divinæ gravem ultionem experturus: ſi à priſtina charitate vel

([c]) 1. Cor. 4.

vel tantillum excideris. Impreſſus animæ tuæ character indelebilis majorem à te ſanctitatem quotidie expoſcit, & ſive ad dextram, ſive ad ſiniſtram cecideris, gloriæ majoris vel ignominiæ ſignaculum erit: ſecernentur in tremendo extremi judicii die arietes ab ovibus, paſtores à ſubditis, Clerici à laicis, (a) ſi Ezechieli credimus, quia non eadem utrorumque merita vel demerita trutina expendentur, qui non eandem in hac vita obligationem ſubierant, nec æqualibus donati fuerant beneficiis: (b) lege Chryſoſtomum qui tibi hæc fusè edifferat, & hanc tibi alta mente cogitationem reponat. Nolim ego omnia perſequi: cum Gregorio concludo, & hoc mecum ſæpiùs revolvas velim, (c) *tanto eſſe humiliorem atque ad ſerviendum Deo promptiorem unumquemque debere eſſe ex munere, quanto ſe obligatiorem eſſe conſpicit in reddenda ratione.*

(a) Ezech. 14.
(b) Chryſoſt. 6. de Sacerdot.
(c) Greg. hom. 9. in Evang.

XIII. Neque vero hæc ſcribo, ut quemquam à Sacerdotio deterream, ſed ut neminem incautum vel inconſultum ad hunc dignitatis apicem accedere moneam; quid enim boni ab iis ſperari poſſit, qui ad hunc divinum ſtatum temere convolant, non verentes periculum, non reverentes dignitatem, imparati ad onus quod ſubeunt, officiorum quæ ſuſcipiunt imperiti. Quam juſta, quàm æqua D. Bernardi de Clericis querimonia, (d) *dilata videtur Eccleſia, ipſe etiam Cleri ſacratiſſimus ordo, fratrum numerus ſuper numerum multiplicatus eſt. Verùm etſi multiplicaſti gentem Domine, non multiplicaſti lætitiam, dum nihil minus apparet deceſſiſſe meriti, quàm numeri acceſſiſſe. Curritur paſſim ad ſacros ordines, & reverenda ipſis quoque ſpiritibus Angelicis miniſteria homines apprehendunt ſine reverentia, ſine conſideratione; neque enim ſignum regni occupare cœleſtis, aut illius timent imperii geſtare coronam, in quibus avaritia regnat, ambitio imperat, dominatur ſuperbia, ſed & iniquitas, & luxuria etiam principatur: in quibus & peſſima fortè appareat intra parietes abominatio, ſi juxta Ezechielis Prophetiam parietem fodiamus, ut in domo Dei videamus horrendum.* Quam egregiè verò Bernardo concinit Petrus Bleſenſis in ea quam ſcripſit de lucta carnis & ſpiritus Cantilena. (e)

(d) Bernard. de converſ. ad Cleric. c. 29.

Irreverenter confluunt
Omnes ad ſacrum ordinem;
Sed hominem veterem nunquam exuunt,
Nec fœditatis diluunt
Antiquæ turpitudinem;
Hi Calicis dulcedinem
Dant in amaritudinem,
Et in venenum aſpidis;
Zelumque magnum ſordidis
Veſtimentis induunt, & polluunt
Teſtamenti ſanguinem.

(e) Petrus Bleſenſis epiſt. 77.

Nemo ergo me accuſet, ſi Eccleſiaſtici ſtatus candidatos de iis monendos eſſe exiſtimem, quibus ab eo ſuſcipiendo videbor fortè deterruiſſe: neque enim eum cuiquam vel ſuadendum, vel diſſuadendum eſſe cenſeo: ſed ea ſingulis proponenda eſſe arbitror, quibus penſatis utrinque ſtatus perfectione, ac periculis, prudenter deliberare, & eligere poſſint: ſatiùſque multo eſt plurimos ab Eccleſiaſtico ſtatu ſolida ratione deterreri, quam plures inconſulto eum aſſumere, quos poſtea gerendæ rei difficultate perterritos deſperatio invadat, vel ſuſcepti officii pertæſos negligentia deprimat.

XIV. Utinam unuſquiſque noſtrum ante obtentam, aut etiam ambitam petitamve Eccleſiaſticam dignitatem, ſedulo diverſarum, quę electurus ſit, conditionum, officia, bona, pericula, difficultates, ſolatia cogitaret; Deoque rite ſerviendi unica ſollicitudine ductus, eum ſtatum eligeret, in quo ſe magis Deo placiturum, ſibique ad æternam ſalutem & aliis magis profuturum, ſpectato ſuo ingenio, & conſideratis moribus ſperare liceret. Neque nobis verendum eſſet, ne Eccleſiæ defuturi eſſent Clerici, & veri Clerici, quæ jam Clericorum multitudine fatigatur, officiis deſtituitur: quem enim à Clericatu ſuſcipiendo retardaret obligatio, hunc ad ipſum ſuſcipiendum vitæ Clericalis perfectio accenderet; quem revocaret curarum magnitudo, officiorum ſanctitas provocaret, quem remoraretur ſalutis amittendæ metus, hunc Chriſti dilectio & divina erga proximum Charitas urgeret: quem deterreret periculum, eundem duplex honor, (a) quo Preſbyteri digni ſunt qui benè præſunt, ſuaviter alliceret. Grata ſunt Deum amanti illa vincula, quibus ad majorem ſanctitatem obligatur, Deo arctiùs unitur, & à peccando continentur; grata ſervitus, quæ Deo in nos conceditur, quæque propter Deum ſuſcipitur: gratæ curæ, quæ in animarum ſalute procuranda impenduntur, pro quibus Chriſtus impendi, & ſupprimendi voluit; grata miniſteria, quæ ad divinæ religionis tutelam, ornamentumque collocantur; gratus timor Domini, qui (b) *initium ſapientiæ* dicitur à Propheta: (c) ſervire Deo regnare eſt: (d) *melior eſt dies una in atriis Domini ſuper millia*: quis non eligat cum Davide, (e) *abjectus eſt in domo Dei noſtri magis quam habitare in tabernaculis peccatorum?* quis non cum eodem ſancto Dei amore percitus exclamet? (f) *Quam dilecta tabernacula tua Domine virtutum! concupiſcit & deficit anima mea in atria Domini: Cor meum & caro mea exultaverunt in Deum vivum: Etenim paſſer invenit ſibi domum, & turtur nidum ſuum ubi ponat pullos ſuos, Altaria tua Domine virtutum*, mihi pro ſolatio ſunt, pro loco quietis, & refectionis. Eſto itaque ad majorem perfectionem Clerici præ laicis obligentur, ad placentiorem Deo offerendam hoſtiam, ad arctiorem ſectandam regulam, ad ferventiorem charitatem obtinendam; prudenti tamen cuique ſatiùs videbitur arctiori ſe regulæ obſtringere, quam ſæcularibus curis, prophanis negotiis, mundanis nundinationibus (quæ plus laboris habent, plus tædii, plus periculi, ſynceræ autem delectationis, & defæcatioris voluptatis minus) totum ſe, ex ære veluti & libra mancipare: optabilius ſervire Deo, quam mammonæ: rebus invigilare divinis, quam humanis implicari negotiis; vovere perfectionem, quam deſerere: majorem ſanctitudinem profiteri, quam nullam habere, vel penè nullam; jucundiùs multo præmiorum ſperare amplitudinem, quam ſuppliciorum timere gravitatem: neque adeò cordatus & prudens verebitur ea vovere, ſine quibus difficile haberi poſſunt, quæ ad ſalutem conſequendam neceſſaria ſunt: ſcit arduam eſſe cœli viam, meminit à Chriſto omnibus dictum, (g) *regnum cœlorum vim patitur & violenti rapiunt illud*, (h) anguſtam eſſe portam didicit, & arctam viam eſſe quæ ducit ad vitam: quid timeat auſteram vivendi rationem ſuſcipere, & arduum ſibi mu-

nus

(a) 1. ad Tim. 5.
(b) Eccleſiaſtici cap. 1.
(c) Pat. et paſſ.
(d) Pſal. 139.
(e) Ibid.
(f) Pſal. 83.
(g) Matth. 11.
(h) Lucæ 7. Legatur Chryſoſt. in illud intrate per anguſtam portam &c.

nus imponere, ſi arduo ad cœlum itinere ſibi adnitendum eſſe perſuadeat? ſi quod veriſſimum eſt, hoc certo credat, plus periculi eſſe, ubi minus eſt laboris, & quæ videntur eſſe patentia, inſidioſa ſæpius eſſe. Videtur nolle ſanctè, & perfectè vivendi obligationem ſuſcipere renuit; qui de perfectione obtinenda ſolum cogitat, qui ad hoc unum, quod neceſſarium eſt, toto animi conatu anhelat, non tam reſpicit, an ad perfectionem adſtringatur, quam eam quomodo conſequatur: nec videtur generoſi animi indicium eſſe, ſi quis de pœnarum delictis imponendarum gravitate ſollicitior ſit, quam ampliſſimorum præmiorum avidior: æmulari convenit Chriſtianis, & generoſis [a] *Chariſmata meliora*: quid curet ordinandus, quod ſanctior populo eſſe debeat, qui talis Deo auxiliante eſſe conetur, ut populo ſanctitatis exempla præbeat? quid curet, quod de cætero peccandi ſibi præcludatur via, qui peccandi velit etiam neſcire viam, gaudeatque omnem ſibi peccati occaſionem eſſe ſublatam? quid doleat, quod peccanti ſibi gravior immineat pœna, qui nec ea committère de cætero velit, nec ſe illa commiſſurum putet, ob quæ infligitur pœna? Non eſt generoſi militis ante victoriam de fuga cogitare, cujus omnis ad victoriam cogitatio debet urgere: nec perfectionis ſtudioſum decet anxium eſſe, nec graviora aliis cogatur ſubire ſupplicia, qui de ſuppliciis evadendis, & victoria reportanda, divino fretus auxilio, confidere debeat.

(a) 1. Cor.12.

XV. Ardua Clericalis militia eſt, fateor; ſed ardua Cœli via: auſterior eſt Clericorum, quàm Laicorum vivendi ratio, non inficior; ſed Deum amanti illa jucundior, A præmiorum æternorum feracior, nec omnino periculoſior. Sunt etiam Laicis ſua mala, ſunt & pericula, & faciliùs ſervatur caſtitas ab iis, à quibus vovetur, quibus Mulierum contubernium, convictus, colloquia interdicuntur, quàm ab iis, quibus nuptiæ permittuntur, mulierum ſalutandarum, viſitandarum alloquendarum neceſſitas quædam imponitur, & vaga quædam ac periculoſa licentia conceditur. Tu- B tior erit Clerici caſtitas ab omni turpium Virorum, & Mulierum converſatione ex ſua profeſſione abſtinentis, quàm Laici ſæcularibus conventibus addicti, & inter Mulierum choræas, ludos, riſuſque damnanda conſuetudine propè adſtricti: faciliùs ſiquidem vitium hujuſmodi ignoratur, quàm fugitur; ideò rectè divinus Apoſtolus, [b] *ſi nupſerit virgo non peccavit, tribulationem tamen carnis habebunt* C *hujuſmodi*. Pone quæſò tibi Laici vitam ante oculos. Deus bone, quot ei undique obſtrepunt mundana negotia, quot circumſtant pericula, quot præſto ſunt peccandi occaſiones, & illices: hinc trahit avaritia, hinc blanditur luxuria, hinc irritat vindicta, hinc rodit invidia, undequaque verò curarum multitudo mentem miſere dilaceret, & ingruentium negotiorum tumultus animum à divinis avocat. D Verum enim eſt, quod ait Apoſtolus, [c] *qui ſine Uxore eſt, ſollicitus eſt quæ Domini ſunt, quomodo placeat Deo: qui autem cum Uxore eſt, ſollicitus eſt quæ ſunt Mundi, quomodo placeat Uxori, & diviſus eſt*: Fortaſſe minus difficile eſt Uxorem non habere, & non uti hoc Mundo, niſi in neceſſariis, quàm eos, qui habent uxores, eſſe tanquam non habentes, & qui utuntur hoc mundo ſic ſe

(b) 1. Cor.7.

(c) 1. Cor.7.

ſe gerere tanquam non utantur: A quod tamen obſervandum (a) Corinthios monet Apoſtolus; ſed ut hæc ſileam quàm verum eſt, quod ſcribit (b) Chryſoſtomus in libro de virginitate, eam eſſe humanarum rerum converſionem, eum confluxum, eam morum impotentiam, & tyrannidem, ac circumſtantium rerum turbam, *ὡς δὲ ἄκοντα πολλὰ πολλάκις ἀναγκάζεσθαι τὸν γεγαμηκότα ἁμαρτάνειν, ϗ πλημμελεῖν*, *ut in multis ſæpe neceſſariò conjungi, vel* B *invitò errandum, peccandumque ſit*. Lege eundem (c) Chryſoſtomum, ubi graphicè ex conjugis moribus, rei domeſticæ curis, ſollicitudine ob liberos, difficultates exponit, quibus à ſalute conſequenda conjugati retardantur, & interdum avertuntur. Nolim hæc omnia ego referre; audi quid dicat alter verè aurei oris, & eloquentiæ purioris doctor (d) Chryſologus dictus, dum expreſſiſſimam Laici deſcriptionem C exhibet, quem luxus ſolvat, libido ſtimulet, pompa rapiat, impellat ambitio, urgeat ira, furor impellat, ſuccendat invidia, cupiditas inflammet, curæ ſollicitent, lites vexent, lucra capiant, uſuræ vinciant, chyrographa ligent, premant ſacculi, elidat aurum.

(a) Ibidem.

(b) Chryſoſt. de Virginit. cap. 45. tom. 4. ejus operum.

(c) Ibidem.

(d) Petr. Chryſol. ſerm. 14.

XVI. Quod ſi in Clericis eadem vitia agnoſcimus, Clericorum tamen ad ea repellenda minor eſt labor, Laicorum verò majores om- D nino illecebræ, acriores ad ea vitia ſunt ſtimuli, & infirmior adverſus hæc vitia armatura. Quàm multùm enim, ſi rectè exiſtimas, Uxoris lachrymæ, Liberorum miſeriæ, utrorumvis preces, ſodalium exempla valere poſſunt ad conſtantiſſimum quemque de rectæ rationis, & æquitatis ſtatu dejiciendum? Num facile eum franget avaritia, quem Uxoris ſollicitudo, & liberorum cura molliverint? Poterit delicias vir reſpicere, quas delicatula, & blandula mulier Sponſi ſalutis ſollicita apparuerit? poterit Cœlum unice ſuſpicere, qui terræ dilectiſſima pignora mandata habeat? hærebit forſan ejus menti divinorum myſteriorum jugis recordatio, cui mundana negotia, & curæ primùm inſederint? (e) *Plena ſanè*, ſi Sancto Leoni credimus, *in ſtatu laico omnia periculis, plena laqueis: inſtant cupiditates, inſidiantur illecebræ, blandiuntur lucra, damna deterrent, amaræ ſunt obloquentium linguæ*. Et ut æquam Clericorum ſtatus cum Laicis comparationem efficiam, eamque, quam Chryſoſtomus inter Conjugatos, & Virgines facit, ad Clericos, & Laicos transferam, (f) *non virgo*, non Clericus, *horum quidquam ſuſtinet, quin & domuncula turbis libera eſt, & clamor omnis profligatus, quaſique in tranquillo quodam portu, omnia intus ſilentium poſſidet, & vel ſilentio major animum ſerenitas, quippe nihil humanum tractantem, ſed aſſiduè cum Deo colloquentem, atque in eum fixe contuentem*. Ideoque (g) Bernardus conferens continentiam Clericorum, & Conjugatorum ordines, hunc ipſum eſſe dicit, *qui maximè Mare magnum vado pertranſit, laborioſum prorſus, & periculoſum, etiam & longum habens iter: quippe qui multa viæ compendia captet*.

(e) Leo ſermo. 5. in Quadrag.

(f) Chryſoſt. ſupra c. 68. de Virg.

(g) Bernard. ſer. de tribus ordin. Eccleſ.

XVII. Sed quid pluribus hac in re opus eſt? meminerit qui de ſtatu aliquo ſuſcipiendo, eligendove cogitat, (h) *nullum locum eſſe* (ut cum Auguſtino loquar Epiſtola ad Eudoxium, in qua Monachos hortatur ad impoſita Paſtoratus onera ſubeunda) *ubi non poſſit laqueos tendere, qui timet, ne revolemus ad Deum, & inimi-*

(h) Aug. epiſt. 81. ad Eudo.

cum omnium bonorum, cujus captivi fuimus, vindicemus; nullamque nobis perfectam eſſe requiem, donec tranſeat iniquitas, & in judicium juſtitia convertatur. (a) *Militiam eſſe vitam hominis ſuper terram*: nihil in hac vita tutum, nihil uſquequaque ſecurum, aut tranquillum, nihil omni ex parte beatum eſſe. Vis ergo remanere Laicus, timeo, ne te inſana plebis exempla, mundanæque ſollicitudines perdant; vis Clericus fieri, vereor ne tu imperitam plebem exemplis inficias, & tu cum ipſa gravius pereas, qui Mundum cautius effugere debueras, ne perires. Laicus es, cave ne te mundanæ, & ſæculares curæ a cœleſtibus avocent; Clericus fieri expetis, proſpiciendum tibi eſt, ne divinis contemplationibus ineptus terrenas dignitates, non cogitationes, tranſcendas. Laicus es, ſagaci tibi providentia opus eſt, ne qui te Mundo commodaſti, eidem te mancipaſſe videaris, & qui Mundo aliquam curam impendere permitteris, amorem impendas. Clericus autem eſſe ſi cupis, de cætero hoc tibi præceptum eſſe noveris, nec curam, nec amorem in ſæcularibus, mundaniſque rebus tibi collocare fas eſſe: (b) *nemo enim militans Deo implicat ſe negotiis ſæcularibus*. Nihil itaque in te agnoſcere debet Mundus, cui renunciaſti: tuum nihil eſſe debet, quod verè Mundi ſit, quia tu in hæreditatem Domini Clericatus ſuſceptione, translatus es; nullamque aliam hæreditatem præter Dominum habiturum te eſſe profeſſus es. Plura utique obſervanda ſunt Clericis, ſecus verò peccabunt: ſed plura iſta Clericos ſervant ne peccent, integritatem eorum cuſtodiunt, & à peccato retrahunt; Laicis verò quominus ipſi peccent, pauciora ſunt quæ ipſis obſervanda neceſſariò imponantur, ſed plura occurrunt, quæ ad peccandum alliciant, pauciora quæ retrahant: quæ enim Clericorum ſupra Laicos officiis obligationique adduntur, hæc & ad perfectionem obtinendam conferunt, & ad virtutes idonea ſunt media, & adverſus vitia utiliſſima remedia: ubique quidem periculum, ſed ibi univerſim majus, ubi plura ad caſum impellunt, pauciora ab eo retrahunt; ſpeciatim verò, & comparatè unicuique noſtrum periculoſior ſtatus eſt, quem vel inepti eligimus, vel inviti, vel à Deo minime invitati.

(a) Job.7.

(b) 2. ad Tim.2.

§. III.

Virium ſuarum, & ingenii habenda ratio.

XVIII. *Suum igitur quiſque primum noſcat ingenium*, (inquiebat (c) Auctor) *acremque ſe & vitiorum, & bonorum ſuorum judicem præbeat, ne ſcenici pluſquam nos videantur habere prudentiæ: illi enim non optimas, ſed ſibi accomodatiſſimas fabulas eligunt: qui enim voce freti ſunt, Epigonos, Medæamque, qui geſtu, Menalippum, Clytemneſtram: ſemper Rutilius, quem ego memini, Antiopam, non ſæpe Æſopus Ajacem: ergò hiſtrio videbit in ſcena quod non videbit ſapiens in hac vita?* Neque ab hoc conſilio, aut re, aut etiam verbis multum diſſentit ſapientiſſimus Pontifex Ambroſius, (d) *unuſquiſque igitur*, inquit, *ſuum noverit ingenium, & ad id applicet, quod ſibi aptum elegerit; itaque quid ſequatur prius conſideret, non ſolùm noverit bona ſua, ſed etiam vitia agnoſcat, æqua-*

(c) Cicero 1. officiorum.

(d) Ambroſ. 1. off. cap.44.

æqualemque ſe judicem ſui præbeat, ut bonis intendat, vitia declinet. Illudque etiam diligens uniuſcujuſque animi, morumque, & indolis examen in officiorum Eccleſiaſticorum diſtributione à Sacerdote ſpectandum idem Sanctus obſervat: (a) *nam*, ut ibidem ſubjungit, *alius diſtinguendæ lectioni aptior eſt, alius Pſalmo gratior, alius exorcizandis qui malo laborant ſpiritu ſollicitior, alius ſacrario opportunior habetur: hæc omnia ſpectet Sacerdos, & quid cuique congruat id officii deputet. Quo etenim unumquemque ſuum ducit ingenium, aut quod officium decet id majore implet gratia*. Fuſe etiam ea de re in libris de Sacerdotio (b) Chryſoſtomus. Etenim ſi in officiorum diſtributione diſcuſſio illa ingenii cujuſque facienda eſt, multò magis in electione Eccleſiaſtici, vel Laici ſtatus, ex qua totius vitæ inæqualitas maxima dependet, & inſtituendæ vitæ verſa prorſus ratio eſt. Conſiderandumque diligenter ex recta ſtatus cujuſque electione æternam vel beatitudinem, vel damnationem acquiri: majoremque vel minorem in virtutibus progreſſionem fieri: etenim, ut recte docet Nazianzenus, (c) *ſublimi quidem viro detrimentum eſt res magnas non aggredi, nec virtutem ad multos propagare, ſed in paucis conſiſtere, non ſecus ac ſi magno lumine parvam domum illuſtret, aut puerilibus annis virile corpus obtegat: parvo autem ſalus in eo conſiſtit, ut parvum onus ſubeat, nec iis rebus, quæ vires ejus excedunt ſeipſum ſubiiciens, ſimul & riſum moveat, & periculum adjungat: quemadmodum ſcilicet nec alii cuiquam turrim ædificare convenit, quam ei, qui ea babeat, quæ ad perficiendam requiruntur, ut ex Scriptura audivimus*. Cui etiam ſimili argumento virginitatem commendat (d) Chryſoſthomus.

(a) Ibid.

(b) Chryſoſt. lib. 4. de Sacerdotio.

(c) Nazianz. or. 1.

XIX. Difficillimum verò eſſe ingenium ſuum recte ponderare, & in eligendo Eccleſiaſtico ſtatu minimè errare docet citatus ſuprà (e) Ambroſius: cùm enim in aliis ſtatibus eligendis, amet unuſquiſque ſequi vitam parentum, ad militiam v. g. ferantur, quorum militaverunt patres, alii ad actiones diverſas: ſecus in Eccleſiaſtico ſtatu accidit, qui cùm continentes vel faciat, vel ſolum admittat, à parentibus in filios vix derivari poteſt; a quo etiam amplectendo Liberos Clericorum ſi qui ſunt, graves deterrent actus, & in lubrica ætate difficilior abſtinentia, & quæ alacri adoleſcentiæ videtur obſcurior vita. Qui ergò ſuo ingenio, qui ætatis fervore, qui humano judicio feruntur, hi dummodo Clericalem ſtatum ſuis officiis, legibuſque metiantur, ab Eccleſiaſtico ſtatu eligendo abhorrebunt: & ad ea convertentùr ſtudia, quæ plauſibiliora arbitrabuntur; præſentia quippe plures, quàm futura præferunt, illa autem præſentibus, nos futuris militamus; unde quo præſtantior eſt cauſa ſtatus Eccleſiaſtici amplectendi ex ipſius ſtatu & natura præfixa, eo debet eſſe in ipſo eligendo cura attentior. Ea verò eſt hujus ſæculi corruptela, & ſumma ordinis Eccleſiaſtici perturbatio, ut cum humano ingenio non videatur Eccleſiaſticus ſtatus eligendus, ideoque (f) Ambroſius paucos Clericorum filios parentum inſtitutum amplecti docuerit, quod nec ætati adoleſcentum, nec humano judicio ſtatus ipſius electio congruat; contrà verò adoleſcentes hoc tempore plurimi ſuæ intemperan-

(d) Chryſoſt. cap. 26. de Virg.

(e) Ambroſ. cap. 44 lib. 1. off. cujus hic habetur noſtro tempori accommodata paraph.

(f) Ambroſ. ſupra.

perantiæ alendæ, ſed maximè foA vendæ deſidiæ ergò, & otii gratia, vitam Eccleſiaſticam eligant, fervoreque adoleſcentiæ ad eandem, tanquam illuſtrem, omnſumque maximè otioſam & facilem ſectandam ferantur: quia nempe nec Clericalis vitæ auſteriores leges, nec officia Eccleſiaſtica, nec functiones attendunt, nec vires ſuas, nec animum, nec anteactam vitam cum illis legibus, officiiſque componunt: quaſi nempe, ubi quis dignitatem B Eccleſiaſticam arripuit, ex infirmo & imbecillo in valentem & idoneum evadat: quæ res teſte (a) Chryſoſtomo, γελοῖος καὶ λῆρος, καὶ τῆς ἐσχάτης ἄξια τιμωρίας, *ridicula prorſus & nugatoria eſt, eademque extremo ſupplicio digna*, quod Chriſti Domini teſtimonio demonſtrat: (b) *nam*, inquit, *hac una de cauſa Dominus admonet*, (c) *ne qui turrim ædificaturus eſt, fundamentum prius jaciat, quam ſuas vi*C*res expendat, ne qui illac tranſituri ſunt iis infiniti ludibrii ac riſus anſam in ſe præbeat*: quod in Sacerdotii ſuſceptione locum habere debere, ne videlicet inepti, minimèque idonei creentur, fusè oſtendit; idque ex ipſius Sacerdotii dignitate, functionumque ipſius neceſſitate, & populi ſalute cum Sacerdotum vigilantia atque induſtria conjuncta copiosè confirmat. Quem quidem morem probandi ſeipſum, D atque tentandi antequam Sacerdotii pondus humeris noſtris imponamus, vel ab ipſis brutis animantibus, quæ naturæ inſtinctu feruntur, edoceri poſſumus. Nam vultur, teſte (d) Ariſtotele, cùm reperit aliquid, non ſtatim portat, ſed tentat pondus ne fortè vires ſuas exſuperet: è contrà verò ſæpè aquilæ, ut auctor eſt (e) Plinius, non tolerantes pondus apprehenſum una

(a) Chryſoſt. lib. 4. de Sacerdotio c. 8.

(b) Vide integrum illum lib. 4. Chryſoſt.

(c) Lucæ 14. & Matth.

(d) Ariſtot. 8. de animal.

(e) Plin. lib. 1. hiſt. natur. cap. 3.

merguntur. Ita qui temerè Sacerdotium abſque præcedenti virium ſuarum diſcuſſione arripiunt, è ſublimi iſto gradu facile excidunt: qui verò maturo, & diligenti præhabito animi ſui, morumque examine, ad ſacros Ordines promoventur, illi (f) *aſcenſiones in corde ſuo diſponunt*, ſolentque de virtute in virtutem proficere donec videatur Deus Deorum in Sion.

XX. Ideò reprehendendi acriter, & impietatis graviter redarguendi ſunt, tùm ii, qui humanis ducti rationibus Eccleſiaſtica ambiunt miniſteria, ad quæ omnino ineptos eſſe ſe ſentiunt, tùm etiam parentes illi, qui ſi quos ſtupido ingenio, & ruſticà indole præditos liberos habent, eòs ſacris Altaribus deſtinant, & invitos ſacroſancto Clericorum ordini inſeri curant: ſed de poſteriori iſto capite peculiari loco dicemus, jam verò de priori, corollarii loco audiatur Bernardus, (g) *Utinam magis turrim incohaturi ſedentes computarent, ne fortè ſumptus non haberent ad perficiendum; utinam qui continere non valent, perfectionem temerariè profiteri, aut Cælibatui nomina dare vererentur. Sumptuoſa ſiquidem turris eſt, & verbum grande quod non omnes capere poſſunt. Eſſet autem ſine dubio meliùs nubere, quàm uri, & ſalvari in humili gradu fidelis populi, quàm in Clerici ſublimitate & deterius vivere, & diſtrictiùs judicari. Multi enim, non quidem omnes, ſed tamen multi, certum eſt, nec latere queunt præ multitudine, nec præ impudentia quærunt, multi utique libertatem, in qua vocati ſunt, in occaſionem carnis dediſſe videntur, abſtinentes remedio nuptiali, & in omne flagitium defluentes*: (h) *Parcite*,

(f) Pſal. 83.

(g) Bernard. ſerm. de converſ. ad Clericos c. 19.

(h) Ibid. 30.

te, obſecro fratres, parcite animabus veſtris, parcite ſanguini, qui effuſus eſt: horrendum cavete periculum, ignem, qui paratus eſt declinate &c., & paulò poſt, *quamdiu ambulatis in magnis, & mirabilibus ſuper vos, magnum prorſus, & mirabile eſt Miniſtrum eſſe Chriſti, & myſteriorum Dei eſſe diſpenſatorem. Longè ſuper vos eſt ordo pacificorum, niſi fortè omiſſis gradibus præoſtenſis, ſaltare magis quàm aſcendere libet, Utinam tamen quiſquis ſic intrat, ſi fieri poſſet, tàm fideliter miniſtraret, quàm fiducialiter ſe ingeſſit. At difficile fortaſſis, & impoſſibile eſt, ut ex amara radice ambitionis, ſuavis fructus prodeat charitatis: dico ego, ſi vultis audire, imò non ego, ſed Dominus:* (a) *Cùm vocatus fueris ad nuptias, recumbe in noviſſimo loco, quia omnis qui ſe exaltabit humiliabitur, & qui ſe humiliabit exaltabitur.*

(a) Luc. 14. Lege Bern. declam. in hæc verba ecce nos reliquimus omnia.

XXI. Congruum igitur eſt ut nemo ſacris initietur Ordinibus, niſi quem ſecreta ſaltem voce Deus ad miniſterium invitarit, (b) *Non vos me elegiſtis*, dixit Chriſtus Dominus Apoſtolis ſuis, *ſed ego elegi vos*, quis verò legitimè poteſt Deo miniſtrare niſi à Deo electus fuerit? (c) *Nec quiſquam ſumit ſibi honorem, ſed qui vocatur à Deo tanquam Aaron*: non eſt verus Apoſtolus Chriſti, (d) niſi qui per voluntatem Dei conſtitutus, niſi qui non ab hominibus, neque per hominem, ſed per Jeſum Chriſtum renuntiatus, niſi qui à Deo vocatus ſegregatuſque fuerit. (e) Nemo ingreditur ad regales nuptias, niſi quos Paterfamilias invitavit: Chriſtus (f) oſtium ovium eſt, (g) *qui non intrat per oſtium in ovile ovium, ſed aſcendit aliunde, ille*

(b) Ioan. 6.

(c) Ad Heb. 5.

(d) 1. & 2. Cor. 1. Item ad Epheſ. & Coloſſ. 1. ſtatim init. Ad Galat. 1. Ad Rom. 1.

(e) Lucæ 14.

(f) Matth. 22.
(g) Ioan. 10.

A *fur eſt & latro, qui verò intrat per oſtium paſtor eſt ovium: huic oſtiarius aperit, huic Chriſtus oves ſuas committit, hujus vocem oves Chriſti audiunt*, quia ipſe Chriſti voci paruit. Ideoque nihil à Deo amplius requirendum cenſuit (h) Zeno Veronenſis, *quam ut quis ejus noverit voluntatem ſine qua videlicet ei nec legitimè ſervire poterit, nec placere*: egregiè vero divinæ vocationis neceſſitatem nobis expli-

(h) Zeno Vero. ſerm. 2. de Nati. Chriſti.

B cuit Bernardus his verbis, (i) *Videte vocationem veſtram, ait vocatus Apoſtolus, conſideremus & nos, an vocati venerimus, & vocati à Deo, cujus nimirum hæc vocatio eſt; nec communem modo vocationem dixerim, qui juxta eundem Apoſtolum, quos prædeſtinavit, hos & vocavit. Si quis vocaverit nos in honorem Cleri, convenire velim conſcientias ſingulorum, & ſecundum præceptum Do-*

(i) Bernard. ſuprà.

C *mini ad cor Hieruſalem loquar, huic enim parvulo, aut forſitan necdum nato Eccleſiaſtica jam beneficia provida ſanè parentum ſollicitudo parabat.* Et paulò poſt. *Audi querelas Domini, quid ſuper hac tanta hominum temeritate loquatur patiens redditor, pœnitentiam magis cupiens, quàm vindictam.* (k) *Ipſi*, inquit, *regnaverunt, & non ex me, principes extiterunt, & ego non vocavi eos: univerſos ſiquidem*

(k) Oſeæ. 8. Lege etiam appoſitè huic loco Gregor. parte prima paſtor curæ c. 1. & Iſidor. lib. 3. ſent. c. 1.

D *in ordinibus Eccleſiaſticis cæteriſque ad ſanctuarium pertinentibus honorem quærentes proprium, aut divitias ſeu corporis voluptatem, poſtremo* (l) *quæ ſua ſunt non quæ Jeſu Chriſti, manifeſtè prorſus & indubitanter, non ea quæ ex Deo eſt Charitas, ſed aliena à Deo, &* (m) *quæ omnium radix malorum eſt cupiditas, introducit: quid iſtud temeritatis? imò quid inſaniæ eſt? ubi timor Dei? ubi mortis*

(l) Ad Philip. 2.

(m) 1. Timot. 6.

tis memoria? ubi gehennæ metus, & terribilis exſpectatio illa judicii? (a) *Sponſa nec cubiculum, nec cellam ingredi, niſi rege introducente, præſumit; tu irreverenter irruis nec vocatus, nec introductus: trahe me poſt te, ait illa, in odorem unguentorum tuorum curremus, nunc autem trahit ſua quemque voluptas & odorem turpis lucri ſectantem quæſtum æſtimat pietatem, quorum certa eſt damnatio*, hæc Bernardus. A

(a) Cant. 1.

B

XXII. Olim ab (b) Aſſueto Perſarum rege conſtitutum legimus, ut ſive mulier, ſive vir non vocatus atrium regis intraret, abſque ulla cunctatione, aut indulgentiæ ſpe ſtatim interficeretur: legis ſeveritatem chariſſima regi uxor verita Eſther, & ad conjugem non vocata pergere reformidavit: tu non timeres irrumpere in atria Domini non vocatus, in Dei noſtri domum irruere: quantum periculum eſt ne C jam lata ſit in te capitis ſententia, cujus quamvis executio differatur, condemnatio tamen tua certa ſit, eoque atrocior te maneat pœna, quo ſerius inflicta fuerit. (c) *Unde tantus prælationis ardor? unde impudentia tanta? unde veſania tanta præſumptionis humanæ? audeat ante aliquis veſtrum terreni cujuslibet reguli, non præcipiente aut prohibente eo, occupare miniſteria, præripere beneficia, negotia diſpenſare: nec tu Deum putes, quæ in magna domo ſua à vaſis iræ aptis in interitum ſuſtinet approbare?* nec ingratum ipſi arbitraberis ſi ejus injuſſu miniſteria ſacra præſumens in Eccleſiaſticam profeſſionem invadas, & ordinationis gratiam ſuffureris? Cavendum proculdubio nobis eſt, ne curramus in incertum: curramus quaſi aërem verberantes, non ſic curren- D

(b) Eſther. c. 4.

(c) Bernard. de converſ. ad Clericos cap. 27.

tes ut comprehenſuri & æternæ vitæ bravium reportaturi. Vetus eſt querela Procopii in Iſaiam, (d) *apud nos non deſunt qui nec Chriſtum induti, nec viſceribus miſericordiæ commoti, nec ad imperandum vocati ultro feſtinare non verentur*: qui verò ſunt illi qui non vocati feſtinant, niſi qui nec Chriſtum induti, nec viſceribus miſericordiæ commoti, ſeu charitate allecti, nec bonis artibus uſi in Clericorum numerum inſeruntur?

(d) Procop. in c. 4. Iſaiæ.

§. IV.

Divinæ vocationis quænam ſint indicia.

Primum ejus Argumentum conſcientiæ puritas, & anteactæ vitæ innocentia.

XXIII. Facilè autem ex iis divinæ vocationis indicia quærenti ſatisfieri poſſe crediderim. Audire quidem mihi videor aliquos ita dicentes, quomodo porrò mihi conſtabit vocatum me eſſe à Deo? quis me docebit conſilium Domini? quis patefaciet inacceſſos prudentiæ ejus receſſus? (e) *quæ Dei ſunt nemo cognovit niſi ſpiritus Dei*. Quomodo probabo ſpiritus, an ex Deo ſint? ubi edocebor voluntatem Domini, ut ei volenti conſentiam, vocanti non diſſentiam? ſed quiſquis in perſcrutanda Dei vocatione ad Clericatum dubius hæres, hæc pauca accipe; non impurus, non ignarus divinæ legis eſſe videris, non omninò indignus es, quem Deus ad Clerum vocet: bono inſuper fine duceris ad Eccleſiaſticum ſtatum, nec ad eum malis artibus contendis, vocaris à Deo: dubitas adhuc? & incertus es? Cum Deo precibus age: à bonis & ſa-

(e) 1. Cor. 2.

pieotibus coofilium accipe ; nec te latebit, quid velit Deus, aut quò te vocet. At irrupturus es, & ad obeunda miniſteria ineptus; mala arte Sacerdotium præripere tentas: ambitione duceris vel avaritia; inhias honori; non oneris, non opeiis aut cupidus, aut ſaltem patieos; non te vocat Deus, ſed Diabolus tentat. Mucipulam parat, io quam incidas: cavere debes ab iſto meridiano dæmonio, ab Angelo tenebrarum in Angelum lucis transformato, qui perfectiſſimum tibi ſtatum objicit, ut perfectionis vacuus eum capeſſas, & ab orbita ſalutis exerres.

XXIV. Purus inquam, vel ſaltem ſi nocens, occulté nocens, aut non ampliùs nocens eſſe ſolet, quem ad Clericatum Deus vocat; (a) *Non enim*, ut habet Iſidorus Hiſpalenſis, *ſunt promovendi ad regimen Eccleſiæ, qui adhuc vitiis ſubjacent: hinc eſt* (b) *quod præceptum eſt David non ædificare viſibile templum, quia ſanguinum vir belli frequentia, eſſet; qua figura illi ſpiritaliter admonentur, qui vitiorum adhuc corruptioni ſunt deditì, nè templum ædificent, hoc eſt Eccleſiam docere præſumant*: ſubdit ibidem Iſidorus, *non debet honoris ducatum ſuſcipere, qui neſcit ſubjectis trami te vitæ melioris præire neque; neque enim quiſquam ad hoc tantum præficitur, ut ſubditorum culpas corrigat, & ipſe vitiis ſerviat*. Huic adjungitur alter ejuſdem nominis Iſidorus Peluſiota, (c) *moleſtum ſane eſt*, inquit, *delitiis, ac libidini deditum hominem Sacerdotem ordinari*. Appoſitè quoque Gregorius, qui & quales à Sacerdotio abſtinere debeant, & quales admitti, fusè nobis & copiosè demonſtrat, totamque hanc diſputationem ità concludit, (d)

A *Quiſquis ergo quolibet horum vitio* (id eſt, ſi cæcus, claudusque fuerit, aliove defectu laboraverit, qui à Sacerdotio io veteri lege arcebat, quorum defectuum unumquemque ibidem ſpiritualiter explicat) *ſubigitur, panes Domino offerre prohibetur, ne profecto diluere aliena delicta non valeat, is, quem adhuc propria devaſtant*. Clariùs quoque Bernardus his verbis, (e) *multi quidem veniunt, ſed conſidera* B *quis vocetur: ordinem ipſum Domini ſermonis attende, Beati*, inquit, *mundo corde, quoniam ipſi Deum videbunt: ac deinde, Beati pacifici, quoniam filii Dei vocabuntur; mundicordes utique vocat pater cæleſtis, qui non quærunt, quæ ſua ſunt, ſed quæ Jeſu Chriſti, non quod ſibi utile, ſed quod multis. Petre, inquit, amas me? Domine tu ſcis quia amo te: Paſce oves meas; quomodo enim ſic ama-* C *tas oves committeret non amanti? Nimirum hoc quæritur inter diſpenſatores, ut fidelis quis inveniatur: væ Miniſtris infidelibus, qui necdum reconciliati, reconciliationis alienæ negotia, quaſi homines qui juſtitiam fecerint, apprehendunt; væ filiis iræ, qui ſe Miniſtros gratiæ profitentur: væ filiis iræ, qui pacificorum ſibi uſurpare gradus, & nomina non verentur. Væ filiis iræ, qui fideles ſeſe mediatores pa-* D *cis, ut peccata populi comedant, mentiuntur: væ qui ambulantes in carne, Deo placere non poſſunt, & placare præſumunt*. (f) *Non miramur fratres quicunque præſentem Eccleſiæ ſtatum miſeremur, non miramur de radice colubri regulum orientem: non miramur, ſi vindemiat Vineam Domini, qui inſtitutam à Domino prætergreditur viam; impudenter enim pacifici gradum, & filii Dei vices occupat*

(a) Iſid. Hiſp. ſent. lib. 3. cap. 31.

(b) 1. Paralib. cap. 17. Lege Greg. in explicatione 3. Pſal. pœnit. in illud. tunc acceptabis ſacrificium.

(c) Iſidor. Peluſiota lib. 5. epiſt. 426.

(d) Greg. or. paſtor. curæ cap. 10.

(e) Bern. de converſ. ad Clericos cap. 27.

(f) Bern. ibid. cap. 28. Vid. Dion. Eccleſ. Hierarch. c. 1.

pat homo, qui nec primam quidem vocem Domini cor revocantis audivit, aut ſi quando cœperit audire, reſiliens fugit ad folia ut abſconderetur in eis: propterea nondum peccare quievit, ſed longam adhuc trahit veſtem, necdum factus vir videns paupertatem ſuam, & dicit quia dives ſum, & nullius egeo, cùm ſit pauper, & nudus, & miſer, & miſerabilis &c.

XXV. Ordinata ſolet eſſe divina vocatio, ut nonniſi per quoſ-B dam gradus ad ſuperiora deducat: nec ex infimo ſcelerum ſpecu ad Eccleſiasticæ, quæ ſupremæ perfectionis eſt, dignitatis faſtigium confeſtim, & præproperè hominem evehi patiatur; ſed ab imo ſtatu ad medium, à medio ad ſupremum ſuavi diſpoſitione traducat: priuſque hominem à vitiis purget, illuminet, perficiat, quàm ad ordinem aliorum καταρτικὸν, φωτιςικὸν τελειωτικὸν promoveat. Inordinatè C itaque, & contra divinæ vocationis communem legem Sacerdotio ſeſe offerunt, qui immundam habent conſcientiam, quorum manus adhuc ſcelerum cruore diſtillant, quorum vulnera nondum ad cicatricem venerunt, quorum pravæ affectiones nondum ſanatæ ſunt, qui nec ſanctè myſteria ſancta tractare, nec populos fideli exemplo inſtruere, veriſimili præſumptione credi poſſunt: qui, ut loquitur D Bernardus, (a) *ingrediuntur cum macula tabernaculum Dei viventis, inhabitant cum macula Templum Sanctum Domini polluentes, judicium multiplex accepturi: quod tàm graviſſime conſcientias gerunt & nihilominus ſeſe ingerunt in Sanctuarium Dei.* Velim itaque, ut quicunque illotis manibus ad miniſteria divina ſeſe offerunt, ſibi, & pro ſe dictum putent, quod de

(a) Bern.ſup.c.9

A Brunone Colonienſi Archiepiſcopo electo ad ipſum rogatus reſcripſit idem Bernardus, in quâ quidem Epiſtola totius rei palmaris deciſio continetur: integram ergo ferè Epiſtolam exſcribimus, quia & lectu jucunda, & ſcitu digna, & propoſito omnino conveniens eſt. (b) *Quæris à me conſilium, vir illuſtris Bruno, an volentibus te promovere ad Epiſcopatum acquieſcere debeas; quis hoc mortalium definire* B *præſumat? Deus forſitan vocat, quis audeat diſſuadere? fortè non vocat, quis appropinquare conſulat? utrum verò vocatio Dei ſit, an non ſit, quis ſcire poſſit, excepto ſpiritu, qui ſcrutatur etiam alta Dei vel ſi cui forte revelaverit ipſe? Magis quoque dubium reddit conſilium, illa in literis tuis humilis, ſed terribilis confeſſio, qua vitam tuam tam graviter, &, ut credo, non niſi veraciter accuſas;* C *nec enim negandum eſt hujuſmodi vitam indignam tam ſacri dignitate miniſterii; ſed rurſum non immeritò è regione times, (nam & nos idipſum metuimus) ſi ob malum conſcientiæ, de commiſſo ſcientiæ talento, non facis lucrum: niſi quod alio forte negotiandi genere, etſi minus copioſè, minus autem periculoſè fructificare valeres. Horreo, fateor, ſic enim tibi, ut mibi, loqui debeo quod ſentio, horreo, inquam, conſiderans, unde, quo voceris: præſertim cum nullum intercurrerit pœnitentiæ tempus, per quod utcumque hujuſmodi periculoſiſſimus tranſitus fiat; & quidem rectus ordo requirit ut prius propriam, deinde alienas curare ſtudeas conſcientias. Primus quippe pietatis gradus eſt, de quo ſcriptum eſt, (c) miſerere animæ tuæ placens Deo. Ex hoc autem ad miſerandum proximo recto jam tramite*

(b) Bern.Epiſt.8. ad Brunon.elect.

(c) Eccleſ.30.

mite

mite charitas ordinata procedit : quippe quem ad ſui quiſque menſuram amare præcipitur ; quod ſi in hunc modum, quo te hactenus amaſti, & tibi committendos amaturus es ; malo ego quidem tibi non committi, quam ſic diligi : ſi autem prius te diligere didiciſſes, & me forſitan ſcires amare, Sed quid ſuam Deus acceleret tibi gratiam, & multiplicet miſericordiam, & ſit ad reſtituendam innocentiam efficacior velox clementia, quam diuturna pœnitentia? (a) beatus ſiquidem, cui non imputavit Dominus peccatum; nam quis accuſabit adverſus electum Dei? (b) ſi Deus juſtificat, quis eſt qui condemnet? Hoc ſalutis compendium ſanctus ille latro conſecutus eſt. Sed aliud eſt celerem adipiſci veniam peccatorum, aliud & de ipſis ſceleribus ad infulas provehi dignitatum, &c. Video (c) tamen Matthæum de telônio ad Apoſtolatus culmen aſſumptum : ſed hoc me rurſum conturbat, quod non priùs audierit cum cæteris Coapoſtolis ſuis, (d) Ite in orbem univerſum, prædicate Evangelium omni creaturæ, quam egerit pœnitentiam, multo labore ſequendo Dominum, quocunque iret, permanens cum eo in tentationibus ſuis. Sed & ſi occurrat de Ambroſio, quod de tribunalibus ad Sacerdotium raptus fuerit, non me valdè confortat, cùm à puero mundam in mundo duxerit vitam : & ſic etiam fuga, & latebris, multiſque diſſimulationum modis declinare coactus ſit. Si de Saulo quoque factus repentè Paulus, repentè vas electionis, repentè doctor gentium in exemplum adducitur : hoc exempli evacuat ſimilitndinem, quod ille ideò miſericordiam conſecutus ſit, (e) quia ignorans, ipſo teſte, peccavit, manens in credulitate, quamquam ſi tale quiſpiam quandoque benè & utiliter factum fuiſſe cognoſcitur, de quo veraciter dici poſſit (f) hæc eſt mutatio dexteræ Excelſi, non tam exemplum quam miraculum adferre debeat.

(a) Pſal.31. (b) Luc.23. (c) Matt.9. (d) Marc.16. (e) 1.Tim.1. (f) Pſal.76.

XXVI. Hæc Bernardus, quibus in eam videtur propendere ſententiam, vix unquam à Deo aliquem ad Sacerdotium vocari, niſi qui vel innocenter vixerit, vel prioris vitæ maculas diuturna pœnitentia diluerit. Optarem vero quam maximè, ut ordinandorum quiſque Brunoni iſti, ad quem Epiſtolam mittit Bernardus, cui conſilium roganti dedit, ſeriò ſe conferret ; non ſatis ille purè, non ſatis caſtè vixerat : crimen agnoſcebat ſuum, erratum humiliter fatebatur, vitæ de cætero ſanctitatem, contritio, ut veriſimiliter credi poteſt, animo amplectebatur ; maxima verò eſt curationis noſtræ progreſſio velle ſanari, & dimidiata ſanctitatis, quæ à noſtra voluntate pendet, acquiſitio, velle ſanctitatem : doctrina porrò, & ſcientia pollebat, quam in aliorum ſalutem commodè derivaret : Canonica electione ad epiſcopatum quærebatur. Huic tamen vix ſuadet, imò diſſuadet potius Bernardus, quo minus ſe ad tam altam dignitatem provehi pateretur : quid vero putas de nobis diceret, qui magna ex parte, necdum vitiorum obducta cicatrice, criminum ſanie, taboque adhuc fluentibus, perfectionis ſtatum quærimus, animæ morbos nec cogitatione percurrentes, nec pœnitentia diluere ſatagentes ; non electi, non vocati, non ſcientia conſpicui, non iis talentis donati, quibus aliis prodeſſe valeamus ; quænam in nobis divinæ ad Clerum vocationis indicia? quænam non potius incertiſſimæ reprobationis argumenta apparent? Audet tamen aliquis

quis

quis non habens innocentiæ veſtem nuptialem, non vocatus, non introductus, ad cœleſte Ordinum convivium audax irrumpere? quantum periculum, ne qui ſine divini judicii reverentia temerarius ad ordines irruit, ſine miſericordia, ut indignus, ejiciatur: violatæque religionis pœnas ſubeat, qui ad ſacra miniſteria irreligiosè acceſſit.

XXVII. Neque verò ſibi quiſquam blandiatur, quaſi anteacta ſine crimine vita ſufficere ſibi poſſit ad Sacerdotium, niſi præterea aptus ſit ad docendum: hoc te ſanctiſſimus Gregorius, hoc Iſidorus Hiſpalenſis docebunt: (a) *ſicut*, inquiunt, *iniqui & peccatores miniſterium Sacerdotale aſſequi probibentur: ita indocti, & imperiti à tali officio retrabuntur: illi enim exemplis vitam bonorum corrumpunt: iſti vero ſua ignavia iniquos corrigere nequeunt: quomodo docere poterunt, quod ipſi non didicerunt? deſinat locum docendi ſuſcipere, qui neſcit docere: ignorantia quippe præſulum vitæ non congruit ſubjectorum:* (b) *cæcus enim ſi cæco ducatum præbuerit, ambo in foveam cadunt.* Neque verò à Deo vocari credendi ſunt ad gradus Sacerdotii, qui licet integritate morum fulgeant, agreſti tamen ingenio cùm ſint, & litterarum ignari, tantum aliis ſimplicitate nocere poſſunt, quantùm ſibi, ſi privatam vitam agerent, prodeſſe ſanctitate. (c) *Quomodo enim*, ut rectè ait Bernardus, *excuſare ignorantia poſſit hominem, qui ſe magiſtrum infantium, doctorem inſipientium profitetur? ignorans utique ignorabitur: imo & multos ignorare faciet, & ignorari. Quid enim periculi ſit, ubi non invenit Paſtor paſcua; ignorat dux itineris viam: Vicarius neſcit Domini voluntatem, Eccleſia quo-*

(a) Iſid. Hiſp. lib. 3. ſent. c. 35. ex Greg. parte 1. paſt. cap. 1.

(b) Math. 15.

(c) Bern. in hæc verba ecce nos reliquimus omnia.

A *tidie multipliciter, & miſerabiliter experitur, &c. Itaque*, ut ibidem concludit ſanctiſſimus Abbas, & Pontificum doctor eximius, *hac dote ſcientiæ nempe, carens fruſtra ſibi tanquam per Chriſtum introierit blandiatur, ſi quidem dicitur ignoranti* (d) *ſi cæcus cæco ducatum præſtet, nonne ambo in foveam cadunt, &c.* Verum de hac re alibi plura.

(d) Math. 15.

XXVIII. Quid verò cæteras dotes enumerem, quæ in eo neceſſa-
B rio requiruntur qui ſe ad Sacerdotium confert? quid temperantiam, gravitatèm, liberalitatem, comitatem, zelum, aliaſque ejuſmodi virtutes recenſeam; quæ ſi alicui deſunt, ad Sacerdotium vix aptus eſſe poterit? fortitudinem vero, animi firmitatem, atque conſtantiam omittere non poſſum, quæ à Deo Sacerdoti futuro, & præſertim, qui ad Eccleſiæ dignitates evehendus eſt,
C quam maxime neceſſaria videtur; ut abſque ea nemini crediderim ad Sacerdotium, vel ſaltem ad Eccleſiaſticas dignitates Sacerdotio adnexas aſpirare fas eſſe: rectè ſi quidem edicit ſapiens (e) *noli quærere fieri judex, niſi valeas virtute irrumpere iniquitates*: nec majus præjudicium ullum eſſe poteſt, quod aliquis ad ſacrum animarum principatum à Deo nequaquam vocetur, quam ſi mollis, & adver-
D ſus iniquitates indulgentior extiterit, nec ſatis animi habeat, ut iniquis petitionibus reſiſtat: unde (f) Ezechielem Dominus Prophetam miſſurus ad populum, *ecce*, inquit, *dedi faciem tuam valentiorem faciebus eorum, & frontem tuam duriorem frontibus eorum, ut adamantem, & ut ſilicem dedi faciem tuam, ne timeas, neque metuas à facie eorum, quia domus exaſperans eſt.* Quid enim intereſt, ſive

(e) Eccl. 7.

(f) Exech. 3.

A ſive Sacerdos iniquitatem operetur, ſive operantibus conſentiat? ſive populos pravo exemplo inficiat, ſive eos nimia indulgentia corrumpat? Non ſolùm Sacerdoti docendi munus demandatum eſt, verùm etiam corripiendi, & corrigendi; arguere debet, obſecrare, increpare, in omni patientia & doctrina: ſic ergo peccatores ei ferendi ſunt, ut peccata puniat; adeòque nec peccantibus connivere, multominus peccatis conſentire ei permittitur, B ne fortè fovere malitiam, & favere iniquitati videatur: ſi cujus autem in ſeipſum ideò bilem concitet, vel indignationem provocet, Sacerdotio ineptus eſt, niſi propter juſtitiam perſecutionem pati beatum ducat, & cum Apoſtolis gaudeat ſe dignum viſum fuiſſe, qui pro nomine Jeſu contumeliam patiatur: Ideoque puſillanimis dicitur, (a) *Mercenarius, & qui non eſt paſtor, qui videt lupum venientem* C *& fugit*; inepti ergo Sacerdutio ſunt quibus illa animi firmitas, roburque illud, & patiendi voluntas deeſt. (b) *Sunt enim*, ait Bernardus, *infirmi & tepidi amatores juſtitiæ, quibus aut vigor, aut fervor deeſt, aut fortaſſis uterque: cùm uterque ſit ſummoperè neceſſarius, inter proſpera quippe & adverſa verſanti. Etenim ſicut vigoris eſſe dignoſcitur nequaquam cedere tribulationi, ſed pro juſtitia* D *viriliter perſecutionem ſuſtinere: ſic fervori videtur attribuendum nullis capi viluptatibus, nullis illecebris enervari: quæ quidem tum omni populo, cum maximè & ſpecialiter ducibus populi ſunt neceſſaria; ne fortè in perniciem omnium errare contingat, quid enim refert qua occaſione viam deſerant veritatis, ſeducantur ignari, ſequantur ſpontanei, compellantur inviti, ſeu attrahantur illecti.*

(a) Ioan. 10.

(b) Bernard. declarat in hæc verba, Ecce nos relinquimus omnia.

§. V.

Secundum argumentum, intentionis rectitudo.

XXIX. Alterum divinæ vocationis indicium eſt intentionis rectitudo ac puritas, ſeu finis bonitas, atque perfectio, ob quam aliquis ad ſacram ordinationem accedit; ſi enim liber ab omni terreno affectu, vacuus ab omni gloriæ cupiditate, expers omnis ambitionis, & avaritiæ, ad Clerum Deo deſerviendi cauſa, & ſalutis popnli procurandæ gratia, ſolum te conferas: benè utique ſe res habet, ſequere quo te Deus vocat: iterum bene ſe res habet, *digitus Dei hic eſt*: dextera Domini hanc virtutem facit: dextra Domini exaltat te. At ſi rapit ambitio, ſi invitat avaritia, ſi otioſitas allicit, ſi domeſticæ curæ impatientia inducit; certè vel te Deus ad Sacerdotium non vocat, vel non ſolus Deus. Divinæ vocationis nulla ejuſmodi argumenta ſunt: ſed divinam vocationem humana aliquando perverſitas inficit; quò vero pernicioſior aliquis finis Sacerdotii provocandi apparet, eo minus divinam tibi ad Sacerdotium vocationem effulgere unicuique credendum eſt, domeſticarum verbi gratia curarum fuga divinam minus vocationem excludit, quam avaritia; *non enim poſſumus ſervire Deo & mammonæ*. Sed quid ſi Deus mala tua intentione utatur ad bonum? quid ſi humanis, imò etiam malis nonnunquam finibus à nobis intentis ad id nos deducat quod melius eſt? quid tunc lubeat, niſi mirari occulta divinæ providentiæ judicia! eique tamen vocationi minus fidere, quo magis humanæ providentiæ rationibus adinventionibuſque innitetur.

XXX. Ete-

XXX. Etenim Ordinandum decet optimum ſibi ſacræ ordinationis recipiendæ finem præfigere; ne rem optimam malus finis inficiat, vel maxime ſublimem ſtatus excellentiſſimi profeſſionem finis ignobilitas dejiciat: verum eſt enim, quod ait Boëtius, (a) *cujus finis malus eſt:* nec ſine temeritate negari poteſt, quod D. Dionyſius è Philoſophorum placitis, & à D. Dionyſio Theologorum ſchola acceptum axioma defendit (b) τὸ ἀγαθὸν ἐκ τῆς μιᾶς καὶ τῆς ὅλης αἰτίας, τὸ δὲ κακὸν ἐκ πολλῶν καὶ μερικῶν ἐλλείψεων. *bonum ex una integraque cauſa exiſtit : malum vero ex multis, ſingularibuſque defectibus*: minus verò indubitato Chriſti teſtimonio contradici poteſt, quo puritas intentionis commendatur, & ſinceritas voluntatis. (c) *Si*, inqnit Chriſtus Dominus, *oculus tuus ſimplex fuerit, totum corpus tuum lucidum erit, ſi autem oculus tuus fuerit nequam, totum corpus tuum tenebroſum erit*: ut enim interpretatur Auguſtinus (d) *oculus noſter intentio eſt: quæ ſi recta fuerit & ſimplex, opera noſtra munda facit, Deoque placentia : ſi verò appetitu rerum temporalium inquinatur, ipſum quoque opus ea intentione ſuſceptum ſordeſcit*. (e) *Lippientes autem oculi*, ut docet Hieronymus, *ſolent lucernas videre numeroſas ; ſimplex oculus, & purus, ſimplicia intuetur & pura*. Sic qui in Chriſtiana & ſpirituali vita parum vident, plura ſibi pro fine ſacræ ordinationis præſtitnnnt: cum tamen *unum ſit neceſſarium*; & indecens ſit miniſterium Dei, alterius quam Dei cauſa ſuſcipere.

(a) Boëtius in Topicis.

(b) Dionyſ. c. 4. de divinis nominibus.

(c) Matth. 6.

(d) Aug. de ſer. Domini.

(e) Hieron. in caput 6. Matth.

XXXI. Quam ſeveram reprehenſionem illi merentur, qui eo ſolum fine de Sacerdotio cogitant, ut pinguius & commodius vivant; & A ad propria emolumenta dignitatem iſtam referunt, quæ in Dei ſolius miniſterium obſequiumque inſtituta eſt! Si te hic ad Clericatum finis allicit, audi obſecrantem Hieronymum & increpantem, (f) *obſecro te, & repetens iterumque monebo, ne officium Clericatus genus antiquæ militiæ putes, id eſt ne lucra ſæculi in Chriſti quæras militia: ne plus habeas, quam quando Clericus eſſe cœpiſti, & dicatur tibi*, B *Cleri eorum non proderunt eis; nonnulli enim ſunt ditiores Monachi, quam fuerant ſæculares & Clerici, qui poſſideant opes ſub Chriſto paupere, quas ſub locuplete, & fallace Diabolo non habuerant; ut ſuſpiret eos Eccleſia divites, quos mundus tenuit ante mendicos*. Quanti ſunt, qui (quod ipſis jure improperat idem (g) Hieronymus) nati in paupere domo, qui vix milio, & cibario pane rugientem C ſaturare ventrem poterant, in Sacerdotio conſtituti ſimilam, & mellé faſtidiunt : norunt genera, & nomina piſcium; in quo littore concha lecta ſit, callent, ſaporibus avium diſcernunt Provincias; qnos cibornm raritas, ac noviſſimè damna ipſa delectant. Quanti qui de pingui pane Chriſti victitant, ſpiritualium antem conſolationum manna faſtidiunt; imò quam pauci, qui ſi vel moderatiores fuerint, D non ordinári cupiant, ut victum ex Sacerdotio quæritent, vel qui nón, ſi minus temperantes fuerint, ordinationis beneficium, & Eccleſiaſtici ſtatus profeſſionem in luxuriam convertant: cùm é contrà Sacerdoti quidem victum ex altari excipere, ſed non Sacerdotium propter victum expetere liceat: ne divina mundanis deſerviant, & præſtantiora minus præſtantibus poſtponantur; malum autem inferiora ſuperioribus

(f) Hieronym. epiſt. 2. ad Nepotian.

(g) Hier. ibid.

 bus

bus præponere, vel æquare. Itaque ſive propter temporalia commoda, ſive propter lucrum, ſive quod turpius eſt, propter luxum, ſive propter humanum honorem, ad ordinationem, tanquam principalem cauſam accedere non licet: ne vel onus ſpirituale in dedecus ſpiritualis dignitatis, bonis temporalibus metientes, vel ignobiliora nobilioribus præferentes (ſi nempe hæc propter iſta expetamus, & poſteriora ad priora tanquam ad ſui complementum referamus) ordinem rerum à Deo ſtabilitum pervertamus; vel certè actum illum ſanctiſſimum debito ſuo fine, propter quem a Chriſto inſtitutus eſt, imprudenter ſpoliemus, otioſumque ipſum reddamus.

XXXII. Excuſari tamen merentur, qui humanæ infirmitatis vitio, ſic ordinationem ad temporale quidpiam referunt, ut Deum principaliter ſpectent: ſic de reditibus, de mundano honore, de ſtipendiis Clericatus cogitant, ut tamen Deum hiſce omnibus præponant: etiamſi fortè humanis commodis magis, quam divina gloria afficiantur. Cum enim, ut Theologi paſſim docent, ſine peccato poſſit nos intenſius, & ferventius creaturarum amor movere, quam divinus afficiat, dummodò pluris ſemper divinæ gloriæ procuratio à nobis, quam creatura quæcunque æſtimetur: quia non apud animales ſenſus, ſed apud humanam rationem ſibi divina majeſtas prærogativam expoſcit: ideò nec divina bonitas offenditur, ſi in ordinatione ſuſcipienda commoda nonnunquam temporalia divinæ ipſius gloriæ conjungantur: imò nec ſi ea animum magis feriant, quia nempe illa quæ ſenſibus percipiuntur vehementiorem in voluntatem hominis in carne viventis impetum fa-

A cere ſolent, quam quæ ſola ratione apprehenduntur: Adde etiam, quamvis ſic iſta commoda temporalia nos moveant, ut ſine iis ordinationis beneficium vitaremus: nam, ut rectè (a) Doctores Canonici Juris contra Bartholum defendunt, non ſemper illa cauſa principalis eſt, ſine qua effectus minimè ſequeretur. Unde & David ſe propter retributionem legem Domini amplexitum eſſe gloriatur, di-
B cens, (b) *Inclinavi cor meum ad faciendas juſtificationes tuas propter retributionem*; nec Gelaſius indignum arbitratus eſt temporali aliquo lucro, & honore Clericos ad ordinationem incitari, ſtatuens nempe, (c) *ut qui in ſuis ordinibus proficere noluerint, reddantur ſuis inferioribus poſt minores, ipſaque commoda Presbyteri propenſiùs, quam Diaconi conſequantur: ut hac ſaltem ratione conſtricti, & honorem quem refugerant, appete-*
C *re nitantur, & quæſtum*. Quam ſanè Gelaſii Summi Pontificis conſtitutionem hodierna ferè omnium Eccleſiarum praxis confirmavit, juxtà quam ſuæ ſunt Subdiaconis, Diaconis, Presbyteris ſingulis pro ſuo quibuſque ordine majores Clericis cæteris prærogativæ, ut qui eorumdem ſunt collegiorum Clerici, ad eorum ordinum conſecutionem aſpirent.

D XXXIII. Hac tamen in re, diſcretione quam maxima opus eſt: cùm enim tùm in pluribus rebus, tùm præſertim in divinis caliget intellectus noſter, ubi paſſionis nebula tegitur; præterea vero in dignoſcendis affectuum gradibus, & differentiis quam maximè cæcutit, quem vel minimus paſſionis ventus afflarit: quam facilè accidit, ut judicii trutina in unam potius quam alteram partem, non advertente ratio-

(a) Doct. communiter contra Bartholum in l. 2. §. Fin. ff. de donat.

(b) d. Pſal. 118.

(c) Gelaſ. epiſt. Victo. Epiſc. refertur can. conſuluit. 74. diſt.

tione, propendeat.& ea pluris à nobis æſtimentur, quæ minori pretio haberi judicabantur. Ideoque ſi unquam contingat, ut ad ſacros ordines lucro, vel ambitione incitati accedamus, etſi magis principaliter propter Deum ordinationem appetere nobis videamur, quam propter lucrum, vel honorem: facile tamen judicium noſtrum decipitur, dum in benigniorem partem interpretatur quod in pejorem interpretari veritas poſtularet; ubi enim quis ita aliquid propter lucrum aut honorem amat, ut ſublato lucro, vel honore non amaret, tam parum abeſt ab eo, quod lucrum & honorem principaliter amet, ut vix dignoſcere valeat, an principaliter unum propter aliud amet: quæ enim affinia & vicina ſunt, ea difficile omnino dignoſcuntur. Ut ergo temporalium commodorum, vel honoris in ordinibus recipiendis principalis intentio, vel prærogativa fugiatur, expedit ordinando, ut ab ipſo ignobiliorum illorum finium, quantum fieri poterit, & inténtio quævis, & recordatio ipſa in ordinatione fugiatur. Ea quoque perfectior erit & laudabilior cujuſvis intentio, quæ ſincerior, & ab omni terrenarum rerum cogitatione liberior, ac defæcatior fuerit: ut enim ait Auguſtinus, ([a]) *minus te amat Domine, qui tecum aliquid amat, quod propter te amat*. Verum nec ſic nobis fidere humana finit infirmitas, quin dum ſolius Dei gloriam nobis quærere videmur, non etiam conjuncta humana ſubſidia, vel ſolatia reapſe conquiramus; ([b]) *Plerumque enim hi qui ſubire magiſterium paſtorale cupiunt, nonnulla quoque opera bona animo proponunt; & quamvis hoc elationis intentione appetant, operaturos ta-*

([a]) Aug. Conf. lib. 10. c. 13.

([b]) Greg. paſt. 1. parte c. 9.

A *men ſe magna pertractant: fitque ut aliud in imis intentio ſupprimat, aliud tractantis animo ſuperficies cogitationis oſtendat; nam ſæpe ſibi de ſe mens ipſa mentitur, & fingit ſe de bono opere amare, quod non amat, de mundi autem gloria non amare quod amat*. Qua mentis illuſione decipimur, eoque periculoſiùs, quo occultiùs; huic autem detegendæ fallaciæ optimum eſt ea ſaltem animo ſeparare, quę

B conjuncta ſunt, ut quæ, iis ſeparatis, voluntatis in rem prius amatam inclinatio, quæ propenſio exiſtat, videamus; tunc enim ea nos detegimur unicé non dilexiſſe, quæ aliis ſublatis, vel contrariis poſitis experimur nos odiſſe.

XXXIV. Sed quid tam ſcrupuloſè moramur in iis detegendis, & arguendis intentionum ſacræ ordinationis vitiis, quæ ſaltem bonæ intentionis ſpeciem habent? Major

C eſt ſæculi noſtri pravitas, quam ut malum neceſſum ſit ſub boni ſpecie latere; majori apud nos in pretio vitia habentur, quam ut boni larvam induere debeant; palam jam crimina debita virtutibus veneratione coluntur; imprudentis vero notam non effugeret qui alterius rei quam temporalis emolumenti gratia, ad ordinationem accederet, nec lubentiùs artis nomine victum quæreret, quam Eccleſiaſtici ſtatus

D profeſſione. Illorum certè ſe pudere dicit Gregorius ([c]) Nazianzenus, qui ſacrarium ambiunt, & circum ſacroſanctam menſam ſe invicem premunt, ac protendunt, ὥσπερ οὐκ ἀρετῆς τύπον, ἀλλ' ἀφορμὴν βίου τὴν τάξιν ταύτην εἶναι νομίζοντες, *tanquam non virtutis exemplum, ſed victus parandi occaſionem, & ſubſidium hunc ordinem eſſe judicantes*. Contra hos acriter graviterque invehitur Bernardus, ([d]) *Quis*,

([c]) Naz. oratione 1.

([d]) Bernard. in hæc verba, Ecce nos reliquimus omnia.

A *Quis*, inquit, *ea intentione gradus Eccleſiaſticos & miniſteria ſanctuarii quærit, imo quæritur?) quæri nempe, quam quærere potius ipſe debuerat) ut ſine curis ſæculi, in ſanctimonia cordis, & corporis illuminandus accedat ad Dominum, & ſuam pariter ac proximorum operetur ſalutem, orationis ſtudio deditus & verbo prædicationis? nam ſi eos, eo quærit aut tendit animo, eoque intuitu, ut hujus vitæ habeat neceſſaria, evangelizet ut manducet, perverſo nimis ordine cœleſtibus terrena mercatur: quam certe dignius ampliuſque conſentaneum rationi, pro carnali victu carnalia magis opera, & negotia exerceret, nec fieret inverſor rerum, aut inhonoraret miniſterium ſpirituale. Sed modico eſt natura contenta, nec multi ſola in his neceſſaria quærunt, quippe minori ſatis facile obtinenda periculo: honorati incedere volunt, delectari, & ſuperbire, & huic ſæculo per omnia conformari*. Hos temerarios ordinationis ſacræ uſurpatores, ſacrilegos invaſores, non à Deo vocatos, non ex Deo ordinatos oſtendit ibidem ſanctiſſ. Doctor, contra quos nulla acrior poteſt eſſe invectiva, qui nempe diviniſſimum honorem contemnunt, ut ſuæ cupiditati ſatisfaciant, qui (a) Moabitidem Ruth, id eſt, Eccleſiam tot regum parentem, in conjngium ducere reſpuunt, & propinqno ſuo, id eſt, Chriſto ſuſcitare ſemen rennunt, cujus agrum poſſidere concupiſcunt: (b) *qui poſuerunt Hieruſalem in pomorum cuſtodiam*: (c) qui virgam Aaron, Sacerdotii ſcilicet dignitatem quæ divinitus non mandatis terræ radicibus germinavit, & turgentibus gemmis flores emiſit, terreſtri fovent cupiditate, qui animarum ſalutem pretium ſanguinis Chriſti præ ſordido quæſtu nihili faciunt, & diviniſſimorum myſteriorum tractationem lucro luxuique poſtponunt, tanta ſcilicet eſt eorum hominum amentia, tanta divinarum rerum negligentia, tanta humanarum cupiditas.

(a) Ruth. c. 4.

(b) Pſal. 78.

(c) Num. 17.

XXXV. Neque minus tolerandi iſti ſunt, qui in Eccleſiaſticis dignitatibus honores non onus ſpectant, (d) *quouſque*, ut loquitur Bernardus, *altiores quàm meliores* B *eſſe delectat, non præmium, ſed præcipitium expectantes*: quos quidem acriter ipſe carpit Epiſtola ad Henricum Senonenſem, (e) *Meditantibus*, inquit, *honores blandiuntur, ſed onera penſantibus tædio ſunt, atque formidini, non autem omnes capiunt hoc verbum: multi enim non tanta fiducia, & alacritate currerent ad honores, ſi eſſe ſentirent & onera: gravari profecto metuerent, nec tanto labore* C *& periculo quarumlibet affectarent infulas dignitatum. Nunc vero, quia ſola attenditur gloria, & non pœna, purum eſſe Clericum erubeſcitur in Eccleſia, ſeque viles æſtimant & inglorios, qui quocunque eminentiori loco non fuerint ſublimati*. Notent hoc, quibus ſuperbiæ typho elatis, & ambitioſo faſtu turgidis ſordeſcit Clericatus, vileſcit Sacerdotium, probro ſunt Eccleſiaſtica officia, cum tamen pin- D guibus beneficiorum redditibus ditentur, Sacerdotiorum multitudine obruantur, prælationis oſtentatione turgeſcant. O vanitas! ô temeritas! pudet te Clericum eſſe, id eſt in ſortem Domini vocatum, bene eſt, ſi te indignum arbitraris hoc titulo, quo ſe ſufficienter exornatos Angeli ipſi gratularentur; ſi fortè vereris, ne Clero Eccleſiæ ſis dedecori; ſi metuis, ne te, ut ſe dignum miniſtrum, Chriſtus abnuat:

(d) Bern. epiſt. 27. ad Ardutionem Gebon. electum.

(e) Idem epiſt. 4. ad Henricum Senonenſ.

Digitized by Google

nuat: ſi ab hac ſanctiſſima profeſſione adeo te deſciviſſe erubeſcis. At pudet te Clericum eſſe, quia indignum tua celſitudine arbitraris hunc titulum; quia times ne Clericatus ordo, qui Eccleſiæ ampliſſimus eſt, te dedecere, vel dedecorare videatur; quia indignus tibi videtur obſequio & famulatu ipſe Deus; quia indignus Chriſtus judicatur, cujus vices ſubeas, & miniſterii partem impleas; quia vilior & abjectior animo tuo ad magna, ut putas, nato, apparet hæc deifica profeſſio? iterum ô vanitas! ô cœcitas! ô temeritas! addam, ô ſtoliditas! ô ſtultus pudor! ô cœcus furor! Pudet te Clericorum ordini inſertum eſſe: rectius verò Apoſtolos, totque ſanctiſſimos priorum ſæculorum Sacerdotes, ac inferioris ordinis Clericos, aliquos etiam noſtrorum temporum pietate, doctrina, generis nobilitate inſignes puderet, quod eorum ordinem turpis vitæ converſatione indignus homuncio polluas. Pudet te Eccleſiaſticæ militiæ adſcriptum eſſe, cur ergo te non pudet ſtipendia ſumere, quem pudet militare? nam ſtipendia utique laudabilius eſt mereri, quam accipere: turpiſſimum autem quæ non merueris accipere. Pudet Sacerdotium abſque dignitate gerere: at ſumma, & præſtantiſſima dignitas eſt Sacerdotium: nec te Sacerdotium indignum eſt, ſed tu Sacerdotio, quo nec Angeli ipſi digni ſunt, nec ullus dignus eſſe poteſt, quo ſolus Chriſtus dignus eſt, Sacerdos ſcilicet, & victima, miniſter ſacrificii, & qui ſacrificio ipſo invocatur & colitur. Pudet te in Eccleſia Dei inter Clericos, id eſt Chriſtiani populi duces, inter (a) *milites ſpirituales*, (b) *inter ſpecialius ad Dei laudem electos* militare, divinas laudes canere, (c)

(a) Auguſtin. Serm. 20.
(b) Idem præfatione in Pſal.
(c) Bern. ſerm. 46. in Cant.

A inter Eccleſiæ Dei laquearia, quæ à tignis firmiter pendent, & domos inſigniter ornant, è ſublimi pendere, & non humili ſolo adhæreſcere; inter mundi (d) lumina verbo exemploque lucere? nonne hæc infinita ſtultitia & errantis hominis delirium? plures tamen hoc morbo affectos videmus, hoſque non ſtultos, ſed prudentes ducimus, quia conſuetudine peccandi morbus invaluit, & ægrotorum multi-B tudine inclaruit.

XXXVI. Verùm ut eorum ſtultitiam omittamus, qui Sacerdotium adeo abjectè concipiunt, ut nullas, niſi mundanis honoribus, pompa, divitiis exornetur, irritandæ cupiditatis illecebras habere judicetur; qui mundanorum Clericorum hujus temporis ſtultiſſimus error eſt, cum è contra Sacerdotii ipſius ſolitariè ſpectari ea ſit dignitas, ut quorumcumque cupiditatem illice-C re, & ambitionem movere, & humilitatem infringere poſſit: adeo ut ex profeſſo doceat (e) Chryſoſtomus, eum qui gloriam concupiſceret, talé miniſterium eligere oportere, eo præſertim titulo, quia nempe ἱερωσύνη τελεῖται μὲν ἐπὶ τῆς γῆς, τάξιν δὲ ἐπουρανίων ἔχει πραγμάτων: *Sacerdotium in terra quidem peragitur, ſed in rerum ordinem claſſemque cœleſtium referendum eſt.* Ut vero hanc ſtultam opinionem D relinquamus, condemnare debemus aliorum ambitionem, (f) qui magis quærunt præeſſe, quam prodeſſe: magis eligunt Domini eſſe, quam miniſtri, Apoſtolorum ſucceſſores, quam imitatores; magis alacres currunt ad Cathedram, quam vigiles ſunt ad curam: nempe ſuperbia eis occaſio eſt, ut ad tantam dignitatem aſpirent, ut in ovile Chriſti imprudenter irrumpant. Cùm tamen per Pſalmiſtam Dominus

(d) Math. 5.
(e) Chryſoſt. lib. 3. de Sacerdotio c. 3.
(f) Alluſio ad verba ſerm. cujuſdam ad paſtor. in Synodo Rhemenſi inter opera Divi Bernardi.

(a) Pſal. 100.

nus dicat, ([a]) *non habitabit in medio domus meæ qui facit ſuperbiam*: ſunt quidem ij cum Jeſu, ſed non in medio domus ejus, quia amant & faciunt ſuperbiam; parentes ſuos extollentes, pauperes autem negligentes, & deprimentes: & ideirco comparantur apoſtatæ Angelo,

(b) Iſaiæ 14.

qui dixit in corde ſuo, ([b]) *ponam ſedem meam ad Aquilonem*: quid eſt diabolum ad Aquilonem ſedem velle ponere, niſi ſuperbum quempiam, & impium, ſuper ſuos ſimiles, à Charitatis calore, vel ſapientiæ luce alienos principatum appetere, vel adeptum tenere? miniſtri Chriſti ſunt, & ſerviunt antichriſto: honorati incedunt de bonis Domini cui honorem non deferunt. Adverſus eoſdem declamat Gregorius in Paſtorâli, eos præſertim qui Epiſcopatum honoris cauſa cœco impetu quærunt:

(c) Greg. paſt. part. 4. c. 8.

([c]) *Sacrum quippe officium*, inquit, *non ſolum non diligit omnino, ſed neſcit, qui ad culmen regiminis anhelans in occulta meditatione cogitationis, cæterorum ſubjectione paſcitur, laude propria lætatur, ad honorem cor elevat, rerum affluentium abundantia exultat. Mundi ergo lucrum quæritur ſub ejus honoris ſpecie quo mundi deſtrui lucra debuerant: cumque mens humilitatis culmen arripere ad elationem cogitat, quod foris appetit intus immutat*. Eoſdem quoque Hugo Cardinalis in Epiſtolam ad Hebreos refellit,

(d) Hug. in c. 5. Epiſt. ad Heb.

([d]) *Multi*, inquit, *clarificant ſe, captantes favorem humanum ut Pontifices fiant*,

(e) Ad Rom. 15.

([e]) *Chriſtus autem exinanivit ſe: ſicque per humilitatem, & crucem declaratus eſt Pontifex, non ambivit Pontificatum nec ſuam gloriam ipſe quæſivit, ſed ſicut ſcriptum eſt*,

(f) Pſal. 68.

([f]) *improperia improperantium ceciderunt ſuper me*. Quid

A plures enumerem Patres in id vitii inſurgentes? cum ([g]) Chriſti Domini oraculo Phariſæos reprehenſos legamus, qui juſtitiam omnem ſuam facerent, ut viderentur ab hominibus: ([h]) qui primos accubitus amarent in conviviis, primas Cathedras in ſynagogis: prælationiſque cupiditate, non Charitatis fervore ducerentur.

(g) Matth. 6.

(h) Lucæ 14.

Væ nobis, in quos Phariſaica vitia plus potuerunt, quam Chriſti exempla qui Phariſæorum B fermento maluimus corrumpi, quam Chriſti humilitate inſtrui: apud quos nempe, quod de ſui ſæculi corruptione dicebat Bernardus, ([i]) *videmus omnem Eccleſiaſticum zelum fervere ſola pro dignitate tuenda, honori totum datur, ſanctitati nihil aut parum*.

(i) Bernard. lib. 4. de conſ. c. 4.

XXXVII. Hæc utique putrida tabes eſt ambitio, quæ per totum Eccleſiæ corpus ſerpit, & maximam ejus membrorum partem inficit: C pauci jam mediocris litteraturæ, aut ingenii, aut aliquantò nobilioris proſapiæ ad Clerum ſe ſe conferunt, ab hac lue prorſus immunes. Sed eſt etiam aliud malum quod latentiùs gliſcit, & ideo ut exiſtimo, periculoſiùs: prodit ſe continuo cupiditas, vixque ambitio præ ſua fœditate boni ſpeciem aliquo diuturniori tempore mentiri poteſt: at ſub ſpecie pietatis, ac religionis, latitat aliquando otioſi- D ſitas, quæ multos adducit ad Clerum; & à laica ac conjugali vita revocat: perſuaſum ſiquidem pluribus nonnunquam animadvertimus, Clericorum vitam deſidem, otioſam, vacuam laboris eſſe, & ſollicitudinis: cum tamen, præ cæteris, ingentibus curis ac laboribus undique circumſepta ſit. At enim ([k]) videtur eos ſanctus David cauterio gravi inurere: ipſi viderint, quos hæc parabola tangit, ([l]) *in labore*,

(k) Alluſio ad Bern. verba cit. declam.

(l) Pſal. 72.

re, iuquit, *hominum non ſunt*, *& cum hominibus non flagellabuntur*, *ideo tenuit eos ſuperbia*, *operti ſunt iniquitate & impietate ſua*. Habeut enim ſingula quæque genera hominum laboris aliquid voluptatis; ſed advertere eſt quorundam Clericorum fatuam prudentiam, & mirari quemadmodum novo inter hæc artificio decernentes, & ab invicem ſequeſtrantes, id totum quod delectat, eliguut, & amplectuntur, quod moleſtum eſt fugiunt, & declinant: ad ſtatum Eccleſiaſticum otii cauſa ſe conferunt, cum nec milites, nec agricolæ, nec negotiatores, nec ſinguli quique ordines hominum, laboris ac ſollicitudinis expertes ſint: ſciant magnum quidem Clericorum in regno Dei locum eſſe, & bonum ſibi, ſed qui bene miniſtraverint gradum acquirere: cæterum ſuus & ipſis nec modicus labor imminet, & dicebat, qui plus omnibus laboravit, (a) *qui non laborat*, *non manducet*: (b) homo quidem natus eſt ad laborem, Clericus autem ordinatus ad aliorum utilitatem; quodque de Epiſcopis (c) Ignatius Antiochenus, (d) Athanaſius Alexandrinus, (e) Iſidorus Peluſiota, quod de omnibus præpoſitis (f) Auguſtinus dixit, eos non ſui cauſa, ſed populi gratia eſſe conſtitutos: hoc nos de omnibus Clericis dicere poſſumus, neminem eorum in quocunque gradu Eccleſiaſtico collocari, niſi ut divinis Altaribus pro ſuo gradu deſerviat, & ad populorum purgationem, illumiuationem, vel perfectionem, pro facultate ſibi conceſſa adlaboret. Nemo ſibi vel pietatis prætextu, vel voluptatis blandiatur, quaſi Clericum liceat in divinis miniſteriis eſſe otioſum: quaſi Clericatum amplecti fas ſit, cui nulla cura, nullus labor, nullus

(a) 2. Theſſ. 3.

(b) S. Thomas ſupp. q. 34. art. 2.

(c) Ignat. Ep. 1.

(d) Athanaſ. Ep. ad Dracontium.

(e) Iſidor. Peluſ. lib. 4. Epiſt. 219.

(f) Auguſt. lib. 2. de paſt. cap. 2. & alibi.

A opus adnexum ſit. Nam voluptatis quidem gratia otium in Clericatu quærere ſacrilegium eſt: pietatis ſpecie, error: quocumque prætextu, injuſtitia. Sicut enim Clericatus ſanctitati repugnat, hunc ad vitioſam voluptatem ſtatum referre, qui totus in Deum tendit, cujus profeſſio, omnis præterquam divinæ voluptatis renuntiatio eſt, ut in ſolum habentem ſtatus optimus, ſuique maximè communicativus, cu-
B jus ad populi ſalutem inſignes ſunt prærogativæ, eximiaque privilegia terminetur: certaque quoquomodo otium iſtud defendatur ex eo injuſtitia committitur, cum & populus debita ſibi ope fraudatur, & talenta in aliorum ſalutem à Deo conceſſa in ſudario repoſita ſervantur, & contra omnium hominum ſortem otioſè à Clericis vivitur. (g) *Non ſic profeſſio eſt*, inquit Auctor in Synodo Rhemenſi ad Paſtores,
C *ſed ſicut populus, ſic Sacerdos: ſicut laicus, ſic & Clericus: uterque cupit, uterque diligit mundum, & ea quæ in mundo ſunt: Laicus tamen cum labore, ſed Clerici ſine labore volunt poſſidere totum mundum: communicare volunt cupiditati, & ſuperfluitati hominum: peccare volunt, ſed non flagellari cum hominibus; unde timendum eſt quod flagellentur cum dæmonibus.*

XXXVIII. Mihi ſemper perſua-
D ſum eſt, nec Sacerdotem, nec Clericum quemvis otioſum, ſed negotioſum eſſe oportere, nec ſui tantum ſollicitum, ſed in aliorum quoque ſalute inquirenda vigilem, & ſolertem. Antiqua hoc Eccleſiæ praxis oſtendit, juxta quam, ut ſuo loco dicetur, nemo ordinabatur niſi ad miniſterium: idipſum Tridentina conſtitutio confirmat, in qua præcipitur, nullum debere ordinari, (h) *qui judicio ſui Epiſcopi*

(g) Auctor. ſer. in Synodo Rhemenſi inter opera Bernard.

(h) Conc. Trident. ſeſſ. 23. de reform. c. 16.

pi non ſit utilis aut neceſſarius ſuis A *Eccleſiis:* ſtatuitur, ut (a) *nullus impoſterum ordinetur, qui illi Eccleſiæ, aut pio loco, pro cujus neceſſitate aut utilitate aſſumitur, non adſcribatur, ubi ſuis fungatur muneribus*. Natura quoque Sacerdotii hoc apertè exigit: (b) *omnis enim Pontifex*, teſte D. Paulo, *ex hominibus aſſumptus, pro hominibus conſtituitur, in his, quæ ſunt apud Deum, ut offerat dona & ſacrificia pro peccatis*. Quis vero Sacer- B dos, niſi mediator inter Deum & populum? (c) *pro Chriſto enim legatione fungimur tanquam Deo exhortante per nos*, quod Sacerdotum omnium nomine dicebat Apoſtolus: qui (d) & ſe ipſum ut Apoſtolum, ac Sacerdotem pro Chriſto legatione fungi jactabat: quomodo autem Sacerdos hominum apud Deum mediator, ſequeſter pacis, legatus pro Chriſto, ſi ſe intra ſeipſum contineat, nec alios patiatur C divinorum chariſmatum ſibi conceſſorum præclaros effluere fontes? rectè ad propoſitum Chryſoſtomus, privatam vitam Sacerdotali apponit. (e) *Tu enim*, inquit, *rem tuam curas, quam ſi bene ordinaris, nulla tibi alia ſollicitudo impendet: Sacerdos ſi vitam diſpoſuerit, tuam autem non diligenter curaverit, cum impiis in gehennam detrudetur: & nonnunquam, non propriis actionibus, ſed tuis damnatur, ni-* D *ſi omnia quæ ad te ſpectant, efficiat*. Quidni? Publicum Clerici eſt officium, publica cura, nec ſolus perire poteſt qui aliis præire debet; nec ſolus ſalvari, cui aliorum ſalus commiſſa eſt. (f) Rogabat Pelopidam exercitui tunc temporis præfectum conjux, ut ſuæ ſalutis memor eſſet; non hæc inquit Pelopidas, rogari debueram, aliorum ſalutis memorem eſſe me con-

(a) Ibidem.

(b) Ad Heb. 5.

(c) 2. ad Cor. 5.

(d) Epheſ. 6.

(e) Chryſoſt. homil. 86. in cap. 20. Joan.

(f) Plut. in Pelopid.

venit, pluſquam meæ: ita nec Clericum velim tantum ſuæ ſalutis curam agere, ſed alienæ; ſuæ quidem, quia Chriſtianus eſt, alienæ, quia Clericus. (g) Cum peccantem videret diſcipulum Diogenes, in præceptorem animadvertit, quod diſcipulum non correxiſſet: ſi peccaverit populus, jure punitur Clericus; non quod malum ipſe fecerit, ſed quod populum à malo non repreſſerit. (h) *Sacerdotes ſiquidem*, inquiebat Iſidorus Hiſpalenſis poſt Gregorium magnum, *pro populorum iniquitate damnantur, ſi eos aut ignorantes non erudiant, aut peccantes non corrigant, teſtante Domino ad Prophetam*. (i) *ſpeculatorem dedi te domui Iſraël, ſi non fueris locutus, ut ſe cuſtodiat impius à via ſua mala, ille in iniquitate ſua morietur: ſanguinem autem ejus de manu tua requiram:* hoc quoque Clericorum eſſe officium docuit lucidiſſimum Galliarum lumen Cæſarius Arelatenſis Epiſcopus, dum ait, (k) *volentibus audire verbum Dei offerendum eſſe, faſtidientibus ingerendum; ne forte contra nos, ante tribunal Dei ſtantes dicant ſe à nobis non fuiſſe admonitos, & animarum illorum ſanguis de noſtris manibus requiratur*. Unde ſubdit, (l) *cum grandi timore, & tremore conſiderare debemus, ne ad nos etiam illa terribilis ſententia dirigatur*, (m) *quam ſervus ille audire meruit, qui acceptum talentum duplicare noluit; ſerve*, inquit, *male & piger, quare non dediſti pecuniam meam nummulariis ad menſam, & ego veniens cum uſuris exegiſſem illam?* & poſt hæc ſequitur, *avertat hoc Deus à nobis inutilem*, inquit, *ſervum projicite in tenebras exteriores, ibi erit fletus & ſtridor dentium*.

(g) Diog. Laer. in vita Diogenis.

(h) Iſidor. Hiſp. lib. 3. ſent. Greg. hom. 12. & paſtor. part. 2. c. 6.

(i) Ezech. 3.

(k) Cæſa: Arel. hom. 22. to. 7. Biblioth. Patrum.

(l) Ibidem.

(m) Matth. 25.

XXXIX.

XXXIX. Advertant quæſo omnes quorum intereſt, in iſta parabola Evangelica non tantum noxium, ſed inutilem ſervum in tenebras exteriores damnatum amandari : neque tantum in malo opere verſantem, ſed etiam a bono opere torpentem plecti : neque ſolum qui pecuniam creditam non exſolverit, ſed & qui cum uſura non reddiderit; non tantum qui pecuniam fœde diſſiparit, verum etiam qui utiliter non diſpenſarit. Credidit tibi Deus eloquia ſua, Sacramentorum adminiſtrandorum poteſtatem, bonorum Eccleſiæ procurationem tibi reliquit : non diſſipaſti : neque hoc ſatis, niſi fructuosè diſpenſaris : ſi talentum in terra abſconderis, niſi utiliter miniſterium tuum impleveris, niſi populi ſaluti invigilaveris, periſti : certa eſt ſervi inutilis, æquè ac deprædatoris damnatio. ([a]) *Parvuli petierunt panem, & non erat qui frangeret eis*, ut habetur in lamentationibus Hieremiæ Prophetæ, quos non paviſti occidiſti : neque enim occidit tantum qui panem ab eſuriente abſtulit, ſed qui in ejus utilitatem datum non obtulit. Panem Angelorum in tuas manus commiſit Deus, quo eſurientes reficias, panem verbi ſui, in quo etiam, non in ſolo pane terreſtri vivit homo, tibi conceſſit : an ut eo ſolo veſcereris, an ut ſaltem ex micis cadentibus de menſa tua pauperes recreares? ordinatus es Sacerdos, nonne ut ſacra dares? ([b]) *Noli ergo negligere gratiam quæ in te eſt, quæ data eſt tibi per Prophetam, cum impoſitione manuum Presbyterii*, inquiebat Timotheo diſcipulo divinus magiſter Paulus: idem tibi dictum puta : gratiam quippe ordinationis negligis, ſi eam utiliter non impendis; Nihil fruſtra divina providentia inſtituit, multominus vero perfectiſſimam poteſtatem, & nobiliſſimum animæ tuæ impreſſum characterem ſitu obſoleſcere, aut tanquam inutilem traduci divina ordinatio patietur: ([c]) *unde nobis*, ſecundum ſanctiſſimi Pontificis Anacleti monitum, *ſtudendum eſt, ut cooperatores ſimus gratiæ Dei, quia ad hoc vocati ſumus, ejuſque familiari colloquio ſociati, ut fructuoſè illi manipulos reportemus operante gratia ejus*: quam ſententiam confirmat Alexander tertius Epiſtola ad omnes Presbyteros conſcripta, ([d]) *Gratia Dei, fratres chariſſimi, ſumus, id quod ſumus : idcirco nobis providendum eſt, & omnino decertandum, ne in ea vacui inveniamur. Sed eadem nobis cooperante gratia, fructum Domino plurimum reportemus*: & paulò poſt, *nec enim negligendam gratiam nobis Dominus dedit, ſed fideliter exercendam tribuit*: Idem docet Auguſtinus & egregia antiquæ legis figura illuſtrat; ([e]) *olim*, inquit, *juſſus ut frater præmortui fratris uxorem duceret, ut non ſibi, ſed illi ſobolem ſuſcitaret, ejuſque vocaret nomine quod inde naſceretur : quod ſi recuſaret, diſcalceatus uno pede conſpui ſolebat in faciem : nunc Evangelii quiſque prædicator ità debet in Eccleſia laborare, ut defuncto fratri, id eſt Chriſto ſuſcitet ſemen, qui pro nobis mortuus eſt, & quod ſuſcitatum fuerit, ejus nomen accipiat. At vero qui electus ab Eccleſia miniſterium Evangelizandi renuerit, ab Eccleſia ipſa merito digneque contemnitur; qui enim & ſibi prodeſt, & Eccleſiæ, benè intelligitur utroque pede calceatus*: Unde illud, ([f]) *quam ſpecioſi pedes Evangelizantium pacem, Evangelizantium bona*:

(a) Thren. 4.

(b) 1. ad Tim. 4.

(c) Anaclet. Epiſt. 3.

(d) Alex. 3. in Epiſt. 3.

(e) Aug. contra Fauſt. Manich lib. 32. c. 10. refer. 1. qu. 8. can. olim.

(f) Iſaiæ 52. Rom. 10.

na: qui autem curam lucrandorum refugit aliorum, diſcalceati illius non figuratum ſignificavit, ſed in ſe impletum portabit opprobrium. Paulus Sacerdos cum eſſet, quamvis nullius Eccleſiæ præfecturam accepiſſet, (a) *ſi Evangelizavero*, inquit, *non eſt mihi gloria; neceſſitas enim mihi incumbit: væ enim mihi eſt, ſi non Evangelizavero*. Item, (b) *inſtantia mea quotidiana, ſollicitudo omnium Eccleſiarum*, Quid verò paſtoribus Iſraël objicit Deus per Ezechielem? an quod oves in præcipitia ducerent? quod inficerent? quod mactarent? quod occiderent? neutiquam verò. (c) At, inquit Dominus, *quod infirmum fuit, non conſolidaſtis, & quod ægrotum, non ſanaſtis: quod confractum eſt, non alligaſtis: & quod abjectum eſt, non reduxiſtis: & quod perierat, non quæſiviſtis, &c.* Item, *erraverunt greges mei, in cunctis montibus, & univerſo colle excelſo, & ſuper omnem faciem terræ diſperſi ſunt greges mei, & non erat qui requireret, & non erat inquam qui requireret.* Propterea eis multa mala comminantur, ut diſcant Clerici qui populi duces, Medici, Doctores conſtituuntur, nequaquam ſe indignationem Dei effugere, quamvis nullum in præcipitium impulerint, ſi nullum errantem reduxerint; non excuſari quamvis nullum ſpiritualiter occiderint aut infecerint, niſi plures ad vitam ſpiritualem revocarint, aut ſanarint: nec ſatis eſſe quod nullos erroribus imbuerint, niſi etiam vera docuerint: hæc enim Sacerdotum ac Clericorum ſunt munia, quæ niſi quis pro ſuo quiſque gradu obire cogitaverit, fruſtra & ridiculè dignitatem amplexus eſt, quæ non niſi propter iſta confertur.

(a) 1. Cor. 6.

(b) 2. Cor. 11.

(c) Ezech. 34.

A

§. VI.

Tertium, inculpatus ad Eccleſiaſticum ſtatum ingreſſus.

XL. Tertium divinæ vocationis argumentum eſt inculpatus ad Eccleſiaſticum ſtatum ingreſſus, ſi is bonis artibus procuratus & ſuſceptus, ſi ſemoto omni dolo, ſemota omni ſimulatione, ſemotis fictione, ambitu, precibus, pretio dignitas nobis Eccleſiaſtica B collata eſt: neque hic valere debent amicorum preces, potentum commendatio, parentum, vel conſanguineorum authoritas, interceſſorum gratia, pecuniarum largitiones, importunæ flagitationes, prehenſationes, diſcurſationes, aut cætera ejuſmodi quibus examinatorum judicium vel Epiſcoporum electio aliquantulum perverti poſſit, aut utrorumque diſtrictior ſententia retundi. Ejuſmodi ſiquidem ordina- C tiones irritas, & inanes eſſe ſtatuit (d) Gregorius ſeptimus in Synodo Romæ coacta his verbis, *ordinationes quæ intercedente pretio, vel precibus, vel obſequio, alicui perſonæ ea intentione impenſo falſas eſſe dijudicamus, quoniam qui taliter ordinantur, non per oſtium, id eſt per Chriſtum intrant, ſed ut ipſa veritas teſtatur*, (e) *fures ſunt & latrones*. Sæpius quoque in eas acriter ſcripſere (f) Grego- D rius Magnus, Symmachus ad Cæſarium, & alii Pontifices ac ſancti Patres, quibus ita credas velim, ut vocationis divinæ non leve argumentum exiſtimes, ſi ab Eccleſiaſtico Prælato, vel Canonica collegii electione, ad Sacerdotium, ſine ullo tuo ambitu poſtuleris; ſi ab examinatoribus viris bonis, ac doctis Sacerdotio idoneus judiceris, nulla uſus apud eos commendatione, aut dolo: eorum ſiquidem judi-

(d) Gregor. 7. lib. 6. regiſt. in Synodo Romano can. 6. habet. 1. q. 1. can. ordinationes.

(e) Joan. 10.

(f) Lege can. ſunt nonnulli, & ſex. ſeq. 1. q. 1.

dicium, humilem, quam de te habere debes, exiſtimationem ſublevare poteſt, ut te non imparem oneri eorum teſtificatione credas, cui modeſtè imparem te eſſe judicabas: optimum, ni fallor, & convenientiſſimum, ut ab examinatorum, & Epiſcoporum ore, tanquam à divino oraculo pendeas: poſſiſque dicere cum Davide, (a) *paratum cor meum;* ſeu, ut explicat (b) Auguſtinus, *vis ducem conſtituere populorum, paratum cor meum: paratum ad proſpera, paratum ad adverſa*, ſive etiam convenientiùs ad propoſitum, paratum ad ordinationem, paratum ad repulſam.

(a) Pſal. 56., & 107.
(b) Auguſtin

XLI. Hæc enim eſt prima ratio, eaque optima inquirendæ divinæ voluntatis, propriæ ſcilicet indifferentia, & ſubjectio omnimoda divinæ; ſi enim determinata ſit ad unum noſtra voluntas, impreſſionum divinarum minus capax erit: facileque accidet, ut id Deum velle nobis perſuadeamus, quod nos voluerimus: ut in eam partem omnia argumenta, atque indicia interpretemur quo voluntatis inclinatio feretur: aptamque huic rei ſententiam memini me legere apud Climachum, (c) *in divina voluntate indaganda neceſſarium eſſe nos ita comparare, ut noſtra omnis voluntas ceſſet, & in neutram partem magis vergat; nam cum ea ab omni affectu purgata ac nudata fuerit, aptam fore ad divinum inſtinctum percipiendum*. Cum ea ergo animi diſpoſitione, ſi quis ad orationem acceſſerit, & divinam ſibi voluntatem declarari petierit; quis dubitet, quin eam Deus petenti, rogantique ſit manifeſtaturus? & vocationis ſuæ aliqua argumenta præbiturus? non erit oratio iſta inefficax, in qua ſincerè, & ex animo cupierimus, ut fiat

(c) Climach. de fuga inanis vitæ.

A voluntas ejus ſicut in cœlo & in terra: non repudiabitur à Deo iſta oratio, qua voluntatem ejus in nobis impleri petierimus; dicamus ergo cum Paulo ex perſecutore in Doctorem gentium electo, (d) *Domine quid me vis facere?* non tantum quid nobis velit facere, id parati ſubire, ſed etiam id eſſe volentes quod nos ipſe facere voluerit: non id eſſe ſatagentes, quod noſtra induſtria, noſtroque conſilio ac voluntate

(d) Actor. 9.

B fieri voluerimus. Erumpamus in has cum Davide voces, (e) *doce me facere voluntatem tuam, quia Deus meus es tu*: dicamus cum Sponſa, (f) *indica mihi, quem diligit anima mea, ubi paſcas, ubi cubes in meridie, ne vagari incipiam poſt greges ſodalium tuorum*: doce me videlicet Deus meus, quem unicè & præ cæteris omnibus diligo, doce me quomodo te diligam, quomodo te com-

(e) Pſal. 142.
(f) Cant. 1.

C plectar, in qua te conditione colam, in qua tibi profeſſione deſerviam, ne per varios Chriſtianorum ſtatus incertus animus, & dubius nutet, ac fluctuet: (g) orandum nobis eſt ferventer, inſtanter, perſeveranter, ut reſponſum habeamus à Domino propterea ſciens quoniam in oratione datur pia voluntas; tum ut videas quæ agenda ſunt, tum ut convaleſcas ad agenda quæ videris, aſcende tu ad orationem: ora

(g) Bernard. ſermon. 4. in die Aſcenſ. parum immutatis ejus verbis.

D inſtanter, ora perſeveranter, ſicut ille pernoctabat in oratione, & dabit pater bonus ſpiritum bonum petenti ſe.

§. VII.

Alia Media indagandæ divinæ vocationis.

XLII. Atque ut oratio efficacior ſit, amicorum orationibus ſocietur, ut privata tua ora-

oratio communi concepta ſtudio fer- A ventior exiſtat, & plurium adjuta ſuffragiis apud Deum potentior. Hanc precum conſociationem Brunoni vocationem divinam inquirenti pollicitus eſt ([a]) D. Bernardus, arbitratus ad eam dignoſcendam magis valere multorum preces, quam conſilia, & rationes: ([b]) qui nimirum a ſapientibus hujus mundi conſilium de ſtatu eligendo capiendum negavit: quamvis ſanctiores viros conſuli optimum ipſe cenſuerit. B Hinc enim, eadem quam modo citavimus Epiſtola, ([c]) Brunonem ad ſanctiſſimum virum Norbertum remittit, quem in divinis arcanis aperiendis eo promptiorem futurum pollicetur, quo eum ſeipſo Deo propiorem fuiſſe humili confeſſione profitetur. At vero non conſulendos mundi amatores, & terreſtria ſapientes egregie alibi oſtendit, ([d]) *quantos enim, ait, mundi ſapientia maledicta ſupplantat, & conceptum in eis extinguit ſpiritum,* C *quem voluerat Dominus vehementer accendi: noli, inquit, præcipitanter agere, diu conſidera, diligentius intuere: magnum eſt quod proponis, & opus habens multa deliberatione: experire quid poſſis, amicos conſule, ne poſt factum pœnitere contingat. Hæc ſapientia mundi, terrena, animalis, diabolica, inimica ſalutis, ſuffocatrix vitæ, mater ſtupiditatis, quæ ſolet Deo* D *vomitum provocare; cave tibi, ait; ut quid enim? Cum à Deo verbum eſſe non dubites, quid eſt deliberatione? vocat magni opus conſilii Angelus, quid aliena conſilia præſtolaris, quis enim fidelior? quis ſapientior illo? &c.* Rectè ſane poſt compertam divinam vocationem mora nulla trahenda eſt: nec in amicorum conſiliis inquirendis res differenda: de divina tamen vocatione, aliorum oportet nonnunquam experiri judicium, ſed ſapientum, ſed proborum, ſed eorum, qui divino ſpiritu ducuntur, non humano; ([e]) antequam deliberaveris, conſulto; poſtquam conſulueris maturè facto, opus eſt. Tales vero de vocatione noſtra conſulendi ſunt, qui probæ ſint vitæ, & probatæ ſapientiæ: qui divinæ, non humanæ prudentiæ regulis omnia metiantur: qui in divinis, quam in ſæcularibus negotiis ſint oculatiores; nam ut ait Apoſtolus, ([f]) *animalis homo non percipit ea, quæ ſunt ſpiritus Dei: ſtultitia enim eſt illi, & non poteſt intelligere, quia ſpiritualiter examinatur: ſpiritualis autem dijudicat omnia.* ([g]) Conſilia Dei abſcondita ſunt à ſapientibus, & prudentibus, & revelantur parvulis: quid enim carnalis homo, quid ſæcularis conſulet, quam honorem attendendum, apertam ambitioni viam calcandam, de dignitate, de divitiis, de re familiari præ cæteris eſſe cogitandum? quis autem ab his non videt conſilia Dei valdè diſcrepare? qui nempe ([h]) *humilia reſpicit, & alta à longè cognoſcit,* ([i]) *Sermo itaque à Propheta, conſilium à ſapiente quærendum eſt: nunquid enim de luto limpidum quippiam haurire poteſtis?* ([k]) Non veniat anima in conſilium malignantium: diſſipetur conſilium Achitofel, ([l]) *beatus vir qui non abiit in conſilio impiorum,* qui mundanis iſtis ſuſurronibus aures occludit, ([m]) qui inſtar aſpidis ſurdæ obturantis aures, non audit vocem incantantis ſapienter.

XLIII. Verum, ut inquit Bernardus, ([n]) *etſi irreprehenſibilis videatur ingreſſus, & intentio caſta, nihil ne ultra timendum eſt?* *ti-*

(a) Bern. epiſt. 8. ad Brun. elect.

(b) Idem declamatione in hæc verba, Ecce nos reliquimus omnia.

(c) Idem citata epiſt. ad Brun. in fine.

(d) Idem declamatione citata.

(e) Tacitus.

(f) 1. Cor. 2.

(g) Luc. 10.

(h) Pſal. 112.

(i) Bernard.

(k) 2. Regum cap. 5.

(l) Pſal. 1.

(m) Pſal. 57.

(n) Bern. citata declam.

timendum quidem , & maximè : A (a) 1. Tim. 6. (a) *neque enim quicumque ſpiritu cœperint, etiam ſpiritu conſummantur , ſed carne nonnulli : denique* (b) 1. Reg. 9. *&* (b) *Saul princeps conſtitutus à Domino ,* (c) Joan. 6. *&* (c) *Judas non ab alio in Apoſtolum memoratur , nonne ego , inquit , vos duodecim elegi , & unus ex vobis diabolus eſt ?* Quid prodeſt, addit alio in loco Bernardus, ſeu Bernardi Synchronos, atque contemporaneus in Concilio (d) Auctor ſer. cujuſ. in Concil. Rhemen. inter opera D. Bern. Rhemenſi orator, (d) *ſi canonicè* B *eligamur , & canonice non vivimus ?* Vocari debemus à Domino, (e) 2. Petri 1. verùm ſecundum Beatum (e) Petrum videndum eſt, ut bonis operibus certam noſtram vocationem faciamus. Quod ſi aliquis agnoſcat ſe in Clerum irrupiſſe potius, quam vocatum introiſſe ; defleat peccatum ſuum, & bonis operibus, ac pertinaci ſtudio præſtare ſatagat, ut ſi non plantatus in domo Domini, (f) ad Rom. 11. apte tamen translatus videatur, (f) C ſi non inſitus ſit ſecundum naturam, & ex naturali excifus oleaſtro, naturalibus tamen ramis contra naturam inſeratur in bonam olivam : & , ut loquitur (g) Bernardus ad (g) Bern. epiſt. 27. ad ardutionem. Ardutionem Gebennenſem electum, *bonas fac de cætero vias tuas , & ſtudia tua & miniſterium ſanctum : ſi vitæ ſanctitas non præceſſit , ſequatur ſaltem . Tunc verè fatebimur te præventum in benedictionibus dulcedinis , tibi de bonis meliora ſperantes exultabimus , & lætabimur , quod fidelis ſervus , & prudens conſtitutus ſit ſuper familiam Domini : futurus ex hoc filius fœlix , & potens ſuper omnia bona Patris conſtituendus . Alioquin , ſi altiorem , quam meliorem eſſe delectat , non præmium , ſed præcipitium expectamus .* (h) Quamvis enim difficile ſit malè partam (h) Lege Syneſ. epiſt. 11. Sacerdotibus. dignitatem benè adminiſtrari, & ut amara radice ambitionis ſuavis fructus prodeat charitatis: At id quidem nobis difficile eſt, imò & impoſſibile nobis, tanquam ex nobis, (i) *qui non ſumus ſufficientes aliquid cogitare ex nobis* (i) Cor. 3.: ſed non eſt impoſſibile Deo; (k) *potens eſt enim Deus de lapidibus iſtis ſuſcitare .* (k) Math. 3.

SECTIO QUARTA.

De præparatione & diſpoſitione Ordinandorum ad ſacros ordines ſuſcipiendos.

§. I.

Diſpoſitionem ad ordines eſſe neceſſariam, nec in ſtatu mortalis peccati eos eſſe recipiendos .

1. CAvendum maximè, ne illotis manibus ſancta tractentur, aut ſine ulla penitus præparatione ad ordinum receptionem accedatur . Cavendum præcipuè, ne quis immundus, ne quis pollutus, ne quis effuſo Chriſti ſanguine conſperſus, manantibus adhuc ſa-

ſacratiſſimo cruore manibus, ore adhuc rabiem ſpumante, labiis pollutis, anima fœtente, ad ſacram ordinationem accedat: cum tamen nonniſi purificatis velum, aut arcam, aut propitiatorium, aut Cherubim vel proſpicere, vel attingere fas eſſet. Neque verò purgativam virtutem impuris, nec illuminandi facultatem peccatorum caligine obductis, nec perficiendi donum imperfectis, multominus criminoſis concedi æquum eſt: hic eſt nempe rerum naturalis ordo, quem nobis deſcribit Gregorius Nazianzenus, *purgari prius, deinde purgare; ſapientia inſtrui, atque ita demum ſapientia* (a) *alios inſtruere: lux fieri & alios illuminare; ad Deum appropinquare, & ita alios deducere; ſanctificari, & poſtea ſanctificare*. Utinam eadem ordinandis omnibus, quæ Nazianzeno ſubeat cogitatio, ut ſe ordinationi idoneos eſſe non judicent, niſi mundos & puros, *hac igitur*, inquit, ſanctiſſimus iſte Gregorius, *cum ego noſſem, illudque inſuper neminem magno & Deo, & ſacrificio, & Pontifice dignum eſſe, niſi qui prius ſeipſum Deo viventem hoſtiam ſanctam exhibuerit, ac rationabile obſequium, gratum atque acceptum oſtenderit: Deoque ſacrificium laudis ac ſpiritum contribulatum obtulerit (quod ſolum ſacrificium is, qui omnia dedit à nobis expoſcit) quo tandem modo externum illud ſacrificium, illud magnorum myſteriorum antitypum ipſi offerre auderem? aut quomodo Sacerdotis habitum, aut nomen ſubire? priuſquam ſanctis operibus manus purificaſſem, priuſquam rebus creatis ſane atque ad Creatoris ſolum admirationem, non autem ad figmenti damnum aſpicientis oculos aſſuefeciſſem: priuſquam*

(a) Vide Greg. Nazianz. tota fere oratione prima.

Idem ead. orat. καθαρθῆναι δεῖ πρῶτον, εἶτα καθᾶραι σοφισθῆναι, καὶ οὕτω σοφίσαι, γενέσθαι φῶς, καὶ φωτίσαι ἐγγίσαι Θεῷ, καὶ προσαγαγεῖν ἄλλους. ἁγιασθῆναι, καὶ ἁγιάσαι.
Nazian. ibid.

A *per Domini diſciplinam aures meæ ſatis apertæ fuiſſent &c. priuſquam os, labia, & lingua, illud quidem apertum fuiſſet, ac ſpiritum attraxiſſet, aut dilatum aut impletum ſpiritu exponendis myſteriis & dogmatibus, hæc autem divino ſenſu, ut ſapientiæ verbis utar, ligata fuiſſent, adde etiam tempeſtivè ſoluta: ac denique lingua exultatione impleta fuiſſet, divinæque melodiæ plectrum effecta &c. priuſ-*
B *quam ſtatuti eſſent ad petram pedes mei perfecti tanquam Cervorum, meique ſecundum Deum greſſus directi eſſent, ita ut nec penè, nec ullo omnino modo effunderentur: priùs denique quam omnia membra juſtitiæ arma effecta fuiſſent, omnemque mortalitatem abjeciſſent, à vita ſcilicet abſorptam ac ſpiritui cedentem*.

II. Quod ſi univerſam hominis renovationem ſacra ordinatio depo-
C ſcit, ſi ſolutionem ab habitu peccati, virtutum infuſionem, ac radicationem majorem exigit, ſi libertatem à reatu culpæ conſentaneè requirit, ne ligatus alios ſolvere, & qui aliorum precibus indiget, pro aliis orare aggrediatur; multo magis ab ea abſtinere debent, qui peccatum adhuc anhelant, qui criminis maculam nondum pœnitentia expiarunt, qui a Deo averſi manent, inimici Deo, ingrati, invi-
D ſi, æternis adjudicati pœnis, niſi reſipiſcant, à rectitudine deviantes, nondum cœleſtis patriæ, non dicam, iter emenſi, ſed ne quidem ingreſſi, *ejuſmodi* (b) ſic enim loquitur S. Thomas, *mortaliter peccat, qui cum conſcientia peccati mortalis ad ordines accedit, & ideo ſanctitas vitæ requiritur, ad ordinem de neceſſitate præcepti, ſed non de neceſſitate ſacramenti*. Notat idem (c) D. Thomas ex Dionyſio,

(b) S. Thom. ſuppl. q. 36. art. 1.

(c) Dion. cap. 3. cœleſtis hierarch. circa finem.

nyſio, quod cum ſubtiliores & clariores eſſentiæ, nonniſi repletæ influxu Solarium ſplendorum lumen in ſeipſis ſupereminens ad ſimilitudinem ſolis ad alia corpora invehant; ſic in divinis non ſit audendum aliis ducem fieri niſi ei qui ſecundum habitum factus ſit Deiformis, Deoque ſimillimus evaſerit. Ex quo inferre poſſis, cum per ordinationem in rebus divinis quilibet aliorum dux conſtituatur: peccare graviter eum, quorum opera ſunt tenebræ, quique aliis non prælucere, ſed potius ad tenebras trahere videatur, ſi ſe, non dicam, poſtulet ſed ordinari patiatur.

III. Eſt & alia ratio, cur, ſi quis ſacram ordinationem cum peccati mortalis conſcientia, ſuſcipit, in graviſſimum ſacrilegii peccatum impingat, ea nempe, quod talis ſacramenti effectui obſiſtat, ejuſque naturam, ac dignitatem violet; cum enim, ut paſſim docent Theologi, Sacramentum ordinationis ſit Sacramentum vivorum, non mortuorum, nec ſanandis animæ noſtræ languoribus, aut vivificandis animabus inſtitutum, ſed ad ornamenta gratiæ conferenda, gratiam augendam, decus animæ ſpiritale promovendum, imo perficiendum, hominibus relictum: ejus virtutem evacuant, dignitatem contaminant, effectui, finique repugnant, qui culpa peccati mortalis infecti, indignos ſe gratiæ augmento, Spiritus ſancti donorum ubertate præbent, quæ cumulatiſſimè hoc Sacramento effunduntur. Maxime etiam injurii ſunt Sacramenti efficaciæ, qui minime diſpoſiti ad hoc Sacramentum accedunt, quod cum iterari non poſſit, & pro diſpoſitione ſuſcipientium ampliora vel minus ampla gratiæ dona, & auxilia toto vitæ tempore ſalubriter confe-

A renda, adnexa habeat, iis ſe beneficiis privant, quorum defectu de ſua ſorte ſalute periclitabuntur. Scio recedente fictione probabile eſſe Sacramenti ſuſcepti gratiam redituram; ſed mihi non dubium eſt, quin rectè diſpoſito majora gratię dona conferantur, & ad Sacramenti præſentiam ij, qui mundi accedunt, pietatem ut plurimum majorem in ſe ſentiant, & exſuſcitent, zelo ferventiori incendantur, B & in eos affectus faciliùs prorumpant, quibus uberrima gratia, vehementiſſima charitas concedatur: quin etiam majora Dei dona promereri ſoleant, qui melius diſpoſiti accedunt.

IV. Neque vero Epiſcopatus exceptionem ullam admitto, qui ſive Sacramenti ampliatio putetur, Sacerdotii apex cum ſit, ſine irreverentia notabili, ac ſacrilega, ab immundo mihi videtur ſuſcipi non C poſſe, præſertim cum gratia haud dubiè Epiſcoporum conſecrationi adjuncta ſit, ut ſuo loco docebimus. De Tonſura major poſſet eſſe difficultas, num, ſi cui in peccato mortali conſiſtenti conferatur, is ſe letali crimine conſtringat, qui eam in ejuſmodi ſtatu ſuſcipit. Cum enim non ſit ipſa Sacramentum, ſed ceremonia tantum Sacramentalis, rituſque ſacer, cui nullum gratiæ augmentum promiſſum eſt, D non videbitur alicui letale ſacrilegii crimen ex eo incurri, quod in ſtatu peccati mortalis ſuſcipiatur. Nihilominus aliunde, ni fallor, peccati mortalis reatus indignè ſuſcipienti Tonſuram Clericalem adſcribendus eſt. Cum enim præcepta charitatis, ac contritionis affirmativa ſint, & ſemper ex Theologorum placitis obligent, non pro ſemper; ſi tempus ſtudioſè inveſtigemus, quo præcepta iſta hominem

Digitized by Google

nem arctius devinciunt: tunc, ut opinor, reperiemus, unumquemque, ubi peccati mortalis culpam contraxerit, ad charitatis & pœnitentiæ actus exercendos teneri, tunc debere converti ad Dominum, & ſi uſquam alias, tunc præcipuè reſipiſcere eum oportere; vel cum maxima Dei beneficia, præſertim ſpiritalia, à Deo ei ſubminiſtrantur; vel cum novam vitæ rationem aggreditur: quemadmodum enim, ex ſententia D. Thomæ, ([a]) ſtatim atque quis rationis uſum attigit, tenetur ad Deum ſeſe convertere, ac dirigere, ne à primo vitæ rationalis limine à Deo aberret, & è recto tramite ſtatim initio deflectat, utque ſibi omnium ſuarum actionum ſcopum Deum præfigat, qui omnium actuum noſtrorum finis ultimus habendus eſt: ita mihi homini novum vitæ genus inchoanti, neceſſarium videtur, ut ad Deum ſe convertat, Deumque ſibi omnium ſuarum actionum in eo vitæ genere finem præſtituat: tum verò maximè cum perfectionis etiam in alios diffundendæ ſtatum ingreditur, quo nempe caſu, ad ſibi & aliis utiliter conſulendum, providendumque obligatur: itaque cum quicumque per Tonſuram Clero adſcribitur, maximum à Deo ſpiritale beneficium conſequatur, ingratus eſt ſi eo tempore ad Deum ſe minimè convertat, & peccati maculam pœnitentia non eluat: cum pariter novum vitæ genus ineat, & ex ([b]) duobus generibus Chriſtianorum, quorum unum communem vivendi rationem ſectatur, alterum perfectionis ſtudio vacat, & aliorum ſalutem procurat, perfectius ipſe amplectatur, & ad proximi ſalutem procurandam ſeſe devoveat, improvidus eſt, omninoque temerarius, niſi divinum ſibi favorem,

(a) D. Thom. 1. 2. quæſt. 89. art. 6

(b) 12. quæſt. duo ſunt.

A excelſam vitæ rationem ineunti, tam ſublime munus auſpicanti neceſſarium, pœnitentiæ fructibus imploret: Denique, ne omnes indignæ receptionis Tonſuræ defectus, & deformitates minuatim perſequar, injurius eſt in Deum & Clericali ordini contumelioſus, qui impœnitens Clericorum Catalogo inſcribi ſe procurat, & Deo ſe in iſto ordine miniſtraturum devovet: Deo quidem injuriam infert, qui nulla B præcedente in Deum converſione, ([c]) cum tamen ipſe πάσης ἱεραρχίας ἀρχὴ, *totius hierarchiæ principium & caput* habeatur, ejus ſe famulatui conſecrat, & hierarchiæ initiationes ſubit, nec ſe in ipſum tanquam omnis Eccleſiaſticæ functionis ſcopum dirigit: ordini vero Clericali contumeliam inurit, cujus cum finis ſit ([d]) πρὸς Θεὸν ἄγειν, *ad Deum adducere*: non poteſt ſine ejus opprobrio quiſquam C eum ordinem ingredi averſus á Deo, & alio ductore indigens, à quo ad Deum reducatur; Tonſuram quoque Clericalem contaminat, quam verè ἀποστήσασαν κόσμου, Θεῷ προσαγοῦσαν, *à mundo abſtrahentem, ad Deum adducentem* (quibus epithetis ſcientiam quam profitentur Clerici, ornat ([e]) Nazianzenus) dicere poſſumus, eamque ſua ſignificatione fruſtratur qui mundi iniquinamentis conſpcurcatus, & diD vinis contemplationibus, miniſteriiſque ineptus eadem initiari non veretur.

(c) Dionyſ. Eccleſ. hierarch. cap. 4.

(d) Nyſſenus orat. 1.

(e) Nazianz. orat. 7.

§. II.

Confeſſionem Sacramentalem præcedere debere, qualem, & apud quos.

V. QUocirca prudenter ([f]) Cathechiſmus ex Decreto Concilii Tridentini edi-

(f) Catechiſmus Concilii Trident. tit. de Sacramento ordinis.

editus, confeſſionem Sacramentalem ordinis receptioni præmittendam conſulit: Synodus quoque (a) Carnotenſis anno 1526. *monet ordinandos, ut antequam ad ordines, & primam Tonſuram accedant diligenter confiteantur peccata ſua*. Fatemur enim ubi nulla Eccleſiaſtica lege, ſeu ſynodali conſtitutione confeſſio Sacramentalis in eo caſu percepta eſt, non eſſe ſtrictè neceſſarium (ſi tantum habeatur ratio Sacramenti ordinis B ſuſcipiendi) ut confeſſio peccatorum Sacramentalis, Tonſuræ Clericalis, vel ordinis ſuſceptionem præcedat, ſed ſufficere contritionis actum, quo peccati letalis macula eluatur; neque ad confeſſionem præmittendam, aut divina lex, aut Eccleſiaſtica univerſalis conſuetudo quemquam adſtringit, nec rei natura hoc exigit: quippe cum ſatis ſit ad dignam ordinum ſuſceptionem, quod etſi non confeſſus aliquis, mundus tamen & abſterſa C peccati labe, purus accedat: quam conſcientiæ mundationem contritio cum propoſito confitendi poteſt operari, ut paſſim docent Theologi. Quia tamen, ut plurimum, tum Clericalis Tonſura, tum minores ordines infra Miſſarum ſolemnia iis conferuntur, qui Sacramento Euchariſtiæ ab Antiſtite ordinante reſici ſolent, ordines vero majores nunquam, non in ipſa ſacrificii Miſ- D ſæ celebratione, nec ullis, niſi iis qui ſacris Corporis & Sanguinis Chriſti myſteriis communicaturi ſunt, tribuuntur: ideo ratione ſacræ Euchariſtiæ ſuſcipiendæ, confeſſionis quoque ordinationi præmittendę quibuſdam ordinandis neceſſitas imminet: non enim eadem ſacræ Euchariſtiæ, quæ aliorum Sacramentorum ſecundam gratiam conferentium lex eſt: nam alia Sacramenta

(a) Synod. Carnotenſ. apud Bochell.lib.3.decret. Eccleſ. Gall.tit.2. cap. 58.

A ta quæ ſecundam gratiam conferunt ab iis qui peccati mortalis conſcii ſunt, ſed ſibi ſufficienter videntur contriti, non præmiſſa Confeſſione Sacramentali, ſuſcipi poſſunt; non ſic autem Euchariſtiæ Sacramentum ad quod divino jure, quod nobis per (b) Apoſtolum Paulum innotuit, & Eccleſiaſtica (c) conſuetudine declaratum, ſublato omni per Concilium (d) Tridentinum dubio magis explicatum fuit. Ita Theologi Scholaſtici paſſim.

(b) 1 Cor.11.probet autem, &c.
(c) Can. qui ſcelerate, can. quotidie &c. panem de conſecrat. diſt. 1. &c. omnis qui, cum ſequent. de pœniſ. div.1.
(d) Conc. Trident.ſeſſ.13.cap.7.

VI. Nec omittendum, quod ſuperius inſinuavimus, ubi Synodali conſtitutione confeſſio Sacramentalis præmittenda præcipitur, parendum eſſe, legemque neceſſario eſſe ſervandam. Tales autem in pluribus provinciis latæ ſunt leges: ut enim hic omittamus eas conſtitutiones, de quibus infra dicemus, quibus determinatus Confeſſarius ante ordinum ſuſceptionem, ſingulis ordines ſuſcepturis adeundus jubetur, aliquas tantum hic proſcremus, quæ confeſſionem ſolum ante ordinationem præcipiunt, Confeſſarium vero nullum determinatum præſcribunt: Joannes Leſguiſier Epiſcopus Trecenſis in Synodo regnante Carolo ſeptimo ab ipſo habita anno 1427. de confeſſione prę mittenda ordinationi ita decernit, (e) *Quia in ſacris ordinibus ſpiritus gratia infunditur, ſtatuimus, ut nullus ad aliquem eorum ſuſcipiendum accedat, niſi prius fuerit de omnibus ſuis peccatis confeſſus*. Pariſienſis (f) ſimiliter Synodus celebrata anno 1557. nullum ad ſacros ordines admittendum ſtatuit, *niſi Sacramentali confeſſione purgatus ſit*. Concilium Bituricense anno 1584. pariter, (g) *ut à jejuniis tantum, & confeſſis recipiantur ordines, Tonſura autem Clericalis quovis tempore opportuno*, &

(e) Joan. Leſguiſier. in Synodo apud Boch. lib.3. decret. Eccl. Gall. tit.2. cap.183.
(f) Synod. Pariſ. ibid. cap.66.
(g) Bituric.tit.24. de ordine can.5.

& convenienti pro more Eccleſiæ: Aquenſe quoque decernit, quatenus (a) *die ſacro ordinationis, ſummo mane, conveniant ordinandi in Eccleſia cathedrali, confeſſi de peccatis ſuis, ut ab Epiſcopo ſacram Communionem ſumant:* ſimilia aliorum Conciliorum decreta leguntur.

(a) Aquenſ. tit. quæ ad ſacram ord. … miniſtr. pertinent.

VII. Inſuper verò alia ſunt Synodorum ſtatuta, quæ non confitendum ſolum, ſed apud Pœnitentiarium Eccleſiæ Cathedralis, vel certè apud ſelectum Confeſſarium unicuique ordinando confitendum edicunt. Legimus in Conſtitutionibus Synodalibus, & Provincialibus Galonis & Simonis Legatorum (fortè is eſt Galo Cardinalis, quem (b) Guaguinus ab Innocentio tertio miſſum refert tanquam Legatum ad Philippum Franciæ regem contra Albigenſes, ſive etiam is eſt qui tempore anterior fuit, primumque, teſte (c) Ivone Carnotenſi, in Beluaeenſem Epiſcopum electus, deinde ad Pariſienſem cathedram ſub Paſchali ſecundo evectus eſt: Simon verò Legatus is eſt forte, qui tempore utroque poſterior ad Philippum Audacem Legatus miſſus eſt, ut conſtat ex præfatione Concilii (d) Bituricenſis ſub Philippo Audaci, cui ipſe Legatus præfuit) legimus inquam in conſtitutis (e) Galonis & Simonis Legatorum, quę nempe à Galone edita, à Simone renovata ac confirmata fuiſſe probabile eſt, cautum fuiſſe ut *Clerici antequam ordines accipiant, Pœnitentiariis diſcretis confiteantur, ne fortè pro ſimplicitate confeſſionis irretiti irregulariter ordinentur.* Legimus in Synodalibus (f) Eccleſiæ Trecenſis editis Carolo ſexto Francorum Rege, eandem conſtitutionem explicatam fuiſſe his verbis, *Clerici antequam ordines recipiant, Epiſcopo ſeu Pœnitentiario, vel ejus poteſtatem babenti abſolvendi eos in foro pœnitentiali præcipuè & diſtinctè confiteri debent: ne fortè indigni accedentes ad ordines ex ſimplicitate vel ignorantia, irregulariter ordinentur.* Legimus in Concilio Rothomagenſi (g) ſub Carolo Cardinali Borbonio conſentaneè prædictis ſtatutum, ut ordinandos *Pœnitentiarius interroget an aliqua irregularitate, vel excommunicatione obſtricti teneantur, unde à ſuſcipiendis ordinibus impediantur: eoſdem verò ipſe vel alius idoneus per ipſum commiſſus in confeſſione audiat, antequam ab Epiſcopo conſecrentur.*

(b) Guaguinus lib. 6. de geſtis Franc.

(c) Ivo Carnot. epiſt. 122.

(d) Conc. Bituric. regnante Philippo audaci in præfat.

(e) Statuta Synod. Galonis & Simon. Legatorum apud Bochellum lib. 2. tit. 7. cap. 152. & alibi.

(f) Statuta Synodal. Eccl. Trecenſ. apud Bochel. lib. 3. tit. 2. cap. 46.

(g) Conc. Rothomag. tit. de Epiſcop. offic. num. 7.

VIII. Eandem quoque legem, nulla Pœnitentiarii facta mentione, idoneum tamen & peritum Sacerdotem ad id muneris ſeligendum dictitantia confirmant alia Concilia. Primum quidem Salisburgenſe Provinciale ab Evehardo hujus urbis Archiepiſcopo tempore Martini Papæ dicti quinti habitum, de hac re ita locutum eſt (h) *ſtatuimus, quod nullus ad examen per ſacrorum ordinum ſuſceptionem aliquatenus admittatur, niſi recenter confeſſus fuerit omnia ſua delicta idoneo Sacerdoti, & quia pauci ſunt qui ſua delicta cum ſequelis eorum intelligant. per diſtrictum informatorem debet inſtrui ordinandus, an expediat ſibi ordinari, an vero irregularitatis alicujus prætextu, ei potius ſit abſtinendum.* Moguntinum quoque Provinciale Concilium ſub Archiepiſcopo Sebaſtiano anno 1549. celebratum iiſdem ferè verbis (præter quam quod in quibuſdam præcedentis Decreti obſcuritatem clarioribus illuſtrat) eandem conſtitutionem confirmat, (i) *De bis*, inquit, *qui ad ſacros ordines promoveri volunt, ordinamus, &*

(h) Salisburg. tit. de ſcrutinio tom. 3. Conc. parte 2.

(i) Conc. Mogunt. cap. 81.

& decernimus, ut nemo ad quemcumque ordinem majorem recipiendum admittatur, niſi qui paulò ante confeſſus fuerit idoneo Sacerdoti, qui vitæ conditionem in ordinando ſcrutatus, eum inſtruxerit, utrum expediat eum ordinari: an potius propter irregularitatis, aut legitimi alicujus impedimenti ſequelam abſtinere, donec tale impedimentum à ſe removerit.

IX. Neque vero ullus eſt, qui non prudenter omnino id decretum eſſe ſibi perſuadeat; cum & maximè interſit, ne quis impedimento Canonico adſtrictus ordines recipiat, ([a]) *& abyſſus abyſſum invocet*: indignam ſcilicet ordinis ſuſceptionem vitioſa indignè miniſtrandi conſuetudo, & inveteratam malè miniſtrandi conſuetudinem, vel ſalutis deſperatio, vel conſcientiæ neglectus atque impœnitentia conſequatur: & difficile ſit atque operoſum omnia Canonica impedimenta illico pervidere, eaque clare atque evidenter in altero dignoſcere, & ei nota facere. Quæ cum ita ſint, nemo non videt, quam multum referat, ut ante ordinationem idoneus ab Epiſcopo Sacerdos eligatur, qui ſingulorum conſcientiam diſcutiat, & confeſſionem ordines petentium excipiens, defectus, ſi qui ſint, qui eos ab ordinatione repellere debeant, aperiat: necnon uniuſcujuſque indole, moribus, aſſuetudine, habitibus perſpectis atque diligenter recognitis, quaſi uniuſcujuſque vocationis Dei loco judex conſtitutus ſingulos doceat, num ſacram eis ordinationem ſuſcipere, an vero eam ad aliquod tempus differre, aut prorſus aliam vitæ rationem inire expediat: quod cum in omnibus ſacræ ordinationis candidatis utiliſſimum, in prima vero Tonſura, vel Subdiaconatus

([a]) Pſal. 41.

A ordine initiandis neceſſarium eſt, quia his quidem irremeabilem ad Presbyteratum aditum Subdiaconatus, illis remeabilem quidem, ſed primam, & ad omnia Clericalis privilegia ordinis ſufficientem Tonſura januam aperit: extra confeſſionem autem vix ac ne vix quidem fortè poteſt ullus ordinandorum conſcientiam ita intimè pervadere, de pœnitentis ſtatu ita dilucidè judicare, divinæ vocationis B ad Clerum, vel ab eodem reprobationis tam certa indicia habere, tanta cum auctoritate judicare, tam efficaciter monere, quam in confeſſionis Sacramento; ideoque quæ in judice maxime requiruntur, auctoritas definiendi, cognitio cauſæ, poteſtas ſententiæ exequendæ, hæc in Confeſſario majora ſunt quam in Sacerdote, quem vel Epiſcopus interrogationi, & inſtructioni iſti præficeret, vel ſibi pœnitens extra con- C feſſionem ſeligeret. Conſulto proinde præcedentia Concilia ſtatuerunt, ut ordinandi, vel Pœnitentiarium, vel alium idoneum Sacerdotem ſeligerent, à quo de Canonicis impedimentis inſtruerentur, interrogarenturque ordinandi, poſſentque ſuę vocationis conſilium accipere.

X. Porro tum ad hunc, quem diximus finem, tum vero maxime ad pleniorem, & accuratiorem ordinandorum diſpoſitionem, gene- D ralem confeſſionem, iis præſertim qui vel ſubdiaconatum, vel presbyteratum ſuſcepturi ſunt, Synodi Mediolanenſis quarta ſub ſancto Carolo, Aquenſis ſub Alexandro Canigiano, Burdigalenſis ſub Franciſco Cardinali de Sourdis, ſi non præcipere, ſaltem ſuadere videntur, præit reliquis quarta Mediolanenſis, ([b]) *Subdiaconatum ſuſcepturus, quo diligentius vitæ perpendat rationem, cui ſe illum recipiendo ſanctè adſtrin-*

([b]) Conc. Mediol. 4. conſt. parte 2. tit. quæ pertinent ad Sacramentum Ordinis.

ſtringit, *ac proinde re tota accuratius deliberata*, *puriori mente*, *ardentiorique animi voluntate ad rem tanti momenti accedat*: *priuſquam eo ſacro ordine initietur*, *aliquem ſemotum locum adeat*, *ubi ab omnibus curis & occupationibus liber*, *cum omnia anteacta ſuæ vitæ peccata diligenti conſcientiæ diſcuſſione ritè confiteatur*: *tum in ſalutaribus meditationibus*, *aliiſq; ſpiritualibus exercitationibus totus verſetur*, *duce & moderatore ſibi adhibito religioſo viro earum uſu perito*, *quem Epiſcopus in primis probarit*: *in illis autem vel menſe vel longiori*, *breviorive tempore perſiſtat*, *prout de moderatoris conſilio Epiſcopus expedire cenſuerit*: *Quas item exercitationes eodem præſcripto & modo*, *& tempore Diaconi cum ad Sacerdotii gradum acceſſuri ſunt*, *piè ineant*, *ac præſtent*: hujus pii ſeceſſus amplectendi legem figere videtur iſta Synodus, ad quem obſervandum aliæ duæ duntaxat adhortantur: Aquenſis, ([a]) *Hortatur autem hæc Synodus omnes*, *qui ad Subdiaconatus*, *aut Presbyteratus ordines promovendi ſunt*, *ut antequam accedant de peccatis ſuis omnibus totius anteactæ vitæ generaliter confiteantur*, *ac ſpirituales quaſdam exercitationes ab Epiſcopo præſcribendas obeant*, *adhibito ſibi duce & moderatore viro religioſo*, *quem Epiſcopus præfecerit*: *quod ſi præſtiterint*, *id teſtatum adferant*. Burdigalenſis ſimiliter de Subdiaconatus ſuſceptione hæc habet, ([b]) *Et ne quid adbuc temerè ſuſcipiatur*, *ſed deducat eos ſpiritus Domini per ſemitas juſtitiæ*, *exercitiis ſpiritualibus octo dierum vacare*, *generali confeſſione animam perpurgare*, *eoſdem adhortamur*, *& monemus*. De Presbytero vero ordinando alio loco ſubjungit, ([c]) *ac ut ſubſequens zelus priori reſpondeat*, *exuatque promovendus veterem hominem cum actibus ſuis*, *in anteriora ſe extendens*, *ſintque oculi ante & retro ad munia Sacerdotis debitè peragenda*, *admiſſus vacet exercitiis ſpiritualibus octo dierum*, *conſcientiam diſcutiat*, *& mundatam impleri ſuperna poſtulet gratia*, *enixè monemus*, *&c.*

XI. Quam ſalutare ſit conſilium iſtud de confeſſione generali ordinationem præcedente, qui expertus eſt, novit, qui non expertus, facile conjicit: quidni enim ſacri Myſtæ, quos purgatos eſſe oportet, & ab omni ſordis terrenæ contagione mundatos, cum Davide dicant, ([d]) *amplius lava me ab iniquitate mea*, *& à peccato meo munda me*? quidni Chriſti Domini ad Petrum, quem Sacerdotem tunc temporis conſecraturus erat, monitum audiant, ([e]) *qui locutus eſt non indiget*, *niſi ut pedes lavet*, *ſed eſt mundus totus*; quam quidem Dionyſius ([f]) admonitionem eo trahit, ut ſummorum, ſive extremorum expiationem ac lotionem Sacerdotibus, qui mundi eſſe debent, iis verbis commendari exiſtimet; & ideo in Miſſæ ſacrificio extremos quoque digitos ait lavari coram ſanctiſſimis ſignis, ut Sacerdos, quaſi Deo ſpectante, omnes occultiſſimas cogitationes & ſummas partes mundare debere edoceatur: quidni qui novum vitæ genus ineunt, ut Subdiaconi, vel perfectiſſimum amplectuntur, ut Presbyteri, vitam ſuam generali confeſſione renovent, ut poſſint dicere cum Pſalmiſta, ([g]) *renovabitur ut aquilæ juventus mea*: ut eorum ſicut ſerpentum non caro, ſed anima refloreſcat; ut in ſanguine Chri-

ſti

(a) Aquenſ. tit. quæ ad Sacramen. ordinis adminiſt. ſpectant.

(b) Burdig. ult. cap. 6. de ordine num. 4.

(c) Ibid. num. 6.

(d) Pſal. 50.

(e) Joan. 13.

(f) Dyonyſ. Eccleſ. hierarch. cap. 3. in theoria poſt medium.

(g) Pſalm. 102.

ſti rurſum ab omni delicti ſuſpicio- A
ne mundentur, & meliores repro-
miſſiones ſanciant, ut ſe prius ab
omni labe perpurgent, quam alio-
rum purgativum & illuminativum
ordinem ingrediantur? Quam recte
S. Paulinus, (a) *novitatem vitæ*
in nobis ædificantes neceſſe eſt ut
vetuſtatem deſtruamus. Quam con-
venienter propoſito quadrant Am-
broſii verba, licet ipſe ad Baptiſ-
matis Sacramentum alludat; (b)
hoc eſt enim ſacrificium primitivum, B
quando unuſquiſque ſe offert ho-
ſtiam, & à ſe incipit, ut poſtea
munus ſuum poſſit offerre. Nova
igitur fides renovatorum valida,
pubeſcens incrementum virtutis ac-
quirens, non remiſſa, non feſſa,
non ſenio quodam marcida, & vi-
gore ignava, apta ſacrificio eſt,
quæ pullulet quodam virenti ger-
mine ſapientiæ, & juvenili divi-
næ cognitionis fervore pubeſcat;
quo etiam tendit egregia illa Cy- C
rilli (c) Alexandrini obſervatio,
Deum nempe, cum vellet homi-
nem juſtum, ac rectum creare, di-
vinam illi ſimilitudinem & chara-
cterem imprimere, *inſpiraviſſe* (d)
illi animam, quæ operatur, & in-
ſufflaſſe illi ſpiritum vitalem: ita
quoque Chriſtum ſervatorem Apo-
ſtolos ſuos Sacerdotii dignitate re-
novare volentem, *inſufflaſſe, &*
dixiſſe eis, Accipite ſpiritum ſan-
ctum, quorum remiſeritis, &c. quæ D
quidem inſufflatio fuit ἀνανέωσις τῆς
ἀρχαίας, ἐκείνης δωρεᾶς ἀναμορφοῦ
ἡμᾶς εἰς τὸν πρῶτον ἁγιασμὸν, *reno-*
vatio veteris illius doni transfor-
mans nos in primam illam ſancti-
ficationem: quo proinde Symbolo
docemur, Sacerdotii gratiam reno-
vantem eſſe atque transformantem:
unde etiam inferre licet optimum
eſſe gratiam iſtam ſuſcepturum,
(e) recogitare Deo omnes annos

(a) Paulinus epiſt. 2.
(b) Ambroſ. lib. 2. de Abel. cap. 6.
(c) Cyrillus Alex contra Antropomorphitas cap. 1.
(d) Sap. 15.
(e) Iſaiæ 38.

ſuos in amaritudine animæ ſuæ, &
pleniſſima peccatorum confeſſione,
veterem hominem cum actibus ſuis
exuere, ut ſacra ordinatione (f)
Chriſtum induant, & (g) ſacer-
dotes ſacti induantur juſtitiam, ſan-
ctorumque numero ſociati, ob mun-
dum triumphatum exultent, & quod
ſalutari induti ſunt, vera ſolidaque
exultatione exultent.

(f) Ad Epheſ. 4.
(g) Pſalm. 131.

§. III.

De exercitiis ſpiritalibus ordi-
nationi præmittendis.

XII. Utiliſſimus etiam eſt ſpi-
ritualium illorum ex-
ercitiorum, ſeu piarum meditatio-
num ante ordinationem ſacram præ-
ſcriptarum uſus. Maxima enim or-
dinis Clericalis perturbatio ex eo
accidit, quod plures neque digni-
tatis ordinis habita ratione, neque
ſuis viribus expenſis, neque deſide-
rii ſui fine diſcuſſo, neque divina
vocatione attenta, temerè, impro-
vidè, inconſulto, ad ordines ſacros,
tanquam ad artem quandam, aut
prophanam conditionem, ſeu vile
opificium accedunt. Quot Eccle-
ſiaſtico ordini quotidie inferuntur,
qui ſi ea omnia attentè recogitent,
ſedula rerum divinarum admiratio-
ne detenti, humili ſuæ infirmitatis
conſcientia demiſſi, cœleſti chari-
tatis igne ſuccenſi, diſcreto pieta-
tis fervore inflammati, toti in Deum
rapientur? è contra vero ſi ut fieri
ſolet, nulla prævia earum rerum
meditatione ordinentur, in rebus
divinis perſcrutandis ſegnes mane-
bunt, nihilque niſi ſua lucra, ni-
hil niſi terrena commoda, hono-
rem, parentum deſtinationem, alia-
que humana ejuſmodi in ipſa or-
dinatione ſpectabunt? hinc etiam
accidit, ut ex ordinatis plurimi,
quia

quia in ordinatione ſæcularia non A ſtudent fugere, ſed mutare, in Eccleſiaſtico ordine conſtituti, non diſſimiliter quam vixerant, vivant: & quam temerè dignitatem appetierunt, illicitis actibus dehoneſtent, nec onus, quod conſulto ſubierunt, onus eſſe intelligentes, digitis quidem ipſum moveant, ſed munere, quod imprudenter ſuſceperunt, negligentius perfungantur, legibus quibus pro Clericali conditione ſe ſubjecerunt, quaſi ad ſe minimè B pertineant, opere & animo contradicant. Tot nimirum malis, quibus Clerici ſibi damnum accerſunt, aliis ſcandalum parant, inconſulta ut plurimum ordinatio viam aperit: quibus nullum magis ſalutiferum remedium adferri poteſt, quam ut ad ſacram ordinationem aliquot dierum pia meditatione animum præparent, nutantia conſilia dirigant, teneras adhuc necdum firmas ad pietatem cogitationes, C ſpes, deſideria, firment, roborent, perficiant: quæ autem unicuique ad ſacram ordinationem anhelanti præſertim cogitanda ſunt, ſupra delibavimus. Vtinam vero quilibet ordinandus ſcholam iſtam divinæ contemplationis ingreſſus in alteram vitam transformetur; & ut loquitur Sidonius, (a) *tandem profeſſione religionis arrepta viribus potius inſurgentis innocentiæ convaleſcat: faciat ſe vetuſtus annis me D ritis novum, & quoniam nemo fermè eſt, qui plectibilibus careat occultis ipſe ſuper his quæ clam commiſſa reminiſcitur, palam fuſa ſatisfactione ſolvatur*, & in his quæ ſanctè cogitarit, immobili animi firmitate perſeveret: utinam in hujuſmodi (b) meditatione exardeſcat ignis, & ſicut ſanctiſſimus (c) Moyſes, lucri in ſeipſis bonorum operum ſplendore perfuſi.

(a) Sidon. epiſt. 13. lib. 4.

(b) Pſalm. 18.

(c) Exodi 14.

XIII. Ad hæc autem ſpiritalia exercitia magnorum nos auctorum exempla invitant; ut enim omittam Sanctum (d) Martinum Epiſcoporum ſpeculum, quo utilius proximorum ſaluti vacaret, ſolitum ad tempus in Cœnobium urbi Turonicæ vicinum meditationis cauſa ſecedere, ab omni turba ſecretum & ſtrepitu temporalium rerum; ut omittam ſanctum Aprum (e) Tullenſem Epiſcopum *familiare ſecretum taciti ruris petere ſolitum, inſtructioni ſanctæ vacantem, & intentum ſtudiis ſpiritalibus*; ut omittam (f) Nazianzenum ſeceſſum iſtum, & piam meditandi conſuetudinem, ſibi in adverſis ſolatio maximo fuiſſe teſtantem; ut cætera denique, quæ univerſim ad piam iſtam ſeceſſus ſpiritalis & divini colloquii frequentationem commendandam faciunt, tanquam à propoſito aliena prætercam; nec Moſis, nec Sacerdotum antiquæ legis, nec Chriſti Domini, nec Apoſtolorum, nec Gregorii ipſius Nazianzeni, nec Auguſtini, nec majorum noſtrorum in Galliis exempla ſilentio involvere fas eſt, qui ad auſpiciato ineunda hierarchica munia viam nobis expeditam demonſtrarunt: quomodo enim divinus ille legiſlator Moſes, πρὸς τὸ ἄῤῥητον τῆς θείας μυσταγωγίας παρελθὼν, *aditum divinæ initiationis ingreſſus*, ex (g) Gregorio Nyſſeno, niſi poſt ſeceſſum à turbis ſeparatum montem Sinai, nubis ingreſſum, & plurium dierum, cum Deo colloquium? quid quod (h) antiquæ legis Sacerdotibus conſecrandis præcipiebatur, ut de oſtio tabernaculi non exirent ſeptem diebus, uſque ad diem quo compleretur tempus conſecrationis eorum, quo ſcilicet toto tempore nec veſtes ſacras deponebant, ut videtur innuere (i) Joſephus,

(d) Sever. Sulp. in vit. S. Martini.

(e) S. Paulinus epiſt. 29.

(f) Nazianz. can. 11.

(g) Gregorius Nyſſenus de vita Moſis.

(h) Levit. cap. 8.

(i) Joſeph. 3. antiquit. cap. 9. al. 11.

ſephus, nec ſæcularibus curis diſtra- A hebantur, nec familiæ vocabant, nec rei uxoriæ; ſed ſacrificiis quotidie operam dabant, ut docent (a) Liranus, (b) Abulenſis, & alii interpretes paſſim. Quid, quod Chriſtus ipſe Dominus in quo habitabat plenitudo divinitatis corporaliter, in quo omnes ſcientiæ, & bonitatis theſauri reſidebant, qui oleo ſanctitatis præ conſortibus ſuis inſigniter unctus fuerat Sacerdos Dei altiſſimi, hierarchicum tamen mi- B niſterium, ſeu paſtoratus officium, & Evangelii ad quod miſſus fuerat à Patre annuntiandi munus, nonniſi poſt (c) quadraginta dierum jejunium, & habitatam totidem diebus ſolitudinem, aſſiduamque cœleſtium contemplationem ſuſcepit? an indigebat nova luce, quam effunderet, totus ipſe à primo inſtanti conceptionis divinitatis luce perfuſus, imò verus ipſe Deus, vera ipſa lux lucens in caliginoſo loco, C cui Prophetæ teſtimonium perhibuerant? diffidebat fortè ſuis viribus, per quem nobis virtus accedit, qui labare aut nutare non poteſt? an vero in voluntate divina incertus caligabat, aut de exequenda ambigebat, cui eadem eſt cum æterno Patre voluntas, eademque ſcientia, de quo ſcriptum eſt (d) *in capite libri ſcriptum eſt de me, ut faceрem voluntatem tuam*? ſed quid fruſtra ſeceſſus iſtius aliam rationem D quærimus, quam inſtructionem noſtram? divinæ diſpenſationis myſteria aggreſſurus ſeceſſit Chriſtus a turbis, quem frequentia populorum non turbabat; ſolitudinem petiit, cui in ſolitudine nota omnia, & obvia erant; meditationi vacaturus diſceſſit, qui divinam jugiter Dei faciem, & ſine ceſſatione intuebatur; oraturus deſertum petiit, qui tamen exaudiri merebatur pro ſua

(a) Liranus.
(b) Abulenſis, & alii in eum locum.
(c) Matth. cap. 4.
(d) Pſal. 39.

reverentia, poteratque præſtare quod petebat, & largiri quod volebat. Ea ergo omnia fecit Chriſtus, non quod aliquibus egeret vitæ melioris adminiculis, ſed perfectum vitæ, quam imitaremur, exemplum tradere volens, ne prius hierarchicum gradum ſubeamus, vel Eccleſiaſtica miniſteria aggrediamur, quam ad noſtri ducis imitationem ſecreti à turbis, terreſtrium ſilente tumultu curarum, oratione & aliis piis operibus totos nos Deo committamus, inſtruendoſque & imbuendos tradamus.

XIV. Ad hoc exemplum formati Apoſtoli, priuſquam divinitus ſibi commiſſam legationem implerent, aut prædicandi Evangelii munere fungerentur, (e) unanimes in eadem domo precantes, & divinis meditationibus ſedulo intenti, nobis deſcribuntur, ut ſe ad divinum illud verbi divini ſemen fructuoſé per totum orbem ſpargendum præpararent. Idem imitati ſunt Apoſtolici viri tum plures alii, tum ij quorum ſuperius meminimus. Refert de ſeipſo (f) Nazianzenus, ſe, poſtquam Sacerdos invito animo creatus fuiſſet, & patre jam ad ſenectutem provecto, ad Nazianzeni gregis curam vocatus eſſet, noluiſſe, Eccleſiæ iſtius adminiſtrationem attingere, priuſquam in portum ſecedens aliquod tempus meditationi & orationi impendiſſet; exſtat ejus oratio, qua, quod præter populi voluntatem, & ardentiſſima vota diutius in ea quiete moraturus fuiſſet, apud eum ſe excuſat: Inter alia autem de eo ſeceſſu hæc haber, (g) *Bonum enim eſt, & Deo ſeſe parumper ſubducere, ut Moſes ille olim ac poſtea Hieremias & rurſus ad vocantem promptè, atque impigrè accurrere, quemadmodum Aaron & Iſaias:* & paulo poſt, *My-*

(e) Act. c. 1.
(f) Nazianz. orat. 41.
(g) Greg. Nazianz. ibidem.

Digitized by Google

Ἀγαθὸν τὸ καὶ ὑποχωρῆσαι Θεῷ μικρὸν, ὡς Μωυσῆς ἐν νεφέλῃ τὸ παλαιὸν, καὶ Ἱερεμίας ὕστερον, καὶ προσδραμεῖν ἑτοίμως καλοῦντι, ὡς Ἀαρών τε καὶ Ἡσαΐας. Μυστήριον ἔχρισέ με, μυστηρίῳ μικρὸν ὑπεχώρησα, ὅσον ἐμαυτὸν ἐπισκέψασθαι. μυστηρίῳ καὶ συνεισέρχομαι.

(a) Auguſt. epiſt. 148. Valerio.

Myſterium unxit me, myſterio pauliſper ceſſi, ut meipſum inſpicerem; & explorarem: cum myſterio etiam ſimul introeo. Sanctus (a) Auguſtinus cum à Valerio Epiſcopo Hipponenſi urgeretur, ut Eccleſiæ ſuæ gubernationem ſecum capeſſeret, gravem ad eum ſcripſit Epiſtolam, qua enixè petiit, & efflagitavit, ut tempus ipſi Quadrageſimæ uſque ad Paſcha liberum concederetur, *quo ſe petendo, quærendo, pulſando, id eſt orando, legendo, plangendo*, ad hoc opus diſponeret, ad quod, inquit, *negotium mihi parvum tempus, vel uſque ad Paſcha impetrare volui per fratres a tua ſinceriſſima, & venerabili charitate, & nunc per has preces volo*. Uſitatum quoque in noſtra Gallia refert Fulbertus (b) Carnotenſis Epiſcopus epiſtola ad Finardum, ut per quadraginta dies à ſacra ordinatione, qui ordinibus initiati erant, quotidie ab Epiſcopo ſacram Euchariſtiam perciperent, *ut dum quotidie cœleſtis panis alimonia reficerentur, tempus ad illud in mente haberent, quo per quadraginta dies Dominus diſcipulis apparens, & conueſcens deſideratæ viſionis ſatietate refecit*. Quid per iſtos quadraginta dies agerent ordinandi, facile eſt, colligere, ipſos nempe totis iſtis diebus in Epiſcopio morantes, & de ſuo officio edoctos, & ſpiritalibus exercitiis fuiſſe occupatos.

(b) Fulbertus epiſt. 2. Finardo.

§. IV.

Ordinandos debere eſſe jejunos.

XV. His omnibus quæ de præparatione ordinandorum diximus, addere poſſumus jejunium quoque ad ordinum ſuſceptionem videri ſaltem ex quadam decentia requiſitum: A ut enim omittamus majores ordines nonniſi jejuniorum diebus intra Miſſarum ſolemnia ſuſcipi, ab iis qui Dominico corpori & ſanguini communicant, proindeque jejuniis duntaxat conferri: Eccleſiaſtica quoque lege id ſpeciatim præcipi obſervámus. Etenim in ordinationibus Epiſcoporum jejunii expreſsè meminit (c) Anacletus eaſque ab Epiſcopis fieri ait, *qui ſimul convenientes ſcrutinium diligenter* B *agant, jejuniumque cum omnibus celebrent*: quibus nempe verbis & ordinantes, & ordinatos ad jejunii obſervationem adſtringi innuit, & legitimam ad ordines præparationem jejunium ſtatuit; Leo (d) quoque Summus Pontifex epiſtola ad Dioſcorum Alexandrinum, Sacerdotalem, vel Leviticam ordinationem non ſingulis diebus celebrari voluit, *ſed nonniſi jejuniis & à jejunantibus ſacram benedictio-* C *nem conferri* præcipit, etiamſi in diem Dominicum ordinatio Sabbato incepta proferatur; quo caſu continuato jejunio Sabbati celebrandam cenſet: quam jejunii prorogationem tam ab Ordinatoribus, quam ab ordinandis ſervari volunt (e) juris Canonici interpretes. Recentiores quoque Synodi hanc diſpoſitionem expreſsè requirunt. *Monemus* (inquit Synodus (f) Carnotenſis habita anno 1526.) *ordinandos ut* D *antequam ad ordines, & primam Tonſuram accedant, diligenter confiteantur peccata ſua, & jejunos ſe ſervent. Nullus*, ait Pariſienſis (g) anno 1557. *ad ſacros ordines admittatur, niſi qui jejunus ſit*. Generalius verò (h) Bituricenſis, *à jejuniis & confeſſis tantum recipiantur ordines, Tonſura autem Clericalis quovis tempore opportuno, & convenienti, pro more Eccleſiæ*.

(c) Anacletus epiſt. 2. habetur diſt. 75. c. ordinationes.

(d) Leo epiſt. 79. Dioſcoro cap. 1. c. quod à Patribus diſt. cit.

(e) Lege Doctores in can. quod à Patribus diſt. 75. & in c. Sacramenta de conſecrat. diſt. 1.

(f) Synodus Carnot. anno 1526. apud Bochellum lib. 1. decret. Eccleſ. Gall. tit. 2. cap. 58.

(g) Pariſ. anno 1557. ibid. cap. 66.

(h) Bituric. tit. 24. c. 5.

XVI.

(a) Cap. placuit, de teſtibus &c. honeſtum 22. q. 5.

XVI. Ad dignitatem vero ordinum id ſpectat: ſi (a) enim propter venerationem juramenti vetitum teſtimonium dicere, niſi jejunis, majori certe veneratione ordinum ſuſceptio, vel collatio habenda eſt, quam teſtimonii prolatio: ideoque congruenter ſtatuitur, ut nonniſi a jejunis, nec niſi jejunantibus ordines etiam minores conferrentur, ſicut nec Baptiſmatis, nec Confirmationis Sacramentum conferre olim licitum fuit, (b) niſi jejuno: uſitatum quoque antiquitus, ut perquirenda in ſacris electionibus Dei voluntate, etiam populo univerſo jejunium indiceretur; quod in electione Sancti (c) Eu- A vertii Aurelianenſis Epiſcopi, & alias paſſim leges obſervatum, & ab Apoſtolica haud dubiè traditione deducitur; quippe cum Apoſtolorum acta nos doceant, (d) *miniſtrantibus Domino & jejunantibus* fidelibus, Sauli & Barnabæ divinam electionem per Spiritum ſanctum innotuiſſe; tuncque ſubdunt eadem acta, *jejunantes & orantes, imponenteſque eis manus dimiſerunt illos*, ſic per jejunium divina miniſtrorum ſa- B crorum revelatio obtinetur; ſic à jejunis ordinatio celebratur; ſic jejunantibus manus imponuntur; ſic tandem in ordinationibus ſacris atque electionibus tota inſuper Eccleſia jejunavit.

(b) Can. ut jejunii diſt. 5.

(c) Vitæ S. Euvertii cap 2. apud Sur. 7. Sept.

(d) Actorum 13.

SECTIO QUINTA.

De conſenſu ordinandorum, eorumque circà ſacros ordines, vel dignitates Eccleſiaſticas voluntate.

CAPUT PRIMUM.

An ordinari poſſint inviti.

§. I.

Illicitam eſſe, & irritam ordinationem inviti.

I. **P**Oſtquam ordinandos de ſuo officio admovimus, eaque ipſis ob oculos poſuimus, quæ vel ad Clericatum, aut Sacerdotalem ordinem amplectendos eos inducere, vel ab iis ipſos deterrere poſſunt, poſtquam & Epiſcopi in iis ſeligendis curam, & ipſorum in probanda ſuamet vocatione, eaque, adhibita neceſſaria diſpoſitione, con- C firmanda, diligentiam, pietatem, ac ſollicitudinem demonſtravimus; jam utique videndum eſt, qualiter eorum ad ordinationem conſenſus neceſſarius ſit, & quorum ſpeciatim voluntas ad eandem ordinationem legitimè, & convenienter celebrandam ex Eccleſiæ uſu, ſive novo, ſive antiquo requiratur.

II. Quod ad ordinandorum conſenſum attinet; duo quidem certa ſunt, de quibus vix ulla eſt diſputatio. Primum quidem ordinationem irritam eſſe, quæ prorſus renitenti, & reluctanti, ut ad conſentiendum adduci non potuerit, conferretur; quod ex Innocentii tertii reſponſo confirmari poteſt, in quo eorum ſententia refellenda ſuaderur, ([a]) *qui dicunt, quod Sacramenta, quæ per ſe ſortiuntur effectum, ut Baptiſmus, & ordo, cæteraque ſimilia, non ſolum dormientibus, & amentibus, ſed invitis & contradicentibus, etſi non quantum ad rem, quantum tamen ad Characterem conferuntur*: tum etiam de Baptiſmo (de quo nempe ſolum quærebatur) expreſſè aſſeritur: *quod ille qui nunquam conſentit, ſed penitus contradicit, nec rem, nec Characterem ſuſcipit Sacramenti: quia plus eſt expreſsè contradicere, quam minimè conſentire*. At parem ad ordinem, vel certè majorem intentionis ſuſcipientis neceſſitatem eſſe ſupponit ipſe Innocentius, & ratio aperta demonſtrat. Ideo enim Chriſtus vetuit, ne invito Baptiſmus conferretur, quia baptizatus ad omnia Chriſtiana opera obſervanda obligatur: quorum obſervationem nemini invito Chriſtus imponi voluit, etſi ea omnino ad ſalutem neceſſaria ſit: multo minus erga ordinationem ab invito ſuſcipi voluit, quam graviora onera, minuſque ad ſalutem ſuſcipientis neceſſaria conſequuntur: eadem ſiquidem divina lege pueris ante rationis uſum, atque amentibus ordinatio interdicitur, quibus tamen Baptiſmus non denegatur: & ob defectum rationis in parvulis præſertim fidejuſſores, ſeu patrinos, qui voluntatem parvulorum ſuppleant, Eccleſiaſtica conſuetudo adhibendos præſcribit, quorum in ordinationis Sacramento nullus unquam uſus fuit, in quo per ſe ipſos ordinandi ſua vota Domino offerunt, propriæque voluntatis actu Deo ſe obligant, atque obſtringunt. Quare ex iis nec validam quidem eſſe ordinationem, quæ ab invitis, & contradicentibus ſuſciperetur, Theologi communiter concludunt. Utrum verò amentes, pueri, furioſi ordinari validè poſſint ſuo loco dicemus. Eos verò Theologi, ac Canoniſtæ validè ordinatos eſſe conſentiunt, qui conditionali coactione (quomodo loquuntur Canoniſtæ poſt ([b]) Innocentium tertium) ordinati ſunt, ſeu ut loquuntur Philoſophi, qui involuntariam ſecundum quid ordinationem receperunt: voluntas enim etſi coacta, voluntas eſt, & quæ à coactis eo modo perpetrantur, non omnino poſſunt non voluntaria dici, ut poſt ([c]) Ariſtotelem, ([d]) Gregorium Nyſſenum, ([e]) Auguſtinum, & alios ſacræ & prophanæ ſapientiæ coryphæos, docent ſcholaſticæ Theolologiæ, & juris Canonici principes, ([f]) Thomas, & ([g]) Gratianus.

III. Alterum ex eo neceſſaria conſuetudine deductum pariter certum eſt, eos graviter peccare, & Sacramento ordinationis injurios eſſe qui invitum omnino, ac penitus reluctantem ordinare conarentur, quia nempe inanem, ac vacuam Sacramenti ceremoniam redderent, eamque ludibrio exponerent. Tota ergo difficultas eſt, de iis qui inviti ſecundum quid ordinantur: ſcilicet ut Innocentius tertius ſupra exponit, qui conditionaliter volunt, licet abſolutè nolint: vel certè univerſim moveri poteſt quæſtio, de iis, qui vel ſpe, vel metu, vel blandimentis, vel minis, vel effi-

([a]) Innocent. 3. cap. majores§. item quæritur de Baptiſmo. Vide etiam Gloſſ. in cap. unicum v. diſcretionis, de Clerico per ſaltum promoto.

([b]) Innocent. 3. ſupra Gloſſ. in c. ubi iſta, v. honorem diſt. 74. Gloſſ. v. vel aliquod. Clement. in pleriſque de electione.

([c]) Ariſtoteles lib. 3. Ethic. cap. 1.

([d]) Greg. Nyſſ. lib. 5. de homine cap. 1.

([e]) Auguſt. queſt. 24. ad cap. 15. Numerorum.

([f]) D. Thomas 1. 2. q. 6. art. 6.

([g]) Grat. §. uſq; adeo, 15. q. 1.

efficaci oratione, ac perſuaſione, adducuntur, ut ordinari conſentiant, de quibus fuſior nobis erit diſputatio.

§. I.

Primorum ſæculorum Clericos ex reverentia, & humilitate ordinationem refugiſſe.

IV. PRimumque veteris Eccleſiæ Clericos maxima ex parte Sacerdotii dignitatem ponduſque reverentes, non ſponte ſe obtuliſſe, ſed auctoritate Eccleſiæ adactos fuiſſe, ut conſentirent, Eccleſiaſticæ hiſtoriæ, & Patrum teſtimonia docent. Qua vero cura plures olim, ne ordinarentur providerint, mox variis exemplis aperiemus: id tantum hoc in loco generatim Auguſtini teſtimonio oſtendemus, (a) *tam multi*, inquit epiſtola ad Donatum *ut Epiſcopatum ſuſcipiant, tenentur inviti, perducuntur, includuntur, cuſtodiuntur*, patiuntur tanta quæ nolunt, donec eis adſit voluntas operis boni. Idipſum confirmat (b) Origenes aſſerens, eos qui optimè inter nos præſunt, invitos cogi, ſummo illo rege Deo, Verbo Deique Filio inſtante minus vero eos ſuſcipi qui dominandi ſtudio tenentur. Favet (c) Cyprianus qui tales eſſe deſcribit, qui olim ad Sacerdotium legitimè eligebantur, qualis ab ipſo depingitur S. Cornelius, qui nempe *Epiſcopatum ipſum nec poſtulavit, nec voluit, nec ut cæteri quos arrogantiæ & ſuperbiæ ſuæ timor inflat, invaſit: ſed quietus, & modeſtus, & quales eſſe conſueverunt, qui ad hunc locum divinitus eliguntur, pro pudore virginalis conſcientiæ ſuæ, & pro humilitate ingenitæ ſibi, & cuſtodiæ verecundiæ, non ut quidam, vim fecit, ut Epiſcopus fieret, ſed ipſe vim paſſus eſt, ut Epiſcopatum coactus exciperet*. Clarius verò id tradit (d) Cyrillus Alexandrinus, non quidem Eccleſiaſticam dignitatem ſanctos omnes recuſaſſe, ſed onus reveritos fuiſſe; hæc ſiquidem eſt ipſius ſententia, *ἀθρίσκω τῶν ἁγίων ἕκαστον τῆς θείας λειτουργίας δεδιότα τὸ μέγεθος*, id eſt, *reperio omnes ſanctos divini miniſterii ingentem veluti molem formidantes*.

(a) Auguſt. epiſt. 204. ad Donatum.

(b) Origen. lib. 8. contra Celſum verſus finem.

(c) Cyprianus epiſt. 52. ad Antonianum.

(d) Cyrillus Alexand. hom. 1. de feſto Paſchali.

V. In uſu erant tunc temporis illa Gregorii magni, & Leonis atque Anthemii Imperatorum aeroamata, quorum hi Armaſio Præfecto Prætorio de Antiſtite reſcribentes, (e) *tantum*, inquiunt, *ab ambitu debet eſſe ſepoſitus, ut quæratur cogendus, rogatus recedat, invitatus refugiat, ſola illi ſuffragetur neceſſitas excuſandi*; ille vero in epiſtola ad Syagrium Auguſtodunenſem Epiſcopum, & alios in hanc rem ita differit, (f) *ſicut is qui invitatus renuit, quæſitus refugit, ſacris eſt Altaribus admovendus; ſic qui ultro ambit, vel importunè ſe ingerit, eſt proculdubio repellendus: nam qui ſic nititur ad altiora conſcendere, quid agit, niſi ut creſcendo decreſcat, & aſcendendo exterius, interius ad profunda deſcendat?* Cogitabant ſancti illi viri cum (g) Chryſoſtomo Sacerdotium eſſe *βαρὺ φορτίον*, *grave onus*, *ἀγγελικῆς ἀρετῆς δεόμενον* *quod virtute Angelica opus habeat*; cum (h) Syneſio *πάντων φορτία*, *omnium onera*; cum (i) Auguſtino *ſarcinam eſſe, & periculoſum miniſterium*: cum (k) Sidonio, *oneris impoſiti maſſam*; cum (l) Petro Damiani, *onus onerum*; cum (m) Bernardo, à quo id mutuati videntur ex parte Tridentini (n) Patres, *onus Gigantinis, ut aiunt, vel ipſis quoque Angelicis humeris formidabile*, ſed pluribus mox hac de re, ubi de dignitatum Eccleſiaſticarum appetentia, ac fuga differemus.

(e) Leo & Anth. Imp. lege quemquam, C. de Epiſc. & Clericis.

(f) Greg. epiſt. 110. lib. 7. ſicut l. 9. 6.

(g) Chryſoſt. lib. 2. de Sacerdotio cap. 7. & 6. cap. 2.

(h) Syneſius epiſt. 67.

(i) Auguſtinus epiſt. 60. & 148.

(k) Sidonius lib. 6. epiſt. 1.

(l) Petrus Damia. epiſt. 20.

(m) Bernardus epiſt. 126.

(n) Conc. Trid. ſeſſ. 6. cap. 1. de reform.

Digitized by Google

VI. Adeo verò plurimos metus iſte & ſacri miniſterii reverentia viros invaſit, ut Eccleſiaſticis legibus opus fuerit, tam obediendi Epiſcopo ordinare volenti neceſſitatem ſancire, quam iis qui inviti ordinati eſſent, circa rem uxoriam, facultatem aliquam indulgere. Primum enim in Codice Græco Conciliorum Carthaginenſium cautum legimus, ([a]) ut *quicumque Clerici vel Diaconi, pro neceſſitate Eccleſiarum non obtemperaverint Epiſcopis ſuis volentibus eos ad honorem ampliorem ſua Eccleſia promovere: nec illis miniſtrent in gradu ſuo, unde ſecedere noluerint.* Ubi nota ſolos Clericos ad conſentiendum electioni de ſe ab Epiſcopo factæ hac lege comprehendi, quos quidem Eccleſiaſtica ſuſpenſionis pœna hæc lex ad Epiſcopo ſuo obediendum conſtringit; nec injuria, eos enim decet præſertim Eccleſiaſticis neceſſitatibus deſervire, & cum in Clericatu, tanquam in via ad Sacerdotium conſtituti ſint, ſi Eccleſiæ ſufficientes Sacerdotes deſint, quidni poſſint ad Sacerdotium, & Sacerdotii apicem cogi, quemadmodum eos ſuperius diximus præmiis, & honore ab Eccleſia allici? minus autem juris Eccleſiæ ea in re eſt in laicos, quos utpote differentem amplexos vitam, & diſſimilem conditionem ſecutos, durius eſſet, atque iniquius ad Sacerdotii infulas invitos promovere. De iis tamen præſertim invitis ad Diaconatus gradum promotis, ne caſtitatis lege teneantur ita providet Synodus Ancyrana, ([b]) *Diaconi quicumque ordinantur, ſi in ipſa ordinatione proteſtati ſunt, & dixerunt velle ſe conjugio copulari, quia ſic manere non poſſunt: hi ſi poſtmodum uxores duxerint, in miniſterio maneant; propterea quod eis Epiſcopus licentiam dederit*: ſecus verò ſi tacuerint: cui tamen Synodo contradicit ([c]) Aurelianenſis tertia, eos etiam qui inviti ordinati eſſent, cœlibatus lege conſtringens, ita tamen, ut qui invitus fuerit ordinatus, ſi celibatum non ſervaverit, ab officio quidem deponatur, ſed non à communione pellatur.

([a]) Canon. 34. al 31. Cod. Canonũ Concil. Carthag. ἵνα οἱ ὁποτεδήποτε κληρικοὶ καὶ διάκονοι, ἐὰν μὴ πειθαρχῶσι τοῖς ἐπισκόποις αὐτῶν ἐθελόντων αὐτοὺς πρὸς μείζονα ἀναβιβάζειν τιμὴν ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ αὐτῶν, μηδὲ ἐν ἐκείνῳ τῷ βαθμῷ διακονήσωσιν, ἐξ οὗ ἀναχωρεῖν οὐκ ἠθέλησαν. refertur hic canon ejuſque titulus can. geſta, & can. ſi quis 74. diſt.

([b]) Synod. Ancyr. c. 9. al 10. Διάκονοι, ὅσοι καθίστανται, περὶ αὐτὴν τὴν κατάστασιν εἰ ἐμαρτύραντο, καὶ ἔφασαν χρῆναι γαμῆσαι, μὴ δυνάμενοι οὕτω μένειν οὗτοι μετὰ ταῦτα γαμήσαντες, ἑκόντες, ἑκοῦσαν ἐν τῇ ὑπηρεσίᾳ, διὰ τὸ ἐπιτραπῆναι αὐτοῖς ὑπὸ τοῦ ἐπισκόπου. refertur diſt. 28. c. quicumque.

([c]) Aurel. 3. c. 8.

§. III.

Eorum qui inviti ordinati ſunt varia genera recenſentur.

VII. Tria autem diſtingui poſſunt eorum genera, qui inviti ordinati ſunt: alii enim vel ab Epiſcopis, vel à populo ſive rationibus, ſive clamoribus, ſive imperio, ſive precibus, quæ etiam parum à vi abeſſent, ſeu etiam minis, & intentato periculo inducti ſunt, ut electioni de ſe factæ & ordinationi conſentirent, quamvis graviter id ferrent propter Sacerdoti reverentiam, ſuæque (ut ſibi ipſis videbatur) ineptitudinis, & imperfectionis conſcientiam: alii verò ab Epiſcopo malevolo animo, vel ſtatuto conſilio promoti ſunt, quo nempe ab aliquo Eccleſiaſtico officio deturbarentur; alii tandem periculi metu ad Sacerdotium, vel Monachum tanquam ad aſylum confugerunt; vel à potentioribus fugere coacti ſunt, ut ad potentiam ſæcularem, ac curam, redeundi aditus ipſis intercluderetur. Prioris generis plura ſunt exempla, eaque frequentiora, ſtatim reddita Eccleſiæ pace ad ſextum uſque æræ Chriſtianæ ſæculum: ([d]) *tunc enim*, ut habet Gregorius, *laudabile fuit Epiſcopatum quærere, quando per hunc quemque dubium non erat ad ſupplicia graviora pervenire: itaque*

([d]) Greg. parte prima Paſtoral. cap. 8.

Digitized by Google

que illo tempore, quo quiſque plebis præerat, primus ad Martyrii tormenta ducebatur, minus periculosè quantum ad ſalutem animæ pertinet, Sacerdotium appetebatur, aut quærebatur. Reddita vero Eccleſię pace, ceſſantibus perſecutionum procellis, inſidiata eſt ambitio, ſublatiſque iis, quæ à tyrannis intentabantur periculis, majus à ſuperbia vitæ imminere cœpit periculum. Contra hanc ergo ambitionis ingruentem tempeſtatem ſtatim recreata à perſecutionibus Eccleſia, muniti Sancti (ᵃ) Patres, blandienteſque Sacerdotii infulas, & honoratos dignitatum apices ſubire formidarunt, qui ſanguine purpuratis Sacerdotalibus thiaris caput ſubmittere minimè verebantur: vix autem Epiſcupali ambitione, vel aſtutia ordinati ulli ſunt ad majores ordines, quo ab officiis inferioribus amoverentur, niſi jam divitiarum pondere incurvata Eccleſiæ majeſtate, & commiſſa Diaconis pecuniarum adminiſtratione, cui magis Epiſcopi quidam, quam animarum regimini inhiare videbantur. Denique eodem ferè tempore, trahentibus jam ad ſe principibus Eccleſiaſticas electiones, & Clericalis vitæ relaxata ſeveritate, imminotaque aliquantulum ſaltem in diviniſſimos iſtos ordines reverentia, uſitatius eſſe cœpit, ut ij, quos à ſæculari adminiſtratione, & imperio removeri placeret, in ordinem Clericalem, vel Monachalem redigerentur.

(a) Vide Greg. Naz. orat. 28. longè poſt medium.

§. IV.

Exempla eorum qui ex reverentia ordinari renuerunt.

VIII. Porrò multa ſunt eaque illuſtria eorum exempla, qui ſuæ tenuitatis, ut ſibi ipſis videbantur, conſcii, & Sacerdotii

A pondus ac majeſtatem reveriti, aliquandiu ordinationi reſtiterunt, donec tandem poſtulantium importunitati, vel violentiæ cederent. Ex tanta verò multitudine ea tantum ſeligimus, quæ nobis inſigniora videbuntur. Quid enim referam eam fuiſſe ſancto (ᵇ) Marco Evangeliſtæ, & (ᶜ) Ammonio Monacho vim factam ad Sacerdotium ſubeundum ut hic quo Sacerdotium devitaret, ſibi aures præſciderit, & in-
B ſtante nihilominus populo, linguam quoque ſibi exciſurum minatus ſit; ille vero pollicem amputarit? Quid fuga ſibi conſulentes (ᵈ) Cyprianum, (ᵉ) Athanaſium, (ᶠ) Martinum, (ᵍ) Gregorium Naziazenum, alterum (ʰ) Gregorium inter Summos Pontifices hujus nominis primum, (ⁱ) Chryſoſtomum, (ᵏ) Fulgentium, & alios, qui è fuga, latebris, Monaſterio, ſepulchralibus latibulis,
C & ſylvarum ſpeluncis revocati Epiſcopatum tandem ſuſcipere, inſtante multitudine, coacti ſunt? Quid memorem Nicolaum (ˡ) Myrenſem Epiſcopum, & Alexandrinum (ᵐ) Cappadocem Epiſcoporum imperio detentos, coactoſque Epiſcopatum ſuſcipere, Anatolium, (ⁿ) à Laodicenſi Eccleſia eandem vim paſſum, (ᵒ) Euſtathium ab Antiochena, (ᵖ) Antiochum ad Simoſatenſem, (ᑫ) Dioſcorum à fratri-
D bus longis unum à Theophilo Alexandrino, (ʳ) Jacobum Niſibenſem, Helladium, Abrahamum, & alios pios Monachos, ſimiliter conſecrationem ſuſcipere compulſos, & Antiochenum illuſtrem virum ab Epiſcoporum Synodo genua flectere coactum, ut in locum Euſebii Samoſatheni avunculi conſecraretur? Quid (ˢ) Nilammonem cum ad Sacerdotium poſtularetur in has anguſtias redactum, ut mortem expete-

(b) De Marco teſtis Hier. in prolog. ſuper Marcum Gloſ. ord. in princ. Evang. Marci D. Thom q. 88. art. 2. ad 3. & alii.
(c) De Ammonio Socrates lib. 4. cap. 18. Sozom. lib. 5. cap. 30. Bleſenſis epiſt. 13. & 15.
(d) De Cypr. teſtis Pontius in ejus vita.
(e) De Athan. Sozom. lib. 2. cap. 16.
(f) De Martino Sulpitius in ejus vita.
(g) De Naz. ipſe orat. prima apologet. 7. & 27. itemque ejus vita operib. ejus præfixa.
(h) De Greg. 1. Joann. Diac. in ejus vita.
(i) De Chryſoſt. ipſe Chryſoſt. lib. 1. de Sacerd. cap. 3. lib. 6. cap. 12. & ſs in libris ſæpius. Metaphr. in ejus vita apud Sur. 27. Jan.
(k) De Fulgent. in ejus vita c. 25. apud. Sur. 27. Feb.
(l) De Nicol. Metaph. in ejus vita.
(m) De Alexandro Euſeb. lib. 5. hiſt. cap. 9.
(n) De Anatolio idem lib. 7. cap. 29. & Niceph. lib. 6. cap. 36.
(o) De Euſtatio Theodoret. lib. 1. cap. 7. & tripart. ta lib. 2. cap. 5.
(p) De Antiocho Theodoret. lib. 4. cap. 24.
(q) De Dioſcoro tripart. lib. 10. cap. 29.
(r) De Jacobo lib. 6. cap. 19. Ambroſ. ipſe lib. 4 Niſibeni, Helladio, Abrahamo, & alius Palladius in Lauſiacis, & Bleſens epiſt. 123.
(s) De Nilammone Sozom. Trip. lib. 10. cap. 11. Niceph. lib. 13. cap. 27.

peteret, quæ ipſi poſtero die contingit, in quem ordinationem diſtulerat? Quid (a) Ephrem Syrum ſimulatione inſaniæ Sacerdotis infulas evadentem, (b) Ambroſium impuri, & crudelis exiſtimationem quærentem, (c) Syneſium incontinentem ſe & infidelem apertè profitentem, ut populorum eos ad Epiſcopalem dignitatem rapientium impetus, ſed fruſtra, effugerent? Quid (d) Leontinm virum nobilitate & divitiis potentem, quem relicta uxore ſua Placidina ex Imperatorio ſtemmate populus ad Burdegalenſem cathedram incaſſum renitentem evexit? (e) Sidonium, qui vivente adhuc uxore Pampianilla Aviti Imperatoris filia, Arvernorum Eccleſiæ invitus præfectus eſt? (f) Maximum, quem Tholoſanæ Eccleſiæ Palatinum renitentemque alligavit civicus amor? (g) Auguſtinum ubertim flentem, dum Presbyter conſecraretur, populi tamen poſtulationi, & Sacerdotis imperio parere coactum?

(a) De Ephrem. Sozom. lib. 3. cap. 15. & Niceph. lib. 9. cap. 16.
(b) De lib. 3. epiſt. 25. & Paulinus in ejus vita.
(c) De Syneſio ipſe epiſt. 11. 47. 57. 96. & 105.
(d) De Leontio Greg. Tur. hiſt. Franc. cap. 26.
(e) De Sidon. ipſe lib. 5. epiſt. 3. & 9. epiſt. 3. & alibi.
(f) De Maximo Sidon. lib. 4. epiſt. 24.
(g) De Auguſt. Poſſid. in ejus vita cap. 4.

IX. Verùm iis omnibus omiſſis, SS. Pauliniani Hieronymi fratris, Paulini Nolani, Piniani Melaniæ junioris viri; & Germani Antiſſiodorenſis exempla duntaxat exhibemus, ut impreſſionis populi, & vis ab Epiſcopis ordinandis illatæ, expreſſam quandam imaginem habeamus. Pauliniani ordinationem ita nobis deſcribit Epiphanius ejus conſecrator; (h) *Cum igitur celebraretur collecta in Eccleſia villæ, quæ eſt juxta Monaſterium noſtrum, ignorantem eum, & nullam penitus habentem ſuſpicionem, per multos Diaconos apprehendi juſſimus, & teneri os ejus: ne fortè liberari ſe cupiens, adjuraret nos per nomen Chriſti: & primum Diaconum ordinavimus, proponentes ei timorem Dei, & compellentes ut miniſtraret, valde*

(h) Epiphanius epiſt. ad Joan. Hieroſolymit. inter epiſt. Hieronymi 60.

A *quippe obnitebatur, indignum ſe eſſe conteſtans: vix ergo compulimus eum, & perſuadere potuimus teſtimoniis Scripturarum, & propoſitione mandatorum Dei, & cum miniſtraret in ſanctis ſacrificiis, rurſus eum ingenti difficultate, tento ore ejus, ordinavimus Presbyterum, & iiſdem verbis quibus ante ſuaſeramus, impulimus, ut ſederet in ordine Presbyterii*. De ſé autem ordinato loquitur (i) Paulinus variis Epiſtolis, & quidem
B epiſtola ad Alipium, quæ inter D. Auguſtini epiſtolas annumeratur, de ſua ordinatione ita diſſerit, *nam ego etſi à Delphino Burdegalæ baptizatus, à Lampio apud Barcinonam in Hiſpania per vim inflammatæ ſubito plebis ſacratus ſim, tamen Ambroſii ſemper & dilectione ad fidem nutritus ſum, & nunc in Sacerdotii ordine confoveor*: quæ eadem ſibi accidiſſe, quamvis Thea-
C raſiæ nobiliſſimæ fœminæ (ut tum ex ipſius, tum (k) Auguſtini ad ipſum epiſtolis (l) aliorumque (m) teſtimoniis conſtat) conjugio copulatus foret, teſtatur ipſe epiſtola (n) ad Severum ubi ſe *die Domini, quo naſci carne dignatus eſt, repentina vi multitudine correptum, & Presbyteratu initiatum invitum, ea tamen conditione in Barcinonenſi Eccleſia conſecrari adductum, ut ipſi Eccleſiæ non alligaretur, in*
D *Sacerdotium tantum Domini, non etiam in locum Eccleſiæ dedicatum*, quod & alibi confirmat, ubi ſe (o) *multitudine ſtrangulante* compulſum ordinationem ſubiiſſe teſtatur.

(i) Paulin. ep. ad Alip. inter epiſt. Auguſt. 35. inter epiſt. ipſius Paulini 41.
(k) Aug. epiſt. 39. ad Paul.
(l) Ambr. epiſt. 36. lib. 6. ad Sabin.
(m) Greg. Turon. de glor. confeſſ. cap. 107. & alii.
(n) Pauli epiſt. 6. ad Sever.
(o) Idem epiſt. 23.

X. De Piniani poſtulatione ad Sacerdotium fusè agit Auguſtinus (p) epiſtola ad Albinam ejus ſocrum, Melaniæ ſcilicet junioris matrem, cui Pinianus conjugio ſociatus erat, ex cujus epiſtola ea brevius exſcribemus, quæ populi irruen-

(p) Auguſt. epiſt. 225.

ruentis impetum in ordinationibus fieri ſolitum oculis legentium apprimè exhibeant: *ſancto fratri noſtro*, inquit, ea epiſtola Auguſtinus, *nullus ab Hipponenſibus metus mortis ingeſtus eſt, etiamſi forte ipſe tale aliquid metuit: nam & nos metuebamus, ne ab aliquibus perditis, qui ſæpe multitudinis occulta conſpiratione commiſcentur, in violentam prorumperetur audaciam, occaſione ſeditionis inventa. Ego autem poſt primos eorum clamores cum eis dixiſſem de illo invito non ordinando, qua jam promiſſione detinerer, atque adjeciſſem, quod ſi mea fide violatà illum haberent Presbyterum, me Epiſcopum non haberent: tum illi aliquantulum inopinata mea reſponſione cunctati, atque turbati, velut flamma vento paululum preſſa, deinde cœperunt multò ardentius excitari, exiſtimantes fieri poſſe, ut vel mihi extorqueretur illud non obſervare promiſſum, vel me tenente promiſſi fidem, ab alio Epiſcopo ordinaretur: docebam ego, quibus poteram, qui ad nos in abſidem honoratiores & graviores aſcenderant, nec a promiſſi fide me poſſe dimoveri, nec ab alio Epiſcopo in Eccleſia mihi tradita, niſi me interrogato, ac permittente, poſſe ordinari. Adducebam etiam nihil eos velle, ſi ordinaretur invitus, niſi ut ordinatus, abſcederet. Illi hoc poſſe fieri non credebant, multitudo vero pro gradibus conſtituta, horrendo, ac perſeverantiſſimo clamorum fremitu in eadem voluntate perſiſtens, incertos animi conſiliique faciebat. Tunc illa in fratrem meum indigna clamabant; tunc à nobis graviora timebantur.* His tamen ſe minimè adductum ſubdit, ut ei ordinationem ſuaderet, de abſentia ſe cogitaſſe, minimè tamen

A men diſcedere ſibi tutum fuiſſe viſum, ne ſi cum Alipio diſcederet (qui ſcilicet cum Piniano venerat, eumque à conſenſu præſtando remorari credebatur) quiſquam in eum manum mittere auderet, ſi ſine eo, furenti eum populo tradidiſſe videretur, cætera prout fuſius ibidem ſubjungit, ſic ſe habent: Pinianus ad Auguſtinum mittit, qui doceret velle ſe jurare coram populo ex Africa continuo diſceſſurum, ſi in-

B vitus ordinaretur, colloquium Auguſtini expetit: accedit ad eum Auguſtinus, colloquitur: juramentum iſtud populi animos irritaturum metuit; populo tamen proponit: quod ea conditione ratum habetur, dummodo Pinianus adjiciat, *ut ſi quando illi ad ſuſcipiendum Clericatum conſentire placuiſſet, nonniſi in ipſa Hipponenſi Eccleſia conſentiret*, placet additio Piniano, mox diſplicet, niſi adjunctis tum ab ipſo,

C tum à Melania exceptionibus, quæ populo pér Diaconum propoſitæ rejiciuntur: conditionem itaque abſolutè recipit, coram populo reſponſum eſt, Deo gratias: cum verò jam ad ſubſcriptionem veniretur, reſiſtit Melania: poſtero die Pinianus cum Melania recedit, populi murmur ſecutum: calumniantur aliqui populum Hipponenſem hanc ordinationem urſiſſe turpiſſimo appetitu pecuniæ, quod locu-

D pletiſſimus eſſet Pinianus, calumniam refellit Auguſtinus, ipſumq; Pinianum ſuo juramento conſtringi fusè confirmat. Quomodo verò par iſtud ſanctorum conjugum Hieſolymam peregrinationis cauſa adierit, ibique ſeorſum Pinianus, & Melania vitam Monaſticam ſectati ſint, declarant (a) acta ſanctæ Melaniæ junioris fide digniſſima ex Simeone Metaphraſte collecta.

(a) Acta S. Melaniæ habentur apud Sur. 31. Decemb.

XI.

XI. Hæc eſt violentiæ plebis impreſſionis accurata deſcriptio, ex qua diſcimus, 1. clamoribus & minis populum aliquorum ordinationes urgere nonnunquam ſolitum 2. vitæ interdum periculum intentaſſe, ſeu minitatum fuiſſe: 3. his tumultibus popularibus perditos quoſdam ſeſe immiſcuiſſe, qui occaſione ſeditionis ad aliorum damna abuterentur: 4. adeo frequentes hos fuiſſe tumultus, ut Pinianus Hipponem adire non auderet, niſi fide ab Auguſtino accepta, quod per vim non ordinaretur: adeo violentos, ut ab Auguſtino ſummæ auctoritatis apud ſuos Epiſcopo compeſci hæc ſeditio non potuerit. 5. in hiſce tumultibus, ultrò citroque populi petitiones, aliorumque reſponſa ſignificata, idque ordinariè per Diaconum: 6. cum uxorati ad ordinationem peterentur, uxorum conſenſum expetitum fuiſſe: 7. Plebem nonnunquam appetitu pecuniæ locupletes viros in Sacerdotes elegiſſe: licet enim hanc calumniam ab Hipponenſi plebe Auguſtinus propulſet, eam tamen apud Alipium, Pinianum, Melaniam opinionem reſediſſe docet, nec abnuit, quin hæc aliquando aliquorum ad Sacerdotium petendorum occaſio foret: 8. ſignum tumultus compoſiti, & unanimis omnium conſenſionis fuiſſe, cum a populo & aliis poſt pactorum recitationem, *Deo gratias* una voce reſponderetur. 9. ſubſcriptionibus tamen pacta firmari poſtea ſolita. 10. quæ in iis tumultibus promiſſione, vel juramento ſancirentur, ea inviolabiliter Auguſtinum credidiſſe ſervanda.

XII. Huic violentæ ab imprudenti plebe petitioni ad Sacerdotium, aliquam non minus forte mirandam à ſanctiſſimo Epiſcopo, divino, ut ibi refertur, inſtinctu,

A impoſitam ordinationis recipiendæ neceſſitatem refert Conſtantius Preſbyter pietate & doctrina clariſſimus, ideoque fide digniſſimus, in vita ſancti Germani Antiſſiodorenſis ad ſanctum Patientem Lugdunenſem, & Cenſurium Antiſſiodorenſem Epiſcopos, eorumque juſſu conſcripta: Ibi enim refert, quomodo ſanctum Germanum, cum uxoratus eſſet, Provinciæ præfecturæ totus addictus nec ingenii ſatis

B docilis, atque tractabilis videretur, quippe qui ſancto ſuo Epiſcopo Amatori mortem minatus fuiſſet, ad Tonſuram tamen, & poſtea ad Epiſcopatum invitus tractus ſit; vim autem, qua adactus eſt Tonſuram accipere ita explicat, (d) *Subeunte autem illo Eccleſiam, cum & populus ingredi voluiſſet, ita eum allocutus eſt dicens, exonerate filii chariſſimi, jaculis manus, & arma ab humeris veſtris rejicite, &*

C *ſic domum Dei ingredimini, quoniam hæc domus eſt orationis, non Martis ſtatio petulantis, illi vero hæc audientes, dicto citius, quidquid chalybis geſtabant, forinſecus poſuerunt: Tunc beatus Amator videns Germanum illuſtriſſimum nihil oneris truculenti portantem, præcepit Oſtiariis Eccleſiæ fores ut clauſtris arctarent, ipſe verò glomerata ſecum turba Clericorum, atque nobilium, injiciens manus*

D *Germanum apprehendit, & invocato nomine Domini cæſariem ejus capiti detrahens, habitu religionis, rejectis ſæcularibus ornamentis, cum promotionis honore induit*: eique electionem ad Pontificatum prædixit, de qua paulo poſt ita differit: *Clerici omnes, cunctaque nobilitas, plebs urbana, vel ruſtica in unam convenere ſententiam: Germanum Epiſcopum una omnium vox poſtulat: bellum civile indicitur*

(d) Conſtantius in vita S. Germ. Antiſſ. cap. 4. apud Sur. 1. Julii.

tur poteſtati, cujus ſubjectio facilis fuit, cum etiam ab his quos pro ſe paraverat, vinceretur. Suſcepit Sacerdotium invitus, coactus, addictus; ſed repente mutatus ex conjuge mutatur, ſubſtantia diſpenſatur in pauperes, paupertas ambitur. In quo hæc mirare, divinum ſancti Amatoris conſilium: reverentiam populorum erga Epiſcopum, ut ei parerent, & in Germano invito ordinando adjutores ipſi eſſent, qui & Provinciæ ducatu reverendus eſſet, & anteactæ vitæ ſtudiis minimè aptus videretur; vim illatam magiſtratui civili, ut Eccleſiaſticus fieret: divini Sacerdotii efficaciam, ut hominem mutaret, ejuſque conditionem, ut rei uxoriæ, etiam iis qui inviti ordinati eſſent, facultatem adimeret.

§. V.

Exempla eorum qui invidia, vel fraude Epiſcoporum inviti ordinati ſunt.

XIII. SEcundi verò generis, eorum nempe qui invidia vel æmulatione Epiſcoporum ad ſuperiorem ordinem promovebantur inviti, ſpecie quidem honoris, ſed occaſione minuendæ eorum poteſtatis, vel dignitatis, exemplum unicum ſufficiet, Honorii Archidiaconi Salonitani, quem à ſuo Epiſcopo ad Sacerdotium invitum promotum graviter ſe ferre ſignificavit ſanctus Gregorius ([a]) variis ad Epiſcopum Honoratum, Natalem Epiſcopum, Dalmatiæ univerſos præſules, & Antonium Subdiaconum epiſtolis: totam vero hiſtoriam his verbis perſtringit epiſtola iſta poſteriori Antonio Subdiacono cui negotii iſtius ventilandi munus commiſit, quibus ſimilia habet aliis ci-

([a]) Gregor. lib. 2. epiſt. 10. ad Honorat. & 20. ad Natalem lib. 2. indict. 10. ep. 14. ad Natalem, 15. ad univerſos Epiſcopos Dalmat. 16. ad Anton. Subdiacon.

A tatis epiſtolis, ([b]) *Honoratus inquit, Archidiaconus Eccleſiæ Salonitanæ, à ſanctæ memoriæ deceſſore meo, miſſa ſupplicatione propoſuerat, ut ab Antiſtite ſuo invitus provehi ad fortioris gradus ordinem contra morem nullatenus cogeretur; hoc enim fieri ſibi non provehendi gratia, ſed cauſa ingratitudinis perhibebat; pro qua re tunc jam ſanctæ memoriæ deceſſor noſter ſcriptis ſuis Natali fratri Coepiſco-*
B *poque noſtro interdixerat, ne prædictum Honoratum Archidiaconum invitum proveheret, neve dolorem conceptæ ingratitudinis diutius in corde retineret: cumque & à nobis hæc eidem ſummopere fuerint interdicta, non ſolum mandata Dei negligens, ſed & ſcripta noſtra contemnens, præfatum Archidiaconum quaſi ad fortiorem honorem provehens, conatus eſt arte callida degradare; unde actum eſt, ut eo*
C *de Archidiaconatus loco ſummoto alium adſciſceret, qui ejus obtemperare moribus potuiſſet. Quem Honoratum Archidiaconum arbitramur Antiſtiti ſuo aliunde diſplicere non potuiſſe, niſi quod eum vaſa ſacra ſuis dare parentibus prohibebat.* Hanc porrò cauſam ut ſubtili indagatione, id eſt exactè, atque accurate diſcutiat, eidem Antonio mandat, data poteſtate, ut renitentem Epiſcopum pallii hono-
D re, vel etiam Communione ſacræ participationis mulctet, eumque, qui in Honorati locum Archidiaconus promoveri conſenſerat, deponat, Honoratum verò reſtituat. Hujus vero jurgii ſemina propter divitiarum Eccleſiæ adminiſtrationem emergebant: cum enim Presbyteris Sacramentorum, Diaconis Eccleſię facultatum relicta fuiſſet adminiſtratio, quemadmodum ab Epiſcopis Eccleſiæ utilitati conſulentibus, in-

([b]) Idem epiſt. 16. cit. lib. 2. refertur diſt. 74. c. Honoratus.

duſtrii Diaconi (quod de Joanne in Cabilonenſem electo teſtatur ([a]) Sidonius) *in eo ſeu gradu , ſeu miniſterio multum retenti propter induſtriam diu dignitate non poterant augeri , ne poteſtate poſſent abſolvi* , quam ad adminiſtrandas Eccleſiæ facultates habebant: contra verò Epiſcopis privatis rebus augendis , vel diſſipandis publicis incumbentibus, odioſa erat eorum ſedulitas, induſtria, fides, ideoque de iis ad Sacerdotium provehendis B cogitabant , ne eos ſibi amplius imminentes, vel reprehenſores avaritiæ, aut prodigalitatis ſuæ experirentur: è contra vero Archidiaconi iſti quibus adminiſtratio facultatum Eccleſiæ majori erat honori , quam diſpenſatio Sacramentorum , callida ſe arte degradari querebantur: cum ad fortiorem honorem provehi viderentur . Huc etiam referre poteris aliquos nonnunquam ab Epiſcopis Presbyteratu auctos, C ne ad altiorem dignitatem in Diaconatu conſtituti aſſurgerent: refert ver gr. Eulogius ([b]) Alexandrinus apud Photium , Novatum Archidiaconum à Cornelio Summo Pontifice inter Presbyteros relegatum , ne Epiſcopus fieret , quod eum res novaturum provideret: cui tamen relationi, ne vera ſit, plurima, non hoc tempore diſcutienda, videntur obſtare.

(a) Sidon. lib.4. epiſt.25.

Greg. epiſt. 14. Natali lib. 2. indict.10.

(b) Eulogius Alexand. in Biblioth. Photii.

§ VI.

Exempla eorum qui in Clerum , vel Monaſterium detruſi ſunt , vel ſibi metuentes confugerunt .

XIV. Quod pariter non ſolum ad vitam Monaſticam, ſed etiam ad Clericalem amplectendam , metus ſive ad id conſulto incuſſus , ſive A aliunde arreptus complures adegerit , vel certè ipſis perſuaſerit , pluribus exemplis docemus . Primoque occurrunt ([c]) Gallus, & Julianus Apoſtata fratres, qui Conſtantino adnitente , quo ipſis imperii ſpem adimeret ipſi vero annuentes, ut affectati principatus ſuſpicionem excluderent, ſacris literis, ab artis dicendi magiſtris, & à ſanctarum literarum Doctoribus ita inſtituti ſunt, ut in numerum Clericorum B adſcriberentur, & libros Eccleſiaſticos ac divinos populo perlegerent . Occurrit ([d]) & Antiochus Patritius ex Eunucho, cujus clara memoria ([e]) exſtat in collectione Codicis Theodoſiani, qui delatus poſtea ad Theodoſium Imperatorem, redactus in ordinem inter Clericos profeſſus eſt, Occurrit & ([f]) Leonis Iſaurici nepos, qui à patre Zenone , ut ſuo nomine imperaret, ad necem quæſitus, dicitur a qui- C buſdam à matre alium in ejus locum ſubſtituente ſervatus , & occultè poſtea ordinatus ad tempora uſque Juſtiniani in Clericatu vixiſſe . Occurrit ([g]) & Cyrus , qui cum in invidiam Theodoſii ſecundi incurriſſet, cum Ethnicus antea fuiſſet, ad Eccleſiam confugiens Preſbyterio initiatus eſt, ac Smyrnæorum poſtea Epiſcopus factus , ut pluribus de eo narrat Nicephorus. Occurrit & Avitus Imperator, qui D (ſi ſancto Gregorio ([h]) Turonenſi adhibenda fides eſt , Evagrio , ([i]) & Nicephoro ([k]) aliter ejus exitum narrantibus) *cum Romanum ambiviſſet*, addere poſſumus, cum etiam obtinuiſſet *Imperium , luxurioſè agere volens , à Senatoribus ejectus , apud Placentiam urbem Epiſcopus ordinatur* . Occurrit & ([l]) Theodoſius Heraclii filius , Conſtantis Imperatoris frater, a quo ob quandam offenſam Diaconus con-

(c) Nazianz. orat. 1. in Julian. Sozomenus lib.5. hiſt.cap.2. & alii.

(d) Suidas in Antiocho.

(e) Novell.lib.1. de Cod. Theod. auctorib. tit.2.

(f) Ado Vienn. in Chronico. Marianus Scotus in Chronico. Rodericus Sanctius hiſt. Hiſpanicæ parte 2. c.10.

(g) Nicephor. lib.4. cap.46. Vide etiam Suidam in Cyro, & Metaphraſt. ac Surium in vita Danielis Stylitæ 12. Decemb.

(h) Greg. Turo lib.2.hiſtor.Franc. cap.11.

(i) Evagrius lib. 2. cap 7.

(k) Nicephor.lib. 15. cap.11.

(l) Theophan. & Cedrenus in Conſtante.

conſecrari juſſus eſt, in quo ordine cum aliquo tempore miniſtraſſet, occiſus in habitu Diaconi cum fratri ſe crebro exhiberet, horrorem ſæpius & pavorem injecit. Occurrit & Chararicus (a) Princeps Francus, qui cum Clodovæo Francorum Regi invictiſſimo contra Siagrium pugnanti auxilio eſſe deberet, & maxima perfidia ſe certamini ſubſtraxiſſet, ut ſpectator fieret, Presbyter creari à Clodovæo juſſus eſt, & filius ejus Diaconus ordinari. Occurrit & (b) Maclianus ex familia Comitum minoris Britanniæ, qui cum mortuum ſe ſimulaſſet, ut fratris ad necem eum inquirentis diligentiam eluderet, tum tonſuratus, & Epiſcopus factus eſt, ſed mortuo fratre cum apoſtataſſet excommunicatus eſt.

XV. Nec omittendus (c) S. Clodoaldus filius Clodomiri Francorum Regis, qui fratribus ſuis à Regibus patruis interfectis, quo imminentem ſibi cædem effugeret, curaſſe ſe Clericum attonderi dicitur, & poſtea Presbyter Eccleſiæ Pariſienſis factus, vitæ ſanctitatis, & miraculorum gloria clarus effloruit. Similiter (d) Merovæus Chilperici Francorum Regis filius, Chlotarii nepos, ob inceſtum connubium Brunichildis, à patre tonſurari juſſus eſt, poſteaque Presbyter factus, relegatus in Monaſterium, & inde fugiens mori tandem compulſus eſt. Theodobertus (e) vero Francorum Rex victus à Theodorico fratre, ſuorumque proditione captus, ductuſque ad Brunichildem aviam, quæ Theodorico favebat, ejuſdem ſuaſu Clericus factus eſt, poſtea tamen occidi juſſus. Joannes (f) quoque Patritius Cappadox, qui primarium locum apud Juſtinianum obtinuerat, & prætorii Præfectura functus, ac Conſu-

(a) Aimoinus de geſtis Francorum lib. 1. cap. 25. & Greg. Turon. lib. 2. hiſt. cap. 41.

(b) Idem lib. 4. hiſt. cap. 4.

(c) Greg. Turon. lib. 3. hiſt. Franc. cap. 6. Sigebertus ad annum 521. & Breviarium Pariſienſ. in ejus feſto 7. Septemb.

(d) Greg. Tur. lib. 5. hiſtor. Franc. fusè.

(e) Jonas ſui temporis ſcriptor in rebus geſtis S. Columbani.

(f) Procop. lib. 1. de bello Perſico.

A lis ordinarii dignitate ornatus fuerat, ob ſuſpicionem regni attentati, in cujus ſpem ex falſa cujuſdam prædictione deveniſſe credebatur, cum magiſtratu exutus, bonis ſpoliatus, Ciziccum in exilium miſſus fuiſſet, tandem, ut ſuæ vitæ conſuleret, Sacerdotium ad ſui præſidium aſſumpſit. Priſcus (g) pariter Phocæ gener, Cappadociæ ab Heraclio præfectus, cum nova moliri comperiretur, ex Senatus
B ſententia Clericus factus eſt, in exilium pulſus. Sic etiam Ebroinum (h) majorem Regiæ Francorum domus, quod Theodorico faviſſet, ac Clotario necnon & ipſum Theodoricum Francorum Regem, Clotarii tertii filium, in Luxovienſi Cœnobio Monachos profiteri coëgit Childericus; quam poſtea injuriam, Childerico mortuo, Ebroinus in Childerici amicos, & conſiliarios ſeveriſſimè ultus eſt. Sic (i)
C Childericus ex proſapia Merovingiorum Francorum Rex ultimus, à Pipino Caroli Martelli filio regno ſpoliatus, monaſticam vitam amplecti coactus. Sic (k) Leuvigildus Gothorum Rex in Hiſpania Audicam Suevorum tyrannum, qui & ipſe Euburicum Ariamiri filium, ac in regno prædeceſſorem in Monaſterium incluſerat, ſimilia pati coëgit, quæ fecerat, dum eum attonderi præcipit abdicata purpura,
D & relicto regiæ majeſtatis ſceptro. Sic (l) Tolganem Regem Hiſpaniæ propter pueritiæ levitatem ad Eccleſiaſticos ordines redactum refert Sigebertus in Chronico, cui tamen fidem non videtur adhibere Joannes Vaſæus. Sic (m) Taxilo majeſtatis in Carolum magnum reus, in Monachum cum filio attonſus eſt. Sic Conradus & Rudolphus Judith Imperatricis Ludovici pii Imperatoris conjugis fratres attonſi in

(g) Auctor appendicis ad Greg. Turon. Acta S. Philiberti Abbatis & alii hiſtorici paſſim.

(h) Auctores omnes Franc.

(i) Iſidorus in Chron. Goth.

(k) Sigeb. ad ann. 584. Io. Vaſ. ad ann. 641.

(l) Aldericus Benedictinus in ann. Franc. ad annum 788. Sigebertus in chron. & alii paſſim.

(m) Theganus in geſtis Ludovici pii

Mona-

Monaſterium mittuntur, à filiis Lodovici necnon Jeſſe Ambianenſi, & aliis Antiſtitibus cum eis conſpirantibus. Plura ejuſmodi alia ſunt exempla præſertim eorum qui in pœnam alicujus delicti in Monaſterium detrudebantur, quod antiquitus uſitatiſſimum erat, ut patet ex Conciliis Agathenſi (a) Epaunenſi, (b) Toletano (c) quarto, 6. (d) & 8. (e) Antiſſiodorenſi, (f) & aliis paſſim; itemque ex Gregorii (g) magni, Stephani, (h) Zachariæ, (i) Alexandri (k) tertii, Innocentii (l) tertii, & Gregorii (m) noni reſponſis, quorum auctoritate patet Eccleſiam probaſſe aliquando, ut in Monaſterium inviti nonnunquam rejicerentur, cum nullo aut Conciliorum, aut SS. Pontificum, vel Patrum Decreto, vel teſtimonio abuſus ille probatus fuerit, ut inviti ad Clerum, pœnitentiæ cauſa, vel aſyli confugerent: qua de re fuſius infrà.

(a) Agath. cap. 50.
(b) Epaun. c. 22.
(c) Tolet. 4. c. 31. & 44.
(d) Tolet. can. 7.
(e) Octavum c. 3. & 7.
(f) Antiſiod. c. 16.
(g) Greg. 1. lib. 2. indict. 11. epiſt. 37. & lib. 2. epiſt. 42. Petro Subd. & lib. 11. ep. 50. Joanni Defenſori.
(h) Stephanus 5. Haſtulpho 33. q. 2. c. admonere.
(i) Zacharias ad Boniſac. epiſt. 11.
(k) Alexand. 3. cap. Clerici, de exceſſibus prælat.
(l) Innocent. 3. cap. inter, de purgatione canonica, & cap. ut famæ, de ſententia excomm.
(m) Greg. 9. cap. gaudemus, de converſione conjugatorum.

§. VII.

An qui Sacerdotium refugiunt ex humilitate, compelli poſſint ordinari.

XVI. Porrò de tribus iſtis generibus invitorum, ut ea palam enuntiem, quæ ſentio, in priori maximè ſiſtendum exiſtimo, circa quod nempe gravior difficultas verſatur, utrum qui Sacerdotio dignus judicatus fuerit, ſi Sacerdotium ex humilitate refugiat, invitus ad ipſum trahi poſſit. Hinc enim, quod ad Sacerdotium ſuſcipiendum cogi queat, tum Gregorii (n) magni, & Leonis (o) atque Anthemii Imperatorum decreta ſupra citata quibus invitorum ordinatio præ cæteris probatur, id ſuadent: tum Concilii (p) Car-

A thaginenſis conceſſio, qua poteſtas datur Epiſcopis ut renitentes etiam Clericos, ad altiores Eccleſiaſticos gradus promoveant: tum etiam id ſuadetur, ex eo quod Canonibus Eccleſiaſticis contra Clericos promoveri nolentes variæ pœnæ ſtatutæ ſint: quas proinde in arbitrio eſt Epiſcoporum, ut eas, ſi ita placeat, renovent, & ſic ad ordinationem aliquem cogant: tum quia Auguſtinus (q) id ipſum oſtendit, Do-

B natum enim, cum eſſet captus a Chriſtianis, & ad ſchiſma ejurandum cogeretur, objicientem, quod nemo ad bonum cogi debeat, ex eo refellit, quod ad Epiſcopatus multi cogerentur, idque laudabile & honeſtum haberetur: hæc ſunt Auguſtini verba, *Sed neque hoc putas fieri tibi debuiſſe, quia neminem exiſtimas cogendum eſſe ad bonum. Attende quid dixerit Apoſtolus. qui Epiſcopatum deſiderat,*

C *bonum opus deſiderat & tamen tam multi, ut Epiſcopatum ſuſcipiant, tenentur, inviti perducuntur, includuntur, cuſtodiuntur, patiuntur quæ nolunt, donec adſit eis voluntas ſuſcipiendi operis boni: Quanto magis vos ab errore pernicioſo, in quo vobis inimici eſtis, trahendi eſtis, & perducendi ad veritatem, &c.* Item objicienti eidem Donato liberi arbitrii poteſtatem, eandem ad Epiſcopatus ſuſceptionem uſitatam coa-

D ctionem opponit hoc modo, *Dicis Deum dediſſe liberum arbitrium, ideo non debere cogi hominem, nec ad bonum? quare ergo illi, de quibus ſupra dixi, coguntur ad bonum? Attende ergo, quod conſiderare non vis: ideo voluntas bona miſericorditer impenditur, ut mala voluntas hominis dirigatur; nam quis neſciat, nec damnari hominem niſi merito malæ voluntatis, nec liberari niſi bonam habuerit voluntatem?*

(n) Greg. epiſt. 110. lib. 7.
(o) Leo & Anth. l. quemquam, C. de Epiſco. & Cler.
(p) Cartag. Grec. coll. c. 13. c. ſi qui, c. placuit, c. conſulat, diſt. 74.
(q) Auguſtinus epiſt. 204. Donato epiſ. ſchiſm. habetur 23. q. 4. c. diſpiicet.

tatem? non tamen ideo qui diliguntur, malæ ſuæ voluntati impune & crudeliter permittendi ſunt: ſed ubi poteſtas datur, & a malo prohibendi, & ad bonum cogendi. Hoc autem pluribus ex ſacra Scriptura petitis exemplis, & auctoritatibus probat licere, nempe liberum arbitrium ad bonum caſtigatione inflicta movere, nec ſuæ ſemper relinquendum eſſe poteſtati. Ex quo & objectio, quæ contra coactionem bonorum ad Sacerdotium amplectendum fieri licitam proponi ſolet, refellitur, contraria ſententia confirmatur. Etenim ſi non obſtante arbitrii noſtri libertate licet aliquos ad bonum impellere, & à malo avertere: annon ad Epiſcopatum, qui bonum opus eſt, probatos cogere licebit, maximè cum ij, ut poſtea dicetur, abſque crimine ſuam operam Eccleſiæ utilem denegare non poſſint, impactumque Sacerdotium refugere nequeant?

XVII. E contrario vero, quod ad Sacerdotium nemo invitus trahi poſſit, pluribus demonſtrari poteſt: Primo enim legibus (a) civilibus vetitum videtur, ne invitis honores conferantur: ideoque nec Eccleſiaſtici honores invitis videntur conferri debere, Secundo, quia involuntarias electiones apertè reprobare videtur Nazianzenus, (b) qui οὐδὲ χρησιμώτερον τῶν ἐχόντας ἐχόντων ἄρχειν, οὐδὲ σφαλέστερον, *Nec conducibilius, nec tutius*, aſſerit, *quam, ut volentes volentibus præſint; quandoquidem*, inquit, *neminem vi duci vult lex noſtra, coacteque, ac non ſponte gubernari: hoc enim modo ne alia quidem imperia contineri, ac conſervari poſſunt, quod ita natura comparatum ſit, ut quicquid vi tenetur, accepta occaſione ſtatim in libertatem ſe aſſerat, nedum noſtrum non dicam imperium, ſed magiſterium, quod nulla re æque ac voluntatis libertate conſervatur; volentium enim non coactorum pietatis Sacramentum eſt*. Tertio, (c) Concilium Aurelianenſe tertium expreſsè prohibere videtur ordinationem inviti, cum nempe Epiſcopum puniat invitos ordinantem, *Epiſcopus*, inquit, *qui invitum, aut reclamantem præſumpſerit ordinare, annali pœnitentiæ ſubditus Miſſas facere non præſumat*. Quarto, quia Concilium (d) Moguntiachum ſub Carolo magno, eorum quidem ordinationes ratas habet, qui ſive in Canonico, ſive in Monachico ordine inviti ſunt ordinati: *Deinceps vero cavendum*, ſtatuit, *ut nullus tondeatur ſine legitima ætate, & ſpontanea voluntate*. Quinto, quia S. (e) Gregorius invitos ad Sacerdotium negat eſſe promovendos, imo nec (f) Coſmæ cujuſdam, qui in Eccleſia Syracuſana factus fuerat Subdiaconus, poſtea vero in poſſeſſione Juliana dicta, ad Presbyteratum tranſlatus, triſtitia & loci qualitate afflictus fuerat ordinationem æquam exiſtimat, eumque niſi ex juſta cauſa ob culpam in eum Antiſtites exaſperatus fuerit, reducendum in Eccleſiam Syracuſanam, in eaque Presbyterum conſtituendum judicat. Sexto, quia (g) Symmachus Papa ſeu Simplicius Joanni Epiſcopo Ravennati ſcribens inviti ordinationem apertè improbat, *denuntiamus autem*, inquit, *quod ſi poſt hac quidquam tale præſumpſeris, & aliquem ſeu Epiſcopum, ſeu Presbyterum, ſeu Diacunum invitum facere forte credideris, ordinationes tibi Ravennatis Eccleſiæ, vel Æmilienſis noveris auferendas*. Septimo, quia, ut ad rem argu-

(a) Lege 1. ſ. ul. timo ff. de decurionibus, & l. 2. C. eod.

(b) Nazianz. orat. 8. ad patrem ſuum, cum ei curam Eccleſiæ Nazianzenæ commiſiſſet. Idem ib. d. ὅπῃ δὴ μὴ πρὸς βίαν ἄγειν, ἀλλ' ἡμετέρων, μηδὲ ἀναγκαστῶς, ἀλλ' ἑκουσίως. τοῦτο μὲν γὰρ οὐκ ἂν ἄλλην ἀρχὴν συνέχειν (ἐπεὶ δὲ φιλεῖ τὸ βίᾳ κρατούμενον, ἐλευθεριάζειν καιροῦ λαβόμενον) τὴν δὲ ἡμετέραν, οὐκ ἀρχὴν, ἀλλὰ παιδαγωγίαν, καὶ πάντων μάλιστα σωτηριῶδες τὸ ἑκούσιον. βουλομένων γὰρ οὐ τυραννουμένων τὸ τῆς εὐσεβείας μυστήριον.

(c) Au. el. 3. c. 7.

(d) Mog. c. 23.

(e) Greg. lib. 1. epiſt. 19. & lib. 2. ind. 10. epiſt. 18. & alibi.

(f) Idem lib. 11. ep. 14. Joan. Syracuſ.

(g) Sym. ep. 2. Joan. Rau. Habetur c. ubi iſta, diſt. diſt. 74.

argumentatur Iuo ([a]) Carnotenſis Epiſcopus, *Leges ſaculi* ([b]) *diſſentiente filio familias ſub ejus nomine ſponſalia fieri non permittunt, quantomagis in ſponſalibus Eccleſiæ id obſervari convenit, in quibus niſi ſyncera ſubveniat charitas, quid boni eſt quod per angariam facere poſſit, ſive ſeipſum ad martyrium exponendo, humana imbecillitas? Nemo enim* ([c]) *invitus bonum facit, etiamſi bonum eſt quod facit. Unde nos admonet Spiritus ſanctus in* ([d]) *Cantico Canticorum, Adiuro vos filiæ Jeruſalem, nolite ſuſcitare dilectam, neque evigilare, donec ipſa velit:* ex quibus ita concludit, *ne igitur noſtro Jacob* ([e]) *amanti Rachel, nocte ſupponatis, Liam, niſi forte* ([f]) *Rachel mandragoras primogeniti Liæ concupiſcat, & hac mercede conductum Jacob cum Lia dormire permittat, tali enim ordine poſſet de tali copula merces boni operis provenire, & fortitudo, quæ plurimum neceſſaria eſt omni regimini, ad tolerandos ejuſdem regiminis labores exuberare.*

XVIII. Quibus omnibus addere licet Chriſtianorum Imperatorum non minimæ auctoritatis ac ponderis antiquam conſtitutionem huic ſententiæ faventem: Nam inviti ordinationem haud dubiè ex ſenſu Eccleſiæ, & Epiſcoporum, qui tunc florebant, & ab Imperatoribus in rebus ſacris ordinandis conſulebantur, vetant ([g]) Leo, & Majorianus Imperatores edicto ad Ricimerum Præfectum prætorio, *Quia*, inquiunt, *quamlibet ſanctum onus ut volentibus patimur imponi, ita ab invitis jubemus arceri: nonnullorum enim perſuaſio Sacerdotum reluctantibus onus iſtud imponit, ut improbitas mentis violentiæ intercedentis offenſa, ad*

A *odium piæ religionis inſtituat: eo ergo*, ſubdunt, *licentiam hujus præſumptionis excludimus, ut ſi quiſpiam probatus fuerit vi coactus, ſub contumelia publica, Clericatus officiis ſucceſſiſſe, ſpontaneis accuſatoribus, vel ipſe voluerit allegare perpeſſam licentiam, commodemus apud judices competentes hujuſmodi admiſſa damnare: ut ſi inter leges objecta conſtiterint, decem libras auri Archidiaconus co-*

B *gatur inferre ei, qui pertulerit ex ſolido: dehinc ſi ille deſiſtit, accuſatoris cenſibus, & civitatis ordini profuturas: illo ſuæ reddito voluntati, qui coactus non potuit conſecrari, & quia ab hujuſmodi auſu avertendo, nec Epiſcopum convenit eſſe alienum, ad Apoſtolicæ ſedis devocetur Antiſtitem: in illa reverendiſſima ſede notam illicitæ præſumptionis incurrat.* In quo proinde edicto hæc notamus,

C licentiam tum ei qui ordinatus eſt invitus, conquerendi, tum aliis accuſandi conceſſam: reſtitutionem in integrum ordinati permiſſam: mulctam Archidiacono indicendam, qui invitum obtulerit ordinandum: Epiſcopo qui conſecraverit, diem coram Apoſtolicæ ſedis Præſule dicendam: iſtam tamen legem in ordinationibus ſolum Presbyterorum, & ad inferiores Presbyteratus ordines, non ad Epiſcopatum valere

D ſubindicant prædicti Imperatores, qui, *ſi quis Epiſcopus fuerit invitus ordinatus, hanc conſecrationem, nulla accuſatione violari permittere ſe profitentur:* tum quod, ni fallor, inſolitum magis videtetur, & indecens, Epiſcopum in ordinem inferiorem dejicere: tum quod cum pauci ſint digni Epiſcopali gradu, viſum fuerit non iniquum, eos, qui digni eo faſtigio habeantur, etiam invitos ad ipſum pro-

(a) Iuo ep. 176. Paſch ſumm. Pon. cui ſimilia habet ep. 178. Stephano Com.
(b) Lege 12. C. de nuptiis & l. 14. ff. de ritu nup.
(c) Can. præſens 20. quæſt. 3.
(d) Cant. 2.
(e) Geneſ. 29.
(f) Geneſ. 30.
(g) Novella Leonis, & Majoriani, ne quis invitus Clericus ordinetur, inter additas C. Theodoſ.

provehere. Simplicius tamen Papa (a) referente Gregorio ſeptimo, quadrageſimum nonum Gregorium Mutinenſem Epiſcopum Suffraganeum à ditione ejuſdem Archiepiſcopi penitus abſolvit, quia Mutinenſi Eccleſiæ invitum addixerat: non inultum eſſe volens, ſi quis vel Epiſcopum invitum ordinarit.

> (a) Apolog. Greg. 7. pro decretis ſuis cap. 83.

XIX. Hæc autem pro utraque parte argumenta facilè diſſolvuntur, & contrariæ prima fronte opiniones inter ſe minimo negotio conciliantur, his adhibitis diſtinctionibus. Primo ſi quidem dicendum eſt, neminem ordinandum eſſe, qui obfirmata voluntate ordinationi reſiſtit, quamvis fortè aliquis, qui initio reſtiterit, induci poſſit, ut ordinationem velit, quam antea nolebat; docuimus ſiquidem ſuperius conſenſum ad ordinationem omnino neceſſarium eſſe. Idque Concilii (b) Aurelianenſis tertii Canon apertè demonſtrat. Secundo, nec dubium eſt, quin alicui primo renitenti ordinatio efficaci ratione, & oratione perſuaderi poſſit, adeo ut convictus aliquis ordinationi conſentiat, cui antea toto conatu diſſentiebat. Quis enim non æquum cenſeat, eos Eccleſiæ laboranti medicos accreſcere, qui ejus ægritudinem curent? quis non rationi conſentaneum ducat, eis Sacerdotium efficaci ratione perſuadere, qui populorum ſaluti prævideantur utiles, & toti Clericali ordini futuri ornamento? talis verbi gratia oratio Athanaſii (c) ad Dracontium, qua eum e ſolitudine ad paſtorale munus renuentem evocat; talis Auguſtini (d) ad Eudoxium Capraríæ Abbatem, qua ab otioſo monaſtico ad Eccleſiaſticum miniſterium vocatum obedire perſuadet: hac præſertim ratione Epiphanius (e) Paulinianum flexit, ut Sacer-

> (b) Conc. Aurel. 3. ſupra.
>
> (c) Athan. epiſt. ad Dracon.
>
> (d) Aug. epiſt. 81. ad Eudox.
>
> (e) Ephip. epiſt. ad Joan. Hieroſoly.

A dotium ſubiret, Gregorius (f) pater Nazianzenum, & alii communiter alios. Tertio, nec unquam putandum eſt prohibitum Epiſcopis, ut Clericos ſuos vel præmiis ad ordinationem allicerent, vel pœnis à jure contra renitentes ſtatutis cogerent: executio ſiquidem Canonum ipſis committitur, & ipſorum providentiæ relinquitur, ut Eccleſiæ bono conſulant, ordinemque in Eccleſia præſcriptum cuſtodien- **B** dum curent: quare ipſorum eſt verbi gratia, eos qui dignitatibus Eccleſiaſticis fruuntur, quibus jura aliquem ordinem adnexum volunt, ad eum ordinem ſuſcipiendum ſuſpenſionis, vel privationis dignitatis, prout jura ſtatuerint, inflictione cogere; prærogativas Clericis adimere, quæ ſolis ordinatis debentur; minores majoribus ſecundum (g) Gelaſii, & (h) Agatheoſis Concilii conſtitutum præferre, ſi ordina- **C** ri renuerint: imo ſi (i) Gloſſæ credimus, Clericos ſuos, ubi Eccleſiæ neceſſitas urgeat, etiam ſuſpenſionis ab officio, proindeque & à beneficio (quod nempe (k) propter officium datur, quo ideo ſubſtracto intelligitur quoque ſubſtractum) ſententia compellere: quod ſcilicet vendicare ſibi poteſt Epiſcopus auctoritate Concilii (l) Carthaginenſis ſuperius prolatà: idque etiam ſuadet ratio: etenim ea de- **D** bet eſſe Epiſcopi poteſtas in Clericos ſuos, qua Eccleſiæ ſuæ neceſſitatibus providere poſſit. Si ergo Preſbyteris verbi gratia careat, quidni aptos Presbyteratui Clericos ad eum ordinem etiam per ſuſpenſionem officii, vel beneficii compellat? quam ſcilicet pœnam (m) Canones in Clericos Epiſcopo ordinare volenti inobedientes decernunt: nec poteſtas iſta Canonibus firmata, deſuetudine, contratiiſve ſtatutis abrogata

> (f) Greg. Naz. orat. 1.
>
> (g) Gelaſ. Victoris epiſc. alias Alex c. ult. diſt. 74.
>
> (h) Agath. c. 25.
>
> (i) Gloſſ. v. quæritur diſt. 74.
>
> (k) 81. diſt. c. ſi quis amodo.
>
> (l) Conc. Carthag. ſupra c. 31.
>
> (m) c. ſi qui, & c. placuit, diſt. 74.

gata cenſenda eſt, deſuetudinem enim allegare eo in caſu vix poſſumus; cum enim caſus iſte rarus ſit, nec ſatis unicuique liqueat, quandonam Eccleſiæ neceſſitas aliquorum ordinationem exigat, vix dicere poſſumus deſueviſſe Epiſcopos uti eo jure, quo urgente Eccleſiæ neceſſitate fruuntur ad invitos ad ordinationem compellendos; nec contrariis ſtatutis poteſtas iſta Epiſcopis adempta dici poteſt; quę enim tanquam contraria decreta á B nobis allata ſunt, ex Concilio Anrelianenſi (a) tertio, & (b) Simplicio Papa, ea Canonici (c) juris Gloſſa ita interpretatur, ut illas ordinationes tantum veritas hiſce Canonibus velit, quæ cauſa odii, vel ingratitudinis fiunt, nulla impellente Eccleſiæ neceſſitate, vel utilitate, de iiſque ſolum intelligendum eſſe Simplicii ſaltem decretum verba ipſa epiſtolæ ejuſdem apertè demonſtrant, *Ubi*, inquit, C *iſta didiciſti, quæ in fratrem, & Coepiſcopum noſtrum Gregorium non dilectione, ſed invidia perpetraſti? quem inexcuſabili violentia pertrahi ad te paſſus es, atque vexari, ut & honorem tantum non per animi tranquillitatem, ſed per amentiam, ſicut dicendum eſt, irrogares.*

(a) Aurel. 3. ſupra.
(b) Symmach. ſeu Simpl ſupra.
(c) Gloſſa verb. quæritur diſt. 74.

XX. Quarto cenſemus contra prædictam Gloſſam, ſi ſola Eccleſiæ utilitas, non autem neceſſitas poſtulet, non licere jam Epiſcopo, D ſed ſoli Summo Pontifici jus eſſe, Clericos, quos ad ordinationem ſuperiorem nulla jura adſtringunt, vel laicos, ſive abſoluto imperio, ſive depoſitionis, vel ſuſpenſionis Eccleſiaſticæ, vel privationis beneficii, aut excommunicationis comminatione, ad ordinationem compellere, eoſdemque ad eam invitos adducere. Eam enim poteſtatem nequaquam videntur ipſis jura tri-

A buere, & ſi quam dederint, Concilium (d) Aurelianenſe tertium citatum, & contraria conſuetudo videntur ademiſſe: ubi enim jam obſervatur, ut vel Laicos, vel Clericos Eccleſiæ utiles futuri judicentur, Epiſcopus ad ordines invitos trahat? antiquitus quidem id obſervatum credimus, ſed à pluribus non annis ſolum, ſed ſæculis id omnino in uſu non fuiſſe (cum tamen caſus iſte non adeo rarus videri poſſit) experimento, & aliorum relatione didicimus. Jam vero à tempore Juonis Carnotenſis hæc opinio percrebuerat, ſoli hoc Summo Pontifici, propter amplitudinem poteſtatis conceſſum fuiſſe: proindeque Clero Dolenſis Eccleſię, & Stephano Comiti reſcribens Juo, in cauſa Wlgrini Eccleſiæ Carnotenſis Cancellarii, qui invitus, renitenſque in Epiſcopum Dolenſem electus fuerat, eos ad Papam remittit, (e) *Si ergo*, inquit, *ſtudia veſtra mutare non vultis, ſi in aliam perſonam deliberatione veſtra declinare non vultis, non à nobis, ſed à Summo Pontifice eſt quærendum, cui conceſſum eſt invitos ad hæc officia cogere, & de volentibus, & de nolentibus Eccleſiæ Dei Pontifices ordinare.* Nec immerito id Pontifici Summo reſervatum eſt, cum enim periculoſæ plenum opus aleæ videatur, eum ad Superiores ordines cogere, qui ſe fortè vel ineptum officio, vel ordine indignum, vel etiam impedimento aliquo irretitum agnoſcens, ordinationem refugit: conſentaneum ſanè eſt, ut ſoli Eccleſiæ Catholicæ ſupremo moderatori, qui & majore pro dignitate divino lumine illuſtrari pie creditur, & ad omnes cenſuras, atque impedimenta omnia Canonica auferenda liberam habet poteſtatem, auctoritas iſta refer-

(d) Conc. Aurel. 3. ſupra.
(e) Juo ep. 178.

ſervetur: maximè cum & Concilium Aurelianenſe citatum, & Gregorius Magnus pluribus locis à nobis ſuperius relatis, & alii Summi Pontifices invitorum ordinationem reprobaſſe videantur: quibus ſtatutis inferioribus Epiſcopis parere neceſſum eſt, eorumque poteſtas limitata & reſtricta eſt.

XXI. Olim tamen Epiſcopos Clericis ſuis ordinationem imperandi poteſtatem habuiſſe paſſim credebatur: hæc ſiquidem Nazianzeni (a) videtur fuiſſe ſententia, qui quamvis Epiſcopatus onera accuratè penſaſſet, ejus tamen adminiſtrationem, jubente Patre Nazianzenæ Eccleſiæ Epiſcopo, ſuſcipere ſe debere putavit, ne inobedientiæ criminis reus eſſet. Hæc (b) Auguſtini, qui in Valerium Epiſcopum ſuum ita ſe affectum ſcribit, ut ipſam Epiſcopatus curam imponentem, *nec pro lucro animæ ſuæ offendere audere* teſtetur. Hæc (c) Gaudentii Brixiani qui de ſua ordinatione ſic ait, *ſed beatus Pater Ambroſius cæterique venerandi Antiſtites Sacramento, quo temerè nos ipſos obligaſtis, adſtricti, tales ad me epiſtolas cum veſtra legatione miſerunt, ut ſine damno animæ meæ ultro jam reſiſtere non valerem: cui ab Orientalibus quoque Epiſcopis, niſi meum ad vos reditum pollicerer: ſalutaris quoque communio negaretur*. Hæc tandem Patrum priorum Eccleſiæ ſæculorum mens fuiſſe videtur, quibus ſæculis, & Epiſcopi Clericis ſuis ordinationem audacter imperabant, & Eccleſiaſtica officia renuentibus abſque ullo ſcrupulo neceſſitatem ea recipiendi injiciebant, ipſique Clerici imperantibus reluctari piaculum ducebant. Unde & Gregorius non tam Honorati ordinationem coactam improbavit, quam Epiſcopi

(a) Nazianz. orat. 3. n. 179. circa finem.

(b) Auguſtinus epiſt. 148. Valerio

(c) Gaud. tract. primo die ordin. to. 2. Bibliot. PP.

A inobedientiam, & turpem calliditatem, atque ingratitudinem, de qua proinde exactè inquirendum mandat. At jam laxior eſt Clericorum erga Epiſcopos ſuos obedientia, & relaxatis Eccleſiaſticæ diſciplinæ repagulis, Epiſcopalis dignitatis veneratio imminuta, & ſanctioris Epiſcoporum Imperii hebetatus eſt vigor, quo tamen, conſentientibus, & coagulatis omnibus Eccleſiæ membris, Eccleſia ipſa B vigebat.

XXII. Quintò, dicimus tamen eum cui Epiſcopus ordinationem non ſolum ſuaſerit, ſed etiam injunxerit, malè agere, ſi indignus, vel ineptus, vel impedimento Eccleſiaſtico irretitus ad ordines accedat: neque enim Epiſcopi imperium ſeu juſſio impedit, quin ordinationi injuria inferatur, ſacrilegiumque committatur, ſi ab indigno, vel inepto ordinatio ſuſcipia- C tur: expreſſa vero hæc eſt (d) Chryſoſtomi ſententia in iis de Sacerdotio libris, in quibus cum Baſilio colloquens introducitur: cum enim Baſilium introduxiſſet eos arguentem, qui minus idonei ſponte ad Sacerdotium accederent, illos vero excuſantem, qui impares huic oneri ad illud ſubeundum cogerentur. Reſpondet ipſe, id quidem ſe optare ita ſe habere, ſecus tamen ſentiendum eſſe: idque probat tum D exemplo (e) Saulis, qui licet ad regnum nihil tale cogitans raptus eſſet, ſeverè tamen à Deo punitus eſt, quod in ejus adminiſtratione deliquiſſet: tum exemplo Heli (f) qui quamvis nec ambitioſè, nec ſtudioſe dignitatem Sacerdotalem ambiviſſet, ſed deſcendentem à majorum origine refutare non poſſet; idem tamen liberorum ſuorum petulantiæ non mediocres pœnas dedit: deinde exemplo Aaron, (g) de

(d) Chryſoſt. de Sacerd. lib. 4. c. 1.

(e) 1. Regum 9.

(f) 1. Regum 4.

(g) Exod. 32.

de quo tam multa cum Moſe Deus verba fecit, qui quod populi inſaniæ unus non reſtitiſſet, parum abfuit quin periret, niſi fratris patrocinium Dei iram avertiſſet: denique exemplo (a) Moſis, qui licet invitus ad populi Iſaelitici præfecturam aſſumptus; tamen cum (b) ad aquam peccaviſſet, non cum aſſiduæ iſtius dominatus recuſationes apud Deum excuſarunt, aut tutatæ ſunt, quin in delicti pœnam ab ingreſſu terræ promiſſæ arceretur: ex quibus exemplis ita concludit, (c) *vides, ut jam nulla peccatorum excuſatio relicta ſit, non ſolum iis qui rapiunt, ſed ne iis quidem qui alieno ſtudio huc evehuntur, &c.* Ratio autem eſt, quia vel impedimentum amoliri debent, antequam onus impactum ſubeant, & ſe cum divina gratia dignos præſtare; vel certè impedimentum ſecreto Antiſtiti urgenti revelare, vel temerè imperanti reluctari, quoquomodo enim divinæ legis indignum ab ordinatione arcentis major eſt auctoritas, quam cujuſvis hominis imperantis.

(a) Exod.4.

(b) Num.21.

(c) Chryſ. ibid.

ὁ μὴ ὡς οὐ τοῖς ἁρπάζουσι μόνον, ἀλλ' οὐδὲ τοῖς ἐκ τῆς ἑτέρων σπουδῆς ἐπὶ τοῦτο ἐρχομένοις, λείπεταί τις ἐν οἷς ἂν πταίωσιν ἀπολογία.

§. VIII.

Neque ex odio, vel invidia, neque metu, vel in pœnam aliquam ad ordines compellendos.

XXIII. Quod ad ſecundum ordinationum coactarum genus ſpectat, ſatis manifeſtè ejuſmodi ordinationes ex fine illicito ordinantium, & modo quo ad ſuam cupiditatem explendam, vel exſatiandum odium ſacro imperio abutuntur, damnandas eas ac reprobandas eſſe apparet; quas proinde Gregorius (d) magnus *ſemina jurgiorum* ritè vo-

(d) Greg. lib.1. Natali Epiſc. Salon. epiſt.19.

A cavit, eaſque hac ratione tanquam injuſtas notavit, *quod uno eodemque tempore una perſona nolens ad* ſuperiorem, verbi gratia *Sacerdotii ordinem provehitur, quæ tanquam immerita ab* inferiori, verbi gratia *Diaconatus officio removetur*; in quam proinde injuſtitiam hæc verba ſubjungit, *& ſicut juſtum eſt, ut nemo creſcere compellatur invitus: ita cenſendum puto ſimiliter, ne quiſquam inſons ab ordinis ſui miniſterio dejiciatur injuſtè.* B

XXIV. Quod ad tertium denique attinet, manifeſtè liquet peccari in Sacerdotii excellentem ſtatum, ſi in peccati pœnam aliquis ad illum ſuſcipiendum cogatur, à quo nempe tot Canonibus (e) Eccleſiaſticis pœnitentes arcentur; qui virtutis remuneratio, non autem peccatorum expiatio, vel purgatio cenſeri debet. Neque etiam C eos à peccato immunes eſſe, qui vel ad Eccleſiaſticum ſtatum violenter aliquos adigunt, quo ſæcularium negotiorum adminiſtrationem ipſis auferunt, vel eo ſolum fine ſuſcipiunt, ut ſe minus ſuſpectos reddant: utrique enim Sacerdotii dignitatem dejiciunt, & in prophanos fines traducunt: perverſoque ordine divina humanis ſubjiciunt, efficiuntque, ut ſacra prophanis deſerviant, quæ ſupra omne terrena- D rum rerum commercium eſſe, nec niſi divino ſpiritu attingi deberent. Adde, quod ea ratione ſacroſancta dignitas periculo exponatur, ne ab invitis ordinatis ſacrilega temeritate polluatur, vel ſaltem minus rectè adminiſtretur: vix enim accidit, ut qui humano motu coactus dignitatem divinam ſuſcipit, eam ritè gerat, & ex Eccleſiæ præſcripto: quæ cauſa etiam movit Manuelem (f) Comnenum Impera-

(e) Nicen can.12 Carth.4 c.68. Tol.1. c.2. Agath. cap.43. Arel.3. cap.3. Aurel.3. cap.6. Epaun. can.4. Gerund. cap 91. Tolet.4. cap.18. & 53. Cabil. in epi. Synodal. Tolet.13. cap.10. Atha. epiſt. ad Rufin. poſt princip., & Summi Pontifices pleriq.

(f) Manuelis Comneni Novella.8. de homicidis voluntariis, immo Conſt. Imperat. tum corporis iuris, tum Cod. IurisGræcoRom. lib.1. inſerta.

to-

torem, ut ne quidem ad monachatum pœnitentiæ cauſa aliquem detrudi permiſerit. *Si enim*, inquit, *eum qui ſua ſponte ad tonſuram accedit, non eo ipſo ſtatim admittit canonica ſubtilitas, ſed ei ſufficiente tempore attributo, & per ipſum mente ejus, firma ſit, an inſtabilis, ſed ei ſufficiente tempore attributo, & per ipſum mente ejus, firma ſit, an inſtabilis, examinata: ſiquidem hominem invenerit in eo quod primum habuit propoſito perſeverantem, & monaſtico habitu, & corporis mortificatione ſe impigrè præparantem, boni quoque operis, ei adfert complementum, eo in monaſticam inſtitutionem, ſtatumque ſuſcepto: quomodo non fuerit à ratione alienum, & à legibus ſpiritalibus diſſidens aliquem neceſſario tondere, eumque homicidam, quem Deus eouſque reliquit, ut etiam manus fraterno ſanguine pollueret? timendum eſt enim ne invitus vitam angelicam ingreſſus, eaque vi ſuſcepta, venerando habitu in ludibrium utatur: homines enim leviores quum in dementiam inciderunt, peſſimas & perverſiſſimas actiones ſuaptè natura aggrediuntur.* Quæ ratio præſertim militat contra coactas ad Clericatum promotiones, cum longe majori Clericatus ſupra monachatum veneratione ſemper habitus fuerit: cum hic acquirendæ perfectionis ſchola ſit, ille docendæ cathedra: hic perficiendorum ſtatus, ille perfectorum: hic pænitentium, ille doctorum: hic ad mortificationis opera, (a) & *corporalem*, ut vocat Apoſtolus, *exercitationem* quæ *ad modicum prodeſt*, ille ad divina myſteria, quæ animas vivificant, præſertim ordinetur; hic ad privatam vitam componendam, ille ad publicum officium & magiſtratum gerendum referatur. Itaque Clericali ordini, divinis miniſteriis, ac Sacramentis injuria inferetur, ſi ad ea imperiti, vel malè affecti aſſumantur; nec ferendum eſt non diligenter diſcuſſis eorum vita, moribus, ingenio, aptitudine, illos ad Sacerdotium amplectendum cogi, de quorum præſertim pia voluntate nullum probabile argumentum duci poſſit, cujus in ordinibus ſuſcipiendis rectæ intentionis nullum legitimum indicium ſit: quin potius quos probabiliter ſuſpicari poſſumus, humanis ſolum rationibus ad ordinationem duci. Huc etiam referas (b) Tridentinæ Synodi ſanctionem, quæ eos à prima tonſura removet, quos probabilis conjectura fuerit ſæcularis judicii fugiendi fraude hoc vitæ genus elegiſſe: exinde enim ſimiliter inferri poteſt, illegitimam eſſe eorum ad Clericatum promotionem, qui vel periculi fugiendi cauſa ad eum confugiunt, multo magis qui ad ipſum ſuſcipiendum vi pertrahuntur, ut viliores fiant, ut ſæculari adminiſtrationi nuntium remittant, cum unica ordinatorum, vel ſaltem principalis intentio eſſe debeat fidelem Deo cultum præſtare: ordinantium, Dei honori, Eccleſiæ utilitati, populorum ſaluti, Cleri ornamento, ex dignorum ordinatione providere.

(a) 1. Timoth. 4.

(b) Trident. ſeſſ. 23 cap. 4. de reform.

§ IX.

De filiis à parentibus ad Clericatum, vel ordines non cogendis.

XXV. Verum enumeratis ſuperius tribus generibus illorum, qui inviti ad ordines olim accedebant, unum à nobis omiſſum eſt, quod hodierno tempore ſolet eſſe non infrequens, eorum

rum nempe, qui parentum, vel tutorum, conſanguineorumve voluntate, ſacris ordinibus, vel Clericorum catalogo inſeruntur inviti, ut de pane Chriſti ſatorentur, & pinguioris patrimonii partem aliorum cohæredum profuſioni dilapidandam relinquant: turpiſſima hæc commercia diabolus adinvenit, ut parentes liberos non tam in Dei miniſteria, quam ſtipendia transſcribant, eoſque quos mondus vel rejicit, vel abhorret, Deo devoveant. ut verè dici poſſit cum Auguſtino *diabolus qui ſuas olim habere dictus eſt virgines, & ſuos martyres:* habere etiam nunc temporis ſuos Clericos, ſuoſque Sacerdotes, non ex pietatis inſtitutis oblatos, ſed ex ambitionis, avaritiæ, vel indignationis cœcitate in Clerum rejectos. Aoſim ſanè dicere parentes, qui renitentes filios Eccleſiaſtico ordini, ſive monaſtico conſecrant, ([a]) *immolare filios ſuos & filias ſuas dæmoniis, & effundere ſanguinem innocentem, ſanguinem filiorum ſuorum, & filiarum ſuarum, quas ſacrificant ſculptilibus Chanaam*, cupiditati ſcilicet, avaritiæ, ambitioni, filiorum, filiarumque ſalutem poſtponentes, quos ad Altaria ſacrificandos ducunt non conſentientes, quales Abraham filium ſuum Iſac, aut Jephte filiam ex divina motione immolandos ſecum ducebant, ſed renitentes, & invitos, quomodo pleroſque gentilium liberos ſuos immolaſſe legimus. Verè inquam de iis parentibus dici poteſt, ([b]) *immolaverunt filios ſuos, & filias ſuas dæmoniis, & non Deo*: neque enim devoventur Deo, quos paterna Dei famulatui adſtrinxit ambitio, non pietas, quos propria aut puſillanimitas, aut cupiditas retinuit, non charitas: immolantur certè dæmoniis, quia quorum famulatum reſpuit Deus, admittit diabolus: & quot in Clero inviti adſtringuntur compedibus, totidem diabolo alligantur nexibus: dum nempe Clericorum numerum implent, officium non explent, terreſtria ſtipendia quærunt, cœleſtem aſpernantur militiam: nec Deo miniſtraturi, ſed ventri, ambitioni, cupiditati, otio ſacrificaturi offeruntur: liberos ergo dæmoniis parentes immolant, diiſque quos ignorant: quos invitos in ordinem Clericalem, vel Monaſticum detrudunt: tales enim Dei bonitatem ignorant, utpotè qui voluntario ſacrificio placatur, coacto ad indignationem commovetur: voluntatem quærit, non victimam, rationales hoſtias adduci ſibi vult, non trahi; bonum benè fieri præcipit, ſeque propter ſeipſum, non alterius rei gratia diligi jubet. Impii parentes, dum pii videri volunt: inobedientes filii, dum obedientiæ ſpecie domantur: impii parentes, qui filios perire volunt: inobedientes filii, qui parentum verba ſequuntur non vota. Stultum eſt invitos canes ducere ad venatum: nemo invitus benè agit, etiam ſi bonum ſit quod agit: quid pluribus opus eſt? rectè nihil locutus videtur Ambroſius, ([c]) *voluntarium ſibi militem legis Chriſtus, voluntarium ſervum ſibi diabolus auctionatur*.

XXVI. Quod ergo in Pictavienſem Archidiaconum neptem ſuam Adelitiam ad monaſticam vitam violenter impellentem torquet ([d]) Petrus Bleſenſis, hoc in parentes, qui vel importunis ſuaſionibus, quæ parum à vi abeſſe videantur, vel minis ac terroribus, ad Clericalem, vel monaſticam vitam amplexandam liberos compellunt, dicere, ac ſcribere verè poſſumus. Ita quidem

(a) Pſal. 105.

(b) Ibidem.

(c) Ambr. lib. 1. de Jacob & vita beata cap. 3.

(d) Petrus Bleſ. epiſt. 54.

dem Bleſenſis: *utriuſque* (a) *juris beneficio matrimonia libera ſunt: ideoque ſi matrimonium carnale gaudet libertate indulta, eſt ſpirituale matrimonium privilegiatum pleniore gratia libertatis: nam ubi ſpiritus, ibi libertas, ſi neptem veſtram filio Altiſſimi deſponſare diſponitis, ſcitis quod ſponſus exhiberi ſibi deſiderat mentem ſanctam, ſpontaneam non coactam: nam in Geneſi* (b) *legitur in deſponſatione Rebeccæ, quæ ejus voluntas diligenter inquiri præcipitur. Sed & Joſue* (c) *in optione populi Iſrael ponit ſervire diis Meſopotamiæ, aut diis Armorrhæorum, aut Domino Deo inſinuans ſervitium non eſſe meritorium apud Deum, quod præter liberam arbitrii voluntatem eſt extortum. Porro neptis veſtra publicè proteſtatur, quod eam inutiliter fatigatis, & ad ipſius converſionem laboratis in vacuum: eſſet enim, ſicut aſſerit, ex ipſa converſione perverſior: & ſi nullis clauderetur in clauſtris, ipſa tamen in veſtrum dedecus, & contemptum tempeſtivum ſibi procuraret egreſſum: tenent igitur vos, ſicut mihi videtur, labor inutilis & cura ſuperflua: vereorque, ne vobis adaptet aliquis verbum illud Domini,* (d) *Væ vobis, qui circuitis mare, & aridam, ut unum proſelytum faciatis, facitis enim duplo gehennæ filium. Deſiſte itaque ab inceptis: & ſi neptis veſtra jugum religionis abhorret, atque Deo immortali deſponſari detrectat, mortali homini deſponſetur, & quæ in monte ſalvari non poteſt, ſaltem in Segor modica civitate ſalvetur.* In parentes quoque invitos liberos ad ordinationem proponentes, æquiſſima lex eſt Imperatorum Leonis & Majoriani, (e) *atqui*, inquiunt, *patres ac matres*, A *ſi comprobati fuerint invitos filios præfato oneri ſubdidiſſe bonorum ſuorum tertiam jubemus infligi ipſius filii cenſibus profuturam.*

XXVII. Grave profectò Eccleſiæ vulnus infligitur, dum parentum, ſeu conſanguineorum ambitio, aut turpis quæſtus Eccleſiaſticum ordinem pervertit, & charitatis, ac juſtitiæ legibus poſtpoſitis, vel invitos vel Eccleſiaſtico ſtatu nihil cogitantes ad Eccleſiæ faſtigium B evehit: dum ſacris ordinibus initiandos temerariè parentum cura præſentat: dum ut queritur Bernardus, (f) *Scholares pueri & impuberes adoleſcentuli ob ſanguinis dignitatem promoventur ad Eccleſiaſticas dignitates, & de ſub ferula transferuntur ad principandum Presbyteris: dum huic* (g) *parvulo aut forſitan necdum nato Eccleſiaſtica jam beneficia provida ſanè jam parentum ſollicitudo pa-* C *rat, hunc nos, inquiens, illi vel illi tradamus Epiſcopo, apud quem habemus gratiam, aut cui fortè ſervimus ut ditetur de bonis Domini, nec in tot liberos noſtra dividatur hæreditas: illum Præpoſitus aut Decanus, ut ſibi ſuccedat, pluſquam materno educat affectu.* Hæc Bernardus: *pinguis eſt*, inquiunt plurimi, (h) *panis Aſer*, panis beatitudinis, panis Chriſti, panis Eccleſiæ, *& præbebit deli-* D *tias Regibus*, dividamus filiis noſtris hæreditatem Domini, (i) *hæreditate poſſideamus ſanctuarium Dei*: inter Clericos, Cleros ipſi ſortiamur. Iis ſanè ad Eccleſiæ deprædationem potius, quam regimen viis quam-multi graſſantur: iis inquam viis, quas caro & ſanguis revelant, non autem pater noſter qui in cœlis eſt: hæ vero abominabiles viæ ſunt in conſpectu Domini: nam ſicut Chriſtiani (k) non ex

(a) 31. quæſt. 2. c. ſi verum, & alibi paſſim. 2. Corint. 3.
(b) Geneſ. 24.
(c) Joſue 24.
(d) Matth. 23.
(e) Novella Leonis & Majoriani ne quis invitus Clericus ordinetur, inter additas Cod. Theodoſiano.
(f) Bernardus epiſt. 42. ad Henr. Senonenſem.
(g) Idem declam. in hæc verba Ecce nos reliquimus omnia.
(h) Geneſ. 49.
(i) Pſal. 81.
(k) Joan. 1.

ex ſanguinibus, neque ex voluntate viri, ſed ex Deo naſcuntur, ita nec humana prudentia, nec mundana ratione, nec carnali deſiderio Chriſtianorum patres eligendi. Graviſſimum vero vulnus eſt, cum inepti, ſtupidi corpore animoque deformes in clerum velint, nolint, parentum auctoritate detrudantur, qui ut domos exonerent, Eccleſiam onerant, quos à ſe abjiciunt, Deo præſentant, & quos mundus reſpuit, Deo offerunt: non verentes illam Domini comminationem apud Malachiam Prophetam, (a) *ſi offeratis cæcum ad immolandum, nonne malum eſt? & ſi offeratis claudum & languidum, nonne malum eſt? offer illud duci tuo ſi placuerit ei, aut ſi ſuſceperit faciem tuam*: non attendentes egregiam iſtam Hieronymi ſententiam, (b) *indignum eſt dare Deo, quod dedignatur homo*: non reverentes divinam Majeſtatem, Clericalis ordinis dignitatem, officiorum ſacrorum ſublimitatem. Procul à Chriſtianorum auribus, ac factis talis divinæ dignitatis prophanatio: procul ab Altaribus ſacris tanta temeritas: procul à religioſo ſtatu tam irreligioſa provectio. Sed diſputationis ſuſceptæ metas egredior, nec tamen omnia quæ de invitis liberis, & parentum imperio vel reverentia coactis ad ordines accedentibus dici poſſunt, hoc loco concludo, de parentum ſcilicet auctoritate in filios, quantum ad ſtatus Eccleſiaſtici electionem pertinet, plura ſuo loco ſpeciatim dicturus.

(a) Malach. 1.

(b) Hieronym. comment. in caput 1. Malach.

§ X.

An ad cœlibatum & eccleſiaſticas leges inviti ordinati adſtringantur.

XXVIII. Quæret autem aliquis, num, qui coacti, ſeu metu injuſtè incuſſo ſacros ordines ſuſcipiunt, cœlibatus lege conſtringantur? Concilium (c) Ancyranum videtur huic quæſtioni quodammodo ſatisfeciſſe, dum nempe de Diaconis ſtatuit, ut qui in ordinatione proteſtati fuerint ſe continere non poſſe; ſoluti à lege cœlibatus in miniſterio relinquantur: qui verò tacuerint, & nulla proteſtatione facta manus impoſitionem ſuſceperint, ſi ad nuptias poſtea venerint, à miniſterio ſuſpendantur. Planè tamen non ſatisfacit hic Synodi Ancyranæ canon, tum quod poteſt quis invitus cogi ad ordinum ſacrorum ſuſceptionem, qui eodem metu quo compelletur ordinari, proteſtationem quoque iſtam emittere vetabitur, de quibus præſertim hic diſputatio eſt, cum tamen de iis non agat Ancyrana Synodus, quę potius de iis videtur egiſſe, qui à plebibus ob ſanctimoniæ, & doctrinæ famam, ad dignitates Eccleſiaſticas petebantur. Secundo, de ſolis Diaconis agit Ancyrana Synodus, ideoque dubium relinquit, num hic canon ad Presbyteros, & Epiſcopos extendi debeat, quorum forte alia erat ratio. Tertio, quia cum tempore Synodi Ancyranæ vigeret fortè apud Orientales hic mos, paſſim jam apud eos uſitatus, ut qui matrimonium ante ordinationem contraxiſſent Diaconi, ac Preſbyteri, nihilominus in miniſterio ſacro ſecundum vicem ſuam deſervirent, quem morem Occidentales reſpuerunt: ideo non tanta for-

(c) Ancyranum c. 10. al. 9. refertur diſt. 28. c. Diaconi.

Digitized by Google

fortè facilitate miniſterium ſacrum invitis ordinatis, ſi conjugium contraxerint, jam permittendum eſt, quanta videtur Concilium Ancyranum permiſiſſe, præſertim cum eo quo habitum eſt tempore, ne per ordinem ſacrum matrimonia attentata, irrita redderentur: quibuſdam ergo diſtinctionibus adhibitis congruenter noſtris moribus quæſtio propoſita diſſolvenda eſt.

XXIX. Primum itaque certum eſt metum levem, cum nempe qui virum conſtantem minimè percellat, non cenſeri obeſſe, quominus qui ordinationi ingrato animo conſentit, verè caſtitatem voveat, & ſeſe cœlibatus lege conſtringat: quemadmodum enim, ut omnes Juriſconſulti conſentiunt, matrimonia per metum levem non cenſentur irritari, ita nec vota: ideoque (a) Innocentius tertius vota & juramenta valida cenſuit, quæ levi metu extorta fuiſſent: ſi quis tamen revera ordinationi non conſenſerit, quocumque tandem metu à conſenſu impeditus fuerit, non eſt validè ordinatus, cum ad ordinationem validam conſenſus ſuſcipientis ex prædictis requiratur, nihilque ut habent juris regulæ, (b) *tam conſenſui contrarium ſit, quam vis, atque metus, quem comprobare contra bonos mores eſt*. Neque vero ſufficit quod poſtea conſentiat, quia abſentibus miniſtro, materia, ac forma, conſenſus de novo adhibitus ordinationem revocare non poteſt, & characterem animæ imprimere: ideoque talis vel denuo ordinandus, vel ab Eccleſia pro non ordinando declarandus, in quo caſu, ſi caſtitatem non voverit, ſolutus ab ejus obſervantia poteſt nubere. Si vero ordinationi quidem conſenſerit, ſed caſtitatem vovere minimè intenderit, quin

(a) Innocent. 3. cap. cum dilectus, de iis quæ vi metuſve cauſ. fiunt, & cap. inſinuante, qui Clerici, vel voventes.

(b) Reg. 116. de regulis juris.

A potius animo reluctatus fuerit, non tenetur quidem ex voto ad caſtitatem ſervandam, quia nullum emiſit: attamen quia Eccleſia præſumit metum levem non fuiſſe hujus momenti, ut niſi volentem ad ſacros ordines adigeret; ideo hujuſmodi hominem ad caſtitatem ſervandam obligat, teneturque ordinatus Eccleſiæ præſumptioni ſeſe conformem exhibere, & caſtitatem, quam non vovit, vovere, ad quam B etiam abſque voto, communi Eccleſiæ lege, teneretur, quæ omnes ordinationi conſentientes, niſi gravi metu ad conſenſum adacti fuerint, ad ejus obſervationem conſtringit: eo modo quo qui non conſenſit matrimonio levi metu à conſentiendo deterritus, ab Eccleſia præſumitur verè eſſe conjugatus, ideoque, niſi contrarium probaverit, & Eccleſiæ judicio matrimonium ejuſmodi metu contractum C diſſolutum fuerit, conſentire tenetur, & ad onera matrimonii ſubeunda obligatur.

XXX. Secundò nec valdè dubium videtur inter auctores, quin Eccleſiæ judicio, & in foro exteriori, ut loquuntur, à vinculo cœlibatus liber cenſeatur, qui cadente metu in conſtantem virum, & injuſtè incuſſo perterritus, ad ordinationem ſacram compulſus fuerit: cum enim matrimonia, ut pa- D tet ex pluribus juris (c) Canonici auctoritatibus, hujuſmodi metu irritentur, quidni & vota? cum ad hæc non minor conſenſus, vel libertas, quam ad illa requiratur. Confirmatur, etenim (d) Alexander tertius profeſſionem religionis tali metu extortam irritam declaravit, & taliter caſtitatem voventi ad nuptias ineundas liberam poteſtatem fecit: pari ergo ratione votum caſtitatis nullum ab Eccleſia

eſſe

(c) cap. cum locum, cap. veniens, & cap. conſultationi. de ſponſal. & c. de neptis, & c. ſi verum, 33. quæſt. 2.

(d) Alexand. 3. cap. perlatum, de his quæ vi metuſve cauſa fiunt.

eſſe præſumitur, quod gravi metu (A) in conſtantem virum cadente juſtè incuſſo extortum fuerit: ([a]) *quæ enim metu & vi fiunt, de jure debent in irritum revocari*. Item ocmini Eccleſia (niſi forte in caſu neceſſitatis) caſtitatis obligationem præterquam volenti impoiit, ne à Chriſti & Apoſtolorum exemplis deflectat: ij enim nullum ad eam ſervandam compellere, ſed ſolum invitare æquum cenſueruot. Intelligens certè Servator, quantæ difficultatis eſſet, (B) & excellentiæ caſtitatis obſervatio noluit illam iotra neceſſitatem legis concludere, ſed dixit, ([b]) *non omnes capiunt verbum iſtud, qui poteſt capere capiat:* & Apoſtolus, ([c]) *de Virginibus*, inquit, *præceptum Domini non habeo, conſilium vutem do:* quorum exemplis edoctus Ambroſius ([d]) in exhortatione ad Virgines. *Integritas*, inquit, *corporis expetenda à vobis eſt: quam ego* (C) *pro conſilio ſuadeo non pro imperio præcipio. Sola eſt enim virginitas quæ ſuadere poteſt, imperari non poteſt: ſed res magis voti quam præcepti eſt*. Similiter Eccleſia nullum iovitum ad caſtitatem compellit, nullum renitentem à nuptiis revocat: compelleret autem ad caſtitatem ſi gravi metu incuſſo extortum conſenſum ad obligatioοem caſtitatis ſufficere voluiſſet: nec multum intereſt, quod proteſtatus io (D) ordinatione non fuerit, qui violentiam paſſus eſt, ſe cootinere non poſſe: proteſtatio ſiquidem ad hoc ſolum adhibetur, ut de metu incuſſo, & violeotia illata conſtet; quod ſi aliunde metus probari poſſit, quidni Eccleſiæ judicio, quæ nec vult, nec fortè poteſt ſine neceſſitate, invitos caſtitatis vinculo conſtringere, nulla fuiſſe ejuſmodi profeſſio cœlibatus declaretur?

([a]) Idem Alex. 3. cap. 2. dicto tit.

([b]) Math. 19. Lege Chryſoſt. hom. 63. in Math. ſub medium.

([c]) 1. Cor. 7.

([d]) Ambroſius in lib. exhort. ad virg. refertur 32. q. 1. c. integritas.

XXXI. Quod ſi dicas proteſtationem coram bonis & probatis viris neceſſariam eſſe ad Appellationis beneficium, cum te juſtus metus, ne appellare poſſis, excuſat, ut ex ([e]) Gregorii noni reſponſo innoteſcit: ideoque inferas, gravi metu urgente, ei qui ordinationi palam cootradicere noo poſſit, proteſtari oeceſſarium eſſe, ut ſe continentiæ Sacerdotalis vel Monachalis profeſſiooi refragari teſtetur. In cootrarium reponemus, appellationis refugium, etſi io favorem ejus partis, quæ ſe læſam conqueritur, inſtitutum ſit, odioſum tamen eſſe; tum quod judiciorum publicorum auctoritatem infringat, tum quod in alterius ſaltem ex litigantibus iocommodum & detrimentum cedat: quare, ut litigantium temeritas coërceatur, qui ſæpe injuſtam cauſam appellando proſequuntur, & alios irrationabiliter fatigant, juſtè appellandi ei liceotiam lex interdicit, qui facultate appellationis juſto metu intercluſa, de violentia proteſtatus non fuerit, maximè cum appellationis beneficium juris oaturalis noo ſit, ſed poſitivi: è contra verò cum unicuique oaturalis ſit poteſtas de ſuo corpore diſponendi, & cœlibatus vel vovendi, vel ejurandi, vel amplectendi, vel renuntiandi, eaque libertas unicuique ſit maximè favorabilis, ac gratioſa in nullius vero odium ac injuriam: & ubi bona fides eſt, ex prædictis juris ([f]) regulis, vim vel metum comprobare contra bonos mores ſit: ob id, non ſervatis iſtis juris ſolemnitatibus, facilius in integrum reſtituitur, qui gravi metu perculsus cœlibatum io ordinum ſuſceptione vel monaſticæ vitæ profeſſione viſus fuerit voviſſe, quam licentia permittatur appellandi ei qui gravi metu deterritus appellare non potuerit.

([e]) Gregor. 9. cap. fin. de appell.

([f]) De regulis juris ff. reg. 116.

XXXII.

Digitized by Google

XXXII. Hæc autem ita intelligenda ſunt, niſi progreſſu temporis emiſſa ab invito caſtitatis profeſſio rata habeatur: nam ſtatim atque rata habetur, obligationem inducit: ideoque in cauſſa cujuſdam mulieris, quæ ſe invitam, intentato à marito metu mortis, converſionis velum de manu Epiſcopi, in cujus præſentia de vi fuerat proteſtata, ſuſcepiſſe allegabat, Oſcenſi Epiſcopo, & Priori ſanctæ Mariæ Cæſarauguſtanæ mandavit Alexander (a) tertius, quatenus eam ad Monaſterium redire compellerent, ſi legitimè probatum non fuerit, non timore mortis prædictam mulierem religionem intraſſe, aut quod fecit poſtmodum ratum habuiſſe; ac ſi nimirum diceret, etſi votum ab initio violenter extortum fuerit, illud ipſum tamen per ratihabitionem ſequentem, vim, & firmitatem obtinere poſſe: non enim ex altera ejuſdem Alexandri (b) epiſtola decretali ad Epiſcopum Bellovacenſem, & alia (c) Clementis tertii dubium relinquitur, quin in his ſimilibus caſibus ratihabitione ſubſecuta, quod ante fuerat etiam invalidè geſtum roboretur. Unde quemadmodum mulier, quam invitam contraxiſſe cum viro ſuo conſtabat, Canonici (d) juris auctoritate, proferendorum ad violentiam probandam teſtium facultate excluditur: quod per annum & dimidium cum ipſo cohabitans conſenſiſſe in matrimonium videretur. Ita quoque anni unius integri ſpatio profeſſionem religionis invalidam Concilia (e) Triburienſe, & (f) Moguntinum (prout nempe citatur in Decretalium libro quamvis in Conciliis Moguntinis editis nullum ejuſmodi decretum legiſſe ſe referat (g) Antonius Auguſtinus, nec nos legerimus) Tridentinum (h) vero quinquennio (niſi habitum ſponte dimiſerit, quo caſu in pœnam temeritatis ſuæ nullatenus ad allegandam quamcumque cauſam vult admitti) roborari & convaleſcere teſtantur: ſic enim diuturnitate temporis convaleſcunt, quæ cum à conſenſu voluntatis pendeant, vix ſine eo voluntatis conſenſu multo tempore eſſe potuerunt, & quemadmodum (i) vel habitus geſtatione, vel aliis ſimilibus actibus ratihabitio profeſſionis Monaſticæ in jure præſumitur: ita exercitio ſpontaneo ordinum ſuſceptorum, vel promotione ad ſuperiores, caſtitatis in Subdiaconatu emiſſa profeſſio rata haberi videtur.

(a) Alexand. 3. cap. perlatum, de iis quæ vi metuſve cauſa.

(b) Idem cap. ſignificatum, de regularib.

(c) Clemens 3. cap. cum virum, eodem tit.

(d) cap. ad id, de ſponſalibus, & matrimonio:

(e) Conc. Triburienſe can. 24. refertur c. puella, 20. q. 2.

(f) Conc. Moguntin. cap. ſi quis, de regularibus.

(g) Antonius Auguſtinus in illud & 9. caput hujus tituli.

(h) Trid. ſeſſ. 25. de regula cap. 19.

(i) cap. ut Clerici, cap. vidua de regularibus.

XXXIII. Tertio inter Doctores videtur controverſum, num in foro conſcientiæ, & coram Deo, is qui conſenſit ordinationi & profeſſioni caſtitatis, ſed ex metu cadente in conſtantem virum ſibi injuſtè illato reſilire poſſit, & dimiſſo cœlibatu quem coactus vovit, ad nuptias convolare: Quidam enim, ut (k) Panormitanus, (l) Sylveſter, & alii, putant votum caſtitatis, quod quis invitus emiſit, in foro obligare, ſi conſenſus adfuerit, etſi metu extortus. Alii verò, ut (m) Richardus, (n) Sotus, & alii niſi libero conſenſu prolata vota non obligare etiam in conſcientia aſſeverant: quæ ſententia probabilior eſt: tum quia cum vota debeant eſſe liberrima, non videntur obligandi vim habere, niſi ſepoſito ſaltem gravi metu, ſpontanee emittantur: tum quia canones (o) paſſim vota illa metu extorta, nullam obligationem inducere declarant: eaque valida vota eſſe docent, quæ metu gravi cadente in conſtantem virum extorta non fuerint: ergo quæ iſto metu extorta fuerint, ea invalida eſſe ſatis apertè inſinuant:

(k) Panormit. in cap. perlatum, de iis quæ vi, metuſve cauſa.

(l) Sylveſter verb. metus §. 8.

(m) Richardus in 4. diſt. 29. q. 2. art. 1.

(n) Sotus de juſtitia & jure, q. 2. art. 1.

(o) cap. perlatum, cap. dilectus, & cap. inſinuante ſupra citatis, & c. puellæ 20. q. 1.

nuant: tum quia extortum metu
conſenſum ab uxore, non ſuffice-
re putavit (a) Alexander ſecun-
dus Landulpho cuidam in Corſica
reſcribens, quominus à Monaſterio,
quod ingreſſus fuerat, egrederetur
& ad uxorem, quam invitam ad
conſenſum adegerat, tuta conſcien-
tia rediret: ergo nec conſenſus vi
ab ordinato, aut religionem pro-
feſſo extortus, in conſcientia obli-
gabit; tum quia (b) Alexander ter-
tius univerſim, tam de voto, quam
de matrimonio loquens docet, *cum
locum non babeat conſenſus, ubi
metus, vel coactio intercedit, ne-
ceſſe eſſe, ut ubi aſſenſus cujuſdam
requiritur, coactionis materia re-
pellatur*. Ideoque putavit coactum
conſenſum ad voti obligationem
inducendam minimè valere etiam
coram Deo: tum quia Eccleſiæ con-
ſuetudine ejuſmodi vota irrita de-
clarantur, etiamſi de conſenſu præ-
ſtito, vel non præſtito minimè in-
terrogetur, qui violentiam allegat:
imo etiamſi ſe conſenſum, ſed ex
metu gravi elicitum adhibuiſſe fa-
teatur: quod manifeſtè oſtendit vo-
ta illa non ſolum ob defectum con-
ſenſus invalida præſumi, ſed reve-
ra defectu libertatis eſſe invalida:
tum quia, quantum præſertim ad
votum caſtitatis ordinum ſuſceptio-
ni adnexum pertinet, evidenter pa-
tet Eccleſiam quæ vota metu ex-
torta irritat, nullum hujuſmodi vo-
tum renitentibus ordinari, nec ni-
ſi ex metu gravi conſentientibus, ſa-
cræ ordinationi adnexuiſſe: alias,
quod tamen abſonum videtur, eam
obligationem ipſa imponeret, quam
ſibi explicitè voventes imponere
non præſumunt: tum denique quia
poſſet quis ad caſtitatem ſervandam
aliquem conſtringere, ſi extorta me-
tu vota valerent: hoc autem ſupe-
rius à nobis reprobatum eſt, ſaltem
ſublato caſu neceſſitatis.

(a) Alexand. 2. can. notificaſti, 33. q. 5.

(b) Alexand. 3. cap. cum locum, de ſponſalibus.

A XXXIV. Quædam tamen in
contrarium objiciuntur, primum,
quia de iis qui Baptiſmum inviti
ſuſceperunt, (c) Toletanum quartum
Concilium ait, *oportere, ut fidem
quam etiam vi, & neceſſitate ſu-
ſceperunt, tenere cogantur*: ideo-
que à pari infert aliquis, eos qui
vel inviti ordinem ſuſceperint, co-
gi debere ut contineant: quippe
cum lex continentiæ adnexa ſit ſa-
cræ ordinationi, ſicut profeſſio re-
B ligionis Chriſtianæ, & ejus obſer-
vatio Baptiſmo. Secundo, quia
cum voluntas metu extorta volun-
tas ſit, ut ex (d) Auguſtino col-
ligunt (e) Gloſſæ & Canoniſtæ paſ-
ſim, qui metu ſacros ordines ſu-
ſcipit, voluntariè ſuſcipit, ideoque
caſtitatis adnexæ lege conſtringitur.
Tertio quia ex regulis juris (f) *ac-
ceſſorium naturam ſequitur principa-
lis*, voluntas ergo quæ ſufficiet ad
ordinum ſuſceptionem, ſufficiet quo-
C que ad ordinibus ſacris adnexum
cœlibatus obligationem contrahen-
dam: certum eſt autem ex prædi-
ctis extortum quantumvis metu gra-
vi conſenſum ad ordinationem ſuf-
ficere. Quarto, quia non major vi-
detur libertas requiri ad votum emit-
tendum, quam ad peccatum mor-
tale contrahi per actiones etiam me-
tu extortas, quod præclaræ Poëtæ
exhortationi locum dedit.

—— (g) *Phalaris licet
D imperet, ut ſis
Falſus, & admoto dictet per-
juria tauro,
Summum crede nefas animam
præferre pudori.*

Quidni ergo & vota ipſa quocum-
que metu elicita valida ſint? Quin-
tò, quia Toletanum (h) Conci-
lium octavum id expreſſè videtur
aſſeruiſſe, ubi eos reprehendit, *qui
aut eventu neceſſitatum, aut me-
tu periculorum adepti fuerant Ec-
cle-*

(c) Tolet. 4. c. 56. refertur c. de Judæis diſt. 45.

(d) Aug. lib. 4. q. 24. ad c. 15. numerorum.

(e) Gloſſ. verb. vult c. merit. 15. q. 1.

(f) Regula 42. de regulis juris in 6.

(g) Juvenalis.

(h) Tolet. 8. c. 7. juxta editionem antiquam.

eleſiaſticarum officia dignitatum, & quoniam cum illis hæc imponerentur, id ſibi fieri noluiſſe teſtati ſunt: idcirco hoc ſpernere, atque ad priſtina pertentans conjugia moreſque redire, tam nequiter cœleſtia jura ſolventes, quam promptè ſæculi extant illecebris inhiantes. De quibus poſtea ita concludit, *recedant ergo talium deſideriorum ſine verecundia impudorati fautores, & licet inviti perceperint, quod non merebantur habere, libenter tamen ob cœleſte retineant præmium, quod nolendo propter terrenæ conſecuti ſunt neceſſitatis eventum, ut * tam inviti appetant bona diligere, quam ſponte videntur deſidentes impugnare. Quod ſi quis poſt hoc perennis diſpoſitionis edictum non ſinceriter ſacris inhæſerit cultibus, & abjiciens à ſe gratiam, quam accepit, relabitur ad conjugium, moreſve ſæculi attentaverit, vel eum redire ad hoc conſtiterit: mox omni Eccleſiaſtici ordinis dignitate privetur, & ut apoſtata à ſanctæ Eccleſiæ liminibus, & ſocietate fidelium habeatur prorſus excluſus, Monaſterii clauſtris donec advixerit, ſub pænitentia retrudendus.*

* al. apud Garſ. *tamen inviti appetant bona, quæ ſponte videntur deſiaes impugnare.*

XXXV. Hæc autem omnia non difficile ſolvuntur: Primo enim comparatio inter Baptiſmum & Ordinem, quantum ad adnexam huic quidem caſtitatis, illi vero religionis Chriſtianæ obſervantiam, non videtur ſatis congruere. Tum quod obſervantiæ Chriſtianæ religionis onerosa non ſit, ſed neceſſaria, caſtitatis autem onerosa ſit, nec ad ſalutem neceſſaria, ideoque cum ad religionem Chriſtianam obſervandam baptizati, etiam inviti, compelluntur, nulla ipſis infertur injuria, quin potius ſit eis gratia quod viam ſalutis intrare coguntur: in- A juria autem ſit iis, qui inviti ordinati ad cœlibatum ſervandum, legemque non neceſſariam adimplendam conſtringuntur, ſine qua ſervari ipſi poſſent, quæque nolentibus gravis eſt, dura ac valde periculoſa: tum quod baptizati jure divino ad Chriſtianæ legis obſervantiam tenentur, Deus autem cum ſit ſupremus omnium Dominus, non indiget noſtro conſenſu, ut nos ad ea quæ ipſi placuerint obliget ob- B ſervanda: cum e contra caſtitatis obligatio jure Eccleſiaſtico ordinibus adnexa ſit: Eccleſia vero cum ſupremo iſto dominio careat, curam potiùs habens, quàm imperium, miniſterium potiùs gerens, quàm abſolutam dominationem exercens, nullum ad caſtitatem, ſublata neceſſitate, niſi volentem adſtringit, nec jugum imponat, quod quis ferre ægrè poſſit. Secundo voluntas quidem coacta ſimpliciter voluntas C eſt, ſecundum quid tamen voluntas non eſt, nec integra gaudet libertate, quam ad votorum obligationem Deus neceſſariam voluit. Tertio, hæc regula juxta quam acceſſorium ſequi dicitur naturam principalis, multas patitur exceptiones; & quantum ad præſentem quæſtionem pertinet, duas præſertim. Primam, eam non valere in iis quæ jure poſitivo tantum connexa ſunt, cum enim divino jure D ſtet ſacra ordinatio, huic autem accedat cœlibatus votum Eccleſiaſtico, non eadem eſt neceſſitas noſtri conſenſus ad ſacrorum ordinum ſuſceptionem, quæ eſt ad caſtitatis obligationem. Alteram non intelligi prædictam regulam in acceſſorio, de quo ſpecialis eſt diſpoſitio à diſpoſitione circa principale diverſa: juris autem diſpoſitio circa caſtitatem ſacro ordini adnexam, & Deo per quodcumque votum promiſ-

miſſam, eſt, ut niſi libera exiſten- A te voluntate, & metu omni ſecluſo promiſſa fuerit, legis non ſit, ſed conſilii ſolummodo, cum e contra non eadem ad ordinum ſuſceptionem libertas voluntatis requiratur. Eodem verò recidit tertia exceptio, quæ à quibuſdam traditur, regulam prædictam valere, cum acceſſorii, & principalis eadem eſt ratio: at ordinis ſacri, & caſtitatis diverſa omnino eſt, nam ordo ſacer ſola Eccleſiæ voluntate ſuſcipi B poteſt, adeout etiam infantibus conferri queat: caſtitas niſi propria voluntate, eaque liberrima legitime voveri non poteſt. Quarto, univerſim dicendum eſt, parem non eſſe rationem peccati mortalis & voti, majoremque ad votum libertatem requiri, quam ad peccatum mortale contrahendum: cum enim materia voti res ſit conſilii, non præcepti, niſi liberrimè acceptetur, non videtur voveri: materia autem C peccati cum poſſit eſſe vel natura ſua mala, vel à Deo vetita, qui ſummum in unumquemque noſtrum jus habet, cujus imperio volentes nolentes acquieſcere debemus: (a) *voluntati enim ejus quis reſiſtit*? quemadmodum in iis quæ ſolo humano jure vetita ſunt, ſi metus cadens in conſtantem virum intercedat, nullum peccatum contrahitur, quia non adeo ſtrictè leges humanæ nos ligant; ita quoque cum humano D tantum jure caſtitas ſacris ordinibus adnexa ſit, nullum crimen committitur, ſi qui cadente metu in conſtantem virum ſacris ordinibus initiatus eſt, ad nuptias convolat, nec ſe caſtitatis lege conſtrictum credit.

XXXVI. Denique Concilium Toletanum (b) octavum de iis loquitur, qui urgente Eccleſiæ neceſſitate inviti ad ſacros Ordines trahebantur, & qui, ut ait Concilium, *propter terrenæ neceſſitudinis eventum*, Eccleſiaſticas dignitates, quibus deſides, fungi nolebant, conſecuti fuerant: quos ſanè continentiæ lege conſtrictos credimus, quia quicumque illis metus incutiatur, juſtus eſt: Eccleſia enim ut ſupra docuimus, juſtè, ſi neceſſitas adfuerit, invitos ad Sacerdotium compellit, unde quemadmodum qui juſto metu incuſſo matrimonium contrahunt, validè contrahunt, ita qui juſto metu ad Ordines ſacros ſuſcipiendos adiguntur, continentiæ lege jure devinciuntur. Etenim ita quiſque ſui corporis poteſtatem habet, & eligendi ſtatus arbitrio fungitur, ut ſemper communis boni procuratio excepta cenſeatur, ad quam quiſque naturali primigenio jure adſtringitur, cujus ſi neceſſitas adfuerit, ſpeciali juri unicuique renuntiandum eſt, ut communi bono conſulatur, vel communi malo occurratur: quare injuriam nullam paſſus eſt, qui invitus in hoc caſu ordinatus eſt: proindèque nec onera Ordinum ſacrorum jure ſuſceptorum deturbare, nec repugnantem eis ſtatum amplecti poteſt.

XXXVII. Si quis verò invitus ordinatus ad nuptias jure convolarit, (c) eo ipſo tamen privilegiis Clericalibus renuntiat, & ab executione ſacri miniſterii ceſſare debet: & ſi Uxori alligatus anteà fuerit, & illa ſolutionem Matrimonii quoad thorum conſenſerit, debet & ipſe continere ſi privilegiis Clericalibus frui, & miniſteria ſacrorum Ordinum obire voluerit: illa verò renitente, ſi ipſi quantum licuerit à re Uxoria ceſſare placuerit, privilegia Clericorum nequaquam eo titulo auferuntur, nec miniſterii ſacri obeundi poteſtas adimitur:

(a) Ad Rom. 9.

(b) Toletan. 8. Concil. ſup.

(c) Ita gloſſa in c. ubi diſt. 74. ver. honorem c. majores §. ultimo n. 37. de baptiſ. D. Anton. 3. part. tit. 14. cap. 16. in fine, & alii paſſim.

tur: ſecus verò utraque meritò denegantur. Etenim æquiſſima eſt Juris regula, ([a]) *qui ſentit onus, debet ſentire & commodum, & e contra*. Itaque qui privilegiis Clericalibus gaudere, & miniſterii ſacri obeundi prærogativa frui voluerit, æquum eſt, ut onera Clericalis ſtatus, ordiniſque ſacri ſuſcepti, quorum non ultimum eſt continentia, quantum ei integrum erit, ſervare ſibi proponat: ſecùs verò ſi onera iſta detrectet, nec privilegiis Clericalibus, nec executione ſacri miniſterii potiatur. Juſta eſt ([b]) Carthaginenſis quinti conſtitutio, qua Epiſcopi, Presbyteri, Diaconi ab omni Eccleſiaſtico officio removentur, qui vel Uxorem duxerint, vel ab Uxoribus minimè continuerint: nec iniqua Pelagii Summi Pontificis Gregorii magni Prædeceſſoris Conſtitutio, quam refert S. Gregorius, ([c]) ut *hi Subdiaconi, qui jam Uxoribus fuerant copulati, unum ex duobus eligerent, aut certè nulla ratione miniſtrare præſumerent, aut à ſuis Uxoribus abſtinerent*.

([a]) Regula 55. de reg. Juris in 6.

([b]) Carth. 5. can. 3.

([c]) Greg. Leoni Epiſcopo Catan. ep. 14. lib. 1.

CAPUT II.

De deſiderio, & fuga ſacræ Ordinationis.

ARTICULUS I.

In quo generatim diſcutitur an liceat ſacros Ordines, vel Eccleſiaſticas appetere dignitates, vel refugere.

§. I.

Scripturæ ſacræ de propoſita quæſtione teſtimonia.

I. CUM Epiſcopatus omnium Ordinum, & Dignitatum apex ſit, ad quem attingendum major utique, quàm ad reliquos Ordines inferiores, vel dignitates Eccleſiaſticas perfectionis excellentia requiritur: ideò qui de appetitu iſto, & ambitu diſſeruerunt Patres, de Epiſcopatu præſertim verba fecerunt, de reliquis dignitatibus, & ordinibus, aliqua proportione ſervata, ſimiliter eſſe judicandum non obſcurè innuerent: arripuerunt autem fere omnes Patres, ut de Epiſcopatu præſertim diſſererent, occaſionem ex hac Divi Pauli ſententia, ([a]) *qui Epiſcopatum deſiderat, bonum opus deſiderat*: Verùm ea quæ eodem orationis filo ſubjungit Apoſtolus verba, *oportet enim Epiſcopum irreprehenſibilem eſſe &c.* quibus mox Diaconorum creandorum conditiones ſubdit, dum ait *Diaconos ſimiliter pudicos &c.* conſentiunt vulgò iidem Patres de Presbyteris, ([b]) æque ac Epiſcopis intelligenda eſſe. Ideoque nos prioribus quoque verbis, dum Epiſcopatum nominat, potiſſimùm quidem Epiſcoporum ordinem ab Apoſtolo intelligi; Presbyterorum tamen non excludi conſentaneè deducimus, & quæ de Epiſcopatu appetendo, vel fugiendo dicuntur, ea ad Sacerdotium trahi debere cenſemus, ea tamen adhibita cautela, ut Ordinum, & Dignitatum proportio debita ſervetur: quippe cùm fatendum ſit Epiſcopatus ſtatum, cùm majorem perfectionem in ſui poſſeſſore exigat, & majoribus undique periculis obſideatur, majorique prudentia, induſtria, aliiſque virtutibus opus habeat, minus appeti poſſe, quàm ſimplex Sacerdotium:

([a]) 1. ad Tim. cap. 4.

([b]) Hieron. ep. 85. ad Evag. Chryſoſtom. Theodor. Prim. Bruno, Lyra & alii paſſim in cap. 4. prioris ad Tim. citatum.

tium : quod tamen cùm ſimilibus virtutibus adornari debeat, & ſimilibus periculis circumvalletur, ſuo quoque modo fugiendum erit, ſi Epiſcopatum fugere oporteat.

II. Patrum ergo exemplo quæſtio de Epiſcopatu præſertim movenda eſt, ex cujus deciſione de cæteris dignitatibus Eccleſiaſticis vel appetendis, vel fugiendis judicium ferendum erit, primúmque ſi Scripturæ ſacræ loca in utramque partem proferre liceat : hinc pro appetitu Epiſcopatus prædicta Pauli verba adduci poſſunt, (a) *qui Epiſcopatum deſiderat, bonum opus deſiderat*; illinc contra ambitum, & appetitum ejuſdem Epiſcopatus, & cæterarum Eccleſiaſticarum dignitatum, tum ejuſdem Pauli ad Hebræos ſententia, (b) *Nemo ſumit ſibi honorem, ſed qui vocatur à Deo tanquam Aaron*: tùm Eccleſiaſtici verba, (c) *noli quærere à Rege ducatum, neque à Rege cathedram honoris*, & paulò poſt, (d) *noli quærere fieri judex, niſi valeas virtute irrumpere iniquitates*. Quæ omnia ut immoderatam, & & temerariam Epiſcopatus appetentiam excludunt, ita rationabile, & diſcretum Epiſcopalis operis, atque ſollicitudinis deſiderium admittunt. Patrum quoque in hæc loca ſententia univerſim ea eſſe videtur, Epiſcopatum, (quod idem ſervata proportione de cæteris Eccleſiaſticis dignitatibus dicere poteris) ordinarie loquendo nec minimè oblatum appetendum, aut propria voluntate ambiendum eſſe, nec oblatum, atque impoſitum recuſandum eſſe: non vacare peccato qui inordinatè ambiunt, nec à crimine immunes eſſe, qui impoſitum pertinaciter reſpuunt: appeti tamen, & quæri poſſe à dignis, ab indignis verò, atque ineptis recuſari ſemper debere.

(a) 1. ad Tim. 3.
(b) Ad Hebr. 5.
(c) Eccleſiaſt. 7.
(d) Ibidem.

§. II.

Patrum Græcorum de propoſita Quæſtione ſententia.

III. Epiſcopatum, cæteraſque Eccleſiaſticas dignitates ordinarie nec appetendas eſſe, nec fugiendas, periculoſiùs tamen appeti quàm recuſari docere videtur Origenes, qui Iſaiæ Deo ſe offerentis, & Moſis recuſantis comparatione quodnam ſatiùs ſit Eccleſiaſticas dignitates appetere non oblatas, vel oblatas refugere, his verbis inquirit : (e) *Neſcio enim ſi poteſt quis eam contrarietatem negotiorum, quæ in utroque videtur intendens, dicere, quia idipſum fecerit Moyſes, quod Iſaias: ego audacter feci comparans duos Sanctos, & Beatos Viros, & decernens, & dicens, Moyſem verecundiùs feciſſe, quàm Iſaiam. Mayſes* (f) *quippe magnitudinem conſiderabat præeſſe populo ad educendum eum de terra Ægypti, & repugnare Ægyptiorum incantationibus, propter hoc ait, provide alium quem mittas; iſte* (g) *autem non expectans audire, quid ei juberetur ut diceret, ac ſi electus fuiſſet, ecce, inquit, ſum ego, mitte me &c.* tum ſubdit comparationem Iſaiæ, & Jonæ: *ille*, inquit, *mittitur prædicare everſionem Ninivitis poſt tres dies, & piget eum proficiſci nolentem cauſam malorum Civitatis: iſte verò non expectans, quid ei imperaretur ut diceret, ait, ecce ego &c.* Ex quibus hoc concludit: *bonum eſt non proſilire ad eas, quæ à Deo ſunt, dignitates, & principatus, & myſteria Eccleſiæ. Sed imitari Moyſem, & dicere cum eo, provide alium quem mittas,*

(e) Origenes homil. 6. in c. 6. Iſaiæ.
(f) Exodi 4.
(g) Cap. 6. Iſaiæ

neque ad principatum Eccleſiæ venit qui ſalvari vult, ſed ad ſervitutem Eccleſiæ &c. ([a]) Baſilius ſimiliter primò aſſerit eum, qui idcircò deſignatus eſt, ut Evangelium prædicet, nullo modo *ἐπὶ τὸ χέρνημα*, *ex ſua animi libidine*, aggredi ad hujuſmodi munus debere, ſed maturam temporis opportunitatem operari, cùm id videlicet viſum Deo fuerit, ac tum demum prædicationem aggredi, cùm ei permiſſum ſit, & apud illos, ad quos miſſus ſit; probatque pluribus Scripturæ ſacræ teſtimoniis, tum maximè ex eo Chriſti Domini oraculo, ([b]) *ego enim ex Deo proceſſi, & veni, neque enim à me ipſo veni, ſed ille me miſit;* ex quo nempe deducitur neminem ſeipſum Eccleſiaſticis debere dignitatibus ingerere à Deo non vocatum, ab hominibus non electum, neque miſſum. Secundò ſequenti ipſe capite oſtendit, ([c]) *quod qui ad prædicationem Evangelii vocatus eſt, is obedire confeſtim debet, neque ullam rei moram interponere*, probatque ex illo Chriſti Domini, quò eum reprehendit, ([d]) qui ab ipſo vocatus, ad ſepeliendum patrem ſe proficiſci dicebat, ut in ſequendo Chriſto moram necteret: itemque ex illo Apoſtoli ad Galatas, ([e]) *cùm autem placuit Deo, qui me ſegregavit ex utero Matris meæ, & vocavit per gratiam ſuam, ut revelaret filium ſuum per me, ut evangelizem illum in gentibus, continuò non acquievi carni, & ſanguini &c.*

IV. Fuſiùs verò, & clariùs Sacerdotii dignitatem nec appetendam eſſe, nec fugiendam docet Sanctiſſimus ejus Socius, amicitiæ, ac charitatis neceſſitudine eidem conjunctiſſimus ([f]) Gregorius Nazianzenus oratione illa apologetica, qua cauſas exponit, ob quas in Pontum fugerit, poſteaquam Presbyter creatus fuiſſet, ac poſteà Nazianzum redierit. Ubi enim fusè exemplo Jonæ Prophetæ, quem Scriptura reprehendit, quod prædicandi officium à Deo impoſitum renuiſſet, & à facie Domini fugiſſet, Sacerdotium contumaciter non eſſe reſpuendum docuit, mox pluribus oſtendit ipſum nec temerè apprehendendum, nec impoſitum reſpuendum eſſe, cujus verba paucis quidem truncatis iis, quæ minus ad rem facient proferemus, *Mihi*, inquit, *quænam tandem oratio, aut quis defenſionis locus reliquus foret, ſi diutiùs ad frænum contumax forem, atque hoc miniſterii jugum, leve, an grave dicere oporteat neſcio, mihi quidem certè impoſitum recuſarem: ſi enim, quod unum in his rebus firmum, & validum proferri poteſt, hoc quiſpiam conceſſerit, nos multò inferiùs ſitos eſſe, quam ut Sacerdotio apud Deum fungamus, alter fortaſſe nos inobedientia crimine minimè liberabit. Graves porrò minæ graveſque pœnæ adverſus inobedientiam intenduntur, quemadmodum ſcilicet in alteram quoque partem, hoc eſt eorum qui nihil refugiunt, ac recuſant, nec ut Saul ille ſub paternis vaſis paulum ſaltem ſe occultant, cum ad præfecturam vocantur, quam nec deponere quidem tutum eſt, nec poſteriori conſilio priori medicinam afferre. Ac proinde ipſe variis cogitationibus laborabam, quid facto opus eſſet exquirens, mediuſque inter duos timores hærens, quorum alter me deprimebat, alter erigebat: ac videte quam rectè, quamque juſtè inter utrumque negotium tran-*

([a]) Baſilius in eth. regul. 70. c. 3.

([b]) Joan. 8.

([c]) Idem cap. 4. ὅτι δεῖ τὸν κληθέντα εἰς τὸ κήρυγμα τοῦ εὐαγγελίου δι' αὐτῆς ὑπακούειν, καὶ μὴ ἀναβάλλεσθαι.

([d]) Lucæ 9.

([e]) Ad Galat. 1.

([f]) Greg. Naz. orat. 1. verſus finem. Legitur apud ipſum Greg. græcus textus.

tranſigam, nimirum ut nec minimè oblatam præfecturam appetam nec oblatam repudiem: illud enim temerarium hominum eſt, hoc inobedientium, utrumque autem imperitorum. atque ipſe inter nimis audaces, & nimis timidos quodammodo interjectus ſum, nempe & his qui ad præfecturas omnes proſiliunt, timidior, & iis rurſus qui omnes fugiunt audacior: tum ſubdit, periculoſius eſſe contra obedientiæ legem onus impoſitum refugere, quam ex prudentia acceptare: *nam timori quidem ſuſcipiendæ præfecturæ lex quoque obedientiæ fortaſſe opem ferre queat, Deo videlicet pro ſua benignitate fidem remunerante, eumque in perfectum, ac numeris omnibus abſolutum Antiſtitem componente, qui fiduciam in ipſo, ac ſpes omnes ſuas poſitas habuerit. At inobedientiæ periculo haud ſcio quiſnam opitulari, aut quænam ratio ad fiduciam hortari poſſit: verendum enim eſt de iis qui fidei noſtræ commiſſi ſunt, hoc audiamus,* (a) *animas eorum de manibus veſtris exquiram, & quemadmodum repuliſtis me, ne populi mei duces, & principes eſſetis, ita & ego repellam vos, ne ſim vobis in regem. ac rurſus quemadmodum non audiviſtis vocem meam, ſed dediſtis tergum durum, & inobedientes fuiſtis, ſic erit cum invocaveritis me, ego autem non reſpiciam ad orationem veſtram nec exaudiam. Abſit, ut hæ voces nobis à juſto Judice veniant.* Probat deinde ſententiam ſuam exemplis, *eos omnes*, inquit, *quos divina gratia, vel ad gubernandam plebem, vel ad Prophetiæ munus unquam elegit, partim alacri animo vocationi paruiſſe, partim oblatæ gratiæ moram injeciſſe reperio: nec vel eorum qui pedem ſubduxe-*

(a) Ezech. 14.

A *runt, culpandam timiditatem, vel eorum qui ad impoſitum ſibi munus obeundum impigrè ſe accinxerunt, reprehendendam alacritatem: illi quippe miniſterii magnitudinem extimuerunt, hi contra vocantis ope confiſi paruerunt. Aaron promptus erat: Moſes autem repugnabat: Eſaias impigrè obedivit: at Hieremias juvenilem ætatem metuebat, &c.*

B V. Id ipſum pluribus in locis oſtendit Chryſoſtomus, ſed maximè in ſuis de Sacerdotio libris, in quibus hæc duo ex profeſſo oſtendit: Primum, Sacerdotium quidem ab indignis refugi: à dignis verò ex charitate, & dilectione erga proximum appeti poſſe; alterum operis Epiſcopalis, juxta beati Pauli doctrinam, appetitionem licitam eſſe, primatus deſiderium illicitum: primum quidem confiicto inter ipſum & Baſilium dialogo ita oſtendit, C cum enim ipſe paſtoris ſtudium erga gregem, charitatis erga Deum Symbolum eſſe dixiſſet, ſubinfert Baſilius, (b) *Tu vero Chriſtum non amas*, reponit Chryſoſtomus, *& amo, & amare certè nunquam deſiſtam: cæterum vereor, ne quem amo, cum irritem. Hoc vero*, inquit Baſilius, *ænigmate quodnam aliud obſcurius eſſe queat: ſi Chriſtum illum, à quo ametur, oves ſuas paſcere juſſit; ames? non eſt* D reſpondet Chryſoſtomus, *ſermo hic ænigma, quinimo valde apertus & ſimplex: nam ſi par atque idoneus adminiſtrando muneri iſti, juxta id quod Chriſto placitum eſt, nihilo ſecus tamen munus ipſum detrectaſſem, hæſitare quidem ad verba mea conveniret: poſtea vero quam me ad functionis iſtius præſtationem animi hujus imbecillitas minus idoneum reddidit, quis huic quæſtioni, dubitationive locus? &c.*

(b) Chryſoſt. lib. 2. de Sacerd. c. 4. Videatur Græcus textus apud ipſum Chryſoſt.

Poſte-

Poſterius quoque iiſdem libris edocet, cum enim peſtilens iſtius honoris appetendi virus eſſe dixiſſet, mox quoque petitæ ex D. Paulo objectioni ita occurrit: ([a]) *neque id dico, cum beato Paulo pugnare volens, quinimo, ut maximè cum illius verbis conſentiam. ea vero cujuſmodi ſunt? ſi quis Epiſcopi munus appetit, honeſtum munus deſiderat: at ego non operis ipſius, ſed dominationis ac potentiæ deſiderium peſtilens eſſe dixi, atque hoc deſiderium ſic toto ſtudio ab animo abjiciendum eſſe cenſeo, ut ne animum quidem ipſum permittas ab illo occupari, ut is rerum omnium liberè agendarum poteſtatem habeat, &c.* ([b]) Similia habet prædicta Pauli verba commentans, ubi opus quidem Epiſcopale appeti poſſe, dignitatem & potentiam non debere exponit. *Si quis Epiſcopatum deſiderat, non culpo; non improbo, opus quippe regiminis eſt. Si quis hunc idcirco appetit, non principatus, ac dominationis faſtu, verum cura regiminis, & charitatis affectu, non improbo,* inquit: *bonum quippe deſiderat opus: quippe & Moſes eam rem appetere cognoſcitur: verum ille hujuſmodi potentiam, ambitumque dominandi nequaquam quæſivit, ſed eam rem ita cupivit, ut illi diceretur, quis te conſtituit principem & judicem ſuper nos? ſi quis igitur ita deſiderat, deſiderat bene, Epiſcopus enim ex eo dicitur quod omnes inſpiciat, cunctaque ſpeculetur.* Idem quoque omnino Theodoretus ad eundem Apoſtoli locum: ([c]) *non accuſat,* inquit, *ſimpliciter cupiditatem, ſed ambitionem, & magiſtratus gerendi deſiderium: & docet non honorem, ſed virtutem appetere: non deſiderare dignitatem, ſed dignitatis officium inquirere.*

(a) Idem lib.3. cap.11. cujus penultima ad rem verba hæc ſunt. [illegible]

(b) Chryſoſt. hom. 10. in cap. 3. prioris ad Thimoth.

(c) Theodoret. comment. in idem caput: eadem Theophylactus, & Oecumenius ibidem.

VI. Eadem quoque, quæ magiſtro, Iſidoro Peluſiotæ Chryſoſtomi diſcipulo placere viſa eſt ſententia. Primum enim viros probatæ eruditionis, ac pietatis Epiſcopatum appetere poſſe, alios non poſſe, affirmat epiſtola ad Leontium his ſcilicet verbis, ([d]) *non eſt quorumlibet virorum præclarè Epiſcopatum appetere: verum eorum, quorum vita ex Pauli legibus dirigitur: quamobrem ſi illam in te ipſo ſinceritatem perſpicis, libenti atque alacri animo ad tanti faſtigii aſcenſum pergis: ſin autem ea tibi deeſt, quod ipſam adeptus ſis, ea quæ attingere nefas eſt, minime attinge: cave ne ad ignem qui materiam abſumit accedas.* ([e]) Secundo epiſtola ad Palladium Diaconum fusè oſtendit non omnium eſſe Epiſcopatum appetere, ſed pauciorum, qui non minus populis quibus præfuturi ſint præcellant, quam paſtores ovibus; oportere ſiquidem Epiſcopum irreprehenſibilem eſſe, &c. unde invehitur in eos, *qui cum præclarè ſecum actum eſſe putare debeant, quod in ſubditorum claſſe cenſentur, ipſi contra ea appetunt, quæ conſequi nequeunt, atque Epiſcopatus amorem in ſeipſis alunt, Apoſtolumque, qui exitialem eorum morbum profligare ſtuduit, tanquam morbo ſuo patrocinantem teſtem citant.* oſtendit poſtea Apoſtolum hujuſmodi non ſuffragari, tum quod non juſſerit, ut unuſquiſque Epiſcopatum deſideret, nec amorem Epiſcopalis operis (cujus ibidem difficultates oſtendit) laudarit, ſed ejuſdem operis excellentiam: tum quod juxta communem modum loquendi ἔργον, ſeu opus (quo nomine utitur Apoſtolus) vulgo dici ſoleat, τὸ δύσκολον, καὶ δυσκατόρθωτον πρᾶγμα, *arduum, & quod ægrè*

(d) Iſidorus Peluſiota ep. 104. lib. 4.

(e) Idem lib. 3. ep. 126.

ægrè confici poſſit, negotium: ex A quibus juxta mentem Pauli ita concludit, ἐγὼ τὸ ἔργον τῆς ἐπισκοπῆς ὑπερφυῶς ἐπαινῶ. θεῖον γὰρ, τὸν δὲ ἔρωτα τὸν ἐπ' αὐτῇ οὐκ ἐπαινῶ, σφαλερὸς γὰρ, οὐ λέγω, καλῶς ποιεῖ: id eſt, *ego Epiſcopatus opus mirificè laudo: divinum enim eſt, ipſius autem amorem minimè laudo: periculoſus enim eſt, non dico bene facit, &c.* Hinc varia Epiſcopatus pericula recenſet, variaſque difficultates, quæ nos ab Epiſcopa- B tu expetendo deterreant. Idem quoque alia ad eundem Palladium Diaconum epiſtola eadem ferè habet, hocque præſertim notatu dignum D. Paulum, (a) *in medio relinquere ſuſpenſum Sacerdotii deſiderium, neque inſtigare ad id quemquam, ne indignos excitet ad capeſſendam rem perdifficilem, quæque omnem ſuperat reipub. adminiſtrationem, neque ab eo arcere quemquam, ne id, quod omni re-* C *gno majus eſt, fugiendum eſſe proponat.* Subditque ipſum *unumquemque ſui ingenii æſtimatorem, ac judicem conſtituiſſe*, οὔτε ἐπιθυμεῖν, οὔτε φεύγειν, *neque expetere, neque fugere præcepiſſe.*

(a) Idem lib. 4. epiſt. 219.

§. III.

Latinorum Patrum ſententia proponitur.

VII. EAdem Latinorum Patrum mens atque ſententia fuit, verum in hac quæſtione diſſolvenda excelluit (b) Auguſtinus duobus præſertim in locis, primumque, ſuo, & fratrum cum ipſo degentium nomine ſcripta ad Eudoxium Presbyterum, & aliis cum ipſo fratribus regularem vitam agentibus epiſtola, ipſis nec appetendum ex ſuperbia, nec ex deſidia reſugiendum Sacerdotium iis verbis egregiè perſuadet. *Vos autem fratres exhortamur in Domino, ut propoſitum veſtrum cuſtodiatis, & uſque in finem perſeveretis: ac ſi quam operam veſtram mater Eccleſia deſideraverit, nec elatione avida ſuſcipiatis, nec blandiente deſidia reſpuatis: ſed miti corde obtemperetis Deo, cum manſuetudine portantes eum, qui vos regit, (c) qui dirigit mites in judicio, qui docet manſuetos vias ſuas: nec veſtrum otium neceſſitatibus Eccleſiæ proponatis, cui parturienti ſi nulli boni miniſtrare vellent, quomodo naſceremini, non inveniretis. Sicut autem inter ignem & aquam tenenda eſt via, ut nec exuratur homo, nec demergatur: ſic inter apicem ſuperbiæ, & voraginem deſidiæ iter noſtrum temperare debemus, ſicut ſcriptum eſt, (d) non declinantes, neque ad dextram, neque ad ſiniſtram: ſunt enim, qui dum nimis timent, ne quaſi in dextram rapti extollantur, in ſiniſtram lapſi demerguntur; & ſunt rurſus, qui dum nimis ſe auferunt à ſiniſtra, ne torpida vocationis mollitie ſorbeantur, ex altera parte jactantiæ faſtu corrupti atque conſumpti, in favillam fumumque vaneſcunt. ſic ergo dilectiſſimi, diligite otium ut vos ab omni terrena delectatione refrænetis, &c.*

(b) Auguſtinus epiſt. 81. Ludovico, refertur ex parte 16. q. 1. c. vos autem.

(c) Pſal. 24.

(d) Deuter. 17.

D Secundo docet Auguſtinus idem opus Epiſcopale appeti poſſe, dignitatem non poſſe, impoſitum Epiſcopatum recipere licere, ambire nefas eſſe: habitum ſiquidem moreſque Chriſtiani populi depingens tria vitæ genera ſtatuit, moxque hæc ſubdit, (e) *ex tribus vero illis vitæ generibus, otioſo, actuoſo, & ex utroque compoſito: quamvis ſalva fide quiſque poſſit in quolibet eorum vitam ducere, & ad ſem-*

(e) Ibidem lib. 9. de civit. cap. 19. Eadem Beda iiſdemque verbis in 3. ad Thimoth. cap. 3.

ſempiterna præmia pervenire: intereſt tamen quid amore teneat veritatis, quid officio charitatis impendat, nec ſic quiſque debet eſſe otioſus, ut in eodem otio utilitatem non cogitet proximi: nec ſic actuoſus ut contemplationem non requirat Dei: in otio non iners vacatio delectare debet, ſed aut inquiſitio, aat inventio veritatis: ut in ea quiſque proficiat, & quod invenerit teneat, & alteri non invideat: in actione vero non amandus eſt honor in hac vita, ſive potentia: quoniam omnia vana ſub ſole: ſed ipſum opus, quod per eundem honorem, vel potentiam ſit, ſi rectè atque utiliter ſit, id eſt, ut valeat ad eam ſalutem ſubditorum, quæ ſecundum Deum eſt: unde jam ſuperius diſputavimus. propter quod ait Apoſtolus, qui Epiſcopatum deſiderat, bonum opus deſiderat, exponere voluit, quid ſit Epiſcopatus, quia nomen eſt operis non honoris, &c. Itaque à ſtudio cognoſcendæ veritatis nemo prohibetur, quod ad laudabile pertinet otium: locus vero ſuperior, ſine quo regi non poteſt, etſi ita teneatur atque adminiſtretur, ut decet, tamen indecenter appetitur: quamobrem otium ſanctum quærit charitas veritatis, negotium juſtum ſuſcipit neceſſitas charitatis, quam ſarcinam ſi nullus imponit, percipiendæ atque intuendæ vacandum eſt veritati: ſi autem imponitur, ſuſcipienda eſt propter charitatis neceſſitatem, &c.

VIII. Auguſtinum pręceptorem ſuum D. Proſper ([a]) Aquitanicus ejus diſcipulus ſtudioſè expreſſit: ubi enim eos reprehendit qui communi bono prodeſſe nolunt cum poſſint, ut contemplationi vacent, mox & eos coarguit qui Eccleſiaſticas dignitates digni reſpuunt, A vel indigni admittunt, dignitatemque Eccleſiaſticam ex ſe nec fugiendam ſcribit, nec appetendam. *Ac per hoc* inquit, *contra juſtitiam faciunt hi, qui merito ſuæ converſationis, vel eruditionis electi otioſum ſtudium fructuoſæ utilitati regendæ multitudinis anteponunt: & cum poſſint laboranti Eccleſiæ ſubvenire, operoſæ adminiſtrationis laborem, fruendæ quietis contemplatione, refugiunt: ſed quoniam* B *ſunt multi, qui ſe impares tantæ ſarcinæ norunt, tales juſtè ſe etiam quæſiti non offerunt, ne videantur non Eccleſiaſticos labores velle ſuſcipere, ſed honores ambire, cum dignitas Eccleſiaſtica nec ambienda ſit, nec vitanda. Qui vero præeſſe & prodeſſe populis poſſunt, ſi quæſiti non fuerint, juſtè ſeipſos percipiendæ ſapientiæ ſtudiis tradunt. Verumtamen ſi & illi qui lucris per ſe proficientium creſcunt,* C *& iſti qui in ſeipſis ſub Deo ſuo ſapientiæ ſpiritualis perceptione proficiunt, in propoſito permaneant, itineribus quidem diverſis incedunt, ſed ad unam patriam tendunt, & ad unum regnum diſparibus militantes officiis, Chriſto rege omnium vocante perveniunt.* Paulo aliter Gaudentius ([b]) Brixianus, qui tempore perſecutionis Epiſcopatum appeti poſſe docet, non ſimiliter aliis temporibus, *Cum*, inquit, *Epiſco-* D *patum cogitas, ne referas animum ad hæc tempora, quibus Epiſcopi nihil minus norunt quam eas partes, quæ illis à Paulo aſſignantur: neque quicquam aliud nunc intelligitur appellatione Epiſcopi, quam fructus, & vectigalia & immanes honores: ſed tempora illa ante oculos propone, cum Paulus ipſe qui alios inſtituebat Epiſcopos, peragrabat orbem omnium terrarum in fame, & ſiti, in fri-*

(a) Proſper Aquitanicus lib. 3. de vita contempl. cap. 18.

(b) Brixianus in ſchol. ad locum Apoſt.

gore, & nuditate, in verberibus, & plagis, in carceribus, atque quotidianis mortibus: eo igitur tempore optare Epiſcopatum nihil omnino erat aliud, quam optare quotidie mi' ies pro Chriſto mori: quod ſanè optare nulla religio prohibet.

IX. Annuit Gregorius magnus, (a) qui fusé pariter idem argumentum tractavit, tum pluribus in locis, tum maximè in libro paſtoralis curæ: ut enim omittam quæ ipſe tum adverſus eos, qui Epiſcopatus vocati reſpuunt, tum adverſus illos, qui è contra inflati eoſdem ambiunt, ibi fusè diſſerit, (b) prædicationis officium laudabiliter & quæri ex charitate, & ex humilitate recuſari poſſe iis verbis oſtendit, Eſaiæ nempe & Hieremiæ exemplum proſecutus. *Quamvis nonnunquam prædicationis officium & nonnulli laudabiliter appetunt, & ad hoc nonnulli laudabiliter coacti pertrahuntur: quod liquido cognoſcimus, ſi duorum Prophetarum facta penſamus, quorum unus, ut ad prædicandum mitti debuiſſet, ſponte ſe præbuit, quo tamen alter pergere cum pavore recuſavit. Eſaias quippe Domino quærenti, quem mitteret, ultro ſe obtulit, dicens, ecce ego mitte me: Hieremias autem mittitur, & tamen ne mitti debeat, humiliter reluctatur dicens, a, a, a, Domine Deus, ecce neſcio loqui, quia puer ego ſum: en ab utriſque exterius diverſa vox prodiit, ſed non à diverſo fonte dilectionis emanavit. Duo quippe ſunt præcepta Charitatis, Dei videlicet amor & proximi: per activam igitur vitam prodeſſe proximis cupiens Eſaias officium prædicationis appetit: per contemplativam verò Hieremias amori conditoris ſedulo inhærere deſiderans, ne mitti ad prædicandum debeat, contradicit. Quod ergo laudabiliter alter appetit, hoc laudabiliter alter expavit: ille, ne tacitæ contemplationis lucra loquendo perderet, iſte, ne damna ſtudioſi operis tacendo ſentiret: ſed hoc in utriſque eſt ſubtiliter intuendum: quia & is, qui recuſavit, plenè non reſtitit, & is qui mitti voluit ante per altaris calculum ſe purgatum vidit: ne aut non purgatus adire quiſque miniſteria ſacra audeat, aut quem ſuperna gratia eligit, ſub humilitatis ſpecie ſuperbè contradicat. Quia igitur valde difficile eſt purgatum ſe quemlibet poſſe cognoſcere, prædicationis officium tutius declinatur; nec declinari, ut diximus, pertinaciter debet, cum ad ſuſcipiendum hoc ſuperna voluntas agnoſcitur, &c.* (c) Ibidem ipſe poſtea Epiſcopatum licere unicuique ut proſit, non ut præſit, appetere nos docet, eo præſertim tempore, quo minus honoris ipſi ineſſe videtur, quam oneris.

(a) Greg. part. 1. paſtor. cap. 6. circa medium.

(b) Greg. paſt. 1. cap. 7. 17.

(c) Ibidem cap. 8.

X. Reliqui omnes Patres à prædictis nequaquam diſſentiunt; ex quorum proinde doctrina hæc colligimus, Epiſcopatum ex ſe indifferenter appeti poſſe, & recuſari, dummodo ex charitate appetatur, ex humilitate vitetur, non ex deſidia eum recuſandum, non ex ſuperbia appetendum eſſe: propter opus appeti poſſe, propter celſitudinem & dominationem appeti non poſſe; ab iis tantum qui oneri pares fuerint, vixque, niſi ab iis qui ad illud legitimè vocati ſint, aſſumendum; ab indignis, & iis qui oneri impares ſunt, nunquam concupiſcendum eſſe: periculoſius expeti quam vitari, præſertim eo tempore quo redditus, & honores dignitati adnexa ſunt: tunc vero æquius appetitum fuiſſe, cum labo-

boris ipſi plurimum ineſſet, & operis, voluptatis parum: peccare, & qui temerè appetunt, & qui vocati pertinaciter renuunt: quia tamen duplex hic quæſtio videtur proponi: quarum prima eſt, utrum Epi- A ſcopatus appeti, altera utrum recuſari poſſit: cum utramque conglobatim ex ſententia Patrum diſcuſſerimus, ſupereſt ut ſigillatim de utraque aliqua adjungamus.

ARTICULUS II.

Speciatim diſcutitur, an liceat ſacros Ordines, vel Eccleſiaſticas dignitates appetere.

§. I.

Patrum teſtimonio ambitus ea in re reprehenditur.

I. PLuribus certè Patres Epiſcopatus ambitum exagitarunt. Origines (a) *bonum eſſe*, docet, *non proſilire ad eas, quæ à Deo ſunt, dignitates, & principatus, & myſteria Eccleſiæ, ſed imitari Moyſen, & dicere cum eo, provide alium quem mittas: neque enim*, ſubdir, *ad principatum Eccleſiæ venit, qui ſalvari vult* fuſeque poſtea oſtendit, eum ipſum qui præeſt, cogitare debere ſe non ad dominationem, ſed ad ſervitutem eſſe conſtitutum. Baſilius (b) in Monacho præſertim Sacerdotii, & præfecturæ cujuſvis appetentiam damnat, oblatoſque etiam honores ipſis recuſare neceſſum eſſe docet. Idem quoque cum collegis ſuis Epiſcopis Italiæ & Galliæ ſcribens (c) ex ambitu Epiſcopatus hæc mala profecta enumerat; periiſſe gravitatem Sacerdotum; diſtributiones pauperum in proprios uſus, donaque inſumptas: Canonum exactam obſervationem peſſum iviſſe; multam peccandi libertatem patuiſſe; nam qui favore humano ad imperium devenerunt, id agunt, ut gratiam iis rependant, quorum opera ſunt promoti; hinc fieri ut populi ſiut immorrigeri, præfecti A non liberè loquantur. Ejuſdem ſententiæ fuiſſe conſtat ſanctum Ephrem Diaconum, ſeu, ut aliis placet, Preſbyterum Edeſſenum. (d) *Curam*, inquit, *animarum ne appetieris: nam, cum ad eam metam nondum perveneris, ut cunctis animi tui paſſionibus imperes, & tibi ipſi, & illis qui te ſequerentur noceres: quod ſi invitus ad curam ejuſmodi traheris, in ea adminiſtranda maximam diligentiam* B *adhibe*. (e) Nyſſenus Baſilii frater ἀρχτὸν, ſeu dominandi illud ſtudium damnat, aitque eſſe πρὸς τὰ χείρω ῥοπῆς, καὶ ἀπόθεσιν *initium & fundamentum ad deteriora propenſionis*, (f) nec dubitat μητέρα τῆς λοιπῆς κακίας, id eſt *matrem omnium vitiorum* vocare: idem quoque in vita Moſeos (g) eos reprehendit, qui illoti & amictu ſordido vitæ utentes Sacerdotium raperent, pluribus in locis (h) Nazianze- C nus in eos invehitur, qui temerè, & feſtinanter ad Sacerdotium promoveri contenderent, & qui Epiſcopatum μέγα τὸ πρᾶγμα, καὶ τυραννικὸν, καὶ θαυμασίαν ὅσαν ἔχον ἀπόλαυσιν, *rem amplam, & tyrannicam, & myrificam quandam voluptatem habentem* judicarent. (i) Chry-

(a) Origenes homil.6. in Eſaiam.

(b) Baſil. in conſtit monaſt.cap.24.

(c) Idem epiſt. 69.

(d) S. Ephrem de vita ſpirituali cap. 35. tomo 2. ejus operum.

(e) S. Gregorius Nyſſen. orat. cathe cap.23.

(f) Ibidem.

(g) Idem in vita Moſis.

(h) Nazianz. orat. 1.8.19. & orat.9.

(i) Chryſoſt. lib. 3. de Sacerdotio paſſim. Homilia 3. in acta. homil.35. in Matth. hom.29. ad Rom. hom.2. ad Titum homil ultima Hebræ. Hom. 6. de Pauli laudibus.

Chryſoſtomus paſſim vitium iſtud in Eccleſia inſectatur, adeoque exitialem principatus ſacri, (a) ſeu Sacerdotii cupiditatem eſſe putat, ut ne ejus tenuem quidem σπινθῆρα ἐπιθυμίας, *ſcintillam cupiditatis* eſſe retinendam aſſeruerit; eoſque (b) qui Epiſcopalem dignitatem ambiant ἀπονοίας, καὶ τόλμης, *contumaciæ*, *& temeritatis* damnet; atque hominem hujuſmodi ambitione incenſum, (c) ἄθλιον ἄνθρωπον, καὶ ταλαίπωρον, *infœliciſſimum hominem*, *atque miſerrimum* appellet. Fruſtra plura ex eodem proferrem, quæ nimirum contra ambitionem iſtam in ſuis libris paſſim inculcat.

(a) Idem lib. 3. de Sacerdotio cap. 10.
(b) Ibid. cap. 7.
(c) Idem hom. in ad Titum.

II. Nec prætermittendus Cyrillus (d) Alexandrinus, qui quantum Eccleſiæ detrimentum illa dignitatum Eccleſiaſticarum ambitio attulerit, nobis innuit, dum hæreſeon primos omnes auctores φιλαρχίας ἡττωμένους *amore dominandi ſuperatos*, *proſtratoſque* fuiſſe pronuntiat: nec exempla plurima deſunt, quibus iſtam probare potuiſſet propoſitionem. Nam de Thebuli, & Montano (e) Euſebius, de Valentino (f) Tertulliamus, de Marcione (g) Epiphanius, & (h) Auguſtinus, de Novatiano (i) Ambroſius, de Arrio (k) Theodoretus de Florino, & Blaſto, Aſterio Sophiſta, & aliis alii paſſim referunt, eos ab Eccleſia Catholica defeciſſe, quod in Sacerdotii petitione repulſam paſſi fuiſſent. Denique adjungi poteſt Græcis Patribus S. Ephrem, qui præclarè temerariam Sacerdorii cupiditatem damnat, (l) *ego vero*, inquit, *obſtupeſco fratres dilecti*, *ad ea quæ ſoliti ſunt quidam inſipientes audere*, *qui impudenter ac temerè ſeſe conantur ingerere ad munus Sacerdotii aſſumendum*, *licet non adſciti à gratia Chriſti*, *ignorantes miſeri*, *quod ignem*, *& mortem ſibi accumulent*.

(d) Cyrillus Alexandrinus in Abac. 2. v. 5.
(e) Euſeb. lib. 4. cap. 21. Idem lib. 6. cap. 35.
(f) Tertul. in Valent. c. 4.
(g) Ephih. &
(h) Auguſt. adverſus hæreſ. in hæreſi Marcionitarum.
(i) S. Ambr. lib. 2. de pœnit. cap. 15.
(k) Theod. lib. 1. cap. 2.
(l) Ephrem de Sacerd.

III. Ut pariter ex Latinis Patribus aliquos proferamus, patebit eos ejuſdem cum Græcis ſententiæ opinioniſque fuiſſe: cum eadem apud utroſque veritas, charitaſque viguerit. Certè Ambroſius ambitionem dignitatum conciliatricem exagitat, eaque in eam ſcribit, quæ in hunc locum optimè referri poſſunt: expetimento enim conſtat, quam verum ſit illud tanti Doctoris, (m) *Hoc ipſo pernicioſior eſt ambitio*, *quod blanda quædam eſt conciliatricula dignitatum*, *& ſæpè quos nulla vitia deflectunt*, *quos nulla potuit movere luxuria*, *nulla avaritia ſubruere*, *facit ambitio crimino ſos*; *habet enim forenſem gratiam*, *domeſticum periculum*, *& ut dominetur aliis*, *prius ſervit*: *curvatur obſequio*, *ut honore donetur*: *& dum vult eſſe ſublimior*, *fit remiſſior*, *cum in ipſa poteſtate quod præcellit*, *alienum ſit*. Idem quoque verba iſta Apoſtoli diſcutiens, (n) *nec ſumit quiſquam ſibi honorem*, *ſed qui vocatur à Deo*, *tanquam Aaron*, (o) *hic etiam*, inquit, *percutit Sacerdotes honoris cupidos*, *& Sacerdotii avidos*, *non pro ſalute populi*, *ſed propter ambitionem ſæculi*. Hieronymus ſimiliter eandem cupiditatem tanquam noxiam reſtincturus, (p) *audiant*, ait, *qui principes volunt eſſe populorum*, *quod non ſolum pro ſe*, *ſed & pro commiſſis ſibi gregibus reddituri ſunt rationem in die judicii*. Idemque obſervandum illud præceptum monet, (q) *ne quæras judex fieri*, *ne fortè non poſſis auferre iniquitates*. Fusè quoque in epiſtola (r) ad Heliodorum, ſed latenter, Sacerdotii deſiderium qua-

(m) Ambr. lib. 4. in Lucam.
(n) Ad Hebr. 5.
(o) Ambroſ. comm. in illud cap.
(p) Hieron. lib. 3. comment. in Hierem. cap. 12. Idem lib. 11. in Ezech. non longe à principio.
(q) Eccleſiaſt.
(r) Idem Hier. epiſt. 1.

ſi

ſi periculoſum incuſat. Nec ab iis diſſidet Auguſtinus, cujus eſt præclara iſta ſententia, ([a]) *bonor te quærere debet, non ipſum tu, debes enim in loco bumiliori diſcumbere, ut qui te invitavit, faciat te ad bonoratiorem locum aſcendere*. Cui favet Euſebius Emiſſenus, ſeu potius ille eſt Eucherius Lugdunenſis, in laudatione ſancti Maximi, cujus celebre illud dictum ([b]) *meriti prærogativa eſt, bonoris repulſa*: cui non abſimile illud Pontii Diaconi in vita ſancti Cypriani, ([c]) *magis dignus efficitur qui quod meretur excuſat*: plura nos in eandem ſententiam ſuperius protulimus. Verum Sacerdotii cupiditatem, quæ ſuo tempore, jam in Eccleſiæ perniciem magis ſeſe prodebat, egregiè redarguit Summus Pontifex Gregorius, quem dum loquentem audiemus, vix fieri poterit, quin ſuperbiæ noſtræ nos pudeat. ([d]) *Hinc ergo*, inquit, *quoque præcipites colligant, cum quanta culpa, ex appetitu proprio, cæteris præferri non metunut, ſi ſancti viri plebium ducatum ſuſcipere, Deo etiam jubente, timuerunt. Moyſes ſuadente Domino trepidat: & infirmus quiſque, ut bonoris onus ſuſcipiat, anbelat, & qui ad cauſam valdè urgeretur ex propriis, bumerum libenter opprimendum ponderibus ſubmittit alienis; quæ egit, ferre non valet, & auget, quæ portet*, ſed & Apoſtolicæ nobis ſententiæ excuſationem præripit, dum ſubdit, ([e]) *plerumque verò, qui præeſſe concupiſcunt, ad uſum ſuæ libidinis inſtrumentum Apoſtolici ſermonis arripiunt. quo ait, ſi quis Epiſcopatum deſiderat, bonum opus deſiderat: qui tamen laudans deſiderium, in pavorem vertit protinus, quod laudavit, cum repentè ſubjungit: oportet autem Epiſcopum irreprebenſibilem eſſe: cumque virtutum neceſſaria ſubſequenter enumerat, quæ ſic irreprebenſibilitas ipſa manifeſtat: & favet ergo deſiderio, & terret ex præcepto: ac ſi apertè dicat, laudo quod quæritis, ſed prius diſcite quod quæratis: ne, dum voſmetipſos metiri negligitis, tanto fœdior veſtra reprebenſibilitas appareat, quanto & à cunctis conſpici in bonoris arce feſtinatis*. Plura ipſe alibi ([f]) in eundem ſenſum ex vacuo ſuperbiæ pectore effudit, cujus ideo ſententias in eam rem aliquas Concilii ([g]) Aquiſgranenſis primi ſub Ludovico Pio habiti, Patres ad Eccleſiaſticæ diſciplinæ reſtaurationem collegerunt. Huic attexere poſſumus ([h]) Bernardum, qui graviter quoque eos inſectatus eſt, qui honorem Eccleſiaſticorum deſiderio flagrarent, & inverecundè ad ſacros ordines proſilirent: ex ipſo plura ſuperius protulimus, quæ in hunc locum, ſi lubet, rejicere poteris.

([a]) Auguſt. homil. 13. ex 40.

([b]) Euſeb. . . miſ. hom. in laud. S. Maximi.

([c]) Pontius Diac. in vita Cypriani.

([d]) Greg. paſtoralis parte 1. cap. 7.

([e]) Idem cap. 8.

([f]) Paſtoralis parte 1. cap. 8. cap. 2. 8. 9. & 10. item lib. 1. regiſtr. in dict. 12. epiſt. 20. ad Maximianum, & lib. 7. epiſt. 110. Syagrio & aliis.

([g]) Concil. Aquiſgran. 1. ſub Lud. Pio cap. 14. & 15.

([h]) Vide Bern de converſ. ad Clericos, epiſt. ad Henricum Senon. & alibi paſſim.

§. II.

Accurata bujus quæſtionis ſolutio.

IV. Verum ut accuratam tandem hujus dubii explicationem tradamus, utrum nempe ſive Epiſcopatum, ſive Sacerdotium, ſive promotionem ad ſacros ordines, ſive etiam provectionem ad Eccleſiaſticas dignitates expetere liceat: in Epiſcopatu præſertim (quod etiam in Eccleſiaſticis dignitatibus, Ordinibuſque, ſervata quadam proportione, animadvertere licet) hæc tria cum Divo ([i]) Thoma, & Scholaſticis Theologis conſiderari poſſe adnotamus, officium nempe, gradus Epiſcopalis celſitudinem & temporalia bona iſtis

([i]) D. Thomas 2. 2. q. 185. artic. in corpore.

iſtis adjuncta; officium, cujus cauſa Epiſcopatus inſtitutus, & quod ad utilitatem proximorum Deique cultum impenditur; celſitudinem gradus, qui maximam perfectionem exigit, & principatum infert in ſubditos, dignitatem invehit, auctoritatemque conciliat; temporalia bona, puta prærogativam Epiſcopalis honoris, reverentiam Epiſcopis debitam, redditus Epiſcopatus annuatim aſſignatos; officium cujus meminit (a) Chriſtus dum B paſcendi officium Petro commiſit, dum Apoſtolos (b) ad Evangelii diſſeminationem miſit, ſicut ipſe à Patre miſſus fuerat; celſitudinem gradus ſupra reliquam Domini familiam, juxta illud Chriſti apud Matthæum, (c) *fidelis ſervus & prudens, quem conſtituit Dominus ſuper familiam ſuam*, temporalia denique bona, quæ & officium tanquam præmium laboris, & gradum tanquam inſtrumenta virtutis, C & honeſtamenta dignitatis conſectantur, de quibus Apoſtolus, (d) *qui benè præſunt Presbyteri, duplici honore digni* habeantur. Hoc verò ſuppoſito, ita cenſendum eſt officium quidem Epiſcopale per ſe laudabiliter appeti, licet ab ineptis quidem abſolutè, efficaciter ſine temeritate nunquam, à non indignis verò aliquando periculosè expetatur: celſitudinem vero gradus ex ſe expetere, præſumptionis; ho- D norem, divitias, cæteraque ejuſmodi adnexa, vel inordinatæ elationis, vel avaritiæ crimen eſſe; hæc nunquam, ut finem, intendi debere: eadem in Epiſcopatus ſuceptione, ſi ut motiva adfuerint, puritati intentionis officere, ſi neglecta fuerint non obeſſe, quominus vel neceſſitate urgente, vel utilitate ſuadente onus quod honori conjungitur, officium quod digni- A tati adnectitur, ex charitate ſuſcipiatur, appetatur, inquiratur.

(a) Joan. 21.
(b) Joan. 20.
(c) Matth. 24.
(d) 1. ad Tim. cap. 5.

V. Primo, (e) quod officium Epiſcopale per ſe appeti poſſit, nemo negaverit, qui eminentiſſimæ ipſum eſſe charitatis, & perfectæ virtutis actum cognoverit: itaque ſi abſtractè conſideretur, ſi in ſeipſo, & ſecundum ſe attendatur, nemo niſi vel tepidus, vel omnino frigidus, nemo niſi vel ignarus, vel impius alienum à ſe eſſe volet, quod Deo chariſſimum, proximo utiliſſimum, Eccleſiæ honorificentiſſimum eſt. Quis ergo non expetat talia opera facere, qualia Epiſcopum decent, ſi ipſum contingeret ad Epiſcopatus dignitatem ſublimari? quis non ſe Epiſcopali officio dignum eſſe cupiat? Quis non eniti debeat, ut quamvis Sacerdos non ſit, vel Epiſcopus, Epiſcopalis tamen ſit, vel Sacerdotalis, & licet ſe officio hujuſmodi indignum credat, non tamen expetat ſe dignum fieri, qui ejuſmodi officium ſubeat? ſi nos Apoſtolus charismata meliora æmulari (f) præcipit? ſi Chriſtus (g) ad perfectionis divinæ imitationem pro viribus unumquemque adniti exhortatur, cui non officii Sacerdotalis ſanctitatem æmulari licebit? cui non Sacerdotalis functionis exhibendæ dignitatem expetere fas erit? nec vitium licet appetere, nec virtutis actus fugere; porrò Epiſcopalis functio, opus Epiſcopale, charitatis actio eſt, religionis, juſtitiæ, aliarumque virtutum eſt: ideoque per ſe nec odio haberi, nec recuſari, proindeque appeti poteſt.

(e) Circa hoc & prædicta vide D. Tho. ſupra, & in 1. ad Timot. cap. 3. lect. 1. Caietan. in D. Tho. ſup. Sylveſt. & Armilla v. Epiſcopus Sotum lib. 1. de juſtit. Valent. tom. 3. diſp. 10. q. 3. D. Antoninum 3. part tit. 20. & alios paſſim.
(f) 1. Cor. 12.
(g) Matth. 5.

VI. Idipſum docent ſancti Patres, quorum plurimos ſuperiùs protulimus; Chryſoſtomus ſupra citatus id clarè oſtendit, (h) dum *non operis ipſius, ſed dominationis, ac potentiæ deſiderium peſtilens*,

(h) Chryſoſt. lib. 3. de Sacerd. cap. 8

lens, ſe dixiſſe memorat, dum ſe ea ratione non improbare docuit Epiſcopatus deſiderium, (a) εἴ τις ταύτην ἔχει τὴν ἐπιθυμίαν ὥστε μὴ τῆς ἀρχῆς, καὶ τῆς αὐθεντίας ἐφίεσθαι μόνον ἀλλὰ τῆς προστασίας, *ſi quis hunc idcirco appetit, non principatus ac dominationis faſtu, verum cura regiminis*. Theodoretus, (b) dum ab Apoſtolo nos inſtrui docet, *non honorem, ſed virtutem appetere, non deſiderare dignitatem, ſed dignitatis officium inquirere*: Theophylactus (c) iis per omnia conſentit, necnon (d) Ambroſius, qui & rationem ſubdit, cur qui Epiſcopatum deſiderat, bonum opus deſideret, *hoc enim*, inquit *cupiens, bonam vitam appetere videtur*: *ſi tamen non ab iis declinet quæ in ſubjectis habentur; ne ambitione, aut deſiderio pecuniæ hoc egiſſe videatur*: nec minus aperte Hieronymus pluribus in locis, tum epiſtola ad Oceanum. (e) *ſi quis*, ait, *Epiſcopatum deſiderat, bonum opus deſiderat: opus, non dignitatem; laborem, non delitias; opus per quod humilitate decreſcat. non intumeſcat faſtigio*. Tum commentariis in Sophoniam, (f) *qui Epiſcopatum deſiderat, &c. videte quod dixerit, bonum opus deſiderat, non dignitatem, ſi autem deſpecto opere, ſolam adſpexerit dignitatem, citò corruit turris in Siloa, & excelſæ cedri fulmine feriuntur, & erecta cervix frangitur, & cygnus extento collo, & in ſublime ſe tendens, inter immundas volucres computatur*: ibi enim eos vituperat qui Epiſcopatum propter divitias vel honorem conſectantur, eos verò non vituperandos apertè innuit, qui opus ſolum Epiſcopatus officiumque intendunt: favet Auguſtinus ſuperius citatus, (g) ubi *à ſtudio cognoſcendæ veritatis* Epiſcopalis neminem

(a) Idem hom. 10. in epiſt. prim. ad Tim.

(b) Theod. in cap. 3. primæ ad Timoth.

(c) Theophilact. ibidem.

(d) Ambroſ. ibidem.

(e) Hieronym. epiſt. 83. ad Oceanum to. 2.

(f) Idem in c. 3. Sophon.

(g) Aug. lib. 19. de civit. c. 19.

A deterreri affirmat: celſitudinem verò gradus, quam *locum ſuperiorem* appellat, indecenter appeti dicit, etſi ita teneatur atque adminiſtretur, ut decet. Aſſentitur quoque Gregorius à nobis citatus, idipſumque confirmat, (h) dum ait, *tunc laudabile fuiſſe Epiſcopatum quærere, quando per hunc quemque dubium non erat ad ſupplicia graviora pervenire*, hoc enim indicat officium Epiſcopale per ſe laudabiliter expeti poſſe, B quamvis periculosè ob adjacentia bona appetatur, (i) *quia nempe*, ut ait idem ſanctus, *ſunt nonnulli qui in ſubeundo paſtorali miniſterio bona opera animo ſibi proponere videntur, quamvis hoc elationis intentione appetant*, aliudque intendant, quam quod ſibi ipſis videntur intendere: unde (k) unumquemque conſcientiam ſuam convenire jubet, an Epiſcopatum appetendo boni operis miniſterium, vel honoris gloriam quærat; C probans ſcilicet tutos eos eſſe qui Epiſcopale opus ſolum appetant, ſi à cæteris appetendis, quæ ipſi adnexa ſunt, ſeſe contineant.

VII. Secundò, quod ab imperitis vel ipſum epiſcopale officium abſoluto & efficaci deſiderio nunquam ſine crimine appeti poſſit, patet, quia ſicut opus virtutum ſecundum ſe laudabile eſt exercere velle, ita temerarium eſt non propor- D tionatum viribus ſuis ſibi velle aſſumere: & hujuſmodi operis ſibi obligationem accreſcere velle, cui adimplendo impares ſimus, (l) *qui enim amat periculum in ipſo peribit*: nec temeritatis notam effugit, (m) qui turrim cæpit ædificare, quam non potuit conſumare: nec legis ſanctitatem, legis latoris auctoritatem veretur, qui quam adimplere non poteſt, ſibi legem ſervandam imponit, itaque de Eccle-

(h) Greg. paſtoral. parte 1. cap. 8.

(i) Ibid. cap. 9.

(k) Ibidem cap. 8. & 9.

(l) Eccleſ. 3.

(m) Luc. 14.

(a) Hieronym. ediſt. 1. ad Heliodor.

ſiaſtica dignitate loquens Hieronymus, (a) *probet*, inquit, *ſe unuſquiſqae, & ſic accedat; non facit Eccleſiaſtica dignitas Chriſtianum &c. Nec ſibi quiſquam de corporis tantum caſtitate ſupplaudat, &c. Non eſt facilè ſtare loco Pauli, tenere gradum Petri jam cum Chriſto regnantium, &c. ædificaturus turrim futuri operis ſumptus computa, &c.* Quibus verbis ineptos à Sacerdotii appetitu, & ſuſceptione deterrere vult Hieronymus, ne opus viribus ſuis impar aſſumant: fusè quoque Iſidorus (b) Peluſiota ſuperius à nobis laudatus: cui aſſentitur alter Iſidorus Hiſpalenſis Epiſcopus iis verbis (c) *qui regimen Sacerdotii contendit appetere, ante ſe diſcutiat, ſi vita honori ſit congrua: quod ſi non diſcrepat, humiliter ad id, ad quod vocatur accedat.*

(b) Iſidor. Peluſ. ſupra.

(c) Iſidor. Hiſp. ſent. lib. 3. cap. 34.

VIII. Tertiò, quod periculoſum pariter videatur, quemcumque, quamvis ad hoc opus valde aptum, abſoluto atque efficaci operis Epiſcopalis deſiderio, aliis inconſultis, teneri, facilè deducitur: tum quia diſpoſitio ad opus Epiſcopale rectè exequendum ea neceſſario requiritur, quam vix ullus ſibi ineſſe abſque præſumptione poteſt ſuſpicari, ideoque, qui abſolutè, & efficaciter opus Epiſcopale deſiderat, vel illotis, ut aiunt, manibus ad perfectiſſimum opus ſeſe accingere paratus eſt, & divinum officium non dignè tractare ſibi proponit, quod abſque ſacrilegii, vel irreverentiæ crimine nemo in animum ſuum inducit, vel ſibi ineſſe eam quæ neceſſaria eſt, nec adeo facilè in quovis reperitur, ad Sacerdotii functiones diſpoſitionem perſuadet: quod ſine præſumptione vix quiſquam de ſe ex propria animi ſententia ſuſpicatur. (d) *Quia igitur*, ut habet Gregorius, *valde difficile eſt purgatum ſe quemlibet poſſe cognoſcere, prædicationis officium tutius declinatur*, præſertim quia ſæpè, ut idem etiam Gregorius oſtendit, (e) *de ſe mens ipſa mentitur, & fingit ſe de bono opere amare, quod non amat, de mundi autem gloria non amare, quod amat: quæ principari appetens, fit ad hoc pavida, cum quærit, audax cum pervenerit*: ideoque cum Epiſcopatum propter divitias, honorem, principatum appetere ex inferius dicendis crimen ſit, periculoſum autem ſit, ne in Epiſcopali opere appetendo, fallaciter ſibi mens noſtra illudat, & potius ea ad quæ ſenſuum titillatione ferimur, mentis oculos animique deſideria convertamus, quam ad ipſius Epiſcopalis operis difficultates, & perplexitates, à quibus expetendis iners naturæ noſtræ corruptæ conditio abhorret, propterea periculoſum omnino eſt Epiſcopalis officii cupiditati inſervire, ne in opum, honoris, & dominationis deſideria ſimulata appetitione incidamus. Unde propter illam primatus, ſeu celſitudinis gradus cum Epiſcopali officio conjunctionem rectè concludit Auguſtinus, periculosè ipſum appeti Epiſcopatus officium, (f) *locus vero ſuperior*, inquit, *ſine quo regi non poteſt, etſi ita teneatur atque adminiſtretur ut decet, tamen indecenter appetitur*; nam vel ipſius operis difficultas timenda eſt, *ne*, ut ait idem Gregorius, *in occupatione regiminis, ipſe quoque boni operis uſus perdatur, qui in tranquillitate tenebatur*. Dixi autem vix appeti poſſe Sacerdotium *ex propria animi ſententia*: nam ea, quæ jam urget, Eccleſiæ urgente neceſſitate, non dubium mihi videtur, quin boni viri, & pii, prudentum, & pro-

bo-

(d) Gregor. paſtor. parte 1. cap. 7.

(e) Ibidem c. 9.

(f) Auguſt. lib. 19. de civit. cap. 19.

borum conſilio acquieſcere poſſint, ut quandoqnidem Epiſcopatus nemini jam niſi volenti, & petenti imponitur, poſſit quis Epiſcopatum expetere, quo judicatus fuerit non indignus, qnod infra confirmabimus.

IX. Quarto, quod nec celſitudo gradus Epiſcopalis, ſeu Eccleſiaſticæ hierarchiæ apex, ac faſtigium, & perfectionis aliis communicandæ divinitus accepta auctoritas, per ſe tanquam finis abſque aliquo ſcelere appeti poſſit, docent Patres ſuperius à nobis allati, præſertim vero (a) Chryſoſtomus & (b) Iſidorus Peluſiota pluribus locis à nobis citatis, iique (c) quos modo retulimus operis Epiſcopalis appetitionem permittentes, dignitatis verò & dominationis cupiditatem vituperantes: nec abs re id cenſent: eſt enim quoddam inordinatæ elationis genus, celſiſſimum iſtum ſtatum appetere, altiſſimum ſcilicet eorum omnium ad quos aſſurgere poteſt humana cupiditas, ad quem nemo ex creationis ſuæ, vel ſalvationis fine deſtinatur, de quo vix aliquis probabiliter conjicere poteſt, an ſibi ex divinæ providentiæ ordine paratus ſit: periculum eſt ne cum Lucifero in terram dejiciantur, qui cum eodem in corde ſuo dicunt, (d) *in cœlum conſcendam, ſuper aſtra cœli extendam ſolium meum, ſedebo in monte teſtamenti, in latere Aquilonis:* qui vel reliquis nihilo meliores cæteris præeſſe concupiſcant: vel de ſe adeo præſumunt, ut in excelſiſſimo gradu putent ſe collocandos. Neque (e) tamen tantam in hoc deſiderio perverſionem ineſſe exiſtimo, quanta in appetendo Epiſcopatu propter honorem, vel redditus temporales reperitur, vel quanta ad mortalis peccati reatum requi-

A ritur, niſi ex eo deſiderio vel ad illicita attentanda animus moveatur: etenim magis utique Eccleſiæ bono repugnat Epiſcopatum propter honores vel redditus temporales concupiſcere, quam gradus ipſius celſitudinem expetere: ex priori enim deſiderio officii Epiſcopalis neglectus ſæpius accidit, & imperitorum temeraria ad Epiſcopatum capeſſendum plurium ambitio incenditur: ex poſteriori verò non item:
B quinimo perfectionis ſtudio accidit ſæpè ut inflammetur, qui perfectionis ſtatum cogitat, eumque ſibi obtinendum proponit, & cæteris morum ſanctitate præcellere in animum ſuum inducat, qui cæteris ampliorem gradum & perfectionem ſuorum votorum magnitudine ſibi deſtinat; tantumque abeſt ut perfectiſſimi gradus meditatione ſtudia noſtra in officio paſtorali remittantur, quin potius augeantur:
C tum quod redditus temporales, honor nobis exhibendus, cæteraque ejuſmodi longè ſint infrà Epiſcopatū: celſitudo verò gradus Epiſcopatus, non ſit infrà Epiſcopatum, ſed ſit ipſa Epiſcopatus dignitas. Ideoque longè minor eſt inordinatio voluntatis, dum Epiſcopatum propter celſitudinem iſtam appetit, quam cum propter redditus temporales, vel honores mundanos concupiſcit: unde nec mortalem in eo culpam admit-
D tere æquum judicamus, qui cum ſibi nulla injuſta via ad Epiſcopalem dignitatem graſſandum proponat, celſitudinis tamen deſiderio incaleſcit, neque enim adeo rerum ordinem pervertit, ut hujus pravitas deſiderii mortalis criminis neceſſariam inordinationem attingat.

X. Quinto, gravius proinde, &, ni fallor, exitiale ſcelus eſt, propter reddirus temporales, vel honores mundanos, tanquam propter

(a) Chryſoſt. ſupra.
(b) Iſidor. Peluſ. ſupra.
(c) Theodoret. Theophyl. Ambroſ. Hieronym. Auguſtinus. Greg. ſupra.
(d) Iſaiæ 14.
(e) Vide D. Thom. ſupra.

finem Epiſcopatus deſiderio inordinatio maxima & perverſitas voluntatis apparet, præferente ſcilicet naturalia ſupernaturalibus, cœleſtia terrenis, inferioris longe ordinis bona ſuperioribus, donumque quo nullum hominibus majus dari potuit, in hominum utilitatem inſtitutum, ex terrenis commodis & blandimentis fortunæ: tum quod in damnum totius Reipublicæ Chriſtianæ hæc intentionis perverſitas cedere videatur, cum ſæpiſſimè accidat, ut qui divitiarum, vel honoris ſolum cauſa, Epiſcopatus appetunt, de ſalute animarum ſibi commiſſarum nequaquam cogitent, iique qui ejuſmodi deſiderio ducti Epiſcopatum conſequuntur, officium ſuum negligant cujus minimam ante rationem habuerunt: plurima Eccleſiæ utilia, honori & divitiis poſtponant, ſalutis proximi minus avidi ſint, quam pecuniæ, vel gratiæ: & Eccleſiæ Chriſtianæ bonis minus invigilent, quam privatis commodis: tum denique quia cum Epiſcopatus natura ſua officium ſit ſpiritalis poteſtas, & agendi in alios divina auctoritas, natura utique ſua ad opus, actionemque refertur, ut ſupra docent Patres; Epiſcopatu itaque abutuntur, qui ad alios fines extraneos ipſum referunt, & inſtitutam a Chriſto ad agendum dignitatem ſuo fine privant. Verum qui redditus temporales, honorem, aliaque ejuſmodi Epiſcopatui adnexa tanquam motiva ad illum appetendum reſpiciunt, non videntur ullo ſe crimine ex eo præciſe conſtringere, quamvis imperfecti videantur, nec intentio eorum omnino pura cenſeatur: accidit autem naturæ noſtræ corruptæ vitio, ut vix reperiri poſſint qui divina propter ſe ſolum expetant, & irreflexis ad terreſtria oculis cœleſtia ſo-

A lum intueantur: quinimò omnis ferè noſtra intentio terreſtrium commodorum aliqua admixtione fædatur: ſed hæc admixtio, imperfectio quidem eſt, non tamen culpa ſemper eſt.

XI. Sexto, ex prædictis quidem infertur Epiſcopatum raro appeti poſſe, nec paſſim ab omnibus, ut (a) Chryſoſtomus, Iſidorus Peluſiota, Gregorius Nazianzenus & alii paſſim Patres oſtendunt; aliquando tamen & à quibuſdam

(a) Chryſ. & alii ſupra.

B puta ab iis qui digni ſunt, & paſſim tales habentur, urgente Eccleſiæ neceſſitate, vel utilitate evidenti appeti licere: iis præſertim temporibus, quibus tantum abeſt ut inviti ad Epiſcopale munus cogi ſoleant: ut potius nemo Epiſcopatum conſequatur, niſi non ſolum appetierit, ſed petierit, nec petierit tantum, ſed flagitarit, & quæſierit: ſi enim viris bonis, quos

C nulla gravia ſcelera coarguunt, probatorum autem virorum teſtimonia de aptitudine ad Epiſcopale miniſterium gerendum tutos faciunt, Epiſcopatum appetere non licet: ſola ergo iis ad Epiſcopatum via jam patebit, qui ſuæ conſcientiæ nullam habeant rationem, ut Epiſcopi fiant; cęteris qui innocentiam ſervare malint, quam conſequi dignitatem aditus obſtruetur: ſequiturque vix ullum jam in Ec-

D cleſia Epiſcopum eſſe, qui non peccato ſibi ad eam dignitatem viam fecerit: Iis ergo temporibus ſicut non licet unicuique ſuis viribus ita fidere, ut aptum ſe tanto muneri exiſtimet: ita nec iis quos *ad eundem ordinem*, ut ait (b) Hieronymus, *pia fratrum blandimenta* malim ego dicere, teſtimonia *& vota ſollicitant*, quos male acta vita non reprehendit, non omnis nempe urgente Eccle-

(b) Hieron. ep. ad Heliod.

ſiæ

ſiæ utilitate vel neceſſitate, appetendi Epiſcopatus libertas adimenda eſt, non enim in ejuſmodi deſiderio præſumptio reprehendetur, cui non bona de ſe ex privato ſenſu exiſtimatio, ſed humilis ex aliorum laudatione, ac perſuaſione, probabili extorta audentia ortum dederit: quod non ambitio, ſed charitas excitarit; non propriæ gloriæ cupiditas, ſed animarum procurandæ ſalutis zelus, provocarit; nec temerariæ in pericula præcipitantiæ inſimulabitur ejuſmodi cupiditas, ſi non præproperè vel cæcato judicio, ſed maturè, ex ardenti in bonum publicum affectu (cui privatam unuſquiſque quietem ac tranquillitatem tenetur poſtponere) Epiſcopatus appetatur: ſi propter fratres, pro quibus (a) *anathema eſſe à Chriſto* cupiebat divus Paulus, periclitari non dubitemus, pro quibus etiam Chriſtus mori dignatus eſt, & factus eſt maledictum: tunc certè cum Eccleſia quos noverat miniſterio dignos etiam invitos eligebat, nemini Eccleſiæ Judicium deſiderio ſuo prævenire, aut ei contradicere licebat: at jam Eccleſiæ ſilentis ac tacentis voces, bonorum, qui bonos quoſque & eruditos ad Epiſcopatum invitant, vota, teſtimonia, ac conſilia eſſe videntur quibus conſentire, neque nefarium, neque præſumptuoſum exiſtimari.

(a) Galat. 3.

XII. Quæ verò diximus confirmat Zozimus Papa qui epiſtula ad Iſichium Salonitanum Epiſcopum *tam vero ad Presbyterii*, inquit, *faſtigium talis accidat, ut nomen ætas impleat, & meritum probitatis ſtipendia anteacta teſtetur: jure inde Summi Pontificis locum ſperare debebit*: Vides ſummi Pontificis locum ex mente Zozimi (b) Papæ ſperari poſſe. Aſſentitur Grego-

(b) Zozim. ep. 4.

A rius (c) primus, dum *nonnunquam prædicationis officium & nonnullos laudabiliter appetere, & ad hoc nonnullos laudabiliter coactos pertrahi* docet, quod & exemplo probat Eſaiæ, (d) *qui Domino quærenti quem mitteret, ultro ſe obtulit*: eoque præterea tempore Epiſcopatum laudabiliter appeti potuiſſe aſſerit, (e) quo qui plebibus præerat, ad martyrii tormenta primus trahebatur, quamvis tamen iſto tempore non
B minus præſumptionis periculum in Epiſcopatus deſiderio eſſet, quam hodierno: quippe cum eædem conditiones, imò fortè plures tunc deſiderarentur in Epiſcopo, quam nunc requirantur: tota verò ratio diſcriminis hodierni, ac primi illius temporis eſt, quod hodierno quidem tempore cavendum ſit maximè, ne dum videtur officium experi, honor, & redditus temporales potius expetantur: cui certè pe-
C riculo pro virili eſt providendum, ne nos in appetitu tam excelſi culminis imago cogitatæ dignitatis abripiat; primis verò Eccleſiæ temporibus aberat quidem illud periculum, ſed aliud non minus forte aderat, ne videlicet, qui Epiſcopatum deſiderabat, in totius Eccleſiæ perniciem, præ cæteris ad mortem quæſitus, tormentorum atrocitate victus tandem ſuccumberet: verum pericula illa omnia cha-
D ritas ſuperat, qua qui verè incenditur ob commune Eccleſiæ bonum pericula nulla renuit, ut majoris meriti ſibi gloriam & proximo utilitatem impendat; ſicut enim periculo ſe exponere abſque neceſſitate peccatum eſt: ita urgente boni publici utilitate, vel neceſſitate, ex charitate, pericula ſubire meritorium eſt.

(c) Greg. parte 2. paſtor. c. 7.

(d) Eſaiæ 6.

(e) Greg. ibid. cap. 8.

XIII. Septimò, hæc cum ita ſint, nemo tamen ſibi ipſi blandiatur, nemo ſibi aduletur; facilis

lis ſiquidem hic caſus non in appetendo ſolum Epiſcopatu, ſed in obeundo. Plurimos, ut jam docuimus, avaritia trahit, plurimos ambitio obcæcat, plurimorum temeritas ac præſumptio ſtudia accendit, qui tamen charitatis zelum prætendunt, qui Eccleſiæ utilitatem ſolum ſibi præ oculis habere videntur & proximorum ſalutem: facile vitia virtutum ſpeciem induunt, eaſque præſertim virtutes, quæ communem virtutis rationem excedunt, vitia ſæpius ſimulata boni ſpecie mentiuntur: plurimi quoque ſibi facilè applaudunt, & de ſe magnificentiùs cogitant, quam veritas patiatur: pauci vires ſuas ex æquitate, & Epiſcopatus magnitudinem ex veritate metiuntur: quod de Galba aliquando dictum eſt cum imperio dignum fuiſſe viſum, niſi imperaſſet, id de pluribus dici non minus verè poterit, quam multos Epiſcopatu dignos habendos, niſi Epiſcopi facti fuiſſent. Sic ergo Eccleſiæ conſulendum eſt, ut propria ſalus non negligatur: non vitupero charitatis excellentiſſimæ ad Epiſcopatus officium adnitentis fervorem: ſed timeo, ne vel zelus non ſit, vel non ſecundum ſcientiam. ne vel majora viribus audeamus: vel ad maximum & divinum opus infima nos, & ſordida avaritiæ, vel ambitionis motiva inducant, nam & cautè perſpiciendum eſt, ne vel deſiderium temerarium ſit, vel impurum; ne vel rem viribus imparem deſiderando voluntas excedat, vel ex indigno motivo, rem divinam appetendo deficiat; ſicque & in exceſſu temerè, & in defectu imprudenter eligat. Terrent me tot Sanctiſſimi Patres, qui Epiſcopatus deſiderium vituperant: terret me ([a]) Auguſtinus qui Epiſcopalem ſarcinam, ſi nullus imponit, non ambiendam, non appetendam, non quærendam eſſe docuit, ſed intuendæ tunc temporis vacandum eſſe veritati. Terret ([b]) Gregorius, qui inter Epiſcopatus difficultates & bona, quid ſequendum, quid tenendum ſit; exponit, *niſi, ut virtutibus pollens coactus ad regimen veniat, virtutibus vacuus, ne coactus accedat*: qui ([c]) dignos ipſos culmen faſtigiumque Eccleſiaſticæ poteſtatis, *& ex corde debere fugere, & invitos obedire* docuit. Terret ([d]) Iſidorus Hiſpalenſis, qui viro Eccleſiaſtico præcipit, *ut ad diſpenſationem Eccleſiaſtici ordinis ſi ex Dei voluntate pervenerit, nolens quidem, ſed humilis gubernandam ſuſcipiat*. Terret ([e]) Nazianzenus qui nec oblatam præfecturam expetendam voluit, nec minimè oblatam expetere cuiquam permiſit. Terrent me plures alii, qui univerſim appetere Epiſcopatum periculoſum eſſe cenſuerunt: ſed & periculoſum eſſe cenſeo, nec niſi ob Eccleſiæ neceſſitatem vel utilitatem (quæ hocce tempore maxima eſt, quo contra Eccleſiæ veteris morem nemo invitus ad Eccleſiaſticas dignitates eligitur) Epiſcopatus deſiderium cuiquam permitto.

XIV. Porrò quod de Epiſcopatus deſiderio docuimus ſuperiùs, id de cæterorum ordinum, Presbyteratus præſertim, ac Diaconatus (quorum functiones cæterorum ordinum officiis difficiliores ſunt, & hierarchicæ) officiorumque curam animarum habentium, necnon prædicandi ac Sacramenta adminiſtrandi, ſervata, ut præmonuimus, proportione, deſiderio dicendum: 1. quia D. Paulus citato loco ([f]) *qui Epiſcopatum deſiderat*, non ſolum de Epiſcopatu propriè dicto, verum

([a]) Auguſt. 19. de civit. c. 19.

([b]) Greg. paſt. parte 1. c. 9.

([c]) Ibid. cap. 6.

([d]) Iſidor. Hiſpal. lib. 3. ſent. cap. 34.

([e]) Nazianz. orat. 1. apoleg.

([f]) 1. ad Tim. 3.

rum etiam de Presbyteratu locutus à Patribus dicitur; & ſequentia verba, *oportet autem Epiſcopum irreprehenſibilem eſſe*, ex quibus difficultas gerendi Sacerdotii, & periculum ipſius appetendi ab iiſdem Patribus paſſim colligitur, omnes non ſolum de Epiſcopo, verum etiam de Presbytero intelligenda eſſe teſtantur: de Diaconis quoque in tertio ordine conſtitutis ſimiliter locutus videtur ibidem, dum Diaconos eligendos ſubdit, ([a]) *pudicos non bilingues, non multo vino deditos, non turpe lucrum ſectantes, babentes myſterium fidei in conſcientia pura, probatos in miniſterio, nullum crimen babentes*, ideoque qua ratione deſiderium Epiſcopatus additis difficillimis conditionibus compeſcuit, eadem ratione, & deſiderium Preſbyteratus, ac Diaconatus; 2. quia Patrum à nobis ſuperius citatorum plurimi de dignitatibus Eccleſiaſticis, & ſacris functionibus univerſim locuti ſunt, nec ſolius Epiſcopatus deſiderium peſtilens, vel periculoſum eſſe dixerunt: Origenes ([b]) dignitates principatus & miniſteria Eccleſiæ generatim appeti vetuit: Baſilius ([c]) cujuſvis præfecturæ appetitum prohibuit: Nyſſenus ([d]) & Chryſoſtomus, ([e]) & alii paſſim φιλαρχίαν, ſeu dominandi ſtudium generatim exagitant: Ambroſius ([f]) Sacerdotes honoris cupidos univerſim perſtringit: Baſilius, ([g]) & Gregorius ([h]) Magnus nominatim prędicandi officium periculosè appeti docent, & quæ de Epiſcopatus deſiderio dicuntur, hæc ad officii prædicandi munus transferunt: Auguſtinus ([i]) loci ſuperioris cupiditatem generatim damnat: Nazianzenus ([k]) de quacumque Eccleſiaſtica præfectura loquitur: legantur cæteri Patres à A nobis adducti, quorum ea mens videtur fuiſſe, ut nec inferiores Epiſcopatu gradus, nec Eccleſiaſtica officia Epiſcopali inferiora paſſim appeti permitterent. 3. quia ratio Patrum, ac Theologorum, ob quam appetitum Epiſcopatus periculoſum cenſent, in inferioribus quoque ordinibus, ac miniſteriis, ſervata tamen proportione, locum habet: etenim, ideo inquiunt, nemo ordinariè loquendo Epiſcopatum appetere debet, ne, ſi primatum appetat, vanitatis, ſi redditus, avaritiæ, ſi opus ipſum præſumptionis arguatur, quod ſe operi Epiſcopali parem arbitrari videatur: idem in Presbyteratus, ac Diaconatus ordinibus, cæteriſque gravioribus ſaltem Eccleſiaſticis officiis appetendis videtur eſſe periculum, quæ ſi propter primatum, & dignitatis ſplendorem appetantur, vix ſine vanitate appetuntur: ſi propter redditus, avaritiæ maculam haud dubiè deſiderium iſtud inurit; ſi propter opus cum teſte Auguſtino, ([l]) *nibil ſit difficilius, laborioſius, & periculoſius Epiſcopi, aut Presbyteri, aut Diaconi officio*; cum prędicationis officium Patribus ([m]) quoque difficillimum ſemper viſum fuerit, & quod multam exigat in ejus miniſterio diſpoſitionem, cavenda quoque in iis appetendis præſumptio, ne illis dignos nos putemus, à quorum rectè gerendorum facultate valde abſumus; & ut loquitur Gregorius periculum eſt, ([n]) *ne non purgatus adire quiſque ſacra miniſteria audeat: & ideo*, inquit, *quia valde difficile eſt purgatum ſe quemlibet poſſe cognoſcere, prædicationis officium tutius declinatur*.

XV. Itaque nec Eccleſiaſticos ordines aut officia propter ſacrum principatum, præſidentiam, ſtatuſve

(a) Ibidem.

(b) Orig. hom. 6. in Iſaiam.

(c) Baſil. in conſtitut. Monaſt. cap. 24.

(d) Nyſſenus orat. 1. 8. 19.

(e) Chryſoſt. paſſim.

(f) Ambroſ. in cap. 5. ad Hebræos.

(g) Baſil. in eth. reg. 70 cap. 3.

(h) Gregor. paſtor. parte 1. variis capitibus.

(i) Auguſt. ep. 81. ad Eudox. & de civit. Dei lib. 9. cap. 9.

(k) Nazianz. ſupra.

(l) Auguſt. ep. 148. ad Valerium.

(m) Lege Nazianz. orat. 1. & 26. & alios paſſim.

(n) Greg. paſtoralis parte 1. cap. 7.

ve ipſius eminentiam, nec propter honorem redditusvè temporales quęri vel deſiderari licere concludimus, quod ſuperius quoque à nobis probatum fuit, dum ſacræ ordinationis inordinatos fines recenſeremus: ſed nec propter opus ipſum, Deique gloriam, ac proximorum ſalutem procurandam paſſim à quibuſcumque appeti debere cenſemus, ne impares tanto muneri deficiamus, & ſuſcepto oneri ſuccumbamus; ne contra legem divinam à Divo Paulo (a) promulgatam ſumat quis ſibi honorem, qui non vocatur à Deo tamquam Aaron: ne imprudenter incipiamus ædificare, nec poſſimus conſumare. Quia tamen electio ad ſacros iſtos ordines, officiaque vix eſt in uſu, nec ordinari ſolent niſi qui ſibi gratam eſſe ſignificarint ſuam ad Eccleſiaſtica miniſteria aſſumptionem, ideò a peccato excuſantur qui charitatis zelo ſeipſos ſacris Eccleſiæ Antiſtibus ad hos Eccleſiaſticæ dignitatis gradus, muniaque iſta, paratos eſſe ſignificant, qui vel ſuperiorum juſſu, vel proborum virorum hortatu, nullis conſcientiæ criminibus redarguti, in divina miſericordia confidentes audent ſe ſacris altaribus ordinandos conſecrandos, mittendoſque offerre; qui ſtatum Eccleſiaſticum perfectionis acquirendę, vel exercendæ ſtudio amplectuntur, & ad divina miniſteria ineunda

(a) Ad Hebr. 5.

A tantum ex charitate feruntur, quantum ex humilitate revocantur: non enim dubium eſt, quin (b) charitas operiat multitudinem peccatorum: quin (c) perfecta charitas foras mittat timorem: quin (d) charitas Chriſti urgeat nos: non dubium quin cum Apoſtolo dicere poſſit, qui ad ſalutem animarum procurandam ex charitate promoveri deſiderat, (e) *factus ſum inſipiens, vos me coëgiſtis*, item, B *ego autem libentiſſimè impendam, & ſuperimpendar ipſe pro animabus veſtris*: nec dubium, quin coram Deo gratum ſit matura prius deliberatione inita, & divina miſericordia invocata, periculis ſe pro eorum ſalute exponere, pro quibus Chriſtus ipſe mortuus eſt: denique cum Epiſcopatus totius Sacerdotii apex ſit, & perfectionis humanæ culmen; reliqui autem gradus Eccleſiaſtici progreſſiones ſint C ad perfectionem, & gradum Epiſcopalem, nec eam, licet maximam, exigant diſpoſitionem, perfectionemque prærequirant, quam Epiſcopatus præſupponit, ideò dicendum eſt minus tutum eſſe Epiſcopatus deſiderio teneri (quem nemo rite obire poteſt, niſi qui cæteris ſanctitate, prudentiaque præcellit) quam ad cæteras Eccleſiaſticas dignitates, officiave Eccleſia- D ſtica anhelare.

(b) 1. Petri 2.
(c) 1. Joan. 4.
(d) 2. Cor. 5.
(e) 2. Cor. 12.

ARTICULUS III.

An liceat ſacros ordines, vel Eccleſiaſticas dignitates refugere.

1. Hactenus verò de appetitu, ac deſiderio tam ſacrorum ordinum, quam Eccleſiaſticarum dignitatum abundè diſputavimus: ſupereſt itaque, ut de fuga ſeu recuſatione utrorumque breviter quædam ſubjiciamus: quamvis enim ſuperiùs ex Patrum ſententia docuerimus, Epiſcopatum (quod idem dicas de reliquis ſacris Ordini-

nibus, Eccleſiaſticis dignitatibus) nec appetendum, nec omninò recuſandum eſſe, nihilominus quædam ſpeciatim de Epiſcopatus cæterorumque ordinum ac dignitatum fuga, non ineptè adjungimus.

II. Primum itaque pro certo & indubitato habendum eſt eum qui ſe certis teſtimoniis ineptum, & Epiſcopali muneri, vel alteri cuivis ordini, dignitatique gerendis imparem eſſe compertum habuerit, tuta conſcientia poſſe Epiſcopalem dignitatem, vel aliam injunctam recuſare, imo & debere, idque ſupra auctoritate (a) Chryſoſtomi, exemplisque ab eo adductis oſtendimus: cui etiam ratio aperta ſuffragatur: naturali ſiquidem jure vetitom eſt, ne indignus ad ſacras dignitates, ordineſque conſcendat: cum ergo naturalis juris violatio nulla ſuperiorum voluntate, nulla vel ratione, vel excuſatione permittatur: juſtumque (b) ſit in conſpectu Dei, Deum potius ordinationes indignorum promotioneſque probibentem, quam bomines vocantes audire: nemo in dubium revocare poteſt, quin ſatius omnino ſit ſuperiorum juſſis obluctari, Epiſcopatum recuſando, quam divinas, naturaleſque leges acceptando violare. Rectè tamen notat Divus (c) Thomas impedimentum, quo quis irretitum ſe novit, quominus voluntati ſuperiorum obtemperet, triplex eſſe: unum, quod removeri poteſt, ab ipſo cui paſtoralis cura imponitur, & injungitur, ut ſi peccandi habeat propoſitum, cui nempe renunciare poteſt: quale impedimentum ad Epiſcopalem dignitatem declinandam, allegat (d) Syneſius, qui ſe & ludo deditum, & rei uxoriæ addictum, & Pbiloſophiæ Ethicæ placitis nimis adſtrictum publicè teſtabatur, cum tamen in ipſius poteſtate ſitum eſſet (quod & ipſe factis oſtendit) ut & ludis & uxoriæ rei voluptatibus vale diceret, & Philoſophiæ errores Catholicæ fidei minimè conſentaneos damnaret: tunc ergò ille, cui auctoritate ſuperioris paſtoralis ſollicitudo imponitur, & ob rationabilem cauſam præcipitur, tenetur obtemperare, obicemque voluntarium à ſe removere. Alterum eſt, quod per eum quidem, cui injungitur paſtorale munus, removeri non poteſt: cum tamen per ſuperiorem imperantem removeri poſſit: tuncque tenetur inferior, cui onus iſtud imponitur, defectum patefacere ſuperiori, cui diſpenſanti debet obedire, quod exemplo (e) Moyſis oſtendit Divus Thomas, quem cum Dominus ad Pharaonem mittere voluiſſet, defectum ipſe eloquentiæ, & linguæ tarditatem impedimentumque objecit, ſed præcipienti Domino ut pergeret, promittentique ſe in ipſius ore futurum, dicturumque quid loqueretur, protinus obtemperavit. Tertium, quod nec à ſuperiori jubente, nec ab eo cui injungitur, removeri poteſt, quo caſu nemo onus imponenti obtemperare obligatur; ſi v. gr. jubeat Archiepiſcopus, ut Epiſcopatus onus ſuſcipiat, qui irregularitate obſtringitur, in qua ſolus Papa diſpenſare poſſit: poterit is Epiſcopatum recuſare, quem nempe Archiepiſcopi jubentis præceptum ſibi licitum non facit: jubeat Summus Pontifex ut ſtupidus, & gerendæ rei ineptus Epiſcopatum ſuſcipiat, non tenebitur obedire qui ſe imparem oneri apertè recognoſcit, imo nec debebit morem gerere: nam naturalis, divinæque legis obligatio, Pontificis imperio præponderat, & juſſio quantumvis Summi Pontificis

(a) Cryſoſt. lib. 4. de Sacerd. c. 1.

(b) Actorum 4. capi

(c) D. Thom. 2. ſecundæ, q. 185. art. 2. ad 2.

(d) Syneſ. epiſt. 305. fratri.

(e) Exod. 4.

cis ab earum violatione non excu- A
ſat: quamvis tamen hujus juſſionis
auctoritas, eum qui de ſua capa-
citate dubitaret, in conſcientia tu-
tum efficere poſſit, nec plus ſuo,
quam tantæ auctoritatis judicio, cre-
dere debeat, qui ſibi, de virium
ſuarum imbecillitate dubius, me-
tuit.

III. Secundò certum eſt, nec
Epiſcopatum injunctum omnino de-
bere recuſari, nec cæteras Eccleſia-
ſticas dignitates oblatas: nec ordi- B
nes ſacros impoſitos ab iis, qui non
ſe oneri impares apertè recogno-
ſcunt, refutari debere, Idque pri-
mò Scripturæ ſacræ teſtimoniis poſ-
ſumus confirmare: primo enim in
(a) Jonæ 1. de Jona lege Gregor. Naz. orat. 1. ea legimus (a) Jonam à Deo pu-
(b) Exod. 4. nitum, quod concionandi Ninivi-
tis officium detrectaſſet: (b) Mo-
ſem reprehenſum in eumque ira-
tum Deum, quod educendi popu-
lum Judaicum e Pharaonis ſervi-
(c) Matth. 4. & Marci 1. tute munus rejiceret. Legimus (c) C
Apoſtolos impigrè Chriſto ad Apo-
ſtolatus dignitatem eos vocanti obe-
(d) Matth. 4. Marci 2. Lucæ 5. diviſſe, (d) Matthæumque é telo-
nio vocatum. continuò voci Domi-
(e) Actorum 9. ni paruiſſe, (e) Saülum de pec-
catore Apoſtolum factum, illico ſe-
ſe obtuliſſe dicendo, *Domine quid
me vis facere*? Secundo damnan-
(f) Matth. 25. tur in (f) ſcripturis, qui talenta
(g) Lucæ 19. abſcondunt, (g) qui mnam in ſu-
(h) Matth. 5. Marci 4. Lucæ 11. dario ligant, (h) qui lucernam
ſub modio ponunt, quibus quidem D
parabolis hi reprehendi videntur,
qui divina dona in aliorum uſum
impendere renuunt, nec ad proxi-
morum ſalutem quamvis vocati præ-
eſſe volunt; quibus parabolis affi-
nis eſt iſta Proverbiorum ſententia,
(i) Provérb. 11. (i) *qui abſcondit frumenta, ma-
ledicitur in populis, benedictio au-
tem ſuper caput vendentium*, ex
qua rectè inferimus, cum Epiſco-
pi, aliique ſacri myſtæ ac Paſtores
ſint (k) miniſtri Chriſti, & diſ- (k) 1. Cor. 4.
penſatores myſteriorum Dei, eos ma-
lè agere, qui ſpiritalem alimoniam
impertiri, verbique divini ac Sacra-
mentorum diſpenſationem ſibi com-
miſſam obire renuunt, proindeque
qui vel Epiſcopatus, vel alias Ec-
cleſiaſticas dignitates impoſitas ſu-
ſcipere detrectant. Tertio, cum,
ut (l) Eccleſiaſtici liber oſtendit, (l) Eccleſ. 17.
*unicuique mandaverit Deus de pro-
ximo ſuo*; præceptum ſit, ut *qui
miſericordiam habet, doceat, &
erudiat, quaſi paſtor gregem ſuum*,
quis inficiari poterit, quin neceſſi-
tate proximi exigente, & ſuperio-
ri imperante, ad ſacras populorum
præfecturas divina lege unuſquiſque
tanti muneris capax aſtringatur?
Alia teſtimonia Scripturæ ſacræ ur-
gent (m) Athanaſius, (n) Gre- (m) Athanaſ. ep. ad Dracontium. orat. 1.
gorius Nazianzenus: (o) Baſilius, (n) Nazianzen.
Gregorius (p) Magnus, & alii Pa- (o) Baſilius in Eth. reg. 70. c. 3.
tres. (p) Gregor. paſtoral. parte 1. cap. 5.

IV. Rationes verò duas hujus
rei aſſignat Divus (q) Thomas, (q) D. Thomas 2. 2. q. 185. art. 2. in corp.
primum, quia charitati erga pro-
ximos repugnat, Epiſcopatum in-
junctum recuſare, pro quorum nem-
pe utilitatibus nemo eſt qui non
ſe teneatur exponere, quod ex (r) (r) Auguſtinus lib. 19. de civitate cap. 19.
Auguſtino confirmat aſſerente quod
*negotium juſtum ſuſcipit neceſſitas
charitatis*: alterum, quia idipſum
humilitati opponitur, probatque
ex his (ſ) Gregorii verbis, *tunc* (ſ) Greg. paſt. part. 1. c. 6.
*ante Dei oculos vera eſt humili-
tas, cum ad reſpuendum hoc quod
utiliter ſubire præcipitur, pertinax
non eſt*. Nazianzenus (t) pariter (t) Nazianz. oratione 1.
inobedientiæ eos coarguit, qui ſa-
cræ præfecturæ onus impactum re-
jiciunt, ex eoque proinde capite
voluntatis inordinationem quoque
petendam eſſe demonſtrat; Proſper
(u) Aquitanicus inſuper eoſdem (u) Proſper. Aquitan. lib. 3. c. 28.
juſtitiæ accuſat, quod & vitæ ſo-
cialis vincula diſſolvant, & utilem,

debitumque Eccleſiæ laborem ſubtrahentes ſuffurari videantur. Certè cum quævis pars utilitatibus totius inſervire debeat, ſuaque etiam commoda poſtponere, non dubium eſt, quin unuſquiſque privatus utilitate Eccleſiæ cogi poſſit ad ſacram præfecturam ſubeundam, etiam jactura propriæ quietis; item cum non nobis tantum, ſed toti communitati fovendæ nati ſumus, inique agimus, ſi debita neceſſariaque reipublicæ Chriſtianæ officia ſubtrahamus.

V. Neque verò in ea re demonſtranda pluribus rationibus opus eſt cum conſentientes in ea propoſitione docenda Patrum ſententias teneamus: varias ſuperius Patrum auctoritates huic propoſito faventes adduximus, ex quibus hoc elicere

(a) Naz. ſupra. licet; ex (a) Nazianzeno quidem, neque appetendam τὴν διδομένην προςασίαν, *minimè oblatam præfecturam*, neque fugiendam τὴν διδομένην, τὸ μὲν γὰρ ἐστὶ θρασέων, τὸ δὲ ἀπειθῶν, ἐ ἀπαιδεύτων ἀμφότερα *illud enim temerariorum hominum eſſe, hoc inobedientium, utrumque autem imperitorum*: ex Chryſoſto-

(b) Chryſoſtom. lib. 2. de Sacerd. cap. 4. (c) Aug. ep. 81. ad Eudoxium. mo (b) non licere munus Epiſcopale cui pares ſumus impoſitum detrectare; ex Auguſtino (c) neceſſarium eſſe *ut ſi quam operam noſtram mater Eccleſia deſideraverit, nec elatione avida ſuſcipiamus, nec blandiente deſidia reſpuamus, ſed miti corde obtemperemus Deo*:

(d) Idem lib. 19. de civ. cap. 18. itemque (d) neminem *ſic debere eſſe otioſum, ut in eodem otio utilitatem non cogitet proximi*, ex quo infert *Epiſcopalem ſarcinam, ſi nullus imponit, percipiendæ atque intuendæ vacandum eſſe veritati, ſi autem imponitur, ſuſcipiendam eſſe propter charitatis neceſ-*

(e) Proſper Aquit. de vita contempl. cap. 20. *ſitatem*: ex Proſpero (e) Aquitanico *contra juſtitiam facere eos, qui merito ſuæ converſationis, vel eruditionis electi, otioſum ſtudium fructuoſæ utilitati regendæ multitudinis anteponunt: & cum poſſint laboranti Eccleſiæ ſubvenire, operoſæ adminiſtrationis laborem, fruendæ quietis contemplatione, refugiunt*: itemque *dignitatem Eccleſiaſticam, nec ambiendam eſſe, nec vitandam*: ex Gregorio (f) (f) Gregor. part. 1. cap. 7. Magno prædicationis officium licet tutius declinetur, attamen *declinari pertinaciter non debere, cum ad ſuſcipiendum hoc ſuperna voluntas agnoſcitur*.

VI. Iis verò plura alia Patrum teſtimonia addi poſſunt: primum enim exſtat (g) egregia D. Petri (g) Clement. ep. 1. ad Jacobum. ad Clementem exhortatoria oratio pro Epiſcopatu capeſſendo in epiſtola quæ fertur ejuſdem Clementis ad Jacobum fratrem Domini in qua plurima ad præſentem quæſtionem ſolvendam eruuntur: cùm enim ad pedes Divi Petri procidiſſe ſe excuſantem, & declinantem honorem cathedræ, ac poteſtatem narraſſet, mox Divum Petrum in hæc verba reſpondiſſe refert: *pro hoc ne me rogaveris: hoc enim fieri ſtatutum eſt mihi, & eo magis quod excuſas; quia hæc cathedra cum qui cupit eam, & audacter expetit, non requirit, ſed ornatum moribus, & in verbis eruditum: quod ſi eſſet alius melior, ſi quis mihi alius adjutor tam ſedulus adſtitiſſet: ſi quis tam plenè doctrinæ meæ rationem cepiſſet, ſed & Eccleſiaſticas diſpoſitiones tam plenè didiciſſet, habens alium talem, non te cogerem opus bonum ſuſcipere nolentem; ſuperfluum eſt ergo alium quærere, cum primitias eorum qui ex gentibus per me ſalvantur, & præcipuè hujus urbis, te primum obtulerim Deo. Sed & illud intuere, quia ſi periculum peccati ti-*

mens ſuſcipere refugis Eccleſiæ gubernacula, certus eſto, quia ampliùs peccas qui populum Dei velut in fluctibus poſitum, & periclitantem cum juvare poſſis, ſubterfugis, tui tantummodo habens conſiderationem, & non quod in commune omnibus expedit, providens: ſed certus eſto, quod neceſſe eſt te ſuſcipere omne periculum, quia nec ergo pro ſalute omnium ab obſecrando ceſſabo, &c. Sed & illud cupio te mecum juſta ratione perſpicere, quando maximè tua opera indiget Chriſtus, nunc cum inimicus adverſus ſponſam commovet bellum, an in futuro tempore, quando jam Chryſtus poſt victoriam triumphabit, nec ultra illius opera indigebit? quis non etiam parvi ſenſus intelligat, quod iſtud eſt tempus in quo operam tuam Chriſtus requirit: tota igitur mente in præſenti neceſſitate præbe operam, &c. libenter ergo ſuſcipe Epiſcopatus officium, &c. ex iis ſiquidem verbis diſcimus primò neceſſitatem acceptandi Epiſcopum inferioribus à ſuperiori imponi poſſe: ſecundò eam tamen, Eccleſiæ utilitate urgente, nec unquam niſi Epiſcopali muneri aptiſſimis imponi debere: tertio peccare, qui cum hujus muneris capax ſit, imponenti pertinaciter reſiſtit: quarto periculoſiſſimis Eccleſiæ temporibus & tumultuoſis, tunc maximè legem iſtam urgere, & imminere obtemperandi neceſſitatem, Epiſcopalemque operam perſecutionis tempore ab iis qui digni ſunt, præſertim exigi poſſe, & præſtari oportere.

(a) Athan. ep. ad Dracont. t. 1.

VII. Athanaſius integram ſcripſit epiſtolam ad (a) Dracontium, qua eum ad Epiſcopale munus gerendum vocat, & Epiſcopatum minimè fugiendum, aut Monaſticæ ſolitudinis prætextu recuſandum eſ-

A ſe demonſtrat, eoque præſertim tempore, quo Eccleſiæ perſecutio ingruerit: nefas eſſe dictitans eum qui gratiam acceperit, ipſam occultare, & quos denarios acceperit, in occulto habere: Epiſcopalem dignitatem non contemnendam prędicans, quam Chriſtus inſtituit, per quam Eccleſiæ ſubſiſtunt, & Chriſtiani facti ſumus; admonens, omnibus ſi fugiendi mens ineſſet, Eccleſias deſertas iri, Apoſtolos ideo
B Chriſto vocanti alacriter paruiſſe: addens juramenti, quo ſe ad fugiendam iſtam Dracontius dignitatem obſtrinxerat, nullam ei habendam eſſe rationem: ex ſcripturis quoque fugiendi conſilium reprobans, cùm & Jeremias, & Moſes, qui ab initio recuſabant, mittenti tandem Deo paruerint: cùm Jonas, qui ab initio fugerat, poſtea denuo prophetarit; rationem etiam iſtam ſubjungens, quod Deus no-
C ſtra melius noverit, quam nos ipſi noſcamus: Monachorum quoque exempla ſubdens, qui Epiſcopatus ſarcinam impoſitam ſubierint: objectioni pariter occurrens de Epiſcopatus laboriſque periculis, & peccandi exinde occaſionibus; quibus omnibus ubi reſpondit, tandem concludit periculum ipſi imminere, ἐκ τῦ ἀντιλέγειν τῇ ἐκκλησιαςικῇ διατάξει, *ex iſta detrectatione Eccleſiaſtici ordinis*.

D VIII. Similiter ſentit (b) Nazianz. nam non ſolum prædicta, quam citavimus, apologetica oratione, verum etiam alia ad patrem ſuum habita, cum ei coram Eccleſiæ Nazianzenæ commiſiſſet, eandem ſententiam docuit: ubi enim timorem ſuum expreſſit; animique ſui infirmitatem allegavit, quæ ei montes & ſolitudines, ad vacandum contemplationi, conſcientiamque purgandam petere ſuadebant,

(b) Nazianzen. 1. citat.

mox

mox utilitatis publicæ cauſa ſibi neceſſariam fuiſſe curam Paſtoralem aſſumere, allata comparatione oſtendit, *quia*, inquit, ([a]) *ut hortus præſtantior eſt, quam ſtirps una, & cælum univerſum cum ſuis ornamentis, quàm unica ſtella, & corpus quam unicum membrum; ita præſtabilior eſt tota Eccleſia rectè compoſita uno homine officio ſuo probè fungente. Neque etiam oportet ſua quemque duntaxat commoda ſpectare, ſed & aliorum rationem habere: nam ipſe quoque Chriſtus, cui in ſuo honore ac deitate manere liceret, non ſolum uſque ad ſervi formam ſeipſum exinanivit, ſed etiam contempta ignominia crucis ſupplicium ſubiit.* Unde & concludit, ſibi optimum viſum, mediam quandam ſequi viam inter cupiditatem, & timorem: id autem ſic fieri poſſe, ſi nec ſacrum munus omninò defugeret, ne (quod periculoſum eſt) gratiam rejiceret; nec rurſus (quod moleſtum, & acerbum eſt) graviorem, quam vires ferant, ſarcinam humeris tolleret: *Pii autem viri ſimulque tranquillitati ſuæ conſulentis eſſe, functionem ſacram viribus metiri, ut ſcilicet tanquam in cibis, eam admittamus, cui pares eſſe poſſumus, eam autem quæ vires noſtras ſuperat, repudiemus, &c.* Ex quibus colliges publicis utilitatibus unumquemque ſeipſum, non tantum ſuam operam debere: Chriſti exemplo ad id nos incitari: periculoſum eſſe Dei gratiæ reſiſtere, perniciofum impar humeris ſuis onus ſubire, ſi utilitas poſtulet Eccleſiæ, & vires noſtræ ferant: neque privatis noſtris incommodis, in publica commoda peccandum eſſe, & iniquam futuram ſuperioris juſſionem, quæ ad illicita vel ſupra vires poſita tentanda neceſſitatem

([a]) Idem orat. 8. ad patrem ſuum.

A nobis imponeret. Syneſius ([b]) quoque Epiſtola ad fratrem varia ſe allegaſſe Theophilo ſcribit, quibus ſe Epiſcopali muneri imparem eſſe oſtenderet; paratum tamen, ſi has ipſe exceptiones non admitteret, onus ſubire, & ita apud ſe exiſtimaſſe, cùm nec Imperatoris nec Auguſtalis præfecti mandatis, abſque pœnâ, reſiſti poſſit, multò minus pœnam evaſiſſe, qui Deo vocanti minimè obtemperarent.

([b]) Syneſius ep. 105. prope fin.

B IX. Auguſtinus præter ea quæ ſuperiùs ex ipſo protulimus, libro quoque de fide, & operibus, eos redarguit; ([c]) *Qui nolunt in Eccleſia ſuſcipere diſpenſationis officium, deſidioſam prætendentes excuſationem nolle ſe rationem reddere de peccatis alienis: qui audiunt & non faciunt, id eſt, accipiunt & non reddunt*, cum è contrario, ut ibidem innuit, diſpenſator fidelis, & diligens in ero-
C gando ſit paratiſſimus, & lucrorum dominicorum avidiſſimus. Eleganter in hac materia diſſeruit Proſper Aquitanicus: ([d]) *Videndum eſt*, inquit, *utrum juſtè faciant illi, qui ſe removentes ab occupationibus cunctis, ac ſtudiis ſpiritalibus offerentes, nihil humanæ ſocietati proficiunt, & deſideria ſua commodis omnium præferentes, utilitatem communem deſideratæ vacationis electione contemnunt: cum*
D *profectò laborantibus opem ferre nolle, cum poſſis, & communi bono poſthabito, otioſa quiete frui velle, nihil habeat æquitatis: cui æquitati ſerviunt, omnes omnium bono vivunt, ac velut ſibi invicem nati, ſalutem mutuam tuentur, ac diligunt: ac per hoc contra juſtitiam faciunt hi, qui merito ſuæ converſationis, vel eruditionis electi, otioſum ſtudium fructuoſæ utilitati regendæ multitudi-*
nis

([c]) Auguſt. de fide & operib. c. 17. tom. 4.

([d]) Proſper lib. 3. de vita contemplativa c. 28.

nis anteponunt. Nonne vero iſta evidenter convincunt impoſiti Epiſcopatus recuſationem iniquam eſſe & injuſtam, nec ſolum charitati, & dilectioni proximi repugnantem ?

X. Palmam verò in hac quæſtione dirimenda & explicanda, meo quidem judicio, omnibus præripuit (a) S. Gregorius, qui de ea materia non ſemel diſputavit, & quidem in libro Paſtoralis curæ, ubi ex inſtituto magis hanc quæſtionem tractat, duo genera ſtatuit eorum, qui paſtoralem curam reſpuunt; primum eorum, qui pondus regiminis per humilitatem ſubire detrectant: priores ita carpit, quia nimirum *hi culmen regiminum ſi vocati ſuſcipere renuant, ipſa ſibi plerumque dona adimunt, quæ non pro ſe tantummodo, ſed etiam pro aliis acceperunt, cumque ſua, & non aliorum lucra cogitant, ipſi ſe, quæ privata habere appetunt, bonis privant*. Quod quidem Scripturæ ſacræ auctoritatibus ſic demonſtrat: *Hinc itaque ad diſcipulos Veritas dicit*, (b) *Non poteſt civitas abſcondi ſupra montem poſita, & nemo accendit lucernam, & ponit eam ſub medio, ſed ſuper candelabrum, ut luceat omnibus qui in domo ſunt; Hinc Petro dicit, Simon Joannis amas me ? qui cum amare ſe protinus reſpondiſſet, audivit*, (c) *Si diligis me, paſce oves meas: ſi ergo dilectionis eſt teſtimonium cura paſtionis, quiſquis virtutibus pollens gregem Dei paſcere renuit, Paſtorem ſummum convincitur non amare: Hinc Paulus dicit*, (d) *ſi Chriſtus pro omnibus mortuus eſt, ergo omnes mortui ſunt, & ſi pro omnibus mortuus eſt, ſupereſt ut qui vivunt, jam non ſibi vivant, ſed ei qui pro ipſis mortuus eſt, & reſurrexit*. Fuſius id oſtendit ex antiquæ legis præcepto, (e) quo frater ſuperſtes filio ſuo mortuo ſemen ſuſcitare jubebatur, tandemque ita concludit, *ſunt itaque nonnulli, qui magnis, ut diximus, muneribus, ditati, dum ſolius contemplationis ſtudiis inardeſcunt: parere utilitati proximorum in prædicatione refugiunt, ſecretum quietis diligunt, ſeceſſum ſpeculationis petunt, de quo ſi diſtrictè judicentur, ex tantis procul dubio rei ſunt, quantis venientes ad publicum prodeſſe potuerunt, qua enim mente is qui proximis profuturus eniteſceret, utilitati cæterorum ſecretum proponit ſuum, quando ipſe ſummi Patris unigenitus, ut multis prodeſſet, de ſinu patris egreſſus eſt ad publicum?* Poſteriores autem, eos nempe qui ex humilitate Paſtorale officium rejiciunt, ne eis, quibus impares ſe æſtimant, præferantur, hoc argumento egregié refellit. (f) *Quia eorum profectò humilitas, ſi cæteris quoque utilitatibus cingitur, tunc ante Dei oculos vera eſt, cum ad reſpuendum hoc, quod utiliter ſubire præcipitur, pertinax non eſt: neque enim verè humilis eſt, qui ſuperni muneris arbitrio, ut debeat præeſſe intelligit, & tamen præeſſe contemnit: ſed divinis diſpoſitionibus ſubditus, atque à vitio obſtinationis alienus, cum ſibi regiminis culmen imperatur, ſi jam donis præventus eſt, quibus & aliis proſit, & ex corde debet fugere, & invitus obedire*. Idem quoque ſanctus (g) Gregorius moraliter exponens illud Job, (h) *qui exſpectant mortem, & non venit*, eos interpretatur, *qui deſiderant mortificare ſe funditus; atque ab omni vita gloriæ temporalis extinguere; ſed occultis ſæpe Dei judiciis, vel præeſſe in regimine, vel occupari injunctis honoribus compel-*

(a) Greg. libr. Paſtoralis part. 2. cap. 5. & 6.
(b) Matth. 5.
(c) Joannis 21.
(d) Cor. 5.
(e) Deuter. 5.
(f) Idem Greg. cap. 6. citato.
(g) Greg. libr. 5. moral. cap. 4.
(h) Job 3. cap.

pelluntur, atque inter hæc mortificationem pleniſſimam indeſinenter expectant, ſicque ſe gerunt, quatenus nec à perfectione per intentionem recedant, nec dſpoſitioni conditoris per ſuperbiam contradicant, &c. Quorum perfectionis incrementa, & gloriæ, quem ſibi coacervant, cumulum ibidem oſtendit: ex quibus inferre jure poſſumus eos qui Epiſcopatui rite gerendo pares ſunt, & Deo vocanti obedire debere, ſuperbiæque potius, quam humilitatis notam, ſi ſuæ electioni pertinaciter obluctentur, contrahere.

XI. In eamdem conſpirat ſententiam (a) Iſidorus Hiſpalenſis Epiſcopus *multis* inquit, *intercipit ſathanas fraudibus eos, qui vitæ & ſenſus utilitate præſtantes præeſſe, & prodeſſe aliis nolunt; & dum eis regimen animarum imponitur, renuunt conſultius arbitrantes otioſam vitam agere, quam lucris animarum inſiſtere. Quod tamen decepti agunt, per argumentum diaboli fallentis eos per ſpeciem boni, ut dum illos a Paſtorali officio retrahit, nequaquam proficiant, qui eorum verbis atque exemplis inſtrui poterant.* Item (b) *ſancti viri nequaquam occupationum ſæcularium curas appetunt, ſed occulto ordine ſibi impoſitas gerunt: & quamvis illas per meliorem intentionem fugiant, tamen per ſubditam mentem portant, quas quidem ſummopere ſi liceat vitare, feſtinant: ſed timentes occultam Dei diſpenſationem, ſuſcipiunt, quod refugiunt, exercent quod vitare noſcuntur: intrant enim ad cor, & ibi conſulunt, quid velit occulta voluntas Dei: ſeſeque ſubditos debere eſſe, ſummis ordinationibus cognoſcentes, humiliant cervicem cordis jugo divinæ diſpenſationis.*

(a) Iſidorus Hiſpal. lib. 3. ſent. cap. 34.

(b) Ibidem.

A XII. Ex iis ergo patet indubitatum eſſe, tum ex Scriptura Sacra, tum ex communi Patrum doctrina, Epiſcopatum injunctum nemini capaci, & idoneo licere omnino recuſare: peccare, qui tanto muneri pares illud pertinaciter ſuſcipere renuunt: ex quo infert Divus Thomas, (c) *Eum qui votum emittit de non ſuſcipiendo Epiſcopatum, ſi per hoc intendat ſe obligare, ad hoc, quod nec per obedientiam Superioris* B *prælati accipiat, illicitè vovere: ſi autem intendit ſe obligare, ut quantum eſt de ſe, Epiſcopatum non quærat, nec ſuſcipiat, niſi imminente neceſſitate, licitum eſſe votum, quia vovet ſe facturum id quod hominem facere decet.* Corollarium Divi Thomæ evidens eſt: cum enim votum ſit ſolum promiſſio majoris boni, optimum autem ſit Epiſcopatus deſiderium continere, & primarus cupi- C ditatem frænare, ad eumque niſi nolentem accedere: rationabiliter quidem Deo vovere quis poteſt, ſe Epiſcopatum nec appetiturum, nec libenter ſuſcepturum: quia tamen tum ex naturali dictamine rationis, tum ex divino jure unuſquiſque, neceſſitate Eccleſiæ urgente, Epiſcopatum tenetur ſuſcipere, nemo rationabiliter Epiſcopatum in eo caſu ſe recuſaturum vovet: immo nec, ſine ſacrilegii crimine, id vovere D poteſt, ne letalem omiſſionem voti ſanctitate confirmet. Addo etiam nec ullum vovere poſſe ſe, Eccleſiæ utilitate exigente, præcepto ſuperioris in Epiſcopatu ſuſcipiendo, ſi dignus evadat, minime pariturum: neque enim melius eſt, in eo caſu, Epiſcopatum renuere, quam acceptare: nam, ut Patres ſuperius citati oſtendunt, magis meritorium eſt in eo caſu, quod volentes nolentes ad Epiſcopatum ſuſcipiendum fera-

(c) D. Thom. 2. 2. quæſt. 185. art. 2. ad 3.

feramur, quam ut pertinaciter renuamus; cum ergo non poſſit voveri, niſi quod melius eſt, profectò nec iſto caſu Epiſcopatus fuga voveri poteſt: unde apparet rectè in libro modeſtæ diſcuſſionis aſſertionum Kelliſoni qui (a) Nicolao Simthæo tribuitur, propoſitionem iſtam, (b) Quod *votum non acceptandi Epiſcopatum ſit validum*, *& ſanctum, tamquam ambiguam* reprehenſam: *& quatenus extenditur ad recuſationem Epiſcopatus, tam impoſiti, quam oblati, tam urgente, quam ceſſante neceſſitate, falſam, temerariam & flatui Epiſcopali contumelioſam*, a Pariſienſibus Doctoribus judicatam a quibuſdam annis fuiſſe.

(a) Diſcuſſionis Simthæi quæſt. 5. num. 6.

(b) Cenſura Facultatis Pariſ. edita anno 1620 impreſſ. Pariſ. apud Carolum Morellum.

SECTIO SEXTA.

De Profeſſione quæ ab ordinandis exigi, vel emitti ſolet.

§. I.

De origine juramenti ab Epiſcopis præſtari ſoliti.

I. Plurima ab ordinandis præſertim verò Epiſcopis juramento firmari, antequam ſacræ ipſis manus imponantur, legere poſſumus in forma juramenti quæ habetur in Pontificali (c) Romano, necnon in alia breviori eadem ferè omnia capita continente, quæ Decretalibus inſeritur, iiſque verbis exprimitur, (d) *Ego N. Epiſcopus ab hac hora, in antea, fidelis ero ſancto Petro, ſanctæque Romanæ Eccleſiæ, Dominoque meo Papæ C. ejuſque ſucceſſoribus canonicè intrantibus, non ero in conſilio, neque in facto, ut vitam perdat, aut membrum, vel capiatur mala captione. Conſilium, quod mihi aut per ſe, aut per litteras, aut per nuncium manifeſtabit, ad ejus damnum nulli pandam. Papatum Romanæ Eccleſiæ, regulas ſanctorum Patrum adjutor ero ad defendendum, &* A *retinendum (ſalvo ordine meo) contra omnes homines. Vocatus ad Synodum veniam, niſi præpeditus fuero canonica præpeditione. Legatum Apoſtolicæ Sedis quem certum eſſe cognovero, in eundo, & redeundo, honorificè tractabo, & in ſuis neceſſitatibus adjuvabo. Apoſtolorum limina ſingulis annis* B *aut per me, aut per certum Nuntium viſitabo, niſi eorum abſolvar licentia: ſic me Deus adjuvet & hæc ſancta Evangelia.* Citatur autem hæc forma juramenti ex regiſtro Gregorii Petro Subdiacono, cum tamen nec apud Gregorium primum, cujus plures extant Epiſtolæ ad Petrum Subdiaconum, quem Siciliæ defenſorem conſtituerat: nec apud Gregorium tertium, cui vulgo caput illud attribuitur, reperiatur: neque vero (e) illud ipſum Gregorio nono tribuendum cenſeo, cum

(c) Pont. Rom. par. 1. tit. de conſecrat. electi in Epiſcop. in forma juſtur.

(d) cap. ego de jurejurando.

(e) Lege Cujacium ad cap. 4. tit. 24. lib. 2. decret. ubi caput iſtud, ego Gregorio 7. attribuit.

cum & Gregorii noni conſtitutiones in Decretalium volumine, cujus ipſe autor eſt; non primum, ſed ultimum locum cujuſque tituli obtineant, caput verò citatum de forma juramenti fidelitatis Summo Pontifici præſtandæ, quarto loco ponatur, & eidem Gregorio, cui ſecundum, & tertium, tribuatur, cum quod ante Gregorium nonum ſimilem juſiurandi formam tertio editam fuiſſe, & exactam legamus ſub Gregorio ſecundo, & ſeptimo, itemque ſub Alexandro tertio; necnon etiam eandem habeamus in (a) actis Concilii Venetici (quod (b) Baronius, & alii anno Pontificatus ejuſdem Alexandri decimo octavo habitum referunt) in quibus ſchiſmatis abjurandi, & omnis hæreſeos adverſus Romanam Eccleſiam, necnon fidelitatis Alexandro tertio ejuſque ſucceſſoribus exhibendæ, reverſis a ſchiſmate Octaviani Antipapæ, & Guidonis Cremenſis, & Joannis de Struma, præceptum Chriſtiano Moguntino, Philippo Colonienſi nominatim, & aliis quibuſdam eorum ſequacibus imponitur. Eamdemque legamus apud Albertum (c) Crantzium, qui in numeroſiſſimo Concilio habito Pontificii ejus anno vigeſimo, in quo eoſdem Chriſtianum Moguntinum, & Philippum Colonienſem a ſchiſmate redeuntes receptos in Eccleſiæ Catholicè gremium, & Joannem Calixtum receſſiſſe a ſchiſmate refert, atque Epiſcopum Beneventanum creatum fuiſſe (quod quidem totum in Venetico peractum eſt, unde de anno Concilii Baronio ipſum non conſentire apparet) in hoc inquam numeroſiſſimo Concilio formam iſtam, redeuntibus a ſchiſmate, juramenti propoſitam fuiſſe narrat, *Ego N. anathematizo, & recuſo omnem hæreſim extollentem ſe adverſus S. Romanam Eccleſiam, præcipuè vero ſchiſma Octaviani, Guidonis, & Joannis, & ordinationes eorum irritas judico, & eis contradico, & modo, & in antea me obediturum juro, & promitto fidelitatem S. Romanæ Eccleſiæ, & Domino meo Alexandro, & ſucceſſoribus ejus juſtè intrantibus, ipſiſque ſerviam, abſque omni malo ingenio, contra omnem hominem, ſecundum ordinem meum, conſilia ejus quæ mihi ſcripto certo mandaverit, vel ipſe commiſerit, nulli hominum prodam, nec etiam pro periculo corporis, aut membrorum. Legatum Eccleſiæ Romanæ honorabo, & ducam, & reducam, & juvabo expenſis, ſic me Deus adjuvet, & hæc ſancta Evangelia.*

II. Mihi ſane videtur non incommodè prædictum decretum Gregorio ſecundo ſaltem ex parte tribui poſſe, quippe cum legamus in vita ſancti Bonifacii, quam Othlonus Presbyter, ex antiquiori ejuſdem vita, quam nempe diſcipulus ejus S. VViſibaldus primus Eſtatenſis Epiſcopus antea conſcripſerat, edidit, formam juramenti ab eodem Bonifacio primo coram prædicto Gregorio ſecundo in ſua ordinatione emiſſi, quæ ab ea non multum differt, quam ſupra protulimus. (d) *Promitto ego Bonifacius Dei gratia Epiſcopus, tibi beate Petre Apoſtolorum Princeps, Vicarioque tuo B. Gregorio Papæ, & ſucceſſoribus ejus, per Patrem, Filium, & Spiritum Sanctum, Trinitatem inſeparabilem, & hoc ſacratiſſimum Corpus tuum, me omnem fidem & puritatem ſanctæ Fidei Catholicæ exhibere, & in unitate ejuſdem Fidei Deo operante perſiſtere, in quo omnis Chriſtianorum ſalus eſſe ſine dubio comprobatur,*

(a) Acta Concil. Venetici apud Binium tom. 3. parte 2.

(b) Baron. tom. 12. annal. ad anno 1177.

(c) Albertus Crantzius Metropol. lib. 7. cap. 3.

(d) In vita S. Bonifacii ap. Sur. 5. Junii referunt Baron. tomo 9. Annal. ad annum 723. Severinus Binius tom. 3. Concil. part. 1. ſect. 1.

batur, nullo modo me contra unitatem communis, & univerſalis Eccleſiæ, ſuadente quopiam, conſentire: ſed ut dixi, fidem, & puritatem, & prædicto Vicario, atque ſucceſſoribus ejus omnia exhibere, ſed & ſi cognovero Antiſtites contra inſtituta ſanctorum Patrum converſari, cum iis nullam habere communionem, aut conjunctionem: ſed magis, ſi probibere valuero, probibeam, ſin minus, fideliter ſtatim Domino meo Apoſtolico renuntiabo. Quod ſi, quod abſit, contra bujus promiſſionis meæ ſeriem aliquid facere quolibet modo, ſeu ingenio, vel occaſione tentavero, reus inveniar in æterno judicio, ultionem Ananiæ, & Sapbyræ incurram, qui vobis etiam de rebus propriis fraudem facere præſumpſerunt. Hunc etiam indiculum Sacramenti ego Bonifacius exiguus Epiſcopus, manu propria ſcripſi, atque ponens ſupra ſacratiſſimum corpus Sancti Petri, ita ut præſumptum eſt, Deo teſte, & judice, feci ſacramentum, quod & conſervare promitto. Eadem ferè quæ in allato ab initio ſacramento fidelitatis in hoc quoque Bonifacii ſacramento capita continentur, præterquam quod fidei profeſſio in hoc habetur, quæ ſpeciatim jam exigi ſolet, omittunturque tria capita de profeſſione ad Synodum, jubente Summo Pontifice, Legatis Apoſtolicis honorandis, & liminibus Apoſtolorum inviſendis: quæ fortè ideo omittuntur a Bonifacio, quod Legatus ipſe Apoſtolicus ad converſionem gentium mitteretur, poteſtaſque ei Conciliorum indicendorum concederetur (qua poteſtate eum poſtea ſæpius uſum reperies) unde nec de Legatis Apoſtolicis honorandis juramentum præſtare debebat cum ipſe Legatus eſſet; nec de profeſſione ad Synodum, cui poteſtas indicendorum Conciliorum tribueretur; nec de liminibus Apoſtolorum inviſendis, quæ Synodi gratia præſertim petebantur, & ad quæ ſine interruptione majoris boni proficiſci non poterat. Porrò non ſolum ipſe Bonifacius, verum etiam cæteri Germaniæ Epiſcopi in Synodo ab ipſo coacta, confeſſi ſunt unitatem, & ſubjectionem Romanæ Eccleſiæ, eamque omniumque ſubſcriptione firmatam poſſeſſionem ad corpus ſancti Petri Romam direxerunt; ut patet ex ipſius (a) epiſtola ad Cudbertum, undè fortè juramenti fidelitatis Summo Pontifici in ordinatione emittendi conſuetudo profluxit.

(a) Bon. Mog. epiſt. ad Cudbert. 105.

III. Integra verò prædicti ſacramenti forma Gregorio præſertim ſeptimo, ni fallor, tribuenda eſt: tum quod occaſione ſchiſmatis, quod in ipſum Henricus Imperator excitarat, primum ab omnibus Epiſcopis â ſchiſmate redeuntibus ſacramentum prædictum exactum fuiſſe probabile ſit, conformiter nempe (b) Niceno Canoni, quo ſive Cathari, ſive Novatiani à ſchiſmate redeuntes, ſine ſacramento recipi prohibentur: ideo occaſione hujus diſſenſionis Imperii, & Eccleſiæ ſchiſmatiſque exinde oborti, privilegia ſanctæ Sedis expreſſius jurari prædictus Pontifex voluit, & regaliorum ſancti Petri meminit: deinde paulatim à cæteris Epiſcopis idem ſacramentum emitti cœpit: quæ quidem ex eo probantur, tum quod in Concilio Romano ſexto ſub Gregorio ſeptimo, cujus acta habentur in regiſtro ejuſdem Gregorii, ſimile omnino ſuperius relato juramento, Archiepiſcopo Aquilegienſi impoſitum fuiſſe legamus, iis nempe verbis expreſſum, *Ab hac hora, & in antea fidelis ero*

(b) Concil. Nic. 8. in quo juxta 1. editionem de Catharis juxta 2. de Novatianis fit ſermo vide epiſtolam Leonis primi 80.

(c) Acta Concil. Roman. ſub Gregor. 7. in regiſt. Greg. 7. poſt epſ 17. lib. 6. cujus acta incipiunt, anno ab incarnatione ſempiterni principis, &c. habentur apud Severinum Binium tom. 3. Concil. part. 2.

B. Pe-

B. Petro & Papæ Gregorio, ſuiſque ſucceſſoribus, qui per meliores Cardinales intraverint, non ero in Conſilio, neque in facto, ut vitam, aut membra aut Papatum perdant, aut capti ſint mala captione, ad Synodum, ad quam me vocabunt, vel per ſe, vel per ſuos Nuntios, vel per ſuas literas, veniam: & canonicè obediam: aut ſi non potero, Legatos meos mittam. Papatum Romanum *& Regalia ſancti Petri (* nota in extravaganti (a) Decretalium cujus occaſione hæc dicimus, loco, *Regalium ſancti Petri*, haberi regulis Sanctorum Patrum, *in Pontificali vero Romano* haberi Regalia ſancti Petri *) adjutor ero ad retinendum, & defendendum, ſalvo meo ordine. Conſilium verò quod mihi crediderunt per ſe, aut per nuntios ſuos, ſive per literas, nulli pandam, me ſciente, ad eorum damnum. Legatum Romanum eundo & redeundo honorificè tractabo, & in neceſſitatibus ſuis adjuvabo cum invitatus fuero. Hæc omnia obſervabo niſi quantum ſua certa licentia remanſerit*: id eſt, ut in prædicta decretali habetur, niſi eorum abſolvat licentia. Prædictum autem Aquilegienſis Epiſcopi juramentum eadem omnino capita continet, quæ citata decretalis conſtitutio; præterquam quod in hac de viſitandis, aut in propria perſona, aut per nuntium liminibus Apoſtolorum, ſingulis annis caput ultimum addatur, quod in prædicto Aquilegienſis Epiſcopi juramento minimè habetur, quodque in forma juramenti, quæ in (b) Pontificali Romano exprimitur, paulùm immutatum legitur; quippe cum non annis ſingulis, ſed trienniis eadem Apoſtolorum limina viſitanda ab Epiſcopo conſecrando promittantur: imo in ejuſdem

(a) cap. ego de jurejurando.

(b) Pontif.Rom. loco ſup. citato.

A rubricis exponatur lex iſta de viſitandis quocumque triennio Apoſtolorum liminibus, quaſi ad ſolos Italos, vel ex Italicis inſulis, & adjacentium provinciarum, veluti Siculos, Sardos, Corſos, Dalmatas, item & Græcos qui è regione ipſius Italiæ, & Siciliæ oris habitant, pertineat: Gallos vero, Germanos, Hiſpanos, Belgas, Boëmos, & Ungaros, Polonos, Anglus, Scotos, Hibernos, & cæteros, qui in Eu-B ropa ſunt, citra mare Germanicum, & Balticum atque omnium Inſularum maris Mediterranei, Epiſcopos, nonniſi ſingulis quadrienniis: remotiorum verò Provinciarum Europæ, itemque Africanos, ſingulis quinquenniis: Aſiaticos tandem, & in aliis orbis partibus degentes, nonniſi ſingulis decenniis obliget.

§. II.

C *Speciatim examinatur promiſſio, qua ſe Epiſcopi obſtringunt ad inviſenda limina Apoſtolorum.*

IV. Atque, ut obiter dicamus de capitulo iſto, quo limina Apoſtolorum Epiſcopi in ordinatione ſua ſe inviſuros promittunt: hujus, ni fallor, moris origo ex duplici fonte derivatur: primo enim, cùm Summus Pontifex in obſcurioribus fidei, vel Eccle-D ſiaſticæ diſciplinæ negotiis totius ſuæ provinciæ, cui non ſolum ut Archiepiſcopus, verum etiam ut Primas præſidet, Epiſcopos ad Concilium convocare ſoleret, in majoribus quoque, & intricatioribus cauſis totius ſui Patriarchatus, Epiſcopos rarius convocaret, hinc Epiſcopos quidem Italiæ, ac Siciliæ, qui Romano Pontifici, ut Primati, ſubjiciuntur, Romam ad Concilium proficiſci debebant frequentiùs,

quam reliqui Epiſcopi, qui alios à Summo Pontifice Primates agnoſcebant: cujus rei argumentum eſſe poteſt epiſtola Leonis primi Summi Pontificis ad Epiſcopos Siciliæ, qua nempe eis præſcribit, ([a]) *ut quia ſaluberrimè à ſanctis Patribus conſtitutum eſt, binos in annis ſingulis Epiſcoporum debere eſſe conventus, terni ſemper ex ipſis ad diem tertium Calend. Octobr. Romam fraterno Concilio ſociandi occurrant*. Itemque epiſtola ([b]) S. Gregorii, qua Cypriano Diacono ſcribens, Epiſcopis Siculis, qui ex antiquo more Romam ſingulis trienniis conveniebant; eorum labori conſulens, indulget, ut ſemel quolibet quinquennio Romam venirent. Vocabuntur quoque nonnunquam Romam ad Concilium, totius Occidentis Epiſcopi, quomodo ut de antiquioribus temporibus ſileam, Galliarum Præſules ab Adriano 2. & Paſchali 2. vocatos apud ([c]) Hincmarum Rhemenſem, & ([d]) Juonem Carnotenſem legimus; ſed hæc totius Occidentis Concilia rariora erant, ideo hujus rei cauſa rarius Epiſcopi, qui proprium habebant Primatem, alium à Romano Pontifice, Romam conveniebant: poſtea tamen lex iſta ad omnes Epiſcopos extenſa eſt, quibus ad ſedis Apoſtolicæ majeſtatem venerandam, Romam adeundi lex impoſita fuit; quæ ſolum ad Concilii celebrationem olim imponebatur; & ſolis ut plurimum Italis, ac Siculis, quibus in propria Provincia intra Primatiæ Romanæ terminos, Concilia celebrandi neceſſitas imminebat.

V. Secundo, ex ordinationum jure quod Conciliorum convocationi ſolebat eſſe connexum, eadem Romam petendi neceſsitas orta fuit: quæ primum Italos Siculoſque, alioſque Dalmatiæ vicinos,

([a]) Leo ep. 62. al. 4. ad Epiſc. Sicil. cap. 4.

([b]) Greg. lib. 6. epiſt. 15. & Joannes Diac. libr. 3. vitæ Gregor. numer. 25.

([c]) Hincmarus epiſt. ad Adrianum 9.

([d]) Ivo epiſtola ad Adrianum 2.

A comprehendebat, quos nonniſi a Summis Pontificibus, vel ex eorum licentia ordinatos fuiſſe colliges ex variis ([e]) Gregorii Magni epiſtolis, cum tamen eodem tempore in Gallia, Hiſpania, Germania, & aliis regionibus, ſinguli in ſuis provinciis, a Metropolitanis ſuis, vel Primatibus ordinari ſolerent Antiſtites. Hinc qui Summo Pontifici ut Primati obediebant, Romam evocari conſueverant, ut

B ordinarentur, vel ut, ſi per alium conſecrari eis liceret, Summum tamen Pontificem ſalutarent, ſtatim atque per tempus & vires ipſis liceret, conformiter nempe Tarraconenſis Concilii ſtatuto, quo nempe præcipitur ([f]) *Ut ſi quis in metropolitana civitate non fuerit Epiſcopus ordinatus, poſteaquam ſuſcepta benedictione per Metropolitani literas honorem fuerit Epiſcopi adeptus & ſtatuto tempore,*

C *id eſt impletis duobus menſibus, ſe in Metropolitani ſui præſentet aſpectibus, ut ab illo monitis Eccleſiaſticis inſtructis plenius quid obſervare debeat, recognoſcat. Si non fecerit, in Synodo increpatus a fratribus corrigatur; ſi infirmitate aliqua, ne hoc impleat, fuerit impeditus, hoc ſuis literis Metropolitano indicare procuret.* Quare cum ſequentibus temporibus electionum, & ordinationum jura

D Summus Pontifex ad ſe traxerit, nihil mirum ſi eodem jure præceperit, ut Epiſcopi ordinati quamprimum Romam accederent, monita, juſſaque ad rectè ſuam Diœceſim adminiſtrandam ab eo audituri.

VI. Tertiam huic valde affinem rationem adjungere poſſumus, Archiepiſcopis propriam, quibus cum vetitum eſſet Eccleſiaſticis ([g]) legibus, ne quidquam Pontificalis muneris ſine pallio attentarent, pallium au-

([e]) Lege epiſt. Greg. 30. 31. 35. 39. indict. 11. & lib. 3. ep. 15. & lib. 5. ep. 13. indict. 14.

([f]) Tarracon. can. 5. refertur diſtinct. 65. can. 8.

([g]) Mariſco 1. c. 6. & Nicolaus ad Conſul. Bulgarorum cap. 71.

autem, ut docet Sanctus (a) Gregorius epiſtola ad Brunichildem Francorum Reginam, nonniſi fortiter poſtulantibus, obnixeque petentibus dari non debeat: hic inquam fiebat, ut Romani Pontifices his tantum pallia dare ſolerent, qui Romam ipſam petituri adirent: ſic enim legimus (b) Sanctum Elphegum, anno 1006. Belſinum ſub rege Ergaro paulo ante Dunſtanum, & ſanctum (c) Anſelmum Archiepiſcopos Cantuarienſes, itemque ſanctum Malachiam (d) Hiberniæ Primatem, & alios pro petenda Archiepiſcopatus ſtola (quo nomine pallium in vita Dunſtani, & Anſelmi nominatur) Romam profectos. Unde Gregorius ſeptimus (e) epiſtola ad Brunonem Veronenſem Epiſcopum dicit, anteceſſorum decreto, niſi perſonæ præſenti non eſſe concedendum pallium, itaque ipſum monet Romam veniat, ut illud accipiat: & (f) epiſtola ad Archiepiſcopum Rothomagenſem, ipſum reprehendit, quod Romam venire diſtuliſſet, & pallium ab Apoſtolica Sede, pro more, acquirere poſtpoſuiſſet. Urbanus quoque apud Platinam ſcribens Archiepiſcopo Mediolanenſi, (g) *literis tuis*, inquit, *exorati cum Apoſtolicæ Sedis benedictione pallium fraternitati tuæ mittimus, quod quidem dignitatis genus nulli ante te, niſi præſenti, conceſſum eſt*: illud tamen vel de ſuo tempore, vel de Archiepiſcopis Italiæ dictum intelligendum eſt: conſtat enim prioribus temporibus (h) Syagrio Auguſtodunenſi, Virgilio (i) Epiſcopo Arelatenſi, & Joanni (k) primæ Juſtinianæ a Gregorio Magno; Auxanio Ceſarii Arelatenſis ſucceſſori (l) a Vigilio: tribus (m) Metropolitanis Germaniæ a Zacharia Brunoni (n) Archiepiſcopo Co-

A lonienſi ab Agapeto ſecundo; Odiloni (o) Abbati Cluniacenſi a Benedicto: Bonifacio (p) Moguntino a Gregorio tertio, aliiſque abſentibus miſſa fuiſſe.

VII. Hujuſce verò moris tenaciſſimus fuit prædictus Gregorius ſeptimus, ut non ſolum Archiepiſcopos, verum etiam Epiſcopos aliquanto tempore, poſtquàm vel ipſi ordinati, vel Papa ordinatus fuiſſet, Romam petere vellet; paret
B hoc ex variis ejus epiſtolis, quarum priorem eam proferimus, quæ ad Lanfrancum Archiepiſcopum ſcripta eſt, in qua hæc habet, (q) *quod ex illo tempore quo Sacerdotale ſummæ Sedis jugum cervici noſtræ licet indigni ſuſcepimus, venire ad nos non multum curavit fraternitas tua, quantò minus hoc de dilectione tua ſperare potuimus, eò amplius ſtupentes miramur, & niſi Apoſtolica conſuetudo, necnon*
C *& amoris pignus antiquum nos huc uſque detinuiſſet, profectò nos hoc graviter ferre jamdudum tibi conſtitiſſet*. Neque verè debuiſſe eum, ſubdit, metu Regis Anglici, aut cujuſquam perſonæ ſuperſtitioſo amore, a conſpectu Papæ retrahi: debere proinde ipſum, Regem ab hoc conſilio revocare, ne quemquam deinceps ab Apoſtolicæ Sedis viſitatione ulterius coërcere attentet: tandemque in fine
D præcipit, ut quantocyus Romam properet, *quatenus*, inquit *de his, & aliis negotiis præſentialiter conferre, atque utilitas Eccleſiæ de noſtro colloquio augmentum valeat, Deo favente, percipere*. Secundo etiam loco eas adducimus, quas ad eumdem Lanfrancum ſcripſit (r) literas (L. enim Cantuariorum Epiſcopus, cui literæ iſtæ diriguntur, haud dubiè Lanfrancus eſt Archiepiſcopus Cantuarienſis) qui-

(a) Greg. epiſt. 5. indict. 1. lib. 7.

(b) Vita S. Elpheg. apud Sur. 19. April.

(c) Oſbertus in vita S. Dunſtani cap. 15.

(d) Edmerus in in vita S. Anſelmi Cantuar. lib. 2.

(e) Bern. in vita S. Malach.

(f) Gregor. 7. lib. 1. ep. 24.

(g) Idem lib. 9. ep. 2

(h) Platina in vita Urbani 2.

(i) Greg. lib. 7. epiſt. 5. ad Brun.

(k) Idem lib. 4. epiſt. 51. Virgil.

(l) Idem 15. Joanni.

(m) Zach. epiſt. 8. & 9. ad Boniſ.

(n) Rogerus c. 23. vitæ S. Brun. apud Sur. 11. Octob.

(o) Glaber lib. 5. cap. 4.

(p) Gregor. 3. epiſt. 1. ad Boniſ.

(q) Greg. 7. lib. 6. reg. epiſt. 30.

(r) Idem lib. 9. epiſt. 10.

quibus quidem eum redarguit, quod Romam ſæpe vocatus, nec veniſſet, nec excuſationem Canonicam prætendiſſet, præcipitque, ut intra quatuor menſes Romam veniat, alioquin eum ab officio Epiſcopali ſuſpendit: & inter cætera hæc ait, *non enim labor, aut difficultas itineris ſufficienter excuſat; cum ſatis notum ſit multos longè remotos, licet corpore invalidos, & infirmos, & a lectulis vix valentes, ſurgere tamen Beati Petri amore flagrantes, ad ejus limina vehiculis properare*. Tertiò ſuperius citatam ad VVillelmum Archiepiſcopum Rhothomagenſem epiſtolam ptoponimus, quibus ipſi culpæ adſcribit, tam quod Romam ipſe, quam quod Suffraganei ejus non acceſſerint, (a) *literæ*, ait, *quas nobis miſiſti, ſatis devotione prætendunt, ſed ad eorum fidem rei penitus teſtimonium deeſt. Si enim ita ſe res haberet, non quemadmodum Suffraganei tui, etiam tu ipſe Apoſtolorum limina viſere tanto tempore parvipendiſſes: ex quo enim nos licet indignos ad hujus Sedis curam dignatio divina provexit, neminem veſtrum nos vidiſſe recordamur, &c.*

(a) Idem lib. 9. epiſt. 1.

VIII. Conſuetudo autem iſta, ut Epiſcopi de novo conſecrati Apoſtolorum limina viſerent, ſequentibus temporibus invaluit, cujus veſtigia aliqua extant in Epiſtolis Ivonis Carnotenſis, quarum una Radulphum Roſenſem Epiſcopum in Cantuarienſem electum, apud Paſchalem ſecundum excuſat, quod Romam necdum profectus fuerit, (b) *Hic*, inquit, *in propria perſona ſedem Apoſtolicam viſitare, ſecundum majorum inſtituta deliberavit: ſed eum partim corporis debilitas impedivit, partim periculum Romani itineris deterruit:*

(b) Ivo ep. 250. Paſchali 2.

A *mittit itaque prædicta Eccleſia vice electi ſui religioſas perſonas, & dictis, & ſcriptis obnixè poſtulantes, ut prædictum electum Cantuarienſem Epiſcopatui confirmetis, & dignitatem ei pallii concedatis*. Altera eundem Paſchalem rogat, ut Gaufridum Rothomagenſem Romam proficiſcentem, excuſatum tamen habeat, quod profectionem ſuam diutius diſtuliſſet, (c) *Rogamus enim*, inquit, *paternam diſcretionem* B *veſtram pro Domino Gaufrido Rothomagenſi Archiepiſcopo, qui tunc tandem impetravit a Principe ſuo Rege Anglorum, ut poſſet in propria perſona Sedem Apoſtolicam viſitare, quam tamen non diſtulit viſitare ſuis temporibus in perſona aliena: non ergo exiſtimamus imputandum contemptui Sedis Apoſtolicæ, quod neceſſitas imperavit, non torpor diſſuaſit, non neglectus retinuit: pro* C *eo enim ſecurè intercedimus, quia perſonam utilem, & honeſtam ab adoleſcentia ſua, & ab aliis didicimus, & nos experti ſumus*. Hinc diſſenſio nonnumquam inter Summos Pontifices, & Reges orta, dum ii ægrè ferrent Romam Epiſcopos ſibi ſubditos frequenter petere, nec eos niſi impetrata ab ipſis licentia regni fines demigrare permitterent: hoc Gallicos olim Reges in ſuo regno obſervari voluiſ- D ſe, teſtis eſt Hincmarus (d) Rhemenſis, nec tamen ob eam rem conqueſtos olim fuiſſe Romanos Pontifices legiſſe me memini: cùm tamen (e) Gregorium VII. ob id conqueſtum fuiſſe de Regibus Anglorum ex citatis ſupra literis pateat, maximè ex epiſtola ipſius ad Hubertum Romanæ Eccleſiæ Subdiaconum: de eo quoque S. Anſelmum Archiepiſcopum Cantuarienſem, & Regem Anglorum VVillel-

(c) Idem epiſt. 254. Paſchali 2.

(d) Hincmarus epiſt. ad Adrianum 2.

(e) Gregor. 7. ep. 1. lib. 7.

lelmum altercatos fuiſſe fusè docet (ᵃ) Malmesburienſis: eademque inter ſanctum Thomam Cantuarienſem, & Henricum ſecundum Anglorum Regem cóntroverſiam fuiſſe conſtat ex (ᵇ) articulis ipſi ſancto Thomæ a Rege propoſitis.

(a) Malmesburienſis lib. 1. de geſtis Pontif. Anglorum in Anſelmo.

(b) Art. 6. eorum, qui propoſiti ſunt S. Thomæ apud Edoard. in ejus vitam c. 6.

§. III.

Concluditur à quo tempore forma juſiurandi Epiſcoporum jam uſitata recepta ſit.

IX. Porrò prædictum juramentum, quod, ut ex prædictis conſtat, ab Archiepiſcopis quibus pallium concederetur, & ab iis qui redirent è ſchiſmate exigi primum ſolitum fuit, vel progreſſu temporis ex conſuetudine recepta cæteros Epiſcopos obligare cœpit, vel ab ipſo Gregorio ſeptimo præceptum fuit: vel à Paſchali ſecundo, ſub quo Concilium generale Romæ celebratum eſt, (ᶜ) in quo promittendæ obedientiæ Summo Pontifici forma præſcribitur: vel certè ex eo, quod Decretalibus à Gregorio nono inſertum fuiſſet: quamvis juxta interpretationem (ᵈ) Gloſſæ, eos ſolum obligaret, qui immediatè Summo Pontifici ſubjecti eſſent. Unde juramenti formam Canonicam, quam à Coëpiſcopis immediatè ſibi ſobjectis Summum Pontificem exigere ſolere dicit Gregorius nonus, & qua cæteros Archiepiſcopos vult eſſe contentos, eam eſſe dicit Gloſſa, quæ in prædicta Decretali Gregorii ſeptimi exprimitur. Placet tamen juramentum illud vel ex antiqua conſuetudine, ante tempora ſcilicet Gregorii ſeptimi ad illos extendere, qui Primatui Papæ ſubderentur, & ad ipſum ordinationis jure ſpectarent, vel Pallium acciperent, quos

(c) Abbas Urſpergenſis in Cronico ad ann. 1104.

(d) Gloſs. v. ſingulis annis, in cap. ego, de jurejurando, & in cap. dilecti, de majoritate & obed. in cap. antiqua, de privilegiis v. fidelitatis.

A omnes, quæcumque in prædicta Decretali epiſtola continentur, olim obſervaſſe, & in ordinatione ſua Romano Pontifici, juramentum de iis præſtitiſſe, ex veteri Eccleſiæ more, certiſſimum eſt: & certè Aquilegienſem Archiepiſcopum (quem merito ſicut & Dalmatiæ vicinos Italiæ Epiſcopos ordinationis jure ad cathedram Romanam non recenter ſpectaſſe, & ad Romana Concilia vocatum eſſe dixeris) ju-
B ramentum prædictum emiſiſſe ex actis Concilii Romani ſecundi ſub Gregorio ſeptimo ſuperius protulimus: Bonifacium quoque Moguntinum extra fines Primatus Romani Primatem conſtitutum, & Apoſtolicæ Sedis Legatum idem fermè juramentum emiſiſſe ſuperius oſtendimus.

§. IV.

C *De promiſſione obedientiæ in conſecratione Epiſcoporum.*

X. Ex hoc verò Gregorii noni decreto, cujus obiter meminimus, colligi poteſt Epiſcopos in ordinatione ſua fidelitatem Metropolitano ſervandam juramento olim promiſiſſe, ſicut & Coëpiſcopos Papæ ſubjectos, ſervata tamen proportione: peccare verò Metropolitanum, ſi aliam à præ-
D dicta, Suffraganeis ſuis jurandi formulam, obtrudat: ita enim loquitur (ᵉ) Gregorius nonus epiſtola * Granienſi Patriarchæ, *mandamus, quatenus contentus forma Canonica, quam nos à Coepiſcopis nobis immediatè ſubjectis recipimus, nihil amplius à Caſtellano Epiſcopo obtentu alicujus conſuetudinis exigas, prætextu præſtiti juramenti, &c.* quæ verba oſtendunt formam eandem juſiurandi, quam Papa exigeret

(e) Greg. 9. c. dilect. citato.
* Gradenſi:

geret ab Epiſcopis ſibi immediatè ſubjectis, Archiepiſcopos quoque à ſuffraganeis ſuis, nihil verò amplius, exigere potuiſſe: meminit & ejuſdem ſponſionis quam Epiſcopis ſuis Ordinatoribus facerent, Ivo Carnotenſis (a) epiſtola ad Bernardum majoris Monaſterii Abbatem, *ſic*, inquit, *reliqui Pontifices ante conſecrationem examinantur, omnem veterum morum honeſtatem, & debitam obedientiam ſe exhibituros ſuis Ordinatoribus pollicentur*. Eadem quoque epiſtola ſolidè & eruditè à Monachis quibuſdam ſcrupulum hunc eximit, quo eorum Abbatum benedictionem Simoniæ ſuſpicione non carere ſibi perſuadebant, quæ emiſſa prius obedientiæ profeſſione facta fuiſſet; *cum culpa nulla ſit, ſi exigitur, quod debetur, & quod debetur, exhibetur*, id docente Auguſtino ad Simplicianum his verbis, *quis non videat iniquitatis neminem argui poſſe, qui quod ſibi debetur exegerit, nec eum certè, qui quod ei debetur donare noluerit? hoc autem non eſſe in eorum, qui debitores ſunt, ſed in ejus, cui debetur, arbitrio*; ſubdit probationem, quod ordinatoribus ab ordinatis obedientia debebatur. Illud quoque privilegium Patriarchis aſſeruit Concilium Lateranenſe ſub Innocentio tertio: (b) *ut nempe poſtquam à Romano Pontifice exceperint pallium (quod eſt plenitudinis officii Pontificalis inſigne) præſtito ſibi fidelitatis, & obedientiæ juramento licenter & ipſi ſuis ſuffraganeis pallium largiantur, recipientes pro ſe profeſſionem* Canonicam (id eſt, ut interpretatur (c) Gloſſa, *ſubjectionem obedientiam, & reverentiam, quæ tria in inſtillatione Abbatis Epiſcopis* promitti debere docet Honorius tertius) *pro Romana Eccleſia ſponſionem obedientiæ ab eiſdem*: Primates quoque ſicut jura ordinationum ad ſe transferre adnixi ſunt, ita & ſibi obedientiam ac reverentiam jurari voluerunt: gravis inde controverſia inter Hugonem Dienſem Archiepiſcopum Lugdunenſem Sedis Apoſtolicæ Legatum, & Daimbertum Senonenſem electum, quem volebat Hugo ante conſecrationem ad ipſum proficiſci, & ſibi Primatus jure obedientiam ac ſubjectionem profiteri, quod tamen & ſibi grave videri dixit Ivo, (d) ut potè quod hactenus nec in Senonenſi provincia, nec in aliis provinciis antiquitas inſtituiſſet, nec conſuetudo ſervaviſſet; nam, ut in epiſtola ad prædictum Hugonem ſcripta fusè ipſe diſputat, Primatum ſolum prærogativæ debebatur, ut de nomine electi ad notitiam ejus Provinciales referrent, ipſe autem nullis difficultatibus, nullis dilationibus juſtas fatigaret electiones; ſicque omnia ſua privilegia inferioribus Eccleſiis illibata ſervarentur: vicit tamen Hugonis auctoritas, nec Apoſtolicæ Sedi grata Ivonis fuiſſe libertas, ex ipſius Ivonis epiſtola ad Paſchalem Summum Pontificem colligitur. Viciſſe verò Hugonem, Daimbertumque ipſi, & Eccleſiæ Lugdunenſi reconciliatum, omnem illi obedientiam tanquam ſuo Primati promiſiſſe, ex Joannis (e) Lugdunenſis Archiepiſcopi, qui Hugoni ſucceſſit, obſcurius: ex Gofridi (f) Vindocinenſis literis ad Ivonem, clarius colligimus. Hoc verò tempore quo ordinationum omnium jura ad ſeipſum Summus Pontifex tranſtulit, Epiſcopiſque conſecrandis concedere conſuevit, ut à quocumque Antiſtite quamvis non ſuo conſecrari poſſint, ſoli Summo Pontifici, non Metropolitano, non Primati, fidelitatis, obedientiæ,

(a) Ivo ep. 71.

(b) Conc. Lat. ſub Innoc. 3. cap. 5. habetur cap. antiqua, de privilegiis.

(c) Gloſſ. in cap. antiqua citat. v. profeſſionem canonicam.

(d) Ivo epi. 60. Hugoni Lugdunenſi.

(e) Epiſt. Joann. Lugdun. inter ep. Ivonis 217.

(f) Gofrid. Vindoc. ep. ad Ivonem 18. lib. 2.

tiæ, ac reverentiæ profeſſio exhibetur, ut in Pontificali (a) Romano videre eſt, ſed de juramento obedientiæ conſecratori exhibendæ fuſius inferius.

(a) Pont. Rom. part. 1. de conſecrat. electi in Epiſcopum.

§. V.

De promiſſione indemnitatis rerum Eccleſiæ.

XI. Præter hæc verò quæ ex prædicta Canonica ejuſmodi forma, in ordinatione promitti docuimus, aliud caput de rerum Eccleſiæ indemnitate ſervanda, præſcripta in Pontificali Romano forma continet, his verbis, (b) *poſſeſſiones vero ad menſam meam pertinentes non vendam, nec donabo, neque impignorabo: nec de novo infeudabo, vel aliquo modo alienabo, etiam cum conſenſu capituli Eccleſiæ meæ, inconſulto Romano Pontifice, & ſi ad aliquam alienationem devenero, pœnas in quadam ſuper hoc edita conſtitutione contentas, eo ipſo incurrere volo.* Hanc autem promiſſionem juramento firmatam, ab iis tantum olim exigi ſolitam fuiſſe, de quibus ſuſpicio probabilis oriri poſſet, quod bona Eccleſiæ alienaturi eſſent, colligo ex epiſtola (c) Pelagii, ſive Gelaſii Summi Pontificis Cethego Patricio, ſeu, ut alii legunt, Ceto, in cauſa Syracuſanæ urbis, electo Epiſcopo, à quo, quod uxorem, & liberos haberet, Papa ſe juramentum exegiſſe teſtatur, *priuſquam*, ait, *à nobis contingeret ordinari, hujuſmodi exegimus cautionem per quam & ſuam fateretur, quantulam eſſet, præſentis temporis habita ratione, ſubſtantiam: & nihil unquam per ſe, aut per filios, & uxorem, ſive quamlibet propinquam, aut domeA ſticam, vel extraneam perſonam, de rebus uſurparet Eccleſiæ: & univerſa ſui Epiſcopatus quæſita tempore Eccleſiæ ſuæ dominio ſociaret: nihil ultra id, quomodo deſcriptum eſt, filiis ſuis, vel hæredibus relicturus.* Ex quibus verbis colliges indemnitatis rerum Eccleſiaſticarum in ordinatione cautionem juratoriam ab eo exactam, qui liberos, & uxorem habens facilè credi poſſet inducendus cupiB ditate carnis & ſanguinis, ad alienanda vel dilapidanda Eccleſiæ bona; uſitatum verò minimè fuiſſe, ut à reliquis Epiſcopis conſecrandis idem juramentum exigeretur: ſecus enim non videretur tanquam ſpecialis cautio in eo caſu adhibita. Neque novum eſt, ut á ſuſpecto juramentum exigatur, quod à non ſuſpecto nequaquam requiratur, cum & à regularibus de inobedientia ſuſpectis nova cautio juraC toria, non autem ab aliis exigi poſſit, ex ſcripto (d) Innocentii tertii, ſancti Stephani, & ſancti Proculi Abbatibus Bononienſibus.

(b) Pont. Rom. ibid.

(c) Pelagius epiſt. Cetheg. Patricio, refertur diſt. 8. c. de Syracuſanæ.

(d) Innocent. 3. cap. cum in Eccleſiis, de majoritate & obed.

§. VI.

De promiſſa obſervantia ſtatutorum cujuſque Eccleſiæ, & Canonum.

XII. Poſſunt & ſtatuta cujuſque D Eccleſiæ, & quod uniuſcujuſque officii eſt, hoc muneris, licitè in inſtitutione Canonica, ex legitima conſuetudine obſervanda promitti. Primò quidem juramenti de ſtatutis Eccleſiæ obſervandis meminere aliquando jura, nec ipſum improbant, (e) dummodo ipſa rationi & æquitati non repugnent, ſecus (f) enim irritum eſſe & iniquum juramentum declarant: ipſe etiam Summus Ponti-

(e) cap. Clericus de jure jurando, & cap. 1. de his quæ fiunt à majori parte capituli, & cap. cum aliquibus, de reſcriptis in 6.

(f) cap 1. de verborum ſign. &c. in 6. & cap . de jurejurand. in 6.

ſex, antequam conſecrationis beneficium conſequatur, conſuetudines Romanæ Eccleſiæ, & decreta prædeceſſorum ſuorum ſe inviolabiliter ſervaturum profitetur, ut ex libro Diurui probat (ᵃ) Ivo Carnotenſis. De conſuetudinibus quoque Eccleſiæ ſervandis, juramentum præſtari ſolere iu inſtitutione cujuſque Nicolaus (ᵇ) III. affirmat, eaque juramenta *ſub hujuſmodi generalitate qualitercumque, & ſub qualicumque verborum forma præſtita, vel præſtanda ad licita poſſibilia, & libertati Eccleſiaſticæ non obviantia, tantum extendi; ipſoſque jurantes ad alia per præſtationem juramenti ejuſmodi non teneri* declarat. Id quoque, quod cujuſque officii eſt, ac muneris, ex conſuetudine, & praxi Eccleſiæ vel Epiſcopi ſtatuto, haud dubiè jurameuto firmari poteſt, v. gr. quia reſidentia in propria Eccleſia, officio paſtorali adnexa eſt, ideo juramentum de reſidentia Canones exigere permittunt: nec dubium quin ordinum functiones, & habirus Clericalis geſtatio, vel alia hujuſmodi quæ Eccleſiaſticis legibus ſaucita (ᶜ) ſunt, juramento promitti poſſint ac debeant, ſi conſuetudo vigeat, vel ſtatutum Epiſcopi id exigat, eo modo quo caſtitas ordini Eccleſiaſtico ex lege adnexa in Subdiaconatus ſuſceptione voveri dicitur, juramentum enim ſuſceptæ obligatiouis poteſt eſſe viuculum, & iu legum cuſtodiam ac munimenrum adhiberi: & ſicut pro veritate indagauda ita pro æquitate tuenda juſtè exigitur. Poteſtque ex Juſtinianæa (ᵈ) lege id deduci, quæ nempe ſtatuit, lectis coram ordinando ſacris Canonibus, *ſi quidem ille declaraverit, & dixerit præcepta ſacrarum regularum non ſe valere ſervare, nullo modo ei ordinationem imponi: ſi verò ſuſceperit, & dixerit, quia quantum homini eſt poſſibile complebit, hæc quæ his continentur, &c. tunc ſuper his profeſſionibus unumquemque ſacram ſuſcipere Epiſcopatus ordinationem*. At pro re alias iudebita illicitè ab ordinatore juramentum, vel promiſſio quævis exigeretur, eſſetque injuſtum illud Juramentum, injuſta promiſſio, quæ minimè debenti iſta præſtare impoueretur: neque enim jurameutum extenditur ad ea, quæ de jure præſtanda non ſunt, vel quæ ſunt ultra formam ſtatutam a Canone, ut indicat (ᵉ) Gregorius nouus: imo etiam ſimouiaca quodam pacto videretur ordinatio, quæ nonniſi hac promiſſioue adhibita conferretur: quoniam ut argumentatur (ᶠ) Goffridus Abbas Vindocineuſis, ſubſequens iſta benedictio navicularia potius videretur, quam gratis data: unde in ejuſmodi promiſſionibus, quæ alias indebitæ fiunt, triplicem ſimoniam obſervat: (ᵍ) inquit, *ſimonia eſt a lingua, cum publicè recitatur illa promiſſio: fit a manu, quando charta, qua continetur, ſcripta ponitur ſuper altare: fit ab obſequio, cum ipſum male promiſſum ſubjectionis obſequium ſervatur*.

XIII. Quamvis autem docuerimus in ordinatione promitti poſſe officium alias debitum, quod ordini ſacro recepto adnexum eſt, adeout uon nova obligatio inde imponatur, ſed anriqua firmetur; uihilominus Cabiloneuſis (ʰ) ſecunda Synodus ſub Carolo maguo habita, jurameutum indeterminatum, quo quis ſe vel dignum eſſe, vel Cauones omnes obſervaturum confirmet, tauquam periculoſum damnavit, *dictum eſt*, inquit, *de quibuſ-*

(a) Juo epiſt. 60. & 73.

(b) Nicolaus 3. cap. cit. 1. de jure jurand.

(c) cap. ex parte tua, de Clericis non reſidentibus, & Concil. Tholoſ. apud Bochel. lib. 6. decret. tit. 4. cap. 87.

(d) Novella 6. cap. 1.

(e) Gregor. 9. cap. dilecti, de majoritate.

(f) Goffridus Vindocinenſis lib. 2. epiſt. Juoni.

(g) Idem opuſc. 3.

(h) Cabilon. 2. can. 13.

quibuſdam fratribus, quod eos quos A *ordinaturi ſunt, jurare cogant, quod digni ſint: & contra canones non ſint facturi; & obedientes ſint Epiſcopo qui eos ordinat, & Eccleſiæ in qua ordinantur: quod juramentum quia periculoſum eſt, omnes una inhibendum ſtatuimus*. Quo Canone non obedientiæ, quæ Epiſcopo Ordinario exhibeatur, promiſſio reprehenditur, quam nempe Canones, & conſuetudo Eccleſia- B ſtica præcipiunt; ſed tum obedientiæ Epiſcopo ordinatori, nec tamen ordinario, quæ videbatur ab ejuſmodi ordinatoribus exigi: tum maximè univerſalis, & illimitata Canonum obſervandorum jurata pollicitatio, & propriæ dignitatis affirmatio; quod nempe juramentum tam promiſſorium, quàm aſſertorium periculoſum eſt, cum & timoratis mentibus ſcrupulos iniiciat, & perjurii occaſiones frequentiores C præbeat. Eſto ergo (ut loquitur Auctor operis imperfecti in Mathæum, qui vulgo dicitur eſſe Chryſoſtomus, (a) *ſicut qui ſutoriam v. cauſa, aut quamcumque alteram profitetur artem, etſi ſpecialiter non ſpondeat: tamen per hoc ipſum, quod ſutoriam profeſſus eſt artem, & opificium, vel magiſterium ejus artis aperuit, videtur tacitè omnibus ſpopondiſſe, ut ſine reprehenſione impleat, quam profeſſus eſt artem: ſic Sacerdos* D *& omnis Clericus, etſi ſpecialiter non permittat: tamen per hoc ipſum quod doctor conſtituitur aliorum, tacitè promittere Deo videtur in omnibus obauditurum ſe Deo*, Eſto (quod de Presbyteris & cæteris Eccleſiaſtici ordinis inquit (b) Salvianus) *aſſumptio religioſi nominis, ſponſio ſit devotionis*: eſto denique vel ſolius Clerici nomen perfectæ mundo renuntiationis pollicitationem contineat, & Eccleſiaſtici ſtatus profeſſio ad legum Eccleſiaſticarum obſervationem, & perfectionis conſecutionem inſtituatur: poſſetque poſt Auguſtinum (c) dici, *Clericus duas res profeſſus eſt, & ſanctitatem & Clericatum*. Nihilominus tamen nec præcepta omnia ad ſanctitatem obtinendam, nec Clericalis diſciplinæ leges omnes ita ſpondentur, ut perjurii reus ſit, qui vel in aliquo eorum deliquerit.

(a) Auctor operis imperfecti in Matth. hom. 40. inter opera Chryſoſtomi.

(b) Salvianus lib. 2. ad Eccleſ. Cath. tomo 5. Biblioth. Patrum.

(c) Auguſtinus ſermone .. de communi vita Clericorum.

XIV. Neque in contrarium militat Canon Toletani (d) Concilii undecimi, quo Canonum obſervantia ſponderi ab ordinando debere dicitur: in tantum enim promitti cenſenda eſt, in quantum implicitè & virtute, ut ſuperius explicuimus in aſſumptione Clericalis vitæ, eorum obſervatio continetur: vel certè in quantum ſpeciatim, & expreſsè regularum Eccleſiaſticarum contemptus prohibetur: adeout is ſolum formaliter & expreſsè, ut Theologi loquuntur, in Clericatus profeſſionem, & Clerici ſponſionem peccet, qui regulas Eccleſiaſticas contemnit: qui vero abſque contemptu eas transgreditur, is non formaliter perjurus, aut Eccleſiaſtici Sacramenti violator exiſtat, ſed virtualiter tantum, quatenus nimirum profeſſio Clericatus, & authentica Clericorum placiti adnotatio in omne Clericorum, qua Cleri ſunt, functiones influit: eodem modo quo profeſſio in Baptiſmo edita ad omnes Chriſtianæ religionis actiones, & votum religionis ad omnia religioſæ vitæ officia: ex quo influxu criminum quoque in ſingulas iſtas profeſſiones, quocumque modo commiſſorum gravitas adaugetur; cum & Chriſtianorum quam Paganorum, & Clericorum, quam laicorum, & regu-

(d) Tolet. 11. can. 10.

regularium quam ſæcularium majora cæteris paribus crimina habeantur: quamvis tamen non omnia juramenti obligatione formaliter contineantur, quæ in generali promiſſione juramento firmata, implicitè concluduntur: utpotè cùm ſecundum ſanctiones (a) Canonici juris, juramentum ad ea non extendatur, de quibus minimè fuit cogitatum.

(a) Legantur Gloſſa 1. in cap. 2. de renuntiat. Gloſ. 2. in cap. veniens 16. de jurejurando. Gloſ. in mente, in cap. ad noſtrum 21. eodem tit. item cap. penult. & Gloſſa final. de jurejuran.

§. VII.

Quænam ſint præcipua capita profeſſionis Ordinandorum.

XV. Hoc itaque præſuppoſito patet ea tria præſertim in ſacra ordinatione promitti, puta Catholicam fidem, Clericalem juxta Canonicas ſanctiones diſciplinam, & debitam Eccleſiaſticis ſuperioribus obedientiam; quę tria ante ordinationem ſub cautione juratoria ſponderi, & ſcripto promitti Toletanum Concilium (b) 11. citatum decrevit. *Quamquam omnes*, inquit, *qui ſacris mancipantur ordinibus, Canonicis regulis teneantur adſtricti, expedibile tamen eſt, ut promiſſionis ſuæ vota ſub cautione* (quo nomine juratoriam cautionem intelligit (c) Gloſſa) *ſpondeant, quos ad promotionis gradus Eccleſiaſtica probat diſciplina, ſolet enim plus timeri, quod ſingulariter pollicetur, quam quod generali ſponſione concluditur: & ideo placuit huic ſancto Concilio, ut unuſquiſque qui ad Eccleſiaſticos gradus eſt adſcenſurus, non ante honoris conſecrationem accipiat, quam placiti ſui adnotatione* (id eſt ſcriptura pacti ſui indice) *promittat, ut fidem Catholicam ſincera cordis devotione cuſtodiens, juſtè & piè vivere de-*
A *beat, & in nullis operibus ſuis, canonicis regulis contradicat, atque ut debitum per omnia honorem, atque obſequii reverentiam, præeminenti ſibi unuſquiſque dependat, juxta illud beati* (d) *Leonis edictum; qui ſcit ſe aliquibus eſſe præpoſitum, non moleſtè ferat aliquem ſibi eſſe prælatum, ſed obedientiam quam exigit, etiam ipſe dependat.*

(b) Tolet. 11. ſupra refertur c. quamquam diſt. 23.

(c) Gloſſ. in dict. can. ver. placiti & v. adnotatione.

(d) S. Leo Epiſt. 84. ad Anaſt. Epiſcop. Theſſalon.

B §. VIII.

Fidei profeſſionem ab Ordinandis, & promovendis ad aliquam dignitatem exigendam.

XVI. Primum ergo fidei profeſſio ab ordinandis exigitur, quæ ad conſecrationem Epiſcoporum, conſecratore, & ad præcipua fidei myſteria reſpondente, conſecrando, pluribus verbis perfi-
C cienda præſcribitur in Pontificali (e) Romano; de qua etiam emittenda legem fixit (f) Juſtinianus reſcripto ad Petrum magiſtrum officiorum: *Volens exigi etiam ante omnia, ab eo qui ordinandus eſt, libellum ejus propria ſubſcriptione complectentem quæ ad rectam ejus fidem pertinent*. Taleſque libellos ſingulos Patriarchas de novo creatos ad ſummos Pontifices miſiſſe, quibus fidei ſuæ rationem
D redderent, ex Hiſtoriæ Eccleſiaſticæ lectione paſſim videre eſt: quod cum facere omiſiſſet Epiphanius Syncellus in Conſtantinopolitanum Patriarcham electus, ipſum acriter Summus Pontifex (g) Hormiſda reprehendit, quaſi antiquarum regularum obſervantiam, & vetuſtæ conſuetudinis formam violaſſet: omnes quoque Archiepiſcopos, & Patriarchas recens ordinatos inter ſe litteras, quas ſynodicas vocabant, miſiſſe,

(e) Pontif. Rom. parte 1 tit. de conſecr. electi in Epiſcopum, in examine.

(f) Juſtin. Novell. 137. cap. 2.

(g) Hormiſd. epiſt. 48.

miſiſſe, nihil aliud continentes, quàm rectæ fidei, ſuique ſenſus confeſſioem: Et reliquos Patriarchas cum in ſedibus ſuis collocarentur, Conſtantinopolitano ſcriptam ſuæ fidei confeſſionem mittere ſolitos fuiſſe refert Marcus Epheſius in Synodo (a) Florentioa, quam etiam conſuetudinem ſuo tempore duraſſe teſtatur. Suam quoque fidem in charta exaratam Bonifacium Moguntioum, antequam ordinaretur, Gregorio II. Summo Pootifici porrexiſſe, fidem facit vitæ ipſius ſcriptor (b) S. VVilibaldus & ex ipſo (c) Othlonus presbyter. Fidei quoque profeſſio non ſolum ab Epiſcopis conſecrandis (a quibus Concilium (d) Cartaginenſe ipſam exigit, & emitti etiamoum ſolet) ſed etiam ab ipſis Romanis (e) Pontificibus emittebatur, ex antiquo & recepto more; nec ſolum ab iis, ſed præterea ab omnibus, qui ad Eccleſiaſticas dignitates, vel Canonicatus, aut Præbendas in Eccleſia Cathedrali, vel beneficia quæcumque curam animarum habentia promoventur (quos ad eam Catholicæ fidei profeſsionem emittendam conſtringunt (f) Concilium Trideotinum, (g) Bulla Pii quarti ſuper forma juramenti fidei profeſsionis edita, Concilia Mediolanenſe (h) primom (i) & quintum ſub ſancto Carolo, (k) Aquilejenſe ſub Franciſco Barbaro, (l) Rhotomagenſe ſub Cardinale Borbonio (m) Turonenſe ſub Simone a Maillè & alia paſsim) denique a quibuslibet ordinandis, vel ad quælibet officia Eccleſiaſtica promovendis inquirenda eſt, prout eam inquirendam eſſe præſcribunt Concilia quædam Gallicana, (n) Rothomagenſe prædictum (o) Rhemenſe a Ludovico Cardinale a Guiſia, (q) Aquenſe ab Alexandro Caoignano, (r) Bituricenſe a Reginaldo Belnenſi celebrata, & alia quædam.

§. IX.

Diſciplinæ Clericalis obſervantiam, aliaque idgenus ab ordinandis promitti oportere.

XVII. Diſciplinæ quoque clericalis obſervationem, morum ſanctitatem, & rectam officii executionem, in ordinatione promitti debere tradit Concilium (ſ) Toletanum undecimum cano ne a nobis ſuperius cirato, quo nempe clericos conſtriogit, ut antequam ordinentur, profiteantur ſinguli ſe piè, ac juſte victuros, & in nullis operibus ſuis canonicis regulis contradicturos, quæ profeſsio quomodo intelligenda ſit ſuperius explicuimus, hanc verò confirmare videtur Concilium (t) Toletaoum quartum, dum Presbyteros & Diaconos per Parochias conſtituendos oportere dicit; *Primum profeſſionem Epiſcopo ſuo facere, ut caſtè & purè vivant ſub Dei timore: ut dum eos talis profeſſio obligaverit vitæ ſanctæ diſciplinam retineant.* Revocatur & ad hanc profeſsionem, caſtitatis ſervandæ, quæ ſubdiaconatus ordine vovetur, profeſſio, ſeu votum, cujus meminere Sanctus (u) Gregorius epiſtola ad Petrum Subdiaconum, (x) Coocilium Arelatenſe ſecundum, (y) Toletaoum 2. Agatenſe, (z) Arauſicanum primum, & alia paſſim: ut alibi forte oſtendetur. Legimus quoque in Epiſtola (a) Vigilii Papæ ad Ruſticum, Sebaſtianum, Vigilium Pontificem non annuiſſe petitioni Sebaſtiani, ut in Diaconum ordinaretur, niſi prius ipſe ante ordinationem ſuam *cautionem*

(a) Synodus Florent. ſeſſ. 12.
(b) S. Wilibaldus, &
(c) Othlonus in vita S. Boniſac. apud.
(d) Surium 5 Junii.
(e) Conc. Carthag. 4. c. 1.
(f) Profeſſio fidei Rom. Pontif. ex antiquo Antonii Auguſtini & S. A. ex diurno ut aſſerit accepta lib Pro feſſ. Pontif. apud Binium tomo 3. Concil. parte . ſect. 2.
(g) Tridenti. ſeſſ. 24. de reformat. cap. 12.
(h) Bulla Pii 4. quæ incipit Injunctum nobis.
(i) Conc. Mediola 1. ti. 1.
(k) Quintum ti. quæ ad fidei tuendæ ſtudium pertinent.
(l) Aquileienſe tit. 3.
(m) Rothom. tit. de Epiſcopis & capitulis nu. 19.
(n) Turon. & alia paſſim.
(o) Rothom. tit. de fide religione numer. 2.
(p) Rhemenſe apud Bochell. decret. lib. 1. tit. 1. cap. 12.
(q) Aquenſe ibidem ca. 8.
(r) Bituricenſe in forma profeſſ. fidei & in tit. de fide.
(ſ) Con. 4. Tolet. 11. Can cit.
(t) Tolet. 4. Can. 26. refertur Ca. quando diſt. 28.
(u) S. Greg. lib. 1. Epiſt. 42. in fine.
(x) Arelat. 2. c. 2. & 1.
(y) Tolet. 2. Can. 1.
(z) Agath. can. 6. Arauſican. 1. c. 22.
(a) Epiſtola Vigilii, quæ habet. 5. Synodi collat. 7.

nem voluntate ipſi em ſiſſet, quam teſtibus roboraſſet, & tractis Evangeliis juramentum corporaliter præſtitiſſet, non tantum de obedientia præſtanda in iis quæ ad Eccleſiaſticam dignitatem facerent, verum etiam de officio, locoque Diaconi ſine aliquo vitio, ſine aliqua ſuperbia, ſine neglectu implendo. Tale etiam fuit juramentum quod (a) Gregorius Nazianzenus haud dubiè in ſua conſecratione ſe emiſiſſe teſtatur, quo quidem & ad fidei profeſſionem, ac tuitionem, & ad morum ſanctimoniam, & ad officii Eccleſiaſtici ſedulam adminiſtrationem ſeſe obſtrinxit, & de non ambitioſè a ſe obtenta, vel obtinenda ſede Pontificia cautionem præſtitit.

(a) Greg. Naz. carm. 17.

XVIII. Legimus quoque hanc a ſecunda Nicena (b) Synodo examinandi Pontifices formam eſſe præſcriptam, an ad Sacros Canones diligenter, ac cum perſcrutatione, non autem obiter, curſimque legendos prompto paratoque eſſent animo: an Sacrorum librorum doctrinam populis ſibi commiſſis tradere vellent: Itaut ſi in eorum aliquo vel tantillum hærerent, animique vel tantillum penduli eſſe viderentur, nequaquam ordinarentur. Legimus tandem ab Imperatore (c) Juſtiniano ſancitum *Jusjurandum ſuſcipere eum, qui ordinatur, quod neque per ſeipſum, neque per aliam perſonam, dedit quid, aut promiſit, neque poſtbac dabit, vel bis qui ſacra pro eo ſuffragia fecerunt, vel alii cuiquam, ordinationis de ipſo faciendæ nomine*. Legimus item apud Adrianum Papam in Epiſtola ad Carolum ordinandum in Epiſcopum ad ſacram menſam juraſſe, ſe quidem electionem ſui precio minimè procuraſſe, vel ambiviſſe, quos autem poſtea ordinaturus ſit, eos gratis ſimiliter ordinaturum, (d) *Ordinandum*, inquit ille, *ſciſcitantes obteſtamur, videat, ne aliquam promiſſionem cuiquam, aut dationem feciſſet, quia Simoniacum, & contra canones eſt, & dum coram omnibus a nobis interrogatur, reſpondet: abſit; & nos: tu videris. Unde ſimili modo ſub juſiurandum in ſcriptis reſpondet, numquam ſe aliquid accepturum de manus impoſitione*. Legimus ad ſacrarum ceremoniarum obſervationem, fidei Catholicæ propagationem, ſacerdotum fidelium juvamen, Hæreticorum, & hæreſeon impugnationem Epiſcopos in ſua ordinatione juramento obſtrictos fuiſſe: Sic enim Bonifacius (e) Moguntinus Epiſtola ad Zachariam Summum Pontificem, *Gregorius dum me indignum ordinavit, & ad prædicandum verbum fidei Germanicis gentibus miſit; ſacramento me conſtrinxit, ut canonicis, & juſtis Epiſcopis, & presbyteris in verbo, in facto, in conſenſu adſtipulator, & adjutor fierem*. (f) Idem quoque Epiſtola ad Danielem, *recolo me ordinationis meæ tempore, juxta præceptum Gregorii Papę juraſſe, in corpore S. Petri, talium communionem me declinaturum, ſi eos ad viam canonicam convertere nequiverim*.

(b) Nicen. 2. c. 2.

(c) Juſtin. Novell. 137. cap. 2.

(d) Adrianus epiſt. ad Carolum.

(e) Bonifacius Mogunt. Epiſt. 4. ad Zachar.

(f) Idem epiſt. ad Danielem.

XIX. Nec iniquum videri poteſt, ſi Clericus ad Canonum & diſciplinæ Eccleſiaſticæ obſervantiam, antequam ordinetur ſolemni ſe profeſſione conſtringat: quandoquidem uſu & conſuetudine confirmatum ſit, ut nemo ulli ſodalitio, collegio, vel corpori aggregetur, qui non ſe propria ipſius corporis, cui adcenſetur, ſtatuta ſervaturum promittat: quare cum ſanctior longè ſit, auguſtior, & divinior, ſacerdo-

dotalis ordo ſanctioribuſque, utilioribus, & melioribus legibus ornetur, non debet inferioris eſſe conditionis, nec decet cnivis eum patere, niſi qui perfectiores ejus leges obſervaturum ſe ſpoponderit: & ſi verò non ſemper uſitatum ſit ut expreſsè a ſingulis ordinandis earum legum profeſſio exigatur: eo tamen ipſo quo voluntariè ordinationem ſuſcipit, legum quoque Clericis impoſitarum obligationem ſubit: neque enim dignitas niſi cum ſuis oneribus ad quemquam tranſit: &, *qui ſentit onus, ſentire debet & commodum*, & contra: in iis quoque oneribus ſubeundis, qui favorabili alicui officio vel honorifico adnectuntur, taciturnitas habetur pro conſenſu, ut (a) jura ſatis indicant.

(a) De regulis juris in 6. Vide in can. Diaconus diſt. & reg. qui tacet, de regulis juris in 6.

§. X.

Obedientiam quoque ab ordinando, ſeu promovendo promitti.

XX. Obedientiam quoque ac reverentiam erga ſuos Epiſcopos Clericos in ordinatione promittere debere, ex prædicto Toletano undecimo docuimus: cui adſtipulatur ritus iſte in conferendo Præsbyteratu uſitatus, (b) quem & Pontificale Romanum præſcribit, & Eccleſia recipit, ut nempe ordinatus Presbyter, ſiquidem ab ordinario ſuo Antiſtite Presbiteratus honorem receperit, interroganti his verbis Epiſcopo, *promittis mihi, & ſucceſſoribus meis reverentiam, & obedientiam?* ſtatim ipſe reſpondeat *promitto:* ſi verò a non Ordinario ſuo conſecretur, eadem Pontifex ordinationis miniſter pro Ordinario exigat, eadem ordinatus ſpondeat. Olim autem in quibusdam Eccleſiis non ſo-

(b) Pont. Rom. parte 1. tit. de ordin. Presb.

A lum Presbyteros, verum & quoſvis Clericos earum Eccleſiarum Epiſcopo obedientiam promiſiſſe, colligi poteſt ex reſponſionibus Innocentii tertii Præpoſito, & Capitulo Placentino: in quo nempe refertur, ſolitos fuiſſe prædictæ Eccleſiæ Clericos juramentum ſub hac verborum formula præſtare, (c) *Ego talis ab hac hora in antea fidelis ero, & obediens Placentinæ Eccleſiæ, & Domino meo Epiſcopo* B *Placentino*: de qua juramenti forma conſultus Summus Pontifex, etſi nomine Eccleſiæ Placentinæ Capitulum intelligi poſſit, eum tamen qui præſtat hujuſmodi juramentum, Epiſcopo tamquam capiti præſertim obligari reſpondit: hoc autem juramentum nequaquam improbat, quod nempe antiqua conſuetudine fulciatur, & certè rationabiliter ab Epiſcopis exigi, & a Clericis nonniſi injuſtè recuſari po- C teſt. Confirmantur iſta ex prædictis, quibus Epiſcopos ſuis Ordinatoribus obedientiam pollicitos fuiſſe demonſtratum eſt.

(c) cap. cum Cleric. 19. de verb. ſignic.

XIX. Scio ab Urbano ſecundo decretum videri, ne ulli præter eos qui ad curata beneficia promoventur, obedientiam promittant, ita enim locutus refertur; (d) *nullus Epiſcopus Clericos ſuos, niſi fortè quibus Eccleſiaſticarum rerum diſpenſatio commiſſa fuerit, ſibi* D *jurare compellat:* eos autem, quibus rerum Eccleſiaſticarum diſpenſatio commiſſa eſt, Curata beneficia obtinentes alterius Canonis (e) Gloſſa interpretatur. Scio Leoni (f) primo viſum fuiſſe, ne qui ſponte obedientiam profitetur, juramento eam firmare, & ſcripto profiteri cogatur: Anaſtaſio ſiquidem Theſſalonicenſi Epiſcopo ſcribens eum reprehendit, quod veteris Epiri Metropolitanum Antiſtitem,

(d) Urbanus 2. can. finali 22. qu. 5. & cap. nullus de jurejurando.

(e) Gloſſa in cap. ſciebatur, de majoritate & obedient.

(f) Leo 1. epiſt. 82. Anaſta. Theſſ. cap. 2.

tem, qui Theſſalonicam promen-dæ obedientiæ cauſa veniebat, ad hoc coëgiſſet, ut conſenſum ſuum etiam ſcripturæ profeſſione ſignaret, (a) *non enim*, ait, *neceſſarium fuerat, ut obligaretur ſcripto, qui obedientiam ſuam ipſo jam voluntarii adventus probabat officio*. Scio pariter *per manualem obedientiam, & reverentiam, & honorificentiam*, quam Capellanos Presbyteros ſubditos titulo Cardinalatus, Cardinali exhibere debere dixit (b) Honorius tertius, (c) Gloſſam interpretari eam, quæ elevata v. gr. manu, aut ad pectus poſita promitteretur ſine ſcripto; ex eoque inferre non ſemper ſcripto obedientiam debere promitti: hancque diſtinctionem adhibere, quod ab iis, qui ad curam animarum aſſumuntur obedientiæ ſponſio juramento confirmata, ſcriptoque conſignata exigi poſſit, ab iis minimè: atque inde (d) Abbatem, contra verba ipſius Leonis primi, confingere Atticum quendam qui ab Epiſcopo proprio miſſus fuerat, ut nomine Epiſcopi ſui obedientiam præſtaret: cum tamen Leo Atticum iſtum Metropolitanum Epiſcopum electum, per ſeipſum, ad Theſſalonicenſem, qui Apoſtolicæ Sedis vices gerebat, Epiſcopum acceſſiſſe ſcribat: ex iis autem omnibus colligi poſſe non dubito ab iis quibus cura animarum committetur, juratam obedientiæ ſponſionem, ac publica ſcripturæ conſignatione comprobatam ſecundum Juriſconſultos exigi ſolere: ab aliis autem, niſi ſuſpectis de inobedientia (a quibus ſcriptam juratamque obedientiæ profeſſionem ſuperiori exigere (e) jura permittunt) non eſſe requirendam: tamen (f) Leoni minimè placuiſſe, ut Primates adigant ſibi ſubditos Epiſcopos ad

(a) Refertur cap. legebatur cit.

(b) Honorius tertius cap. his quæ, de majoritate & obedientia.

(c) Gloſſa in cit. cap. eod. tit.

(d) Abbas in dict. cap. legebatur.

(e) cap. cum in Eccleſ. de majoritate & obedientia.

(f) S. Leo ſup.

A obedientiam juramento, ſcriptoque conſignandam: tum quod (g) ea olim fides adhibenda credebatur ſimplicibus Antiſtitum dictis, ut ab iis ſacramentum vix exigeretur: tum quod non ea erat ipſius tempore Primatum prærogativa, quam poſtea ſibi uſurparunt: ideoque Sancti Leonis ſententiam contra Hugonem Lugdunenſem Primatem, in favorem Daimberti Senonenſis, protulit olim Ivo (h) Carnotenſis.

B Ex iis verò inferri minimè licet Epiſcopis nefas eſſe, vel a Curatis, vel ab aliis Clericis (ſi conſuetudo Eccleſiæ id ferat) juramentum obedientiæ exigere: quippe cum Toletanum (i) Concilium undecimum videatur omnibus Clericis hoc onus impoſuiſſe, ut obedientiam juramento firmatam, ſcriptoque conſignatam, Epiſcopo ſuo promittant: itemque cum nefas minimè videatur rem æquam, & honeſtam juramento confirmare; &

C obligationem divini juris ſacramento ſancire: nec religio ulla ex parte violetur, ſive juramentum ſola voce proferatur, ſive tacitè per manus ſacroſanctis Evangeliis, aut aliis rebus ſacris adhibitis, corporaliter, ut ajunt exhibeatur: ſive tandem chartulæ committatur.

XXII. Curatos verò ad farciendam juramento obedientiæ ſuæ ſponſionem, aliæ præter aſſignatas ſuperius,

D leges conſtringunt: (k) Gualo Epiſcopus Pariſienſis, Romanæ Eccleſiæ Cardinalis, & Apoſtolicus Legatus, in Synodo, cui præfuit regnante Philippo Francorum Rege, ſanctionem edidit, quæ juramenti obedientiæ Epiſcopo ab Eccleſiarum rectoribus exhibendi neceſſitatem eo tempore agnitam oſtendit, *monemus*, inquit, *primo, ſecundo, & tertio una monitione probibita, pro omnibus, omnes,* &

(g) Vide 22. q. 5. c. 5.

(h) Ivo epiſt. 60. Hugoni.

(i) Tolet. 11. ſupra.

(k) Gualo Cardinal. in Synodo apud Bochellum decretorum Eccleſ. Gall. lib. 7. tit. 5. cap. 9.

& ſingulos Abbates, & Eccleſiarum rectores, & alias perſonas Eccleſiaſticas noſtrarum civitatum, & Diœceſis, qui nobis ſeu prædeceſſoribus noſtris fecerint, & facere tenentur juramentum fidelitatis & obedientiæ, & ob aliud ab Abbatibus, & Rectoribus, & aliis perſonis Eccleſiaſticis, nobis, ſeu prædeceſſoribus noſtris præſtari, ſeu fieri conſuetum; & quod illud nobis faciant, & præſtent infra menſem ab hoc die computandum; alioquin dicto menſe elapſo, illos, qui hujuſmodi juramentum omiſerint nobis facere, vel præſtare, hujuſmodi monitione præmiſſa excommunicationis ſententiam decernimus incurriſſe. Synodalia quoque Eccleſiæ Trecenſis ſtatuta, edita Carolo VI. Francorum Rege Sceptrum tenente, illos etiam qui ab Apoſtolica Sede beneficia curata obtinent, ad juramentum emittendum obligari docent his verbis: ([a]) *plures ſunt Curati, qui parochiales Eccleſias, ſeu alia beneficia per Apoſtolicam Sedem, vel aliquem aſſequuntur: qui propter hoc non minus nobis juramentum facere tenentur: propter quod ſtatuimus, & ordinamus, ut tales Curati, qui per Sedem Apoſtolicam, vel aliter, qualitercumque in civitate & Diœceſi Trecenſi Eccleſias parochiales ſunt aſſequuti, ſub pœna decem librarum Turonenſium veniant infra duos menſes, poſtquam Eccleſiarum dictarum poſſeſſionem fuerint aſſecuti, juramenta in talibus aſſueta facturi nobis, aut Vicariis ſeu Officialibus noſtris, ceſſante tamen cauſa legitima abſentiæ, quod etiam de eorum nominibus nos aut Vicarios, ſeu Officiales noſtros certificent, citiuſquam poterunt competenter.* Concilium quoque Tholoſanum recenter habitum anno 1590. decrevit, ([b]) *ut nullum deinceps ad animarum curam admittant Epiſcopi, qui non prius teſtatus fuerit, ſe ab Epiſcopi imperio, & juriſdictione nequaquam exemptum fidemque ſuam Epiſcopi Diœceſani mandatis per totum præfecturæ ſuæ tempus obſtrinxerit, privilegiiſque omnibus, immunitatibus, exemptionibuſque declinatoriis palam renuntiarit:* Archidiaconos ſimiliter fidelitatem Epiſcopo ſuo juraſſe patet ex Fulberto, qui Lyſiardi Archidiaconi Senonenſis in Archiepiſcopum ſuum rebellantis crimen exaggerans: ([c]) *quid*, inquit, *dicemus de juramento fidelitatis, quod ita contaminat, ut Epiſcopo ſuo, non corde, nec verbo, nec opere fidelis exiſtat?* ex quibus verbis conjicio formam juſiurandi, qua ſe Epiſcopis ſuis Archidiaconi obſtringerent, eam fuiſſe quo ſe corde, verbo, & opere fideles eſſe promitterent.

([a]) Statuta Synodal. Eccleſ. Trecenſ. apud eundem Bochel. in additamento ad tit. 5. lib. 7. decretor.

([b]) Conc. Tholoſan. apud Boch. lib. 6. tit. 4. cap. 86.

([c]) Fulbertus epiſt. 38. Leutherico Senon. Archiep.

§. XI.

Abbates ſpeciatim in ſui benedictione ad obedientiam Epiſcopo præſtandam ſeſe adſtrinxiſſe.

XXI. Abbates quoque in ſui conſecratione obedientiam Epiſcopis jurando promittere, & promiſſionis ſuæ chartulam tradere ſolitos fuiſſe certiſſimum eſt: præclarum hujus rei teſtimonium legimus in epiſtola Arnulphi Epiſcopi Lexovienſis, ad Abbatem S. Ebrulphi, quem juſſionibus Epiſcopi obedire admonet, *noſſe ſiquidem debes*, inquit, *in eo qui religionem profeſſus eſt, crimen eſſe, ipſumque ad exactiſſimam diligentiam*

tiam teneri, qui obedientiam Prælato ſuo viva voce & ſcripto, juramento etiam corporaliter interveniente, adhibita ſalutiferæ crucis impreſſione, ſignarit. Apertum etiam ea de re teſtimonium, ex citato ſuperius opuſculo Goffridi (a) Vindocinenſis cernitur, quo contendit profeſſionis illius exactionem ſimoniam eſſe, & a manu, & a lingua, quod & publicè promiſſio illa recitari, & ſcripta ſuper altare poni ſoleret. Cæterum in eo B quod Goffridus ſimoniacam iſtam exactionem eſſe contenderit, vel turpiter fallitur, ſi univerſim intelligatur, vel certe de profeſſione Abbatum exemptorum dumtaxat intelligendus eſt, qui, ſi conſecrationem ſuam obedientiæ minimè debitæ juramento promereri ſatagant, ſimoniæ labe inficiuntur, æque ac Epiſcopi, qui per conſecrationem ſuam obedientiæ minimè debitæ juramento promereri ſatagant, C ſimoniæ labe inficiuntur, æque ac Epiſcopi, qui per conſecrationem quam præſtant, indebitum obſequium expoſcunt, & ideo non gratis conſecrant, ſed temporali pretio æſtimabilem obedientiæ profeſſionem in conſecratione paciſcuntur: *& quamvis*, ut ait ibidem Goffridus, *pro benedictione non quærant pecuniam, imo ſatis amplius exigunt, puta hominis perſonam.* Goffridum autem de iis intelligi D poſſe, ex eo præſertim adducor, ut credam, quod quæſtionem iſtam præſertim ipſe moverit, occaſione obedientiæ, quam a ſe dicit (b) Ivonem Carnotenſem extorſiſſe, qui cum Alodiarius (ut ejus utar vocabulo) eſſet ſancti Petri ad iſtam obedientiam exhibendam minimè tenebatur. Ridicula eſt autem & inanis Goffridi argumentatio, ſi generatim de omnibus Abbatibus ſermo ſit; nam qui debitæ obedientiæ ſponſionem a non exemptis Epiſcopi exigunt, ii, cum nihil ex ea non ſuum acquirant, non pretio benedictionem mercari, ſed juri ſuo cavere, nec obligationem novam inducere, ſed ſuſceptam videntur confirmandam procurare: quod utique a nemine illicitum judicari poteſt, præſertim cum Honorius III. (c) in reſcripto univerſis Abbatibus & fratribus Ciſterc ienſis Ordinis, Epiſcopis qui Abbatibus Ciſtercienſis Ordinis benedictionem impertiuntur, profeſſionis obedientiæ ab ipſis exigendæ licentiam concedat, ejuſque formam his verbis exprimat; *Ego Frater Abbas Ciſtercienſis Ordinis, ſubjectionem, reverentiam, & obedientiam a ſanctis Patribus conſtitutam, ſecundum regulam Sancti Benedicti, tibi Domine Epiſcope, tuiſque ſucceſſoribus canonicè ſubſtituendis, & ſanctæ Sedi Apoſtolicæ, ſalvo ordine meo, perpetuo me exhibiturum promitto.*

XXII. Porrò alia quoque ratione Abbates & Monachos, obedientiæ Antiſtitibus Eccleſiarum debitæ juratam promiſſionem evitare conatos fuiſſe diſcimus, dicentes nimirum ſibi juxta Regulam Divi Benedicti jurare minimè conceſſum fuiſſe, eaque ſuperſtitioſa excuſatione obedientiæ jugum averſatos fuiſſe: quæ quidem ſuperſtitio, vel ſuperſtitionis ſimulatio, adeo vel apud ipſos aliquando invaluit, ut Summo ipſi Pontifici eo prætextu obedientiam jurare aliquando renuerint. Refert ſiquidem Chronicon (d) Caſſinenſe, inſtanti Innocentio ſecundo, ut Monachi qui Antipapæ Anacleti partes ſecuti fuerant, fidelitatem, & obedientiam ei jurarent, reſpondiſſe eos ſibi neque per Evangelium, neque per beati

(a) Goffridus Vindocinenſis opuſc. 10. cujus refutationem leges apud Ivonem Carnot. epiſt. 13.

(b) Lege eundem Goffrid. epiſt. 12. lib. 2. & alibi.

(c) Honorius c. cap. ne Dei ad Simonia.

(d) Chronicon Caſſinenſe lib. 4. c. 129.

beati Benedicti Regulam fas eſſe jurare, idque a ſua, majorumque abhorrere conſuetudine: cum verò hæc poſtea ſuperſtitio Abbati, & Monachorum Capitulo Caſtellionenſis Monaſterii mentibus inſideret, opus fuit ([a]) Innocentium tertium prolixam ad eos ſcribere epiſtolam, qua, in cauſa neceſſaria etiam Religioſis jurare licere oſtenderet, quam Decretalium libris inſertam legere poſſumus ad eorum frivolas excuſationes refellendas. Hæc pariter fortè Monachorum ſuperſtitio in cauſa fuit, ut ([b]) Fulbertus Carnotenſis promiſſionem ab iis exigendam cenſens; ſacramenta relaxari poſſe putet, Rege præſertim ſupplicante: *Igitur*, inquit, *ſi Abbas Sancti Benedicti de veſtro contemptu culpam ſuam recognoverit, & illam deinceps ſubjectionem promiſerit, quæ canonicè vobis debetur, hortor, & ſuadeo, ut recipiatis; ſacramenta verò, & cætera quæ ad mundanam legem pertinent, propter amorem regis Domini, miſſa faciatis: ut religionem magis, quam ambitionem vos ſectari cognoſcat: at ſi Abbas in tantam ſuperbiam intraverit, ut ipſam quoque ſubjectionem canonicam vobis derogare contendat, ſuperbiæ, cui non parcit Deus, Dei ſervus quomodo parcat neſcio.*

([a]) Innocent. 3. cap. etſi, de jurejurando.

([b]) Fulbertus epiſt. 41.

§. XII.

Continens quædam circa obedientiam & reverentiam Epiſcopo ordinatori debitam.

XXIII. Ea autem in ordinatione obediendi neceſſitas olim contrahebatur, ut Clericus fieret, a cujus Epiſcopo ordinatus fuiſſet (quemadmodum agendo de Eccleſiaſtico titulo, & ordinationis miniſtro dicemus) & ab ea Eccleſia, niſi de ejus Epiſcopi, qui ipſum ordinaſſet, conſenſu, recedere non poſſet; quod ad tempora etiam Hildeberti Cenomanenſis perduraſſe comperimus, qui petenti Claromontenſi Epiſcopo, VVillelmum quendam, quem Subdiaconum antea ordinaverat, in Archidiaconum conſecrandum, & inſtituendum his verbis conceſſit, *gratias igitur beatitudinis veſtræ de collato agens beneficio, eumdem VVillelmum vobis, & veſtræ commodo Eccleſiæ, ab ea, quam conſecratori ſuo debet obedientiam: liberum omnino, & abſolutum.* Ea quoque reverentia conſecratori, ſeu ordinatori Epiſcopo exhibebatur, ut ſpiritualis pater haberetur, & eum accuſare nefas eſſet: id enim ([c]) ab Hadriano primo in Capitulis Angilramno datis, necnon in Capitularibus Caroli magni cautum legimus, *ut Epiſcopi Pontifici, a quo conſecrati probantur, præjudicium inferre nullum poſſint: quod ſi præſumptum fuerit, viribus carere non dubium eſt, nec poſſe inter Eccleſiaſtica ullo modo ſtatuta cenſeri:* Ideoque Lupus Ferrarienſis ([d]) Abbas epiſtola ad ad Guenilonem Seoonenſem Metropolitanum, refellens calumnias cujuſdam Epiſcopi, qui ut ipſi Genilonem infenſum redderet, multa in eum a Lupo Ferrarienſi mota retulerat, hujus rei ſuſcipionem ita a ſe removet. *Quomodo enim*, inquit, *tantæ poſſem effici pravitatis, ut depoſitionem ejus cuperem, cujus acceperam divinitus conſecrationem?* Ideo etiam ([e]) Leo Romanæ Eccleſiæ Diaconus Sixti tertii Legatus, Euphemium

([c]) In capit. Hadriani cap. 75. & lib. 7. Capitul. Caroli c. 85.

([d]) Lupus Ferrar. epiſt. 121. Geniloni, tomo 3. Biblioth. p P.

([e]) Nicolaus 1. epiſt. 8. ad Michaelem.

Epiſcopum, qui Polychronium Hieroſolymitanum, licet juſtè, & veraciter accuſaverat, reprehendiſſe dicitur, cumque iis verbis increpaſſe, *ex te enim damnaberis, quoniam Pontificem, qui te conſecravit, Coepiſcopum condemnabas, & accuſabas*, ut legitur in Epiſtola Nicolai primi. Hinc etiam Fulbertus, epiſtola ad Leuthericum Archipræſulem Senonenſem, (a) *multum*, inquit, *amoris ac fidelitatis tibi, pater, me debere cenſeo, per cujus manum a Deo benedictionem, & ſacram Unctionem accepi: unde animus meus ita pendet ex tuo, ut quidquid te juſta ratione, aut contriſtat, aut hilarat, idem me, ſi reſipiſcam, ſimili modo afficiat*. Potuitne Fulbertus efficacioribus verbis neceſſitudinis vincula inter ordinantem, & ordinatum declarare, quam ut ea liberorum ac parentum nexibus æquiparet, & amoris atque fidelitatis obligatione ordinatum conſtringere doceat? ideo enim Epiſcopus Epiſcopum Patrem vocat, quod ab eo ordinatus, quod ejus miniſterio Eccleſiæ datus, & populorum pater effectus eſſet: filium ergo ſe illius nominat, a quo ſe meminit ordinatum. Quæ forté opinio Divi Paulini, qui Nolanam poſtea fœliciter Eccleſiam Epiſcopus adminiſtravit, inhæſit animo, dum fraternam inter eos, qui ab eodem ordinati, vel in Clericos vendicati eſſent, neceſſitudinem, ineſſe arbitratur: ſic enim ipſe epiſtola ad Alipium, (b) *quod indicaſti, jam de humilitatis noſtræ nomine apud Mediolanum te didiciſſe, fateor curioſius me velle condiſcere, ut ex omni parte te noverim, quo magis gratuler, ſi a ſuſcipiendo mibi Patre noſtro Ambroſio, vel ad fidem invitatus es, vel ad Sacerdotium conſecratus, ut eundem ambo videamur habere auctorem*. Non parum ille neceſſitudinis inter eos ineſſe judicabat, qui ab eodem eſſent ordinati, qui de eo tam curioſè ſciſcitatur, quia cum Alipio ſe ſtrictiori vinculo conjunctum eſſe geſtiret, ſcire vehementer optabat, num ab eodem ambo vel ordinati eſſent, quatenus ſpiritali iſta ſeu cognatione, ſeu affinitate, conjunctiores evaderent, & de ea ipſi congratulari, & congaudere poſſet.

(a) Fulbertus epiſt. 21.

(b) Paulinus ep. 45. ad Alipium.

XXIV. Qualis autem & quanta obedientia illa ſit quæ Epiſcopis a ſuis Presbyteris, & Clericis debetur, non eſt hujus loci fuſius diſputare. Hic ſolum rationes Neoterici (c) cujuſdam auctoris qui * Gallicé ſcripſit, & zelo quidem ut Clericorum erga Epiſcopos elevare, ac deprimere conatus eſt, obiter nobis ſolvendæ ſunt: ſic ergo obedientiam iſtam extenuare his argumentis fere nititur, primò, quod obedientia iſta minimè Deo offeratur, ſed dignitati perſonæ: ſecundo, quod ad exercitium alicujus muneris, & officii limitetur: tertiò, quod Dominum ad libitum Clerici mutare poſſint: quod ſi verba, quibus ea promiſſio concipitur, attendantur, ſtipulationibus civilibus comparari poſſit; quintò, quod Canonibus cautum ſit, ut jura quidem & miniſteria Epiſcopis ſuis ſerventur, cæterum Epiſcopis ipſis præceptum ſit, *ut honorem & reverentiam Presbyteris deferant, ſicque cum eis ſe gerant, ac cum iis, qui in officio ſocii ſint, ut intra Eccleſiam nullam ſibi ſuperioritatem arrogent, quia non debitum ſibi jus uſurparent, ſi titulum, vel auctoritatem magiſtri aſſumerent*. Citat Canones Presb. c. ſancta

(c) Hujus auctoris nomini conſulto parco.

* Gallicè, compagnons d'office.

ſancta ſubditus, c. Epiſcopus, & ſequent. quaſi id dicere videantur, quod ipſe hac orationis ſerie enuntiat.

XXV. Verum facile argumenta iſta refelluntur: primum quidem, quia eſto Deo immediatè non offeratur obedientia, quæ Epiſcopis promittitur, nec propriè voveatur: attamen præcepto divino ſancitur, cujus non inferior auctoritas obligatione voti. Deinde quia juramento ſaltem in pluribus firmatur, ut ſupra oſtendimus, cujus juramenti religio, religioni voti æquiparatur, & in Deum dirigitur, cui per juramentum principaliter homo obligatur, ut paſſim docent Theologi, & Canoniſtæ. Neque ex eo quod dignitati Epiſcopali obedientia defertur, minuitur exinde, ſed augetur obedientiæ ipſius præſtantia: tum quod, quo auguſtior Epiſcoporum eſt auctoritas, quo dignitas imperantium major, imperiique leges ſanctiores, eo etiam gravior debita eis obedientia, cjuſque violatio atrocior habeatur: quare cum (a) ſacroſancta ſit Epiſcopalis dignitas, principatuſque Epiſcoporum quovis in Eccleſia ſublimior: majus quoque & ſanctius eſt obedientiæ eis debitæ vinculum, ſicut etiam majus & deterius, inobedientiæ crimen: tum quod cum dignitas Epiſcopi ſacra ac divina ſit, obedientia quoque ratione ejuſdem dignitatis debita ſacra ſit ac divina, & in Deum neceſſario referatur; unde Epiſcopo ut Deo, Deique, & Chriſti vices gerenti, atque Imperium repræſentanti parendum eſſe, docent Patres, (b) Clemens Romanus, (c) Dionyſius, (d) Ignatius, (e) Juſtinus, (f) Ambroſius, (g) Syneſius, (h) Maximus Dionyſii interpres, & alii paſsim. Alterum verò argumen-

A tum inſignem errorem continet, quod nempe ad ſolius Presbyteralis officii munia obedientia Epiſcopis debita limitanda ſit, cum etiam ad diſciplinæ Eccleſiaſticæ in victu, & veſtitu, converſatione, redituum Eccleſiaſticorum adminiſtratione, & cæteris (quod expreſſè auctor iſte negat, qui nullam auctoritatem eſſe affirmat, quæ Presbyterorum in Eccleſia, veſtitum, victum, converſationemque
B regulis quibuſdam componere poſſit) præſcribendas leges Epiſcopalis poteſtas extendatur, ut toto titulo (i) de vita & honeſtate Cleric. videre eſt, necnon ex Conciliis paſſim, Hiſtoricis ſacris, & Patribus. Tertium, falſitatem quoque, quam Jura redarguunt, apertam continet, quod nempe Clerici ad libitum Dominum mutare poſſint, cum (k) Eccleſiæ legibus titulo cuidam Eccleſiaſtico de-
C beant eſſe mancipati, a quo ſine conſenſu Epiſcopi ſui recedere nequeunt, quibus legibus Curatos præſertim obligari alibi docuimus. Quartum, ἀσυλλογιςίαν, & ratiocinandi abſurditatem inſignem continet: nam non ideo promiſſio aliqua ſeu pollicitatio deterior eſt, quod ſtipulationis civilis formam habeat, quinimò ex eo quod ipſam referat, obligandi vim majorem habere videtur: verba (l) enim
D concepta obligationis ad deliberandum animum excitant, & juvant. Unde quod ſtipulando promittitur, majori cum deliberatione promiſſum videtur, ideoque certiùs exequendum ſpondetur. Quintum, manifeſtam Canonum depravationem complectitur: Canones ſiquidem ab eo auctore, cujus nomini parco, citati nec fideliter, nec ſincerè citantur: Primum enim Canon Presb. quem citat diſt. 95. vel eſt

(a) Lege Ignat. ad Trallian. Dionyſ. cap. 1. cæleſtis hierarch. Naz. orat. 17. Damaſ. Preſpero Numid. Epiſcopo. Ambroſ. de dignit. Sacerdot. cap. 2. Maſcon. 2. can. 14. & alios Auctores alibi.
(b) Clemens Conſtit. Apoſtolic. lib. 2. cap. 11. & & 26.
(c) Dion. cap. 1. Eccl. hierarc.
(d) Ignat. ep. 5. ad Trallian. 6. ad Magneſianos, & 10. ad Smyrnenſes.
(e) Juſtinus ad orthod. qu. 142.
(f) Ambroſ. in 1. ad Corinth. cap. 11. & 1. ad Thimoth. cap. 5.
(g) Syneſ. epiſt. 105.
(h) Maximus in cap. 3. Eccleſ. hierarch. Lege etiam Hormiſdam epiſt. 60. Euſeb. epiſt. 1. Cyprianum de aleatoribus. Alex. 1. ep. 2. Aug. in qq. veteris & novi teſtamenti quæſt. ult. Greg. 7. lib. 1. epiſt. 42. Bernard epiſtola 42. Conc. Meld. in præfatione &c.
(i) Tit. 1. lib. 3. decretal.
(k) can. 16. Apoſto. Nicen. 1. c. 15. Antiochen c. 3. Chalced c. 5. & 10. Arelat. 1. c. 3. & 22. Epaun c. 3. & 16. Hiſp. 2. c. 3. & alia paſſ.
(l) Lege plures leges, ff. de verborum obligat. & Oldendorp. v. ſtipulatio.

eſt ([a]) Gelaſii, qui incipit *Preſbiteros*, quo Canone vetantur Preſbyteri, *ultra ſuum modum tendere, nec Epiſcopali faſtigio debita ſibimet audacter aſſumere, non conficiendi chriſmatis, non conſignationis Pontificalis adhibendæ ſibimet arripere facultatem*, qui Canon tantum abeſt, ut Epiſcopalem auctoritatem deprimat, quin potius extollat: vel eſt ([b]) Carthaginenſis 4. qui incipit *Presbyteri*, qui Canon non eſt ad rem; vetat enim tantum ne Presbyteri Parochiales ab aliis quam a ſuis Epiſcopis chriſma petant, ſtatuitque per quos, & quo tempore petere debeant: vel eſt ([c]) Martini Bracharenſis, qui vetat ne Presbyteri niſi juſſu Epiſcopi infantes ſignent; vel Concilii ([d]) Næoceſarienſis, qui Preſbyteris ruris præſente Epiſcopo, vel Presbyteris urbis, offerre, aliaque efficere vetat: alius autem nullus Canon eſt qui incipiat per verbum illud *Presbit.* tota iſta diſtinctione: ii autem nihil omnino dicunt ad propoſitum, Canon autem *ſancta ſubditus*, nullus eſt ſive in hac diſtinctione 95. citata ſive in toto Gratiani decreto. Canon verò *Epiſcopus*, in citata ab illo auctore diſtinctione duplex eſt uterque Concilii Carthaginenſis quarti, primus iis verbis exprimitur, ([e]) *Epiſcopus quolibet loco ſedens ſtare Preſbyterum non patiatur:* alius iis ſimiliter verbis, ([f]) *Epiſcopus in Eccleſia, & in conſeſſu Presbyterorum ſublimior ſedeat: intra domum verò collegam ſe Presbyterorum eſſe cognoſcat.* Ad hos præſertim Canones prædictus auctor alludere videtur; ſed nullatenus ei favent: id enim tantum innuunt, Epiſcopum licet in Eccleſia debeat dignitatis ſuæ inſignia retinere, & ſupra Presbyteros efferri, domi ta-

([a]) Gelaſ. ep. 1. c. 8. refertur can. Presbyteros diſt. 95.

([b]) Carth. 4. c. 36. habetur can. Presbyteri diſt. 95.

([c]) Martinus Brachar. c. 62. cit. à Grat. nomine Martini Papæ can. Presbyteri, eadem diſt.

([d]) Neocaeſ. c. 13. refertur ead. diſt. c. Presbyteri 2.

([e]) Carth. 4. c. 34. refertur can. ſeq. ead. diſt.

([f]) Idem c. 35. refertur c. ſeq. ead. diſt.

A men eum humilem eſſe oportere, non dominantem in Cleris, ſed formam gregis fieri ex animo: ex quo nec ſuperioritas ei domi abroganda eſt, nec obedientia deneganda, quam ei *in omni loco repræſentari, ſive in publico, ſive in gremio Eccleſiæ*, ([g]) Synodus Romana 2. ſub ſancto Sylveſtro præcipit: nec titulus vel auctoritas magiſtri ab eo abroganda, cum e contra ([h]) Cyrillus Alexandrinus Epi- B ſcopus modò μυςαγωγοῖς, καὶ διδασκάλοις *myſteriorum ductores, & magiſtros* appellat: modo verò τελοῦντας διδασκάλοις, *perfectos & perficientes Doctores*: ([i]) Cryſoſtomus Epiſcopum vocet κοινὸν διδάσκαλον, *communem magiſtrum*, & Flavianum Epiſcopum ſuum eodem nomine δασκάλȣ inſigniat: ([k]) Athanaſius Epiſcopatum διδαρκαλίαν *Magiſterium* nominet nihilque frequentius, ([l]) quam ut apud C Græcos τῶν διδασκάλων nomine Epiſcopi donentur: quos imitatus Chryſologus ([m]) Epiſcopum *Magiſtrum communem* appellavit. Neque ulla ratio ſubeſt, ut ([n]) collegæ nomen ad æqualitatem officii ſignificandam transferatur, cum collegæ dici poſſint, qui ſunt ejuſdem collegii, quamvis unus alteri præſit, collegiique caput ſit, alii verò minimè: ut ex eo patet, quod ([o]) Cyprianus paſ- D ſim Cornelium, & Stephanum Summos Pontifices collegas vocet: quod ([p]) Lucius Papa Cyprianum collegam appellet: quod in ([q]) Concilio Africano Epiſcopi omnes Africani collegæ dicantur, cum tamen Epiſcopi Carthaginenſis inter ipſos ea fuerit prærogativa, ut illo inconſulto nihil cæteris facere licuerit. Neque etiam ex eo de obedientia ſubditis aliquid remittere licet, vel cujus de auctoritate ſuperio-

([g]) Synod. Ro. 2. c. 7. refert. diſt. 93. c. à Subdiacono.

([h]) Cyril. Alex. in Zach. num. 62. & in cap. 2. Malach.

([i]) Chryſ. ho. 1. in Iſaiam, & ho. 2. de verbis Iſaiæ.

([k]) Athan. ep. ad African.

([l]) Lege Balſa. in 14. Synodi Trullanæ.

([m]) Chryſolog ſerm. 138.

([n]) Lege Pamelii notas in epiſt. 4. Cypr.

([o]) Cypr. ep. 4. ad Clerum Ro. epiſt. 41. Cornelio, 52. Antoniano, item 67. Stephano. vide etiam ejuſ. & alior. Afric. Epiſcop. 68. & 71. Quinto, & 73. ad Jubaianum.

([p]) Lucii epiſt inter epiſt Cypr. 9.

([q]) Conc. Afric. c. 21. 22. 31.

perioris minus ſentire, quod ſuperior ex humilitate facilem ſe, docilem, æquabilem, ac popularem præbeat: quod omnibus Epiſcopis ut domi præſtent ([a]) in Concilio Carthaginenſi quarto dumtaxat præcipitur: denique Canones ſequentes Canonem utrumque *Epiſcopus*, in hac diſtinctione duo ſunt ſupra citati, puta Canones ([b]) Concilii Næoceſarienſis, qui nihil contra obedientiam Epiſcopis debitam continent, quin potius eorum auctoritatem confirmant.

([a]) Carthag. 4. c. 11. cit.

([b]) Presbyter dist. 95.

XXVI. Hactenus quæcumque ad ordinandi conſenſum ejuſque teſtificationem ſpectant uberrimè docuimus: quia verò in eo conſenſu Simoniæ latere poteſt vitium, eaque profeſsione compleri, ſi quis nempe alias indebita in ſua ordinatione promittat, ut ex prædictis patet: quia item ex appetitu, & immoderata Eccleſiaſtici gradus cupiditate, Simoniæ, quæ latè Eccleſiam depaſcitur, incendium excitatur: ideo iis jam expoſitis, de Simonia dicendum erit, ea tamen adhibita moderatione, ut de ſola Simonia, quæ in ſuſceptione ordinum committitur, ex inſtituto dicamus, ab ea quæ in beneficiis Eccleſiaſticis obtinendis, Sacramentis adminiſtrandis, aliiſque hujuſmodi committitur, ex profeſſo tractandis abſtineamus.

SECTIO SEPTIMA.

De Simonia in electione ad ſacros ordines cavenda.

CAPUT PRIMUM.

De vera & indubitata Simonia in prædicta electione.

ARTICULUS I.

Simoniam omnibus Eccleſiæ ſæculis damnatam.

I. Quod de Ordinationibus præpoſteris, ait ([c]) Zonaras παλαιὰ ἡ κακία, *vetus malum improbitas*, id de Simoniacis non immeritò dicere poſsis. Nullum fere a Chriſto nato, a quo ordinandi ritus & ordinum ſanctitas inſtituta ſunt, ſæculum fuit, quo non hæc Simoniæ peſtis Eccleſiam infecerit; nec prius emerſit Eccleſia, quam ex ejus putridorum membrorum corruptela enata eſt. Eaque ratione excuſat ſe inſignis Carnotenſis Epiſcopus Ivo, quod ei a ſua Diœceſi penitus eliminandæ non ſuffecerit, ([d]) *ſi autem*, inquit, *hanc peſtem radicitus evellere non valeo, non tamen invaletudini meæ hoc imputandum, quia ad hoc ab origine*

([c]) Can. Preſbyteri 2. dist. eadem.

([d]) Zonaras in 1. can. 7. Synodi.

origine naſcentis Eccleſiæ Romana A
Eccleſia laboravit, nec a gremio etiam ſuo tales ſua quærentes penitus prævaluit eliminare: nec in diebus malis regnare deſinet cupiditas, donec finito mundi termino pacatum regnum accipiat charitas, Interim autem (ut verbis (a) *Auguſtini utar) quantumlibet vigeret diſciplina domus mea, homo ſum & inter homines vivo; nec mihi arrogare audeo, ut domus mea melior, quam Arca Noè,* B (b) *ubi inter homines octo, unus deriſor patris inventus eſt: aut melior, quam domus Abrabæ, ubi dictum eſt,* (c) *eiice ancillam, & filium ejus: aut melior, quam domus Iſaac, cui de duobus geminis dictum eſt,* (d) *Jacob dilexi, Eſau autem odio habui: &, ut ad Chriſtiana tempora veniam, ſemper patitur Chriſtus in membris ſuis proditorem, Eccleſia Nicolaum fornicationis laudatorem,* C *Simonem lucrorum ſacrilegorum ſectatorem, & ut univerſaliter dicam, ſemper abundabit palea, donec ventiletur area.*

(a) Ivo epiſtola ad Richard. Albanenſ. Epiſcop. Sed. Apoſt. Leg.

(b) Auguſtinus epiſtola 137. ad Hipponenſes refertur c. 6. diſt. 47.

(c) Geneſ. 9.

(d) Geneſ. 21.

II. Hujus ergo mali ſi repetamus initia, vel ipſo Chriſto antiquiora ipſius ſemina in agro Dominico pullulaſſe reperiemus: ut enim Pſeudo-propheiam Balaam omittamus, *qui* (ut (e) loquitur S. Petrus) *mercedem iniquitatis amavit, correptionem verò habuit* D *ſuæ inſipientiæ ſubjugale mutum animal, quod in hominis voce loquens prohibuit Prophetæ inſipientiam.* Ut pariter omittamus Giezi, quem (f) ſacra Scriptura refert a Naaman principe Aſſyriorum, quem Eliſæus a lepra mundaverat, duo talenta accepiſſe, ſtatimque, Eliſæo hoc divinitus reſciente, & ſacrilegium illud ulciſcente, lepra fuiſſe infectum; eadem turpi cupiditate inflammatus narratur Jeroboam, de quo deſcribitur, (g) *quod quicumque volebat, implebat manum ſuam, & fiebat Sacerdos excelſorum: & propter hanc cauſam peccavit domus Jeroboam, & everſa eſt, & deleta de ſuperficie terræ.* Eodem quoque crimine infectus refertur (h) Jaſon Oniæ Summi Pontificis frater, quem Machabæorum libri referunt Antiochum Regem, qui Nobilis appellabatur, adiiſſe, eique argenti talenta trecenta ſexaginta, & ex redditibus aliis talenta octoginta, ut ſummum adipiſceretur Sacerdotium, promiſiſſe: ſtatimque in ejus ſacrilegii vindictam, ignem (i) quem accenderat Jeremias, extinctum fuiſſe, neve ſingulos, quos Hiſtoriæ referunt, turpi nundinatione Sacerdotium comparaſſe proſeramus. Malum iſtud apud (k) Judæos, ad occaſum vergente jam Moſaica lege, magis invaluiſse obſervamus: poſtremis enim illis temporibus, tum ab Herode, tum poſtea a Romanis pecunia corruptis, ſummum Sacerdotium, quod perpetuum eſse debebat, & natalium jure primogenitis ex Aaronis familia procreatis debebatur, ad annum nonnumquam venditum fuiſse Hiſtoriarum monimenta teſtantor, quo quidem nullum certius intereuntis Synagogæ indicium fuiſse comperimus. Ex iis radicibus, nondum ferè coalitis in nomine Chriſti fidelibus, peſtilens hujus criminis truncus Simonis Magi impietas (a quo auctore Simonia dicta eſt) folia ſua per Eccleſiam naſcentem expandit; hunc (l) ſacræ paginæ referunt donum dandi Spiritus Sancti a D. Petro, ideſt ſacram Ordinationem mercari voluiſse, exiſtimantem pecunia domum Dei poſsideri poſse: quam

(e) Malach. 1.

(f) Petri 2. c. Vide Bedam comment. in dict. c. & Hieronym. in quæſt. Hebraicis.

(g) Regum c. 5.

(h) Reg. c. 13

(i) Lib. 2. Machab. cap. 4.

(k) De ſignificatione ignis illius extincti videatur Petrus Bleſenſis epiſtola 29. Concil. Burdigal. ſub Antonio Prevotio, tit. de Simoniacis, & confidentiatis, & ex Divo Auguſtino S. Antonin. hiſtor. part. 1. tit. 4. cap. 4. ſ. 13.

(l) Lege Joſeph. in antiquit. Judaic.

quam hæreſim (a) poſtea diſſeminavit, & a fide deficiens, poſtquam multa in Deum, & Eccleſiam peccaſset, criminum ſuorum pœnas luens, Petri oratione perculſus, qui ſe Chriſtum dicebat, Antichriſtus deprehenſus, cum magicis artibus volare cœpiſset, de ſublimi aere dejectus eſt, qui paulo ante volare tentaverat, ſubitò ambulare non poſset, qui pennas aſsumpſerat, plantas amitteret, qui cœlum audaci temeritate ſe petere fingeret, in infernum perpetuo cruciandus mergeretur.

(a) Albertus 8.

III. Neque verò, quia Eccleſiæ congenitum, ideo minus ſeverè puniendum hoc crimen; neque, quia antiquum, ideo non conandum, ut toties reſcindatur, quoties repullulaverit: non eſt vigilanti Antiſtiti abſcondendus in vagina cenſurarum adverſus Simoniacos gladius, non ſinendus, ut vel hebeſcat, vel ærugine conſumatur, ſed toties diſtringendus, quoties pugnam renovabit hoſtis: nec enim debent Chriſtiani militiæ duces deſpondere animum, quem importuna dimicatione fuſus toties hoſtis laceſsit, nec ſpiritales animarum Medici negligere vulnerum curationem, quæ renovato ſæpius malo recruduerint, Ab Ivone Carnotenſi ſupra didicimus, numquam ſic cum malis pugnatum iri, ut penitus exterminari poſsint, reſtare ſemper mala, quæ vincantur, vel vincant: cavendum verò Eccleſiæ Præſuli, nè vincant. Eſto perpetua mala futura ſint, (b) *ſi quæ tamen*, inquiebat ille, *in auribus noſtris judiciario ordine publicantur, ſi certis documentis approbantur, conſervato quidem legum tramite inulta præterire non patimur, incerta autem æterni judicis tribunali judicanda reſervamus, ſcientes, quia qui non habet poteſtatem reum condemnare, vel non poteſt comprobare, immunis eſt*. Apoſtolorum ergo imitanda eſt diligentia, qui naſcenti huic peſti ſummo ſtudio occurrerunt, cum liqueat ex Sancto (c) Gregorio, *hanc hæreſim in ipſa origine Apoſtolica eſse deteſtatione damnatam. Eam ſiquidem*, ut inquiebat Carolus (d) Magnus, *ipſe princeps Apoſtolorum in Simone terribiliter damnavit*: eandem Canones Apoſtolorum ſevera impoſita pena perſecuti ſunt. (e) *Si quis*, inquiunt, *Epiſcopus, aut Præsbyter, aut Diaconus hanc dignitatem obtinuerit, deponatur tum ipſe, tum is, qui illum ordinavit, & abſcindatur penitus etiam a Communione, ut Simon Magus a me Petro abſciſſus eſt*.

(b) Clem. Rom. lib. 6. conſt. Apoſt. cap. 9. Maximus homil. 9. de SS. Petro & Paulo. Arnobius adverſus Gentes lib. 2. Cyrillus Hieroſolymitan. catecheſi 6. Theodoretus lib. 1. hæret. fabul. cap 1. Severus hiſt. lib. 2. & alii paſſim

(c) Ivo ſupra.

(d) Greg. epiſt. 110. ad Syagr. & alios Epiſcopos lib. 7. habetur c. cum liqueat, q. 1.

(e) Lib. 1. capitul. Caroli cap. 22.

IV. Secundo, & tertio ſæculo cum Clerici non ad divitias, neque ad luxum, ſed ad martyrium vocarentur, non opus fuit pluribus legibus, quæ malo iſti mederentur, quod ſanguinis effuſione vel ſedatum, vel reſtinctum erat; ordinabantur nimirum inviti ferè omnes, iique charitate & ſcientia ditiores quam nummis; unde de ſuo, id eſt ſecundo ſæculo Tertullianus (f) *præſunt probati quique ſeniores, non pretio, ſed teſtimonio dignitatem adepti*. Erant tamen aliqui hoc tempore Simoniaci hæretici a Simone Mago dicti, quorum meminere (g) Irenæus, (h) Epiphanius, (i) Theodoretus, & alii: ſed qui in varias & alienas ab inſtituto noſtro abſurditates prolapſi erant,

(f) can. 21. Apoſtol. ſecundum Turrianum, 28. ſecundum Binium.

(g) Tertullian. apologet. 39.

(h) Irenæus lib. adverſ. hæreſ. cap. 20.

(i) Epiph. hæreſ. 1. Theodoret. lib. 1. hæret. fabul.

V. Reddita quarto ſæculo per Conſtantinum Eccleſiæ pace, renaſcens iſtud monſtrum reveriti ſancti Patres, qua egregiis ſententiis,

A qua ſaluberrimis decretis confundere ſtudioſè tentarunt. Salutaris Baſilii (a) conſtitutio in pretio eſt, in epiſtola ejus Canonica ad Amphilochium, quæ jurare eum præcipit, qui ordinatur, ab hoc ſe vitio immunem eſſe. Ejusdem Baſilii in eo vitio extirpando diligentiæ teſtes ſunt illius (b) litteræ ad Epiſcopos ſibi ſubditos, quibus accuratè eis commendat, ne pecuniis ordinationes faciant, & malum de quibusdam percrebuiſſe ſermonem, B quaſi nón omnino ab hoc vitio immunes eſſent, ſed ſibi id perſuaſum eſſe non potuiſſe inſinuat. Nazianzeni (c) in eadem hydra debellanda enitet ſtudium ex iis, quæ ex ipſo a Gratiano proferuntur, ſententiis, quibus malum iſtud jugulatur. Ambroſii in eodem devincendo, non ſemel ardor elucet; pluribus in ipſum agit libro (d) de dignitate Sacerdotali, ex quibus eam non fuiſſe ſæculi iſtius in- C nocentiam patet, ut hujus criminis labe penitus careret. *Videas enim*, inquit, *in Eccleſia paſſim, quos non merita, ſed pecunia ad Epiſcopatus ordinem provexerunt:* Plurimi erant, teſte eodem Ambroſio apud (e) Gratianum, *qui negotiatione muneris mercari vellent gratiam Spiritus Sancti, dum vile pretium donant, ut Pontificalis ordinis ſublime culmen accipiant*: & paulò poſt, *proinde quia* D *uſitatum eſt tantum malum, & majorum frequenti conſtat mucrone ſuccisum &c.* quæ verba mihi perſuadent textum iſtum non eſſe Ambroſii, cum ante Ambroſium vix ullam adverſus Simoniacos pœnam, præter eam quæ in Canonibus Apoſtolorum inflicta legitur, impoſitam reperias: ſed potius eſse Concilii Toletani (f) octavi, in quo caput iſtud ad verbum expreſſum reperies, & ante quod variæ contra Simoniacos aliorum præcedentium Conciliorum etiam Toletanorum ſæpius ſtatutæ, ac renovatæ fuerant. Verum Ambroſio multo antiquior (g) Athanaſius, mali iſtius tanquam ſuo jam tempore uſitati meminit, cujus etiam mali mentionem fecit (h) Hilarius, ubi illud graviter exagitat.

VI. Statim initio quinti ſæculi, Synodus Conſtantinopolitana, a Sancto Joanne Cryſoſtomo coacta anno ſecundum (i) Baronium a Cryſtò nato quadringenteſimo, ſevera animadverſione in Simoniàcos uſa eſt: in ea ſiquidem omnes Epiſcopi ab Antonino (k) Epheſino ordinati de gradu ſuo dejecti ſunt (Palladius (l) ſex tantum exauctoratos ſcribit) facto tamen decreto, ut ab Antonini hæredibus pretium reſtitueretur: obierat ſiquidem non multo ante tempore Antoninus iſte, cum jam in alia viginti duorum Epiſcoporum Synodo accuſatus fuiſſet, quod Epiſcopatus vendéret pro modo reditum, necdum autem damnatus eſſet. Eodem ſæculo ſanctus Auguſtinus (m) Hipponenſis Epiſcopus, & S. Leo (n) Romanus Pontifex, necnon Iſidorus (o) Peluſiota, (p) Gildas Sapiens, & alii hanc corruptelam tanquam jam plus nimio inolitam ſcriptis ſuis graviter perſtrinxerunt. Concilium generale (q) Chalcedonenſe, pœna depoſitionis in ordinantem, & ordinatum lata, gliſcentem, imo jam fere ingraveſcentem hunc morbum compeſcuit: neque ea lege reprimi omnino potuit: eodem ſiquidem ſæculo Sidonium (r) Apollinarem de hac corruptela conquerentem legimus: opuſque fuit in Oriente Gennadium Conſtantinopolitanum Patriarcham Concilio ſeptuaginta trium

(a) Baſil. epiſt. canon. ad Amphiloc. c.12.

(b) Idem ad Epiſcop: ſibi ſubd.

(c) Nazi. apud Gratian. 1.q. 1. c: qui ſtudet, vide etiam eundem in apologet.

(d) Amb. lib. de dignitate Sacerdot cap.5. vide etiam lib.4. in Lucam. & alibi.

(e) Idem in libro Paſtorali, qui non extat inter ejus opera, ſed citatur à Gratiano 1. quæſt.1.c. reperiuntur:

(f) Conc. Tolet. 8. c.3.

(g) Athanaſ.apolog.2.

(h) Hilarius in cap.21. Math.

(i) Baron. ad annum 400.

(k) Socrat.lib.6. cap.10. & Sozomenus lib.8. cap. 6:

(l) Pallad. dialogo de vita Chryſoſt.

(m) S. Auguſt. &

(n) Leonis auctoritates aliquas à Gratiano repete: 1 q. 1. aliquas ex infra dicendis:

(o) Iſidorus Peluſiota lib.1.ep.71. lib.2.epiſt.60.199. & 223.& lib.3.ep. 17.

(p) Gildas ſapiens correpr. in Eccleſiaſt.

(q) Conc. Chalcedon. c.2.

(r) Sidonius Apollin.lib.4. epiſt.25. & lib.7. epiſt.7.

trium Epiſcoporum Conſtantinopoli habito coram Legatis Apoſtolicis pro ea extirpanda graviter adlaborare; (quo in Concilio nonus Canon (a) editus adverſus Simoniacos, quem inter epiſtolas canonicas ſanctorum Patrum Græci referunt:) in Occidente verò Gelaſium (b) Epiſtola ad Epiſcopos, per Brutios & Lucaniam conſtitutos leges pro eadem excindenda renovare. Imò cum Eccleſiaſticæ leges huic malo exterminando non ſufficerent, conſentaneum viſum, ut Leonis Imperatoris ad illud debellandum lex accederet, quæ piè ac religiosè, ad inſtar publici criminis, & leſæ Majeſtatis, in iſtius noxæ reos ſive ordinantes, ſive ordinatos agendum conſtituit, & utroſque de gradu deiiciendos, ac perpetuæ infamiæ damnandos decrevit.

(a) Vide Balſamonem in dict. can. SS. PP.

(b) Gelaſ. epiſt. ad Epiſcopos per Brutios, & Lucaniam cap. 26.

VII. Initio ſexti ſæculi ſanctiſſimus Pontifex (c) Hormiſda ad Epiſcopos Hiſpaniæ epiſtolam ſcripſit, ut Simoniacam pravitatem ab iis regionibus proſcriberet. Sub finem verò, mirum eſt, quantum pro ea evellenda cum per univerſum fere orbem graſſaretur, inſudarit vigilantiſſimus Papa Gregorius (d) Magnus hac de re variis literis ſcriptis ad Maximianum Syracuſanum Epiſcopum, Joannem Corinthiorum, Cyriacum Conſtantinopolitanum Patriarcham, Eſychium Hieroſolymitanum, Francorum Reges, Reginam Brunichildem, alioſque tum ex diverſis nationibus, tum vero Gallicanos Epiſcopos. Nec debita ſua lande privandi ſunt eodem ſæculo Joannes ſecundus (e) Summus Pontifex, qui cum Eccleſiaſticas leges a laicis flocci fieri videret, Senatuſconſultum adverſus eoſdem laicos, quibus aliquid in eligendo Epiſcopo

(c) Hormiſda ad Epiſcopos Hiſpan.

(d) Greg. lib. 1. epi. 2. lib. 4. variis epiſtol. lib. 6. ep. 169. lib. 7. ep. 111. & ſeq. lib. 9. epiſt. 40. 48. & ſeq. uſque ad 57. & alibi.

(e) Caſſiod. 9. epiſt. 15. & 16.

A datum, aut promiſſum eſset, fieri curavit: (f) Athalaricus, licèt Arrianus Gothorum Rex, qui idem confirmavit: Juſtinianus (g) Imperator, qui legibus quoad potuit malum iſtud compeſcuit: Gunteramnus Francorum Rex, qui multos Archiepiſcopatum Bituricenſem muneribus oblatis quærentes gravi iſta oratione redarguit, (h) *non eſt principatus noſtri conſuetudo, Sacerdotium venumdare, ſub pretio,*
B *ſed nec veſtrum eum præmiis comparare, ne & nos turpis lucri infamia notemur, & vos Mago Simoni comparemini*: (i) Narſes, qui liberata a Gothis urbe, una cum Pelagio primo Romano Pontifice inſtitit, ne ullus vel pretio, vel ambitu ad aliquem ſacrum Ordinem promoveretur: denique Sanctus Joannes Patriarcha (k) Alexandrinus, ab inſigni liberalitate Eleemoſynarius dictus, qui multum in-
C ſudaſſe legitur, ut malum iſtud abolere poſſet. Variorum quoque eodem ſæculo Conciliorum decretis huic cancroſo morbo ferrum ignitum adhibitum eſt, Concilii nempe Aurelianenſis, (l) ſecundi, & (m) quinti, Turonenſis (n) ſecundi, (o) Barcinonenſis, aliorumque Canonibus: ex quibus, ſicut etiam ex iis, quæ de Arvernenſi Epiſcopatu, refert (p) Gregorius Turonenſis; ſed maximè *quod tunc*
D *germen iſtud iniquum cœpiſſe pullulare* teſtetur, (q) *ut Sacerdotium aut venderetur a Regibus, aut compararetur a Clericis*: necnon ex prædictis, præſertim autem ex epiſtolis Gregorii Magni, & Caſſiodori, quibus adde teſtimonium (r) Symmachi, patet, quam importunè malum iſtud quinto illo ſæculo graſſaretur.

(f) Idem Caſſiod. ibidem.

(g) Juſtinian. Novella 137. cap. 2. & 123. cap. 1. & 6. cap. 1.

(h) Greg. Turo. lib. 6. hiſt. cap. 39.

(i) Platina in Pelagio 1.

(k) Leontius Epi. Nicopoleos Cypr. ſynchronos S. Joan. Eleemoſyn. in ejus vita.

(l) Aurelian. can. 4. & 4.

(m) Aurelian. 5. can. 3.

(n) Tur. 2. c. 20.

(o) Barcinon. can. 1. & 2.

(p) Greg. Tur. cap. 3. de vitis Patrum.

(q) Et cap. 6. ejuſd. operis.

VIII. Septimo ſæculo Bonifacius (s) tertius anathemate ple-

(r) Symmach. ad Cæſarium epiſt. 5. & 6.

(s) Platina in vita Boniſ. 3.

Digitized by Google

ctendos ſtatuit, qui largitione, vel A gratia ad Pontificatum vel Epiſcopatum aditum ſibi quærerent: a multis quoque Conciliis ordinationes Simoniacæ damnatæ ſunt Toletano (a) quarto, (b) ſexto, & (c) undecimo, Bracharenſi (d) tertio, Cabilonenſi (e) primo, & ſexta (f) Synodo generali: feliciterque opera Sancti (g) Eligii Noviomenſis Epiſcopi, & (h) Audeoni Rothomagenſis in Gallia noſtra a Dagoberto Rege, & ejus filio Clodo- B væo ſecundo coercita eſt, ſub quo tamen ultimo Francorum Rege, cum labes iſta maculaſſet totam Eccleſiam Dei, opera S. Bathildis uxoris dicti Clodovæi, a Catholicis viris penitus propulſatam teſtatur auctor vitæ (i) S. Bathildis, apud Surium.

IX. Octavo ſæculo Nicena ſecunda Synodus puniendos Clericos cenſuit, qui per auri dationem dignitates, & gradus Eccle- C ſiaſticos ambirent. Eodem quoque ſæculo ab invidis in ſuſpicionem hujus criminis adductus Tharaſius (k) Patriarcha Conſtantinopolitanus, quaſi ſimoniacè ordinatos inordinatè reciperet, imo etiam ipſe pecuniarias ordinationes faceret (quam tamen fuiſſe meram calumniam teſtantur (l) Ignatius, & Theodorus (m) Studita, aliique probati ſcriptores) hac inquam occaſione Tharaſius gravem, & eruditam pro eo D crimine ſtirpitus eradicando, Adriano Summo Pontifici epiſtolam miſit, cujus pars decreto (n) Gratiani inſeritur: integra verò habetur ex Codice Vaticano excripta poſt ſeptimam Synodum, & in Græcis codicibus, & in Latina Concilii verſione per Anaſtaſium Bibliothecarium: extat etiam Græcè, ac Latinè impreſſa apud (o) Balſamonem, ſed in ea verſione aut interpretis, aut exemplaris quod interpres ſequutus eſt, vitio flagitioſum mendum ineſt. Nam ubi Tharaſius Adrianum mirificè laudat, interpres Adrianum quaſi ſuſpicione criminis laborantem reprehendit, quæ duo ſtare non poſſunt: Quomodo enim Adrianus laude dignus, ſi in hujus criminis ſuſpicionem veniat? qua fronte tanti criminis accuſari poterit, eodem loco, quo ſummis laudibus extollitur? ſed & Adrianum optimum ac ſanctiſſimum fuiſſe Pontificem omnes conſentiunt: prædictum porrò Tharaſium egregiam operam navaſſe, ut peſtem illam profligaret, teſtis eſt (p) Ignatius. Habitum etiam eodem ſeculo (q) Forojulienſe Concilium, quod graviſſimè crimen iſtud perſtrinxit, & acriori cenſura compeſcuit.

X. Nono ſæculo contra ſimoniacas ordinationes, (r) nimirum in Longobardia uſitatas, (s) *diſciplinæ Eccleſiaſticæ vindex, & ſanctæ Dei Eccleſiæ defenſor* Carolus Magnus, pluribus adverſus eas editis (t) capitularibus inſurrexit: quem imitatus, ejus nepos (u) Carolus Calvus confuſis licet Imperii, regnique ſui rebus, regia auctoritate, ſuiſque legibus, quoad ejus fieri potuit, omnino protrivit. Hincmarus (x) Rhemenſis maximæ auctoritatis apud ſuos, clerumque ac plebem Tornacenſem, hoc crimen Epiſcoporum electionibus præſertim fugiendum eſſe admonuit. Concilium quoque (y) Nannetenſe, hoc probabiliter ſæculo habitum, graviter interdixit.

XI. Decimo ſæculo habita (z) Synodus generalis omnium Germaniæ Epiſcoporum, & quorumdam ex Gallia in palatio Engelenheim, quæ ideo Ingelhemenſis a quibusdam dicta eſt, decretum edidit

(a) Tol. 4. c. 18.
(b) Tole. c. 4. 2.
Tolet. 11. c. 8. & 9.
(c) Brac. 3. c. 7.
(d) Cabil. 1. c. 16.
(e) Sexta Synopus c. 21.
(f) 8 Audoenus in vita S. Eligii.
(g) Auctor vitæ S. Audonei apud Sur. 24. Auguſt.
(h) Vita S. Bathildis cap. 3. apud Sur. 26. Januarii.
(i) Nicena 2. can. 5.
(k) Ignatius in vita Tharaſii.
(l) Ignat. ſup.
(m) Theodorus Studita epiſt. 58. ad Artemium, & 33. ad Stephan.
(n) Decret. 1. q. 3. c. 008.
(o) Balſam. Latinè redditus & Pariſiis impreſſus, inter epiſt. Canon. c. PP. Tharaſii recenſet.
(p) Ignatius ſupra.
(q) Forojulienſe ſub Adriano can. 4.
(r) Flodoardus in Chronico.
(s) Eo ſe titulo inſcribit Carolus M. epiſt. ad Heliſpandum.
(t) Capitul. Caroli lib. 1. cap. 19. & 97.
(u) Carolus Calvus addit. 4. ad cap. Carol. cap. 14.
(x) Hinc. Rhemenſis epiſt. ad Cler. & pleb Tornac. inter ejus opera.
(y) Concilium Nannetenſe cap. 1.
(z) Flodoardus in Chron.

dit contra Simoniacos: quo tempore adeo invaluiſſe pravo uſu Simoniacam hæreſim ex eo diſcere poſſumus, quod qui hoc tempore florebat, (a) S. Romualdus, cum clericos, qui per pecuniam ordinati fuerant, corriperet, quæſitus ſit ad necem, nec illis perſuadere umquam potuerit, peccatum eſſe, per pecuniam ad Eccleſiaſticos ordines & honores aditum ſibi parare: ideoque Eccleſiaſticas leges ſanctionesque ſæpius adducere cogeretur quibus id probaret: tanta illorum hominum, vel cæcitas, atque ignorantia, vel temeritas erat, atque audacia. Nec meliorem Orientis conditionem fuiſſe, ex eo colligere poteris, quod Theophylactum Conſtantinopolitanum Patriarcham tradat (b) Curopalates ordines venales propoſuiſse, & creationes Epiſcoporum. Commendatur verò eodem ſæculo, & maximis laudibus effertur a (c) Luitprando, & aliis hiſtoricis Henricus Germaniæ Rex, quod nempe pravitatem iſtam prædeceſſorum ſuorum conniventia inolitam firmiſque radicibus innixam e ſuo regno extirpavit, Deo ejus etiam pium propoſitum remunerante, cum enim id ſe facturum voluiſſet, inſignem reportaſſe dicitur victoriam, in qua hoſtium triginta ſex millia occiſa ſunt, cæteri capti, aut flumine abſorti.

(a) Petrus Damiani in vita S. Romualdi.

(b) Curopalates in Conſtantino 7.

(c) Luitprand. lib. 2. cap. 8. & 9. in fine;

XII. Undecimo mirum eſt, quantum in ea Simoniæ Hydra perpetuo repullulaſcente, domanda ac debellanda, laborem pii Pontifices impenderint. Cum enim ſub finem præcedentis ſæculi, quod ob Eccleſiæ mala illata, hominumque ignaviam, inſcitiam, & impietatem infelix dictum eſt, & initium præſentis, malum iſtud per totam Eccleſiam inundaſset, *omnia quippe miniſteria Eccleſiaſtica ita eo tempore habebantur venalia*, inquit Glaber (d) Radulphus, *quaſi in foro ſecularia mercimonia*, ut ne quidem ab eo malo Eccleſiæ Dei arca Romana Eccleſia immunis eſſet, quæ nempe per viginti quinque annorum ſpatia miſerè ſub Comitum Tuſculanorum, & aliorum tyrannide conflictata eſt, adeo ut in eadem ſede auſa fuerit humana temeritas duodennem quendam puerum collocare, *quem ſola pecunia auri & argenti*, ut habet (e) citatus Glaber, *plus commendavit, quam ætas aut ſanctitas*; maxima debuit eſſe ſuccedentium hiſce temporibus Romanorum Pontificum pietas, ac diligentia, quæ infamiam iſtam abſtergerent. Ideoque ad hoc malum evellendum Romæ primum habitum eſt Concilium a Clemente ſecundo, cujus meminit Petrus (f) Damiani, quod ob iniquitatem temporum aliquid Simoniacis indulſit: tum in Germania aliud juſſu Henrici Imperatoris, cujus mentionem facit (g) Glaber: Romæ iterum a Leone nono, itemque Papiæ, Rhemis, Moguntiæ, in quibus & Simoniaca ordinatio ſeverè prohibita, & nonnullis Epiſcopis ob id depoſitis punita eſt, ut referunt citatus Petrus (h) Damiani, Hermannus (i) Contractus, geſta (k) Romanorum Pontificum a Nicolao Cardinali Arragonio collecta, & alii (l) auctores paſsim. Deinde ſub Victore II. miſſo ad illud negotium procurandum Hildebrando Sedis Apoſtolicæ Legato: habita fuit in provincia (m) Lugdunenſi Synodus, aliaque poſtea ejuſdem Pontificis juſſu (n) Tholoſæ coacta eandem ob cauſam, cui quidem Rombaldus Arelatenſis, & Pontius Aquenſis Antiſtites præfuerunt: poſtea ſub Alexandro ſecundo alia Con-

(d) Glaber lib. 5. cap. ult.

(e) Gulaber, ibidem.

(f) Petrus Damiani epiſt. ad Henricum Raven. cap. 27. & 30.

(g) Glaber lib. 5. cap. 6.

(h) Petrus Dam. ſupra.

(i) Hermannus in Chronico.

(k) Geſta Rom. Pontif. à Nicolao Arragon.

(l) Platina, Ciaconus, & alii.

(m) Lugdunenſe Conc. ſub Victore 2.

(n) Toloſanum ſub eodem Pontif.

Concilia coacta, Romanum [a] primum quod ob Simoniacorum multitudinem nonnihil indulſit, & [b] Moguntinum in cauſa Caroli Conſtantienſis Epiſcopi. Graviter quoque & diligenter in eadem eliminanda Nicolaus [c] ſecundus, Alexander ſecundus, necnon Gregorius [d] ſeptimus ſummi Pontifices laborarunt; extant innumeræ ipſorum epiſtolæ, quibus aut Epiſcopos hujus criminis ſuſpectos ad cauſam dicendam Romam vocant, aut cauſa dicta damnant, aut alios in eorum locum inſtituunt, quibus, ut uno verbo complectar, diligentis paſtoris, & Eccleſiaſticæ diſciplinæ aſſertoris ſpecimen exhibent: extat quoque habita ſub Gregorio [e] Romana Synodus, quæ ſeverè crimen iſtud plectit. necnon [f] Anglicanum Concilium ejuſdem tempore a Lanfranco Archiepiſcopo Cantuarienſi habitum ejuſdem in Simoniacos ſeveritatis. Quid ultra referam [g] Petri Damiani hoc ſæculo in legationibus ob eam cauſam ſuſceptis exantlatos fortiter labores? Quid Archiepiſcopi Moguntini [h] invictum animum prædicem cui cum cauſa Caroli cujuſdam delecti ab Imperatore in Conſtantienſem Epiſcopum de Simonia accuſati ab Alexandro commiſſa fuiſſet, Imperatoris precibus numquam adduci potuit, ut nocentem repertum abſolveret? Quid tandem Synodorum [i] Conſtantienſis, præſidente Gebehardo ejuſdem civitatis Epiſcopo, Sedis Apoſtolicæ Legato, [k] Piacentinæ, Claromontanæ, & [l] Melfitanæ ſub Urbano ſecundo habitarum decreta memorem, quibus omnibus Simonia graviter percuſſa eſt, ſed non omnino jugulata?

(a) Rom. 1. ſub Alexand. 2.

(b) Moguntinum ſub eodem, quæ omnia lege apud Binium tomo 3. Conc. parte 2.

(c) Lege apud Baron. ad annum 1059. & Sever. Binium tom. 3. Conc parte 2. Lege varias Nicolai 2. ep.

(d) Lege epiſt. Alex. 2. Gervaſio Rhemenſi.

(e) Lege plures Greg. 7. in ejus regiſtro.

(f) Synodus Rom. ſub Greg. 7 c. 6. 7. 8. 9. & 10.

(g) Synod. Anglicana ſub Lanfranco.

(h) Sigonius de regno Ital. l. 9.

(i) Lambertus in Chronico.

(k) Conſtantienſis Synodus cujus meminit Bertoldus in Chron.

(l) Placentina, cujus idem Berthol. & Anſelmus Lucenſis lib. 7. decretal.

Claromont. ſub Urbano 2.

XIII. Tanta ſiquidem fuit hominum perverſitas, ut nec divinis, A nec humanis telis ceſſerit, nam adverſus ipſam de cœlo quoque pugnatum eſt, ut divinam homines revererentur vindictam, qui humanā contemnebant: ſed qui divini numinis majeſtatem ex animo exuerant, apparentia facile ipſius potentiæ prodigia, & oſtenta ſpreverunt. Aliqua divina hujuſmodi miracula nobis commemoranda ſunt: primumque notatu dignum illud eſt quod in [m] Chronico Caſſinenſis B Monaſterii antiquitus ſcripto narratur, Henricum nempe tertium Imperatorem, cum, ut fidem ſuam, quam clerico cuidam dederat, ob acceptam ab eo fiſtulam auream, qua pueri jaculari ſolent, exſolveret, Epiſcopatum quem adhuc Conrado patre ſuperſtite pepigerat, eidem clerico dediſſet, non multo poſt dæmones toto triduo, quo graviſſimè decumbebat, flammas per illam fiſtulam evomentes vidiſſe, a C quibus liberatum ſe ope ſemiuſtulati juvenis (qua ſpecie S. ei Laurentius portendebatur) qui e calice aureo ſibi videbatur immenſæ magnitudinis aquam effundere, qua flammæ reſtinguerentur, & poſt fuſas in Eccleſia ab eo preces convaleſcente in publico Epiſcoporum conventu profeſſum fuiſſe, ſtatim que curaſſe, ut clericus iſte, qui malis artibus ad Epiſcopalem dignitatem aſcenderat, e ſuo gradu D deiiceretur. Alterum non minus inſigne acta Concilii [n] Rhemenſis ſub Leone nono habiti referunt, quod in perſona Veſontiorum Archiepiſcopi contigit: cum enim ſuſcepto Lingonenſis Epiſcopi patrocinio, qui de pecuniariis ordinationibus factis, aliiſque criminibus accuſabatur, jamjam ad ſuſceptum negotium perorandum ſe pararet, linguæ motu divinitus adempto, loqui numquam potuit, quo miraculo

(m) Melfitana cujus canon. habetur nu. 12. apud Gratianum 1. q. 1.

Chronicum Monaſt. Caſſinenſis.

(n) Acta Conc. Rhemenſis ſub Leone 9. apud Binium tom. 3. Conc parte 2.

culo motus Lingonenſis Epiſcopus Simoniæ crimen faſſus eſt, & fuga ſibi conſulens, excommunicationis ſententia perculſus eſt. Tertium celeberrimum quoque contigit in prædicta Synodo ſub Victore ſecundo babita, cujus habetur mentio in relatione (a) Hildebrandi, nec non in dialogis (b) Deſiderii Abbatis Cardinalis ſanctæ Ceciliæ hoc fere tempore conſcriptis, itemque in relatione (c) Hugonis Abbatis Cluniacenſis, qui huic prodigio interfuit, & (d) aliis paſſim. Referunt iſti omnes auctores Hildebrandum, qui huic Concilio Legatus præerat miſſus a Romano Pontifice ad inquirendum in eos, qui vel pecuniarias ordinationes feciſſent, vel pretio ordinati fuiſſent, cum Archiepiſcopum Ebroduncnſem ſufficienti probatione convincere non poſſet, juſſiſſe, ut recitaret Hymnum Glorificationis in Eccleſia cani ſolitum, *Gloria Patri, &c.* Hunc verò cum priora hujus verſiculi verba diſtinctè recitaſſet, hæſiſſe in poſterioribus, nec umquam ea proferre potuiſſe, quibus Spiritui Sancto Gloria debita canitur: quo miraculo ipſum territum; & alios multos Epiſcopos crimen ſuum agnoviſſe, pœnaque depoſitionis mulctatos fuiſſe.

(a) Hildebrandus in relat. apud Baron.
(b) Lib.3. Dialog. Deſiderii Abbatis.
(c) Relatio Hugon. Cluniac.
(d) Malmeſburienſis de geſtis rerum Angliæ lib.3. Sigon. lib.8. de regno Ital. & alii paſſim.

XIV. Quibus omnibus alia duo ſubiicio, quæ in vita Sancti Joannis (e) Gualberti omni fide conſcripta leguntur: primum enim de quodam nobili, & eloquente viro refertur, quod cum Simoniaca perfidia ſe contaminaſſet, ſuſcepto Epiſcopi Simoniaci patrocinio, repente in peccati pœnam gravi morbo conflictatus ſit, & cum delicti pœnitens monachorum regulam ſub prædicti Joannis Gualberti regula amplexatus eſſet, ac in priorem morbum incidiſſet, lectoque de-

(e) Vitæ S. Joannis Gualberti apud Surium 12. Julii & c.13. 36.& 37.

A cumberet, Satanam ſibi adſiſtentem viderit, donec eum prædictus S. Joannes crucis ſigno abigeret. Alterum ejuſdem Joannis zelum oſtendit, ſed non forte ſecundum ſcientiam, zelo tamen Deum propitium fuiſſe, Simoniæ verò crimen damnaſſe demonſtrat. Hæc enim eſt totius hiſtoriæ ſeries: zelo ductus vir iſte ſanctus Petrum Ticinenſem Epiſcopum Florentinum, Simoniæ, proindeque hæreſeos (nam B Simoniam mox hæreſim creditam fuiſse dicemus) accuſabat cum ſuis fratribus; nec ab illo, nec ab iis qui ipſius manu ordinati fuiſſent, Sacramenta percipienda eſse dictitabat: Inde orta gravis contentio in clero, & populo Florentino; hinc turbæ, & confuſio maxima, cum plurimi, nè Simoniacis communicarent, a Sacramentis abſtinerent, & ſine eorum ſubſidio morerentur: & vide quo tumultus pro- C ceſſit, armatam militum manum Epiſcopus mittit ad monaſterium Sancti Salvii, unde in umbroſam vallem pridie Joannes diſceſserat: ſævitum eſt in homines, in ædes: neque tamen ab incepto Monachi revocantur. Miſſus Petrus Damiani Legatus componere rem minimè potuit: adverſabatur ipſe Monachis, nec ab Epiſcopo, quandiu damnatus non eſset, deſciſcendum eſse graviter (f) perſuade- D bat: inſtant Monachi, apud Alexandrum ſummum Pontificem litem proſequuntur, offerunt ſe per ignis examen Simoniam Petri probaturos; hoc probationis genus tanquam ſuperſtitioſum, & tentans Deum renuit Alexander: Concilium Florentiæ convocatur: Cetro favent Epiſcopi, Dux Gofridus Monachis intentat minas: Legatus Hildebrandus ſtat pro Monachis; vexantur tamen, & male habentur: expe-

(f) Legantur epiſtolę Petri Damiani tum ad omnes Florentinos epiſt. 11. l. 3. tum ad Teuzonem monachum ep.3. l.5.

expetentibus tandem clero & populo, Monachis ignis examen permittitur; unus ex ipſis nomine Petrus (quem poſtea Cardinalem Epiſcopum Albanenſem creatum dicunt) cum ſacra peregiſſet, Sacerdotalibus indutus veſtimentis per medios ignes illæſus tranſit, ob idque flammeus dictus eſt. Tota res geſta in literis a Florentinis ea de re datis ab Attone Piſtorienſi Epiſcopo, quæ referuntur in vita prædicti Sancti Joannis fuſiori, atque uberiori exactè deſcribitur: Ejuſdem quoque meminerunt Abbas (a) Urſpergenſis, (b) Bertholdus, nec non Abbas (c) Caſſinenſis hujus temporis ſcriptor, qui & addit Petrum Monachum, jam ex igne egreſſurum cum intellexiſſet mappulam ſibi in medio ignis excidiſſe, eam per medios reverſum ignes quæſiviſſe, quæſitamque retuliſſe, ſi verò credamus Fulgoſio, (d) accidiſſe quoque eo tempore dicemus ob eamdem cauſam, ut Joannes ipſe Gualbertus, per duas Pyras ſuccenſas, inter quas uni tantum pervius limes erat, relictus, obambulans, integer evaſerit.

(a) Urſpergenſis in Chronico.
(b) Bertholdus in Chronico.
(c) Abbas Caſſin. lib. 3. dialog.
(d) Fulgoſ. li. 8. cap. 1.

XV. Neque tamen iis miraculis, tam patentibus, tam conſpicuis, edomari potuit humana cupiditas, aut in officio contineri: adeo nempe altas radices egerat iſtud nefandum Simoniæ ſcelus, ut nec legum ſeveritate, nec miraculorum magnitudine ab iſto nefarii homines revocari potuerint; faciliuſque fuerit naturæ leges mutari, quam perverſi animi mores: perduravit ſiquidem toto hoc ſæculo crimen iſtud: ut tum ex epiſtola ejuſdem Sancti Joannis Gualberti (e) ad Epiſcopum Volaterranum, qua ipſum ad fortiter ac ſtrenuè adverſus Simoniacos agendum adhortatur: tum ex Epiſtola Fulberti (f)

(e) Jo. Gualbertus ad Epiſcopum Volaterranum.
(f) Fulbertus ep. 31.

A Carnotenſis Epiſcopi ad Leotericum Senonenſem innoteſcit: tum etiam idipſum indicant variæ literæ Ivonis (g) Carnotenſis, Hildeberti (h) Cœnomanenſis, Gofridi (i) Vindocinenſis, aliorumque qui ſub finem undecimi ſæculi florere inceperunt, ſuamque cum gloria vitam ad aliud prorogarunt, qui omnes tantam Eccleſiæ calamitatem ex Simoniacis ordinationibus deplorant, criminiſque gravitatem exaggerant.

(g) Ivo ep. 27. 43. 51. 133.
(h) Hildebertus epiſt. 14.
(i) Goffridus l. 4. epiſt. 16. Bernerio Abbati, & opuſculo adverſ. Simon.

B Nec abs re erit portentoſam Henrici tertii Imperatoris ſub finem hujus ſæculi regnantis Simoniam proferre, qui nempe Epiſcopatus & Abbatias paſſim vendidiſſe proditur, adeout (k) Conſtantienſem, Bambergenſem, Moguntinenſem, alioſque Epiſcopatus pro pecunia dederit, Ratiſponenſem, Auguſtenſem, Straſburgenſem pro gladio, Abbatiam Fuldenſem pro adulterio, & (ne quid impietati deeſ- C ſet) Monaſterienſem Epiſcopatum (quod audire nefas eſt) pro Sodomitica immunditia vendiderit. Sed ſatis in hoc ſæculo immorati fuimus, in quo præcipuè virtus cum primum iſtum abuſum facinoroſorum hominum ambitio foveret, Pontificum verò Romanorum, aliorumque ſanctiſſimorum Epiſcoporum vigilantia, & nonnullorum etiam aliorum virorum inſignis pietas, atque auctoritas excindere ni- D teretur. Veniamus jam ad duodecimum.

(k) Dodechinus ad ann. 1090. & Meyreus in Chronicho.

XVI. Duodecimo ſæculo præter citatos Ivonem, Hildebertum, Goffridum, plus ſatis hanc corruptelam viguiſſe teſtantur (l) Sanctus Bernardus, Petrus (m) Bleſenſis Archidiaconus Bathonienſis, Joannes (n) Sariſberienſis Epiſcopus Carnotenſis, & ex Græcis Theodorus (o) Balſamon, Magiſter (p) ſententiarum, & alii hujus temporis

(l) Bernard. ep. 42. ad Henricum Senonenſ. ſer. 6. in pſal. Qui habitat, de conſiderat. lib. 3. cap. 3. & alibi paſſim.
(m) Petrus Bleſenſis epiſt. 120. & 129.
(n) Joannes Sariſberien. lib. 7. Policrat. c. 7.
(o) Balſam. in c. 20. & 30. Ap.
(p) Magiſter ſentent. 4. diſt. 25.

poris celeberrimi ſcriptores, qui in [A] eam graviter invecti ſunt: habita etiam eodem ſæculo Concilia perhibentur, Lateranenſe (a) 300. & amplius Epiſcoporum ſub Calixto ſecundo, in quo Simonia damnata, omneſque per pecuniam ordinati, deponendi ſtatuuntur: Londinenſe (b) ſub Honorio ſecundo, quod auctoritate Joannis de Crema Cardinalis Sedis Apoſtolicæ Legati, eandem Simoniam damnavit, graveſque ejus criminis reis pœnas in- [B] flixit; Lateranenſe (c) tandem generale ſub Innocentio ſecundo, quod eandem peſtem ſua auctoritate repreſſit: iis adde decreta Lucii (d) ſecundi, Al xandri (e) tertii, & Celeſtini (f) tertii, qui acres ſe hujus flagitii oſores, & diſciplinæ Eceleſiaſticæ adverſus ipſum conſtantiſsimos aſſertores exhibuerunt.

XVII. Decimotertio ſæculo, S. (g) Thomas, (h) Bonaventura, [C] Joannes Duns (i) Scotus aliique Scholaſtici ſatis ſuperque ſuis ſcriptis Simoniæ crimen exagitarunt, nec ab ea labe immunem ſuo tempore Eccleſiam fuiſſe demonſtrarunt. Sed ne eorum auctoritati, quæ maxima eſt, plus nimium concedere videamur, ubi Conciliorum copia ſuppetit, Oecumenicum Coneilium (k) Lateranenſe ſub Innocentio tertio, Concilium quoque (l) Germanicum eodem ſæ- [D] culo a Conrado Cardinali Portuenſi habitum, Simoniam ſuis decretis renaſcentem proſtraverunt: quibus accedit in noſtra Gallia Sancti Ludovici Francorum Regis (m) pragmatica ſanctio, qua pecuniariæ electiones atque ordinationes vetitæ, atque repreſsæ fuerunt.

XVIII. Decimumquartum ſæculum, quod ob diuturni ſchiſmatis originem, & omnium quæ ſupe-

(a) Concil. Lateran. ſub Calixto 2. cap. 1.
(b) Conc. Londin. ſub Honor. 2. c. 1. & 6.
(c) Conc. Later. ſub Innocentio 2. cap. 1.
(d) Lucius Papa de Sim. cap. 6.
(e) Alexander 3. eod. tit. ca. 1. 2.
(f) Cœleſtin. 3. eod. tit. c. 27.
(g) D. Thomas 2. 2. quæſt. 99.
(h) Bonavent. in 4. diſt. 24.
(i) Scotus ibid.
(k) Conc. Later. gen. ſub Innocent. 3. c. 63. refertur decr. c. 39. de Simoniac.
(l) Conc. German. ſub Conrado cap. 9. & 10.
(m) Conſtit. pragmat. S. Ludovici lata anno 1267.

[A] rioribus anteactis temporibus fuerunt maximè pernicioſi, bonarumque litterarum neglectum, jure merito vituperari poteſt, (n) Lyrani, & complurium Scholaſticorum (o) Durandi, Aureoli, Ochami, Cardinalis Alliacenſis, & aliorum ſcriptis non caruit, quibus Simoniæ vitium hoc tempore viguiſſe reperies. Unicum eo tempore habitum generale Concilium Viennenſe, in quo de Simoniacis Ordi- [B] nationibus nihil, aliqua tamen contra Simoniam decreta videntur: quædam minora habita ſunt, quorum aliqua pecuniarias iſtas ordinationes perſtringunt. In Synodo Palentinæ (p) Diœceſis præſidente Guillelmo Sabinenſi Epiſcopo Sedis Apoſtolicæ Legato, contra Simoniacas ordinationes tanquam uſitatas actum fuit; Notaiiorumque, & Sigilliferorum emolumenta ad mediocrem ſummam redacta ſunt, cui [C] etiam moderationi operam dederunt Ravennate (q) ſecundum tempore Clementis quinti, & (r) quartum Bononiæ celebratum tempore Joannis 20. alias 21. necnon etiam Toletanum (s) tempore Clementis ſexti ab Ægidio Toletano habitum: hoc porrò tempore refert (t) Tillius venalia fuiſſe Sacerdotia, pecuniæ obedivisſe omnia.

XIX. Decimoquinto corruptelam hanc impugnarunt Nicolaus [D] de (u) Clemangis tractatu de corrupto Eccleſiæ ſtatu, Gerſon (x) Cancellarius Pariſienſis, edito de ea tractatu, & alii multi Scholaſticæ Theologiæ, juriſque Doctores: ſed maximi ad eam evellandam ponderis fuit Concilii (y) Conſtantienſis, ac Pauli (z) ſecundi Romani auctoritas; cætera non moror.

XX. Decimo ſexto ad eam extirpandam Canones utiliſſimos conde-

(n) Lyranus variis in locis.
(o) Videantur Scholaſt. præſertim in 4. ſent. diſt. 24.
(p) Concil. Palent. ſeu Sabin. tit. de Simo.
(q) Ravennat. 2. rubrica ult.
(r) Ravenn. 4. rubrica 24.
(s) Tolet. tempore Clement. 6. de Simonia.
(t) Tilius ad annum 1345. in Chronico.
(u) Nicolaus de Clemangis, tract. de corrupto Eccleſiæ ſtatu.
(x) Gerſon. tract. de Simonia.
(y) Concilium Conſtant. ſeſſ. 43.
(z) Paulus 2. in extravag. communibus. Extra. cum deteſtabile.

diderunt Concilia (a) Lateranenſe ſub Julio ſecundo & Leone decimo, & (b) Tridentinum: quibus alia Provincialia Concilia accedunt (c) Colonienſe ſub Hermanno Archiepiſcopo tempore Pauli tertii, & (d) Mediolanenſe a ſancto Carolo Borromæo variis temporibus habita, quibus non ſolum ipſum Simoniæ crimen in Ordinationibus ſacris cavendum jubetur, verum etiam ea omnia, quæ ejus vel aliquam ſpeciem referre poſſent. In Gallia quoque varia habita recentiora Concilia (e) Burdigalenſe utrumque, Rothomagenſe, Bituricenſe, Rhemenſe, & alia Simoniæ bellum indixere, quibus omnibus adde Bullam Pii (f) quinti, quæ in omnes Simoniaca pravitate quocumque modo infectos graves pœnas decernit.

(a) Lateran. ſeſſ. 6. ſeſſ. can. 8.

(b) Tridentinum ſeſſ. 21. cap. 1.

(c) Colon. parte 6. cap. 18.

(d) Mediolanenſe variis in locis.

(e) Vide iſta omnia Concilia præterquam Burdigal. ſub Cardinale de Sourdis, apud Bochel. tit. 21. lib. 7. decret. Eccl. Gallicanæ.

(f) Pius V. Bulla cum primum §. & ut Simoniacæ pravitatis.

XXI. Cæterum hæc poſteriora ſæcula ideò breviter percurrimus, quia licet plurimi Simoniam illis ſæculis exagitarint: licet multæ adverſus eam leges, multi Canones promulgati ſint: ex iis tamen pauca ſunt, quæ ordinationes Simoniacas directè impugnent. Nec id mirum: ab eo enim tempore quo uſitatum fuit Eccleſiaſticum titulum ab ordinatione diſiungere, & dignitatem ac reditus Eccleſiaſticos ab ordine ſeparare; duæ Simoniæ ſpecies diſtinctæ fuerunt, una quæ in ordinatione committeretur, altera quæ in beneficii adeptione: hæcque frequentior eſſe cœpit, illa rarior. Ex eo enim accidit, ut cum avidius ad opes ac dignitates Eccleſiaſticas perverſi homines inhiarint, quam ad ordinationem, quæ cum ſit ſpiritale aliquod bonum, carnalium hominum voluntas minori, quam iſta cupiditate inflammant, parum de ea ſuſcipienda ſolliciti, malis artibus, & turpi per pecuniam ambitu ad beneficia obtinenda contenderint, ingeniumque ſuum in omnem partem verſarint ac torſerint, ut vel aliquo fuco Simoniæ turpitudinem in beneficiorum aſſecutione adornarent: hinc ſub Henrico ſecundo (g) Germano orta hæreſis Simoniacorum initio ferè undecimi ſæculi, qui cum faterentur Ordines ſacros pretio emi non poſſe, jus tamen ad percipiendos Eccleſiaſticos reditus, quod beneficium dicimus, licitè emi poſse defendebant: de qua, ſi quando de beneficiis ſcripturi ſumus, fuſius dicemus: quam hæreſim licet ab Eccleſia damnatam ſubtilioribus tamen thecnis, malignis adinventionibus tectam nobis, proh dolor: recentes quidam Theologi proponunt: tot enim ſubtilitates excogitant, tot dolos, quibus Simoniæ crimen eludant, ut nihil interſit, inter horum & illorum ſententiam, niſi quod craſsius iſti, & apertius, illi verò obſcurius, & magis latenter virus hæreſeos vomant: in utrumque porrò ſententia nullum pactum, nulla conventio eſse poſsit, quæ non a Simoniæ labe perpurgata ſit, vel inficiatione, vel diſſimulatione criminis: in inficiatione criminis apertè prodit ſe hæreſis: in diſsimulatione latet error, qui quo latentior eſt, eo periculoſius ſerpit, ſubtilius gliſcit, & difficilius curatur: abſurdum autem eſt putare Deum noſtris ſubtilitatibus eludi poſse, aut quia aliis ingenioſiores fortè ſumus in excogitandis ſubtilitatibus, ea nobis ſine noxa eſse, quæ aliis ſincerioris fidei, & ingenii craſsioris, crimini imputantur. Tales verò qui falſis rationibus Simoniam abſtergere, & diſsimulare conantur, conſuentes, ut ait (h) Propheta, pulvillos ſub cubitis peccantium, rectè Gennadius

(g) Luitprandus lib. 2. cap. 8 & Petrus Damian. epiſt. 13. lib. 1. ad Alex. Summum Pontificem.

(h) Ezech. 13.

dius (a) Conſtantinopolitanus cum Patribus prædictæ Synodi ſub eo habitæ, ex præcepto Domini refellit, *gratis accepiſtis, gratis date*, quod cum nobis mandatum ſit, ἀκριβῶς φυλάττειν id eſt *diligenter accuratè, & ad literam obſervare* debeamus, καὶ μὴ σοφίζεσθαι τὰ ἄσοφα, μηδὲ κύβον ἀναῤῥίπτειν ἐπὶ κινδύνῳ, *nec in iis, quæ technas ſophiſticas non admittunt, uti ſophiſtica calliditate, nec aleam periculoſam jacere*. Sed de iis alias.

(a) Gennadius epiſt. in ord. apud Balſamon. Vide etiam Petrum Damiani ſupra.

ARTICULUS II.

Quantum, & quam atrox crimen ſit Simonia.

§. I.

Oſtenditur deformitas iſtius criminis.

I. Quam atrox peccatum ſit ordinationes pecuniarias facere, aut ad ordinationes pretio promoveri multis poſſumus demonſtrare. Primò, oſtendendo ejus criminis enormitatem, deformitatem, & ut ajunt, irrectitudinem: ſecundo, ſenſum Patrum de ea re inquirendo: tertiò, varias pœnas percurrendo modumque judiciarium, quem ſpeciatim in hoc crimine perſequendo Eccleſia voluit obſervari.

II. Repugnat autem ordinatio Simoniaca, primò religioni, ſecundo juſtitiæ, tertio pietati, & ſtudio, quo omnes qui in Eccleſia Catholica continentur, ejus bonum proſequi debent. Religioni quidem repugnat, quæ violatur, tum contemptu divini numinis, cujus majeſtas contemnitur, cum non meliores, qui ei gratiſſimi ſunt, ſed pecunioſiores in Sacerdotes ac Miniſtros offeruntur, cujus cultus negligitur, quoties ad eum procurandum non aptiores ſeligi curantur, ſed qui benè nummati, pecunia de ordinatione paciſcuntur: tum maximè ſacrorum Ordinum neglectu, quibus injuria infertur, cum pecunia æſtimantur: nam *quis non vile putat eſſe quod venditur?* inquit (b) Hormiſda: vilia ergo Dei dona putat, qui vendi putat: quam proinde enormitatem Simonem Magum pecuniam ad habendam poteſtatem dandi Spiritus ſancti pollicentem redarguens Sanctus Petrus oſtendit, dicens, (c) *pecunia tua tecum ſit in perditionem, quoniam donum Dei exiſtimaſti pecunia poſſideri, non eſt tibi pars, neque ſors in ſermone iſto: cor enim tuum non rectum coram Deo.* Quam doctrinam ab Apoſtolorum Coryphæo hauſit (d) Gennadius, dum Simoniæ pravitatem ex eo capite deſumit: μὴ γὰρ εἶδος τῶν ἐπουρανίων, καὶ πνευματικῶν χαρισμάτων ἀμοιβὴν, τὰ γήϊνα, καὶ ἐπίκηρα, id eſt, *cœleſtia enim & ſpiritalia dona nulla eſt cum terrenis commutandi ratio:* quæ enim commutantur tantumdem valere exiſtimantur, quantum ea quibuſcum commutan-

(b) Hormiſda Epiſt. ad Epiſcop. Hiſpan cap 2. Vide S. Greg. epiſt. 112. vel 113. ad Brunichildem lib. 7. regiſt.

(c) Actorum cap. 8.

(d) Gennadius in epiſt. Encyclico. Lege etiam Baſil. epiſt. Canonicam in Epiſcopis, ne pecuniis ordinent.

mutantur. At valoris ſpiritualium Dei donorum, ſeu cœleſtium, quæ pretium omne excedunt, cum pecunia nulla eſt proportio. Juſtitiæ quoque ordinationis Simoniacæ vitium opponitur, tum quod turpi iſta ſacrarum Ordinationum nundinatione, doctiores ac ſanctiores, qui dignitatum minus cupidi eſſe ſolent, in doctioribus, ac minus probis in eas involantibus, in Eccleſiaſticarum functionum officiorumque diſtributione, quæ ſecundum diſtributivas leges ſapientioribus, ac melioribus debentur, ſoleant prætermitti: tum quod iniquum ſit, & contra juſtitiæ commutativæ regulas, id pretio commutare, quod pretio commutari non poteſt, donum gratuitum, vel vendere, vel emere, quod gratis acceptum & ea conditione, a Deo boni iſtius largitore donatum eſt, ut gratis detur: talis autem eſt ſacrorum Ordinum donum, quod gratuitum, quia ex Chriſti gratia nobis contingit, gratis a Chriſto acceptum, eaque ratione Epiſcopis commendatum, ut gratis darent, juxta hanc Chriſti Domini ſententiam, *gratis accepiſtis, gratis date*: quam ſic illuſtrat (a) Gennadius, *παρ' ἐμοῦ φησὶν ἐδέξασθε τὸ τῆς ἱεροσύνης ἀξίωμα, εἰ μὲν ὑπὲρ αὐτοῦ μοι μικρὸν ἢ μέγα τι κατεβάλλεσθε, καὶ τοῦτο ὑμῖν πέπραται παρ' ἐμοῦ, πωλεῖτε καὶ ὑμεῖς ἑτέροις αὐτό. εἰ δὲ δωρεὰν εἰλήφατε, δότε δωρεὰν καὶ ὑμεῖς*, id eſt, *a me, inquit, accepiſtis dignitatem Sacerdotii, ſi mihi pro ipſo parum quid, vel magnum ſolviſtis, & hoc a me venditum eſt, hoc quoque ipſum aliis vendite: ſin autem gratis accepiſtis, vos quoque gratis date*. Eandem rationem ad deteſtationem ordinationis pecuniariæ, urget (b) Tharaſius. Denique pietati Eccleſiæ debitæ, ſeu ſtudio publici boni repugnat ſibi vel alteri quovis pretio procurata ad Eccleſiaſticos gradus promotio: inordinatus enim eſt per pecunias faciendæ, vel recipiendæ ordinationis modus: qui nempe rectam eligendorum Eccleſiæ procerum formam labeſactat; indignis ad apicem dignitatum aditum aperit; dignos nonnumquam arcet; virtutis ſtudium debilitat, veram gloriæ viam pervertit; pecuniarum immodicam cupiditatem excitat; ſolidam Eccleſiæ paſtorum exiſtimationem imminuit; probos improbis, doctos indoctis, ſapientes inſipientibus in adipiſcendis ordinibus æquat: ſuſque deque omnia peſſundat.

§. II.

Ex modo loquendi Patrum, eorumque ſententiis gravitas Simoniæ criminis oſtenditur.

III. Ut autem videamus, quanto odio ſancti Patres ordinationes Simoniacas proſequuti fuerint, quædam ex ipſorum doctrina, modoque loquendi deprompta expendenda ſunt accuratius. Primumque obſervatum dignum eſt, Simoniæ crimen (c) *hæreſeos* nomine ſæpius a Patribus indigitari: *licet enim*, ut recte notat (d) Cancellarius Pariſienſis *Simoniaca labes per ſe non ſit hæreſis. Nam conſtat aliquem eſſe Simoniacum ex ſola depravatione affectus per avaritiam, remanente judicio recto intellectus*: quæ depravatio voluntatis licet culpabilis ſit & flagitioſa, nullam tamen hæreſim inducit, neque enim eſſe poteſt hæreſis, ſine depravatione intellectus errantis in iis quæ recta fides

(a) Gennadius ſupra.

(b) Tharaſius in epiſt. miſſa Adriano Papæ. Lege Baſilium ſupra.

(c) Lege Goffridum Vindocinenſem opuſc. de Simonia.

(d) Gerſon tract. de Simonia ad rationem conſider. 7. Vide Bonavent. fuse in 4. diſt. 25. quæſt. 4.

(a) Oecdon. ibidem.

fides tradit: poteſt (a) *nibilominus* A *præſumptione juris, vel operis Simoniacus omnis in fine baberi ſuſpectus*. Cur autem Simoniacus omnis hæreticus præſumatur, cum plures ſint rationes quas ex dicendis colligere poterimus: tum vulgaris iſta mihi maximè arridet, quod cum Simoniaci criminis labes non qualicumque pœnitentia abſtergatur, ſed ceſſationem a divinis, ceſſionem beneficiis, reſtitutionem fructuum male partorum B requirat hominem non ſolum in peccato, ſed in peccati ſtatu permanenti, affectuque peccandi continuo conſtituat, in quo facilè eſt voluntati callum obduci, eamque indurari: indurata autem voluntas, & aſſuefacta peccato, quo ſibi blandiatur, mentem ſæpius in errorem trahit, & fidei lumine illuſtratum intellectum excæcat.

IV. Alterum, quod obſervari velim eſt, Simoniacam pravitatem non ſolũ C errorem, verum etiam hæreſim Macedonianorum errore damnabiliorẽ doceri: Rationem aſſignat Tharaſius Conſtantinopolitanus, (b) *illi enim*, de Macedonianis inquit, *creaturam, & ſervum Dei Patris, & Filii Spiritum ſanctum delirando fatentur: iſti verò*, puta Simoniaci, *eumdem Spiritum Sanctum efficiunt ſuum ſervum: omnis enim Dominus quod babet, ſi vult, vendit, ſive ſervum, ſive aliquid aliud eo-* D *rum quæ poſſidet: ſimiliter & qui emit Dominus ejus volens eſſe quod emerit, per pretium pecuniæ illud acquirit: ita & qui banc iniquam actionem operantur, detrabunt Spiritui ſancto, æqualiter peccantes bis qui blaſpbemaverunt dicentes, Chriſtum in Beelzebub eiicere dæmonia: atque ut verius dicam Judæ comparantur proditori, qui Judæis Dei occiſoribus Chriſtum vendidit. Cum ergo Spiritus ſanctus conſubſtantialis ſit Chriſto, ejuſdem omnino, & ipſi portionis erunt.* Nec aliter licet aliis verbis ad Scholaſticam methodum magis appoſitis, idipſum exponit nobis (c) S. Thomas, Simoniam videlicet Macedoniana hæreſi deteſtabiliorem dici, *non quidem ſecundum rem*, ſed *ſecundum proteſtationem*; quatenus qui donum vendit Spiritus ſancti, quodammodo proteſtatur ſe Dominum eſſe Spiritus ſancti, & qui emit, venditorem Spiritus ſancti, pro ipſius Domino videtur agnoſcere, & ab eo ſibi velle præſumitur Spiritum ſanctum accipere, ut ſibi quoque ſubiiciatur: neque verò hæc proteſtatio Simoniacæ pravitati accidentaria eſt; quemadmodum enim religio in proteſtatione fidei, & exteriori Dei obſervantia, ac cultu per ſe conſiſtit, ita irreligio quævis, ſeu vitium religioni oppoſitum, cujuſmodi eſt Simonia ex prædictis, videtur eſſe exterior quædam infidelitatis, & erroris in intellectus nota, quamvis per accidens aliquando irreligio ſine infidelitate conſiſtat; quo ergo majoris irreligio erit proteſtatio erroris, eo major hæreſis dicetur: at quod deterior hæreſis ſit Spiritum ſanctum ſervum eſſe hominum (quod Simoniaci proteſtari ac profiteri videntur) quàm ſervum Dei, nemo non videt.

(b) Tharaſ. epi. Adriano refertur 1. q. 1. c. eos qui per pecuniam.

(c) D. Thomas 2. 2. qu. 100. art. 1. ad 4.

V. Tertium quoque adnotandum eſt, Simoniacam labem non ſolum hæreſim, ſed omnium hæreſeon maximam, & primam habitam fuiſſe: quod quidem probare contendit (d) Goffridus Abbas Vindonicenſis in eo opuſculo quod Caliſto Papæ ſecundo oblatum inter ejus opuſcula legitur (quamvis illud ipſum (e) Torrenſis Petro cognomento Leoni S. R. E. Cardinali

(d) Goffridus ſupra.

(e) Torrenſis in antopologetico pro reſidentia paſtorum.

nali tribuat) in eo inquam opuſculo totus in eo auctor eſt, ut probet Simoniam, & inveſtituram laicis, hæreſim eſſe dicendam, idque cum hujus libri ſit argumentum, idem ferè quoque eſt titulus: neque verò tantum hæreſim eſſe, ſed primam eſſe aſſerit: maximam verò, & teterrimam, eadem ferè qua ſupra Tharaſius uſus eſt ratione adſtruere conatur; *firmiſſimè*, inquit, *crede (Pater chariſſime) quod nihil aliud propriè hæreſis dicitur, niſi, quod a Patris unitate Filium, ſive Spiritum Sanctum conatur ſeparare, vel perſonarum alteram altera minorem, vel majorem aſſerere: igitur Simon Magus non tantum hæreticus, ſed hæreticorum primus extitit, qui non ſolum a Patris æqualitate ſeparari poſſe Spiritum ſanctum exiſtimavit, ſed etiam ipſo Spiritu ſancto major eſſe præſumptuoſè tentando concupivit: nam cum ſe poſſe pecunia poſſidere Spiritum ſanctum putavit, quid appetiit, niſi, ut Spiritu ſancto major ipſe haberetur, cum major ſit qui poſſidet, quam quod poſſidetur?* Conſentit Gregorius ([a]) VII. qui Simoniam, omnium hæreſeon prodroma eſſe, confirmat, aſſerens *hanc hæreſim ante omnes alias radice peſtifera in Eccleſia ſurrepſiſſe, atque in ipſo portu Apoſtolico maledictionis telo eſſe damnatam*: quod ipſum mutatis quibuſdam verbis ex Gregorio ([b]) Magno ſupra retulimus. Nec aliquis obiiciat Judam Iſcariotem Simone Mago priorem hæreſis Sacramentariorum auctorem fuiſſe, nam & Judas Simoniacus fuit, quemadmodum Gregorius ([c]) Nazianzenus apud Gratianum, non obſcurè inſinuat: probatque ([d]) Gloſſa, quia cum rem ſacram vendiderit, Simoniam commiſit: deinde Judæ Iſcariotis hæreſis nondum Eccleſia conſtituta exorta eſt: nondum enim Eccleſia conſtituta dici potuit, cum nondum conſummatum eſſet redemptionis noſtræ myſterium, nondum lex Evangelica promulgata, ideoque hæreſeon, quæ Eccleſia jam conſtituta exortæ ſunt, jure merito omnium prima dici poteſt hæreſis Simonis Magi.

(a) Greg. 7. lib. 11. epiſt. 34.

(b) Greg. Magnus lib. 7. epiſt. 112. vide & Paſchalem infra citan-

(c) Greg. Naz. apud Gratia. 1. quæſt. 1. c. qui ſtudet.

(d) Gloſſa in dict. cau.

VI. Quarto non ſolum hæreſeos nomine Simoniam, verùm etiam idolatriæ Patres affecerunt, nec ſine ratione: ([e]) *cum enim*, inquit S. Gregorius, *omnis avaritia idolorum ſit ſervitus, quiſquis hanc, & maximè in dandis Eccleſiaſticis honoribus vigilanter non præcavet, infidelitatis proditioni ſubiicitur, etiamſi tenere fidem, quam negligit, videatur*. Certè mammonæ, non Deo ſacrificant, qui pecunia Sacerdotium legitimè comparari poſſe putant: idololatris non abſimiles perhibentur, ([f]) *qui abominationem deſolationis, quæ dicta eſt a Daniele Propheta, ſtantem in loco ſancto*, erigere conantur, dum in templo Dei, id eſt in Eccleſia, ([g]) *ſimulacra gentium opera manuum hominum*, non Spiritus ſancti ſelecta tabernacula conſtituunt; dum homines verè ſaxeos, qui ([h]) os habeant, & non loquantur, oculos habeant, & non videant, aures habeant, & non audiant, nares habeant, & non olfaciant, manus habeant, & non palpent, pedes habeant, & non ambulent, paſtores, & Eccleſiarum ductores, Doctoreſque eſſe volunt: nec Antichriſti pravitati ac cæcitati cedunt, qui per pecuniam ad dignitates Eccleſiaſticas provecti ([i]) in templo Dei ſedent, oſtendentes ſe tanquam ſint Dii, Deus autem, qui eſt in medio Deo-

(e) S. Greg. lib. 9. epiſt. 53. ad Theodoricum Francorū Regem.

(f) Daniel. cap. 9. & Matth. 24.

(g) Pſal. 113.

(h) Ibidem.

(i) 2. ad Theſſa. cap. 2.

Deorum, irridebit illos, & ſpiritu oris ſui interficiet eos.

VII. Quinto, Simoniam crimen eſſe dixerunt Patres omnibus criminibus majus: nam ſecundum (a) Lucium Papam *Simoniaca peſtis ſui magnitudine alios morbos vincit:* juxta Paſchalem ſecundum, (b) *Simoniaci primi & præcipui ſunt hæretici: omnia etiam crimina ad comparationem Simoniacæ hæreſis, quaſi pro nihilo reputantur*: quæ poſteriora verba habentur etiam in epiſtola quadam decretali (c) Innocentii tertii: cujus dicti ratio peti poteſt ex Ambroſio, qui de crimine Simoniæ ita differit, (d) *inexpiabilis eſt venditi culpa myſterii, & gratiæ vindicta cœleſtis tranſit ad poſteros*: minuſque Simoniacis quam idololatris parcitur, ut patet exemplo Moabitarum, & cæterorum idololatrarum, qui uſque ad tertiam & quartam generationem ſolum decernuntur eſſe mulctandi, cum tamen Giezi ſemen uſque in æternum pro ejuſmodi cupiditate habendi, prophetica auctoritate damnetur. Quod pariter ex Eccleſiæ uſitata olim praxi colligi poteſt, quæ nempe cum pœnitentias pro ceteris ferè omnibus criminibus, ad ſeptennium, decennium, vel aliquod aliud certum tempus definire ſoleat, Simoniaco verò pœnitentiam perpetuam imponit, ut ad mortem uſque pœniteat, quemadmodum ex dicto Gregorii (e) Magni apud Gratianum poteris colligere. Quis ergo non poſſit ex iis inferre ſecundum uſitatam (f) juris regulam, *ſceleratius eſſe commiſſum quod duriùs eſt vindicatum*. Non ramen abſque limitatione aut interpretatione hæc dicta accipienda ſunt, quæ ad deteſtationem potius criminis, terrorem-

(a) Lucius cap. Simoniaca, de Simonia.

(b) Paſchalis 2. Papa, refertur 1. quæſt. ult. c. ultimo.

(c) Innocent. 3. cap. per tuas, de Simonia.

(d) Ambroſ. in cap. 4. Lucæ lib. 4. comment. habetur 1. q. 1. can. cito.

(e) Greg. Magnus refertur 1. quæſt. 1. c. ſi quis neque.

(f) Probatur hæc regula ex c. non afferamus in fine 24. quæſt. 1. & ex l. quicunquam, C. de Epiſc. & Clericis, aliiſque teſtimoniis.

A que incutiendum accipienda mihi videntur, quam ut ad accuratam diſputationis trutinam expenſa, aut ἀκριβῶς afferta. Eorum verò interpretationem latè proſequitur Cardinalis (g) Turrecremata, quem conſulas velim, ſi uberiorem eorum interpretationem habere placuerit.

VIII. Sexto denique adeò acriter Patres adverſus ordinationes pecuniarias invehuntur, ut cautè legi ſæpe debeant, & cum mica ſa-
B lis: videntur enim primo intuitu velle aſſerere Simoniacas ordinationes omninò nullas eſſe, penituſque irritas, ad quam ſententiam videntur accedere Gregorius (h) Magnus epiſtola ad Syagrium Auguſtodunenſem, in qua aſſerit, quod *quicumque ſtudet per pretii ordinationem ſacrum Ordinem ſuſcipere, Sacerdos non eſt, ſed inaniter tantummodo dici concupiſcit:* & Paſchalis ſecundus epiſtola (i)
C ad Mediolanenſes (cujus verba perperam a Gratiano (k) tribuuntur Gregorio Magno, in cujus operibus minimè inveniuntur) dum ait, *quicumque Sacerdotes eſſe non poſſunt:* (l) Ambroſius & Leo (m) primus Summus Pontifex, dum hic in Ordinationibus Simoniacis, *ſpiritum mendacii*, ille veram *lepram* accipi aſſeverat: quibus addi poteſt Gregorius (n) ſeptimus, qui ordinationes interveniente pre-
D tio, vel precibus, vel obſequio factas, falſas ſe dijudicare profitetur. Plura vide apud (o) Gratianum, cui in hanc quoque ſententiam videtur inclinare, ut putet tam Simoniacos, quam hæreticos omnes jus dandi Sacramenta amittere, & ordine Sacerdotali excidere: quem errorem refellunt Magiſter (p) ſententiarum, & (q) cæteri Scholaſtici, noſque poſtea agendo de miniſtro ſacræ Ordinationis, & ſuſci-

pien-

(g) Turrecrem. in c. 102, 1. quæſt. 1.

(h) Greg. lib. 4. epiſt. 113. cit.

(i) Deus dedit tract. contra Simon. tribuit Paſchal. 2. epiſt. ad Mediol.

(k) Grat. 1. q. 1. c. quicumque tribuit Gregorio.

(l) Ambroſ. de dignit. Sacerdot. cap. 5. refertur 1. q. 1. c. cum ordinatur.

(m) Leo eadem quæſt. c. 2.

(n) Greg. 7. in Syn. Romæ habita cap. 6. vide tomo 3. Conc. Bin. ou parte 2.

(o) Grat. tota 1. cauſa.

(p) Magiſter 4. ſent. diſt. 13.

(q) D. Thomas ibid. & in ſuppl. q. 38. art. 2. & alii.

pientibus ipſam, refutabimus. Totius ergo quæſtionis ſolutionem in hunc locum reiicientes præmonere ſolum poſſumus prædicta teſtimonia, hanc interpretationem pati poſſe, ut dumtaxat innuant, nec gra- A tiam eos recidere, nec legitimam ordinis executionem, qui propter pecuniam ordinantur, adeo ut functionibus ordinum uti nec debeant, nec ſecundum leges poſsint.

ARTICULUS III.

Quæ pœnæ propter Simoniam infligantur, ad quos ipſæ extendantur, & quæ ratio procedendi in hoc crimine accuſando, & inquirendo.

§. I.

I. Ex prædictis ſatis patet quam fœdum, quam enorme, quam horrendum Simoniæ flagitium: confirmatur autem amplius, C tum ex pœnis, quas ipſi infligit, tum ex ordine judiciario, quem in hoc perſequendo crimine præſcribit Eccleſia; nam cum pœnæ delictis reſpondere debeant, nec niſi in ſingulari & inſolito ſcelere vindicando, procedendi ratio, quæ reorum innocentiæ benignè conſulit, ſoleat immutari, cum & ſeveriſsimè Simoniam civiles & Eccleſiaſticæ leges puniant, & procedendi in hoc crimine juridicè uſitatam formam, quæ in favorem reorum inſtituta fuerat, immutent, maximum legum iſtarum conditoribus Simoniæ crimen viſum fuiſſe neceſſarium eſt, tantumque, ut ipſum puniri magis Eccleſiæ, ſive Reipublicæ intereſſet, quam innoxium aliquando damnari.

II. Prima omnium pœna, quam in eum qui Simoniacè ordines vel contulerit, vel receperit, Eccleſia conſtituit, eſt ut uterque *ipſo facto* ab ordine ſeu executione ſuſpendatur. Quam pœnam veteres quidem Canones plures indicant: apertiùs verò confirmant Martinus V. in Concilio (a) Conſtantienſi, & Paulus (b) ſecundus, in extravagante ea de re edita, qua expreſsis verbis eos qui in Ordinibus dandis, vel recipiendis, occulto ſe, vel manifeſtò Simoniæ crimine infecerint, tam ab executione ordinum, quàm ab adminiſtratione beneficiorum ipſo facto ſuſpenſos declarat. In quo, quantum ſaltem D ad Simoniacè ordinatum, ſecutus videtur Alexandrum (c) tertium, qui hujuſmodi criminoſum quantumvis occultum, ab ordine perpetuo præcipit abſtinere, & pro utroque capite (d) Adeodatum, qui Simoniæ criminis reo Miſsæ celebrationem interdicit. Nec de ordinato umquam dubitatum, nam Patrum, & Conciliorum teſtimonia, quæ ordinationes Simoniacas nullas eſſe dicunt, earum ſaltem exe-

(a) Martin. 5. extrav. multæ ſeſſ. penult. Conſtantienſis.

(b) Paulus 2. in extravag. communibus, extrav. cum deteſtabile de Simonia.

(c) Alex. 3. cap. ex tua, de Simonia.

(d) Adeodatus c. tanta eſt de Simonia.

executionem illegitimam eſse probant, proindeque ſuſpenſos ab ordinis executione, Simoniacè ordinatos eſse demonſtrant. Quin etiam juxta ejuſdem Adeodati ([a]) conſtitutiones adjungo, eum qui licet innocens de Simonia accuſatus eſt, debere ſuſpendi, donec publico judicio abſolvatur, quod intellige ſecundum ([b]) Gloſsam, ſi de eo crimine publice infamatus fuerit. De ordinatoribus verò ante Pauli ſecundi conſtitutionem inter doctores non conveniebat, aliqui enim non *ipſo facto* ipſos ſuſpenſos eſse putabant, ſed tantum ſuſpendendos: alii ſuſpenſos quidem *ipſo facto*: ſed vel ad triennium, vel ab hujus ſolum ordinis executione, ac collatione, quem pretio corrupti dediſsent. ([c]) D. Thom. & ([d]) Joannes Andreas, hic in jure canonico, ille in Theologia probatiſsimus, de illo qui Simoniacè ordinatus eſt verum cenſent, quod ipſo facto ſuſpenſus ſit, quia cum furtivè ſuſceperit characterem contra principalis Domini voluntatem, meritò executione illius privatur; reliquos autem Simoniæ reos ipſo facto ſuſpenſos negare videntur, niſi manifeſtè crimen illud eos commiſiſse innoteſcat: in quo caſu ob infamiam criminis ſuſpenduntur.

III. Altera pœna eſt depoſitio ab ordine Clericali qua per Simoniam ordinatos puniendos eſse ſtatuunt Concilium Toletanum ([e]) ſextum, itemque Gregorius ([f]) Nazianzenus, ſi vera eſt citatio Gratiani, Gregorius ([g]) Magnus, Calixtus ([h]) ſecundus, & alii: quam pœnam etiam ad ordinatores extendunt Canones ([i]) Apoſtolorum, ([k]) Ambroſius, ([l]) Gelaſius, ([m]) Concilium Chalcedonenſe, ([n]) ſexta, & ([o]) ſeptima Synodus, ([p]) Alexander II. & ([q]) Gregorius VII. in Synodis Romanis, ([r]) Gennadius Patriarcha Conſtantinopolitanus, necnon etiam ex Imperatoribus, ([s]) Leo & Anthemius, ac ([t]) Juſtinianus hujus nominis primus, quorum omnium decreta ſaltem juxta hodiernam praxim de depoſitione a Judice infligenda, non de ea quæ ipſo facto incurratur, debent intelligi, adeout ante ſententiam judicis Simoniacus nequaquam depoſitus cenſeatur, licet mereatur deponi.

IV. Tertia eſt excommunicatio, qua eum qui pecuniam dederit, ut ordinaretur, ex eo tempore quo detectus fuerit præmium obtuliſse, perculſum eſſe docet ([u]) Ambroſius, eos verò qui hac de cauſa munerum acceptatores extiterunt, ſi Clerici fuerint, honoris ſui amiſsione mulctari vult, ſi verò Laici, perpetuo anathemate condemnari: quam pariter depoſitionis ſententiam, tam ordinatoribus, quàm ordinatis Canones ([x]) Apoſtolorum infligunt: eandemque Anathematis ſententiam, tam in dantes, quam in accipientes pecuniam pro ordinatione pronuntiant Concilium ([y]) Bracharenſe ſecundum, Gregorius ([z]) Magnus, Gregorius ([a]) ſeptimus, Paſchalis ([b]) ſecundus, Alexander II. ([c]) Papa epiſtola ad Clerum Eccleſiæ Lucenſis: & ut ad recentiora quædam decreta veniamus, Martinus ([d]) quintus in Concilio Conſtantienſi ſtatuit, ut omnis Simoniaca labe infectus, tam dans, quam accipiens, crimſi Epiſcopatus, vel Cardinalatus honore fulgeat, *ipſo facto* excommunicationis mucrone feriatur. Idem quoque Summus Pontifex alia ([e]) extravagante data Mantuæ, anno ſui Pontificatus ſecundo, prædictam conſtitutionem cla-

([a]) cap. accuſatum, & cap. quoties, de Simonia.

([b]) Gloſſ. ibid.

([c]) D. Thomas 2. 2. q. 100. a. 6. in corp. & ad 3.

([d]) Joan. Andr. in can. ſi qui videntur à Simoniacis 1. q. 1.

([e]) Concilium Tolet. 6. c. 4.

([f]) Greg. Naz. apud Grat. 1. q. . c. qui ſtudet.

([g]) Greg. M. in regiſt. & apud Grat. ead. q. c. Presbyter.

([h]) Calixtus 2. ibid. c. Sanctorum.

([i]) Canon. 21. alias 30. Apoſtolorum.

([k]) Ambr. lib. Paſtorali à Grat. ibid. c. reperiuntur.

([l]) Gelaſ. epiſt. ad Epiſcop. Lucaniæ cap. 7. refertur 1. q. 1. can. baptizandis.

([m]) Conc. Chalcedon. can. 2. refertur ibid. c. ſi quis Epiſ.

([n]) Synod. 6. can. 22.

([o]) Synod. 7. can. 5.

([p]) Alex. 2. in Synod. Ro. can. 1

([q]) Greg. 7. in Synod. Rom. cap. 6. tom. 3. Conc. part. 2.

([r]) Gennadius apud Balſam.

([s]) Leo 1. & Anthemius l. 3. 1. C. de Epiſc. & Cler.

([t]) Juſtinianus Novella 6. cap. 1.

([u]) Ambr. ſup.

([x]) Can. Apoſt. ſup.

([y]) Brach. 2. c. 3. refertur can. placuit qui v. geſ. ſecundus 1. q. 1.

([z]) Greg. Magnus refertur ibid. c. quicumque.

([a]) Greg. 7. ſup.

([b]) Paſchalis 2. refertur 1. quæſt. ult. c. ult.

([c]) Alexander ſecundus Clero Eccleſiæ Lucenſis, refertur 1. q. 3. c. ex multis.

([d]) Mart. quintus Extrav. multæ, de Simonia, quæ habetur ſeſſ. 44. Concilii Conſtantienſis.

([e]) Idem extravag. damnabilis, de Simonia.

elarius explicat, & ſeveriori ſanctione confirmat. Primum enim pœnas omnes, a quibuſcumque Summis Pontificibus retroactis ſæculis latas renovat, in eoſque, qui quantumvis occultè crimen iſtud admiſerint, qualicumque dignitate, vel honore præcellant, excommunicationis iſtam ſententiam ipſo facto incurrendæ vim habere declarat: deinde eamdem Summo Pontifici reſervat, adeout, qui ea innodati fuerint: nonniſi a Summo Pontifice præterquam in articulo mortis abſolvi queant, non habituris etiam vim ſuam privilegiis quibuſcumque, & facultatibus a Sede Apoſtolica acceptis, vel accipiendis pro abſolutione a quovis probato Confeſſario obtinenda, niſi in ea conceſsione expreſſa criminis Simoniæ facta ſit mentio. Eadem decreverunt Paulus ([a]) ſecundus, & Sixtus ([b]) quartus, quorum omnium conſtitutiones innotavit Lateranenſe ([c]) Concilium ſub Leone decimo, & ([d]) Tridentinum, Pius ([e]) quintus ampliſsimè declaravit.

(a) Paulus 2. extrav. cum deteſtabile de Simonia, inter extrav. communes.
(b) Sixtus 4. extra damnabile, de Simonia in Bullario.
(c) Latera. ſub Leone 10. conſtit. 23. cujus initium ſupernæ.
(d) Trident. ſeſſ. 24. cap. 14.
(e) Pius 5. Bulla cum primum 5. & ut Simoniacæ.

V. Eadem verò pœna excommunicationis non ſolum qui per pecuniam ordinantur, vel ordinant, verum etiam ipſi mediatores, & ſequeſtri, qui per pecuniam dari procurant, vel quoquo modo turpi iſti commercio ſe immiſcent, vel favent, variis conſtitutionibus percelluntur. De iſtis ſtatuit prædictus ([f]) Gennadius, εἰ δὲ τις καὶ μεσιτεύων φανῇ τοῖς αἰσχροῖς τούτοις καὶ ἀθεμίτοις λήμμασι, οὗτος εἰ μὲν κληρικὸς εἴη, τοῦ οἰκείου ἐκπιπτέτω βαθμοῦ. εἰ δὲ λαϊκὸς ἢ μονάζων, ἀναθέματι ζέσθω, id eſt, *ſi quis autem his turpibus ac nefariis lucris ſequeſter, interceſſorve apparuerit, is quoque, ſi ſit Clericus, gradu excidat, ſi autem Laicus, vel Monachus, anathematizetur*. Concilium ([g]) quoque Chalcedonenſe, necnon ([h]) Urbanus ſecundus eandem in procuratores & intermedios ſeveritatem exercuerant: quæ quidem veteres conſtitutiones a Paulo ([i]) ſecundo, & Martino ([k]) quinto citatis extravagantibus innovantur. Imò plectuntur etiam ii, qui ubi Simoniacum aliquem reſciverint, non illicò eum Papæ, vel Camerario, vel locum tenenti, aut alteri a Pontifice delegato indicarint, ſive manifeſtarint: cui conſtitutioni in hac parte deſuetudine derogatum fuiſſe putant ([l]) Tabiena, ([m]) Armilla, ([n]) Sylveſter & alii, quorum ſententiam etiamnum veram eſse puto, quamvis omnium, qui uſquam fuerint Pontificum decreta nuperis conſtitutionibus renovata cenſeamus ſed iis omnibus deſuetudo potentior eſt.

(f) Gennadius ſupra.
(g) Conc. Chalcedon. c. .
(h) Urbanus 2. refertur 1. q. 1. c. Salvator.
(i) Paulus 2. ſupra.
(k) Martinus 5. ſupra.
(l) Tabiena v. Simonia nu. 78.
(m) Armilla v. Simonia § 57.
(n) Sylveſter v. Simonia, § 19.

VI. Quarta pœna eſt reſtituendi obligatio, de qua ſic religiosè ſtatuit Imperator ([o]) Juſtinianus, ut aurum, quod vel ordinator, vel Clerici pro ordinatione receperint, Eccleſiæ injuriam paſsæ reſtituant: ſi quis verò extraneorum ſit, & non in Clero conſtitutus, qui aurum aut rem aliquam propter patrocinium ordinationis acceperit, & maximè ſi adminiſtrationem gerat, habebit quidem ipſe a Deo pœnam: verumtamen etiam illud quod datum eſt, totum ab eo ablatum ſanctiſſimæ Eccleſiæ omnibus modis in duplum reddatur, inſuper etiam ſi quam adminiſtrationem habeat, ea cadat: quam etiam ([p]) conſtitutionem alibi renovat ipſe & inculcat.

(o) Juſtin. Novella 6. cit.
(p) Idem Novell. 123. c. .

VII. Quinta eſt vel exilium, vel detruſio in Monaſterium, vel carceri mancipatio: exilium Laicis, qui quippiam pro ordinatione acce-

acceperint, ſi aliquam adminiſtrationem geſſerint, præter dupli reſtitutionem, & privationem adminiſtrationis ſuæ, perpetuum (ᵃ) Juſtinianus indicit. Capitularibus quoque Caroli decernitur, ut *Preſbyter, qui aliquid dederit, deponatur a Clero, & alienus exiſtat a regula, & in carcerem ſi Epiſcopo placuerit, longo tempore detrudatur*. Alexander (ᵇ) tertius Simoniacum in Monaſterium detrudi conſulit, acturum pro crimine ſuo pœnitentiam.

(a) Juſt. Novel. 6. & 123. cit.

(b) Capitul. lib. 7. c. 146.

VIII. Sexta eſt infamia, quam contrahunt quicumque ſacrilega præſumptione ad ordines ſe promoveri procurant, vel pollutas turpiſacrorum venalitate manus aliis imponunt. Hanc autem infamiæ pœnam irrogarunt (ᶜ) Leo, & Anthemius Imperatores, quorum lex civili, & Canonico juri merito inſerta eſt, cum ad plures effectus, tam civiles, quam Canonicos prohibendos infamia valeat: placet autem Imperatores iſtos loquentes audire, quod ingentem hujus criminis deteſtationem eorum verba præferant: *ſanè*, inquiunt, *ſi quis ſanctam, & venerandam Antiſtitis ſedem pecuniæ interventu ſubiiſſe, aut ſi quis, ut alterum ordinaret, vel eligeret, aliquid accepiſſe detegitur, ad inſtar publici criminis, & læſæ Majeſtatis, accuſatione propoſita, a gradu Sacerdotii retrahuntur: nec hoc ſolum deinceps honore privari, ſed perpetua quoque infamia damnari decernimus, ut eos quos par facinus inquinat, & æquat, utroſque ſimilis pœna comitetur*. Eandem infamiæ notam iis inurit Innocentius (ᵈ) ſecundus in Synodo Romana, etiam qui beneficia vel officia Eccleſiaſtica, vel emerint, vel vendiderint. Quibus decretis ſeverior videtur (ᵉ) Athalarici conſtitutio, quæ inſuper addit, ut *nota infamiæ ſuperſtites* (id eſt filios, vel hæredes) *inurat*.

(c) Alexander 3. cap. ex tua de Simonia.

(d) Leo & Anthemius ad Armaſium præf. ſtum. prætorio refertur 25. quæſt. 5. c. ſané, & l. ſi quemquam, C. de Ep. & Clericis.

(e) Innoc. 2. in Synod. Rom. cap. 2. refertur 1. quæſt. 3. c. ſi quis præbendas.

§. II.

Ad quos extendatur Simoniæ crimen, ejuſque pœna.

IX. Quæ omnes pœnæ cum graviſſimæ ſint, tum id graviſſimum, quod, ut ex prædictis patet, non ſolum ad Simoniacè ordinantes, vel ordinatos extendatur, verum etiam ad ſocios, & criminis quocumque modo participes, mediatores, & ſequeſtros, ſaltem plurimæ, imo etiam eorum aliquæ ad non manifeſtantes, nec revelantes crimen, ſaltem ex intentione legis, licet non ex uſu & praxi. quibus ſtandum eſſe docnimus: Imo etiam ad filios & hæredes eorum qui ad Simoniam quocumque modo concurrerint, nonnullæ amplientur: neque id tantum, ſed quod in aliis criminibus ordinariis inſolitum eſt, in quibus *accuſatore non probante reus abſolvitur*, & ab omni pœna immunis declaratur, qui a culpa, judicis ſententia, non ſufficientibus argumentis convictus repertus ſit: de Simoniæ verò crimine infamatus, etſi convinci, & ſufficienti probatione redargui, vel damnari non potuerit, non tamen ſine pœna dimittitur; ei ſiquidem ſeipſum purgare incumbet, qui ſi in purgatione deficiat, de Clericali gradu delici debebit ex epiſtola decretali Alexandri (ᶠ) tertii ad Archiepiſcopum Toletanum, itemque (ᵍ) alia ad Ciſtrenſem Epiſcopum.

(f) Caſſiodor. var. lib. 9. epiſt. 15.

(g) Alexander 3. cap. de hoc autem, & d. cap. inſinuatum, de Simonia.

X. Verum neque eo ſiſtit ſe Simoniæ pœna, ſed ad eos etiam qui per pecuniam ignoranter, & proinde inculpabiliter ordinari fuerint, juris diſpoſitione, extenditur: nam qui hac ratione ordinati ſunt, ab executione illius ordinis, quem hoc modo conſcenderunt deiiciuntur, ne aliquem ex alieno crimine fructum conſecuti videantur: præclara de hac re ſententia (ſi quæ maximè adduci poteſt) extat in epiſtola Urbani (a) II. ad Albertum Metenſem Epiſcopum, quam legere poteris iis verbis expreſſam, *præſentium portitorem, quem parentum incuria per pecuniam non Epiſcopo, ſed cuidam principum ejus datam, invitum Sacerdotii dignitatem obtinuiſſe ſignificaſti, licet ſancti Canones deponendum eſſe teſtentur; tamen quia culpam iſtam neſciens, & coactus commiſit, & quia ab eodem ordine, ut deponeretur, ſupplicavit, ultionem, conſideratione diſcretionis (quæ mater eſt omnium virtutum) magis, quam ex rigore canonum, viſcera miſericordiæ exhibendo, ipſum in eodem ordine eſſe fraternitati tuæ conſulimus; ita tamen, ut ſi Eccleſia illa cui deſeruit, Sacerdotum penuriam non patitur, ſuſpenſus a Sacerdotali officio permaneat: quod ſi fortaſſe Eccleſiæ utilitas exegerit, ut curam regiminis aſſumat, liceat ei ex conceſſione ſui Epiſcopi, fratrumque obedientia Sacerdotali officio fungi.* Hæc Urbanus, qui etſi Eccleſiæ neceſsitate poſtulante cum Simoniacè ordinato diſpenſet, ut ordine ſuo fungatur: abſque eâ tamen aliquem ſuo ordine fungi vetat. Unde quando Lucius (b) tertius conceſsit, *ut poſſint qui ignorantes Simoniacè ordinati ſunt (quia Simoniaci non ſunt) in ſuis ordinibus remanere*: diſpenſationem eſſe, atque indulgentiam tradit (c) Bernardus Parmenſis in hunc Canonem.

(a) Urbanus 2. epiſt ad Epiſcop. Metenſem, refertur 1. q. 5. c. præſentium.

(b) cap. de Simoniacè ordinatis, de Simonia.

(c) Bernardus ibidem.

XI. Imo ne ii quidem, qui a Simoniaco non Simoniacè ordinati fuerint, in accepto ordine, niſi ex quadam Eccleſiæ indulgentia perſeverare ſinuntur. Primum enim (d) Gregorius ſeptimus recipiendos eos eſſe tantum voluit, *ſi eorum vita irreprehenſibilis probetur*; adeout novo examine indigeant, novaque inquiſitione, ut in acceptis Ordinibus perſeverent: quippe cum non ſatis Eccleſiæ probati fuerint; eorumque incerta ſit fama, qui non probati viri judicio nituntur: quæ proinde Gregorii ſententia vitioſas eorum ordinationes, atque electiones indicat, quæ Eccleſiæ iterum judicio debeant confirmari 2. eos qui ignoranter a Simoniaco non Simoniacè ordinati fuerint, nonniſi ex favore quodam ac gratia in ordinibus remanere debere clarius explicant Nicolaus, Alexander, & Urbanus, hujus omnes nominis ſecundi, ſummi in Eccleſia Dei Pontifices, quorum primus epiſtola ad omnes Epiſcopos ita loquitur, (e) *Simoniacos autem non Simoniacè a Simoniacis ordinatos per manus impoſitionem, pro temporis neceſsitate, in officio concedimus permanere.* Alter in Synodo Romana ita diſſerit, (f) *de his autem, qui non per pecuniam, ſed gratis ſunt à Simoniacis ordinati, quia quæſita jam à longo tempore diutius ventilata eſt quæſtio, omnem modum dubietatis abſolvimus, ita ut ſuper hoc capitulo neminem deinceps ambigere permittamus: quia igitur uſque adeò hæc venenata pernicies hactenus inolevit, ut vix quælibet Eccleſia valeat reperiri, quæ hoc ma-*

(d) Greg. 7. lib. 6. regiſt. epiſt. 39.

(e) Nicolaus 2. omnibus Epiſc. habetur 1. quæſt. 1. c. ſtatuimus.

(f) Alexander 2. in Synodo Rom. cap. 3. apud Baron. anno 1063. & Binium tom. 3. Conc parte 2.

malo non ſit aliqua ex parte corrupta: eos qui uſque modo gratis ſunt à Simoniacis ordinati, non tam obtentu juſtitiæ, quam intuitu miſericordiæ, in acceptis ordinibus manere permittimus; niſi forte alia culpa ex vita eorum ſecundum canones eis obſiſtat. Tanta quippe talium multitudo eſt, ut dum rigorem Canonici vigoris ſuper eos ſervare non poſſumus; neceſſe ſit in diſpenſatione ad pia condeſcenſionis ſtudium noſtros animos ad præſens inclinemus: Ita tamen ut auctoritate SS. Apoſtolorum Petri & Pauli omnimodis interdicamus, ne aliquis ſucceſſorum noſtrorum ex hac noſtra permiſſio. ne regulam ſibi, vel alicui ſumat, vel præfigat: quia non hanc aliquis ſanctorum Patrum jubendo, aut obediendo promulgavit, ſed temporis nimia neceſſitas permittendo à nobis extorſit: de cætero autem, &c. Tertius denique in Concilio Placentino ſimiliter decernit, (a) *ſi qui à Simoniacis non Simoniacè ordinati ſunt, ſiquidem probare potuerint ſe, cum ordinarentur, neſciſſe Simoniacos eſſe, etſi tunc pro Catholicis habebantur in Eccleſia, talium ordinationes miſericorditer ſuſtinemus, ſi tamen eos laudabilis vita commendat.*

(a) Urbanus 2. in Conc. Placent. c. 3. refertur 1. q. 1. c. ſi qui à Simoniacis.

XII. Ex quibus decretis hæc colliguntur, primum quod juxtà rigorem canonum non receperint ſui ordinis executionem, qui quantumvis pii, & abſque ulla ſua culpa à Simoniacis ad hunc ordinem promoti fuerint: tam peſtilens nempe Simoniaca iſta privatas viſa eſt, ut criminis minimè participes Simoniacorum contactus inficere judicatus ſit. Alterum, quod diſpenſatio, quæ ipſis indulgetur, non ad libitum ſummorum Pontificum, neque ex eorum beneplacito fieri dicatur, ſed temporum neceſsitati condonari, & Eccleſiæ utilitate, imo neceſsitate extorqueri, deterreantnrque ſummi Pontifices, ne, ubi par non fuerit neceſſitas, ſimili indulgentia neceſſariam Eccleſiæ diſciplinam ſolvant. Tertium, quod eorum quibus hæc gratia conceditur ordinationes tolerat dicantur, quaſi Eccleſiæ graves, potius quam ex poſt facto ratæ habeantur & gratæ. Quartum, quod eis quibus hæc diſpenſatio conceditur, probatio incumbat, qua neſciſſe ſe eos Simoniacos eſſe, ad quos ordinandi acceſſerunt, aliis notum faciant: notat tamen (b) Gloſſa in Can. Urbani 2. citat. hanc probationem ſufficienter fieri juramento, imo ſatis id probari cenſet, ſi contraria probatione non evertatur: ſed non facile hoc poſtremum conceſſerim: ut enim Canoni ſatisfiat, videtur neceſſarium, ut quantumcumque contrariæ conjecturæ non probent ordinatum Simoniam ordinatoris reſciviſſe, ipſe ſaltem juramento fidem faciat ſe neſciiſſe. Quintum, quod iis tantum, quos probabilis vita commendat, executio ordinum a Simoniaco ſuſceptorum permitti debeat, adeo ut præcedentibus meritis ſubſecuti erroris venia condonari cenſeatur, ut notare videtur eadem (c) Gloſſa. Sextum, quod illi ipſi quibuſcum diſpenſaretur per manus impoſitionem reconciliatoriam ſuis ordinibus reſtituerentur, ut expreſsius Nicolai ſecundi citatus Canon oſtendit. Quæ omnia maximam ſeveritatem Eccleſiæ indicant, qua in eos uteretur, qui etiam ignoranter a Simoniacis ordinati fuiſſent: quam ſeveritatem nequis carpat, eam juſtam eſſe & æquam hoc argumento confirmamus: cum enim ex regula juris com-

(b) Gloſſa in can. ſi qui à Simoniacis, v. ſi quidem probare;

(c) Gloſſa ſupra.

(a) l. nemo ff. de regulis juris, 1. q. 3. c. nemo, & c. perfectionem; & quæſt. 7. c. Daimbertum, item de conſecrat. diſt. 4. c. ſolet.

communiſſima, (a) *nemo poſſit dare quod non habet*, non immerito is qui a Simoniaco, non Simoniacè, & abſque ſua ulla culpa ordinatur, ejusdem ordinis, tanquam ab illegitimo miniſtro, præter intentionem principalis agentis cooperante accepti, miniſterio, & executione privatur: præſertim cum in ſacramento ordinis hoc ſingulare ſit, ut non ſolum dignitas Eccleſiaſtica a miniſtro derivari, verum etiam eidem tamquam capiti, in quo omnes ordines continentur, ii, qui ordinati ſunt conjungi videantur, ut agendo de ordinationis natura, & miniſtro oſtendemus.

XIII. Quæ cum ita ſint, non dubium eſt quin diſtrictiori cenſura Canones eos plecterent, qui ſcientes Epiſcopum aliquem eſſe Simoniacum, ab eo ſe ordinari, vel peterent, vel non inviti paterentur: de iis (b) Urbanus ſupra laudatus ſic cenſuit, *qui ſcienter ſe a Simoniacis conſecrari (imò execrari) permiſerunt, eorum conſecrationem omninò irritam eſſe decernimus*: quibus nihilo benigniores, (c) tum Nicolaus, tum Alexander (d) ſecundi citati, decernunt, ut *conſecrator & conſecratus, non diſparem damnationis ſententiam ſubeant; ſed uterque depoſitus pœnitentiam agat, & privatus propria dignitate perſiſtat*: ad hanc verò pœnam infligendam ea ratione movebantur, quod non omnino diſparem ejus qui interdictum officium illicitè uſurparet, & illius qui ipſi ea in re conſentiens eſſet, ſeu communicaret, culpam eſſe cenſerent, proindeque nec diſparem debere eſſe pœnam arbitrarentur: ſicque facilius futurum crederent, ut Simoniaci a prohibita ſibi ordinum collatione abſtenturi eſſent, ſi pari in ſuſcipientes ab iis ordines propoſita animadverſione, materia eis agendi ſubtraheretur; unde etiam, ut notat (e) Gratianus, & ex epiſtola (f) Innocentii ad Epiſcopos Macedoniæ colligit, etſi olim cum revertentibus ab hæreſi diſpenſatum fuerit, ut in ſuſceptis ordinibus miniſtrarent, vix tamen diſpenſatum legitur cum iis qui vel ſcienter a Simoniacis ordinati fuerint, vel ſi ignoranter, eis poſtea liberè ac lubenter adhæſerint: ideòque hoc exemplo gravius ab Eccleſia Simoniæ crimen, quam hæreſeos puniri patet.

(b) Urbanus 2. in Conc. Placent. c. 4.

(c) Nicol. 2. ſupra.

(d) Alexand. 2. ſupra refertur 1. qu. 1. de cætero.

(e) Gratianus poſt c. ergo Simoniacos & Canonem conſtat. 1. q. 1.

(f) Innocent. 1. ep. 22. ad Epiſcopos Macedon. habetur 1. q. 1. c. conſtat.

§. III.

An, & quo caſu poſſit quis Simoniaco Antiſtiti ſuo communicare.

XIV. Hinc anxiè olim dubitatum, deberet ne ſubditus a Prælato ſuo, quem privatim Simoniacum eſſe ſciret, ordinem recipere, ſi inſtaret ipſe, ſi urgeret Clericus, rogaret populus, ſi officii neceſſitas, vel Eccleſiæ utilitas exigeret: imo ſi Epiſcopus hujuſmodi ſibi ſubito parere recuſanti anathema comminaretur. (g) Hugo Cardinalis cenſet eum qui a Prælato ſuo Simoniaco, quandiu ab Eccleſia toleratur, promoveri ſe patitur, nec peccare, nec ab officio ſuo retardari debere. Gloſſa (h) in citatum Urbani Canonem adhibita diſtinctione reſpondet: *ſi probare poſſum*, inquit, *prælati mei crimen, non debeo ab eo ordines recipere: ſi non poſſum, debeo recipere ordines, ſecundum plurimos doctores: exequi tamen non poſſum ordines, ſine diſpenſatione Papæ tantum ſecundum quoſdam, ſecundum alios cujuſcumque ſuperio-*

(g) Hugo in c. c. nos conſecrationem 9. quæſt. 1.

(h) Gloſſa in c. ſi qui à Simon. 1. qu. 1.

rioris: *iſtam tamen diſpenſationem debere fieri in occulto, ne infametur ille prælatus, cujus crimen occultum eſt*. (a) Joannes Andreas, & (b) Bernardus Canonicus Bononienſis contrarium afferunt, negantque poſſe quemquam ab eo quem Simoniacum novit, ordines recipere, etſi Prælatus ſententiam excommunicationis non parenti inferat: pati nempe ſubditum potius debere in ſe hanc ſententiam invalidè ferri, quam injuſtè imperanti obtemperare: inter utroſque tamen hæc eſt differentia, quod Joannes Andreas id ſolum verum eſſe putet de Simoniaco in ordine, quem nempe dumtaxat ante omnem Judicis ſententiam ab ordinum executione ſuſpenſum putat: Bernardus autem a quolibet Simoniaco, ſive in ordine, aut beneficio ordines recipere vetitum exiſtimet. Horum verò ſententia confirmatur ex (c) Innocentii tertii reſponſo, qui cum a Priore quodam Cantuarienſi rogaretur, quid agendum foret Monacho Carthuſienſi, qui ſuſcepto habitu Monachali, a Diocæſano Epiſcopo fuerat in Subdiaconum ordinatus, ſed poſtmodum didicerat ex relatione quorumdam, quod Epiſcopus prædictus multoties commiſerat vitium Simoniæ, *præcipit*, *ut prædictus Monachus in ſuſcepto ordine ſecurè miniſtret, ſed contra conſcientiam ad ſuperiores ordines non aſcendat*, ex eo enim deducunt (d) interpretes 1. non poſſe quemquam ab illo recipere ordines, quem crediderit Simoniaca labe maculatum 2. poſſe aliquem ſecurè miniſtrare in iis ordinibus, quos ab eo receperit de cujus Simonia ex poſt facto aliquid inaudierit, ſi nondum plene id reſciverit: cum enim melior ſit conditio poſſidentis, nec facile A in animis noſtris alterius, præſertim verò prælati noſtri, labare debeat innocentia, aut exiſtimatio nutare, hinc fit, ut nec de prælato niſi manifeſtis argumentis convicto malè ſentire debeamus: nec in ordinis noſtri periculum, niſi certa de cauſa venite, aut in dubio ab acquiſita bona fide dignitate, ſeu Eccleſiaſtico gradu, vel aliquantum decedere teneamur. 3. conſcientiam practicè dubiam, vel erro- B neam unicuique gehennam parare, proindeque non poſſe quemlibet ab eo licitè promoveri, a quo ſe licite promoveri poſſe dubitaverit, atque adeo (e) *licet ex eo quod conſcientiam nimis habuerit ſcrupoloſam, in difficultatem hujuſmodi ſit collapſus, pœnam tamen utique non evadet niſi deponat errorem*.

XV. Hactenus Juriſconſultos conſuluimus, jam quid de eadem C quæſtione ſentiant Theologi videamus. Inſtar omnium nobis ſit (f) D. Thomas, qui cæteris auctoritate potior, ſicut etiam doctrinæ ſoliditate, & ubertate præſtantior habendus eſt: Is ergo de ea quæſtione ſic ſentit: *nec propter præceptum ejus, nec etiam propter excommunicationem debere aliquem recipere ordinem ab Epiſcopo, quem ſcit Simoniacè promotum; & ſi ordinetur, non recipere ordinis exe-* D *cutionem, etiam ſi ignoraret eum eſſe Simoniacum, ſed indigere diſpenſatione*. Rationem hujus reſponſionis aſſignat; *quia nullus debet obedire alicui ad communicandum ſibi in facto illicito, ille autem qui eſt ipſo jure ſuſpenſus, & quoad ſe & quoad alios, illicite confert ordinem: unde nullus debet ipſi communicare recipiendo ab eo quacumque ex cauſa: ſi autem ei non conſtat, non* debet

(a) Joan. Andr. in dic. c.

(b) Bernard. in cap. per tuas de Simonia.

(c) Innocent. 3. cap. per tuas 2. de Simonia.

(d) Vide Bernardum, & alios.

(e) Gloſſa in cap. per tuas 2. ſupra cit.

(f) D. Thoma. 2. 2. q. 100. art. 6. art. 2.

debet peccatum credere alterius; & ita cum bona conſcientia debet ab eo ordinem recipere. Addit tamen: ſi autem Epiſcopus ſit Simoniacus aliquo alio malo, quam per promotionem ſuam Simoniacè factam poteſt ab eo ordinem recipere, ſi ſit occultum, quia non eſt ſuſpenſus quoad alios, ſed ſolum quoad ſeipſum. Sed de hac ſuſpenſione ſupra dictum eſt.

XVI. Verum eo exarſit iſtod in Simoniacos odium, ut nec Simoniacis parere, nec ab iis, aut ordinaris ab ipſis Sacramenra ſuſcipere licitum putaretur: hinc verò turbæ, hinc ſeditiones, hinc ſchiſmata in Eccleſia orta ſunt: ſi quem fortè Epiſcopum Simoniæ labe infectum quidam alicujus apud populum auctoritatis ſuſpicarentur; cujuſmodi turbarum exemplum jam ſuperiùs ex eo quod occaſione Epiſcopi Florentini in ſuſpicionem hujus criminis, (a) a S. Joanne Gualberto adducti contigit, protulimus. Placet autem hujus diſſenſionis initium ex vita S. Joannis Gualberti, incommoda verò, & mala ex epiſtola S. Petri Damiani ad cives Florentinos audire: prædictus ergo S. Joannes, ut refert auctor vitæ ipſius, *cum cuidam ex fratribus prava cupiditate inflammatus, Abbatiæ illius*, (in qua ſanctus habitum Monaſticum induerat) *adminiſtrationem numerata pecunia Florentino Epiſcopo ad ſe adduxiſſet, id ubi comperit, cum alio ipſi favente Monacho, clam ex Monaſterio receſſit, venientemque Florentiam quendam magni nominis ſenem adiit cum ſocio Teutzo: is ſenex dicebatur, & apud B Mariæ Eccleſiam Florentiæ in quadam cellula ſe incluſerat: permultique ad eum confluebant ſalutaria ab eo con-*

(a) Vita S. Joan. Gualb. apud Sur. 12. Julii cap. 6.

A *ſilia expetentes: valde autem Simoniæ labem deteſtabatur, qua tunc multi in Eccleſia Dei contaminati erant: ab illo igitur Joannes ſciſcitabatur num ſub Abbate Simoniaco intra ſuum Monaſterium Chriſto militare deberet, vel quid ſibi faciendum eſset; conſuluit ille, ut eum ſacro palam in foro civitatis coram omnibus proclamaret, Epiſcopum & Abbatem obnoxios vitio Simoniæ teneri, ac deinde* B *loco cederent: quod conſilium quamvis a communi legum conſuetudine abhorret, ſimpliciter ille ſecutus eſt. Ea autem res magnum horrorem attulit multis, quibuſdam Epiſcopi ſtudioſis, & amicis clamantibus reum eſſe mortis, qui tanto viro tam fœdam labem aſperſiſſet: aliis verò eum excuſantibus. Porrò e tumultu extractus clanculum, vix evaſit manus eorum qui Epiſcopo favebant: con-* C *ſulenteque illo quem diximus ſolitario homine, e patria diſceſsit, & cum ſocio perquirere cœpit locum ad ſerviendum Deo maximè accommodatum*. Quo tumultus iſte evaſerit, & quomodo compoſitus tandem fuerit ſuperius docuimus.

XVII. Quæ autem ex eo mala acciderint diſcere poſſumus (b), ex variis epiſtolis Petri Damiani, tam ad cives Florentinos, quam ad Monacos ipſos, ipſumque Teurzo- D nem totius ſeditionis incentivum, armatos nempe ab Epiſcopo in Monachos milites, quæſitos Monachorum præcipuos, interque eos, S. Gualbertum ad necem: compulſos pleroſque a Monachis, ſine conſperſione Chriſmatis Cathecumenos Baptizare: irriſa ordinatorum a ſchiſmaticis ſacrificia, eorum benedictiones ſubſannatas, exploſas, anathematizatas: deſpecta ab indignis Epiſcopis conſecrata templa; mille cir-

(b) Petrus Damiani epiſt. ad cives Florentinos 12. lib. 8. act. Teutzonem ep. 5. lib. 5.

circiter homines his nugis næniiſque deceptos, ſine Sacramento corporis, & ſanguinis Domini deceſſiſſe, eumdem qui ſupra Teutzonem (quod de aliis Monachis ejus ſequacibus ſimiliter conjici poteſt) non niſi ſemel per anni circulum, & tunc non a ſui Monaſterii Sacerdotibus, ſed aliunde quæſitis percepiſſe Sacramenta.

XIX. Hos autem Monachos rectè reprehendit Petrus Damiani, quod turbas cierent, & necdum probato crimine Sacramenta ab ordinariis paſtoribus non ſolum recipere renuerent, ſed nec alias bona fide recipientes patienter ferrent: Nam, ut rectè docet (a) epiſtola prædicta ad Florentinos, *licet error ſemper ſit, & uſque vitandus, tolerabilius tamen eſt ſi quis juſtificat peccatorem, quam ſi præjudicet innocentem, Synodus annaliter imminet, Sedes Apoſtolica cunctis adeuntibus patet; Romanam ergo pulſet Eccleſiam quiſquis ſe juſtam adverſus Epiſcopum ſperat habere querelam*. Sed nec Alexandro Summo Pontifici gratum fuiſſe hunc a Monachis excitatum tumultum patet tum ex citatis actis S. Joannis Gualberti; tum ex Canone ab eodem in Synodo Lateranenſi hac occaſione, ut probabiliter creditur edito, qui iis verbis conceptus eſt, (b) *juxta Chalcedonenſis tenorem, optimi Concilii Monachis, quamvis religioſis, ad normam Sancti Benedicti* (c) *intra clauſtra morari præcipimus, vices, caſtella, civitates peragrare prohibemus, & a populorum prædicatione omnino ceſſare cenſuimus, niſi forte quis de anima ſua ſollicitus, ut eorum habitum aſſumat, eos intra clauſtrum conſulere voluerit*.

(a) Idem epiſt. cit. ad Florent.

(b) Alexander 2. in Synodo Later. refertur 6. qu. c. juxta Chalced.

(c) Vide ea de re ep.86 Jvonis Laurentio Monaſterii Charitatis Monacho.

XX. Cæterum omnis jam iſta controverſia ſublata eſt, & con- A ſcientiis timoratis conſultum conſtitutione Martini V. (d) quæ in (e) Baſilienſi formata eſt, & in (f) Lateranenſi ſub Leone X. ſeu in Concordatis inter Leonem X., & Franciſcum primum Francorum Regem iterum innovata: quamvis paululum immutatis verbis in iis locis habeatur, nec omnino iiſdem, quibus a Martino quinto primum promulgata legitur: nam ut primum a Martino quinto edi- B ta legitur, ſoli nominantur excommunicati, & notorii Clericorum percuſſores excipiuntur a conſortio, ſocietate & communicatione fidelium, quæ cum reliquis excommunicatis permittuntur: ut verò in Conciliis Baſilienſi, & Lateranenſi habetur, excipiuntur etiam quilibet excommunicati notoriè. Porrò communis uſus Martini quinti extravagantem, qualis primum edita eſt, approba- C vit, Conciliorum Baſilienſis, & Lateranenſis additiones rejecit. Ex hac verò colligunt (g) Doctores a Simoniacis, quandiu ab Eccleſia tolerantur, quique nominatim excommunicati non ſunt, licitè poſſe quemlibet ordines ſuſcipere, & ad eos ab iis recipiendos liberè accedere: quod prudenti conſilio, *ad evitanda fidelium ſcandala, & pericula quæ coſcientiis timoratis contingere poſſent*, in hac vitiorum D ſentina, & colluvies impietatis miſericorditer indulgetur; nè accreſcente in dies hominum malitia ſimpliciores conſcientiæ implicarentur, & alienæ malitiæ pœnas innocens ſæpe luere cogeretur: nec facilè Eccleſiæ incommodis, quæ ex Epiſcopi Simoniæ crimiue orirentur, occurri poſſet: non enim facile eſt hocce tempore de Epiſcopi crimine quæri: ut pote cum raræ jam Synodi, fere nullæ a Se-

(d) Extrav. ad evitanda ſcandala Martini 5. apud S. Antonin. 3. parte, tit 25. cap.3.

(e) Concil. Baſil. ſeſſ.20. de excommunicatis non vitandis.

(f) Lateranenſe ſub Leone 10. ſeſſ. 11. in conſtit. quæ incipit primitiva, prope finem.

(g) Doctores paſſim agendo de excommunic.

de Apoſtolica, pro diſciplina Eccleſiaſtica refarcienda legationes inſtituantur: nec niſi ægre cognitio privati criminis ab Epiſcopo commiſsi, aut inquiſitio in ipſum, multo minus damnatio in Romana curia habenda permittatur.

§. IV.

De extraordinaria contra Simoniacos procedendi ratione.

XXI. Denique quam grave Patribus noſtris viſum Simoniæ crimen ex hoc ultimo capite deprehendi poteſt, quod præter ordinem in cæteris accuſationibus ſervari ſolitum contra Simoniacos agi poſsit, ad inſtar enim publici criminis, & læſæ Majeſtatis Simoniæ accuſatio inſtituitur ex (a) lege Leonis & Anthemii Imperatorum ſuperius adducta, & (b) Innocentii tertii reſponſo ad Priorem S. Victoris: unde cum ex legibus civilibus in ordinario criminе proſequendo, (c) nec ſervi agere adverſus Dominum, (d) nec teſtificari poſsint, imo (e) nec ad ullum legitimum actum propter conditionis vilitatem admitti queant, attamen ſicut in crimine læſæ Majeſtatis ad (f) accuſandum & (g) teſtificandum admittuntur, etiã adverſus (h) Dominos: *quia* (i) *in Majeſtatis crimine etiam honeſta proditio eſt, nam & facinus tendit in Dominos*, ut & recte ait (k) Tertullianus, *in læſæ Majeſtatis reos omnis homo miles eſt*, (quamvis ne hoc quidem crimen a communi procedendi forma exceperint Imperatores celeberrimi (l) Trajanus, & (m) Tacitus) ita in Simoniæ crimine deferendo, (o) ſervi tanquam accuſatores, & in probando tanquam teſtes audiri poſſunt, ne mittus in religionis contemptores, quam humanæ Majeſtatis violatores legibus agi videatur. Iisdem quoque legibus civilibus infames (o) ab accuſatione, & (p) teſtimonio repelluntur: (q) mulieres quoque in publicis judiciis, præſertim (r) meretrices, præterquam in crimine (ſ) violatæ Majeſtatis, quo cum (t) Simoniæ crimen ſancti Canones exceptum eſſe voluerunt, ut prædictis teſtandi & accuſandi licentiam darent, qui in aliis criminibus nequaquam audiunrur: *nam*, ut ait (u) Adeodatus Papa, *non eſt quilibet Catholicus reſpuendus, ſed ut veritatem aſſerat ad propalandam Simoniacam rabiem magnis eſt precibus exorandus*: &, (x) *tamen eſt labes hujus criminis, quod etiam ſervi adverſus Dominos, & quilibet criminoſi admittuntur ad accuſationem*: *item omnis peccator Miſſam cantare poteſt, vel etiam meretrix*. Quibus decretis conſentiens (y) Innocentius tertius, illas duntaxat exceptiones adverſus teſtes in hoc crimine probandas admiſit, quibus probatis teſtimonia *non de zelo juſtitiæ, ſed de malignitatis fomite* procedere viderentur; cæteras autem exceptiones, ut furti, adulterii, propter immanitatem hæreſis Simoniacæ (ad cujus comparationem cætera crimina quaſi pro nihilo reputantur) duxit repellendas; quoniam etſi probata fidem rectam debilitarent in aliquo, non tamen evacuarent ex toto præſertim cum teſtes de crimine fuerint emendati.

XXII. Præterea pro criminibus inquiſitione ſola probatis ſecundum perſonæ merita, & qualitatem exceſſus pœnam poſſe judicantis diſcretionem moderari recte cenſuit (z) Innocentius tertius epiſtola decretali ad Epiſcopum Gebennenſem & Va-

(a) l. ſi quemquam, C. de Epi. & Cler. eis, & cauſ. 25. q. 5.
(b) Innocent. 3. cap. per tuas de Simonia.
(c) l. 20. & ult. C. de his qui accuſare non poſſunt.
(d) l. 3. 8. & 1. ff. de teſtibus, & l. 8. C. de accuſationib.
(e) l. 8. C. de judiciis.
(f) l. 5. §. 1. ff. de publicis judiciis, & de jure fisci, l. 8. §. 2. & 3.
(g) l. 11. C de teſtibus Novell. 9. Juſtin cap 6. Novella Leonis 49.
(h) l. 20. C de his qui accuſare non poſſunt, l. 7. § 2. ff. ad legem Juliam læſæ Majeſtatis.
(i) l. 1. 2. 3. 4. C. Theod. eod. tit.
(k) Tertullian. apolog. cap. 2.
(l) Plinius in panegyrico.
(m) Vopiſcus in Tacito.
(o) cap. tanta, de Simonia.

(o) l. 4. & 8. ff. de accuſationibus, l. 1. & 15. C. de his qui accuſ. non poſſ.
(p) l. 3. §. 12. 14. 15. ff. de teſtibus.
(q) l. 1. 2. & 8. ff. de accuſationibus, l. 18. de jure fisci, l. 2. & 12. C. de his qui accuſ. non poſſ.
(r) l. quæ adulterium, C. de adult. & l. 3. §. lege Julia ff. de teſtibus.
(ſ) l. 7. §. 1. & l. 8. ff. ad legem Juliam Majeſtatis. & l. 4. C. ad eandem legem.
(t) cap. tanta, & capt ſi Dominus & cap. licet Heli, de Simonia.
(u) cap. ſi Dominus, de Simonia.
(x) Innocent. cap. per tuas, de Simonia circa finem. Vide Bernardin. Dias in pract. crimin. c. 85. & Julium Clarum lib. 5 recept. ſentent. 6. de Simonia circa finem.
(y) Innocent. 3. cap. inquiſitionis, de accuſationibus.
(z) cap. dilectus, de Simonia.

& Valentinum: at in Simoniæ crimine, ut docet idem Innocentius pœna Canonibus indicta imponi debet eadem quæ poſt juridicam litis conteſtationem in judicio infligeretur; nec moderatio pœnæ in eo locum habet, niſi forte in regularium gratiam, quibus tamen ſevera pœna infligitur, qui nempe ſi ſola inquiſitione, Simoniaca labe infecti deprehendantur, in arctius aliquod Monaſterium agendam pœnitentiam detrudi jubentur; quorum tamen crimen ſi ordine judiciario comprobatum foret, tam in
A dantes, quam in accipientes canonicæ ſeveritatis ultio exerceretur. Satis tamen illa ſevera in regulares pœna atrocitatem criminis Simoniæ, & infenſum in ipſum Eccleſiæ odium manifeſtat. Eadem tamen SS. Pontificum in illud crimen ſeveritas innoteſcit, quod ſæculares Simoniæ crimine per ſolam inquiſitionem probato (quod idem etiam ſtatuitur de criminibus omni-
B bus quæ ordinis executionem impediunt) eadem, qua ſi ſolemni judicio convicti forent, ſententia ſint feriendi.

CAPUT II.

De quibusdam turpibus in ordinatione lucris, quæ vel Simoniæ pravitatem continent, vel eam redolent.

ARTICULUS I.

De iis quæ Eccleſiæ in ordinatione perſolvuntur.

I. Late ſe diffundit in ordinatione Simoniæ labes, multos inficit, & multis de cauſis, ordinatores ſiquidem, eorumque miniſtros, atque officiarios, ut vocant, puta Examinatores, Archidiaconos, Vicarios generales, Notarios, & alios hujuſmodi inficere poteſt: ad ordinatos quoque extenditur, eorumque præſentatores, & patronos, necnon ad criminis mediatores, ac fautores: nec pecuniæ ſolum ratione, & acceptione verum etiam obſequii, & gratiæ mercenaria exhibitione, laudiſque expectatione, macula illa interdum contrahitur; *quia*, ut ait
C Gregorius, (a) *aliud eſt munus ab obſequio, aliud munus a lingua*, multa item ſunt quæ Simoniæ ſpeciem induunt, vel aliquam cum ea affinitatem habent, ex quibus quæ præcipua ſunt, ut meditationem non ingratam continent, ita nec meo quidem judicio inutilem.

II. Certum omnino eſt, quo-
D tieſcumque pecunia pro ordinatione confertur, pactumque vel tacitè initur obtinendi pretio aliquo Eccleſiaſtici gradus, adeſſe perfectiſſimam Simoniæ rationem, non umbram. Sed quid ſtatuendum ſit, ſi quis honorarium quoddam Eccleſiæ cui adſcribitur, aut Clericis in quo-

(a) Greg. hom. 4. in Evangel. prope finem.

quorum cœtum adſciſcitur, aut populo cui præfuturus eſt, aut ordinatoribus eorumque miniſtris ex gratitudine conferat; vel alia quacunque ex cauſa, aut ob aliud motivum non prius ordinetur, quam pecuniam erogare cogatur, hic diſcutiendum eſt. A

III. Prima quæſtio, quæ hoc loco movetur, eſt de oblationibus, quæ Eccleſiæ fiunt, ad quam quis ordinandus eſt. Referunt (a) Zonaras, & (b) Balſamon Græci Canonum Interpretes, nonnullos, cum in Clerum legendi eſſent, pecunias Eccleſiæ offerre, Deoque dicare ſolitos, quibus deinde præſidentes, ſeque in auro illo jactantes, eos convitiis inſectabantur, qui nulla data pecunia propter virtutem, vel forte etiam ob dicendi facultatem, Clero aſcripti forent, contra quos invehitur ſeptima Synodus hoc Canone. (c) τοὺς ἐγκαυχωμένους οὖν, ὡς διὰ δόσεως χρυσοῦ τετάχθαι ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ, καὶ ταύτῃ τῇ πονηρᾷ συνηθείᾳ ἐπελπίζοντας, τῇ ἀλλοτριούσῃ ἀπὸ τοῦ Θεοῦ, καὶ ἐκ πάσης ἱερωσύνης. καὶ ἐκ τούτου ἀναιδεῖ προσώπῳ, καὶ ἀπαρακαλύπτῳ στόματι ὀνειδιστικοῖς λόγοις τοὺς δι᾽ ἀρετὴν βίου ὑπὸ τοῦ ἁγίου πνεύματος ἐκλεχθέντας καταταχθέντας ἐκτὸς δόσεως χρυσίου ἀτιμάζοντας. πρῶτα μὲν τοῦτο ποιοῦντας, τὸν ἔσχατον βαθμὸν λαμβάνειν τοῦ οἰκείου τάγματος. εἰ δὲ ἐπιμένοιεν, δι᾽ ἐπιτιμίου διορθοῦσθαι, quem Canonem ſic Latinè verteris, *eos igitur qui gloriantur ſe per dationem auri ordinatos in Eccleſia, & in hac maligna conſuetudine, quæ alienat a Deo, & omni Sacerdotio ſeparat, & ex hoc impudenti facie, & non operto eos probroſis, & contumelioſis verbis, qui ob ſanctitatem vitæ a Spiritu Sancto electi, & conſtituti ſine datione auri ſunt, inhonorant: primo quidem noviſſimum gradum ſui ordinis accipere definimus, quod ſi permanſerint, per Epitimiam, id eſt pœnitentiam corrigantur:* cui definitioni ſubjungit ſecundum (d) Apoſtolicam regulam, & Concilii (e) Chalcedonenſis definitionem, tam ordinantem Simoniacè, quam ordinatum ordine ſuo excidere debere. Ex quo patet abuſum quidem illum, qui contingebat in donationibus Eccleſiæ, quæ fiebant ab ordinandis, ſeptimæ Synodo corrigendum viſum eſſe, non tamen Simoniacum fuiſſe judicatum: ſi enim Simoniacum illum hæc Synodus judicaſſet, illius utique fautores ſecundum Apoſtolicos, quos ibidem citat Canones, & Concilii Chalcedonenſis decretum, quod pariter ibidem laudat, & approbat, lata quoque depoſitionis ſententia puniviſſet; mitiorem autem ipſi pœnam impoſuit, rejectionem nempe Clerici in ultimum ſui ordinis locum, quæ pœna depoſitionis mitis, aut nulla præ alia videri poterat. Unde rectè notant citati ſuperius (f) Zonaras, & (g) Balſamon non reprehendi hoc Canone donationes, quæ fiebant Eccleſiæ ab ordinandis, ſed reprehendi illorum temeritatem, & virulentiam, qui ob illam pecuniæ dationem inſoleſcerent: alioſque pauperiores, qui nihil Eccleſiæ contuliſſent, quantumvis pietate, vel ſcientia inſignes contemnerent. Joannes quoque (h) vigeſimus ſecundus meminit conſuetudinis a multis retro annis receptæ, Annalia ab iis, qui de novo ordinabantur, in aliqua Eccleſia recipiendi, & fabricis ejuſdem Eccleſiæ applicandi; quam conſuetudinem damnat, & ab Eccleſia ſua lege præſcribit.

(a) Zonaras, &

(b) Balſamon. in can. 5. ſeptimæ Synodi.

B

(c) Sept. Synod. c. 5.

C

D

(d) Apoſt. Canon. 22. al. 28.

(e) Conc. Chalced. can. 5.

(f) Zonaras &

(g) Balſamon. ſupra.

(h) Joannes 22. extra, ſuſcepti regiminis, de electione & electi poteſtate.

IV. Mos tamen iſtarum oblationum Eccleſiæ faciendarum, & anti-

antiquus eſt, & publica lege olim probatus, ac receptus; nam Marcion hæreſiarcha, (a) Tertulliano teſte, ducenta ſeſtertia Eccleſiæ intulit; (b) Ambroſius eo tempore quo Epiſcopus ordinatus eſt, aurum omne ſuum, & argentum Eccleſiæ, vel pauperibus, prædia vero ſua Eccleſiæ diſtribuit: magnam quoque Clerici oblationem renniſſe legitur Joannes (c) Eleemoſynarius dictus Patriarcha Alexandrinus; easdemque oblationes ſua lege approbavit (d) Juſtinianus, *ſi quis* inquit, *Epiſcoporum ſive ante ſuam ordinationem, ſive poſt ordinationem, voluerit proprias res, aut partem earum Eccleſiæ offerre, cujus Sacerdotium accepit, non probibemus: & omni condemnatione & pœna præſentis legis liberum eum eſſe ſancimus, ſed etiam omni laude dignum judicamus: quoniam hoc non eſt emptio, ſed oblatio*. Idem tamen reprehendit hunc abuſum qui irrepſerat, ut nullus in aliqua Eccleſia admitteretur, niſi qui Clericis ejus Eccleſiæ pecunias diſtribuiſſet. Itaque ad hanc corruptelam reprimendam Mennæ Patriarchæ in hæc verba reſcripſit, (e) *plurimas aditiones ſuſcipientes, hanc legem dirigere ad tuam beatitudinem juſtum exiſtimamus: qui enim ordinantur a tua reverentia Clerici in ſanctiſſimis Eccleſiis (abſque tamen ſanctiſſima majori Eccleſia) omnium patiuntur, crudeliſſima, non ſuſcipientibus eos illis Eccleſiis, antequam quantum voluerint, recipiant aurum, & novimus hoc ex frequentibus aditionibus ad hoc factis nobis*. (f) *Sancimus igitur hoc beatitudinem tuam validiſſimè cuſtodire, ut ſiquidem eſt conſuetudo; dare eos qui ordinantur in ſanctiſſima majori Eccleſia, hoc eos præbere, (nihil enim eorum quæ dantur in ſanctiſſima majori Eccleſia novamus) præterea vero in aliis omnibus nulli in eis Clericorum licentiam eſſe penitus, pro iis, quæ vocantur inſinuativa, aliquid ferre: ſed & ſi quis tale aliquid egerit, illum quidem privari Sacerdotio: in illius autem officio introire, qui miſſus eſt, & hanc eum avaritiæ ferre mercedem; cuſtodire verò hoc etiam Dei amantiſſimos defenſores ſanctiſſimæ majoris Eccleſiæ pœnam formidantes decem librarum auri, ſi quid horum neglexerint, ſed gratis omnia procedere*. Cum ergo ſuperiori lege conceſſerit Juſtinianus ordinandis, ut Eccleſiæ cui adſcribendi ſunt, de ſuo aliquid tribuant, hac poſteriori abuſum qui irrepſerat, ut ejuſdem Eccleſiæ Clericis aliquid privatim tribueretur, ne id de cætero fieret probibens; emendavit. Primum enim Imperator licuiſſe, alterum tanquam Simoniæ ſpeciem habens illicitum eſſe credidit, quod citata priori loco Novella iis verbis apertè oſtendit, (g) *ſi quis autem Clericus cujuslibet gradus, ſive gubernator cujuslibet venerabilis domus, aut ante ordinationem commiſſam ſibi cujuſcumque gubernationis, aut ſollicitudinis, aut poſtea aliquid voluerit ſuarum rerum offerre Eccleſiæ in qua ordinatur: aut loco, cujus gubernationem, aut ſollicitudinem ſuſcepit, non ſolum non probibemus, ſed etiam magis invitamus, eos talia pro ſalute animæ ſuæ facere; nos enim illa ſolum dari probibemus, quæ propriis perſonis quibuſcumque præbentur, non quæ ſanctis Eccleſiis, aut aliis venerabilibus locis offeruntur*. Hæc Juſtinianus: cui tamen videtur repugnare Alexander ſecundus Summus Pontifex ad vitan-

(a) Tertull. de præſcript. cap. 10.

(b) Paulinus in vita Ambroſii.

(c) Leontius in vita S. Jo. Eleemoſin.

(d) Juſtin. Novell. 123. c. 2.

(e) Juſtin. Novell. 56. in præfatione.

(f) cap. 10.

(g) Novell. 131. cap. 16.

tandam qnamlibet mali ſpeciem A (quam fugiendam eſſe ([a]) Scriptura ioſinuat, hortanturque ([b]) Canooes) & ad omnem ejus occaſionem radicitus extirpandam Eccleſia Lucenſis Clero reſcribens, qnodlibet Donarium etiam Eccleſiæ pro inſtitutione dari prohibnit, ([c]) *Conſtituimus* inquit, *& præſenti decreto firmamus ſicut olim noſtri deceſſores feciſſe noſcuntur, ut nullus deinceps Epiſcoporum beneficium Eccleſiæ (quod Canoni-* B *cam vel præbendas, ſeu etiam ordines vocant) pro aliquo pretio vel munere Clericis audeat umquam conferre; ſed omnes miniſtros, & ſervitores Eccleſiæ gratis, & abſque ulla venalitate in ſancta Eccleſia ſtudeant ordinare, nec eligant in domo Domini qui majores ſacculos pecuniæ conferant, ſed eos qui moribus, & diſciplina, atque ſcientia divites, pro officio ſuo ipſam valeant ſuſtentare Eccleſiam. Con-* C *ſtituimus, ac eodem modo firmamus, ut nullus cujuſque gradus pro Eccleſiæ beneficio, aliquid audeat conferre aut fabricæ Eccleſiarum, ſeu etiam quod pauperibus ſit diſtribuendum: quia teſte Scriptura, qui aliquid male accipit, ut quaſi bene diſpenſet, potius gravatur, quam juvatur.*

V. De propoſita veiò quæſtione ita cenſendum eſt, Clericum bona ſna Eccleſiæ offerentem, ad quam or- D dinaodus, & in qua ioſtituendus eſt, Simoniam committere, ſi pecuniæ ioterventu ordinetur, ſive pecnoiam ea conditione largiatur, ut ordinationem ejus procuret, ſive, Epiſcopum ut ordines conferat, pecuniæ largitione promereatur, ſive cum aliò quovis de ipſa ordinatione procuranda, facienda, vel confirmanda paciſcatur: ſecus verò, ſublato omni pacto, conventione, contractu, eum qui ejuſmodi Eccleſiæ ſuæ bona concedit, ab omni Simoniæ labe immuoem eſſe. Cujus quidem quæſtionis ſolutio, præterquam quod ex ratione Simoniæ manifeſtè innoteſcit; utpote cnm ipſa in commutatione temporalis cum ſpirituali conſiſtere dicatur, quæ commutatio ſine pacto implicito, vel explicito, conventione formali, ut loquuntur vel virtuali, contractu, vel quaſi contractu ioito locum noo habet: Eadem propterea ſolutio ex reſponſo Innocentii tertii Decano cuidam Bellovacenſi dato facilè colligitur. Cooſultus enim Innocentius ([d]) tertius, an Canonicus, qui Eccleſiæ bona ſua largitus fuerat, ut illa poſtmodnm pro præbeoda haberet, & in Canonicnm admitteretur, ab omoi Simoniæ crimine immunis eſſet, eum à Simoniæ reatu abſolvit, dummodo nullum pactum ejus rei interceſſiſſet: ſi verò id ipſum pacto firmaſſet, Simoniacum declarat, *cum in talibus inquit, omnis pactio, aut conventio ceſſare debeat, juxta Canonicas ſanctiones*: quam reſponſionem mox enucleatius confirmat, cum ait, *ſi tamen is, qui talem donationem facit, ea intentione ducatur, ut per temporalia bona, quæ offert, ſpiritualia valeat adipiſci, & Clerici, qui eum in fratrem admittunt, non eſſent eum, niſi commoda temporalia perciperent, admiſſuri, ſine dubio tam ille, quam iſti apud diſtrictum judicem, qui ſcrutator eſt cordium, & cognitor ſecretorum, culpabiles judicantur.*

VI. Ea verò eſt ultimorum in quæ incidimns ſæcnlornm malitia, ut rectè mihi videatur notaſſe ([e]) Gloſſa, eum qui tempore receptionis pecunias dederit, præſumi ſolere

(a) 1. ad Theſſ. 5.

(b) 1. quæſt. 1. c. emendari, cap. audivimus, de Simonia, cap. cum ab omni, de vita & honeſtate.

(c) Alexander 2. Lucenſis Eccleſiæ Clero refertur 1. q. 1. c. ex multis. ✠ al *Canonicas*. ° al *ordinationes*.

(d) Innocent. 3. cap. tua nos, de Simonia.

(e) Gloſſa in cap. tua nos citat.

lere prétio Canonicatum emiſſe, nec abeſſe ſuſpicionem mali, licet fortè malum abſit; quam Gloſſæ ſententiam, ut ad noſtrum propoſitum generaliter derivemus, dicimus eum qui Eccleſiæ, ad quam ſe poſtularet ordinari, vel à qua potius eligeretur, aut præſentaretur ordinandus, res ſuas in ea temporis mora, vel ſtatim poſt legaret, Simoniæ ſuſpicione non cariturum: ſi enim negat Pelagius ([a]) Papa licitè poſſe quemquam, antequam in Epiſcopum eligatur, de rebus Eccleſiaſticis ulli ſecuritatem facere, *ne fiat rapinæ ſecuritas Epiſcopatus ambitio:* nonne potiori jure timendum eſt, ne ſi tempore electionis, ſive inſtitutionis eligendus, aut jam electus bona ſua Eccleſiæ relinquat, pecuniæ largitio, acquiſiti tituli Eccleſiaſtici pretium videatur? & in Eccleſiæ perniciem illi cæteris præferantur, qui licet minus idonei officio gerendo, plura Eccleſiæ dederint, aut plura daturi ſperentur; ſicque intempeſtiva liberalitate Eccleſiæ dignitas, & populorum ſalus lædantur, atque importuna gratitudine, vel nefaria ſpe de ſingulorum meritis neceſſaria judicia corrumpantur? ſi pariter juramentum pro indemnitate rerum jam acquiſitarum Eccleſiæ ante electionem præſtitum, Simoniam redolet, ejuſque ſuſpicionem inducit: ut patet ex geſtis Urbani ([b]) ſecundi, in quibus legimus Artaldum Arelatenſem, ſeu, ut rectius legit ([c]) Joannes Andreas,

([a]) Pelagius Clero Catinenſi refertur 8. quæſt. 1. c. talia.

([b]) 8. quæſt. 1. c. Artaldus.

([c]) Joann. Andreas in dict. can.

A Elatenſem Epiſcopum, infamia Simoniæ laboraſſe apud Archiepiſcopum ſuum Narbonenſem, quod juramentum illud ante ſuam electionem præſtitiſſe diceretur, quam notam vix eluere potuerit: potiori certè ratione Simoniæ ſuſpicionem non omnino effugietis, cujus liberalitate nova rerum ab ipſo datarum acceſſione auctior facta Eccleſia, ad eum majori dignitate adornandum videtur inducta fuiſſe.
B Denique eadem, imo major Simoniæ ſuſpicio elucet in eo qui tempore ipſo electus eſt, Eccleſiæ ſuas res legavit, quam in eo qui baptizandus nummos in concham mittit, vel in eo qui tempore converſionis ſuæ ſubſidium ab Eccleſia requirit: in utroque tamen Simoniam facilè ſuſpicatur Eccleſia, cui ſuſpicioni cavendum cenſet: ob id enim Concilio Eliberitano ([d]) *emendari placuit, ut qui baptizan-* C *tur (ut fieri ſolebat) nummos in concham non mittant, ne Sacerdos quod gratis accepit pretio diſtrahere videatur.* Ob eandem quoque cauſam Bonifacius ([e]) Papa præcipit, ut *qui ad converſionem accedit, gratis ſervire incipiat, ſuique regiminis devotè geſtet obſequium*; poſtmodum verò quaſi ſubſidii gratia aliqua ei munera ipſius Eccleſiam largiri permittit. Itaque ob hanc ſuſpicionem Simoniæ pru- D denter prædictus Alexander ſecundus omnem ejuſmodi largitionem in ordinatione prohibuit.

([d]) Conc. Eliberit. c. 48. refertur 1. q. 1. c. emendari.

([e]) Bonif. Eccleſiæ Calarit. Cœnob. 1. q. 2. c. quam pio.

ARTI-

ARTICULUS II.

De pecunia pauperibus in ordinatione data, vel in epulas conſumpta.

§ I.

De pecunia pauperibus data.

I. ALTERA quæſtio eſt, de Eleëmoſinis quæ pauperibus ex populo diſtribui, & epulis, quæ Clericis, ac populis in Epiſcoporum electionibus, ac conſecrationibus parari ſolebant. Moris ſiquidem fuit ut Epiſcopi in conſecratione ſua, iis qui pauperiores eſſent ex populo aliqua largirentur: luculentum hujus moris teſtimonium legitur apud Caſſiodorum in edicto (a) Athalarici principis Arriani dato anno regni ejus octavo, Juſtiniani verò ſeptimo, in quo edicto ad poſtulationem Joannis ſecundi Romani Pontificis, qui id per Eccleſiæ defenſorem petiiſſe refertur, pecuniæ illius diſtribuendæ ſumma definitur. *Cùm* inquit, *de Apoſtolici conſecratione Pontificis intentio fortaſſe* † *prævenerit, & ad Palatium noſtrum producta fuerit altercatio populorum, ſuggerentes nobis intra tria millia ſolidorum cum collectione Chartarum cenſemus accipere, a quibus tamen omnes* * *inidoneos rei ipſius conſiderationes renovemus, quia de Eccleſiaſtico munere pauperibus eſt potius conſulendum. alios verò Patriarchas* (Patriarchæ hic pro Archiepiſcopis ſumi rectè notavit (b) Baronius, quippe cum in ditione Athalarici Regis, imo in toto Occidente nullus eſſet Patriarcha præter Apoſtolicum Pontificem, id eſt Papam) *quando cum comitatu noſtro, de eorum ordinatione tractatur, in ſupradictis conditionibus, atque perſonis, intra duo millia ſolidorum jubemus expendere: in civitatibus autem ſuis tenuiſſimæ plebi non amplius, quam quingentos ſolidos ſe diſtributuros eſſe cognoſcant. Reliquos & accipientes & edicti præſentis, & dantes Canonum ſeveritas perſequatur.*

(a) Edictum Athalarici apud Caſſiod. var. lib. 9. epiſt. 5.

† *pervenerit.*

* *idoneos*, id eſt divites.

(b) Baron. ad annum 531. tomo 7.

II. Non omnino vituperandum fuiſſet hoc edictum, quod populorum inſatiabili cupiditati, & electorum Antiſtitum cœcæ ambitionis limites aliquos præfigebat, niſi eo edictò abutentes Athalaricus (c) Rex, & ſequentes Gothi principes pecuniam iſtam ad Fiſcum redegiſſent, eamque pro confirmatione electionum Epiſcopalium, quam Theodoricus jam ante Athalaricum ad ſe traxerat, quaſi ſibi debitam exegiſſent, adeo ſinerent, niſi illa perſoluta pecunia Epiſcopos ordinari; ſic enim, ut facilè bona in mala mutantur: cum ante pia quadam liberalitate ſacrandi Antiſtites, Deum placaturi, pecunias quaſdam in pauperes diſtribuerent, eorum poſtea ambitione factum eſt, ut ſumptus iſti qui Eccleſiæ graves erant, definiri debuerint, impoſito quoque Eccleſiæ onere, ut quod ex charitate antea dabatur, velut ex juſtitia debitum perſolvi cogeretur,

(c) Lege apud Caſſiod. lib. 8. ep. 15. & alios paſſim.

retur, tum demum ambitioni Antiſtitum, Regum rapina ſucceſſit, qui deſtinatas pauperibus eleëmoſinas in teſtimonium uſurpatæ poteſtatis, rapuerunt; ut minus durum eſſet, quod Eccleſiæ facultates, & pauperibus eleëmoſinas diriperent, quam quod injuſta perſolutione minus juſtam juris ſui uſurpationem confirmarent. Porrò non facilè mala conſuetudo vincitur, quæ temporis ſucceſſu invaleſcit, ſed quaſi adverſus æquitatem præſcriberet, poſtquam invaluerit, tanquam juſta defenditur. Itaque everſo Gothorum Imperio Juſtinianus (a) Imperator, qui jus ſibi confirmandi electiones Epiſcoporum a Gothis uſurpatum aſſeruerat, ab eiſdem exigendæ pro iſta confirmatione pecuniæ conſuetudinem accepit, ſed ea de re mox dicemus ſuo loco.

(a) Vide infra.

III. Illud porrò, quod pauperum gratia in ordinatione exigi ſoleret fusè reprehendit Gregorius epiſtola ad Syagrium Augustodunenſem, iiſque argumentis & verbis reprehendit, (b) *Plerumque ergo adverſarius animarum, dum non poteſt in his quæ ad faciem ſunt prava ſurripere, callidè quaſi ſpecie pietatis injecta, nititur ſupplantare, ſuadetque forſitan debere ab habentibus accipi, ut ſit quod poſſit, non habentibus erogari, dummodo, vel ſic venena mortifera eleemoſynæ celata obumbratione transfundat, &c. omnino ergo metuenda, & cavenda eſt hoſtis aſtutia, ne quos apertè nequit tentatione ſubvertere, latente telo ſævius valeat trucidare. Neque enim eleemoſyna reputanda eſt, ſi pauperibus diſpenſetur, quod ex illicitis rebus accipitur: quia, qui hac intentione male accipit, ut quaſi bene diſpenſet, gravatur potius quam* A *juvatur Eleemoſyna. Redemptoris noſtri oculis illa placet, quæ non de illicitis, & iniquitate congeritur, ſed qua de rebus conceſſis, & bene acquiſitis impenditur: unde etiam illud certum eſt, quia etſi Monaſteria, aut Xenodochia, vel quid aliud de pecunia quæ pro ſacris Ordinibus datur, conſtruantur, mercedi non proficit: quoniam dum perverſus emptor honoris in locum ſanctum tranſmittitur, &* B *alios ad ſuam ſimilitudinem ſub commodi datione conſtituit, plura male ordinando deſtruit, quam ille poteſt ædificare, qui ab eo pecuniam ordinationis accepit*. Plura ad hoc propoſitum ibidem lege apud Gregorium, quibus ſimilia etiam leges apud (c) Baſilium.

(b) Greg. lib. 7.

(c) Baſil epiſt. ad Epiſc. ſibi ſubdit.

§. II.

De pecunia in epulas inſumpta.

C IV. Convivia quoque pro electionibus & conſecrationibus epiſcoporum olim exhibita legimus, hos redarguit Sidonius Apollinaris, qui (d) *perfragores paraſiticos culmarum ſuffragio comparabantur*: & in Concilio Carthaginenſi III graviter reprehenduntur Presbyteri, (e) *conviviis ſibi conciliantes plebem, ut perſuaſu maligno, & illicito eoſdem* D *velint collocare rectores*: mentio quoque apud Gregorium (f) Turonenſem Tranſobodi Presbyteri, qui quondam Archidiaconus Delmatii Ruthenorum Epiſcopi fuerat: qui cum ejus Epiſcopatum ambiret, epulum in ipſa urbe Clericis præparaverat. Apparent etiam aliqua hujus moris veſtigia, in eo quod de ſancti Galli ordinatione in Epiſcopum Arvernorum, refert idem Gregorius (g) Turonenſis: quod cum

(d) Sidonius ep. 25. Donnul. lib. 4.

(e) Carthr 3. c. 42. vide etiam Afric. c. 20.

(f) Greg. Turon. hiſtor. Franc. lib. 5. cap. 41.

(g) Greg. Tur. de vitis Patrum cap. 6.

cum videlicet Arverni ad Theodoricum Regem munera ferentes Epiſcopum ab eo expetituri veniſſent, Rex ipſis redire juſſis S. Gallum Epiſcopum futurum eis deſtinarit, juſſeritque ut ordinaretur in Preſbyterum, & datis de publico expenſis cives invitarentur ad epulum, & lætarentur ob honorem Galli Epiſcopi, quod cum ita factum eſſet, is referre ſolitus ſit ſe non amplius donaſſe pro Epiſcopatu, quam unum trientem coquo, qui id prandium paraverat: extant etiam ejuſdem veſtigia apud (a) VValſinganum, qui VValterum, quo die Cantuarienſis Archiepiſcopus conſecratus eſt, ſplendidiſſimum Regi Eduardo II. Reginæ, & magnatibus præparaſſe refert. Extant in vita Sancti Friderici (b) Trajectenſis Epiſcopi, de quo refertur, quod quo die in Antiſtitem inauguratus eſt, celebre convivium omni Clero, nobilibus item, & ignobilibus a Ludovico Pio Imperatore datum ſit. Prandia etiam a Clericis ordinatis conclericis, & canonicis data olim fuiſſe patet ex decreto (c) Gregorii noni, qui illa abolenda & illicita eſſe definit, non obſtante quacumque conſuetudine, cum quo ejuſdem videtur fuiſſe ſententiæ Urbanus (d) quartus, alias quintus, qui quoslibet paſtus, ſeu prandia quævis ab ingredientibus Monaſterium quocumque ſtatuto, vel conſuetudine Abbatibus, Monachis, Prioribus, vel aliis exhiberi ſolita penitus interdixit.

V. Nullum tamen eorum Simoniæ reprehenſionem meretur, ſi recta dantis intentio fuerit: nam ſicut pauperibus eleemoſynas diſtribuere pium eſt; ita quoque Clero ac populo ſolemni conſecrationis die, ſpirituales præparare ἀγάπας, epulaſque benevolentiæ indices, non injuſtum. Hoc verò Simoniæ notam ac criminationem, vel ſaltem ſpeciem habet, ſi largitione iſta eligentium ſuffragia ambiuntur, hominum voluntates conciliantur, fautores & ſuffragatores quæruntur: virtute enim non pecunia ſacrum Magiſterium ambire oportet, pietate non pretio, eruditione, non fautoribus. Conviviorum quoque iſti apparatus, quibus hominum voluntates deliniuntur, gratia, vel favor quæritur, imbecilli tanquam hamo capiuntur, Simoniæ ſaltem turpitudinem redolent, quam numquam in ſacris electionibus, atque ordinationibus Eccleſia tulit. Si enim Uticenſis (e) Cato ex Stoicorum ſententia negavit licere magiſtratus candidato, conviviis, aliiſque oblectamentis populum ineſcare, quantominus his delitiis, licet magiſtratum ſacrum ſibi parare, qui, ut ex prædictis conſtat, fugiendus potius eſt quam optandus, qui fugientibus offerendus, cupientibus negandus eſt.

VI. Quamobrem nec ſancti Patres morem iſtum unquam probarunt, qui in quibusdam adhuc noſtræ Galliæ Monaſteriis, in quibus monaſtica diſciplina elanguit, ut plurimum viget, quem Concilium Palentinum in Hiſpania, tanquam Simoniacæ pravitati faventem reprehendit iis verbis, (f) *Quorundam Clericorum, & Laicorum abuſum, qui Clericos de novo promotos, non permittunt in ſuis ordinibus miniſtrare, priuſquam eis adhibeant, per unum aut plures dies, prandia, & convivia ſumptuoſa, vel certam præparent quantitatem pecuniæ, exſtirpare volentes, ſtatuimus, ut cum Clerici, qui ad titulum alicujus Eccleſiæ, ad Subdiaconatus, Diaconatus, aut Presbyteratus ordines ſunt promoti*

(a) Thom. VValſingham ad annum 1304.

(b) In vita S. Friderici Trajectenſis Epiſc. apud Sur. 18. Julii.

(c) Gregor. 9. priori S. Thomæ Eicul. cap. Jacob. de Simonia.

(d) Extrav. ſanè, de Simonia, inter extravagan. commun.

(e) Cicero orat. pro Murena.

(f) Conc. Palentinum tit. de Simonia.

ti noviter celebrare voluerint, ut Clerici illius Eccleſiæ eos liberè admittant, & eis ad celebrandum miniſtrent Eccleſiæ paramenta, celebrationi ipſorum charitativè, & amicabiliter aſsiſtentes, eiſdem etiam ſecundum quod ordo ipſorum exegerit portionem integraliter conferant & aſsignent. Quod ſi contra hoc noſtræ conſuetudinis edictum Clerici quicquam malitioſè commiſerint, exegerint, aut perceperint, quarta parte fructuum, & proventuum beneficii, quod in dicta Eccleſia obtinent, ſint privati, exigenda per eum, cui Diœceſanus commiſerit fabricæ illius applicanda. Laici verò ſi Clericis noviter promotis contra hoc quicquam moleſtiæ, aut contradictionis objecerint, in excommunicationis ſententiam incidant ipſo facto, conſuetudine quavis contraria non obſtante. Hic verò Synodi Palentinæ Canon rationi, & æquitati videtur convenientiſſimus. Turpe enim eſt, quod in ſpiritualium ordinum executione Clerici de novo promoti vexentur, & executione pecuniæ, ab officio divino ipſos aliquando retardari contingat. Turpe eſt, imo Simoniacum, ſi licentia officii ſpiritualis exercendi pecuniæ ſolutione ematur: emi autem videtur, ſi tandiu illa denegetur, quamdiu non ſoluta pecunia pro ea obtinenda, aut non paratæ epulæ fuerint. Turpe eſt, & intempeſtivum, ut quo maxime tempore, qui de novo ordinati ſunt, Deo vacare debent, quo ſuo offi- A cio dignos ſe exhibere ſatagant, terrenis tunc ſollicitudinibus diſtrahantur, animum habeant in popinis, diverſentur in conviviis, & nonnunquam inter crapulæ, & ebrietatis ſordes, atque ineptias obſcœnarum confabulationum importuna occupatione diſtineantur. Apage has epulas, hæc convivia, in quibus Cereri, & Baccho frequentius libatur, quam Deo, in quibus frequentiùs Veneris nomen au- B ditur, quam Chriſti. Gratius fortaſſe alicui erit exemplum ſancti Andreæ Feſularum Epiſcopi, qui conſulentibus amicis, & conſanguineis, ut Miſſam primum cantaturus, magnis oblationibus, ingentique pompa celebraret, ipſe in conventum ſylvarum proceſſit, ubi & Sacerdotii ſui primitias offerenti B. Virgo, cum Angelorum comitatu apparuit, docens ei (a) *ſervus meus es tu, quia ego elegi te,* C *& in te gloriabor*. Mihi quidem maximè placet, ut in Eccleſia cui aliquis adſcriptus fuerit, ſacrificii ſui primitias perſolvat, ita tamen, ut, non niſi præmiſſis conſcientiæ diligenti purgatione, & continuæ per aliquot dies orationis exercitiis, ad ſanctum ſacrificium celebraturus accedat, ac toto illo die cœleſti meditationi incumbat; ſi quod convivium parari expediat, in alium potius diem rejiciatur, quam in D eum quo primum cœleſti convivio convivator, & conviva futurus adhibetur.

(a) Vita S. Andreæ apud Surium 6. Januarii.

ARTICULUS III.

De pecunia pro licentia conſervationis impetranda, ab Imperatoribus extorta.

I. Tertia quæſtio eſt de pecuniis, quas olim ante ſui conſecrationem Summi Pontifices Patriarchæ, Metropolitani, Epiſcopi Imperatoribus perſolvebant. Diximus ſupra, non ſolum Reges Gothos Arrianos, verum etiam Imperatores (a) Græcos poſt Juſtinianum, qui Gothorum in Italia Imperium peſſum dedit, etiam ab B ipſis Summis Pontificibus auri aliquam ſummam pro confirmatione electionis diutius exegiſſe; nec paſſos fuiſſe Summos Pontifices ordinari, niſi numerata prius aliqua pecunia: hanc autem Gregorius Magnus invitiſſimè perſolvit? eandem cæteri ſubſequentes Pontifices, donec uno poſt Gregorium ſæculo, poſtulante Agathone, Romana Ec- C cleſia ab hoc onere per Conſtantinum Pogonatum liberata eſt; quamvis ne tunc quidem jus confirmandi Romanum Pontificem Imperator remiſerit, cui nonniſi electo Benedicto II. omnino ceſſit. Eandem quoque pecuniæ exactionem aliquos e Regibus Imperio minimè ſubditis ſervaſſe credibile eſt, D præſertim cum non multo ante ſuam ætatem tempore germen illud iniquum cæpiſſe pullulare referat Gregorius (b) Turnonenſis, *ut aut Sacerdotium venderetur a Regibus, aut emeretur a Clericis*; idemque ubi de electione S. Galli agit, (c) Arvernos ad Regem Theodoricum munera pro confirmatione electionis, quam fecerant, detuliſſe ſcribat; tanquam res A iſta hoc tempore uſitata foret. In Oriente diutius hoc malum hæſit. Imperatoribus (d) enim Græcis mos erat, ut Patriarchas, vel ipſi eligerent, vel ſaltem ex tribus electis, quem vellent, unum aliis præferrent, cui honorarium, ſeu mavis, tributum aliquod pro inſtitutione ſua perſolvendum imponere ſolebant. Ab iis proinde Turcæ morem iſtum hauſiſſe videntur, ut duplex tributi genus Patriarchæ imponant, unum (quod πεσκέσιον vocat male quidam βεσκέσιον) alterum quod χαράζιον; prius quod Sacerdotio inferendo Patriarchæ recens electi: poſterius quod ſingulis annis Imperatori Turcarum penſitent: utriuſque meminit (e) Zygomalas in Turcogræcia, qui ad tria millia florenorum excreviſſe peſceſium teſtatur, cum duorum tantum millium florenorum primum fuiſſe oſtendat Chronicum (f) Conſtantinopolitanum, ubi de *Peſceſio*, δοὺς πεσκέσιον φλωρία χιλιάδας δύο; imo qui primus hoc tributum obtulit (g) Simeon Hieromonachus Trapezuntios, ut Patriarchatu potiretur, florenos tantum quingentos perſolvit: cum tamen ad tria millia excreviſſet, mox ad duo millia redactum fuiſſe, docet (h) Malaxus in hiſtoria Patriarcharum. Charatzii meminit ſimiliter idem (i) Chronicum Conſtantinopolitanum παλαιωθέντος δὲ τοῦ χρόνου, καὶ μὴ δυνηθέντος δοῦναι τὸ χαράτζιον, οὐδενὸς ὄντος τοῦ βοηθοῦντος αὐτῷ, οὔτε τῶν κληρικῶν,

(a) Vide eundem, & cap. Agatho, diſt. 63. Anaſtaſium in Vigilio, Joannem Diaconum in vita Greg. in pſal. 4. pœnit. & Anaſtaſ. in Agathone.

(b) Greg. Tur. de vitis Patr. c. 6.

(c) Ibidem.

(d) Cantacuzenus lib. 4. hiſtor. cap. 37. Codinus cap. 20. de offic. & alii, omnes Græci hiſtorici paſſim.

(e) Zygomalas in Turcogræcia.

(f) Chron. Conſtantinopolit.

(g) Vide eund. Zygom. ſup.

(h) Malaxus in hiſtoria Patriarch.

(i) Chronicum Conſtantinop. cit.

ρικῶν, ὅτε τοῦ λαοῦ, ἐνέβαλε αὐτὸν ἐν τῇ φυλακῇ, cum veniſſet autem tempus, & non poſſet dare tributum quod Charatzion dicitur, nullo ipſi opem ferente, neque Clericorum, neque Laicorum, conjecit eum in carcerem: meminere quoque Charatzii (a) Hieremias Patriarcha, & (b) Eleutherius Zebelenus. Diſcimus autem ex (c) Phranzis Chronico Machometem capta urbe dediſſe literas, quibus a Patriarcha quidquam exigi prohibebat: immuneſque quibuslibet tributis tum ipſum, tum Epiſcopos ipſi ſubditos præſtabat: diſcimus & ejusdem, ex (d) Turcogrecia, erga Gennadium Patriarcham liberalitatem, ſed non diu manſuram.

(a) Hierem. Patriarch. in quadam epiſt.
(b) Eleuther. Zebel. de ſignif. Eccly ſ ſeos.
(c) Phranſes Chron. lib. 3. c. 19.
(d) Turcograec. lib. 2. p. 15.

II. Cæterum hanc exactionem Simoniacæ pravitatis accuſare videtur Gregorius Magnus, dum illum Pſalmi quarti pœnitentialis verſiculum exponit, *qui laudabant me adverſum me jurabant*: Simoniacam enim hæreſim inſectatur, quam latè ſuo tempore propagata eſſet aperit, (e) *Concitavit enim*, inquit, *adverſus Eccleſiam Dei non ſolum innumerabilem multitudinem, verum etiam regiam (ſi fas eſt dicere) poteſtatem: nulla enim ratio ſinit, ut inter Reges habeatur, qui deſtruit potius, quam regit Imperium, & quoſcumque habere poteſt perverſitatis ſuæ ſocios, eos a conſortio Chriſti efficit alienos, qui turpiſſimi lucri cupiditate allectus ſponſam Chriſti captivam cupit adducere, & Paſſionis Dominicæ Sacramentum auſu temerario contendit evacuare. Eccleſiam quippe, quam ſui ſanguinis pretio redemptam Salvator noſter voluit eſſe liberam, hanc ipſe poteſtatis regiæ jura tranſcendens facere conatur ancillam: quanto melius foret, ſi*

(e) Gregor. in pſalm. 4. pœnit.

A *dominam ſuam eſſe agnoſceret, eique religioſorum principum exemplo devotionis obſequium exhiberet, nec contra Deum faſtum extenderet dominationis, a quo ſuæ dominium accepit poteſtatis: ipſe eſt enim, qui ait, (f) per me Reges regnant: ſed immenſa cæcatus cupiditatis caligine, & divino, ut patet, ingratus beneficio, & contra Deum faſtuoſus, terminos, quos poſuerunt Patres noſtri, contempto divino timore, tranſgreditur, & contra Catholicam veritatem ſuæ furore tyrannidis effertur; in tantum autem ſuæ temeritatem extendit veſaniæ, ut caput omnium Eccleſiarum Romanam Eccleſiam ſibi vendicet, & in domina gentium terrenæ jus poteſtatis uſurpet, &c.* Plura ibidem Gregorius, a quibus referendis abſtineo, nec plura ex meo profero, ſed ſolum ſanctiſsimi Pontificis ſententiæ ſubſcribo, Simoniacam haud dubie eam profitens pecuniæ exactionem, ſi modo eam prædicti Imperatores pro ſpiritualis dignitatis confirmatione, & licentia recipiendæ ſpiritalis ordinationis faciendæ extorquerent.

(f) Proverb. 7.

III. Neque tamen, quia Simoniaci fuerunt, qui hanc pecuniam ab electis Pontificibus exigebant, illico Simoniacus D. Gregorius judicandus eſt, (g) ipſam invitiſſimè perſolvit, tantumque ab ambitione abſuit, ut nullum non moverit lapidem, ne Romanus Pontifex crearetur: non reliqui Simoniæ rei Summi Pontifices, qui eandem perſolvere coacti ſunt. Ii enim injuſtam Eccleſiæ exactionem redimebant, non emebant dignitatem, moras conſecrationis Eccleſiæ nocivas data pecunia, qua Imperatoriam conciliarent ſibi gratiam, repellebant, non pretio Pontificatum mer-

(g) Joann. Diac. in vita S. Gregor. lib. 1.

(a) Gloſſ. in cān. Agathō diſt. 63.

(b) Joannes Andreas in cap. tuā, de Simonia.

mercabantur. Sed nec Canonici juris (a) Gloſſa putat Imperatores Simoniacos fuiſſe, qui hanc auri ſummam exigebant, excuſante nimirum conſuetudine, quam attendendā eſſe inrecipiendis muneribus circa ſpiritalia docet Joannes (b) Andræas; quæ forté opinio penitus reprobari non debet, ubi præſertim non quaſi auctione facta plura pollicentibus ſpiritalia conferuntur, ſed ubi ſingulis certa, & definita auri ſumma non pro pretio dignitatis, ſed alio quæſito colore exhibetur; ut cum Imperatòribus ob protectionem, & tuitionem bonorum Eccleſiæ, ex conſuetudine perſolvenda præſcribitur: quis enim neſciat principibus quam multi prętextus ſuppetant, quos iſti pecuniarum exactioni ſupponant, præter ſpiritalis tituli largitionem, con- A firmationem, vel ad ſpiritalia recipienda licentiam? Et ne in iis quærendis diu multumque laboremus, ſufficient ipſis eæ rationes, quod bonorum Eccleſiæ defenſores & magna ex parte fundatores extant; quibus ex cauſis aliquod ſibi ex iis ſubſidium debitum eſſe cauſari poſſunt. Unde non tam D. Gregorius Simoniacam fuiſſe prædictam exactionem urget loco à nobis citato, quam injuſtam, contra B dignitatem Eccleſiæ Romanæ, religionemque ac pietatem Principum. Quod ſi indubitatum fuiſſet eam Simoniacam extitiſſe, eam numquam paſſus fuiſſet tantus Eccleſiæ Doctor, tantoque zelo inflammatus Pontifex: cum tamen Simoniæ ſpeciem haberet, ideo pariter Simoniæ nota eidem à ſancto Gregorio inuſta eſt.

ARTICULUS IV.

De conſuetudinibus immemorabilibus, an contra Simoniam præſcribant.

I. Neque verò longiùs hic progrediendum eſt, antequam quæſtionem illam agitemus, num diuturna conſuetudo Simonię labem impediat, eamque abſtergat. Pro utraque parte gravia ſunt argumenta, quæ nobis ponderanda, & diſſolvenda erunt, antequam ad alias quæſtiones, quæ ex ejus ſolutione præſertim pendent, veniamus.

(c) Gregor. 9. cap. Jacobus, de Simonia.

II. Primum ergo ex prædictis didicimus conviviorum, quæ nomine inſinuationis conclericis apparari ſolebant, conſuetudinem à Gregorio (c) nono fuiſſe damnatam, definitumque eam fruſtra in hoc negotio prætendi oportere. Secundò, conſuetudinis quoque nullam rationem habendam, nec ſub ejus C obtentu reatum ſuum quenquam tueri poſſe in ſimili materia declaravit Alexander tertius (d) in Concilio Turonenſi, *quia*, inquit, *diuturnitas temporis non diminuit peccata, ſed auget:* (e) *& tanto graviora ſunt crimina* (ut habet idem Pontifex in Concilio Lateranenſi generali) *quanto diutius infœlicem animam tenuerunt alligatam*: Similiter D. Gregorius (f) D Januario Epiſcopo Sardiniæ, pravā conſuetudinem vocat pro ſepulturis aliquid exigendi, eamque ſua lege refigit. Concilium quoque (g) Londinenſe ſub Gregorio 9. nihil pro Sacramentis exhibendis, prætextu cujuslibet conſuetudinis, exigi poſſe definit. Quibus conſentiunt (h) Mo-

(d) Alexand. 3. ap. non ſatis eod. tit.

(e) Et c. cum in Eccleſiæ, eod. tit.

(f) Greg. lib. 7. reg. indict. 2. ep. 11. Refertur 14. qu. 2. c. queſta eſt.

(g) Mogunt. c. 92.

(h) Conc. Londin. apud Math. Paris ad ann. 1237

Moguntinum anno 1549. habitum, A & (a) Mediolanenſe primum à ſancto Carolo Boromæo. Aſtipulatur quoque (b) Joannes 22. qui conſuetudinem annalia recipiendi, eaque applicandi Fabricis Eccleſiarum reprobat: Innocentius quoque 2. in Synodo Romana, (c) *nec ſub obtentu alicujus conſuetudinis* aliquid dari in ordinatione permittit, cui aſtipulari videtur (d) Paſchalis 2. res Eccleſiaſticas qualcumque vendi prohibens. Concilium B (e) quoque Lateranenſe ſub Innocentio tertio conſuetudinem quidvis dandi ab Epiſcopis: vel Abbatibus conſecratis rejicit; quibus pluta inferius ſimilia proferemus. Unde in hos Canones juris Doctores quæſtionem iſtam agitant, num abſque Simoniæ labe obtentu inveteratæ conſuetudinis aliquid pro ordinatione exigi poſſit. Pro negante quoque hac parte præter allata teſtimonia proferri poſſunt, (f) C Cypriani, (g) Auguſtini, (h) Gregorii Magni, (i) Conſtantini Imperatoris, (k) Iſidori Hiſpalenſis (l) Nicolai primi, (m) Innocentii tertii, (n) Gregorii 9. Summorum Pontificum, aliorumque teſtimonia, quius mala conſuetudo, non minus quam corruptela vitanda dicitur; quibus conſuetudo rationi, veritati, juri naturæ, vel divino contraria reprobatur; nec ea ſolum, verum etiam (o) quæ D Sedis Apoſtolicæ auctoritati obſiſtit, vel Canonicis obviat inſtitutis æquique eſſe definitur, ut (p) *pravum uſum lex & ratio vincat*, nec conſuetudo (q) *uſque adeo ſui valitura momento ſit, ut aut rationem vincat aut legem*. At quis neſciat venalitatem Ordinum rationi, veritati, divino, humanoque juri eſſe contrariam? Quod cum in omni pecuniæ datione pro ordinatio-

(a) Mediolan. 1. conſtit. par. 2. c. 8.
(b) Joann. 22. extr. ſuſcepti regiminis, de elect. & electi poteſtate.
(c) Innocent. 2. in Synodo Rom. cap. 2.
(d) Paſchalis 2. c. ſi quis objecerit, 1. q. 1.
(e) Conc. Later. ſub Innoc. 3. c. 3.
(f) Cipriani.
(g) Auguſtini.
(h) Gregorii teſtimon. vide apud Gratian. 8. diſt. c. quæ contra, c. a veritate, c. ſi conſuetudinem.
(i) Conſtant. l. 8. C. quæ ſit longa conſuetudo.
(k) Iſidorus Synony. l. 2. Refertur c. uſus diſt. 11.
(l) Nicolaus 1. ad Michaelem Imperat. Refertur, can. conſequens, eadem diſt. & ad Hincm. Rhem. refertur, c. mala conſuetudo diſt. 8.
(m) Innocen. 3. Epiſcop. Pictav. cap. ad noſtram, de conſuetudine.
(n) Greg. 9. c. cum tanto, eod. tit.
(o) Vide canon. ſcie ſancta diſt. 12. can. conſequens eſt diſt. 8. & c. fin. de conſuetudine.
(p) Can. uſus ſupra diſt. 11.
(q) Can. conſuetudin. ead. diſt.

ne appareat, tum maximè, cum aliqua pecuniæ quantitas, ſeu ut loquuntur taxa definita eſt, quam perſolvere oporteat: quippe cum, teſte Ulpiano (r) *æſtimatio*, proindeque & taxatio quævis, *quædam ſit venditio*, nec ſine pactione intercedere videatur; cui conſentit (s) Julianus anteceſſor, dum eum qui litis æſtimationem ſuffert, emptoris loco habendum eſſe reſpondet. Quamobrem in illam ſententiam, quæ omnes ejuſmodi pro pecunia capienda conſuetudines reprobat, deſcendit Joannes (t) Andræas, cujus verba præſtat audire, quam eorum ſenſum ſtrictim referre, *fingunt*, inquit, *aliqui, quod in conſecratione aliquid licitè petitur, non pro conſecratione, ſed pro conſuetudine: Sed hoc non eſt verum, nec excuſat conſuetudo in hujuſmodi ſpiritalibus vendendis, imo magis accuſat*. Cui conſentire videtur (u) Bernardus Parmenſis, qui nihil ex conſuetudine quavis exigi poſſe, aut ex pacto ſolvi non ſemel arbitratur.

III. Pars tamen affirmans ſuis quoque rationibus innititur, confirmaturque tum ex iis, quæ ſuperius docuimus, & quibus ſimilia inferius multo plura adducemus, exemplis, quæ nempe inveterata conſuetudine obtinuiſſe aliquando videntur, ut à Simoniæ reatu excuſare quemlibet poſſent: tum ex variis (x) legibus, Canonibuſque, quibus vis illa conſuetudini tribuitur, ut etiam contra legem & proprietatem rerum præſcribere poſſit, quorum aliqua ne ſuſior ſim, in margine adnotata legere poteris: nos enim illa breviter percurrimus, (y) ut quæ ſcopum proprius attingant, & ad propoſitum probandum idonea magis ſint, proponamus. Stephanus (z) Papa Imperante Ca-tolo

(r) Ulpian. l. plerumque, 6. inde quæri, ff. de jure dotium.
(s) Julianus l. ſi propter, ff. de ratione rer. amotarum.
(t) Joann. And. in cap. ſicut de Simonia. Vide eundem in Can. ſi quis præbendas 1. quæſt. 3. ubi allegat. Greg. 9. c. ſupra citat.
(u) Bernardus in cap. no ſatis, & cap. non ſatis & cap. Jacobus de Simonia.
(x) c. quemadmodum diſt. 11. c. contra jus ſcriptum, & c. placuit, diſt. 32. cap. cum venliſſent de eo qui mittitur in poſſeſſ.
(y) c. ſuper eo, de cognat. ſpirit. cap. ad hæc conſuetud. de teſtib. cap. ea noſcitur, de his quæ ſiunt a prælat. in ſit. lib. 1. tit. 2. & ubi paſſim.
(z) Stephanus, c. quia ſancta diſt. 63.

rolo Magno, ſic in electionibus pacta, pollicationes, juramenta de aliquo præſtando irritavit, ut tamen conſuetudines antiquas ab iis excipiat. (a) Innocentius 3. in Concilio generali Lateranenſi in conferendis Sacramentis *pravas exactiones fieri probibet, & pias conſuetudines præcipit obſervari*. Galo (b) Cardinalis, qui tempore Paſchalis 2. ab Epiſcopatu Bellovacenſi ad Pariſienſem translatus eſt, ſtatuiſſe dicitur, ne Sacerdotes, vel Clerici occaſione alicujus conſuetudinis pro Sacramentis quippiam extorqueant, ut moneantur tamen laici, nè quod pro reverentia Sacramentorum devotio fidelium introducit, velint aliquatenus revocare. Odo (c) Henrici 2. Anglorum Regis, & Regis Francorum conſanguineus, qui Alexandri tertii tempore Pariſienſem rexit Eccleſiam, (d) conſuetudines laudabiles pro ſepulturis exigi permittit. Idem ſtatuta (e) Synodalis Eccleſiæ Rhemenſis, & Trecenſis pervetuſta, nec non (f) Synodus Lingonenſis anno 1404. habita, aliæque Gallicanæ Synodi confirmant. Concilium (g) quoque Salisburgenſe tempore Martini quinti, & Friſingenſe (h) ſub Eugenio quarto, aliaque complura, *pias & laudabiles conſuetudines* in Sacramentorum receptione perſolvi ſolitas; exigi poſſe concedunt Quibus omnibus oſtenditur, nihil obeſſe, quin piæ quædam conſuetudines ſicut in cæterorum Sacramentorum adminiſtratione, ita & in Sacramenti ordinis collatione introduci potuerint, quæ ordinatum ad aliquid daodum obligent, & à Simonia, tam dantes, quam accipientes excuſent.

IV. Hæ duæ verò ſententiæ, quamvis contrariæ ſibi videantur, A poſſunt tamen inter ſe conciliari & ad aliquam moderationem componi. Primo (i) enim certum eſt, quod recipere pecuniam pro ſpirituali Sacramentorum gratia, aut poteſtate ſpirituali, quæ in Sacramento ordinis confertur, Simonia ſit, quæ nulla conſuetudine præſcribi, aut excuſari poſſit: Quia conſuetudo juri naturali, aut divino præjudicare non poteſt, quibus juribus, ut ex rationibus ſuperius allatis patet, B in ejuſmodi donorum venditione Simonia committitur. Secundo etiam certum eſt eis, qui in ſacrario operantur, de ſacrario ſecundum (k) Apoſtolum edere licere: nec magnum eſſe, aut grave, ſi qui ſpiritalia ſeminant, carnalia metant: proindeque Sacerdotes ſpiritali ſubditorum bono vacantes, licitè poſſe recipere ſuſtentationem ſuam à populis, neque id obeſſe quominus etiam accipiant C à Domino mercedem diſpenſationis. Sed ut hæc omittamus quæ à noſtro inſtituto longius videntur deflectere, notat (l) Gloſſa in illum Apoſtoli verſiculum ex epiſtola prima ad Thimotheum, *qui bene præſunt Presbyteri duplici honore digni ſunt*, in quibuſdam ſua ætate Eccleſiis receptas fuiſſe à diuturno tempore conſuetudines, pro conſecrationibus Epiſcoporum, benedictionibus Abbatum, & ordina- D tionibus Clericorum, itemque pro Chriſmate, & oleo aliquid exigendi, quas non officere inquit juri naturali, aut divino quibus Simonia prohibetur, eo quod non exigerentur, quaſi pro pretio rei ſpiritalis, nec cum intentione vendendi, vel emendi: nec auctione quadam conſtituta, ut qui plura darent, cæteris præferrentur: ſed exigerentur veluti quædam ſtipendia per conſuetudinem approbata; in

(a) Innoc. 3. cap. ad Apoſtolicam, de Simonia.

(b) Statuta Galon. n. 2.

(c) De odo vide Bleſenſ. ep. 127. 128.

(d) Odo communium præcept. Synod. cap. 2.

(e) Stat. Synod. Eccl. Trecenſis, & Rhem.

(f) Synodus Lingonenſis, & alia apud Bochel, de Matrim. cap. 152. de ſepult. c. 38. 39. 40 de extrema unctione c. 42. & 43. De Sacramento cap. 24 de Simon. & aliis pluribus in locis.

(g) Conc. Saliſburg. c. 5. Conc. part. 2.

(h) Conc. Friſingenſe, ibidem.

(i) Lege Divum Thom. 2. 2. qu. 100. art. præſert. 2. & Gerſonem t. 2. de regulis moralibus cap. de avaritia, & tractat. propoſit. 5. & 6.

(k) 1. Corinth. 9.

(l) Gloſſa in cap. 5. prioris ad Tim.

poſſunt tamen inter ſe conciliari, A in iis tamen omnibus ſollicitè cavendum eſſe monet, ut vitetur ſpecies Simoniæ, vel cupiditatis, juxta illud Pauli, ([a]) *ab omni ſpecie mali abſtinete vos*.

([a]) 1. ad Theſſ. cap. ult.

V. Atque hæc potiſſima ratio, ob quam cum reliquorum Sacramentorum collatione conſuetudines, ut vocamus, laudabiles Eccleſia obſervari velit, & ſtipendia quædam miniſtrorum vitæ neceſſaria exigi permittat: in Sacramenti Ordinis B adminiſtratione conſuetudines quaſcumque ſæpius reprobaſſe videatur: quia nempe animadvertebat faciliùs in hoc Sacramento ſuſpicionem venalitatis contingere poſſe, quam in aliis; tum quod propter dignitatem, ad quam ſuſcipientem evehit, acrior ejus obtinendi cupiditas inceſſere poſſit, quam aliorum: tum quod reliqua Sacramenta, propter gratiam quam continent, præſertim expetantur: gratia autem iſta C cum pretio non habetur, proindeque perperam eorum emptio deſiderari poſſit: iſtius verò Sacramenti dignitas, & poteſtas non ſolum quæ interius in anima reſidet ad conſecrationem corporis Chriſti, ſed quæ exteriùs in eo qui ab Eccleſia toleratur, poſt acceptam pretio ordinationem relucet: redituum quoque & proventuum Eccleſiaſticorum ubertas iis adnexa hominum carnalium animos facilius al- D licere poſſint, ut Sacramentum iſtud pretio mercentur: cujus rei exemplo eſſe poteſt ([b]) Simon Magus, qui cum ab Apoſtolis gratiam vidiſſet conferri, non gratiam, ſed gratiæ conferendæ poteſtatem pretio ſibi comparare cogitavit: facit itaque hominum cupiditas erga ſacros ordines, quæ facile inflammatur, ut in iis venalitatis ſuſpicio, & Simoniæ atque avaritiæ ſpecies magis cavenda putetur.

([b]) Actorum 8.

VI. Aliæ pariter hujus diſcriminis rationes proferri poſſunt: hanc enim Concilium ([c]) Toletanum ſub Sixto 4. habitum, rationem aſſignat, *quod præcipuè ordo ſit Sacramentum ſpirituale*, ut pote cum non ſolum gratiam gratum facientem quæ in omnibus Sacramentis infunditur, ſed plures gratias gratis datas conferat, poteſtatemque ſpiritalem, quibus maximè repugnat quocumque pretio comparari: deinde quod præ cæteris Sacramentis ad ſtatum ſpiritalis perfectionis ordo ſuſcipientem promoveat: ordo ſit perfectorum Sacramentum; & non niſi perfectis concedatur: nec ſolum perfectionem tribuat, verum etiam perficiendi poteſtatem: ne ergo ſpiritalis vitæ perfectio emi videatur, quolibet emolumentum ordinationis prætextu exigi prohibetur. Huic rationi alias etiam adjunge; has ſcilicet, tum quod pauci Sacramenti ordinis miniſtri exiſtant, quibus non aliunde, quam ex erogationibus, quæ ipſis ex ordinationibus contingant, commodius ſubveniri poſſit; prædictæ autem conſuetudines ideo tantum ab Eccleſia tolerantur, ne ſubſidium Clericis ſacra operantibus, & Sacramentorum adminiſtrationi, vel ſpiritalibus officiis vacantibus debitum ſubtrahatur: tum quod cavendum fuerit maximè, nè cum diligens ad ſuſcipiendos ordines, præ cæteris Sacramentis, faciendum ſit examen, nec omnibus pateat, ſed paucis, iiſque eminentioribus & ſelectis, judicium iſtud, & diligentem inquiſitionem pecuniæ vis perverteret, eave largitione aditus ad ſacram præfecturam indignis pateret, dignis vero, quibus curta ſuppellex foret, clauderetur: tum quod, cum cupiditati & ambitioni ſimul obviam in hoc

([c]) Tolet. Concilium ſub Sixto 4. infra citand.

hoc Sacramento eundum ſit, faciliùs fuerit ſumptus omnes prohibere, quam moderatos conſtituere: nam & facilè pecuniæ cupiditas exiguos ſumptus quæſitis falſis rationibus augendos dictaſſet, & ambitio honorum ac dignitatum erogari conſenſiſſet; & quantumvis modica largitione, immenſa etiam excuſari potuiſſet; unde & criminis inquiſitio difficilior, & proclivior ad Simoniam fuiſſet: ob quas proinde rationes nullam, ne modicam A quidem, Eccleſia largitionem fieri voluit, ne immodicæ ſenſim fierent, vel factæ tegerentur: quod etiam eo conſilio decretum, nè anſam inde ſubditi arriperent ſuſpicandi, non probitate, ſed pecunia ad Eccleſiaſticos gradus perveniri: nihiloque se inferiores iis putarent, quos non propter eminentiam vitæ electos, ſed propter pecuniam admiſſos ſuſpicarentur: facile enim de B primoribus populus malum ſuſpicatur, & ubi ſuſpicatur, contemnit.

ARTICULUS V.

An poſt ordinationem, vel oblata ſponte munera dare, vel accipere ſit Simoniacum.

I. Maximè itaque in ordinatione vitari debet cupiditatis & avaritiæ ſuſpicio, cujus C fugiendæ cauſa munus, quod alioqui licitum eſſet dare, vel accipere, probibetur, nè in eam ſuſpicionem, vel dans, vel accipiens incidat. Atque inde fit, ut munera præſertim ante ordinationem dari Eccleſia prohibeat, de muneribus verò poſt ordinationem dandis minus ſit ſollicita: cujus rei ratio eſt, quia quæ poſt ordinationem dantur, nullò præſuppoſito pacto, nulla turpi conventione præmiſſa, ju- D dicium eligentis, ſeu ordinantis nullatenus corrumpere potuerunt, ſed integrum relinquunt, & liberum, ideoque gratitudinis & honorarii videntur eſſe teſtimonia, non pretii pro ordinatione dati argumenta; quæ verò ordinationem præcedunt, judicium eligentis pervertere, & mercedis pro ordinatione oblatæ rationem ſubire poſſunt.

II. Atque inde fit, ut variis Eccleſiaſticis legibus munera olim illa poſt ordinationem permiſſa ſint, ſi gratis oblata, non incuſſo minimè largientibus pudore, aut metu, non injecta largientibus ſpe majoris dignitatis, aut gradus extorta fuerint; præſertim ſi parvi ſint momenti, non onerosa danti, non accipienti valdè utilia, non tanta, quæ aut dantem de mercede cogitaſſe perſuadeant, aut accipientem credantur ad malum allicere, vel ab officii ſui recto tramite divertere potuiſſe. Hinc Hieronymus ([a]) Samuelem, quamvis eum ob acceptum Propheticum oraculum Saül quarta parte ſicli donaverit, à Simoniæ labe excuſat, quod cum modici valoris eſſet iſta pecunia, in grati animi ſignificationem dari, & in memoriam gratitudinis accipi ſolum videretur. Hinc Concilium ([b]) Toletanum 11. præmia, niſi voluntariè oblata, recipere vetat;

([a]) Hieron. in cap. 3. Michææ habetur c. Judic. 1. q. 1.

([b]) Tolet. 11. c. 8. refertur c. quidquid 1. quæſt. 1.

tat; hinc Gregorius ſeptimus in Synodo Romana clarius hanc licentiam confirmat dum ait, ([a]) *Is autem qui ordinatus fuerit, ſi non ex placito: neque exactus, neque petitus, poſt acceptas chartas, & pallium, aliquid cuilibet ex Clero, & gratiæ tantummodo cauſa dare voluerit, accipi nullo modo prohibemus: quia ejus oblatio nullam culpæ maculam ingerit, quæ non ex ambientis petitione proceſſit.* Nec minus aperta hujus quæſtionis deciſio & integra elucidatio continetur in reſponſo Alexandri tertii Archiepiſcopo Strigonienſi: cum enim ſciſcitatus fuiſſet prædictus Archiepiſcopus, num Simoniæ criminis reus ipſe foret, à cujus fratre Legatus Apoſtolicus à quo pallium ipſe acceperat, equo donatus fuerat, reſpondit in hæc verba Summus Pontifex, ([b]) *in hoc itaque quod P. Presbyter Cardinalis Apoſtolicæ Sedis Legatus pro electione tua, & ut pallium tibi traderet, ad partes illas acceſſit, & frater ejus præſciens neceſſitatem, & equum unum, te ignorante tranſmiſit, quoniam per mare veniens, nullas aut paucas ſecum equitaturas adduxit, te nullo modo timere oportet: cum in accipiendis, vel dandis muneribus tria ſint maximè attendenda, perſona ſcilicet dantis & accipientis qualitas, quantitas muneris, & donationis tempus. Qualitas perſonarum, ut à quo, & cui videlicet, an à paupere diviti, vel è converſo, ſive à divite locupleti datum fuerit; æſtimatio muneris, & donationis tempus, ſi magni, vel minoris pretii res data exiſtat, & an inſtante neceſſitate, ſeu alio tempore conferatur. Si ergo prædictorum Cardinalis & fratris tui perſonam, & qualitatem penſamus, non fuit magnum ab eodem fratre tuo Cardinali equum unum tranſmitti, quem etiam joculatori non petenti vir tantus, & tam abundans forte donarit, verum ſi temporis neceſſitatem perpendamus, non alia intentione hoc conſtat factum fuiſſe, quam ut Cardinali ſubveniretur in articulo prænotato:* & infra, *quod autem ſcriptum eſt, beatus qui excutit manus ſuas ab omni munere, de illis donis dictum eſt, quæ accipientis animum allicere, vel pervertere ſolent: quoniam ſi ipſa etiam perſona electi offerat ordinatori, vel conſecratori ſuo eleâuarium, aut de vino, ſive de aliis ejuſmodi, quæ modici pretii fuerint, & voluntatem recipientis inclinare, vel movere non debeant; non tamen Eccleſia Romana interpretari conſuevit accipientem in hoc delinquere, vel donantem.*

([a]) Gregor. 7. lib. 4. regiſt. ep. 44. fine cap. 18. in Synodo Romæ habita, refertur 1. quæſt. 3. c. ſicut Epiſcopum.

([b]) Alexand. 3. cap. etſi quæſtiones, de Simonia.

III. Duo hic addo ad prædictorum confirmationem, primum faciliùs Simoniam præſumi, ſi munus quodcumque ante ordinationem perſolvatur, quam ſi poſt ordinationem, quia ut ait Innocentius tertius ([c]) epiſtola decretali ad Archiepiſcopum Cantuarienſem, *expreſſius exprimit venditionis ſpeciem, qui prius recipit pretium, quam rem conferat pretioſam.* Unde ſecundum ([d]) leges civiles emptor tenetur priùs offerre pretium, quam venditori ei rem tradat, niſi neuter alteri fidem habeat, quo caſu pretium, & res apud ſequeſtrum deponuntur: quam doctrinam confirmat Cyrillus ([e]) Alexandrinus, qui nempe aſſerit Sacerdotes nihil accipere debere, niſi poſt Sacramenti collationem, quod Moſaïcæ legis ([f]) præcepto ſignificari docet, utpotè quo Sacerdotes nonniſi ex reliquiis ſacrificii epulari jubebantur. Ideoque ([g]) filii

([c]) Innocent. 3. cap. in tantum, de Simonia.

([d]) l. Julianus, §. offerre ff. de act. empt. & vend.

([e]) Cyrill. lib. 12. de adorat. in Spiritu.

([f]) Levit. 7.

([g]) 1. Reg. 2.

Heli graviter peccaſſe dicuntur, quod carnes caperent antequam Domino offerrentur. Alterum eſt multa ſponte oblata recipi poſſe, quæ tamen licitè exigi nequaquam poſſunt: ſic enim pro Eccleſiis dedicandis nihil quidem exigi voluit Concilium Bracharenſe (a) ſecundum, quamvis oblata munera recipi poſſe permiſerit: ſic Eulogias, quæ ad Epiſcopos in Synodo deferri ſolebant, extorqueri vetat, oblatas tamen non reſpui conſulit Leo quartus Pontifex maximus epiſtola ad Epiſcopos Britanniæ: ſic (c) Gregorius Magnus ad Januarium ſcribens (ut plura omittam, quæ hac de re proferri poſſent) pro ſepultura quod ſponte oblatum ſit, id recipi permittit, exigi verò quippiam prohibet.

(a) Brach. 2. c. refertur 1. quæſt. 2. cap. placuit.

(b) Leo 4. epiſt. ad Epiſcop. Britan. cap. 4. refertur diſt. 19. c. ut eulogias.

(c) Greg. lib. 7. regiſt. indict. 2. ep. 56.

IV. Nec mirum: nam cum in emptionibus & venditionibus pretium exigi poſſit, gratuita verò numquam exigantur; id utique magis habet rationem pretii quod exigitur, gratuiti verò quod ultro offertur. Iſtam tamen diſtinctionem muneris ante, vel poſt ordinationem oblati vix admittere videtur Baſilius in epiſtola Canonica ad Epiſcopos ſibi ſubditos, ubi eos monet, ne pecuniis ordinationes faciant; ſic enim loquitur (d) ὁ δὲ ἐστὶ τὸ τέχνασμα λέγω, νομίζουσι μὴ ἁμαρτάνειν μετὰ τὸ μὴ ἅμα προσλαμβάνειν μετὰ τὴν χειροτονίαν λαμβάνειν, λαμβάνειν δὲ ἐστὶν ὅτε δήποτε λαβεῖν. *Quod eſt, eorum artificium dicam, exiſtimant enim ſe non peccare, quod neque ſimul accipiant, ſed poſt ordinationem capiant. Capere autem quandocumque, eſt capere.* Eadem iisdem ferè verbis habentur in epiſtola Thraſii (e) Conſtantinopolitani ad Adrianum Summum Pontificem: quorum quidem ſententiæ de muneribus alicujus momenti videntur mihi intelligendæ: certum enim eſt in praxi valde differre, ut probavimus, aliquid modici valoris accipere poſt ordinationem: & aliquid ante ordinationem, quod ſit alicujus momenti, accipere: in hoc ſiquidem Simoniæ ſuſpicionem jure fundari, ſemperque mali ſpeciem deliteſcere, in illo ſecus apparet: magni tamen valoris munera, etſi poſt ordinationem ſponte oblata ſint, non tamen ſponte oblata præſumi, ſed ſuſpicionem inducere, quaſi antea promiſſa fuerint, experientia docet: unde in iis ſive ante, ſive poſt ordinationem dentur, licet quoad rem ſit differentia, tamen quoad ſuſpicionem vix aliquam reperiri veriſimile eſt. Nihilominus (f) Paſchalis, & (g) Innocentius II. Summi Pontifices, ſive ante, ſive poſt ordinationem nihil dari, etiam alicujus conſuetudinis prætextu, voluerunt: Concilium quoque Toletanum (h) ſub Sixto IV. habitum anno 1473. nequidem poſt ordinationem quicquam recipi permittit: *ordinationum*, inquit, *collatio gratioſè à ſanctis Epiſcopis eſt concedenda, cum præcipuè Ordo ſit Sacramentum ſpirituale: præcipimus igitur univerſis Epiſcopis noſtræ provinciæ, ut conferendis ordinibus quibuſcumque, nihil penitus ante, vel poſt, ſeu cum iidem ordines celebrant, exigant, ſeu recipiant.*

(d) Baſil. epiſt. can. ad Epiſc. ſibi ſubditos apud Balſam. & tom. 2. ejus operum.

(e) Thraſ. ep. ad Adrian. Pap.

(f) Paſchalis c. ſi quis objecerit 1. quæſt. 3.

(g) Innoc. 2. in Synod. Rom. c. 1.

(h) Conc. Tol. ſub Sixto 4.

V. Conſulto quoque Tridentinum Concilium, conſentaneè decreto Synodi Romanæ ſub (i) Innocentio ſecundo, ad omnem penitus exſcindendam Simoniæ ſpeciem & occaſionem ſtatuit, ne quid etiam ſponte oblatum Epiſcopi, aut eorum miniſtri quovis prætextu recipiant, (k) *Quoniam*, inquit, *ab Eccleſiaſtico ordine omnis avaritiæ ſuſpicio abeſſe debet: nihil pro collatione*

(i) Innocent. 2. in Synodo Rom. cap. 1. cit.

(k) Conc. Trid. ſeſſ. 21. de reform. cap. 1.

tione quorumcumque ordinum etiam Clericatus Torſuræ, nec pro litteris dimiſſoriis aut teſtimonialibus, nec pro ſigillo, nec alia quacumque de cauſa etiam ſponte oblatum Epiſcopi, & alii ordinum collatores, aut eorum miniſtri quovis prætextu accipiant. Eandem conſtitutionem amplexa ſunt, Concilium Mediolanenſe Provinciale primum a ſancto Carolo Boromæo habitum, Concilium Burdigalenſe anno 1582. & Tholoſanum anno 1590. & alia variis temporibus, ſive in Gallia, ſive in aliis terrarum partibus, quæ eodem zelo repullulaſcentes ea occaſione Simoniæ ſurculos decretorum ſuorum falce radicitus exſcindere conſtituerunt. ([a]) *Quod* inquit 1. Mediolanenſe, *à Tridentina Synodo ſtatutum eſt, ne in conferendis Ordinibus Epiſcopi, & eorum miniſtri quicquam etiam ſponte quavis de cauſa datum accipiant, id ipſi inviolatè ſervent, & à ſuis cubiculariis, cæteriſque familiaribus ſervandum curent.* Similiter Burdigalenſe ([b]) *Epiſcopi diligentiſſimè caveant, ne pro collatione ordinum, vel aliquid ultro oblatum accipiant, vel à ſuis accipi permittant.* Denique idem decretum Synodi Tholoſanæ in pari materia, ([c]) *quibus jus conferendi, eligendi, præſentandi, nominandi, aut quavis alia ratione providendi fuerit, ii omnes, vel eorum quicumque tandem fuerint miniſtri, familiareſve nihil prorſus in beneficii, graduſve conferendi gratiam, nec ſponte quidem oblatum accipiant.* Quæ quidem decreta ſaluberrima prudenti cuique haud dubiè videbuntur, tum ut Simoniæ via obſtruatur, tum ut ſuſpicio omnis hujuſce criminis occludatur: Etenim relicto ſemel illo aditu facilè Simoniæ vitium gliſcet, vel ſublato etiam crimine per iſtas rimas facilè Simoniæ ſpecies apparebit: ſi enim vel modica ſemel munera dare, & accipere licet, periculum eſt ne certatim dum majora quiſque æmulatione quadam munera offerre ſatagit, modica iſta munera in immenſum creſcant; quia nec ambitionis dantium, nec accipientium avaritiæ ullus eſt modus: periculum ne conſuetudo dandi pro lege ſit: & ſaltem pudore ſuffundantur, qui non dederint; vel viles habeantur, & minus generoſi, qui minus dederint: Sicque ſollicitantibus avaritia, illinc ambitione, metu, verecundia, dandorum accipiendorum pro ordinatione majorum etiam munerum neceſſitas quædam imponatur, quæ Simoniæ notam inurat: vel ſi hoc minus contingat, contingere ſaltem credatur, ſicque Simoniæ ſuſpicione populorum animi graviter offendantur.

([a]) Mediolan. 1. Provinc. ſub S. Carolo, tit. de his quæ ad ordinis adminiſt. pertinent.

([b]) Burdigalenſe 1. tit. de Sacram. Ordinis.

([c]) Tholoſan. ap. Bochel. lib. 7. decret. Eccleſ. Gall. tit. 21. cap. 51.

ARTI-

ARTICULUS VI.

Reprobantur conſuetudines aliquid dandi Ordinatori, ſeu conſecratori, cathedratici, introniaſtici, paſtus, paſtelli, ſigilli, vel quocumque alio titulo.

§. I.

De conſuetudinibus, cathedraticis, inthroniſticis, inſinuativis.

I. QUÆ autem ſuperiùs diximus, infra dicendis lucem adferunt, apparentque non fruſtra præmiſſa, ſed neceſſario præſupponenda fuiſſe. Ex iis ſiquidem jam omnes ſatis intelligunt Eccleſiam, nihil pro ordinatione cuiquam quovis titulo, ante vel poſt ordinationem, gratis oblatum, vel exactum dari voluiſſe, & quaſcumque contrarias conſuetudines, quæ ad tempus fortaſſe toleratæ, ſive etiam permiſſæ, nec iniquæ judicatæ fuerant; peremptoriis Eccleſiæ judiciis tandem condemnatas extitiſſe: verùm ſpeciatim ſingulæ iſtæ conſuetudines examinandæ ſunt, eæque, quas vel cupiditas, vel ambitio ad faciendum fucum excogitarunt, propius inſpiciendæ ſunt, ut quantum in iis periculum lateat intueamur; quod probabiliter in cauſa fuiſſe creditur, ob quam Eccleſia, ſuis ipſa ſententiis reprobaret: primumque de iis, quæ Epiſcopo conſecratori, ſeu ordinatori, tum de iis quæ ipſius officialibus, miniſtris, aut quibuſlibet aliis Clericis prætextu alicujus conſuetudinis perſoluta fuerint, differemus.

II. Generatim obſervandum eſt Eccleſiam variis decretis quicquam ordinatori ſeu conſecratori, ab ordinato, vel conſecrato dari ſæpiſ- A ſimè prohibuiſſe. Primum enim Summi Pontifices diſtrictè id vetant; Gregorius [a] epiſtola ad Joannem Epiſcopum Corinthiorum, *facto Concilio ante corpus B. Petri Apoſtolorum principis, tum de hoc* (puta pallio) *tum de ordinationibus aliquid accipere ſed diſtricta interdictione vetuimus*. Idem quoque [b] apud Gratianum *fraudulentum* munuſculum appellat, quidquid in ordinatione quocumque B prætextu dari fingitur. Aſtipulatur [c] Innocentius 2. [d] Paſchalis 2. [e] Alexander tertius, & alii plures inferius citandi, quibus & [f] Baſilius, & [g] Tharaſius apertè conſentiunt. Severè quoque id ipſum, præter [h] Canones Apoſtolicos, varia Concilia prohibent, ex quibus aliqua proferimus, primumque ex Gallicanis Aurelianenſe ſecundum, [i] *ne quis Epiſcopus pro quibuslibet cauſis, vel Epi-* C *ſcoporum ordinationibus, cæterorumque Clericorum aliquid præſumat accipere, quia Sacerdotem nefas eſt cupiditatis venalitate corrumpi*. Turonicum ſecundum [k] *nullus Epiſcoporum de ordinationibus Clericorum præmia præſumat exigere, quia non ſolum ſacrilegum ſed & hæreticum eſt, ſicut in* [l] *Dogmatibus Eccleſiaſticis habetur inſertum, ad ordinandum Clericum*

(a) Greg. lib. 4. ep. 55.
(b) Idem apud Gratian. 1. q. 1. cap. ſi quis neque.
(c) Innoc. 2.
(d) Paſch. 2.
(e) Alexand. 3. infra citandi.
(f) Baſil. epiſt. can. ad Epiſcopos ſibi ſubditos.
(g) Tharaſ. ep. ad Joann. Presb. ante 7. Synod.
(h) Apoſt. c. 28.
(i) Aurel. c. 3.
(k) Turon. 2. can. ult.
(l) Dogmat. Eccleſ. cap. 72.

cum per ambitionem ad imaginem Simonis Magi pecuniam offerre Sacerdoti. Cabilonenſe ſub Carolo, (a) *ſtatuimus, ut ſicut pro dedicandis Baſilicis, & dandis ordinibus, nihil accipiendum eſt, &c.* Aquiſgranenſe ſecundum ſub Ludovico Pio, (b) *nullus Epiſcoporum vel miniſtrorum ipſorum deinceps pro diſtributione ſacrorum Ordinum, &c aliquid exigere præſumat*. Bituricenſe ſeu Lemovicenſe, (c) *Epiſcopi de ſacris Ordinibus munus non accipiant*. Pictavienſe, (d) *nullus Epiſcopus pro ſacris Ordinibus, vel pro Eccleſiarum benedictionibus, vel quibuslibet aliis benedictionibus munus accipiat*. Tholoſanum ſub Victore ſecundo, (e) *ſi quis Epiſcoporum quocumque modo per pecuniam ordinaverit Epiſcopum, Abbatem, Presbyterum, Diaconum, aut quemcumque alium, qui numeratur inter Clericos, ipſe gradus ſui periculo ſubjacebit*. Prætermitto varia alia Gallicana Concilia, quæ huc referri poſſunt. Ad Hiſpanica venio, ex quibus illa in mentem occurrnnt, (f) Bracharenſe 2. *de ordinatione Clericorum Epiſcopi munera nulla accipiant: ſed ſicut ſcriptum eſt, quod gratis donante Deo accipiunt, gratis dent*. Barcinonenſe ſecundum, (g) *cum ad officia Eccleſiaſtica Clerici provehuntur, nihil pro benedictione, aut Subdiaconi, aut Diaconi, vel Presbyteri collata, quicquam, vel ſub oblationis nomine, à quocumque Epiſcopò, vel ab ejus Clero inquiratur*. Bracharenſe 3. (h) *quicumque pro conferendo cuiquam Sacerdotii gradu, aut munus quodcumque, aut promiſſiones muneris, antequam ordinetur acceperit, vel etiam poſtquam ordinatus fuerit, in aliquo ſe pro hoc ipſo præſumpſerit numerari, ſive qui dederit, ſive ille qui acceperit, juxta ſententiam Chalcedonenſis Concilii gradus ſui periculum ſuſtinebit*. Toletanum 8. (i) *quicumque deinceps propter accipiendam Sacerdotii dignitatem, quodlibet præmium detectus fuerit obtuliſſe, ex eodem tempore ſe noverit anathematis opprobrio condemnatum, &c.* Ex Italicis legendæ præſertim Synodi Romanæ ſub Gregorio (k) ſecundo, Nicolao (l) ſecundo, Innocentio (m) ſecundo, Melphitana (n) ſub Urbano ſecundo, ſed maximè (o) Lateranenſis ſub Alexandro tertio, cujus verba inferiùs ſaltem ex parte referentur. A pluribus huc congerendis abſtineo; hoc tantum moneo tantum abeſſe, ut poſterioribus Conciliis ſeveritas illorum Canonum mitigata, cum potius firmata videatur, noviſque fraudibus præcluſa itidem ſit via, ne omnino ordinationes pecuniæ interventu fiant: ſic in (p) Concilio Toletano ſub Sixto quarto, Tridentino, Mediolanenſi primo, Burdegalenſi ſub Pio quinto, Tholoſano ſub Gregorio XIV. & aliis recentioribus Conciliis, nequidem oblata ſponte munera Epiſcopo recipere permiſſum eſt, ut ſuperiùs docuimus.

III. Jam verò, ut deſcendamus ad varios prætextus, qnibus pecunia à conſecratoribus corradi olim in ordinatione conſueverat: primnm quidem ὑπὲρ ſen ἐνθρονιαστικῶν, id eſt Cathedratici, & inthroniaſticorum nomine conſuetudines quaſdam perſolvi ſolitas, refert Juſtinianus, & quales iſtæ forent, iis verbis præſcribit: (q) *Pro conſuetudinibus autem illa ſola permittimus præberi ab ordinatis Epiſcopis, quæ ſubſequenter, præſenti legi inſerta ſunt, jubemus igitur beatiſſimos Archiepiſcopos, & Patriarchas*

(a) Cabilon. c. 16.
(b) Aquiſgr. 2. ſub Ludovico Pio part. 1. cap. 5.
(c) Bitur. cap. 3. apud Lemovicen. act. 3.
(d) Pictau. c. 4.
(e) Tholoſ. ſub Vict. 2.
(f) Bracharen. 2. c. 3.
(g) Barcinon. 2. cap. 1.
(h) Bracharenſe 3. c. 7.
(i) Tolet. 8. c. 3.
(k) Syn. Rom. ſub Greg. 2.
(l) Synod. Rom. 1. 3. Epiſcop. ſub Nicolao 2.
(m) Syn. Rom. ſub Innoc. 2.
(n) Melphit. ſub Urbano 2. c. 1.
(o) Later. 6. ſub Alex. 3. cap. 7.
(p) Vide ſupra art. 5. ſuperiori;
(q) Juſtinian. Novella 123.

*ſbas, hoc eſt ſenioris Romæ, & Conſtantinopoleos, & Alexandriæ, & * Theopoleos, & Hieroſolymorum; ſiquidem conſuetudo habet Epiſcopis, & Clericis in eorum ordinatione non minus quam viginti auri libras dari, ipſa ſolummodo præberi, quæ conſuetudo recognoſcit: plus autem ab hac quantitate nihil ſupra viginti libras præberi: Metropolitas autem à propria Synodo, aut à beatiſſimis Patriarchis ordinatos, aut alios omnes Epiſcopos, qui aut à Patriarchis, aut à Metropolitis ordinantur, dare pro inthroniſticis quidem ſolidos centum, notariis autem ordinantis, & aliis miniſtrantibus ei, & ſolemniter accipientibus ſolidos trecentos. Si verò Eccleſiæ reditus minus quidem, quam triginta auri libras per annum reddant, non minus autem quam decem, dare pro inthroniſticis ſolidos centum, aliis autem omnibus qui ex more capiunt, ſolidos centum: ſi verò minus quidem, quam decem, non minus autem quinque auri libras Eccleſiæ reditus eſſe contingerit; pro inthroniſticis quidem dare ſolidos 50. omnibus autem aliis ex conſuetudine percipientibus ſolidos ducentos; ſi autem minus quam quinque, non minus autem quam duas auri libras Eccleſiæ redditus habeat, pro inthroniſticis ſolidos decem & octo, omnibus autem aliis ex conſuetudine percipientibus ſolidos viginti quatuor; ſi autem minus trium, non autem minus quam duarum auri librarum quantitas Eccleſiæ redituum reperiatur, dare inthroniſticis quidem ſolidos duodecim, pro omnibus vero alia conſuetudine ſex. Epiſcopum enim Eccleſiæ minus quam duas auri libras reditus habentem, neque pro inthroniſticis,*

* Theopolis Antiochia dicta, poſtquam reſtaurata fuit a Juſtiniano Cedrenus anno 2. Imperii Juſtiniani. Cujacius. ad leg. 7 de ſumma Trinitate obſerv. 12. & alioi.

A *neque pro alia qualibet conſuetudine dare aliquid permittimus. Hæc autem ſic præberi diſpoſuimus; primus Presbyter ordinantis Epiſcopi, & Archidiaconus ſuſcipientes, ex conſuetudine percipientibus hæc dividunto. Igitur jubemus hæc omnibus modis obſervari, ut non ex talibus occaſionibus Eccleſiæ prægraventur, & Sacerdotia venalia fiant: ſi qui autem ultra quantitatem à nobis definitum, pro in-*
B *throniſticis aut conſuetudinibus quolibet modo præſumat accipere, jubemus quidquid plus acceperit, triplum ex rebus ejus vindicari Eccleſiæ dantis.* Porò Clericum nihil ei à quo ordinandus eſt, idem (a) Juſtinianus dare permittit, ſed ſolum quaſdam conſuetudines ejus miniſtris perſolvere, qua de re infra.

(a) Eadem Novell. cap. 16.

IV. Ut autem prædicta Juſtiniani conſtitutio rectè intelligatur, variaque ex ea ad propoſitum ſcitu,
C & obſervatione digna eruantur: Notandum eſt primo (b) *Conſuetudines* συνήθεια ab Imperatore vocari ea munera, quæ vel ordinantibus, vel eorum miniſtris offerentur, nulla lege, ſed ſola conſuetudine: quinimo cum lege prohibita viderentur, ſola conſuetudine excuſari ſeu defendi poſſent: quamvis enim, ut fuſius ſupra docuimus, nequeat quovis uſu, quavis conſuetudine, legitima fieri, ſacro-
D rum ac ſpiritualium venditio; conſuetudo tamen poteſt efficere, ut legitima cenſeatur donatio pecuniæ, quæ alio titulo debito, aut honeſto, v. gr. titulo gratitudinis, honorarii, eleëmoſinæ ſpiritalis, in honorem ſcilicet Cathedræ, in ſubjectionis teſtimonium, in alimentum Eccleſiaſtici Primatis, ſeu ſuperioris, aliove titulo perſolvenda præſcribatur. Cavenda tamen ſemper, ut ſupra etiam obſervavimus, vel

(b) Nomen quoque *συνήθειαι*, leges Baſil. eglog. 23. & in Novell. Iſaaci Comneni: apud Anſeg. ſum. autem cap. t. lib. 4. cap. 47. & alio *conſuetudines* vocantur.

vel ipſa Simoniæ ſpecies, ne quod honorarium dicitur, aut ſervitium ſeu hommagium (ſi barbaris vocabulis uti fas eſt) id potius Eccleſiaſticæ dignitatis conquirendæ pretium eſſe videatur.

V. Notandum eſt ſecundo quoſdam promiſcuè ſumere hæc nomina, conſuetudines, cathedratica, inthroniſtica, inſinuativa, ſeu ἐμφανιστικά: quare ubi in Novella Juſtinianæa citata, inthroniſtica ſæpe memoravimus, ea nempe munera, B quæ ὑπὲρ ἐνθρονιστικῶν, ut habet Græcus textus, conferebantur, Julius paſſim cathedratica elegit, licet tamen hæc nomina, vel eorum aliqua in quibuſdam locis nonnunquam promiſcuè ſumi poſſint, quia aliqua v.gr. nonnunquam ſunt cathedratica, quæ eadem ſunt inthroniſtica, & illa omnia munera quæcumque ſint, conſuetudinum generali nomine dici poſſunt; multũ tamen inter ſe nomina iſta diſcrepant, C ut ex aliis locis, & ex ipſorum nominum notatione colligitur. Conſuetudines (a) ſiquidem generali acceptione dicuntur, quæcumque vel procurationis ergo, vel cathedratici nomine, vel ſubſidii charitativi, ut dicitur, cauſa, ex uſu perſolvuntur, ut paſſim apud utrinſque juris Doctores reperies. Cathedraticum verò dici ſolet illud, quod ſolvitur Eccleſiæ Cathedrali, ſeu potius ejus capiti, ideſt Epiſcopo, D in ſignum ſubjectionis, & honorem cathedræ; ſeu quod datur Epiſcopo pro oneribus cathedræ, id eſt paſtoralis officii ſuſtinendis, ideoque cathedraticum dicitur; quod etiam, quia in Synodo perſolvi ſolebat à ſubditis Epiſcopali cathedræ convenientibus ad Diœceſanum conventum, ideo Synodaticum interdum vocatur: quæ clarè conſtant ex Concilio (b) Bracharenſi

(a) Vide Cardinalem Tuſcum v. conſuetudo variis concluſionibus.

(b) Brac. 2. c. 2. refertur q. 3. can. placuit.

A ſecundo (in quo duorum ſolidorum pro cathedratico ſolutionem primum juſſam fuiſſe cenſent (c) viri graves) necnon ex reſcripto (d) Honorii tertii ad Aſſiſinatenſem Epiſcopum, in quos Canones cathedratici ſignificationem explicant (e) Joannes de Fantaſia, (f) Bernardus Bononienſis & alii, quam variis in locis (g) alii exponunt: itaque cathedratici nomine venire poſſunt in prædicta Novella, ea etiam munera quæ dabantur ordinanti pro honore cathedræ, & in ſignum ſubjectionis; quamvis enim iſta in Synodo perſolvi ſolerent, & ideo Synodatica dicerentur, potuerunt tamen in ordinatione quoque perſolvi, & in eo etiam caſu cathedratica, ſimul ac Synodatica dici, quod, ut alibi agendo de miniſtro ordinationis inſinuabimus, jus faciendæ ordinationis, & cogendæ Synodi ſibi maximè cohærerent; adeout qui alias exempti forent ab aliis oneribus, ad eorum tamen Synodum convenire vocati tenerentur, à quibus ordinati fuiſſent, & quorum cathedram tanquam matricem agnoſcerent: numquam autem ea quæ miniſtris Epiſcopi ordinantis, Aſſeſſoribus vel Officialibus ejus offerebantur, cathedratica dici potuerunt.

VI. Inthroniſtica vero dici poſſunt quæcumque pro adeptione throni concederentur: unde patet quantum iſta à cathedraticis differant; tum quod à ſolis Epiſcopis perſolvi propriè dici queant, non cæteris inferioribus Clericis: nam ſola ſedes Epiſcopalis thronus vocatur; proindeque ſoli Epiſcopi in thronum ſuum deduci, & ad thronum ſublimari dici poſſunt: Cathedratica verò maximè conveniunt Clericis, qui ea Epiſcopis ſuis perſolvunt: tum quod inthroniſtica etiam

(c) Card. Tuſc. v. cathedraticum, & alii.

(d) Honorius 3. cap. conquerente, de officio judicis ordinarii.

(e) Joannes in c. placuit cit.

(f) Bernardus in cap. conquerente cit.

(g) Abbas in c. Paſtoralis num 7. eod. tit. & alibi. Geminius Conſil. 85. num. 6. & alii.

Archidiaconis, & aliis ordinantis A Epiſcopi miniſtris, à quibus Epiſcopi in poſſeſſionem deducuntur, dari poſſint: Cathedratica propriè ſolis Epiſcopis debeatur: inthroniſtica in grati animi teſtimonium aliquando dentur; Cathedratica in honorem ſemper cathedræ, & ſubjectionis ſignum: Inthroniſtica aliquando à ſuperiori inferioribus, cathedratica nonniſi ab inferioribus ſuperiori præbeantur: tum quod cathedratica etiam in Synodo ab B ordinatis à longo tempore perſolvantur: inthroniſtica nonniſi à recens ordinatis. Inſinuativa denique ea ſunt, quæ quis τῶν ὑπὲρ χειροτονίας διδομένων συνηθειῶν, ut loquitur (a) Juſtinianus, ſeu quæ *con clericis ſuis, pro inſinuatione ſua, ſeu admiſſione*, congratulationis ergo, & mutuæ ſocietatis ineundæ cauſa, præberi videntur. In quo apparet, quomodo à cathedratico, quod ſoli Epiſcopo debetur, & ab C inthroniaſticis, quæ ſolis Epiſcopis vel eorum Officialibus, à quibus quis in throni Epiſcopalis poſſeſſionem mittitur, diſtinguantur.

VII. Notandum eſt tertio ad prædictam auri ſummam quæ in citata Novella præſcribitur, rectè intelligendam videndum obiter hic eſſe, quid ſolidorum nomine, quid libræ in iſta conſtitutione intelligatur: Quamvis ergo probabile ſit libram apud veteres Romanos fuiſſe D quadraginta quinque ſolidorum, tempore vero Conſtantini Magni fortaſſe fuiſſe octoginta quatuor, ut notat (b) Scaliger: poſteriorum tamen Imperatorum tempore ſolidos ſeptuaginta tantum duos in libram appenſos fuiſſe, patet (c) ex lege Valentiniani, & Valentis Lupicino, & Jovino Conſulibus, *in ſeptuaginta libra feratur accepta*, & ex lege (d) Arcadii Olybrio & Probino Coſſ. *quando votis communibus fœlix annus aperitur, in una libra auri ſolidi ſeptuaginta duo Obryſiaci principibus offerendi, devotionem animo libenti accipimus:* eamque ſententiam amplectuntur communiter (e) Wilebordus Suellius rei nummariæ ſcriptor, (f) Gothofredus juris civilis interpres, & alii. Ab eo vero tempore, quo è libra duo & ſeptuaginta ſolidi ſignari cœpere, ipſi ſolidi valore & pondere, quam proximè æquavere nummum aureum Anglicum, quem Geniatum, vel Angelorum, vulgo ab Angelo, ſeu genio alato indigitant, teſte Wilebordo ſupra citato. Rectè quoque notat (g) Scaliger aureum nummum veterem poſterioribus Conſtantino Imperatoribus ſolidum dici; quod etiam adnotavit Gloſſa juris (h) Pontificii in Canonem Concilii Bracharenſis ſecundi ſupra citatum, quem de ejuſmodi ſolidis explicat, de quibus etiam citatæ ſuperius leges (i) debent exponi, necnon (k) lex illa Juſtiniani, quæ in libris Inſtitutionum ipſius habetur, ubi pœna 50. ſolidorum in temerè litigantem conſtituitur. (l) Gothofredus citatam Novellam interpretatus, viginti auri libras 1440. aureis æſtimat, duas auri libras centum quadraginta quatuor; ex cujus ſententia cum unaquæque auri libra, ſeptuaginta duos ſolidos habeat, ſinguli aurei ſingulis ſolidis penſandi ſunt. Prædicta itaque conſtitutio Juſtiniani certam pecuniæ ſummam conſtituit, quæ ordinatoribus eorumque miniſtris ab ordinatis perſolvi deberet, nec liberum relinquit unicuique, aut ampliorem ſummam perſolvere, ne nimia liberalitate libertatis nomen pereat, ejuſque loco turpis ſacrorum nundinatio ſuccedat: aut nihil

(a) Juſtin. Novell. 123. c. 6.

(b) Scaliger de re nummaria.

(c) leg. 13. C. Theodoſ. de ſuſc. præp. & arc.

(d) l. un. Theodoſ. de oblat. votorum.

(e) VVilebordi de re nummaria.

(f) Gothofredus ad legem quotiens C. de ponderat. & auri illatione.

(g) Scalig. ſupr.

(h) Gloſſa in can. placuit 10. q. 3.

(i) l. 13. Cod. Theod. de ſuſcep. præp. & l. unic. Cod. ejuſdem de oblat. vot.

(k) Inſtitut. Juſtin. tit. de pœna temere litigant.

(l) Gothofredus in Novell. 123.

hil omnino perſolvere, ne vel gratitudini nihil detur, vel honori ordinantis non ſufficienter deferatur. Vtrum autem iſta conſtitutio apud omnes obtinuerit, non ſatis certum: pauca ejus in Occidente tempore Juſtiniani, & ſequentium Imperatorum adverto veſtigia, quinimò videtur mihi mos iſte damnatus à S. (a) Gregorio, qui eodem, quo Juſtinianus ſæculo, non multo poſt ejus obitum tempore, imperante Mauritio ſedit, & ad Joannem Corinthiorum Epiſcopum ſcribens pro ordinibus aliquid accipi omnino vetuit. Supra quoque leges varios Conciliorum Canones tempore Juſtiniani, vel poſt conditos, quibus Epiſcopi ordinantur ab ordinatis, quidquam omnino accipere vetantur. Diu tamen poſt Gregorium reprobat Carolus Magnus conſuetudinem Epiſcoporum in Longobardia, (b) *qui ab his quos ordinabant munera accipere & exigere ſoliti erant.*

VIII. In Oriente verò vel hanc, vel ſimilem exactionis formam perſeveraſſe, conſtare poteſt ex Novella conſtitutione Imperatoris Comneni, quæ ſummam definit ordinatoribus a ſingulis ordinandis, τοῖς ἰδίοις συγκληρικοῖς ὑπὲρ τῆς ἰδίας ἐμφανείας, *conſuetudinem quæ pro ordinatione dantur* nomine perſolvendam. *Statuit*, inquit ille, *Imperatoria mea majeſtas, ut etiam in ordinatione Sacerdotum, & Canonico, vetus forma auctoritatem obtineat: & nihil in ordinatione Epiſcopus qui ordinat, amplius accipiat, quam præſtantioris monetæ meæ majeſtatis ſeptem aureos nummos duntaxat: unum ſcilicet quando facit ſimplicem Papam, ſive lectorem, tres quando ordinat Diaconum, alteros tres, quando Sacerdotem, ſive Presbyterum perficit.* Subdit quædam de Canonico, id eſt tributo ordinario, quod ſinguli vici Epiſcopis pendebant in iiſdem vicis, majus, aut minus, prout vici iſti plura, vel pauciora infunibula obtinebant: quod an pro inſtitutione Clericorum in iiſdem vicis, necne, penderetur non ſatis mihi conſtat, quamvis enim κανονικὸν, καὶ συνήθεια ὑπὲρ χειροτονίας διδομένα eadem verborum ſerie conjungat: non ſatis tamen patet, an ſummæ iſtæ pecuniariæ diſiunctæ omnino eſſent, & pro rebus penitus diverſis ſolverentur. Certè Canonici nomen pro quovis tributo ordinario intelligi poſſe res exploratа eſt, atque inde Canonici ſeu exactores, collectoreſque nominati, in quos jus erat Præpoſito ſacri cubiculi, quorum in (c) Novellis Juſtiniani, itemque apud (d) Caſſiodorum, & alios auctores paſſim mentio. Porrò quod λιτὸν παπᾶν, id eſt ſimplicem Papam, ἀναγνώστην, ſeu Lectorem vocat Imperator non miraberis, ſi quoſcumque Clericos Papas, olim dictos reſciveris; ſic enim Novella (e) Alexii Comneni, & in Photii (f) Nomocanone minoris ordinis Clerici referente (g) Balſamone *Piſinni Papæ* (h) vocantur: corona verò Clerica (i) Balſamoni παπαλῆθρα dicta eſt. Vide de hoc nomine (k) Valfridum Strabonem: ad alia nos quæ ſunt noſtri inſtituti progrediamur.

(a) Greg. lib. 4. ep. 11. al 99.

(b) Tib. 1. Capitul. cap. 97.

(c) Novella Iſaaci Commeni lib. 2. Codicis juris Orient. & inter conſtit. Imperatorias poſt Novellas Juſtiniani in corpore juris civilis. Similia Alex. Comneni lib 1. Novell. Imperat. ap. Leunclavium.

(d) Novella Juſtin. 10. 34. 128. & al. Vide & l. ult. de exact. trib.

(e) Caſſiod. lib. 12. ep. 7. 12. & 18.

(f) Novell. Alexii Commeni, & lib. 1. Cod. juris Orient. inter Imperat. conſtitut.

(g) Nomocan. Photii tit. 1. c. 34.

(h) Balſamon in can. Apoſt. 62.

(i) Idem in c. 23. Synodi Trull.

(k) Valfridus Strabo de reb. Eccleſiaſt. cap. 7.

§. II.

De donationibus nomine paſtus & paſtelli.

IX. Legimus, & nomine paſtus, ſeu paſtelli, ordinatores ab ordinatis aliquid exigere ſolitos: quam tamen conſuetudinem, vix

prius in uſu fuiſſe quam reprobatam, legimus. Refertur a Joanne (a) Diacono S. Gregorius, *quod cum quoſdam cognoſceret ad evitanda Simoniacæ hæreſis crimina, nomina paſtellarum callide vocitare, prudentiſſimus doctor, ſententiam quam initio Pontificatus protulerat, iterato protuliſſe dicens, antiquorum Patrum regulam ſequens, nulli quicquam de Ordinationibus accipiendum eſſe conſtituo, neque ex datione pallii, neque ex traditione chartarum, neque ea quam per ambitionem ſtimulatio invenit, appellatione paſtelli, &c. pro ordinatione ergo, & uſu pallii, ſeu chartis, atque paſtellis, eumdem qui ordinatus eſt, vel ordinatur omnino aliquid dare prohibeo*. Ejuſdem ſancti Pontificis decretum habetur, tum inter ejus (b) epiſtolas, tum in (c) Synodo Romana ſub eodem habita. Ex quo certè liquet tunc primum morem iſtum accipiendi aliquid ab ordinato pro paſtellis fuiſſe excogitatum ſtatimque a prædicto S. Gregorio, & Synodo Romana damnatum, quibus nihil omnino, quovis prætextu, pro ordinatione exigi debere placuit. Poſteriores Gregorio duo alii Pontifices eumdem morem reprobarunt. (d) Paſchalis ſiquidem Papa prohibuit, *ne quis paſtum, vel paſtellum ante vel poſt ordinationem beneficiive Eccleſiaſtici ſolutionem ſolvat:* ſimiliter Innocentius (e) ſecundus, poſtquam univerſim Simoniæ rationem exagitavit, tandem concludit, ut *nec pro paſtis, nec ſub obtentu alicujus conſuetudinis ante vel poſt a quoquam aliquid exigatur, vel ipſe ordinatus dare præſumat, quoniam Simoniacum eſt*.

(a) Joan. Diac. in vita S. Gregor. lib. 3. cap. 5.

(b) Greg. lib. 4. regiſt. ep. 55.

(c) Synod. Rom. ſub S. Gregorio cap. 4.

(d) Paſchal. 10. quæſt. 3. c. ſi quis objecerit.

(e) Innoc. 2. in Synodo Rom. c. 2. refertur 1. q. 3. c. ſi quis præbend.

A X. Novimus & aliquos alios prætextus ſumendi & exigendi munera ab ordinatis, ſeu conſecratis, quorum mentio, ſimulque damnatio habetur in Concilio Pictavienſi juſſu Paſchalis ſecundi habito, anno ſcilicet 1125. præſide Joanne Cardinali de Crema Apoſtolicæ ſedis Legato. Prioris Synodi verba hæc ſunt, (f) *ut neque Archiepiſcopi ab Epiſcopis, neque Epiſcopi ab Abbatibus cappas, tapetia, bacinos,* B *&, vel manutergia in conſecratione eorum exigant, ſub excommunicatione interdicimus*. Poſterioris illa, (g) *ſtatuimus præterea, & Apoſtolica auctoritate decernimus, ut in conſecrationibus Eccleſiarum non cappæ, non tapetia, non manutergia, non bacilia, & nihil omnino per violentiam, niſi ſponte oblatum fuerit, penitus exigatur*. Non judicarunt iſta Concilia rationabilem eſſe prætex- C tum, quem invenerat turpis pecuniæ cupiditas, ea ſcilicet exigendi ab ordinatis, quorum in ordinatione aliquis eſſet uſus: ſapienterque adverterunt avaritiam ſub quacumque veſte latentem, avaritiam eſſe, ſacrilegium quocumque prætextu velaretur, ſacrilegium eſſe: multomagis, ſi prætextus frivolus eſſet, & excuſatio puerilis: quis autem iſtum prætextum non derideat, ut quia tapetibus Eccleſia in ordina- D tione Epiſcopi ornatur, quia alia inſtrumenta ejus conſecrationi debitè celebrandæ inſerviunt, hæc in utilitatem conſecrantis cedant? quis hic aut dandi, aut accipiendi juſtus titulus eſſe poſſit? inanis hic qualiſcumque prætextus, ut nec prætextus dici debeat.

(f) Synod. Pictavien. ſub Paſchali 2. can. 13.

(g) Londin. ſub Honorio 2. cap. 2.

§. III.

§. III.

De donationibus titulo ſigilli.

XI. Minus utique ridiculus eſt, ſed Simoniæ ſpeciem magis referre videtur omnium ultimus pecuniæ in ordinatione corradendæ prætextus, qui hoc tempore uſitatiſſimus, collocatio ſcilicet annua ſigilli, quo literæ ſeu dimiſſoriæ pro Ordinibus recipiendis, ſeu teſtimoniales pro collatis muniri debent, ut fidem apud omnes obtineant: cum enim priores quidem omnes prætextus vel gratitudinem quandam referrent, iique in arbitrio dantis, quoad quantitatem pretii perſolvendi viderentur eſſe collocati, vel honorarii rationem haberent, & ſubſidii ab inferioribus ſuperiori in honorem Cathedræ debiti, cujus taxatio, ut ita loquar, Imperatoriis legibus præſcripta erat, ut non quantum quiſque vellet, aut daret, aut acciperet, ſed quantum Eccleſiæ reditus, ad quam quis promoveretur, ferre poſſet: in iis proinde minus videbatur ineſſe ratio pretii ordinationis, aut pecuniæ pro re ſpirituali collocandæ: nulla, vel minus apparens Simoniacæ pravitatis ſpecies: at in poſteriori iſta conquirendæ pecuniæ ratione evidenter Simoniæ pravitas elucet, quia nulla alia accipiendi prætexitur ratio, quam alteri facit Epiſcopus, ut ejus ſigillum literis publicis apponat, juſque quod habet ad publicum de ordinatione teſtimonium ferendum, vel ad licentiam ordinationis ab alio ſuſcipiendæ concedendam: porrò poteſtas iſta quam altari concedit, ut literas publicas Epiſcopali charactere, ac ſigillo muniat, ſpirita-
A lis eſt, quia Epiſcopalis auctoritatis quædam participatio eſt, cum nonniſi Epiſcopi nomine publicæ literæ fieri poſſint: jus quoque illud ſeu teſtimonii publici ferendi; ſeu licentiæ concedendæ ad recipiendos Ordines Epiſcopali dignitati non adnexum ſolum, ſed innatum, merè quoque eſt ſpiritale: ideoque ſi quidquam iis titulis Epiſcopus exigat, pecuniam pro re ſpirituali videbitur exigere, quod Simoniacum
B eſt. Deinde nullus hic gratitudinis color, quia literarum publicarum uſus neceſſarius: pecuniæ pro iis ſolutio neceſſaria, &, quod iniquum eſt, ab ipſo Epiſcopo præſcripta, qui quantum ſolvi debebit Notario, præſcribit, ut majorem ab eo ſummam colligat, quo majori ipſe pretio merces ſuas, ſeu laborem vendet: nullus honorarii hic prætextus, cathedratici locus nullus: non enim in ſubjectionis teſtimo-
C nium pecuniæ donatio iſta prætexitur, quæ à Notario pro jure ſigilli exigitur; de Cathedræ honore non hic agitur; ſed Epiſcopo pro teſtimonio, quod veritati debitum reddit: vel pro gratia, quam concedit, pecunia, quantum ipſi placuerit, traditur: quomodo autem id excuſari poſſit, alii videant. Quamobrem turpiſſimus omnium prætextus, qui Simoniæ rationem non redolere ſolum, ſed contine-
D re videatur, eſt ille, qui eſt ſigilli, ob quod pecunia ab ordinandis corraditur. Adde turpem videri iſtum prætextum, & Simoniæ occaſionem dantem iiſdem de cauſis, ob quas præcedentes Eccleſia reprobat. Quis enim non fateatur, quin pecunia iſta quæ ex ſingulorum ordinatione ad Epiſcopum ordinantem redit, in cauſa eſſe poſſit, tum ut Epiſcopus plures, eoſque etiam minus aptos admittat, quo numerum

rum expleat, vel conſuetum, vel ſperatum: tum etiam ut Notarius, fraudibus, dolis, importunis flagitationibus, & querimoniis quoſdam qui alias rejicerentur tanquam indigni, vel admitti procuret, vel tanquam admiſſos mendaciter inſcribat? hoc autem apertè, & injuſtum, & Simoniacum eſt.

XII. Ex duplici vero capite duplicem in ea conſuetudine Simoniæ vel rationem, vel certè ſpeciem animadverto: primum eſt, quod pro ſigillo aliquid Epiſcopus exigat. Alterum quod Notario jus illud pro pecunia quotannis penſitanda committat. Quod enim ad primum attinet, vel pecunia iſta in literarum dimiſſoriarum conceſſione ab ordinandis exigitur, vel pro teſtimonialibus literis ab iis qui jam ordinati ſunt: ſi prius dicatur, quo quæſo rationum integumento turpitudinem ſuam tegent, qui pecuniam iſtam exigent, cum manifeſtè appareat licentiam, quæ alicui datur, ut ad ordines accedat, merè ſpiritalem eſſe, ſicut & ordines ipſi ſunt ſpiritales: ideoque quod pro iſta licentia datur, rei ſpiritalis eſſe pretium, non juſto aliquo titulo acquiſitum ſtipendium? ſi poſterius, cum (a) pro teſtimonio, quod veritati redditur nihil accipi liceat, infameſque (b) habeantur, qui pecuniam pro veritate confirmanda receperint: quanto magis ubi teſtificandi auctoritas, atque obligatio dignitati ſpiritali adnexa erunt, ubi de re ſpiritali, & Sacramento collato teſtimonium inquiretur, prophana & ſacrilega erit teſtimonii venditio, infamiſque veritatis enuntiandæ confirmatio? ſi pro recto ferendo (c) judicio nihil accipi permittitur, multo minus pro vero teſtimonio de ordinatione lata ferendo Epiſcopus accipere quicquam poterit: ſi enim ordinationem gratis dare debet, quis gratis accepit, pro veritate teſtanda, quam nemo unquam jure vendidit, quomodo quis pretium quærit? ſi Spiritum ſanctum vendit, qui veritatem, quæ eſt filius, pretio exponit? ſed ut hæc omittam docet profectò (d) Angelicus Doctor, *quod ille, cui committitur ſpiritualis poteſtas, eo officio obligatur ad uſum poteſtatis ſibi commiſſæ in ſpiritualium diſpenſatione, & etiam pro ſua ſuſtentatione ſtatuta ſtipendia habet ex reditibus Eccleſiæ; & ideo ſi aliquid acciperet pro uſu ſpiritualis poteſtatis, non intelligeretur locare operas ſuas, quas ex ſuſcepto debiti officii deberet impendere, ſed intelligeretur vendere ipſum ſpiritualis gratiæ uſum.* Quare cum Epiſcopus ad teſtimonium ferendum de ordinatione a ſe collata teneatur ex officio ſuo paſtorali, ut plebibus innoteſcant, qui ſacris ordinibus Initiati pro ſacris functionibus adiri poſſint, cum pro officio ſuo gerendo, reditus ei ab Eccleſia miniſtrentur, ſi quod pro illo teſtimonio, prætextu ſigilli, accipiat, videtur ſpiritalem officii ſui partem pretio vendere, & in Simoniam incidere.

XIII. Ex altero quoque capite infamiæ, & Simoniæ nota Epiſcopi ſub annuo cenſu jus ſigilli Notario ſeu ſigillifero collocanti inuritur: ſi enim Simoniacus declaratur à (e) Concilio Chalcedonenſi, (f) Urbano ſecundo, & (g) Alexandro tertio, quicumque vicedominatum, Oeconomatum, Caſteldionatum, vel aliam quamcumque Eccleſiaſticarum rerum procurationem, vel adminiſtrationem vendit, nonne ſimili ratione qui jus ſigilli notario pecunia committit,

(a) l. quoniam liberi C. de teſtib. & 1. qu. 3. c. ſi ſi teſtes ſ. dentur. l. teſtium ſ. Gabinio ff. de teſtibus, quod confirm. Auguſt. ep. 54. ad Macedonium.

(b) Julia ff. de teſtibus, & l. teſtium ſ. lege Julia.

(c) c. qui rectè 3. qu. 3.

(d) D. Thom. 2. 2. qu. 100. art. 3. ad 3.

(e) Conc. Chalced. c. 2. refertur 1. qu. 1 c. etſi.

(f) Urbanus 2. c. ſalvator 1. q. 3.

(g) Alexander 3. c. conſuluiſe de Simonia.

tit, quod jus magis eſt ſpiritale, quam redituum Eccleſiaſticorum, prædiorum, vel aliorum adminiſtratio, Simoniacus erit? ſi Canones (a) eos tanquam Simoniæ reos plectunt, qui vices ſuas, juriſdictionem ſuam, Eccleſiarum viſitationem, vel quippiam ſimile ſub annuo cenſu committunt, poterunt ne eandem pœnæ Canonicæ ſententiam effugere, qui vices ſuas in literis pro ordinatione Epiſcopali nomine ſcriptis ſigillo muniendis tanquam authentico ſigno, alicui ad annum vel plures annos concedunt? In quo enim ambo vos, illi peccant in quo non hi, & forſan gravius, offendant? hi jus ſigilli ordini pariter ac dignitati conjunctum venale exponunt; illi juriſdictionem; ſi quod vendunt utrique comparetur, juris dicendi auctoritas minus ſpiritalis, quam jus literas ordinationis ſigillo muniendi reperietur: Etenim juriſdictio ſpiritalis dicitur, quod in res perſonaſque ſpiritales extendatur, & dignitati ſpiritali adnectatur; at prædictum jus literas iſtas obſignandi, & ſigillo muniendi, ſine quibus nec Eccleſiaſtica officia, ſacri ordines, aut dignitates ſacroſanctæ obtinentur, nec res, nec perſonæ pro ſacris innoteſcere poſſunt, multo magis eſt ſpirituale: præſertim cum juriſdictio iſta ſi á dignitate ſejungatur in pluribus prophana reperiatur: jus autem iſtud totum ſacrum, & ordinationis ſanctiſſimæ quædam videatur eſſe appendix, & neceſſarium quoad externam Eccleſiæ politiam, acceſſorium: quod proinde non magis vendi, aut ſub annuo cenſu committi poteſt, quam ipſius faciendæ ordinationis poteſtas.

(a) cap. præterea, & c. quoniam 1. & 2. ne Prælati vices ſuas, vel Eccleſias ſub annuo cenſu committant.

XIV. Novam ergo, & quæ ita pridem in Eccleſia videtur emerſiſſe, iſtam corruptelam, quam tamen in aliis antiquiores auctores infra citandi carpunt, dum Notariorum avaritiam ſugillant, recentiores doctores nuperaque Concilia condemnant. Primus, quem legerim, iſtius corruptelæ videtur meminiſſe (b) Joannes Sariſberienſis, in D. Thomæ Cantuarienſis ſchola educatus, & ad Darnotenſis Eccleſiæ ſolium poſtea virtutibus ſuis evectus, qui ſcribit promoveri non poſſe, ſine ſuſpicione Simoniacæ pravitatis, qui jus aut auctoritatem ſigilli, aut Cimelii, aut Scrinii emerit, quamvis ne hoc quidem loco aperté eam reprehendat, ſi attentè legatur; ibi enim duntaxat videtur loqui de iis, vel (c) *qui cujuslibet ſecularis curiæ emunt officia, aut qui viles, aut ſerviles obſecundationes principibus præſtant* (quales ſunt ſigilliferi, ſcriniarii, vel theſaurarii principum) quatenus eorum gratiam in electionibus Eccleſiaſticis conſequi poſſint: vel qui ad Eccleſiaſticas dignitates conſequendas ambitione ducti, jus ſigilli Pontificii Scrinii, & Cimelii (id eſt loci in quo donaria, & res ſacræ ad miniſterium dicatæ reconduntur, in qua ſcilicet acceptione κειμήλια uſurparunt (d) Juſtinianus, (e) Balſamon, & alii) adminiſtrandorum eo fine mercarentur, quod utrumque reprehenſibile eſt, eſto collatio ſigilli Epiſcopalis abſque crimine fieri poſſet. Hanc vero corruptelam áperté Synodus (f) Tridentina condemnat, *Quoniam*, inquit, *ab Eccleſiaſtico ordine omnis avaritiæ ſuſpicio abeſſe debet, nihil pro collatione quorumcumque ordinum, etiam Clericalis Tonſuræ, nec pro literis dimiſſoriis, aut teſtimonialibus, nec pro ſigillo, nec alia quacumque de cauſa etiam gratis oblatum Epiſcopi, & alii ordinum collatores, aut*

(b) Joannes Sariſber. lib. 7. de nugis Curial. cap. 18.

(c) Ibid. paulò poſt.

(d) Juſtin. l. fin. §. fin autem C. de bonis auct. judic. poſſ.

(e) Balſamon de Chartophyl.

(f) Conc. Trid. ſeſſ. 21. de reformat.

A *aut eorum miniſtri, quovis prætextu, accipiant, Notarii verò in iis tantum locis, in quibus non viget laudabilis conſuetudo nihil accipiendi, pro ſingulis literis dimiſſoriis, aut teſtimonialibus decimam tantum unius aurei partem accipere poſſint, dummodo eis nullum ſalarium ſit conſtitutum pro officio exercendo, nec Epiſcopo ex Notarii commodis aliquod emolumentum ex eiſdem ordinum collationibus directè, vel indirectè* B *provenire poſſit: tunc enim gratis operam ſuam eos omnino præſtare teneri decernit, contrarias taxas, ac ſtatuta, & conſuetudines etiam immemorabiles quorumcumque locorum, quæ potius abuſus & corruptelæ Simoniacæ pravitati faventes nuncupari poſſunt, penitus caſſando, & interdicendo: & qui ſecus, fecerint, tam dantes, quam accipientes ultra divinam ultionem, pœnas à jure inflictas ipſo facto* C *incurrant*. Videant Epiſcopi, qui ſe Concilii Tridentini acres defenſores, & diligentes obſervatores profitentur, qua ratione ei ſatisfaciant, dum ſigillum ſuum collocant ſub annuo cenſu, & ut cenſum augeant, graves Notariorum ſuorum extorſiones patiuntur; videant inquam qua ratione Concilio ſatisfaciant, & quomodo divinam ultionem, quam adverſus ejuſmodi comminatur, & pœnas adverſus Simonia- D cos, in jure præſcriptas, quas idem Concilium renovat, effugere poſſint. Porrò quod Concilium ejuſmodi conſuetudines non Simoniacas, ſed Simoniacæ pravitati faventes vocaverit, hæc cauſa eſſe potuit, quia nempe conſuetudines iſtæ, qua parte Notarios reſpiciunt, non ſtricto jure videntur Simoniacæ, ſed Simoniacæ pravitati favent: at qua parte ad Epiſcopos referuntur, verè proprieque ſunt Simoniacæ, ut plures (a) Theologi ſentiunt, noſque ſupra ſatis ſuperque confirmavimus: ideoque cum de iis univerſim Concilium dixereret, & prout ad Epiſcopos, & prout ad Notarios ſpectant, maluit ipſas Simoniacæ pravitati faventes vocare, quam Simoniacas.

XV. Non hic moror varia Concilia quæ pro Sigillo, ac cera nihil à Notariis exigi volunt, quia iſta à nobis, ubi de Notariis erit ſermo, inferius proferentur: tantum ſolum hic addo: quæ de Epiſcopis præſertim verba faciant, & iſtam ab iis exactionem procul amandari volunt. Primum ſit (b) Toletanum ſub Sixto 4. in Hiſpania pluribus annis ante Concilium Tridentinum habitum, quod diſtrictè vetat, *nè Epiſcopi, Janitores, Barbitonſores, & alios officiales quicquam exigere, ſeu levare permittant, etiam pro ſigillo, & cera: ſed gratis, & liberaliter impendant*. Alterum ſit (c) Concilium Colonienſe non longè ante Concilium Tridentinum auctoritate Hermanni Archiepiſcopi, qui quod à fide poſtea defeciſſet, exauctoratus eſt, congregatum, *ut autem*, inquit, *Eccleſiaſtici ordines ſumma ſinceritate, omni quæſtus ſuſpicione, omniſque mali ſpecie quam longiſſimè ſemota, conferantur, nolumus, ut ab initiatis quicquam, vel Sigilli nomine à Vicariis noſtris in Pontificalibus exigatur, ſed tantum ſcribis earum literarum, quæ formatæ appellantur, unus albus ſolvatur*. Tertium in Gallia Concilium ſit, (d) Rhemenſe ſub Cardinale à Guyſia anno 1583. habitum quod Tridentini Canonem iis verbis confirmavit, *Epiſcopus qui pro conferendis Ordinibus ſacris, vel Minoribus, vel etiam Tonſura*

(a) Vide Suarem de Religione lib. 4. de Sim. cap. 13. Leſſium de Juſtit. lib. 2. cap. 35. dubio 10. Sotum lib. 9. qu. 6. art. 1. Azpilcuetam in addit. ad recop. legum Navarræ in lib. 1. tit. 18. l. 7. de Epiſc. in declarat. num. 35. in reſponſ. ad dub. 5. Emanuel Sa. v. Simonia n. 3. Auguſtinum Barboſ. part. 2. de off. & poteſt. Epiſc. allegat. 7. n. 26. & alios paſſim.

(b) Tolet. ſub Sixto 4. tit. quod ordines gratiosè conferantur.

(c) Colonienſe part. 1. tit. ab initiatis nihil exigendum.

(d) Concilium Rhemenſe apud Bochell. decret. Eccleſ. Gall. tit. de Simon. c. 38.

ra Clericali aliquid acceperit, quod pretio æſtimari queat, vel qui aliquid poſtulaverit pro literiis dimiſſoriis, earumque ſigillo, notam Simoniæ vel avaritiæ incurrit. Secretarius tamen illius decimam aurei partem accipere queat juxta Concilium Tridentinum. Quam verò id exactè ſicut & cætera Concilii Tridentini decreta obſervarit D. Carolus, docet qui ipſius vitæ hiſtoriam ſcripſit. referens, (a) inter alia, nullos eum Notarios Scribaſque habuiſſe niſi Clericos, & Clericali vivendi genus ſecutos, quibus de ſuo ſtipendia miniſtrabat, ne ab aliis exactiones quærere cogerentur: quid etiam de iiſdem decreverit, inferius legere poteris, ut conſentientem Hiſpaniæ, Germaniæ, Galliæ Italiam advertas:

(a) Auctor vitæ S. Caroli.

XVI. Quis ergo tot auctoritatibus, rationibuſque convictus, tam turpem de cætero quæſtum audeat approbare? ſi conſuetudo opponitur, conſuetudinem Tridentina Synodus exploſit: ſi Tridentinæ Synodi decreta recepta negantur: pudeat, ad fovendam avaritiam magnæ Synodi, quæ ſaltem pro norma ac regula quam ſequantur boni, quamvis non pro lege, qua coërceantur mali, eſſe deberet, auctoritatem infringere: ſed ſi quem pudor iſte non retinet, cogitet conſuetudinem hoc tantum poſſe facere, ut honeſto titulo pecunia in ordinatione accipi poſſit, verbi gratia, titulo honorarii, Cathedratici, vel doni gratuiti, ut nempe munera ex reverentiæ ſubjectione, gratitudine, vel aliqua alia honeſta de cauſa offerantur: at titulus iſte, ut pro ſigillo aliquid exigatur, honeſtus eſſe non poteſt: cum enim ex officio literas teſtimoniales Epiſcopus debeat Ordinato, eo titulo nihil ab eo accipere poteſt: nam ut rectè ait Gregorius (b), *Vendentes in templo ſunt qui hoc quod quibuſdam jure competit ad præmium largiuntur*: Nec magis fieri poteſt, ut honeſtum ſit pro ſigillo pecuniam accipere, quam pro ipſa ordinatione, utrumque enim, tam ordinatio, quam teſtimonium de ordinatione percepta, natura ſua vendi, aut pecunia commutari non poteſt, ut ſuperius ſatis probavimus. Simoniacus ergo eſt meo quidem judicio Epiſcopus, quicumque, non obſtante quavis conſuetudine, hoc titulo hocque prætextu pecunias aliquas ab ordinatis exegerit, aut exigi curaverit. Neque tamen talis certo pronuntiandus mihi videtur Simoniacus, quem nec Tridentini Concilii, nec Rhemenſis, aut aliorum Conciliorum Patres Simoniacum declarare voluerunt: præſertim quia qui ſigilli nomen prætexit, alia fortaſſis ratione conſuetudinem receptam fovet: damno itaque prætextum, damno exactionem hoc prætextu factam: ſanctiſſimos Antiſtites ſi qui vetitis iſtis lucris inhiant ad Concilii obſervationem quantum poſſum revoco, & ut ab illa turpi nundinatione, tanquam à Simoniaca pravitate fugiant quantopere poſſum contendo: eoſdem tamen ſi qui ſunt auctores hujus exactionis quamdiu eos Eccleſia non damnaverit, nec ego damno; nec blandiri lubet, nec Religionis noſtræ Principibus impune licet iraſci: ne fovere iniquitatem, vel contemnere Eccleſiæ Principes, ſi iniqui fuerint, videamur.

(b) Greg. hom. in Evangelia.

XVII. Eſto verò, Simoniacus ſit qui ejuſmodi prætextu pecuniam exegerit, non ideo Simoniacus, qui coactus dederit: ubi ſcilicet corruptela illa viget, nec aliter ad ordines via patet quam exactiones iſtas patiendo, cum nempe nullus

ad ſuperiorem recurſus patet, aut certè non futurus utilis ſperatur. Ideòne ſiquidem jacebit ob id Eccleſia ſine Clericorum ordinatione, quia Prælatus iniquam exactionem conſuetudine inductam fovet? talem ergo qui pecunias in ordinatione ſua dederit, non injuſtum dicam egiſſe, ſed injuriam paſſum, non ad ordinationes pecunia aſcendiſſe, ſed pecunia Eccleſiæ vexationem redemiſſe, præſertim ubi A nihil ue quæſtu Epiſcopi reſcierit, alio titulo eum credit comparatum. Sapienter ille quidem meo judicio facit, & prudenter, ſi alio titulo quæſitum interpretetur, quod ab Epiſcopo turpi titulo quæritur: neque enim aut ex levi rumore quippiam de ſuo Antiſtite mali unicuique credendum eſt, & ſi de opere conſtet, intentionis ſaltem excuſanda quantum fieri poteſt perverſitas: ſed de iis ſatis.

ARTICULUS VII.

De pecunia, quæ Vicariis generalibus Epiſcoporum, Examinatoribus, & Præſentatoribus Ordinandorum Adſiſtentibus Epiſcopo ordinanti, Janitoribus, Notariis, aliiſve è familia Epiſcopi in ordinatione perſolvitur.

§ I.

Epiſcopo, ne quid Officiales, Miniſtri, famuli pro ordinatione capiant, curam eſſe oportere.

I. JAM verò ad Officiales Epiſcopi veniamus, Vicarios, Examiuatores, Præſeutatores, Notarios, & alios inferioris, ſi qui ſunt notæ, è domo & familia Epiſcopi. Multum ſanè intereſt quoſnam ſibi familiares, quos famulos adſciſcant, ii qui ad maximas dignitates evecti ſuut, nec minus refert, iu quos adjutores officii ſui partem rejiciant, quibus miniſtris & cooperatoribus utantur: Eorum vitia ſicut Dominorum conſcientiam onerant, ita quoque famam lacerant, *quidquid enim*, ut monebat Auguſtum Mœcenas apud ([a]) Dionem, *hi rectè vel ſegnius egerint, id verò tibi adſcribitur, talemque* B *te cuncti cenſebunt, qualia eos facta exercere permiſeris*: Epiſcopi præſertim quos *domui ſuæ bene præpoſitos* ſeligendos, ait, ([b]) Apoſtolus, quorum *filios* vult *eſſe ſubditos in omni Caſtitate*, ſedulò curare debent, ne eos apud ſe, aut ſub ſe patiantur, quorum facinoribus dedecorari poſſint. Eugenium Papam fuse id docet, monetque S. Bernadus: prima tautum C hujus admonitionis verba attendamus, ([c]) *Veniamus nunc ad collaterales & coadjutores tuos, hi ſeduli tui, hi intimi ſunt, quamob rem ſi boni ſunt, tibi potiſſimum ſunt, ſi mali, æquè plus tibi; ne te dixeris ſanum, dolentem la-*

([a]) Dio lib. 52. hiſt.

([b]) 1. ad Tim. 3.

([c]) S. Bernard. lib. 5. de conſiderat. cap. 4.

latera; hoc eſt, ne te dixeris bonum malis innitentem, aut ſi bonus ſis, bonitas tui ſolius quem fructum adferre poteſt? ſicut in ſuperiore libro dixiſſe me memini. quid inquam, emolumenti adferre poteſt Eccleſiis Dei tua unius hominis juſtitia, ubi ſententia prævalet aliter affectorum? Sed nec tuta tua bonitas obſeſſa malis, non magis quam ſanitas vicino ſerpente, non eſt quod te ſubducas malo inteſtino. Et è regione bonum domeſticum eò amplius, quo ſæpius juvat. Sed ſive levent, ſive gravent, cui rectiùs imputandum quam tibi, qui tales aut elegiſti, aut admiſiſti? &c. Inter ea verò, quæ in iis cavenda ſunt, maximè avaritiam urget, quæ ſi famulos & cooperatores Epiſcopi inficiat, in Epiſcopum ſæpè, tanquam lucri participem, criminis ſocium, vel ſaltem fautorem redundat. Quod vitium quantoperè in domeſticis ſuis Epiſcopus fugere debeat, docet pariter Sariſberienſis, (a) *ne enim*, inquit, *domi illorum juſtitiam credas, aut veritatem, aut pietatem apud quos vides omnia eſſe venalia, Chriſtus ipſe excluſus eſt, qui ſi pulſat ad oſtium, non aperitur ei, fugiunt, & fugant, qui omnia ad pretium, & gratiam faciunt*. Quamobrem in Concilio (b) Toletano 11. ſtatuitur ut, *ſi ſciente loci Epiſcopo tale quidquam*, id eſt munerum acceptio, pro Baptiſmo, Chriſmate, vel Ordinatione, *à ſubditis perpetratur, idem Epiſcopus duobus menſibus excommunicationi ſubjaceat*. Similiter Innocentius tertius Archiepiſcopo Cantuarienſi mandat quatenus exceſſus, qui ab ejus ſuffraganeis, & Officialibus eorum hac in re committebantur, corrigere ſatageret, eoſque ab hujuſmodi illicitis exactionibus compeſceret, (c) *quo*, inquit, *aliorum culpa tibi ob tuam negligentiam non imputetur ad pœnam*.

(a) Sariſberienſ. lib. 5. cap. 10.

(b) Tolet. 11. c. 8.

(c) Innocent. 3. cap. in tantum 9. cum verò de Simonia.

§. II.

Ne quid Vicarii generales, vel Examinatores ob Ordinationem exigant, recipiantve.

I. HÆc itaque præmiſimus, ut ſedulò caveant Epiſcopi, ne cum manus ſuas ipſi ab omni munere excutiant, eorum Officiales, vel familiares non ita ſe ab omni turpi quæſtu contineant. Vicarii præſertim eorum generales, qui eorum perſonas expreſſiùs referunt, qui dignitatem tuentur, qui officio funguntur, qui curas patiuntur, manus debent habere innoxias: ſi quid illi rapiant, ſi quid capiant, ſi quid exigant, eadem eorum, ac Epiſcoporum ratio eſt, quorum munus ac dignitatem ſuſtinent. Etſi enim non ſint aſſignati eis ex publico ſumptus, ſicut Epiſcopo, nihil tamen pro iis quæ ab Epiſcopo gratis debentur, ipſi ſumere poſſunt; gravarentur enim ſubditi, à quibus pro uno opere duplicatum ſtipendium ſumeretur: ſi quid ergo eis debeatur, id per modum ſtipendii ab Epiſcopo Vicariis præſtari debet, pro quo in vinea Domini militant: injuſtum eſt, ſi à Clero vel populo ſtipendium exigant, Simoniacum verò ſi pro ſpiritali opera, v. gr. pro ordinatione, ſeu præſentatione, examine, aut licentia ſuſcipiendorum Ordinum, aut alia quavis re ejuſdem notæ pretium ſumant.

II. Examinatores ſimiliter in quos Epiſcopi circa ſacros Ordines potiſſima cura tranſmittitur, & ex quorum integritate Clericorum optima deſignatio maximè pendet,

ſecundum (a) Concilii Nannetenſis Canonem cavere maximè debent, ne, ut ſupra docuimus, *aut favoris gratia, aut cujuſcumque muneris cupiditate illecti à vero devient, ut indignum & minus idoneum ad ſacros gradus ſuſcipiendos Epiſcopi manibus applicent; quod ſi fecerint, & illicitè qui indignè acceſſit, & illi qui Spiritus ſancti donum vendere conati ſunt, coram Deo condemnati Eccleſiaſtica dignitate carebunt*. Gregorius (b) VII. generali Synodo præſidens, eiſdem (duos Miniſtros vocat) prohibet, ne vocem, id eſt ſuffragium ſuum vendant. In (c) Palentinæ Diœceſis, tempore Joannis vigeſimi ſecundi, habita Synodo, diſtrictè prohibitum, ne quid Archipresbyteris, vel Archidiaconis, quibus ex officio Ordinandorum præſentandorum, & examinandorum cura incumbebat, eo titulo perſolvatur. (d) Tridentina Synodus, ne quidem gratis oblatum ab iis quicquam accipi quovis prætextu permittit. Tridentinæ veſtigiis inhærens (e) Mediolanenſis 5. ſub S. Carolo hæc ſtatuit, *nec verò item qui examinatores adſciſcuntur, examinis occaſione umquam quicquam, ne eſculenta quidem, poculentave capiant: qui contra fecerit, cum indignus deinceps cenſeatur, qui id muneris gerat, tum alia pœna arbitrio Epiſcopi afficiatur*. Neque dubium eſt, quin in Simoniæ crimen incidant, qui, ut examinis rigorem molliant, pecunias offerunt, & qui eo fine datas recipiunt; cum enim (f) examen neceſſarium ordinationis ſit præambulum, ut ſupra docuimus, ejuſdem cum ordinatione ipſa videtur eſſe rationis, & quiſquis pecunia examen corrumpere tentat, pecunia viam ſibi ad ordines parare, ſpiritalemque ordinis gratiam pretio comparare cogitat. Hinc cenſetur Simoniacus, ab (g) Alexandro tertio qui ipſum aliter ad Presbyteratus ordinem præſentare nolenti ſex ſolidos dederat, à quo poſtea præſentatus ordinem ipſum acceperat.

(a) Concil. Nannet. c. 11. refertur c. quando, diſt. 84.

(b) Greg. 7. in Synodo, refertur cap. 11. de Simonia.

(c) Palentin. Synodus tit. de Simonia.

(d) Trident. ſeſſ. 21. de reform. c. 1.

(e) Mediolanen. Provinc. 5. conſtit. part. 3 tit. de examinand. ration.

(f) Vide canon, nullus, can. Presbyter, c. Epiſc. & c. quando diſt. 24.

(g) Alexander 3. cap. ex tua fraternitat., de Simonia.

§. III.

De Janitoribus, Cubiculariis, & aliis ex familia Epiſcoporum qui Ordinandos introducere, vel repellere poſſunt.

IV. Janitorum, quoque, Cubiculariorum, & aliorum ex Epiſcopi familia, qui ordinandis ad Epiſcopale examen, aut locum ordinationis, aditum aperiunt, eoſve deducunt, eoque titulo ab iis quippiam exigunt, cupiditatem, atque avaritiam graves omnino Doctores, & Concilia reprehendunt. (h) Ivo Carnotenſis Epiſcopus conqueritur ſuo tempore Romanæ Eccleſiæ conſuetudinem fuiſſe, ut Cubicularii, & miniſtri ſacri Palatii multa exigerent à conſecratis de novo Epiſcopis, quæ oblationis, vel benedictionis nomine palliarentur. (i) S. Bernardus familiarium quoque Romani Pontificis voracitatem ſugillat. De Oſtiariis ſpeciatim Eugenium Summum Pontificem monet his verbis, (k) *ſuper hoc, quem fortè ab adventantibus petere deprehendes, judica Giezitam* (hoc eſt Simoniacum) *id de Oſtiariis, id de cæteris Officialibus decernendum. Verum hoc ex abundanti: nam formam olim jam à te poſitam recordamur: quid tuo dignius Apoſtolatu? quid ſalubrius ad conſcientiam, honeſtius ad famam, utilius ad exemplum? Optimus Canon, qui*

(h) Ivo ep. 133

(i) Bernardus de conſiderat. ad Eugenium paſſim.

(k) Ibid. lib. 4. cap. 6.

qui projiciat avaritiam ex calumnia, non à conſcientia tantum. Janitorum, & Barbitonſorum nominatim meminit (a) Concilium Toletanum ſub Sixto IV. quibus aliquid accipere quoquomodo prohibet. Similis (b) Mediolanenſis primi cautio, Epiſcopos monentis, ne hanc regulam à Cubiculariis ſuis, vel aliis è familia ſua infringi patiantur. Turpe eſt, ſi (ut quod in curiales Principum mundanorum jactavit (c) Sarisbetienſis, id ad nostrum propoſitum convertamus) cum inclementiam Cerberi omnes abhorreant, videamus Oſtiarios Cerbero duriores: apud Inferos unus tantum Cerberus eſt, quam immane, ſi quæ ſunt diverticula domeſticorum Epiſcopi, tot Cerberi ſunt. Si Atrienſes quoque Cerberos ſuſtineamus, totamque familiam, quę aut mordeat, aut latret. Epiſcopi ſibi ſubditorum Patres ſunt: ab omnibus liberè adiri debent. *Non eſt*, ut dicebat S. (d) Thomas Cantuarienſis, *Dei Eccleſia cuſtodienda more caſtrorum*: nec Epiſcopi domus Janitorum importuna diligentia munienda. Neque tamen Simonia eſt, ubi datur aliquid Janitori, Cubiculario, vel alteri, qui te ad Epiſcopum introducat, vel ire permittat: neque enim ea pecunia res ulla ſpiritalis proximè, aut directè emitur, ſed non niſi remote ad ſacram Ordinationem hæc pecunia refertur: turpis quidem hic quæſtus, neque enim pecunia opus eſt, ut Epiſcopus adeatur, qui non ſolum ad ſe venientes libenter amplecti, verum etiam timidos invitare, & fugientes debet ipſe inquirere. Tunc quidem ſolum Simonia committeretur, cum ad injuſtum pro ordinatione conſequenda patrocinium, ſuffragiumve, Janitoribus, Cubiculariis, aliiſ-

(a) Toletan. ſub Sixto 4. titulo, quod ordines gratioſè concedantur.

(b) Mediolan. 1. Prov. tit. quæ ad Sacramenti Ordinis adminiſtratio-

(c) Sarisberienſ. lib. 5. cap. 10. Polycrat. verbis parum immutatis.

(d) Vide in vita S. Thomæ Cantuar. apud Sur. die 29. Decemb.

A ve officiariis pecunia impenderetur; quid enim refert per quos Epiſcopi conſtantia everti tentetur? quiſquis eam pecunia labefactare satagit, ut indignus ad ordines recipiatur, ordinationem emiſſe videtur, non meruiſſe: quiſquis illicitis per pecuniam artibus ad Sacerdotium contendit, Simoniæ nota non caret: qui populi ſuffragia olim pretio comparabat, Simoniacus dicebatur: qui ergo pariter Suffraga-
B tores ſibi pretio comparat Epiſcopi domeſticos, in Simoniæ crimen impingit: atque ita cenſent (e) Angelus, (f) Sylveſter, & alii.

(e) Angel. v. Simonia num. 15.

(f) Sylveſt. item v. Simonia.

§. IV.

De miniſtrantibus, & adſiſtentibus Epiſcopo Ordinanti.

V. Colligimus quoque ex citata ſuperius (g) Juſti-
C niani Novella, iis miniſtris, qui Epiſcopo alium conſecranti adſiſterent, quaſdam ab Epiſcopo conſecrato conſuetudines olim perſolutas, quæ à primo Presbytero Ordinantis Epiſcopi, & Archidiacono, poſtquam ſibi aliquid reſervaſſent, diſtribuerentur. Idem in ordinatione Clericorum factitatum ex iis ejuſdem (h) Novellæ verbis diſcemus, *ſed neque Clericum cujuſcumque gradus dare aliquid ei à*
D *quo ordinatur, aut alii cuilibet perſonæ permittimus: ſolas autem præbere eum conſuetudines iis qui ordinantium miniſtrantes ſunt ex conſuetudine accipientibus unius anni emolumenta non tranſcendentem*. Hanc tamen conſuetudinem reprobare videtur (i) S. Gregorius mox citandus ubi miniſtro Evangelicam lectionem in Epiſcopi conſecratione legenti, nihil omnino dari permittit ab eo qui conſecratus eſt. Si-

(g) Juſtin. Novell. 123. cap. 3.

(h) Idem c. 16.

(i) Greg. lib. 4. epiſt. 44.

Similis ferè hocce tempore alicubi conſuetudo viget, ut oblationes, luminaria, aliaque id genus, ſeu Epiſcopi Eleëmoſynario, ac Capellano, ſeu ceremoniarum magiſtro dentur: quæ cum Eccleſiæ offerantur, non injuſtum, ſi in alicujus Eccleſiæ Miniſtrorum uſum accedant, & quibus cedere debeant conſuetudo determinet. Turpis tamen hic quæſtus, ſi in iis quærendis aliquis ſit moroſus, aut diligentior quam par ſit: Eleëmoſynæ enim quæ ex aliquo miniſterio obveniunt, ſicut non neceſſario ſunt reſpuendæ, ita nec avidiùs inquirendæ. Si tamen ejuſmodi miniſtri nihil ſpiritale exequantur, nec ordinationi ſacræ per ſe, ac neceſſario ſunt reſpuendæ, ita nec avidiùs inquirendæ'. Si tamen ejuſmodi miniſtri nihil ſpiritale exequantur, nec ordinationi ſacræ per ſe, ac neceſſario cooperentur, tunc in iis vel dationibus, vel exactionibus veram aliquam Simoniæ rationem non video.

§. V.

De Notariis, Scribis, & Sigillatoribus.

VI. DE Notariis autem, Scribis, & Sigillatoribus fuſior jam nobis debet eſſe ſermo, quos prædicta (a) Juſtiniani Novella cum reliquis miniſtrantibus ordinandis comprehendit: jam verò ſoli ferè ex reliquis ſuperſunt, qui in ordinatione aliquid exigant; nihil tamen ipſi, ſi Eccleſiæ decreta conſulamus, nihil inquam, niſi fortè pro labore & charta moderatum quippiam, ab ordinandis exigere poſſunt: antiquiora decreta nihil penitus eis accipere concedunt, id ipſum recentiora expetiiſſe videntur, quod quia ſe non poſſe efficere ſperarunt, pecuniæ eis ſolvendæ ſummam moderata ſunt. (b) Gregorius Magnus hanc ſententiam quam initio ſui Pontificatus in Synodo Romana protulerat, iterum iis verbis confirmavit: *Antiquorum Patrum regulam ſequens, nulli quicquam de Ordinationibus accipiendum eſſe conſtituo, neque ex traditione pallii, neque ex traditione chartarum, &c. quia enim in ordinando Epiſcopo Pontifex manum imponit, Evangelicam verò lectionem miniſter legit: confirmationis autem ejus epiſtolam Notarius ſcribit: ſicut Pontificem non decet manum quam imponit, vendere; ita miniſter, vel Notarius ejus, non debet in ordinatione ejus vocem, vel calamum venundare. Ex quibus prædictis rebus ſi quis aliquid commodi appellatione exigere, vel petere fortè præſumpſerit, in diſtricto Dei omnipotentis examine reatui ſubjacebit.* Eadem verba tribuuntur à Gratiano (c) Urbano ſecundo in Concilio Melphitano, nec multum immutata leguntur in Synodo habita à Gregorio (d) ſeptimo. Ivo tamen (e) Carnotenſis Urbani ſecundi συνάδελφος queritur in Romanæ Curiæ officiarios vulgò jactatum, nec calamum, nec chartam gratis ibi haberi, quæ res quantum offendiculum multis fuerit Richardum Albanenſium Epiſcopum monet, Sanctæ Romanæ Eccleſiæ Legatum. Ante hæc tempora verò cùm à Bonifacio Moguntino reprehenderetur graviter tanquàm de Simoniæ crimine (f) Zacharias Papa, quod pro tribus palliis pecunias accepiſſet; negavit Summus Pontifex ſe tale quidpiam cogitaſſe, *cum nec pro ſcriptis, nec pro diplomatibus, quæ ab ejus ſcrinio procederent, aliquid exigi conſue-*

(a) Novell. 123. cap. 3.

(b) Joan. Diac. vitæ Gregor lib. 3. n. 3. & Greg. in regiſt. lib. 4. epiſt. 44. ſive c. 84. in Syn. Rom. habetur ex parte 1. q. 2. c. ſicut.

(c) Urban. 2. in Concil. Melphit. apud Gratian. c. nullus 1. q. 2.

(d) Synod. Rom. ſub Gregor. 7. refertur cap. 1. de Simonia.

(e) Ivo ep. 133.

(f) Zachar. ep. 9. ad Bonif. Mogunt.

ſueviſſet: quin potius anathematizare ſe omnes quicumque auſi eſſent donū Sancti Spiritus venundare. Similiter Concilium (ᵃ) Bituricenſe, in Lemovicenſi ſecundo relatum, Notariorum exactiones qnaslibet condemnat, *Epiſcopi*, inquiens, *de ſacris Ordinibns munus non accipiant, nec aliquis loco eorum, neque aliquis de ſubjectis eorum, ſicut pro ſcribendis nominibus ordinandorum ſolebant ſcriptores pretium accipere*. Hæc erat itaque præcedentium iſtorum temporum, quibus auſterior diſciplina vigebat, ſententia, Simoniæ ſaltem ſuſpicione non carère qui quippiam pro literis ordinationis, conſecrationis, aliiſque quibus res ſpiritales conferrentur, vel confirmarentur, accepiſſet.

(a) Bituric. can. 3. apud Lemovic. aſt. 1.

VII. Ubi verò diſciplinæ Eccleſiaſticæ remiſſa eſt ſeveritas, viſum eſt huic malo ſatis proviſum; ſi Notariornm emolumenta moderatiora fierent, ut non pro ordinatione pretium, ſed pro labore ac charta ſalarium accipere viderentur. Concilium itaqne (ᵇ) Ravennate 2. tempore Clementis qnlnti de hac re ſic ſtatuit, *item cum indebita exactiones à Notariis, & ſigilliferis Dominorum Epiſcoporum, taxentur, & moderentur in omnibus, præſertim in ordinationibus, ut ultra duos venetos non poſſint accipere pro ſcriptura, charta, cedula, cera, & ſigillo &c. etſi querela ſuper hoc remedium præbuerit, ipſe Notarius officialis ſuſpendatur in dicta curia Epiſcopali uſque ad aliud Concilium Provinciale ab officio ſuo*. (ᶜ) Ravennate quartum ſub Joanne 22. de indebitis extorſionibus, atque exactionibus eorūndem qnerelas in præſenti ad ſe delatas fuiſſe oſtendit, quibus cum remedium adhiberi eo tempore non potuiſſet, ipſis, ne deinceps contingerent, providit, ſalariaqne Notariorum, & Sigilliferorum pro qnibus literis ſcribendis moderata conſtituit. Concilium Sabinenſe, (ᵈ) ſeu Palentinum Vallemoleti Palentinæ Diœceſis, auctoritate Guillelmi Sabinenſis Epiſcopi Apoſtolicæ Sedis Legati in Hiſpania, celebratum tempore ejuſdem Joannis 22. duriùs cum eis egiſſe viſum eſt hoc edito decreto, *Ordinati ſi poſt receptionem Ordinis pro ſcriptura, labore, charta & cera aliquid offerre voluerint, hoc accipi minimè prohibetur: ita tamen quod hæc gratuita oblatio ſummam quinque Marabetinorum uſualis monetæ aliquatenus non excedat, à pauperibus autem, aut nibil, aut minus recipiat pro prædictis*: & paulò poſt, *nec Notarius, ſeu ſcriptor, quicquam niſi moderatum exigat pro collationis litera & ſigillo*. (ᵉ) Toletanum tempore Clementis ſexti Antipapæ gravibus verbis eundem Notariorum, & Sigilliferorum quæſtum condemnat, quamvis de literis ordinum, quod pro iis fortaſſe nihil exigerent, mentionem nullam faciat, *Verùm*, inquit, *quia plerumque in exactione emolumenti ſigilli nonnulli metas rationis excedunt, & tam pro licentia quoad ſtudia literarum, ſeu quia animarum cura ad tempus committitur, quam pro litera dimiſſoria, qua cuique ſe ad alias partes transferendi licentia conceditur, quantitates indebita extorquentur: nos eorum inſatiabilem voraginem compeſcere cupientes, ſtatuimus, eodem Concilio approbante, ut pro qualibet prædictarum literarum poſſint ſex Marabetini, & Duodenarii pro Cancellaria, & unus Marabetinus pro regiſtro, & non amplius*

(b) Ravenn. 2. rubr. 32.

(c) Ravennaten. rub. 24.

(d) Conc. Palent. tit. de Simonia.

(e) Toletan. ſub Clemente 6. tit. de Simonia.

plius recipi ullo modo. (a) Toletana quoque Synodus ſub Sixto quarto, cujus aliqua verba ſuperius retulimus, hæc pro Notariis adjungit. *Notarii verò pro literis ordinum decem tantum Marabetinos recipere debeant, & ſi contra fecerint, quod receperint duplicatum reſtituant ſequenti Concilio applicandum*.

(a) Toletan. ſub Sixto 4. tit. quod ordines gratioſe concedantur.

VIII. Concilium (b) Tridentinum, cujus verba à nobis ſupra prolata ſunt, & antiquorum Patrum exempla ſervari, & decreta in uſu eſſe optavit, laudabilem conſuetudinem vocans, cum Notarii nihil acciperent, ſed eis pro officio exercendo ſalarium conſtitutum eſſet, vel è publico, vel ab Epiſcopo; eam autem conſuetudinem damnavit, qua ex Notarii commodis aliquod Epiſcopi emolumentum perciperent; nihilque ſupra decimam aurei partem, ne quidem gratis oblatum pro literis dimiſſoriis, aut teſtimonialibus accipere eis quovis prætextu permiſit. Ad hujus Tridentini illuſtrationem & perfectiorem obſervationem in Concilio (c) Mediolaneuſi primo habito anno 1565. & (d) quinto (ex quo præſertim ſequentia eruemus) habito anno 1579. plura ſancte decreta ſunt: primum, ne Epiſcopus quicquam vel ſponte oblatum, ne exiguum quidem, à Secretario, ſcribiſve dono accipi, aut capi ullo modo patiatur, ne occaſione quidem literarum, etiam quas pro officii munere etiam privatim aliquando ſcribunt. Alterum, inter ea quæ gratis ſcribi, & in Cancellaria confici debent, recenſentur ibidem acta viſitationis, facultas quorum auctoritate Vicarii miniſtrique Epiſcopales decernuntur, literæ dimiſſoriales ordinum, dimiſſoriæque pro ſuſcipiendis Ordinibus,

(b) Conc. Trid. ſeſſ. 21. de ref. cap. 1.

(c) Mediol. 1. tit. de Notariis & Scribis.
(d) Mediolan. 5. conſtit. part. 3. tit. de Cancell. & Notariis.

A aliaque quamplurima, ea nimirum omnia quibus jus ſpiritale confertur, vel publicum bonum procuratur. Tertium, de emolumentis Cancellariæ, quam (e) Concilium Provinciale primum vendi, aut locari, ejuſve nomine quicquam accipi vetuerat, nihil prorſus utilitatis privatæ ad Epiſcopum ejuſve menſam, aut Vicarios, aut alios præterquam ad Cancellariam, cæteroſque ejuſdem Cancellariæ

B miniſtros pervenire conceditur, qui aliquid etiam a ſponte dantibus perceperit, tum in conſcientiæ foro ne ſuum faciat, ſed pauperibus loci erogare omnino debeat: tum quadruplo mulctetur, quod vel in Eccleſiæ inſtaurationem, vel in Sacriſtiæ uſum erogetur. Severiorem pœnam imponunt decreta generalis informationis Eccleſiaſticæ (f) à Franciſco Bonhomio Epiſcopo Vercellenſi Viſitatore Apo-

C ſtolico, eodem S. Carolo Boromeo procurante, edita, in quibus tamen indultum ut pro literis ordinationis decima aurei pars à Notariis exigi poſſet; hæc, ſi tibi vacat, legi poſſunt. *Epiſcopi curæ eſſe debet, ut literæ ordinum teſtimoniales tradantur, ea certè perſoluta mercede, quæ decimam aurei nummi partem ne minimo quidem quadrante excedat, quacumque vel immemorabili conſuetudine*

D *non obſtante, quam ſacro Concilio Tridentino planè repugnantem corruptelam potius arbitramur, ideòque funditus tollendam ſtatuimus, ac decernimus, ea etiam propoſita illis ſingulis pœna, qui vel minimum aliquid plus exigere, extorquere, aut à ſponte etiam dantibus accipere auſi fuerint, ut omnibus etiam Tabellionatus officiis, ac beneficiis Eccleſiaſticis privati ipſo jure ſint: nec verò in poſte-*

(e) Conc. Med. 1. ſupra.

(f) Decreta a Franciſco Bonhomio, cap. de Ordinis Sacramento.

rum digni umquam cenſeantur, qui illa obtinere poſſint: aliis etiam gravioribus pœnis mulctentur Reverendiſſimi Epiſcopi arbitrio.

IX. Colligitur autem facilè ex prædictis Notarios, ſeu ſigilli Epiſcopalis cuſtodes, qui facultatem literas teſtimoniales pro ſuſceptis ordinibus, vel dimiſſorias pro ordinibus ſuſcipiendis ſcribendi, ſubſignandi, Epiſcopali ſigillo confirmandi ab Epiſcopis pretio ſuſcipiunt, Simoniæ reos eſſe. Si enim B Epiſcopus qui facultatem iſtam vendit, & ad annum collocat, Simoniaca labe maculatur: eadem ſanè mali contagione inficitur, qui eandem ab Epiſcopo emit, & pro ipſa annuum cenſum vendit: utrum autem Simoniacus ſit Notarius, qui pro ſuo labore ſuaque opera aliquid ab ordinatis exigit, olim inter Juriſconſultos dubitatum (ª) Gloſſa decreti docet diſtinguendum non eſſe, habeatne ſcriba ſtipendia de C publico, vel non habeat, ne quicquam enim pro charta aut labore debere accipere, ſed Epiſcopum procurare debere, ut ſine muneris alicujus acceptione teſtimonium ordinis ſuſcepti authenticum ſcribatur (ᵇ). Laurentius huic opinioni conſentit, cenſetque Notarium etſi nihil percipiat de publico, nihil pro literis quas ſcribit exigere poſſe, ſi ſecus fecerit, Simoniæ vinculis irretiri, idque ſpeciatim in D hujus nefandi criminis odium conſtitutum refert, ne fraus aliqua poſſet procurari. Annuit (ᶜ) Bernardus Parmenſis, qui oblata tantum gratis, & ex poſt facto accipi poſſe, præſertim verò à Notario laico arbitratur. Citant iſti prædictos Canones Gregorii I. Urbani II. Gregorii VII. quibus pro cera, pro calamo, pro ſcriptura aliquid accipere Simoniacum judicatur, qui Ca-

(a) Gloſſa in c. ſicut Epiſcopum 1. q. 2.

(b) Laurent. in cap. 1. de Simon.

(c) Bernardus ibidem.

A nones juris poſitivi Simoniam arguunt, non divini, aut naturalis, quod ſit immutabile: proindeque nihil mirum eſt, ſi quod uno tempore Simoniacum judicatum eſt, quia prohibitum, alio tempore judicatum non ſit, quia permiſſum.

X. Vera itaque hoc præſertim tempore, & quo certa habenda eſt, (ᵈ) Panormitani, (ᵉ) Sylveſtri, aliorumque communis opinio Doctorum, Notarium, eum maximè qui nullum ſalarium de publico conſtitutum eſt, poſſe abſque ulla Simoniæ nota, pro charta, cera, calamo, ſcriptura, operaque, & libertate ſua quam publico privatoque quorumdam commodo addicit, ſaltem per modum ſtipendii, non (ᶠ) pretii (nam actiones iſtæ utpote ſpiritali adnexæ vendi non poſſunt) moderatam quandam pecuniæ ſummam exigere: cum enim id ipſi Concilium Tridentinum, totque citata ſuperiùs Concilia permittant, quis audeat Simoniacum credere, quod publicæ Eccleſiæ auctoritate non toleratum ſolum, ſed permiſſum advertit? Quis denique incuſet, ſi Notarius victum exigat pro labore, quem nón tenetur ipſe exhibere: ſi libertatem ſuam vendat, cujus ipſe eſt Dominus? (ᵍ) *Quis enim*, inquit Apoſtolus, *militat ſuis ſtipendiis unquam*? nemo certè, ut habet Concilium Mediomatricis à Gratiano (ʰ) citatum, de ſuo beneficium facere compellitur. Quis itaque adſtringere velit Notarium, ut de ſuo beneficium faciat? ut ſuo damno alterius honori, ac dignitati conſulat? habeat, inquis forte aliquis Notarius ſtipendium ab Epiſcopo? ſed unde is colliget id deberi ab Epiſcopo? certè (ⁱ) onus iſtud, quod in alios conſuetudo tranſfert, nulla efficax ratio in Epiſco-

Ddd pum

(d) Panormit. in cap. 1. de Simonia.

(e) Sylveſter v. Simonia, q. 8. dicto 1.

(f) Vide Suar. de religione lib. 4. de Simon. cap. 53. num. 6. cum ſeq.

(g) 1. Cor. 9.

(h) Gratian. 1. q. 2. c. precacie.

(i) Sotus tamen libr. 9. de Iuſtit. quæſt. 6. art. 1. Leſſius lib. 2. cap. 35. dub. 20. §. dico ſecundo Epiſcopum putant habentem ſufficientes reditus obligari ad dandum ſtipendium Notario, quod verū ex leg. communi, ubi non adeſt contraria conſuetudo.

pum tranſmittit: alia ſunt onera Epiſcopalis dignitatis, eaque multa, magna, & fermè quotidiana; novum contra conſuetudinem onus ipſi imponere non temere oportet. Gratis ſanè debet Epiſcopus nomen ſuum auctoritatemque commodare, quo publica de ordinatione a ſe facta fides fiat; nam id ipſius dignitati conjunctum, imò inſitum eſt, ideo ſi auctoritatem iſtam vendat, particulam ſuæ dignitatis ab ipſa excerptam, remque proinde ſpiritalem vendit: at ut per ſe ſcribat, ipſe nec ex more tenetur, nec ut ſcribas conducat, neque ad idipſum teneri convincitur, niſi Eccleſia pro ſcriba conducendo aliquid ei ſolvat, quod an effecerit; conſuetudo declarat. Ubi ergo in contrarium eſt conſuetudo, nec peccat, ſi ſcribam ſuis ipſe expenſis non aluerit; nec ſcriba, qui ab iis in quorum gratiam laborem ſuum impendit, vitæ neceſſaria ſubſidia quæſierit.

XI. Egregia tamen eſt, & ſedulo adnotanda prædictorum Doctorum limitatio, ut videlicet Notarii attenta laboris qualitate, temporis, quod in opere conſumitur, diuturnitate, itemque chartæ, vel pergameni, ceræ, ac cæterorum quæ pretio æſtimari poſſunt, & ab iis in hoc negotio inſumuntur, valore, non autem rei ſpiritalis, cujus vel licentia confertur, vel poteſtas datur, vel teſtimonium conficitur, excellentia atque dignitate pretium augeant: unde ſi pro literis quibus illuſtrior in Eccleſia dignitas confertur, majorem pecuniæ ſummam exigant, quam pro inferioris beneficii proviſione; ſi pro literis teſtimonialibus recepti ordinis dignioris, plus mercedis expoſcant, quam pro teſtimonio de ſuſcepto inferiori ordine; ſi pro

A literis dimiſſoriis, quibus ad omnes vel plures ordines datur licentia, duplicatum, vel triplicatum, vel amplius etiam præmium ſibi dari velint, quam pro literis dimiſſoriis ad unum vel pauciores ordines, Simoniam committunt: non enim jam pro labore, opera, aut impenſis, quæ in ejuſmodi rebus æqualia ſunt, quod amplius eſt pretii, petunt, ſed pro re ſpiritali digniori, quam pretio exponunt: unde B quemadmodum qui calicem conſecratum ejuſdem materiæ, ponderis, ac cælaturæ charius vendit, quam non conſecratum, Simoniam contrahit, quia tunc non materiam neque formam, ſed benedictionem vendit; ita qui literas de re ſpiritali digniori in quibus conficiendis æqualis eſt labor, nec diſpar materies nonniſi chariori pretio tradit, non materiam, neque laborem vendit, ſed rei ſpiritalis C ſanctitatem atque dignitatem: ideoque Simoniacus eſſe convincitur, quia ſpiritale temporali pretio mercatur.

XII. Sunt alia Notariorum ac Sigilliferorum ſacrilegia, in quibus ſicut plus lucri eſſe ſolet, ita plus impudentiæ & fraudis, quæ ſcilicet, quià commodior ipſa inculcandi non dabitur occaſio obiter redarguere velim. Quot, Deus bone, fraudes, quot dolos in provi- D ſionibus, præſentationibus, nominationibus ad Sacerdotia, ſeu beneficia, aliiſque ejuſmodi non committunt? nulla res adeo intricata eſt dolis, mendaciis, falſitatibus, impoſturis, quam quæ deberet eſſe ſanctiſſima, & ſinceriſſima. Quot pariter tergiverſationibus, & ſimulationibus non iis illudunt, qui ab ipſis literas pro quibuſdam beneficiis obtinendis petunt, niſi pecunias profundant; hujuſmodi hominum

num ſanguine ſaginantut, eos ſibi quærunt in prædam, eorum pecuniis inhiant. Placet forſitan audire Notariorum iſtorum thecnas a Joanne (a) Sarisberienſi ſub nominibus Coſſi, & Vejentonis eleganter depictas, *Inſtrumenta tua conficit Coſſus, ſi eum ſalutare licuerit, pro magno reputa, ſi ſchedulam non attuleris fruſtra accedes: ſi autem attuleris, inutilis eſt, nec acquieſcet, ut manus vitio membranæ degeneret: quid multa? ſuam neceſſe eſt comparari, cum nec calamus aut ſepiolæ, aut nigræ foliginis ſuccus tibi conſtet inemptus: ſed & ipſas ſyllabas, & apices, niſi eum propitium feceris, ſic diſtorquebit, tot tibi verborum po:et tendicula, ut pro pace bellum, pro quiete litigium amici inſtrumento videatur inſcribere: ſi cingulum forte tibi venuſtius fuerit, ſi inciſorium aptius, ſi quid in minuta ſuppellectili decentius, rebus ejus communera, niſi tibi perire velis operam, & impenſam: aut enim precibus extorquebitur, aut eas liberalitate præveniens: tandem pileum, qualiſcumque ſit, aſportabit amicus in memoriam tui. Jam a Coſſo digredieris, ſed tibi purgatorius ignis imminet, ſupereſt Vejento, quem multa ſollicitabis inſtantia, & magno artificio geſtus, precum, & munerum, ut te clauſo labello reſpiciat: tunc de ſingulis verbis in Concilium itur, Deliberationi præſcribit tempus: & apices ſinguli ponuntur in ſtatera, niſi eum præmulſeris: occurret tibi non fideliter rei geſtæ concepta ſeries, aut ſtilus incultus oberit, aut a publici forma Notarii; vel ſcriniarii divertens benignitas, aut negligentia juris, & aliquis ſemper nodus pecunia vindice indigebit; ut verò minimum lædat, longa expectatione torqueberis, dum differt, quod negari non poteſt.*

(a) Sarisb Polycr. lib. 5. cap. 10.

XIII. Hos ſui ſæculi fuiſſe mores refert Sarisberienſis, qui ſibi experto fidem adhiberi cupit; iis nihilo meliores ſunt noſtri ſæculi mores imo deteriores, quia audaciores: non jam enim tot clandeſtinis inſidiis pecunia quæritur, ſed exerta fronte ab impudentioribus exigitur, Sacerdotia venundantur, rebus ſacris audacter a quibusdam male feriatis hominibus pretia conſtituuntur: de ſanctiſſimis Epiſcopis aliquid mihi ſuſpicari nefas eſt, præſertim cum verè & ingenuè poſſimus dicere ſacrilegam iſtam ac turpem ſacrorum nundinationem quam civilia bella, & priorum ſæculorum ignorantia invexerant, ipſorum vigilantia ac diligentia minus quam antea frequentem inveniri: Eos itaque oro, atque obſecro, ut hanc capitalem Eccleſiæ peſtem funditus extirpare velint: ut ſedulo ſatagant, ne rapacitate miniſtrorum dedecus ipſis & infamia comparetur, neve ob eas exactiones officia Eccleſiaſtica, beneficia, ſacri ordines venalia eſſe videantur; ut eorum obviam eant cupiditati, qui e ſuis manibus patrimonii partem aliquam elabi putant, ubi beneficii Eccleſiaſtici alicui poteſtatem faciunt, qui beneficiorum fructus tanquam ſuos eſtimant, & penſatis uberioribus fructibus, majores pecuniæ ſummas extorquent, rati non doliturum eum cui ad amplos reditus Epiſcopi nomine poteſtatem tribuunt, ſi quid ex iis proventibus prius emungant. Cogitate, Patres reverendiſſimi, in vos peccari, in veſtram famam, quod hi in ſacrorum contemptum, in ſubditorum veſtrorum gravamen, in Eccleſiaſticas, & divinas leges peccant: ve-

ſtræ ſiquidem hæ ſunt manus, quæ ſi rapaces ſint, vos rapacitatis inſimulamini: veſtri hi digiti, qui ſi quid mali operantur, vos operamini; ſi quid peccant, vos per ipſos peccatis, & dum veſtra auctoritate ad ſuam cupiditatem abutuntur, veſtra vileſcit auctoritas. Probos igitur eos, & exploratæ fidei, atque temperantiæ cognitæ aſſumite, qui ſi ab opinione veſtra turpiter agendo exciderint, excidant etiam a gradu, exturbentur e familia, ab officio deponantur. Quæ faciliusa vobis præſtabuntur, ſi faciles ſubditorum veſtrorum querimoniis aures præbeatis, non ſemper aſſenſum. Si Scribarum officia gratis A concedatis, non pecunia contra Canonum auctoritatem, habeatis venalia: ſi de veſtro, ubi commodum ſit, ſtipendia eis largiamini; ut nempe vigeat apud vos laudabilis iſta conſuetudo pro ſcriptura, & ſigillo nihil in ordinationibus accipiendi, quam ſummis votis expetiiſſe viſa eſt Tridentina (a) Synodus. Sed altius videtur nos indignationis, & deſideriorum æſtus B rapuiſſe: æquius eſt ut contineamus nos ipſos, & ad eam largitionem, quæ Conclericis, vel aliis Eccleſiaſtica dignitate præditis, Inthroniſticorum, aut Inſinuativorum nomine facta vel olim dignoſcitur, examinandam progrediamur.

(a) Trident. ſupra.

ARTICULUS VIII.

De largitione in Clericos inſinuationis nomine, & in eos qui in poſſeſſionem aliquos deducunt, inthroniſationis, vel cujuslibet inſtitutionis titulo.

§. I.

De Inſinuativis.

I. CONSUETUM quoque ſuperius vidimus, ut qui in Clericorum album referrentur, ii Conclericis ejuſdem nempe Eccleſiæ cui ipſi adſcribebantur, inſinuationis nomine ſeu admiſsionis in eamdem Eccleſiam, munera quædàm darent, quæ ἐκφωνητικὰ a Juſtiniano (b) Imperatore vocitantur: qui quidem ipſa, præterquam in majori Eccleſia Conſtantinopolitana, tanquam avaritiæ, & Simoniæ fœtus ſua lege ſuſtulit: eorum tamen forte ſit mentio in Capitularibus (c) Caroli ubi ſtatuitur, ut *Epiſcopi provideant, quem honorem Preſbyteri pro Eccleſiis* C *ſuis ſenioribus tribuant*, quamvis longe probabilius ſit Capitulum iſtud de honore patronis Eccleſiæ debito intelligendum. Mentio quoque videtur fieri in Conciliis (d) Barcinonenſi 2. (e) Toletano 11. (f) Aquiſgranenſi 2. ſub Ludovico Pio, & aliis in quibus non ſolum Epiſcopis quicquam, ſed & Clericis quocumque nomine dari prohibetur. Mentio in Concilio D (g) Palentino ſupra citato, in quo & epularum apparandarum & certæ pecuniæ conclericis ſolvendæ obligatio, quæ de novo ordinatis in quibuſdam Eccleſiis imponebatur, omnino reprobatur. Ad hanc quo-

(b) Juſtinianus Novel. 123. cap. 16. & Novell. 56. tum in præfat. tum cap. 1.

(c) Lib. 1. Capit. cap. 148.

(d) Barcinonen. 2. c. 1.

(e) Tolet. 11. 9.

(f) Aquiſgr. 2. ſub Ludovico.

(g) Concil. Palent. tit. de Simonia.

quoque inter cæteras conſuetudinem videtur reſpexiſſe Innocentius tertius (a) in Concilio Lateranenſi, ubi quamcumque conſuetudinem aliquid cuiquam dandi in ordinatione acriter exagitavit: audiamus eum docentem, imò jubentem. *Sicut pro certo didicimus in pleriſque locis, a pleriſque perſonis, quaſi columbas templi vendentibus, fiunt exactiones, & extorſiones turpes, & prava pro conſecrationibus Epiſcoporum, benedictionibus Abbatum, & ordinibus Clericorum; eſtque taxatum, quantum ſit iſti, vel illi, quantumve alteri, vel alii perſolvendum: & cumulum majoris damnationis quidam cupiditatem, & pravitatem hujuſmodi nituntur defendere, per conſuetudinem longo tempore obſervatam: Tantum igitur abolere volentes abuſum, conſuetudinem hujuſmodi (quæ magis dicenda eſt corruptela) penitus reprobamus, ſimiliter ſtatuentes, ut pro his ſive conferendis, ſive collatis, nemo aliquid quocumque prætextu exigere, aut extorquere præſumant.*

(a) Innocent. 3. cap. ſicut, de Simonia.

II. In more pariter poſitum fuiſſe (b) novimus, ut Epiſcopi vel alii inferiores Clerici, Decanis, Archidiaconis, vel aliis, a quibus in poſſeſſionem deducebantur, munera quædam inthroniſtica, ſeu pro inveſtitura perſolverent; de hac prava conſuetudine, tanquam de Simoniæ hæreſi reprehenſus fuit Ivo (c) Carnotenſis Epiſcopus, a Richardo Albanenſi Apoſtolicæ Sedis Legato, quod nempe aliqua *pro conſuetudine antiqua publicè exigerent Decanus, & Cantor, & alii miniſtri ab his qui Canonici fiebant*: quam peſtem ſe radicitus evellere non valere excuſavit, præſertim cum illi ſe Romanæ Eccleſiæ conſuetudine defenderent. Hujus autem moris luculentum, & antiquum, ni fallor, exemplum, quod ad noſtra duravit tempora, in hac noſtra, quæ jam magna ex parte mutilata eſt, Senonenſi provincia, obſervari poteſt: quod enim Serotinus Diaconus Senonenſis ſingulas illas regiones, quæ Senonenſi Archiepiſcopo ſubdebantur, & quarum aliquæ jam ad Pariſienſem translatæ ſunt, Evangelicæ veritatis luce colluſtraſſet: ideò omnes Epiſcopi, qui ſacræ Senonum Præfecturæ contribuebantur Senonenſibus Archidiaconis, a quibus in ſedem deducebantur, ex antiquo more munus aliquod recipere conſueverant, uſque adeo ut lite quidem de ea re mota, Gregorius XI. Summus Pontifex ſecundum Archidiaconum judicarit, cujus diploma integrum leges apud (d) Choppinum.

(b) Novell. 123. cap. 3.

(c) Ivo epiſt. 133.

(d) Diplo. Greg. 11. apud Choppinum lib. 1. de ſacra Politia tit. 8.

III. Hanc tamen conſuetudinem, ut jam docuimus tanquam damnabilem Eccleſia Romana graviter tulit in Eccleſia Carnotenſi, a qua eam Ivo exterminari curavit: clarè quoque eandem reprobarunt Alexander tertius & Innocentius tertius: *horribile nimis eſt*, inquit (e) Alexander in Concilio Lateranenſi, *quod in quibuſdam Eccleſiis locum venalitas prohibetur habere: itaut pro Epiſcopis, vel Abbatibus, vel quibuſcumque perſonis Eccleſiaſticis, in ſedem, ſeu introducendis Presbyteris in Eccleſiam, &c. ſeu aliis Sacramentis aliquid requiratur. Putant autem plures ex hoc licere, quia legem mortis de longa invaluiſſe conſuetudine arbitrantur, non attendentes quod tanto graviora ſunt crimina, quanto diutius infœlicem animam tenuerunt alligatam: ne igitur hæc de cætero fiant, vel pro perſonis Eccleſiaſticis deducendis in ſe-*

(e) Alex. 3. in Conc. Lateran. c. 7. refertur c. cum in Eccleſia, de Simonia.

ſedem, vel Sacerdotibus inſtituendis, &c. ſeu aliis Sacramentis conferendis, ſeu collatis aliquid exigatur, diſtrictius prohibemus; ſi quis autem contra hoc venire præſumpſerit, portionem cum Giezi ſe noverit habiturum. Innocentius tertius ſimiliter Cantuarienſi Archiepiſcopo ſcribit, (a) quatenus *pravam illam conſuetudinem de ſua provincia ſtudeat abolere, per quam pro Eccleſiarum inveſtitura, Archidiaconi marcham argenti, minores verò Decani vaccam albam ſibi dari poſtulant, vel certam ſolvi pecuniæ quantitatem.*

(a) Innocent. 3. cap. in tantum de Simonia.

IV. Eæ tamen conſuetudines pluribus in locis adhuc videntur in uſu, nec damnare audeam, ſi honorarii cauſa in honorem dignitatis a Clericis, vel in teſtimonium alicujus gratitudinis ab Epiſcopis, aliiſve perſolvantur: neque enim tunc habere rationem poſſunt ullam pretii rei ſpiritualis, ſed tantum honorarii, & honeſti ſtipendii, quod fortaſſe Archidiaconis, Decanis ruralibus, & aliis ejuſmodi vel unicum, vel forte præcipuum eſt: non tenentur autem illi ſine ullo penitus ſtipendio laborare. Si qui tamen in poſſeſſionem alios mittunt, inſtitutionem indigni aut impedire, aut retardare poſſent, pecuniamque daret indignus, ne quod impedimentum ejus receptioni opponeretur, aut mora aliqua necteretur: exiſtimarem tunc temporis Simoniam committi: tunc enim pecunia eſſet in cauſa, ob quam indignus, aut omninò, aut certè citius ad Eccleſiaſticam, & ſpiritalem dignitatem reciperetur, quod Simoniacum eſt: ſicut enim ordi- A natio ſpiritalis eſt, ita & inſtitutio: itaque quemadmodum per pecuniam ordinari non licet, ita nec inſtitui, videreturque, qui ita inſtitueretur, ad Eccleſiam per pecuniam irrepſiſſe, aditumque ſibi paraſſe, in quo vera Simoniæ ratio apparet, ſi non eadem omnino quæ in ordinationibus, at ſaltem eadem vel non minor quæ in electionibus: at nemo dubitat, quin Clerici qui pecunia aliquem eligunt, B verè ſint Simoniaci: hæc enim Simonia tot Canonibus, totque Eccleſiaſticis conſtitutionibus damnata eſt, ut de ea addubitare nefas ſit: itaque ii pariter Clerici, qui quemcumque per pecuniam in Eccleſia aliqua inſtituerent, quem alias ut indignum eſſent rejecturi, Simoniaci cenſendi ſunt, & inſtitutio, quam pecunia promovit, Simoniaca judicanda. Confirmatur autem hæc aſſertio, quatenus hujuſmodi con- C ſuetudines a Simoniæ crimine excuſat. Etenim quemadmodum apud Gentiles, quorum Reſpublicæ bene ordinatæ erant, Magiſtratus venalitas omni ratione proſcribebatur, quamvis inthroniſtici nomine pecuniæ ultrò appendi ſolerent, ab iis qui Magiſtratum inirent: cujus moris teſtis omni exceptione major eſt Plinius (b) ad Trajanum, *ſupereſt*, inquiens, *ut ipſe diſpicias, an in omnibus civitatibus aliquid* D *omnes, qui Buleutæ leguntur, debeant pro introitu dare*: quod non improbat Juriſconſultus (c) optimus Scevola; ita quoque nulla aut ambitus, aut venditi, vel empti Sacerdotii lege Sacerdotes tenebuntur, etſi aliquod ab iis pro introitu munuſculum erogari ſoleat.

(b) Plinius ad Trajanum.

(c) Scævola l. his verbis, §. alumno, & §. idem teſtator, ff. de legat.

ARTI-

ARTICULUS IX.

De Ordinationibus, ad quas prece, aſſentatione, obſequio, ſanguinis neceſſitudine pervenitur.

§. I.

Vetitæ ordinationeſ his omnibus rationibus obtentæ, & Simoniacæ olim judicatæ.

I. QUoniam autem, ut ſuperius docuimus, non ſolum pecunia Simonia contrahitur, verum etiam precibus, obſequio, aliiſve ſecundum carnalem ſapientiam rationibus, ideo poſtquam ſuperiorum quæſtionum ſolutione, ea videmur explicaſſe, quæ ad Simoniam ſpectant, quam pecunia poteſt inducere: ſupereſt jam, ut ea attingamus, quæ ſapiunt humanam prudentiam: quæ cum multa ſint & diverſa, ad hæc tamen præcipua capita revocamus, preces nempe, aſſentationem, & obſequium, quibus addere poſſumus ſanguinis quamcumque neceſſitudinem.

II. Innumeris ferè Canonibus, & ſanctorum Patrum teſtimoniis vetitum eſt, ne precibus, vel indebita laude, atque blanditiis, vel obſequio ſacri Ordines extorqueantur: iiſdemque prope omnibus Canonibus, quibus venalitas ab ordinatione arcetur, cavetur quoque, ne precum importunitas, laudum blanditiæ, & obſequii, atque famulatus merita judicantium animos in Clericorum electione vel ordinatione tranſverſum agant. Aliqua ſolum ex pluribus attingam, eaque præſertim quæ clarius judicant ex precibus vel obſequio, vel aſſenta- A tione Simoniæ notam contrahi. Non ſemel D. Gregorius huic ſententiæ aſtipulatur. (a) *Sunt*, inquit, *nonnulli, qui quidem nummorum præmia ex ordinatione non accipiunt, & tamen ſacros Ordines pro humana gratia largiuntur, atque de largitate eadem laudis ſolummodo retributionem quærunt; hi nimirum quod gratis acceptum eſt, gratis non tribuunt, quia de impenſo officio ſanctitatis, nummum expetunt favoris: unde bene cum juſtum virum deſcriberet Propheta,* B *ait, qui excutit manus ſuas ab omni munere; neque enim dicit, qui excutit manus ſuas a munere, ſed adjunxit ob omni: quia aliud eſt munus ab obſequio, aliud a manu, aliud munus a lingua: munus quippe ab obſequio eſt ſubjectio indebitè impenſa: munus a manu, pecunia eſt: munus a lingua, favor. Qui ergo ſacros ordines tribuit, tunc ab omni munere manus excutit, quando in divinis re-* C *bus non ſolum nullam pecuniam, ſed etiam humanam gratiam non requirit.* (b) Totam hanc ſententiam fuſius recitat Concilium (c) Aquiſgranenſe ſub Stephano quinto Summo Pontifice, & Ludovico Pio Imperatore habitum. Aſſeotitur (d) D. Hieronymus in epiſtolam

(a) Greg. hom. 4. in Evangelia, refertur 1. qu. 1. c. ſunt nonnulli.

(b) Vide eundem lib. 4. epiſt. 50. 55. & 56.

(c) Con. Aquiſgr. can. 18.

(d) Hieron. in cap. primum epiſt. ad Titum, refertur 8. qu. 1. c. Moyſes. vide & Chryſoſth. homil. 5. in cap. 1. prioris ad Timoth. & alios paſſim.

lam ad Titum, ubi illas electiones ex æquo fere condemnat, in quibus electores eos deſignat, qui vel ſuffragia ipſorum pecunia emerint, vel quorum obſequiis deliniti fuerint, vel pro quibus majorum quiſpiam rogaverit.

III. Sed ut redeamus ad Gregorium, totus fere in eo eſt ſanctiſsimus ille Pontifex, ut hanc corruptelam extirpet; eos ([a]) ſiquidem *in æternum perituros aſſerit, qui vel injuſto cordis amore, vel ſordidis precibus oris, ſive comitatu, ſive manuali ſervitio, ſive fraudulento munuſculo* Sacerdotalem dignitatem conſequuntur. Arctè præcipit, ([b]) *nequis gratia alicujus, neque ſupplicatione aliquem ad ſacros ordines audeat promovere, niſi eum quem vita, & actionis qualitas ad hoc dignum eſſe monſtraverit*, ſecus facientibus diſtrictam, & Canonicam ultionem minatur. Oportere docet, ([c]) quod *Epiſcopi neque per commodum, neque per gratiam, aut quorumdam ſupplicationem aliquos ad ſacros ordines conſentiant, vel permittant adduci*. Hujus rei Columbum ([d]) Epiſcopum ſedulo quoque commonefacit. Eandem denique in aliis locis ſæpiſsimè calcat orbitam. Hujus autem veſtigiis, ſicut in pluribus, tum & in hoc negotio inhæret ([e]) Beda, *non ſolum*, inquit, *venditores ſunt Columbarum, & domum Dei faciunt domum negotiationis, qui ſacros ordines largiendo pretium pecuniæ, vel laudis, vel etiam honoris inquirunt: verum ii quoque qui gradum, vel gratiam in Eccleſia ſpiritualem, quam Domino largiente perceperunt, non ſimplici intentione, ſed cujuſlibet humanæ cauſa retributionis exercent*. Eandem, quam Gregorius primus Simoniæ

([a]) S. Greg. apud Gratianum quæſt. 1. c. ſi quis neque.

([b]) Idem Epiſc. per Heliad. Provin. conſtitutis lib. 4. ep. 56. ſeu 100. refertur 1. quæſt. 1. c. quibuſdam.

([c]) Idem Joanni Corinth Epiſc. lib. 4. ep. 55. ſeu 99.

([d]) Idem Columbo Epiſc. lib. 2. indict. 11. epiſt. 47. refertur 1. qu. 1. c. pueri.

([e]) Beda in cap. 2. Joannis refertur 1. qu. 3. c. non ſolum.

A diviſionem innuit, & explicat ([f]) Gregorius ſeptimus epiſtola ad Gebuinum & Archiepiſcopum Lugdunenſem, in qua ſupra quatuor Galliæ celeberrimas Archiepiſcopales ſedes primatum ei confirmat, ejuſque ſucceſſoribus, hac nimirum adhibita conditione, *ut nullo interveniente munere electi, vel promoti fuerint, videlicet a manu, ab obſequio, & a lingua: a manu, ut malum pretium prorſus a*
B *ſe vel aliquo tribuatur: ab obſequio, ut nihil inde ſervitii faciat, ſicut quidam intentione Eccleſiæ prælationis potentibus perſonis ſolent deferre, a lingua, ut neque per ſe, neque per ſubmiſſam perſonam preces effundant*, conſentanee quoque huic diviſioni in Synodo ([g]) Romana ſub Gregorio ſeptimo habita, ordinationes, quæ interveniente pretio, vel precibus, vel obſequio alicui perſonæ ea in-
C tentione impenſo peraguntur, falſæ eſſe dijudicantur. Eandem denique diviſionem, ut receptam amplectitur ([h]) Goffridus Vindonicenſis, licet eam abutatur, probare volens contra Ivonem Carnotenſem Epiſcopum obedientiæ juramentum, quod ab Abbatibus Epiſcopo ſuo conſecratori exhibetur omnem Simoniæ ſpeciem in ſe continere.

IV. Quidni verò cenſeat eas ordinationes Simoniacas eſſe, quæ
D vel precibus, vel obſequio, vel aſſentatione, & gratia fiunt, cum hæc omnia, & præ cæteris obſequium, ſeu ſervitium pretio æſtimari poſsint: idem verò ſit rem pretio æſtimabilem, ac pretium ipſum pro ordinatione tradere? Quidni inquam Simoniacas eas aliquando eſſe jure dicere videbitur, cum ([i]) Alexander 3. epiſtola Decretali ad Archiepiſcopum Eboracenſem eos Simoniacos eſſe declaret,

([f]) Greg. 7. l. 6. epiſt. 34.

([g]) Syn. Rom. 5. ſub Greg. 7. refertur 1. qu. 1. c. ordinat.

([h]) Goffridus Vindonicenſis opuſculo 10.

([i]) Alexander 3. cap. cum eſſent de Simonia.

ret, ſive *qui pro temporali obſequio beneficium Eccleſiaſticum promittunt*, ſive *qui pro reſpectu cujuſcumque perſonæ, conſanguinitatis, aut familiaritatis*, (a) *vel celant peccatorem, vel reconciliant non pœnitentem?* Quidni etiam, cum ex reſcripto (b) Urbani ſecundi Simoniacus ſit, quiſquis res Eccleſiaſticas *ad propria lucra munere linguæ, vel indebiti obſequii, vel pecuniæ largitur, vel adipiſcitur*. Propoſitio tamen iſta univerſim prolata videtur eſſe durior, quæque timoratas conſcientias non parum angat; quotus enim quiſque eſt qui non prece, vel obſequio, vel aſſentatione quadam uſus fuerit, ut ad Eccleſiaſticas dignitates aſcenderet? vel ſi ipſe uſus non eſt, quotus eſt, qui nihil ſe aliorum precibus aut gratiæ debere confidat? tota itaque hæc quæſtio maximè intricata nobis extricanda, & quaod ejus fieri poterit explicanda eſt.

(a) Idem cap. nemo Presbyterorum de Simonia.

(b) Urbanus ſecundus 1. qu. 3. c. Salvator § quiſquis.

§. I I.

Variæ circa hanc quæſtionem opiniones explicantur.

V. Quod primum ad preces, gratiam vel laudes attinet Gloſſa (c) in decretum Gratiani hanc diſtinctionem adhibet; preces, inquit, vel ſunt carnales, ideſt ex carnali benevolentia ortum ducentes: vel ſpiritales, ſeu ex ſpiritali & rationabili dilectione profectæ. Si ſpiritales, licent, nec per eas Simonia committitur; carnales etiam pro digno effundi poſſunt, pro indigno Simoniam inducunt. Id ipſum alibi quoque eadem (d) Gloſſa confirmat, ubi

(c) Gloſſa in can. illud 8. quæſt. 2.

(d) Gloſſa in can. ordinatione 18. q. 2.

A eas per preces Simoniam induci arbitratur, quæ pro indigno & carnali amore impenduntur, vel ab aliquo pro ſe ipſo porriguntur. Adriani (e) ſententia videtur eſſe auſterior, de precibus enim non diſtinguit, ſed animum dumtaxat, quo preces illæ funduntur, conſiderat, nihil enim intereſſe cenſet, ſive illæ ex carnali, ſive ex ſpiritali amore profectæ ſint: ſive pro indigno, ſive etiam pro digno concipiantur:
B quæcumque enim tandem illæ ſint; ſi ea intentione emittantur, ut favorem alicui, aut gratiam ad officium aliquod Eccleſiaſticum, beneficium, vel ordinem concilient, ſintque in cauſa, ut ordo, officium, vel beneficium ei, pro quo quis rogat, conferatur, eas inquam preces Simoniacas eſſe cenſet. Aliena proculdubio ab hominum communi conſenſu, & praxi hæc ſententia, in quam tamen graves au-
C ctoritate viri deſcendunt, prætterquam quod enim in eam (f) Durandus, (g) Major, (h) Paludanus, & alii propendent, inclinat etiam (i) Sylveſter, nec ab ea abhorret S. Thomas, (k) qui eum Simoniam a lingua committere docet, qui laudem, preceſve in ſpiritalium collatione principaliter intendit: unde ſubdit *cum videatur ad hoc principaliter intendere, qui preces pro indigno porrectas exau-*
D *dit, ipſum factum Simoniacum eſt: ſi autem pro digno porrigantur, ipſum factum non eſt Simoniacum, quia ſubeſt debita cauſa, ex quo illi pro quo preces porriguntur, ſpirituale aliquid conferatur: tamen poteſt eſſe Simonia in intentione, ſi non attendatur ad dignitatem perſonæ, ſed ad favorem humanum*. Hinc ex mente D. Thomæ Simoniacus præſumitur quiſquis precibus rem ſpiritalem emen-

(e) Adrianus quodlib. 9. art. 2. dub. 3.

(f) Durandus in 4. diſt. 25. qu. 4.

(g) Major in 4. diſt. 25. qu. 3.

(h) Paludanus in 4. diſt. 25. qu. 5. art. ult.

(i) Sylveſter v. Simonia quæſt. 13. §. tertiaus.

(k) D. Thomas 2. 2. quæſt. 100. art. 5. ad 3.

A dans expoſuiſſe uſus eſt; Simoniacus pariter cenſetur, qui preces illas pro eo quem indignum novit, ordinatori porrexit, quia rem ſpiritalem judicatur precibus comparare, atque emere voluiſſe: Simoniacus autem eſt, qui ſive pro digno, ſive pro indigno preces fundit, ea intentione ut ei ordinem ſacrum, vel rem quamlibet ſpiritalem acquirat; cujus intentionis ex eodem ſancto Doctore pravitas

B in eo conſiſtit, quod talis precator ordinis, vel alterius rei ſpiritalis valorem precibus, tanquam pretio metiatur, quaſi non plus valeat ſacra ordinatio, quam ipſius preces, quam nempe ob preces ſuas ſibi deberi cogitat, eo modo quo merces nobis deberi putamus, ubi pretium æquivalens venditori obtulimus: hinc tandem ex eadem ſententia D. Thomæ, is ſolum qui pro aliquo precatur, ut ordi-

C nationem, vel rem ſpiritalem conſequi poſſit, a Simoniæ crimine immunis eſt, qui ſic orat pro digno, ut ad officia, ordines, gradus, vel dignitates ſpiritales eum admitti principaliter poſtulet, non quia pro eo orat, ſed quia ipſe pro quo orat dignus eſt; non ut precibus collatorem vel meliora ſentientem corrumpat, ſed ut virtus præmium ſuo etiam calculo merenti accerſat, non ut precibus ac-

D ceptam deberi rem ſpiritalem velit, ſed ut meritis principaliter vel certè ne minus principaliter quidem: ſed tantum id ſe iis conſequi ſperet, ut ejus pro quo rogat merita attendantur, & æquiori animo cum aliis componantur. Addit verò D. Thom. ([a]) circa preces, quas quis pro ſe ipſo emittit; quod ſi quis pro ſe ipſo rogat, ut obtineat curam animarum, ex ipſa petitione redditur indignus, & ſic preces ſunt pro indigno: licitè tamen poteſt aliquis, ſi ſit indigens pro ſe beneficium Eccleſiaſticum petere ſine cura animarum. Hæc D. Thomas. In qua re videmur ſane paululum propoſiti limites excedere, qui de beneficiis quædam his interſeramus, ſed quæ ita ſunt cum iis quæ in ordinibus contingunt connexa, ut vix ſeparari poſſe, & divelli a ſe invicem poſſint.

([a]) D. Thomas ibidem reſpo. ad 3.

VI. Sed ut redeamus ad propoſitum, D. Thomæ ſententiam ſequitur & confirmat ([b]) Gloſſa in libros decretalium, & quam D. Thomas rationibus non inefficacibus, ipſis juris Canonici teſtimoniis confirmat: Primum enim, quod ad preces carnales non debeat reſpicere ordinator, ſed tantum ad merita & dignitatem ordinandi, probat ex Canone quibusdam 1. quæſt. 1. ex c. Moyſes 8. qu. 1. & ex Canone ſi ergo, eadem quæſtione: ſecundum, quod preces Simoniam inducant, colligit ex Canone in ſcripturis, ead. item quæſtione, & Canone, ſi quis 1. quæſt. 7. & ex Canone ordinationes, 1. quæſt. 1. itemque ex capite per noſtras de jure Patronatus. Tertiò, quod id ſit intelligendum ubi qui pro ſe precatur indignus eſt, quia dignus non præſumitur ambitioſè, ſed ob neceſſitatem poſtulare, infert ex Canone filium, §. non ita quorumdam 1. quæſt. 1. & cap. tua, de Simonia. Quarto, illicitas tamen eſſe preces quibus quis Prælaturam ambit, deducit ex Can. nullus itaque 1. quæſt. 1. Quinto, carnales preces, quæ fiunt pro indigno, Simoniacas eſſe oſtendit ex Canone de ordinationibus 1. q. 1. & hoc argumento confirmat, quia preces ſuccedunt loco pretii. Sexto, eas quæ fiunt pro digno licitè

([b]) Gloſſa in c. tuam de ætate & qualitate ordinando.

citè poſſe admitti, ita tamen ut ſuperior principaliter ipſis non ducatur, arguit ex cap. tamen, cujus interpretationem ibidem proſequitur, ex Canone quibusdam ſæpe a nobis laudato 1. quæſt. 1. Denique ſpirituales preces ab omni Simoniæ vitio ac ſuſpicione immunes eſſe, probat ex Canone latorem, eadem quæſtione toties citata. Hæc omnia breviter recenſeo, quia diutius iſtis recenſendis immorari inutile forſan & moleſtum futurum eſſet.

VII. Faciunt ſane iſta ut, hæc Div. Thomæ ac Gloſſæ ſententia ita expoſita probabilis omnino, rationi ac veritati conſentanea videatur: non tamen omnes ei ſtandum exiſtimant, ([a]) Innocentius Simoniam nullam ineſſe putat, ſive preces pro digno, ſive pro indigno fundantur, eiſque ordinator in collatione aut rei ſpiritalis donatione acquieſcat, dummodo ex iis nullum temporale commodum aucupetur. Aſtipulatur ([b]) Hoſtienſis, qui licet hac via ad ordines, vel Eccleſiaſticas dignitates niti turpe & quaſi Simoniacum cenſeat, veram tamen Simoniæ rationem a promotione quæ precibus impetratur, abeſſe putat. ([c]) Panormitanus quoque ſua interpretatione prædictam Gloſſæ ſententiam emollit ac mitigat: veram enim rationem Simoniæ denegat iis, in quibus eam Gloſſa aſtruit, niſi ubi qui precatur, collatorem ſeu ordinatorem ſuis precibus adſtringere, & ad ſatisfaciendum precibus obligare intendit, ([d]) Cajetanus vult preces in pactum deduci, adeo ut pretii rationem habeant, ad hoc ut Simoniæ rationem inducant. A quibus omnibus diſſentit Joannes ([e]) Andræas, qui de precibus pro alio factis idem videtur ſentire, quod Gloſſa: a qua tamen diſcedit dum preces, quas quis pro ſe ipſo fundit, probare videtur, ubi qui precatur dignus eſt, probatque exemplo Petri, qui renuntiationis ſuæ omnibus quæ poſſederat, confidenter præmium a Chriſto poſtulare audet, dicens. ([f]) *Ecce nos reliquimus omnia, & ſecuti ſumus te, quid ergo erit nobis?*

([a]) Innocent. in cap. citat.

([b]) Hoſtienſis in dict. cap.

([c]) Panormit. in dict. cap.

([d]) Cajetanus in ſumma, v. Simonia.

([e]) Joannes Andreas in c. ordinationes, 1. qu. 1.

([f]) Matth. 19.

§. III.

Explicatur noſtra ſententia, an precibus, amicitia, gratia obtenta ordinatio ſit Simoniaca.

VIII. Multa hucuſque diximus, necdum tamen aliquid diximus, qui noſtram ſententiam nondum aperuimus. Hoc ergo de tota hac quæſtione noſtrum eſto judicium: primum non ſolum non eſſe Simoniacum, aut illicitum pro eo precari quem dignum novimus, qui ad Eccleſiaſticos ordines, vel dignitates aſcendat, verum id & honeſtum eſſe, & laudabile: has enim preces variæ virtutes exigunt. Charitas, qua eos qui meliores ſunt, cæteris paribus, magis amare, & majora eis bona velle debemus: amicitia, quæ tum demum firma eſt, cum inter bonos & virtutis ſtudio naſcitur: juſtitia, quæ virtuti ſua præmia, & viribus uniuſcujuſque proportionatas rei gerendæ occaſiones tribuere contendit: pietas tandem erga patriam, & chariorem fidelibus omni patria Eccleſiam, cujus ſi ſplendori conſulimus, ſi decus & ornamentum optamus, dignos in ea præeſſe, docere, cæteriſque præfici ſummo ſtudio expetere debemus: atque ut iſtas animo revolvamus

virtutes, quæ nonniſi pios animi A motus inſpirant, quibus auſcultare virtutis actus eſt a virtute vel elicitus, vel imperatus: quis neget charitatis erga Deum munus eſſe Dei honorem, cultumque ampliare, charitatis erga proximum, fidelium ſalutem procurare? hæc autem duo nec efficacius præſtari, nec uberius promoveri poſſunt, quam ſi digni ad ſacros Ordines, & Eccleſiaſticas dignitates evehantur? An non etiam lau- B dabilis amicitiæ officium eſt, eis honorem, quam enixè poteris, conciliare ampliſſimum, quos honore ipſo judicaveris digniſſimos? quibuſque ob virtutem amicus fueris, pro eorum honore ſollicitè vigilare? Quis non etiam fateatur, quin juſtitiæ lex ſit, præmia non ſolum meritis dare cum poſſis, verum etiam velle ſaltem ſi aliud nequeas? pietatis etiam partes ſint, ut pro ſua quiſque conditione vel bonos C Magiſtratus, & Reip. Chriſtianæ utiles ſuo muneri ſatisfaciendo eligat, vel electores quoquo modo pro iisdem eligendis urgeat? Quemadmodum enim invidorum, injuſtorum, & impiorum eſt, bonis bona nolle; impedire ne boni ſuorum meritorum præmia obtineant, triſtari ſi obtineant; communitati noxios aut ineptos rectores conciliare, bonos aptoſque invidere: ita juſtorum eſt, piorum, & ex vera D charitate amantium, pro juſta dignitatum Eccleſiaſticarum diſtributione inſtare, pro totius Eccleſiæ bono ſollicitum eſſe, bonis in eorum aſſecutione favere: nec precibus parcere, ne qui ſuis virtutibus noſtram conciliarunt amicitiam, qui gradus iſtos ſunt promeriti, teſtimonio noſtro, eaque, quam virtuti, & amicitiæ debemus, commendatione fruſtrentur.

IX. Tantum autem abeſt, ut precibus quæ ex iis ſcaturiunt fontibus aures occludi debeant, ut potius patentes eas, ſimulque animum eſſe oporteat grandeque periculum incurrat, quiſquis ejuſmodi preces reiicit. Quinimo quamvis etiam mundanæ amicitiæ ſenſus aliquem ad preces pro digno fundendas impellat, nihilominus is, cujus erit ordines vel Eccleſiaſticam dignitatem conferre, precanti non ideo adverſari debet, aut in contrarium obniti, ne ejuſmodi precibus exoretur: neque enim ejus qui male petit, illico petitio reſpui debet, ſi bonum ſit, & æquum quod petit; nec imperfecta, vel etiam illicita alterius petitio merenti nocere, vel æquam diſtributionem, quam juſtitia præſcribit, remorari debet: ſuis unumquemque metiri debemus ornamentis, non alienas ob culpas debita mercede privare; nec laudanda eſt iſta auſteritas quæ preces omnes, & alienæ virtutis condemnationes reſpuit, quæ non ſolum a virtutis ratione, verum etiam ab innata homini manſuetudine deflectit: tantoque nimia facilitate deterior eſt, quanto iſta perículoſior: nam facile etiam pro indigno precibus exorari, humanus error eſt, preces autem quæ pro digno funduntur reiicere, ferina auſteritas. Unde & fatetur ipſe (a) S. Gregorius, nec diffitentur alii Patres, ſe ordines Eccleſiaſticos dignitateſque aliquorum precibus exoratos contuliſſe.

(a) S. Gregor. can. latorem, & can. filium 111. & 112. prima q.1.

X. Neque verò ſtatim atque quis carnalis amicitiæ affectu ducitur, & humanæ benevòlentiæ impulſu fertur ad alteri, qui dignus ſit Eccleſiaſticum gradum, ordinem, beneficium procurandum, Simoniæ ideo vel letalis criminis apud me reus eſt: neque enim continuo

Si-

Simoniæ macula inuri, aut mortiferum crimen ei impingi debet, qui cum in ſubſtantia operis nihil peccet, nec rem inordinatam faciat, a recto ſolum fine paulisper deviat, & inordinate in re alioqui bona aliquatenus procedit: utpote cum Simoniæ vitium, non ſolum motivi, ut ajunt, inclinantis malitiam involvat, verum etiam ipſam operis ſubſtantiam inficiat, injuſtamque, & illicitam rei ſpiritalis aſſecutionem, ac dationem efficiat. Neque tam auſtera noſtra Philoſophia, ſeu Theologia eſſe debet, ut aut Simoniacam, aut letalem culpam in eo humanæ mentis defectu naturali, vel fermè naturali agnoſcat, quo ſenſibilibus magis moveri ſolemus affectibus, quam ſpiritalibus, humanis magis quam divinis: corrigendus quidem eſt mundanus iſte affectus, ne majori nos impetu trahat, quam cœleſtis: ſed imbecillitati humanæ indulgendum eſt, ſi in re licita, & honeſta exceſſus ille nonnumquam contingat: neque unquam letalem culpam inducere credendus eſt, niſi cum vetita, charitati nempe, juſtitiæ, & religioni, vel alteri virtuti contraria perſuadet: in hoc verò caſu, nulla in juſtitiam contingit machinatio, nullus religionis contemptus, nulla charitati injuria infertur, nulla alia virtus læditur: quare non eſt quod aut Simoniæ turpitudinem, aut letalis criminis deformitatem in ea electione agnoſcamus. Adde quod nullus hic emptionis, vel venditionis videatur eſſe contractus, nullum pactum; nulla pollicitatio, ideoque nec ulla Simonia. Quæ cum ita ſint, nullus mihi jure ſucceuſeat, ſi ab eo, qui pro digno ex humano ſeu carnali affectu precatur, non Simoniæ ſolum, verum

A etiam mortiferi peccati noxam mea ſententia ademero.

XI. Neque pariter, ſi mihi creditur, his judicandus eſt, propriè, & ſtrictè loquendo, Simoniacus, qui vel amicitiam, vel laudem, vel gratiam ſibi ex ordinatione procurat, aut adſuturam ſperat: imo nec ſcelus eſſe crediderim bonorum amicitiam optare ex promotione bonorum, ſicut nec bene agendo crimen eſt bonorum B gratiam velle promereri: neque turpe eſt, vel inhoneſtum eorum gratiam expetere qui bonis favent, quam nempe contemnere, vel negligere inhoneſtum eſt: neque laudandi occaſione bonis præbere velle omnino in nobis damnandum eſt, qui aliis ſcandalo eſſe non debemus, cum ſecundum Chriſti monita, (a) lucere debeant opera noſtra coram hominibus, ut videntes opera bona glorificent patrem C noſtrum qui in cœlis eſt: & ſecundum conſilium Apoſtoli, (b) contendere debeamus, ut Chriſti bonus odor ſimus in omni loco: neque injuſtum ſit ut noſtro exemplo meliores alios conemur efficere, quorum nos exemplis meliores fieri expetimus: in iis tamen ſtatuendus modus eſt. Peccant enim, leviter quidem qui ex humanæ imbecillitatis vitio, precibus, gratia, favore laudibus magis moventur in D ordinatione, & promotione bonorum ad Eccleſiaſticas dignitates, quam ipſa actionis honeſtate, Dei jubentis præcepto, officii ſui lege, populi fidelis cura, miniſteriorum divinorum excellentia, & divini numinis majeſtate, quæ omnia ei præſertim ante oculos verſari, & animo infixa eſſe debent, qui de ordinationibus, vel promotionibus Eccleſiaſticis faciendis cogitat. Graviter autem peccant,

(a) Matth. 5.

(b) 2. Cor. 2.

cant, qui vel ob amicorum preces, vel ob laudes quas exinde expectant, ordines ſacros Eccleſiaſticaſve dignitates conferunt, nulla vel ferè nulla habita ratione meritorum, quæ graduum iſtorum exigit celſitudo, eoque gravius, quo hæc vilis cogitatio magis a perpendendis ordinandorum, vel promovendorum meritis, & dignitate conferendi muneris ipſos evocat, vel quo prædictæ carnalis concupiſcentiæ motiva, divinis, quæ ſuperius explicuimus, motivis magis præferri videntur: graviſſimè autem cum iis tanquam in principali fine, rejectis cæteris vel expreſsè poſtpoſitis conquieſcunt. Iniuriam enim populis faciunt, quibus præſunt, ſi iisdem vel amicos ſibi, vel amicorum ſuorum precibus commendatos, vel potentum favore ſuffultos, rectores potius præficere curent, quam utiles futuros paſtores; populorum in eo ſalus negligitur, & injuria populi afficiuntur, præpoſterè omnia agunt, qui cultus divini legitimæ procurationi, quæ ex officio ipſis incumbit, qui miniſteriorum divinorum dignitati, quæ ipſis committitur, minus conſulunt, quam ambitioni, vel gratiæ: qui Dei honorem, ſuo poſtponunt, qui ſolidæ virtuti mundanum favorem laudeſve antepounnt, qui humana divinis, mundana cœleſtibus, incerta certis, caduca præferunt ſempiternis, qui relicta Junone Ixionis inſtar umbram amplectuntur, relicto vero cibo, tanquam canis Æſopicus, umbræ capiendæ allatrant. Perinde ferè eſt indignum ex iis motivis eligere ac dignum: non enim dignitati ejus datur quod eligitur, ſed vel gratiæ, vel laudi, vel favori: quæ proinde ſi ex indigna electione æque pararentur, indignus loco digni eligeretur: non ergo indigni electionem videtur averſari qui beneficium dignitati & meritis ordinati ſeu promoti non tribuit.

XII. Verum quamvis in iſtis inordinatis affectibus crimen admittamus, non tamen Simoniam: non enim qui dignis ob humanas laudes, preces, gratiam, ordinationem principaliter impendunt, vel Eccleſiaſticas dignitates ex iſtis præcipuè motivis digno tribuunt, contra juſtitiam peccant, cui Simoniæ vitium opponitur, ſed contra humilitatem potius, vel aliam aliquam virtutem offendunt. Neque depravatus ille affectus, quo quis ex cæteris rebus, vel actionibus ſpiritalibus, virtutum ſcilicet intellectus; aut voluntatis gratiam principaliter quærit, amicitiam, favorem, applauſum, nominiſque famam & amplitudinem Simoniacus unquam judicatus eſt aut injuſtus, ſed ſuperbus. Cur ergo veram, iis Simoniæ vel injuſtitiæ maculam inuremus, qui iisdem affectibus ducti, Ordines ſacros, vel Eccleſiaſticos quoſcumque gradus dignis ac bene meritis largientur? Excipio tamen, niſi ex illa amicitia, vel gratia lucrum intendatur, vel commodum temporale, preceſque favor, laus & cætera hujuſmodi in illud reſolvantur: tunc enim res ſpiritales, & ſupernaturales ſaltem mediatè pro pretio, pro pecunia conferuntur, quod Simoniacum eſt: vel ſi laudes, &c. hujuſmodi deducantur in pactum, tunc enim habent rationem pretii, & cum obligatio ad illas laudes decantandas, vel amicitiam aut habendam, aut fingendam, favoremque impendendum onerosa ſit ei qui ad id obligatur, pretio per ſe æſtimari poteſt,

teſt, nec ordiuatio cenſetur eſſe gratuita, ſed Simoniaca.

XIII. Hac autem exceptioue ſublata, probabilius & mitius cenſent, qui ne quidem ex iudigni promotione, ſive ad ordines, ſive ad beueficia Eccleſiaſtica veram Simoniam ex precibus, gratia, favore contrahi, ſed tautum analogicam arbitranrur: Quod analogica Simonia contrahatur in ordinatione ſaltem indigni quæ iis rationibus prócuratur, iuutile eſt probare, cum & ratio ex Divo Thoma ſuperius allata, & ex Patribus tot adducta teſtimouia, id evidenter convincant. Veram autem Simouiæ rationem ex prædictis non contiahi iis argumentis oſtendimus: primo a priori, ſecundo a poſteriori, & ab abſuido ductis. Primum enim a priori ita argumentari licet, ex diſparitàte, quæ inter pecuniam & preces, gratiam amicitiamque intercedit: quam nempe Canonici juris (a) Gloſſa aſſignat, quia uempe qui pro alio precatur nihil dat de ſuo: nam peidere verba leve eſt: nihil item ex ea datione pervenit ad accipieutem: & ideo iu iis nullum ultro citroque repetitur commercium; ideoque nec vera ibi ineſſe debet Simonia: at verò qui dat pecuniam, dat aliquid de ſuo, & cui datur pecunia, aliquid accipit de alieno: unde neceſſum eſt ut ad transferendum dominium ab uno in alterum aliquis contractus intercedat, & aliquod pactum in quo eſt vera ratio Simoniæ: Eandem rationem applicare poſſumus ordinationi ex gratia, vel amicitia factæ in qua nulla eſt translatio dominii, uſus, vel fructus, nullus contiactus, nullum pactum. Quod ex eo præſertim confirmabis, quia pecunia inter ea boua recenſetur,

A quæ utilia ſunt, totaque boni utilis ratio iu eo conſiſtit, quod ad alia bona conquirenda inſerviat: unde nullus alius nummi finis eſt, quam ut in rerum commutatione ranquam ipſarum commune pretium diſtrahatur, id ergo pro quo pecunia datur per ſe pretio commutari videtur: & cum gratuita diſtributio omnem commodi dationem, vel acceptionem excludat, non videtur gratis dari, quod B propter bonum utile, puta propter pecuniam datur. At honor, amicitia, gratia bona ſunt, vel jucunda, vel honeſta, quæ per ſe commutatioui non deſerviunt, ideoque quantumvis ea in ordinatione intendantur, non videbitur ſacer ordo pretio æſtimari, adeoque nec Simonia vera committi. Apparetque maximè hæc diſparitas, tum quod quamvis Scripturæ ſacræ auctoritate mutuum dari gratis præ- C cipiatur, ſicut & ordines gratis conferri (utramque enim Chriſti Domini tenemus ſententiam, tum illam (b) *mutuum date nihil inde ſperantes*, tum iſtam, (c) *quod gratis accepiſtis, gratis date*) non tameu iu verum uſuræ crimen incidit, qui vel ad laudationem, vel ad gratiam, amicitiamve ſibi conciliandam mutuo dat, dummodo ad mutuum accipientem nullo onere, vel obliga- D tione conſtrictum velit: ergo a pari nec Simoniacus eſt judicandus, qui vel gratia, vel favore, vel precibus ad indignum promovendum inducitur, quamvis Simoniacus foret, ſi data pecuuia ordiuaret, ſicut uſurarius eſt, qui præter ſortem pecuniam aliquam pro fœnore intendit: tum quod ne pro dignu quidem abſque Simouiæ nota pecunias dare liceat: pro digno autem precari, quis licitè, & abſque Si-

(a) Gloſſa in c. quibuſd., 1. quæſt. 16.

(b) Lucæ 6.

(c) Matth. 10.

Simoniæ ſuſpicione poſſit, ut ſuperius docuimus, quæ proinde manifeſtam pecuniæ & gratiæ, honoris, laudationis, precum diſparitatem oſtendunt.

XIV. Neque obeſt, quod gratia, favor, laus, pecunia æſtimari poſſint. Cum enim alterius ſint generis a pecunia, & temeraria ſit atque inſulſa comparatio rerum diverſi generis, minimeque naturalis: ideo per accidens, temere & contra naturam pecunia hæc omnia æſtimabuntur: nec Simoniam inducent, niſi ab agente ipſo tanquam pecunia æſtimabilia intendantur, & ad aliquod commodum ab ipſomet, non alio quocumque referantur. Cum enim actiones a fine præſertim ultimato ſpeciem ſumant, ſi in iis ſecundum ſe ſpectatis animus agentis conquieſcat, non videbitur ejus actio in ullum commodum tendere, aut ullam utilitatem ſpectare, non pretio æſtimata videbitur, ideoque gratuita, & liberalis non Simoniaca cenſebitur: ſi verò ulteriori quodam fine iſta omnia ex datione ſpiritualium conſequentia in commodum referantur, actio per quam ſpiritualia ac ſupernaturalia propter hæc diſtribuerentur, Simoniaca pravitate ex eo fine ultimate intento afficietur. Quare ſi in pactum deducantur preces, laudes, &c. quia in iſto pacto videtur eſſe quædam commutatio, & commutatio omnis utriuſque commutantis commodum ſpectat; videntur tunc temporis pretio res ſpiritales commutari, & pro commodo dari, non gratis, neque liberaliter, ſed cum onere, & obligatione: ideoque nec vera ibi eſt donatio, ubi merces exigitur operis, nec gratuita diſpenſatio ubi pretium quæritur laboris; vera venditio ibi eſt, vera emptio, A vera Simonia: ſecus verò cum nullum eſt ejuſmodi pactum, nullum quoque ab agente gratiæ, laudibus amicitiæ, pretium imponitur: quandiu autem ab eo rebus hujuſmodi pretium nullum impoſitum eſt, ſpectantur ab ipſo res iſtæ ſecundum ſe tanquam pretio incommutabiles, ſeu, ut vocant, inappretiabiles: ideoque quæ in eas res feretur ejus intentio, in rem minimè pretio commutabilem feretur, B non ergo res ſpiritales propter res illas intentæ, pretio diſtrahi videbuntur, neque Simoniacæ comparari.

XV. Secundo poſſumus, ſive a poſteriori, ſive ab abſurdo ita argumentari: durum enim eſſet eos omnes, qui aut pro indignis promovendis rogant, aut precibus, vel favore promovent indignos, aut indigni precibus, vel ex gratia promoventur, Simoniacos cenſere, C eoſquè ſuſpenſos, excommunicatos, irregulares, ſi ante abſolutionem miniſtraverint, judicare: ſanè ſi ſemel hæc ſententia vigeat, ſuſque deque Eccleſiæ ordo turbabitur, pauci in ſuis miniſteriis a cenſuris immunes perſtabunt, ordinationes multorum irritæ, plurimæ collationes beneficiorum reſcindendæ, Simoniæ crimine multi infecti cenſuris excommunicationis & ſuſpenſionis, necnon irregularitate innu- D meri irretiti erunt; ſcrupulis paſſim agitabuntur conſcientiæ timoratorum, deſperatione & audacia aliorum indurabuntur, quæ omnia quantum fieri poteſt fugienda ſunt, nec facilè admitti debent. Adde quod ex ea ſententia ſequatur nullam futuram acceptionem perſonarum, in ordinibus, officiis, beneficiiſve Eccleſiaſticis diſtribuendis, quæ non ſit Simoniaca, & cum Simoniæ crimine confundantur;

num-

numquam enim in acceptione perſonarum peccatur, quin motivum aliquod humanum mundanumque occurrat, puta gratia, laus, amicitia, vel ſimile quippiam, ratione cujus indignus digno, vel certè minus dignus digniori præferatur, hoc autem Simoniacum erit.

§. IV.

De Ordinationibus obſequii cauſa, vel conſanguinitatis factis, aut metu extortis.

XVI. Quod tandem ad obſequium, conſanguinitatem, metum attinet, inducantne hæc omnia Simoniam, nec ſuſius forte de iiſce dicemus, ſi quando de beneficiis, electione ad ipſa dicturi ſumus: nam in beneficiorum diſtributione, iis ſæpius affectibus a recto diſtrahitur animus, quam in ordinum collatione: hæc tantum breviſsimè hic dico: (a) obſequium ea intentione principaliter impenſum, ut ordines obtineantur Simoniam inducere, quia pretio æſtimatur, & pro ordine commutari videtur: ordines quoque qui remunerationis pecuniariæ loco conferuntur abſque dubio Simoniacè conferri, quia tunc obſequium pretii rationem obtinet, & ordinatio pretio comparatur; non ideo tamen præcludi debere viam ordinatoribus, quominus famulos ſuos, Eccleſiæ alioqui futuros proficuos ordinent, & Eccleſiaſticis dignitatibus ornent, eoſque, utpote notiores aliis interdum ſibi ignotioribus præponant: imo ſecundum antiquos Canones vix ullos niſi ex ſua familia, qui ipſis obſequium ſedulum impenderant, ad ordinationem Eccleſiarum Rectores ordinandos offerebant. Conſanguinitatem (b) autem nec prodeſſe nec obeſſe debere, quominus quis quempiam ordinet: Simoniacos non eſſe, qui ipſi nimium indulgent, ſed in acceptione perſonarum delinquere, in qua cum nulla commutationis videatur eſſe ſpecies, nec Simoniæ ratio apparet: inhumanos verò & injuſtos eſſe, qui conſanguineos, affineſque dignos, & meritis aliis pares propter affinitatem, vel conſanguinitatem reſpuunt, cum & Chriſtus Apoſtolos aliquos ſibi conſanguinitate conjunctos ordinarit: continendum tamen in judicio de conſanguineis, & affinibus ferendo, ordinantis eſſe affectum, nec ſibi ſatis ordinatorem in eo fidere debere: facilè in eo labi poſſe, ut eos cæteris præferat, qui ſibi ſunt ſanguinis neceſſitudine, affines: nullam hac Eccleſiæ perniciofiorem eſſe peſtem, nullam capitaliorem: hæreditati exinde fieri Sacerdotia, dignitates maximas ad indignos tranſire: impunita exinde flagitia; uno verbo, parum abeſſe, quin ex hoc uno peſſimo exemplo Eccleſiæ ruina proveniat. Metum tandem ordinariè non inducere Simoniam: quia in eo qui ex metu ordinavit, metus non eſt pretium ordinis, ſed cauſa actionis; nec a metuente quidquam apprehenditur tanquam merces operantis, ſed ut pœna non operantis. Si quis tamen ordines miniſtraret, inito veluti pacto, quo ſe ab aliquo malo, quod metuit, redimat, vel ne bonum, quod poſſidet, amittat, Simoniacus eſſet, quia cum vexatio illa qua malum infertur, vel bonum poſſeſſum auſertur, pretio, eſtimari poſſit, qui ſe ab illa vexatione, inito de ordinatione conferenda pacto tacito, vel expreſſo liberat, pretio ordinationem videtur vendere: par enim videtur eſſe ratio ejus

(a) Legatur D. Thomas 2. 2. q. 100. art. 5. ad 1. & Gloſſa in c. ordinationes, 1. q. 7.

(b) Contra ordinationes conſanguineorum militat Origenis ſententia hom. 11. in cap. 17. num.

eius qui ſpiritalia pecunia commutat, & qui de conſervatione boni obtenti pecunia æſtimabilis, vel de mali imminentis repulſione pro qua item pretium ſolveretur, & de earumdem rerum ſpiritalium diſtributione paciſcitur.

SECTIO OCTAVA.

De conſenſu extranearum perſonarum ad Ordinationem requiſito.

CAPUT PRIMUM.

De conſenſu Regum, Magiſtratuum, Dominorum, Patronorum,

ARTICULUS I.

De Priorum conſenſu.

§. I.

Præponitur quæſtio, oſtenditurque ſub principibus Ethnicis eorum conſenſum, vel diſſenſum nullius in Ordinationibus momenti fuiſſe.

I. HACTENUS & ordinantium munia, & ordinandorum diſpoſitionem, actuſque omnes ordinationi prævios percurrimus, & quæ fuerint utrorumque partes ſatis accuratè tradidimus: jam quæ aliorum in ordinatione eſſe poſsint, nobis quoque explicandum erit: Supereſt itaque, ut de aliorum, ſine quorum ſpeciali licentia non videtur olim licita fuiſſe ordinario, conſenſu dicamus. Hic autem quæſtionem omittimus, de ſervis, libertis, originariis, adſcriptitiis, curialibus, capite cenſitis, aliiſque conditionariis, & imperfecta tantum libertate gaudentibus, itemque obligatis ad ratiocinia, quos omnes ſine conſenſu eorum quibus C obligati erant, olim minimè ordinari licuiſſe dicemus agendo de qualitate ordinandorum. Hic etiam omittemus ſpeciatim de Epiſcopis diſputare, quos nempe per aliquod ſaltem tempus nonniſi Chriſtianorum Regum conſenſu ordinatos fuiſſe, innumeris ferè exemplis imò & decretis quibusdam Eccleſiaſticis patet. Tota ergo quæſtio præſertim erit de aliis inferioris ordinis Clericis, Presbyteris nempe, Diaconis, & cæteris, ad quas videndum eſt, num Regum, Principumque, & Dominorum, necnon Patronorum, ſeu Eccleſiæ fundatorum conſenſus requiſitus fuerit: cui diſputationi aliam de parentum conſenſu adnectemus.

II.

II. Certum eſt ſub Principibus A Ethnicis, nullam fuiſſe rationem, ob quam eorum conſenſus ad Clericorum ordinationem deſideraretur: qui nempe, ut plurimum, Religionem Chriſtianam exterminare ſatagebant, quod ut perficerent, acrius in religionis noſtræ capita ſæviebant; primumque perſecutionem in Epiſcopos, & reliquos Sacerdotalis ordinis intentabant: hæc enim erat eorum falſa prudentia, ut Chriſtianam fidem B excindere ſe poſſe crederent, ſi in ejus Doctores ſævirent: Hinc refert (a) Cyprianus Cornelium eo tempore *ſediſſe intrepidum Romæ in Sacerdotali Cathedra, cum Tyrannus infeſtus Sacerdotibus Dei fanda, atque infanda comminaretur: cum multo patientius & tolerabilius audiret levari adverſus ſe æmulum principem, quam Romæ conſtitui æmulum Sacerdotem*. Hinc perſecutionem Decii in Epi- C ſcopos præſertim exarſiſſe refert (b) Nazianzenus, in eos primum eo fine commotam, ut linguæ Chriſtianorum amputarentur: hinc eandem perſecutionem renovare meditantem refert dictus (c) Cyprianus, *reſcripſiſſe Valerianum ad Senatum, ut Epiſcopi, & Presbyteri, & Diaconi in continenti animadvertantur*. Hinc Maximianum eodem conſilio, in Sacerdotes, & D Clericos, & Eccleſiarum præſides decreta tuliſſe, (d) Severus, (e) Ado, & (f) Euſebius referunt, Diocletianum idem (g) Euſebius, Julianum (h) Sozomenus, & alios alii: quibus tamen renitentibus Epiſcopi, Presbyteri, Diaconi in Eccleſia Catholica ſemper creati: ſatius eſſe ducentibus Eccleſiæ fidelibus obedire Deo, quam hominibus, & religionis perennitati providere, quam corporum ſaluti, vel bonorum conſervationi.

(a) Cyprianus epiſt. 52.

(b) Nazianzenus orat. 18.

(c) Cypr. epiſt. 82. ad Succeſſum.

(d) Severus ſacra hiſt. lib. 2.

(e) Ado in chronico ætate 6.

(f) Euſeb. cap. 20. lib. 1. Eccleſiaſt. hiſt.

(g) Idem lib. 2. cap. 1.

(h) Sozomenus lib. 5. cap. 14.

§. I I.

Conſenſum Principum reddita Eccleſiæ pace in pluribus ordinandis expetitum.

III. AT verò, reddita per Conſtantinum pace, conſenſus Principis in iis ordinandis requiſitus fuit, qui publicis officiis quocumque modo adſtricti fuiſſent; lex ſiquidem (i) Conſtantini ad Taurum præfectum Prætorio decernit, ut *officiales rationales, ſi inhibitionis curſus, ſeu primipili neceſſitate neglecta, interverſa etiam ratione fiſcali, ad Clericatus honorem putaverint tranſeundum, ad priorem conditionem retrahantur: ſi vero obnoxii ratiociniis, vel neceſſitatibus non ſint, ſub notione judicum, officiis conſentientibus, ſi probabilis vitæ ſtudium id poſtulaverit, transferantur, nec ceſſionem metuant facultatum*. Qua lege non ſolum rationibus reddendis obnoxii, ſed quicumque principis procuratores fuiſſent, niſi Judicum ſcientia, & officiorum conſenſu abſoluti eſſent, ordinari prohibentur, ea etiam conditione, ut ſuis facultatibus ſaltem ea parte cederent: Clericorum enim bona ita dividebantur ex prædicta (k) lege, ut duas partes ſuarum rerum relinquere deberent, vel liberis ſuis, vel propinquis, ſi liberi deeſſent, vel officiis in quibus militabant, ſi nec liberi, nec propinqui ipſis adeſſent: tertia verò tantum portio ab ipſis retineretur. Alia verò conſtitutione (l) ad Boſſum prætorio item præfectum idem Conſtantinus, *neminem inſtructum idoneis facultatibus, atque obeundis publicis muneribus opportunum, ad Clerico-*

(i) Conſtant. ad Taurum, lege officiales, C. de Epiſcopis & Clericis idem lib. 9. Cod Theod. de Epiſcopis & Clericis.

(k) Officiales cit.

(l) Idem Conſtant. l. 6. Cod. Theodoſ. eodem tit.

rum nomen, obſequiumque confugere voluit; ſed eos de cætero in defunctorum dumtaxat Clericorum loca ſubrogari, qui fortuna tenues, neque muneribus civilibus teneantur obſtricti: eos tamen qui antea ordinati fuiſſent, inquietari vetuit: eos tantum qui poſt legem à ſe latam obſequia publica declinantes, ad Clericornm ordinem confugerint, procul ab eo corpore ſegregatos, curiæ, ordinibuſque quibus addicti erant, reſtitui mandavit, & civilibus obſequiis deſervire. Ideo legimus eundem Conſtantinum Magnum tanquam inſigne privilegium Sylveſtro Papæ conceſſiſſe, ([a]) *ut ſi quis è Senatu ſua ſponte, ac propria voluntate velit fieri Clericus, & in ſanctorum Clericorum numero cooptari: ne quis ex omnibus hoc audeat impedire*. Eadem ferè ſanxerunt ([b]) Arcadius & Honorius reſcripto ad Eutychianum præfectum prætorio, in quo nec cum ceſſione facultatum tales deinceps ordinari permiſere. Eadem quoque alii ſanxere; quas leges Leo I. ([c]) Imperator abrogavit, permittens, ut unuſquiſque dimenſis ſuis militiæ ſtipendiis, expletiſque officiis, ſeu muneribus, quæ à cujuſcumque conditionis viris, aut conſuetudine, aut lege debebantur, liberè inter Clericos profiteri poſſet. Innocentius quoque primus Summus Pontifex, *quibuslibet publicis functionibus occupatus*, ideo ordinari vetuit, ne Eccleſia de iis omnibus, ut jam præmonuimus, fuſiùs ſuo loco dicetur.

IV. Non tamen omittendum eſt, quod apud ([d]) Gregorium Magnum legimus, eum nempe, cum Mauritius Imperator legem tuliſſet, qua & eos qui publicis adminiſtrationibus occupati fuiſſent ad Eccleſiaſticum officium recipi, &

A milites non expletis ſtipendiis in Monaſteriis admitti prohibebat: priorem quidem partem legis non ſolum non improbaſſe ſanctiſſimum Pontificem, quin potius laudaſſe: poſteriori verò acriter reſtitiſſe. Quod autem priorem legis iſtius partem Gregorius laudaret, hanc rationem profert, quod *evidentiſſime ſciret, quia in ſæcularem habitum deſerens ad officia Eccleſiaſtica venire feſtinat, mutare vult ſæculum non*
B *relinquere*. Quod poſteriorem improbet, illam adducit, *multi enim ſunt qui poſſunt religioſam vitam, etiam cum ſæculari habitu ducere, & plerique ſunt, qui niſi omnia reliquerint, ſervari apud Deum nullatenus poſſunt*, Quam differentiam confirmat ([e]) Juſtinianus qui neminem ex curiali vel officiali ordinari permiſit; *niſi tamen ex novella ætate in Monaſterio conſtituitur fortuna liberetur*: quod ratio-
C ne minimè caret; cum enim & militiæ, & curiæ gravia eſſent onera, facilè adduci poterant aliqui, ut Clericatum liberationis gratia ſuſciperent, quod in iis, qui ad Monaſteria ſe conferebant, accedere nemo rationabiliter ſuſpicari poterat, qui nimirum duriores Monaſteriorum leges eſſe compertum haberet. Addit verò S. ([f]) Gregorius alia ad Theodorum Medicum epiſtola, legem etiam, qua qui mi-
D lites fuiſſent à Monaſteriis arcebantur, à Juliano Apoſtata primum editam fuiſſe, quamvis diſpar ſit ratio Clericatus, cum tradiderimus ſuperius Conſtantini Imperatoris legibus cautum, ne qui reipublicæ oneribus idonei forent, ſine principis conſenſu, Clericorum catalogo infererentur ([g]) Gregorius tamen aliquatenus eandem legem ad Epiſcopos Siciliæ tranſmittens, videtur ipſam correxiſſe, eos videlicet

in

(a) Donatio Conſtantini apud Photium in Nomocan. tit. 8. cap. 1. & tom. 1. Concil.

(b) Arcadius & Honorius, l. ſi quis, Cod. de Epiſcopis & Cleric.

(c) Leo 1. l. quiſquis, Cod. de Epiſcopis & Cleric.

(d) Greg. lib. 2. indict. 1. ep. 62 Mauritio.

(e) Juſtinian. ſancimus, C. de Epiſcopis & Clericis, & Novell. 6. c. 1.

(f) Greg. eod. lib. ep. 65. Theodor. Medico.

(g) Idem lib. 7. indict. 1. epiſt. 11. refertur c. legem, diſt. 51.

in (a) Clero praproperè non ſuſcipiendos dicens, qui militant, nec rationibus publicis obligatos in Monaſterium recipi permittens, priuſquam iiſdem obligationis nexibus fuerint ſoluti: milites quoque qui militandi tempus non expleſſent recipi permittens, ſed ſi probati inventi fuerint. A

(a) Vide ſupra num. 3.

V. Valde quoque ad præſens inſtitutum facere videtur decretum illud (b) Pelagii in epiſtola ad Laurentium Epiſcopum Centumcellenſem, *Principali*, inquit, *devotiſſimorum militum, qui illic in civitate Centumcellenſi conſiſtunt, relatione ad nos directa, ſacram inſinuavit ſe Clementiſſimi Principis impetraſſe, qua eis Presbyterum Diaconum & Subdiaconum fieri debere præcipit:* ex eo enim patet nonniſi ex ſacra, id eſt, diplomate Principis aliquem ordinari poſſe: in quem Canonem (c) Gloſſa ideo ſacram Principis neceſſariam fuiſſe contendit, quod vel curiales iſti ordinandi forent, vel Imperator hujus Eccleſiæ patronus. Sed id non ſufficienter probatur: dicendus eſt potius ad ordines recipiendos conſenſus Principis tunc temporis requiſitus, conſenſus, inquam, non præceptum: quamvis ſecundum uſitatam loquendi phraſim Imperatoriæ, & (d) Regiæ literæ quibus conſenſum ſuum exprimebant, præcepta, & juſſiones dicerentur; eſto tamen iis non obſtantibus maneret penes Epiſcopum examinandi præſentatum, & rejiciendi poteſtas, ut ex iis quæ in eadem epiſtola ſubnectuntur, arguere licet. B C D

(b) Pelag. can. principali diſt. 63.

(c) Gloſſa in can. cit.

(d) De nomine præcepti. Vide Gloſſar. in fine Codic. legum antiq.

§. III.

De conſenſu Regum paſſim in Gallia requiſito.

VI. Viguit quoque mos iſte in Galliis, ſub Francorum Imperio, ut Clerici non ordinarentur, niſi ex Regis conſenſu; cujus conſuetudinis confirmatio peti poteſt ex Concilio Aurelianenſi primo tempore Clodovæi Francorum Regis, qui primus noſtrorum Regum Chriſtianam fidem amplexus eſt: ſic ergo Aurelianenſe iſtud Concilium (e) *de ordinationibus Clericorum id obſervandum eſſe decrevimus, ut nullus ſæcularium ad Clericatus officium præſumatur, niſi aut cum Regis juſſione, aut cum judicis voluntate: ita ut filii Clericorum, id eſt patrum, avorum, ac proavorum, quos ſupradicto ordine parentum conſtat obſervationi ſubjunctos, in Epiſcoporum poteſtate, ac diſtrictione conſiſtant:* cujus, ni fallor, Canonis ſenſus eſt, neminem ſine Regia juſſione (qua interveniente fruſtra Judicis Regii aſſenſus peteretur) vel ordinariè loquendo, ſine regii judicis aſſenſu Clericum ordinari licitum fuiſſe; niſi forte Clericorum filii ab hac regula exciperentur, qui nempe vel avos, vel proavos, vel patres in Clericatu conſtitutos haberent, quos juxta prædictorum voluntatem, non expectato Regum conſenſu, tanquam in ſua, & parentum poteſtate poſitos Epiſcopus ordinandi licentiam haberet. Limitat hanc conſenſus Regii neceſſitatem (f) Concilium Rhemenſe primum ſub Dagoberto primo, ad eos qui cenſibus publicis deputati eſſent: poſtquam enim Clericos à publico judice non diſtringen-

(e) Conc. Aurel. 1. c. 4.

(f) Rhemenſ. 1. c. 6.

gendos eſſe docuiſſet, ab Epiſcopo verò ſine mora corrigendos; mox ſubdit, *hi vero quos publicus cenſus ſpectat, ſine permiſſu principis, vel judicis, ſe ad religionem ſociare non audeant*: generalem tamen legem de liberis hominibus, ſine conſenſu Principis, non ordinandis ſanxit Carolus Magnus, ut in ipſius Capitularibus habetur his verbis, (a) *De Clericis hominibus qui ad ſervitium Dei ſe tradere volunt, ut prius hoc non faciant, quam à nobis licentiam poſtulent Hoc ideo, quia audivimus aliquos ex illis, non tam cauſa devotionis hoc feciſſe, quam pro exercitu, ſeu alia functione regali fugienda: quoſdam vero cupiditatis cauſa, ab his qui res illorum concupiſſe cum circumventos, audivimus, & hæc ideo fieri prohibemus*. Cōncilium quoque (b) Moguntinum ſub eodem Carolo Magno, injuſtas ordinationes damnans eorum, qui ſine propria voluntate Clerici, vel Monachi attonſi ſunt: id de cætero fieri vetat neminemque tondendum præſcribit, niſi propria voluntate, *vel cum licentia Domini ſui*.

(a) Lib. 8. Capit. c. 130. & legum Longobard. lib. 3. tit. de Epiſcop. & Clericis l. 3.

(b) Conc. Mogunt. c. 21.

VII. Legimus quoque inter formulas ſolemnes olim in Gallia ſervatas, tum apud (c) Marculſum, qui circa annum 600. floruit, librumque (d) ſancto Landerico Pariſiorum Epiſcopo dicavit, tum in Codice legum antiquarum (e) *præceptum de Clericatu* expreſſum, ſeu licentiam Clericatum recipiendi his verbis, fuiſſe conceſſam; *ſi eis, qui ſe ad onus Clericatus transferre deliberant, licentiam non negamus, retributorem Dominum exinde habere confidimus, quia ſcriptum eſt, noli prohibere benefacere ei qui poteſt, ſi vales & ipſe benefac. Igitur veniens ille ad noA ſtram præſentiam petiit ſerenitatem noſtram, ut & licentiam tribuere deberemus, qualiter comam capitis ad onus Clericatus deponere deberet, & ad Baſilicam illam, aut Monaſterium deſervire. Quod nos propter nomen Domini, eidem gratanti animo præſtitiſſe cognoſcite: Præcipientes ergo jubemus, ut ſi memoratus ille, de capite ſuo bene ingenuus eſſe videtur, & in polyptico publico cenſitus non eſt, B licentiam habeat comam capitis ſui tonſurare, & ad ſupra ſcriptam Baſilicam, vel Monaſterium deſervire, pro nobis Domini miſericordiam attentius exorare*. Quæ forma indicat, eos qui in polypticis publicis cenſiti, id eſt ratiociniis adſcripti, chartis publicorum vectigalium, & officiorum inſcripti, & Curiæ obnexi non eſſent (ſic enim cenſitos in polypticis publicis ex pluribus aliis (f) locis inC terpretari poſſumus, ut polyptica idem ſint, quod ratiocinia publica) hac formula liberam adeundi Eccleſiaſticum ſtatum facultatem habuiſſe: reliquos autem difficilius, & peculiari alio principis diplomate indiguiſſe, ut ad Clericatum recipi poſſent. Legimus & alias (g) duas formulas, quibus pro Antiſtite conſecrando Regem ad Metropolitanum ſcribere ſoliti erant, quæ ſanè oſtendunt, in Epiſcoporum orD dinationibus non ſolum Regum conſenſum intervenire ſolitum, ſed & preces, ac flagitationes:

(c) Form. Marculf. l. 4. cap. 19.

(d) Vide præfat. ejuſdem libri.

(e) Precept. de Clericatu inter formulas ſolemnes in Cod. leg. antiq.

(f) l. 12. Wiſigot. tit. 2. lib. 13 form. 31. Cod. Leg. antiqu. Veget. de re milit. lib. 1. cap. 19. Caſſiod. lib. 5. varior. cap. 14. l. 8. & 11. Cod. Theodoſ. de deſſeſſoribus. Lege Cuiacium obſervat. lib. 4. cap. 17.

(g) Form. lib. 1. cap. 5. & 6.

VIII. Nec deſunt exempla, quibus hæc probemus: ex pluribus aliqua proferemus. Dicitur (h) S. Audoenus, qui Dagoberti Francorum Regis ſcriba, & Cancellarius fuerat, *poſtea tum Regis Clodovæi Dagoberti filii voluntate, tum multorum religioſorum hominum conſilio & hortatu, Clerici* Ton-

(h) In vita S. Audoeni Archiepiſc. Rothom. apud Sur. 24. Auguſti.

Tonſuram accepiſſe : dicitur S. Auſtregiſilus, qui Archiepiſcopus Bituricenſis fuit, cum valde cuperet in Clerum adſcribi, ſed cujus opera, id à Rege impetraret, nec dum compertum haberet, Æthereum qui poſtea Lugdunenſis Archiepiſcopus creatus eſt, & cui in primis charus erat, rogaſſe, ut ageret apud Regem, quo ejus permiſſu liceret ipſi in Clerum tranſire : egit autem, ut pariter in ejuſdem vita ſubditur, ille cum Rege, & Rex aſſenſus eſt. Dicitur & idem (a) S. Auſtregiſilus Bituricenſis Antiſtes à Theodorico principe obtinuiſſe, vel liceret ipſi, (b) S. Sulpitio, qui poſtea in Cathedra ei ſucceſſit, *docendi in Eccleſia munus deferre, videbat enim doctrinæ gratia multos ad eum confluere: annuiſſe autem Regem ſine mora, ut tonſis capillis in Clerum ille tranſiret*. Plura alia proferri poſſunt ejuſdem notæ : verum id omnino inutile ac ſupervacaneum fuerit. Sufficiat hoc loco adnotaſſe inter varios articulos, qui tanquam conſuetudines regni Anglici, ab Henrico ſecundo Rege; D. Thomæ (c) Cantuarienſi Archiepiſcopo ſubſcribendi propoſiti ſunt, & quorum plurimi à Romana Eccleſia, ſedente Alexandro tertio damnati ſunt, hunc articulum toleratum legi, *filii ruſticorum non debent ordinari abſque aſſenſu Domini de cujus terra nati dignoſcuntrr*. Cui articulo videtur favere Concilium (d) Moguntinum citatum.

(a) In vita S. Auſtregiſili apud Sur. 20. Maii.

(b) In vita S Sulpitii 17. Januarii.

(c) Art. oblat. S. Tho. ex Biblioth. Vatich. apud Baron. tomo 12. ad annum 1664.

(d) Conc. Mogunt. ſupra.

§. IV.

De Regum interventione, aliorumque ſupplicatione primum uſitata, tum probibita.

IX. Solebant, & Principes nonnunquam pro quibusdam rogare, ut ordinarentur; ſic enim, verbi gratia refert (e) Gregorius Turonenſis Theodoricum Francorum Regem juſſiſſe, ut Gallus quem Arvernorum Antiſtitem deſignaverat, Presbyter ordinaretur : & in epiſtola ſancti Remigii Heraclio, Leoni, & Theodoſio, qui eum de ordinato ab ipſo Claudio quodam nomine reprehenderant, legimus ipſum ordinationem dicti Claudii hac ratione excuſaſſe, quod Regis teſtimonio facta fuiſſet, *Ego*, inquit, (f) *Claudium Presbyterum feci non corruptus præmio, ſed ad præcellentiſsimi regis teſtimonium, qui erat non ſolum prædicator fidei Catholicæ, ſed defenſor; ſcribitis canonicum non fuiſſe, quod juſsit: ſummo fungamini Sacerdotio; regionum præſul, cuſtos patriæ, gentium triumphator injunxit*. Similiter quoque legimus apud (g) Flodoardum, cum Lupo Catalaunicę urbis Epiſcopo quæſtio mota fuiſſet, quod Harduinum quendam Rhemenſis Diœceſis Presbyterum conſecraſſet, & in Abbatem benedixiſſet, excuſaſſe ſe, quod ei per epiſtolam regiam commendatus, & ab Archidiacono Rhemenſi præſentatus fuiſſet, eamque excuſationem probatam in Synodo Sueſſionica Rhemenſis Provinciæ fuiſſe. Refert quoque (h) Zonaras Principes olim plures potentia Imperii fretos, Epiſcopos quoſdam creaſſe alioſque Presbyteros, ac Diaconos fieri pro poteſtate juſſiſſe : adeo vel antiquis etiam

(e) Greg. Turon. de gloria confeſſ. cap. 6.

(f) Epiſt. 3. inter varias epiſt. Franc. regum, & Epiſcop. Annalibus Francorum inſertas, nec non in Biblioth. Patr. tom. 3. collectas.

(g) Flodoardus l. 3. hiſt. Rem. c. 2.

(h) Zonaras in c. 1. ſept. Syn.

etiam temporibus aliqua mala contra legum ſanctiones invaleſcebant, A & ut ibidem agnoſcit παλαιὰ ἡ κακία, *vetus malum improbitas*, Pariſienſe (a) quoque Concilium & (b) Aquiſgranenſe Regem rogat, ut curet bonos Paſtores, Rectoreſque Eccleſiis adhiberi. (c) Sylveſter quoque 2. apud Juretum, *nulli*, inquit, *Clericorum præbendas, vel Eccleſiaſtica officia niſi manu Epiſcopali, vel manu Abbatis, vel regis manu, ſancta accipere Eccleſia permittit*. B Legimus tandem apud Juonem Joannem Aurelianenſem electum per literas Regis ipſi Juoni conſecrandum oblatum fuiſſe.

(a) Pariſ. lib. 2. cap. 24. 25.
(b) Aquiſgr. ſub Ludovico can. 8.
(c) Sylveſter 2. apud Juret. ad Ivonem ep. 60.

X. Verum ſacris Canonibus ambitio coercita eſt eorúm, qui Principum aut Judicum auctoritate, vel gratia, Eccleſiaſticos gradus adipiſcuntur: decernit (d) ſeptima Synodus *omnem electionem quæ fit à Magiſtratibus, Epiſcopi, Presbyteri, Diaconi, irritam manere ex* C *Canone dicente, ſi quis Epiſcopus ſæcularibus Magiſtratibus uſus, per eos Eccleſiam obtinuerit, dèponatur, & ſegregetur, & omnes qui cum eo communicant*. Canon ille, quem citat hæc Synodus, Canon eſt Apoſtolorum, qui ſeveriſſime tam eos qui Magiſtratuum ſæcularium favore Eccleſiam obtinuerint, depoſitione nimirum, & ſegregatione plectit, quam illos qui hac arte Eccleſiam ingreſſis communicaverint. (e) Pariſienſe ſimiliter tertium Concilium regnante Childeberto Rege Francorum, ordinationes Epiſcoporum irritas eſſe vult, *ſi per ordinationem regiam iſtius honoris culmen pervadere aliquis nimia temeritate præſumpſit*. (f) Nicolaus primus, tum (g) epiſtola ad Michaelem Orientis Imperatorem, tum (h) ad Lotharium Occidentis, acriter electiones à Principibus factas exagitat, & utrumque Imperatorem ſibi Eccleſiarum ordinationes uſurpantem generosè redarguit. (i) Alexander 2. (k) Gregorius 7. Concilium (l) Claromontanum ſub Urbano ſecundo, (m) Paſchalis ſecundus, (n) Innocentius tertius ejuſmodi electionem omnem per Laicos factam nullam eſſe volunt, & iis qui ejuſmodi electionibus conſentiunt varias pœnas imponunt: ſtatuit etiam Concilium (o) Salisburgenſe ne laicorum favore vel potentia Eccleſiæ obtineantur:

(d) Sept. Syn. c. 3. πᾶσαν ψῆφον γινομένην παρὰ ἀρχόντων ἐπισκόπου, ἢ πρεσβυτέρου, ἢ διακόνου, ἄκυρον μένειν, κατὰ τὸν κανόνα τὸν λέγοντα. εἴ τις ἐπίσκοπος κοσμικοῖς ἄρχουσι χρησάμενος, διὰ αὐτῶν ἐγκρατὴς ἐκκλησίας γένηται, καθαιρείσθω, καὶ οἱ κοινωνοῦντες αὐτῷ πάντες.
(e) Pariſienſe 3. c. 5.
(f) Nicolaus 1. epiſt. 10. ad Michaelem.
(g) Idem ep. 64. ad Lothar.
(h) Idem ep. 63. ad Epiſcop. regni Lothar. refertur ex eo ſimile quippiam c. porro diſt. 63.
(i) Alexand. 2. c. per laicos 16. quæſt. 7.
(k) Greg. 7. in Synodo general. cap. 1. & 2. refertur c. ſi quis deinceps ibid.
(l) Concil. Clarom. c. 15. 16. & 17.
(m) Paſchalis 2. c. ſi quis Clericus 17. quæſt. 7.
(n) Innocent. 3. c. ſi quis de elect. lege etiam ejuſd. ep. 65. & 66.
(o) Conc. Saliſb. ſub Martin. 4. de iis, qui a laicis inſtituuntur.

ARTICULUS II.

De jure, ſeu gratia patronatus.

§ I.

Jus patronatus antiquitus ignotum.

I. QUOD audis de Eccleſiis à laicorum manu nequaquam recipiendis, noli ad patronorum, ſeu fundatorum Eccleſiæ evertenda jura proferre: D quæ licet primis Eccleſiæ ſæculis ignotæ, poſterioribus tamen ſuam firmitatē & robur acceperunt. Eccleſiæ primis tem-

temporibus, quibus Eccleſiaſtici tituli primnm fundati ſunt, ea erat Epiſcopalis gradus eminentia, atq; auctoritas, ut ea rata ab omnibus haberentur, quæ Epiſcopi grata habuiſſent; ea Epiſcoporum prudentia, affabilitas, atque moderatio, ut in commune ſæpius de rebus Eccleſiæ, & ordinationibus Clericorum conſulerent: ea totius populi Chriſtiani pietas, & humilitas, ut nemo aliquid in Eccleſia vellet habere ſecretum, nemo ſpecialem ullam, niſi eminentioris ſanctitatis prærogativam quæreret: ideoque nec patronorum Eccleſiarum, vel fundatorum ambitio privilegia extorquebat, nec ad Eccleſiarum dotationem privatis honoribus ullius excitanda erat voluntas. Quare ſub finem quinti ſæculi (a) Gelaſius Papa, jam tum, ni fallor, excitata in fundatoribus Eccleſiarum ambitione, cum Julius quidem in fundo Juliano ſui juris Eccleſiam ſancti Viti ædificari curaſſet, eamque fundaſſet, monendum reſcribit, *ipſum procul dubio præter proceſsionis aditum, qui omni Chriſtiano debetur, nihil ibidem ſe proprii juris habiturum*. (b) Frigentinum quoque qui in fundo Sextiliano in honorem ſanctorum Michaëlis Archangeli, & Martini confeſſoris Eccleſiam fundaverat monendum vult, *ut nihil fundator ex hac baſilica noverit vendicandum, niſi proceſsionis aditum, qui Chriſtianis omnibus in commune debetur*.

II. Gloſſa (c) antiquos Canones, ex uſitata ſuo tempore conſuetudine, ſuo more, exponens, proceſſionis aditum videtur peculiariter patronis adſcripſiſſe, id eſt præſentandi promovendos ad Eccleſiam à ſe fundatam, vel dotatam, facultatem. Verum, cui placuerit Gloſſæ interpretationem ſequi, ei-

(a) Gelaſius Senecioni Epiſt. 16. q. 7. c. piæ mentis.

(b) Idem can. ſequenti.

(c) Gloſſa in can. pi æ.verbo proceſſionis.

A dem tamen ex eo Canone colligere non licebit privatum aliquod jus præſentandi electum fundatori, vel patrono conveniſſe, nam proceſſionis aditus, qui patrono tribuitur, dicitur eſſe debere fidelibus omnibus communis: ideoque primas quidem partes fundatoris fuiſſe in eligendo Clero ad Eccleſiam quam fundarit, exinde liceret colligere, ſed non ſolas ejus partes extitiſſe, ſed eas cum reliquo populo com-

B munes. At enim proceſſionis aditum, ni fallor, aliter interpretari debemus, neque enim umquam quis legit proceſſionis aditum ſumi pro facultate præſentandi aut promovendi ad aliquam dignitatem: proceſſionem autem ſæpè legimus pro prærogativa honoris, & largitionis munerum: quo ſenſu (d) Licinius Rufinus Imperatorem Antoninum conſtituiſſe refert, *ut ad proceſſum viri uxor ei donare poſ-*

C *ſit*: (e) Theodoſius quoque & Valentinianus, *procedendi*, id eſt, munera publicè populo largiendi, & prærogativæ ſpectacula publica exhibendi, *principali judicio legitimam tribui facultatem* docuerunt: proceſſionibuſque conſulatus jus non augeri, quod prima proceſſio contulerat (quæ nempe in ſuſceptione conſulatus habebatur) ſed beneficio iterari dixerunt. Itemque (f) Juſtinianus proceſſiones Con-

D ſulum numeravit, in quibus ſpectacula Conſules exhiberent: quæ omnia oſtendunt proceſſionis, ſeu προαγωγὰς, pro largitionibus iſtis, & expenſis ad ſpectacula edenda factis, & prærogativâ quadam honoris in iiſdem ſpectaculis ſumi poſſe: ſecundum quam acceptionem dixit fortè Gelaſius fundatoribus Eccleſiarum præter expenſarum, quas fecerint in uſus publicos, honorem, itemque fundatoris titulum, & ho-

(d) Licinius Rufinus lib. 6. refertur l. nam & Imperator, ff. de donat. inter virum & mulierem.

(e) Theodoſ. & Valent. Sebaſtiano PP. l. ſancimus, C. de conſulibus.

(f) Juſtin. Novella 105. c. 1. Lege Cujacium ad l. 46. de conſul.

honoratiorem (a) ſedem, nihil proprii juris in Eccleſias à ſe fundatas *ſibi vendicare poſſe*. Forte etiam per proceſſionis aditum Gelaſius hanc prærogativam intellexit, patronis conceſſam, ut ad ſacram oblationem, & communionem accedentes, laicos omnes præcederent: aditum enim ad ſacrum Altare, quem εἴσοδον, vocat Concilium (b) Laodiceuum, *proceſſionem*, dixit (c) Gentianus Hervetus: & ordine ad ſacram communionem, atque oblationem procedi olim ſolitum, res eſt notiſſima. Forte item prærogativa patronorum, de qua loquitur dictus Gelaſius, in eo ſita erat, quod obviam eis ab omnibus fidelibus, cum primum ipſi ad ædem ſacram accederent, procederetur: quam prærogativam ſibi multo poſt Gelaſium tempore patronos vendicaſſe ex eo conjicies, quod Theobaldus Comes Carnotenſis ad Monaſterium Sancti Petri in Valle proficiſcens, *ſe*, inquit (d) Fulbertus *in Monaſterium recipi cum proceſsione præmandat*. Fortè item, quod patroni in proceſſionibus publicis (quarum mentio apud (e) Tertullianum, (f) Hieronymum, (g) aliosque complures) cæteris præirent, eis ideo proceſſionis aditus tribuitur, præſertim cum procedere is propriè dicatur, qui aliorum comitatu instructus progreditur: v. gr. Epiſcopus ad Eccleſiam Clericorum multitudine ſtipatus, propriè procedere dictus eſt ab (g) Auguſtino, (h) Sulpitio Severo, (i) Sidonio, (k) Gregorio Magno, (l) Veteri ordine Romano & aliis paſſim; & Imperator ſatellitio munitus ad palatium procedere paſſim quoque apud (m) Auctores legitur: Eodem ergo modo Eccleſiarum patroni qui totius plebis ſequentis veluti ductores erant

(a) Honoratiorem ſedem in Eccleſiis arbitrio Presbyterorum patron. attributam collige ex lib. 1. capitular. cap. 148.

(b) Laod can. 56.

(c) Gentian. Hervet. in verſ. hujus can. lege etiam veterem ordinem Rom. ubi de Miſſæ celebrat. pluribus.

(d) Fulbertus ep. 88. Abboni.

(e) Tertull. lib. 2. ad uxor. c. 21

(f) Hieronym. ep. ad Euſtoch.

(g) Auguſt. 22. de civit. cap. 8.

(h) Sever dial. 2. c. 11.

(i) Sidonius ep. 17. lib. 5.

(k) Greg. lib. 4. cap. 54.

(l) Vetus ordo Rom. paſſim.

(m) Auctor. prophani paſſim.

A aditu proceſſionis gaudere dicebantur, quod primi adirent, & cæterorum turba ſtipati procederent. Hęc omnia conjiciendo à nobis dicuntur, ac divinando: fatendum enim eſt perobſcurum eſſe, quid per proceſſionis aditum patronis ſpeciatim attributum intellexerit Gelaſius; mihi autem certum eſt præſentationis ad Eccleſias faciendæ jus nequaquam intellexiſſe: quod cum ſuperius pateat, poteſt & pluribus

B quas jam jam adducemus auctoritatibus probari.

III. Concilium Toletanum quartum celebratum tempore Honorii anno 671. clarè & diſertè fundatoribus Eccleſiarum, ac patronis, in Eccleſias à ſe conditas poteſtatem adimit. (n) *Noverit*, ait, *conditores Baſilicarum in rebus, quas eiſdem Eccleſiis conferunt, nullam ſe poteſtatem habere, ſed juxta Canonum inſtituta, ſicut Eccleſiam,*

C *ita & dotem ejus ad ordinationem Epiſcopi pertinere*. Ex eo verò Canone colligitur ſicut res Eccleſiæ in arbitrio, & poteſtate Epiſcopi relinquuntur, ita & Eccleſias ipſas ad ejus inſtitutionem, & gubernationem relinqui, idque ſecundum Canones, ut ibidem Concilium Toletanum profitetur, quorum Canonum maximam partem leges (o) apud Gratianum. Favet Concilium Cabilonenſe primum tempore Clo-

D dovæi ſecundi Francorum Regis habitum anno 650. in quo conſuetudo illa damnatur, quæ jam obrepere ſolebat, (p) *quod oratoria vel villas potentum jam longo conſtructa tempore, & facultates ibidem collatas, ipſi, quorum villæ ſunt, Epiſcopis contradicant*, id eſt repugnent, quominus & ab Epiſcopis regantur, & ab iiſdem de Clericis provideantur: ſubditur enim hanc conſuetudinem emendari debe-

(n) Conc. Tolet. 4. c. 32. refert. cap. noverint 10. q. 1.

(o) c. ſic quidem c. decreuum, c. regenda, 10. q. 10 & 16. quæſt. 7. c. omnes Baſilic. & alibi paſſim.

(p) Cabilon. 1. c. 14.

bere, *ita duntaxat, ut in poteſtate ſit Epiſcopi, & de ordinatione Clericorum, & de facultate ibidem collata, qualiter ad ipſa oratoria, & officium divinum poſſit impleri, & ſacra libamina conſecrari*: quibus verbis judicatur, in arbitrio Epiſcopi Clericorum in prædictis oratoriis ordinationem atque inſtitutionem ſitam eſſe oportere, Eccleſiarum patronis reclamandi ſublata poteſtate, quod ſimiliter in redituum iſtorum oratoriorum diſpenſatione Epiſcoporum jus eſſe vult idem Concilium. Antiquius quoque iis omnibus Aurelianenſe quartum Concilium ſub Childeberto Francorum Rege anno 541. decrevit, ([a]) *ut in oratoriis Domini prædiorum minimè contra votum Epiſcopi, ad quem territorii ipſius privilegium noſcitur pertinere, peregrinos Clericos intromittant: niſi forſitan, quos probatos ibidem diſtrictio Pontificis obſervare præceperit*: ex quo Canone patet nondum patronos nominandi Clericos in Eccleſia plenam habuiſſe poteſtatem.

(a) Aurel. 4. c. 7.

§. II.

Origo juris patronatus, & confirmatio.

IV. EX his quoque omnibus duo deduces, primum non ſtatim laicis Eccleſias ædificantibus jus illud præſentandi Clericos ad ordinationem conceſſum fuiſſe, ſed primum Epiſcopis alieno territorio Eccleſias ædificantibus attributum in Concilio ([b]) Arauſicano primo, in quo dedicatio Eccleſiæ ab ipſis ædificatæ Epiſcopo loci propria aſſeritur, *reſervata ædificatori Epiſcopo hac gratia, ut quos deſiderat Clericos in re ſua videre ipſos ordinetis, cujus territorium eſt, vel ſi ordinati jam ſunt, ipſos adhibere acquieſcat*: cui privilegio nullum ſimile laicis ædificatoribus Eccleſiarum tribuit, de quibus immediatè poſt loquitur. Hincque patet jus patronatus (quod melius gratiam dixeris) Eccleſiaſticum, quod nempe in Clericorum præſentatione conſiſtit, prius ab Eccleſia probatum fuiſſe, quam laicum: quia nempe laici minus idonei judicantur, qui de ſufficentia & altitudine Clericorum judicent, quam Eccleſiaſtici, & inter eos potiſſimum Epiſcopi. Alterum inferri poteſt jus patronatus, primum in Oratoria ſeu Capellas, ut vocant, à laicis uſurpatum fuiſſe, quam in Eccleſias Cathedrales, Collegiales, aut Parochiales, cum enim permiſſum fuiſſet, ut Oratoria in agris ad evitandam fatigationem familiæ ædificarentur (qualis permiſſio habetur in Concilio ([c]) Agathenſi ſub Leone primo) Domini qui territoriis ſuis, & domibus Oratoria iſta ædificabant, Clericorum præſentandorum, ſeu nominandorum facultatem ſibi dari æquum cenſebant; ut nempe cum privatim ſibi, & familiæ ſuæ iſta ædificarent, Clericos quoque in iiſdem miniſtraturos eligerent. Primum itaque legimus ([d]) Juſtinianum Novella conſtitutione de ſanctiſſimis Epiſcopis & Clericis, quam Conſule Baſilio Juniore, decimo Calendas Martii, anno videlicet 541. edidit, & Petro præfecto promulgandam miſit, juris patronatus in Oratoria prima fundamenta iis verbis jeciſſe. *Si quis Oratorii domum fabricaverit, & voluerit in ea Clericos ordinare, aut ipſi, aut ejus hæredes, ſi expenſas ipſis Clericis miniſtrant, & dignos denominant, denominatos ordinari: ſi ve-*

(b) Arauſic. 1. can. 10.

(c) Conc. Agath. c. 21.

(d) Novell. 123. cap. 18. de ejus tempore legatur finis ejuſdem Novellæ, & Baron. ad annum prædict.

verò, qui ab ipſis eliguntur, tanquam indignos prohibent ſacræ regulæ ordinari, tunc ſanctiſsimus Epiſcopus quoſcumque putaverit meliores ordinari, tunc procuret.

V. Poſtea verò ad puniendam (a) quorundam Epiſcoporum negligentiam, & fidelium (b) in erigendis Eccleſiis pietatem excitandam, poteſtas aliqua laicis fundatoribus in quaſcumque Eccleſias à ſe fundatas conceſſa eſt, cujus aliqua veſtigia apparent in epiſtola S. Gregorii Secundino Epiſcopo Tauromitano, in qua, vel eo titulo cujuſdam Monaſterii ſubſtractionem ab alio Monaſterio injuſtam cenſet, quod contra voluntatem fundatorum facta eſſet: ſcripta eſt autem hæc epiſtola à Gregorio Indictione prima id eſt anno Mauritii 12. Chriſti verò 598. evidentiora etiam in epiſtola (c) Pelagii Gregorii prædeceſſoris Mellito Subdiacono elucent: *Abbatem*, inquit, *in Monaſterio illum volumus ordinari quem ſibi de ſua congregatione & Monachorum electio, & poſſeſſionis Dominus, & (quod magis obſervandum eſt) ordo vitæ, & meritum popoſcerit ordinari.* Sed clariſſimè integro, & quibuſdam amplius annis poſt Juſtinianæam ſanctionem ſæculo, anno nempe Chriſti 655. Concilium (d) Toletanum nonum ejuſdem juris patronatus etiam in Monaſteria, & Eccleſias Parochiales inviolabilem auctoritatem primum eſſe voluit hoc Canone, *Cum ſæpe ſit ſolitum, etiam illa quæ non debentur prece ſupplicationis, & vi quodammodo extorqueantur doloris; quanto magis, & ſine obſtaculo concedi debent exquiſita ſimul & ordine juris, & dolore compaſſionis: quia ergo plerumque fieri cognoſcitur, ut Eccleſiæ Parochiales, vel ſacra Monaſteria,*

(a) Tolet. 9. infra priorem illam rationem tradit: hanc poſteriorem aſſignat Joan. 22. in Extravag. ſuſcepti regiminis.

(b) Greg. lib. 9. ep. 31. indict. 1. referuntur mutilum can. rationis 16. q. 7.

(c) Pelagius c. Abbatem 18. q. 2.

(d) Conc. Tolet. 9. c. 1.

A *ita quorumdam Epiſcoporum vel inſolentia, vel incuria horrendam decidant in ruinam, ut gravior ex hoc oriatur ædificantibus mœror, quam in ſtruendo gaudii extiterat labor: ad ea pia compaſſione (e) decernimus, ut quandiu earumdem fundatores Eccleſiarum in hac vita ſuperſtites extiterint, pro eiſdem locis curam permittantur habere ſollicitam, & ſollicitudinem ferre præcipuam, atque rectores*
B *idoneo in eiſdem Baſilicis iidem ipſi offerant Epiſcopis ordinandos, quos, ſi tales forſitan non inveniantur ab iis, tunc quos Epiſcopus loci probaverit Deo placitos, ſacris cultibus inſtituat, cum eorum convenientia ſervituros: quod ſi ſuperſtitibus eiſdem fundatoribus rectores ibidem Epiſcopus præſumpſerit ordinare, & ordinationem ſuam irritam noverit eſſe, & ad verecundiam ſuam, alios in eorum loco,*
C *quos iidem ipſi fundatores, condignos elegerint, ordinari*, In quo Canone notandum eſt, ea quæ olim precibus & ſupplicationibus fundatores Eccleſiarum ab Epiſcopis obtinebant, afferri de cætero tanquam jus debitum fundatoribus, ſi ſuperſtites fuerint: in quibus verbis excluſionem hæredum arbitror contineri, itaut ſcilicet fundatoribus ſolis, non eorum hæredibus præſentandi Clericorum ad Eccleſias Pa-
D rochiales auctoritas detur: nam Canone primo (f) quo idem Concilium hæredum, propinquorumque eorum, qui Eccleſias fundarunt, jura enumerat, ea ſolum recenſet, ut nempe Eccleſiarum ſollicitudinem agant, Sacerdotem res Eccleſiæ diſſipantem accuſare poſſint, & ad Epiſcopum vel Judicem deferre: de Epiſcopo quoque talia agente apud Metropolitanum queri eis liceat: facultatis autem prædictæ præſen-

(e) referunt. can. decernim. 16. q. 7.

(f) Idem cap. 1

ſentandi Clericum nequaquam meminit: poſtea verò capite ſecundo citato immediate ſequente jus iſtud præſentandi Clericos fundatoribus Eccleſiarum, ſi ſuperſtites fuerint, attribuit; undè manifeſtè hæc particula videtur eſſe excluſiva: adeo ut hæredes juxta iſtius Concilii diſpoſitionem eodem jure minimè potiti videantur.

VI. Confirmatur jus illud patronatus in Synodo (a) Romana ſub Eugenio II. & Leone IV. in qua hæc habentur, *Monaſterium, vel Oratorium Canonicè conſtructum, à Domino conſtructoris, eo invito, non auferatur: liceatque illi Presbytero, cui voluerit, pro ſacro officio ipſius Diœceſis, cum conſenſu Epiſcopi, ne malus exiſtat, commendare*. Confirmatur etiam in (b) Concilio Pariſienſi ſexto imperante Ludovico Pio, & Apoſtolicam Sedem tenente Gregorio quarto, qui poſt Eugenium ſecundum, ante Leonem quartum ſedit, neutrum tamen immediatè aut præceſſit, aut ſecutus eſt: in eo verò Concilio hoc decretum legitur, quod (c) Capitularibus Caroli inſertum fuit, *De Clericis verò laicorum unde nonnulli eorum conqueri videntur, eo quod quidam Epiſcopi ad eorum preces, nolint in Eccleſiis ſuis eos, cum utiles ſint, ordinare: viſum nobis fuit, ut in utriſque partibus pax, & concordia ſervetur, & cum charitate, & ratione utiles & idonei eligantur: ut ſi laicus idoneum, utilem Clericum obtulerit, nulla qualibet occaſione ab Epiſcopo ſine certa ratione repellatur: & ſi rejiciendus eſt, diligens examinatio, & evidens ratio, ne ſcandalum generetur, manifeſtum faciat*. In Concilio Wormatienſi (d) ſtatutum eſt ſimiliter, *ut ſi laici Clericos proba-*

(a) Synod. Rom. ſub Eugen. 2. & Leone 4. cap. 21. refertur 16. q. 7. c. Monaſterium.

(b) Conc. Pariſ. 6. lib. 1. c. 21.

(c) Lib. 5. Cap. c. 178.

(d) Conc. Wormat. can. 49.

A *bilis vitæ & doctrinæ Epiſcopis conſecrandos, ſuiſque Eccleſiis conſtituendos obtulerint, nulla qualibet occaſione rejiciant*: qui Canon licet expreſsè mentionem patronorum non faciat, ſed generatim laicorum, nihilominus probabilius eſt ſermonem in eo fieri de laicis qui in Eccleſiis ſuis, nempe vel ipſi, vel parentes eorum fundarint, aut qui fundatorum hæredes ſint, quibus Clericorum nominandorum facultas attribuatur.

B VII. Iis verò fermè temporibus fundatorum hæredes jure patronatus gaviſos fuiſſe, imo & inter ipſos cohæredes Eccleſias Parochiales, & cæteras fuiſſe, interdum diviſas, colligere eſt ex ſanctione Lotharii Imperatoris relata inter (e) leges Longobardorum, quæ tamen Gregorio (f) in decreto Gratiani tribuitur, cum non ſatis pateat cui Gregorio tribuenda ſit, *De Eccle-* C *ſiis*, inquit Imperator, *quæ inter cohæredes diviſæ ſunt, conſiderandum eſt, quatenus ſi ſecundum noſtram providentiam, & admonitiones Epiſcopi, ipſi cohæredes eas tenere voluerint, & honorare faciant. Si autem hoc contradixerint, utrum eas ita cuſtodire permittat, an reliqua exinde auferat, & ubi ad noſtrum beneficium Eccleſiæ pertinentes ita diviſæ fuerint, ut deſcribantur, & nobis* D *enuntientur*: videtur in hac lege ſermo eſſe de Eccleſiis iſtis, quibus fundatores annuatim ex ſuis bonis penſionem ad Presbyteri alimenta aſſignabant: quibus proinde mortuis videndum erat, utrum hæredes ſinguli eam capitatim perſolvere, vel aliqui eorum vellent, ne videlicet Presbytero in ea Eccleſia miniſtraturo alimenta deeſſent: cujus rei gratia hæredibus iſtis fundatorum nominatio Presbyteri in ea

(e) Lib. 3. legum Longobardor. 45.

(f) c. conſiderandum eſt 16. q. 7. quibuſdam verbis mutatis.

ea Eccleſia inſtituendi concedebatur. **A** Verum lucem adfert huic legi (a) Cabilonenſis Synodus ſub Carolo Magno, ubi abuſum quendam reprehendit, *quod inter hæredes Eccleſiæ in rebus propriis conſtitutæ dividantur, & tanta per eandem diviſionem ſimultas oriatur, ut unius altaris quatuor partes fiant, & ſingulæ partes ſingulos habeant Presbyteros: quod ſine diſcordia & ſimultate nullo modo geri poteſt*; cui malo ut provi- **B** deatur, decernit, quod hujuſcemodi Eccleſiæ, inter hæredes dividi non debeant: & ſi in contentionem venerint, & ſimultates inter eos ſurrexerint, per quas Sacerdos ſuo ibi officio canonicé fungi non poſſit, præcipiatur ab Epiſcopo civitatis, ut nullo modo ibi Miſſarum ſolemnia celebrentur, donec illi ad concordiam redeant, & pari voto atque conſilio Eccleſia illa Sacerdotem canonicè habeat, **C** qui liberè miniſterium ſuum exercere poſſit. Hoc autem Cabilonenſis ſecundi decretum tanquam Concilii Mediolanenſis citatur (b) in decretalibus, à Burchardo verò (c) Wormatienſi, & Iuone (d) tanquam Concilii Mediomatricis; cui ſimile eſt decretum (e) Concilii Triburienſis ſub Formoſo Papa decernentis, ut volentibus Patronis Eccleſiam ab uno Presbytero procurari, *Epiſcopus tollat inde reliquias,* **D** *atque ejuſdem Eccleſiæ claudat oſtia, & ſub ſigillo conſignet ea, ut ſacrum miniſterium nullus celebret in ea, antequam concordi unanimitate unum omnes eligant Presbyterum, qui idoneus ſit ſacroſanctum locum procurare, & populo Dei utiliter præeſſe*.

VIII. Sequentibus ſæculis indubitatum fuit jus patronatus laicorum, ut nempe fundatores Eccleſiarum, eorumque hæredes, Clericos Epiſcopo in Eccleſia à ſe, vel á parentibus ſuis fundata ordinandos præſentarent, in quo præſentandi jure (f) Concilium Lateranenſe ſub Alexandro tertio dicit fundatores Eccleſiarum, eorumque hæredes *Eccleſiam ſuſtinuiſſe*: ut ſcilicet jus illud non ex divina ordinatione, nec tam ex Eccleſiæ diſpoſitione, quam ex ejuſdem permiſſione, ac tolerantia ipſis acquiſitum fuiſſe oſtenderet: & ſupra ex Concilio (g) Arauzicano primo memoravimus jus iſtud non jus, ſed gratiam, ſeu privilegium dictum, etiam in Eccleſiaſticis perſonis. Cui aſſentitur (h) Joannes 22. docens jus patronatus ex ſola gratia concedi, non ſtricto jure.

IX. Ea tamen conſuetudo adeò invaluit, ut ad alios a fundatoribus jus patronatus progreſſu temporis ampliatum fuerit. Concilium Toletanum (i) nonum citato ſuperius Canone ſolis fundatoribus, quamdiu ſuperſtites eſſent, Eccleſiaſticas perſonas nominandi facultatem videtur tribuiſſe, quamvis (k) Canone præcedenti cæteras patronorum prærogativas fundatorum filiis, vel nepotibus atque honeſtioribus propinquis deferri voluerit. Alexander (l) tertius non iis ſolum, verum etiam emptoribus poſſeſſionis ſeu fundi jus integrum patronatus adſcripſit, adeout ſimul cum ipſa rerum univerſitate tranſire ipſum cenſuerit. Deinde non ſolis fundatoribus, ſed & aliis jus illud tandem impetratum eſt: primo itaque (m) Patronatus Eccleſiæ eſſe meretur, qui fundum ad ædificandum dedit: ſecundo, (n) qui Eccleſiam conſtruxit: tertio, (o) qui funditus deſtructam reparavit; perinde enim eſt, ac ſi de novo ædificaſſet: priorque obliga-

tio

(a) Cabilon. 2. c. 26.

(b) Cap. 1. de jure patronat.

(c) Burchard. lib. 3. decret. c. 42.

(d) Ivo part. 3. c. 56 item in prima compilatione decret. eod. tit. cap. 1.

(e) Conc. Tribur. c. 32. refertur c. 1. de jure patronatus, & can. ſi plures 16. q. 7. ſed quibuſdam utrobique immutatis.

(f) Conc. Lateran. ſub Alexand. 3. cap. 17. refertur cap. quoniam, de jure patron.

(g) Conc. Arauz. 1. c. 10.

(h) Joann. 22. extrav. ſuſcepti regiminis.

(i) Tolet. 9. c. 2. ſupra num. 5.

(k) Idem c. 1. refertur 16. q. 1. 8. filiis.

(l) Alex. 3. c. ex literis, de jure patron.

(m) Cap. propoſuit, de filiis Preſbyteror.

(n) can. Monaſterium 16. q. 7.

(o) Gloſſa in c. quoniam de jure patronat. v. fundatores.

tio qua alteri Patrono Ecclefiæ addicta erat, ea penitus collapſa extinguitur: antiquus tamen Patronus ſecundum ([a]) Hoſtienſem, & ([b]) Sylveſtrum rogandus videtur, ut ædificet, in ædificatione cæteris præferendos: quarto, ([c]) qui Eccleſiam dotavit.

([a]) Hoſtienſ. in ſumma, de jure patron.
([b]) Sylveſt. eod. tit. num. 2.
([c]) quicumque, & can. filiis 16. q. 1.

X. Circa modum etiam comparandi illud jus hæc ſtatuta ſunt: primum, ([d]) ne jus illud utpotè quodammodo ſpirituale, per ſe vendatur: ([e]) alterum, ut cum tota univerſitate rerum, vendi & obligari legitimè poſſit: ([f]) tertium, ut tranſeat ad eos, quibus ad longum tempus villa locata fuerit, non ad eos, quibus ad breve: ([g]) quartum, ut poſſit transferri quatuor modis; ſucceſſione, donatione, permutatione, & cum rerum vendita univerſitate: ([h]) quintum ne jus iſtud deſcendat ad hæredes pro portionibus hæreditariis, ſed quilibet eorum ſit Patronus in ſolidum: quod ſimiliter contingit in aliis juribus, quæ incorporabilia ſunt: ſextum, ([i]) ut poſſit dari ſine conſenſu Epiſcopi, ([k]) præterquam ſi Monaſterio, vel alteri Eccleſiæ relinquatur à laico ([l]) ultimo, ut per hæreſim Patroni amittatur.

([d]) Cap. de jure vero, de patron.
([e]) Gloſſ. 1. ibid.
([f]) Gloſſ. 1. in can. ſacr. 16. q. 1.
([g]) Gloſſ. in can. piæ 16. q. 7.
([h]) Gloſſ. 2. ibid. & 2. in can. ſi plures, ead. q.
([i]) Gloſſ. Eccleſiaſticæ, in cap. nullus de jur. patr.
([k]) Gloſſ. r. i. can. nemini, 16. q. 7.
([l]) Lege Abbatem, & Joannem de Lignano in c. nobis de jure patronatus.

§. II.

Leges juris patronatus.

XI. LEges quoque patronis laicis præſentaturis ad Eccleſias, in quas jus habent, aliquæ præfixæ ſunt: ([m]) prima, ut intra quadrimeſtre ſpatium nominent eum quem Eccleſiæ ſuæ præfici volunt: quod nempe ([n]) alii numerandum dicunt à die vocationis: alii ([o]) à die, quo de ea certiores fieri poſſunt, ne videlicet ſine ſua culpa, ſi invincibiliter vacationem ignoraverint, ſuo jure contra æquitatis leges priventur. Altera, ([p]) ut dignum nominent: qui enim indignum, præterquam quod peccant mortaliter, utpotè qui Eccleſiæ gravem injuriam inferre conantur, præterea etiam ſuo jure privandi ſunt: quod intellige ſi dignum intra tempus præſcriptum minimè nominaverint: cum enim laico non inſit ſcientia, qua de inſtituendis moribus, ingenio, doctrina, aliiſque conditionibus inquirere ſemper poſſit, ideo ([q]) nominationem ſuam variare Eccleſia ipſi permittit: quamobrem ſi indignum nominaverit, poteſt intra præſcriptum tempus dignum præſentare: ſed ſi toto tempore ei ad præſentandum conceſſo non nominaverit dignum, ſuo jure privandus eſt. Concilium tamen ([r]) Tridentinum decernit, ut Patronus etiam laicus intra decem dies, vel aliud tempus ab Epiſcopis præſcribendum idoneos aliquos ad Eccleſias Parochiales præſentet. Tertia, ([s]) ut Patroni digniores etiam nominent, non ſolum dignos, præſertim ad Eccleſias Parochiales, ne ſuæ Eccleſiæ malè conſulant, & ſaluti fidelium inique provideant. Quarta, ([t]) ne præſentent mota controverſia de jure patronatus: ea ſi quidem durante Epiſcopus inſtituere poteſt perſonam idoneam, qui ab eo repreſentari debebit, qui jus evicerit patronatus. Quinta, ([u]) ut cum plures ſint Patroni, nullus eorum, niſi aliis vocatis nominare præſumat, iſque ([x]) legitimè nominatus cenſeatur, qui à majori parte fuerit nominatus. Sexta, ([y]) ne Clericos inſtituant, vel deſtituant, ſecus excommunicantur. Septima, ([z]) ut Clerici præſentati, ab Epiſcopis inſtituantur, antequam ſacra miniſteria

([m]) Concil. Lateran. ſub Alex. 3. cap. 8. cap. quoniam & cap. cum propter, eodem tit.
([n]) Petrus Hiſpanus, & alii in cap. eam te, in quo 6. menſ. præſcribuntur:
([o]) Abbas, Federicus, & Joann. Andræas in cap. citatô.
([p]) Abb. & cæteri cap. cum autem, de jure patronat.
([q]) Cap. cum autem, & c. quoniam, & cap. Paſtoralis eod. tit.
([r]) Trident. ſeſſ. 24. cap. 18. de reformat.
([s]) Trident ibid. Leg. Lambertin. lib. 1. de jure patronat. part. 2. quæſt. 10. art. 3.
([t]) Cap. ſi verò, de jure patronat.
([u]) Panormit. in cap. quoniam, cit. Bart. in l. omnes populi, ff. de juſtit. & jure, & alii.
([x]) Abbas in c. quoniam cit.
([y]) Cap. præterea, eod. tit. c. contra 16. q. 7. & c. inventum, eadem.
([z]) Mogunt. ſub Carolo c. 29. Claromon. ſub Paſchal. 2. cap. 18. Alexander in cap. relatum eſt, de jure patronatus, & alibi paſſim.

ria attingere, vel populi regimen ſuſcipere audeant, quæ inſtitutio adeo neceſſaria eſt, ut nec Regi ſine Epiſcopi conſenſu canonicè A aliquem Clericum in ſuum ſervitium recipere Concilium [a] Meldenſe olim permiſerit.

(a) Conc. Meldenſe cap. 28.

CAPUT II.

De conſenſu parentum ad Clericatum, ſive Ordines, ubi obiter de eorumdem conſenſu ad Monachatum liberorum.

ARTICULUS I.

De neceſſitate conſenſus parentum ad ordinationem liberorum.

§. I.

Liberos à parentibus, nec à Clericatu, nec ab Ordinibus, vel Monachatu, ſine rationabili cauſa eſſe retrahendos.

I. Conſentaneum ſanè eſt, ut quia de conſenſu Regum; Principum, Dominorum temporalium, ad ſubditorum Ordinationem ſacram, ſuperius, quæ nobis viſa ſunt, docuimus; breviter de parentum conſenſu, ad hoc ut ipſorum liberi Clericalem ſtatum eligere queant, vel ad Eccleſiaſtiſiaſticos ordines promoveri, aliquid dicamus. Nam quemadmodum, pro bono publico, Principum intereſt, quem quiſque ſtatum amplectatur: ita parentum privatim intereſt, cui ſe ſtatui ipſorum filii propria voluntate addicant. Et quoniam Monaſticus ſtatus Clericali valde affinis eſt, eaque quæſtio de Clericali ſtatu movetur, non parum illuſtratur ſi Monaſticus ſtatus Clericali hac in parte conferatur: ideo conjunctim de utroque differemus, ita tamen ut primum de auctoritate parentum ad retrahen- B dos liberos a Clericalis, vel Monaſtici ſtatus ſuſceptione, ſeu dé neceſſitate conſenſus ipſorum ad hoc ut liberi ordinari, vel Monachatum profiteri legitimè poſſint: tum de eorumdem ad inducendos liberos ad utrumque ſtatum, eoſque adigendos, ſeu vi paterni circa utrumque ſtatum perſuadendum imperii C dicamus, & in utraque iſta quæſtione diſſolvenda, quæ certa ſunt incertis permittamus.

II. Certiſſimum ergo primum eſt, graviter parentes peccare, qui liberos a Dei obſequio, à Clericali nempe, aut Monaſtico ſtatu, abſque ulla rationabili cauſa retrahunt. Hi enim ſimiles ſunt [b] D filiis Heli, qui oblata ad ſacrificium in ſuos uſus ſumebant, populumque a ſacrificando retrahebant; quod [c] eorum crimen non inultum reliquit Deus, ſed ingentibus in ipſos, in patrem ipſorum,

in

(b) 1. Regum 2.

(c) Regum 4.

in totum populum pœnis vindicavit: ob illud enim crimen morte peſſima ipſi perierunt: Heli vir alioqui bonus, ſed in filios ex paterno affectu indulgentior, ſubita morte percuſſus eſt: arca Dei a Philiſtinis capta; Iſraeliticus exercitus occiſione deletus eſt: quales, putas, paſſuri ſunt a Deo pœnas, qui templo Domini Sacerdotis induſtriam, Monachi exercitationem, Monialis continentiam, horum omnium gloriam ſuffurantur, cum in (a) Antiochum, (b) Nabuchodonoſorem, (c) Pompejum ob violatum Hieroſolymitanum templum, tam acriter divina vindicta deſævierit? magnum & ingens eorum crimen eſt, qui Deo Patris auctoritatem, liberis perfectioris vitæ ſtudium, pacem, honeſtum otium, majorem ſecuritatem invident, qui quos ad æternam felicitatem manu, lingua, omni ſtudio ducere debent a tutiori ejus inquirendæ via revocant, a ſublimiori gradu penè jamjam elatos in altum dimovent, a majori profectu retardant: ut in pericula, in Syrtes, in dubia certamina, in negotioſa negotia conjiciant. Quantam merentur reprehenſionem, qui Eccleſiæ paſtores ſubtrahunt? qui ab Eccleſia illuſtriorem gregis Dominici portionem reſcindere, flores virginitatis evellere, matrem Eccleſiam a complexu filiorum, & ab hujus uberibus conantur filios retrahere? qui naſcentia in bono agro purarum cogitationum ſemina eradicare, injectas tenellis adhuc cordibus pias cogitationes Spiritus ſancti ſoboles extinguere ſatagunt? Ridenda proculdubio ejuſmodi parentum ſtultitia eſt, qui dum arctius ſobolem amplecti ſibi videntur, & charius, eandem comprimunt, & dum blanditiis eam ſe fovere putant, compreſſam ſuffocant. *O durum patrem!* (in perſona Heliæ Monachi exclamat (d) Bernardus) *o ſævam matrem! o crudeles parentes, & impios! imo non parentes, ſed peremptores: quorum conſolatio mors filii eſt, qui me malunt perire cum eis, quam me regnare ſine eis: qui me ad naufragium, unde tandem nudus evaſi; rurſus ad ignem, unde ſemiuſtus exivi; rurſus ad latrones, a quibus ſemivivus relictus ſum, ſed miſerante Samaritano, jam aliquantulum convalui, revocare conantur; & militem Chriſti prope jam capto cœlo triumphantem (quod non in me glorior, ſed in eo qui vicit mundum) ab ipſo jam introitu gloriæ, tanquam canem ad vomitum, tanquam ſuem ad lutum, ad ſæculum reducere moliuntur! mira abuſio, hoſtis inſtat à tergo, & fugienti prohibetur egredi, evadenti ſuadetur regredi, &c.*

(a) Mach. 6.
(b) Daniel. 4.
(c) Multi ex Chronograp.
(d) Bernard. ep. 111.

III. Hujuſmodi parentes odit Deus, qui Zelator eſt animarum noſtrarum, qui ſibi ſoli Patris, & Domini nomen vendicat, cæteris denegat: (e) *ex quo omnis paternitas in cœlis & in terra nominatur*: cui ſoli de cujuſcumque ſtatu decernendi ineſt ſuprema auctoritas; qui primitias ſibi ex omnibus viventibus expoſcit: Hoc damnat Eccleſia, vindex læſæ divinæ Majeſtatis, & propugnatrix ſuæ dignitatis, cui utiles opifices, illuſtria ornamenta ſubtrahuntur. Gravis à Toletano Concilio tertio in ejuſmodi parentes conſtituta eſt pœna, (f) *ut ſi quis propoſitum caſtitatis viduæ, vel virginis impedierit, à ſancta Communione, & à liminibus Eccleſiæ habeatur extraneus*. Prohibet quoque Tribirienſe parentum violenta ea in re imperia, (g) *ſi*, inquit, *in for*

(e) ad Epheſ. 3.
(f) Tolet. 3. c. 10. habet. 2. q. 3. cap. hoc ſanctum.
(g) Tribur. c. 24. habetur 10. q. 2. can. puella.

tiori ætate adoleſcentula, vel adoleſcens ſervire Deo elegerit, non eſt poteſtas parentibus prohibendi. Tridentina ſimiliter Synodus, (a) *Anathemati ſubjicit eos, qui ſanctarum virginum, vel aliarum mulierum voluntatem vel accipiendi, vel voti emittendi ſine juſta cauſa impedierint.* Nec Eccleſiaſticæ ſolummodo, ſed civiles quoque leges in parentes pro Dei honore, Eccleſiarum ornamento, filiorum libertate armantur. Interdicit (b) Juſtinianus, *parentibus filios ſuos monaſticam vitam eligentes ex venerabilibus Monaſteriis abſtrahere*; & alibi, *non liceat* (ait idem (c) Imperator) *parentibus impedire, quominus liberi eorum, volentes, Monachi, aut Clerici fiant, aut eam ob cauſam exhæredare: ſed ſi ipſi teſtamentum condant, neceſſe habent quadrantem illis relinquere, ſi autem hoc non fecerint, locus ſit ab inteſtato.*

(a) Tridene. ſeſſ. 25. de regularib. cap. 18.

(b) Juſtin. Novella 123.

(c) Idem l. ut non liceat, C. de Epiſcopis & Cler.

§. II.

Facta ab impuberibus vota Clericatus, à parentibus irritari poſſe.

IV. CErtum quoque, & indubitatum eſt, vota Monaſtici, vel Eccleſiaſtici ſtatus amplectendi, quæ à liberis ætate immatura facta ſunt, à parentibus irrita reddi poſſe: id enim docet Triburienſe Concilium (d) *Puella ſi ante duodecim annos ætatis ſponte ſua ſacrum ſibi velamen aſſumpſerit, poſſunt ſtatim parentes ejus, vel tutores id factum irritum facere.* Idem quoque de mulieribus ſtatuit (e) Auguſtinus, citandum mox ex Numerorum libro teſtimonium exponens; (f) Toletanum verò decimum in maſculis idipſum

(d) Tribur c. 24 habetur 20. quæſt. 2. c. puella.

(e) Auguſt q. 57. ſuper Numeros, refertur 23. q. 5. c. mulier.

(f) Tolet. 10. c. 6.

A pariter obſervandum inſinuat: ad hoc enim, ut liberi ex Monachali profeſſione reſilire non poſſint, parentum exigit conſenſum. Certè puerorum, ac puellarum par eſt ratio: ideoque ſi puellarum vota irritare parentes poſſint, puerorum quoque in tenera ætate poterunt: quapropter utrumque tradunt (g) D. Thomas, & cæteri qui Theologiam ratione, ac methodo docuerunt, (h) Antonius item (i) B Sylveſter, aliique Summiſtæ.

(g) D. Thomas 2. 2. q. 88. art. 8. & 9. & in 4. diſt. 38. ubi reliqui veteres Sholaſtici.

(h) Antonin. 2. part. tit. 11. cap. 2. §. 6.

(i) Sylveſter v. votum 3. q. 3. num. 2. & alii.

V. Adduci ſolet ad hujus ſententiæ confirmationem divinum antiquæ legis præceptum; ex quo tamen difficultas aliqua ſuboritur, quippe cum prima fronte parentibus ad irritanda puellarum, non puerorum vota facultatem tribuere videatur: iis ſi quidem verbis expreſſum legitur, (k) *ſi quis virorum votum Domino voverit, aut ſe conſtrinxerit juramento: non fa-*
C *ciet irritum verbum ſuum, ſed omne quod promiſit, implebit mulier, ſi quippiam voverit, & ſe conſtrinxerit juramento, quæ eſt in domo patris ſui, & in ætate adhuc puellari, ſi cognoverit pater votum, quod pollicita eſt, & juramentum quo obligavit animam ſuam, & tacuerit, quidquid pollicita eſt juravit, opere complebit, ſin autem, ſtatim ut audierit, contradixit pater, & vota ejus &*
D *juramenta irrita erunt, nec obnoxia tenebitur ſponſioni, eo quod contradixerit pater.* Quibus verbis quis non primo intuitu crederet mulierem viro opponi, & invitis parentibus maſculorum vota ſtata, rataque fœminarum verò in ætate immatura, irrita, & invalida declarari? probabilius tamen eſt quod (l) Abulenſis, quodque alii paſſim docent interpretes, nullam iis verbis maris & fœminæ oppoſitionem con-

(k) Numeror. 3.

(l) Abulenſis in dict. cap. quæſt. 2. 14. 19. 20.

contineri, quinimo viri nomine, cujus vota rata eſſe jubentur, hominem cujuſcumque ſexus ſignificari: fœminæ verò cujus vota irritari poſſe dicuntur, non quidem nomen, ſed legem ſaltem, in qua nomen iſtud habetur, trahi ad maſculos in ætate imperfecta, ſeu ante pubertatis annos conſtitutos; mulieris autem præſertim mentionem fieri, ut eadem ſermonis ſerie ejuſdem quoque in ætate perfecta, poſtquam ſcilicet per nuptias in viri poteſtatem tranſlata eſt, mentio fieret.

VI. Porrò huic interpretationi maximàm lucem ac probabilitatem adfert Græca interpretum verſio: in quo loco nomium, *vir*, *mulier*, hominis nomen geminatum legitur ἄνθρωπος, ἄνθρωπος, quod utrumq; ſexum deſignat: cui verſioni favet Hebraicus textus in geminatum *Ghevar*, quaſi *is*, *is*, viri nominum loco continet: ex quibus patet nullam oppoſitionem fieri maris ac fœminæ, ſed pro utroque dari ratione, ac conditione legem inſtitui. Nec omittendum obiter, non abſque myſterio fieri, quod geminata nomina hominem ſignificantia, in utraque Hebraica, & Græca lingua hoc loco habeantur, quod nobis myſterium evolvit Origenes:

(a) Orig. hom. 24. in num.

(a) *Quæ eſt iſta*, inquit, *repetendi nominis ejuſdem cauſa, quaſi non ſufficeret dixiſſe, homo qui voverit votum Domino:* tum reſpondet ab Apoſtolo doceri, (b) *alium eſſe interiorem hominem, alium exteriorem, illum eſſe, qui renovatur de die in diem ſecundum imaginem ejus, qui creavit eum; hunc verò viſibilem, qui corrumpitur. Cum ergo*, inquit, *venitur ad totum hominis profectum, ut lex Dei ſuſcipiatur, & vota Domino offeruntur; vota autem Domino offerre nemo poteſt, niſi qui habet aliquid in ſemetipſo, & in ſubſtantia ſua, quod offerat Deo; non ſufficit iſte exterior homo legem Dei ſuſcipere, nec vota ſolus offerre, non enim poteſt aliquid dignum Deo habere: ſed ille interior homo, qui magis habet in ſe, quod offerat Deo.*

(b) Cor. 4.

VII. *Quod autem*, inquit (c) D. Thomas, *talis obligatio votorum, in impuberibus robur non habeat, dupliciter poteſt contingere: uno quidem modo propter defectum rationis, ſicut patet in furioſis, & amentibus, qui ſe voto non poſſunt obligare ad aliquod, dum ſunt in furia vel amentia: alio modo, quia ille qui vovet, eſt alterius poteſtati ſubjectus: & iſta duo concurrunt in pueris ante annos pubertatis: quia & patiuntur rationis defectum, ut in pluribus; & ſunt naturaliter ſub cura parentum, vel tutorum, qui ſunt eis loco parentum. Contingit propter naturalem diſpoſitionem, quæ legibus humanis non ſubditur in aliquibus, licet paucis, accelerari rationis uſum; qui ob hoc dicuntur delicti capaces, nec tamen propter hoc in aliquo eximuntur à cura parentum, quæ ſubjacet legi humanæ reſpicienti ad id quod frequentius accidit.* Hæc D. Thomas, quæ mihi videntur accuratius expendenda, ut ex eorum diſcuſſione præcedentibus lux ſuboriri poſſit.

(c) D. Thomas. 2. 2. q. 88. art. 8. in corp.

VIII. Primum igitur ſtatuo hunc rationis uſum ad voti emiſſionem ſufficere, qui ad peccatum mortale perpetrandum ſufficit: qualis uſus rationis procul dubio conſuevit pubertatis annos præcedere, ideoque, non dubium mihi videtur, quin ante pubertatis annos pueri, puellæque vota emittere valeant: quæ tamen robur non habeant, nec firmitatem obtineant, donec obfirma-

to rationis uſu à voventibus rata habeantur, A vel à parentibus, aut tutoribus, quorum eſt imbecillum adhuc rationis uſum in filiis ſupplere, confirmata ſint: ad rem ſiquidem graviſſimi momenti per ſe eligendam, qualis eſt ſtatus aliquis, cui ſunt minimæ difficultates annexæ, non quivis rationis uſus, ſed firmitas, roburque rationis requiritur, quod vix impuberibus locum habet; qui licet peccati mortalis capaces exiſtant, vix tamen B pericula incontinentiæ advertunt, vix tentationis ad carnales voluptates gravitatem, ac moleſtiam ſatis experti ſunt, ut cautè de nuntiandis nuptiis deliberare poſſint, niſi à parentibus vel aliis ſub quorum ſunt poteſtate juventur, ideoque jura eis ſuccurrunt, ne in continentia eligenda vel fallantur, vel cæcutiant.

IX. Præterea non minus certum exiſtimo, quin ejus impuberis de quo dubium eſt, utrum C perfecto, firmoque rationis uſu valeat, necne, vota à parentibus irritari abſque ullo dubio poſſint. Primo, quia in dubio præſumendum pro lege publica, & eo quod ſæpius, & frequentius accidere ſolet, publica verò lex parentibus impuberum vota irritare concedit: & uſu communi exploratum habetur, vix perfectum rationis uſum in quocumque impubere reperiri: itaque ſi de D impubere aliquo dubitetur, num firmitatem iſtam rationis aſſecutus ſit, præſumendum non attigiſſe. Secundo, (a) quia in dubio potior eſt conditio poſſidentis: ideoque cum filius ante annos pubertatis maneat in patria poteſtate: patris ſanè poſſidentis melior eſt conditio, itaut ſuo diſſenſu filii vota irritare poſſit, & quamcumque, ſe inconſulto, filii diſpoſitionem nullam efficere. Tertio; (b) quia ubi item res dubia eſt, pro libertate videtur eſſe judicandum; liber ergo à voto præſumendus eſt, quem non certo conſtiterit alligatum: benigniorem quoque in eo caſu (c) ſententiam ſequi non minus juſtum eſt, quam tutum: ſeverius ergo opinantur, qui quem dubium eſt obfirmata ratione, cum voveret, præditum fuiſſe, cujus voti obligatio incerta eſt, voti vinculo obſtrictum aſſeruerit. Quarto, quia in dubiis pariter reo (d) potius favendum quam actori, & debitorum partes favorabiliores ſunt, quæ ideo ampliandæ & extendendæ: per votum autem aliquis debitor conſtituitur: quare niſi manifeſtè pateat eum obligatum eſſe, non eſt noſtra ſententia ad voti executionem obligandus. Denique, quia in dubio (e) impubes non judicatur habilis ad alios effectus, ut ad teſtimonium ferendum, agendum in judicio, &c. ergo nec ad obligandum ſe voto per ſe ſolum, ſine alterius adminiculo & conſenſu, idoneus erit cenſendus.

X. Denique longè probabilius arbitror, nequidem obſtringi voto ſine parentum conſenſu impuberes liberos, etſi conſtet eos infra pubertatis annos doli cadaces fuiſſe. Cujus ſententiæ fundamentum præcipuum eſt patria poteſtas, à qua impuberes quantumvis doli capaces fuerint, nequaquam in voto eximuntur, quæ proinde ipſos inhabiles efficit ad obligationem voti ſubeundam, quantumcumque vota emiſerint; nemo enim de re aliena diſponere poteſt, patria autem poteſtas efficit, ut filii, id quod ſunt parentum ſint, ideoque ſtante ea patria poteſtate ſe ipſos obligare vel addicére nequeunt; iſta autem lex quæ filios impuberes ſub pa-

(a) Juriſc. paſſim præſertim in l. in pari cauſa 91. ff. de regulis juris.

(b) Gloſſ. fin. in cap. inter dilectos, de fide inſtrument.

(c) l. 3. de his quæ in teſtament. delentur, & 1. ea quæ, ff. 192.

(d) Gloſſa 1. in cap. cum tu de teſtibus, & Gloſſ. 2. in cap. 3. de regulis juris in antiquis.

(e) Id docent innumeri ferme leges.

parentum poteſtate conſtituit, licet A ob infirmitatem rationis in impuperibus conſtituta videatur, eaque ratio in præſenti caſu ceſſet: quia tamen ut plurimum & in pluribus valet, ideo lex iſta æquiſſima eſt, etſi fortè in aliquo caſu fallatur, & cum æquiſſima ſit, legis vigorem non amittit; quis enim neſciat ceſſante duntaxat ratione legis in particulari, ejus ſemper inconcuſſam vim, & illibatam manere auctoritatem? verum ad iſtam quoque B legem firmandam, tum privatorum ſavór, tum publica utilitas concurrunt: favor quidem; cum enim lex iſta tam in parentum gratiam, quam liberorum inſtituta ſit, nè, vel hi temerè ſibi onus imponant, vel illi filiorum regimine, ac directione priventur, amplificanda maximè videtur, tantum abeſt ut ad ſenſum verbis ipſius minus accomodatum reſtringi debeat: reſtringeretur autem ſi cum ipſius ver- C ba nullam exceptionem admittant, ex noſtro exceptionem aliquam aſtruemus. Utilitas vero publica ejuſdem legis ex eo patet, quia communi bono maximè expedit, ad averruncandos omnes ſcrupulos, excutiendam omnem ab uniuſcujuſque animo formidinem, ad ſedandas ſingulorum conſcientias, ut tempus certum ac determinatum ſtatuatur, ex quo obligationem votorum & firmitatem ſine parentum D conſenſu deſumamus: incertum enim valde eſt, à quo tempore ratio unicuique noſtrum plenius illuceat, á quo firmius convaleſcat: acriora ſiquidem ingenia, quæ ut plurimum magis præcocia videntur, tardius aliquando firmitatem illam attingunt, tardius ad conſulendi maturitatem perveniunt; ideoque quæ videntur aliquando magis præcocia, tardiora ſunt: obſtat quibuſdam levitas animi, aliis ſtupiditas, ne rem gravioris momenti ſeriò & maturè diſcutere, vel eligere poſſint: in his dubiis pendulus hærebit animus, & dum quid ſibi ſequendum ſit, conſtituere minimè poterit, violatæ nonnumquā religionis reus erit.

XI. Neque verò æquiparandum votum ſponſalibus, quæ revocari non poſſunt, ſi contrahentes impuberes doli capaces appareant: præterquam quod enim (a) lex quæ impuberes á ſponſalibus arcet, hanc exceptionem expreſsè admittit, niſi prudentia ſeu malitia ætatem ſupplere videatur. Sunt præterea graves, eæque non contemnendæ rationes, quæ ſponſalium & votorum diſparem debere eſſe rationem oſtendunt: nam ſponſalibus plures intereſſe ſolent, quibus contrahentium ingenia, animus, prudentia, nota eſſe poſſint, qui de iis teſtificari queant: at vota privatim apud unumquemque concipi, & emitti ſolent, nemine teſte, conſcio, judice, niſi vovente, quid ſi ad obligationem voti tunc temporis ſubeundam, ob rationis defectum, ineptus eſt; multo magis ad ingenii ſui vires ac firmitatem examinandam eodem tempore ineptus erit: nec ſi ad alia tempora de ea re examen, ac judicium differatur, aptior ad judicium ferendum probabiliter præſumi poterit: ſæpè enim accidit, ut quo tempore de voto primum cogitat, poſt uſum rationis firmiorem obtentum vix ejus ſtatus meminerit, quo erat, cum votum emiſit: ſicque nec veriſimili argumento de rationis uſu, quo primum ipſi perfectius illuxit, dijudicare queat. Unde patet noſtram ſententiam in praxi veriorem, ac probabiliorem eſſe, quam nempe docent (b) Decreti, & (c) Decreta-

(a) cap. fin. de deſponſatione impuberum, & cap. de illis, eod. tit.

(b) Gloſſa in 9. ſi in qualibet 20. quæſt. 2.

(c) Alia Gloſſa in c. ad noſtrum, de regularibus.

(a) Panormit. in c. poſtulaſti, eod. tit.
(b) Sylveſter v. religio q. 11.
(c) Doctores paſſim prædictis locis.

talium Gloſſæ, (a) Panormitanus, Paludanus, (b) Sylveſter, & alii paſſim Canonici juris (c) Doctores, quibus etiam meo judicio tanquam certus ejuſdem ſententiæ patronus addendus eſt D. Dhomas, ut patet ex citatis ſupra ejus verbis.

§. III.

Argumenta continens, quibus probatur parentum ad ordinationes & profeſſiones Monaſticas liberorum conſenſus eſſe neceſſarius.

XII Gravior autem ad præſentem locum ſpectat quæſtio, utrum abſque parentum conſenſu, filiis in ætate legitima pubertatis conſtitutis, vel Ordines ſacros recipere, vel regularem ſtatum amplecti liceat: quæ quidem quæſtio in utramque partem probabiliter agitari poteſt: & quidem non licere, abſque conſenſu parentum utrumvis ſtatum eligere, hæc ſuadent. Prlmum: quia Dominus apud Matthæum (d) reprehendit Phariſæos, quod traditionibus ſuis mandatum de honorandis parentibus everterent, & munera in templo offerentes, neceſſariis parentes obſequiis, officiiſque fraudarent: in hunc autem Phariſæorum errorem videntur incidere, qui Clericalem militiam, vel regularem vivendi rationem inconſultis parentibus, amplectuntur: neque enim præceptum de honorandis parentibus in reverentia ſolum externa, aut cultu quodam exterius exhibendo conſiſtit, ſed in miniſterio præterea, famulatu, ſpeciali adſiſtentia, muneribuſque deferendis, juxta illud Eccleſiaſtici, (e) *Qui timet Dominum, bonorat parentes, &, quaſi Dominis, ſervit his* A *qui ſe genuerunt in opere, & ſermone, & omni patientia, &c.* Item, (f) *fili ſuſcipe ſenectutem patris tui, & non contriſtes eum in vita illius:* Denique juxta iſtud ejuſdem Eccleſiaſtici, (g) *malæ famæ eſt, qui derelinquit patrem, & maledictus qui exaſperat patrem.* Quibus honoris exhibendi parentibus a filiis hæc capita colliguntur, parentes revereri, eis in obſequio exhibendo ſedulos aſsiſte- B re, ipſos non cnntriſtare, eiſdem ad miniſterium, & ſolatium præſto eſſe, quæ omnia officia Etlnicæ ſuperſtitionis, & Catholicæ religionis graviores aucÞores admittunt. (h) Plato quidem ſingulos ex liberis apud ſe conſtituere præcipit omnia quæ penes ſe habent, eorum eſſe a quibus geniti ipſi ſunt, a quibus in hanc lucem educti, & a quibus educati, ac proinde arctiſsimo debito teneri ad obſequia C illis pro viribus exhibenda: *Primum quidem illis debere bona, & facultatem, quibus ad hanc vitam tuendam uſus eſt, ſecundum corporis bona: poſtremò ea quæ ad animum pertinent: hæc videlicet omnia, & ab illis perſolvenda tanquam mutuo data, ut cum aliquo fœnore reprehendantur:* (i) Cicero ad officium, & cultum illa omnia revocat: *pietas enim eſt* teſte Cicerone, *per quam ſanguine conjun-* D *ctis, patriaque benevolis officium, & diligens tribuitur cultus.* (k) Auguſtinus ad alia duo capita reducit, *dicimur*, inquit, *colere homines, quos honorifica vel recordatione, vel præſentia frequentamus*: ſed ne fuſius in hac generali Theſi immoremur, ad hypotheſim veniendum eſt, ad quam, experientia duce, progrediemur. Quis non facilè intelligat, ea omnia officia parentibus præſtari non poſ-

(d) Matth. 15.
(e) Eccleſ. 3.
(f) Ibidem.
(g) Ibidem.
(h) Plato 4. de legibus.
(i) Cicero lib. 2. de inventione.
(k) Auguſtinus lib. 10. de civit. cap. 1.

ſe

ſe ab iis qui Clero ſe, vel Monaſterio adſtringunt, quos parentes deſerere, eoſque ad iracundiam, vel triſtitiam ſæpe provocare animadvertimus; qui nec parentibus præſto eſſe poſſunt, nec eorum lateri adherere, obedientiæ vinculo irretiti: (neque enim ſola regularis, verum etiam vetus illa Clericorum diſciplina obedientiæ tenaciſſima erat) quibus ſtatus ſuſceptus impedimento eſſe poteſt, quominus parentibus ſuis fideli miniſterio, diligenti cura, provido conſilio blando ſermone, grata aſſiduitate adſiſtant, languentia eorum corpora foveant, rebus ipſorum provideant, negotii immunes eos præſtent, eorum animos debilitatos erigant, in dubiis conſilium exhibeant, in adverſis ſolentur, in mœſtis reficiant, officii ſui mole obruti vel vitæ a negotiis ſæcularibus alienæ, diſciplinæ, vel exercitationis Monaſticæ regulis impediti? quomodo ergo licebit invitis parentibus ejuſmodi ſtatum liberis amplecti, qui eos à perſolvendis debitis parentibus ſuis officiis revocare poteſt?

XIII. Certe debitum parentibus exſolvendum antiquiſſimum eſt, *Honora*, (a) inquit Sapiens, *patrem tuum, & gemitus matris tuæ ne obliviſcaris: memento quoniam niſi per illos natus non fuiſſes, & retribue illis, quomodo & illi tibi*. Non poteſt antiquari illud debitum, quod antiquiſſimum eſt: præſcribi non poteſt, quod ab origine naturæ jure debetur; alio debito extingui nequit, cui cætera debita ſuperveniunt: non cedit autem parens, niſi ſtatui liberorum quo ab illo perſolvendo impediuntur, conſentiat: Debitum illud, naturæ, pietatis, juſtitiæ, debitum eſt, nulloque proinde ſupererogationis (ut loquimur) aut conſilii A debito cedit. Quod legis eſt, prius adimpleri oportet; ubi præcepto ſatisfactum fuerit, ad conſilia perficienda animus applicandus eſt; ingreſſus religionis Monaſterii, vel Clericalis ordinis profeſſio, conſilii ſunt, non præcepti, voluntatis, non neceſſitatis: parentibus verò obedire, obſequi, opitulari, præſto eſſe, præcepta ſunt neceſſitatis & ſtricti juris; quis ergo licere ſibi perſuadeat, Monaſterium ingredi, vel B Clericalis ordinis jugum ſubire, parentibus relictis, qui ſuo juri non ceſſerint, qui propoſito noſtro minimè aſſenſum præbuerint. Aſtipulari videtur Apoſtoli in epiſtola ad Timotheum adhortatio ad viduas, (b) *ſi qua vidua*, inquit, *filios aut nepotes habet, diſcat primum domum ſuam regere, & mutuam vicem reddere parentibus: hoc enim acceptum eſt coram Deo*. Non religionis ingreſſum ſuadet Apoſtolus, C non cætera perfectionis opera conſulit, ſed liberorum & parentum curam præ cæteris præcipit. Confirmatur ex præcepto ejuſdem Apoſtoli ad Coloſſenſes, (c) *filii obedite parentibus per omnia*, quæ nempe licita fuerint & honeſta. Licitum autem eſt parentum lateri adhærere, domeſticæ rei curam adhibere, parentes à rei familiaris onere liberare: ſi hæc ergo parentes ea ſubeant, quæ cum Clericali D vel Monaſtico ſtatu vix ſtare poſſunt, filiis, Apoſtolo per omnia parentibus obediendum eſſe decernenti parere conveniet.

XIV. Alterum argumentum illud eſt: non minus firmum, imo firmius, & arctius videtur ſubjectionis vinculum, quo liberi parentibus obſtringuntur, eo, quo ſervi Dominis ſuis: natura ſiquidem ipſa liberos parentibus ſubjecit, eoſque jus primævum genitoribus ſubdit, &

(a) Ecclef. 7.

(b) 1. ad Tim. 5.

(c) Coloſſ. 3.

& obſtringit: at ſecundario tantum juie, quod gentium vocant, dominis ſervi ſubjacent: omnes natura liberos genuit, ſetvitus peccati pœna populorum conſenſione inducta eſt. Certum eſt autem (a) tum Eccleſiaſticarum, tum civilium legum auctoritate ſervos invitis Dominis, nec ad ordines promoveri, nec in Monaſteriis profiteri ſine crimine poſſe. Eodem ergo jure, vel potiori nefas erit, invitis parentibus, vel ſacro ordine initiari vel Monaſticam regulam profiteri. Circa quam ſervorum cum Dominis, & liberorum cum parentibus æquam comparationem, nota quæſo rationem Concilii Chalcedonenſis, ob quam ſervis Monaſterium invitis Dominis ingredi prohibuit, eam eſſe (b) ἵνα μὴ τὸ ὄνομα τȢ̃ ΘεȢ̃ βλασφημῆται, id eſt, *ne nomen Dei blaſphemetur*: at quis non videat majorem eſſe rationem verendi, ne nomen Dei blaſphemetut, ſi parentibus liberi, quam ſi Domini ſervis ſubripiantur? nam longè gravius ferunt parentes ſibi liberos eripi, quam Domini ſervos à ſe doleant aufugiſſe: quare ſicut ſervi, neſcientibus, & non conſentientibus Dominis, neque Clerici, neque Monachi fieri poſſunt, ita nec liberi inſciis, vel invitis parentibus.

(a) De ſervis, libertis, & aliis hujuſmodi non ordinandis, dicemus alibi ex profeſſo.

(b) Conc. Chalcedon. cap. 4.

XV. Illud quoque ulterius confirmo: nam ſi (c) Curialibus, quos Reip. officiis lex civilis tanquam utilis addicit, ut ad Clerum vel Monaſterium confugiant religionis ſanctitas non permittit; (d) ſi milites, & qui remp. tutantur ſaltem à Clero non accedente principis conſenſu, leges repellunt: multominus æquum videb tur, quod liberi pietatis prætextu patriam violent poteſtatem, & ad Monaſterium, vel Clerum ſeſe invitis parentibus conferant: religionis nomen pietaris officiis opponant, ab iiſque officiis perſolvendis, divini cultus prætextu, excuſentur, ad quæ naturæ dictamen, & vicis rependendæ neceſſitas eos conſtringit. Item ſi libertis, quod aliquas, ex hominum ſtatuto, patronis operas debeant, quod eos ob libertatem receptam gratos erga patronos eſſe deceat, nec Clericos, nec Monachos fieri licet abſque patronorum conſenſu: quo non expectato, ſi vel Monaſterium ingrediuntur, vel ad Clerum promoventur, injuria patronis inferri creditur; quanto fortiori ratione major parentibus fiet injuria ſi eorum liberi, inconſultis, reclamantibus parentibus, Monaſtico ſe, vel Clericali ſtatui addicant, quibus quaſdam veluti operas, induſtriam, videlicet ſuam, curam, opitulationem debent? nec reſpondere juvat abſtrahendos ipſos eſſe à Monaſterio, & ab Evangelii prædicatione, à ſacris miniſteriis receſſuros eſſe, cum parentes eorum ope indiguerint. Non, inquam, id reſpondere juvat; jam enim diximus non ei ſolum indigentiæ parentum quæ in divitiarum carentia conſiſtit filios ſuccurrere debere, ſed eis etiam conſilio, ſolatio, aliiſque eiuſmodi egentibus præſto eſſe oportere, ſolitudinem eorum juvando, mœrorem abſtergendo, triſtitia eos exonerando, curas cum eis ſuas conferendo, aliiſque officiis pietatis ſtudioſè, & ex intimo charitatis affectu incumbendo, quæ quidem officia adeò frequentia ſunt, ut ſi propterea Monaſterium deſerendum ſit, & præcipua Clericalis officii cura, Evangelii annunciatio relinquenda: ſatius ſit omnino nullos iis nexibus adſtrictos, in Monaſterium clerumque recipere, quam toties eorum operam, curamque ſollicitare, Monaſticam quietem interturba-

(c) De Curialib. non ordin. alib. ex profeſſo dicemus.

(d) De militibus quoque alibi.

bare, Clericale officium intervertere: *debet enim*, ut ait (a) S. Leo, *immunis eſſe ab aliis, qui divinæ militiæ eſt aggregandus, ut à caſtris Dominicis, quibus nomen ejus adſcribitur nullis neceſſitatis vinculis abſtrahatur*. Et certè quam rarò jam filios à Monaſteriis ob parentum indigentiam egredi contingat, continua experientia demonſtrat.

(a) Leo epiſt. 2. Epiſcopis Camp. habetur d. ſt. 54. c. nullus Epiſcopus.

XVI. Tertium præcedenti valde affine argumentum eſt, quod, ut ex D. (b) Gregorio conſtat, & alibi ex profeſſo docebitur, qui rationibus publicis obligati ſunt, vel alieno ære premuntur, *ſi Monaſterium petant ſuſcipiendi nullo modo ſunt niſi prius à ratiociniis publicis abſoluti fuerint*. Quibus etiam aditus ad Clericalem ordinem omninò præcluditur, ut ſuo loco pariter oſtendetur; quantum ergo potiori ratione, qui parentibus obligati ſunt, quandiu hæc obligatio ſtabit (ſtabit autem, niſi parentum morte, vel ceſſione tollatur) nec regulari diſciplinæ jugum ſubmittere, nec Clericatus honorem ſibi accreſcere jure poterunt? major ſiquidem filiorum obligatio videtur eſſe erga parentes, ea qua reipublicæ obligantur, qui ratiociniis publicis præfuerunt: aut ea qua privatis devinciuntur, qui receptis ab ipſis pecuniis obærati ſunt: Quales tamen ſi ſolvendo eſſe poſſint, retinendi ſunt in vita ſæculari, nec fas eſt ſublimiorem vitam inchoare, & creditoribus ſuis non ſatisfacere.

(b) Greg. lib. 7. reg. epiſt. 11. Epiſc. Siciliæ.

XVII. Quartum eſt (c) D. Clementis auctoritas, in cujus recognitionibus inducitur, D. Petrus hoc conſilium perfectionis amatoribus inculcans, *ſi qui poſſunt, & volunt ſequi nos, eis permittitur, ſalva pietate, id eſt, ne quem ſuo contriſtent diſceſſu, qui contriſtari non debet, cuique ſecundum Deum adhærere debent, vel parentes relinquentes, quos non oportet, vel uxorem fidelem, vel ſi quæ ſunt hujuſmodi perſonæ, quibus propter Deum deferri convenit ſolatium, à quibus, inquit, Petro Clemens, ego valde liber ad te comitandum, tibique miniſtrandum aptus ſum*. Fateor dubiam eſſe eorum librorum auctoritatem: ſed nec certa aut divina fide conſtans hæc ſententia aſſeritur, quæ parentum conſenſum ad Monaſticam, vel Clericalem filiorum profeſſionem exigit, quæ tamen de fide videretur, aut ſaltem ad fidem accedere, hanc Petri ſententiam eſſe, referente indubitato auctore Clemente, conſtaret: ſatis eſt quod probabile iis verbis ſive Clementis, ſive alterius cujuſcumque non Neoterici neque moderni auctoris argumentum deducatur, quo refellantur ii qui Dei ſervitium prætendentes, nec mœroris parentum, nec iracundiæ, nec ſolitudinis, nec inopiæ, nec interceſſionis rationem habent.

(c) Clemens lib. 3. recogn. c. 7.

XVIII. Quintum eſt (d) Gangrenſis indubitatæ Synodi vetuſtiſſimæ definitio; quæ ab Eccleſia recepta, ingens in hac cauſa, videtur continere præjudicium; hæc autem ſicut (e) ſervos abſque Dominorum conſenſu, aut ad Clerum, aut ad Monaſterium recipi vetuit, ita liberis hocce, quem urgemus, canone utriuſque ſtatus amplectendi, ſine parentum conſenſu, videtur adimere facultatem: ſic enim habet, (f) εἴ τινα τέκνα γονέων μάλιστα πιστῶν, ἀναχωροίη, προφάσει θεοσεβείας, καὶ μὴ τὴν καθήκουσαν τιμὴν τοῖς γονεῦσιν ἀπονέμοι προτιμωμένης δηλονότι παρ' αὐτοῖς τῆς θεοσεβείας, ἀνάθεμα ἔστω. Id eſt ut habet communis verſio, *ſi qui filii parentes ma-*

(d) Gang. c. 3.

(e) Idem c. 16. refertur Latine, diſt. 30. c. ſi qui filii.

(f) Communis verſio hujus Canonis.

(a) Dioniſ. exiguus in verſione hujus canon.

maximè fideles (a) *deſeruerint, occaſione Dei cultus, hoc juſtum eſſe judicantes, & non potius debitum honorem parentibus reddiderint, ut hoc ipſum in eis venerentur quod fideles ſunt, anathema ſint*, ſeu ut habet alia verſio (b) Dionyſii exigui, quæ Græco textui videtur eſſe conformior *quicumque filii à parentibus prætextu divini cultus abſcedunt, nec debitam reverentiam dependunt illis qui divinum cultum ſibi proculdubio præferunt, anathema ſint*. Præclara ſane lex, qua anathemate feriuntur quicumque filiorum, prætextu ζωοσεβείας ſeu divini cultus, à parentibus præſertim fidelibus receſſerint, eoſque deſeruerint, à quibus divinum cultum edocti, ad Catholicam fidem iuſtituti, ad pietatem formati ſunt; quam graviter certe hac lege puniuntur, qui parentibus divinum cultum præferentibus, id eſt nihil injuſtum, nihil iuhoneſtum, nihil turpe jubentibus, qui iiſdem divinum imperium repræſentantibus refragantur: eoſque diſceſſu ſuo contriſtant: nam eſto parentibus ad idololatriam, ad hæreſim, ad libidines, ad turpia flagitia, præcepto, vel exemplo ducentibus obſecuudare uon liceat: at iiſdem ea a nobis officia repetentibus, ad quæ uatura nos obſtriugit, fruſtra divinus cultus ad executionem pretexitur, ſed ſatisfaciendum omniuo videtur, nec Clericatus, aut Monachatus iiſdem conquerentibus ſuſcipieudus eſt, vel ji deſerendi. Addo quod ſexti argumenti loco eſſe poterit, in eodem (c) Gangrenſe Concilio vetari, ue parentes, τῆς ἀσκήσεως, id eſt, *exercitationis vel profeſſionis Monaſticæ* prætextu liberos relinquaut, & eorum educatioui vel inſtitutioni deſiut: quare cum nou minus liberi parentibus, quam parentes liberis obligentur; ſi parentes officia ſuis impendenda a Monaſteriis repellunt; numquid & liberos obſequia, atque officia parentibus ſuis exhibenda removebuut?

(b) Gang. c. 15.

(c) 3. Regum 19.

XIX. Septimum argumentum ab exemplo deſumitur: quis enim dubitat virum ſanctiſſimum fuiſſe Elizæum, & diviuæ legi parentem, qui tamen (d) vocatus ab Helia, ut eum ſequeretur, cum de vocatione, quod divina eſſet, non dubitaret, aliquandiu tamen diſtulit, donec domum reverteretur, patremque ſuum, & mztrem oſcularetur? quod nobis, ni fallor, ſcriptura ſacra tam exacte indicat, ut perfectiorem vitam aggredientibus parentum quoque conſenſum neceſſarium eſſe doceret. Egregium quoque ad hoc propoſitum (e) Gregorii Nazianzeni exemplum, quem pater ſenio & annis gravatum, inſuperque, luctu, an morte alterius filii Cæſarii oppreſſum, ſolitudiuem moleſte ferens ſcriptis literis, e vita ſolitaria ſollicitavit: retraxitque: impium enim ille ratus patri non obedire, partim volens, partim uoleus ab Eremo, ad quem genio ſuo trahebatur, ab amica Baſilii ſocietate divulſus, ad patrem regreſſus eſt: ad quem ſtatim atque profectus eſt, curis & negotiis ſæcularibus implicari ſuſtiuuit, ut patrem hoc oncre liberaret: cum enim Cæſarius, commiſſa illi pecuniæ publicæ cura & adminiſtratione, ſub officii ingreſſu vitam cum morte commutaſſet: oportebat ſecundum leges, patrem filii bona hæreditatis jure adire, & rationem publicæ pecuniæ adminiſtratæ reddere, quibus cum ſe curis Gregorius ſenex, jam nonagenarius, imparem ſentiret, filium evocavit, qui ſæculares moleſtias ſibi omni-

(d) Greg. Preſbyter in vita Nazianz.

(e) lege quoque ipſum Nazianz. orat. 1. Apologet.

no

no ingratas, & a ſtudiis ſuis, ac vivendi inſtituto abhorrentes non refugit, ut patrem ab iis moleſtiis expediret: adeo arctam cenſuit Gregorius, qui Theologus dici meruit, liberorum erga parentes obligationem, ut parentis moleſtiam privato labore redimeret, & Monaſticam exercitationem, ac Theologiæ ſtudium patris præcepto, atque voluntati poſtponendam duceret: Quam longè vero ab hoc exemplo recedere videntur, qui parentum B ſolitudinis, tædii, atque triſtitiæ nullam habentes rationem, inconſultos parentes deſerunt, ut Monaſtica quiete perfruantur.

XX. Octavum, quia ſi ſtatum Eccleſiaſticum vel Monaſticum, cum ſtatu conjugali comparamus, libera in iis omnibus ſtatibus amplectendis voluntatis electio commendari ab omnibus auctoribus animadvertetur, & cum varia ſint hominum ingenia, variæ indoles, varii mores, uni quidem ad ſalutem expedire Monaſticum, vel Eccleſiaſticum ſtatum ſectari, alteri conjugalem amplecti experimento deprehendetur: hæc tamen tum libertas in conjugem eligenda, tum major vel minor opportunitas ad ſalutem non impediunt, quominus illicita cenſeatur, quæ invitis, vel inconſultis parentibus, ſponſalia, vel matrimonia contrahuntur, ut ex infinitis prope, (a) Scripturæ ſacræ Pontificum, Patrum, juriſconſultorum, propbanorum & ſacrorum auctorum teſtimoniis comprobari poteſt, quæ omnia referre non eſt hujus loci. Ergo à fortiori, cum Clericalis, vel Monachalis profeſſio à parentum cultu magis liberos avocet, quam ſponſalia, vel nuptiæ cum quavis initæ: injuria infertur parentibus, & ingrati, atque injuſti erga eos ſunt filii, ſi vel ipſis

(a) lege Diſpenſatum de clandeſtinis matrimoniis, octodecim capitibus.

A inſciis, vel invitis Clero ſe, vel Monaſterio addicant.

XXI. Nonum petitur ex (b) DD. Baſilii, & Benedicti regulis, quorum hic in Occidente, ille in Oriente Monaſticam diſciplinam compoſuit: à quibus proinde in re Monaſtica conſtituenda, Monachi ne latum quidem unguem diſcedere ſine periculo poſſe videntur: ii autem liberos cum bona parentum, quorum intereſt maximè, venia ac pace admitti volunt; B Baſilii regulam nomine nonæ, alias octavæ Synodi (c) Gratianus laudat iis verbis expreſſam, *oportet infantes, cum voluntate & conſenſu parentum, imo, ab ipſis parentibus oblatos ſub plurimorum teſtimonio ſuſcipi: ut omnis occaſio maledicti gratia excludatur hominum peſſimorum*. Similis vero eſt Benedicti regula, cujus meminit (d) D. Bernardus epiſtola ad Robertum C nepotem ex qua videtur neceſſaria eſſe liberorum oblatio à parentibus, ut legitimè ad Monaſteria recipi poſſint. Quis autem credat tantos viros Monachorum Patres putaſſe licere liberis, invitis parentibus Monaſteria petere, quos nonniſi ipſis conſentientibus in eis admittendos volunt? Confirmatur ex Conventu (e) Aquiſgranenſi ſub Paſchali I. quod Monachorum profeſſionis hanc formam præſcribit, *ut puerum pater, aut mater, tempore oblationis, offerant altari, & petitionem pro eo coram laicis teſtibus faciant, quam voce intelligibili ipſe puer confirmet*.

(b) B. Baſil. lib. de inſtitut. Monach. Ruffino interprete cap. 8. quibus ſimilia habet in regulis fuſius diſp. cap. 15.

(c) Gratian. 20. q. 2. c. 1. oportet.

(d) Bernardus epiſt. 1. Roberto.

(e) Aquiſgran. Convent. ſub Paſchali Papa, & Ludovico Pio Imperat. capit. 16.

D XXII. Ultimo tandem qui hanc ſententiam ſequuntur, contrariæ opinionis argumenta infirmare conantur, & quidem quæ (f) de Chriſto ſequendo, divina verba à contrariæ ſententiæ ſectatoribus proferuntur: quæ ex Apoſtolorum facto

(f) Vide infra pro contraria ſententia.

 omnia

omnia relinquentium, ut Chriſtum ſequerentur, quæ a Patribus in eundem ſenſum dicuntur: quæque ad id probandum exempla proferuntur: hæc omnia perperam adduci contendunt, nec quidquam ſolidè adſtruere propugnant; primum enim inquiunt, quæ de perfectione vitæ narrat Chriſtus, hæc ſaltem ad Monachos trahi nequeunt, qui Apoſtolis, ac diſcipulis non ſucceſſerunt: ſed ad Apoſtolos ac diſcipulos pertinent, quorum vocatio cum extraordinaria fuerit, ac ſingularis, Deo ipſo eos vocante, ac trahente, cui paternum ſubjacet imperium, cui notus parentum conſenſus, diſſenſus verò non obeſt: ideo ad exemplum nec omnibus, nec per omnia proponi debet: nec ad eam omnis vitæ noſtræ inſtituendæ ratio componenda eſt. Alia utique ratio Apoſtolorum ac noſtrum omnium: hi enim non vocati tantum, ſed ſequi juſſi: nec ab omnibus vocati aut per homines, ut de ſe ipſo gloriatur (a) Apoſtolus: ſed a Deo per ejus unigenitum filium Jeſum, apud quem cum ſummum jus, ſumma patris poteſtas, ſumma auctoritas reſideat: cui cum poteſtas omnis data ſit in cœlo & in terra, fruſtra conſenſus parentum exquiritur, ubi de ejus vocatione, ac voluntate non dubitatur: Alioqui ſi ad exemplum vocationis Apoſtolorum circumſtantiæ omnes traherentur: maritis quoque uxores religionis cauſa relinquere liceret, ſicut Apoſtoli reliquerunt. Frivolum ergo ex Chriſti vocantis ſententia, ex Apoſtolorum ſequentium exemplo ducitur argumentum. Quæ item SS. Patres in gratiam religioſi ſtatus dicunt, ex quibus conſenſum parentum ad perfectionis ſtatum anhelanti neceſſarium non eſſe contrariæ ſententiæ ſequaces probant. Hæc per exaggerationem dicta ſunt, & Rhetorico more: ne videlicet parentum & conſanguineorum amori, in quem magis, quam in divinum, naturæ corruptæ impulſu ferimur, nimium indulgeatur. Frequens ſanè in ore adverſariorum Hieronymi epiſtola ad (b) Heliodorum ſonare ſolet, quæ nec ad propoſitum facit, cum ſcripta ſit ad Heliodorum jam Monachum effectum, cui idèo pollicitorum ſuorum obſervationem in mentem merito revocat Hieronymus, fideique promiſſæ obligationem inculcat: qua de re nos non agimus, qui de ſoluto verba facimus, quem paterna retardari debere poteſtate à Monaſterii ingreſſu, & Clericatus ſuſceptione dicimus, ſi pater reſtiterit. Et quamvis ad propoſitum adferri poſſet, non tamen omnia ejus verba ſtrictè, & dogmaticè ſumenda eſſent, ſed multa tanquam Rhetoricè dicta benigna interpretatione demulcendà forent, juxta ejuſdem Hieronymi jam ſenis de illa ipſa epiſtola ad Heliodorum judicium: (c) *Scripſi*, inquit Nepotiano, *ad avunculum tuum ſanctum Heliodorum exhortatoriam epiſtolam, plenam lacrymis, querimoniiſque, & quæ deſerti ſodalis monſtraret affectum, ſed pro illa ætate tunc luſimus, & callentibus adhuc Rhetorum ſtudiis atque doctrinis quædam ſcholaſtico more depinximus*. Parentibus quoque buccis adverſarii ſententias quaſdam inclamant ex epiſtola ſive ejuſdem Hieronymi, (d) ſive cujuſvis alterius, ipſius nomine ſcripta ad Geruntii filias religionis prætextu exhæredatas. Sed parum ad rem inquiunt alii: nam quicunque tandem ille fuerit Geruntius, conſtat eum fuiſſe Gentilem, quem licet ad fidei defectionem filias ſollicitan-

(a) Ad Galatas 1. & alibi.

(b) Hieronym. epiſt. 1. ad Heliod.

(c) Hieronym. epiſt. 2. ad Nepotianum

(d) Idem, vel alius ejus nomine, epiſt. 3. ad filias Geruntii tom. 9. ejus operum.

tantem licitè deſeri potuiſſe dicamus (ut certè dicere debemus) non tamen ſequitur patrem, nihil niſi juſtum & honeſtum à nobis exigentem invitum religionis prætextu deſeri poſſe. Denique exempla omnia Sanctorum, quæ in contraria ſententia proferuntur, ab aliis facili negotio diſſolvuntur. Etenim eorum aliqua à privata Dei inſpiratione profecta ſunt: alia zelum arguunt, ſed non ſecundum ſcientiam: alia non ſunt ad propoſitum, quæ nimirum parentes ad turpia ſollicitantes invitos deſeri poſſe ſolum oſtendunt: ideoque non omnium exempla legem faciunt, ſicut enim imitandi non ſunt imprudenti zelo lapſi, quia reprehenſibiles; ita nec ſingulari Dei inſtinctu ad Clerum vel Monaſterium confugientes, quia inſigni privilegio donati: horum admiranda vocatio, quia tota divina, non tamen illorum humana increpanda imprudentia, quam charitatis perfectio diluit.

§. IV.

Contraria ſententia Scripturæ ſacræ auctoritate probatur.

XXIII. Ea tamen omnia non obſtant, quominus contrariæ ſententiæ aſſerentis liberos, quorum ope non neceſſaria parentes indigent, abſque parentum conſenſu, Clericos, Monachoſque fieri poſſe, fundamenta non minus firma videantur, præſertim cum manentibus in ſtatu, & habitu ſæculari, & laico, imminet peccandi grande periculum, & caſtitatis, alteriuſve virtutis naufragium prope certum eſt. Tunc enim nec parentum conſenſus expectandus eſt, nec indignatio timenda,

A fugiendum ſicut Loth, divino dicto, e Sodoma & Gomorrha, ne eodem, quo incolæ, incendio conſumamur: fugienda Babylon civitas peccatrix: aſſumendæ pennæ columbæ, ut volemus, & requieſcamus. Secus quidem allatis pro contraria ſententia argumentis ſateri forte compelleremur eniti debere liberos, qui ad cœleſtem Jeruſalem relicto ſæculari, vel laico ſtatu, contendunt, ut parentum

B conſenſum ſuaviter extorqueant: & ex nolentibus faciunt volentes. Sed ubi eorum ſalus periclitatur, etiam ſublata parentum culpa, ſublata negligentia, nemini dubium eſſe debere cenſeo, quin abſque parentum conſenſu licitè liberis Monaſterium ingredi, ac ſeſe Clericali ordini mancipare, & quod Clericalis officii eſt cumulus, toti in Evangelio prædicando, erroribus extirpandis, virtutibus implantan-

C dis, divino cultu procurando, Eccleſiaſtica diſciplina tuenda verſari poſſint. Quinimò etiam ſublato illo periculo probabilius judico licere liberis periculum fugiendo antevertere, & perfectionis ſtudio majoriſque in virtutibus profectus, Eccleſiaſticum vel Monaſticum, iis reclamantibus, ſtatum adire.

XXIV. Probatur primò ex variis Scripturæ ſacræ teſtimoniis, quæ id non obſcurè ſignificant: legimus

D ſiquidem in Deuteronomio in laudem Levitarum ſcriptum (a) *Qui dixit patri ſuo & matri ſuæ, neſcio vos, & fratribus ſuis, ignoro illos, & neſcierunt filios ſuos, hi cuſtodierunt eloquium tuum*. Quibus verbis innuitur Levitarum eam eſſe inſignem commendationem, quod, ut Deo obſequium præſtent, pietatis erga patrem, matrem, conſanguineos obliviſcantur: ex quo arguere licet, religionis

cau-

(a) Deuter. 33.

cauſa, & Leviticæ perfectionis æmulatione, parentes deſeri poſſe, dummodo in neceſſariis, ad quæ ipſis perſolvenda nos juſtitia obligat, a nobis neutiquam deſerantur. Id ipſum quoque innuit Chriſtus Dominus, tum verbo, tum exemplo: primum enim, cum adhuc duodennis eſſet, a parentibus, quibus in cæteris ſubditum ſe agnoſcébat, per tres dies abſuit, maximo cum illorum dolore, nec ſine ingenti ipſorum ſollicitudine: illis quoque ſciſcitantibus, ubi nam per illos dies latuiſſet, reſpondiſſe fertur; (a) *Quid eſt quod me quærebatis, neſciebatis quia in his, quæ patris mei ſunt, oportet me eſſe?* qua ſententia apertè oſtendit, poſtponenda parentibus debita officia divinis, & divini cultus amplificationem non neceſſario erga parentes obſequio eſſe præferendam. Eo quoque reſponſo, quo beatiſſimæ matri poſtulanti miracula, non tam ipſam arguiſſe dicenda eſt, quam nos docuiſſe, dicens: (b) *Quid mihi, & tibi eſt mulier?* indicaſſe viſus eſt, in iis quæ divinæ ſunt vocationis (qualis eſt Eccleſiaſtici, vel regularis ſtatus electio) nihil, vel parum parentibus eſſe relictum, ſed in uniuſcujuſque ingenio, & motione divina ſitum eſſe: ut interpretatur (c) Hieronymus, vel quiſquis ille eſt qui ejus nomine recenſetur auctor ſermonis de vera circumciſione, a quo non multum diſſentit (d) Bernardus.

(a) Lucæ 2.

(b) Joannis 2.

(c) Hieronym. ſerm. de vera circumciſione.

(d) Bernardus ſerm. 2. de Chriſti in nuptiis miraculo.

XXV. Verum id magis urget, quod ipſe apud Lucam diſcipulis ſuis edixit: *Si quis venit ad me, & non odit patrem ſuum, & matrem, & uxorem, & filios, & fratres, & ſorores, adhuc autem & animam ſuam, non poteſt meus eſſe diſcipulus*: licet enim verum erga parentes uxorem, &

A cæteros odium minimè præcipere dicendus ſit, qui charitatem erga omnes commendavit: innuit tamen affectum illum, quo patrem, matrem, & reliquos nobis conſanguinitate, vel affinitate conjunctos proſequimur, vitioſum vel certè imperfectum eſſe, niſi eo ſuperato parati ſimus ſequi Dominum, ejuſque fieri diſcipuli: maxime autem ſequimur Dominum, ſi quam auſteram, & humilem viam calcavit, B monaſticæ exercitationis imitatione teramus: diſcipuli ejus evadimus, ſi Sacerdotum, qui diſcipulorum muniis, ordinique ſuccedunt, numerum augeamus, & meritum aſſequamur: quorum proinde ſtatuum electioni, ſi vel parentum conſanguineorumque pietas, amor, auctoritaſque ſeſe opponunt, nihili illa ducenda ſunt præ imitatione Chriſti, diſcipulatu ejus, curſu in odorem unguentorum C ipſius, oſtenſæque ab illo conſecutione perfectionis. Quod etiam confirmant verba illa Chriſti Domini apud Matthæum: (e) *Veni enim ſeparare hominem adverſus patrem ſuum, & filiam adverſus ſocrum ſuam, & inimici ejus domeſtici ejus: qui amat patrem aut matrem pluſquam me, non eſt me dignus*. Quo teſtimonio quid expreſſius? quidve apertius? cum & ſeparationem liberorum a parentibus D religionis cauſa licere oſtendat; & rationem ejus rei proferat, quod amor Dei omnium parentum amori ſit præferendus. Hinc in laudem Jacobi, & Joannis apud Matthæum (f) legitur, quod relictis retibus & patre ſecuti ſunt Chriſtum. Quæ de illis ſcripta ſunt, ad noſtram doctrinam ſcripta ſunt: nobis illa proponuntur in exemplum: quod ergo illi fecerunt, ut ſequerentur Chriſtum, nos quoque effice-

(e) Matth. 10.

(f) Matth. 4.

efficere poſſumus, ut, perfectioris vitæ ſtudio, arctius inhæreamus Domino, ejuſque gloriam amplius procuremus. Hinc etiam apud (a) Matthæum, & (b) Lucam cum Chriſtus adoleſcentem ad ſe vocaſſet, dicentem illum, *permitte me primum ire, & ſepelire patrem meum*, hac reſponſione durius excepit, *ſine* inquiens, *ut mortui ſepeliant mortuos: tu autem vade, & annuntia regnum Dei*, renuentemque & parentum ſepeliendorum cura laborantem, indignum eſſe judicavit, quem Apoſtolorum vel Diſcipulorum loco haberet. Quæ ideo fecit, dixitque Dominus, non quod tam ſubita illius adoleſcentis opera indigeret, ut ſepeliendi patris ſui tempus nollet concedere, ſed ut nos doceret parentum curam in non omnino neceſſariis deſerendam eſſe, ubi perfectionis ſectandæ occaſio ſeſe offert, & ipſe vocat. Quæ cum toties in Scripturis ſacris habeantur, fruſtra adverſarii ordinariæ vocationis diſcrimen adhibent: præſertim cum Apoſtolorum vocatio, & obedientia nobis imitanda proponi videantur, & univerſim parentum odium ad ejus diſcipulatum ampleꝺendum Dominus tanquam neceſſarium præſcripſerit, quod in ordinariis etiam vocationibus locum habere & Chriſtus oſtendit, & Apoſtolus, dum ait, (c) magis obtemperandum eſſe patri ſpirituum, quam parentibus carnis.

(a) Matth. 8.
(b) Luce 9.
(c) ad Heb. 12

§. V.

Eadem ſententia probatur auctoritate SS. Patrum.

XXVI. SEcundo eadem ſententia pluribus efficacibus Patrum teſtimoniis confirmatur, quæ tot, tamque aperta ſunt,

A ut perperam eos per axagerationem locutos fuiſſe dixeris, quamvis in iis miram fortè orationis vim, & ἐναλάν in exornando religioſæ vitæ propoſito jure poſſis ſuſcipere. Primum ergo vulgatum Hieronymi teſtimonium ex ea, quam ad Heliodorum junior ſcripſit epiſtola, qua ad ſolitudinem repetendam ipſum hortatur, in medium adducimus: (d) *Licet parvulus ex collo pendeat nepos: ſpar-*
B *ſo crine, ſciſſiſque veſtibus ubera, quibus te nutrivit, mater oſtendat: in limine pater jaceat: per calcatum perge patrem, ſiccis oculis ad vexillum crucis evola: pietatis genus eſt hac in re crudelem eſſe.* Et paulo poſt, (e) *Neque vero neſcio quà te dicas compede præpediri; & nos per iſta tranſivimus. Nunc tibi blandis vidua ſoror hæret lacertis: nunc, cum quibus adoleviſti, vernulæ*
C *ajunt, cui nos ſerrituros relinquis? nunc gerula quondam jam anus, & nutritius ſecundus poſt naturalem pietatem pater clamitat, morituros pauliſper expecta, & ſepeli: forſitan & laxis uberum pellibus mater arata rugis fronte, antiquum referens mammæ lallare congeminet: dicant ſi volunt & Grammatici, in te omnis domus inclinata recumbit. Facilè rumpit hæc vincula amor Dei, &*
D *gebennæ timor. At contra Scriptura* (f) *præcipit parentibus obſequendum; ſed quicumque eos ſupra Chriſtum amat, perdit animam ſuam. Gladium tenet hoſtis ut me perimat, & de matris lacbrymis cogitabo? propter patrem Chriſti militiam deſeram,* (g) *cui ſepulturam cauſa Chriſti non debeo, quam omnibus alioqui ejus cauſa debeo? Domino paſſuro timidè Petrus conſulens, ſcandalum fuit:*

(d) Hieronym. epiſt. 1.
(e) Ibidem.
(f) Exodi 20.
(g) Matth. 19.

fuit: *Paulus* (a) *renitentibus ſe fratribus*, *ne Hieruſalem pergeret*, *reſpondit*, *quid facitis plorantes & conturbantes cor meum? Aries iſte pietatis*, *quo fides quatitur Evangelii retundendus eſt muro*; (b) *mater mea*, *& fratres mei*, *ii ſunt qui faciunt voluntatem patris mei qui in cœlis eſt*: *ſi credunt in Chriſtum*, *favent mihi pro ejus nomine pugnaturo*; *ſi non credunt*, *mortui ſepeliant mortuos ſuos*, *&c*. Quæ fuſius fortaſſe retulimus, ſed non fruſtra; quia & ad varia mundi tentamenta, & ad eorum ſuperandorum rationem ediſcenda tota hæc oratio profectura eſt. At, inquies, Heliodorus jam monaſticam vitam profeſſus fuerat; eſto. Non ergo, inferes, ad rem eſt quod in Heliodorum dicit Hieronymus. Hoc vero falſum eſt, nam in Heliodorum jam Monachum duplicem rationum machinam adhibet, unam, qua vel ipſe Monachatus candidati in propoſito ſuo adverſus carnalis affectus blanditias firmari poſſunt, oſtendendo invitis parentibus, ubi præſertim urget Satanæ tentatio, & periclitatur in ſæculo ſalus, liberos ad ſolitudinem confugere poſſe: quam rationem allatis verbis proſequitur, quæ etiam in non Monachos torqueri poteſt, quos carnalis parentum affectus retardat: alteram; quæ in ſolos Monachos adduci poteſt, dum nempe voti obligationem, fideique exſolvendæ neceſſitatem demonſtrat iis verbis. *Tu autem perfectum te pollicitus es*, & ſequentibus: prior ratio propoſito convenit poſterior non item. Ex priori itaque ſententiæ noſtræ confirmationem ſumimus; non ex poſteriori.

(a) Actorum 21.

(b) Matth. 12.

XXVII. Hanc verò mentem Hieronymi fuiſſe docent alia ejuſ-
A dem teſtimonia. Idem enim ſcribens (c) ad Ruſticum Monachum, laudat quod invita matre inſtitutum Monachale amplexus fuerit. *Crudelitas ait*, *iſta*, *pietas eſt*: *imò quid tam pium*, *quam ſanctæ matri ſanctum filium cuſtodire*, *&c*. Idem epiſtola ad matrem & filium de ſuſpecto contubernio, filium hortari videtur ad matrem religionis ſuſcipiendæ gratia deſerendam his verbis: (d) *Si quis te carpit*
B *quod Chriſtiana ſis*, *quod virgo*, *non cures*: *quod ideo matrem dimiſeris*, *ut in Monaſterio inter virgines viveres*; *talis detractio*, *laus tua eſt*: *ubi in Dei puella duritia carpitur*, *non luxuria*: *crudelitas iſta*, *pietas eſt*, *illum matri præferre*, *quem & animæ præferre juberis*, *quem ſi & ipſa prætulerit*, *& filiam te ſentiet & ſororem*. Idem denique Hieronymus, ſeu quicumque alius, ad
C Geruntii filias ejus rei cauſa a parentibus exhæredatas, præclarè cauſam iſtam agit, & ſententiam noſtram propugnat iis verbis, quæ fuſiura quidem ſunt, ſed diſcendi cupido non moleſta, ut opinor, futura: (e) *non ſolum moneo*, *ſed obteſtor*, *ut ſi Geruntium pro Chriſto offendiſtis*, *in ea offenſione duretis*: (f) *qui enim perſeveraverit uſque in finem*, *hic ſalvus erit*:
D *nam ſi cauſa offenſionis eſt Chriſtus*, *amplexandum eſt impii patris elogium*, *non dolendum*, *ne a Chriſto recedamus*, *cui nos exhæreditatio commendat*, *&c*. *Quod ſi vocatæ ad Dominum in* (g) *imaginem Levitarum*, *ſpiritualibus gladiis corporeos occidiſtis affectus*, *quem patrem deſideratis? Unus eſt enim pater noſter qui in cœlis eſt*, *ac proinde Dominus hæreditas veſtra*; *in Chriſto enim poſſidendum eſt*, *quod cum Chriſto eſt poſſi-*

(c) Hieronym. epiſt. 4. ad Ruſticum.

(d) Idem epiſt. 37. ad matrem & filiam de ſuſpecto contubernio vitando.

(e) Hieronym. epiſt. 3. ad Geruntii filias tomo 9.

(f) Matth. 10.

(g) Exod. 32.

poſſidendum. Ne revertamini ad A *mortuum, qui ſequimini viventem:* (a) *mortui inquit, ſepeliunt mortuos ſuos. At ſi jampridem dixiſtis,* (b) *Pater non novimus te, ut teſtamentum Domini ſervaretis, quid adhuc repudiati patris quæritis teſtamentum? Hic eſt ille gladius,* (c) *qui a Domino per terras patrem a filio ſeparaturus immiſſus eſt: hoc eſt verè circumcidere naturam cultro petrino, qui Chriſtus eſt;* B (d) *petra autem erat Chriſtus: is utique qui dixit:* (e) *ſi quis amaverit patrem, aut matrem ſuper me, non eſt me dignus: hoc vos gladio utentes* (f) *illos imitamini Levitas ab interiori homine, per exterioris veſtri caſtra currentes, obvios affectus pro Domini amore jugulantes, juxta* (g) *Legislatoris imperium, pertranſeuntes primum virtutum exercitium cum reditu videlicet ut præterita tranſeuntes,* C *necnon ſæculi mirabilibus inhærentes: ubi primum ad eum, qui nos miſit in mundum, cum femorali gladio redeamus, reſiſtentes nobis, remorantesque nos, propinquum, proximum, fratremque, ne per hos elongetur noſtra peregrinatio, perimamus: &* (h) *hæc a porta faciamus ad portam; ideſt ne, cum in oculi porta fratrem fuero perſecutus, portam fortaſſe auris obſideat, & per* D *aliam portam prætermiſſus occurrat, &c.* Fateor Geruntium iſtum Gentilem fuiſſe; ſed in eo vim aut nullam, aut penè nullam facit Hieronymus: ſed præſertim urget paternam authoritatem, divinæ, pietatem erga parentes, religioni erga Deum debere cedere: quæ rationes, ſive parentes Gentiles ſint, ſive non ſint, ſuam ſemper vim retinent: proindeqne ex hac epiſtola ductum argumentum adverſariorum reſponſione nec eluditur, nec retunditur; Denique in ſimili cauſa ita differit Hieronymus (i) ad Furiam matronam, *contriſtabitur pater, ſed lætabitur Chriſtus: lugebit familia, ſed Angeli gratulabuntur: faciat pater quod vult de ſubſtantia: non es ejus, cui nata, ſed cui renata, & qui te grandi pretio redemit ſanguine ſuo.*

(a) Matth. 8.
(b) Deuter. 33.
(c) Matth. 10.
(d) 1. Cor. 10.
(e) Luce 14.
(f) Joſue 5.
(g) Matth. 10.
(h) Exodi 32.
(i) Deuter. 33.

XXVIII. Relicto (k) Hieronymo videamus, quid alii Patres docuerint. Hilarius (l) diſcipulorum exemplum, qui relictis omnibus ſecuti ſunt Dominum, cujuſcunque conditionis hominibus imitandum proponit, *quibus*, nempe diſcipulis *artem, & patrias domos relinquentibus docemur*, inquit, *Chriſtum ſecuturi, & ſæcularis vitæ ſollicitudine, & paternæ domus conſuetudine non teneri.* Conſentit Ambroſius, ubi de præceptorum iſtorum divinorum, quibus parentes & odiſſe, & amare jubemur, conciliatione ita differit, (m) *quomodo maledictus qui non honorat patrem, religioſus qui deſerit. Sed ſi advertamus, quia prima cauſa religionis, ſecunda pietatis eſt, enodandam etiam hanc æſtimabimus quæſtionem. Oportet enim, ut divinis humana poſthabeas: nam ſi officium parentibus exhibendum eſt: quanto magis auctori parentum, cui gratiam etiam pro parentibus tuis debes? Aut ſi illi omnino non recognoſcunt parentes, quemadmodum tu recognoſcas? non igitur dicit renuntiandum eſſe parentibus, ſed Deum omnibus præferendum. Denique habes in alio libro,* (n) *qui diligit patrem aut matrem pluſquam me, non eſt me dignus: non diligere parentes, ſed Deo præferre prohiberis. Etenim naturæ pi-*

(k) Hieronym. epiſt. 10.
(l) Hilarius can. 5. in Matth.
(m) Ambroſ. in cap. 19. Lucæ.
(n) Matth. 10.

gnora Domini beneficia ſunt: nec A *quiſquam debet plus amare beneficium, quod accepit, quam Deum a quo beneficium ſervatur acceptum*. Sed præclarè omninò in hanc ſententiam eo libro, quem de Virginibus conſcripſit, ubi & propter religionem parentum negligi poſſe juſſa aſſerit, & iis invitis religioſum ſtatum adiri, non male ſui temporis virginum exemplo confirmat. ([a]) *Pleraſque*, inquit, *virgines cognovi velle, & probiberi* B *etiam prodire a matribus, &, quod gravius eſt, viduis, cum quibus bic mibi ſermo eſt: nempe ſi bominem amarent filiæ veſtræ, per legem poſſent eligere quem vellent; quibus igitur bominem eligere licet, Deum non licet? quid de Bononienſibus loquar virginibus, fœcundo pudoris agmine, quæ mundanis ſe deliciis abdicantes, ſacrarium virginitatis incolunt, ſine contubernali ſexu, contubernali pu-* C *dore provectæ ad vicenarum numerum, & centenarium fructum, relicto parentum boſpitio, tendunt in tabernaculis Chriſti, indefeſſæ milites caſtitatis? &c. quod ſi inveſtigandæ virginitatit inoleverit odor (namque præ cæteris ſpeculandi venatum pudoris explorant) totis curarum veſtigiis prædam latentem uſque ad ipſa cubilia perſequuntur; aut ſi eujus liberior alicujus volatus aſſulſerît, totis* D *omnes videas aſſurgere alis, concrepare pennis, emicare plauſu, ut caſto pudicitiæ choro cingant volantem, donec albenti delectata comitatu, in plagas pudoris, & indaginem caſtitatis, domus, patriæque oblita ſuccedat. Bonum itaque, ſi virgini ſtudia parentum quaſi flabra pudoris aſpirent: ſed illud glorioſius, ſi teneræ ignis ætatis etiam ſine veteribus nutri-*

(a) Ambroſ. ad finem primi de Virginib.

A *mentis ſponte ſe rapiat in fomitem caſtitatis. Dotem negabunt parentes, ſed babes divitem ſponſum, cujus contenta theſauro, patriæ ſucceſſionis emolumenta non quæras; quantò dotalibus præſtat compendiis caſta paupertas? & tamen quam audiſtis propter ſtudium integritatis legitimè factam ſucceſſionis extorrem? Contradicunt parentes, ſed volunt vinci: reſiſtunt primò, quia cedere timent,* B *indignantur frequenter, ut diſcas vincere; abdicationem minantur, ut tenent, ſi potes damna ſæculi non timere: quæſitis blandiuntur illecebris, ut videant ſi variarum mollire te non queat blanditia voluptatum: exerceris virgo, dum cogeris: bæc prima tibi certamina anxia parentum vota proponunt: vince prius puella pietatem. Si vincis domum, vincis & ſæculum, &c.* Hæc Ambroſius.

C XXIX. Favet & Cyrillus ([b]) Alexandrinus, *Volens*, inquit, *conſulere proximos non conſenſuros buic propoſito* (deſerendæ ſcilicet ſæcularis curæ) *judicat ſe utcumque labentem, propter quod Dominus improbat: ſequitur enim,* ([c]) *ait ad illum Jeſus, nemo mittens manum ſuam ad aratrum, & reſpiciens tetro aptus eſt regno Dei: appoſuit manum aratro, qui affectus eſt ad ſequendum: tamen re-* D *ſpicit retro, qui dilationem petit occaſione redeundi ad domum, & cum propinquis conſulendi. Non boc invenimus feciſſe Apoſtolos, qui protinus omiſſa navicula & parentibus ſecuti ſunt Chriſtum. Sed & Paulus ſtatim acquievit carni & ſanguini: tales eſſe decet volentes ſequi Chriſtum.* Idem verò Cyrillus ([d]) dictum Domini, quo vetuit diſcipulum domum tegredi ad ſepeliendum patrem, non de

(b) Cyril. in cap. 9. Lucæ.

(c) Lucæ 9.

(d) Cyril. ibid.

de cadavere patris offerendo & ſepeliendo, ſed de patris ad mortem inclinantis cura habenda ad obitus uſque diem, interpretatur; quam curam propter Chriſtum ſequendum (ubi nulla neceſſitas imminet) licitè omitti poſſe juxta Criſti verbum oſtendit: *Diſcipulus*, ait, *ille non petiit, quod patrem jam defunctum ſepeliret, ſed adbuc viventem in ſenectute ſuſtentaret, uſquequo ſepeliretur: quod Dominus non conceſſit, quia erant alii* B *qui ejus curam babere poterant linea parentelæ adſtricti*. Aliter dictum Domini interpretatur Chryſoſtomus, ſed ſimilem ex eo concluſionem elicit: ſic enim habet,

(a) Chryſoſt. hom. 128. in Matth.

(a) *Dominus enim ipſe, non quia deſpiciendi ſunt parentes, abire vetuit, ſed quia diſcere nos binc voluit nibil eſſe utilius, magiſque neceſſarium nobis doctrina cœleſti, & ſi magna ſunt quæ urgeant: incumbere tamen omni diligentia* C *atque vigilare debeamus. Quid enim majus videatur, dum ſepeliuntur parentes, adeſſe? quid enim facilius, aut quid breviori tempore poteſt? quod ſi nunc tam breve tempus propter ſepeliendos parentes abeſſe a ſpiritalibus vetitum eſt; perpende quo ſupplicio digni ſunt, qui ſemper a doctrina Chriſti abſunt; qui vilia nimirum atque abjecta ſæcularium rerum negotia neceſſariis anteponunt nul-* D *lo urgente, &c.* Paulo verò poſt ſubdit (b), *multo melius eſſe Dei regnum promulgare, & mortuos ſuſcitare, quam mortuum ſepelire, ideoque uno ſpreto, alteri vacare non poſſe*. Notat tamen idem (c) Chryſoſtomus a ſepultura Patris diſcipulum illum prohibitum, quod non deeſſent alii, per quos opus illud impleri poterat: movens adoleſcentis illius excuſationem alias

(b) Ibidem.

(c) Ibidem.

A legitimam fore, & obnoxium ipſum futurum ſepulturæ patris procurandæ. Quid proferam ex eodem (d) Chryſoſtomo, quam graviter ipſe exemplis Sanctorum Petri, Andreæ, Matthæi perficere conetur maxima cum feſtinatione Domino ad diſcipulatum, & ſui ſequelam vocanti parendum eſſe, nec minori cautione humanas, quæ a Deo nos avocant, rationes ex animo evellendas nullam tunc temporis perſonæ habendam eſſe rationem, extirpandos omnes affectus carnales, qui vel tantiſper nos remorare poſſent: quæ omnia noſtram ſententiam aliqua ratione confirmant.

(d) Idem in cap. 4. & 9. Matth.

XXX. Subjugendus iis videtur eſſe Auguſtinus, qui in prædictam Domini ſententiam, cujus ſtatim meminimus, egregius Interpres accedat: (e) *Honorandus eſt pater ſed obediendum eſt Deo, amandus eſt generator, ſed præponendus eſt Creator; ego inquit, ad Evangelium te voco; ad aliud opus mibi neceſſarius es, majus eſt boc, quam quodvis facere: ſine mortuos ſepelire mortuos ſuos, pater tuus mortuus eſt, ſunt alii mortui, qui ſepeliant mortuos.* Et paulo poſt, (f) *Nolite anteriora poſterioribus ſubdere, amate parentes, ſed præponite Deum parentibus*. Et infra, (g) *Vocat te Oriens, & tu attendis Occidentem*. Suadent, ni fallor, iſta verba Clericatum etiam invitis parentibus ſuſcipiendum: nempe vocatur quis a Deo, & Eccleſiæ neceſſitate, vel. utilitate allectus, populorum ſalutem, Dei gloriam parentum deſideriis ac voluptati præponit. Idem quoque, ſive (h) Auguſtinus ſive Paulinus epiſtola ad Lætum totus in eo eſt, ut Eccleſiaſticum ſtatum piis erga parentes officiis præferendum eſſe, & ipſis etiam invitis licitè ſuſcipi

(e) Aug. ſer. 8. de verbis Domini.

(f) Ibidem.

(g) Ibidem.

(h) Aug. epiſt. 38.

poſſe demonſtret: ſic enim matris affectu Lætum ab eo ſubeundo retardatum alloquitur ſanctus ille Pater: *Nam unde te nunc irretitum involuit, & ab inſtituto curſu retardatum reflectit, & curvat, niſi ex quo tua propria mater eſt? &c. quod ergo tu illi etiam carnali neceſsitudine annecteris, ad ſortem valere debet familiarius alloquendi, & apertiore janua conſulendi; ut hoc ipſum, quo te privatim diligit, hoc interficiatur in ea, ne quod ex utero ſuo te genuit, pluris pendat, quam quod ex utero Eccleſiæ genita eſt tecum*. Et paulo poſt, (a) *De parentibus rectiſsimè dicitur, ut qui eos amat, perdat, non morte parricidarum interficiens, ſed ſpirituali gladio, verbo Dei, carnalem affectum eorum, quo & ſeipſos & eos quos genuerunt, irritamentis hujus ſæculi obligare conantur, piè fidenterque percutiens, & occidens, illud in iis vivere faciat, quo fratres ſunt, quo cum filiis ſuis temporalibus parentes æternos Deum, Eccleſiamque cognoſcunt. Ecce rapit te ſtudium veritatis cognoſcendæ, percipiendæque voluntatis Dei in Scripturis ſanctis, rapit Evangelicæ prædicationis officium; dat ſignum Dominus, ut vigilemus in caſtris, ut reædificemus turrim, de qua hoſtem ſempiternæ vitæ & proſpicere, & propellere valeamus: Rapit militem Chriſti tuba cœleſtis ad prœlium; & retinet mater, non planè qualis Machabæorum, nec ſaltem ſimilis Lacedæmoniis matribus, de quibus memoriæ traditum eſt, quod filios ſuos, ut pro terrena patria ſanguinem funderent, multo amplius atque ardentius ad certamina bellica, quem ſignorum ſonitus excitabant. Nam mater, quæ te ad*

(a) Ibidem.

A *diſcendam vitam removeri a curis ſæcularibus non permittit, ſatis oſtendit, quemadmodum te, ſi opus eſſet ad obeundam mortem penitus ſæculum repudiare permitteret. Sed quid dicit, aut quid allegat? forte dicet illos menſes, quibus viſcera ejus oneraſti, & dolores parturitionis, ac labores educationis; hoc, hoc interfice verbo ſalutari? hoc perde matris, ut in vitam æternam invenies eam: hoc memento* B *ut oderis in ea, ſi diligis eam, ſi tyro Chriſti es, ſi turris fundamenta poſuiſti, ne dicant tranſeuntes, hic homo cæpit ædificare, & non potuit perficere. Carnalis affectus eſt iſte, & adhuc veterem hominem ſentit: hunc carnalem affectum & in nobis, & in noſtris militia Chriſtiana, ut perimamus, hortatur: nec tamen ut ingratus ſit quiſque parentibus, & eadem ipſe beneficia, quibus in vi-* C *tam hanc editus, ſuſceptus, atque nutritus eſt, enumerata derideat; ſervet potius ubique pietatem: habeant hæc locum, ubi majora non vocant: mater Eccleſia, mater etiam eſt matris tuæ; hæc nos de Chriſto concepit, hæc martyrum ſanguine parturivit, hæc in ſempiternam lucem peperit, hæc fidei lacte nutrivit, & nutrit, ciboſque majores præparans; quod adhuc parvuli, & ſine dentibus vagire* D *vultis, horreſcit: hæc mater toto orbe diffuſa, tam variis, & multiplicibus errorum infeſtationibus agitatus, ut abortivi jam filii ejus adverſus eam belligerare non dubitent: ignavia etiam atque torpore quorumdam membra ſua frigeſcere plurimis locis, & fovendis parvulis minus idonea fieri dolet: unde niſi per alios filios, unde niſi per alia membra, quorum è numero es juſtum ac debitum*

tum

tum poſcit auxilium? bujus tu neceſſitates deſerens ad carnalia verba converteris? nonne bæc gravioribus querelis inſonat auribus? nonne bac cariora viſcera & cæleſtia ubera oſtentat? Adde viri ejus ſuſceptionem carnis, ne carnalibus inbærens, & a verbo æterno univerſa, quæ tibi mater improperat, ne bis implicareris, aſſumpta: adde contumelias, flagella, mortem, mortem autem crucis. Talibus concepte ſeminibus, talique in vitam novam connubio procreate, langueſcis & contabeſcis in veterem bominem? Ita ne matrem terrenam non babebat imperator tuus? quæ (a) Matth. 12. *tamen cum ei nuntiaretur cæleſtia agenti reſpondit: quæ mibi mater, aut qui fratres? & extendens manum in diſcipulos ſuos dixit, non pertinere ad cognationem, niſi qui facerent voluntatem patris ejus: in quo numero profecto etiam ipſam ſanctam Mariam benignus incluſit, faciebat enim & illa voluntatem patris ejus: ita optimus magiſter atque divinus, & maternum nomen, quod ei tanquam privatum, propriumque nuntiaverant, quia terrenum, in comparatione cæleſtis propinquitatis abjecit, & eamdem cæleſtem propinquitatem in diſcipulis ſuis commemorans, quo ſibi rurſum conſortio generis cum cæteris ſanctis virgo illa cobæreret, oſtendit, & ſaluberrimo magiſterio, quo contemni carnalem affectum in parentibus docuit, adminiculum error acciperet, quo matrem babuiſſe à quibuſdam negatur, alio loco diſcipulos monuit, ne* (b) Matth. 23. *ſe patrem in terris dicant babere: ut quomodo illos manifeſtum eſt babuiſſe patres, ſic ſe babuiſſe matrem manifeſtaret, cujus tamen terrena cognatione contempta, condemnandarum talium neceſſitudinum diſcipulis præberet exemplum. Hæc ergo interrumpuntur vocibus matris tuæ? & inter bæc locum invenit commemoratio prægnantis atque lactantis, ut de Adam, & Eva alius Adam naſcereris atque nutrireris? reſpice potius, reſpice Adam, ſecundum de cælo, & porta jam cæleſtis imaginem, ſicut terreni portaſti? & bic babeant locum materna beneficia, quæ tibi ad enervationem cordis enumerantur; babeant prorſus locum, noli eſſe ingratus: repende gratiam matri tuæ: repende ſpiritalia pro carnalibus, pro temporalibus ſempiterna: ſi quis non vult ſequi, non impediat: non vult converti in melius, caveat ne in deterius pervertat, & evertat, &c.*

Quorſum, inquies, hæc omnia? proſunt ſanè, ut & quæ fuerit ea in te Patrum ſententia, te doceant, & ut ſæculares homines liberorum illam, ut vocant, duritiem atque credulitatem increpantes, bona de cætero verba loqui moveant; & ut titubantes quorumdam animos erigant, atque ad veram pietatem moveant. Frigidus ego videar ſi mea verba adeo efficaci, eleganti, dilectæ orationi interſeram: malim ex commentario ſapere, quam ex meo videri deſipere: ſed & iſta, quæ protuli, ad propoſitum meum magis faciunt, quia de Eccleſiaſtico potius, quam de Monaſtico ſtatu dicuntur.

XXXI. Eleganter quoque, & appoſitè (c) S. Bernardus epiſtola (c) Bernard. ep. 111. ſcripta nomine Eliæ cujusdam Monachi ad parentes, quibus invitis ille Monaſticæ ſeſe diſciplinæ mancipatat: pulchrè, inquam, nec minus expreſsè, liberos poſſe diſſentientibus parentibus ad Monaſterium, tanquam ad aſylum, confuge-

fugere, oſtendit. *Sola cauſa*, inquit, *qua non liceat obedire parentibus, Deus eſt: ipſe enim dicit*, (a) *qui amat patrem ſuum, & matrem pluſquam me non eſt me dignus: ſi me verè ut boni, ut pii parentes diligitis: ſi veram, ſi fidelem erga filium pietatem habetis, quid me patrimonium Deo placere ſatagentem inquietatis? & ab ejus ſervitio, cui ſervire regnare eſt, retrahere attentatis? Verè nunc cognoſco*, (b) *quia inimici hominis domeſtici ejus: in hoc vobis obedire non debeo: in hoc non agnoſco parentes, ſed hoſtes. Si diligeritis me, gauderetis utique, quia vado ad patrem meum, atque veſtrum, imò univerſorum patrem: alioquin quid mihi & vobis? &c.* Nec omittendum duco petitam e ſcripturis non contemnendam apud Bernardum ſimilitudinem, quæ intentum oſtendat, iis verbis expreſſam: (c) *Sicut vaccæ amore vitulorum ſuorum mugiebant: & tamen non declinabant ad dexteram, neque ad ſiniſtram, ſed recto tramite incedebant: ita ſervi Dei recto tramite incedere debent, & pro amore parentum ſuorum non debent, neque ad dextram, neque ad ſiniſtram declinare a bono opere vel propoſito, ſed recto itinere uſque Bethſames, id eſt, uſque ad introitum cœleſtis regni pervenire: & ſicut vacca pro filiis ſuis mugiendo pergebant; ita convenit ſervis Dei pro parentibus ſuis mugire, id eſt, pro eis debent orare.*

XXXII. Bernardo non malè ſubjungitur Petrus Bleſenſis ejuſdem cum Bernardo ætatis, in quo ipſius acumina, & dulceloquentiam, divinamque ex ſcriptura florum colligendorum artem, atque induſtriam mirari liceat. Is (d) epiſtolam ſcribens ad Clericum jam ætate provectum, quem parentes ab ingreſſu religionis, quam voverat, retardabant, ea ſcribit, quibus quam vana ſit in iis rebus parentum excuſatio, apertè oſtendit. *Scio quia parentes tui te retrahunt a propoſito meliori: non differat, quæſo, non evacuet propoſitum tuum converſionis, proditoria, & ſeductrix affectio parentelæ: noli eos diligere contra Chriſtum, quos teneris odio habere pro Chriſto: multi pro parentibus ſuis animas perdiderunt, quorum occaſione mundus, qui in eis aruerat, denuò revireſcit: atque divitias, & cætera impedimenta ſalutis, quibus ſe exoneraverant, affectant aliis, tanquam eis prodeſſe credant ea, quæ ſibi eſſe nociva pro certo cognoverunt. Nunquid quod damnabile eſt uni, alii eſt ſalutare? nunquid gaudia viventium, ſolatia ſunt mortuorum? impius eſt, qui animæ ſuæ pro ſuis parentibus eſt crudelis: majoremque temeritatem hac nemo habet, quam ut animam ſuam ponat quis ita periculoſè pro amicis ſuis.* Quid plura proferam? plura haud dubiè ex Sanctorum Patrum lectione colliges: hæc meo quidem judicio ſufficiunt, ut Patrum ſententiæ conformem eſſe videas hanc ſententiam, quæ invitis parentibus tam Eccleſiaſticum, quam Monaſticum ſtatum licitè docet ſuſcipi poſſe.

(a) Matth. 10.
(b) Mich. 7.
(c) Bernard. ſer. 7.
(d) Bleſenſis ep. 11.

§. VI.

§. V I.

Probatur eadem ſententia exemplis SS. virorum.

XXXIII. His verò auctoritatibus Patrum allatis, ſupereſt, ut ad eorum pergamus exempla, qui ſanctitate illuſtres, cœleſti ſapientia conſpicui, parentibus dimiſſis ad vexillum crucis evolarunt, & ſub Chriſto Duce Eccleſiaſticam, vel Monaſticam militiam profeſſi ſunt. Ex innumeris pauca eaque fide digniſſima referemus. Atque ut taceamus Apoſtolos, de quibus jam ſatis ſuperque diximus, (a) ut Geruntii filias, quas eam ob rem a patre exhæredatas legimus. Subit mihi primum in mentem exemplum Malchi Monachi, apud (b) Hieronymum, quem cum ſolum parentes ſui haberent, quaſi generis ſui ſpem reſiduam, & familiæ hæredem, ad nuptias cogebant, pater minis, mater blanditiis perſequebantur, ut pudicitiam proderet: ipſe verò divino inſtinctu parentes fugit, e patria in eremum ſeceſſit: ex quo cum maligni ſpiritus impulſu, patre mortuo, ad viduam matrem conſolandam, reſque familiares ſanctè, ut ſibi videbatur, diſponendas, & in pauperes erogandas, in patriam contenderet, in captivitatem incidit, quam, quod Satanæ tentationi acquieviſſet, ſe promeritum ibi conqueritur. Quod egregium mihi videtur exemplum, quo non ſolum appareat viros ſanctos liberum ſibi perſuaſiſſe parentes religionis cauſa deſerere, verum etiam & Deum ipſum deſerentibus faviſſe, revertentes autem carnali affectu ad parentes, quamcumque piam cauſam prætenderent, puniviſſe.

(a) Hieronym. epiſt. cit. ad filias Geruntii.

(b) Idem in vita Malchi Monachi.

A XXXIV. Succedat alterum non minus illuſtre puellæ cujuſdam exemplum; cujus omnem hiſtoriæ ſeriem graphicè nobis depinxit Ambroſius; cujus quidem verbis malim eam a vobis audiri quam meis, ut dicentis auctoritas fidem faciat, & rethorico omni flore vernans deſcriptio delectet, ac moveat. (c) *Memoriæ*, inquit, *noſtræ puella, parentibus eam, & propinquis ad nuptias urgentibus, ad ſacroſan-* B *ctum Altare confugit: quo enim melius virgo recurreret, quam ubi ſacrarium virginitatis offertur? ne is quidem audacia finis: ſtabat ad altare Dei pudoris hoſtia, victima caſtitatis, nunc capiti dextram ſacerdotis imponens, precem poſcens* (conſecratoriam nimirum, qua vel Moniales, vel Diaconiſſæ conſecrari ſolebant) *omnis juſtæ impatiens moræ, ad ſummum altaris ſubvecta verticem: num melius, inquit,* C *frontem quam altaria velabit, quod & velamina ſanctificat? plus talis decet flammeus, in quo caput omnium Chriſtus conſecratur: quid agitis propinqui? quid inquirendis adhuc nuptiis animum ſollicitatis? jamdudum proviſas habeo: ſponſum offertis, meliorem reperi: exaggerate divitias, jactate nobilitatem, potentiam prædicate: habeo cui nemo ſe comparet, divitem mundo, potentem imperio, nobilem* D *cœlo; ſi talem habetis, optionem non refuto: ſi non reperitis, mihi invidetis, non providetis. Silentibus cæteris unus abruptus, quid ſi, inquit, pater viveret, innuptam te manere pateretur? tum illa majori religione, moderatiori pietate: ideo fortè defecit, ne quis impedimentum poſſet adferre. Quod de patre reſponſum, ille de ſe oraculum maturo ſui probavit exitio. Ita cæteri eadem quiſque metuentes*

(c) Ambroſ. ad finem lib. 1. de Virginib.

tes favere cœperunt, qui impedire quærebant: nec diſpendium debitarum attulit virginitas facultatum, ſed etiam emolumentum integritatis accepit. Habetis puellæ devotionis præmium, parentes cavete offenſionis exemplum. Hæc Ambroſius. In qua proinde narratione præter exemplum noſtræ ſententiæ probandæ valde commodum, hæc notata velim, conſecrationis Diaconiſſæ vel Monachæ ritum Virginis zelum, divinam in eos, qui ſancto quorumdam propoſito refragantur, vindictam, & Ambroſii iſtud virginis, invitis parentibus, ac conſanguineis ad ſtatum perfectiorem convolantis factum commendantis auctoritatem.

XXXV. Neque verò alienum a propoſito videbitur Joſaphati apud (a) Damaſceni exemplum: is enim patre rege inconſulto atque inſcio, eremum petiiſſe deſcribitur, non de patris ad fidem Chriſtianam converſione, quam procurare potuiſſet ſatagens, non ejus ab unico filio derelicti conditionem lugens; non perſecutionem in Chriſtianos, quos iſtius fugæ auctores patrem ſuſpicaturum probabiliter conijcere poterat, exinde excitandam metuens: hæc omnia prudentiæ humanæ argumenta abjecit, qui Chriſtum increatam Patris ſapientiam, ſequebatur: quo tulit eum impetus ſpiritus, illuc progreſſus eſt: nec imprudens fuit iſte impetus, qui collimabat ad Deum; nec infelix, qui dirigebatur a Deo: divina ſiquidem providentia rerum iſtarum ambages ita explicuit, ut pater Chriſtianam fidem pietatem ſectaretur, & religio Chriſtiana magna inde emolumenta ſumeret, unde ipſius ruina, exitiumque timebatur.

(a) Damaſc. in hiſtoria Barlaami, & Joſaphati.

A XXXVI. Quid referam, quod de ſanctiſſimo Confeſſore Abrahamo refert ſanctus (b) Ephrem, eum, cum a parentibus nubere coactus fuiſſet, poſt aliquot dies non conſummato matrimonio clam aufugiſſe, & Monaſticam vitam amplexatum fuiſſe? Quid (c) memorem inſignem illum Zenobium, qui poſtea Florentinus Epiſcopus factus, virtute & miraculis claruit, quem ubi parentes hujus rei inſcii B ab Epiſcopo Theodoro Cathedralis Eccleſiæ Florentinæ Canonicis aggregatum viderunt, nulli non contumeliæ in Epiſcopum, nullis minis in ipſum pepercerunt: quem tamen nec Theodorus ſanctiſſimus Præſul invitis parentibus ordinaſſet, neque ſe ipſe ordinari paſſus fuiſſet, ſi eorum animos hæc opinio pervaſiſſet invitis parentibus nemini eorum liberos ordinare licere. Quid (d) aut Fulgentium Ruſpenſem C Epiſcopum, aut (e) Laurentium Juſtinianum Venetiarum poſtea Patriarcham, aut (f) Thomam Aquinatem Theologiæ ornamentum, recenſeam? qui pietatem arbitrati ſunt, pietati erga parentes religionem anteponere, & relictis parentibus, Chriſtum ſequi univerſorum patrem; quorum conſtans regularis ſtatus amplectendi voluntas parentum interceſſione probata eſt; & eo majori zelo arſiſſe habiti ſunt, D quo tenacius adverſus parentes ſuſcepto ſemel conſilio adhæſerunt. Quid innumeros alios referam, quorum, quia parentibus invitis Clericatum, vel Monachatum generosè amplexati ſunt, laudatur pro religione ſuſcepta adverſus parentes dimicatio, prædicatur in eludendis parentum technis inſignis prudentia, commendatur adverſus paternas minas fortitudo, adverſus maternas blanditias temperantia

(b) S. Ephrem in vita S. Abrah.

(c) Vita S. Zenobii cap. 3. apud Surium 25. Maj.

(d) Vita S. Fulgent apud Surium 1. Janu.

(e) Vit. S. Laurent. Juſtin. cap. 1.

(f) Vit. S. Thomæ apud eumdem Sur. 7. Martii.

tia, & animi omnia propter Deum A aſpernantis celſitudo?

XXXVII. Horum omnium, qui nobis noti ſunt, ſi vel nomina deſcribere luberet, qui parentibus invitis auſteriorem vitam ſectati ſunt, vix plures paginæ caperent, ignotorum numerandorum nullus modus eſſet. Hos omnes itaque prætermitto: Et in (a) ſancti Columbani referendo exemplo rem finio: in quo, quod Hieronymus ſupra a nobis relatus ſpiritaliter faciendum docuit, hoc literaliter, ex B fervore zeli, ab ipſo expletum mirari licet: eum enim acriter eum urgeret mater, ne Monaſticum vivendi genus aggrederetur, & omni ratione ipſum ab eo avertere, ac ſecum retinere contenderet; illè hoc unum repoſuit: *Non audiſti, qui amat patrem & matrem pluſquam me, non eſt me dignus. Obſiſtente verò matre, & limini inhærente, poſtulat ut ſe ire ſinat; ejulat illa, & in pavimentum proſtrata negat ſe id permiſ-* C *ſuram: tum ille & limen & matrem tranſiliens, rogat eam, ut bono ſit animo: me quidem, inquit, in hac vita poſtea non videbis: ego enim quocumque me ducet ſalutis iter, illuc progreſſurus ſum:* quo dicto in Monaſterium ſe contulit. Hæc omnia Sanctorum virorum exempla improbent neceſſum eſt, imò univerſæ D fere Eccleſiæ, quæ laudanda iſta & commendanda credidit, qui parentum conſenſum ſive ad Ordines ſacros, ſive ad Monaſticam profeſſionem neceſſarium eſſe contendunt. Temeritatis eſt tot ſanctorum virorum exempla levitatis, vel injuſtitiæ, vel impietatis arguere: extremæ dementiæ eſt, quod ab univerſis, vel quod ſaltem a longe pluribus, iiſque ſapientibus & bonis commendatur, ſententia ſua damnare. Sicut enim revereri pium eſt ſanctorum exempla; ita communem ſapientum, & bonorum virorum ſententiam exoſculari æquiſſimum.

(a) In vit. S. Columbani apud Sur. 21. Novemb.

§. VII.

Probatur idem rationibus.

XXXVIII. Verum ne exemplis tantum, aut auctoritatibus agere videamur, rationibus urgendum eſt, quæ ad hanc aſſertionem noſtram probandam variæ, nec contemnendæ adferri poſſunt. Prima ratio, eaque potiſſima, cui præſertim noſtra ſententia innititur, ea eſt, quam inferius confirmabimus, quod nempe parentum imperium educationis tantum liberorum, & inſtitutionis cura inſtiturum ſit, bonique patrisfamilias officiis, familiæque bono contineatur, adeo ut quidquid limites iſtos tranſiliat, paternum prætergrediatur imperium: ideoque eum intra hos limites electio ſtatus a liberis facienda minime concludatur, liberi proinde ea in re parentum poteſtati minime ſubdantur: nullum in ea re jus parentum ſit in liberos, nulla poteſtas: circa hunc cardinem ſcilicet æternam ſalutem liberorum volui: ea in re liberos verè liberos eſſe, & durum videri, ut qui inſtitutioni filiorum ſuaviter præeſſe debent, non deſpotice, nec heriliter, ad id filios compellant, in quo eligendo non ſolum ſalutis, & damnationis alea jaciatur, ſed a quo totius vitæ commoda, vel incommoda pendeant. Ex quo principio elicitur, ſi filios parentes a propoſito melioris & perfectioris vitæ retrahere voluerint, id nullo jure aggredi; eoſdemque

filios, ſi obedire parentibus ea in A re noluerint, nullius juri detrahere: Parentes fruſtra niti filios apud ſe retinere, niſi gravi neceſſitate oppreſſi filiorum opera indigeant, quo caſu parentum indigentiæ ſuccurrendum eſt, & certæ eorum miſeriæ noſtro cum incommodo, & periculo, quod avertere non poſſumus, opitulandum eſt; nobiſque haud dubiè perſuadendum, hanc eſſe divinam voluntatem, ut in ſeculari habitu, ſtatuque ma- B neamus, qui abeundi a ſæculo liberam non dedit facultatem: at ſublato iſto caſu fruſtra & temere parentes, neſcio cujus ſolatii ſpe, atque prætextu, quod forte in amaritudinem & triſtitiam vertendum eſt, probabilioribus nos privare volunt emolumentis, quæ ex perfectioris ſtatus ſuſceptione naſcuntur: fruſtra ſe noſtrarum precum utilitate, honeſta ſui exiſtimatione fraudare geſtiunt, ut nos ſæcularibus C tumultibus implicent, ex quibus non minimæ mœroris occaſiones ad ipſos aliquando perveniunt.

XXXIX. Altera ratio, quæ a priori non multum diſcrepat, ex præcedentibus aperte colligitur. Si enim parentes non ſine filiorum injuria, & divinæ legis violatione liberos a ſuſcipienda Eccleſiaſtica, vel Monaſtica profeſſione retrabunt, ſequitur non injuſte liberos agere, ubi ipſorum hoc nolentium im- D peria contemnunt, cum enim ex duplici capite imperia aliquâ injuſta eſſe contingat; primo quidem, cum vel præcipiti judicio feruntur, vel abſque diligenti diſcuſſione, vel ex iracundia, aut odio, aliave paſſione, vel non obſervatis moderatioris imperii regulis, & neglecta juridica formula judicandi. Secundò, cum vel illicita, vel non ſui juris aliquis præcipit facienda, aut honeſta, vel non ſuæ cognitionis vetat: Imperiis quidem, quæ ex priori tantum capite vitioſa ſunt, non juſtè reſiſtitur; iis autem, quæ ex poſteriori capite culpantur, juſtè reſiſtitur. Parentes porrò adeò nonnunquam moderatè filios ab ingreſſu Religionis, vel Cleri retrahere poſſunt, ut nulla paſsio eorum voluntati præjudicare poſsit, neque defectu judicialis ordinis ſententia confirmari poteſt: ideoque hoc unum in iis tunc temporis vituperandum eſt, quod rem alienam, non ſui juris, nec ſui fori attingant: quo ſemel vitio in iis dato, juſte eorum ſententiæ a liberis reſiſtitur, quæ aliena præcipere, vel prohibere præſumit. Quod ſi in iis, qui moderatius ſe gerunt, fatemur, in aliis haud dubiè fatendum erit, dicendumque tam hos quam illos, dum filios ad aliquem ſtatum amplectendum compellunt, poteſtatis ſuæ tranſgredi limites, jubere, quæ jubere prohibentur, prohibere quæ prohibere vetantur: iis ſe immiſcere, in quæ ſummam ſibi Deus reſervare voluit auctoritatem: patria eos abuti poteſtate, nec ſibi jus debitum uſurpare, quibus quidem vitiis infecta imperia omnino labant, nec injuſtè negliguntur, ſicut nec juſte exercentur.

XL. Tertia ratio ſaltem convincit, ubi moraliter loquendo, in mundana, ac ſæculari vita, præſens animæ periculum ingruit, parentibus a meliori inſtituto avertere conantibus, auſcultandum non eſſe: nam immerito debitum aliquis a me exiget temporale, ubi æternæ ſalutis periculum video mihi ex ejus perſolutione imminere: quandiu mei juris ero, refutare mihi licebit hoc beneficium, quod tanti couſtare mihi poſsit, neque enim

enim cum tanto damno aliis ſatiſfacere teneor, nec aliorum commoda meis altioris ordinis bonis uſque adeo præferenda ſunt. At, inquies, dubium eſt, num in regulari vel Eccleſiaſtica vita majus mihi aliquod periculum immineat, quam in laica ac ſæculari: habent enim & Monaſtica exercitatio, & Clericalis vitæ ratio ſua etiam pericula: inſunt iis fretis ſuæ etiam præternavigandæ ſyrtes, ſuæ ſymplegades, ſicut & latiori mundanæ vitæ Oceano: inſunt ſuæ procellæ, ventorum turbines, aquarum commotiones, latentes ſcopuli, aliaque ex cœli mutatione, ſoli ignorantia, prædonum incurſus, aliaque hujuſmodi pericula. Nihilominus in Eccleſiaſtico, vel Monaſtico ſaltem ſtatu, ordinarie loquendo, tutior eſt & ſecurior ad ſalutem via, quam in mundano, per quem patentius quidem & laxius iter eſt, ſed magis infidum, & turbulentum, præſertim ubi ad hos ſtatus non utilitate, ſed pietate ducimur, ſed trahit nos noſter genius, maximè verò, cum trahit Deus: in dubio porrò ſuæ unicuique potiores partes ſunt, & pretioſiores.

XLI. Quartam rationem adjicio, ex præcepti de honorandis parentibus natura deſumptam; quia præceptum illud affirmativum eſt, proindeque non quovis tempore, nec quovis momento obligat, ſed tunc tantum, cum ſeſe occaſio offert, ab unoquoque implendum eſt. Ubi igitur nulla neceſſitas urget, ad illius obſervationem fruſtra aliquis torquetur, ut liberam ſibi ſtatus eligendi facultatem hoc præcepto ſibi putet eſſe oblatam: cum alioqui certius ſibi vereatur periculum damnationis imminere a mundi illecebris, quam parentibus credat damnum ullum imminere, ſi

A ab illis recedat. Secundò, quia determinata non omnino ſunt, neque immutabilia, neque eadem officia, quæ a liberis parentibus exhiberi debent: varia illa ſunt, prout varia eſt parentum conditio, ſed maximè pro varia liberorum ætate, vario eorum ſtatu, ac conditione, diverſa redduntur: alia ſiquidem ratione a puberibus, & impuberibus: alia a nuptis, & innuptis: alia a Clericis & Mona-

B chis, itemque a ſæcularibus ac laicis: alia a privatis, & Magiſtratibus, ſeu in dignitate publica conſtitutis, parentibus officia exhiberi debent. Nam impuberes ſub parentum cuſtodia poſiti, ac tutela, vix quidquam inconſultis parentibus aggredi poſſunt, ſed eorum regimini in omnibus ferè ſubduntur: quod iis verbis oſtendit Apoſtolus, (a) *Quanto tempore hæres parvulus eſt, nihil differt a* (a) Ad Galat. 4.

C *ſervo, ſed ſub tutoribus & actoribus eſt uſque ad præfinitum tempus a patre:* unde in iis etiam quæ ad ſtatum propriæ perſonæ ſpectant, nuptiarum v. gr. aut cœlibatus, ſui juris non ſunt, nec in ſua poteſtate, ſed propria continentur: quocirca parentibus invitis, nihil quod momenti alicujus ſit, tentare debent. Puberes verò libertate gaudent in iis quæ perſonam ipſorum propius attingunt, licet in

D cæteris externis bonis procurandis parentum auctoritati ſubdantur: qui majores declarati ſunt, a poteſtate patria magis emancipati, de ſuo etiam peculio, vel bonis ad ſe pertinentibus diſponunt: innupti parentum lateri aſſidere, ipſiſque fovendis propius adſiſtere debent, quorum domo ut plurimum continentur. Nuptos uxoris & liberorum cura excuſat, ab aſſiduitate illa officii, ideoque ad domeſtica pa-

parentum negotia gerenda, ad ſiſtendum ſe coram parentibus, nonniſi raro obligantur: nam maritis præcipit (ᵃ) Scriptura, ut relinquant patrem & matrem, & adhæreant uxori ſuæ. Clericos vero, & Monachos, quibus ſæcularium negotiorum cura interdicitur, parentibus in iis quæ ſunt ad Deum opitulari oportet, non iis quæ ſunt mundi niſi gravis parentum indigentia ſubſidium ab ipſis requirat neceſſarium: quo ſenſu intelligendus (ᵇ) Bernardus, dum ait: *Quandiu de mundo ſumus, debitores non conſtat eſſe parentibus: poſtquam reliquimus noſmetipſos, ab eorum ſollicitudine liberi ſumus.* Sicut ergo a parentibus vel invitis exigere poſſunt liberi, ut eos in matrimonium collocent, imo etiam ad id conſtituta dote (quæ dotis erogatio vix fieri ſolet, ſine aliquo ſaltem leviori parentum incommodo) quia alimentorum nomine, quæ parentes liberis præſtare tenentur, venire ſolet, ut docent (ᶜ) Juriſconſulti, quam proinde juſtè a parentibus liberi ſibi dari petunt: quin etiam, cum filii invitis parentibus in matrimonio jungi poſſint, ſi parentes pervicaciter eos nuptui dare renuant, ut (ᵈ) legum auctoritate, & Doctorum conſenſu comprobatum eſt: etſi nihilominus liberorum obligatio per nuptias aliquantiſper decreſcat, parentumque jura aliquatenus imminuantur, ut ſuperius inſinuavimus: Quidni pari ratione, imo fortiori liceat liberis Eccleſiaſticum vel Monaſticum amplecti ſtatum, invitis parentibus, quamvis per illorum ſtatuum ſuſceptionem jus parentum aliquatenus decreſcat, & ex ea electione liberi ad officia quædam parentibus exhibenda inhabiles reddantur, quemadmodum per nuptias inepti redduntur, qui parentibus aſſiduè inſerviant.

(a) Geneſ. 2. Matth. 19. Marci 10. Epheſ. 5.

(b) Bernardus ſerm. 2. de mutatione aquæ in vinum.

(c) Juriſconſulti paſſim.

(d) Vide Theologos omnes ubi de matrim.

XLII. Confirmatur hæc ratio. Primo enim parentum poteſtas erga liberos, non propter parentes a natura præſertim inſtituta eſt, ſed maximè propter liberos, quorum, & utilitati conſulere debent: ideoque cum parentes liberorum bonis, & commodis adverſantur, patriæ poteſtatis limites tranſiliunt, & injuſtam in eos damnationem exercent, cui liberis obluctari fas eſt; quare cum aut nubendo ipſos revocare, aut ab Eccleſiaſtico vel Monaſtico ſtatu avertere eos ſatagunt, liberis diſſentire liberum eſt, quia nimirum in eorum detrimentum cederet, ſi ſuo genio, ingenioque accommodatum ſtatum amplecti non poſſent: nulla enim durior vis cuiquam inferri poteſt, quam quæ ingratæ ipſum conditioni addicit: nulla durior ſervitus eſt, quam ut ad aliorum libitum & arbitrium, non ad noſtrum vivamus: & ad alienam voluntatem noſtros mores, ingenii noſtri vires, animi transferamus affectus. Secundò, quia, eſto, per Eccleſiaſticum, vel Monaſticum ſtatum liberi corporalibus erga parentes officiis impendendis, ſæcularibuſque eorum negotiis extricandis reddantur magis inhabiles; at ſpiritualibus beneficiis referendis redduntur aptiores: eaque porrò eſt legis de parentibus honorandis æquitas, & moderatio, ut ſublata parentum neceſſitate (cui liberi, omni exceptione remota, providere debent) non eodem modo parentum commodis invigilare omnes debeant, ſed unuſquiſque in eo, in quo a Deo vocatus eſt, ſtatu conſulere illis teneatur. Quare ſatisfaciat Clericus ſuo erga parentes officio, ſatisfa-

tisfaciet Monachus, quantumcomque eorum lateri neuter aſſideat, neuter ſeculares com ipſo curas patiatur: nec Monaſticus ſtatus aut Clericalis liberos ab hoc præcepto abſolvet: ſed diverſum ſolum huic præcepto ſatisfaciendi modum ipſis imponet: proindeque cum ex utriuſque ſtatus electione parentum jus minimè violetur, ſequitur iis invitis, & de jure ſuo nihil remittentibus liberos utrumque ſtatum eligere, & amplecti poſſe.

XLIII. Quinta ratio eſt, quia, cum religio & pietas, ambæ virtutes ſint; religio, qua Deum colimus; pietas, qua parentes obſervamus, neutra alteri contraria eſt, neutra alterius officia intervertit, dummodo qui in omnibus virtutibus neceſſarius eſt, in utriuſque actionibus a recta ratione adhibeatur modus: utraque rectè ſibi conſentit virtus, dummodo religio, ſicut pietati antecellit, ita & agendo eidem præferatur. Parentum ergo habenda eſt cura, ſed poſt Deum, qui omnium parens eſt: eorum, vel minimis deſideriis ſatisfaciendum: bene quidem: niſi tamen hujus rei ſollicitudo divini cultus ſtudium in nobis extinguat, majores in perfectione profectus impediat. Quomodo *enim* (ut rectè ([a]) docet Ambroſius) *qui ſimul divinitatis reverentiam, & pietatis gratiam ſua lege complexus eſt, dicens: di-* D *liges* ([b]) *Dominum Deum tuum & proximum tuum, ita mutatum eſſe opinabimur, ut abolere neceſſitudinum nomina, collidere pietatis affectus chariſſimorum pignorum diſſidia mandaſſe credamus? & quomodo ipſe eſt* ([c]) *pax noſtra, qui* ([d]) *fecit utraque unum? quomodo ipſe dicit*, ([e]) *pacem meam do vobis, pacem relinquo vobis, ſi parentes a filiis, filios*

(a) Ambroſ.in cap. 12. Lucæ.

(b) Deuter. 6.

(c) Lucæ 10.
(d) Epheſ. 2.

(e) Joan. 14.

A *a parentibus diſſidio neceſſitudinis ſeparaturus advenit? quomodo maledictus, qui non honorat patrem, religioſus qui deſerit?* Sed in hac quæſtione advertendum, humana divinis poſthabenda, &c. Valet autem maxime hoc argumentum, ubi de Clericatu ſuſcipiendo agitur. Quis enim non æquam rationem Eccleſiaſticorum, & civilium magiſtratuum eſſe concedat? certum eſt civiles magiſtratus, in-
B vitis parentibus eorum, liberos creari poſſe, in Reip. ſcilicet gratiam: pari itaque ratione in totius Eccleſiæ favorem Clericos tanquam ſacros magiſtratus eligi, & conſtitui æquum eſt, & rationi conſentaneum. Magna quidem erga parentes debet eſſe charitas, major erga patriam, maxima erga Deum; &, ut habet citatus Ambroſius, ([f]) *prima cauſa religionis, ſecunda pietatis*: rectus &
C legitimus ordo eſt ut parentes a nobis pie colantur, patria parentibus præferatur, ſed ille omnino neceſſarius, ut Deo præ cæteris ſerviatur.

(f) Ambroſ.ibid.

§. VIII.

Reſpondetur Argumentis contrariæ ſententiæ.

XLIV. Atque ex iis pro noſtra ſententia argumentis lux etiam aliqua effulget, quæ inductas ab adverſariorum objectionibus tenebras, purioris veritatis radio diſſipet. Primæ ſiquidem objectioni reſpondendum eſt, Dominum apud Matthæum Phariſæos reprehendere, qui præceptum de honorificatione parentum ita coarctabant, ut ad eorum indigentiam & ſuſtentationem extendi minime crederent, ſatiuſque ducerent auro tem-

templum ditare, quam parentum A
indigentiam neceſſariis ſubſidiis re-
levare, ac ſolari: in quam ſen-
tentiam minime incidimus, qui
divino præcepto non ſolum uos ad
parentes cultu quodam exteruo ho-
noraudos, ſed maxime ad eosdē ne-
ceſſaria ſuſtentatione fovendos obli-
gatos credimus: quique ea lege
unumquemque liberorum adeo ſtri-
ɑe obligatum credimus, ut paren-
tibus vel in neceſſitate poſitis, vel
in periculo ingruentis indigentiæ B
conſtitutis, Monaſterium non ſo-
lum non ingredi, verum ſi ingreſ-
ſus fuerit, revocante gravi paren-
tum neceſſitate, egredi debeat, ſi
eis opitulari quoquo modo poſſit:
tantumque abeſt ut ea imminente
neceſſitate liberos ad Evangelii præ-
dicationem adhortemur, ut potius
propoſita in parentum negleɑores
maledictionis pœna dehortemur.
At ubi nulla gravi parentes neceſ-
ſitate premuntur, non adeo urget C
præceptum de honorificatione pa-
rentum, ut propter ipſius obſerva-
tionem perfectionis ineundæ conſi-
lium deſeri debeat. Quod enim
aliqui inquiunt, urgere illud præ-
ceptum, etiamſi parentes divites
ſint, nec ad victum conquirendum,
aut veſtitum noſtra opera indigeant,
quia indigere poſſunt, tanquam ne-
ceſſario ad ſeneɑam recreandam
ſolatio, filiorum præſentia, conſi-
lio, cura, ſollicitudine, aliiſque D
ejuſmodi officiis, ad quæ de cætero
perſolvenda impotentes ſe reddunt,
qui Monaſticum vel altius Cleri-
calis perfectionis inſtitutum ample-
ɑuntur: ideoque concludunt pa-
rentum conſenſum requiri, ut ſuo
juri cedant, antequam debitores
parentibus filii ſe ſolvendo impa-
res conſtituant: præſertim cum præ-
ceptum de parentibus non contri-
ſtandis negativum ſit, quod pro-

inde, ut ajunt Theologi, obligat
ſemper, & pro ſemper. Ii, in-
quam, qui ſic ratiocinantur, licet
prima fronte probabiliter diſſerere
videantur, neque ſolide, meo qui-
dem judicio, hæc pronuntiant.
Quamvis enim, ut verum fatea-
mur, præceptum de parentibus ho-
norandis ad hæc omnia extenda-
tur addo etiam, ad preces, ora-
tionesſque pro iis fundendas, &
ſpiritali eorum indigentiæ æque,
ac corporali ſuccurrendum. Id ta-
men, quod ſuperius diximus, in
memoriam revocare oportet, libe-
ros ad hæc officia diverſimode te-
neri, prout diverſa eſt uniuſcujuſ-
que conditio, diverſus ſtatus: quem-
admodum ergo liberi conjugati non
tenentur parentibus continuò adeſ-
ſe, iiſve cohabitare, ſeu eorum la-
teribus frequenter aſſidere: ſed ſa-
tis eſt, quod in quantum rei fami-
liaris commoda patiuntur, eos ju-
vent, iiſque præſto ſint, niſi pa-
rentum graviſſima neceſſitas libe-
rorum aſſiduam, ac præſentem ope-
ram requirat. Ita quoque Clerici,
ac Religioſi non tenentur adeſſe
parentibus, relicto Dei cultu, vel
eorum rebus invigilare, & aſſidue
inſervire; ſed ſatis eſt, quod pre-
cibus ſuis, orationibus, ſacrificiis,
quantum poſſunt, eis opitulentur,
& ſalutaribus monitis ac conſiliis,
aliiſque, quibus a divino famula-
tu minime avocentur, eis auxiliari
ſatagant: niſi forte in has anguſtias
parentes ipſorum incidant, ut eis
ſtatim mederi oporteat: nam ubi
gravis eorum urget neceſſitas, gra-
tum Deo, & acceptum eſt, ut re-
lictis etiam altaribus, ac cellulis,
tandiu officium ſuſceptum deſerant,
quandiu pietas, charitatis & ju-
ſtitiæ ſimul officia in parentum
ſubventione concurrent. Tunc enim
juris naturalis, & divini præce-
ptum

ptum omni voto, & vinculo potentius quemvis hominem in quocumque ſtatu obſtringit: nec debent vota operibus juſtitiæ naturale debitum ſolventis, impedimento eſſe, quæ, ut æqua ſint, hanc ſemper reddendi parentibus, quod ex juſtitia debetur, exceptionem involuere cenſenda ſunt. Neque hic tergiverſationis ullus locus eſt. Sed depoſito, vel dilato onere, quod noſtra voluntate nobis impoſitum eſt, ferendum illud æquo animo ac patienter, quod natura, ſeu potius, quod auctor naturæ Deus nobis impoſuit. Secus verò illibata regulari obſervantia, & ſervatis Clericalis perfectionis legibus, parentes a Clericis & Monachis iis auxiliis juvari ſufficit, quæ & potentiſſima ſunt & perfectiſſima: precibus, ſacrificiis, votis, pro ipſorum ſalute litandum eſt. Prævalent hæc auxilia carnalibus obſequiis, ad quæ ſi forte non blandæ vocent parentum preces teneriores quidem exigent pietatis teſtimonia, ſed non ſynceriores, neque veriores. Quibus proinde ſi non omnino ſatisfaciamus, nihil a recta ratione alienum facimus, niſi ii quoque erga puerulos ingrati, vel minus benevoli eſſe videntur, qui ſolidiores, ſaniores, ac meliores ipſis offerunt cibos, dum gratiores, ſed nocentiores poſtulant. Non ergo parentes triſtari debent, ſi Deo liberius ſerviendi ſtatum amplectamur, ſi perfectiùs vivendi rationem aggrediamur: quod ſi contriſtentur, gaudendum erit cum (a) Paulo, ſi ad pœnitentiam contriſtentur, enitendumque erit ut vincamus in bono malum, & ut patientia noſtra, modeſtia, bono vitæ noſtræ odore, omnique qua fieri poterit ratione, parentum, ex minus æqua cauſa, fluentes abſtergamus lachrymas, quo tandem doleant ſe doluiſſe, & de noſtro in ſpiritali proventu lætentur, cogitantes & ipſi ſpiritaliter proficere, ſicut plurimis accidiſſe experientia compertum eſt: ita enim liberi parentibus rationabilem triſtitiæ occaſionem præbere vetantur, ut tamen a piis atque religioſis obſequiis Dei, quibus parentes immeritò triſtantur, abſtinere non obligentur.

(a) 2. cor. 7.

A B C D

XLV. Unde ruit argumentum, quod in confirmationem præcedentis adductum eſt; conſilia ſcilicet eligenda non eſſe neglecto præcepto: quod cum verum ſit, falſum eſt quod poſtea aſſumitur, Clericos aut Monachos, qui invitis parentibus, aut Clericale aut Monachale vivendi genus amplectuntur, conſilia ſequi, contempto de parentibus honorandis divino præcepto: non enim violatur præceptum illud, nec injuria parentibus infertur, etſi ipſis, vel renitentibus, vel inconſultis utrumvis ſtatum amplectamur, non enim jus habent parentes, ut ab alterutro ſtatu liberos retrahant, qui verè liberi ſunt, ut conveniens ſuo ingenio, ſed maximè divinæ gratiæ, ac vocationi vitæ inſtitutum ſequantur. Parentum autem ea in re conſilium ſæpe fallax; qui dum terrena cogitant, cœleſtia nos meditari non ſinunt; qui naturali quodam deſiderio ad prolis, cui ſtuduerunt, propagationem feruntur, ut in nepotibus iſtis quodammodo reviviſcant; quorum auctoritas, querimoniæ, & lacrimæ ad nos revocandos a pietatis inſtituto magnas vires habent: quorum vel ipſe vultus muta quadam eloquentia nobis facile perſuadet, quod a nobis obtinere ipſi deſiderant. Pietas quidem erga ipſos, ut eis ſub-

ſubveniamus, nos hortatur; ſed ſecluſa gravi eorum neceſſitate, non impedit quominus Dei famulatui nos mancipemus: licet enim nulli aut Eccleſiaſticus, aut Monaſticus ſtatus præceptus ſit, omnibus tamen ad perfectionem anhelantibus uterque propoſitus eſt, qui nullo ejus conſectandi impedimento retardantur. Iraque ſicut conjugalis ſtatus nemini præceptus, officia civilia, vel magiſtratus nemini præcepta ſunt: conjugii tamen vincula pietas erga parentes nec remoratur, nec diſſolvit; & patriæ ſtudium parentum votis deſideriiſque præfertur: ita nulla parentum urgente neceſſitate, parentum diſſenſus impedimento eſſe non poteſt, quominus ſive huic, ſive iſti ſtatui nos addicamus. Quod autem Apoſtolus (a) epiſtola ad Timotheum prima viduis imprimis præcipit, ut parentibus vicem reddant, & liberorum educationi ſtudeant: id & nos præceptum putamus eo, quo expoſuimus, ſenſu, juxta ſingularum viduarum conditionem: nam quæ ab omni religionis vinculo ſolutæ ſunt, parentibus manent obnoxiæ, ut quantum liberorum educatio pati poterit, iis maxime aſſiduè miniſtrent, magiſque quam ſi maritatæ eſſent, aut Deo devotæ: eas vero, quæ regularem vitam amplexæ ſunt, ab obligatione erga parentes & liberos non omnino ſolutas cenſemus: ſed nec eodem modo ad varia parentibus aut liberis exhibenda miniſteria adſtrictas, ſed prout fert earum ſtatus, cujus regulas obſervare debent, niſi neceſſitate aliqua eas tranſgredi cogantur, ut ex prædictis patet, & fuſius infra docebimus.

(a) 1. ad Tim. 5.

XLVI. In reſponſione ad ſecundam objectionem, fatendum eſt, A arctius quidem eſſe vinculum, quo liberi obſtringuntur parentibus, eo, quo ſervi dominis obligantur, ſi habeatur ratio radicis, ex qua utraque oritur obligatio firmitatis, & indiſſolubilitatis utriuſque obligationis: moderatius tamen eſſe vinculum obligationis filiorum erga parentes, temperantius, dulcius, minus ſeverum, & quod majori æquitate interpretandum ſit, quodque libertatem minus præpediat, quam B obligatio ſervorum erga Dominos. Etenim prioris quidem obligationis radix eſt neceſſaria, & naturalis generatio, nempe per quam liberi non prius eſſe incipiunt, quam parentibus ſuis neceſſario ſubdantur: poſterioris verò radix eſt vel caſus, vel peccatum voluntariè contractum: prior naturali primævo jure introducta eſt: poſterior jure gentium in pœnam peccati irrepſit: prior nunquam, poſterior C quotidie vel lege, vel Domini voluntate, vel emptione neceſſaria diſſolvitur. Prior tamen illa obligatio libertati nullatenus officit, neque enim imperium parentum filios ſervituti addicit, ſed ſuæ libertati relinquit: poſterior ſervitutem inducit, ſui diſpoſitionem non relinquit: prior in gratiam tam filiorum, quam parentum inducta eſt: poſterior in gratiam tantum dominorum, non ſervorum: cum D ſcilicet prior hæc obligatio pietatis & amicitiæ ſit vinculum, nexuſque quidam gratitudinis, quem parentum beneficia induxerunt; cum imperium parentis maxime ſit propter liberos ad eorum educationem & inſtitutionem, necnon totius humani generis ſocietatem. Prior denique ſuavis eſt & jucunda: poſterioris jugum durum, & onera gravia ſunt. Iraque ex eo quod filii parentibus obligentur, non ſequitur

quitur illos ea poteſtate privari, quæ omnium maxime expeti poteſt, libertate ſcilicet, ſeu facultate libere de ſe diſponendi, & ſtatum vitæ pro ſuo arbitrio eligendi: ex cujus libertatis jactura maximum liberis detrimentum infertur, minimum verò ad parentes ſolatium redundat: per ſervitutem autem adimitur homini hæc facultas, ob cujus jacturam ſervus dicitur: cum e contra filii liberi dicantur, quod libertate eligendi & agendi potiantur. Unde patet evidenter ratio, ob quam filii invitis parentibus, Clerici vel Monachi fieri poſſint, ſervi invitis dominis non poſſint. Ratio autem, quam adduxit ([a]) Concilium Chalcedonenſe ad prohibendas ſervorum, renitentibus dominis, ordinationes, ne nomen Dei blaſphemetur, ad id valere non poteſt, ut ſimiliter prohibitæ filiorum invitis parentibus ordinationes inferantur: nam imputari poteſt ad culpam ei, qui injuriam alteri facit, ſi qui læſus eſt, ex eo nomen Dei blaſphemandi occaſionem ſumat: non tamen jure ſuo aut poteſtate quiſquam privatur, quamvis ex eo quod jus ſuum repetat, aliquis male affectus in blaſphemiam prorumpat: quare cum filius Eccleſiaſticum, vel Monaſticum ſtatum eligens jure ſuo utatur: nemo ei crimini adſcribere, nemo hoc ei improperare debet, quod aliquis parentum eo ex blaſphemandi occaſionem ſumat: e contra verò, quia ſervus jus non habet conſectandi illum ſtatum, qui ipſius Domino valde ſit oneroſus, niſi ipſo conſentiente, blaſphemiarum Domini reus eſt, quas ille a ſervo ſuo violatus, probabiliter effuſurus præſumetur.

([a]) Conc. Chalced. can. 4.

XLVII. Curiales ([b]) autem abſque Principum permiſſu Monachos fieri quidam Imperatores prohibuere. Sed obſtiterunt huic legi Eccleſiæ Principes, eamque iniquam duxerunt & injuſtam, a qua proinde Imperatoria ſanctione nullum firmum argumentum duci poteſt. Ipſi tamen ([c]) Curiales tam Eccleſiaſticis, quam politicis legibus ordinari prohibiti ſunt, niſi principum indulgentia ab ea obligatione eximerentur; ex quo non rectè arguitur liberos abſque parentum conſenſu ordinari non debere, ob inſignes differentias, quarum aliquas hic notabimus: primam, quia Curiales ſæpius ad Eccleſiaſticum ſtatum confugiebant, quo curiæ onera gravia, & difficilia vitarent: quibus proinde præcludendus erat aditus, ne & onera iſta desererentur, & inutiles operarii non ſatis boneſto fine ducti in Eccleſiam involarent: nihil autem hujuſmodi de filiis præſumi poteſt, quibus nihil charius eſſe probabiliter ſuſpicari poſſumus, quam parentibus ſuis aſſidere, iiſque pro virili ſuccurrere. Alteram, quia Curialium officia cum Eccleſiaſtici ſtatus honeſtate ac quiete repugnantia videbantur; ideoque ſtatim atque aliquis Clericorum catalogo inſertus erat, ab ordine Curialium expungebatur: filiorum autem erga parentes obligatio per profeſſionem Clericalis, vel Monachalis ſtatus minimè extinguitur, nec officia omnia erga parentes, iis ſtatibus aſſumptis, deſeruntur, ſed ſupereſt ſemper ratio aliqua iis officiis ſatisfaciendi quæ parentibus debentur; ſupereſt & obligatio iſta, licet non eadem, qua prius extendatur: proindeque neceſſe non eſt, ut conſenſus parentum in iis ſtatibus ſuſcipiendis intercedat, qui vinculum parentum ac filiorum non dirimunt. Tertiam, quia potuerunt

([b]) Lege Gregor lib. 1 in dict. ... ep. 65. & lib. 2. epiſt. 67. in dict. eadem.

([c]) De his alibi, ut ſupra monuimus.

runt ſaltem Eccleſiaſtici principes legem ferre, quæ Curiales ab Ordinibus ſacris arceret, quam legem ab iis latam eſſe novimus: proindeque, qui contra hanc legem ex Curialibus ordinati ſunt, illegitime ordinati fuerunt: parentes autem, quorum tantum imperium eſt œconomicum, nullam legem ferre poſſunt, quæ ipſorum filios non expectato illorum conſenſu ad ſacros Ordines properantes inhabiles efficiat, nec talis ulla lex a civili ullo, vel Eccleſiaſtico principe profecta eſt: itaque quantumcumque parentes renitantur, apti ſunt ad ſacram Ordinationem legitime recipiendam.

XLVIII. Quod de libertis adfertur, ex prædictis quoque facilè diſſolvitur: cum enim liberti, ſi ingrati fuerint in patronos, in ſervitutem reduci queant, non poſſunt cum tanto onere in Clerum, vel in Monaſterium admitti: tum etiam quod liberti ex ſua conditione viles quodammodo perſonæ videantur: indecorum autem eſt, quod ii ſaltem, qui in Clerum referuntur, vel ipſa conditione ſua vileſcant: tum quod periculum ſit, ne Clerus, vel Monaſterium ex ipſorum ordinatione aliquam moleſtiam patiantur. Quibus etiam rationibus aliam adjunge, quod liberti patronis ſuis ad operas quaſdam perſolvendas ſeveritatis lege obſtringantur: ideoque liberti invitis dominis, quorum intereſt, ex Eccleſiaſtica & civili lege, ordinari, vel Monachorum cœtui aggregari legitimè non poſſint. Sed iſta omnium optima, quod nempe iidem liberti capite minuti ſint, nec perfecta libertate fruantur: quod eorum conditio ſervitutis quædam ſit appendix in peccati pœnam inſtituta, & libertatem im-

A minuat: proindeque nihil mirum, ſi pro arbitrio vitæ inſtituendæ rationum nulla eſt quæ contra filios militet, quo minus invitis parentibus Deo ſe, ſive in Clero, ſive in Monaſterio devoveant. Neque enim filialis ſubjectio, aut ſervitutem inducit, aut ex ſervitute naſcitur, aut libertatem imminuit, aut ad ulla officia Eccleſiaſtico ſtatui repugnantia obligat, aut ſeveritatis lex eſt, ſed manſuetudinis;
B aut in pœnam peccati inſtituta eſt; aut ex reliquiis peccati naſcitur, ſed naturæ valde congrua, libertati nullatenus officit. Unum eſt, quod in parentum gratiam (ſi tamen hæc verè gratia eſt, quæ filiorum libertati, ſaluti, ac proſperitati ut plurimum obeſt) videtur proferri poſſe: liberos nempe cum indigentiæ parentum ſubvenire teneantur, parentes eorum ordinationi ac profeſſioni Monaſticæ con-
C ſentire oportere, ne defectu conſenſus ipſorum, parentibus ad inopiam redactis, ipſi a Monachalis ordinis exercitiis, vel Eccleſiaſtici ſtatus functionibus avocentur. Verum fruſtra ob id parentum conſenſum requiſieris: quippe cum eos etiam, quorum ordinationi, & Monaſticum cœtum admiſſioni parentes non gravate conſenſerunt, eorumdem parentum dura neceſſitas graviſque egeſtas a Monaſterio revo-
D care, & a diſſeminatione Evangelii avocare poſſint, & debeant, ſi per alios parentum indigentiæ ſuccurri non poſſit, ipſi verò iiſdem ſubſidio eſſe queant: quandiu enim hæc urget neceſſitas, nec aliena opera relevari poteſt, tandiu in hoc pro virili incumbere debent, ut debitam parentibus operam, relictis etiam altaribus perſolvant. Hincque rectè quidem colligitur, illos nec in Clerum, nec in Monaſterium

reci-

recipiendos eſſe, quos videmus adeo parentibus neceſſarios, ut eorum ſubſidio deſtitutos probabile ſit eos in graves anguſtias redigendos: tales, inquam, recipi non debere rectè arguitur, niſi prius huic periculo conſultum ſit, vel Eccleſia, aut Monaſterium quæ filios recipiunt, parentum illorum ſe ſuſtentationi obnoxia faciant. Sed non exinde colligi poteſt neminem invitis parentibus, aut Clericum, aut Monachum profiteri poſſe: præſertim cum rarus ſit iſte caſus, ut parentes ad inopiam redigantur, eorumque inopiæ filii per ſe ſuccurrere poſſint, per alios non poſſint: & quamvis iſte caſus, frequentius accideret, eidem parentum conſenſus nullatenus mederetur: quo nempe etiam poſito obligatio ſemper ad ſubveniendum parentibus perſeverat.

XLIX. Tertiæ adverſariorum rationi par fere, quæ præcedenti, debetur reſponſio. Neque enim ſequitur ex eo quod ratiociniis publicis obnoxii, prius ab iis abſoluti eſſe debeant, quam in Monaſterium vel Clerum admittantur; pari ratione prius ab omni onere filialis ſubjectionis ſolutos debere eſſe liberos, quam ſe divino cultui mancipare poſſint: diſpar enim utriusque eſt ratio: Primum enim timeri poteſt, ne in fraudem contra Rempub. ij, qui ſolvendo non ſunt, Monaſterium petant, vel Clericatum ſuſcipiant, ut eorum ordinum privilegio tuti, & favore gratioſi peculatus pœnam effugiant: nulla veró talis ſuſpicio oriri poteſt, quaſi liberi ad vitandæ filialis ſubjectionis mœnia, Monaſticæ vel Eccleſiaſticæ diſciplinæ minus ſeveræ ſeſe ſint ſubdituri. Deinde obſtricti ſemper remanent filii parentibus ſuis, ſive ipſis conſentientibus, ſive diſſentientibus Clerici aut Monachi evadant, nec jure ſuo parentes ex eo fraudantur, quod ipſorum filii utrumvis genus vitæ ſuſcipiant: Contra vero Monachi, quia propriis rebus renunciant, Monachalis profeſſionis incapaces redduntur ad æs alienum perſolvendum: Clerici quoque ſaltem in eo perſolvendo ex eo negligentiores evadunt, quod nec corpore luere poſſint, nec ad turpia exercitia, quibus creditoribus ſatisfaciant, cogi queant. Denique optimum duxit Eccleſia, ut nonniſi libér à prophanis negotiis in Clerum, vel Monaſterium ullus admitteretur, ne exinde ipſius animus à divinis avocetur, & divina negligenter tractet, ſtatuſque Clericalis, ac Monaſticæ profeſſionis turbetur: ſed pietatis officia, qualia ſunt quæ filiis à parentibus exhibentur, nec Monaſticam, nec Eccleſiaſticam conditionem turbant, quæ utraque ita conſiliis Evangelicis adimplendis vacat ut præceptorum obſervationi præſertim addicta ſit, & hæc nonniſi propter illa facilius exequenda ſelegerit: unde propter illorum obſervationem ab utrovis ſtatu aliquem revocari alienum & abſurdum cenſuit. Addit aliam rationem (a) S. Thomas, eum nempe, qui in alieno ære eſt, ad illud ipſum reddendum obſtrictum eſſe: quia cum ad aliquid certum reddendum obligati ſimus, facultate exiſtente, ejus ſolutionem quocumque prætextu etiã religionis prætermittere non poſſumus: porrò (quod alii, an verum ſit diſputent) cum, qui ſolvendo non eſt, ad nihil alind teneri quam ut bonis ſuis creditori cedat, quod cum fecerit, jam liberum eſſe. Filiorum autem obligationem erga parentes determina-

(a) D. Thomas 2. 2. q. 189. art. 6. ad 3.

Mmm 2 tam

tam non eſſe, nec certa eſſe liberorum erga ipſos officia, nec ſublato caſu neceſſitatis (in quo caſu alimenta parentibus ſuppeditari tenentur) definita ſed pro variis ſtatibus varia: proindeque ob eorum ſolutionem liberos ab ingreſſu religionis, vel ordinatione Clericali minimè retardari.

(a) Clemens lib. 3. recogn. cap. 7.

L. Clementis (a) Romani auctoritas, quæ quarto loco pro contraria ſententia adducitur, ita intelligenda eſt, ut conſilii, non præcepti ſaltem pro præſenti tempore vim habeat: ſi enim temporis naſcentis Eccleſiæ habeatur ratio, quo etiam inter Chriſtianos, & Paganos matrimonia contracta tolerabantur, quæ jam Eccleſia dirimit, ne videlicet paganis offendiculo Chriſtiana lex eſſet: ſi inquam, hujus temporis, quo conſtitutiones Apoſtolicæ à Clemente ſcripta ſunt, habeatur ratio, ſaluberrimè conſultum, imo & præceptum fortè fuiſſe pro hoc tempore judicabimus, ne ad Evangelii prædicationem, qui parentibus, vel liberis, vel uxori obnoxii eſſent, mitterentur: ne fortè exinde ſumerent Ethnici deteſtandæ religionis noſtræ, & deferendi apud Ethnicos Magiſtratus eos Evangelii præcones, qui hæc chariſſima pignora divini cultus gratia diſſeruiſſent. Et certè hoc etiamnum tempore fatemur eos cæteris paribus ad Evangelii prædicationem aptiores eſſe, ac præ cæteris deligendos, qui nullis ejuſmodi impedimentis diſtinentur. Vel certè negat ſolum S. Clemens admittendos illos ad Evangelii propagationem, quorum opera ad ſuam ſuſtentationem parentes indigerent, quos pariter nefas eſſe vel Clericorum, vel Monachorū albo inſcribere jam ſæpe docuimus.

(b) Conc. Gangreuſe c. 16.

LII. Gangrenſe (b) Concilium, cujus ſuffragio præſertim adverſarii gloriantur, hoc dumtaxat intendiſſe conjicio, ut nempe damnet eos, qui parentes alienæ opis indignos, prætextu religionis deſererent, quod licitum eſſe Euſtathiani hæretici, contra quos Concilium iſtud celebratum eſt pertinaciter aſſerebant: in quorum nos ſententiam minimè deſcendimus, ſed idipſum, quod Concilium vetuit, illicitum eſſe arbitramur. Quod ſi quippiam amplius Concilium definiviſſe placeat, temporaria fortè iſtius Concilii fuit conſtitutio in odium Euſtathianorum, ut ab iis Catholici diſcernerentur: cum enim, (ut ex epiſtola (c) Synodali hujus Concilii animadvertere poſſumus) Euſtathiani illi in extollenda Monaſticæ vitæ profeſſione adeò excederent, ut Chriſtianis, niſi omnibus ſuis renunciarent, nullam ſpem ſalutis reliquam eſſe contenderent, ideoque & conjuges à ſe invicem, & liberos parentibus quantumvis indigentibus, & parentes à liberis, quibus parentum providentia ſubſidiaque neceſſaria erant, & ſervos à dominis, religionis prætextu, neceſſario ſeparandos pronuntiarent: Concilium fortè, ut hunc errorem funditus extirparet, ejuſque fautores à Catholicis diſcerneret, prudenter vetuit, ne quiſquam abſque parentum conſenſu Monaſticam regulam amplecteretur: quam conſtitutionem pro hoc tempore æquam fuiſſe dicere poſſumus, licet pro præſenti nullum tale jugum nobis imponat.

(c) Epiſtola Synod. Conc. Gangrenſis.

(d) Idem Conc. c. 15.

LII. Ad alium ejuſdem (d) Gangrenſis Synodi canonem, quo parentes prohibentur, ob Monaſticam exercitationem liberos deſerere, eadem eſt reſponſio: dummodo tamen illud adjungi placeat à D. Thoma (e) prudenter obſervatum, puta, *quod parentes habent ratio-*

(e) D. Thomas in corpore citati articuli.

rationem principii, in quantum hujuſmodi: & ideo per ſe eis convenit, ut filiorum curam habeant: & propter hoc non licet alicui filios habenti religionem ingredi, omnino prætermiſſa cura filiorum, id eſt, non proviſo qualiter educari poſſint: dicitur enim primæ ad Timotheum quinto, quod ſi quis curam ſuorum non habet, fidem negavit, & eſt infideli deterior: per accidens tamen parentibus convenit, ut à filiis adjuventur, in quantum ſcilicet ſunt in neceſſitate aliqua conſtituti: & ideo dicendum eſt, quod parentibus in neceſſitate exiſtentibus, ita quod commodè, aliter quam per obſequium filiorum ſubveniri non poſſit, non licet filiis prætermiſſo parentum obſequio religionem intrare: ſi verò non ſint in tali neceſſitate, ut filiorum obſequio multum indigeant, licet filiis religionem intrare, etiam contra præceptum parentum. Hæc D. Thomas, qui alibi ([a]) hoc inter obligationem parentum erga liberos, & liberorum erga parentes diſcrimen ex Apoſtolo confirmat dicente, ([b]) filios non debere theſaurizare parentibus, ſed parentes filiis, quod ita ab Apoſtolo dictum interpretatur, ut quid per ſe fieri oporteat Apoſtolus fuerit intuitus, non quid per accidens: nam eſto per ſe parentes liberis providere alimenta teneantur, non liberi parentibus; per accidens tamen, ſi parentibus neceſſitas aliqua ingruat, cui filii mederi poſſint, debent ipſi parentibus vices rependere, &, ut ajunt, ἀντιπελαργεῖν, quo ſuo debito, cui nunquam plenè exolvendo pares erunt, ex parte ſaltem ſatisfaciant.

(a) Legatur etiam idem D. Thomas 2.2. q. 101. art. 2

(b) 2. ad Cor. 12.

LIII. Elizæi ([c]) exemplum noſtræ ſententiæ nequaquam præjudicat: permittitur enim ei & ad patrem, & ad matrem accedere, antequam ſe in diſciplinam Prophetarum daret, quia ſecuturus ſciebatur: neque nos improbamus, quinimo conſulimus, ut ii parentes adeant, nec, niſi petita ab iis licentia, è paterna domo diſcedant, qui vel parentes vel cordatos, vel morigeros ac pietati addictos nacti ſunt: vel qui ſatis ſe conſtantes fore confidunt, ut eorum ſive blanditias, ſive minas non vereantur: optabile ſiquidem ipſis eſt, ſi parentum veluti manibus ad Dei cultum deducantur, & percepta ab iis benedictione tam Clericalem, quam Monaſticam, ab Antiſtite, vel præpoſito Monaſterii percipiendam diſponantur: tantumque abeſt, ut Elizæi exemplum noſtram ſententiam deſtruat, ut ipſo oſtendi dicat Ambroſius ([d]) cœleſtis viri typum ac figuram, qui relictis omnibus ſequitur Dominum vitæque perfectioris abripuit inſtitutum. Hoc enim de Elizæo ([e]) Scriptura ſacra refert, quod cum in duodecim boum jugis ſeu paribus agrum coleret, projecto ſuper eum Eliæ pallio, bubus ſtatim relictis poſt eum cucurrerit, hoc tantum poſtulans, ut poſt datum patri, ac matri oſculum, ipſum ſequeretur: quo dato, ſtatim boum pare mactato, aratrum ipſum in ignem immiſiſſe legitur, quo carnes citius coqueret, quas ubi populo diſtribuit, conſurgens abiit, & ſecutus eſt Eliam. Ex hac autem Elizæi hiſtoria patet, quam feſtinanter ipſe divinæ gratiæ obedierit, quam properanter divinæ vocationi paruerit, cum & cucurriſſe dicatur, & oſculum parentibus infixiſſe, & præ feſtinatione non expectatis aliis lignis, quibus ignem foveret, aratrum ipſum incendiſſe, & conſurgens abiiſſe poſt Eliam ſcribatur.

(c) 3. Reg. 19.

(d) Ambroſ. lib. 1. offic. cap. 30.

(e) 3. Regum 19.

LVI.

LIV. Multominus urget (a) Gregorii Nazianzeni exemplum, qui eremum deſeruit, ut patri in Epiſcopali dignitate conſtituto, contra Arianos per totum tunc temporis Orientem erroris ſui virus reſpergentes, fortiter dimicanti præſens adeſſet: quæ quidem officia Monaſticæ ſolitudini, infeſtantibus præſertim tot, ac tantis Eccleſiam malis, proculdubio præferenda erāt; ſi cui vero, maximè Gregorio in virtutum habitu obfirmato, & qui cum ingentis apud omnes eſſet auctoritatis, fidelibus maximum allaturus erat ſolatium, hæreticis terrorem. Cæterorum Sanctorum quæ vulgo adferuntur exempla nihil moror. Scio multos v. gr. SS. Abrahamum Anachoretam, Alexium, & alios parentum auctoritate inductos nuptiis conſenſiſſe: quos nemo vituperare audeat, quod in re conſilii, non præcepti parentum voluntati aſſenſerint, & ſequentes nuptias, ad quas alios concupiſcentia carnalis allicit, ſpiritum ipſi cum carne crucifixerint, renitentemque animam parentum imperio ſubdiderint. Divinæ tamen providentię mirari lubet arcana, qui eorum plurimis has vires addiderit, ut qui parentibus nimium addicti, & humi proſtrati videri poterant, duplicata veluti gratia fortiores reſurgentes, ſatis habuerint animi, ut à conjuge, & à parentibus ſepararentur, adeo ut ad hoc tantum permiſiſſe Deus videatur, quod nuberent, ut & majori contemptu corporales delicias calcarent, & quæ in terra ſunt chariſſima ſimul relinquerent, & mulier per virum fidelem, vir per mulierem ſanctificaretur.

LV. Conſtitutiones (b) SS. Baſilii, ac (c) Benedicti, quæ pro nono contrariæ ſententiæ argumen- A to proferuntur, non magnam nobis moleſtiam faceſſunt: ſuadere enim tantum dici poſſunt ut ſine parentum conſenſu filii familias in Monaſteriis non facilè admittantur: ne videlicet parentum clamoribus Monaſtica quies, cui maximè conſultum volunt, perturbetur: non tamen definiunt iſtæ regulæ, quod illicitum ſit liberis, abſque parentum conſenſu, hanc vitæ rationem ſequi, vel quod illicitum ſit Mo- B naſteriorum præfectis tales admittere. Sed ne quidem Baſilii canon quidquam in ea re ſuadet, vel diſſuadet, multominus aliquid præcipit aut vetat. Canon enim iſte loquitur de infantibus, non de adultis. At certum eſt infantes nonniſi cum parentum bona venia, in quorum, ante pubertatis annos, omnimoda ſunt poteſtate, in Monaſteriis non eſſe recipiendos. De adultis & puberibus tota eſt quæ- C ſtio. Nec à Sanctiſſimis utriuſque ſeu S. Baſilii, ſeu D. Benedicti regulæ profeſſoribus id ſemper adeo exactè obſervatum fuiſſe, ut parentum conſenſum ad receptionem in Monaſterium tanquam neceſſarium requirerent, pluribus exemplis monſtrari poſſet. Sed facta Patrum minus urgemus, quam dicta.

LVI. Illud autem, quod ex nuptiarum, & Monaſticæ, vel Clericalis profeſſionis comparatione de- D ducitur argumentum, facilè ruit. Primum enim ea non eſt parentum auctoritas, (d) ut filios ſuos pro arbitrio in Matrimonium colloceut, eoſque invitos nuptui deot, prout libuerit, quamvis ſine rationabili cauſa parentibus diſſentire nefas ſit, eoſque liberorum utilitatibus in conjuge eligendo conſulere oporteat. Secundò, non debent parentes liberos ſuos ad cœlibatum adigere, eoſque ad cœlibem

(a) Gregorius Presbyter in vita Nazianzeni.

(b) Baſilius de inſtitut. Monaſt. c. 8. & in regulis fuſius diſputatis cap. 15.

(c) Regula D. Benedicti l.

(d) Legitur D. Thomas ſupplem. quæſt. 47. art. 6. in corpore. Et Trid. Synod. ſeſſ. 24. de reform. cap. 1.

bem vitam perpetuò, vel nimis diu agendam eogere, ſed dotare tenentur pro facultatum ſuarum modulò, ubi ad maturam ætatem pervenerint, ut conſtanter omnes affirmant, legum accedente etiam auctoritate. Cujus rei nulla alia eſt ratio, præter iſtam, quod in vitæ conditione amplectenda liberà eis facultas relicta ſit, non obſtante paternò imperio. Ex qua proinde nuptiarum comparatione cum Clericali, vel Monaſtica profeſſione noſtra potius ſententia quam adverſariorum adſtruitur. Etenim parentum conſenſum ad nuptias liberorum ſuorum magis requiri, quam ad Clericalem vel Monaſticam profeſſionem nemo non ſibi facilè perſuadebit, qui nempe attentè cogitaverit quantum parentum interſit, in quam liberi ſui familiam miſceantur, quibus ſobolem ex eo conjugio daturi ſint, & hæredes: ad quos, vel ſaltem, ad quorum poſteros, alienæ familiæ commoda vel incommoda, honorem vel infamiam, nobilitatem vel ignobilitatem, aliaque id genus transferunt; quibus tandem novos affines gratos, vel ingratos non ſine maxima animi voluptate aut dolore nuptiæ iſtæ conciliant. Ex eoque proinde quod parentum adeo interſit, quibus liberi ſui nubant, ſequitur ut plurimum parentum conſenſum ad legitimas nuptias filiorum familias neceſſarium eſſe: nihil vero ejuſmodi parentum intereſt, quod ſe Monaſterio, vel Eccleſiæ filius familias devoveat: proindeque non adeò parentum conſenſus ad Monaſticam filiorum profeſſionem, vel Clericalem, quam ad ipſorum nuptias requiritur.

XLVII. Ultima adverſariorum ratio, qua noſtræ ſententiæ argumenta vellicare conabantur, ex prædictis confirmata manet: ita enim noſtram ſententiam munivimus, ut non facilè adverſariorum reſponſio, quod ea, quæ pro noſtra ſententia Scripturæ ſacræ teſtimonia produximus, ad ſolos Apoſtolos referenda ſint, non ad omnes Chriſtianos, eoſque præſertim, qui Apoſtolos imitari, eorumque vitam referre contendunt, periculoſa eſt, qua nempe ſemel data, nihil ferè ſuperſit, quod vel ad Eccleſiæ diſciplinam firmandam, vel ad morum noſtrorum informationem ſtabiliendam, ex Scriptura deducere poſſimus quaſi verò non (a) *quæcunque ſcripta ſint, ad noſtram*, ut inquit Paulus, *doctrinam ſcripta ſint, ut per patientiam, & conſolationem ſcripturarum ſpem habeamus*: quaſi non Chriſtianos omnes, (b) ut eſſent imitatores ſui, ſicut ipſe Chriſti, divinus hortatus fuerit Apoſtolus. Sed in præſenti negotio Apoſtolorum omnia relinquentium, ut ſequerentur Dominum, & Chriſti præcipientis omnia propter ſe relinqui ſententiam, ad nos ipſos trahendam egregiè docet Chryſoſtomus, (c) *ſi tantum*, inquit, *propter illos dicta fuiſſent, ſcripta non eſſent: nunc autem dicta quidem ſunt propter illos, ſcripta propter nos*. Pluribus in adverſariorum aliis reſponſionibus refellendis inſudare non licet, ne operam perdere, & actum agere videamur.

(a) ad Rom. 15.

(b) 1. Cor. 11.

(c) Chryſoſtomus.

AR-

ARTICULUS II.

De vi, & auctoritate parentum voluntatis in liberos, quoad Clericalis, vel Monaſtici ſtatus electionem.

§ I.

Parentes liberos Deo vovere poſſe.

I. Altera quæſtio præcedenti valdè affinis eſt: cum enim ſuperius examinaverimus, quam parentum interceſſio moram, quemve obicem ſacræ Ordinationi, ac Monaſticæ profeſſioni adferre poſſit: jam utique tractandum eſt, quam vim ad Clericalem vel Monaſticam profeſsionem parentum imperium in liberos habeat, vel quam ipſis obligationem inducat: in qua pariter quæſtione eumdem, quem in præcedenti ſecuti ſumus, ordinem ſedulo ſervavimus, ut certiora præponamus, quæ magis dubia erunt, ea ſubjungamus.

II. Plures olim parentes prolem necdum natam Deo piè voviſſe, Deumque parentum vota grata habuiſſe liquido conſtat. Cujus rei exempla vel ex ipſa ſacra Scriptura deſumimus, ex qua nempe habemus (a) Samuelem & (b) Samſonem Deo prius conſecratos quam natos, & parentum votis à Deo vix ſine miraculo impetratos. De (c) Joanne Baptiſta, & (d) Beata Virgine eadem traditio eſt; ideòque Beata Virgo, conſtanti Eccleſiæ voce, templo deſeruitura à primis infantiæ annis oblata eſt: quemadmodum & Samuelem puerulum templo oblatum ex Scriptura didicimus: ſed & Samſon parentum voti tenax Nazaræus factus toto vitæ tempore à vino abſtinuit, alioſque Nazaræorum ritus religiosè obſervavit: & Joannes Baptiſta Deo conſecratus in Dei famulatu & cultu religioſiſsimè victitans, parentum ſpes votaque longe ſuperavit. Et ne plura à Judæis exempla requiramus, uſitatum id ex lege fuiſſe (e) Domini colligimus: ex qua conſtat primogenitos omnes cum maſculini tum fœminini ſexus Deo conſecratos ac ſanctificatos fuiſſe, qui niſi à parentibus perſoluto pretio redimerentur, manere debebant in templo. Unde & (f) Virginum quoque conſecratarum locus in templo erat, non ſolum Levitarum.

III. Talibus itaque documentis informati Chriſtiani eamdem conſuetudinem obſervarunt; quam piam & æquiſsimam eſſe defendit (g) Origenes. Atque ut ex multis exemplis, quæ ad hoc probandum adduci queunt, aliqua proponamus, fertur (h) Gregorii Nazianzeni mater, cum maſcula prole careret, ejuſque habendæ cupiditate flagraret, pollicita eſſe, ſi quem ei Deus filium concederet, eum ſe Deo conſecraturam; quemadmodum Anna Samuelem Deo devoverat: nec irritæ ejus preces fuiſſe narrantur: non longe enim poſt maſculum enixa dicitur, qui per viſum ei oſtenſus, antequam naſceretur; natus autem inſignis Eccleſiæ Doctor evaſit, & pie ſanctèque educatus, bonisque literis inſtitutus cum Baſilio poſtea Monaſticem amplexus eſt, ſoli-

(a) Reg. c. 1.
(b) Judic. c. 13.
(c) Hieronym. epiſt. ad Lætam.
(d) Damaſc. lib. 4. de fide c. 15. Nyſſen. ſerm. de Nativitate Chriſti. Evodius apud Nicephorum lib. 2. c. 3. Germ. Conſtant. ſerm. de præſentat. Andreæ Cretenſis ſerm. de S. Deipara. Gregorius Nicomed. Presb. ſerm. de præſentat.
(e) Exod. 13. legatur Nyſſenus ſupra.
(f) Lib. 2. Machab. cap. 3.
(g) Origen. homil. 11. in Levitic.
(h) Gregorius Presb. in vita Nazianz. & Gregor. ipſe orat. 3.

ſolitudinis valde ſtudioſus, tum ad Epiſcopatus apicem per gradus promotus eſt, & in Eccleſiaſticis officiis magno totius populi Chriſtiani fructu ſe exercuit. Legitur egregius ſanctitate & miraculis ([a]) Nicolaus, poſtea Myrenſis Epiſcopus, Deo, à parentibus devotus, *donumque precationis* creditum fuiſſe, Idem de pluribus teſtatur ([b]) Hieronymus. Primum enim inter Aſellæ laudes reponit, quod in matris utero benedictum ei fuerit, antequam naſceretur, *quod in phiala nitentis vitri, omnique ſpeculo purioris patri Virgo tradita per quietem: adbuc infantiæ involuta pannis, & vix annum decimum ætatis excedens, honore futuræ beatitudinis conſecrata ſit*; poſt annum duodecimum pudore propiio Monaſticum inſtitutum arripuerit, elegerit, tenuerit, ceperit, impleverit. Paulam ([c]) quoque Lætæ filiam, Paulæ ſenioris neptem, prius Chriſto conſecratam fuiſſe refert, quam genitam ante voto, & futuræ virginitatis repromiſſione, quam utero conceptam. Atque ut idem Lætæ ſuadeat quam curam Virginis ſuæ gerere debeat, terribile exemplum proponit Prætextatæ nobiliſſimæ fœminæ, quæ jubente viro Himetio Euſtochii patruo, hujus habitum cultumque mutavit, neglectum crinem mundano more pexuit, vincere cupiens & matris deſiderium, & filiæ propoſitum: nec impunè id tulit: eadem ſiquidem nocte cernit illa in ſomniis Angelum terribili voce minitantem, & hæc verba frangentem: Tunc viſa es viri imperium Chriſto præferre, caput virginis Dei tuis ſacrilegis manibus attrectare, quæ jam nunc areſcent, ut ſcias excruciata quid feceris, & finito quinto menſe ad inferna duceris, ſi in ſcelere perſeverave-

A ris, & marito ſimul orbaberis, & filiis: omnia verò ordine expleta fuiſſe teſtatur, adeò ut ſeram miſeræ pœnitentiam velox ſignificaret interitus: quo narrato exclamat Hieronymus: ([d]) *ſic ulciſcitur Chriſtus violationes templi ſui: ſic gemmas & pretioſiſſima ornamenta defendit: quod retuli, non ut infelicium calamitatibus inſultarem, ſed ut monerem quanto metu, & cautione ſervare debeas,* B *quod ſpondiſti. Offerre, necne filiam tuæ poteſtatis fuit; ut oblatam non negligas, ad periculum tuum pertinet: alia enim conditio tua, quæ prius eam voviſti, quam conciperes*. Similiter ([e]) Ruſticum Monachum ipſe narrat Samuelis exemplo, Deo, antequam naſceretur, devotum fuiſſe.

IV. Quid referam Julianam, quæ tres filias filiumque Deo, antequam naſcerentur, teſte ([f]) Am- C broſio, devovit. Quid Euſebium, ([g]) quem idem Ambroſius laudat, quod Ambroſiam filiam Deo devoviſſet: in cujus rei commendationem hæc addit, *quod utinam parentes & meminiſſent, & facerent:* cujus ſcilicet voti confirmationem ex Apoſtolo deſumit docente, eum, qui ſervat virginem ſuam, bene facere, qui matrimonio jungit bene facere, qui non jungit melius facere. Eumdemque morem alibi D ipſe approbat: ([h]) *ſi*, inquit, *decorem puellæ aſpiciens, ſacræ, veneris Dominum Jeſum, quod in teneros annos venerit ætas ſenectutis vita immaculata, & ipſe filiam tuam afferas, ut pio conſecretur velamine, &c. per has feneſtras aſpicit Chriſtus, ut vocet ſponſam*. Quid memorem ([i]) S. Ermenoldum, quem parentes Hirſaugienſi Monaſterio, quod tunc pietatis laude florebat, Domino ſer-

(a) In vita S. Nicolai auctore Metaphraſte cap. 2.

(b) Hieronym. epiſt. ad Marcell. epiſt. 15.

(c) Idem epiſt. 7. ad Lætam, & in Epitaph. Paulæ ſenioris aviæ junioris, epiſt. 27.

(d) Hieron. ad Lætam ſuperius.

(e) Idem epiſt. 4. ad Ruſticum.

(g) Ambroſius in exhortatione ad virgin.

(f) Ambroſ. de virginis inſt. cap. 1.

(h) Idem enarratione 6. in Pſalm. 118. octonario 6.

(i) In vita S. Ermenoldi apud Sur. 6. Januarii.

Nnn

ſervitutem devoverunt; *quemadmodum Anna Samuelem:* ut habet, qui ejus vitam conſcripſit juſſu Udalrici Abbatis S. Gregorii in Bruſeningem, babitus fidelis ſcriptor? Quid S. (a) Adalbertum Ordinis Carmelitarum, qui cum gravi morbo periclitaretur, parentum voto, Eccleſiæ miniſterio dicatus, annuente ſtatim Deo convaluit? hunc autem ſub altare Mariæ Virginis poſitum, iis verbis conceptis devotum accepimus, *non nobis Domine, non nobis vivat puer iſte, ſed Clericus in Dei matris honorem portet jugum tuum pulchra cervice.* Quid S. Andream (b) Feſulanum poſtea Epiſcopum ejuſdem Ordinis inſigne ornamentum, qui à parentibus Deo devotus, antequam in lucem editus diſſolutiorem prius vitam, fruſtra admonente matre, vixit, ſed caſtigatiſſimam poſtea & innocentiſſimam duxit? Quid S. (c) Franciſcum de Paula, quem qui ejus vitam ſuſcipere, Deo prius deſtinatum quam natum, & alterius S. Franciſci precibus impetratum referunt. Dies me ſingula referentem exempla deficeret. Legatur, ſi placet, S. (d) Thomas, qui morem iſtum uſitatum fuiſſe, ut pueri à parentibus Monaſteriis offerrentur, variis exemplis oſtendit. Cui etiam conſuetudini comprobandæ convenientiſſima ex dicendis argumenta accedent: Sicut etiam ex iſtis, quod (e) Carthaginenſe tertium impuberes Lectores, cum ad pubertatem venerint ad continentiam profitendam cogi docuerit, quod Victor (f) Uticenſis infantulos, Venantius (g) Fortunatus infantes, ad lectionem, & cantum in Eccleſia receptos tradant: hos enim á parentibus oblatos fuiſſe nemo prudens inficiabitur.

(a) In vita S. Adalber. c. 2. apud eund. 25. Aprilis.

(b) In vita S. Andreæ Feſul. Epiſc. apud eund. 25. Aprilis.

(c) In vita S. Franciſci de Paula 2. Aprilis

(d) S. Thom. opuſc. contra retrahent. à ſtatu relig.

(e) Carth. 3. c. 9.

(f) Victor. utic. de perſec. Wandal. lib. 3.

(g) Venant. Fortun. lib. 2. in carm. ad Clerum Pariſienſ. quo ſtatum hujus Eccl. ſub S. Germ. Pariſienſ deſcribit.

A

B

C

D

V. Ritus autem devovendi Deo ac conſecrandi Monachum hic aliquando legitur obſervatus. Primum ut tempore oblationis votivus puer ad altare à parentibus offerretur, ut habetur in conventu (h) Aquiſgranenſi: alterum ut nonniſi pluribus præſentibus hæc liberorum, quæ fit à parentibus oblatio, accepta à Monaſteriorum præfectis haberetur: ad quod probandum adferri poteſt, tum prædictum (i) Aquiſgranenſe capitulum: tum canon octavæ ſeu nonæ Synodi apud Gratianum, qui eſt Baſilii in regulis ejuſdem fuſius diſputatis, *Oportet* (k) inquit Gratianus, *infantes cum voluntate, & conſenſu parentum, imo ab ipſis parentibus oblatos, ſub plurimorum teſtimonio ſuſcipi, ut omnis occaſio maledicti gratia excludatur hominum peſſimorum.* Nihil tale in prædictis Synodis legitur: id autem ſtatuit Baſil. quod eundem videtur habere ſenſum, (l) τὰ δὲ ὑπὸ γονεῦσιν ὄντα, περὶ αὐτῶν ἐκείνων προσαγόμενα, ἐπὶ πολλῶν μαρτύρων δεχόμενοι, ὥστε μὴ δοῦναι ἀφορμὴν, τοῖς θέλουσιν ἀφορμήν. ἀλλὰ πᾶν ἄδικον στόμα τῶν λαλούντων καθ' ἡμῶν βλασφημίαν ἐπισχεθῆναι, Latinè tum hoc ipſum ita verteris, *qui autem ſub parentibus ſint, eos ab ipſis ad nos adductos multis adhibitis teſtibus recipiamus, & non demus occaſionem iis, qui volunt occaſionem, ſed omne injuſtum os eorum, qui contra nos blaſphemiam loquuntur obſtruatur.* Deinde conſuetum etiam erat, ut petitio parentum, manuſque pueri oblati, vel ipſe puer, altaris pallio, ſeu palla qua nimirum altare tegi, velari, atque ornari mos erat, involverentur. Pro hujuſce moris confirmatione duo adducere poſſum, primum regulam S. Benedicti, (m) ubi hæc habentur, *ſi quis forte de no-*

(h) Aquiſgr. convent ſub Paſch. c. 16.

(i) Aquiſgr. ibid.

(k) can. oportet. 20. quæſt. 2.

(l) Baſil. in regulis fuſius diſput. reſpons. ad interrog. 15.

(m) Regula S. Benedicti cap. 59. apud Proſperum Stellatium, in fundam. & Reg. omnium ordin.

nobilibus offert filium ſuum Deo in Monaſterio, ſi ipſe puer in minoritate eſt, parentes ejus faciant petitionem, quam ſupra diximus, & cum oblatione ipſam petitionem, & manum pueri involvant in palla altaris, & ſic eum offerant. Alterum, epiſtolam Nicolai primi ad Epiſcopos regni Ludovici apud (a) Gratianum, in qua ad firmandam Lamberti cujuſdam Monaſticam profeſſionem, qui cogente patre cucullam induerat, hæc pater B ejus, Aiho nomine, ſub adjuratione à Summo Pontifice interrogatus, reſpondit, *neque ego pater ejus pallio* (alias *palla*, ut habent aliquot manuſcripta, male autem apud (b) Juonem *palea*) *altaris indutum illud obtuli, neque à quocumque ſacerdote vel Abbate, ut mos poſcit, benedictione percepta, regula unquam ſe Monachum futurum promiſit.* Quæ ſane verba oſtendunt, in more poſitum fuiſſe, ut offerendus puer in Monachum, altaris palla, ſeu pallio, id eſt, ſindone, quę altare velat, ac tegit, obuoluertur: in ea ſiquidem acceptione pallas altaris dixit (c) Optatus Milevitanus, quas pallia Victor (d) Uticenſis appellavit: pallas quoque tam iſta vela altaris, quam ſindones in quibus Chriſti corpus conſecratur appellant Clemens (e) epiſtola 2. ad Jacobum fratrem Domini (f) Capitularia Caroli (g) Vetus Ordo Romanus, & alia paſſim. Soter (h) verò obſcurius, ſed (i) Damaſus in vita Sylveſtri clarius pallas pro quibuslibet Eccleſiaſticis veſtibus uſurparunt: in qua forte acceptione in legibus (k) quoque Bajuvariorum ſumi poſſunt. Cæterum eundem ritum, cum quis pariter ad Clericatum Deo à parentibus offerretur, ſervatum fuiſſe ſi conjiciam non videbitur ſuſpicio

(a) cau. praeſens 20. qu. 1.
(b) Juo parte 11. 108. 118.
(c) Optatus Milevit. li. 6. adverſus Parm.
(d) Victor Uticenſis lib. 1. de perſecutione Wandal.
(e) Clemens ep. 2. ad Jacobum refert. c. altaris, & con. nemo de conſecrat. diſt. 1.
(f) Capit. lib. 7. cap. 114.
(g) Vetus Ordo Rom. in ord. Sub.
(h) Soter. ep. 1.
(i) Damaſ. in vita Sylveſtri.
(k) leges Bajuvar. ſeu Bojor. tit. 1. c. 3. §. 3. in Cod. leg. antiquar. vide Gloſſam in can. altaris palla citat.

A mea à veritate aliena, quam, quæ ſupra de (l) S. Adalberto dixi, non parum confirmant.

(l) vide ſup. n. 4.

§. II.

Parentes ſuaviter eniti debere, ut liberos inducant ad ea adimplenda quæ voverint:

VI. His adjungo maximam debere eſſe parentum curam B ut il, quos Deo devoverunt, liberi eam vitæ rationem ineant, quam voverunt: ideoque non ſolum ad illius vitæ genus amplectendum eos monere impenſiusque hortari debeut: verum etiam cum puerorum inſtitutio maximi ſit momenti, ut flexilia eorum ingenia, in quam voluerimus partem, convertantur, id maximè ſatagere parentes debeut, ut ſi quos Deo devoverint, ita inſtituant, ut ſenſim eis Cleri- C calis, vel Monachalis ſtatus cupiditatem inſtillent, & ejus quam voventes ſibi propoſuerunt, conditionis, oneribus aſſuefaciant. Qui enim tale votum emiſit, id utique voluiſſe videtur, quod in ſua poteſtate erat, id ſe facturum omne pollicitus eſt, quo voti executio procurari poſſit. Eniti itaque debet ſummo ſtudio ſummaque induſtria, ne ſi irritum votum, omnem movere debet lapidem, ne promiſſa D Deus privetur victima: Si enim per ipſum ſtet quominus filii propoſitum adimpleant, & præſcriptū vitæ genus abripiant, Deo ipſe ſubtrahit quod ſacravit, fidem ſuam frangit, Dei majeſtatem violat. Nec putemus ſatis eſſe quod filios à voti executione non revocet, niſi & piè fideliterque urgeat, moneat, diligenterque voti executioni provideat: non enim ſolum revocatione, verum etiam negligen-

Nnn 2 tia

tia & incuria votorum religio violatur. Reus eſt violatæ fidei tam qui votum ſolvere renuit, quam qui ſolvi non diligenter procurat. Gravi proinde crimine ſe obſtringit, qui aliter liberos Deo conſecratos inſtituit, quam conditio vitæ ad quam filios deſtinavit, requirat. Quare quod ſecundum 70. Interpretes dixit Salomon. ([a]) *Laqueus eſt viro forti, cito aliquid de ſuis., ſive quippiam proprium ſanctificare, poſt votum enim feciſſe pœnitere contingit:* Id non ſolum de noſtris rebus, quas ſemel conſecratas in uſus noſtros revocare nefas eſt, ſed de nobis ipſis, perſoniſque nobis ſubditis intelligit ([b]) Origenes: *Ne ſi*, inquit, *nos ipſos vel filios, ut Anna Samuelem, conſecraverimus, humanis iterum negotiis, aut actibus ad Deum minimè pertinentibus occupemur*. Legimus ſupra ([c]) quam graviter Deus eos ultus fuerit, qui ſacratam Deo virginem à parentibus, mundi pompis, atque illecebris à propoſito vitæ genere avocare tentaſſent. Egregiam autem, & luculentam matris adhortationem filias, filiumque ad parentum vota exequenda inducere conantis leges apud ([d]) Ambroſium ſub nomine Julianæ matris loquentis.

([a]) Proverb. 20.

([b]) Origen hom. 31. in Levitic.

([c]) Hieronym. ad Lætam epiſt. 7.

([d]) Ambroſ. exhortatione ad Virgines.

VII. Parentes autem voto ſatisfaciunt, ſi quam poſſunt precando, monendo, inſtituendo, obſecrando, diligentiam adhibeant, ut vota ſua Domino reddantur. Etenim id demum permittere videntur, qui alicujus præſtandi, quod in aliena poteſtate ſit, ſponſores ſe conſtituunt, ut id nempe per alios fieri ſatagant, cujus in ſe exhibendi onus ſuſceperunt. Poſtquam autem pro virili enixi fuerint, ut id perficiant, & alienam opem omni ſtudio imploraverint, ac procuraverint, ab

A omni jam obligatione ſolvuntur: nam ex regula juris ([e]) *nemo alienum factum promittendo obligatur:* quod quidem juriſconſulti ea ratione prudenter cautum intelligunt, ut non teneatur qui promiſit, quod in aliena poteſtate ſitum eſt, ad aliquid amplius, quam ut diligentiam adhibeat, quatenus id alter præſtet quod ipſe promiſit, de cætero eventus illius ſponſor eſſe non poſſit, qui ab ejus arbitrio non

B pendet. Cui affine eſt quod alia lege continetur, ([f]) *alius pro alio promittens daturum, facturumve eum, non obligatur: nam de ſe quemque promittere oportet, & qui ſpondet dolum malum abeſſe abfuturumve, non ſimplex abnutivum ſpondet, ſed curaturum ſe, ut dolus malus abſit*; de quibus regulis lege ([g]) Socinum, ([h]) Sancheſium, & alios. Quocirca parentes, qui filios Deo devoverunt, ad

C nihil aliud obligantur, quam ut omnem operam adhibeant, quatenus filios ad eam conditionem ſuaviter inducant, ad quam eos concepto voto deſtinaverunt: quod ſi ipſos adhibita diligentia flectere non potuerint, à peccato immunes ſunt, ipſique eorum liberi Domino ſuo ſtant, aut cadunt.

([e]) l. ſtipulatio iſta, ff. de verborum obligationibus.

([f]) l. inter ſtipulantes, ff. eod. titulo.

([g]) Socin. Reg. 326.

([h]) Sancheſ. lib. 4. ſumm. cap. 18. num. 27.

§. III.

D *Peccare parentes, ſi liberos ad cujuslibet ſtatus electionem cogant.*

VIII. Cæterum non tantum parentes non tenentur adhibere minas, & vim inferre liberis ſuis, quatenus eos ad concepta pro eis vota adimplenda compellant, quinimo peccant ſi ad aliquem ſtatum amplectendum liberos ſuos vel terrore, vel minis, vel vio-

violentia quacumque adigant. Fuſè ſuperius docuimus conſenſum, qui ordinationi præſtatur, omnino debere eſſe liberum, nullis cujuſcunque dolis, aut minis extortum: eadem de conſenſu eorum qui Monaſticam profeſſionem amplectuntur debet eſſe ratio. Etenim unicuique libera eſſe debet facultas, qua certum vivendi genus pro arbitrio eligat, non fruſtra natura ad ſingulos non ſolum ſtatus, verum etiam ſingulas conditiones, artes, diſciplinas, propenſionem ſingulis indidit: naturæ proinde jura parentes pervertunt, qui filiorum ſuorum pro arbitrio conditiones longè ante præſcribunt, imo Dei ipſius gratiæ, ac vocationi injuriam faciunt, qui de ea, ut re ſua, & in ſua poteſtate ſita diſponunt. Qua enim temeritate v. g. ad Clericalem vel Monaſticum ſtatum liberos, quorum neque indolem, neque animum norunt, peremptorio veluti decreto parentes condemnant, potius quam vovent? An verbum Domini ignorant, (a) *non omnes capiunt verbum iſtud*? qua auctoritate cœlibatum imperabunt, qui cœlibatus gratiam dare non poſſunt? Dominus (b) ipſe, cujus eſt operari in nobis velle, & perficere, virginitatem noluit intra neceſſitatem legis concludere, ejus poſſibilitatem contentus docuiſſe, & amplam remunerationem, dicens, (c) *qui poteſt capere capiat*. Itaque pio licet affectu parentes ad perfectiorem vitæ ſtatum liberos Deo devovere laudabile ſit: quis enim reprehendat, ſi illud ſuis liberis vivendi genus exoptent, ad quod Chriſtus omnes hortatus eſt? attamen videndum, nè talia vota non devotio, ſed cupiditas, ſed exonerandæ familiæ immoderatum deſiderium, ſed meticuloſa pro liberis

(a) Matth. 19.

(b) Leg. Chryſoſt. hom. 63. in Matth. ſub med.

(c) Matth. 19.

A diffidentia provocent: itemque ne eadem vota juſtè & religioſè concepta, injuſtè & irreligioſè a parentibus intentantibus minas iis qui pium propoſitum ſequi diſtulerint, pœnas infligentibus iis qui renuerint, malè tractando eos qui hæſitarint, executioni demandanda procurentur. Talis violentia videtur injuſta, quia legitimum liberorum jus ad quem libuerit ſtatum eligendum violat, impia, quia in varios B peccatorum vortices eos conjicit, qui odio habentes continentiam continere vix poterunt; cum & ii quibus continentiæ virtus placet mundi variis illecebris, atque irritamentis a concepto nonnumquam continentiæ pio deſiderio avocentur; imò & irreligioſa, per quam nempe profeſſionis ſacratiſſimæ ſanctitas invitè ſuſcipientium faſtidio contemnenda, & eorum, quos probabiliter ſuſpicari poſſumus, male ſuo C officio ſatisfacturos, criminibus polluenda exponitur.

IX. Deſinant ergo religioſis prætextum jactare, qui ad perfectionis ſtatus renitentes filios violenter impellunt. Non poteſt vera eſſe religio, quæ religionis ordinem a Deo ſtatutum pervertit: hunc autem ordinem Deus eſſe voluit, ut nonniſi volentibus perfectionis ſtatum proponi voluerit: (d) *ſi vis*, inquit, *perfectus eſſe, vade, & vende* D *omnia quæ habes*; quem ordinem ſecutus divinus Apoſtolus, (e) *De virginibus*, ait, *præceptum Domini non habeo, conſilium autem do*. Irreligioſum itaque eſt, & ſacrilegum præceptum, quod religioni periculum creat. Advertant velim parentes, quanto oneri & nonnunquam dedecori, Monaſterio, vel Clero illi eſſe ſoleant, quos parentum imprudens temeritas in eos ſtatus invitos conjecerit. Advertant, quot

(d) Matth. citat. cap.

(e) 1. ad Cor. 7.

quot periculis exinde eorum liberi exponantur: quot ſacrilegiis ſanctiſſima profeſſio objiciatur: quot exinde Eccleſiaſtico, ac Monaſtico ſtatui labes inurantur: quot non ſolum à perfectiori ſtatu, quem inviti ſuſceperant, verum etiam à Chriſtiana religione, cui libenter conſenſerant, exinde defecerint, ut majori impietate minorem excuſationem, vel perfugium quærerent. Unde, (a) ubi in Scriptura ſacra legimus, (b) *devorare ſanctos, ſeu ſanctificatos*, quidam non male legunt *devotare*, id eſt devovere nomine frequentativo, non quod non liceat parentibus Deo devovere (hoc enim ſuperius in parentum poteſtate poſitum eſſe docuimus) ſed quod eis non liceat, voti executionem adeo ardenter expetere, ut liberos nolentes compellant.

(a) Origenes homil. 11. in Levit. Proverb. 19.

X. Quod ſi rationibus acquieſcere non placet, auctoritate agamus. S. (b) Auguſtinus epiſtola ad Editiam, quæ cum filium haberet, quem parentum devotio divino cultui deſtinaverat, viro inſcio & inconſulto bona ſua diſtribuerat. *Quid*, inquit, *mirum, ſi pater communem filium nolebat hujus vitæ ſuſtentaculis à matre nudari, ignorans quid in grandiuſcula ætate ſectaturus eſſet, Monachi ne profeſſionem, an Eccleſiaſticum miniſterium, an conjugalis neceſſitatis vinculum; quamvis enim ad meliora excitandi & erudiendi ſint filii ſanctorum; unuſquiſque tamen donum habet à Deo, alius ſic, alius autem ſic*. Audias Auguſtinum parentibus, ut ad perfecta liberos invitent, conſulere, ab omni tamen eos violentia dehortari, & unicuique liberam eligendi facultatem relinqui velle, vel Clericalem, vel Monaſticum, vel conjugalem ſta-

(b) Auguſtin. ep. 199.

A tum amplectendi, ſecundum uniuſcujuſque donum, quod habet à Deo. Non minus clarè (c) Hieronymus tantus licet virginitatis collaudator, eumque ſecutus (d) Sedulius, veritatem iſtam aſſerunt, dum in illum locum Apoſtoli, quo parentibus filias nuptui dare vel non dare videtur permitti: alio modo ipſi interpretantur, ut nempe velit Apoſtolus non parentes virginum filiarum (*neque enim*, inquiunt, *po-*

(c) Hieron. in cap. 7. prior. ad Corinth.

(d) Sedul ibid.

B *teſtatis illorum eſſe poteſt propoſitum alienæ continentiæ*) ſed unumquemque habere propriæ carnis incorruptæ conſervandæ arbitrium. Quod pariter laudata ſuperius apud (e) Ambroſium Juliana agnovit, dum iis verbis liberos ſuos alloquens ab Ambroſio introducitur: (f) *Neceſſitatem hujus vitæ tentationem hanc ſi vultis, filii, vitare, integritas corporis vobis expetenda, quam pro conſilio ſuadeo, non pro*

(e) Ambr. exhort. ad Virgines.

(f) Habetur pars hujus ſentent. 32. q. 1. c. integritas.

C *imperio præcipio: ſola enim ſuaderi poteſt, imperari non poteſt, res magis voti, quam præcepti: quod enim gratiæ eſt, non jubetur, ſed deſideratur, electioniſque magis eſt, quam ſervitutis, Unde Apoſtolus* (g) *de hoc conſilium dat, præceptum Domini non habet*, (h) *qui ſpadonibus in cælo cæteris præſtantiora promittit, ſed negat* (i) *hoc capere conditionis humanæ infirmitatem, ut virginitas omnibus pa-*

(g) 1. Cor. 7.

(h) Iſaiæ 56.

(i) Matth. 19.

D *teat, ſolis ad capiendum facilis, quibus divina refulſit gratia, ut caſtrare ſe poſſint, quo regnum cælorum adipiſcantur, & Angelorum vitam exhibeant; hoc vobis ſuadeo, quo nihil pulchrius, &c.* Vi- den ſanctiſſimam fœminam Ambroſii ore alloquentem liberos ſuos divino ſervitio deſtinatos, imò parentum devotione jam conſecratos exhortantem, ad caſtitatem tamen cogere reformidantem, quin potius ſa-

fatentem ſibi ad cogendum nec voluntatem adeſſe, nec auctoritatem. Videu quæ ſit tanti Doctoris ſententia, parentum nimirum juris non eſſe, ut filios ad votorum, quæ pro ipſis emiſerunt, executionem compellant; nec liberis neceſſitatem ullam imponi, ut obſequantur: nec caſtitatis ſervandæ obligationem, quam nec Chriſtus, nec Apoſtoli imperare voluerunt ulli filiorum, niſi volenti, à parentibus imponi poſſe.

XI. Apertè quoque eidem ſententiæ favet Synodus Tridentina duplici ea de re edita conſtitutione. Prima eſt, (a) qua libertati profeſſionis Virginum Deo ſacrarum proſpicere ſe declaret, cui ut provideat, ſtatuit, *ut ſi puella, quæ habitum regularem ſuſcipere voluerit, non ante eum ſuſcipiat: nec poſtea ipſa vel alia profeſſionem emittat, quam exploraverit Epiſcopus, vel eo abſente, vel impe-* C *dito, ejus Vicarius, aut aliquis eorum ſumptibus ab iis deputatus, virginis voluntatem diligenter, an coacta, an ſeducta ſit, an ſciat quid agat, &c.* Ad quid enim hæc tam accuratè examinanda præſcribuntur, ſi puellam à parentibus pio dolo ſeduci, ſi cogi ad regularem vitam liceat? Altera eſt, (b) qua *anathemate ſubjicit omnes, & ſingulas perſonas cujuſcumque qualitatis, vel conditionis fue-* D *rint, tam Clericos, quam laicos, ſæculares vel regulares, atque etiam qualibet dignitate fulgentes, ſi quomodocumque coegerint aliquam virginem, vel viduam, aut aliam quamque mulierem invitam, præterquam in caſibus à jure expreſſis* (quando nimirum aliquæ in pœnam alicujus delicti in Monaſterium detruduntur) *ad ingrediendum Monaſterium, vel ad ſuſci-* A *piendum habitum cujuſcumque religionis, vel ad emittendam profeſſionem, quique conſilium vel favorem dederint; quique ſcientes eam non ſponte ingredi Monaſterium, aut habitum ſuſcipere, aut profeſſionem emittere, quoquomodo eidem actui præſentiam, vel conſenſum, vel auctoritatem interpoſuerint.* Quo ſanè decreto parentum temeritatem, qui liberos invitos Monaſterio addicunt, graviſſimè puni- B ri certiſſimum eſt: quibus proinde Concilium cenſuit omnem ea in re coactionem in liberos interdictam eſſe.

(a) Trident. ſeſſ. 25. de reform. c. 17.

(b) Ibid. c. 18.

§. IV.

Parentes non poſſe liberos ad Clericalem, aut Monachalem ſtatum adſtringere.

XII. Verum non id ſolum prædicta decreta, C Patrum auctoritates probant, ſed præterea graviorem quæſtionem dirimunt, num ſcilicet liberi parentum voto teneantur obſtricti: oſtendunt enim illa, eſto optimum ſit, & ſanctiſsimum, ut liberi parentum piæ voluntati obſecundent, nulla tamen neceſsitate ad eum ſtatum ſequendum eos obligari, quem parentum ipſis devotio præfixerit, & cui amplectendo parentes ipſis vo- D tis ſuis præierint. Et ſanè ex iis quæ ſuperius ſtatuimus, concluſio iſta, quaſi conſectarium præcedentis doctrinæ facilè deducitur. Etenim, ſi parentibus liberis ſuis imperare nefas eſt, quem ſtatum amplexati ſint, ad eumve cogere: liberis quoque, ſi id imperaverint, aut cogere voluerint, reluctari eorumdem parentum voluntati fas erit: quæ enim injuſtè imperantur, non injuſtè abnuuntur: & impotentiæ im-

imperandi aliquid, vel ad id obligandi, aut cogendi in ſuperioribus reſpondet in inferioribus libertas reſiſtendi, ſi imperatum fuerit, & detrectandi, & quod ſibi in eo negotio placuerit, liberè agendi. Neque verò ſi parentum voto liberi teneantur, iniquè agent parentes, qui ad ea explenda cogent liberos: quis enim non boni patris familias officium eſſe neſciat, quod domeſticos ſuos, præſertim verò filios ea, quæ ſui ſunt officii agere compellat? quis iniquum ducat, ſi parentes filios ea obſervare cogant, ad quæ præſtanda vel omittenda legis neceſſitate obſtringuntur? quinimò parentum muneris omnes eſſe ſciunt, ut liberos in ſua poteſtate conſtitutos (de iis enim præſertim eſt ſermo) ad ea ſervanda cogant, quæcunque divina ipſis lege præcepta; ſunt enim ipſi apud filios divinæ legis vindices, & peccantum correctores a Deo conſtituti. Quare ſi ipſorum liberi ad illud vitæ genus ſectandum, ad quod eos voto deſtinarunt, tenerentur; parentum quoque non ſolum juris, verum etiam officii eſſet ad illud amplectendum invitos compellere. Verum paternæ potentiæ agnoſcendi ſunt limites, & filiorum obedientiæ, qui parentibus quidem in iis, quæ ad obſervationem divinorum mandatorum, & domus negotia, reique familiaris curam & adminiſtrationem ſpectant, obſequi debent: at in iis, quæ ſunt conſilii & perfectionis, quæ ſuperioris ſunt ordinis quam ſit patria poteſtas, cujuſmodi eſt cœlibatus, Monaſtica, aut Clericalis vita, quæ naturæ fines excedunt, in iis, inquam, parentum imperio non obligantur, præſertim cum in hujuſmodi ſtatuum electione ſalus animæ, vel damnatio æterna maximè agatur: (a) anima autem cujuſque in ipſius manibus ſemper, liberique arbitrii ſit media ad æternam ſalutem vel damnationem ſua ſponte ſeligere: Dei, qui ſingulorum corda ſcrutatur & renes, illuminare omnium mentes, & ad ea, quæ convenientiora ſunt, vocare & allicere; humanæ verò voluntatis Deum vocantem ſequi: nihil cæterorum hominum induſtriæ, vel auctoritati ea in re reliquum ſit, niſi fortè ſi quid Deus inſpiret idipſum proponere.

(a) Pſal. 118. v. 109.

XIII. Idipſum quoque egregiè docuit Clemens (b) III. Summus Pontifex, qui de puella in ætate nubili conſtituta aſſerit, *quod quia liberum habet arbitrium in electione propoſiti, ſequi parentum non cogitur voluntatem*. Poſſumus & ad noſtrum propoſitum Nicolai ſecundi verba iſta torquere: (c) *con ſulte pſalmographi verba recolentes, quibus* (d) *voluntariè ſe Deo ſacrificare pronunciat, & voluntaria* (e) *oris ſui beneplacita fieri in conſpectu Dei obſecrat; minimè debere exiſtimemus violentia fieri Clericum, vel Monachum: quod enim quis non eligit, nec optat, profectò non diligit: quod autem non diligit, facile contemnit. Nullum quippe bonum niſi voluntarium. Idcirco Dominus non ferendam in via* (f) *virgam, per quam violentia ulli inferatur, præcipit: quapropter conſultius agetur, ſi piis ſuaſionibus contemptum mundi, & amorem Dei prædicando, quam violentiam inferendo; aliquem accenderimus*.

(b) Clemens 3. c cum virum, de regularibus.

(c) Nicolaus 2. Epiſcop. in regno Ludovici, refertur 20. q. 3. præſens.

(d) Pſal. 51.

(e) Pſal. 118. v. 108.

(f) Matth. 10.

XIV. Unde, quemadmodum ex Urbani Papæ, & (g) Hormiſdæ ſententia, juramento patris non tenentur liberi ad eas nuptias ineundas, quibus ipſi conſenſum minimè adhibuerunt; ita fortiori certè ratione non obligantur ad Eccleſia-

(g) Lege Can. ſi virum, & c. tua ſanctitas, 32. q. 2.

ſiaſticum, vel Monaſticum ſtatum amplexandum, quem pariter pro ipſis voverunt. Fortiori, inquam, ratione. Tum quod contractus matrimonialis partim civilis ſit, partim ſacer; in eumque, ut civilis eſt, poteſtas parentum extendi poſſit, ſaltem, quantum leges civiles patiuntur. Tum quod nuptiæ magis ad domeſticam curam, & familiarem gubernationem videantur ſpectare, quomodo parentum juris ac poteſtatis eſſe poſſunt. Tum quod contractus matrimoniales, ſecluſà Sacramenti ſanctitate, quæ ipſi accedit, merè ſit naturalis ordinis, ſicut & parentum poteſtas: Sacerdotium autem, & Monachatus ſecundum ſe non ſint ordinis mere naturalis, ſed ad virtutem religionis, quæ partim naturalis, partim ſupernaturalis eſt ordinis, ut minimum ſpectent: unde in puris naturalibus & corruptæ naturæ ſtatu matrimonio paſſim datur locus, non Monachatui, aut Sacerdotio. Tum quod perfectiora ſint opera, & per ſe difficiliora ſtatus Eccleſiaſtici quam conjugalis, licet per accidens conjugio majores difficultates ineſſe poſſint: conſtantior item & diuturnior obligatio priorum ſtatuum, quam poſtremi: proindeque ſi parentibus in conjuge eligenda liberi poſſunt aliquando reclamare, multo magis in Clericali, vel Monaſtica vita ſubeunda repugnare poterunt.

XV. Si tamen liberi parentum votis conſenſerint, proculdubio non cenſendus ſit filius vota parentum coram ipſo emiſſa tacendo comprobaſſe: vel ea rata habuiſſe, quibus poſtquam ipſe reſciverit, non illico reclamarit. Nam (a) ut alias docuimus, is, cui onus ingeritur, etſi taceat, non utique conſentit: nec in iis, quæ oneroſa ſunt, pro

(a) Vide Canoniſtas in regulam, qui tacet, de regulis juris in 6.

A expreſſo conſenſu taciturnitas habetur, præſertim ubi nihil eſt quod ad interceſſionem nos illico aut urgeat, aut provocet. Attamen quia diuturna in Monaſterio manſio, vix abſque conſenſu in eo manentium eſſe poteſt: Hinc, qui, à parentibus Monaſterio oblati fuerint, ibidemque per triennium manentes non reclamaverint, votum parentum ratum habuiſſe videntur, & ad manendum in ipſo à Concilio

B (b) Aurelianenſi quinto compelluntur: cui affine eſt (c) Concilii Tridentini decretum, niſi quod intercedendi facultatem ad quinquennium à die profeſſionis prorogat. De ſacra Ordinatione par ferre eſt ratio, niſi quod cum nonniſi adulta ætate ſaltem ad majores Ordines promoveri ullos contingat, liberi in ea ætate inſtitui non debent pati ſe promoveri, niſi cœlibatum, & alia onera iis adnexa

C ſubire ſibi proponant: niſi itaque timore in conſtantem virum cadente percellantur, eo ipſo quo ſe majoribus Ordinibus initiari patiuntur, caſtitatem voviſſe, ejuſque ſervandæ ac cæterarum Eccleſiaſticarum legum obligationem ſuſcepiſſe cenſentur: valetque in eo caſu communiſſima juris regula, (d) *qui tacet, conſentire videtur*. Sed ea de re ſupra fuſius, ubi de conſenſu Ordinandorum verba facieba-

D mus.

(b) Conc. Aurel. 5. c. 19.
(c) Trid. ſeſſ. 25. de reformat. cap. 19.
(d) Regula, qui tacet, ſupra.

§. V.

Objectiones in contrarium diſſolvuntur.

XVI. Plura contra hanc concluſionem objiciuntur. Primumque auctoritas (e) Ambroſii, qui in ea exhortatione ad Virgines, in qua Juliana quædam loquens

(e) Ambroſ. exhortatione ad Virgin.

quens introducitur, cujus ſæpius meminimus, multa videtur habere, quæ obligationem iſtam liberorum ad parentum vota exequenda innuant: ut cum v. gr. ait illa ad filium. *Tu autem, fili, quem mihi verus* ([a]) *Helcana, id eſt, Dei dedit profeſſio, poſtulatus, petitus, impetratus, votivus meus, (inde enim etiam Samuel nomen accepit) tu inquam impetratus, votivus meus, qui quomodo in uterum meum veneris neſcio,* B *(jam enim deſperaveram ſobolem ſexus virilis), quem mihi vota mea, non aliqua ſolennis cœtus ſecreta formarunt: tu, inquam, fili, agnoſce à quo denatus ſis mihi; ille tua ora plaſmavit, ille tua membra diſtinxit, ille mea orata ſuſcepit; cujus templo, cujus obſequio te, antequam naſcereris, ſacravi: non parentibus, non tibi, ſed Deo natus es: cujus antequam de vulva matris exires, eſſe cœ-* C *piſti: & omnes quidem illius ſumus: ſed tamen tu ſpecialiter promiſſus Domino, tu redderis, quia ſcriptum eſt,* ([b]) *vovete & reddite Domino Deo voſtro: ego miſera, ego indigna, tamen quaſi* ([c]) *Anna promiſi, ut omnibus vitæ tuæ diebus, ac noctibus à conſpectu Domini non credas: ego promiſi, tu exequere. Dominus ſibi hoſtiæ ſuæ munus implebit.* Verum hæc verba Ambroſii ſub perſona D Julianæ matris loquentis, ſuadentis verba ſunt, non imperantis, hortantis non cogentis. Intentum enim Ambroſii eo loco eſt, ut ad virginitatem hortetur, ejus pulchritudinem & honeſtatem, ſinceramque ex ea voluptatem, nuptiarum vero incommoda oſtendat, piamque matris ſollicitudinem pro liberis, quos vel ipſa, vel vir ejus Deo piè devoverat, inſtantis, rogantis, A & monentis graphicè deſcribat: quantum vero abſit ab ea ſententia, ut liberos putet parentum voto conſtringi, ſupra ex ipſius verbis in eadem exhortatione docuimus.

XVII. Secundo objicitur ſententia S. Gregorii Pontificis Maximi, epiſtola ad Auguſtinum Anglorum Epiſcopum; cujus quidem ([d]) Gratianus meminit, quamvis inter ejus opera nequaquam ipſa reperiatur, quam ([e]) Ivo Carnotenſis Gregorio III. tribuit, quaſi habeatur in epiſtola ipſius ad Bonifacium Moguntinum: Legitur autem in Concilio ([f]) VVormatienſi ſub Hadriano II. Pontifice & Ludovico Pio Imperatore, in hæc verba, *Si pater vel mater filium, filiamve intra ſepta Monaſterii in infantiæ annis ſub regulari tradiderit diſciplina, non liceat eis, poſtquam ad pubertatis pervenerint annos, egredi & matrimonio copulari: hoc ergo omnino devitandum, quia nefas eſt, ut oblatis à parentibus Deo filiis voluptatis fræna laxentur: igitur, ut prædiximus, non liceat eis ſuſceptum unquam habitum deſerere: ſed cuncti, quod Tonſuram, àut religioſam veſtem aliquando habuerint in religionis cultu habituque velint, nolint, permanere cogantur.* Cui affine eſt, quod, referente Gratiano, legitur apud ([g]) Iſidorum, reperiturque apud ([h]) Smaragdum in expoſitione Regulæ S. Benedicti. *Quicunque à parentibus propriis in Monaſterio fuerit delegatus, noverit ſe ibi perpetuo permanſurum: nam Anna Samuelem puerum, natū, & ablactatum Deo cum pietate obtulit, qui & in miniſterio templi, quo à matre fuerat deputatus, permanſit: & ubi conſtitutus eſt, deſeruit.* Quod ulterius ex Conciliis ([i]) Toletano 4. & 10. necnon ([k]) ex

(a) 1. Regum 1.
(b) Pſal. 75.
(c) Regum 1.
(d) Gratianus c. addiſtis 20. quæſt. 1. tribuit Gregor. 1. epiſt. ad Auguſt.
(e) Ivo Carnot. part. 7. cap. 15. citat. ex ep. Gregor. 3. ad Bonifacium Legatum German.
(f) Conc. VVormat. c. 1.
(g) Iſidor. apud Gratian. 20. q. 1. c. quicumque.
(h) Smaragdus in expoſit. Regulæ S. Benedicti cap. 59
(i) Concil. Tolet. 4. c. 48. refertur c. Monachum, 20. q. 1.
(k) Tribur. enſ. apud Grat. ead. quæſt. c. quem progenitores.

ex Triburiénſi à Gratiano citato confirmari poteſt. Verba Canonis (a) Toletani citata à Concilio (b) Wormatienſi hæc ſunt: *Monachum aut paterna devotio, aut propria profeſſio facit: quidquid horum fuerit * alligatum, tenebit: proinde his ad mundum revertendi intercludimus aditum, & omnes ad ſæculum interdicimus regreſſus.* Toletanum (c) 10. in eamdem ire videtur ſententiam, cujus verba juxta editionem Garſiæ Loayſæ, cui affiniores ſunt (d) Juonis, & (e) Burgardi textus, non autem (f) Gratiani, proferimus. *Cum huc uſque diſſolutæ operationis effectus interdum nutare fecit honeſtæ conſtitutionis edictum, dum inconditè reſolvi putatur, quod indiſſolubile ſanctionis auctoritate tenetur; ideò quidquid obvium ex incerto currit, evidenter abiici debet, ut de cætero nihil ſuperſit, quod in dubium nutetur: ideoque ſi in qualibet minor ætate, vel religionis Tonſuram, vel religioni debitam veſtem in utroque ſexu filiis, aut unus, aut ambo parentes dederint, certè nolentibus aut neſcientibus ſe ſuſceptam, non mox viſam in filiis abdicaverint: ſed vel coram ſe, vel coram Eccleſia, palamque in conventu eoſdem filios talia habere permiſerint, ad ſæcularem reverti habitum ipſis filiis quandoque penitus non licebit: ſed conjuncti; quod Tonſuram, aut Religioſam veſtem aliquando habuerint, mox ad religionis cultum, habitumque revocentur, & ſub æterna diſtrictione hujuſmodi obſervantiæ inſervire cogantur, parentibus ſanè filios ſuos religioni contradere non amplius quam ad decimum eorum ætatis annum licentiæ poterit eſſe.* Triburienſe tandem hoc decernit: (g) *quem* A *progenitores ad Monaſterium tradiderunt, & in Eccleſia cœpit canere, & legere, nec uxorem ducere, nec Monaſterium deſerere poterit: ſed ſi diſceſſerit, reducatur, ſi Tonſuram dimiſerit, rurſus tondeatur, uxorem ſi uſurpaverit, dimittere compellatur.*

(a) Tolet. 4. ſupra.
(b) Wormat. c. 23.
* forte alligatum.
(c) Tolet. 10. c. 6. juxta edition. Garſiæ.
(d) Ivo parte 7. cap. 27.
(e) Burchard. lib. 8. c. 2.
(f) Gratian. 20. quæſt. 1. c. ſi in qualibet.
(g) Triburienſe apud Gratian. 20. quæſt. 1. c. quem progenitores.

XVIII. Iis Conciliorum decretis ut ſatisfaciamus; notandum eſt, aliud eſſe quærere, an poſſint parentes filios ſuos Eccleſiaſtico vel B Monaſtico ſtatui invitos addicere, ſeu an teneantur liberi parentum votis acquieſcere, eaque explere: aliud verò quærere, an ſi acquieverint, & ſe ordinari vel in Clericos, vel in Monachos tonderi, aut religioſo habitu indui paſſi fuerint, in propoſito manere cogantur. Prioris quæſtionis ſolutio naturali jure unuſquiſque ſui dominus eſt, & liberam habet ſtatus ſui eligendi facultatem: ideoque nec co- C gi debet, nec aliena voluntate ad aliquem ſubeundum obligari poteſt: nullo verò naturali jure poſterior quæſtio dirimitur, ſed tota fere conjecturis, & dubiis æquitatis argumentis innititur. Hinc enim qui ab infantia a parentibus Monaſterio oblatus eſt, quem parentes ad Monaſterii ingreſſum adegerunt, facile creditur habitum quoque religioſum ingratiis ſuſcepiſſe, nec vota ſua Domino volun- D tarie voviſſe. Illinc verò religioſi ſtatus dignitas ac utilitas faciunt, ut ſponte ſuſceptus præſumatur: votorum autem religio, ac ſanctitas divinique numinis reverentia nos inducunt, ut non illudi ſimulata votorum emiſſione Deum exiſtimemus, nec fictum conſenſum in re tàm ſeria, & gravi adhibitum eſſe facile ſuſpicemur. Hinc naturali voventium juri, & libertati favendum videtur: illinc ſanctitati vo-

 to-

torum, & ſanctiſſimæ profeſſionis violabili reverentiæ providendum, ne facile voveatur, quod votum revocari non poſſit imprudenti quorumdam poſt emiſſa vota pœnitentiæ occurrendum, ne qui libere voverunt, ſe coactos voviſſe querantur: & ſimulatus etiam in divinæ Majeſtatis contemptum, cui paterno pudore, vel metu illuditur, voventium conſenſus videtur eſſe puniendus. Unde nihil mirum, quod, cum conſentiens fuerit de priori quæſtione Eccleſiæ doctrina, ac præcepto: de poſteriori variæ leges variis temporibus ab Eccleſia latæ fuerint, quarum aliæ aliis duriores, aliæ mitiores extiterint.

XIX. Vigente ſanè D. Benedicti régula, & reſplendente Monachorum in eo inſtituto gloria; nihil mirum eſt, ſi aſſerenda Monaſtici ſtatus diſciplinâ votorumque firmitate ſtabilienda adeo acres ſe, & ſeveros Eccleſiæ Pontifices exhibuerint. Itaque Gregorius I. ſive Iſidorus Hiſpalenſis, Concilia Toletana, VVormatienſe, Triburienſe, & alia hoc ſolum ſtatuerunt, puta eum, qui a parentibus Deo devotus fuerit, & in Monaſterio ab infantia traditur, ſi poſtea, cum ad annos pubertatis pervenerit, habitum religionis ſuſceperit (qui nempe nullis niſi vel fictè, vel verè, & ex animo conſentientibus dabatur, ideoque hunc conſenſum ſeu verum, ſeu ſimulatum prædicti auctores ſemper ſupponunt, exprimere verò non ſemper neceſſarium eſſe duxerunt) hunc inquam, ſive verè, ſive ſimulatè conſentiens geſtaverit poſt pubertatis annos, ea nempe ætate, qua voti compos eſt & rationis capax, Concilia iſta, & Pontifices adſtrictum Monaſterio teneri voluerunt: ſi enim conſenſus verus fuerit, proprio voto alligan-

A tur: ſi ſimulatus, in pœnam ſimulationis Eccleſiaſtica lege ad manendum in Monaſterio damnantur. Favebat magis libertati voventium Aurelian. (a) 5. Concil. quod triennium poſt coactum Monaſterii ingreſſum ad reclamandum dabat. Favit magis (b) Trident. quod tempus iſtud ad quinquennium prorogavit. Favebat (c) Ancyranum, quod promotos etiam ad Diaconatum, ſi continere non poſſe pro-

B feſſi fuiſſent, a continentiæ lege ſolvebat.

XX. Confirmatur hæc reſponſio, ſimulque oſtenditur, quam benigniorem ſe ante tempora D. Benedicti, & poſtea langueſcente jam ejuſmodi ordinis diſciplina, in deſertores habitus Monaſtici Eccleſiæ exhibuerit. Habemus decretum (d) Marcelli Papæ apud Gratianum, quod licet in quibuſdam Codicibus paleæ nomine præfixo legatur,

C in vetuſtis tamen exemplaribus abſque palea legitur, & in illud Gloſſæ pervetuſtæ reperiuntur. Ex eo allata ſuperius decreta interpretari poteris: iis autem verbis conceptum eſt. *Illud autem ſtatuendum eſſe cenſemus, niſi in minori ætate filii Monaſterio oblati fuerint, & ſacram Tonſuram vel velamina ſuſceperint, dignum quidem ducimus, ut decimo quinto anno, à Prælatis moniti inquirantur, utrum in*

D *ipſo habitu permanere cupiant, an non; ſi vero permanere profeſſi fuerint, ulterius pœnitendi locum minimè amplecti poſſunt*. Nihil moror, quam ſe (e) Gloſſa torqueat, ut pubertatis annos definiat, ante quos profeſſio regularis emiſſa non valeat. Nam (f) Innocentii IV. ſanctione poſteriori, 15. Tridentini (g) vero recentiore, 17. annum attigiſſe eum oportere decernitur, qui profeſſionem facit, vel ra-

(a) Aurelian. 5. c. 19.

(b) Trident. ſeſſ. 25. de reformat. cap. 19.

(c) Ancyranum c. 9.

(d) Marcell. 20. quæſt. 1. c. illud.

(e) Gloſſ. in hunc can.

(f) Innocent. 4. cap. un. de regularibus.

(g) Conc. Trid. ſeſſ. 25. cap. 15.

ratam habet. Ex Marcelli ſolum decreto colligo ante pubertatis annos, nec habitum regularem irrevocabiliter ſuſcipi, nec vota ſolemniter emitti licuiſſe: ideoque præcedentes canones, qui habitum religionis geſtantes ad ſæcularem vitam redire vetant, hoc ſupponere, quod in pubertatis annis habitus iſte ſuſceptus ſit ab eo qui vel ab infantiæ annis Monaſterio fuerit addictus; hoc ſi non ſupponant, Marcelli eos decreto contrarios eſſe, & ſaltem, ne iniqui videantur, ætatem diſcretionis in iis ſupponere qui habitum hujuſmodi Tonſuramque ſuſceperint. Habemus quoque ante tempora D. Benedicti egregiam Leonis (c) Papæ I. conſtitutionem in epiſtola ad Ruſticum

(c) Leo 1. epiſt. 90. ad Ruſticum Narbonenſ. c. 14.

Narbonenſem citatis in objectione canonibus multo mitiorem, *ut puellæ, quæ coactæ parentum imperio, virginitatis habitum ſuſceperunt, ipſum poſſint ſine prævaricatione deſerere*. Poſterioribus quoque temporibus libertati æquiores ſunt, & benigniores quam prædicti auctores, Cœleſtinus, & Clemens hujus nominis tertii Summi Pontifices. Cœleſtinus (d) ſiquidem interroganti, quid faciendum eſſet ei, quem

(d) Cœleſtinus 3. cap. cum ſimus, de Regularibus.

pater ſimul cum bonis ſuis Monaſterio obtuliſſet, & habitum Monachalem indui curaſſet, in hæc verba reſpondit. *Quod ſi dictus puer ad annos diſcretionis pervenerit, & habitum retinere noluerit Monachalem, ſi ad hoc induci nequiverit, non eſt ullatenus compellendus: quia tunc liberum ſibi erit eum dimittere, & bona paterna, quæ ipſi ex ſucceſſione proveniunt, poſtulare*. Clemens vero (e) tertius citatum Toletani quarti canonem adducit, & ad noſtram

(e) Clemens 3. cap. cum virum eod. titulo.

mentem, ſenſumque à nobis appoſitum interpretatur, dum puellam

A ante annos pubertatis Monaſterio traditam, ſi in ætate matura votum emiſſum ratum habuerit, Monaſterio adſtrictam: ſin minus, liberam eſſe definit.

XXI. Tertio Concilii Moguntiaci ſub Leone tertio habiti canone, necnon Nicolai ſecundi reſponſo ſententia noſtra impugnatur. Moguntiacum (f) enim Concilium, quamvis prohibeat deinceps, ne liberi ad Canonicum vel Monaſti-

(f) Concil. Moguntiac. ſub Carolo Magno c. 21.

B cum Ordinem recipiantur inviti, iis tamen, qui, quantumvis inviti, admiſſi fuerint, nefas eſſe decernit à propoſito reſilire. *De Clericis*, inquiunt hujus Synodi Patres, *ſtatuimus, ut qui hactenus inventi ſunt in Ordine ſive Canonico, ſive Monachico tonſurati, ſine eorum voluntate, ſi liberi ſunt, ut ita permaneant, & deinceps cavendum, ut nullus tondeatur ſine legitima ætate, & ſpontanea*

C *voluntate*. Similiter Nicolaus (g) 2. epiſtola ad omnes Epiſcopos in regno Ludovici in cauſa Lamberti cujuſdam Clerici, quem in tenera ætate inter annos 8. & 10. cum minimè conſentientem primum Atto Pater Monaſterio deſtinaſſet, tum Salomon Epiſcopus abſque præcedente Patris oblatione, aut Abbatis benedictione Monaſticam cucullam renitentem induiſſet:

(g) Nicolaus 2. epiſt. ad Epiſcopos in regno Ludovic. refertur 20. quæſt. 1. c. præſens Clericus.

D hunc, inquam, Summus Pontifex Clero & paternæ ſucceſſioni reſtituit; invitum quidem Monachali regulæ ſubjacere noluit; ſed à mundanis, & laicalibus curis remotum: *uſquedum divina inſpiratione compunctus propria voluntate regulæ ſe ſubderet*, inter religioſos, & Eccleſiaſticos viros in canonica degere vita voluit, rationemque ſubdit: *Non enim putamus (quod abſit) Canonicos Religioſos à ſanctorum Monachorum vita, & conſortio ſejun-*

junctos: quia unuſquiſque ſecundum Apoſtolum, propriam mercedem accipiet ſecundum laborem ſuum. Ideoque videtur Nicolaus 2. in ea ſententia fuiſſe, licet quis quoad forum exterius, in mitiori profeſſione quam ſit ea, ad quam ex parentum voto deſtinatus eſt, tolerari poſſit; in foro tamen interiori parentum voto obſtrictum teneri, & relaxationem ab auſteriori vita ei tantum ad illud tempus indulgeri, quo delictum ſuum penitus B agnoſcat, & emendet.

XXII. Verum facile utraque hæc auctoritas ſolvitur. In verbis Concilii Moguntiaci latet amphibologia: vel enim definit Concilium, ut qui Canonico vel Monaſtico Ordini ſunt inſcripti, ſi ſint liberi, ita maneant, id eſt liberi maneant: vel ut in eo ordine maneant, cui adſcripti ſunt, ſervi vero Dominis ſuis reſtituantur: prior ſenſus non videtur à Concilio Mo- C guntiaco intendi, quem ſi admittas, prædictum Concilium noſtræ ſententiæ favebit: poſterior, qui videtur eſſe genuinus, & germanus, non magis ſententiæ noſtræ officit, quam citati in ſuperiori objectione canones: ideoque ea, qua prædictos ſolutione ipſum retundimus. Nicolaus vero 2. eodem loco, quo ab adverſariis profertur, involuntarias profeſſiones reprehendit, eaſque nullas eſſe declarat, ut ſuperius re- D tulimus. In pœnam tamen mendacis, & ſimulatæ profeſſionis, ad quam nullatenus adduci debebat prædictus Lambertus, qui vel omnino profiteri, vel ex animo vitam Monaſticam profiteri debebat, eum plectit, ut ſervato paternæ hæreditatis dominio, inter Canonicos regulares (quæ levis Clerico videtur inflicta fuiſſe pœna) viveret: vel certe ob ſanctitatem ſuſceptæ

A benedictionis alterutrum conſulit, ut aut perfectè id exequatur, quod involuntariè vovit; aut ſaltem inter Canonicos regulares degens, ex parte impleat, quod invitus promiſerat: quod enim habet ibi Nicolaus, (a) conſilii eſſe, non præcepti, rectè monet Gloſſa: eo modo quo de conſilio quoque: non de præcepto interpretari debemus: quod in ſimili caſu reſpondet Innocentius (b) tertius, eum, qui eo fine religionem ingreſſus eſt, ut in melius vitam mutaret, ſi vel habitum Novitii ſemel ſuſceperit, ſemper vivere debere obnoxium diſciplinæ, nec unquam ad ſæculum remeare, ut ſæculariter vivat.

XXIII. Denique objicitur hæc ratio, quia cui conceditur majus, non debet denegari quod minus eſt: parentibus autem (c) in liberos jus vitæ ac necis conceditur; & ad vitam ex voto parentum vel imperio profundendam tenentur liberi, ut exemplo (d) Iſaaci patet, qui Abrahamo ad ſacrificium ipſum deſtinanti paruit, & filiæ (e) Jephte, quæ cum patri occurriſſet, qui quodcumque primum obviam ſibi foret, Deo ad ſacrificandum devoverat, caſu inopinato patris voto concluſa, ab eodem tanquam victima cæſa eſt: quare cum longe gravius ſit, magiſque durum parentum votis addici morti, quam Monaſterio, vel Clero, videntur parentes ad id filios obligare poſſe, & quoties obligare voluerint, revera obligare. Confirmatur, nam ſi verum eſt quod de filia Jephte tradit (f) Lyranus, eam videlicet non cæſam, neque mactatam fuiſſe, ſed Deo virginem conſecratam, ita interpretante ſummo Sacerdote Phinees, votum Jephte injuſtum reputante, & contra (g) legem Domini humana ſacrificia reſpuentem, ho-

(a) Gloſſa in c. præſens, Clericus, citatum.

(b) Innocent. 3. c. conſulti, de regularibus.

(c) l. libertati. C. de patria poteſtate.

(d) Geneſis 22.

(e) Judicum 11.

(f) Lyranus in cap. 11. Judicum.

(g) Levitic. 27.

hominem in ſacrificium occidere: ſi, inquam, hnc verum eſt, expreſſum habemus, & commendatum in ſacra ſcriptura exemplum (nam ([b]) Jephte fides laudatur in epiſtnla Pauli ad Hebræos) ex qun filios ad cœlibatum nbſervandum parentum vnto obnoxins fieri colligamus. Secns vero ſit, rectè tamen Ambrnſii ([c]) Iuliana, quanta ſit vis in parentum votis ex filia Jephte comprobat, quæ incautam Patris obligationem ſanguine ſun ſnlvere maluit, quam fruſtrari, patremque de votn ſollicitum hortata, ut munns Den promiſſum impleret, ſe etiam ad mortem hujus sei canſa ſubenndam obtulit.

([b]) ad Hebræos cap. 11.

([c]) Ambroſius exhortat. ad Virg.

XXIV. Ne cui vero hæc ratin imponat: reſpondemus. eſto; jus vitæ ac necis parentibus in liberos conveniat, nnn tamen jus cogendi liberos ad quem voluerint ſtatum, eis ineſſe: prius enim illud jns ad perfectionem œconnmici imperii, ejuſque complementum ſpectare poteſt: initio ſiquidem unuſquiſque ſuæ familiæ rex erat, & Dominus: hoc vero poſterius ad paterni imperii perfectionem nullatenns pertinet: cum ſtatus Monaſtici ant Clericalis electio ad alium vitæ quam familiaris nrdinem referatur, æternam nempe & ſupernaturalem fęlicitatem. Nec ſequitur ubi aliqua ſunt diverſi ordinis, cui conceditnr majus, cnncedi debere & minus. Nam in ſimili negotio Reges & Principes, quibus perfectiſſimum jns eſt vitæ & necis, ad Clerum tamen aut Monaſterium neminem A ex ſubditis poſſunt cogere; & ut loquitnr Conſtantinus Imperatnr, ([d]) *libertati à majoribus tantum impenſum eſt, ut patribus, quibus jus vitæ in liberos neciſque poteſtas olim erat permiſſa, libertatem eripere non liceret:* quæ ratin pro noſtra ſententia omnino militat. Si tamen ſimilem aliqua ſaltem ex parte utriuſque juris necandi liberos, & Mnnaſterio vel Clero addicendi in parentibus velis eſſe ratinnem: B nnn diffitebimur, qnod ſicut nocentes filii à parentibus ad necem damnari poſſunt, ita liberi, qui ſe indignos præſtiterint, quos parentes nnptui dent, ad continentiam compelli, imn etiam in Monaſterium detrudi poſſe. Innncentes autem & immeritos, ſicut adjudicare morti nno poſſunt, ita nec ad Clericalem vel Monaſticum ſtatum amplectendum cogere, nec filii imperantibns cogentur nbedire. C Quam reſſponſinnem Iſaaci & & filiæ Jephte exempla non labefactare dicimus; quæ cum ſingularia ſint, extra nrdinem, & communem legem poſita, cum in ipſis Dei ſpiritus privatus eluceat, nnn ad imitatinnem cuique proponnntur, nec ex iis communis obligatin legitimè dedncitur. Quod de filia Jephte nnn vera, ſed myſtica mactatinne adſertur, commentum eſt, cui ſacræ ſcripturæ repugnat D anctnritas. Itaque nullam ei habemus fidem; ex qun proinde nonniſi infirmum argumentum inferri poteſt.

([d]) l. libertati: C. de patria poteſtate.

Finis Tom. I.

IN.

Digitized by Google

005657085

Digitized by Google